
Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tomo 2º

SEMANA BIBLICA
ESPAÑOLA
•
ne 166

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

BIBLIOTECA PÚBLICA PROVINCIAL
BADAJOZ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Expl'a sc̃i ieronimi p̃bi ad chromaţ-
cũ ⁊ eliodor epõs de libris salomonis

Incipit epistola quos iugit sacerdo-
tum: immo carta non diuidat: quos
xp̃i nectit amor. Cõmẽtarios in osee.
amos. ⁊ zacharĩ malachiã. quoq;
poscitis. Scripsisse: si licuisset pre valu-
tudine. Mittitis solacia sumptuum-
notarios nr̃os et librarios sustenta-
tis: ut vobis potissimũ nr̃m deludet
ingeniũ. Et ecce ex latere frequẽs turba
diuisa poscẽtiũ: quasi aut equũ sit me
vobis esurientibus alijs laborare: aut
in ratione dati et accepti. cuiq; prece
vos obnoxi⁹ sim. Itaq; lõga egrota-
tione fractus. ne mutus hoc anno re-
ticerẽ. ⁊ apud vos mutus essem. tridui
opus nomini vro consecraui. interp̃-
tationẽ videlicet trium salomonis vo-
luminũ: masloth qđ hebrei parabolas.
vulgata editio pũbia vocat: coeleth.
quẽ grece ecclesiasten. latine cõcionatorẽ
possum⁹ dicere: siracirim. qđ i linguã
nr̃am vertit canticũ cãticor. Fertur et
panareton. ihu filij sirach liber: ⁊ ali⁹
pseudographus. qui sapientia salo-
monis inscribit. Quor priorẽ hebrai-
cum reperi. nõ ecclesiasticũ ut apud la-
tinos: sed parabolas p̃notatũ. Cui iũcti
erãt ecclesiastes. et canticũ canticor: ut
similitudinẽ salomonis. nõ solũ nu-
mero librorũ: sed ecĩã materiaq; gene-
re coequaret. Secũdus apud hebreos
nusq; est: quia et ipse stilus grecam
eloquẽtiã redolet: et nõnulli scriptor
veter hũc esse iudei philonis affirmãt.
Sicud ergo iudith ⁊ thobie ⁊ macha-
beor libros. legit quidẽ eos ecclia. sed
inter canonicas scripturas nõ recipit:
sic ⁊ hec duo volumina legat ad edi-
ficationẽ plebis: nõ ad auctoritatem
ecclesiasticor dogmatũ confirmandam.

Si cui sane septuagĩta interpretum
magis editio placet: habet eã a nobis
olim emẽdatã. Neq; enĩ noua fac cu-
dim⁹: ut uetera destruam⁹. Et tamẽ cũ
diligẽtissime legerit. sciat magis nr̃a
scripta intelligi: que nõ in tercũ uas
trãsfusa coacuerit: sed statim de preli
prelo emẽdata recte: suũ saporẽ ser-
uauerit. Expl' epl'a Incip̃ lib̃ pũbio-ꝝ.

Parabole salomonis A
filij dauid regis isrl:
ad sciendã sapienti-
am ⁊ disciplinã: ad
intelligenda verba
prudentie et suscipi-
endã eruditationẽ doctrine: iustitiã
et iudicii ⁊ equitatẽ: ut detur parvulis
astutia: et adolescenti scientia et intel-
lectus. Audiẽs sapiẽs sapiẽtior erit: ⁊
intelligẽs gubernacla possidebit. Ani-
aduertet parabolam et interpretatio-
nem: verba sapientiũ ⁊ enigmata eor.
Timor dñi principiũ sapiẽtie. Sapien-
tiam atq; doctrinam stulti despiciũt.
Audi fili mi disciplinã p̃ris tui et ne
dimittas legem mr̃is tue: ut addatur
gratia capiti tuo: ⁊ torques collo tuo.
Fili mi si te lactauerint pccores: ne ac-
quiescas eis. Si dixerit ven nobiscũ. B
insidiemur sãguini. abscõdam⁹ tẽdi-
culas ꝺra insontem frustra. deglutia-
mus eũ sicud infernus viuentẽ ⁊ inte-
grum. quasi descẽdentẽ in lacũ: omnẽ
pciosã substantiã reperiem⁹. implebim⁹
domus nr̃as spoliis. sortem mitte no-
biscum. marsupiũ sit unum omniũ
nr̃m: fili mi ne ambules cũ eis. Pro-
hibe pedem tuũ a semitis eor. Pedes
enĩ illor ad malũ currũt: ⁊ festinãt ut
effundant sãguinem. Frustra autem
iacit rete ante oculos pẽnator. Ipi q;
contra sanguinẽ suũ insidiantur: ⁊

BIBLIOTECA PROVINCIAL · BURGOS

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

moliūtur fraudes ꝺtra animas suas.
Hic semite oīs auari animas possi-
dentiū rapiūt. Hapietia foris pdicat:
in plateis dat voce suā. In capite tu-
bax clamitat: in foribz portax urbis C.
profert uba sua dices. Vsquequo par-
uuli diligitis infantiā ⁊ stulti ea q̄ si-
bi sūt noxia cupiet: ⁊ imprudētes odi-
būt scientiā? Conuertimini ad correpti-
onem meā. Ecce pferam uobis spiritū
meū: et ostendam uobis uerba mea.
Quia uocaui ⁊ renuistis: extendi ma-
num meā et non fuit q̄ aspiceret. De-
spexistis omne cōsiliū meum: et incre-
pationes meas neglexistis. Ego q̄; in
interitu uro rideb: ⁊ subsannabo cū
uobis id quod timebatis aduenerit.
Cū irruerit repentina calamitas: ⁊ in-
teritus q̄si tempestas ingruerit: quando
uenerit super uos tribulatio et angu-
stia. Tūc inuocabūt me et non exau-
diā: mane ꝺsurgēt et non inuenient D.
me: eo q̄ exosam habuerint disciplī-
nam et timorem dñi non susceperint:
nec acquieuerit consilio meo: et detra-
xerint uniuse correptioni mee. Come-
dent igitur fructꝰ uie sue: suisq; ꝺsilijs
saturabuntur. Auersio paruulorum
interficiet eos: et prosperitas stultoꝝ
pdet eos. Qui aute me audierit: absq;
terore requiescet: et abūdantia gruet:
timore malorum sublato. ij.

Fili mi si susceperis sermones meos: A
et mandata mea absconderis
penes te: ut audiat sapientiam auris
tua: inclina cor tuū ad cognoscendā
prudentiā. Si enī sapientiā inuoca-
ueris ⁊ inclinaueris cor tuū prudētie:
si quesieris eam quasi pecuniā ⁊ sicut
thesauros effoderis illā: tūc intelliges
timorē dñi et sciētiam dei inuenies:
quia dñs dat sapientiā: et ex ore eius
prudētia et scientia. Custodiet rectorū B
salutē: et pteget gradientes simpliciter.
seruās semitas iustitie: ⁊ uias sancto-
rum custodies. Tūc intelliges iustitiā
et iudiciū et equitatē: et omnē semitā
bonā. Si intrauerit sapiētia cor tuū ⁊
scientia anime tue placuerit: consiliū
custodiet te. ⁊ prudētia seruabit te: ut
eruaris a uia mala ⁊ ab homine qui
peruersa loquitur. Qui relinquūt iter
rectū: ⁊ ambulāt per uias tenebrosas.
Qui letant cū male fecerint: et exultāt C.
in rebus pessimis. Quox uie peruerse
sunt. ⁊ infames gressus eorū. Vt eru-
aris a muliere aliena et ab extranea q̄
mollit sermones suos: et relinquit du-
cem pubertatis sue: et pacti dei sui ob-
lita ē. Inclinata ē enī ad mortē domꝰ D
eiꝰ: ⁊ ad inferos semite ipius. Omnes
qui ingrediunt ad ea nō reuertentur:
nec apprehendent semitas uite. Vt am-
bules in uia bona: et calles iustorū
custodias. Qui enim recti sūt habita-
bunt in terra: et simplices permane-
bunt in ea. Impij uero de terra pdent:
et qui inique agunt auferentur ex ea.

Fili mi ne obliuiscaris legis. uj.
f mee: et pcepta mea cor tuū custo- A.
diat. Longitudinē enī dierꝫ et annos
uite et pacem apponet tibi. Misericor-
dia et ueritas te non deserant. Circū-
da eas gutturi tuo: ⁊ describe in tabu-
lis cordis tui: ⁊ inuenies graciā ⁊ dis-
ciplinā bonā coram deo ⁊ hominibz. Ha-
be fiduciā i dño ex toto corde tuo: ⁊ ne
innitaris prudentie tue. In omnibus
uijs tuis cogita illum: et ipse diriget
gressus tuos. Ne sis sapiens apud te-
metipm. Time deum: et recede a malo.
Sanitas quippe erit umbilico tuo. et
irrigatio ossuū tuorū. Honora dñm
de tua substātia ⁊ de primitijs omniū

frugū tuaꝝ de pauperibꝫ: et implebuntur horrea tua saturitate: & vino torcularia redundabūt. Disciplinā dñi fili mi ne abicias: nec deficias cum ab eo B corripieris. Quē enī diligit dñs corripit: et quasi pr̄ in filio complacet sibi. Beatus homo qui inuenit sapiētiā: et qui affluit prudētia. Melioꝛē acquisitio eiꝰ negociatione auri et argenti: primi & purissimi fructꝰ eius. Preciosior est cūctis opibꝫ sapiētia: & omnia que desiderant̄ huic nō valēt cōparari. Longitudo dieꝝ in dextera eius: et in sinistra illius diuitie et gloria. vie eiꝰ C. vie pulcre: et omnes semite eiꝰ pacifice. Lignū vite est hijs qui apprehenderint eam: & qui tenuerit eā beati. Dñs sapientia fundauit terrā: stabiliuit celos prudentia. Sapiētiā illius eruperūt abissi: et nubes rore cōcrescūt. Fili mi ne effluāt hec ab oculis tuis. Custodi legem meā atqꝫ consiliū meū: & erit vita anime tue: & grā faucibꝫ tuis. Tūc ambulabis fiducialiter in via tua: et pes tuus nō impinget. Si dormieris nō timebis: quiesces et suauis erit somnꝰ tuus. Ne paueas repentino terrore et irruētes tibi potentias impioꝝ. Dñs enī erit in latere tuo: & custodiet pedē tuū ne capiaris. Noli phibere benefacere D. cum qui potest: si vales & ipe bene fac. Ne dicas amico tuo. Vade & reuertere & cras dabo tibi: cū statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malū: cū ille in te habeat fiduciā. Non contendas aduersus hominē frustra: cū ipe tibi nichil mali fecerit. Ne emuleris hominē iniustū nec imiteris vias eius: quia abhominatio est dñi omnis illusor: et cum simplicibꝫ sermocinatio eius. Egestas a dño in domo impij: habitacula autem iustoꝝ benedicent̄. Ipse deludet illusores: et mansuetis dabit graciā. Gloriā sapientes possidebunt: stultoꝝ exultatio ignominia. iiij

Audite filij disciplinam patris: & A attendite ut sciatis prudentiam. Donū bonū tribuā vobis: legē meā ne derelinquatis. Nā & ego filius fui pris mei tenellus et unigenitus coram matre mea: et docebat me atqꝫ dicebat. Suscipiat verba mea cor tuū: custodi pcepta mea & viues. Posside sapientiam: posside prudentiā. Ne obliuiscaris: neqꝫ declines a verbis oris mei. Ne dimittas eā et custodiet te: dilige eā et seruabit te. Principiū sapientie posside sapientiā et in omni possessione tua acquire prudētiā. Arripe illā et exaltabit te: glorificaberis ab ea cū B eā fueris amplexatꝰ. Dabit capiti tuo augmēta graciarū: et corona inclita proteget te. Audi fili mi et suscipe verba mea: ut multiplicent̄ tibi anni vite. Viā sapientie mōstrabo tibi et ducā te p semitas equitatis: quas cū ingressus fuis non arctabunt̄ gressus tui: & currens nō habebis offendiculū. Tene disciplinā: ne dimittas eam. Custodi illā: quia ipa est vita tua. Ne delectereris C. in semitis impiorum: nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea nec transeas per illā: declina et desere eā. Non enī dormiūt nisi cū male fecerint: et non rapit̄ somnꝰ ab eis nisi supplātauerit. Comedūt panem impietatis: et vinū iniquitatis bibūt. Iustorū aut̄ semita quasi lux splendēs procedit: et crescit usqꝫ ad pfectā diē. Via impiorū tenebrosa: nesciūt ubi corruāt. Fili mi ausculta sermones meos: et ad eloquia mea inclina aurē tuā. Ne recedant ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui. Vita enī sunt inuenientibus ea: et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

uniuerse carni sanitas. Omni custo-
dia serua cor tuū: quia ex ipo vita pce-
dit. Remoue a te os prauū: z detrahen-
tia labia sint ꝓcul a te. Oculi tui recta
videāt: z palpebre tue precedāt gressus
tuos. Dirige semitas pedibus tuis: z
omnes vie tue stabilientur. Ne declines
ad dexteram neq; ad sinistrā. Auerte pedē
tuū a malo. Vias enī que a dexteris
sūt nouit dns: que se vero sūt q̄ sūt a
sinistris. Ipse enī rectos faciet gressus
tuos. Itinera autē tua in pace ꝓducet

Fili mi attende sapientiam A
meā et prudētie mee inclina au-
rem tuā: ut custodias cogitationes: z
disciplinam labia tua cōseruent. Ne
intendaris fallacie mulieris. Fauus
enim distillās labia meretricis: et nī-
dius oleo guttur ei⁹. Nouissima au-
tem illius amara q̄si absinthiū: z lin-
gua eius acuta quasi gladius biceps.
Pedes eius descendūt in mortē: et ad
inferos gressus ei⁹ penetrāt. Per semi-
tam vite nō ambulāt: vagi sunt gres-
sus eius: et inuestigabiles. Nūc ergo
fili mi audi me: et ne recedas a verbis B
oris mei. Longe fac ab ea viam tuā:
et ne appropinques foribus dom⁹ eius.
Ne des alienis honorē tuū: et annos
tuos crudeli. Ne forte impleant extra-
nei viribus tuis et labores tui sint in do-
mo aliena. et gemas in nouissimis
quādo consūpseris carnes tuas z cor-
pus tuū: et dicas. Cur detestatus sum
disciplinā: et increpationibus non ac- C
quieuit cor meū. Nec audiui vocē do-
centiū me: et magistris nō inclinaui
aurē meā. Pene fui in omni malo: in
medio ecclie et synagoge. Bibe aquā
de cisterna tua: z fluēta putei tui. Deri-
uentur fōtes tui foras: et in plateis aq̄s
tuas diuide. Habeto eas solus: nec sint

alieni participes tui. Sit vena tua bene-
dicta: z letare cū muliere adolescentie tue. D.
Cerua karissima: et gratissim⁹ hinnul⁹.
Ubera eius inebrient te omni tēpore:
z in amore ei⁹ delectare iugiter. Quare
seduceris fili mi ab aliena: et foueris
in sinu alteri⁹? Respicit dns vias hom̄i-
nis: et omnes gressus ei⁹ considerat.
Iniquitates sue capiunt impiū: z fu-
nibus peccatoꝝ suoꝝ constrictus. Ipe
morietur q̄a nō habuit disciplinā: et in
multitudine stultitie sue decipietur. VI.

Fili mi si spoponderis pro amico
tuo: defixisti apud extraneū ani-
mam tuā. Illaqueat⁹ es verbis oris
tui: z capt⁹ ꝓpriis eloquiis. Fac ergo
q̄ dico fili mi z tuetipm libera: quia
incidisti i manū proximi tui. Discur-
re festina: suscita amicū tuū. Ne dede-
ris somnū oculis tuis: nec dormitet
palpebre tue. Eruere quasi damula de
manu: z q̄si auis de insidiis aucupis.
Vade ad formicā o piger: et cōsidera
vias ei⁹: z disce sapientiā. Que cū nō
habeat ducē nec ꝓceptorē nec principē
parat in estate cibū sibi: et congregat
in messe quod comedat. Usquequo
piger dormies? Quando consurges
e somno tuo? paululū dormies pau-
lulum dormitabis: paululū cōseres
manus tuas ut dormias. et veniet ti-
bi quasi viator egestas: et pauperies
quasi vir armatus. Si vero impiger
fueris: veniet ut fons messis tua: et e-
gestas longe fugiet a te. Homo apo-
stata vir inutilis gradit ore peruerso:
annuit oculis. terit pede digito loquit.
prauo corde machinat malū: z omni
tempore iurgia seminat. Huic extem-
plo veniet ꝓditio sua et subito cōteret:
nec habebit ultra medicinā. Sex sūt
que odit dns: et septimū detestat aia

eius. Oculos sublimes. linguā men
dacem. manus effundentes innoxiū
sanguinē: cor machinās cogitacōnes
pessimas. pedes veloces ad currendū
in malū. proferentē mendacia. testem
fallacem: et eū q̄ seminat inter fratres
discordias. Conserua fili mi precepta
patris tui et ne dimittas legem mris
tue: liga ea in corde tuo iugiter: et cir
cunda gutturi tuo. Cū ambulaueris
gradiant tecū: cū dormieris custodiāt
te: et euigilans loquere cum eis. Quia
mandatū lucerna est et lex lux: et via
vite increpatio discipline: ut custodi
ant te a mliere mala: et a blanda lin
gua extranee. Nō concupiscat pulcritu
dinē eius cor tuū ne capiaris nutibz illi
us. Preciū enī scorti vix est vni⁹ panis:
mulier autē. viri pciosā animā capit.
Nunquid potest homo abscondere ig
nē in sinu suo ut vestimenta illi⁹ nō
ardeāt: aut ambulare super pruna⁊.
ut nō comburant plante eius? Sic q̄
ingredit ad mulierē proximi sui: non
erit mūdus cū tetigerit ea. Nō grādis
est culpa cū quis furat⁹ fuerit. Furat
enī: ut esurientē impleat animā. Dep
hensus quoq; reddet septuplū: et omnē
substanciā dom⁹ sue tradet: et libera
bit se. Qui autē adulter est: pter cordis
inopiā ptet animā suā. Turpitudinē
et ignominiā cōgregat sibi: et oppro
briū illi⁹ non delebit. Quia zelus et
furor viri nō parcet i die vindicte: nec
acquiescet cuiusq̄ precibus: nec susci
piet p redēpcōne dona plurima. vij.

Fili mi custodi sermones meos:
et pcepta mea recōde tibi. Fili
honora dñm et valebis: pter eū vero
ne timueris alienū. Verba mandata
mea et vives: et legem meam q̄si pupil
lam oculi tui. Liga ea in digitis tuis:
scribe illa i tabulis cordis tui. Dic sa
pientie soror mea es: et prudenciā vo
ca amicā tuā. Vt custodiat te a mliere
extranea et ab aliena: que verba sua
dulcia facit. De fenestra enī dom⁹ mee
per cancellos prospexi iuuenē et video
paruulos. Considero vecordē iuuenē
qui trāsit p plateas iuxta angulum:
et prope viā dom⁹ illi⁹ gradit. in ob
scuro aduespere scente die: in noctis te
nebris et caligine. Et ecce occurrit illi
mulier in ornatu meretricio: ꝑparata
ad decipiendas animas. Garrula et
vaga quietis impacīs: nec valēs in
domo cōsistere pedibz suis. Nūc foris
nunc in plateis: nūc iuxta angulos
insidiās. Apphensumq; deosculatur
iuuenē et procaci multu blādit dicens.
Victimas pro salute deuoui: hodie
reddidi vota mea. Idcirco egressa sū
in occursū tuū desiderans te videre. et
reperi. Intexui funibz lectulū meū: stra
ui tapetibz pictis ex egipto: aspersi cu
bile meū mirra et aloe et cinamomo.
Veni inebriemur uberibus: et fruam
cupitis amplexibz donec illucescat di
es. Non est enī vir in domo sua: abiit
via longissima. Sarculū pecunie secū
tulit: in die plene lune reuertet⁹ est in
domū suā. Irretiuit eū multis sermo
nibz: et blanditijs labiorū protraxit
illū. Statī ea sequit quasi bos duct⁹
ad victimā et quasi agnus lasciuiens
et ignorās: et nesciat quod ad vincla
stult⁹ trahat: donec trāsfigat sagitta
iecur ei⁹. Velud si auis festinet ad la
queū: et nesciat q̄ de periculo anime illi⁹
agitur. Nūc ergo fili mi audi me: et
attende vbis oris mei. Ne abstrahat
in vijs illi⁹ mens tua: neq; decipiaris
semitis eius. Multos enī vulneratos
deiecit: et fortissimi quiq; interfecti sūt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ab ea. Hic infelix domus eius: penetrantes interiora mortis. viij

Nunquid nō sapientia clamitat: et prudentia dat vocem suā? In summis excelsisq; vertic̄ibus supra viā in mediis semitis stans: iuxta portas ciuitatis in ipsis foribus loquit̄ dicens. O viri ad vos clamito: et vox mea ad filios hominū. Intelligite parvuli astutiā: et insipientes animaduertite. Audite qm̄ de rebus magnis locutura sum: et aperient̄ labia mea ut recta predicent. Veritatē meditabit̄ guttur meū: et labia mea detestabunt̄ impiū. Iusti sūt omnes sermones mei: non est in eis prauū quid neq; peruersum. Recti sunt intelligentibz: et equi inuenientibz scientiā. Accipite disciplinā meā et non pecuniā: doctrinā magis q̄ aurū eligite. Melior est enī sapiētia cūctis opibus p̄ciosissimis: et omne desiderabile ei non potest comparari. Ego sapiētia habito in cōsilio: et eruditis intersum cogitationibz. Timor domini odit malū: arrogātiā et superbiā et viā prauā et os bilingue detestor. Meū est consiliū et equitas. Mea est prudētia: mea est fortitudo. Per me reges regnāt: et legū cōditores iusta decernūt. Per me p̄nc̄ipes imperāt: et potentes decernūt iusticiā. Ego diligentes me diligo: et qui mane vigilauerint ad me inuenie̅t me. Mecum sunt diuicie et gloria: opes superbe et iusticia. Melior est fructus me⁹ auro et lapide p̄cioso: et genimina mea argento electo. In viis iusticie ambulo. in medio semitarum iudicij: ut ditem diligētes me: et thesauros eorū repleā. Dominꝰ possedit me in initio viarū suarū: antequā quicq̄ faceret a p̄ncipio: ab eterno ordinata sū et ex antiquis: antequā terra fieret. Nōdum erāt abissi: et ego iam concepta erā. Necdū fontes aquarū eruperāt: necdū mōtes grauī mole constiterāt. Ante omnes colles ego parturiebar. Adhuc terram nō fecerat: et flumina et cardines orbis terre. Quādo p̄parabat celos aderam: quādo certa lege et giro vallabat abissos. Quando etherea firmabat sursum: et librabat fontes aquarū. Quando circūdabat mari terminū suum: et legē ponebat aquis ne transirent fines suos. Quādo appēdebat fundamenta terre: cū eo erā cūcta componens. Et delectabar per singulos dies ludēs coram eo omni tempore: et ludens in orbem terrarū: et deliciē mee esse cū filijs hominum. Nūc ergo filij audite me. Beati qui custodiūt vias meas. Audite disciplinā et estote sapientes: et nolite abicere eā. Beatꝰ homo qui audit me: et qui vigilat ad fores meas quotidie: et observat ad postes hostij mei. Qui me inuenerit inueniet vitā: et hauriet salutem a dño. Qui autem in me peccauerit: ledet animā suam. Omnes qui me oderūt diligūt mortem. ix

Sapientia edificauit sibi domū: excidit columnas septē. Immolauit victimas suas: miscuit vinū: et proposuit mensam suā. Misit ancillas suas ut vocarēt ad arcem: et ad menia ciuitatis. Si quis est parvulus veniat ad me. Et insipientibz locuta est. Venite comedite panē meū: et bibite vinū qd̄ miscui vobis. Relinquite infantiā et viuite: et ambulate per vias prudentie. Qui erudit derisorem ipe iniuriā sibi facit: et qui arguit impiū sibi maculā generat. Noli arguē derisorē: ne oderit te. Argue sapientē: et diliget te. Da sapienti occasionem:

et addetur ei sapientia. Doce iustū: et festinabit accipere. Principiū sapiētie timor dñi: et scientia sanctorū prudentia. Per me enī multiplicabunt dies tui: et addent tibi anni vite. Si sapiens fueris tibimetipsi eris: si autē illusor: solus portabis malum. Mulier stulta et clamosa plenaq; illecebris et nichil omnino sciens sedet in foribus dom⁹ sue super sellā in excelso urbis loco: ut vocaret transeūtes per viā: et pgentes itinē suo. Quis ē paruulus declinet ad me. Et vecordi locuta est. Aque furtiue dulciores sūt: et panis absconditus suauior. Et ignorauit q̄ ibi sint gigātes: et in profundis inferni cōuiue eius. Qui enim applicabitur illi descendet ad inferos: nam qui abscesserit ab ea saluabitur. x.

Filius sapiēs letificat patrē: filius vero stultus mestitia est mātis sue. Non pderūt thesauri impietatis: iustitia vero liberabit a morte. Non affliget dñs fame animam iusti: et insidias impiorū subuertet. Egestatē operata est manus remissa: manus autem fortiū diuitias parat. Qui nititur mēdacijs hic pascit ventos: idem autem ipse sequitur aues volātes. Qui congregat in messe filius sapiēs ē: qui autē stertit estate filius cōfusionis. Benedictio dñi sup caput iusti: os autē impiorū operit iniquitatē. Memoria iusti cū laudibus et nomē impiorū putrescet. Sapiens corde p̄cepta suscipiet: stultus cedetur labijs. Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter: qui autē deprauat vias suas manifestus erit. Qui ānuit oculo dabit dolorē: et stultus labijs verberabit. Vena vite os iusti: et os impiorū operit iniquitatē. Odiū suscitat rixas: et vniuersa delicta operit caritas.

In labijs sapientis inuenit sapiētia: et virga in dorso ei⁹ qui indiget corde. Sapientes abscondūt scientiam: os autē stulti cōfusioni proximū ē. Substantia diuitis urbs fortitudinis ei⁹: pauor pauperū egestas eorū. Opus iusti ad vitā: fructus autē impij ad peccatū. Via vite custodienti disciplinā: qui autē increpationes relinquit errat. Abscondūt odiū labia mēdacia: qui profert cōtumeliā insipiēs ē. In multiloquio nō deerit peccatū: qui autem moderat labia sua prudentissim⁹ est. Argentū electū lingua iusti: cor autē impiorū pro nichilo. Labia iusti eruditunt plurimos: qui autē indocti sunt in cordis egestate morient. Benedictio domini diuites facit: nec sociabit ei⁹ afflictio. Quasi per risū stultus operat scelus: sapiētia autē est viro prudētia. Quod timet impius veniet super eū: desideriū suum iustis dabitur. Quasi tempestas transiēs non erit impius: iustus autem quasi fundamentū sempiternū. Sicut acetū dentibus et fumus oculis: sic piger his qui miserunt eū. Timor dñi apponet dies: et āni impiorū breuiabūtur. Expectatio iustorū letitia: spes autem impiorū pibit. Fortitudo simplicis via dñi: et pauor his qui operātur malū. Justus in eternū non cōmouebitur: impij autem non habitabūt sup terrā. Os iusti parturiet sapientiā: lingua prauorum peribit. Labia iusti considerant placita: et os impiorum peruersa. xj.

Statera dolosa abhominatio ē apud deum: et pondus equū voluntas eius. Vbi fuerit superbia ibi erit et cōtumelia: vbi autem est humilitas ibi et sapientia. Simplicitas iustorū diriget eos et supplantatio peruersorū

vastabit illos. Non proderūt diuicie in die vlcionis: iusticia autē liberabit a morte. Justicia simplicis diriget viam ei9: et in impietate sua corruet impius. Justicia rectorū liberabit eos: et in insidijs suis capient iniqui. Mortuo hoīe impio nulla erit ultra spes: et expectacio sollicitor pibit. Justus de angustia liberat9 est: et tradet impius pro eo. Simulator ore decipit amicū suū: iusti autē liberabūtur sciēcia. In bonis iustorū exaltabit ciuitas: et in perdicione impioz erit laudatio. Benedictione iustoz exaltabit ciuitas: z ore impiorū subuertetur. Qui despicit amicū suū indigēs vecorde est: vir autē prudēs tacebit. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana: qui autē fidelis est celat amici cōmissū. Vbi non est gubernator popul9 corruet: salus autem vbi multa cōsilia. Affliget malo qui fidem facit pro extraneo: qui autē cauet laqueos secur9 erit. Mulier graciosa inueniet gloriā: et robusti habebunt diuicias. Benefacit anime sue vir miser9 oris: qui autē crudelis est et propīquos abiciet. Impi9 facit opus instabile: seminanti autē iusticiā merces fidelis. Clemētia ꝑparat vitam: et sectacio malorū mortem. Abhoīabile dño cor prauū: et voluntas ei9 in his qui simpliciter ambulāt. Man9 i manu nō erit innocēs malus: semen autem iustorū saluabit. Circulus aure9 in naribz suis: mulier pulcra et fatua. Desiderium iustoz omne bonū est: pstolacio impioz furor. Alij diuidūt propria et diciores fiūt: alij rapiūt non sua et semper in egestate sūt. Anima que benedicit impinguabit: et qui inebriat ipe quoq inebriabit. Qui abscondit frumēta maledicet in populis: benedictio autem sup caput vendentiū. Bene cōsurgit diluculo q̄ q̄rit bona: qui autē inuestigator malor9 ē oppri-metur ab eis. Qui cōfidit in diuiciis suis corruet: iusti autē quasi virens folium germinabūt. Qui cōturbat domum suā possidebit ventos: et q̄ stult9 est seruiet sapiēti. Fruct9 iusti lignū vite: et qui suscipit animas sapiens est. Si iustus in terra recipit: quanto magis impius et peccator. xij.

Qui diligit disciplinā diligit sciencia: qui autē odit increpacionēs insipiens est. Qui bon9 ē hauriet sibi graciā a dño: qui autem cōfidit in cogitacionibz suis impie agit. Nō roborabit hom9 ex impietate: z radix iustorū non cōmouebit. Mulier diligens corona est viro suo: et putredo i ossibus eius q̄ cōfusione res dignas gerit. Cogitationes iustoz iudicia: et consilia impiorū fraudulēta. Verba impiorum insidiantur sanguini: os iustoz liberabit eos. Verte impios et nō erūt: dom9 autem iustorū permanebit. Doctrina sua noscit vir: qui autē vanus et excors est patebit cōtemptui. Melior est pauper et sufficiens sibi: q̄z glorios9 et indigens pane. Nouit iustus iumentoz suorū aias: viscera autem impioz crudelia. Qui operatur terrā suā saciabitur panibz: qui autē sectat ociū stultissim9 est. Qui suauis est i vini moderationibz: in suis monicionibz relinquit contumeliā. Desiderium impij monimentū est pessimorum: radix autē iustorū proficiet. Propter peccata labiorū ruina proximat malo: effugiet autē iustus de āgustia. De fructu oris sui vnusquisq; replebitur bonis: et iuxta opa manuū suarū retribuetur ei. Via stulti recta in oculis

ēius: qui autē sapiens est audit ꝛsilia.
Fatuus statī indicat irā suā: qui autem dissimulat iniuriā callidꝰ ē. Qui
quod nouit loquit̄ index iusticie est.
qui autē mentit̄ testis est fraudulentꝰ.
Est qui ꝓmittit ꝛ ēsi gladio pūgitur
conscīēcie: lingua autē sapientiū sanitas. Labiū veritatis firmū erit in per-
petuū: qui autē testis est repentinꝰ con-
cinnat linguā mendacij. Dolos in
corde cogitantiū mala: qui autē pacis
in eūt cōsilia ꝛequit̄ eos gaudiū. Nō
contristabit iustū quidq̄d ei acciderit:
impij autē replebūtur malo. Abho-
minacio est dño labia mēdacia: qui
autem fideliter agūt placēt ei. Homo
versutus celat sciētiā: ꝛ cor insipien-
tium prouocat stulticias. Manus for-
tium dñabitur: que autem remissa ē
tributis seruiet. Meror ī corde viri hu-
miliabit illū: et sermone bono letificа-
bitur. Qui negligit damnū propter
amicū iustus est: iter autem impiorū
decipiet eos. Non inueniet fraudulen-
tus lucrū: et substātia hoīs erit auri
p̄ciū. In semita iusticie vita: iter autē
deuiū ducit ad mortem. xij.

Filius sapiens doctrina patris:
qui autē illusor ē non audit cū
arguit̄. De fructu oris sui homo sacia-
bit̄ bonis: anima autē impiorum
iniqua. Qui custodit os suū custodit
animā suā: qui autē incōsideratus ē
ad loquendū sentiet mala. Vult et
non vult piger: anima autē operan-
tium impinguabit̄. Verbū mendax
iustus detestabit̄: impius autē cōfun-
dit et confundet̄. Justicia custodit in-
nocentis viā: impietas autē peccatorē
supplantat. Est quasi diues cū nichil
habeat: ꝛ est quasi paup cū in multis
diuitijs sit. Redemptio aīe viri diuitie
sue: qui autē pauper est increpationē
non sustinet. Lux iustorū letificat: lu-
cerna autē impiorū extinguetur. Inter
superbos semp iurgia sūt: qui autem
agunt omnia cū cōsilio regūtur sapi-
entia. Substātia festinata minuetur:
que autē paulatim colligitur manu
multiplicabit̄. Spes que differt̄ affli-
git animā: lignū vite desiderium veniēs.
Qui detrahit alicui rei ipe se in futurū
obligat: qui autē timet p̄ceptū ī pace
versabit̄. Anime dolose errāt in pcīs.
iusti autē misericordes sūt et miseran-
tur. Lex sapientis fons vite: ut declinet
a ruina mortis. Doctrina bona dabit
graciā: in itinere cōtemptorū vorago.
Astutus omnia agit cū cōsilio: qui
autem fatuus ē aperit stulticiā. Nun-
cius impij cadet in malū: legatꝰ fide-
lis sanitas. Egestas et ignominia ei
qui deserit disciplinā: qui autē acqui-
escit arguēti glorificabit̄. Desiderium si
compleat̄ delectat animā: detestantur
stulti eos qui fugiūt mala. Qui cum
sapientibꝫ graditur sapiens erit: amicꝰ
stultorū similis efficiet̄. Peccatores per-
sequitur malū: et iustis retribuentur
bona. Bonꝰ relinquit heredes filios
et nepotes: ꝛ custodit̄ iusto substātia
peccatoris. Multi cibi in novalibus
patrum: et alijs cōgregātur absq; iu-
dicio. Qui parcit virge odit filiū suū:
qui autem diligit illū instāter erudit.
Justꝰ comedit ꝛ replet aīam suā: uen-
tꝰ autē impiorū insaturabilis. xiij.

Sapiēs mulier edificat domū suā:
insipiēs extructā quoq; manibꝫ
destruet. Ambulās recto itinē ꝛ timēs
deū: despicitur ab eo qui in famī gra-
ditur via. In ore stulti virga superbie:
labia autem sapientiū custodiūt eos.
Ubi non sūt boues p̄sepe vacuū est:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ubi autē apparēt plurime segetes ibi manifesta est fortitudo bouis. Testis fidelis non mentiet: profert autē mendacium dolosus testis. Querit derisor sapientiā & nō inuenit: doctrina prudentium facilis. Vade cōtra virū stultū: et nescies labia imprudētie. Sapientia callidi ē intelligere viā suā: & prudētia stultorū errās. Stultus illudet pecūm: et inter iustos morabit gracia. Cor qđ nouit amaritudinē aīe sue: ī gaudio eius nō miscebitur extraneus. Domus impiorū delebitur: tabernacula iustorū germinabūt. Est via q̄ videt homini iusta: nouissima autē eius deducūt ad mortem. Risus dolore miscebit: & extrema gaudij luctus occupat. Viis suis replebit stultus: et sup eū erit vir bonus. Innocens credit omni verbo: astutus considerat gressus suos. Filio doloso nichil erit boni · seruo autē sapiēti prosperi erit actus · et dirigēt via eius. Sapiēs timet & declinat a malo: stultus transilit et cōfidit. Impatiēs operabit stulticiā: et vir vsutus odiosus est. Possidebūt paruuli stulticiā: et expectabūt astuti scientiā. Iacebūt mali ante bonos: & impij ante portas iustorum. Etiā proximo suo pauper odiosus est: amici vero diuitū multi. Qui despicit proximū suū peccat: qui autē miseretur pauperi beatus erit. Qui credit in dño misericordiā diligit: errāt qui operant malū. Misericordia et veritas preparāt bona. In omni opere bono erit abundātia: ubi autem verba sūt plūma ibi frequenter egestas. Corona sapientiū diuitie eorū: fatuitas stultorū imprudentia. Liberat animas testis fidelis: et profert mendacia versipellis. In timore dñi fiducia fortitudinis: & filijs eius erit spes. Timor dñi fons vite: ut declinet a ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: & ī paucitate plebis ignominia principis. Qui patiens est multa gubernat sapientia: q̄ autē impatiēs est exaltat stulticiā suā. Vita carnium sanitas cordis: putredo ossium inuidia. Qui calumniat egentē exprobrat factori eius: honorat autē eū qui miseretur pauperis. In malicia sua expellet impius: sperat autē iustus in morte sua. In corde prudētis requiescit sapientia: et in medio stultorum quoscz erudiet. Iustitia eleuat gentem: miseros autē facit populos peccatū. Acceptus est regi minister intelligēs: iracūdia eius inutilis sustinebit.

Responsio mollis frāgit xv. iram: sermo durus suscitat furorem. Lingua sapiētiū ornat scientiā: os fatuorū ebullit stulticiā. In omni loco oculi dñi cōtemplātur bonos et malos. Lingua placabilis lignum vite: que autē immoderata est conteret spiritū. Stultus irridet disciplinā patris sui: qui autem custodit increpationes astutior fiet. In abundāti iustitia virtus maxima est: cogitationes autem impiorū eradicabūtur. Domus iusti plurima fortitudo: et in fructibus impij conturbatio. Labia sapientiū disseminabūt scientiā: cor stultorū dissimile erit. Victime impiorū abhominabiles dño: vota iustorū placabilia. Abhominacio ē dño via impij: qui sequitur iusticiā diligitur ab eo. Doctrina mala deserentiū viā vite · qui increpationes odit morietur. Infernus et perditio coram dño: quāto magis corda filiorū hominū? Nō amat pestilens eū qui se corripit nec ad sapientes gradietur. Cor gaudēs exhilarat faciē: in merore animi deicit spiritus. Cor sapientis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

queret doctrinã: ⁊ os stultoꝝ pascitur
impritia. Omnes dies pauperis mali:
secura mens quasi iuge cõuiuiũ. Me-
lius est parũ cũ timore dñi: qz thesau-
rꝰ magnꝰ et insaciabiles. Melius est
vocari ad olera cũ caritate: qz ad vitu-
lum saginatũ cũ odio. Vir iracũdus
prouocat rixas: qui patiẽs ẽ mitigat
suscitatas. Iter pigroꝝ quasi sepes spi-
narũ: via iustorũ absq; offendiculo.
Filius sapiẽs letificat patrẽ: et stultus
homo despicit mrem suã. Stultitia
gaudiũ stulto: et vir prudẽs dirigit
gressus suos. Dissipantꝫ cogitacões
vbi nõ est cõsiliũ: vbi vero sunt plures
consiliarij cõfirmantꝫ. Letatur homo
in sentẽcia oris sui: et sermo oportunꝰ
est optimꝰ. Semita vite sup eruditiũ:
ut declinet de inferno nouissimo. Do-
mum superboꝝ demolietꝫ dñs: ⁊ firmos
faciet terminos vidue. Abhominacõ
dñi cogitacões male: et purꝰ sermo
pulcerrimꝰ firmabitur ab eo. Conturbat
domũ suã qui sectat auariciam:
qui autẽ odit munera viuet. Per mi-
sericordiã et fidem purgãtur peccata:
per timorẽ autẽ dñi declinat omnis
a malo. Mens iusti meditabitꝫ obedi-
entiam: os impioꝝ redundat malis.
Longe est dñs ab impijs: ⁊ oracões
iustoꝝ exaudiet. Lux oculoꝝ letificat
animã: fama bona impinguat ossa.
Auris que audit increpationes vite:
in medio sapiẽciũ cõmorabitꝫ. Qui
abicit disciplinã despicit animã suã:
qui autẽ acquiescit increpacõibz: possel-
sor ẽ cordis. Timor dñi disciplina sa-
piẽcie: ⁊ gl'iam pcedit hũilitas. xvj.

Hominis est animã pparare: et
dñi gubernare linguã. Omnes
vie hominũ patent oculis eius: spiri-
tuũ ponderatorꝰ est dñs. Reuela dño
opera tua: et dirigentꝫ cogitacões tue.
Vniuersa pter semetipm operatus ẽ
dñs: impiũ qz ad diem malũ. Abho-
minacio dñi ẽ omnis arrogãs: ecliã
si manꝰ ad manũ fuerit nõ ẽ innocẽs.
Initium vie bone facere iusticiã: acce-
pta est apud deũ magis qz immolare
hostias. Misericordia et veritate redi-
mit iniquitas: et in timore domini
declinatꝫ a malo. Cũ placuerint dño
vie hominis: inimicos quoq; eius
cõuertet ad pacem. Melioꝰ est parũ cũ
iusticia: qz multi fructꝰ cũ iniquitate.
Cor hominis disponit viã suã: sed
dñi est dirigere gressus eius. Diuina-
tio in labijs regis: in iudicio nõ erra-
bit os eius. Põdus et statera iudicia
dñi sũt: et opera eius omnes lapides
seculi. Abhominabiles regi qui agũt
impie: quoniã iusticia firmatꝫ soliũ.
Voluntas regũ labia iusta: qui recta
loquitꝫ dirigetur. Indignatio regis
nũcij mortis: et vir sapiens placabit
eã. In hilaritate vultꝰ regis vita: et
clementia eius quasi imber serotinus.
Posside sapientiã quia auro melior
est: et acquire prudentiã qa pciosior
est argento. Semita iustorũ declinat
mala: custos anime sue seruat viam
suã. Cõtritionẽ pcedit superbia: et ante
ruinã exaltabitꝫ spiritus. Melius est
humiliari cũ mitibz: qz diuidere spolia
cũ superbis. Erudimus in verbo reperiet
bona: et qui sperat in dño beatus est.
Qui sapiẽs ẽ corde: appellabitꝫ prudẽs:
et qui dulcis eloquio maiora reperiet.
Fons vite eruditio possidentis: doctri-
na stultoꝝ fatuitas. Cor sapiẽtis eru-
diet os eius: ⁊ labijs eiꝰ addet graciã.
Fauus mellis composita verba: dul-
cedo anime sanitas ossiũ. Est viã que
videtꝫ homini recta: et nouissima eiꝰ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ducūt ad morē. Anīma laborantis laborat sibi: quia cōpulit eū os suū. Vir insipiēs fodit malū: et in labijs ei⁹ ignis ardescit. Homo peruersus suscitat lites: et verbosus separat principes. Vir iniquus lactat amicū suū: et ducit eū per viā non bonā. Qui attonitis oculis cogitat praua: mordēs labia sua perficiet malū. Corona diuitiarū senectus: que in vijs iusticie reperietur. Melior est patiens viro fortī: et qui dominat animo suo expugnatore urbium. Sortes mittuntur in sinū sed a dño temperant. xvij

Melior ē buccella sicca cū gaudio: dom⁹ plena victimis cū iurgio. Seruus sapiens dñabitur stultis filijs: et inter frēs hereditatem diuidet. Sicut igne probatur argentū et aurū camino: ita corda probat dūs. Mal⁹ obedit lingue inique: et fallax obtemperat labijs mendacibz. Qui despicit pauperē exprobrat factori eius: et qui in ruina letat alteri⁹ nō erit impunitus. Corona senūm filij filiorū: et gloria filiorū patres eorū. Non decēt stultū uba composita: nec principē labiū mentiens. Gemma gratissima expectatio prestolātis: quocūq; se verterit prudenter intelliget. Qui celat delictū querit amicicias: qui altero sermone repetit separat federatos. Plus proficit correptio apud prudentē: q̄ centū plage apud stultū. Semper iurgia querit malus: angel⁹ aut̄ crudelis mittet contra eū. Expedit magis urse occurrere raptis fetibz: q̄ fatuo confidēti sibi i stultīcia sua. Qui reddit mala pro bonis: nō recedet malū de domo eius. Qui dimittit aquam caput est iurgiorū: et anteqū patiat cōtumeliā iudiciū deserit. Et qui iustificat impiū et q̄ cōdemnat iustū: abhominabilis ē uterq; apud deū. Quid prodest stulto habere diuicias: cū sapiēciā emere nō possit? Qui altā facit domū suā q̄rit ruinā: et qui euitat discere incidet in malū. Omni tempore diligit qui amic⁹ est: et frater in angustijs cōprobat. Stult⁹ homo plaudet manibz suis: cū spopōderit pro amico suo. Qui meditat discordias diligit rixas: et qui exaltat os suū q̄rit ruinā. Qui pueri⁹ mordis est nō inuenit bonū: et qui uertit linguā incidet in malū. Natus est stultus in ignominiā suā: sed nec pater i fatuo letabitur. Animo⁹ gaudēs etatē floridam facit: spiritus tristis exiccat ossa. Munera de sinu impi⁹ accipit: ut peruertat semitas iudicij. In facie prudentis lucet sapiencia: oculi stultorū in finibz terre. Ira patris filij stulti: et dolor matris que genuit eū. Non est bonū damnū inferre iusto: nec percutere principē qui recta iudicat. Qui moderatur sermones suos doctus et prudens est: et pciosi spiritus vir eruditus. Stultus q̄; si tacuerit sapiēs reputabit̄: et si compresserit labia sua intelligēs. xviij

Occasiones q̄rit qui vult recedere ab amico: omni tpe erit exprobrabilis. Nō recipit stult⁹ uerba prudentie: nisi ea dixeris que versantur i corde eius. Impius cū in profundū uenerit peccatorū cōtemnit: sed sequit̄ eum ignominia et opprobriū. Aqua profūda ex ore viri: et torrens redundans fons sapiētie. Accipere psonā impij in iudicio nō est bonū: ut declines a veritate iudicij. Labia stulti miscent se rixis: et os ei⁹ iurgia puocat. Os stulti cōtritio eius: et labia ipsius ruina anime ei⁹. Verba biliguis q̄si simplicia: et ipsa perueniunt usq; ad

interiora uētris. Pigrū delect timor a-
nime aut effeminatoz esurient. Qui
mollis et dissolut⁹ ē in opere suo: fra-
ter est sua opa dissipātis. Turris fortis-
sima nomē dñi. ad ipsā curret iustus
et exaltabit. Substācia diuitis urbs
roboris eius: et quasi mur⁹ validus
circūdans eū. Antecz conteratur exalta-
tur cor hominis: et antecz glorificetur
humiliat. Qui prius rīdet cz audiat
stultū se esse demōstrat: et confusione
dignū. Spīrit⁹ uiri sustentat imbecil-
litatē suā: spiritū uero ad iracundiam
facilē quis poterit sustinere? Cor pru-
dentis possidebit sciencia: et auris sa-
pientiū q̄rit doctrinā. Donū hominis
dilatat uiam eius: et ante principes
spaciū ei facit. Iustus prior est accusa-
tor sui: uenit amic⁹ ei⁹ et inuestigabit
eū. Cōtradictiones cōprimit sors: et
inter potentes cz diiudicat. Frater qui
adiuuat a fre quasi ciuitas firma: et
iudicia quasi uectes urbium. De fru-
ctu oris uiri replebit uenter eius: et ge-
nimina labioz ipsius saturabūt eū.
Mors et uita in manibz lingue: qui
diligūt ea comedent fructus ei⁹. Qui
inuenit mulierē bonā inuenit bonū:
et hauriet iocunditatem a dño. Qui
expellit mulierē bonā expellit bonū:
qui autem tenet adulteream stultus ē
et insipiens. Cū obsecracionibus lo-
quitur pauper: et diues effabitur rigi-
de. Uir amicabilis ad societatem:
magis amicus erit cz frater. xix.

Melior est pauper qui ambulat i
simplicitate sua: cz diues tor-
quens labia sua et insipiens. Ubi nō
est sciencia anime nō est bonū: et qui
festin⁹ est pedibus offendet. Stultīcia
hominis supplantat gressus eius: et
contra dēū feruet animo suo. Diuīe
addūt amicos plurimos: a paupere
aut et hij quos habuit separantur.
Testis falsus nō erit impunit⁹: et qui
mendacia loquit nō effugiet. Multi
colūt ꝓsonā potētis: et amici sūt dona
tribuentis. Fratres hois paupis oder-
unt eū: insup et amici ei⁹ recesserūt
ab eo. Qui tantū uerba sectat nichil
habebit: qui aut possessor est mentis
diligit animā suā: et custos prudētie
inueniet bona. Falsus testis non erit
impunit⁹: z qui loquit mēdacia pibit.
Non decet stultū diuīcie: nec seruum
dñari principibz. Doctrina uiri per
pacientiā noscitur: et gloria eius est
iniqua ptergredi. Sicut fremit⁹ leonis
ira et regis ira: et sicut ros sup herbā
ita et hilaritas eius. Dolor patris fi-
lius stultus: et tecta iugiter pstillātia
litigiosa mlier. Dom⁹ z diuīcie dant
a parentibz: a dño aut proprie uxor
prudens. Pigredo immittit soporē:
et aīa dissoluta esuriet. Qui custodit
mandatū custodit animā suam: qui
aut negligit uiā suā mortificabitur.
Fenerator dño qui miseret pauperis: z
uicissitudinē suā reddet ei. Erudi filiū
tuū ne desperes: ad interfectionē aut
eius ne ponas animā tuā. Qui enī
impatiens est sustinebit damnū: z cū
rapuerit. aliud apponet. Audi filiū
et suscipe disciplinā: ut sis sapiens in
nouissimis tuis. Multe cogitacionēs
in corde uiri: uolūtas aut dñi
in eternū pmanebit. Homo indigens
misericors est: et melior est paup iust⁹
cz uir mendax. Timor dñi ad uitam:
et in plenitudine cōmorabitur absq;
uisitatione pessimi. Abscondit piger
manū suā sub ascella: nec ad os suū
applicat ea. Pestilente flagellato stult⁹
sapientior erit: si autem corripueris

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sapiẽtem intelliget sapiẽtiã. Qui affligit patrẽ ⁊ fugit matrẽ: ignominiosus erit ⁊ infelix. Non cesses audire fili doctrinam: nec ignores sermones scientie. Testis iniquus deridet iudiciũ: et os impioꝝ deuorat iniquitatem. Parata sũt derisoribꝫ iudicia: ⁊ malleꝰ percutientes stultorũ corporibus. xx.

Luxuriosa res uinũ: et tumultuosa ebrietas. Quicũqꝫ his delectatur nõ erit sapiens. Sicut rugitus leonis ita et terror regis: qui prouocat eũ peccat ī aiam suã. Honor ẽ hominī qui separat se a cõtentionibꝫ: omnes autẽ stulti miscẽt cor. cumelijs. Propter frigus piger arare noluit: mẽdicabit ergo estate ⁊ nõ dabit̃ illi. Sicut aqua profunda sic consiliũ in corde uiri: sed homo sapiẽs exhauriet illud. Multi hoĩes misericordes uocantur: uirũ autẽ fidelẽ quis inueniet? Iustꝰ qui ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios relinquit. Rex qui sedet in solio iudicij: dissipat omne malum ī intuitu suo. Quis potest dicere mundũ ẽ cor meũ: purꝰ sũ a peccato? Pondꝰ et põdus. mẽsura et mẽsura: utrumqꝫ abhoĩabile ẽ apud deũ. Ex studijs suis intelligit̃ puer: si mũda et recta sint opa eius. Aurẽ audienteꝫ et oculũ uidentem: dñs fecit utrũqꝫ. Noli diligere somnũ: ne te egestas opprimat. apri oculos tuos: ⁊ saturare panibus. Malũ est malũ ẽ. dicit omnis emptor: et cũ recesserit tũc gloriabitur. Est aurũ et multitudo gemmaꝝ: uas autẽ pretiosũ labia scientie. Tolle uestimentũ eiꝰ qui fideiussor extitit alieni: et pro extraneis aufer pignus ab eo. Suauis ẽ hominī panis mendacij: ⁊ postea implebitur os eiꝰ calculo. Cogitationes consilijs roborantur: et gubernaculis tractãda sunt bella. Ei qui reuelat misteria. et ambulat fraudulenter et dilatat labia sua: ne commiscearis. Qui maledicit patri suo et matri: extinguet̃ lumen eiꝰ in mediis tenebris. Hereditas ad quã festinat̃ ī principio: in nouissimo benedictione carebit. Ne dicas reddã malum pro malo: expecta dominũ et liberabit te. Abhoĩacio est apud deũ pondus et pondus: statera dolosa nõ est bona. A dño dirigunt̃ gressus uiri. Quis autẽ hominũ intelligere potest uiam suã? Ruina est hominī deuotare sanctos: et post uota retractare. Dissipat impios rex sapiens: et incuruat super eos fornicẽ. Lucerna dñi spiraculũ hominis: que inuestigat omnia secreta uentris. Misericordia et ueritas custodiunt regem: et roboratur clementia thronꝰ eius. Exultatio iuuenũ fortitudo eorũ: et dignitas senum canities. Liuor uulneris abstergit mala: et plage in secretioribus uentris. xxi

Sicut diuisiones aquarũ ita cor regis in manu dñi: quocunqꝫ uoluerit inclinabit illud. Omnis uia uiri recta sibi uidetur: appẽdit autem corda dñs. Facere misericordiã et iudicium. magis placet dño qꝫ uictime. Exaltatio oculoꝝ ẽ dilatatio cordis: lucerna impioꝝ peccatũ. Cogitationes robusti semp in abũdantia: omnis autem piger semp in egestate est. Qui cõgregat thesauros lingua mendacij uanus et excors est: ⁊ impingetur ad laqueos mortis. Rapine impiorum detrahent eos: quia noluerunt facere iudiciũ. Peruersa uia uiri aliena ẽ a deo: qui autẽ mũdus est rectũ opꝰ eiꝰ. Melius est sedere in angulo domatis: qꝫ cũ mliere litigiosa et ī domo cõmuni.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Anima impij desiderat malū: non miserebit proximo suo. Multato pestilente sapiētior erit parvulus: et si sectetur sapientē sumet scientiā. Excogitat iustus de domo impij: ut deturbet impios a malo. Qui obturat aurem suā ad clamorē pauperis: et ipe clamabit et nō exaudiet. Munus absconditū extinguit iras: et donū i sinu indignationē maximā. Gaudiū iusto ē facere iudiciū: et pauor operantibz iniquitatē. Vir qui errauerit a via doctrine: in cetu gigantū cōmorabit. Qui diligit epulas i egestate erit: qui amat vinū et pingula nō ditabit. Pro iusto dabitur impius: et pro recto iniquus. Melius est habitare in terra deserta: qz cū muliere rixosa et iracūda. Thesaurus desiderabilis et oleū in habitaculo iusti: et imprudens homo dissipabit illud. Qui sequit iusticiā et misericordiam: inueniet vitā et iusticiā et gloriā. Ciuitatē fortiū ascendit sapiēs: destruitqz robur fiducie eius. Qui custodit os suum et linguā suā: custodit ab angustijs animam suā. Superbus et arrogans vocatur indoctus: qui in ira operat superbiā. Desideria occidūt pigrū: noluerunt enī quicqz manus eius operari. Tota die concupiscit et desiderat: qui autem iustus est tribuet et nō cessabit. Hostie impiorū abhominabiles: q offerunt ex scelere. Testis mēdax peribit: vir obediens loquetur victoriā. Vir impius procaciter obfirmat vultū suū: q autem rectus est corrigit viā suā. Nō est sapientia nō est prudētia: nō ē consiliū contra dnm. Equus parat ad diem belli: dns autē salutē tribuit. xxij.

Melius est nomē bonū qz diuitie multe: sup argentū eni et aurū gra bona. Diues et pauper obuiauerūt sibi: utriusqz operator est dns. Callidus videt malū et abscondit se: innocens pertransijt et afflictus est damno. Finis modestie timor dni: diuitie et gloria et vita. Arma et gladij in via superbi: custos autem aie sue longe recedit ab eis. Proverbium est adolescens iuxta viā suā: etiā cū senuerit nō recedet ab ea. Diues pauperibz imperat: et q accipit mutuū seruus est fenerantis. Qui seminat iniquitatē metet mala: et virga ire sue consūmabit. Qui pronus est ad misericordiam bndicetur: de panibz enī suis dedit pauperi. Victoriā et honorem acquiret qui dat munera: animam autē auferet accipientiū. Esto de risorē et exibit cū eo iurgiū: cessabūtqz cause et cōtumelie. Qui diligit cordis mūdiciā: propter gratiā labioz suoz habebit amicū regem. Oculi dni custodiūt scientiā: et supplantant verba iniqui. Dicit piger: leo ē foris: in medio platearū occidēdus sum. Fouea profunda os alienē: cui iratus est dominus incidet in eā. Stultitia colligata est in corde pueri: et virga disciplīne fugabit eā. Qui calumniat pauperē ut augeat diuitias suas: dabit ipe ditiori et egebit. Fili mi inclina aurē tuā: et audi verba sapientiū. Appone autem cor ad doctrinā meam: que pulcra erit tibi cū seruaueris eā in ventre tuo. Et redūdabit in labijs tuis: ut sit in dno fiducia tua. Vnde et ostendā eā tibi hodie. Ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibz et scientia: ut ostenderem tibi firmitatē et eloquia veritatis: respondere ex eis illis: qui miserunt te. Nō facias violentiam pauperi quia paup est: neqz cōteras egenū in porta: quia iudicabit dns causam eius: et configet eos qui confixerūt aiam eius.

Noli esse amicus homini iracundo
neq; ambules cū viro furioso: ne forte discas semitas eius: et sumas scandalū anime tue. Noli esse cū his qui defigūt manus suas: et qui vades se offerunt pro debitis. Si enī nō habes unde restituas: quid causse est ut tollat opīmētū de cubili tuo? Ne trāsgrediaris terminos āticos: quos posuerunt pres tui. Vidisti virū velocē i opere suo: coram regibus stabit: nec erit āte ignobiles.

Quādo sedis ut comedas xxiij.
cū principe: diligenter attende q
sūt apposita ante faciem tuā: et statue cultrū in gutture tuo: si tamen habes in potestate animā tuā. Ne desideres de cibis eius: i quo est panis mendacij. Noli laborare ut diteris: sed prudētie tue pone modū. Ne erigas oculos tuos ad opes quas nō potes habere: quia faciēt sibi pēnas quasi aquile: et volabunt in celū. Ne comedas cū homine invido et ne desideres cibos ei9: quī i similitudinem arioli et cōiectoris estimat qđ ignorat. Comede et bibe dicet tibi: et mens eius non est tecū. Cibos quos comederas euomes: et perdes pulcros sermones tuos. In auribus insipientiū ne loquaris: qa despiciēt doctrinā eloquij tui. Ne attingas parvulox terminos: et agrū pupillox ne invadas. Propīquus enī illox fortis est: et ipe iudicabit contra te causā illorū. Ingrediat ad doctrinā cor tuū: et aures tue ad verba scientie. Noli subtrahere a puero disciplinā: si enī percusseris eū virga: nō morietī. Tu virga percuties eū: et animā eius de inferno liberabis. Fili mi si sapiens fuerit animꝰ tuus gaudebit tecū cor meū: et exultabunt renes mei cū locuta fuerint recta labia tua. Nō emulet cor tuū peccatores: sed in timore dñi esto tota die: quia habebis spem in novissimo: et p̄stulatio tua nō auferetur. Audi fili mi et esto sapiens: et dirige in via animū tuū. Noli esse in conuiuijs potatorum: nec in comessationibus eorum qui carnes ad vescendū conferūt: quia vacantes potibz et dantes symbola cōsumētur: et vestiet pannis dormitatio. Audi patrē tuū qui genuit te: et ne cōtemnas cū senuerit mater tua. Veritatē eme: et noli vēdere sapientiā et doctrinā et intelligentiā. Exultat gaudio pr iusti: qui sapientē genuit letabit i eo. Gaudeat pater tuus et mater tua: et exultet qui genuit te. Prebe fili mi cor tuum michi: et oculi tui vias meas custodiant. Fovea enī profunda est meretrix: et puteus angustus aliena. Insidiat in via quasi latro: et quos incautos inuenerit interficiet. Cui ve cui9 patri ve: cui rixe: cui fovee: cui sine causa vulnera: cui suffosio oculox? Nōne his qui cōmorant i vino et studēt calicibz epotādis? ne intuearis vinū quādo flauescit: cū splēduerit i vitro color ei9. Ingredit blāde et in novissimo mordebit ut coluber: et sicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbūt extraneas: et cor tuū loquitur perversa. Et eris sicut dormiens in medio mari: et quasi sopitus gubernatore amisso clauo: et dices. Verberauerūt me sed nō doluī: traxerūt me: et ego nō sensi. Quādo euigilabo: et rursus vina repeciam?

Ne emuleris viros xxiiij.
malos nec desideres esse cū eis: quia rapinas meditat mens eox: et fraudes labia eox locūtur. Sapiētia edificabit dom9: et prudentia roborabitur. In doctrina replebūtur cellaria: omnīa substātia p̄ciosa et pulcerrima.

Vir sapiens fortis est et vir doctus robustus et validꝰ: quia cū dispositione ītur bellū: et erit salus ubi multa cōsilia sunt. Excelsa stulto sapientia: in porta nō aperiet os suū. Qui cogitat mala facere: stultꝰ vocabit. Cogitatio stulti peccatū ē: et abominatio hoīm detractor. Si desprauerit spūs in die angustie: imminuet fortitudo tua. Eue eos qui ducūtur ad mortē: et qui trahunt ad interitū liberare ne cesses. Si dixeris vires nō supperunt: qui inspector est cordis ipse intelligit et seruatorē aīe tue nichil fallit: reddetq; homini iuxta opera sua. Comede fili mi mel qa bonū ē: et fauū dulcissimū gutturi tuo. Sic et doctrina sapientie anime tue: quā cū inueneris habebis in nouissimis spem: et spes tua non peribit. Ne insidieris et qras impietatem in domo iusti: neq; vastes requiē eius. Septies enī in die cadet iustus et resurget: impij autē corruēt in malum. Cū ceciderit inimicꝰ tuus ne gaudeas et in ruina eiꝰ ne exultet cor tuū: ne forte videat dominꝰ et displiceat ei: et auferat ab eo iram suā. Ne contendas cū pessimis: nec emuleris impios: quoniā nō habēt futurorū spē mali: et lucerna impiorū extinguetur. Time dñm fili mi et regē: et cū detractoribus nō cōmiscearis. Quoniā repente consurget ꝓditio eorū: et ruinam utriusq; quis nouit. Hec q; sapientibus. Cognoscere psonā in iudicio nō est bonum. Qui dicit impio iustꝰ es: maledicēt eis pplī: et detestabunt eos tribus. Qui arguūt eū laudabūtur: et super eos veniet benedictio. Labia deosculabit: q recta verba rēdet. Prepara foris opꝰ tuū: et diligēter exerce agrū tuū: et postea edifices domum tuam. Ne sis testis frustra contra proximū tuū: ne lactes quēq; labijs tuis. Ne dicas quomō fecit michi sic faciā ei: et reddā unicuiq; secm opus suū. Per agrū hominis pigri trāsiui: et per vineā viri stulti. Et ecce totū repleuerāt urtice: et operuerāt superficiē eius spine: et macerie lapidū destructa erat. Quod cū vidissem posui in corde meo: et exemplo didici disciplinam. Usquequo piger dormies: usquequo de somno cōsurges? parū inquā dormies: modicū dormitabis: pauxillū manꝰ cōseres ut quiescas et veniet tibi quasi cursor egestas tua: et mēdicitas q̄si vir armatꝰ. Hec quoq; parabole salomonis quas trāstulerūt viri ezechie regis iuda. xxv.

Gloria dei est celare verbū: et gla regū inuestigare sermonē. Celū sursū et terra deorsū: et cor regū inscrutabile. Auser rubiginē de argento: et egrediet vas purissimū. Auser impietatē de vultu regis: et firmabit iusticia thronꝰ eiꝰ. Ne gloriosus appareas corā rege: et in loco magnorū ne steteris. Melius est enī ut dicat tibi ascende huc: q̄ ut humilieris corā principe. Que viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne postea emēdare nō possis cum dehonestaueris amicū tuū. Causam tuā tracta cū amico tuo: et secretū extraneo ne reueles: ne forte insultet tibi cū audierit: et exprobrare nō cesset. Gra et amicicia liberāt: quas tibi serua: ne exprobrabilis fias. Mala aurea in lectis argēteis: qui loquit verbū i tpe suo. Inauris aurea et margarita fulgens: qui arguit sapientē et aurē obedientē. Sicut frigꝰ nius i die messis: ita legatꝰ fidelis ei qui miserit eum: aīmam ipsius requiescere facit. Nubes et ventus et pluuie nō sequentes:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vir gloriosus et promissa nō cōplens. Pacientia lenit̄ princeps: et lingua mollis confringet duriciā. Mel inuenisti. comede qđ sufficit tibi: ne forte saciat⁹ euomas illud. Subtrahe pedē tuū de domo proximi tui: nequādo saciat⁹ oderit te. Jaculū et gladius et sagitta acuta: homo qui loquit̄ cōtra proximū suū falsū testimoniū. Dens putrid⁹ et pes lassus. qui sperat super infideli in die angustie: et amittit pallium in die frigoris. Acetū in nitro: qui cātat carmina cordi pessimo. Sicut tinea vestimento et vermis ligno: ita tristicia viri nocet cordi. Si esurierit inimic⁹ tu⁹ ciba illū: si sitit da ei aquā bibere. Prunas enī cōgregabis super caput eius: et dñs reddet tibi. Ventus aquilo dissipat pluuias: et facies tristis linguā detrahentē. Melius ē sedere in angulo domatis: q̄m cū muliere litigiosa. et in domo cōmuni. Aqua frigida aie sitienti: et nūcius bonus de terra longinqua. Fons turbat⁹ pede et vena corrupta: iust⁹ cadens coram impio. Sicut qui mel comedit multū nō est ei bonū: sic qui scrutator est maiestatis opprimet̄ a gl'a. Sicut urbs patēs et absq; muroz ābitu: ita vir q̄ nō potest̄ i loquēdo cohibere spiritū suū.

Quomodo nix i estate xxvi.

Et pluuie in messe: sic indecens ē stulto gl'a. Sicut auis ad alta transuolās. et passer quolibet vadens: sic maledictū frustra prolatū i quēpiā superueniet. Flagellū equo et camus asino: et virga in dorso imprudentiū. Ne rūdeas stulto iuxta stulticiā suā: ne efficiaris ei similis. Respōde stulto iuxta stulticiā suā: ne sibi sapiens esse videat̄. Claudus pedibz z iniquitatē bibens: qui mittit verba per manū stultū. Quomō pulcras frustra habet claudus tibias: sic indecēs est in ore stultoz parabola. Sicut q̄ mittit lapidem i aceruū mercurij: ita q̄ tribuit insipienti honorem. Quomō si spina nascatur in manu temulēti: sic parabola in ore stultorum. Judicū determinat causas: et qui imponit stulto silentiū iras mitigat. Sicut canis qui reuertitur ad vomitū suū: sic imprudēs qui iterat stulticiā suā. Vidisti hominem sapientē sibi videri: magis illo spem habebit insipiens. Dicit piger leo est in via: et leena in itineribz. Sicut ostium vertit̄ in cardine suo: ita piger in lectulo suo. Abscondit piger manus sub ascella sua: et laborat si ad os suum eas cōuerterit. Sapiētior sibi stultus videt̄: septē viris loquētibz sententias. Sicut qui apprehendit auribz canem: sic qui trāsit et impatiens commiscet̄ rixe alteri⁹. Sicut noxius ē qui mittit sagittas et lanceas in mortem: ita vir qui fraudulenter nocet amico suo: z cū fuerit deprehensus dicet ludēs feci. Cū defecerit lignū extinguet̄ ignis: et susurrone subtracto iurgia cōquiescunt. Sicut carbones ad prunas et ligna ad ignem: sic homo iracūdus suscitat rixas. Verba susurronis q̄si simplicia: et ipa perueniūt ad intima cordis. Quomō si argēto sordido ornare velis vas fictile: sic labia tumentia cū pessimo corde sociata. Labijs suis intelligit̄ inimic⁹: cū in corde tradauerit dolos. Quādo submiserit vocem suā ne crediderīs ei: quoniā septē nequicie sūt in corde illi⁹. Qui operit odiū fraudulēter: reuelabit̄ malicia eius i cōcilio. Qui fodit foueā incidet in eā: z q̄ voluit lapidē reuertet̄ ad eū. Lingua fallax nō amat veritatem et

os lubricū operat̄ ruinas. xxvij.

Ne glorieris in crastinū: ignorās quid superueniura pariat dies. Laudet te alien⁹ z nō os tuū: extraneꝰ et nō labia tua. Graue est saxū z onerosa arena: sed ira stulti utroq; grauior. Ira nō habet misericordiam nec erumpens furor: et impetū cōcitati spīritus ferre quis poterit? Melior ē manifesta correptio: q̄z amor absconditꝰ. Meliora sunt vulnera diligentis: q̄z fraudulenta oscula odientis. Anima saturata calcabit fauū: et aīa esuriēs etiā amarum p dulci sumet. Sicut auis trans migrās de nido suo: sic vir qui derelinquit locū suū. Vnguēto et variis odoribꝫ delectat̄ cor: et bonis amici consiliis anima dulcoratur. Amicū tuū et amicū p̄ris tui ne dimiseris: et domū fratris tui ne ingrediaris i die afflictionis tue. Melior ē vicinꝰ iuxta: q̄z frater procul. Fiude sapiēter fili mi et letifica cor meū: ut possis exprobrāti rīdere sermonē. Astutꝰ videns malū abscondit⁹ est: parvuli transeūtes sustinuerūt dispendia. Tolle vestimentū eiꝰ qui spopondit pro extraneo: et pro alienis aufer ei pignus. Qui bñdicit proximo suo voce grādi de nocte consurgens: maledicēti similis erit. Tecta pstillantia in die frigoris et litigiosa mulier cōparant̄. Qui retinet eam q̄si qui ventū teneat: et oleū dextre sue euacuat. Ferrū ferro exacuitur: z homo exacuit faciē amici sui. Qui seruat ficū comedet fructꝰ eiꝰ: z qui custos est dñi sui glorificabit̄. Quomō in aquis respondet vultꝰ prospicientiū: sic corda hominū manifesta sunt prudentibꝫ. Infernus et pditio nunq̄z replentur: similiter et oculi hominū insatiabiles. Quomō probat̄ i cōflatorio argentū et in fornace aurū: sic pbatur homo ore laudantis. Cor iniqui inquirit mala: cor aut̄ rectū inquirit scientiā. Si cōtuderis stultū i pila quasi tipsanas feriente desup pilo: nō auferetur ab eo stultitia eiꝰ. Diligenter agnosce vultū pecoris tui: tuosq; greges considera. Non enī habebis iugiter potestatem: sed corona tribuet tibi in generatione et generationē. Apta sūt prata et apparuerūt herbe virētes: et collecta sunt fena de montibꝫ. Agni ad vestimentū tuum: et hedi ad agri pretium. Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos et in necessaria domus tue: et ad victum ancillis tuis. xxviij.

Fugit impius nemine p̄sequēte: iustꝰ autem quasi leo confidens absq; terrore erit. Propter peccata terre multi principes eiꝰ: et p̄pter hominis sapientiā et hui⁹ scientiā q̄ dicunt̄ vita ducis lōgior erit. Vir paup calumnians pauperes: similis ē imbri vehementi i quo parat̄ fames. Qui derelinquūt legē laudant impiū: qui custodiunt succēdunt̄ contra eū. Viri mali non cogitant iudicium: qui aut̄ inquirunt dñm animaduertūt omnia. Melior est paup ābulās in simplicitate sua: q̄z dives prauis itineribꝫ. Qui custodit legē filiꝰ sapiens est: qui aut̄ comessatores pascit cōfundit patrē suum. Qui congregat divitias usuris z fenore liberali: in pauperes cōgregat eas. Qui declinat aures suas ne audiat legem: oratio eiꝰ erit execrabilis. Qui decipit iustos in via mala in interitu suo corruet: et simplices possidebunt bona eiꝰ. Sapiēs sibi vidēt vir divesꝰ: paup aut̄ prudens scrutabitur eum. In exultatione iustorū multa gloria est: regnātibus impiis ruine hominū.

Qui abscondit scelera sua nō dirigēt: qui aut cōfessus fuerit ⁊ reliquerit ea miscdiam consequet. Beat⁹ homo q̄ semp est pauid⁹: qui vero mentis est dure· corruet in malū. Leo rugiens et ursus esuriēs: princeps impius sup̄ pp̄m paupē. Dux indigēs prudentia· mltos opprimet pr calumniam: qui aut odit auaricia· longi fient dies eius. Hominē qui calumniat aie sanguinē eius: si usq; ad lacū fugerit nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter salu⁹ erit: qui pversis gradit unus concidet semel. Qui operat terrā suam saciabit panibs: qui aut sectat otiū replebit egestate. Vir fidelis multum laudabitur: qui aut festinat ditari· nō erit innocens. Qui cognoscat in iudicio facie nō bene facit: iste et pro buccella panis deserit veritatem. Vir qui festinat ditari ⁊ alijs inuidet: ignorat q̄ egestas supueniet ei. Qui corripit hominē· gratia postea inueniet apud eū: magis q̄ ille qui per lingue blādimenta decipit. Qui subtrahit aliquid a patre suo uel a matre et dicit hoc nō esse pccm: particeps homicide est. Qui se iactat et dilatat iurgia cōcitat: qui vero sperat in dño saluabit. Qui cōfidit in corde suo stultus est: qui autem gradit sapienter ipe laudabitur. Qui dat paup̄i nō indigebit: qui despicit deprecantē sustinebit penuria. Cū surrexerint impij abscōdent hoīes: cū illi perierit multiplicabūtur iusti. xxix.

Viro qui corripientē· dura ceruice cōtemnit· repentin⁹ ei supuenit interit⁹: et ei sanitas nō sequetur. In multiplicatione iustor⁹ letabit vulg⁹: cū impius sumpserit principatū gemet plus. Vir qui amat sapientia letificat patrē suū: qui aut nutrit scortum perdet substanciā. Rex iust⁹ erigit terrā. vir auarus destruat eam. Homo qui blādis fictisq; sermonibs loquit amico suo: rete expandit gressibs eius. Peccante virū iniquū inuoluet laqueus: et iust⁹ laudabit arq; gaudebit. Nouit iust⁹ causā paupeū: impi⁹ ignorat sciencia. Homines pestilētes dissipant ciuitatē: sapientes vero auertūt furorē. Vir sapiēs si cū stulto contenderit: siue iracat siue rideat nō inuenit requiē. Viri sanguinū oderunt simplicē: iusti aut querūt aiam ei⁹. Totū spiritū suū pfert stult⁹: sapiens differt et reseruat in posterum. Princeps qui libēter audit verba mendacij: oēs ministros hī impios. Pauper et creditor obuiauerūt sibi: utriusq; illuminator est dns. Rex qui iudicat i veritate pauper: thron⁹ ei⁹ in eternū firmabit. Virga atq; correctio tribuit sapientia: puer aut qui dimittit voluntati sue cōfundit matrem suā. In multiplicatione impior⁹ multiplicabunt scelera: et iusti ruinas eorū videbunt. Erudi filiū tuū ⁊ refrigerabit te: et dabit delicias aie tue. Cū pphecia defecerit dissipabit p̄plus: qui vero custodit legē beat⁹ est. Seruus verbis nō potest erudiri: quia q̄ dicit intelligit et rndere cōtemnit. Vidisti hoīem velocē ad loquendū: stulticia magis sperāda e q̄ illi⁹ correctio. Qui delicate a puericia sua nutrit seruū suū: postea sentiet eū cōtumacē. Vir iracund⁹ prouocat rixas: et qui ad indignandū facilis est erit ad peccandū proclivior. Superbū sequit humilitas: et humilem spiritu suscipiet gloria. Qui cum fure participat odit aiam suā: adiurante audit et nō indicat. Qui timet hominē cito corruet: qui sperat i dño

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

subleuabitur. Multi requirūt faciem principis: et iudiciū a dño egreditur singulorū. Abhominant̄ iusti viri impiū: et abhominātur impij eos qui in recta sunt via. Verbū custodiens filij extra pdictionem erit. xxx.

Verba cōgregantis filij vomeris. Visio qua locut⁹ est vir cū quo est deus et qui deo secū morāte confortat⁹ ait. Stultissim⁹ sū virorū: et sapientia hominū nō ē mecū. Nō didici sapientiā: et nouī scientiā sanctorum. Quis ascendit in celū atq; descendit? Quis cōtinuit spiritū i manibz suis? Quis colligauit aquas quasi i vestimento? Quis suscitauit oēs terminos terre? Quod nomē ē ei⁹: et quod nomē filij ei⁹ si nosti? Omnis elmo dei ignit⁹: clipeus est omnibz sperantibus in se. Ne addas quicq; verbis illi⁹ et arguaris: inueniarisq; mēdax. Duo rogaui te: ne deneges michi anteq; moriar. Vanitatem et vba mendacia longe fac a me. Mendicitatem et diuitias ne dederis michi. Tribue tantū victui meo necessaria: ne forte saciat⁹ illiciar ad negandū et dicam quis est dñs: aut egestate compulsus furer et piurem nomē dei mei. Ne accuses seruū ad dñm suū: ne forte maledicat tibi et corruas. Generacio q̄ patri suo maledicit: et q̄ mri sue nō bñdicit. Generacio que sibi mūda videtur: et tamen nō ē lota a sordibz suis. Generacio cui⁹ excelsi sunt oculi: et palpebre ei⁹ in alta subrecte. Generacio q̄ pro dentibz gladios habet et cōmandit molaribz suis: ut comedat inopes de terra: et paupes ex hominibz. Sanguisuge due sūt filie: dicētes affer affer. Tria sunt insaturabilia: et quartū qd nūq; dicit sufficit. Infernus et os vulue et terra q̄ nō saciat aqua: ignis vero nūq; dicit sufficit. Oculum qui subsannat patrē et qui despicit partū matris sue: suffodiāt eū corui de torrentibz: et comedāt eū filij aq̄le. Tria sunt difficilia michi: et quartū penit⁹ ignoro. Viā aquile in celo: viā colubri sup petrā: viā nauis in medio mari: et viā viri in adolescentia. Talis ē et via mulieris adultere que comedit: et tergēs os suū dicit. Non sū operata malū. Per tria mouet terra et quartū quod nō potest sustinere. Per seruum cū regnauerit: per stultū cū saturatus fuerit cibo: et p odiosā mulierē cū i matrimonio fuerit assūpta: et p ancillā cū fuerit heres dñe sue. Quatuor sunt minima terre: et ipa sūt sapientiora sapientibus. Formice pūs infirmus: qui pparāt in messe cibū sibi. Lepusculus plebs invalida: qui collocat in petra cubile suū. Regē locusta nō habet: et egredit vniūsa per turmas. Stellio manibz nititur: et morat in edibus regis. Tria sunt q̄ bene gradiūtur: et q̄rtū qd incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarū: ad nulli⁹ pauebit occursum. Gallus succinct⁹ lūbos suos et aries: nec est rex qui resistat ei: et qui stultus apparuerit: postq; eleuat⁹ est in sblime. Si eni intellexisset: ori suo imposuisset manū. Qui aut̄ fortiter premit ubera ad eliciendū lac: exprimit butirū: et q̄ vehemēter emūgit: elicit sanguinē: et q̄ puocat iras producit discordias.

Verba lamuelis regis. xxxj.

Visio qua erudiuit eum mater sua. Quid dilecte mi? quid dilecte uteri mei: quid dilecte votoz meoz? Ne dederis mulieribz substanciā tuam: et diuitias tuas ad delendos reges. Noli regibus o lamuel: noli regibz dare

vinū: quia nullū secretū ē ubi regnat ebrietas. Ne forte bibāt et obliuiscantur iudicioꝝ: et mutēt causā filioꝝ pauperis. Date siceram merentibus: et vinū his qui amaro sūt animo: Bibant et obliuiscant egestatis sue: et doloris sui nō recordentur amplius. Aperi os tuū muto: et causis omniū filioꝝ qui pertranseūt. Aperi os tuū: decerne quod iustū est: et vindica inopē et paupere. Aleph. Mulierē fortē quis inueniet? procul et de ultimis finibz pretiū eius. Bech. Cōfidit in ea cor viri sui: et spoliis non indigebit. Gimel. Reddet ei bonū et nō malū: omnibz diebz vite sue. Delech. Quesiuit lanā et linū: et operata est cōsilio manuū suarū. He. Facta est quasi nauis institoris: de lōge portās panē suū. Vau. Denocte surrexit: dediteq; predā domesticis suis: et cibaria ancillis suis. Zay. Cōsiderauit agrū et emit eū: de fructu ma.nuū suaꝝ plātauit vineā. Hech. Accinxit fortitudine lumbos suos: et roborauit brachiū suū. Thech. Gustauit et vidit quia bona est negociacio eius: nō extinguet in nocte lucerna eius. Joch. Manū suā misit ad fortia: et digiti eius apprehenderūt fusū. Caph. Manum suā aperuit inopi: et palmas suas extēdit ad pauperem. Lamech. Nō timebit domui sue a frigore niuis: omnes enī domestici ei⁹ vestiti sunt duplicibz. Mem. Stragulatā vestē fecit sibi: bissus et purpura vestimentū eius. Nun Nobilis in portis vir ei⁹: quādo sederit cū senatoribz terre. Samech. Sindonē fecit et vēdidit: et cingulū tradidit chananeo. Ayn. Fortitudo et decor indumentū eius: et ridebit in die nouissimo. Phe. Os suū aperuit sapiētie: et lex clementie in lingua eius. Sade.

Cōsiderauit semitas dom⁹ sue: et panē otiosa non comedit. Coph. Surrexerunt filij ei⁹ et beātissimā pdicauerūt: vir ei⁹ et laudauit eā. Res. Multe filie congregauerūt diuitias: tu supgressa es uniuersas. Syn. Fallax gracia et vana ē pulcritudo: mulier timens dñm ipsa laudabit̄. Thau. Date ei de fructu manuū suarū: et laudēt eā in portis opa eius.

Incipit plogꝰ ī ecclīasten.

Omnū me ante hoc ferme quīquennīū: cū adhuc rome essem et ecclesiasten sancte blesille legerē ut eā ad contemptū mūdi huiꝰ puocarē et omne quod in mūdo cerneret putaret esse ꝓ nichilo: rogatū ab ea: ut ī morē cōmentariolī: obscura quecq; dissererē: ut absq; me posset intelligere que legebat. Itaq; qm̄ in procinctu nr̄i opis subita morte subtracta est: et ubi non meruim⁹ o paula et eustochiū talem vite nr̄e habere cōsortē: tanto vulnere tūc percussus obmutui: nūc in bethleem posit⁹: augustiore videlicet ciuitate: et illi⁹ memorie et vobis reddo qđ debeo. Hoc breuiter āmonēs qđ nullius auctoritatē secut⁹ sū: sed de hebreo trāslatoris maxime septuaginta interpretū cōsuetudinī me coaptaui: ī his dūtaxat q̄ nō multū ab hebraicis discrepabant. Inter dū aquile q; et symachi et theodocionis recordat⁹ sū: ut nec nouitate nimia: lectoris studiū deterreren: nec rursū otia sc̄iētiā meā fonte veritatis omisso: opinionū riuulos sectarer.

Expl' plogꝰ Incipit liber ecclīastes·ī·

Verba ecclesiastes: filij dauid regis ihrlm. Vanitas vanitatum dixit ecclīastes: vanitas vanitatū et oīa vanitas.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Quid habet amplius homo de uniuerso
labore suo quo laborat sub sole? Ge-
neratio pterit et generatio aduenit: ter-
ra aute in eternu stat. Orit sol et occi-
dit. et ad locu suu reuertit: ibiq renas-
cens girat per meridiem: et flectitur ad
aquilonem. Lustras uniuersa in circuitu
pgit spiritus: et in circulos suos reuertit.
Omnia flumina intrant in mare: et
mare non redundat. Ad locum unde
exeut flumina reuertunt: ut iteru fluat.
Cuncte res difficiles: non potest eas ho-
mo explicare sermone. Non saturat oculus
uisu: nec auris auditu impletur. Quid
est quod fuit? Ipm quod futurus est. Quid est
quod factu est? Ipm quod fiendu est faciendu.
Nichil sub sole nouu: nec valet quis-
quam dicere: ecce hoc recens est. Jam etu
precessit in seculis: que fuerut ante nos.
Non est priorum memoria: sed nec eorum
quidem que postea futura sut erit recor-
datio apud eos qui futuri sut in nouissi-
mo. Ego ecclesiastes fui rex israhel in
ihrlm: et posui in animo meo querere
et inuestigare sapienter de omnibus que
fiut sub sole. Hanc occupationem pessimam
dedit deus filiis hoim: ut occuparent
in ea. Vidi que fiut cuncta sub sole: et
ecce uniuersa uanitas et afflictio spiritus.
Peruersi difficile corrigunt: et stultorum
infinitus est numerus. Locutus sum in
corde meo dicens. Ecce magnus effectus
sum et precessi omnes sapientia qui fuerunt
ante me in ihrlm et mens mea contem-
plata est multa sapienter et didici: dedique
cor meu ut scirem prudentiam atque doctri-
nam erroresque et stultitiam. Et agnoui
quod in his quoque esset labor et afflictio spiritus:
eo quod in multa sapientia multa sit indigna-
tio: et qui addit scientiam addit et laborem.

Dixi ego in corde meo. Vadam
et affluam deliciis: et fruar bonis.

Et uidi quod hoc quoque esset uanitas. Risum
reputaui errorem: et gaudio dixi. Quid
frustra decipis me? Cogitaui in corde meo
abstrahere a uino carnem meam: ut ani-
mum meu transferrem ad sapientiam deui-
taremque stulticiam: donec uiderem quid esset
utile filiis hoim: quo facto opus est
ibi sole numero dierum uite sue. Magni-
ficaui opera mea. Edificaui michi
domos et plantaui uineas: feci ortos
et pomeria et conseui ea cuncti generis
arboribus: et extruxi michi piscinas
aquarum ut irrigarem siluam lignorum germi-
nantium. Possedi seruos et ancillas:
multamque familiam habui: armenta quoque et
magnos ouium greges: ultra omnes
qui fuerunt ante me in ihrlm. Coacerui
michi argentum et auru: et substantias
regum et prouincias. Feci michi cantores
et cantatrices et delicias filiorum hoim:
scyphos et urceolos in ministerio ad
uina fundenda: et supgressus sum opibus
omnes qui ante me fuerunt in ihrlm.
Sapientia quoque perseuerauit mecum: et omnia
quecumque desiderauerunt oculi mei non negaui
eis: nec prohibui cor meum quin omni
uoluptate frueret: et oblectaret se in his
que parauerat. Et hanc ratus sum partem
meam: si uteret labore meo. Cumque me con-
uertissem ad uniuersa opera que fecerat
manus mee: et ad labores in quibus
frustra sudauerat: uidi in omnibus uani-
tatem et afflictionem animi: et nichil per-
manere sub sole. Transui ad contemplan-
dam sapientiam: erroresque et stultitiam.
Quid est inquam homo: ut sequi possit
regem factorem suum? Et uidi quod tantum pre-
deret sapientia stultitiae: quantum differt
lux a tenebris. Sapientis oculi in ca-
pite eius: stultus in tenebris ambulat. Et
didici quod unus utriusque esset interitus: et
dixi in corde meo. Si unus et stulti et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

meus occasus erit: quid mihi pdest
ꝙ maiorē sapientie dedi operā? Loc-
tusq; cū mēte mea: animaduerti ꝙ hoc
q; esset vanitas. ℣Nō enī erit memoria
sapiētis silīter ut stulti in perpetuū: et
futura tpa oblīuione cūcta pariter ope-
rient. ℣Moritē doct⁹ similiter ut indoct⁹:
et idcirco teduit me vite mee videntem
mala vniuersa esse sub sole: et cuncta
vanitatē et afflictionē spīrit⁹. Cursus
detestat⁹ sum omnē industriā meam
qua sub sole studiosissime laboraui:
habitur⁹ heredē post me·quē ignoro
utrū sapiēs an stult⁹ futur⁹ sit: et do-
minabitur in laboribz meis quibus de-
sudauī et sollicit⁹ fuī. Et ē quicq; tam
vanū? Vnde cessauī: renūciauitq; cor
meū vltra laborare sub sole. ℣Nam cū
alī⁹ laboret in sapiētia et doctrina et
sollicitudine: homini ocioso quesita
dimittit. Et hoc q; vanitas: et magnū
malū. Quid enī proderit homini de
vniuerso labore suo et afflictione spīri-
tus: qua sub sole cruciat⁹ est? Cuncti
dies ei⁹ doloribz et erumnis pleni sūt:
nec per noctē mente requiescit. Et hoc
nōne vanitas ē? ℣Nōne meli⁹ ē come-
dere et bibere: et ostendere anime sue
bona de laboribz suis? et hoc de ma-
nu dei ē. Quis ita deuorabit et delicijs
affluet ut ego? Homini bono in con-
spectu suo dedit deus sapientiā et scien-
tiā·et intelligentiam: peccatori autem
dedit afflictionem et curā supfluam:
ut addat et congreget et tradat ei qui
placuit deo. Sed et hoc vanitas est:
et cassa sollicitudo mentis. iiij.

Omnia tēp⁹ habēt: et suis spacijs
transeūt vniuersa sub celo. Tem-
pus nascēdi: et tēp⁹ moriendi. Tem-
pus plātandi: et tēp⁹ euellendi qđ
plantatū est. Tēp⁹ occidendi: et tps
sanandi. Tēp⁹ destruendi: et tēp⁹
edificādi. Tēp⁹ flendi: et tps ridendi.
Tēp⁹ plāgendi: et tps saltādi. Tem-
pus spargēdi lapides: et tps colligēdi.
Tēp⁹ amplexandi: et tps longe fieri
ab amplexibz. Tēp⁹ acquirendi: et
tps pdendi. Tēp⁹ custodiendi: et tps
abiciendi. Tēp⁹ scindendi: et tēp⁹
cōsuendi. Tēp⁹ tacendi: et tempus lo-
quendi. Tēp⁹ dilectionis: et tps odij.
Tēp⁹ belli: et tps pacis. Quid habet
amplī⁹ homo de labore suo? Vidi
afflictionē quā dedit deus filijs hoīm:
ut distendant in ea. Cūcta fecit bona
in tpe suo: et mundū tradidit dispu-
rationi eorū: ut non inueniat homo
op⁹ quod operatus est deus ab initio
usq; ad finē. Et cognouī ꝙ non esset
melius nisi letari: et facere bene in vita
sua. Omnis enī homo qui comedit
et bibit·et videt bonū de labore suo:
hoc donū dei est. Didici: ꝙ oīa ope-
ra que fecit deus·pseuerēt in perpetuū.
℣Non possum⁹ eis quicq; addere nec
auferre: que fecit deus ut timeat. Qđ
factū est: ipm pmanet. Que futura sūt
iam fuerūt: et deus instaurat qđ abijt.
Vidi sub sole in loco iudicij impietā-
tem et in loco iustīcie iniquitatē: et dixi
in corde meo. Justū et impiū iudicabit
dns: et tps omnis rei tūc erit. Dixi in
corde meo de filijs hoīm·ut probaret
eos de⁹: et ostenderet similes esse bestijs.
Idcirco un⁹ interit⁹ est hoīs et iumen-
torū: et equa virtusq; cōditio. Sicut
moritē homo: sic et illa moriunt. Si-
militer spīrāt omnia: et nichil habet
homo iumēto amplī⁹. Cūcta subiacēt
vanitati: et oīa pgūt ad vnū locū.
De terra facta sunt: et in terrā pariter
reūtunt. Quis nouit si spīrit⁹ filiorū
adam ascendat sursum: et si spīritus

iumētorū descēdat deorsū? Et deprehendi nichil esse melius q̄z letari hoiem in ope suo: et hāc esse partē illi9. Quis enī eum adducet: ut post se futura cognoscat.

Uerti me ad alia: et vidi iiij calumnias q̄ sub sole geunt: et lacrimas innocentū et neminē cōsolatorē: nec posse resistere eor̄ violentie. cūctorū auxilio destitutos. Et laudaui magis mortuos q̄z viuētes: et feliciorē utroq; iudicaui qui necdū natus est: nec vidit mala q̄ sub sole fiūt. Rursū contemplat9 ſū oēs labores hoīm: et industrias animadūti patere inui die proximi. Et in hoc ergo vanitas: et cura supflua est. Stultus cōplicat man9 suas: et comedit carnes suas dicens. Melior ē pugillus cū requie: q̄z plena utraq; man9 cū labore et afflictione animi. Cōsideraūs reperi et aliā vanitatē sub sole. Un9 est et secundū nō habet nō filiū nō frēm: et tamē laborare nō cessat. nec saciant̄ oculi eius diuitijs: nec recogitat dicēs. Cui laboro: et fraudo animā meā bonis? In hoc q̄z vanitas ē: et afflictio pessima. Melius est ergo duos esse simul. q̄z unū: habēt enī emolimentū societatis sue. Si un9 ceciderit: ab altero fulciet̄. Ve soli: quia cū ceciderit nō habet subleuantē se. Et si dormierit duo: fouebuntur mutuo. Un9 quomō calefiet? Et si quispiā pualuerit cōtra unū: duo resistunt ei. Funiculus triplex difficile rūpitur. Melior est puer paup et sapiens rege sene et stulto. qui nescit pūidē in posterū: q̄ de carcere cathenisq; interdū quis egrediat̄ ad regnū: et alius nat9 in regno inopia cōsumat̄. Vidi cūctos viuētes. qui ambulāt sub sole cū adolescente secūdo: qui cōsurget pro eo. Infinit9 nume9 est ppli omniū q̄ fuerūt ante eū: et qui postea futuri sūt nō letabunt̄ in eo. Sed et hoc vanitas: et afflictio spirit9. Custodi pedē tuū ingrediens domū dei: et appropinqua ut audias. Multo enim melior ē obedientia q̄z stultorum victime: qui nesciunt quid faciunt mali. v.

De temere quid loquaris: neq; cor tuū sit veloc ad p̄ferendū sermonem corā deo. Deus enī in celo et tu sup terrā: idcirco sint pauci sermones tui. Multas cautas secunt̄ somnia: et in mltis sermonibz inuenies stultitia. Si q̄d vouisti deo: ne moreris reddere. Displicet enī ei infidelis et stulta promissio. Sed quodcūq; voueris redde. Multoq; melius est nō vouere: q̄z post votū p̄missa nō reddere. Ne dederis os tuū ut peccare facias carnem tuā: neq; dicas. corā angelo nō ē p̄uidencia: ne forte irat9 dns cōtra sermones tuos dissipet cūcta opera manuū tuar̄. Ubi mlta sūt somnia plurime sunt vanitates: et sermones innumeri. Tu vero deū time. Si videris calumnias egenor̄ et violenta iudicia et subuerti iusticiā i p̄uincia. nō mireris sup hoc negocio q̄a excelso excelsior est alius: et super hos quoq; eminētiores sunt alij: et insup vniuerse terre rex imperat seruienti. Auar9 nō implebit̄ pecunia: et q̄ amat diuitias. fructū non capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Ubi mlte sunt opes: mlti et qui comedunt eas. Et quid p̄dest possessori: nisi q̄ cernit diuitias oculis suis? Dulcis ē somnus operāti siue pauz siue multū comedat: saturitas autē diuitis nō sinit eū dormire. Est et alia infirmitas pessima: quā vidi sub sole. Diuitie conseruate in malū dñi sui. Pereūt enī: i afflictione pessima. Genauit filiū: q̄ in sūma

egestate erit. Sicut egressus ē nud⁹ de utero mr̄is sue sic reūtet̄: & nichil auferet secum de labore suo. ℣Miserabilis prorsus infirmitas. Quō uenit: sic reuertet̄. Quid ergo ꝓdest ei q laborauit inuētū? Cūctis diebꝫ uite sue comedit ī tenebris & ī curis multis: & ī erumna atq; tristicia. Hoc itaq; uisū est michi bonū: ut comedat quis & bibat. & fruatur letitia ex labore suo. quo laborauit ipe ſb sole numero dieꝫ uite sue. quos dedit ei de⁹: & hec ē pars illi⁹. Et omni hōmini cui dedit de⁹ diuitias atq; substanciā: potestatemq; ei tribuit. ut comedat ex eis. et fruat̄ parte sua et letet̄ de labore suo: hoc ē donum dei. ℣Non enim satis recordabitur dieꝫ uite sue: eo q de⁹ occupet delicijs cor ei⁹. vi.

Est et aliud malū quod uidi sub sole: et quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus diuitias et substanciā & honorē & nichil deest aīe sue ex omnibꝫ q̄ desiderat: nec tribuit ei potestatem deus ut comedat ex eo: sed hō extraneꝰ uorabit illud. Hoc uanitas et magna miseria est. Si genuerit quispiā centū liberos et uixerit multos annos. et plures dies etatis habuerit & anima illi⁹ nō utat̄ bonis substācie sue. sepulturaq; careat: de hoc ego pronūcio q melior illo sit abortiuus. ℣Frustra enī uenit & ꝓgit ad tenebras: et oblīuione delebit̄ nomē eius. Nō uidit solē. neq; cognouit distanciā boni et mali: etiā si duobꝫ milibꝫ annis uixerit: & nō fuit ꝑfruitus bonis. ℣Nōne ad unū locū properāt omnia: omnis labor hois in ore ei⁹: sed aīa ei⁹ nō implebit̄. Quid habet amplius sapiens a stulto: et quid pauꝑ nisi ut ꝓgat illuc ubi est uita? ℣Melius ē uidere quod cupias: quā desiderare quod nescias. Sed & hoc uanitas est: et presumptio spiritꝰ. Qui futurus est: iam uocatū est nomē eius: et scit̄ q hūno sit et nō possit cōtra fortiorē se in iudicio cōtendere. Verba sunt plurima: multāq; in disputādo habēcia uanitatē.

Quid necesse est homini vij. maiora se querere: cum ignoret quid cōducat sibi ī uita sua numero dieꝫ peregrinacionis sue. et tpe quod uelut umbra ꝑterit? ℣Aut quis ei poterit indicare: q̄d post eū futurꝫ sub sole sit? ℣Melius est nomē bonū q̄ unguenta ꝑciosa: & dies mortis die natiuitatis. ℣Melius est ire ad domū luctꝰ: q̄ ad domū conuiuij. In illa enī finis cūctoꝝ āmouet̄ hoīm: & uiuēs cogitat quid futurū sit. ℣Melior est ira risu: quia per tristiciā uultus. corrigit̄ aīm⁹ delinquentis. Cor sapientiū ubi tristicia ē: et cor stultoꝝ ubi letitia. ℣Melius est a sapiēte corripi q̄ stultoꝝ adulacione decipi: q̄a sicut sonit⁹ spinaꝝ ardentiū sub olla: sic risus stulti. Sed & hoc uanitas. Calumnia cōturbat sapientē: et ꝓdet robur cordis eius. ℣Melior est finis oracionis: q̄ principiū. ℣Melior est patiēs arrogāte. ℣Ne sis uelox ad irascendū: quia ira ī sinu stulti requiescit. ℣Ne dicas: quid putas cause est q priora tēpora meliora fuere q̄ nūc sunt. Stulta est enī huiusmodi interrogacio. Utilior ē sapiēcia cū diuiciis: et magis ꝓdest uidentibꝫ solē. Sicut enī ꝓtegit sapiēcia: sic ꝓtegit pecunia. Hoc autē plus habet erudicio et sapiencia: q uitam tribuūt possessori suo. Considera opera dei: q nemo possit corrigere quē ille despexerit. In die bona fruere bonis: et malā diē precaue. Sicut enī hāc sic et illā fecit deus: ut nō inueniat homo contra eū iustas

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

querimonias. Hec q3 vidi in diebz vanitatis mee. Iust9 perit in iustitia sua: et impi9 mlto viuit tpe in malicia sua. Noli esse iust9 multū: neq3 plus sapias q3 necesse est ne obstupescas. Ne impie agas multū: z noli esse stult9: ne moriaris in tpe nō tuo. Bonū est te sustentare iustū: sed z ab illo ne subtrahas manū tuā: quia qui timet deum nichil negligit. Sapiētia confortauit sapientē: super decē principes ciuitatis. Nō est enī homo iust9 in terra: q faciat bonū et nō peccet. Sed et cūctis sermonibz q dicunt. Ne accomodes cor tuū: ne forte audias seruū maledicentē tibi. Scit enī cōscientia tua: quia et tu crebro maledixisti alijs. Cuncta temptaui in sapientia. Dixi. Sapiēs efficiar: et ipa lōgi9 recessit a me mlto magis q3 erat. Et alta profunditas: quis inueniet eā? Lustraui vniuersa animo meo: ut scirem et cōsiderarē et quererem sapientiā et racionē: et ut cognoscerē impietatē stulti et errorē imprudentiū. Et inueni amariorē morte mulierē: que laqueus venatorū est: et sagena cor ei9. Vincula sunt manus illi9. Qui placet deo effugiet illā: qui autē peccator est capiet ab illa. Ecce hoc inueni dixit ecclesiastes· unū z alterū· ut inuenirem racionē quā adhuc querit aīa mea: et nō inueni. Virū de mille unū reperi: mulierē ex omnibz non inueni. Solūmodo hoc inueni· qđ fecerit deus hominē rectū: et ipse se infinitis miscuerit q̄stionibz. Quis talis ut sapiēs e? Et q̄s cognouit solutionē ubi?

Sapientia hominis lucet vult· in vultu ei9: et potētissim9 faciē illi9 cōmutabit. Ego os regis obserua: et p̄cepta iuramēti dei. Ne festines recedere a facie ei9· neq3 p̄maneas in opere malo: quia omne qđ voluerit faciet: et sermo illi9 potestate plenus est. Nec dicere ei quisquā potest: quare ita facis. Qui custodit p̄ceptū: nō experietur quicq3 mali. Tempus z respōsionē cor sapientis intelligit. Omni negocio tps est et oportunitas: et mlta hoīs afflictio quia ignorat preterita: et futura nullo scire potest nūcio. Nō est i hoīs potestate phibere spiritū· nec habet potestatē i die mortis: nec simil quiescere ingruente bello: neq3 saluabit impietas impiū. Omnia hec cōsideraui: z dedi cor meū in cūctis operibz q̄ fiūt sub sole. Interdū dñatur homo homini i malum suū. Vidi impios sepultos: qui eciā cū adhuc viuerent· in loco sancto erāt: et laudabant i ciuitate ñsi iustorum operū. Sed et hoc vanitas e. Et eni quia nō proferē cito cōtra malos sentētia: absq3 timore ullo filij hoīm perpetrāt mala. Attamē pcōr ex eo q centies facit malū et per patientiam sustentatur: ego cognoui q erit bonū timentibz deū: qui verent faciē ei9. Nō sit bonū impio nec prolongent dies ei9: sed quasi umbra transeāt: qui nō timēt faciē dñi. Est et alia vanitas q̄ fit sup terrā. Sūt iusti quibus mala prouenīūt quasi opera egerit impior: et sunt impij qui ita securi sunt: quasi iustor facta habeāt. Sed et hoc vanissimū indico. Laudaui igit letitiā: q nō esset homini bonū sub sole· nisi q comederet et biberet atq3 gauderet: et hoc solū secum auferret de labore suo· omnibz diebus vite sue quos dedit ei deus sub sole. Et apposui cor meū ut scirē sapientiā: et intelligerē distinctionē q̄ versat in terra. Est hmo qui diebz et noctibz somnū nō capit oculis. Et intellexi: q̄ oīm operū dei nullā possit

homo inuenire rationē eoꝝ que fiūt sub sole: & quāto plus laborauerit ad querendū: tanto mīnꝰ inueniat mīnꝰ. Etiā si dixerit sapiēs se nosse: nō poterit reperire. Omnia hec tractaui in corde meo: ut curiose intelligerem. ix.

Iusti atq; sapientes: et opa eoꝝ ī manu dei. Et tamē nescit homo utꝝ amore an odio dignꝰ sit: sed oīa ī futuꝝ seruant incerta: eo qꝺ uniuersa eque eueniāt iusto & impio: bono & malo: mūdo & immūdo: immolāti victimas: & sacrificia cōtemnenti. Sicut bonꝰ sic peccator: ut periurus sic ille qui uerꝝ dīerat. Hoc est pessimū inter omnia que sub sole fiūt: quia eadem cunctis eueniūt. Unde & corda filioꝝ hominum implentur malicia et contemptu in uita sua: et post hec ad inferos deducent. Nemo est qꝺ semp uiuat: et qui huiusmodi rei habeat fiduciā. Melior est canis uiuꝰ leone mortuo. uiuentes enim sciūt se esse morituros: mortui uero nichil nouerunt āplius. Nec habent ultra mercedē: quia obliuioni tradita ē memoria eoꝝ. Amor quoq; et odiū & inuidie simul perīt: nec habent partē in hoc seculo: & ī ope quod sub sole geritꝝ. Vade ergo & comede in letitia panē tuū: et bibe cū gaudio uinū tuū: quia deo placent opera tua. Omni tpe sint uestimēta tua cādida: et oleū de capite tuo nō deficiat. Perfruere uita cū uxore quā diligis cūctis diebus uite instabilitatis tue: qui dati sunt tibi sub sole omni tpe uanitatis tue. Hec est enī pars in uita: et in labore tuo quo laboras sub sole. Quodcumq; facere potest manꝰ tua instanter operare: quia nec opus nec ratio nec sapīētia nec scīētia erit apud inferos: quo tu properas. Uerti me ad aliud: et uidi sub sole nec uelocium esse cursū nec fortiū bellū nec sapientiū panē nec doctorū diuitias nec artificiū grām: sed tempꝰ casumq; in omnibz. Nescit homo finē suū: sed sicut pisces capiūtur hamo et aues laqueo cōprehenduntē. sic capiūtur homines in tpe malo: cū eis extimplo supuenerit. Uidi quoq; sub sole sapīētiā: et ꝓbaui maximā. Ciuitas parua: et pauci ī ea uiri. Uenit cōtra eā rex magnꝰ & uallauit eā: extruxitq; munitiones p gyꝝ: et perfecta ē obsidio. Inuentusq; ē in ea uir pauper et sapiēs: & liberauit urbē p sapientiā suā: et nullꝰ deinceps recordatus ē hoīs illiꝰ pauperis. Et dicebam ego melioremesse sapientiam fortitudine. Quomō ergo sapientia pauperis contempta ē: & uerba eius nō sūt audita? Uerba sapientiū audiunt in silentio: plus qꝫ clamor principis inter stultos. Melior est sapientia qꝫ arma bellica: et qui ī uno peccauerit: multa bona perdet. x.

Muscę morientes perdūt suauitatē unguenti. Pretiosior ē sapientia: paruaq; glā ad tpus stultitia. Cor sapientis in dextera eius: et cor stulti in sinistra illius. Sed & in uia stultꝰ ambulans: cum ipe insipiens sit omnes stultos estimat. Si spiritꝰ potestatem habentis ascenderit sup te: locū tuum ne dimiseris: quia curatio faciet cessare peccata maxima. Est malū quod uidi sub sole: quasi per errorem egrediens a facie principis. Positū stultū in dignitate sublimi: et diuites sedere deorsū. Uidi seruos in equis: et principes ambulantes sup terram quasi seruos. Qui fodit foueā incidet in eam: et qui dissipat sepem mordebit eum coluber. Qui transfert lapides affligetur in eis: et qꝺ scindit ligna uulnerabitur ab eis. Si

retulū fuerit ferrū. et hoc nō ut prius sed
hebitatū fuerit. multo labore exacuet: et
post industriā sequetur sapientia. Si
mordeat serpens in silencio: nichil eo
minus habet qui occulte detrahit. Verba
oris sapientis gratia: et labia insipi-
entis precipitabūt eū. Principiū verborū ei⁹
stulticia: et novissimū oris illius error
pessimus. Stultus uba multiplicat. Ignorat
homo quid ante se fuerit: et quid post
futurū sit quis ei poterit indicare? Labor
stultorū affliget eos: qui nesciūt in urbē
pergere. Ve tibi terra cuius rex est puer:
et cuius principes mane comedūt. Beata
terra cuius rex nobilis est: et cuius prin-
cipes vescūtur in tempore suo. ad reficiendū
et nō ad luxuriā. In pigritiis humilia-
bitur cōtignatio: et in infirmitate ma-
nuū pstillabit domus. In risum faciūt
panē et vinū: ut epulentur bibentes. Et
pecunie obediūt omnia. In cogitatio-
ne tua regi ne detrahas: et in secreto
cubiculi tui ne maledixeris diviti: quia
et aues celi portabūt vocē tuā: et qui ha-
bent pēnas annūciabūt sententiā. XI.

Mitte panem tuū super transeuntes
aquas: quia post tempora multa invenies
illū. Da partes septē necnō et octo: quia
ignoras quid futurum sit mali super terrā.
Si replete fuerit nubes: imbrē super ter-
ram effundēt. Si ceciderit lignum ad
austrū aut ad aquilonē: in quocūq;
loco ceciderit ibi erit. Qui obſuat ven-
tum nō seminat: et qui cōsiderat nubes
nūq; metet. Quomō ignoras que sit
via spiritus. et qua ratione cōpingātur
ossa in vētre pregnātis: sic nescis opera
dei qui fabricator est omniū. Mane
semina semen tuum et vespere ne cesset
manus tua: quia nescis quid magis
oriat hoc aut illud: et si utrūq; simul
melius erit. Dulce lumen et delectabile
est oculis videre solem. Si ānis multis
vixerit homo et in hys omnibus letus
fuerit: meminisse debet tenebrosi tpis
et dieꝝ multorū: q cū venerit. vanitatis
arguent̄ pterita. Letare ergo iuuenis in
adolescentia tua. et in bono sit cor tuū
in diebus iuuentutis tue: et ambula in
vijs cordis tui. et in intuitu oculorū
tuorum: et scito q pro omnibus hijs
adducet te deus in iudicium. XII.

Aufer irā a corde tuo: et amoue
malicia a carne tua. Adolescen-
tia enī et voluptas. vana sunt. Memen-
to creatoris tui in diebus iuuētutis tue:
anteq; veniat tempus afflictionis tue: et
appropinquent anni de quibus dicas.
nō michi placēt. Anteq; tenebrescant
sol. et lumē. et stelle. et luna: et reuertant̄
nubes post pluuiā. Quādo cōmouē-
bunt̄ custodes domus et nutabūt viri
fortissimi: et otiose erunt molentes in
minuto numero: et tenebrescēt videntes
per foramina: et claudēt ostia in pla-
tea in humilitate vocis molētis: et con-
surgēt ad vocē volucris: et obsurdescēt
omnes filie carminis. Excelsa quoq;
timebūt: et formidabūt in via. Florebit
amigdalus: impinguabit̄ locusta: et
dissipabit̄ capparis. Quoniā ibit ho-
mo in domū eternitatis sue: et circuibūt
in platea plāgentes. Antequ rumpat̄
funiculus argenteus. et recurrat vitta au-
rea: et cōteratur ydria super fontē. et cōfrin-
gatur rota super cisternā. et reuertatur
pulvis in terrā suā unde erat: et spiritus
redeat ad deū qui dedit illū. Vanitas
vanitatū dixit ecclesiastes: et omnia
vanitas. Cūq; esset sapientissimus eccle-
astes. docuit populum et enarrauit que fe-
cerat: et inuestigās cōposuit parabolas
multas. Quesiuit verba utilia: et descri-
psit sermones rectissimos: ac veritate

plenos. Verba sapientiū sicut stimuli: et quasi claui in altū defixi: que per magistroꝝ cōsiliū data sunt a pastore uno. Hijs amplius fili mi ne requiras. Faciēdi plures libros nullus est finis: frequensq; meditatio carnis afflictio est. Finem loquēdi pariter oīnes audiamus. Deū time: et mādata eius obserua. Hoc est omnis homo. Cuncta q̄ fiūt adducet deus in iudicium pro omni errato: siue bonum siue malum sit.

Expl'lib' ecclesiastes Incip' cātica cāticoꝝ.

Osculet me osculo oris sui. Quia meliora sunt ubera tua uino: fragrātia unguentis optimis. Oleū effusum nomē tuū: ideo adolescentule dilexerūt te. Trahe me post te. Curremus in odore unguentorū tuoꝝ. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus et letabimur in te: memores uberū tuoꝝ sup uinū. Recti diligūt te. Nigra sū sed formosa filie ierusalē: sicut tabernacula cedar: sicut pelles salomonis. Nolite me considerare q̄ fusca sim: q̄a decoloravit me sol. Filij matris mee pugnaverūt cōtra me: posuerūt me custodē vineis. Vineā meam nō custodiui. Indica michi quē diligit aīa mea: ubi pascas ubi cubes i meridie: ne vagari incipiā post greges sodaliū tuoꝝ. Si ignoras te o pulcerrima inter mulieres: egredere et abi post vestigia gregū: et pasce hedos tuos iuxta tabernacla pastoꝝ. Equitatui meo i curribus pharaonis assimilaui te amica mea. Pulcre sunt gene tue sicut turturis: colliū tuū sicut monilia. Murenulas aureas faciemus tibi: vermiculatas argēto. Cū esset rex i accubitu suo: nardus mea dedit odorē suū. Fasciculus mirre dilectus meus michi: inter ubera mea cōmorabit. Botrus cipri dilectus meus michi: in vineis engaddi. Ecce tu pulcra es amica mea: ecce tu pulcra: oculi tui columbaꝝ. Ecce tu pulcer es dilecte mi et decorus. Lectulus noster floridus: tigna domoꝝ nostraꝝ cedrina: laquearia nostra cipressina.

Ego flos campi: et lilium convallium. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna siluaꝝ: sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraueram sedi: et fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex i cellā vinariā: ordinauit in me caritatem. Fulcite me floribus: stipate me malis: quia amore langueo. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabit me. Adiuro vos filie ierusalem: per capreas cervosq; camporum: ne suscitetis neq; vigilare faciatis dilectā: quoadusq; ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce iste venit saliens in montibus: trāsiliēs colles. Similis est dilectus meus capree hinuloq; cervorū. Ecce ipse stat post parietē nostrū: respiciēs per fenestras: prospiciēs per cancellos. En dilectus meus loquit̄ michi. Surge propera amica mea: columba mea: formosa mea et veni. Iam enī hiemps transiit: imber abiit et recessit. Flores apparuerunt in terra: tps putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nra: ficus protulit grossos suos: vinee florentes dederūt odorē suū. Surge propera amica mea speciosa et veni: columba mea in foraminibus petre in cauerna macerie. Ostende michi faciē tuā: sonet vox tua i auribus meis. Vox enim tua dulcis: et facies tua decora. Capite nobis vulpes parvulas: que

demoliunt vineas. ſſã vinea nostra floruit. Dilect⁹ meus mihi ⁊ ego illi: q̃ pascit inter lilia: donec aspiret dies. et inclinent umbre. Reuertere: similis esto dilecte in capre hynnuloq; ceruorum: super montes bethel. iiij.

In lecdulo meo per noctẽ quesiui quem diligit anima mea. Quesiui illũ: ⁊ nõ inueni. Surgã et circuibo ciuitatem per vicos ⁊ plateas: querã quẽ diligit anima mea. Quesiui illũ: ⁊ nõ inueni. Inuenerũt me vigiles: qui custodiũt ciuitatẽ. ſſum quẽ diligit aĩa mea vidistis ℣ Paululũ cũ ptransissem eos: inueni quẽ diligit anima mea. Tenui eũ. nec dimittã: donec introducã illũ in domũ matris mee: ⁊ in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie ihrusalẽ p capreas ceruosq; cãpoꝝ: ne suscitetis neq; vigilare faciatis dilectam: donec ipa velit. Que est ista q̃ ascẽdit p desertũ. sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris: et uniuersi pulueris pigmẽtarij ℣ En lectulũ salomonis sexaginta fortes ãbiunt. ex fortissimis isrl: omnes tenentes gladios: et bella doctissimi. Uniuscuiusq; ensis sup femur suũ: ꝓpter timores nocturnos. ferculũ fecit sibi salomõ de lignis libani. Columnas ei⁹ fecit argenteas. reclinatoriũ areũ ascensũ purpureũ: media caritate cõstrauit. ꝓpter filias ihrlm. Egredimini filie syon: ⁊ videte regẽ salomonẽ in diademate: quo coronauit illũ mater sua. in die disponsationis illi⁹: et i die leticie cordis ei⁹.

Quã pulcra es amica mea: iiij

q̃ pulcra es. Oculi tui columbarũ: absq; eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarũ que ascenderũt de monte galaad. Dẽtes tui sicut greges tonsax: que ascenderũt de lauacro. Omnes gemellis feribꝫ: et sterilis non est inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua: et eloquiũ tuum dulce. Sicut fragmen mali punici ita gene tue: absq; eo q̃ intrinsecus latet. Sicut turris dauid collũ tuũ: q̃ edificata est cũ ꝓpugnaculis. Mille clipei pendent ex ea: oĩs armatura fortiũ. Duo ubera tua sicut duo hynnuli capree gemelli: q̃ pascunt̃ in liliis: donec aspiret dies. et inclinent̃ umbre. Vadam ad montẽ mirre: ⁊ ad collẽ thuris. Tota pulcra es amica mea: ⁊ macula nõ est in te. Veni de libano spõsa mea: veni de libano veni. Coronaberis de capite amana. de vertice sanir: et hermon: de cubilibꝫ leonũ. de montibus pardorũ. Vulnerasti cor meũ. soror mea sponsa: vulnerasti cor meũ i uno oculorũ tuorũ: et in uno crine colli tui. Quam pulcre sũt mãme tue soror mea sponsa. Pulciora sũt ubera tua vino: ⁊ odor ungentoꝝ tuoꝝ sup oĩa aromata. Fauus distillãs labia tua sponsa: mel et lac sub lingua tua: et odor vestimẽtoꝝ tuoꝝ sicut odor thuris. Hortꝰ cõclusus soror mea spõsa: ortus cõclusus fons signatus. Emissiones tue paradisus malorũ punicoꝝ: cum pomoꝝ fructibꝫ. Cipri cũ nardo. nardus et crocus: fistula et cinamomũ cũ uniuersis lignis libani: mirra et aloes cum omnibꝫ primis unguentis. Fons ortoꝝ puteus aquarũ viuẽtiũ: q̃ fluũt impetu de libano. Surge aquilo et veni auster: perfla ortum meum: et fluent aromata illius. v.

Veniat dilectus meus in ortũ suũ: ut comedat fructũ pomoꝝ suoꝝ. Veni in ortũ meũ soror mea sponsa: messui mirrã meã cũ aromatibꝫ meis. Comedi fauum cum melle meo: bibi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vinũ meum cũ lacte meo. Comedite amici et bibite: et inebriamini carissimi. Ego dormio: et cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis. Api michi soror mea amica mea columba mea immaculata mea: qã caput meũ plenum ẽ rore: et cincinni mei guttis noctiũ. Expoliaui me tunica mea: quõ induar illa? Laui pedes meos: quõ quo inquinabo illos? Dilectꝰ meus misit manũ suã per foramen: et venter meus intremuit ad tactũ eiꝰ. Surrexi ut aperirẽ dilecto meo. Manus mee stillauerũt mirrã: et digiti mei pleni mirra probatissima. Pessulũ hostij mei apui dilecto meo: at ille declinauerat atq; transierat. Anima mea liq̃facta est: ut dilectꝰ locutꝰ est. Quesiui et non inuenĩ illũ: vocaui: et non respondit michi. Inuenerunt me custodes qui circuierũt ciuitatem. Percusserũt me et vulnerauerũt me: tulerũt pallium meũ custodes murorũ. Adiuro vos filie iherusalẽ: si inueneritis dilectũ meum ut nuncietis ei quia amore langueo. Qualis est dilectus tuus ex dilecto: o pulcerrima mulierũ? Qualis ẽ dilectꝰ tuꝰ ex dilecto: quia sic adiurasti nos? Dilectus meus candidꝰ et rubicũdus: electꝰ ex milibꝫ. Caput eius aurũ optimum: come eius sicut elate palmarũ: nigre q̃si coruus. Oculi eiꝰ sicut columbe sup riuulos aquarũ que lacte sũt lote: et residẽt iuxta fluẽta plenissima. Gene illiꝰ sicut arcole aromatum: consite a pigmẽtarijs. Labia eiꝰ lilia distillantia mirrã primã. Manꝰ illiꝰ tornatiles: auree: plene iacinctis. Venter eius eburneus: distinctus saphiris. Crura illius columne marmoree: q̃ fundate sunt sup bases aureas. Species eius ut libani: electꝰ ut cedri. Guttur illius suauissimũ: et totꝰ desiderabilis. Talis est dilectꝰ meus: et ipe est amicꝰ meus filie iherlm. Quo abiit dilectꝰ tuus o pulcerrima mulierũ: quo declinauit dilectꝰ tuus? Et quereꝰ eũ tecũ. vj

Dilectus meus descendit in ortum suũ ad areolã aromatũ: ut ibi pascat in ortis et lilia colligat. Ego dilecto meo: et dilectꝰ meus michi: qui pascitur inter lilia. Pulcra es amica mea: suauis et decora sicut iherusalẽ: terribilis ut castrorũ acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: quia ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui sicut greꝫ caprarũ: q̃ apparuerũt de galaad. Dentes tui sicut greges ouiũ: q̃ ascenderũt de lauacro. Omnes gemellis fetibꝫ: et sterilis nõ est in eis. Sicut coccꝫ malipunici: sic gene tue: absq; occultis tuis. Sexaginta sũt regine: et octoginta cõcubine: et adolescentularum nõ est numerus. Una est columba mea perfecta mea: una est matri sue: electa genitrici sue. Viderunt eam filie syon et beatissimã pdicauerũt: regine et cõcubine laudauerũt eã. Que est ista que progreditꝰ quasi aurora consurgens: pulcra ut luna: electa ut sol: terribilis ut castrorũ acies ordinata? Descendi in ortũ nucũ ut viderẽ poma cõuallium: et inspicerẽ si floruisset vinea: et germinasset malapunica. Nesciui. Anima mea cõturbauit me: ppter quadrigas aminadab: reuertere reuertere sunamitis: reuertere reuertere ut intueamur te.

Quid videbis in sunamite. vij

nisi choros castrorũ? Quã pulcri sunt gressus tui i calciamẽtis filia principis. Iuncture feminũ tuarũ sicut monilia: que fabricata sũt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis: nũq̃ indigens poculis. Venter

tuus sicut aceruꝰ tritici: vallatus lilijs.
Duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capree. Collū tuū sicut turris eburnea: oculi tui sicut piscine in esebon: q̄ sūt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris libani: q̄ respicit contra damascū. Caput tuum ut carmelus: et come capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Quam pulcra es: et quā decora carissima in deliciis. Statura tua assimilata est palme: et ubera tua botris. Dixi. Ascendā in palmā: et apprehendā fructꝰ eius. Et erūt ubera tua sicut botri vinee: et odor oris tui sicut odor malorū: guttur tuū sicut vinum optimū. Dignū dilecto meo ad potandū: labiisq; et dentibus illius ad ruminandū. Ego dilecto meo: et ad me conversio eius. Veni dilecte mi egrediamur in agrū: commorenur in villis. Mane surgamus ad vineas: videamus si floruit vinea: si flores fructus parturiunt: si floruerunt malapunica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore dederūt odorē in portis nris. Omnia poma nova et vetera dilecte mi servavi tibi.

Quis michi det te fratrem vuj. meū sugentē ubera matris mee: ut inveniā te foris et deosculer et iam me nemo despiciat? Apprehendā te et ducā in domū matris mee: et in cubiculū genitricis mee. Ibi me docebis: et dabo tibi poculū ex vino condito: et mustū malorū granatorū meorū. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Adiuro vos filie ihrlm: ne suscitetis neq; evigilare faciatis dilectā: donec ipsa velit. Que est ista que ascendit de deserto deliciis-affluēs: innixa supra dilectū suū? Sub arbore malo suscitavi te. Ibi corrupta est mater tua: ibi violata est genitrix tua. Pone me ut signaculū sup cor tuū. ut signaculum sup brachiū tuū: q̄a fortis est ut mors dilectio: dura sicut infernus emulatio. lampades eius. ut lampades ignis atq; flāmarū. Aque multe nō potuerūt extinguere caritatē: nec flumina obruēt illā. Si dederit homo omnē substantiā domus sue pro dilectione: quasi nichil despiciet eā. Soror nra parua: et ubera nō habet. Quid faciemus sorori nostre: in die quādo alloquenda est? Si murus est edificemus super eū propugnacula argētea. Si ostiū est: cōpingamus illud tabulis cedrinis. Ego murus: et ubera mea sicut turris: ex quo facta sū coram eo quasi pacē repiens. Vinea fuit pacifico: in ea: que habet pl'os. Tradidit eā custodibus: vir affert pro fructu eius mille argēteos. Vinea mea coram me est. Mille tui pacifici: et ducenti his q̄ custodiūt fructus eius. Que habitas in ortis. amici auscultāt: fac me audire vocē tuā. Fuge dilecte mi: et assimilare capree hinnuloq; cervorū sup montes aromatū. Explicūt cātica cāticorū

Incipit liber sapiencie.

Diligite iusticiā: qui iudicatis terrā. Sentite de dño in bonitate: et in simplicitate cordis querite illū: quoniā invenit ab his q̄ non temptāt illū: apparet autē eis qui fidem habent in illū. Peruerse enī cogitationes separant a deo: probata autē virtus corripiet insipientes. Quoniā in malivolā animā nō introibit sapiēcia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spūs enī sanctus disciplīne effugiet fictum: et auferet se a cogitationibus q̄ sunt sine intellectu: et corripiet a superveniente iniquitate.

Benigꝰ est enī spiritꝰ sapiēcie et non liberabit maledictū a labijs suis: qm̄ renū illiꝰ testis est deus. et cordis illius scrutator est verꝰ: et lingue eiꝰ auditor. Quoniā spiritꝰ dñi repleuit orbē terrarum: z hoc qđ cōtinet omnia scientiā habet vocis. Propter hoc qui loquit̄ iniqua nō potest latere: nec p̄teriet illū correptiēs iudiciū. In cogitationibus enī impij interrogatio erit: sermonū aut̄ illiꝰ auditio ad deū veniet: et ad correptionē iniquitatū illiꝰ. Quoniā auris zeli audit omnia: et tumultus murmurationū nō abscōdet̄. Custodite ergo vos a murmuratione. que nichil p̄dest: et a detractione. parcite lingue. Quia sermo obscurꝰ in vacuū nō ibit: os aut̄ qđ mentitur occidit animā. Nolite zelare mortē in errore vite vr̄e: neq; acquiratis p̄ditionem i operibꝫ manuū vestrarꝫ. Quoniā deus mortē nō fecit: nec letat̄ in perditione viuorꝫ. Creauit enī ut essent omnia: et sanabiles fecit nationes orbis terrarum: et nō est in illis medicamentum exterminij nec inferorū regnū in terra. Justicia enī p̄petua ē z immortalis: iustitia aut̄ mortis acquisitio. Impij aut̄ manibꝫ et verbis accersierūt illā: et estimātes illā. amicam defluxerunt. et sponsiones posuerūt ad illā: quoniā morte digni sūt ꝙ sūt ex parte illiꝰ.

Dixerūt enī impij: cogitantes apud se non recte. Exiguū et cū tedio est tempꝰ vite nostre: et nō est refrigerium in fine hoīs: et non est qui agnitꝰ sit reuersus ab inferis. Quia ex nichilo nati sumꝰ: et post hoc erimus tanꝗ nō fuerimus. Quoniā fumus afflatꝰ est in naribꝫ nostris: et sermo scintille ad cōmouendū cor nostrum. Quia extinctꝰ cinis erit corpꝰ nostrū: z spiritꝰ diffundetur tanꝗ mollis aer. Et trāsibit vita vr̄a tanꝗ vestigium nubis: et sicut nebula dissoluet̄. que fugata est a radijs solis: et a calore illiꝰ aggrauata. Et nomē nostrū oblivionē accipiet per tempꝰ: et nemo habebit memoriā operū nostrorꝫ. Umbre enī transitꝰ est tempꝰ nostrū: et non ē reuersio finis nr̄i. qm̄ cōsignata est: et nemo reuertit̄. Venite ergo et fruamur bonis q̄ sūt: z utamur creatura tanꝗ in iuuentute celeriter. Vino p̄cioso et unguentis nos impleamꝰ: z nō p̄tereat nos flos tp̄is. Coronemꝰ nos rosis anteꝗ marcescant: nullū pratū sit qđ nō p̄transeat luxuria nr̄a. Nemo vestrū exors sit luxurie nostre. Vbiq; relinquamꝰ signa letitie: qm̄ hec ē pars nr̄a: et hec est sors nr̄a. Opprimamus pauperē iustū: et non parcamꝰ vidue nec veterano: nec reuereamur canos mlti temporis. Sit aut̄ fortitudo nr̄a lex iusticie. Quod enī infirmū ē inutile inuenit̄. Circūueniamꝰ ergo iustū. qm̄ inutilis est nobis. et cōtrarius est operibꝫ nostris: et improperat nobis peccata legis: et diffamat in nos peccata discipline nr̄e. Promittit se scientiā dei habere: et filiū dei se nominat. Factꝰ est nobis in traductionē cogitationū nostrarū. Grauis ē nobis etiā ad videndū: qm̄ dissimilis ē aliꝫs vita illiꝰ: et immutate sūt vie eiꝰ. Tanꝗ nugaces estimati sumꝰ ab illo: et abstinet se a vijs nr̄is tanꝗ ab immunditijs: et p̄fert nouissima iustorum: z gloriat̄ patrē se habere deū. Videamꝰ ergo si sermones illius veri sint: z tem ptemꝰ que ventura sunt illi: z sciemus que erūt nouissima illiꝰ. Si enī ē verꝰ filius dei suscipiet illū: z liberabit illū de manibꝫ cōtrariorꝫ. Contumelia et

ij.

tormento interrogem⁹ eũ: ut sciamus
reuerentiã ei⁹: z probem⁹ pacientiã illi⁹.
Morte turpissima cõdemnem⁹ eũ. Erit
enĩ ei respect⁹ ex sermonibz illius. Hec
cogitauerũt et errauerũt: excecauit enĩ
eos malicia eoz. Et nescierũt sacra-
menta dei: neq; mercedẽ speraverunt
iustitie: nec iudicauerũt honorẽ aiaz
sanctaz. Quoniã deus creauit hoiem
inexterminabilẽ: et ad imaginẽ similitu-
dinis sue fecit illũ. Invidia autẽ dia-
boli mors introivit in orbem terrarũ:
imitant autẽ illũ q̃ sũt ex parte illius.

Iustorũ autem anime in manu iiij.
dei sunt: et non tanget illos tormen-
tum mortis. Visi sunt oculis insipi-
entiũ mori: et estimata est afflictio exi-
tus illoz. Et ab itinere iusto abierunt
in exterminiũ: z q̃ a nobis est iter exter-
minij: illi autẽ sunt in pace. Et si coram
hoibus tormẽta passi sunt: spes illoz
immortalitate plena ẽ. In paucis vexa-
ti: in multis bene disponent: quoniã
deus temptauit eos: et invenit illos
dignos se. Tamq̃ aurũ in fornace pro-
vavit illos: et quasi holocausti hostiam
accepit illos: z in tpe erit respect⁹ illoz.
fulgebũt: et tamq̃ scintille in arundi-
neto discurrẽt. Iudicabũt nationes z
dñabunt pplis: et regnabit dñs illoz
in pretuũ. Qui cõfidunt in illo intelli-
gent veritatẽ: et fideles in dilectione
acquiescẽt illi: quĩ donũ et pax ẽ electis
ei⁹. Impij autẽ secundũ q̃ cogitauerũt
correptionẽ habebũt: q̃ neglexerũt iustũ:
z a dño recesserũt. Sapiẽtiã enĩ z disci-
plinã q̃ abicit infelix ẽ: z vacua ẽ spes
illoz: z labores sine fructu: z inutilia o-
pera eoz. Mulieres eoz insensate sũt: et
nequissimi filij illoz. Maledicta creatura
eorũ. Quoniã felix ẽ sterilis z incoinq̃-
nata: q̃ nescivit thorũ in delicto. Habebit
fructũ in respectione aiaz sanctaz. Et spa-
do q̃ nõ operatus ẽ per man⁹ suas iniq̃-
tatẽ: nec cogitavit adversus deũ ne-
quissima. Dabit enim illi fidei donũ
electũ: et sors in templo dei acceptissima.
Bonoz enĩ laboz gl'osus est fructus:
et que nõ cõcidat radix sapiẽtie. Filij
autẽ adulteroz in cõsummatione erũt:
et ab iniquo thoro semen exterminabit. Et si quidẽ lõge vite erũt: in nichi-
lum cõputabũtur et sine honore erit
novissima senect⁹ illoz. Et si celerius
defuncti fuerit: nõ habebũt spem: nec
in die aquisitionis allocutionẽ. Natio-
nes enĩ inique dire sũt consumacionis.

O quam pulcra es casta ge- iiij.
neracio cũ claritate. Immortalis
ẽ enĩ memoria illi⁹: quĩ et apud dñm
nota est et apud hoies. Cũ pñs est
imitant illã: et desiderat eã: cũ se edux-
erit: et in perpetuũ coronata triũphat:
incoinq̃natorũ certaminũ pmiũ vin-
cens. Multigena autẽ impioz multi-
tudo nõ erit utilis: et spuria vitulamina
nõ dabũt radices altas: nec stabile
firmamentũ collocabũt. Et si in ramis
in tpe germinaverit: infirmiter posita
a vento cõmouebũtur: et a nimietate
ventoz eradicabũtur. Cõfringent enĩ
rami incõsummati: et fruct⁹ illorũ in-
utiles et acerbi ad mãducandũ: et ad
nichilũ apti. Ex iniquis enĩ omnes filij
q̃ nascũtur testes sũt nequicie adversus
parentes interrogatione sua. Justus
autẽ si morte poccupat⁹ fuerit: in refri-
gerio erit. Senectus enĩ venerabilis ẽ:
non diuturna: neq; numero annorũ
cõputata. Cani autẽ sunt sensus hõis:
et etas senectutis: vita immaculata.
Placens deo factus dilectus: et vivens
inter peccatores translatus est. Rapt⁹
est ne malicia mutaret intellectũ eius:

aut ne fictio decipet aiam illi⁹. Fascinacio enī nugacitatis obscurat bona: ⁊ inconstantia cōcupiscentie transuertit sensum sine malicia. Consūmatus ī breui expleuit mīta ꝓa. Placita enim erat deo aia illi⁹: ꝓpter hoc properauit educere illū de medio iniquitatū. Populi autē videntes ⁊ nō intelligentes. nec ponētes nec in ꝓpositis talia: quū gratia dei. et misericordia ē in sanctos eius: et respect⁹ sup electos illi⁹. Cōdemnat autē iust⁹ mortuus viuos impios: ⁊ iuuentus celerius consūmata longam vitā iniusti. Ui debūt enī finē sapiētis: et nō intelligēt qđ cogitauerit de illo deus: et q̄re munierit illū dns. Videbunt enī ⁊ cōtemnent eū: illos autē de⁹ irridebit. Et erūt post hec decidentes sine honore: ⁊ in cōtumelia inter mortuos in perpetuū. Quoniā disrumpet illos inflatos sine voce: ⁊ cōmouebit illos a fundamētis: et usq; ad sup̄mū desolabunt. Et erūt gemētes: et memoria illoꝝ pereat. Ueniēt in cogitatione peccatoꝝ suoꝝ timidi: et traducēt illos ex aduerso iniquitates ipsorum. v.

Tunc stabūt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerūt: et q̄ abstulerunt labores eorum. Videntes turbabunt timore horribili: ⁊ mirabunt in subitatione insperate salutis gemētes pre āgustia spīrit⁹: dicētes intra se. penitentiā agentes. et pre angustia spīritus gementes. Hi sūt quos habuim⁹ aliquādo in derisum et in similitudinē improperij: nos insensati vitā illoꝝ estimabamus insaniā: et finē illoꝝ sine honore. Ecce quomō cōputati sūt inter filios dei: et inter sanctos sors illoꝝ est. Ergo erraui⁹ a via veritatis: ⁊ iusticie lumē nō luxit nobis: et sol intelligentie nō est ortus nobis. Lassati sum⁹ in via iniquitatis ⁊ pdictionis: ⁊ ābulauim⁹ vias difficiles: viā autē dñi ignorauim⁹. Quid nobis ꝓfuit superbia: aut diuitiaꝝ iactātia quid cōtulit nobis? Trāsierunt omnia illa tamq̄ umbra ⁊ tamq̄ nūcius pcurrēs. Et tamq̄ nauis que ptransit fluctuantē aquā cui⁹ cū pterierit non est vestigiū inuenire. neq; semitā carine illi⁹ in fluctibus: aut auis q̄ trāsuolat in aere. cuius nullū inuenit argumentū itineris illi⁹: sed tantū sonit⁹ alaꝝ verberās leue ventū. et scindēs per vim itineris aere. cōmotis alis trāsuolauit. et post hec nullū signū inuenit itineris illi⁹: aut tamq̄ sagitta emissa in locū destinatū. diuisus aer continuo in se reclusus est ut ignoret transit⁹ illi⁹: sic et nos nati cōtinuo desiuim⁹ esse. ⁊ virutis quidē nullū signū valuim⁹ ostendere: in malignitate autē nostra cōsumpti sum⁹. Talia dixerūt in inferno hij q̄ peccauerunt: quū spes impij tamq̄ lanugo ē que a vēto tollit: et tamq̄ spuma gracilis que a procella dispergit: et tamq̄ fum⁹ qui a vento diffusus est: ⁊ tamq̄ memoria hospitis uni⁹ diei pterūtis. Iusti autē in perpetuū viuēt: et apud dñm est merces eoꝝ: et cogitatio illoꝝ apud altissimū. Ideo accipient regnū decoris et diadema speciei de manu dñi: quū dextera sua teget eos: et ī brachio sancto suo defendet illos. Et accipiet armaturā zelus illi⁹: et armabit creaturā ad vlcōnē inimicoꝝ. Induet pro torace iusticiā: ⁊ accipiet p galea iudiciū certū. Scutum inexpugnabile equitatē: acuet autē diram īrā i lanceā: et pugnabit cū illo orbis terrarū cōtra insensatos. Ibunt directe emissiones fulgurū: et tamq̄ a bene

curuato arcu nubiū egterminabunt: ⁊ ad certū locū insilient. Et a petrosa ira plene mittent grādines: et scandescet i illos aqua maris: ⁊ flumina cōcurrēt duriter. Contra illos stabit spīritus virtutis· ⁊ tamq̄ turbo ventꝰ diuidet illos: ⁊ ad ɣeremū perducet omnem terram iniquitatis illoꝝ: et malignitas euertet sedes potentiū. vj

Melior est sapiētia ns̄ vires: et vir prudēs magis ns̄ fortis. Audite ergo reges ⁊ intelligite: discite iudices finiū terre. Prebete aures vos q̄ continetis mltitudines ⁊ placetis vobis i turbis nationū: quīa data est a dño potestas vobis· et virtꝰ ab altissimo: qui interrogabit opa vestra· ⁊ cogitationes scrutabit: quīa cum esseris ministri regni illi9· nō recte iudicastis nec custodistis legē iustīcie: neq; secundū voluntatē dei ambulastis. Horrende et cito apparebit vobis: quīa iudicium durissimū in his qui psunt fiet. Exiguo enī cōceditꝰ misericordia: potentes autē potenter tormenta patienter. Nō enī subtrahet psonā cuiuslibz deus qui est omniū dñator· nec verebit mgnitudinem cuiuslibz: quīa pusillū et magnū ipe fecit: ⁊ equaliter cura ē illi de oīb̄s. Fortioribz autem· fortior instat cruciatio. Ad vos ergo reges sūt hi sermones mei: ut discatis sapientiā: et ne excidatis. Qui enī custodierit iustīcias: iuste iudicabunt: et q̄ didicerint iusta inuenīēt quid respōdeāt. Cōcupiscite ergo sermones meos ⁊ diligite illos: et habebitis disciplinā. Clara est et q̄ nūq̄ marcescit sapientia: ⁊ facile videt ab his qui diligūt eā: et inuenit ab his qui querūt illā. Preoccupat qui se cōcupiscūt: ut illis se prior ostendat. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit: assidentē enī illā foribus suis inueniet. Cogitare ergo de illa sensus est consūmat9: ⁊ qui vigilauerit· ppter illā cito erit secur9. Quoniā dignos se circuit ipa queres: et in vijs suis ostendet se illis hilariter: ⁊ i oīi prouidētia occurret illis. Principiū enim illi9 verissima est disciplīne cōcupiscentia. Cura ergo disciplīne dilectio est: ⁊ dilectio custodia legū illi9 est. Custodītio autē legū consūmatio incorruptionis est: incorruptio autē facit esse proximū deo. Cōcupiscentia itaq; sapientie deducet ad regnū perpetuū. Si ergo delectamini sedibus et sceptris o reges pplī: diligite sapientiā ut in perpetuū regnetis. Diligite lumē sapientie: omnes qui pīcitis pplis. Quid est autē sapientia ⁊ quēadmodū facta sit referā ⁊ non abscondā a vobis sacramenta dei: sed ab initio natiuitatis inuestigabo: et ponā in lucē scientiā illi9· ⁊ nō pteribo veritatē: neq; cū inuidia tabescente iter habebo: quoniā talis homo nō erit particeps sapiētie. Multitudo autē sapientiū· sanitas ē orbis terraꝝ: ⁊ rex sapiēs· pplī stabilimentū est. Ergo accipite disciplinā p sermones meos: et proderit vobis. vij·

Quīm quidē ⁊ ego mortalis hō similis omnibz: ⁊ ex genere terreno illi9 qui prior factꝰ est: ⁊ in ventre matris figuratꝰ sum caro: decē mēsiū ipe coagulatꝰ sū in sanguine· ex semine hoīs: et delectamēto somni conueniente. Et ego natꝰ accepi cōmunem aerē: et insimiliter factā decidi terram: et primā vocē simulē omnibus emisi plorās. In inuolumētis nutritꝰ sū: ⁊ magnis curis. Nemo enī ex regibus aliud habuit natiuitatis inītiū. Vnꝰ ergo introitꝰ est omnibz ad vitam: et

lis exit⁹. Propter hoc optaui et dat⁹ est michi sensus: et inuocaui et venit in me spir⁹ sapiēcie. Et ꝓposui illam regnis z sedibz: z diuitias nichil esse dixi in cōparatione illi⁹. Nec cōparaui illi lapidē pciosum: quoniā omne aurū in cōparatione illi⁹ arena est exigua: et tamq̄ lutū estimabit argentū in cōspectu illi⁹. Sup salutē et speciem dilexi illā: z ꝓposui pro luce habere illā: quā inextinguibile est lumē illi⁹. Venerūt autē michi oīa bona pariter cū illa: z innumerabilis honestas p man⁹ illi⁹. Et letat⁹ sum in omnibz: quoniā antecedebat me ista sapiēcia: et ignorabā q̄m hoz omniū mater ē. Quā sine ficcione didici: et sine inuidia cōmunico: et honestatē illius nō abscondo. Infinit⁹ enī thesaurus est hominibz: quo q̄ usi sunt: participes facti sūt amicicie dei: ꝓpter discipline dona cōmendati. Michi autem dedit de⁹ dicere ex sentēcia et ꝑsumere digna hoz que michi data: q̄m ipe sapiēcie dux est: et sapientiū emēdator. In manu enī illi⁹ et nos z sermones nostri: et omnis sapientia z operum scientie disciplina. Ipse enī dedit michi horū scientiā veracē q̄ sunt: ut sciā dispositionem orbis terraz z virtutes elemētoz: initiū z consūmationē z medietatem temporū: vicissitudinū ꝓmutationes. z consūmationes temporū: z morum mutationes: diuisiones temporū: annī cursus: et stellaz dispositiones: naturas animaliū: et iras bestiaz: vim ventoz et cogitationes hoīm: differentias virgultoz z virtutes radicum: et quecūq̄ sunt absconsa et improuisa didici. Omniū enī artifex docuit me sapiēcia. Est enī in illa spiritus intelligentie sanctus unicus multiplex subtilis. mobilis: inco inquinat⁹: certus suauis amās bonū: acutus: q̄ nichil uetat benefacere: human⁹: benignus: stabilis: certus: secur⁹: omnē habēs virtutē: oīa prospiciens: et qui capiat omnes spir⁹ intelligibiles: mund⁹: subtilis. Omnibz enī mobilibz mobilior est sapiēcia. Attingit autem ubiq̄ propter suā mūdiciā. Vapor est enim virtutis dei: z emanatio quedā ē claritatis oīpotentis dei sincera: et ideo nichil inq̄natū in eā incurrit. Candor ē enī lucis eterne z speculū sine macula dei maiestatis: z imago bonitatis illi⁹. Et cū sit una: omnia potest: et permanens in se omnia innouat: z per nationes in aias sanctas se trāsfert. Amicos dei et ꝓphetas cōstituit. Neminē enī diligit deus: nisi eū q̄ cū sapiēcia inhabitat. Est enī hec speciosior sole: z super omnē dispositionē stellaz: luci comparata inuenit̄ prior. Illi enī succedit nox: sapiēciā autē nō uincit malicia.

Attingit ergo a fine usq̄ vsq̄ ad finē fortiter: z disponit oīa suauiter. Hanc amaui et exquisiui eā a iuuētute mea: et q̄sui sponsā michi eā assumere: et amator fact⁹ sū forme illi⁹. Generositatē illi⁹ glorificat conuersatiū habēs dei: sed z omniū dns dilexit illā. Doctrix enī ē discipline dei: et electrix operū illi⁹. Et si diuitie appetunt̄ in vita: quid sapiēcia locupletius que operat̄ oīa? Si autē sensus operatur: quis hoz q̄ sunt magis quam illa ē artifex? Et si iusticiā q̄s diligit: labores hui⁹ magnas habēt virtutes. Sobrietatē enī z prudentiā docet: et iusticiā z virtutē: quibz utilius nichil est in vita hominibz. Et si multitudinē scientie desiderat quis: scit ꝑterita et de futuris estimat: scit versutias sermonū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et dissolutiones argumẽtoꝝ: signa ⁊ monstra scit anteqũ fiant. et eventus temporꝝ. et seculoꝝ. Proposui ergo hãc adducere mihi ad cõuiuendũ: sciens quoniã mecũ cõmunicabit de bonis: et erit allocutio cogitationis. et tediũ mei. Habebo ꝓter hãc claritatem ad turbas: et honorẽ apud seniores. Iuuenis ⁊ acutꝰ inueniar in iudicio: et in cõspectu potentũ ammirabilis ero: et facies principũ mirabuntur me. Tacentem me sustinebũt: loquentẽ me respicient: et sermocinãte me plura. manꝰ ori suo imponẽt. Preterea habebo ꝑ hãc immortalitatẽ: ⁊ memoriã eternã hijs qui post me futuri sũt relinquã. Disponã ꝓlos: ⁊ nationes mihi erũt subdite. Timebũt me audientes reges horrendi: et in multitudine bonꝰ videbor: et in bello fortis. Intrãs in domũ meã cõquiescã cũ illa. Nõ enim habet amaritudinẽ cõuersatio illius: nec tediũ conuictus illiꝰ: sed letitiã et gaudiũ. Hec cogitãs apud me. et cõmemorans in corde meo. quũ immortalis est in cogitatione sapiẽtia. et in amicicia illius delectatio bona: et in operibꝫ manuũ illiꝰ honestas sine defectione: et in certamine loquele illiꝰ sapiẽtia. et ꝓclaritas in cõmunicatione sermonũ ipius: circuibã quereꝫ. ut mihi illã assumerem. Puer autẽ eram ingeniosus ⁊ sortitus sũ aiam bonã. Et cũ essem magis bonꝰ: veni ad corpus inquinatũ. Et ut sciui quũ aliter nõ possũ esse continẽs nisi deus det: ⁊ hoc ipm erat sũma sapientia scire. cuiꝰ esset hoc donũ: adiũ dominũ et deprecatꝰ sum illũ: et dixi ex totis precordijs meis. IX.

Deus patrũ meorũ et dñe misericordie. qui fecisti oĩa verbo tuo: et sapiẽtia tua cõstituisti hoĩem. ut dñaret creature que a te facta est. ut disponat orbẽ terrarũ in equitate et iusticia. ⁊ in directione cordis iudiciũ iudicet: da mihi sediũ tuaꝝ assistricẽ sapientiã: ⁊ noli me reprobare a pueris tuis. quũ seruꝰ tuus sum ego. et filiꝰ ancille tue: homo infirmꝰ ⁊ exiguꝰ tpis: et minor ad intellectũ iudicij et legũ. Et si quis erit consummatꝰ inter filios hoĩm: si absuerit ab illo sapientia tua. in nichilũ cõputabit. Tu autẽ elegisti me regem ꝓpho tuo: et iudicẽ filioꝝ tuoꝝ et filiarũ. Et dixisti me edificare templũ i monte sancto tuo: et in ciuitate habitationis tue altare: similitudinẽ tabernaculi sancti tui quod ꝑparasti ab initio ⁊ tecũ sapientia tua. que nouit opa tua: q̃ ⁊ affuit tũc cũ orbẽ terraꝝ faceres. et sciebat qd esset placitũ oculis tuis: ⁊ quid directũ in preceptis tuis. Mitte illam de celis sanctis tuis. et a sede magnitudinis tue: ut mecũ sit et mecũ laboret: et sciã quid acceptũ sit apud te. Scit enim illa omnia et intelligit: et deducet me in opibus meis sobrie: et custodiet me i sua potẽtia. Et erũt accepta opa mea: et disponã ꝓplm tuũ iuste: ⁊ ero dignꝰ sediũ patris mei. Quis enim hominũ poterit scire consiliũ dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitationes enim mortaliũ timide: ⁊ incerte prouidẽcie nre. Corpꝰ enim qd corrumpitur aggrauat aiam: ⁊ terrena inhabitatio deprimit sensũ multa cogitantẽ. Et difficile estimamꝰ que in terra sũt: et que in ꝓspectu sunt inuenimꝰ cum labore. Que in celis sunt autem quis inuestigabit? Sensũ autem tuũ quis sciet nisi tu dederis sapientiã ⁊ miseris spiritũ sanctum tuũ de altissimis: et sic correcte sunt semite eoꝝ q̃ sunt in terris. et que tibi placẽt didicerũt hoĩes? Sã

per sapientiā sanati sūt quicūq; placuerunt tibi dñe a principio. x.

Hec illū qui primꝰ formatus est a deo pater orbis terrarū cū solus esset creatꝰ custodiuit: et eduxit illū a delicto suo. Et eduxit illū de limo terre: et dedit illi virtutem cōtinendi omnia. Ab hac ut recessit iniustꝰ in ira sua: per irā homicidij fraternitas deperiit. Propter qđ cū aqua deleret terrā: sanauit iterū sapientia: per cōtemptibile lignū iustū gubernās. Hec z i cōsensu superbie cū se nationes exculissent cauit iustū: z cōseruauit sine q̄rela deo: z in filijs miserā fortē custodiuit. Hec iustū a pereuntibz impijs liberauit fugientem: descendēte igne i pentapolim: quibus in testimoniū nequicie fumigabūda cōstat deserta terra: et in certo tpe fructꝰ habentes arbores: et incredibilis anime memoria stās figmentū salis. Sapientiā enī p̄tereuntes non tantū in hoc lapsi sūt ut ignorarent bona: sed z insipiētie sue reliquerunt hoīnibz memoriā: ut in hijs q̄ peccauerūt: nec latere potuissent. Sapiētia autē hos qui se obseruāt a doloribus liberabit. Hec autē profugū ire fratris iustū deduxit p vias rectas: z ostendit illi regnū dei: et dedit illi scientiā sanctorū. Honestauit illū in laboribz: et cōpleuit labores illius. In fraude circumuenientiū illū affuit illi: et honestum fecit illū. Custodiuit illū ab inimicis: et a seductoribz tutauit illū. Et certamen fortē dedit illi ut vinceret: et sciret qm̄ omniū potētior ē sapientia. Hec venditū iustū nō dereliquit: sed a peccatoribz liberauit eū: descenditq; cū illo in foueā et in vinculis nō dereliq̄t illū: donec afferret illi sceptrū regni: et potentiā aduersus eos q̄ eū deprimebāt:

et mendaces ostendit q̄ maculauerūt illū: et dedit illi claritatē eternā. Hec p̄plm iustū et semē sine querela liberauit a nationibz que illū deprimebāt. Intrauit in animam serui dei: et stetit cōtra reges horrendos in portentis et signis. Et reddidit iustis mercedem laborū suorū: et deduxit illos in via mirabili. Et fuit illis in velamēto die: et i luce stellarū per noctē. Et trāstulit illos p mare rubrū: z trāsuexit illos per aquā nimiā. Inimicos autē illorū demersit i mare: z ab altitudine inferni rum eduxit illos. Ideo iusti tulerūt spolia impioꝝ: et decātauerūt dñe nomē sanctum tuū: et victricem manū tuam laudauerunt pariter. Quoniam sapientia aperuit os mutorum: et linguas infantium fecit disertas. xj.

Direxit opa eoꝝ in manibz pphete sancti. Iter fecerunt per deserta q̄ nō habitant: et in locis desertis fecerūt tabernacula. Steterūt cōtra hostes: et de inimicis se vindicauerūt. Sitierunt z invocauerūt te: et data est illis aqua de petra altissima: z requies sitis de lapide duro. Per q̄ enī penas passi sūt inimici illoꝝ: a defectione potꝰ sui: in eis cū abundarēt filij israel letati sunt. Per hec cū illis deessent: bene cū illis actum est. Nā pro fonte quidem sempiterni fluminis humanū sanguinem dedisti iniustis. Qui cū minuerent in traductione infantiū occisorū: dedisti illis abundanter aquā insperate: ostendēs per sitim que tunc fuit: quēadmodū tuos exaltares: et aduersarios illorū necares. Cum enim temptati sunt: et quidē cum misericordia disciplinā accipientes: scierūt quēadmodū cū ira iudicati impij torquenta paterentur. Hos quidem tamq̄ pater monens pbasti.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

illos aute ramꝫ dur9 rex interrogas condemnasti. Absentes eni et psentes similiter conquerant. Duplex eni illos acceperat rediu: et gemit9 cu memoria preteritoru. Cu eni audirent per sua tormenta bene secu agi comemorati sut dnm: admirantes in fine exitus. Que eni i expositione praua proiectu derisserunt: in fine euent9 mirati sunt. Non similiter iniustis facies: pro cogitationibz aute insensatis iniqtates illoz. qu quide errantes colebat mutos serpentes z bestias sup uacuas: immisisti illis mltitudine mutoz animaliu in uindicta: ut scirent quia per que peccat quis per hec z torquet. Non eni impossibilis erat omnipotens man9 tua q creauit orbe terraru ex materia inuisa immittere illis mltitudine ursoru. aut audaces leones. aut noui generis. ira plenas. z ignotas bestias: aut uapore igniu spirantes. aut fumi odore profe rentes: aut horrendas ab oculis scintillas emittentes: quaz no solu lesura poterat illos exterminare: sed z aspect9 per timore occidere. Nam et sine his uno spiritu poterat occidi psecutione passi. ab ipis factis suis: et dispersi per spiritu uirtutis tue: sed omnia i mensura z numero z pode dispositi. Multum eni ualere tibi soli superat semper: et uirtuti brachij tui qs resistet? Quonia tamꝫ momentu statere sic e ante te orbis terraru: et tamꝫ gutta roris antelucani qui descendit in terra. Et misereris omniu. quia omnia potes: et dissimulas peccata hoim propter penitentia. Diligis eni omnia que sunt et nichil odisti eoz que fecisti: nec enim odiens aliquid costituisti. aut fecisti. Quomo aute posset aliquid pmanere nisi tu uoluisses: aut qd a te uocatum non esset conseruaret? Parcis autem omnibz: qm tua sut dne q amas aias.

O quam bon9. et suauis est xij. dne spirit9 tu9 in omnibz. Ideoqz hos qui exterrat partibz corripis: et de quibz peccat ammones: et alloqueris ut relicta malicia credat in te domine. Illos enim antiquos inhabitatores terre sancte tue quos exhorruisti qm odibilia opa tibi faciebat per medicamina et sacrificia iniusta: et filiorum suorum necatores sine misericordia. et comestores uiscerum hominum et deuoratores sanguinis. z auctores parentu animaru inauxiliatazq uolu isti. a medio sacramento tuo. q manus parentu nostroz. ut digna perciperet peregrinatione puerorum dei: que tibi omniu ratione e terra. Sed et his ramꝫ hominibz pepercisti: et misisti antecessores exercitus tui uespas: ut illos paulatim exterminaret. Non quia impotens eras in bello. subicere impios iustis. aut bestijs seuis. aut uno duro simul exterminare: sed partibus iudicans dabas locu penitentie. no ignorans qm nequa est natio eoz. et naturalis malicia ipsoz: et qm no poterat mutari cogitatio illorum i perpetuu. Semen enim erat maledictu ab inicio. Nec times aliquem: uenia dabas peccatis illoz. qs eni dicet tibi qd fecisti? Aut quis stabit contra iudiciu tuu? Aut quis in conspectu tuo veniet vindex iniquoru hominu? Aut qs tibi imputabit: si perierint nationes quas tu fecisti? Non est eni alius deus quam tu. cui cura est de omnibz: ut ostendas qm no iniuste iudicas iudiciu. Neq; rex neq; tirann9 in conspectu tuo inquirent de his quos pdidisti. Cum ergo sis iust9. iuste omnia disponis. ipm

ꝑ sapientiā sanati sūt quicūq; placuerunt tibi dñe a principio. x.

Hec illū qui primꝰ formatus est a deo pater orbis terraꝝ· cū solus esset creatꝰ custodiuit: et eduxit illū a delicto suo. Et eduxit illū de limo terre· et dedit illi virtutem cōtinendi omnia. Ab hac ut recessit iniustꝰ in ira sua: per irā homicidij fraterniras deperiit. Propter qđ cū aqua deleret terrā: sanauit iterū sapientia: per cōtemptibile lignū iustū gubernās. Hec z i cōsensu superbie cū se nationes extulissent cauit iustū: z cōseruauit sine ꝝrela deo: z in filijs miserā foꝛtē custodiuit. Hec iustū a pereuntibz impijs liberauit fugientem: descendēte igne i pentapolim: quibus in testimoniū nequicie fumigabūda cōstat deserta terra: et in certo tpe fructꝰ habentes arbores: et incredibilis anime memoria stās figmentū salis. Sapientiā enī ꝓtereuntes non tantū in hoc lapsi sūt ut ignorarent bona: sed z insipiētie sue reliquerunt hoīnibz memoriā: ut in hijs q̄ peccauerūt: nec latere potuissent. Sapiētia autē hos qui se obseruāt a doloribus liberabit. Hec autē profugū ire fratris iustū deduxit ꝑ vias rectas: z ostendit illi regnū dei: et dedit illi scientiā sanctorū. Honestauit illū in laboribz: et cōpleuit labores illius. In fraude circumuenientiū illū affuit illi: et honestum fecit illū. Custodiuit illū ab inimicis: et a seductoribz tutauit illū. Et certamen foꝛte dedit illi ut vinceret: et sciret qm̄ omniū potētior ē sapientia. Hec venditū iustū nō dereliquit· sed a peccatoribz liberauit eū: descenditq; cū illo in foueā et in vinculis nō dereliq̄t illū: donec afferret illi sceptrū regni· et potentiā aduꝛsus eos q̄ eū deprimebāt: et· mendaces ostendit q̄ maculauerūt illū: et dedit illi claritatē eternā. Hec ꝓplm iustū et seruū sine querela liberauit a nationibz que illū deprimebāt. Intrauit in animam serui dei: et stetit cōtra reges horrendos in portentis et signis. Et reddidit iustis mercedem laborū suorū: et deduxit illos in via mirabili. Et fuit illis in velamēto die: et i luce stellaꝝ ꝑ noctē. Et trāstulit illos p mare rubrū: z trāsuexit illos per aquā nimiā. Inimicos autē illoꝝ demersit i mare: z ab altitudine inferni rum eduxit illos. Ideo iusti tulerūt spolia impioꝝ: et decātauerūt dñe nomē sanctum tuū: et victricem manū tuam laudauerunt pariter. Quoniam sapientia aperuit os mutorum: et linguas infantium fecit disertas. xi.

Direxit opa eoꝝ in manibz ꝓphete sancti. Iter fecerunt per deserta q̄ nō habitant· et in locis desertis fecerūt tabernacula. Steterūt cōtra hostes: et de inimicis se vindicauerūt. Sitierunt z invocauerūt te: et data est illis aqua de petra altissima: z requies sitis de lapide duro. Per q̄ enī penas passi sūt inimici illoꝝ· a defectione potꝰ sui: in eis cū abundarēt filij israhel lerati sunt. Per hec cū illis deessent: bene cū illis actum est. Nā pro fonte quidem sempiterni fluminis humanū sanguinem dedisti iniustis. Qui cū minuerent in traductione infantiū occisorū· dedisti illis abundantē aquā insperate: ostendēs per sitim que tunc fuit· quēadmodū tuos exaltares: et aduersarios illorū necares. Cum enim temptati sunt· et quidē cum misericordia disciplinā accipientes: scierūt quēadmodū cū ira iudicati impij tormenta paterentur. Hos quidem eamq; pater monens ꝓbasti.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rubrica · et rubricundū faciēs furo colorē illi⁹ · et omnē maculā que in illo est plinies terra: et faciat ei dignā habitationē et in pariete ponens illud· et cōfirmans ferro ne forte cadat prospiciens illi: sciens quoniā nō potest adiuuare se. Imago enī est: et opus est illi adiutoriū. Et de substācia sua· et de filijs suis· et de nuptijs · votum faciens inquirit. Non erubescit loqui cū illo qui sine anima est: et pro sanitate quidem infirmū deprecat: et pro vita rogat mortuū: et in adiutorium inutilem inuocat: et pro itinere petit ab eo qui ambulare non potest: et de acquirendo et de operando et de omnium rerum euentu petit ab eo qui in omnibus est inutilis. xiiij

Terū ali⁹ nauigare cogitās et per feros fluct⁹ iter facere incipiēs: ligno portante se· fragili⁹ lignū inuocat. Illud enī cupiditas acquirendi excogitauit: et artifex· sapiencia fabricauit sua. Tua autē pater prouidencia ab initio cuncta gubernat: quoniā dedisti in mari viā· et inter fluctus semitā firmissimā: ostendēs quī potens es ex omnibs sanare· etiam si sine rate aliquis adeat mare. Sed ut nō essent uacua sapiencie tue opera: propter hoc etiā et exiguo ligno credūt homines animas suas: et transeuntes mare per ratē liberati sūt. Sed et ab initio cū perirent superbi gigantes: spes orbis terraꝝ ad ratē confugiēs· remisit seculo semē natiuitatis: que manu tua erat gubernata. Benedictū est enī lignū: per quod fit iusticia. Per man⁹ autē quod fit ydolū maledictū est· et ipm· et qui fecit illud: quia ille quidē operatus est: illud autē cum esset fragile deus cognominatus est. Similiter autē odio sūt deo: impi⁹ et impietas ei⁹. Etenī qđ factū est: cū illo qui fecit tormēta patietur. Propter hoc et in ydolis nationū nō erit respectus: quī creature dei in odiū facte sunt et in temptationē anime hoīm: et in muscipulā pedibs insipientiū. Initium enim fornicationis est exquisitio ydolorū: et adinuentio illorū corruptio vite est. Neq enī erat ab initio: neq erunt in perpetuū. Vsuacuitas enī hominū hec adinuenit in orbē terrarū: et ideo breuis illoꝝ finis est inuent⁹. Acerbo enī luctu dolēs pater rapti cito sibi filij fecit imaginē: et illū qui tunc quasi homo mortu⁹ fuerat nūc tanqꝫ deum colere cepit: et cōstituit inter seruos suos sacra et sacrificia. Deinde intercedente tpe· conualescēte iniqua cōsuetudine· hic error tanqꝫ lex custoditus ē: et tirannoꝝ impio colebant figmenta. Et hos quos in palā hoīes honorare nō poterāt propter hoc q longe erant: a longinquo figura eoꝝ allata· euidentē imaginē regis· quē honorare volebāt fecerūt: ut illū qui aberat tanqꝫ presentem colerent sua solicitudine. Prouexit autē ad horꝝ culturā et hos q ignorabāt· artificis eximia diligencia. Ille enī volens plus placere illi q se assumpsit: elaborauit arte sua ut similitudinē in melius figuraret. Multitudo autē hoīm abducta per speciem operis: eū qui ante temp⁹ tanqꝫ homo honorat⁹ fuerat· nūc deū estimauerūt. Et hec fuit vite humane decepcio: qm̄ aut affectui aut regibz deseruientes homines· incōmunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerūt. Et non sufficerat errasse eos circa dei scientiā: sed et in magno viuentes i scientie bello: tot et tam magna mala pacē appellāt. Aut enī filios suos sacrificantes· aut

obscura sacrificia facientes · aut insanie plenas vigilias habentes · neq; vitã neq; nuptias mũdas iam custodiũt: sed et alius aliũ p̃ inuidiam occidit aut adulterãs cõtristat: et oĩa commixta sunt · sanguis homicidiũ furtum et fictio · corruptio et infidelitas · turbatio z periuriũ: tumulꝰ bonorum · dei immemoratio · animarum inquinatio · natiuitatis immutatio · nuptiarum incõstãtia: inordinatio mechie et impudicicie. Infandoꝝ enĩ ydoloꝝ cultura omnis mali causa ẽ: z initiũ z finis. Aut enĩ dũ letãtur insaniũt · aut certe vaticinantẽ falsa: aut viuũt iniuste: aut pierant cito. Dum enĩ cõfidũt ỹ ydolis que sũt sine aĩa: male iurantes noceri se non sperant. Vtraq; ergo illis euenient digne: qñ male senserũt de deo · attendentes ydolis: z iurauerũt iniuste in ydolo · contemnẽtes iustitiã. Nõ enĩ iurantiũ est virtꝰ: sed peccantiũ pena perambulat semp iniustoꝝ preuaricationẽ. ℣.

Tu autem deus noster · suauis et verus es: patiẽs z in misericordia disponens oĩa. Et si enĩ peccauerimꝰ tui sumus · sciẽtes magnitudinẽ tuã: z si nõ peccauerimꝰ: scimꝰ qñ aput te sumꝰ cõputati. Nosse enĩ te cõsũmata iustitia est: et scire iustitiã et virtutẽ tuam radix ẽ immortalitatis. Nec enĩ in errorem induxit nos hoĩm male artis excogitatio: nec umbra picture · labor sine fructu · effigies sculpta per varios colores · cuius aspectus dat insensato cõcupiscentiã: et diligit mortue imaginis effigiẽ sine aĩa. Nali sunt amatores digni sunt morte: qui spem habẽt in talibus z qui faciũt illos: z qui diligũt z qui colũt. Sed z figulus molle terrã premẽs laboriose fingit ad usus nr̃os vnũqũque vas: et de eodẽ luto fingit que mũda sunt in usum vasa: et similiter que hĩs sũt contria. Horũ autem vasoꝝ quis sit usus iudex est figulus. Et cũ labore vario deum fingit de eodem luto · ille qui paulo ante de terra factus fuerat: z post pusillũ reducit se unde acceptus est · repetit anime debitum nec habebit. Sed est cura illi nõ quia laboratur est · nec quoniã breuis illi vita ẽ: sed cõcertat aurificibz z argẽtarijs: sed et erarios imitatur: z gloriam pfert quoniam res super vanas fingit. Cinis est enim cor ei: et terra sup vacua spes illius et luto vilior vita ei: quoniã ignorauit qui se finxit: et q̃ inspirauit illi aniam̃ que operatur: et qui insufflauit ei spiritũ vitalem. Sed et estimauerunt ludum esse vitam nostram: z cõuersationem vite cõpositam ad lucrum: et oportere undecũq; eciã ex malo acquirere. Hic enim scit se sup oĩes delinq̃re: qui ex terre materia fragilia vasa z sculptilia fingit. Omnes enim insipientes z infelices supra modũ anime superbi sũt inimici populi tui · z imperãtes illi: qñ omnia ydola nationum deos estimauerunt quibus neq; oculorum visus est ad videndum: neq; nares ad percipiendum spiritũ · neq; aures ad audiendum: neq; digiti manuũ ad tractandum: sed z pedes eorum pigri ad ambulandum. Homo enĩ fecit illos: z qui spiritum mutuatus est is finxit illos. Nemo enim sibi similem hom̃o poterit deum fingere. Cum enĩ sit mortalis: mortuum fingit manibus iniquis. Melior enĩ est ipe hĩs quos colit: quia ipe quidem vixit cũ esset mortalis: illi autem nũq̃. Sed et animalia miserrima colunt. Insensata enĩ

cõparata hijs illis sũt deteriora. Sed nec aspectu aliquis ex hijs animalibz bona potest cõspicere. Effugerũt autẽ dei laudem: z benedictionem eius. xvij

Propter hec z hijs similia passi sũt digne tormẽta: et per multitudinem bestiaz exterminati sũt. Pro quibus tormentis bene dispositisti ppm tuũ: quibz dedisti cõcupiscentiã delectamenti sui nouũ saporẽ escã parãs eis ortigometram: ut illi quidem cõcupiscentes escã propter ea q illis ostensa z missa sũt escã a necessaria cõcupiscentia auerterẽtur. Hijs autẽ i breui inopes facti: nouã gustauerunt escã. Oportebat enim illis sine excusatione ꝺdem superuenire interitũ exercentibz tirannidem: hijs autẽ tantũ ostendere quẽadmodũ inimici eoz extinuabãtur. Et enim cũ illis superuenit seua bestiaz ira: morsibz peruersoz colubroz extinuabant. Sed nõ in pretuũ tua ira ymansit: sed ad correptionẽ in breui turbati sũt: signũ habentes salutis ad cõmemorationẽ mãdati legis tue. Qui enim cõuersus est non per hoc qd videbat sanabatur: sed per te omniũ saluatorem. In hoc autẽ ostendisti inimicos tuos: quia tu es qui liberas ab omni malo. Illos enim locustaz z muscaz occiderunt morsus: et non est inuenta sanitas anime illoz: quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Filios autẽ tuos nec draconũ nec venenatoz uincerunt dẽtes. Misericordia enim tua aduenies sanabat illos. In memoria enim sermonũ tuoz eruditi sanabãtur: z velociter sanabant: ne in aliã incidentes obliuionem non posset tuo adiutorio uti. Etenim neq herba neq malagma sanauit eos: sed tuus domine sermo q sanat omia. Tu es domine qui vite z mortis habes potestatem: et deducis ad portas mortis z reducis. Homo autẽ occidit quidem per malitiã animã suã: z cũ exierit spiritus non reuertetur nec reuocabit animam que recepta ẽ: sed tuam manum effugere impossibile ẽ. Negantes eum nosse te impij q fortitudinem brachij tui flagellati sũt: nouis aquis et grãdinibz z pluuijs psecutionẽ passi: z p ignẽ consũmati. Qd enim mirabile erat: in aqua q omnia extinguit plus ignis valebat. Vindex est enim orbis iustoz. Quodã enim tpe mãsuetabat ignis ne comburerẽtur q ad impios missa erant animalia: sed ut ipsi uidẽtes scirent quoniã dei iudicio patiuntur psecutionem. Et quodam tpe in aqua supra uirtutem ignis exardebat undiq: ut iniquam terre nationem exterminaret. Pro quibz angelorũ esca nutristi populũ tuum: z paratũ panem de celo prestitisti illis sine labore omne delectamentum in se habentem: et omnis saporis suauitatem. Substantia enim tua dulcedinem tuam quam in filios habes ostendebat: et deseruiẽs uniuscuiusq uoluntati ad quod quisq; volebat conuertebatur. Nix autẽ z glacies sustinebant uim ignis: z non tabescebant: ut scirẽt quoniã fructũ inimicoz extinuabat ignis ardens in grandine et pluuia coruscãs. Hoc autem iterum: ut nutrirent iustos. Ignis etiã sue uirtutis oblitus ẽ. Creatura enim tibi factori deseruiẽs exardescit in tormẽtum aduersus iniustos: z lenior fit ad bñfaciendũ p hijs qui in te cõfidũt. Propter hoc z tunc omnia transfigurata omniũ nutrici gratie tue deseruiebant ad uolũtatem eoz qui a te desiderati sunt: ut scirent filij tui quos dilexisti domine: quoniã non nativitatis fructus pascũt hominem: sed

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sermo tuus hos qui in te crediderint cōseruat. Quod enim ab igne nō poterat exterminari statī ab exiguo radio solis calefactum tabescebat: ut notum omnibz esset· quī oportet preuenire solem ad benedictionē tuā: z ad orientē lucis te adorare. Ingratī enī fides tanquā hibernalis glacies rabescet: et dispeiet tanq̄ aqua supuacua. xvij·

Magna sunt enim iudicia tua domine: z inenarrabilia verba tua: ppter hoc indisciplinate aīe errauerūt. Dū enī plualū habēt iniquī posse dominari nationi sancte: vinculis tenebraz et lōge noctis compediti· inclusi sub tectis· fugitiui ppetue puidentie iacuerunt: et dū putāt se latere ī obscuri pcīs tenebroso obliuionis velamento dispsi sūt pauentes horrende: z cum admiratione nimia pturbati. Neq; enim que cōtinebat illos spelūca sine timore custodiebat: quī sonit9 descendens pturbabat illos: z plone tristes illis apparētes pauorē illis prestabāt. Et ignis quidē nulla vis poterat illis lumen pbere: nec siderum limpide flamme illuminare poterāt illam nocten horrendā. Apparebat autem illis subitaneus ignis· timore plen9: z timore pcussi illius que non videbatur faciei estimabāt deteriora esse q̄ nō videbantur: et magice artis appositi erant derisus· et sapiētie et glorie correptio cū cōtumelia. Illi enim qui pmittebant timores et pturbacōnes se expellere ab anima languente: hij cū derisu· plenī timore languebāt. Nā z si nichil eos ex mōstris· pturbabat: trāsitu animalium z serpētium sibilacione cōmoti· tremebūdi pibant: z aerem quē nulla ratione quis effugere posset negantes se videre. Cum sit enī omnibz nequitia: dat testimoniū cōdemnationi. Semper enī psumit seua: pturbata cōscientia. Nichil enī est timor nisi psumptionis adiutoriū: pdicō cogitationis auxiliorz. Et dum abintus minor est expectatio: maiorē cōputat scientiam eius cause· de qua tormētum prestat. Illi autem qui in potentē venere nocte· et ab imimis et ab altissimis inferis supuenientē eundē somnū dormiētes: aliquādo mōstrorz exagitabantur timore: aliquādo aīe deficiebāt traductione. Subitaneus enī illis z inspratus timor supuenerat. Deinde si quis q̄ ex illis decidisset: custodiebat ī carcere sine ferro reclusus. Si enim rustic9 q̄s erat aut pastor aut agrī laborz operarius occupat9 esset: ī effugibile sustinebat necessitatem. Una enim catena tenebrarū oīes erāt colligati. Sive spirit9 sibilās aut inter spissos arborz ramos auiū sonus suauis· aut vis aque decurrētis nimiū· aut sonus validus cipitatarz petrarz: aut ludētium aialiū· cursus inuisus· aut mugiētiū valida bestiarz vox: aut resonās de altissimis mōtibz echo. Deficientes faciebat illos timore. Omnis enī orbis terrarz limpido illuminabat lumine: z non impeditis operibus continebatur. Solis autem illis supposita erat grauis nox: ymago tenebrarum que super ventura illis erat. Ipsi ergo sibi erant graviores tenebris. xviij·

Sanctis autem tuis maxima erat lux: z horz quidē vocem inimici audiebant· sed figuram nō videbāt. Et quia non et ipi p eadem passi erāt magnificabant te: et qui ante lesi erāt quia non ledebātur gratias agebāt tibi: et ut esset differentia· donū petebāt. Propter qd ignis ardentē columnā

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ducē habuerūt ignote vie: z solē sine lesura boni hospicij prestitisti. Digni qdem illi carere luce et pati carcere tenebraz q̄ inclusos custodiebāt filios tuos · p qs incipiebat incorruptū legis lumē secto dari: dū rogitarēt iustorū occidere infātes · z vno reposito filio sed liberato intraductionē illoz multitudinem filioz abstulisti: z parit illos pdidisti ī aquā validā. Illa enī nox āte rogīta ē a patribz nris: ut vere sciētes quibz iuramentis crediderūt aieqores essent. Suscepta ē autē a popło tuo · sanitas quidē iustorū: iniustorū autē exterminatio. Sicut enī lesisti aduersarios nostros: sic et nos puocās magnificasti. Absqse enī sacrificabāt iusti pueri bonoz: z iustīcie legē incōcordiam disposuerūt similit bona z mala recepturos iustos: patris decātātes laudes. Resonabat autē incōueniens inimicorū vox: z flebilis audiebatur plāctus ploratoz infantiū. Sibi autē pena seruo cū dño afflictus est: et popularis homo regi silia passus. Similiter ergo oēs uno noīe mortis mortuos habebāt innumerabiles. Nec enī ad sepeliendū viui sufficiebāt: qñ uno momēto q̄ erat p̄clarior natio illorū exterminata ē. De omnibz enī nō credentes ppter beneficia: tunc cū primū fuit exterminiū p̄migenitoz sposponderūt populū dei se esse. Cū enī quietū silentiū cōtineret omnia · z nox in suo cursu medium iter haberet: oñipotens sermo tuus domine exilies de celo a regalibz sedibz durus debellator in mediam exterminij terā p̄siluit: gladius acut9 insimilatū imperiū tuū portās: et stans repleuit omnia morte: et usq ad celum attingebat stans in terra. Tūc cōtinuo visus somnioz malox turbauerūt illos: et timores supuenerunt insperati. Et alius alibi ꝓiect9 semiuiu9: ppter quā moriebat causam demonstrabat mortis. Visiones enī que illos turbauerūt hec p̄monebāt: ne insciu ire mala patiebantur p̄irent. Tetigit autem tunc et iustos tēptatio mortis: et cōmotio in heremo facta ē multitudinis: sed nō diu pmānsit ira tua. Properās enī homo sine q̄rela deprecari pro pplis · pferens seruitutis sue scutū orationē: z p incensum deprecationem allegās · restitit ire z finē impossuit necessitati: ostendens qm̄ tuus est famulus. Vicit autē turbas nō ī virtute corporis nec armatura potentie: sed verbo illū qui se vexabat subiecit: iuramenta parentum et testamentum comemorās. Cum enim iam acervatim recidissent sup alterutrū mortui: interstitit · z amputauit impetū: z diuisit illā q̄ ad viuos ducebat viā. In veste enī poderis quā habebat tot9 erat orbis terraz: et parentū magnalia ī q̄tuor ordinibus lapidum erant sculpta: et magnificentia tua in diademate capitis illius scripta erat: hijs autem cessit qui exterminabat: z hec extimuit. Erat enī sola tēptatio ire sufficiens. xix·

Inpijs autē usq ī nouissimum sine misericordia ira supuenit. Prescibat enim et futura illorū: qm̄ ipsi cū reuersi essent ut seducerēt et cum magna sollicitudine p̄misissēt illos: cōsequebant̄ illos penitētie actus. Adhuc enī ī int9 habētes luctū z deplorantes ad monumēta mortuorū alīam sibi assūpserunt cogitationē insciētie: z quos roganres ꝓiecerāt: hos tanquā fugitiuos p̄sequebātur. Ducebat enim illos ad hunc finē digna necessitas: et horum que acciderant

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cōmemorationē amittebāt: ut q̄ deerant tormētis repleret punitiō: et ꝑs quidem tuus mirabilit transiret: illi autē nouā mortē inueniret. Omis enī creatura ad suū genꝰ ab initio reformabāt deseruiēs tuis ꝓceptis: ut puerī tui custodirentur illesi. Nā nubes castra eoꝝ obūbrabat: et ex aqua q̄ ante erat terra arida apparuit: et ex mari rubro via sine impedimēto: et campꝰ germinans de profundo nimio: per quē omnis natiō transiuit. q̄ tegebāt tua manu vidētes tua mirabilia et monstra. Tanquā equi enim depauerunt escam: et tanquā agni exultauerunt magnificātes te dñe qui liberasti illos. Memores enī erāt adhuc eorū que in incolatu illoꝝ facta fuerāt: quēadmodū ꝑ nationē animaliū eduxit terra muscas: et ꝑ piscibꝫ eructauit fluuius multitudinē ranaꝝ. Nouissime autē viderūt nouā creaturā auiū: cum abduci cōcupiscentia postulauerunt escas epulationis. In allocutione enī desiderij ascendit illis de mari ortygometra: et vexationes peccatoribus supuenerūt non sine illis q̄ ante facta erāt argumētis ꝑ vim fluminū. Juste enim patiebātur secūm suas nequitias. Etenī inderelebilē hospitalitatē instituerūt. Alij quidem ignotos non recipiebāt aduenas. Alij autem bonos hospites in seruitutem redigebant. Et non solum hoc: sed et alius quidem respectꝰ illorū erat: quū inuiti recipiebāt extraneos. Qui autem cum letitia receperūt hos qui eisdē usi erāt institutis: seuissimis afflixerunt doloribꝫ. Percussi sunt autem recitate: sicut illi in foribus iusti: cū subitaneis cooperti essēt tenebris. Vnusquisq; trānsitū hostij sui querebat. In se enī elementa duū cōuertūtur sicut i organo ꝯsonus immutat: et omnia suū sonum custodiūt. Vnde estimari ex ipso visu certo potest. Grestia enī in aqua ita cōuertebant: et q̄cumq; erāt natātia i terra transiebāt. Ignis i aqua valebat supra suā virtutē: et aqua extinguētis nature oblita erat. Flāme econtrario corruptibiliū animaliū nō vexauerūt carnes coābulātiū: nec dissoluebant illā que facile dissoluebat sicut glacies bonā escam. In omnibꝫ enim magnificasti ꝓlm tuū dñe: et honorasti: et nō despexisti i omni tpe et i oīi loco assistēs eis. Expl' lib' sapiencie

Incip' ꝓlogꝰ ihu filij syrach i hūc ecclesiasticū

Multa nobis et magnoꝝ p legem et ꝓphetas aliosq; qui secuti sunt illos sapientia demōstrata ē: i quibꝫ oportet laudare israhel doctrine et sapientie causa: quia nō solum ipsos loquentes necesse est esse peritos: sed etiā extraneos posse et discentes et scribentes doctissimos fieri. Cum meꝰ ihesꝰ postq̄ se amplius dedit ad diligētiā lectionis legis et ꝓpheterū et aliorū librorū qui nobis a parentibꝫ nostris traditi sunt voluit et ipse scribere aliq̄d horū q̄ ad doctrinā et sapientiā ꝓtinēr: ut desiderātes discere et illoꝝ periti fieri magis magisq; attendant animo: et cōfirmētur ad legitimā vitā. Oportet itaq; venire vos cum benivolentia et attentiori studio lectionē facere: et veniam habere in illis in quibꝫ videmur sequentes imaginem sapientie: et deficere in verboꝝ cōpositione. Nā deficiunt verba hebraica: quādo fuerūt translata ad aliā linguā. Nō autē solum hec: sed et ipsa lex et ꝓphete ceteraq; aliorum librorū nō paruā habēt differētiā

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

25

quādo inter se dicūtur. Nā in octauo
z tricesimo anno temporibz prolomei
euergetis regis postq̄ gueni ī egiptū:
et cum multū tēporis ibi fuisse inueni
ibi libros relictos nō parue neqz contem-
nēde doctrine. Itaqz bonū et necessa-
riū putaui et ipse aliquā addere dili-
gentiā z laborē interprandi librū istū:
z multa vigilia attuli doctrinā ī spa-
tio tēporis ad illa q̄ ad finē duxi librum istū dare: et illis q̄ uolūt animū
intendere et discere quēadmodū oporteat instituere mores qui secūdum le-
gem domini ꝓfecerint uitam agere.

Expl' ꝓlogꝰ Incip̄ liber ecclesiastici.

Omnis sapiētia a domino deo ē: z cū illo
fuit semper: z est ante euum. Arenam
maris z pluuie guttas z dies sēli: q̄s di-
numerauit: altitudinē celi z latitu-
dinē terre z ꝓfundū abissi: q̄s dimēsus
est sapientiam dei p̄cedentem omnia:
q̄s inuestigauit prior omniū creata
est sapiētia: et intellectus prudencie ab
euo. Fons sapientie verbū dei inexcel-
sis: et ingressus illius mādata eterna.
Radix sapientie cui reuelata ē: et astu-
cias illi⁹ q̄s agnouit? Disciplina sa-
pientie cui reuelata est z manifestata:
et multiplicationem ingressus illius
quis intellexit? Vnus est altissimus
creator omniū omnipotēs: z rex potēs:
et metuendus nimis: sedens sup thro-
num illius: z dominās deus. Ipse cre-
auit illā in spiritu sancto: z vidit z di-
numerauit et mēsus ē. Et effudit illā
sup omnia opera sua: et sup omnem
carnē secūdum datū suū: z p̄bet illam
diligentibz se. Timor domini gloria
z glācio: z letīcia z corona exultacōis.
Timor domini delectabit cor: et dabit
letīciā z gaudiū in longitudinē dierz.
Timenti deū bene erit in extremis: z in
die defūctionis sue benedicet. Dilecto
dei honorabilis sapiētia: quibz autē
apparuerit ī visu: diligūt eā: ī visione
z ī agnitōne magnalīū suorz. Initiū
sapientie timor domini: z cū fidelibz
in vulua concreatus est: z cum electis
feminis gradit: z cum iustis z fidelibz
agnoscitur. Timor domini scientie
religiositas. Religiositas custodiet et
iustificabit cor: iocūditatē atq; gaudi-
um dabit. Timenti deū bene erit ine-
xtremis et in diebz cōsolationis illius
benedicet. Plenitudo sapientie timere
deum: et plenitudo a fructibus illius.
Omnē domū illi⁹ implebit a generati-
onibus: et receptacula a thesauris illi-
us. Corona sapientie timor domini:
replens pacem et salutis fructum: z vi-
dit et dinumerauit eam. Utraque
autē fuit dona dei. Scientiā et intel-
lectū prudentie: sapientia cōparcietur:
et gloriā tenentiū se exaltat. Radix sa-
piētie ē timere deū: rami eni illi⁹ longe-
ui. In thesauris sapientie intellect⁹ et
scientie religiositas: execratio autē pecca-
toribz sapientia. Timor domini expel-
lit peccatū. Nam qui sine timore est
non poterit iustificari: iracūdia enim
animositatis illius subuersio eius ē
Vsqz in tempus sustinebit patiens: z
postea reddet cōcūditatis. Lon⁹ sen-
sus. usqz ī temp⁹ abscōdet verba illi⁹:
et labia multorū enarrabūt sensū illi⁹.
In thesauris sapientie significatio di-
scipline: execratio autē peccatori cultu-
ra dei. Fili cōcupiscēs sapientiā cōser-
ua iusticiā: z deus p̄bebit illā tibi. Sa-
piētia eni et disciplina timor domini:
z cp̄ beneplacitū ē illi fides z māsuetudo:

BIBLIOTECA PUBLICA PROVINCIAL

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et ad implebit thesauros illi⁹. Contumax nō sis⁹ z incredibilis timori dei: et ne accesseris ad illū duplici corde. Ne fueris ypocrita i cōspectu hoīm: et nō scandalizeris i labijs tuis. Attende in illis ne forte cadas⁹ z adducas aīe tue inhonoratiōnē: z reuelet de⁹ abscōsa tua⁹ z in medio synagoge elidat te: qm̄ accessisti malignē ad dominum⁹ et cor tuū plenū ē dolo et fallacia. ij⁹

Fili accedēs ad seruitutem dei⁹ sta in iustitia et in timore: et ꝑpara aīam tuā ad tēptationē. Deprime cor tuū et sustine: z inclina aurē tuā et suscipe verba intellectus: et ne festines in temp⁹ obductionis. Sustine sustentationes dei: cōiungere deo z sustine: ut crescat in nouissimo vita tua. Oīne qđ tibi applicitū fuerit accipe⁹ z in dolore sustine⁹ et i humilitate tua pacientia habe: qm̄ in igne ꝓbatur aurū et argentū: homines vero receptibiles in camino humiliationis. Crede deo et recuperabit te: z dirige viam tuā z spera in illū. Serua timorē illi⁹: z in illo veterascere. Timentes dominū sustinete misericordiā eius: z non declinetis ab illa ne cadatis. Qui timetis dominum credite illi: et nō euacuabit⁹ merces vestra. Qui timetis dominū sperate in illū: z i oblectationē veniet vobis misericordia. Qui timetis dominum diligite illū: et illuminabūtur corda vestra. Respicite filij nationes hominum: z scitote quia nullus speravit i dño⁹ z cōfusus est. Quis enim ꝑmānsit in mandatis eius: z derelict⁹ ē? Aut qs inuocauit eū: et despexit illū? Quoniā pius z misericors ē deus: et remittet i die tribulationis pcā: z protector est omnibus exquirētibus se in veritate. Ve duplici corde et labijs scelestis et manibus malefacientibus: et pctori terrā ingredienti duabus viis. Ve dissolutis corde⁹ q nō credūt deo: z ideo nō protegentur ab eo. Ve hijs q perdiderūt sustinentiam: z qui dereliquerunt vias rectas: et diuerterūt i vias prauas. Et quid facient cum inspicere ꝓperit dominus? Qui timent dominū nō erūt incredibiles verbo illius: z q diligunt illum cōseruabūt verbū illius. Qui timēt dominū inquirent que beneplacita sunt ei: et qui diligunt eum replebunt⁹ lege ipsius. Qui timent dñm ꝑparabunt corda sua: z in cōspectu illi⁹ sanctificabunt animas suas. Qui timēt dñm custodient mandata illius: et pacientiam habebūt usq; ad inspectionem illius dicentes. Si penitentiā nō egerimus incidemus in manus domini: et non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem illius: sic et misericordia illi⁹ cum ipso est. iij⁹

Filij sapientie ecclesia iustorū: et natio illorū obedientia et dilectio. Iuditiū pris audite filij⁹: z sic facite ut salui sitis. Deus enī honorauit patrē in filijs: et iudiciū matris exquirens firmauit in filios. Qui diligit deum exorabit pro peccatis z cōtinebit se ab illis z in oratione diez exaudietur: et sicut qui thesaurisat ita et qui honorificat matrem suā. Qui honorat patrem suū iocūdabitur in filijs: z in die orationis sue exaudiet⁹. Qui honorat patrem suū vita viuet longiore: z qui obedit patri refrigerabit matrem. Qui timet dominum honorat parentes: et quasi dominis seruiet his qui se genuerūt. In opere et sermone et omni pacientia honora patrē tuū ut superueniat tibi benedictio a deo: et benedictio illi⁹ in nouissimo manet. Benedictō

pris firmat domos filiox: maledictō autē matris eradicat fundamēta. Ne glorieris in cōtumelia patris tui: nō enī est tibi gloria sed cōfusio. Gloria enī hominis ex honore patris sui: et dedecus filij pater sine honore. Fili suscipe senectam patris tui et nō cōtristeres eum in vita illius: et si defecerit sensu veniā da: et ne spernas eum in tua virtute. Elemosina enī patris nō erit in oblivione. Nam pro peccato matris restituetur tibi bonū: et in iustitia edificabit tibi et in die tribulationis cōmemorabit tui: et sicut in sereno glacies soluent peccata tua. Quam male fame est qui derelinquit patrē: et est maledict9 a deo qui exasperat matrem. Fili in mansuetudine opera tua pfice: et super hominum gloriam diligeris. Quanto magnus es humilia te in omnibz et corā deo inuenies gratiā: qm magna potentia dei solius: et ab humilibz honoratur. Altiora te ne quesieris: et fortiora te ne scrutatus fueris: sed que pcepit tibi deus illa cogita semper: et in pluribz opinionibz ei9 ne fueris curiosus. Non est enī tibi necessariū ea que abscondita sunt videre oculis tuis. In supuacuis rebz noli scrutari multiplicit: et in pluribz ei9 operibz nō eris curiosus. Plurima enī sup sensum hominū ostensa sunt tibi. Multos enim supplātauit suspicio illorū: et in vanitate detinuit sensus illorū. Cor durum habebit male in nouissimo: et qui amat periculū in illo peribit. Cor ingrediēs duas vias nō habebit successus: et prauicors in illis scandalizabit. Cor nequā grauabit in doloribus: et peccator adiciet ad peccandū. Synagoge superborū non erit sanitas: frutex enim pcī eradicabitur in illis et non intelligetur. Cor sapientis intelligitur in sapiētia: et auris bona audiet cū omni cōcupiscētia sapiētiam. Sapiens cor et intelligibile abstinebit se a peccatis: et i operibz iustitie successus habebit. Ignē ardentē extinguit aqua: et elimosina resistit pcīs: et deus pspector est ei9 qui reddit gratiam. Meminit in posterum: et in tpe casus sui inueniet firmamētū. iiij

Fili elemosinā pauperis ne defraudes: et oculos tuos ne transuertas a paupere. Animā esurientē ne despexeris: et nō exasperes pauperē i inopia sua. Cor inopis ne afflixeris: et nō protrahas datū agustiāti. Rogationē cōtribulati ne abicias: et nō auertas faciē tuā ab egeno. Ab inope ne auertas oculos tuos pter irā: et nō relinq̄s q̄rentibz tibi retro maledicere. Maledicentis enī tibi in amaritudine aīe exaudietur depcatio illi9: exaudiet autē eum qui fecit illū. Congregatiōni pauperū affabilē te facito: et presbitero humilia aiam tuā: et magnato humilia caput tuū. Declina pauperi sine tristicia aurē tuā: et redde debitū tuum: et respode illi pacifice in māsuetudine. Libera eum qui iniuriā patitur de manu superbi: et non acide feras i aīa tua. In iudicando esto pupillis misericors ut pater: et p viro matri illorū: et eris tu velut fili9 altissimi obediens: et misereb̄itur tui magis̄ mater. Sapiētia filiis suis vitam inspirat: et suscipit inquirentes se: et pabit in via iustitie. Et qui illā diligit diligit vitā: et q̄ vigilauerit ad illā cōpledent placorem eius. Qui tenuerint illam vitā hereditabunt: et quo introibit benedicet deus. Qui seruiūt ei obsequentes erunt deo: et eos qui diligunt illam

diligit deus. Qui audit illam iudicabit gentes: et qui intuetur illam permanebit cōfidens. Si crediderit ei permanebit et hereditabit illam: et erit in cōfirmatione creature illoꝝ: quī in temptatione ambulat cum eo et in primis eligit eum. Timorē et metum et pbationē inducet sup illū: et cruciabit illū in tribulatione doctrine sue donec tempter eum in cogitacōnibꝫ suis: et credat anime illius. Et firmabit illum et iter adducet directū ad illum: et letificabit illum et denudabit illi abscondita sua: et thesaurizabit sup illum scientiam et intellectū iustitie. Si autē obcecauerit derelinquet eum: et tradet eum in manus inimici sui. Fili cōserua tempus: et deuita a malo. Pro anima tua ne cōfundaris dicere verū. Est enī cōfusio adducēs peccatum: et est confusio adducens gloriā et gratiā. Ne accipias faciem aduersus faciē tuā: nec aduersus aīam tuā mēdaciū. Ne reuereatis proximū tuū i casu suo: nec retineas verbū i tpe saluris. Nō abscōdas sapientiā tuā i decore suo. In lingua enī sapiētia dinoscitur: et sensus et scientia et doctrina i verbo sensati: et firmamentum in operibꝫ iustitie. Non contradicas verbo veritatis vllomodo: et de mendacio ineruditionis tue confundere. Non confundaris confiteri peccata tua: et ne subicias te omni homini pro peccato. Noli resistere cōtra faciem potentis: nec coneris contra ictū fluuij. Pro iustitia agonizare p aīa tua: et usqꝫ ad mortē certa p iustitia: et deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatꝰ esse in lingua tua: et inutilis et remissus i operibꝫ tuis. Noli esse sicut leo i domo tua euertens domesticos tuos: et opprimēs subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendū et ad dandū collecta.

Noli ardere ad possessiones iniquas: et ne dixeris ē michi sufficiens vita. Nichil enim pderit i tpe vindicte et obductionis. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiā cordis tui: et ne dixeris. Quomō potui: aut quis me subiciet pter facta mea? Deus autem vindicans vindicabit. Ne dixeris. Peccaui: et quid michi accidit triste? Altissimꝰ enī est patiens reddito. De pitiatu peccatoꝝ noli esse sine metu: neqꝫ addicias pcm sup pcm: et ne dicas. Miseratio dñi magna est: multitudinis peccatoꝝ meorū miserebitur. Misericordia enī et ira ab illo cito pximant: et in peccatores respicit ira illius. Ne tardes cōuerti ad dominum: et ne differas de die in die. Subito enī veniet ira domini: et in tempore vindicte dispdet te. Noli anxius esse in diuitijs iniustis: non enī proderūt tibi i die obductionis et vindicte. Nō ventiles te i omnē ventum: et nō eas in omnē viam. Sic enim omnis peccator probatur i duplici lingua. Esto firmus in via domini et i veritate sensus tui et scientia: et prosequatur te verbum patris et iustitie. Esto mansuetꝰ ad audiendū verbū dei ut intelligas: et cum sapientia proferes responsum verū. Si est tibi intellectus respondeproximo: sin autē manus tua sit sup os tuū: ne capiaris in verbo indisciplinato et confundaris. Honor et gloria in sermone sensati: lingua vero imprudentis subuersio est ipsius. Non appelleris susurro i vita tua: et lingua tua ne capiaris et cōfundaris. Sup furem enī ē cōfusio et penitētia: et denotatio pessima sup bilinguē: susurratori

autem odiū et inimicicia ⁊ cōtumelia. Justificа pusillū ⁊ magnū sicut. vj.

Noli fieri p amico inimicus pximo. Improperiū enī et cōtumeliā malus hereditabit: et omnis peccator invidus ⁊ bilinguis. Non te extollas i cogitatione anime tue velut taurus ne forte elidatur virtus tua per stulticiam: ⁊ folia tua comedat ⁊ fructus tuos pdat: et relinquaris velut lignum aridum in heremo. Anima enī nequā disperdet qui se habet: et in gaudiū inimicis dat illū: ⁊ deducet in sortem impiorū. Verbum dulce multiplicat amicos ⁊ mitigat inimicos: ⁊ lingua eucharis i bono homine abundabit. Multi pacifici sint tibi: et cōsiliari⁹ sit tibi un⁹ de mille. Si possides amicū i temptatione posside eū: ⁊ ne facile credas ei teipsum. Est enī amic⁹ secūdum temp⁹ suū: ⁊ non pmanebit in die tribulationis. Et ē amic⁹ qui cōuertitur ad inimicitiā: et est amic⁹ qui odiū et rixā et cōuicia denudabit. Est autē amic⁹ socio mense: ⁊ non permanebit in die necessitatis. Amicus si pmanserit fixus erit tibi quasi coequalis: et in domesticis tuis fiducialiter ager. Si humiliauerit se contra te et a facie tua absconderit se: unanimem habebis amicitiā bonā. Ab inimicis tuis separare: et ab amicis tuis attende. Amic⁹ fortis fidelis pcio: qui autem invenit illum invenit thesaurū. Amico fideli nulla est cōparatio: et non ē digna ponderatio auri et argenti cōtra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis: et qui metuunt dominum invenient illum. Qui timet deum eque habebit amicitiam bonā: quoniam secūdum illum erit amic⁹ illius. Fili a iuuentute tua excipe doctrinam: et usq; ad canos invenies sapientiā. Quasi is qui arat et qui seminat accede ad eā: et sustine bonos fructus illi⁹. In ope enī ipsius exiguū laborabis: et cito edes de generationibus illius. Quam aspera est nimium sapientia indoctis hominibz: et non pmanebit in illa excors. Quasi lapidis virtus probatio erit in illis: et non demorabūtur proicere illā. Sapientia enim doctrine secūdum nomē est eius: et non est multis manifesta. Quibz autē cognita est permanet usq; ad cōspectū dei. Audi fili et accipe consiliū intellect⁹: et ne abicias consilium meū. Injice pedem tuū in compedes illius: ⁊ intorques illius collum tuum. Subice humerū tuū ⁊ porta illam: et ne accidieris vinculis eius. In omni animo tuo accede ad illā: et i oīi virtute tua cōserua vias ei⁹. Investiga illam ⁊ manifestabitur tibi: ⁊ continēs factus ne derelinquas eā. In novissimis enim invenies requiem in ea: et conuertetur tibi in oblectationem. Et erūt tibi cōpedes ei⁹ in protectionē fortitudinis et bases virtutis: et torques illius in stolam glorie. Decor enim vite est in illa: et vincula illius alligatura salutis. Stola glie indues eam: et coronā gratulationis impones tibi. Fili si attenderis michi disces eā: et si accomodaueris animū tuū sapiens eris. Si inclinaueris aurē tuā excipies doctrinā: et si dilexeris audire sapiens eris. In multitudine prelbiterorū prudentium sta: et sapientie illoz ex corde coniūgere: ut omnē narrationem dei possis audire: et proverbia laudis non effugiant a te. Et si videris sensatum evigila ad eum: et grad⁹ tuos

illi⁹ ꝛectrat pes tuus. Cogitatū tuum habe ī ꝓceptis dei· ⁊ ī mandatis illi⁹ maxime assidu⁹ esto: ⁊ ipse dabit tibi cor: ⁊ cōcupiscētia sapiētie dabit tibi. viij·

Noli facere mala et nō te apprehendent: discede ab iniquo et deficient mala abs te. Fili non semines mala in sulcis iniustitie: et nō metes ea in septuplū. Noli querere ab hoīne ducatum: neq; a rege cathedrā honoris. Non te iustifices ante deum quoniam agnitor cordis est ipse: et ꝓnes regum noli velle videri sapiens. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute irrumpere iniquitates: ne forte extimescas faciem potentis: et ponas scandalum in agilitate tua. Non pecces in multitudine ciuitatis· nec te immittas in ꝑ̄m: neq; alliges duplicia peccata. Nec enim in uno eris immunis. Noli esse pusillanimis ī animo tuo: exorare et facere elemosinam ne despicias. Ne dicas in multitudine munerū meoꝝ respiciet deus: et offerente me deo altissimo· munera mea suscipiet. Non irrideas hominem in amaritudine anime: est enim qui humiliat et exaltat circumspector deus. Noli amare mendatiū aduersus fratrem tuum: neq; in amicū similiter facias. Noli velle mentiri omne mendatium: assiduitas enim illius nō ē bona. Noli verbosus esse ī mīrtudine presbiterorum: et non ītueres verbū in oratione tua. Nō oderis laboriosa opera: et rusticationē creatā ab altissimo. Nō te reputes ī multitudine indisciplinatorū: memento ire qm̄ non tardabit. Humilia valde spiritū tuū: quoniā vindicta carnis impij· ignis ⁊ vermis. Noli ꝓuaricari in amicū pecuniam differentem: neq; fratrē tuū karissimū auro spreueris. Noli discedere a muliere sensata et bona quam formosus es in timore domini: gratia enī verecundie illius sup aurū. Non ledas seruum in veritate operantem: neq; mercenarium dantem aiam̄ suā. Seruus sensat⁹ sit tibi dilect⁹ quasi anima tua: non defraudes illū libertate: neq; inopem derelinquas illum. Pecora tibi sunt attende illis: et si sunt utilia ꝑseuerent aput te. Filij tibi sūt erudi illos: ⁊ cura illos a puericia illoꝝ. Filie tibi sunt seruia corpus illaꝝ: et non ostendas hilarem faciem tuā ad illas. Trade filiā et grande opus feceris: et homini sensato da illā. Mulier si est tibi secūdum aiam̄ tuā nō ꝓicias illā: ⁊ odibili non credas te ī toto corde tuo. Honora patrem tuū: et genitus matris tue ne obliuiscaris. Memēto quoniam nisi per illos natus nō fuisses: et retribue illis quomodo et illi tibi. In tota anima tua time dominū: et sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute dilige eū q̄ te fecit: ⁊ ministros eius ne derelinquas. Honora deum ex tota aīa tua et honorifica sacerdotes: et ꝑpurga te cū brachijs. Da illis partē sicut mandatū est tibi ꝓmiciaꝝ et purgationis: ⁊ de negligentia tua purga te cū paucis. Datū brachiorū tuoꝝ et sacrificiū sanctificationis offeres domino et inicia sanctoꝝ: et pauperi porrige manū tuā ut ꝑficiat ꝑpiacō ⁊ benedictio tua· gratia dat⁹ ī conspectu omnis viuentis: et mortuo nō prohibeas gratiā. Nō desis plorantibs ī cōsolacōne: et cū lugētibs ābula. Nō te pigeat visitare infirmū: ex hijs enī ī dilectione firmaberis. In oīnibs operibus tuis memorare nouissima tua: ⁊ ineternū non peccabis. viij·

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Non litiges cū hoīe potēte:ne forte incidas ī manꝰ illiꝰ. Nō cōtendas cum viro locuplete:ne forte cōtra te constituat litem tibi. Multos enim pdidit aurū et argentū: et usq; ad cor regū extendit et cōuertit. Non litiges cum homine linguato et non strues in ignem illius ligna. Non cōmunices homini indocto:ne male de pgenie tua loquatur. Ne despicias hoīem auertentem se a peccato:neq; improperes ei. Memento qm̄ omnes ī corruptione sumꝰ. Ne spernas hominē ī sua senectute: et enim ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere:sciens quonia omnes morienmur: et in gaudiū volumꝰ venire. Ne despicias narrationē prelbiteroꝝ sapientū: et in puerbijs eoꝝ cōuersare. Ab ipsis enim disces sapiētia et doctrinā intellectꝰ: et seruire magnatis sine querela. Nō te pteriat narratio seniorꝝ:ipsi enī didicerunt a patribꝫ suis. Quoniam ab ipsis disces intellectū:et in tempore necessitatis dabis respōsū. Nō incendas carbones peccatoꝝ arguens eos: et ne incendaris flāma ignis peccatoꝝ illoꝝ. Ne cōtra facie stes cōtumelioso: ne sedeat quasi insidiator ori tuo. Noli fenerari homini fortiori te: q; si feneraueris quasi pditū habe. Nō spondeas sup virtutem tuā: q; si sposponderis quasi restituēs cogita. Nō iudices cōtra iudicem:quonia secundum quod iustū est iudicat. Cum audace non eas in via:ne forte grauet mala sua in te. Ipse enī secundū voluntatē suam vadit: et simul cū stultitia illiꝰ peries. Cum iracūdo nō facias rixā et cum audace non eas in desertum: qm̄ ꝙsi nichil est ante illum sanguis: et ubi nō est adiutoriū elidet te. Cum

on zeles mulierem sinus tui: ne doctēdat sup te malicia doctrine nequam. Non des mulieri potestatē anime tue:ne ingrediat ī virtute tua: et cōfundaris. Ne respicias mlierē mltri uolā:ne forte incidas in laqꝫos illius. Cū saltatrice ne assiduꝰ sis nec audias illam: ne forte pereas in efficacia illius. Virginē ne cōspicias: ne forte scandalizeris in decore illius. Ne des fornicarijs animā tuā ī ullo:ne pdas te et hereditatem tuam. Noli circumspicere in vicis ciuitatis:nec oberraueris ī plateis illius. Auerte faciē tuā a mlierē cōpta:et ne circūspicias speciē alienā. Propt speciē mlieris mltri pierūt: et ex hoc cōcupiscētia quasi ignis exardescit. Omnis mulier que ē fornicaria quasi stercus in via ab omnibꝫ pterevntibus conculcabitur. Speciem mulieris aliene multi ammirati·reprobi facti sunt: colloquiū enī illius quasi ignis exardescit. Cum aliena mulierē ne sedeas omnino·nec accūbas cum ea sup rubitū: et non altriceris cū illa in vino ne forte declinet cor tuum in illā:et sanguine tuo labaris in perditionē. Ne derelinquas amicū antiquū: nouus enī non erit similis illi. Vinū nouū amicꝰ nouus:veterascat:et cū suauitate bibes illud. Non zeles gloriam et opes peccatoris: non enī scis que futura sit illius subuersio. Non placeat tibi iniuria iniustoꝝ:scies qm̄ usq; ad inferos non placebit impius. Longe abesto ab homine potestatem

habente occidendi:et nō suspicaberis timorem mortis. Et si accesseris ad illum noli aliquid committere:ne forte auferat vitā tuam. Communionem mortis scito:quoniā in medio laqueorū ingredieris:et sup dolentiū arma ambulabis. Secūdum virtutē tuam:ra ue te a primo tuo:et cum sapientibz et prudentibz tracta. Viri iusti sint tibi conuiue:et in timore dei sit tibi gloriatio:et in sensu sit tibi cogitatus dei:et omnis enarratio tua in preceptis altissimi. In manu artificū opera laudabuntur:et princeps populi in sapientia sermonis sui:in sensu uero seniorum uerbum. Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus:et temerarius in uerbo suo odibilis erit.

Iudex sapiens iudicabit ppm suum:et princeps sensati stabilis erit. Secūdū iudicem ppli sic et minister ei9:et qualis rector est ciuitatis:tales et inhabitantes in ea. Rex insipiens pdet ppm suū:et ciuitates inhabitabūtur p sensum prudentiū. In manu dei potestas terre:et expectabilis omnis iniquitas gentiū:et utilem rectorem in tpe suscitabit sup illam. In manu dei potestas hominis:et sup faciem scribe imponet honorem suū. Omnis iniurie p̄mi ne memineris:et nichil agas in operibz iniurie. Odibilis cora deo ē et hominibus superbia:et expectabilis oīs iniq̄tas gentiū. Regnū a gēte in gentē transfert propter iniustitias et iniurias et cōtumelias et diuersos dolos. Auaro autem nichil est scelestius. Quid superbis terra et cinis? Nichil est iniquius quā amare pecuniā. Iste emī et aiam suā venalem habet:quoniam in uita sua proiecit intima sua. Omnis potēta9 breuis uita:languor prolixior grauat medicum. Breuem laguorem precidit medic9:sic et rex hodie est:et cras morietur. Cum emī morietur homo:hereditabit serpentes et bestias et uermes. Initiū superbie hominis apostatare a deo:quoniā ab eo q̄ fecit illū recessit cor eius:quoniā initiū peccati est omnis superbia. Qui tenuerit illā adimplebit maledictis:et subuertet eum in finem. Propterea exhonorauit dominus conuent9 malorū:et destruxit eos usq̄ in finem. Sedes ducū superboz destruxit de9:et sedere fecit mites pro eis. Radices gentiū superbaz arefecit de9:et plātauit humiles ex ipsis gētibz. Terras gentiū eūtit dns:et pdidit eas usq̄ ad fundamētū. Arefecit ex ipis et disperdidit eos:et cessare fecit memoriam eorū a terra. Memoriā superboz pdidit deus:et reliquit memoriam humiliū sensu. Nō est creata hominibz superbia:neq̄ ira cūdia nationi mulierū. Semen hominum honorabitur hoc qui timet deū:semen autē hoc exhonorabitur quod p̄terit mādata domini. In medio fratrū rector illoz in honore:et q̄ timēt dnm erunt in oculis illius. Gloria diuitū honoratorū et pauperū timor dei est:non despicere hominē iustū pauperem:et non magnificare virū peccatorem diuitē. Magnus est iudex et potens ē in honore:et non ē maior illo q̄ timet deum. Seruo sensato liberi seruient:et uir prudēs et disciplinat9 nō murmurabit corrept9:et inscius non honorabitur. Noli extollere te in faciendo opere tuo:et noli cunctari in tpe angustie. Melior est qui operatur et abundat in oībz:quā qui gloriatur et eget pane. Fili in mansuetudine seruа animam tuā:et da illi honorem secūdum meritum suū. Peccātem in animam suam

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quis iustificabit? Et qs honorificabit
exhonorantem animam suam? Pau-
per gloriatur p disciplinam et timo-
rem suum: et est homo qui honorifi-
catur ppter substanciā suam. Qui au-
tem gloriatur ī pauptate: quātoma-
gis in substancia? Et qui gloriatur
in substāria: pauptatē vereatur. xj.

Sapiencia humiliati exaltabit ca-
put illi9: et ī medio magnatoz
cōsedere illū faciet. Non laudes virū
in specie sua: neq; spernas hominem
in visu suo. Breuis ī volatilibz apis:
et initiū dulcoris habet fructus illius.
Ne glorieris ī vestitu unq;: nec in die
honoris tui extollaris. Quoniā mira-
bilia opa altissimi solius: et gl'iosa et
abscōsa ⁊ inuisa opa illius. Multi ty-
ranni sederūt ī throno: ⁊ ī suspicabili
portauit diadema. Multi potentes
oppressi sunt valide: et gloriosi traditi
sunt in manus alteroz. Priusq; inter-
roges ne vitupres quēq;: et cū increpa-
gueris corripe iuste. Priusq; audias
ne respondeas verbū: ⁊ in medio seni-
orū ne adiciās loqui. De ea re que te
non molestat ne certeris: et in iudicio
peccanciū ne cōsistas. Fili ne ī multis
sint actus tui: ⁊ si dīues fueris nō eris
immunis a delicto. Si enim secutus
fueris nō apphendes: ⁊ nō effugies si
pcurreris. Est homo laborās ⁊ festi-
nans et dolens impius: et tantoma-
gis non abundabit. Est homo mar-
cidus egens recuptatione plus defici-
ens virtute et habundans pauptate:
et oculus dei respexit illum in bono et
erexit eum ab humilitate ipsius. et ex-
altauit caput eius: et mirati sunt in
illo multi et honorauerūt deum. Bo-
na et mala. vita et mors: pauperias
et honestas: a deo sunt. Sapiencia
disciplina et sciēcia legis apud dūm:
dilectio et vie bonoz apud ipm. Error
⁊ tenebre peccoribz cōcreata sunt. Qui
autē exultāt in malis cōsenescūt ī ma-
lo. Data dei iustis pmanet: ⁊ pfect9 il-
li9 successus habebit ineternū. Est q̄ lo-
cupletatur parce agendo: et hec pars
mercedis illi9 in eo q̄ dicit. Inueni re-
quiem michi et nunc manducabo de
bonis meis solus. et nescit qd̄ temp9
pretereat ⁊ mors apropiquet. ⁊ relin-
quat omnia alijs. et moriatur. Sta
in testamento tuo ⁊ ī illo colloquere:
et in opere mandatoz tuoz veterascere.
Ne manseris ī operibz peccatoz. Con-
fide autem in deo: ⁊ mane ī loco tuo:
facile ē enī in oculis dei subito hones-
re pauperem. Benedictio dei ī mercedem
iusti festinat: et in honore velocī pro-
cessus illi9 fructificat. Ne dicas. quid
est michi op9: et q̄ erunt michi ex hoc
bona? Ne dicas. Sufficies michi sū.
et quid ex hoc pessimabor? In die bo-
noz ne immemor sis malorz: et ī die
malorz ne immemor sis bonorz: qm̄
facile ē coram deo ī die obitus retribue-
re unicuiq; scōm vias suas. Malicia
hore oblīuionē facit luxurie magne:
et in fine hominis denudatio operū
illius. Ante mortē ne laudes homi-
nem quēquā: qm̄ ī filijs suis agnoscī-
tur vir. Non omnē hominē inducas
in domū tuā: multe enī sunt insidie
dolosi. Sicut enim eructuāt pcordia
fetāciū et sicut perdix inducitur in
caueam ⁊ ut caprea ī laqueū sic ⁊ cor
superboz: et sicut prospector vidēs ca-
sum pximi sui. Bona enim in mala
cōuertens insidiatur: et ī electis impo-
net maculam. Ab scintilla enī una
augetur ignis: et ab uno dolosō au-
getur sanguis: homo vero peccator

sanguiū insidiatur. Attende tibi a pestifero: fabricat enim mala: ne forte inducat super te sublannacōnem in perpetuum. Admitte ad te alienigenam et subuertet te in turbine: et abalienabit te a viis propriis. xij.

Si benefeceris scito cui feceris: et erit gratia i bonis tuis multa. Benefac iusto et inuenies retribucōnem magnā: et si non ab ipso: certe a dño. Non est ei bene qui assidu⁹ est in malis et elemosinas nō danti: quoniā et altissim⁹ odio habet peccatores: et misertus est penitentibz. Da misericordi. et ne suscipias peccatorem: et impiis et peccatoribz reddet vindictā: custodiens eos in diem vindicte. Da bono et non receperis peccatorē: benefac humili et non dederis impio. Prohibe panes illi dare: ne in ipsis potentior te sit. Nam duplicia mala inuenies in omnibz bonis quecūqz feceris illi: quoniam et altissim⁹ odio habet peccatores: et impiis reddet vindictam. Non agnoscetur in bonis amicus: et non absondetur in malis inimicus. In bonis viri inimici illius: in tristicia et in malicia illius amicus agnitus est. Nō credas inimico tuo in etiū. Sicut enim eramentū · eruginat nequitia illius: et si humiliatus uadat curuus abice animū tuū: et custodi te ab illo. Non statuas illum penes te nec sedeat ad dexterā tuam ne conuersus stet in loco tuo: ne forte cōuersus i locum tuū inquirat cathedrā tuā: et in nouissimo cognoscas verba mea et in emendationibus meis stimuleris. Quis miserebit incantatori a serpente pausso: et omnibus qui appropiāt bestijs? Sic et qui comitatur cū viro iniquo: et obuolutus est in peccatis ei⁹. Una hora tecum gmanebit: si autem declinaueris non supportabit. In labijs suis indulcat inimic⁹: et i corde suo insidiatur ut subuertat te in fouea. In oculis suis lacrimatur inimic⁹: et si inuenerit tempꝰ. nō saciabitur sanguine: et si incurrerint tibi mala. inuenies eū illic priorem. In oculis suis lacrimatur inimic⁹: et quasi adiuuās suffodiet plantas tuas. Caput suum mouebit et plaudebit manu: et multa susurrās cōmutabit vultū suū. xiij

Qui tetigerit picē inq̄nabit ab ea: et q̄ cōmunicauerit superbo induet superbiā. Pond⁹ sup se tollit qui honestiori se cōmunicat: et diuiti te ne socius fueris. Quid cōmunicabit ca cabus ad ollam? Quādo enī se colliserint cōfringetur. Diues iniuste aget et fremebit: pauper aūt lesus tacebit. Si largitus ei fueris assumet te: et si non habueris derelinquet te. Si habes conuiuet tecū et euacuabit te: et ipe nō dolebit sup te. Si necessari⁹ illi fueris supplātabit te: et subridens spem dabit narrans tibi oīa bona et dicet quid opus est tibi: et cōfundet te i cibis suis donec te exinaniat bis et ter: et i nouissimo deridet te. Et postea videns derelinquet te: et caput suum mouebit ad te. Humiliare deo: et exspecta manus eius. Attende ne seductus in stulticiā humilieris. Noli esse humilis i sapiencia tua: ne humiliat⁹ in stulticiam seducaris. Aduocatus a potentiore discede: ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis. ne impingaris: et ne longe sis ab eo: ne eas i oblionem. Ne recineas ex equo loqui cū illo: nec credas multis verbis illius. Ex multa enim loq̄la temptabit te: et subridēs interrogabit te. De abscōditis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tuis immittis animꝰ illiꝰ cōseruabit
verba tua: et non parcet de malicia et
de viculis. Cave tibi ꝛ attende diligen-
ter auditui meo: quoniā cū subuersione
tua ambulas. Audiēs vero verba illa
quasi i somnis vide: ꝛ vigilabis omī
vita tua. Dilige deum: et inuoca illū
in salute tua. Omne animal diligit
simile sibi: sic ꝛ omnis homo pximū
sibi. Omnis caro ad similem sibi con-
iunget: et oīs homo filii sui sociabit.
Bi cōmunicabit lupꝰ agno aliquan-
do: sic pcōr iusto. Que cōmunicatio
sancto hominī ad canem: aut q̄ pars
bona diuitī ad paupēs? Venatio le-
onis onager in heremo: sic et pascua
sunt diuitū pauptes. Et sicut abomi-
natō ē superbo humilitas: sic et execra-
tio diuitis paup. Diues cōmotꝰ con-
firmatur ab amicis suis: humilis au-
tem cum ceciderit expellitur et a notis.
Diuiti decepto multi recuperatores:
locutus est superba: ꝛ iustificauerūt illū.
Humilis deceptus est: insup et argu-
itur. Locutꝰ est sensate: et non est ei da-
tus locus. Diues locutus est et oēs
tacuerūt: et verbū illius usq; ad nubes
perducent. Paup locutus est: et dicūt.
Quis est hic? Et si offenderit: subuer-
tent illū. Bona est substātia cui non
est peccatū in cōscientia: ꝛ nequissima
est pauptas in ore impij. Cor hoīs im-
mutat faciē illiꝰ: sive i bona sive i ma-
la. Vestigiū cordis boni ꝛ faciē bonā
difficile inuenies: ꝛ cū labore. xiiij

Beatus vir qui nō est lapsus ver-
bo ex ore suo et nō est stimulatꝰ
in tristicia delicti. Felix qui nō habuit
animi sui tristiciā: et nō excidit ab spe
sua. Viro cupido ꝛ tenaci sine ratōne
ē substātia: et hominī liuido ad q̄d aux?
Quod aceruat ex animo suo iniuste
alijs congregat: et in bonis illiꝰ aliꝰ
luxuriabitur. Qui sibi nequā est cui
alij bonus erit? Et non iocūdabitur
i bonis suis. Quis sibi inuidet nichil
est illo nequius: et hec ē reddicō malicie
illiꝰ. Et si bñfecerit ignorāter ꝛ nō vo-
lēs facit: et i nouissimo manifestat ma-
liciam suā. Nequā est oculus liuidi:
et auertens faciem suam: et despiciens
animam suam. Insaciabilis oculus
cupidi in parte iniquitatis: non sati-
abitur donec cōsumat arefaciēs ani-
mam suā. Oculus malus ad mala:
et non saciabitur pane: indigens et
in tristicia erit sup mēsam suā. Fili si
habes benefac tecū: et deo dignas ob-
lationes offer. Memor esto quoniā
mors non tardat: et testamentū infe-
rioꝝ: quia demonstracū est tibi. Testa-
mentū enī huiꝰ mundi morte morie-
tur. Ante mortem benefac amico tuo:
et sdm vires tuas exporrigēs da pau-
peri. Non defrauderis a die bono: et
particula dieī boni nō te pteriat. Non-
ne alijs relinques dolores ꝛ labores tu-
os. In diuisione sortis da et accipe:
et iustifica aiam tuā. Ante obitū tuū
operare iusticiā: quoniā nō est apud
inferos inuenire cibū. Omnis caro si-
cut fenū veterascet: et sicut foliū fructi-
cans i arbore viridi. Alia generātur
et alia deficiūtur: sic generatio carnis
ꝛ sanguinis: alia finit: ꝛ alia nascit.
Omne opus corruptibile in fine defi-
cet et qui illud operatur ibit cum illo.
Et oīne opus electum iustificabitur:
et qui operatur illud honorabitur i
illo. Beatus vir qui in sapientia mo-
rabitur: et qui i iusticia meditabitur:
et in sensu cogitabit circūspectionē dei.
Qui excogitat vias illius i corde suo:
et i absconditis suis intelligēs: vadēs

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

post illam quasi inuestigator: et in uijs illius consistens. Qui respicit per fenestras illius: et in ianuis illi⁹ audiens. Qui requiescit iuxta domū illi⁹: et in parietibz illius figens palum. Statuet casulam suā ad man⁹ illi⁹: et requiescent in casula illius bona per euum. Statuet filios suos sub tegimine illius: et sub ramis illius morabit. Protegetur sub tegimine illius a feruore: et in gloria eius requiescet. xv.

Qui timet deum faciet bona: et qui cōtinēs ē iusticie apphēdet illā: et obuiabit illi quasi mater honorificata: et ipsi mulier a uirginitate suscipiet illum. Cibabit illū pane uite et intellect⁹: et aqua sapientie salutaris potabit illū. Et firmabitur in illo et non flectetur: et continebit illū et nō cōfundetur: et exaltabit illum apud p̄imos suos. Et i medio ecclesie aperiet os ei⁹: et adimplebit illū spiritu sapientie et intellectus: et stola glorie uestiet eum. Iocūditatē et exultationē thesaurizabit super illū: et nomine eterno hereditabit illū. Homines stulti nō apphendent illam: et homines sensati obuiabunt illi. Homines stulti nō uidebūt eam: lōge eni abest a superbia et dolo. Uiri mendaces nō erunt illius memores: et uiri ueraces inuenientur i illa: et successum habebūt usq; ad inspectionem dei. Nō est speciosa laus i ore peccatoris: quoniā a deo profecta est sapientia. Sapiēnie eni dei aptabit laus: et in ore fideli abundabit: et dominator dabit eā illi. Nō dixeris. p deū abest: q̄ enim odit ne feceris. Non dicas ille me implanauit: nō eni necessarij sūt ei homines impij. Omne execramentū erroris odit dominus: et nō erit amabile timētibz eū. Deus ab initio constituit hominē: et reliquit illū in manu consilij sui. Adiecit mandata et precepta sua. Si uolueris mandata conseruare conseruabūt te: et in perpetuū fidē placitam seruare. Apposuit tibi aquam et ignem: ad q̄d volueris porrige manum tuā. Ante hominē uita et mors: bonū et malū. Quod placuerit ei dabitur illi. quoniā multa sapientia dei: et fortis in potentia: uidens omnes sine intermissione. Oculi domini ad timentes eū: et ipse agnoscit omne opus hominis. Nemini mādauit impie agere: et nemini dedit spacium peccandi. Non enim concupiscit multitudinem filioz̄ infidelium et inutilium. xvi.

Ne iocūderis i filijs impijs si multiplicentur: nec oblecteris super ipsos si non est timor dei in illis. Non credas uite illoz̄: nec respexeris in labores eoz̄. Melior est enim unus timens deū: q̄z mille filij impij. Et utile ē mori sine filijs: q̄z relinquere filios impios. Ab uno sensato inhabitabit patria: et a tribz impijs deseret. Multa talia uidit oculus meus: et fortiora horū audiuit auris mea. In synagoga peccantiū exardebit ignis: et i gente incredibili exardescet ira. Non exorauerūt pro peccatis suis antiqui gigātes qui destructi sunt confidentes sue uirtuti: et nō pepcit peregrinationi illoz̄ sed prostrauit eos: et execrat⁹ ē eos p superbia ubi illoz̄. Non misertus ē illis totā gentē perdens: et extollentē se in peccatis suis. Et sicut sexcenta milia peditū qui congregati sunt in duricia cordis sui: et si unus fuisset ceruicatus mirū si fuisset immunis. Misericordia enī et ira est cum illo. potens exoratio et effundens iram. secūdū misericordiā suā: sic correctio illius. hominē secūdum opera

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sua iudicat. Non effugiet in rapina peccator: et non retardabit sufferentia misericordiã facientis. Omnis misericordia faciet locũ unicuiq; sẽm meritum operũ suorũ: et sẽm intellectũ peregrinationis illi⁹. Non dicas. A deo abscõdar: et ex summo quis opis mei memorabitur? In pplo magno non agnoscar. Que est enĩ anima mea in tã immẽsa creatura? Ecce celũ et celi celorũ. abissus et uniuersa terra et q̃ in eis sũt ĩ cõspectu illi⁹ cõmouebũtur: montes simul et colles et fundamenta terre: et cum cõspexerit illa deus tremore concutientur. Et ĩ omnibs hijs insensatũ est cor: et omne cor intelligit ab illo: et vias illius q̃s intelligit? Et procella quã nec oculus vidit hominis? Nã plurima illi⁹ opera sunt in absconsis: sed opera iustitie eius quis enũciabit aut quis sustinebit? Longe enĩ e testamentũ a quibusdã: et interrogatio hominũ in consummacõne est. Qui mĩnorat cor de cogitat inania: et vir imprudẽs et errãs cogitat stulta. Audi me fili et disce disciplinã sensus: et ĩ verbis meis attende in corde tuo: et dicam ĩ equitate disciplinam et scrutabor enarrare sapiẽtiam: et ĩ verbis meis attende in corde tuo: et dico in equitate spiritus. virtutes quas posuit deus ĩ opera sua ab initio: et in veritate enũcio scientiam ei⁹. In iudicio dei opera ipsius ab initio: et ab institutione hominum ipos distinxit partes illoz: et mutia eoz ĩ gentibs suis. Ornauit opera illoz: nec esurierũt nec laborauerũt: et non destiterunt ab operibs suis. Unusquisq; proximũ sibi nõ angustiabit usq; ĩ eternũ. Nõ sis incredibilis ũbo illi⁹. Post hec in terrã deus respexit: et impleuit illã bonis suis. Anima aũt omnis vitalis denũciauit ante faciẽ ipsius: et ipa iterũ reũsio illoz. xvij.

Deus creauit de terra hominem: et sẽm imaginem suam fecit illũ. Et iterũ conuertit illũ ĩ ipsam: et sẽm se vestiuit illũ virtute. Numerũ dierũ et temp⁹ dedit illi: et dedit illi potestatẽ eoz q̃ sunt sup terrã. Posuit timorem illius sup omnẽ carnem: et dominat⁹ est bestiaz et volatiliũ. Creauit ex ipo adiutoriũ simile sibi: consiliũ et linguam et oculos et aures et cor dedit illis excogitandi: et disciplina intellectus repleuit illos. Creauit illis scientiam spiritꝰ: sensu impleuit cor illorũ: et mala et bona ostẽdit illis. Posuit oculi ipoz sup corda illoz ostendẽ illis magnalia operũ suoz ut nomẽ sanctificacõnis collaudent: et gloriari in mirabilibz illi⁹: et magnalia enarrẽt operũ ei⁹. Addidit illis disciplinã: et legẽ vite hereditauit illos. Testamẽtũ eternũ statuit cũ illis: et iustitiã et iudicia sua ostendit illis. Et magnalia honoris eius vidit oculus illoz: et honorẽ vocis audierũt aures illoz: et dixit illis. Attẽdite ab oni iniquo. Et mãdauit illis: unicuiq; de proximo suo. Vie illoz coram illo sũt semp: nõ sũt absconse ab oculis ipsi⁹. In unãquãq; genẽ ꝓposuit rectorẽ: et pars dei israel facta ẽ manifesta. Et omnia opera illoz velut sol ĩ cõspectu dei: et oculi ei⁹ sunt ad omnem intuitum inspicientes ĩ vijs eoz. Non sunt absconsa testamenta per iniquitatem illoz. Et omnis iniquitas eoz in conspectu dei. Elemosina viri q̃si sacul⁹ cum ipo: et gratiã hois quasi pupillã cõseruabit: et postea resurget et retribuet illis retribucõnem unicuiq; in caput ipoz: et conũtet ĩ inferiores partes terre. Penitentibz autem dedit viã iustitie:

et confirmauit deficientes sustinere: et
destinauit illis sortem veritatis. Con-
uertere ad dominū et relinque peccata
tua: precare ante faciē dominī: et mi-
nue offendicula. Reūtere ad dominū
et auertere ab iniusticia tua et nimis
odito execratiōnē et cognosce iusticias
et iudicia dei et sta in sorte pōsitōnis
et oratiōnis altissimi dei. Vn parces va-
de seculi sancti: cum viuis et confiteris
cōfessionē deo. Non demoreris in erro-
re impioz: ante mortē cōfitere. A mor-
tuo quasi nichil perit cōfessio. Confite-
beris viuens: viuus et sanus cōfiteberis
et laudabis deum: et gloriaberis in
misericordiis eius. Quā magna mise-
ricordia dominī: et propiciatiō illius
conūtentibz ad se. Nec enī omnia pos-
sunt esse in hominibz: quoniā nō est
immortalis filius hominis: et in vani-
tate malicie placuerūt. Quid lucidius
sole? Et hic deficiet. Aut id nequs ex-
cogitauit caro et lāguis? Et hic argu-
etur. Virtutē altitudinis celi ipe con-
spicit: et oēs homēs ira et cinis. xviij.
Qui viuit ineternū creauit omnia
simul. Deus solus iustificabit.
et manet inuictus rex ineternū. Quis
sufficiet enarrare opera illi9? Quis enī
inuestigabit magnalia eius? Virtu-
tem aūt magnitudinis ei9 qs enūcia-
bit? Aut quis adiciet enarrare miseri-
cordiā eius? Nō est minuere neq; ad-
dere: nec ē inuenire magnalia dei. Cū
cōsummauerit homo tunc incipiet: et
cum quieuerit operabit. Quid ē homo
et q est gratia illi9: et qd est bonū aut
quid nequā illi9? Numer9 dieq hominū
num ut multū centū anni: qsi gutte a-
que maris deputati sunt: et sicut calcu-
lus arene sic exiguī āni in die eui. Pro-
pter hoc patiēs ē deus in illis: et effūdit
super illos misericordiā suam. Vidit
plumpōnem cordis eoq; qm mala ē:
et cognouit subūsionē illorū quoniā
nequā est. Ideo adimpleuit propici-
atiōnē suam in illis: et ostendit illis
viam equitatis. Miseratio hominis
circa pximū suū: misericordia autē dei sup
omnē carnē. Qui misericordiā habet
docet et erudit: qsi pastor gregē suū. Mi-
sericator excipiens doctrinā miseratio-
nis: et qui festinant in iudiciis ei9. Fi-
li in bonis non des querelam: et in omī
dato nō des tristiciā verbi mali. Non
ne ardorem refrigerabit ros? Sic et
verbum melius quā datū. Nōne ecce
verbum sup datū bonū? Sed utrūq;
cum homine iustificato. Stult9 acrit
improperabit: et datus indisciplinati
tabescere facit oculos. Ante iudicium
para iusticiā tibi: et antequā loq̄ris
disce. Ante lāguorē adhibe medicinā:
et ante iudiciū interroga teipsum: et in
cōspectu dei inuenies propiciatiōnē. An-
te languorē humilia te: et in tempore
infirmitatis ostende cōuersatiōnē tu-
am. Non impediaris orare semp: et
ne veteris usq; ad mortem iustificari:
quoniam merces dei manet ineternū.
Ante orationē ppara animā tuam:
et noli esse quasi homo qui temptat
deum. Memento ire in die cōsūmatio-
nis: et temp9 retribucōnis in cōuersatio-
ne facies. Memento pauptatis in tpe
abundantie: et necessitatē pauptatis
in die diuitiaq;. A mane usq; ad ves-
peram immutabit temp9: et hec oīa
citata in oculis dei. homo sapiens in
omnibz metuit: et in diebz delictoq; at-
tendet ab inertia. Omīs astuc9 agnos-
cit sapientiā: et inuenienti eam dabit
cōfessionē. Bensati in verbis. et ipi sa-
pienter egerunt: et intellexerūt veritatē

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et iustitiã: ⁊ imploraueruṅt pũbia ⁊ iudicia post cõcupiscẽtias tuas nõ eas: et a volũtate tua auertere. Si prestes aĩe tue cõcupiscẽtias eius: faciet te in gaudiũ inimicis tuis. Ne obledaris turbis: nec in modicis. Assidua emi ẽ cõmissio eorũ. Ne fueris mediocris in cõtentiõne ex fenore: ⁊ nõ ẽ tibi nichil i seculo. Eris enĩ inuid⁹ vite tue. xix.

Operari⁹ ebriosus non locupletabitur: ⁊ q̃ spernit modica patiẽ decidet. Vinũ et mulieres apostatare faciũt sapientes: et arguent sensatos: et q̃ se iungit fornicariis erit nequam. Putredo ⁊ vermes hereditabũt illum: et extolletur in exemplũ maius: ⁊ tolletur de numero anima ei⁹. Qui credit cito leuis corde est ⁊ minorabitur: et qui delinquit in animam suam insuper habebitur. Qui gaudet ad iniquitatem denotabitur: ⁊ qui odit correptionẽ minuetur vita: et q̃ odit loquacitatem extinguit malicia. Qui peccat in aiam suam nõ penitebit: ⁊ qui iocundatur in malicia denotabitur. Ne iteres verbũ durũ ⁊ nequã: ⁊ nõ minoraberis: amico et inimico noli narrare sensum tuũ: et si est tibi delictũ noli denudare. Audiet enim te ⁊ custodiet te: ⁊ quasi defendens peccatũ odiet te: et sic aderit tibi semp. Audisti verbũ aduersus pximũ tuũ: cõmoriatur in te: fidens quoniã nõ te dirũpet. A facie vbi parturit fatu⁹: tanq̃ genit⁹ partus infãtis. Sagitta infixa femori carnis: sic verbũ in corde stulti. Corripe amicũ: ne forte non intellexerit et dicat non feci: aut si fecerit: ne iterꝫ addat facere. Corripe pximũ ne forte non dixerit: et si dixerit ne forte iteret. Corripe amicũ: sepe enim fit cõmissio: et non omni vbo credas. Est q̃ labit lingua sua: sed non ex animo. Quis est enim qui non deliquerit in lingua sua? Corripe amicũ anteq̃ comminaris: et da locũ timori altissimi: qa oĩis sapiencia timor dei. Et in illa timere deum: ⁊ in omni sapiencia dispositio legis. Et non est sapiencia nequicie disciplina: et non est cogitatus peccatorum prudencia. Est prudẽcie nequicia et in ipsa execratio: et est insipiens qui minuitur sapiencia. Melior ẽ homo qui minuitur sapiencia: et deficiẽs sensu in timore dei: q̃ qui abundat sensu ⁊ trãsgreditur legẽ altissimi. Est solercia certa ⁊ ipsa iniqua: et ẽ qui emittit verbũ certum enarrans veritatem. Est qui nequiter humiliat se et interiora eius plena sunt dolo: et ẽ iustus qui se nimiũ submittit a multa humilitate: et est iustus qui inclinat faciem suam et fingit nõ videre se qd̃ ignoratum est. Et si ab imbecillitate virium uetetur peccare: si inuenerit temp⁹ male faciendi male faciet. Ex visu cognoscitur vir: et ab occursu faciei cognoscitur sensat⁹. Amictus corporis: ⁊ risus dentiũ: ⁊ ingressus hoĩs: enũciãt de illo. Est correptio mẽdax in ira cõtumeliosa: et est iudiciũ qd̃ nõ pbatur esse bonũ: et est tacẽs et ipe est prudẽs. xx.

Quam bonũ ẽ arguere quã ira sci et cõfitentem in oratione nõ phibere. Cõcupiscẽtia a spadonis deuirginauit iuuenculã: sic q̃ facit p vim iudicium iniquũ. Quam bonũ est correptũ manifestare penitẽciam: sic enĩ effugies voluntariũ peccatũ. Est tacẽs qui inuenitur sapiens: et est odibilis qui procax est ad loquendũ. Est autem tacens et nõ habens sensũ loq̃le: et ẽ tacens sciens tempus apti rẽporis. Homo sapiens tacebit usq̃ ad tempus:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

lasciu⁹ autē et imprudens nō seruabit tempus. Qui multis utitur verbis ledit aiam suam: et qui potestatē sibi sumit iniuste odietur. Est processio in malis viro indisciplinato: et ē inuentio in detrimentū. Est datū quod nō ē utile: et ē datū cui⁹ retributio duplex. Est propter gloriā mīnoratō: et ē qui ab humilitate leuabit caput. Est qui multa redimat modico precio: et restituens ea in septuplū. Sapiens in verbis seipsum amabilē facit: gratie autem fatuoꝝ effundētur. Datus insipientis non eris utilis tibi: oculi enī illius septemplices sunt. Exigua dabit et multa improperabit: et apertio oris illius inflāmatio ē. Hodie feneratur quis et cras exprit: et odibilis ē homo huismodi. Fatuo nō erit amic⁹: et nō erit gratia in bonis illius. Qui enim edunt panem illius false lingue sunt. Quociens et quāti irridebūt eū? Sleqz enim quod habendū erat directo sensu distribuit: similit et quod non erat habendū. Lapsus false lingue quasi qui in pauimento cadens: sic casus illoꝝ malorꝝ festinanter venient homo acharis quasi fabula uana: et in ore indisciplinatorū assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola: non enī dicit illam in tempore suo. Est qui uetatur pre inopia peccare: et in requie sua stimulabitur. Est qui pdet aiam suam pre confusione: et ab imprudentia pdet eā: pdet aūt acceptione pdet se. Est q̄ pre confusione promittit amico: et lucratus ē eū inimicū gratis. Obprobriū nequā i homine mēdaciū: et in ore indisciplinatorū assidue erit. Potior fur quā assiduitas viri mendacis: pditionem aūt ambo hereditabunt. Mores hominū mendaciū sine honore: et confusio illoꝝ cū ipsis sine intermissione. Sapiens i verbis producit seipsum: et homo prudens placebit magnatis. Qui operatur terrā suā inaltabit aceruū frugū: et q̄ operatur iusticiā ipe exaltabit: q̄ vero placet magnatis effugiet iniq̄tatē. Exenia et dona excecāt oculos iudicum et quasi mut⁹ in ore auertit correctiones eorū. Sapiētia abscōsa et thesaur⁹ inuisus: que utilitas in utrisq; Melior est qui celat insipientiā suā: quā homo qui abscondit sapientiam suam. xxj.

Fili peccasti: nō adicias itez: sed de priscis deprecare ut tibi dimittant. Quasi a facie colubri fuge pcā: et si accesseris ad illa suscipiet te. Dentes leonis dentes eius: interficientes animas hominū. Quasi rūphea bis acuta omnis iniquitas: plage illius non est sanitas. Obburgatio et iniurie annullabūt substantiā: et domus q̄ nimis locupleꝝ ē annullabit superbia: sic ybristāria superbi eradicabit. Deprcatio pauperis ex ore usq; ad aures ei⁹ queniet: et iudicium festinato aduenet illi. Qui odit correptionem uestigiū est peccatoris: et qui timet deum conuertetur ad cor suum. Notus a longe potens lingua audaci: et sensatus scit labi se ab illo. Qui edificat domum suam impendijs alienis: quasi q̄ colligit lapides suos i hyeme. Stupa collecta sinagoga peccantiū et consummatio illoꝝ flamma ignis. Via peccantiū cōplantata lapidibz: et in fine illoꝝ inferi et tenebre et pene. Qui custodierit iusticiā cōtinebit sensum eius: consummatio timoris dei sapientia et sensus. Non erudietur q̄ non est sapiens in bono. Est aūt insipientia que abundat in malo: et non est

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sensus vbi ē amaritudo. Sapiētis sci-
entia tanq̄ inundatio abundabit:
et consiliū illius sicut fons vite p̄ma-
net. Cor fatui quasi vas confractum:
z omnē sapientiā non tenebit. Verbū
sapiens q̄cūq; audierit scius lauda-
bit z adiciet: audiuit luxuriosus z dis-
plicebit illi: et p̄iciet illud post dorsū
suum. Narratio fatui quasi sarcina i
illa: nam i labijs sensati inuenietē gra-
tia. Os prudentis querit̄ in ecclesia:
et verba illi⁹ cogitabūt i cordibz suis.
Tanq̄ dom⁹ eterminata sic fatuo sa-
pientia: et scientia insensati inenarra-
bilia verba. Compedes in pedibz doc-
trina stulto: et quasi vincula manuū
sup manū dextram. Fatuus in risu in-
altat vocem suā: vir autē sapiens vix
tacite ridebit. Ornamentū aureū pru-
denti doctrina: et ēsi brachiale i brachi-
o dextro. Pes fatui facilis i domum
proximi: et homo peritus confunderē
a psona potentis. Stultus a fenestra
respiciet in domū: vir autem eruditus
foras stabit. Stultitia hois ausculta-
re p ostiū: z prudens grauabit̄ cōtu-
melia. Labia imprudentiū stulta nar-
rabūt: verba autem prudentiū statera
pōderabūtur. In ore fatuoz cor illoz:
et in corde sapientiū os illoz. Dū ma-
ledicit impius diabolum maledicit
ipse aiam suam. Susurro coinqui-
nabit aiam suam et in omnibz odi-
etur: z qui p̄manserit odiosus erit. ta-
cit⁹ z sensat⁹ honorabitur. xxij.

In lapide luteo lapidat̄ piger: z oēs
loquētur sup illi⁹ aspnationē. De ster-
core boum lapidat⁹ ē piger: z omnis
qui tetigerit eum excutiet man⁹. Con-
fusio patris ē de filio indisciplinato:
filia aūt fatua i deminoratiōnē erit. Fi-
lia prudens hereditas viro suo: nam
que cōfundit. cōtumelia est genitoris.
Et patrē z virū cōfundit audax: z ab
impijs non minorabitur: ab vtrisq;
autem inhonorabitur. Musica in lu
du importuna narratio: flagella z do
ctrina in omni tēpore sapientia. Qui
doret fatuū: quasi q̄ cōglutinat testā.
Qui narrat verbū nō audienti: quasi
qui excitat dormientē de graui somno.
Cum dormiente loquitur q̄ enarrat
stulto sapientiā: z in fine narrationis
dicit. Quis est hic? Supra mortuū
plora. defecit enī lux eius: et supra fa-
tuū plora: defecit enim sensus ei⁹. Mo
dicum plora supra mortuū: quoniā
req̄uit. Requissimi enī nequissima
vita. sup̄ mortem fatui. Luct⁹ mortui
septem dies: fatui autē et impij oēs
dies vite illoz. Cum stulto ne multū
loquaris: z cum insensato ne abieris.
Serua te ab illo ut non molestiā ha-
beas: z non coinquinaberis i peccato
illi⁹. Deflecte ab illo z inuenies requi-
em: z non accidiaberis i stultitia illi⁹.
Sup plumbū quid grauabitur? Et
quod illi aliud nomē quam fatuus?
Arenā z salem. z massam ferri facili⁹
est ferre: q̄ hominē imprudentē z fatu-
um et impiū. Sicut loramentū ligne-
um colligatū fundamento edificij nō
dissoluetur: sic et cor confirmatū i co-
gitatione consilij. Cogitat⁹ sensati. i
omni tempore vel metu nō deprauа-
bitur. Sicut ornatus arenosus i pa-
riete limpido. et sicut palee in excelsis.
et cemēta sine impensa posita contra
faciem venti non p̄manebūt: sic z cor
timidu i cogitatione stulti cōtra impe-
tum timoris nō resistet. Sicut cor te-
pidū in cogitatione fatui omni tēpo-
re non metuet: sic z qui in p̄ceptis dei
p̄manet semp. Pungēs oculū deducit

lacrimas: et q̄ pungit cor ꝓfert sensū. ℣Mittens lapides in volatilia deiciet illa: et qui conuiciatur amico dissoluit amicitiā. ℣Ad amicum ꝛ si ꝓduxeris gladiū non desperes: ē enim regressus ad amicum. ℣Si aperuerit os triste ne metuas: ē enī cōcordatio: excepto conuicio et improperio et superbia et misterij reuelatione et plaga dolosa. In his omnibus effugiet amic⁹. ℣Fidē pone fide cum amico in pauptate illi⁹: ut ꝛ in bonis illius leteris. In tempore tribulationis illi⁹ pmane illi fidelis: ut in hereditate illius coheres sis. ℣Ante ignem camini vapor et fumus ignis altatur: sic et ante sanguinē maledicta et contumelie ꝛ mine. ℣Amicū salutare non confundaris. ℣A facie illius non me abscondam: et si mala michi euenerit p illū sustinebo. Omnis qui audiet cauebit se ab eo. Quis dabit ori meo custodiā et sup labia mea signaculū certum: ut non cadā ab ipis et lingua mea perdat me ℣ xxiij

Domine pater et dominator vite mee ne derelinquas me in cogitatu et cōsilio eor: nec sinas me cadere i illa exprobracōne. Quis ponit i cogitatu meo flagella ꝛ in corde meo doctrinā sapiētie · ut i ignorationibz eor nō parcant michi · et nō appareāt delicta eor · et ne adincrescāt ignorantie mee et multiplicentur delicta mea et peccata mea abundent: et incidam i conspectu aduersarior meor · ꝛ gaudeat inimicus meus ℣ Domine pater et deus vite mee ne derelinquas me i cogitatu illor. Extollentiā oculor me orū ne dederis michi: et omne desideriū auerte a me. ℣Auer a me ventris concupiscentias: et concubit⁹ cōcupiscentie ne apphendāt me: et anime irreuerēti et infrunite ne tradas me. Doctrinā oris audite filij: ꝛ qui custodierit illā non periet labijs suis · nec scandalizabitur i operibz nequissimis. In vanitate sua apphendit peccator: ꝛ superbz et maledictus scandalizabit in illis. ℣Juratiōi non assuescat os tuū: multi enim casus in illa. ℣Nominacō dei non sit assidua in ore tuo: ꝛ nominibz sanctor ne admiscaris: quoniā non eris immunis ab eis. ℣Sicut enī seruus interrogatus assidue a liuore nō mīnuit: sic omnis iurans et nominatus in toto a peccato nō purgabit. Vir multū iurans implebit iniquitate: et non discedet a domo illi⁹ plaga. Et si fraudauerit fratrem delictū illi⁹ supra ipm erit: et si dissimulauerit delinquit duplicit: et si in vacuum iurauerit nō iustificabit. Replebit enim retributione dom⁹ illius. Est et alia loq̄la contraria morti: nō inueniatur in hereditate iacob. Et enī a misericordibus omnia hec auferentur: et i delictis nō uoluptabūt. In disciplinose loq̄le nō assuescat os tuū: est enim in illa verbū peccati. ℣Memento patris et matris tue · in medio enim magnatoz consistis: ne forte obliuiscatur te deus in conspectu illoz: et assiduitate tua infatuatus improperium patiaris: ꝛ maluisses non nasci: ꝛ diem natiuitatis tue maledicas. Homo assuet⁹ i ūbis improperij · i omnibz diebz suis nō erudietur. Duo genera abundāt in peccatis: et tertiū adducit irā et ꝓditionē. ℣Anima callida q̄si ignis ardens · nō extinguetur donec aliquid glutiat: et homo nequam in ore carnis sue · non desinet donec incendat ignem. Homini fornicario omnis panis dulcis: nō fatigabit⁹ trāsgrediens

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

usq; ad finem. Omnis homo q̄ transgreditur lectum suum contemnens in animā suam et dicens quis me videt: tenebre circundant me ⁊ parietes cooperiūt me et nemo circūspicit me quē vereor: delictoꝝ meoꝝ nō memorabit altissim⁹: et non intelleꝛit qui omnia videt oculus illius: qui expellit a se timorē dei huiusmodi hominis timor et oculi hominū timentes illū: et nō cognouit qui oculi dñi multoplus lucidiores sup solē sūt · circūspicientes omnes vias hoīm et ꝓfundū abissi ⁊ hominū corda: intuentes in abscōditas partes. Domino enī deo āteqū crearentur omnia sunt agnita: sic et post perfectum respicit omnia. Sic et i plateis ciuitatis vindicabitur: quasi pullus equin⁹ fugabitur: et ubi non sperauit apphendetur. Et erit dedecus omnibꝫ: eo q̄ non intelleꝛerit timorem domini. Sic et mulier omnis relinquēs virū suum: et statuēs hereditatem ex alieno matrimonio. Primo enim in lege altissimi incredibilis fuit: ⁊ secūdo virum suum dereliquit: tercio i adulterio fornicata est · et ex alio viro filios statuit sibi. Hec in ecclesiā adducetur: et in filios eius respicietur. Non tradent filij eius radices: et rami eius non dabūt fructum. Et derelinquet in maledictū memoriā illius: et dedecus illius non delebit. Et agnoscēt q̄ derelicti sūt · quū nichil melius est q̄m timor dei: et nichil dulci⁹ q̄m respicere i mandatis domini. Gloria magna ē sequi dominū: lōgitudo enī dieꝝ assumet ab eo. xxiiij

Sapientia laudabit animā suā: et in domino honorabitur. Et in medio populi sui gloriabitur: et in ecclesijs altissimi aperiet os suū. Et i conspectu virtutis illius gloriabitur: et in medio populi sui exaltabitur. Et in plenitudine sancta admirabitur: ⁊ i multitudine electoꝝ habebit laudē: et inter benedictos benedicetur dicens. Ego ex ore altissimi ꝓdiui: primogenita ante omnē creaturam. Ego feci i celis ut oriretur lumen indeficiens: ⁊ sicut nebula texi omnē carnem. Ego i altissimis habitaui: ⁊ thronus meus in columna nubis. Girū celi circuiui sola et ꝓfundū abissi penetraui: et in fluctibus maris ambulaui: ⁊ i omni terra steti. Et in omni populo ⁊ i oīm gente primatū habui: et oīm excellentium et humilium corda virtute calcaui. Et in hijs omnibꝫ requiem quesiui: ⁊ in hereditate domini morabor. Tunc precepit et dixit michi creator omnium: et qui creauit me requieuit i tabernaculo meo: ⁊ dixit michi. In iacob inhabita: et in israhel hereditare: ⁊ in electis meis mitte radices. Ab initio et ante secula creata sum: et usq; ad futurū seculū non desinā: et in habitatione sancta coram ipo ministraui. Et sic in syon firmata sū: et i ciuitate sanctificata similit requieui: et in ihrusalē potestas mea. Et radicaui i populo honorificato: et i partes dei mei hereditas illius: ⁊ in plenitudine sanctoꝝ detentio mea. Quasi cedrus exaltata sum in libano: ⁊ quasi cipressus i monte syon. Quasi palma exaltata sum in cades: et quasi plantatio rose i iericho. Quasi oliua speciosa i campis: ⁊ quasi platan⁹ exaltata sū iuxta aquā i plateis. Sicut cinamomū et balsamū aromatizans odorē dedi: et quasi mirra electa dedi suauitatē odoris. Et quasi storax et galban⁹ · et ungula ⁊ gutta · et quasi libanus non incisus vaporaui habitationē meā:

et quasi balsamū non mixtum odor meus. Ego quasi therebintus extendi ramos meos: et rami mei honoris et gratie. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris: et flores mei fructus honoris et honestatis. Ego mater pulcre dilectionis. et timoris. et agnitionis. et sancte spei. In me gratia omnis vie et veritatis: in me omnis spes vite et virtutis. Transite ad me omnes qui concupiscitis me: et a generationibus meis implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis: et hereditas mea super mel et fauum: memoria mea in generationes seculorum. Qui edunt me adhuc esurient: et qui bibunt me adhuc sitient. Qui audit me non confundetur: et qui operant in me non peccabunt: qui elucidant me vitam eternam habebunt. Hec omnia liber vite: et testamentum altissimi et agnitio veritatis. Legem mandauit moyses in preceptis iusticiarum: et hereditatem domini iacob et israhel promissiones. Posuit dauid puero suo excitare regem ex ipso fortissimum: et in throno honoris sedentem in sempiternum. Qui implet quasi phison sapientiam: et sicut tigris in diebus nouorum. Qui adimplet quasi eufrates sensum: qui multiplicat quasi iordanis in tempore messis. Qui mittit disciplinam sicut lucem: et assistens quasi geon in die vindemie. Qui primus scire ipsam: et infirmior non inuestigabit eam. A mari enim abundabit cogitatio eius: et consilium illius in abisso magna. Ego sapientia effudi flumina: ego rigus aque immense de fluuio. Ego quasi fluuius doriex: et sicut aqueductus exiui a paradiso. Dixi rigabo ortum plantationum: et inebriabo partem meum fructum. Et ecce factus est michi trames abundans: fluuius meus appropinquauit ad mare. Quoniam doctrinam quasi antelucanum illumino omnibus: et enarrabo illam usque ad longinquum. Penetrabo omnes inferiores partes terre: et inspiciam omnes dormientes: et illuminabo omnes sperantes in domino. Adhuc doctrinam quasi prophetiam effundam: et relinquam illam querentibus sapientiam: et non desinam in progenies illorum usque in euum sanctum. Videte quia non mihi laboraui: sed omnibus exquirentibus veritatem. xxv

In tribus placitum est spiritui meo: que sunt probata coram deo et hominibus. Concordia fratrum. et amor proximorum: et vir et mulier bene sibi consentientes. Tres species odiuit anima mea et aggrauor valde anime illorum: pauperem superbum. et diuitem mendacem: et senem fatuum et insensatum. Que in iuuentute tua non congregasti: quomodo in senectute tua inuenies ea? Quam speciosum canitiei iudicium: et prelbiteris cognoscere consilium. Quam speciosa veteranis sapientia: et gloriosis intellectus et consilium. Corona senum in multa peritia: et gloria illorum timor dei. Nouem insuspicabilia cordis magnificaui: et decimum dicam in lingua hominibus. Homo qui letificatur in filiis: viuens et videns subuersionem inimicorum suorum. Beatus qui habitat cum muliere sensata: et qui lingua sua non est lapsus: et qui non seruiuit indignis se. Beatus qui inuenit amicum verum: et qui enarrat iusticiam auri audienti. Quam magnus qui inuenit sapientiam et scientiam: sed non est super timentem deum. Timor dei super omnia se supposuit. Beatus homo: cui donatum est habere timorem dei. Qui tenet illum: cui assimilabitur?

Timor dei ĩicĩũ dilectionis eius: fidei autẽ ĩnicĩũ agglutinãdũ ẽ ei. Omnis plaga tristicia cordis est: et omnis malicia nequitia mulieris. Et omnẽ plagam et non plagã videbit cordis: et omnẽ nequitiã et non nequitiã mulieris. et omnẽ obductũ et nõ obductũ odientiũ: et omnẽ vindictã et nõ vindictam inimicorũ. Nou est caput nequius sup caput colubri: et nõ ẽ ira sup irã mulieris. Cõmorari leoni et draconi placebit: quã habitare cum muliere nequã. Nequitia mulieris immutat faciem eius: et obscurabit vultum sũm tanq̃ ursus: et quasi saccũ ostendet ĩ medio pximorũ. Ingemuit vir eius: et audiens suspirauit modicũ. Breuis omnis malicia sup maliciã mulieris: sors peccatorũ cadat sup illam. Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani: sic mulier linguata ĥomini quieto. Ne respicias in mulieris speciẽ: et nõ concupiscas mulierem in specie. Mulieris ira: et irreuerẽtia: et confusio magna. Mulier si ꝑmatũ habeat: cõtraria est viro suo. Cor humile: et facies tristis: et plaga mortis: mulier nequã. Manus debiles et genua dissoluta: mulier que nõ beatificat virum suum. A muliere ĩicĩũ factum est peccati: et per illam omnes morimur. Non des aque tue exitum nec modicum: nec mulieri nequã venã ꝑdeũdi. Si non ambulauerit ad manũ tuã: cõfundet te in cõspectu inimicorũ. A carnibz tuis abscide illã: ne semp te abutat. xxvj

Mulieris bone beatus vir: numerus enim annorũ illorũ duplex. Mulier fortis oblectat virũ suum: et ãnos vite illius ĩ pace implebit. Pars bona mulier bona: ĩ parte bona timẽtium deũ dabit viro pro factis bonis.

Diuitis aũt et pauperis cor bonũ: in oĩi tempore vultus illorũ hylaris. A tribus timuit cor meum: et in quarto facies mea metuit. Detractionẽ ciuitatis et collectionẽ ꝑpli et calũniam mendacem: sup mortem omnia grauia. Dolor cordis et luctus: mulier zelotipa. In muliere zelotipa flagellum lingue: omnibz cõmunicans. Sicut boum iugum qđ mouetur: ita et mulier nequam: qui tenet illã: quasi qui apprehendit scorpionẽ. Mulier ebriosa ira magna: et cõtumelia et turpitudo illius non tegetur. Fornicatio mulieris in extollentia oculorũ: et in palpebris illius agnoscetur. In filia nõ adũtẽte se: firma custodiã: ne inuenta occasione abutatur se. Ab oĩi irreuerentia oculorũ eius caue: et ne mireris si te neglexerit. Sicut viator sitiens ad fontem os aperiet: et ab omni aqua ꝓxima bibet: et contra omnẽ palũ sedebit: et contra omnẽ sagittam aperiet pharetram donec deficiat. Gratia mulieris sedule delectabit virũ suum: et ossa illius impinguabit. Disciplina illius datũ dei est. Mulier sensata et tacita: nõ est immutatio erudite anime. Gratia sup gratiam: mulier sancta et pudorata. Omnis enim ponderatio nõ est digna cõtinẽtis anime. Sicut sol oriens mũdo: ĩ altissimis dei: sic mulieris bone species in ornamentũ domus eius. Lucerna splendẽs sup candelabrũ sanctũ: et species faciei super etatem stabilem. Columne auree sup bases argenteas: et pedes firmi super plantas stabilis mulieris. Fũdamenta eterna supra petrã solidã: et mandata dei in corde mulieris sancte. In duobz contristatũ est cor meum: et in tercio iracũdia michi aduenit. Vir

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

bellator deficiens p inopiã: et vir sen-
satus contemptus: et qui transgredit
a iustitia ad peccatũ. Deus parauit
rum ad rumpheam. Due species dif-
ficiles et periculose michi apparuerũt.
Difficile equitur negotians a neglien-
tia sua: et non iustificabitur caupo
a peccatis labiorum. xxvij.

Propt inopiam multi deliquũt:
et qui querit locupletari auertit
oculũ suum. Sicut in medio cõpagi-
nis lapidũ palus figitur: sic et inter
medium venditionis et emptionis
angustiabitur peccatis. Cõtereretur cũ
delinquẽte delictum. Si non in timo-
re domini teneris te instanter: cito sub-
uerteretur domus tua. Sicut in crustu-
ra cribri remanebit pulvis: sic aporia
hominis in cogitatu illius. Vasa fi-
guli probat fornax: et homines iu-
stos temptacõ tribulationis. Sicut
rusticacõ de ligno ostendit fructum
illius: sic verbum excogitatu cordis
hominis. Ante sermonẽ nõ collaudes
virũ: hec enim temptatio est hominũ.
Si sequaris iustitiã apprehẽdes illã
et indues quasi podere honoris: et in-
habitabis cum ea et proteget te in sem-
piternũ: et in die agnitionis inuenies
firmamẽtũ. Volatilia ad sibi similia
cõuenĩũt: et veritas ad eos q operantẽ
illã reuertetur. Leo venacõni insidiat
semp: sic peccata operantibz iniquita-
tes. Homo sensatus in sapientia ma-
net sicut sol: nam stultus sicut luna
mutatur. In medio insensatoz serua
verbũ tempori: i medio aũt cogitan-
tium assiduus esto. Narracõ peccatiũ
odiosa: et risus illoz in delictis peccati.
Loquela multum iurans horripila-
tionẽ capiti facuet: et irreuerentia ipsi-
us obturacõ auriũ. Effusio sanguinis
in rixa superboz: et maledictio illoz au-
ditus grauis. Qui denudat archana
amici fidem pdit: et nõ inueniet ami-
cum ad animũ suũ. Dilige proximũ:
et coniũgere fide cũ illo. Quod si denu-
daueris absconsa illius: nõ psequeris
post eũ. Sicut enim homo qui perdit
amicũ suũ: sic et q pdit amicicã pro-
ximi sui. Et sicut qui dimittit auẽ de
manu sua: sic qui reliquisti proximũ
tuũ: et nõ eum capies. Non illũ sequa-
ris: quoniã longe abest. Effugit enim
quasi caprea de laqueo: quoniã vul-
nerata est anima eius. Vltra eum nõ
poteris colligare: et maledicti est con-
cordacõ. Denudare autem amici mi-
steria: desperatio est anime infelicis.
Annuens oculo fabricat iniqua: et
nemo eum abiciet. In cõspectu oculoz
tuoz condulcabit os suũ: et super mo-
nes tuos admirabitur. Nouissime
autem puerret os suũ: et in verbis tuis
dabit scandalũ. Multa audiui et nõ
coequauit ei: et dominus odiet illũ. Qui
in altum mittit lapidem super caput e-
ius cadet: et plaga dolosa dolosi di-
uidet vulnera. Et qui foueam fodit
incidet in eam: et qui statuit lapidem
proximo offendet in eo: et qui laqueum
alii ponit peribit i illo. Facieti nequis-
simũ consiliũ super ipsum deuoluetur:
et nõ agnoscet unde aduenĩat illi. Il-
lusio et impropriũ superboz et vindi-
cta sicut leo insidiabitur illi. Laqueo
peribũt qui oblectantur casu iustorũ:
dolor aũt cõsumet illos antequã moria-
ntur. Ira et furor vtriq; execrabilia sũt:
et vir pcor cõtinẽs erit illoz. xxviij.

Qui vindicari vult a dño inueni-
et vindictam: et peccata illius ser-
uans seruabit. Relinque proximo tuo
nocenti te: et tũc deprecãti tibi peccata

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

soluentur. Homo homini suat irā: et a deo querit medelam? In hominē similem sibi non habet misericordiā: et de peccatis suis deprecatur? Ipe dū caro sit reseruat iram: z ppiciationem petit a deo? Quis exorabit pro delictis illius? Memēto nouissimoz: z desine inimicari. Tabitudo enim et mors inminēt in mandatis eius. Memorare timorem domini: et nō irascaris pximo. Memorare testamentū altissimi: et despice ignorantiam pximi. Abstine te a lite: et minues peccata. Homo enī iracundus incendit litem: et vir peccator cōturbabit amicos: z in medio pacem habentiū immittit inimicicias. Sicdm enī ligna silue · sic ignis exardescit: et sicdm virtutem hominis sic iracundia illius erit: et sicdm substātiā suam exaltabit iram suam. Certamē festinatum incendit ignem: et lis festinans effundet sanguinē: et lingua testificans adducet mortem. Si sufflaueris quasi ignis exardebit: z si exspueris sup illā extinguet. Vtraq; ex ore proficiscuntur. Susurro et biliguis maledictus: multos enī turbauerunt pacem habentes. Lingua tercia multos cōmouit: et dispsit illos de gente i gentem. Ciuitates muratas diuitum destruxit: et domos magnatoz effodit. Virtutes ppoz cōcidit et gentes fortes dissoluit. Lingua tercia mulieres viritas eiecit: z ptauit illas laboribz suis. Qui respicit illam nō habebit requiē: nec habebit amicum i quo requiescat. Flagelli plaga liuorem facit: plaga aut lingue cōminuet ossa. Multi ceciderunt in ore gladii: sed non sic q̄si qui interierunt p linguam suam. Beatus est qui tectus ē a lingua nequam: qui in iracundia illius nō transiuit.

et qui nō attraxit iugū illi9: et in vinculis eius non ē ligatus. Jugum enī illius iugum ferreum est: et vinculum illius vinculū ereum ē. Mors illius mors nequissima: z utilis potius inferus quā illa. Perseuerātia illi9 non permanebit: sed obtinebit vias iniustoz. In flamma sua non comburet iustos: qui relinquūt deum incident in illā. Et exardebit i illis et nō extinguetur: et immittetur in illos q̄si leo: et quasi pard9 ledent illos. Sepi aures tuas spinis z linguā nequā noli audire: et ori tuo facito ostia: et seras auribz tuis. Aurū tuum et argentū tuū cōfla et verbis tuis facito staterā et frenos ori tuo rectos: et attende ne forte labaris i lingua z cadas i cōspectu inimicoz insidiantiū tibi: z sit casus tuus insanabilis i mortem. xxix

Qui facit misericordiā fenerat pximo suo: z qui pualet manu mandata seruat. Fenerare pximo tuo in tempore necessitatis illi9: et iterz redde pximo i tēpore suo. Cōfirma verbum et fideliter age cum illo: et inuenies omni tempore inuentes qd tibi necessariū est. Multi quasi inuentionem estimauerūt fenus: et prestiterūt molestiam hijs qui se adiuuerunt. Donec accipiant osculantur manus dantis: et in pmissionibz humiliāt vocē suā. Et in tempore redditionis postulabit temp9: et loquetur verba tedij et murmurationū: z temp9 causabit. Si autem potuerit reddere aduersabitur: solidi vix reddet dimidiū: z cōputabit illud quasi inuentionē. Sin aūt fraudabit illū pecunia sua · et possidebit illum inimicū gratis: et cōuicia et maledicta reddet illi: et pro honore z beneficio reddet illi cōtumeliam. Multi

non causa nequitie nō fenerati sunt: sed fraudari gratis timuerūt. Verumtamen sup humilem animo fortior esto: z pro elemosina nō trahas illum. Propter mandatū assume pauperem: et propt̄ inopiam eius ne dimittas eum vacuū. Perde pecuniā ꝓpter fratrē et amicū tuū: et nō abscondas illam sub lapide in ꝑditionē. Pone thesaurum tuum in ꝑceptis altissimi: et proderit tibi magis q̄ aurū. Conclude elemosinam in sinu pauperis et hec pro te exorabit ab oī malo. Elemosina viri quasi sacul⁹ cum ipso: et gratia hominis quasi pupillam cōseruabit: z postea resurget et retribuet illis retributionē unicuiq; i caput ipsoꝝ. Sup scutum potentis z sup lanceam aduersus inimicū tuū pugnabit. Vir bon⁹ fideiussor fit ꝓximo suo: et qui ꝑdiderit cōfusionē derelinquet sibi. Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris: dedit enī pro te animā suam. Repromissorem fugit peccator z immūdus. Bona repromissoris sibi assc̄ibit peccator: et ingratus sensu derelinquit liberantē se. Vir repromittit de proximo suo: et cū ꝑdiderit reuerentiam derelinq̄tur ab eo. Repromissio nequissima multos ꝑdidit diligētes: et cōmouit illos quasi fluctus maris. Viros potentes gyrans migrare fecit: et vagati sunt in gentibz alienis. Peccator trāsgrediens mandatū domini incidet in promissionē nequam: et q̄ conat̄ multa agere incidet in iudiciū. Recupera proximū tuū scdm virtutem tuā: z attende tibi ne incidas. Initiū vite hominis aqua et panis z vestimētū: et domus protegens turpitudinē. Melior est vidus pauperis sub regmine asserū: q̄z epule splendide i peregre sine domicilio.

Minimum pro magno placeat tibi: et improperium peregrinationis nō audies. Vita nequā hospitandi de domo in domum: et ubi hospitatur nō fiducialit̄ aget: nec aperiet os. Hospitabit̄ et pascet z potabit ingratos: et adhuc amara audiet. Trāsi hospes et orna mensam: et que i manu tua habes ciba ceteros. Exi a facie honoris amicoꝝ meoꝝ: necessitudine domus mee hospitio michi fact⁹ es frater. Grauia hic homini habēti sensum: correptio dom⁹ z improperiū feneratoris. xxx.

Qui diligit filiū suum assiduat illi flagella: ut letetur in nouissimo suo: et non palpet ꝓximoꝝ ostia. Qui docet filium suū laudabitur in illo: z in medio domesticoꝝ i illo gloriabitur. Qui docet filiū suum in zelū mittit inimicū: et i medio amicorum gloriabitur in illo. Mortuus ē pater illius: z quasi nō est mortuus. Similem enim reliquit sibi post se. In vita sua vidit: et letatus est in illo. In obitu suo non est cōtristatus: nec cōfusus est coram inimicis. Reliquit enī defensorem dom⁹ contra inimicos: et amicis reddentē gratiā. Pro animabz filiorū colligabit vulnera sua: et super omnē vocem turbabūtur viscera ei⁹. Equus indomitus euadet durus: et filius remissus euadet preceps. Lacta filiū tuū z pauentem te faciet: lude cū eo et contristabit te. Non corrideas illi ne doleas: et i nouissimo obstupescēt dentes tui. Non des illi potestatē in iuuentute: et ne despicias cogitat⁹ illi⁹. Curua ceruicem ei⁹ in iuuentute z tunde latera eius dum infans est: ne forte induret et non credat tibi: et erit tibi dolor anime. Doce filiū tuū z operare in illo: ne i turpitudinē illi⁹ offendas.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Melior ē pauper sanꝰ z fortis viribꝫ: qꝫ diues imbecillis et flagellatꝰ malicia. Balꝰ anime i sanctitate iusticie: et melior ē oīm auro et argento: z corpus validū qꝫ censꝰ immēsus. Mō ē census sup censum salutis corporis: et non est oblectamentū super cordis gaudium. Melior est mors qꝫ vita amara: et requēs eterna qꝫ languor perseuerās. Bona abscondita i ore clauso: qꝫ appositiones epularū circumposite sepulcro. Quid proderit libatio ydolo? Nec enim manducabit nec odorabit. Sic qui effugatur a domino: et comporrans mercedes iniquitatis. Vidēs oculis et ingemiscēs: sicut spado cōplectens virginē z suspirans. Tristiciā nō des anime tue: et nō affligas temetipm in consilio tuo. Iocunditas cordis hec est vita hominis: et thesaurus sine defectione sanctitatis: z exultatio viri est lōgeuitas. Miserere anime tue placens deo: et contine et cōgrega cor tuū in sanctitate eius: et tristiciam longe expelle a te. Multos enī occidit tristicia: et non est utilitas in illa. Zelus z iracundia minuent dies: z ante tempus senectam adducet cogitatus. Splendidū cor bonū in epulis: epule enī illiꝰ diligenter fiunt. xxxj.

Vigilia honestatis tabefaciet carnes: z cogitatus illius auferet somnū. Cogitatus prescientie auertit sensum: et infirmitas grauis sobriā facit animā. Laborauit diues i cōgregatione sobrie: et in requie sua replebitur bonis suis. Laborauit pauper i diminutione victꝰ: et i fine inops fit. Qui aurū diligit non iustificabitur: z qui insequitur cōsumptionē replebitur ex ea. Multi dati sunt in auri casus: et facta est in specie illius ydiō illoꝝ. Lignū offensionis ē auꝫ sacrificantiū: ve illis qui sectantur illud: et omīs imprudens deperiet in illo. Beatus est diues qui inuentꝰ ē sine macula: et qui post auꝫ nō abiit: nec speravit in pecunia et thesauris. Quis ē hic et laudabimꝰ eū: Fecit enī mirabilia in vita sua. Qui probatus est in illo: et perfectus inuentus est: z erit illi i gloria eterna. Qui potuit transgredi et nō est transgressus: et facere mala et non fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in domino: et elemosinas illiꝰ enarrabit oīs ecclesia sanctoꝝ. Supra mensam magnā sedisti: nō aperias sup illā faucem tuam prior. Non dicas si multa sunt que sup illā sunt. Memento quoniā malus est oculus nequā. Nequius oculo quid creatū est? Ideo ab oīi facie sua lacrimabitur cum viderit. Ne extendas manū tuam prior: et invidia cōtaminatus erubescas. Ne cōprimaris in cōuiuio vini. Intellige que sunt p̄mi tui ex tempo. Vtere quasi homo frugi hijs q̄ tibi apponūtur: z non cum māducas multum odio habearis. Cessa prior causa disciplīe: et noli nimiꝰ esse ne forte offendas. Et si i medio multoꝝ sedisti prior illis ne extendas manum tuam: nec prior poscas bibere. Quā sufficiens est homini erudito vinū exiguū: et in dormiendo nō laborabis ab illo: et nō senties laborē. Vigilia et colera· et tortura viro infrunito: somnus sanitatis i homine parco. Dormiet usq; mane: z anima illius cum ipso delectabitur. Et si coactus fueris in edendo multum: surge e medio et vome· et refrigerabit te: et nō adducet corpori tuo infirmitatē. Audi me fili et non spernas me: et in nouissimo

inuenies verba mea. In omnibus operibus tuis esto velox: et omnis infirmitas non occurret tibi. Splendidum in panibus benedicent labia multorum: et testimonium veritatis illius fidele. In nequissimo pane murmurauit ciuitas: et testimonium nequicie illius verum est. Diligentes in vino noli prouocare: multos enim exterminauit vinum. Ignis probat ferrum durum: sic vinum corda superborum arguet in ebrietate potatus. Equa vita hominibus. vinum in sobrietate: si bibas illud moderate eris sobrius. Que est vita que minuitur vino? Quid defraudat vita? Mors. Vinum in iocunditate creatum est. non in ebrietate. ab initio. Exultatio anime et corporis: vinum moderate potatum. Sanitas e anime corpori. sobrio potus. Vinum multum potatum irritationem et iram. et ruinas multas facit. Amaritudo anime: vinum multum potatum. Ebrietatis animositas imprudentis offensio: minorans virtute et faciens vulnera. In conuiuio vini no arguas proximum: et no despicias eum in iocunditate illius. Verba improperij no dicas illi: et no pmas illum i repetendo. xxxij.

Rectorem te posuerunt noli extolli: esto in illis quasi vnus ex ipsis. Cura illorum habe et sic considera: et omni cura tua explicata recube. ut leteris pter illos: ut ornamentum gratie accipias coronam: et dignatione cosequaris corrogationis. Loquere maior natu: decet enim te. Primum verbum diligenti scientiam: et no impedias musicam. Vbi auditus no est no effundas sermonem: et importune noli extolli in sapientia tua. Gemmula carbunculi i ornamento auri: et coparatio musicorum in conuiuio vini. Sicut in fabricatione auri signum e smaragdi: sic numerus musicorum in iocundo et moderato vino. Audi tacens: et pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Adolescens loquere i tua causa vix. Si bis interrogatus fueris: habeat caput responsum tuum. In multis esto quasi insciens: et audi tacens simul et querens. In medio magnatorum non psumas: et vbi sunt senes no multum loquaris. Ante grandinem prebit choruscatio: et ante verecundiam prebit gratia: et pro reuerentia accedet tibi bona gratia: et hora surgendi no te tardes. Precurre autem prior in domum tuam et illic auocare: et illic lude: et age cogitationes tuas: et non in delictis et verbo superbo. Et super hijs omnibus benedicito dominum q fecit te: et inebriatem re ab omnibus bonis suis. Qui timet deum excipiet doctrinam eius: et qui vigilauerint ad illum inuenient benedictionem. Qui querit legem replebitur ab ea: et qui insidiose agit scandalizabitur in ea. Qui timet deum inuenient iudicium iustum: et iustificas quasi lumen accendent. Peccator bonum deuitabit correptionem: et secundum voluntatem suam inuenient coparationem. Vir consilij non dispiciet intelligentiam: alienus et superbus no timorem. Etiam postquam fecit cum eo sine consilio: et suis in sectationibus arguet. Fili sine consilio nichil facias: et post factum no penitebis. In via ruine no eas et non offendes i lapides: nec tradas te vie laboriose: ne ponas anime tue scandalum. Et a filijs tuis caue: et a domesticis tuis attende. In omni opere tuo crede ex fide anime tue: hec est enim conseruatio mandatorum. Qui credit deo attendit mandatis: et q confidit i illo non minorabitur. xxxiij

timēti deū nō occurrēt mala:sed
in tptatione deus illum ꝺseruabit:et liberabit a malis. Sapiens nō odit mādata et iustitias: et non illidetur quasi in procella nauis. Homo sensatus credit legi dei:et lex illi fidelis. Qui interrogationē manifestat parabit verbū: et sic deprecat⁹ exaudietur:et cōseruabit disciplinā et tūc respondebit. Precordia fatui quasi rota carri: et quasi axis versatilis cogitat⁹ illius. Equus emissari⁹ sicut amic⁹ sublanator:sub omni supresidente hinnit. Quare dies diem superat:et iterū lux luce et ānus annū a sole? A dñi sciētia sperati sunt facto sole et preceptū custodiente. Et immutauit tempora et dies festos ipōz:et i illis dies festos celebrauerūt ad horam. Ex ipis exaltauit et magnificauit deus et ex ipis posuit in numerū dierū: et omnes homines de solo et ex terra unde creatus est adam. In multitudine disciplīe dñi sperauit eos:et immutauit vias eoz. Ex ipis benedixit et exaltauit: et ex ipis sanctificauit et ad se applicauit: et ex ipis maledixit et humiliauit:et cōuertit illos ad sperationem ipōz: quasi lutum figuli in manu ipsius plasmare illud et disponere. Omnes vie eius secm dispositionē eius:sic homo in manu illius qui se fecit: et reddet illi secm iudiciū suū. Contra malum bonū stat et contra mortem vita:sic et cōtra virū iustum peccator:et sic intuere i omnia opa altissimi. Duo contra duo: et unū contra unū. Et ego novissim⁹ euigilaui:et quasi qui colligit racimos post vindemiatores. In benedictione dei et ipe sperauit:et quasi qui vindemiat repleui torcular. Respicite quoniā non michi soli laborauit:sed omnibz exquirentibz disciplinā. Audite me magnati et omnes pncipes:et rectores ecclesie auribz pcipite. Filio et mulieri fratri et amico nō des potestatē sup te in vita tua:et non dederis alij possessionē tuam: ne forte pniteat te et deprecaris pro illis. Dum adhuc superes et aspiras:non immutabit te omnis caro. Melius est enī ut filij tui te rogent: q̄z te respicere in manus filiorū tuorū. In omnibus opribus tuis pcellēs esto. Ne dederis maculā in gloriam tuam. In die cōsummationis dies vite tue et in tempore exitus tui distribue hereditatem tuā. Libaria et virga et onus asino: panis et disciplina et op⁹ suum. Operare in disciplina et queri requiescere:laxa man⁹ illi et querit libertatem. Jugū et lorum curuāt collū durum:et suū inclinat operationes assidue. Seruo malivolo tortura et compedes: mitte illū in operationē ne vacet. Multam enī malitiam docuit otiositas. In opra constitue eum:sic enī cōdecet illum. Qd si non obaudierit curua illum compedibus:et nō amplifices super omnē carnē. Verū sine iudicio nichil facias graue. Si ē tibi seruus bonus:sit tibi quasi anima tua. Quasi fratrem sic eum tracta:quoniā in sanguine anime eum cōparasti. Si lesseris illū iniuste in fugam cōuertetur:et si extollens discesserit quo q̄ras et in q̄ via queras illū nescis. xxxiij.

Vana spes et mendaciū insensato viro: et somnia extollūt imprudentes. Quasi qui apprehendit umbrā et psequitur ventū:sic et qui attendit ad visa mendacia. Hoc secm hoc visio somniorū. Ante faciē hois similitudo alteri⁹ hominis. Ab immūdo quid mūdabitur? Et a mendace qd

verū dicetur? Diuinatio erroris z auguria mendacia et somnia male faciētiū vanitas est. Et sicut pturienntis cor tuum fantasias patitur: nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio. Ne dederis in illis cor tuū. Multos enī errare fecerūt somnia: et exciderūt sperātes in illis. Sine mendacio cōsummabitur verbū legis: et sapiētia in ore fidelis complanabitur. Qui nō ē tēptatus qđ scit? Vir ī multis expertꝰ cogitabit multa: z qui multa didicit enarrabit intellectum. Qui non est expertus pauca recognoscit: qui autē in multis factus est multiplicauit maliciam. Qui temptatꝰ non est qualia scit? Qui imprudēs est abūdabit nequicia. Multa vidi enarrando: et plurimas verborum consuetudines. Aliquoties usq ad mortem periclitatus sum hoc z causa: et liberatꝰ sum gratia dei. Spiritus timentiū deum quaeritur: et in respectu illius benedicetur. Spes enī illorū in saluātem illos: z oculi dei in diligentes se. Qui timet dñm nichil trepidabit: et nō pauebit quī ipe est spes eius. Timentis dñm beata est anima eius: ad quē respicit: z qui ē fortitudo eius. Oculi domini suptimentes eum: protector potētie firmamētū virtutis: regimen ardoris et umbraculū meridiani: deprecatio offensionis z adiutorium casus: exaltās animā z illuminās oculos: dans sanitatem z vitā z benedictionē. Immolantis ex iniquo oblatio ē maculata: z nō sūt beneplacite subsannationes iniustoꝝ. Dñs solꝰ sustinentibꝫ se ī via veritatis z iustitie. Dona iniquoꝝ nō probat altissimꝰ: nec respicit in oblationes iniquorū: nec ī multitudine sacrificioꝝ eoꝝ propitiabit peccatis. Qui offert sacrificiū ex substantia pauperū: quasi qui victimat filiū ī cōspectu patris sui. Panis egentiū vita pauperū ē: qui defraudat illū homo sanguinis est. Qui aufert in sudore panem: quasi qui occidit proximū suū. Qui effundit sanguinē et qui fraudē facit mercēnario fratres sunt. Vnus edificans z unꝰ destruens: quid prodest illis nisi labor? Vnus orans z unus maledicens: cuiꝰ vocē exaudiet deꝰ? Qui baptizatur a mortuo et iterꝫ tangit eū: qđ proficit lauatio illius? Sic homo qui ieiunat in peccatis suis z iterꝫ eadē faciens: quid proficit humiliando se? Orationem illius quis exaudiet? xxxv

Qui cōseruat legem: multiplicat orationē. Sacrificiū salutare ē attendere mandatis et discedere ab omni iniquitate: et propiciationē litare sacrificijs sup iniusticias: z deprecatio pro peccatis recedere ab iniusticia. Retribuet gratiā q̄ offert similaginē: z qui facit misericordiā offert sacrificium. Beneplacitū est domino recedere ab iniquitate. Non apparebis ante conspectū domini vacuus. Hec enim omnia propter mādatū dei sunt. Oblatio iusti impinguat altare: z odor suauitatis est in conspectu altissimi. Sacrificiū iusti acceptū ē: et memoriā eius nō obliuiscetur dominꝰ. Bono animo gloriā redde deo: z nō minuas primitias manuū tuaꝝ. In omni dato hylarem fac vultum tuū: z in exultatione sanctifica decimas tuas. Da altissimo secundū datū eius: et in bono oculo aduētionē facito manuum tuaꝝ: quoniā dominꝰ retribuens est: et septies tanto reddet tibi. Noli offerre munera praua: nō enī suscipiet illa. Et noli inspicere sacrificiū iniustum:

quoniã dominꝰ est iudex: et non est apud illũ gloria psone. Nõ accipiet dñs psonam in pauperem: et deprationem lesi exaudiet. Non despiciet pces pupilli: nec viduã si effundat loquelam gemitꝰ. Nõne lacrime vidue ad maxillam descendunt: et exclamatio eius sup deducentẽ eas? A maxilla enim ascendũt usq; ad celũ: et dñs exaudiet eam. Non delectabitur in illis. Qui adorat deũ in oblectatione suscipietur: et deprecatio illiꝰ usq; ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit: et donec propinquet nõ consolabitur: et non discedet donec altissimus aspiciat. Et dñs nõ elongabit: sed iudicabit iustos et faciet iudicium: et fortissimꝰ nõ habebit in illis patientiã: ut cõtribulet dorsum iporum et gentibus reddat vindictam: donec tollat plenitudinẽ superboꝝ: et sceptra iniquoꝝ contribuat: donec reddat hominibus secundum actus suos: et secundum opera ade et secundũ plumptionẽ illius: donec iudicet iudicium plebis sue: et oblectabit iustos misericordia. xxxvj.

Speciosa misericordia in tempore tribulationis: ẽsi nubes pluuie in tpe siccitatis. Miserere nri deus omniũ et respice nos: et ostende nobis lucem miserationũ tuaꝝ: et immitte timorẽ tuũ sup gentes que non exquisierunt te: ut cognoscãt quia nõ est deus nisi tu: ut enarrẽt magnalia tua. Alleua manũ tuã sup gẽtes alienas: ut videãt potẽtiam tuã. Sicut enim in conspectu eoꝝ sanctificatus es in nobis: sic in cõspectu nostro magnificaberis in eis: ut cõgnoscant te: sicut et nos cognouimꝰ: quia nõ est deus pter te dñe. Innoua signa: et immuta mirabilia. Glorifica manũ: et brachium dextrũ. Excita furorẽ: et effũde iram. Extolle aduersariũ: et affligat inimicũ. Festina tẽpꝰ et memẽto finis: ut enarrẽt mirabilia tua. In ira flãme deuoretur qui saluatur: et qui pessimãt plebem tuam inueniãt pditionẽ. Contere capur principum et inimicoꝝ: dicentiũ nõ est alius pter nos. Cõgrega oẽs tribus iacob: et cognoscant quia nõ ẽ deus nisi tu: ut enarrent magnalia tua: et hereditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi tue sup quã inuocatũ est nomen tuum: et isrl quẽ coequasti pmogenito tuo. Miserere ciuitati sanctificationis tue ihrlm: ciuitati requiei tue. Reple syon ineffabilibus virtutibus tuis: et gloria tua pplo tuo. Da testimoniũ qa ab initio creature tue sunt: et suscita pphetas quas locuti sũt in nomine tuo. Da mercedem dñe sustinentibus te ut prophete tui fideles inueniant: et exaudi orationes seruoꝝ tuoꝝ. Secũdũ benedictionẽ aaron da populo tuo et dirige nos in viã iustitie: ut sciant oẽs qui habitant terram: quia tu es deus cõspector seculoꝝ. Omnẽ escam manducabit venter: et est cibꝰ cibo melior. Fauces cõtingũt cibũ ferre: et cor insensatum verba mendacia. Cor prauũ dabit tristitiã: et homo peritꝰ resistet illi. Omnẽ masculũ excipiet mulier: et est filia melior filie. Species mulieris exhilarat faciem viri sui: et sup omnẽ concupiscentiam hominis supducet desiderium. Si est lingua curationis et mitigationis et misericordie: non est vir illiꝰ secundũ filios hominũ. Qui possidet mulierẽ bonã inchoat possessionem: adiutoriũ secũm illũ est: et columna ut requies. Vbi non est sepis diripietur possessio: et vbi nõ ẽ mulier

ingemiscit egens. Cui credit qui non habet nidū? Et defendens ubicūq; obstauerit: ñsi succinct⁹ latro exiliens de ciuitate in ciuitatem. xxxvij

Omnis amicus dicet: et ego amicicia mam copulaui: sed est amicus solo noīe amic⁹. Nōne tristicia inest usq; ad mortem? Sodalis autem et amicus: ad inimicicia conuertentur. O pūmptio nequissima: unde creata es cooperire aridā malicia et dolositate illi⁹? Sodalis amico coniocundabitur in obledationibz: et in tēpore tribulationis aduersarius erit. Sodalis amico condoler causa uentris: et contra hostem accipiet scutū. Non obliuiscaris amici tui in animo tuo: et nō immemor sis illius in operibz tuis. Noli cōsiliari cū socero tuo: et a zelantibus te absconde cōsiliū. Omnis consiliari⁹ prodit cōsiliū: sed ē cōsiliari⁹ in semetipso. A consiliario serua animam tuā. Priusq; scito que sit illi⁹ necessitas: et ipe enī animo suo cogitabit. Ne forte mittat sudem in terram: et dicat tibi bona est via tua: et stet e cōtrario uidere quid tibi eueniat. Cū viro irreligioso tracta de sanctitate: et cum iniusto de iustitia: et cū muliere de hijs que emulatur. Cū timido de bello: cū negociatore de traiectione. Cū ēptore deuēditione: cū viro liuido de gratijs agendis.. Cū impijs de pietate: cū inhonesto de honestate. Cū operario agrario de oñi opere: cū operario annuali de cōsūmatione āni: cū seruo pigro de multa operatione. Nō attendas hijs i oñi cōsilio. Sed cū viro sācto assidu⁹ esto: quēcūq; cognoueris observantē timorē dei: cui⁹ aīa ē scdm aīam tuā. Quicūq; contubauerit i tenebris nō condolebit tibi: et cor boni cōsilij statuet

tecum. Non ē enī tibi aliud plus illo. Anima viri sancti enūciat aliquādo vera: q̄z septem circūspectores sedentes in excelso ad speculandū. Et in hijs omnibz deprecare altissimū: ut dirigat in veritate vīā tuā. Ante oñia opera verbum verax p̄cedat te: et āte omnem actum consiliū stabile. Verbū nequā immutabit cor: ex quo partes ñtuor oriuntur: bonū et malū vita et mors: et dominatrix illoz ē assidua lingua. Vir peritus multos erudiet: et anime sue suauis est. Qui sophistice loquit odibilis ē: oñi re defraudabitur. Nō est enī illi data a domino gratia: omni enī sapientia defraudat⁹ est. Est sapiens anime sue sapiens: et fructus sensus illi⁹ fideles sūt. Vir sapiēs implebit benedictionibz: et videntes illū laudabūt. Vita viri in numero dierū: dies aūt israel innumerabiles sūt. Sapiens in pplo hereditabit honorem: et nomen illius erit viuens in eternū. Fili mī vita tua tempta animā tuam: et si fuerit nequam nō des illi potestatem. Non enī omnia omnibz expediūt: et non omni anime omne genꝰ placet. Noli auidus esse in oñi epulatione: et non te effūdas sup omnem escam. In multis enim escis erit infirmitas: et auiditas appropinquabit usq; ad colerā. Propt crapulā multi obierūt. q̄ aūt abstinēs ē adiciet vitā. xxxviij

Honora medicū ppter necessitatē: etenī creauit altissim⁹. A deo enī oñis medela: et a rege accipiet donationē. Disciplina medici exaltabit caput illi⁹: et in cōspectu magnatorū collaudabitur. Altissim⁹ creauit de terra medicinā: et vir prudens non abhorrebit illā. Nōne a ligno indulcata ē aqua amara? Ad agnitionem

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

hominū virū illoꝝ: et dedit hominibus scientiā altissimꝰ: honorari ī mirabilibus suis. In his curās mitigabit dolorem: et unguentarius faciet pigmēta suauitatis· ⁊ unctiones conficiet sanitatis: et nō cōsummabūtur opera eius. Pax enī dei sup faciē terre. Fili in tua infirmitate nō despicias teipsum: sed ora dñm et ipse curabit te. Auerte a delicto· et dirige manus: et ab omni delicto munda cor tuū. Da suauitatē et memoriā similaginis· et impīgua oblationē: ⁊ da locū medico· etenī illū dñs creauit: et nō discedat a te· quia opera eiꝰ sunt necessaria. Est enim tempus quādo in manibꝫ illoꝝ incurras: ipi vero dñm deprecabūtur ut dirigat requiē eoꝝ· ⁊ sanitatē ppter cōuersationē illoꝝ. Qui delinquit in cōspectu eius qui fecit eū: incidet ī manus medici. Fili ī mortuū ꝓdue lacrimas· et ꝙsi dira passus incipe plorare: ⁊ scdm iudiciū cōtege corpus illius: ⁊ nō despicias sepulturam illiꝰ. Propt delaturā aūt amare fer luctū illiꝰ uno die: et cōsolare propter tristiciā: ⁊ fac luctū scdm meritū eiꝰ uno die uel duobus propt detractionē. A tristicia enī festinat mors· ⁊ cooperiet virtutem: ⁊ tristicia cordis flectit ceruicem. In abductione ꝓmanet tristicia: et substantia inopis scdm cor eius. Nō dederis in tristicia cor tuū: sed repelle eā a te: ⁊ mnēto nouissmoꝝ. Oli obliuisci neqz enī est cōuersio: ⁊ huic nichil proderis: et ipsum pessimabis. Memor esto iudicij mei: sic enī erit ⁊ tuum. Mihi heri: et tibi hodie. In requiem mortui requiescere fac memoriam eius: et consolare illū ī exitu spiritus sui. Sapientiā scribe in tempore uacuitatis: et q̄ minorat actu sapientiā percipiet:

quia sapientia replebitur. Qui tenet aratrū· ⁊ qui gloriat in iaculo· stimulo boues agitat: et conuersatur ī operibus eoꝝ: ⁊ narratō eius in filijs tauroꝝ. Cor suū dabit ad uersandos sulcos: ⁊ vigilia eius in sagina uaccarū. Sic omis faber et architectus q̄ nocte tanqz die transigit: qui sculpit signacula sculptilia: ⁊ assiduitas eiꝰ narrat picturā. Cor suū dabit in similitudinē picture: et vigilia sua perficit opus. Sic faber ferrariꝰ sedēs iuxta incudē: et considerās opus ferri. Vapor ignis uret carnes eius: et in calore fornacis contendetur. Vox mallei innouat aurem eius: et contra similitudinē uasis oculus eiꝰ. Cor suū dabit in consummationē operis: et vigilia sua ornabit impfectionem. Sic figulus sedens ad opus suū conuertens pdibus suis rotam: qui in sollicitudine positus est semp propter opus suū: et innumera est omis operatio eius. In brachio suo formabit lutū: et ante pedes suos curuabit virtutem suam. Cor suū dabit ut consummet liniticonē: ⁊ vigilia sua mūdabit fornacē. Omnes hij in manibꝫ suis sperauerūt: ⁊ unusquisqz ī arte sua sapiēs est. Sine his omnibus nō edificatur ciuitas: et nō inhabitabūt· nec ambulabūt: et ī ecclesiā non transilient. Sup sellam iudicis non sedebūt et testamentū iudicij nō intelligent: neqz palam facient iudicium et disciplinā· et in parabolis nō inuenientur: sed creaturā eui cōfirmabunt: et deprecatio illoꝝ in operatione artis: accōmodātes animā suā· ⁊ cōquirētes ī lege altissimi. XXXIX

Sapiēciā omniū ātiquoꝝ exquirit sapiens: et in propheciis uacabit. Narratōnē uiroꝝ nominatoꝝ

conseruabit: et in versutias parabolarum
simul introibit. Occulta proverborum
requiret: et in absconditis parabolarū
conversabitur. In medio magnatorum
ministrabit: et in conspectu principis appa-
rebit: et in terram alienigenarum gentiū
transiet. Bona enim et mala in hominib⁹
temptabit. Cor suū tradet ad vigilan-
dum diluculo ad dominum qui fecit illū: et
in conspectu altissimi deprecabit. Aperiet
os suū in oratione: et pro delictis
suis deprecabitur. Si enim dominus magnus
voluerit spiritu intelligentie replebit
illū: et ipe tanquam imbres mittet eloquia
sapientie sue: et in oratione confitebit
domino. Et ipe diriget consiliū eius et disci-
plinā: et in absconditis suis consiliabi-
tur. Ipse palam faciet disciplinam
doctrine sue: et in lege testamenti domini
gloriabitur. Collaudabūt multi sa-
pientiā eius: et usque in seculū nō delebitur.
Non recedet memoria eius: et nomen
eius requiretur a generatione in gene-
rationē. Sapientiā eius enarrabūt
gentes: et laudē eius enunciabit eccle-
sia. Si permanserit nomen eius derelinquet
plus quā mille: et si requieuerit prode-
rit illi. Adhuc consiliabor ut enarrem ut
furore enim repletus sum. In voce dicit.
Audite me diuini fructus: et quasi
rosa plātata super rivinas aquarum fructi-
ficate. Quasi libanus odorem suauitatis
habete. Florete flores quasi lilium et
date odorem: et frondete in gratiam
et collaudate canticū: et benedicite dominum
in operibus suis. Date nomini eius
magnificentiā: et confitemini illi in voce
labiorum vestrorum et in canticis labiorū
et citharis: et sic dicetis in confessione:
opera domini universa bona valde. In ver-
bo enim eius stetit aqua sicut congeries.
et in sermone oris illius sicut receptoria
aquarum: quoniam in precepto ipius placa-
bit: et non est minoratio in salute ipius.
Opera omnis carnis coram illo: et non
est quicquam absconditum ab oculis eius.
A seculo usque in seculum respicit: et nichil
est mirabile in conspectu eius. Non est
dicere quid hoc aut quid est illud:
omnia enim in tempore suo quesentur.
Benedictio illius quasi fluuius inunda-
bit: et quomodo chataclismus arida
inebriauit: sic ira ipius gentes quas non
requisierunt eum hereditabit. Quomodo
conuertit aquas in siccitatem et sicca-
ta est terra: et vie illius viis illorum di-
recte sunt: sic peccatoribus offensiones
in ira eius. Bona bonis creata sunt
ab initio: sic nequissimis bona et ma-
la. Principium necessarie rei vite hominum
aqua ignis et ferrum: sal lac et panis
similagineus: et mel et botrus vue et
oleum et vestimentum. Hec omnia sanctis
in bona: sic et impiis et peccatoribus
in mala conuertent. Sunt spiritus qui
ad vindictam creati sunt: et in furore suo
confirmauerunt tormenta sua. Et in tem-
pore consummationis effundent virtutem
et furorem eius qui fecit illos confun-
dent. Ignis grando fames et mors:
omnia hec ad vindictam creata sunt.
Bestiarum dentes et scorpius et serpen-
tes: et rumphea vindicans in exter-
minium impios. In mandatis eius
epulabuntur: et super terram in necessitate
operabuntur: et in temporibus suis non
preterient verbum. Propterea ab initio
confirmatus sum et consiliatus sum
et cogitaui: et scripta dimisi. Omnia
opera domini bona: et omne opus in re
sua subministrabit. Non est dicere: hoc
illo nequius est: omnia enim in tempore suo comprobabuntur. Et nunc in omni corde et ore col-
laudate: et benedicite nomen domini. xl.

xl

Occupatō magna creata ē omnibus hominibz: ⁊ iugum graue super filios adam a die exitus de ventre matris eoꝝ·usqꝫ in diem sepulture in matrem omnium. Cogitationes eorum ⁊ timores cordis: adinuentiō exspectationis·⁊ dies finitionis: residētes sup sedem gloriosam·usqꝫ ad humiliatū in terram et cinerem: ab eo qui utitur iacindo ⁊ portat coronam·usqꝫ ad eum qui operitur lino crudo: furor zelus·tumultus·fluctuatio·et timor mortis: iracundia pseuerans·et cōtentio: et in tempore refectionis in cubili somnus nocte immutat scientiā eius. Modicū autem quāꝫ nichil i requie: et ab eo in somnis q̄si in die respectus. Conturbat ē in visu cordis sui: tanquā qui euaserit in die belli. In tempore salutis sue exsurrexit·et admirans ad nullū timorē·cū oīi carne ab homine usqꝫ ad pecus: ⁊ sup peccatores septuplum. Ad hec mors sanguis·contentio·et rumphea: oppressiones·fames·et contritio·et flagella. Super iniquos creata sunt hec omnia: et propt illos factus est cathaclismus. Omnia eū que de terra sunt in terrā conuertētur: et aque omnes in mare cōuertent. Omne iniunus et iniquitas delebitur: et fides i seculū stabit. Substantie inmustoꝝ sicut fluuius siccabuntur: et sicut tonitruū magnū i pluuia sonabit. In aperiendo manus suas letabitur: sic p̄uaricatores in consummatione tabescent. Stepites impioꝝ non multiplicabūt ramos: et radices immūde super racumen petre sonāt. Sup oīem aquam uiriditas: et ad oram fluminis·ante omne fenum uellentur. Gratia sicut paradisus in benedictionibz: et misericordia in sec'o permanet. Vita sibi operarij sufficientis cōdulcabitur: et in ea inuenies thesaur. Edificatio ciuitatis cōfirmabit nomē: ⁊ sup hāc mulier immaculata computabit. Vinū et musica letificant cor et sup utrūqꝫ dilectio sapientie. Tibie et psalteriū suauem faciūt melodiā: ⁊ sup utrūqꝫ lingua suauis. Gratiam et spēm desiderabit oculus tuus: ⁊ sup hoc uirides saciones. Amicus ⁊ sodalis in tempore conuenientes: et sup utroslibz mulier cū uiro. Fratres i adiutoriū in tempore tribulationis: et sup eos misericordia liberabit. Aurum ⁊ argentū confirmatio pditum: ⁊ sup utrūqꝫ cōsiliū beneplacitū. Facultates et uirtutes exaltant cor: et super hec timor dñi. Non est in timore dñi minoratio: et non est in eo inquirere adiutoriū. Timor dñi sicut paradisus benedictionis: et sup omnē gloriā operuit illū. Fili in tempore uite tue ne indigeas. Melius ē eni mori q̄ indigere. Vir respicies i mensā alienā: nō est uita eius in cogitatione uidi. Alit enim animā suam cibis alienis. Vir aūt disciplinat ⁊ erudit custodiet se. In ore imprudētis cōdulcabitur inopia: ⁊ i uētre eius ignis ardebit.

Xli·

O mors q̄ amara ē memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis: uiro quieto·et cui uie directe sunt in oīibz: ⁊ adhuc valēti accipere cibū. O mors·bonū ē iudicium tuū homini indigenti·et qui minoratur uiribz: defecto etate·et cui de omnibus cura est: ⁊ incredibili q̄ dit sapientiā. Noli metuere iudicū mortis. Memento que ante te fuerunt: ⁊ q̄ superuentura sunt tibi hoc iudicium a domino oīi carni: et qui superuenit tibi in beneplacito altissimi: siue dece

sine centū sine mille annī. Non ē emī in inferno accusatio vite. Filij abominationū sunt filij peccatorū: et qui conuersantur secus domos impiorū filiorū peccatorū periet hereditas: et cū semine illorum assiduitas opprobrij. De patre impio querūtur filij: quoniam propter illū sūt in opprobrio. Ve vobis viri impij: qui dereliquistis legem dñi altissimi. Et si nati fueritis in maledictione nascemini: et si mortui fueritis: in maledictione erit pars vestra. Omnia que de terra sunt in terrā conuertent: sic impij a maledicto in perditionē. Luctꝰ hominū in corpore iporū: nomē aūt impiorū delebit. Curā habe de bono noīe: hoc enī magis pmanebit tibi: q̄ mille thesauri magni et preciosi. Bone vite numerus dierū: bonū aūt nomē pmanebit in euū. Disciplinā in pace cōseruate filij. Sapientia enī abscondita et thesaurus inuisus: que utilitas in utrisq; ? Melior ē homo qui abscondit stulticiam suā: quam homo qui abscondit sapientiā suam. Verūtamen reuertimini in his: que processūt de ore meo. Non est enī bonū omnē irreuerentiā obseruare: et nō omnia omnibus bene placent in fide. Erubescite a patre et a matre de fornicatione: et a presidente et a potente de mendacio: a principe et a iudice de delicto: a synagoga et plebe de iniq̄tate: a socio et amico de iniusticia: de loco in quo habitas de furto: de veritate dei et testamēto: de discubitu in panibz: et ab obfuscatione dati et accepti: a salutantibz de silentio: a respectu mulieris fornicarie: et ab aūsione vultus rogniari. Ne auertas faciem a p̄imo tuo: et ab auferendo partem: et non restituendo. Ne respicias mulierem alienī viri: et ne scruteris ancillam eius: neq; steteris ad lectum eius. Caue ab amicis de sermonibus improperij: et cum dederis ne improperes. xlij

Non duplices sermonē auditus de reuelatione sermonis absconditi: et eris vere sine cōfusione: et inuenies gratiā in cōspectu omniū hominū. Ne pro his omnibz cōfundaris: et ne accipias personā ut delinquas. De lege altissimi et testamēto: et de iudicio iustificare impiū: de verbo socioz et viatorū: et de datione hereditatis amicoz: de equalitate statere et ponderum: de acquisitione multorū et paucorum: de corruptione emptionis et negociatorum et de multa disciplina filioz: et seruo pessimo latus sanguinare. Sup mulierem nequā: bonū est signū. Vbi manꝰ multe sūt claude: et quodcūq; trades numera et appende: datū vero et acceptum omne describe. De disciplina insensati et fatui: et de senioribus qui iudicantur ab adolescentibus: et eris eruditus in omnibus: et pbabilis in conspectu omniū virorū. Filia patris abscondita est: vigilia et solicitudo eius aufert somnū: ne forte in adolescencia sua adultera efficiat: et cum viro cōmorata odibilis fiat: nequādo polluat in virginitate sua: et in paternis suis grauida inueniatur: ne forte cū viro cōmorata transgrediatur: aut certe sterilis efficiatur. Sup filiā luxuriosam cōfirma custodiam: nequādo faciat te in opprobriū venire inimicis: a detractione in ciuitate et ab iectione plebis: et cōfundat te in multitudine ppli. Omni homini noli intendere in specie: et in medio mulierum noli cōmorari. De vestimentis enim processit tinea: et a muliere iniquitas

viri. Melior ē enim iniquitas viri q̄ benefaciēs mulier: et mulier cōfundens in opprobriū. Memor ero igitur operū dñi: et que vidi annūciabo. In sermonibus dñi opera ei⁹. Sol illuminans per oīa respexit: z gloria dñi plenū est opus eius. Nōne dñs fecit sanctos enarrare oīa mirabilia sua: q̄ confirmauit dñs oīpotens stabiliri in gloria sua? Abissum et cor hominū inuestigauit: et in astucia eor⁹ excogitauit. Cognouit enī dñs omnē scientiam: z inspexit in signū eui: ānuncians que p̄terierūt et que supuentura sunt: revelās vestigia occultor⁹. Nō pretexit illū oīs cogitat⁹: z nō abscondit se ab eo vllus sermo. Magnalia sapientie sue decorauit: q̄ est āte seculū z usq; in seculū: neq; adiectū ē neq; minuet: et nō eget alicui⁹ cōsilio. Quā desiderabilia oīa opera eius: et tanquā scintilla que ē considerare. Omnia hec viuūt et manent in seculū: et in omni necessitate oīa obaudiūt ei. Omnia duplicia: vnum contra vnum: et nō fecit quicq̄ de esse. Vnusquisq; confirmabit bona. Et quis saciabitur videns gloriam eius?

xlij.

Altitudinis firmamentū: pulcritudo eius: species celi in visione glorie. Sol in aspectu ānuncians in exitu: vas ammirabile: opus excelsi. In meridiano exurit terrā: z in conspectu ardoris eius quis poterit sustinere? Fornacē custodiens in operibus ardoris: triplicit⁹ sol exurens mōtes: radios igneos exsufflans: z refulgēs: radijs suis obcecat oculos. Magnus dñs qui fecit illū: z in sermonibz eius festinauit iter. Et luna in omnibz in tempore suo: ostensio tēporis et signū eui. A luna signū diei festi: luminare qđ minuit in consummatione. Mensis secm nomē eius est: crescens mirabiliter in cōsummationem. Vas castrorū in excelsis: in firmamento celi resplendens gloriose. Speciēs celi gloria stellax: mūdum illuminās in excelsis dominus. In verbis sancti stabūt ad iudicium: et nō deficient in vigilijs suis. Vide arcū: et benedic eū qui fecit illum. Valde speciosus est in splendore suo. Girauit celum in circuitu glorie sue: man⁹ excelsi aperuerūt illum. In imperio suo accelerauit niuē: z accelerat coruscationes emittere iudicij sui. Propterea aperti sunt thesauri: z euolauerūt nebule sicut aues. In magnitudine sua posuit nubes: z cōfracti sunt lapides grandinis. In cōspectu eius commouebūtur montes: z in voluntate ei⁹ aspirauit nothus. Vox tonitrui e⁹ ius verberauit terrā: tēpestas aquilonis et cōgregatio spiritū⁹: z sicut auis deponēs ad sedendū: aspergit niuē: z sicut locusta demergens descensus ei⁹. Pulcritudinē candoris eius āmirabitur oculus: et sup ymbrem eius exp auescēt cor. Helu sicut salem effundet super terrā: et dū gelauerit fiet tanq̄ cacumina tribuli. Frigid⁹ ventus aquilo flauit: et gelauit crista aqua. Sup omnē cōgregationē aquarum requiescet: et sicut lorica induet se aquis. Et deuorabit mōtes z exuret desertum: et exinguet viride sicut ignem. Medicina omniū in festinatione nebule: et ros obuiās ab ardore: venienti humilem efficiet eum. In sermone ei⁹ siluit ventus: et cogitatione sua placauit abissum: z plantauit illum dominus ihesus. Qui nauigant mare enarrāt pricula eius: z audientes auribz nris āmirabant. Illic p̄dara et mirabilia

varia bestiaꝝ genera et omniū pecoꝝ et creatura beluarū. Propter ipsum cōfirmatus est itineris suis: et in sermone eius cōposita sunt oīa. Multa dicemus et deficiemus verbis: consummatio autem sermonū: ipe est in omnibus. Gloriantes ad quid valebimus? Ipse enī omnipotens super oīa opera sua. Terribilis dominus et magnus vehementer: et mirabilis potentia ipius. Glorificantes dominum quantūcunqz potueritis supualebit adhuc: et ammirabilis magnificentia eius. Benedicētes dominum exaltate illū quātum poteritis: maior enī oīi laude. Exaltātes eū replemini virtute. Ne laboretis: nō enī comprehendetis. Quis videbit eū sicut est ab initio? Multa abscondita sūt maiora his. Pauca enī vidimus operū eius. Omnia autem dominus fecit: et pie agentibus dedit sapiētiā. xliij.

Laudemus viros gloriosos et parentes nostros in generatione sua. Multā gloriā fecit dns magnificentia sua a seculo. Dominātes in potestatibus suis: homines magni virtute et prudentia sua pditi: nūciantes in pphetis dignitatem pphetaꝝ et imperantes in plenti pplo: et virtute prudentie plis sanctissima verba. In puericia sua requirētes modos musicos: et narrātes carmina scripturaꝝ. Homines diuites in virtute: pulcritudinis studiū habentes: pacificantes in domibus suis. Omnes isti in generationibus gentis sue gloriā adepti sunt: et in diebz suis habentur in laudibus. Qui de illis nati sunt: reliquerūt nomen narrandi laudes eoꝝ. Et sūt quorum nō est memoria. Perierūt quasi qui nō fuerint: et nati sunt quasi non nati: et filij ipoꝝ cū ipis. Sed illi viri misericordie sunt: quoꝝ pietates non defecerūt. Cū semine eoꝝ gmanēt bona: hereditas sancta nepotes eoꝝ. Et in testamētis stetit semē eorū: et filij eorū propter illos usqz inētnū manēt. Semen eoꝝ et gloria eoꝝ nō derelinquet. Corpora ipoꝝ i pace sepulta sunt: et nomen eorum viuet in generationē et generationē. Sapiētiā ipoꝝ narrēt pli: et laudem eorum nunciet ecclesia. Enoch placuit deo: et translatus est i paradisum ut det gentibus sapiētiā. Noe inuentus est pfectus iustus: et in tpore iracūdie factus est reconciliatio. Ideo dimissum est reliquum terre: cū factum est diluuiū. Testamenta seculi posita sūt aput illū: ne deleri possit diluuio oīis caro. Abraham magnus pater multitudinis gentiū: et non est inuentus similis illi i gloria. Qui conseruauit legem excelsi: et fuit i testamento cū illo. In carne eius stare fecit testamentū: et in temptatione inuentus est fidelis. Ideo iureiurando dedit illi gloriam in gente sua: crescere illū ipsi terre cumulū et ut stellas exaltare semen eius: et hereditare illos a mari usqz ad mare: et a flumine usqz ad terminos terre. Et ysaac fecit eodē modo: pter abraham patrem eius. Benedictionē omniū gentiū dedit illi dominus: et testamentū suū confirmauit sup caput iacob. Agnouit eū i benedictionibz suis: et dedit illi hereditatē: et diuisit illi partem i tribubz duodeci. Et cōseruauit illi hoies misericordie: inuenientes gratiam i cōspectu oīis carnis. xliij.

Dilectus deo et hominibus moyses: cuius memoria i benedictione ē. Similē illū fecit in gloria sanctoꝝ: et magnificauit eū i timore inimicoꝝ:

et in verbis suis mōstra placuit. Glorificauit illū in conspectu regū: et iussit illi coram pp̃lo suo: et ostendit illi gloriā suā. In fide et lenitate ipsi⁹ sanctū fecit illū: et elegit eū ex omni carne. Audiuit enī eū et vocem ipsi⁹: et induxit illū in nubem. Et dedit illi coram ad precepta: et legem vite et disciplīe: docere iacob testamentū suū: et iudicia sua israhel. Exceliūm fecit aaron fratrē suū: et similē sibi de tribu leui. Statuit illi testamentū eternū: et dedit illi sacerdotium gentis: et beatificauit illū in gloria. Et circūcinxit eū zona iustīe: et induit eam stolā glorie: et coronauit eum in vasis virtutis. Circūpedes et femoralia et humerale posuit ei: et cinxit illū tintinabulis aureis plurimis in giro: dare sonitū in incessu suo: auditū facere sonitū in templo in memoriā filijs gentis sue. Stola sancta auro et iacincto et purpura opus textile viri sapientis iudicio et veritate prediti. Torto cocto opus artificis: gemmis pciosis figuratis: in ligatura auri: et opere lapidarij sculptis in memoriā: scōm numerū tribuū israhel. Corona aurea sup mitram ei⁹ expressa signo sanctitatis: gloria honoris et opus virtutis: desiderio oculoz ornata. Hic pulcra ante ipm nō fuerūt talia: usqz ad originē. Non est indutus illa alienigena aliquis: sed tantū filij ipsius soli et nepotes eius per oīne tempus. Hostia ipsi⁹ consūmata sūt igni cottidie. Compleuit moyses manus eius: et unxit illū oleo sancto. Factum est illi in testamentū eternū et semini eius sicut dies celi: fungi sacerdotio et habere laudē: et glorificare pp̃lm suū in nomine suo. Ipsū elegit ab omni uiuente: offerre sacrificiū deo: incensum et bonū odorem: in memoriā placare pro pp̃lo suo. Et dedit illi in preceptis suis potestatem: in testamentis iudiciorum docere iacob testimonia: et in lege sua lucem dare isrl. Quia contra illū steterūt alieni: et pter inuidiā circūdederūt illū homines in deserto qui erant cū dathan: et abiron: et congregatio chore in iracundia. Vidit dns deus et non placuit illi: et cōsumpti sunt in impetu iracundie. Fecit illis mōstra: et consumpsit illos in flāma ignis. Et addidit aaron gloriā: et dedit illi hereditatē: et primicias frugū terre dimisit illi. Panē ipsi⁹ in primis parauit in saietatem: nam et sacrificia dn̄i edent: que dedit illi et semini eius. Ceterū inter gentes nō hereditabit: et pars nō est illi in gente. Ipse est enī pars ei⁹ et hereditas. Phinees filij eleazari tercius in gloria imitando eū in timore dei: et stare in reuerentia gētis: in bonitate et alacritate anime sue placuit deo isrl. Ideo statuit illi testamentum pacis: et principē sanctoz et gentis sue: ut sit illi et semini ei⁹ sacerdotij dignitas in eternū. Et testamentū dauid regi filio yesse de tribu iuda: hereditas ipi et semini eius: ut daret sapientiā in cor nostrū iudicare gentē suā in iustitia ne abolerent bona ipoz: et gloriā ipoz in gētē eoz eternā fecit. xlv.

Moyses in bello iheſus naue successor moysi in pphetis: qui fuit magnus scōm nomē suū: maximus in salutem electorū dei: expugnare insurgentes hostes ut cōsequeretur hereditatem isrl. Quā gloriā adeptus est in tollendo manus suas: et iactando cōtra ciuitates rumpheas. Quis ante illū sic restitit? Nam hostes ipe dns pcussit. Aut non in iracundia eius

impeditus est sol. & una dies facta est quasi duo. Invocauit altissimum potentem in oppugnando inimicos undiq: & audiuit illū magnus & sanctus deus. in saxis grandinis virtutis valde fortis. Impetū fecit cōtra gentē hostilem. & in descensu pdidit contrarios: ut cognoscant gentes potentiā eius. quia cōtra deum pugnare nō ē facile: et secutus est a tergo potentes. Et in diebs moysi misericordiā fecit ipe et caleph filius iephone. stare contra hostem: et prohibere gētem a peccatis: & pstringere murmur malicie. Et ipi duo cōstituti. a periculo liberati sunt a numero sexcentox milliū peditū: inducere illos in hereditatē: in terram q manat lac & mel. Et dedit dns ipsi caleph fortitudinē: et usq in senectutem pmansit illi uirtus. ut ascenderet in excelsum terre locum: & semen ipsius optinuit hereditatē. Et uiderūt oēs filij israel: quia bonū est obsequi sancto deo. Et iudices singuli suo nomine. quox nō ē corruptū cor: qui non auersi sunt a dño. ut sit memoria illorū in benedictione. Et ossa eox pullulant de loco suo: et nomen eox pmanet ineternū: pmanente ad filios illorū sanctox virox gloria. Dilectus a deo suo samuel pphēta domini. renouauit imperium: et unxit principes in gente sua. In lege domini cōgregationē iudicauit: & uidit deum iacob: & in fide sua pbatus est pphēta. Et cognit⁹ ē i uerbis suis fidelis: quia uidit deū lucis. Et inuocauit dnm omnipotentem in oppugnando hostes circūstantes undiq: in oblatione uiri inuiolati. Et intonuit de celo dns: et in sonitu magno auditā fecit uocē suā: & cōtriuit principes tyrioz & oēs duces philistiim. Et ante tempus finis uite sue & seculi testimonium pbuit in cōspectu dni & xpi: pecunias & usq ad calciamenta ab omni carne non accepit: & nō accusauit illū homo. Et post hoc dormiuit. et notū fecit regi & ostendit illi finē uite sue: et exaltauit uocem eius de terra in prophetia delere impietatem gentis. xlvj.

Post hec surrexit nathan pphēta in diebs dauid. Et quasi adeps separat⁹ a carne: sic dauid a filijs isrl. Cum leonibs lusit quasi cū agnis: & in ursis similit fecit sicut in agnis ouium. In iuuentute sua nūquid nō occidit gigantem & abstulit opprobriū de gente. In tollendo manum in saxo funde deiecit exultationē golie: ubi inuocauit dnm omnipotentem. Et dedit in dextra eius tollere hominē fortem in bello: et exaltare cornu gentis sue. Sic in decem milibs glorificauit eū: et laudauit illū in benedictionibs dni: in offerendo illi coronā glorie. Contriuit etiam inimicos undiq: et exterminauit philistiim contrarios usq in hodiernū diē. Contriuit cornu ipox usq ineternū. In oni opere dedit confessionē sancto: et excelso in uerbo glorie. De oni corde suo laudauit dnm: et dilexit deū qui fecit illū: et dedit illi contra inimicos potentiā. Et stare fecit cantores cōtra altare: & in sono eorum dulces fecit modos. Et dedit in celebrationibus decus: et ornauit tempora usq ad consecutionē uite: ut laudarent nomē sanctū dni et amplificarent mane dei sanctitatem. Eps purgauit peccata illius: et exaltauit ineternū cornu eius. Et dedit illi testamentū regni: & sedem glorie in israhel. Post ipm surrexit filius sensat⁹: & pter illū deiecit omnē potentiā inimicox.

Salomon imperauit in diebz pacis:
cui subiecit deus omnes hostes ut con-
deret domū in nomine suo: z pararet
sanctuariū i sempiternū quēadmodū
erudiēs es i iuuentute tua. Et implesti
est quasi flumē sapientia: et terrā rete-
xit anima tua. Et replesti in cōparatio-
nibz enigmata: ad insulas longe
deuulgatū es nomē tuū: et dilectus es
in pace tua. In cantilenis et in puer-
bijs z cōparationibz et interpretatoibz
numerate sunt terre: et in nomine dñi
cui est cognomē deus isrl. Collegisti
quasi auricalcū auz: z ut plumbum
complesti argentū: et inclinasti femo-
ra tua mulieribus. Potestatem habu-
isti in corpore tuo. Dedisti maculam
in gloria tua: et pphanasti semē tuū
inducere iracūdiā ad liberos tuos et
in reteris stulticiā tuam: ut faceres im-
periū bi pertinū et ex effraym imperare
imperiū duz. Deus aūt nō derelinquet
misericordiā suā et nō corrūpet neq;
delebit opera sua: neq; pdet a stirpe
nepotes electi sui: et semē eius qui dili-
git dñm non corrūpet. Dedit autem
reliquū iacob et dauid de ipa stirpe: z
finē habuit salomon cū patribz suis.
Et dereliquit post se de semine suo gēti
stulticiā z imminutū a prudētia robo-
am. qui auertit gentē consilio suo: et
ieroboam filiū nabath qui peccare fe-
cit isrl: et dedit uiā peccādi effraym. et
plurima redūdauerūt peccata ipsorū.
Valde enī auertetūt illos a terra sua.
Et quesiuit omnes nequicias usq; dū
peruenīret ad illos defensio: et ab o-
mnibus peccatis liberauit eos. xlviij.

Et surrexit helias pphēta ignis:
et uerbū ipsius quasi facula ar-
debat. Qui induxit in illos famē: et i-
mitantes illū inuidia sua pauci facti
sunt. Nō enī poterāt sustinere pcepta
dñi. Verbo dñi cōtinuit celū: et deiecit
a se ignē terre. Sic āplificat⁹ ē helias
in mirabilibus suis. Et quis potest
similiter gloriari tibi? Qui sustulisti
mortuū ab inferis de sorte mortis in
verbo dñi dei: qui deiecisti reges ad
pernicie. et contregisti facile potentiā
ipsoz: et gloriosos delicto suo. Qui
audis in syna iudiciū: et in oreb iudi-
cia defensionis. Qui ungis reges ad
penitentiam: z prophetas facis succes-
sores tuos post te. Qui receptus es in
turbine ignis in curru equoz igneoz:
qui inscript⁹ es in iudicijs temporū. le-
nire iracūdiam dñi: conciliare cor pa-
tris ad filiū: et restituere tribus iacob.
Beati sunt qui te viderūt: z i amicicia
tua decorati sūt. Nā nos uita uiuim⁹
tantū: post mortem aūt non erit tale
nomē nostrū. Helias qui in turbine
tectus est: et in helyseo completus est
spiritus eius. In diebz suis nō ptimu-
it principē: et potencia nemo uincit il-
lum. Nec superauit illū uerbū aliqd:
et mortuū pphetauit corpus eius. In
uita sua fecit monstra: et in morte op-
ratus est mirabilia. In oībus istis
non penituit pplus et non recesserūt a
peccatis suis. usq; dum abiecti sunt de
terra sua et dispsi sunt in omnē terrā:
et relicta est gens pauca. et princeps
in domo dauid. Quidam ipsoz fece-
runt qd placeret deo: alij aūt multa
cōmiserunt peccata. Ezechias muni-
uit ciuitatem suam et induxit i mediū
eius aquam: et fodit ferro rupem: et
edificauit ad aquam puteū. In diebz
ipsi⁹ ascendit sennacherib et misit ra-
psacen et sustulit manū suam contra
illos: et extulit manū suam in syon: z
superbus factus est potentia sua. Tunc

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mota sūt corda ꝛ manꝰ ipoꝝ: et doluerunt ꝙsi parturientes mulieres. Et inuocauerūt dñm misericordē: ꝛ expādentes manꝰ suas extulerūt ad celum: et sanctus dñs deus audiuit cito vocem ipsoꝝ. Non est cōmemoratꝰ peccatoꝝ ipsoꝝ: neq; dedit illos inimicis suis: sed purgauit illos i manu ysaie sācti prophete. Deiecit castra assyrioꝝ: et cōtriuit illos angelus dñi. Nā fecit ezechias qꝫ placuit deo: et fortiter iuit i via dauid pris sui: quā mandauit illi ysaias pphēta magnus et fidelis i conspectu dei. In diebꝫ ipsiꝰ retro rediit sol: ꝛ addidit regi vitā. Spiritu magno vidit ultima: et consolatꝰ ē lugentes syon. usq; i sempiternū. Ostendit futura ꝛ abscōdita: ātequā euenirēt. Memoria ioſie i compositione odoris facta: opus pigmentarij. In oīm ore ꝙsi mel indulcabit eiꝰ memoria: et ut musica i conuiuio vini. Ipe est directꝰ diuinitꝰ in penitentia gēis. et tulit abominationes impietatis: ꝛ ad dñm gubernauit cor ipsiꝰ: ꝛ i diebus peccatoꝝ corroborauit pietatem. Preter dauid ꝛ ezechiam ꝛ iosyam omnes peccatū commiserūt: nā reliquerunt legem altissimi reges iuda: ꝛ contempserūt timorem dei. Dederūt enī regnum suū alijs: et gloriā suā alienigene genti. Incenderūt electā ciuitatē sācticatis: ꝛ desertas fecerūt vias ipsiꝰ i manu ieremie. Nam male tractauerunt illū. qꝫ a ventre matris consecratꝰ est pphēta. euertere et eruere ꝛ pdere: et iterꝫ edificare ꝛ renouare. Ezechiel. qui vidit cōspectum glorie: quā ostendit illi in curru cherubin. Nam cōmemoratus est inimicoꝝ in ymbri: benefacere illis qui ostenderūt rectas vias. Et duodecim pphetaꝝ ossa pullulant de loco suo. Nā corroborauerūt iacob: et redemerūt se i fide virtutis. Quomō amplificemꝰ zorobael ꝛc. Nam et ipse quasi signū i dextra manu isrl. Et iesum filiū iosedech ꝛc. Qui in diebꝫ suis edificauerūt domū: et exaltauerūt templum sanctum dño: paratū in gloriā sempiternā. Et neemias in memoria multi temporis: qui erexit nobis muros euersos. ꝛ stare fecit portas ꝛ seras. qꝫ erexit domos nostras. Nemo natus est in terra qualis enoch: nā et ipse rectꝰ est a terra. Et ioseph qui natꝰ est homo princeps fratrū. firmamētum gēris. rector fratrū. stabilimētum ppli: ꝛ ossa ipsiꝰ visitata sunt: ꝛ post morte pphetauerūt. Seth. et sem apud homines gloriā adepti sūt: et sup oīe animā in origine adam. Simon onie filius sacerdos magnus: qui in vita sua suffulsit domū: et i diebus suis corroborauit templū. Templi etiā altitudo ab ipso fundata est: duplex edificatio. et excelsi parietes templi. In diebus ipsius emanauerunt putei aquaꝝ: et quasi mare adimpleti sunt supra modū. Qui curauit gentem suā: et liberauit eā a perditione. Qui ꝓualuit amplificare ciuitatem: qꝫ adeptus est gloriā i cōuersatione gēris: et ingressum domus ꝛ atrij amplificauit. Quasi stella matutina in medio nebule: et quasi luna plena in diebus suis lucet: ꝛ quasi sol refulgens. sic ille effulsit i templo dei. Quasi arcꝰ refulgens int nebulas glorie: et quasi flos rosaꝝ in diebus vernis. ꝛ quasi lilia que sunt in transitu aque: ꝛ ꝙsi thus redolēs i diebꝫ estatis. Quasi ignis effulgens et thus ardens in igne: ꝙsi vas auri solidū ornatū oīm lapide pciosō. Quasi oliua pullulās:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝛ cipressus ī altitudine se extollēs. In accipiendo ipm stolā glorie ꝛ vestiret eū in consūmatōne virtutis: ī ascensu altaris sancti gloriā dedit sanctitatis amictū. In accipiendo aūt partes de manu sacerdotū et ipe stans iuxta aram: et circa illū coronа fratrū quasi plantatio cedri ī mōte libano: sic circa illū steterūt quasi rami palme et oēs filij aaron in gloria sua. Oblatio autem dñi in manibus ipsoꝝ coram oī synagoga isrl: ꝛ cōsūmatione fungēs in aram amplificare oblationē excelsi regis porrexit manū suā ī libatōne: et libauit de sanguine uue. Effudit ī fundamēta altaris odorem diuinū excelso principi. Tunc exclamauerunt filij aaron: et in tubis productilibus sonuerūt: et auditā fecerūt vocē magnā in memoriā coram deo. Tunc omnis ꝓplus simul festinauerūt: et ceciderūt in facies suas terram adorare dñm deum suū: ꝛ dare pces oīpotenti deo excelso. Et amplificauerūt psallentes in vocibus suis et ī magna domo auctus est sonꝰ suauitatis plenus. Et rogauit ꝓplus dñm excelsum in pce usq; dum pficeretur honor dñi: et munꝰ suū pficerūt. Tunc descendēs manꝰ suas extulit in omnē cōgregatōnem filioꝝ isrl: dare gloriā deo a labijs suis: ꝛ in nomine ipsiꝰ gloriari. Et iterauit orationem suā: volens ostendere virtutem dei. Et plus orauit deum omniū: qui magna fecit in oī terra qui auxit dies nostros a ventre matris nostre et fecit nobiscū scm suā misericordiā: det nobis iocūditatē cordis ꝛ fieri pacem ī diebs nostris in isrl ꝓ dies sempiternos: credere isrl misericordiam dei esse nobiscum ut liberet nos in diebs suis. Duas gentes odit anima mea: tertia autem nō est gens quā oderim. Qui sedent in monte seyr et philisthim: et stultꝰ ꝓplus qui habitat in sychimis. Doctrinā sapiētie ꝛ discipline scripsit ī codice isto ihesꝰ filiꝰ syrach ierosolimita: ꝙ renouauit sapientiā de corde suo. Beatus qui ī istis versat bonis. Qui posuit illa in corde suo: sapiēs erit semp. Hec enī hec fecerit ad oīa valebit: quia lux dei vestigium eius est.

Oratio ihesu filij syrach.

Confitebor tibi dñe rex: et collaudabo te deum saluatorē meum. Cōfitebor nomini tuo qm̄ adiutor et protector factus es michi: et liberasti corpꝰ meū a ꝓditione a laqueo lingue iniique et a labijs operantiū mendatiū: et in cōspectu astantiū factꝰ es michi adiutor. Et liberasti me secundum multitudinem misericordie nominis tui a rugientibs ꝑparatis ad esca de manibus querentiū animā meam et de portis tribulatōnum qui circumdederunt me: a pressura flamme que circundedit me: et ī medio ignis nō sum estuatꝰ. De altitudine ventris inferi et a lingua coinquinata ꝛ a verbo mendacij: a rege iniquo: et a lingua iniusta. Laudabit usq; ad mortē anima mea dñm: et vita mea appropinquās erat inferno deorsum. Circumdederūt me undiq;: ꝛ nō erat ꝙ adiuuaret. Respicies eā adiutoriū ꝓ minū: et nō erat. Memoratꝰ sū misericordie tue dñe et cooperatōnis tue que a seculo sunt: qm̄ eruis sustinentes te domine ꝛ liberas eos de manu gentiū. Exaltasti sup terram habitationem meam: ꝛ pro morte defluentū deprecatꝰ sum. Inuocaui dominū patrē domini mei: ut nō derelinquat me ī die tribulatōnis mee et in tempore superborum

sine adiutorio laudabo nomẽ tuum assidue: & collaudabo illud in cõfessione: et exaudita est oratio mea. Et liberasti me de pditione: & eripuisti me de tempore iniquo. Propterea cõfitebor et laudem dicã tibi: et benedicã nomini dñi cũ adhuc iunior sum. Priusq; oberrarem quesiui sapientiã palam in oratione mea: ãte temp⁹ postulabã p illa: et usq; in nouissimis inquirã eã. & florebit tanq; pcox uua. Iecatũ è cor meũ in ea: ambulauit pes me⁹ iter rectum: i iuuentute mea inuestigabam eã. Inclinaui modice aurem meã: et excepi illã. Multam inueni in meipso sapientiam: et multũ profeci in ea. Dabit mihi dñs linguam mercedem meam: et in ipa laudabo eũ. Appropiate ad me indocti: et congregate uos ad domum discipline. Quid adhuc retardatis: et quid dicitis in his? Anime uestre sitiũt uehemẽter. Aperui os meum: et locut⁹ sum. Comparate uobis sine argento sapientiã: et collũ uestrũ subicite iugo eius: & suscipiat anima uestra disciplinã. In proximo est eam inuenire eam. Videte oculis uestris quia modicũ laboraui: et inueni mihi multã requiẽ. Assumite disciplinã in multo numero argumenti: & copiosum aurũ possidete in ea letetur anima ura in misericordia eius: et non cõfundemini in laude ei⁹. Operamini opus urm ãte temp⁹: & dabit uobis mercedẽ uestram in tpe suo. Expl' liber ecclesiastes Incipit oõ salomonis.

Et iclinauit salomõ genua sua i conspectu totius ecclesie israhel: et aperuit man⁹ suas ad celum et dixit. Dñe deus isrl' nõ est tibi similis deus in celo sursum neq; in terra deorsum: qui custodis testamentũ tuũ et misericordiã pueris tuis euntibus in conspectu tuo in toto corde. Tuans puero tuo dauid que locut⁹ es illi: et locutus es in ore tuo et in manu tua implesti. ꝯsi dies iste. Et nũc dñe de⁹ israhel custodi puero tuo dauid patri meo que locut⁹ es illi dicens. Non deerit tibi uir a facie mea sedens in throno isrl'. Verũtamẽ si custodierint filii tui legem meam: & i pceptis meis ambulent. sicut ãbulauerunt i conspectu meo fideles. Et nũc dñe deus israhel creditũ è uerbũ qũ locut⁹ es puero tuo dauid: qm̃ si uere habitauit deus cũ hoibz i tra. Si celũ celi nõ sufficiãt tibi: quãtomagis dom⁹ hec. quã edificaui. Sed respicias ad oronẽ tui tui. & deprationẽ ei⁹: ut exaudias dñe placationẽ orationis. quã puer tuus orat corã te. hodie. ut sint oculi tui sup domũ hãc die ac nocte. i locũ quẽ dixisti. inuocare nomẽ tuũ: & exaudias orationẽ quã puer tu⁹ orat i hoc loco. & exaudias precationẽ pueri tui et pli tui isrl'. si orauerit i loco isto: & exaudias i loco habitationis de celo et exaudias et pici⁹ sis. si peccauerit uir i te

Expl' oõ salomonis Incipit prologus in ysaiam pheta.

Demo cum ꝓphetas ueris
uiderit esse descriptos me-
tro eos estimet apud he-
breos ligari: et aliquid si-
mile habere de psalmis
uel operibus salomonis.
Sed qđ in demostene ⁊ tullio solet fie-
ri: ut ꝑ cola scribant̄ et comata: qui u-
triq; prosa et nō uersibus cōscripserūt.
Nos q̄q utilitati legentiū ꝓuidentes:
interp̄rationem nouā nouo scribendi
genere distinxim⁹. Ac primū de ysa-
ia sciendū q̄ in sermone suo diserti⁹
sit: quippe ut uir nobilis ⁊ urbane ele-
gantie: nec habēs quicquā i eloquio
rusticitatis ammixtū. Vnde accidit:
ut pre ceteris flore⁹ simonis ei⁹ trāslatio nō potuerit cōseruare. Deinde etiā
hoc adiciendū: q̄ non tam prophęta
dicend⁹ sit q̄q euangelista. Itaq; uni-
uersa xp̄i ecclesieq; misteria ad liqui-
dum ꝓsecut⁹ est: ut non eum putes de
futuro uaticinari: sed de p̄teritis histo-
riam texere. Vnde conicio noluisse tūc
temporis septuaginta interp̄tes fidei
sue sacramēta ꝓpalam ethnicis ꝓdere
ne sanctū canibꝫ. et margaritas por-
cis darent: que cū hanc editionē legeri-
tis ab illis animaduerteri⁹ absc̄dita.
Nec ignoro quāti laboris sit prophe-
tas intelligere: nec facile quempiam
posse iudicare de interp̄tatione: nisi
intellexerit āteqū legerit. Nos q̄q pa-
tere morsibꝫ plurimoꝝ: qui stimulante
inuidia qđ cōsequi non ualēt despi-
ciūt. Ignes ergo ⁊ prudēs i flāmā mit-
to manū: et nichilomin⁹ hoc a fastidi-
osis lectoribꝫ precor: ut quomō greci
post septuagita trāslatores aquilā et
symachū ⁊ theodotionē legūt. uel ob stu-
diū doctrine sue. uel ut septuaginta
magis ex collatione eoꝝ intelligant:
sic ⁊ istū saltem unū post ꝓores habere
digneⁿ interp̄tem. Legant pri⁹. et po-
stea despiciant: ne uideātur nō ex iudi-
cio. sed ex odij ꝓsumptione ignorata
damnare. Prophetauit aūt ysaias i
hierusalē et in iudea necdū decem tri-
bubus in captiuitatem ductis: ac de
utroq; regno nūc cōmixti nūc separa-
tim texit oraculū. Et cum interdū ad
p̄sentem respiciat hist̄oriā. ⁊ post ba-
bilonie captiuitatē reditū ꝑ̄ signifi-
cet in iudeam: tamē omnis eius cura de
uocatione gentiū et de aduentu xp̄i ē.
Quē quāto plus amatis o ꝑula et
eustochiū. tanto magis ab eo petite:
ut ꝑ obtrectatione p̄sentiū qua me inde-
sinenter emuli laniāt. ipe michi mercē-
dem restituat in futuro: qui scit me ob
hoc in peregrine lingue eruditione stu-
dasse. ne iudei de falsitate scripturā-
rum ecclesijs eius diutius insultarēt.

Explicit ꝓlogꝰ. Incipit ysaias ꝓpha

Visio ysaie filij amos: quā
uidit sup iudam et hieru-
salem in diebus ozie ioa-
than achaz ⁊ ezechie regū
iuds. Audite celi et auribus ꝑcipe tra:
qm̄ dn̄s locut⁹ est. Filios enutriui et
exaltaui: ipi aūt spreuerūt me. Cogno-
uit bos possessorem suū: ⁊ asin⁹ p̄sepe
dn̄i sui. Israhel aūt me nō cognouit:
et ꝓpl⁹ meus nō intellexit. Ve genti
peccatrici: ꝓpl⁹ graui iniquitate. semi-
ni nequā: filijs sceleratis. Dereliquerūt
dn̄m: blasphemauerūt sanctū isrl: ab-
alienati sunt retrorsum. Sup quo per-
cutiā vos ultra: addentes ꝓuaricati-
onem? Omne caput languidū: ⁊ omne
cor merēs. A plāta ꝑdis usq; ad uerti-
cem. non est in eo sanitas. Vulnus ⁊
liuor et plaga tumens: nō est circum-
ligata nec curata medicamine: neq;

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fota oleo. Terra vestra deserta: ciuitates vestre succense igni. Regionē vestram coram vobis alieni deuorant: et desolabitur sicut in vastitate hostili. Et derelinquetur filia syon ut umbraculū i vinea: et sicut tuguriū i cucumerario: sicut ciuitas que vastatur. Nisi dns exercituū reliquisset nobis semen quasi sodoma fuissem9: z quasi gomorra similes essemus. Audite verbum dni principes sodomor: percipite auribus legem dei vestri ppls gomorre. Quo mihi multitudinē victimar vrar dicit dns? Plenus sum. Holocausta arietum z adipem pinguiū et sanguinem vitulor z agnor et hircor nolui. Cū veniretis ante cōspectū meū: quis quesiuit hec de manibz vestris · ut ambularetis i atriis meis? Ne offeratis vltra sacrificiū frustra. Incensū abominatio est mihi. Neomenias z sabbatū et festiuitates alias non ferā. Iniqui sunt cetus vestri. Kalendas vestras · z solemnitates vestras odiuit anima mea. Facta sunt mihi molesta. Laboraui sustinens. Et cū extenderitis manus vestras auertam oculos meos a vobis: et cū multiplicaueritis orationem nō exaudiā. Manv enī vestre sanguine plene sūt. Lauamini · mūdi estote: auferte malū cogitationū vestrar ab oculis meis. Quiescite agere pverse: discite benefacere. Querite iudicium · subuenite oppresso · iudicate pupillo · defendite viduā: et venite et arguite me dicit dns. Si fuerint peccata vra ut coccinum · quasi nix dealbabūtur: et si fuerint rubra quasi vermiculus: velut lana alba erūt. Si volueritis et audieritis me: bona terre comedetis. Si nolueritis · et me ad iracūdiam provocaueritis gladius deuorabit

vos: quia os dni locutū est. Quomō facta est meretrix ciuitas fidelis: plena iudicij? Justicia habitauit in ea: nūc autem homicide. Argentū tuū versū est in scoriam: vinū tuū mixtū ē aqua. Principes tui infideles: socij furum. Omnes diligūt munera: sectātur retributiones. Pupillo nō iudicāt: z causa vidue non ingredit ad illos. Propter hoc ait dns deus exercituū fortis israhel. Heu ego consolabor sup hostibus meis: et vindicabor de inimicis meis. Et cōuertā manū meā ad te: et excoquā ad purū scoriā tuā: z auferā omne stānum tuū: et restituā iudices tuos ut fuerūt prius · z cōsiliarios tuos sicut ātiquit9. Post hec vocaberis ciuitas iusti: urbs fidelis. Syon i iudicio redimetur: z reducent eā in iustitia. Et conteret scelestos z peccatores simul: et qui dereliquerūt dnm consumentur. Confundentur enī ab ydolis quibz sacrificauerūt. Et erubescetis super ortis q̄s elegeratis: cū fueritis velut quercus defluentibz foliis: z velut ort9 absq; aqua. Et erit fortitudo vra ut fauilla stuppe: et opus vestrū quasi scintilla: et succendetur vtrunq; simul · et non erit qui extinguat. ij.

Verbū qd vidit ysaias filius amos sup iudā z iherusalē. Et erit in nouissimis diebz ꝑparat9 mons domus domini i vertice mōtiū: et eleuabit super colles. Et fluent ad eū oēs gentes: et ibūt ppli multi z dicent. Venite ascendam9 ad montem dni · et ad domū dei iacob: et docebit nos vias suas et ambulabim9 in semitis eius: quia de syon exibit lex: et verbū dni de iherusalē. Et iudicabit gentes: z arguet ꝑplos multos. Et cōflabūt gladios suos i vomeres: z lāceas suas in falces

Non leuabit gens cōtra gentem gladium: nec exercebuntur ultra ad pliū.
Domus iacob: venite et ambulemus in lumine dei nostri. Projecisti enī ppm tuū domū iacob: quia repleti sunt ut olim: et augures habuerūt ut philistiim: et pueris alienis adhesērūt. Repleta est terra argento et auro: et non est finis thesaurorū eius. Et repleta ē terra eius equis: et innumerabiles quadrige eius. Et repleta est terra eius ydolis. Opus manuū suarū adorauerūt: quō fecerūt digiti eorū. Et incuruauit se homo: et humiliat⁹ est vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petrā: et abscondere ī fossa humo a facie timoris dñi: et a gloria maiestatis eius. Oculi sublimis hominis humiliati sunt: et incuruabit altitudo virorū. Exaltabit aūt dñs solus in die illa: quia dies dñi exercituū sup omnē superbum et excelsū et sup omnē arrogantē: et humiliabit: et sup oēs cedros libani sublimes et erectas: et sup oēs querc⁹ basan: et sup oēs mōtes excelsos et sup oēs colles eleuatos: et sup omnē turrē excelsā et sup omnē murū munitū: et sup oēs naues tharsis: et sup omne qđ visu pulcrum est. Et incuruabitur oīs sublimitas hominū: et humiliabitur altitudo virorū. Et eleuabit dñs solus in die illa: et ydola penitus cōterentur. Et introibūt in speluncas petrarū: et ī voragines terre a facie formidinis domini et a gloria maiestatis eius: cum surrexerit percutere terram. Quiescite ergo ab homine cuius spiritus in naribus eius est: qa excelsus reputat⁹ est ipe. iij.

Ece enī dñator dñs exercituū auferet ab iherusalē et a iuda validum et fortē: omne robur panis et omne robur aque: et fortem et virū bellatorem: et iudicem et propheram et ariolū et senem: principē sup quīquaginta: et honorabilem vultu: et consiliariū: et sapientem de architectis: et prudentem eloquij mistici. Et dabo pueros principes eorum: et effeminati dñabunt eis. Et corruet ppl⁹ vir ad virū: et vnusquisq; ad pximū suū. Tumultuabit puer cōtra senem: et ignobilis contra nobilem. Apprehendet enim vir fratrem suū domesticū patris sui: et dicet. Vestimentū tibi est: princeps esto noster: ruina autem hec sub manu tua. Respondebitq; in die illa dicens. Non sum medicus: et ī domo mea non est panis neq; vestimentum. Nolite constituere me principem ppli. Ruit enim iherusalē et iudas cōcidit: quia lingua eorū et adinuentiones eorum contra dñm: ut puocarent oculos maiestatis eius. Agnitio vultus eorū respondebit eis: et peccatū suum ñsi sodoma pdicauerūt: nec absconderunt. Ve aie eorū: qm̄ reddita sunt eis mala. Dicite iusto qm̄ bene: qm̄ fructū adinuentionū suarū comedet. Ve impio in malū. Retribuō enim manuū ei⁹ fiet ei. Populū meū exactores sui spoliauerūt: et mulieres dñate sunt eis. Populus meus qui te beatū dicūt ipi te decipiūt: et viā gressuū tuorū dissipant. Stat ad iudicandū dñs: et stat ad iudicandos pplos. Dñs ad iudicium veniet: cum senibz ppli sui et principibz eius. Vos enim depasti estis

vineam meā: et rapīna pauperis ī domo vestra. Quare atteritis pplm meū: et facies pauperū cōmolīris dicit dñs deus exercituū. Et dixit dñs deus. Pro eo qđ eleuate sunt filie syon et ābulauerunt extento collo. et nutibz oculorū ibant et plaudebant. et ambulabāt. et pdibus suis composito gradu incedebant: decaluabit dñs vertice filiarum syon: et dñs crinem earū nudabit. In die illa auferet dñs ornamentum calciamētorū et lunulas et torques et monilia et armillas et mitras et discriminalia et periscelidas et murenulas et olfactoriola et inaures et anulos et gemmas in fronte pendentes: et mutatoria. et palliola. et linteamina et acus et specula. et sindones et vittas et theristra. Et erit pro suaui odore fetor: et pro zona funiculus: et pro crispanti crine caluīcium. Pulcerrimi quoqz viri tui gladio cadent: et fortes tui in pelio. Et merebūt atqz lugebunt porte eius: et desolata in terra sedebit. iiij.

Et apprehendent septem mulieres virū unū ī die illa dicentes. Panem nostrū comedemꝰ. et vestimentis nostris operiemur: tantummodo invocetur nomen tuum sup nos: aufer opprobriū nostrū. In die illa erit germen dñi in magnificentia et gloria: et fructus terre sublimis: et exultatio his qui saluati fuerint de israhel. Et erit omnis qui relictus fuerit in syon et residuus in ierusalē: sanctus vocabitur omnis qui scriptus est in vita in ierusalem. Si abluerit dñs sordē filiarum syon et sanguinem ierusalem lauerit de medio eius: in spiritu iudicij et spiritu ardoris. Et creabit dñs sup omnē locū montis syon. et vbi invocaꝰ ē nubem qđ die: et fumū et splendorem ignis flammantis ī nocte. Sup omnē enim gloriā protectio: et tabernaculū erit ī umbraculū diei ab estu: et ī securitatem et abscōsionē a turbine et a pluuia. v.

Cantabo dilecto meo canticū patruelis mei. vinee sue. Vinea facta est dilecto meo: in cornu filio olei. Et sepiuit eā: et lapides elegit ex illa: et plantauit vineam electam. Et edificauit turrem in medio eiꝰ: et torcular extruxit in ea. Et expectauit ut faceret uuas: et fecit labruscas. Nunc ergo habitatores ierusalē et viri iuda iudicate inter me et inter vineam meam. Quid ē qđ ultra facere debui vinee mee et nō feci ei? An qđ expectaui ut faceret uuas: et fecit labruscas? Et nūc ostendam vobis quid ego faciā vinee mee. Auferam sepem eius et erit ī direptionem: diruā maceriā et erit in cōculcationē: et ponā eam desertā. Nō putabitur et non fodietur: et ascendent sup eam vepres et spine: et nubibus mandabo ne pluāt sup eam ymbrem. Vinea autem dñi exercituū domus israel est: et vir iuda germē eius delectabile. Et expectaui ut faceret iudiciū et ecce iniquitas: et iusticiam: et ecce clamor. Ve qui cōiungitis domū ad domū: et agrū agro copulatis usqz ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos soli in medio terre? In auribus meis sunt hec: dicit dñs exercituū. Nisi domꝰ multe deserte fuerint grandes et pulcre: et absqz habitatore. Decem enim iugera vineaꝝ faciēt lagunculā unā: et triginta modij sementis faciēt modios tres. Ve qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandā: et potandū usqz ad vesperam ut vino estuetis. Cythara et lira et tympanū et tybia et vinū ī cōuiuijs vestris: et opus dominī non

respicietis: nec opera manuū eius consideratis. Propterea captiuus ducꝰ est ꝓpl⁹ meus quia nō habuit sciētiam: et nobiles eiꝰ interierunt fame: ⁊ multitudo eiꝰ siti exaruit. Propterea dilatauit infernus aiam suā: ⁊ aperuit os suū absq; ullo termino. Et descendet fortes eiꝰ: ⁊ ꝓpl⁹ eiꝰ ⁊ sublimes⁹ gloriosiq; eiꝰ ad eū. Et incuruabit hō mo et humiliabitur vir: ⁊ oculi sublimiū deprimentur. Et exaltabitur dominus exercituū in iudicio: ⁊ deus sanctus sanctificabitur in iustitia. Et pascentur agni iuxta ordinē suū: ⁊ deserta in ubertatem uersa aduene comedent ea. Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis uanitatis: ⁊ quasi uinculum plaustri peccatū. Qui dicitis festinet ⁊ cito ueniat opus eius ut uideamus: et appropiet et ueniat consiliū sancti israhel: et sciemus illud. Ve qui dicitis malū bonū ⁊ bonū malū: ponentes tenebras lucem ⁊ lucem tenebras: ponentes amaꝝ in dulce ⁊ dulce i amaꝝ. Ve qui sapientes estis in oculis uris: et coram uobismetipsis prudētes. Ve qui potentes estis ad bibendū uinū: et uiri fortes ad miscendam ebrietatē. Qui iustificatis impiū ꝓ muneribꝫ: ⁊ iustitiā iusti auferetis ab eo. Propter hoc sicut deuorat stipulā lingua ignis⁹. et calor flāme exurit: sic radix eoꝝ ꝙsi fauilla erit: ⁊ germen eorū ut puluis ascendet. Abiecerūt enī legem dominī exercituū: ⁊ eloquiū sancti israhel blasphemauerūt. Ideo iratus est furor dñi in ꝓplm suū: ⁊ extendit manū suā sup eū: et percussit eū. Et cōturbati sunt mōtes⁹: ⁊ facta sunt morticina eoꝝ quasi stercus in medio plateaꝝ. In hijs oīb⁹ non est auersus furor eius: sed adhuc manus eiꝰ extenta. Et eleuabit signū in nationibus ꝓcul: ⁊ sibilabit ad eū de finibus terre et ecce festinus uelociꝰ ueniet. Non est deficiens neq; laborās in eo: non dormitabit neq; dormiet. neq; soluetur cingulū renū eius: nec rumpetur corrigia calciamēti eiꝰ. Sagitte eius acute: et oīs arcus eiꝰ extenti. Vngule equoꝝ eius ut silex: ⁊ rote eius quasi impetꝰ tempestatis. Rugitus eius ut leonis: rugiet ut catuli leonū. Et frendet ⁊ tenebit predam: et amplexabitur ⁊ non erit qui eruat: et sonabit sup eum in die illa sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram et ecce tenebre tribulationis: et lux obtenebrata est in caligine eius. vj.

In anno quo mortuus est rex ozyas uidi dñm sedentem sup soliū excelsum et eleuatū: ⁊ plena erat domus a maiestate eius et ea que sub ipo erant implebāt templū. Seraphin stabant super illud: sex ale uni: et sex ale alteri. Duabꝫ uelabāt faciē eiꝰ: ⁊ duabꝫ uelabant pedes eiꝰ: ⁊ duabꝫ uolabāt. Et clamabāt alter ad alterū: et dicebāt. Sanctus sanctus sanctꝰ dñs deus exercituum: plena est oīs terra gloria eiꝰ. Et cōmota sunt sup luminaria cardinū a uoce clamātis: ⁊ domus repleta ē fumo. Et dixi. Ve michi qa tacui: qa uir pollueꝰ labijs ego sum et i medio ꝓpli polluta labia habentis ego habito: et regem dñm exercituū uidi oculis meis. Et uolauit ad me unus de seraphim ⁊ in manus eius calculꝰ quē forcipe tulerat de altari: ⁊ tegit os meū et dixit. Ecce tetigi hoc labia tua: et auferetur iniquitas tua: et peccatū tuū mūdabitur. Et audiui uocē dñi dicentis. Quē mittam: ⁊ quis ibit nobis? Et dixi. Ecce ego: mitte me. Et dixit. Vade: ⁊ dices ꝓpło huic. Audite

audientes z nolite intelligere: z videte visionem et nolite cognoscere. Excreca cor ppli hui⁹ et aures eius aggraua: z oculos eius claude: ne forte videat oculis suis et auribus suis audiat et corde suo intelligat: z conuertatur et sanē eum. Et dixi. Vsquequo dñe? Et dixit. Donec desolentur ciuitates absq habitatore: et dom⁹ sine homine. Et terra relinquet deserta: et longe faciet dñs homines. Et multiplicabitur q derelicta fuerat i medio terre: z adhuc in ea decimatio. Et cōuertet et erit i ostensionē sicut therebint⁹: z sicut quer⁹ q expādit ramos suos. Semen sanctum erit id qd steterit in ea. viij.

Et factum est in diebz achaz filij ioathan filij ozie regis iuda ascendit rasin rex syrie z facee filius romelie rex israhel i iherusalē ad pliandū cōtra eam: z nō potuerūt debellare eā. Et nūciauerūt domui dauid dicētes. Requieuit syria sup effraim: z cōmotū est cor eius z cor ppli ei⁹ sicut mouent ligna siluaz a facie uenti. Et dixit dominus ad ysaiam. Egredere i occursū achaz tu z qui derelictus est iasub filius tuus ad extremū aqueductus piscine superioris i uia agri fullonis: z dices ad eum. Vide ne sileas. Noli timere: et cor tuū ne formidet a duabus caudis ticionū fumigantium istoz i ira furoris rasin regis syrie z filij romelie: eo q cōsiliū inierit cōtra te syria i malum: effraim et filius romelie dicentes. Ascendam⁹ ad iudam z suscitemus eum: et auellamus eū ad nos: z ponamus regem in medio eius filiū tabeel. Hec dicit dñs de⁹. Nō stabit z nō erit istud. sed caput syrie damasc⁹: et caput damasci rasin. Et adhuc sexaginta z quinqz anī. et delinet effraim esse ppls:

et caput effraim samaria: et caput samarie filius romelie. Si non credideritis: non permanebitis. Et adiecit dominus loqui ad achaz dicēs. Pete tibi signū a dño deo tuo in pfundū inferni: siue in excelsū supra. Et dixit achaz. Nō petā: z nō temptabo dominū. Et dixit. Audite ergo domus dauid. Numquid parū vobis est molestos esse hominibz: quia molesti estis z deo meo? Propter hoc dabit dñs ipe vobis signū. Ecce virgo cōcipiet et pariet filiū: z vocabitur nomē ei⁹ emmanuel. Butirū et mel comedet: ut sciat reprobare malū z eligere bonū. Quia antequā sciat puer reprobare malum et eligere bonum: derelinquetur terra quā tu detestaris a facie duorum regum suorum. Adducet dominus super te et super ppl'm tuū. z super domum patris tui dies: qui non uenerūt a diebz separationis effraim a iuda cum rege assyriorum. Et in die illa sibilabit dom⁹ muscę que est in extremo fluminū egipti et apī que est in terra assur: z venient z requiescent oēs in torrentibz vallium et in cauernis petraz z in omnibz fruticetis et in uniuersis foraminibz. In die illa radet dominus in nouacula conducta in hijs qui trans flumē sūt in rege assyriorum caput z pilos pedū: z barbam uniuersam. Et erit in die illa nutriet homo vaccam boum et duas oues: et p̄ ubertate lactis comedet butirū. Butirū enim z mel māducabit omnis hom⁹ q relict⁹ fuerit i medio terre. Et erit i die illa oīs locus ubi fuerint mille vites. mille argenteis: z in spinas z in uepres erūt. Cum sagittis z arcu ingredient illuc uepres⁹ eni z spine erūt i uniūsa terra. Et oēs montes q i sarculo sarient. nō uenet illuc

terrore spinaꝝ ⁊ vepriū: ⁊ erit in pascuā bouis ⁊ in cōculcatiōnē pecoris. vnj.

Et dixit dñs ad me. Sume tibi librum grādē: et scribe in eo stilo hois: velocit spolia detrahe· cito predare. Et adhibui michi testes fideles: uriam sacerdotem· ⁊ zachariam filiū barachie. Et accessi ad pphetissam: et cōcepit ⁊ peperit filiū. Et dixit dominꝰ ad me. Voca nomē eius· accelera spolia detrahere· festina pdari: quia antequā sciat puer vocare patrē suū ⁊ matrem suā: auferetur fortitudo damasci et spolia samarie corā rege assyriorū. Et adiecit dns loqui ad me adhuc dicens. Pro eo q abiecit pplus iste aquas syloe que vadūt cum silentio· ⁊ assumpsit magis rasin ⁊ filium romelie: ppter hoc ecce adducet dominus sup eos aquas fluminis fortes ⁊ multas: regem assyriorꝫ et omnē gloriam eius. Et ascendet sup omnes riuos eius· et fluet sup uniuersas ripas eius: et ibit per iudam iundans: ⁊ trālicns usqꝫ ad collū veniet. Et erit extensio alarum eius implēs latitudinem terre tue o emmanuel. Congregamini pli et vincimini: ⁊ audite uniuse procul terre. Confortamini et vincimini: accingite vos ⁊ vincimini: inite consiliū et dissipabitur: loquimini verbū et non fiet: quia nobiscū deus. Hec enim ait dns ad me. Sicut in forti manu erudiuit me: ne irem in via pli huius dicens. Non dicatis coniuratio. Omnia enim que loquitur pplo iste cōiuratio est. Et timorē eius ne timeatis: neq; paueatis. Dominū exercituū ipm sanctificate: ⁊ ipe pauor vester et ipe terror vester: et erit vobis in sanctificationē: in lapidē aūt offensionis ⁊ in petram scandali duabus domibus israhel: in laqueum et in ruinā habitantibus ierusalē. Et offendēt ex eis plurimi: et cadent et conterent: et irretientur et capient. Liga testimoniū signa legē in discipulis meis: ⁊ expectabo dñm qui abscōdit faciē suā a domo iacob: et prestolabor eum. Ecce ego et pueri mei: quos dedit michi dns in signū et in portentū israhel: a dño exercituū qui habitat in monte syon. Et cū dixerint ad vos querite a phitonibus et a diuinis qui stridēt in incantationibs suis: nūquid nō pplus a deo suo requiret visionē p viuis ac mortuis? Ad legē magis et ad testimoniū. Quod si non dixerint iuxta verbū hoc: non erit eis matutina lux. Et transibit per eam ⁊ corruet et esuriet: et cū esurierit irascet: et maledicet regi suo et dño suo. Et suspiciet sursū ⁊ ad terrā intuebitur: ⁊ ecce tribulatio ⁊ tenebre ⁊ dissolutio et āgustia et caligo plequēs et nō poterit aufugere de āgustia sua. ix

Primo tempore alleuiata est ira zabulon ⁊ ira neptalim: et nouissimo aggrauata ē via maris trās iordanen galilee gentiū pplus q̄ ābulabat i tenebris vidit lucem magnā: habitantibus in regione umbre mortis· lux orta est eis. Multiplicasti gentem: non magnificasti letitiam. Letabunt coram te sicut qui letantur in messe: sicut exultant victores capta preda quando diuidūt spolia. Jugū enim oneris eius· et virgam humeri eius et sceptrū exactoris eius superasti: sicut in die madyan. Quia omnis violenta pdatio cum tumultu ⁊ vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem: et cibus ignis. Paruulus enim natus est nobis: filius datus est nobis. Et factus est principatus sup

humerū eius: et vocabitur nomē ei⁹ āmirabilis·consiliarius·deus·fortis· pater futuri seculi:princeps pacis. ℣Multiplicabitur eius imperiū et pacis nō erit finis: sup soliū dauid et super regnum eius:ut cōfirmet illud et corroboret in iudicio et iustitia amodo et usq; ī sempiternū. Zelus dñi exercituum faciet hoc. Verbū misit dominus in iacob:et cecidit in israhel. Et sciet omnis pplus ephraim et habitantes samariam in superbia ⁊ magnitudine cordis dicentes. Lateres ceciderūt sed q̄dris lapidibz edificabim⁹ sicomoros succiderunt: sed cedros immutabim⁹. Et eleuabit dñs hostes rasin sup eū ⁊ inimicos ei⁹ in tumultū vertet:syriam ab oriente et philistijm ab occidente: et deuorabunt israhel toto ore. In omnibz hijs nō est auersus furor eius: sed adhuc manus ei⁹ extenta. Et pplus nō est reuersus ad percutientem se: ⁊ dominū exercituū nō inquisierūt. Et disperdet dñs ab israhel caput ⁊ caudā: incuruātem et deprauantem die una. Longeu⁹ et honorabilis ipe ē caput: et ppheta docens mendaciū ipe ē cauda. Et erūt qui beatificant pplm istū seducentes:et qui beatificant ipi precipitabūt. Propter hoc sup adolescentulis ei⁹ non letabitur dñs:et pupillos eius et viduas nō miserebitur. Quia omnis ypocrita ē et nequā: et uniuersum os locutū est stultitiā. In omnibus hijs non est auersus furor eius:sed adhuc manus eius extenta. Succensa est enī q̄si ignis impietas: uepre ⁊ spinā vorabit. Et succendetur ī densitate salt⁹: et conuoluetur ī superbia fumi. In ira domini exercituū cōturbata est terra: ⁊ erit pplus quasi esca ignis. Vir fratri suo nō parcet: et declinabit ad dextrā et esuriet: et comedet ad sinistram et nō saturabit. Vnusquisq; carnē brachij sui vorabit:manasse ephraim ⁊ ephraim manassen:et simul ipi cōtra iudam. In omnibz hijs nō ē auersus furor ei⁹:sed adhuc manus ei⁹ extenta. ℟

Ve qui condūt leges iniquas· et scribentes iniustitiam scripserūt: ut opprimerēt ī iudicio pauperes ⁊ vim facerent cause humilium pplī mei: ut essent vidue preda eox ⁊ pupillos diriperent. Quid facietis in die visitationis et calamitatis delōge venientis? Ad cui⁹ cōfugietis auxiliū et ubi derelinquetis gloriā vestrā: ne incuruemini sub vinculo· et cū interfectis cadatis? Super omnibz hijs nō ē auersus furor ei⁹: sed adhuc manus eius extenta. Ve assur. Virga furoris mei ⁊ baculus ipse est: in manu ei⁹ indignatio mea. Ad gentem fallacem mittam eū· ⁊ contra pplm furoris mei mādabo illi: ut auferat spolia ⁊ diripiat pdam: ⁊ ponat illum in cōculcationē quasi lutū platex. Ipe autē nō sic arbitrabitur· et cor eius non ita estimabit: sed ad conterendū erit cor eius: ⁊ ad interniciōnē gentiū nō paucax. Dicet enī. Numqd non principes mei simul reges sunt? Nūquid nō ut charchamis sic calanno:et ut arphath sic emath? Numqd nō ut damasc⁹ sic samaria? Quomō inuenit manus mea regna ydoli: sic et simulacra eox de iherusalem ⁊ de samaria. Nūquid nō sicut feci samarie et ydolis ei⁹:sic faciā iherusalē ⁊ simulacris eius? Et erit cū impleuerit dominus cūcta opera sua in monte syon et in iherusalē· visitabo sup fructum magnifici cordis regis assur: et sup gloriā altitudinis oculox ei⁹. Dixit enim. In fortitudine manus mee feci:

50

et in sapientia mea intellexi. Et abstuli terminos pꝛorū: et principes eoꝝ depredatus sum: et detraxi quasi potens insublimi residentes. Et inuenit ꝙsi nidū manus mea fortitudinē pꝛorū: et sicut colliguntur oua que derelicta sunt: sic uniuersam terrā ego cōgregaui: et non fuit qui moueret pennā et aperiret os et gānīret. Numquid gloriabitur securis cōtra eum qui secat in ea: aut extollitur serra contra eū a quo trahitur? Quomodo si eleuetur uirga contra eleuantē se: et extolletur baculus qui utiq; lignū est. Propter hoc mittet dominator dñs exercituū in pinguibus eius tenuitatem: et subtus gloria eius succensa ardebit ꝙsi combustio ignis: et erit lumē israhel in igne et sanctus eius in flāma: et succendetur et deuorabitur spīna eiꝰ et uepres in die una: et gloria saltus eius et carmeli eius ab anima usq; ad carnem consumetur. Et erit terrore pfugus: et reliqe ligni saltus eius pre paucitate numerabūtur: et puer scribet eos. Et erit in die illa non adiciet residuū israꝫ: et hij qui fugerint de domo iacob innīti super eo qui percutit eos: sed innitetur sup dominū sanctū israhel. In ueritate reliquie cōuertent: reliquie inquā iacob ad deum fortem. Si enim fuerit pꝛs tuus israhel quasi harena maris: reliquie conuertent ex eo. Cōsummatio abbreuiata inundabit iustitiā. Consummationē enī et abbreuiationē dominus deus exercituū faciet in medio omnis terre. Propter hoc hec dicit dñs deus exercituum. Noli timere populus meus habitator syon ab assur. In uirga enī percutiet te: et baculū suū leuabit sup te in uia egipti. Adhuc enī paululum modicūq; et consummabitur indignatio: et furor meus sup scelus eoꝝ. Et suscitabit sup eum dñs exercituū flagellū iuxta plagā madyan in petra oreb: et uirgā suā sup mare: et leuabit eā in uia egipti. Et erit in die illa auferetur onus eius de humero tuo: et iugum eius de collo tuo: et computrescet iugum a facie olei. Veniet in aioth: transibit in magron: apud magmas cōmendabit uasa sua. Transierūt cursim: gabee sedes nostre. Obstupuit rama: gabaath saulis fugit. Hymni uoce tua filia gallim: attende laysa pauperula anathoth. Migrauit medemena: habitatores gabim cōfortamini. Adhuc dies: ut in nob stetur. Agitabit manū suā sup mōtem filie syon: et collē hierusalē. Ecce enī dominator dñs exercituū cōfringet lagunculā in terrore: et excelsi statura succidentur et sublimes humiliabuntur. Et subuertentur cōdensa saltus ferro: et libanus cum excelsis cadet.

Et egredietur uirga de radice iesse: et flos de radice eiꝰ ascendet: et requiescet sup eū spīritus dñi: spīritus sapientie et intellectus: spīritꝰ consilij et fortitudinis: spīritus scientie et pietatis: et replebit eū spīritꝰ timoris dñi. Non secm uisionē oculoꝝ iudicabit: neq; secm auditū auriū arguet. Sed iudicabit in iustitia pauperes: et arguet in equitate pro māsuetis terre. Et percutiet terrā uirga oris sui: et spīritu labioꝝ suoꝝ interficiet impiū. Et erit iustitia cingulū lūboꝝ eius: et fides cinctoꝝ renum eius. Habitabit lupus cū agno: et pardus cum hedo accubabit. Vitulus et leo et ouis simul morabunt: et puer parulus minabit eos. Vitulꝰ et ursus pascent simul: requiescent catuli eoꝝ. Leo quasi bos

comedet paleas: et delectabitur infās
ab ubere sup foramina aspidis: et ī ca-
uerna reguli qui ablactat⁹ fuerit ma-
num suā mittet. Non nocebūt et nō
occident ī oī monte sancto meo:
quia repleta est terra sciētia dñi:
sicut aque maris operientis. In die il-
la radix iesse qui stat in signū pplorū.
ipm gentes deprecabūtur: et erit sepul-
crum eius gloriosum. Et erit in die il-
la. adiciet dns manū suā ad possiden-
dum residuū ppli sui. qd relinquet ab
assyriis z ab egipto et ab aphetros et
ab ethiopia. et ab elam et a semnaar
et ab emath z ab insulis maris. Et le-
uabit signū ī nationes: z cōgregabit
profugos israhel. Et dispsos iuda col-
liget a quatuor plagis terre: et auferet-
ur zelus ephraim: et hostes iuda pe-
ribunt. Ephraim nō emulabitur iu-
dam: et iudas nō pugnabit contra
ephraim. Et volabūt ī humeros phi-
listiim p mare: simul pdabuntur filiī-
os orientis. Ydumea z moab pceptū
manus eox: et filij amon obedientes
erunt. Et desolabit dns linguam ma-
ris egipti: z eleuabit manum suā su-
per flumen in fortitudine spūs sui:
et percutiet eum in septem riuis. ita ut
transeant per eum calciati. Et erit via
residuo populo meo qui relinquetur
ab assyriis: sicut fuit israheli in die
qua ascendit de terra egipti. xij.

Et dices in die illa. Confitebor ti-
bi dne quoniā iratus es michi:
cōuersus est furor tuus: et cōsolatus
es me. Ecce deus saluator meus: fidu-
cialiter agam et non timebo. Quia
fortitudo mea z laus mea dns: et fa-
ctus est michi in salutem. Haurietis
aquas in gaudio de fontibus salua-
toris: et dicetis in illa die confitemini
domino: et inuocate nomē eius. Nota-
tas facite in pplis adinuentiones ei⁹.
mementote qm excelsum est nomē ei⁹.
Cantate dño qm magnifice fecit: annun-
ciate hoc ī oīa terra. Exulta et
lauda habitatio syon: quia magnus
in medio tui sanctus israhel. xij

Onus babilonis: qd vidit ysaias
filius amos. Super mōtem ca-
liginosū leuate signū: exaltate voce.
leuate manū: et ingrediantur portas
duces. Ego mādaui sanctificatis me-
is. et vocaui fortes meos ī ira mea. ex-
ultantes in gloria mea. Vox multi-
tudinis in montibus quasi populorū
frequētiū: vox sonitus regum gentiū
cōgregatax. Dominꝰ exercituū pcepit
militie belli: venientibus de terra procul.
A summitate celi dns et vasa furoris
eius: ut disperdat omnē terrā. Ululate
quia ppe ē dies dni: quia vastitas a
dño veniet. Propter hoc omnes ma-
nus dissoluentur: et omne cor homi-
nis tabescet z conteretur. Tonsiones et
dolores tenebūt quasi parturiens do-
lebūt. Vnusquisq; ad primū suū stu-
pebit: facies combuste vultꝰ eox. Ecce
dies domini venit crudelis et indigna-
tionis plenus et ire furorisq;: ad po-
nendam terrā ī solitudinē z peccatores
eius conterendos de ea: quoniā stelle
celi et splendor eax non expandent lu-
men suū. Obtenebratus est sol in ortu
suo: et luna non splendebit ī lumine
suo. Et visitabo sup orbis mala: et
contra impios iniquitatem eox. Et
quiescere faciā superbiā infideliū: et ar-
rogātiā fortiū humiliabo. Preciosior
erit vir auro: et homo mūdo obrizo.
Sup hoc celū turbabo. et mouebitur
terra de loco suo: ppter indignationē
dominī exercituū. et ppter diē ire furoris

eius. Et erit quasi dāmula fugiens et
quasi auis: et non erit qui congreget.
Vnusquisq; ad ppm suū cōuertetur:
et singuli ad terrā suam fugiēt. Oīs
q̄ inuentꝰ fuerit occidet: et oīs q̄ su-
peruenerit cadet in gladio. Infantes e-
orum allidētur ī oculis eoꝝ: diripien-
tur domus eoꝝ: et uxores eoꝝ uiola-
buntur. Ecce ego suscitabo super eos
medos · qui argentū non querāt nec
auꝝ uelint: sed sagittis paruulos in-
terficiāt · ⁊ lactantibus uteris non mi-
sereantur: et sup filios non parcat o-
culus eoꝝ. Et erit babilon illa ciuitas
gloriosa in regnis · inclita in superbia
chaldeoꝝ: sicut subuertit dns sodomā
et gomorrā. Nō habitabit usq; in finē:
et non fundabitur usq; ad generatiō-
nem et generationem. Nec ponet
ibi tentoria arabs · nec pastores requi-
escent ibi: sed requiescent ibi bestie: ⁊ re-
plebūtur domus eoꝝ draconibus. Et
habitabūt ibi struciones ⁊ pilosi saltа-
būt ibi: et respōdebūt ibi ulule ī edibꝫ
eiꝰ: ⁊ sirene ī delubris uoluptatis. xiij

Prope est ut ueniat tempus eius:
et dies eiꝰ nō elongabūtur. Mi-
serebit enī dns iacob et eliget adhuc
de israhel: ⁊ requiescere eos faciet sup
humū suā. Adiūget aduena ad eos:
et adherebit domui iacob. Et tenebūt
eos pplī: et adducent eos ī locū suum.
Et possidebit eos domus israhel sup
terrā dnī in seruos et ācillas: et erunt
capientes eos qui se ceperāt: et subici-
ent exactores suos. Et erit in die illa
cum requiē dederit tibi deus de labore
tuo · et a cōcussione tua · et a seruitute
dura qua ante seruisti: sumes parabo-
lam istam cōtra regem babilonis ⁊ di-
ces. Quomō cessauit exactor: quieuit
tributū? Cōtriuit dns baculū impioꝝ ·
uirgam dominantiū cedentem pplos
indignatione · plaga insanabili: sub-
icientem in furore gentes: psequentem
crudeliter. Conquieuit et siluit omnis
terra: gauisa est et exultauit: abieres q̄
letate sūt sup te · ⁊ cedri libani. Exquo
dormisti nō ascendet q̄ succidat nos
Infernus subter te conturbatus est: in
occursum aduentꝰ tui suscitauit tibi
gigantes oēs principes terre. Sur-
rexerūt de solijs suis omnes principes
nationū: uniuersi respondebūt ⁊ dicēt
tibi. Et tu uulneratus es sicut et nos:
nostri similis effectus es. Detracta est
ad inferos superbia tua: concidit cada-
uer tuū. Subter te sternetur tinea · ⁊ o-
perimentū tuū erūt uermes. Quomō
recidisti de celo lucifer qui mane orie-
baris? Corruisti in terram qui uulne-
rabas gentes: qui dicebas in corde tuo.
In celum cōscendā · sup astra dei exal-
tabo soliū meū: sedebo in monte testa-
menti · in lateribꝫ aquilonis: ascendā
sup altitudinē nubiū · similis ero altis-
simo. Verūtamē ad infernū detraheris ·
in profundū laci. Qui te uiderint ad te
inclinabūtur: teq; prospicient. Nunq̄d
iste est uir qui conturbauit terram · qui
concussit regna: qui posuit orbem de-
sertum · ⁊ urbes eius destruxit? Vinctis
eiꝰ nō aperuit carcerem. Oēs reges
gentiū uniuersi dormierūt in gloria
uir in domo sua · tu aūt proiectus es de
sepulcro tuo quasi stirps inutilis: pol-
lutus et obuolutus · cum hijs qui in-
terfecti sunt gladio: et descenderunt
usq; ad fundamēta laci. Quasi cada-
uer putridū nō habebis cōsortiū neq;
cum eis in sepultura. Tu enim terram
tuā perdidisti: tu ppm occidisti. Nō vo-
cabitur in eternū semen pessimorum.
Preparate filios eius occisioni: in

iniquitate patrū eoꝝ. ſſnō cōſurgent: nec hereditabūt terrā neq; implebūt faciem orbis ciuitatū. Et conſurgam ſup eos dicit dominus exercituum: et pdam babilonis nomē et reliquias. et germen et pgeniem dicit dominus. Et ponā eos in poſſeſſionē ericij. ⁊ in paludes aquaꝝ: et ſcopabo eam i ſcopa terens dicit dñs exercituū. Juravit dñs exercituū dicens. Si non ut putaui ita erit. et quomō mente tractaui ſic eueniet: ut conterā aſſirium in terra mea. et in mōtibz meis conculcē eum: et auferetur ab eis iugum eius: et onꝰ illius ab humero eorū tolletur. Hoc conſiliū qđ cogitaui ſup omnē terrā: et hec eſt manus extenta ſuper oēs gentes. Dñs exercituū decreuit: et quis poterit infirmare? Et manus eius extenta: et quis auertet eam? In anno quo mortuus eſt rex achas factum eſt onus iſtud. ſſAle leteris philiſtea omnis tu: quoniā comminuta eſt virga pruſſoris tui. De radice enim colubri egredietur regulus: et ſemen eius abſorbens volucrem. Et paſcent primogenita pauperū. et pauperes fiducialiter requieſcent: et interire faciā infame radicem tuam: et reliquias tuas interficiam. Vlula porta. clama ciuitas: pſtrata eſt philiſtea omnis. Ab aquilone enim fumus veniet: et non eſt qui effugiat agmen eius. Et quid reſpondebitur nunciis gentis? Quia dominus fundauit ſyon: et in ipa ſperabūt pauperes pplꝰ ei. xiiij.

Onus moab. Quia nocte vaſtata eſt ar. moab conticuit: quia nocte vaſtatus eſt murus. moab conticuit. Aſcendit domus dybon. ad excelſa in planctū: ſup nabo. ⁊ ſup medaba. moab vlulabit. In cūctis capitibz eius caluicium: omnis barba radetur. In triuiis eiꝰ accincti ſūt ſacco: ſup tecta eius et i plateis eiꝰ omnis vlulatꝰ deſcendet in fletum. Clamauit eſebon. et eleale: uſq; iaſa audita eſt vox eoꝝ. Super hoc expediti moab vlulabūt: anima eiꝰ vlulabit ſibi. Cor meū ad moab clamabit: vectes eius ad ſegor vitulam cōſternātem. Per aſcenſum enim luith flens aſcendet: ⁊ i via oronaym clamorē contritionis leuabūt. Aque enim nemrim deſerte erūt: quia aruit herba. defecit germē: viror omnis interiit. Secundū magnitudinē operis. ⁊ viſitatio eoꝝ. Ad torrentē ſalicum ducent eos: quoniā circuibit clamor terminū moab. Vſq; ad gallim vlulatus eiꝰ. et uſq; ad puteū helim clamor eiꝰ: qā aque dybon replete ſūt ſanguine. Ponam enim ſuper dybon additamenta hijs qui fugerint de moab leonem: et reliquijs terre. xv.

Emitte agnum dominatorē terre: de petra deſerti ad montē filie ſyon. Et erit ſicut auis fugiens. et pulli de nido auolātes: ſic erunt filie moab in tranſitu arnon. Ini conſiliū. coge cōſiliū: pone ūſi nocte umbrā tuā i meridie. Abſcōde fugientes: et vagos ne prodas. Habitabūt apud te pfugi mei. ſſMoab eſto latibulum eoꝝ a facie vaſtatoris. ſſinitus eſt enim puluis: cōſummatus eſt miſer: defecit qui conculcabat terram. Et pparabitur i miſericordia ſoliū: ⁊ ſedebit ſup eum in veritate in tabernaculo dauid: iudicans et querens iudiciū. et velociter reddens qđ iuſtum eſt. ſſAudiuimꝰ ſuperbiā moab: ſuperbus eſt valde. Superbia eius et arrogantia eius et indignatio eius. pluſq; fortitudo eiꝰ. Idcirco vlulabit moab: et moab vniuerſus vlulabit.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Hisis qui letãtur sup muro cocti lateris loquiminí plagas suas: qñ subur-
bana esebon deserta sunt. Et vinea sa-
bama·domini gentiũ exciderunt. Fla-
gella eius usq; ad iazer puenerũt·erra-
uerũt in deserto: ꝑpagines eius relicte
sunt·trãsierũt mare. Sup hoc plora-
bo ī fletu iazer vineã·sabama. Inebria-
bo te lacrima mea esebon et eleale: qñ
super vindemiam tuã et sup messem
tuam vox clamantiũ irruit. Et aufere-
tur letícia ⁊ exultatio de carmelo: ⁊ in
vineis nõ exultabit neq; iubilabit. Vi-
nũ in torcularí nõ calcabit qui calca-
re consueuerat: vocé calcãtiũ abstuli.
Sup hoc venter meus ad moab qua-
si cithara sonabit: et viscera mea ad
murũ cocti lateris. Et erit cũ apparue-
rit qđ laborauit moab super excelsis
suis·ingredietur ad sancta sua ut ob-
secret: et nõ valebit. Hoc verbũ quod
locutus est dñs ad moab extũc: ⁊ nũc
locutus est dicens. In tribs ãnis qua-
si annî mercẽnarij·auferet gloria mo-
ab sup omnẽ populo multo: et relin-
quetur in eo sicut racemus paruus et
modicus·nequaquã mꝛcus. xvj·

Onus damasci. Ecce damascus
desinet esse ciuitas: et erit sicut a-
ceruus lapidũ in ruina. Derelicte ciui-
tates aroer gregibs erũt: et requiescent
ibi·et non erit qui exterreat. Et cessabit
adiutoriũ ab ephraim·et regnũ a da-
masco: et reliquie syrie sicut gloria fili-
orũ isrl erũt·dicit dñs exercituũ. Et erit
in die illa attenuabit gloria iacob·et
pingues carnes eius marcescent: et erit
sicut cõgregãs in messe qđ restiterit: et
brachiũ eius spicas leget. Et erit sicut
quercus spicas in valle raphaim: ⁊ re-
linquet in eo sicut racemus: et sicut ex-
cussio olee·duarũ uel triũ oliuarũ in
summitate rami·sue ñtuor aut quin-
q;. In ramis fructus eius: dicit dñs deus isrl. In die illa inclina-
bitur homo ad factorem suũ·et oculi
eius ad sanctũ isrl respicient: et nõ in-
clinabitur ad altaria que fecerũt ma-
nus eius·⁊ que operati sunt digiti ei9:
nõ respicient lucos et delubra. In die
illa erũt ciuitates fortitudinis ei9 dere-
licte·sicut aratra et segetes que derelicte
sunt a facie filiorũ israhel: et eris deser-
ta·quia oblita es dei saluatoris tui: ⁊
fortis adiutoris tui non es recordata.
Propterea plantabis plantationem
infidelem: et germẽ alienũ seminabis.
In die plantationis tue labrusca: et
mane semẽ tuum florebit. Ablata est
messis in die hereditatis: et dolebit
grauiter. Ve multitudo ꝑplorũ multo-
rum ut multitudo maris sonantis: et
tumultus turbaꝝ sicut sonitus aquaꝝ
multaꝝ. Sonabũt ꝑpli sicut sonitus
aquaꝝ inundantiũ: et increpabit eũ
et fugiet procul: et rapietur sicut puluis
montiũ a facie venti: et sicut turbo co-
ram tempestate. In tempore vespere·et
ecce turbatio: in matutino·et non sub-
sistet. Hec est pars eoꝝ q̃ vastauerunt
nos: ⁊ sors diripientiũ nos. xvij·

Ve terre cymbalo alaꝝ que ẽ trans
flumina ethiopie: que mittit in
mari legatos: et in vasis papiri sup
aquas. Ite ãgeli veloces ad gentem
conuulsam ⁊ dilaceratã: ad ꝑplm terri-
bilem post quẽ non est alius·gentem
exspectantem et cõculcatã: cui9 diripue-
runt flumina terram eius. Omnes ha-
bitatores orbis q̃ moramini in terra·
cum eleuatũ fuerit signũ in mõtibus
videbitis: et clãgorem tube audietis:
q̃a hec dicit dñs ad me. Quiescam et
cõsiderabo ī loco meo: sicut meridiana

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

lux clara erit: & sicut nubes roris in die messis. Ante messem enim totus efflorebit: & immatura pfectio germinabit: et pcidentur ramusculi eius falcibus. et que derelicta fuerint abscindentur. execuientur. et relinquentur simul auibus montium et bestijs terre: et estate perpetua erunt sup eum volucres. et omnes bestie terre sup illum hiemabunt. In tempore illo deferetur munus dño exercituu a pplo diuulso & dilacerato: a pplo terribili post que non fuit alius: a gente expectate. expectate & conculcata: cuius diripuerunt flumina terra eius: ad locum nois dñi exercituu monte syon. xviij

Onus egipti. Ecce dñs ascendet super nubem leuem et ingredietur egiptum: et comouebunt simulacra egipti a facie eius: et cor egipti tabescet in medio eius. Et concurrere faciam egiptios aduersus egiptios: et pugnabit vir contra fratre suum. et vir contra amicum suum: ciuitas aduersus ciuitatem. regnum aduersus regnum: et dirumpetur spiritus egipti in visceribus eius. et consilium eius pcipitabo: et interrogabunt simulacra sua. et diuinos suos. & phitones. et ariolos: et tradam egiptum in manu dnoz crudelium: et rex fortis dominabit eoz. ait dñs exercituu. Et arescet aqua de mari et fluuius desolabit atq; siccabit: et deficient flumina: attenuabunt et siccabuntur riui aggerum. Calamus et iuncus marcescet: nudabit alueus riui a fonte suo. Et omnis sementis irrigua siccabit: arescet et non erit. Et merebunt piscatores: et lugebunt omnes mittentes in flumen hamum: & expandentes rete sup faciem aque marcescent. Confundent qui operabant linum: pectentes & texentes subtilia. Et erunt irrigua eius flaccentia:

omnes qui faciebant lacunas ad capiendos pisces. Stulti principes thaneos: sapientes consiliarij pharao dederunt consilium insipiens. Quomodo dicitis pharaoni filio sapientium ego: filius regum antiquoz? Vbi nunc sunt sapientes tui? Annuncient tibi et indicent quid cogitauerit dñs exercituu super egiptum. Stulti facti sunt principes thaneos. emarcuerunt principes memphios: deceperunt egiptum. angulum pploz eius. Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis: & errare fecerunt egiptum in omni opere suo: sicut errat ebrius & vomens. Et non erit egipto opus quod faciat: caput & caudam incuruatem & refrenatem. In die illa erit egiptus quasi mulieres: & stupebunt. et timebunt a facie commotionis manus dñi exercituu. quam ipse mouebit super eam: & erit terra iuda egipto in festiuitatem. Omnis qui illius fuerit recordatus. pauebit a facie consilij dñi exercituum: quod ipe cogitauit sup eam. In die illa erunt quinq; ciuitates in terra egipti loquentes lingua chanaan: et iurantes p dñm exercituu. Ciuitas solis vocabit una. In die illa erit altare domino in medio egipti: et titulus iuxta terminum eius dño: et erit in signum et in testimonium dño exercituu in terra egipti. Clamabunt enim ad dñm a facie tribulantis: & mittet eis saluatorem et propugnatorem qui liberet eos. Et cognoscet dñs ab egipto. & cognoscent egiptij dominum in die illa: & colent eum in victimis & in muneribus: & vota vouebunt dño & soluet. Et percutiet dominus egiptum plaga & sanabit ea: & reuertent ad dñm & placabitur eis: & sanabit eos. In die illa erit via de egipto in assirios: & introibit assirius egiptum. et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

egiptius in assirios: & seruient egipti assiriis. In die illa erit israhel tercius egipto et assirio benedictio in medio terre: cui benedixit dominus exercituū dicēs. Benedictus pp̄lus meus egipti: et opus manuum mearū assiriis: hereditas autem mea israhel. xix

In anno quo ingressus est tharran in azotum · cum misisset eū sargon rex assiriox et pugnasset contra azotum et cepisset eam: in tempore illo locutus est dñs in manu ysaie filij amos dicens. Vade et solue saccū de lūbis tuis: et calciamēta tua de pedibus tuis. Et fecit sic: vadēs nud⁹ & discalciat⁹. Et dixit dñs. Sicut ābulauit seruus meus ysaias nudus & discalciatus: trium ānox signū et portentū erit super egiptum et sup ethiopiā: sic minabit rex assiriox captiuitatē egipti · et transmigrationē ethiopie · iuuenē et senem nudam & discalciatā discooptis natibus ignominiam egipti. Et timebūt et confundentur ab ethiopia spe sua: et ab egipto gloria sua. Et dicet habitator insule huius in die illa. Hecce ne erat spes nostra · ad quos cōfugimus in auxilium: ut liberaret nos a facie regis assiriorum? Et quomodo effugere poterimus nos? xx

Onus deserti maris. Sicut turbines ab affrico venūt · de deserto venit: de terra horribili visio dura nūciata ē michi. Qui incredul⁹ ē · infideliter agit: et q̄ depopulator ē vastat. Ascende elam et obside medе: omnē gemitū eius cessare feci. Propterea repleti sunt lūbi mei dolore: angustia possedit me · sicut āgustia parturientis. Corrui cū audirem: cōturbatus sum cum viderē. Emarcuit cor meū: cenebre stupefecerūt me. Babilon dilecta mea · posita est michi i umbraculū. Pone mensam: cōtemplare i specula. Comedentes et bibentes · surgite principes · arripite clipeū: hec enim dixit michi dominus. Vade et pone speculatorē: et q̄cunq; viderit ānunciet. Et vidit curreū duox equitum · ascensorē asini et ascensorē cameli: et contemplatus est diligenter multo intuitu. Et clamauit leo. Sup speculā dñi ego sum stans iugiter p die: & sup custodiā meā ego sum stans totis noctibus. Ecce iste venit ascensor vir bige equitū. Et respondit et dixit. Cecidit cecidit babilon: et omnia sculptilia deox eius contrita sunt in terrā. Tritura mea & filia aree mee: q̄ audiui a dño exercituū deo israhel ānunciauī vobis. Onus duma. Ad me clamat ex seir. Custos quid de nocte: custos quid de nocte? Dixit custos. Venit mane et nox. Si queritis querite: conuertimini · venite. Onus i arabia. In saltu ad vesperā dormietis: in semitis dodanim. Occurrentes sicienti ferte aquā: qui habitatis terrā austri · cū panibz occurrite fugienti. A facie enī gladioz fugerūt · a facie gladij imminentis: a facie arcus extenti · a facie grauis pliis: q̄m hec dicit dñs ad me. Adhuc in uno āno quasi in āno mercennarij · & auferetur omnis gloria cedar: & reliquie numeri sagittariox fortiū de filiis cedar imminuentur. Dominus enī deus israhel locutus est. xxi

Onus vallis visionis. Quid nā tibi quoq; est quia ascendisti? Et tu omnis increta clamoris plena: urbs frequēs · ciuitas exultās. Interfecti tui non interfecti gladio: nec mortui tui mortui in bello. Cuncti principes tui fugerūt simul: & vincti sūt pariter:

procul fugerũt. Propẽea dixi· recedite a me: amare flebo. Nolite ĩcumbere· ut consolemini me sup vastitate filie populi mei. Dies enim interfectionis et cõculcationis· z fletuũ dño deo exercituũ in valle visionis. Scrutãs murũ et magnificus sup montem. Et elam sumpsit pharetrã: currũ hominis equitis· z parietẽ nudabit clipeus. Et erũt electe valles tue plene quadrigarũ: et equites ponent sedes suas in porta: z reuelabitur operimẽtum iude. Et videbitis in die illa armamẽtariũ domus saltus: z scissuras ciuitatis dauid videbitis: quia multiplicate sunt. Et cõgregastis aquas piscine inferioris: z domꝰ iherusalẽ numerastis: et destruxistis domꝰ ad muniendũ murũ. Et lacum fecistis inter duos muros· et aquam piscine veteris: z nõ suspexistis ad eum qui fecerat eam: z operatorẽ eius de lõge non vidistis. Et vocabit dñs deus exercituũ in die illa ad fletũ· et ad planctũ· ad caluiciũ· z ad cingulum sacci: et ecce gaudiũ z letitia· occidere vitulos· et iugulare arietes: comedere carnes z bibere vinũ. Comedamꝰ et bibamus: cras enim moriemur. Et reuelata est vox in auribus meis dñi exercituũ. Si dimittetur iniquitas hec vobis· donec moriamini: dicit dñs deus exercituũ. Hec dicit dñs deus exercituũ. Vade ingredere ad eum qui habitat in tabernaculo· ad sobnam ꝓpositum templi: z dices ad eũ. Quid tu hic· aut ñsi qs hic: Quia excidisti tibi hic sepulcrũ: excidisti in excelso memoriã: diligẽter ĩpetra tabernaculũ tibi. Ecce dñs asportari te facit· sicut asportat gallus gallinacius: et quasi amictum sic subleuabit te. Coronã coronabit te tribulatione: ñsi pilam mittet te in terrã latam et spaciosam. Ibi morieris: z ibi erit curꝰ glorie tue ignominia domus dñi tui. Expellã te de statione tua: z de ministerio tuo deponã te. Et erit in die illa· vocabo seruũ meũ eliachim filiũ helchie· et induam illũ tunica tua: z cingulo tuo cõfortabo eũ· et potestatẽ tuã dabo ĩ manu eius: z erit ꝙsi pater habitãtibꝫ iherusalẽ et domui iuda. Et dabo clauem domꝰ dauid sup humerũ eius: z aperiet z nõ erit qui claudat: z claudet et non erit ꝙ aperiat. Et figam illum paxillũ in loco fideli: z erit in soliũ glorie domui patris sui: z suspendẽt sup eum omnẽ gloriã domus patris eius· vasorũ diuersa genera: omne vas paruulum· a vasis crateraru· usq; ad oñe vas musicorũ. In die illa dicit dñs exercituũ· auferetur paxillus ꝙ fixus fuerat ĩ loco fideli: et frangẽ et cadet· z peribit qđ ꝓpenderat ĩ eo: qa dñs locutꝰ est. xxiij·

Onus tyri. Vlulate naues maris· qa vastata ẽ domꝰ unde uenire cõsueuerãt: de terra cethim· reuelatum est eis. Tacete qui habitatis in insula: negociato sydonis. Trãsfretãtes mare repleuerũt te in aquis multis: semen nili fluminis fruges eiꝰ: et facta est negociatio gentiũ. Erubesce sydon. Ait enim mare et fortitudo maris dices. Non parturiui z non peperi· et non enutriui iuuenes: nec ad incrementũ produxi virgines. Cũ auditũ fuerit in egipto: dolebunt cum audierint de tyro. Transite maria: vlulate qui habitatis in insula. Numquid nõ hec vra est que gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua: Ducent eam pedes sui longe ad pegrinandũ. Quis cogitauit hoc sup tyrum· quõdã coronatã: Cuiꝰ negociatores principes: institores

eius incliti terre. Dominus exercituū
cogitauit hoc·ut detraheret superbiā
omnis glorie:⁊ ad ignominiā deduceret uniuersos inclitos terre. Transi
terrā tuā ñ̄si flumen filia maris:non
ē cingulū ultra tibi. Manū suā extendit sup mare:cōturbauit regna. Dñs
mādauit aduersus chanaan·ut contereret fortes eius. Et dixit. Non adicies
ultra ut glorieris·calumniā sustinēs
uirgo filia sydonis. In cethim cōsurgens transfreta:ibi quoq; non erit requies tibi. Ecce terra chaldeorū talis
pplus non fuit:assur fundauit eā. In
captiuitatem traduxerunt robustos
eius:suffoderūt domus eius:posuerunt eā in ruinā. Ululate naues maris:quia deuastata est fortitudo ura.
Et erit in die illa·i oblīuione erit tyre septuaginta annis·sicut dies regis
unius. Post septuaginta aūt ānos·
erit tyro ñ̄si cantricū meretrix. Sume
tibi citharā:circue ciuitatem meretrix
oblīuioni tradita. Bene cane:frequenta cānticum:ut memoria tui sit. Et erit
post septuaginta ānos uisitabit dñs
tyrum·et reducet eam ad mercedes suas:⁊ rursum fornicabitur cū uniuersis
regnis terre sup faciem terre:et erūt negociationes eius ⁊ mercedes eius sanctificate domino. Non cōdentur neq;
reponentur:quia his qui habitauerunt coram domino erit negociatio
eius:ut manducent in saturitate·et
uestiant̄ usq; ad uetustatē. xxiij.

Ecce dominus dissipabit terram ⁊
nudabit eam:⁊ affliget faciē eius:
et dispget habitatores eius. Et erit sicut
pplus sic sacerdos:et sicut seruus sic dominus eius:et sicut ancilla sic domina
eius. Sicut emens sic ille qui uendit:
sicut fenerator sic is q̄ mutuū accipit:
sicut qui repetit·sic qui debet. Dissipatione dissipabitur terra:et direptione
pdabitur. Dñs enim locutus est uerbū
hoc. Luxit ⁊ defluxit terra et infirmata
est:defluxit orbis·et infirmata est altitudo pplī terre:et terra interfecta est ab
habitatoribz suis:quia transgressi sūt
leges:mutauerūt ius:dissipauerunt
fedus sempiternū. Propter hoc maledictio uorabit terram·et peccabūt habitatores eius:ideoq; insanient cultores eius:et relinquent̄ homines pauci. Luxit uindemia:infirmata est uitis:
ingemuerūt oñes qui letabātur corde.
Cessauit gaudiū timpanoz:quieuit
sonitus letantiū:conticuit dulcedo citthare. Cum cantico nō bibent uinū:
amara erit potio bibentibus illā. Attrita est ciuitas uanitatis:clausa est omnis dom⁹ nullo introeūte. Clamor
erit sup uino in plateis:deserta ē oñis
letitia:translatum ē gaudiū terre. Relicta ē in urbe solitudo:et calamitas
opprimet portas:quia hec erūt in medio terre in medio pplorū. Quomō si
pauce oliue que remāserūt excutiant̄
ex oleo:et racemi cum fuerit finita uindemia. Hij leuabūt uocem suam atq;
laudabūt:cum glorificatus fuerit dominus hinnient de mari. Propter hoc
in doctrinis glorificate dñm:in insulis maris nomē dñi dei israhel. A finibz terre laudes audiuim⁹:gloriā iusti. Et dixi. Secretum meum michi:secretū meū michi. Ve michi. Preuaricantes puaricati sunt:⁊ puaricatione
trāsgressoz puaricati sunt. Formido
et fouea·et laqueus sup te qui habitatores terre. Et erit qui fugerit a uoce
formidinis cadet in foueam:et qui se
explicauerit de fouea tenebitur laqueo
quia catharacte de excelsis apte sunt·

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et concutientur fundamēta terre. Cōfractione cōfringetur terra: cōtritione
contereтur terra. Commotione cōmouebitur terra: agitatione agitabitur
terra sicut ebrius: ⁊ auferetur quasi tabernaculū unius nocti⁹. Et grauabit
eam iniquitas sua: et corruet et non adiciet ut resurgat. Et erit in die illa.
visitabit dominꝰ sup militiā celi in excelso: ⁊ sup reges terre qui sunt sup terram. Et cōgregabūtur in congregatione uniꝰ fasciis in lacum: et claudent ibi in carcerem: ⁊ post multos dies visitabūtur. Et erubescet luna. et cōfundetur sol. cū regnauerit dns exercituū i mōte syon et in ierusalē: et i cōspectu senū suoꝝ fuerit glorificatus. xxiiij

Domine deus meus es tu ⁊ exaltabo te: cōfitebor nomini tuo. quī fecisti mirabilia: cogitatōes āntiquas fideles amen. Quia posuisti ciuitatem in tumultū. urbem fortem in ruinam: domū alienoꝝ ut non sit ciuitas: et i sempiternū non edificetur. Super hoc laudabit te ppl⁹ fortis: ciuitas gentium robustaꝝ timebit te. Quia factus es fortitudo pauperis: fortitudo egeno i tribulatione sua: spes a turbine. umbraculū ab estu. Spiritꝰ enim robustoꝝ. quasi turbo impellens parietē: sicut estum in siti tumultū alienoꝝ humiliabis: et quasi calorem sub nube torrente. pginem fortiū marcescere facies. Et faciet dns exercituū oībus ppls in mōte hoc. cōuiuiū pinguium: cōuiuiū vindemie. conuiuiū pinguū medullatorū: vindemie defecate. Et pcipitabit in monte isto facie vinculi colligati sup oēs ppl⁹: et telā quā ordituꝰ est sup oēs nationes. pcipitabit mortem in sempiternū. Et auferet dominus deus lacrimā ab omni facie: et obprobriū pli sui auferet de uniuersa terra: quia dns locutus est. Et dicet in die illa. Ecce deus noster iste: expectabimus eum: et saluabit nos. Iste dominus: sustinuimus eum. Et exultabim⁹ et letabimur in salutari eius: quia requiescet manus domini in monte isto: ⁊ triturabitur moab sub eo. sicuti teruntur palee in plaustro. Et extendet manus suas sb eo. sicut extendit natans ad natandū: et humiliabit gloriam eius cum allisione manuum eius. Et munimenta sublimium murorum tuorum concident: et humiliabuntur et detrahentur i terrā usq; ad puluere. xxvi

In die illa cantabitur canticum istud i terra iuda. Urbs fortitudinis nre syon: saluator ponetur in ea murus et ātemurale. Aperite portas: et ingrediatur gens iusta. Custodiens veritatem. Verꝰ error abiit: tuabis pace: pacem. qa i te sperauim⁹. Sperastis i domino in seculis eternis: in dño deo forti in perpetuum. Quia incuruabit habitantes in excelso: ciuitatem sublimem humiliauit. Humiliabit eā usq; ad terrā. detrahet eā usq; ad pulueré. Cōculcauit eā pes: pes pauperis: gressus egenoꝝ. Semita iusti recta est: rectus callis iusti ad ambulandū. Et in semita iudicioꝝ tuoꝝ domine sustinuimus te: nomen tuum et memoriale tuum in desiderio anime. Anima mea desiderauit te i nocte: sed ⁊ spiritu meo in pcordiis meis: de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra: iusticiam discent habitatores orbis. Misereamur impio. ⁊ nō discet iusticiam: ⁊ In terra sanctorū iniqua gessit: ⁊ nō videbit gloriam domini. Domine exaltetur manus tua et nō

uideant:uideant et confundantur zelantes ppl̃i:et ignis hostes tuos deuoret. Domine dabis pacem nobis:omnia enim opera nostra operatus es nobis. Domine deus noster possiderunt nos dñi absq; te:tantũ i te recordemur nominis tui. Morientes non uiuãt:gigãtes nõ resurgãt. Propterea uisitasti et cõtriuisti eos:et pdidisti omnẽ memoriã eor. Indulsisti genti domine·indulsisti genti:nũquid glorificatus es? Elongasti omnes terminos terre. Domine in angustia requisierunt te:in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut que cõcepit eũ appropinquauerit ad partũ·dolens clamat in doloribus suis:sic facti sumus. A facie tua domine concepim9 et quasi parturiuim9 z peperim9 spiritum salutis:iusticiã nõ fecim9 i terra: ideo non ceciderunt habitatores terre. Viuent mortui tui:interfecti mei resurgent. Expergiscamini z laudate qui habitatis in puluere:quia ros lucis ros tuus·et terram gigantem detrahes in ruinã. Vade pplus me9 intra i cubicula tua·claude ostia tua sup te:abscondere modicum ad momentũ·donec ptranseat indignatio. Ecce enim dñs egredietr̃ de loco suo·ut uisitet iniquitatem habitatoris terre contra eum:z reuelabit terra sanguinẽ suũ·et nõ operiet ultra interfectos suos. xxvj.

In die illa uisitabit dñs in gladio suo·duro et grãdi z forti·sup leuiathan serpentem uectem·et sup leuiathan serpentem tortuosum:z occidet cetum qui in mari est. In die illa uinea meri cantabit ei. Ego dñs qui seruo eam:repente propinabo ei·ne forte uisitetur contra eam. Nocte z die seruo eam:indignatio nõ ẽ michi. Quis dabit me spinã et ueprem in pliũ? Gradiar sup eam·succendã eã pariter:an potiꝰ tenebit fortitudinẽ meã? Faciet pacẽ michi:faciet pacẽ michi. Qui ingrediũtur impetu ad iacob·florebit et germinabit isrl̃:et implebũt faciem orbis semine. Nunquid iuxta plagã percussit eum? Aut sicut occidit interfectos eiꝰ sic occisus ẽ? In mensura cõtra mensuram cum abiecta fuerit iudicabis eam:meditata est in spiritu suo duro p diem estus. Idcirco sup hoc dimittet iniquitas domui iacob:z iste omnis fructus·ut auferatur peccatũ eius. Cũ posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris allisos:non stabunt luci et delubra. Ciuitas enim munita desolata erit:speciosa relinquetur et dimittet̃ ꝯsi desertũ. Ibi pascet̃ uitulus et ibi accubabit:et cõsumet summitates eius. In siccitate messis illius conterentur mulieres·uenientes z docentes ea. Non ẽ enim pplus sapiens:propterea non miserebitur eius qui fecit eum:et qui formauit eum·non parcet ei. Et erit i die illa·pcutiet dñs ab alueo fluminis usq; ad torrentem egipti:z uos congregabimini unus et unus filij israhel. Et erit in die illa·clangetur in tuba magna:et uenient q̃ pditi fuerãt de terra assirioꝝ z qui eiecti erant de terra egipti:et adorabunt dominum in mõte sancto in iherusalẽ. xxvij.

Ue corone superbie·ebriꝰ ephraim·et flori decidenti·glorie exultationis eius:qui erant in uertice uallis pinguissime errantes a uino. Ecce ualidus et fortis dñs·sicut impet9 grandinis turbo cõfringens:sicut impetus aquaꝝ multaꝝ inundantiũ:z emissarium sup terrã spaciosam. Pedibꝫ conculcabitur corona superbie ebriorum

ephraim: et erit flos decidens glorie exultationis eius. qui est sup verticem vallis pinguiū. quasi temporaneum ante maturitatem autumni. Qđ cum aspexerit videns. statim ut manu tenuerit devorabit illud. In die illa erit dominus exercituum corona glorie. et sceptrū exultationis reliquo ppli sui. et spiritus iudicij sedenti sup iudicium: et fortitudo revertentibus de bello ad portam. Verum hij quoq; pre vino nescierūt: et p ebrietate errauerūt. Sacerdotes z pphete nescierūt pre ebrietate. absorti sunt a vino: errauerūt in ebrietate. nescierūt videntem. ignorauerūt iudiciū. Omnes enim mense replete sunt vomitu sordiūq;: ita ut non esset vltra locus. Quē docebit scientiā: et quē intelligere faciet auditū? Ablactatus est a lacte. auulsus ab vberibus: quia māda remāda. māda remāda: expecta reexpecta. expecta reexpecta: modicum ibi. modicū ibi. In loquela enī labij et lingua altera loquet ad populum istū. cui dixit. Hec ē requies mea. reficite lassum: z hoc est meum refrigeriū. et noluerūt audire. Et erit eis verbum dñi. manda remāda. manda remāda: expecta reexpecta. expecta reexpecta: modicū ibi. modicum ibi: ut vadant z cadant retrorsum. et cōterantur et illaqueent̄ et capiant̄. Propter hoc audite verbū dñi viri illusores: qui dominamini sup ppm meū qui est in hierusalē. Dixistis enim. Percussimus fedus cū morte: et cum inferno fecimus pactū. Flagellū inundās cū trānierit nō veniet sup nos: quia posuimus mendaciū spem nostrā. et mendacio protecti sumus. Idcirco hec dicit dñs deus. Ecce ego mittam in fundamēta syon lapidē. lapidē ꝓbatū. angulare. ꝓciosum. in fundamēto fundatū. Qui crediderit non festinet. Et ponā iudicium in pōdere: et iustitiā in mensura. Et subuertet grando spem mendacij et ꝓtectionē aque inundabunt: et delebitur fedus vestrū cum morte: z pactū vestrū cū inferno non stabit. Flagellū inundās cum transierit. eritis ei in conculcationem. Quādocunq; ptransierit tollet vos. quotiēs mane diluculo pertransiuit in die et i nocte: z tantūmodo sola vexatio intellectū dabit auditui. Coangustatum est enim stratum. ita ut alter decidat: et pallium breue utrunq; operire non potest. Sicut enī in mōte diuisionū stabit dñs sic i valle que est in gabaon iratꝰcetur: ut faciant opus suū. alienū opus eius: ut operetur opus suū. peregrinum est opꝰ eius ab eo. Et nūc nolite illudere: ne forte cōstringant̄ vincula vra. Consummationē enim et abbreuiationē audiui a dño deo exercituū sup vniuersam terram. Auribus percipite et audite vocem meā: attendite et audite eloquiū meum. Numquid tota die arabit arans. ut serat: ꝓscindet. et sariet humum suā? Nonne cum adequauerit faciem eius seret gith. et ciminū spargет: z nō ponet triticum p ordinem et hordeum. et milium. et viciam in finibꝰ suis? Et erudiet illū in iudicio: deus suus docebit illū. Non enim in serris triturabitur gith. nec rota plaustri super ciminū circuiet: sed in virga excutietur gith. et ciminū in baculo: panis aūt cōminuetur. Vex nō in ꝑpetuū triturās triturabit illū: neq; vexabit eū rota plaustri: nec i vngulis suis comminuet eum. Et hoc a dño deo exercituū exiuit. ut mirabile faceret cōsiliū z magnificaret iusticiā. Ve hariel. hariel

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ciuitas quā expugnauit dauid. xxviij.
Additus est annus ad annū. solennitates euoluti sūt: circūuallabo ariel. & erit tristis & merens: & erit michi quasi ariel. Et circundabo ūsi speram in circuitu tuo. & ponā cōtra te aggerem: et munimēta ponā in obsidionē tuā. Humiliaberis. de tra loqueris: et de humo audiet eloquiū tuum. Et erit ūsi phitonis de terra vox tua: & de humo eloquiū tuū musitabit. Et erit sicut puluis tenuis multitudo ventilantium te: et sicut fauilla prās iens multitudo eox qui contra te pualuerūt. Eritq; repente confestim a dōmino exercituū. visitabitur in tonitruo et commotione terre: et voce magna turbinis et tempestatis et flāme ignis deuorantis. Et erit sicut somniū visionis nocturne. multitudo omniū gentiū q dimicauerūt contra ariel: et omnes q militauerūt et obsederūt et pualuerūt aduersus eam. Et sicut somniat esuriens et comedit. cum aūt fuerit expergefactus vacua est anima eius: et sicut somniat sitiens et bibit. & postq; fuerit expergefactus lassus adhuc sunt. et anima eius vacua est: sic erit multitudo omniū gentiū q dimicauerūt contra montē syon. Obstupescite et āmiramini. fluctuate & vacillate: inebriamini. et nō a vino: mouemini et nō ab ebrietate: quonō mīscuit vobis dominus spiritum soporis. Claudet oculos vestros: pphetas et principes vōs qui vident visiones operiet. Et erit vobis visio oīm sicut verba libri signati: quē cū dederit sciēti litteras dicēt lege istū: et respondebit non possum. signatus est enī. Et dabitur liber nescienti lras dicturq; ei lege: & respondebit. nescio lras. Et dixit dūs. eo q̄ appropīquat populus iste ore suo et labiis suis glorificat me. cor autem eius longe est a me. et timuerūt me mādato hominū et doctrinis: ideo ecce ego addam ut ammiratiōnē faciā pp̄lo huic miraculo grandi & stupendo. Peribit enī sapientia a sapientibus eius: et intellectus prudentiū eius abscondetur. Ve qui profundi estis corde. ut a domino abscondatis consiliū: quoz sunt in tenebris opera. et dicūt quis videt nos. et quis nouit nos? Peruersa ē hec vīa cogitatio. quasi si lutū contra figulū cogitet. et dicat opus factori suo. nō fecisti me: et figmentum dicat factori suo. non intelligis. Nonne adhuc ī modico et in breui cōuertetur libanus in thermel: & thermel in saltū reputabitur? Et audient in die illa surdi verba libri. et de tenebris et caligine oculi ceox videbūt. Et addent mites in dño leticiam. & pauperes homines in sancto israhel exultabūt: quoniā defecit qui pualebit. cōsummatus est illusor. et succisi sunt omnes qui vigilabunt sup iniquitatē: q̄a peccare faciebāt homines in verbo. et arguentem in porta supplātabāt: et declinauerūt frustra a iusto. Propter hec dicit dominus ad domū iacob qui redemit abrahā. Non modo confundetur iacob. nec modo vultus eius erubescet: sed cū viderit filios suos opera manuū meaz. ī medio sui sanctificātes nomē meū: & sanctificabūt sanctum iacob. & deū israh̄ pdicabūt: & scīēt errātes spiritu intellectum. & musitatores? discēt legē. xxix.
Ve filij desertores dicit dūs. ut faceretis cōsiliū et non ex me: et ordiremini telam et nō p̄ spiritū meū. ut adderetur peccatū sup peccatū: qui ambulatis ut descendatis in egiptū. et os

meū nō interrogastis:sprātes auxiliū
in fortitudine pharao·et habentes fi-
duciā in umbra egipti: et erit vobis
fortitudo pharaonis in cōfusionem·
et fiducia in umbra egipti in ignomi-
niam. Erant enī in thanes principes
tui: et nūcij tui usq; ad thanes puenerūt.
Omnes confusi sunt sup pplo qui eis
prodesse non potuit. Non fuerūt in au-
xiliū·et in aliquam utilitatem: sed
in confusionem et in opprobrium.
Onus iumentorum austri. In terra
tribulationis et angustie·leena et leo·
ex eis vipera·et regulus volans: por-
rantes sup humeros iumentoz diui-
tias suas·et sup gibbū camelorz the-
sauros suos·ad pplm qui eis prodesse
nō poterit. Egiptus enī frustra et vane
auxiliabitur. Ideo clamaui sup hoc:
superbia tantū est·quiescite. Nūc ingres-
sus scribe eis sup buxū·et in libro dili-
genter exara illud:et erit in die nouis-
simo in testimoniū usq; ineternū. Po-
pulus enim ad iracundiā puocans
est·et filij mendaces·filij nolentes au-
dire legem dei: qui dicūt videntibz no-
lite videre·aspicientibus aspicere no-
bis ea que recta sunt. Loquiminī no-
bis placentia·videte nobis errores:
auferte·a me viam·declinate a me se-
mitam·cesset a facie nostra sanctus
israhel. Propterea hec dicit sanctus
israhel:pro eo q reprobastis verbum
hoc·et sperastis in calumnia et tumul-
tu: et innixi estis super eo. Propterea
erit vobis iniquitas hec·sicut inter-
ruptio cadēs:et requisita i muro excel-
so:quoniā subito dū non speratur ve-
niet cōtritio eius: et cōminuetur sicut
conteritur lagena figuli cōtritione per-
ualida:et non inuenietur de fragmen-
tis ei9 testa·i qua portetur ignīculus
de incendio·aut hauriat parum aque
de fouea: quia hec dicit dominus deus
israhel. Si reuertimini et quiescatis:
salui eritis. In silentio et in spe erit for-
titudo vestra: et noluistis et dixistis.
Nequaq: sed ad equos fugiem9: ideo
fugietis. Et sup veloces ascendemus:
ideo velociores erūt qui psequent vos.
Mille homines a facie terroris unius
et a facie terroris quinq fugietis: do-
nec relinquamini ēsi malus nauis i
vertice montis: et quasi signū sup col-
lem. Propterea expectat dominus ut
misereatur vestri·et ideo exaltabit par-
cens vobis·quia deus iudicij dūs·be-
ati omnes qui expectant eum. Popu-
lus enim syon habitabit i ihrusalem:
plorans nequaq plorabis: miserās
miserabitur tui. Ad vocem clamoris
tui statim ut audierit respondebit tibi:
et dabit vobis dominus panē arctū·
et aquā breuē: et nō faciet auolare a te
ultra doctorem tuū:et erūt oculi tui vi-
dentes ptceptorem tuū·et aures tue au-
dient verbū post tergū mouentis. Hec
est via ambulate in ea: et nō declinetis
neq; ad dexteram neq; ad sinistrā. Et
cōtaminabis lamīnas sculptilis ar-
gēti tui·et vestimentū cōflatilis auri tui:
et dispges ea sicut immūditiā mēstrua-
te. Egredere:dices ei. Et dabit pluuia
semini tuo ubicunq; seminaueris i ter-
ra:et panis frugum terre erit ubertim9
et pinguis. Pascet in possessione tua
in die illo agn9 spaciose:et tauri tui et
pulli asinoz qui operant terrā·cōmi-
xtum mixta comedent sicut in area
ut ventilatū e. Et erūt sup omnē montē
excelsum·et sup omnē collē eleuatum
riui currentiū aquaz·in die interfectio-
nis multoz:cum ciderit turres. Et e-
rit lux lune sicut lux solis·et lux solis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ecut septemplicater · sicut lux septem dierꝫ: in die qua alligauerit dominus vulnus ppli sui · et pcussuram plage eius sanauerit. Ecce nomẽ domini venit de longinquo: ardens furor eius: et grauis ad portãdũ. Labia eiꝰ repleta sũt indignatione: et lingua eiꝰ q̃si ignis deuorãs. Spiritus eius velut torrens inundans usq; ad medium colli · ad pdendas gentes in nichilum: et frenũ erroris qđ erat i maxillis ppl̃oꝝ. Canticũ erit vobis sicut vox sanctificate solemnitatis: et letitia cordis sicut qui pgit cũ tibia · ut intret i montẽ dñi ad fortem israhel. Et auditã faciet dominus gloriam vocis sue · et terrorem brachii sui ostendet in comminatione furoris · et flamme ignis devorantis: allidet in turbine et i lapide grandinis. A voce enim dñi pauebit assur virga pcussus: et erit transitus virge fundatus quã requiescere faciet dominus sup eum · in tympanis et citharis et bellis pcipuis expugnabit eos. Preparata est enim ab heri tophet a rege preparata · profunda et dilatata. Nutrimenta eius ignis · et ligna multa: flatus domini sicut torrens sulphuris succendẽs eã. xxx.

Ve qui descendũt in egiptũ ad auxiliũ in equis sperantes · et habentes fiduciã sup quadrigis qã multe sunt · et sup equitibꝫ quia pualidi nimis: et non sunt confisi sup sanctum israhel · et dominũ nõ requisierũt. Ipe autem sapiens adduxit malũ · et verba sua non abstulit: et consurget contra domũ pessimoꝝ · et cõtra auxiliũ operantiũ iniquitatẽ. Egiptus homo et non deus · et equi eoꝝ caro et nõ spiritus: et dñs inclinauit manũ suam et corruet auxiliator · et cadet cui prestat auxiliũ · simulq; omnes cõsumentur: quia hec dicit dominus ad me. Quomodo si rugiat leo et catulus leonis sup p̃dam suam · cũ occurrerit ei multitudo pastoꝝ · a voce eoꝝ nõ formidabit · et a multitudine eoꝝ non pauebit: sic descendet dñs exercituũ ut pliet̃ur sup montẽ syon ⁊ sup collem eius. Sicut aues volãtes · sic ptegit dominus exercituũ iherusalẽ: ptegens ⁊ liberãs · transiens et saluans. Conuertimini sicut in pfundũ recesseratis filij israhel. In die enim illa abiciet vir ydola argenti sui · et ydola auri sui que fecerũt vobis manus vestre in peccatũ: et cadet assur in gladio non viri · et gladius non hominis vorabit eũ: ⁊ fugiet non a facie gladij et iuuenes eiꝰ vectigales erunt: ⁊ fortitudo eius a terrore transibit · et pauebũt fugiẽtes principes eiꝰ. Dixit dñs · cuiꝰ ẽ ignis in syon: et caminꝰ eiꝰ in iherusalẽ. xxxi.

Ecce in iustitia regnabit rex · et principes in iudicio pcerunt: et erit vir sicut qui absconditur a vento · et celat se a tempestate: sicut riui aquarum in siti · et umbra petre pminẽtis in tra deserta. Non caliginabũt oculi videntiũ · et aures audientiũ diligenter auscultabunt: ⁊ cor stultoꝝ intelliget scientiã · et lingua balboꝝ velociter loquetur ⁊ plane. Non vocabitur ultra is q̃ insipiens est princeps: neq; fraudulentus appellabitur maior. Stultꝰ enĩ fatua loquet̃ · et cor eius faciet iniquitatem: ut pficiat simulationẽ · et loquat̃ ad dñm fraudulenter: ⁊ vacuã faciat aiam esurientis · ⁊ potũ sitientis auferat. Fraudulenti vasa pessima sunt: ipse enim cogitationes cõcinnabit ad perdendos mites in sermone mendacij · cũ loquetur pauper iudiciũ. Princeps

vero ea que digna sunt principi cogitabit: et ipse super duces stabit. Mulieres opulente surgite. & audite vocem meam: filie cōfidentes percipite auribz eloquiū meū. Post dies enī et annū & vos cōturbabimini cōfidentes. Consummata est enī vindemia: collectio ultra nō veniet. Obstupescite opulētē. cōturbabimini confidentes: exuīte vos et cōfundamini. accingite lūbos vros sup ubera. Plangite sup regione desiderabili: sup vinea fertili. Sup humū populi mei spīna & vepres ascendent: quātomagis sup oīes domos gaudiū ciuitatis exultantis? Domus enī dimissa est. multitudo urbis relicta ē: tenebre & palpatio facte sunt super speluncas usq; īcternū. Gaudiū onagroz pascua gregū: donec effundatur sup nos spīritus de excelso. Et erit desertū in chermel. et chermel in saltū reputabitur: & habitabit in solitudine iudiciū. & iustitia in chermel sedebit. Et erit opus iustitie pax: et cultus iustitie silentiū: et securitas usq; in sempiternū. Et sedebit ppls meus in pulchritudine pacis: et in tabernaculis fiducie & in requie opulēta. Grādo aūt in descensione saltus: et humilitate humiliabit cīuitas. Beati qui seminatis sup oīes aquas: immittētes pedē bouis & asini. xxxij.

Ve qui pdaris: nōne et ipse pdaberis? Et qui sprenis: nōne & ipse spernēris? Cū cōsummaueris depdationē dei pdaberis: cū fatigatus deseris contemnere. contemneris. Dñe miserere nostri te enim expectamus: esto brachiū nostrū in mane: et salus nra in tempore tribulationis. A voce āgeli fugerūt ppli: ab exaltatione tua dispse sūt gentes. Et cōgregabūtur spolia vestra sicut colligitur brucus: velut cū

fosse plene fuerint de eo. Magnificabit est dñs quoniā habitabit i excelso: implebit syon iudicio et iustitia: et erit fides in temporibz suis. Divitie salutis sapientia et scientia: timor dñi ipe thesaurus eius. Ecce videntes clamabūt foris: angeli pacis amare flebūt. Dissipate sunt vie: cessauit trāliens p semitam: irritū factū est pactū: piecit ciuitates. nō reputauit homines. Luxit & elanguit terra: confusus est libanus et absorduit. Et factus est saron sicut desertum: et concussa est basan et carmelus. Nūc cōsurgam dicit dominus: nunc exaltabor et nunc sublimabor. Cōcipietis ardorem et parietis stipulam: spīritus vr ut ignis vorabit vos: et erūt ppli quasi de incendio cinis: spine cōgregate igni comburemī. Audite qui lōge estis q̄ fecerim: et cognoscite vicini fortitudinē meā. Cōterriti sūt in syon peccatores: possedit timor ypocritas. Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante: aut quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? Qui ambulat i iustitijs et loquitur veritatē: qui piicit auaritiā ex calumnia: et excutit manus suas ab omni munere. Qui obturat aures suas ne audiat sanguinē. & claudit oculos suos ne videat malum: iste in excelsis habitabit. munimēta saxoz sublimitas eius: panis ei datus ē. aque eius fideles sunt. Regem in decore suo videbit: oculi eius cernent terrā de longe: cor tuū meditabitur timorem. Ubi ē litteratus. ubi legis verba ponderās: ubi doctor parvulos? Populū imprudentem non videbis. ppīm alti sermonis: ita ut non possis intelligere disertitudinem lingue eius. in quo nulla est sapientia. Respice syon ciuitatem

solemnitatis nostre· oculi tui videbūt
ierusalē habitationē opulentam· ta-
bernaculū qđ nequaq̄ transferri pote-
rit: nec auferentur claui eius in sempi-
ternū· ⁊ omnes funiculi eius nō rum-
pentur: quia solūmodo ibi magnifi-
cat⁹ est dominus noster. Locus fluui-
oz riui latissimi ⁊ patentes: nō transi-
bit sup eum nauis remigū· neq; trieris
magna transgredietur eum. Dominꝰ
enim iudex noster· dñs legifer noster·
dominus rex noster: ipse saluabit nos.
Laxati sunt funiculi tui: sed non pua-
lebūt. Sic erit malus tuus ut dilata-
re signū nō queas. Tunc diuidentur
spolia pdaz multaz: claudi diripient
rapinam: nec dicet vicinus· elangui.
Populus qui habitat in ea: auferet-
ur ab eo iniquitas. xxxiij·

Accedite gentes et audite· et popu-
li attendite: audiat terra ⁊ plenitu-
do eius· orbis ⁊ omne germen eius:
quia indignatio dñi sup omnes gen-
tes: et furor sup vniuersam malitiam
eoz. Interfecit eos: et dedit eos in occi-
sionem. Interfecti eoz proicientur: et de
cadaueribus eoz ascendet fetor. Tabe-
scent montes a sanguine eoz· et tabe-
scet omnis militia celoz: et complica-
buntur sicut liber celi: ⁊ omnis militia
eoz defluet sicut defluit folium de vinea
et de ficu: quoniā inebriatus est in celo
gladius meus. Ecce sup ydumeā de-
scendet: et sup pplm interfectionis mee
ad iudiciū. Gladius dñi repletus est
sanguine: incrassat⁹ est adipe de san-
guine agnoz ⁊ hircoz· ⁊ de sanguine
medullatoz arietum. Victima enim
dñi in bosra: et interfectio magna in
terra edom: et descendent unicornes cū
eis· ⁊ tauri cum potentibz. Inebriabit
terra eoz sanguine· et hum⁹ eoz adipe
pinguiū: quia dies vltionis domini·
annus retributionis iudicij syon. Et
conuertentur torrentes eius in picem:
et humus eius in sulphur. Et erit ter-
ra eius in picem ardentem nocte et die: nō
extinguetur in sempiternū. Ascendet
fumus eius a generatione in genera-
tionem: desolabitur in secula seculoz.
In nō erit transiens p eam: et possidebūt
illā onocrotalus et ericius: et ibis et
coruus habitabūt in ea. Et extendetur
sup eam mensura ut redigatur ad ni-
chilū: et perpendiculū in desolationē.
Nobiles eius nō erūt ibi· regem potiuꝰ
inuocabūt: ⁊ omnes principes eiꝰ erūt
in nichilū. Et orientur in domibus e-
ius spine et urtice· et paliurus in mu-
nitōbus eius: et erit cubile draconū·
et pascua struthionū: ⁊ occurrent demo-
nia: onocentaurus et pilosus clama-
bit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia
⁊ inuenit sibi requiem: ibi habuit foue-
am ericius· et enutriuit catulos: et cir-
cumfodit et fouit in umbra eiꝰ. Illuc
congregati sunt milui· alter ad alterū.
Requirite diligenter in libro domini
et legite: vnū ex eis nō defuit· alter alte-
rum nō requisiuit: quia qđ ex ore meo
prodiit ille mādauit: ⁊ spiritus eius
ipse congregauit ea: et ipse misit eis
sortem· et manus eius diuisit eam illis
in mensuram. Vsq; in eternum possi-
debūt eam: in generatione et generati-
onem habitabunt in ea. xxxiij·

Letabitur deserta ⁊ inuia: ⁊ exulta-
bit solitudo· ⁊ florebit quasi lili-
um. Germinās germinabit: et exulta-
bit letabūda et laudās. Gloria liba-
ni data est ei: decor carmeli ⁊ saron. Ipi
videbunt gloriam domini: et decorem
dei nostri. Confortate manus dissolu-
tas: et genua debilia roborate. Dicite

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pusillanimis: confortamini et nolite timere. Ecce deus vester ultionē adducet retributionis: deus ipse veniet et saluabit nos. Tūc aperientur oculi cecorū: et aures surdorū patebūt. Tunc saliet sicut cervus claudus: et apta erit lingua mutorū: quia scisse sunt i deserto aque: et torrentes in solitudine: et q erat arida in stagnū: et sitiens in fontes aquarū. In cubilibus in quibus prius dracones habitabāt: orietur viror calami et iunci: et erit ibi semita: et via sancta vocabitur. Non transibit p eā pollutus: et hec erit vobis directa via: ita ut stulti nō errent p eam. Non erit ibi leo: et mala bestia nō ascendet p eā nec inuenietur ibi. Et ābulabunt qui liberati fuerint et redempti a domino: cōuertentē et venient in syon cū laude: et letitia sempiterna super caput eorum. Gaudium et letitiam obtinebunt: et fugiet dolor et gemitus. xxxvi.

Et factum est i quartodecimo anno regis ezechie: ascendit in sennacherib rex assiriorū sup omnes ciuitates iuda munitas: et cepit eas. Et misit rex assiriorū rabsacen de lachis in iherusalē: ad regem ezechiam i manu grauī: et stetit in aqueductu piscine superioris: in via agri fullonis. Et egressus est ad eū eliachim filius elchie qui erat sup domū: et sobna scriba: et ioahe filius asaph a cōmentariis. Et dixit ad eos rabsaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus assiriorū. Que est ista fiducia qua cōfidis: aut quo cōsilio vel fortitudine rebellare disponis? Sup quē habes fiduciā: quia recessisti a me? Ecce cōfidis sup baculū harundineū confractū istū sup egiptū: cui si innixus fuerit homo: intrabit in manū ei⁹ et pforabit eam: sic pharao rex egipti omnibus qui cōfidunt i eo. Quod si responderis michi: in domino deo nostro confidimus: nōne ipse est cui⁹ abstulit ezechias excelsa et altaria. et dixit iude et iherusalē coram altari isto adorabitis? Et nunc trade te domino meo regi assiriorū: et dabo tibi duo milia equorū: nec poteris ex te pbere ascensores eorū. Et quomodo sustinebis faciem iudicis vnius loci ex seruis dñi mei minoribus? Quod si confidis i egipto in quadriga: et in equitibus: et nūquid sine domino ascendi ad terrā istā: ut dispderē eā. Dñs dixit ad me. Ascende sup terrā istā: et dispde eā. Et dixit eliachim: et sobna: et ioahe ad rabsacen. Loquere ad seruos tuos syra lingua intelligim⁹ enim: ne loquaris ad nos iudaice in auribus ppli q est sup murū. Et dixit rabsaces. Nunquid ad dñm tuū et ad te misit me dñs me⁹: ut loquerer oīa verba ista: et nō potius ad viros qui sedent in muro ut comedant stercora sua: et bibāt vrinam pedū suorū vobiscum? Et stetit rabsaces: et clamauit voce magna iudaice et dixit. Audite verba regis magni regis assiriorū. Hec dicit rex. Non seducat vos ezechias: quia nō poterit eruere vos: et non vobis tribuat fiduciā ezechias sup dño dicens: eruens liberabit nos dñs: nō dabitur ciuitas ista in manu regis assiriorū. Nolite audire ezechiam: hec enī dicit rex assiriorū. Facite mecum benedictionem: et egredimini ad me: et comedite vnusquisq; vinea suā: et vnusquisq; ficum suā: et bibite vnusquisq; aquam cisterne sue: donec veniā et tollā vos ad terrā que est ut terra vestra: terram frumēti et vini: terram panū et vineaꝝ. Nec conturbet vos ezechias dicens:

dominus liberabit nos. ¶Nūquid liberauerūt dij gentiū unusquisq; terram suā de manu regis assiriox? Ubi est deus emath et arfad? Ubi de⁹ sepharuaim? ¶Nunquid liberauerunt samariam de manu mea? Quis ē ex omnibus dijs terraꝝ istaꝝ qui eruerit terrā suā de manu mea: ut eruat dominus ihrusalem de manu mea? Et siluerūt et nō responderūt ei uerbū. ¶Mandauerat enī rex dicens: ne respōdeatis ei. Et ingressus est eliachim filius elchie qui erat sup domū· et sobna scriba· et ioahe filius asaph· a commentarijs ad ezechiam scissis uestibus: ꝛ nunciauerunt ei uerba rabsacis. xxxvj·

Et factum est cum audisset rex ezechias scidit uestimēta sua· ꝛ obuolutus est sacco: ꝛ intrauit in domū domini. Et misit eliachim qui erat super domū· et sobnā scribā· et seniores de sacerdotibz optos saccis· ad ysaiā filiū amos ꝓphetā: et dixerūt ad eum. Hec dicit rex ezechias. Dies tribulationis ꝛ correptionis· ꝛ blasphemie dies hec: quia uenerunt filij usq; ad partum· et uirtus nō est pariēdi. Si quomodo audiat dñs deus tuus uerba rabsacis: quē misit rex assiriorū dñs suus ad blasphemandū. Deū uiuentem: et reprobrandū sermonibz quos audiuit dominus deus tuus. Leua ergo orationē pro reliquijs que reperte sunt. Et uenerūt serui regis ezechie ad ysaiam: ꝛ dixit ad eos ysaias. Hec dicetis domino uestro. Hec dicit dñs. ¶Ne timeas a facie uerborū q audisti: quibus blasphemauerūt pueri regis assiriorum me. Ecce ego dabo ei spīritum et audiet nunciū· et reuertetur ad terrā suam: ꝛ corruere eum faciam gladio in terra sua. Reuersus ē aūt rabsaces: et inuenit regem assiriox preliantem aduersus lobna. ¶Audierat enī quia profectus esset de lachis: ꝛ audiuit de tharacha rege ethiopie dicēres: egressus est ut pugnet contra te. Quod cū audisset· misit nuncios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude loquentes. ¶Non te decipiat deus tuus in quo tu confidis dicens: nō dabitur ihrusalem in manu regis assiriox. Ecce tu nosti omnia que fecerūt reges assiriorū oīnibz terris quas subuerterūt: et tu poteris liberari? ¶Nūquid eruerūt eos dij gentium· quos subuerterūt patres mei: gozan ꝛ aran et reseph et filios eden qui erant in thalassar? Ubi est rex emath et rex arfad et rex urbis sepharuaim· ana et aua? Et tulit ezechias libros de manu nūciorū et legit eos: ꝛ ascendit i domū domini· ꝛ expandit eos corā domino. Et orauit ezechias ad dñm dicēs. Dñe exercituū deus israhel qui sedes sup cherubin· tu es deus solus omnium regnox terre: tu fecisti celū ꝛ terram: inclina domine aurem tuā ꝛ audi· aperi oculos tuos et uide: ꝛ audi oīa uerba sennacherib que misit ad blasphemandum deum uiuentem. Uere enim dñe desertas fecerunt reges assiriox terras ꝛ regiones earum· et dederunt deos earū igni: non enim erant dij sed opera manuū hominum· ligni ꝛ lapis: ꝛ comminuerunt eos. Et nūc domine deus noster saluanos de manu eius: ꝛ cognoscant oīa regna terre· quia tu es dominus deus solus. Et misit ysaias filius amos ad ezechiam dicens. Hec dicit dñs deus israhel. Pro quibus rogasti me de sennacherib rege assiriox: hoc est uerbū quod locutus est dñs sup eum. Despexit te ꝛ subsannauit te uirgo filia syon: post

te caput mouit filia ierusalē. Cui exprobrasti.et quē blasphemasti:et sup quem exaltasti vocem.z leuasti altitudinem oculoz tuoz: Ad sanctum israhel. In manu seruoz tuoz exprobrasti dño.z dixisti. In multitudine quadrigaz meaz ego ascendi altitudinē montiū.iuga libani:et succidā excelsa cedroz eius.et electas abietes illius:z introibo altitudinē summitatis eius. saltū carmeli eius: ego fodi et bibi aquam: et exsiccaui vestigio pedis mei omnes riuos aggeris. Nunquid non audisti que olim fecerim ei: Et diebz antiquis ego plasmaui illud.et nūc adduxi: et factum est in eradicationē collium compugnantiū.z ciuitatū munitaz. Habitatores eaz breuiata manu cōtremuerūt.et cōfusi sunt: facti sūt sicut fenū agri.z gramē pascue:z herba tectoz que exaruit antequ matureseceret. Habitationem tuā z egressum tuū.et introitū tuū cognoui: et insaniā tuā contra me. Cū furores aduersum me. superbia tua ascendit in aures meas. Ponā ergo circulū in auribus tuis.z frenū in labijs tuis:et reducā te in via p quā venisti. Tibi aūt hoc erit signū. Comede hoc āno que spōte nascunt: et in anno secundo pomis vescere. In anno aūt tercio seminate et metite: et plātate vineas.z comedite fructū eaz: et mitte id qđ saluatū fuerit de domo iuda.et qđ reliquū est radicem deorsū. et faciet fructū sursum: quia de ierusalem exibūt reliquie.et saluatio de monte syon. Zelus dñi exercituū faciet istud. Propterea hec dicit dñs de rege assiriorum. Non introibit ciuitatem hanc et non iaciet ibi sagittā.et nō occupabit eā clipeus:et nō mittet i circuitu eius aggerē. In via qua venit p eā reuertet: et ciuitatem hanc non ingredietur dicit dñs. Et protegam ciuitatem istam z saluē eā: propter me et propter dauid seruū meum. Egressus est aūt angelus dñi et percussit in castris assiriorz centūoctogintaquinqz milia. Et surrexerūt mane: z ecce omnes cadavera mortuorū. Et egressus est et abijt.et egressus est sennacherib rex assiriorz: et habitauit in ninive. Et factū est cum adoraret in templo nesrach deū suū ad ramelech z sarasar.filij eius percusserūt eū gladio: fugerūcqz i terrā araratb: et regnauit assaraddon filius eius p eo. xxxvii.

In diebus illis egrotauit ezechias usqz ad mortē: et intrauit ad eum ysaias filius amos propheta.et dixit ei. Hec dicit dñs. Dispone domui tue: quia morieris tu et nō viues. Et cōuertit ezechias faciem suā ad parietem: z orauit ad dñm z dixit. Obsecro dñe.memento quesо quomō ābulauerim coram te in veritate z in corde perfecto: z qđ bonum est i oculis tuis fecerim. Et fleuit ezechias fletu magno. Et factū est verbum dñi ad ysaiam dicens. Vade z dic ezechie. Hec dicit dñs deus dauid patris tui. Audiui orationē tuam:et vidi lacrimā tuā. Ecce ego adiciā super dies tuos quindecim ānos: z de manu regis assiriorz eruam te.z ciuitatē istam: z protegam eam. Hoc aūt tibi erit signū a domino.quia faciet dñs verbū hoc qđ locutus est. Ecce ego reuerti faciam umbrā liniaz p gradus qs descenderat in horologio achas.in sole retrorsum decem lineis. Et reuersus est sol decē lineis p gradus qs descenderat. Scriptura ezechie regis iuda cū egrotasset.z cōualuisset de infirmitate sua. Ego dixi in dimidio dierū meorum vadā ad portas inferi: quesiui residuū

annorū meoꝝ. Dixi nō videbo dōm
deū in terra viuentiū: non aspiciā ho-
minem ultra: ⁊ habitatorem quietis.
Generatio mea ablata est ⁊ cōuoluta
est a me: quasi tabernaculū pastorum.
Precisa ē velut a texente vita mea dū
adhuc orditer succidit me. De mane
usqꝫ ad vesperā finies me: sperabā usqꝫ
ad mane. Quasi leo sic cōtriuit omnia
ossa mea. De mane usqꝫ ad vesperā fi-
nies me. Sicut pullus hirundinis sic
clamabo: meditabor ut colūba. Attenu-
ati sunt oculi mei: suspicientes in excel-
sum. Domine vim patior respōde p
me. Quid dicam: aut quid respōdebit
michi cum ipse fecerit? Recogitabo o-
mnes annos meos in amaritudine
anime mee. Domine si sic viuitur et
in talibus vita spiritus mei: corripies
me ⁊ viuificabis me: ecce in pace ama-
ritudo mea amarissima. Tu autem eru-
isti animā meam ut nō periret: pieci-
sti post tergū tuum omnia peccata mea:
quia nō infernus confitebit tibi: neqꝫ
mors laudabit te: non expectabūt qui
descendunt in lacum veritatem tuam.
Viuens viuens ipse confitebitur tibi
sicut et ego hodie: pater filijs notam
faciet veritatem tuā. Domine saluum
me fac: et psalmos nostros cātabimꝰ
cunctis diebus vite nostre ī domo do-
mini. Et iussit ysaias ut tolleret mas-
sam de ficis: et cataplasmaret super
vulnus et sanaretur. Et dixit ezechi-
as. Quod erit signum quia ascendā
in domo domini?

xxxviii.

In tempore illo misit merodach baladan
filius baladan rex babilonis libros ⁊
munera ad ezechiam. Audierat enī
qꝫ egrotasset ⁊ conualuisset. Letatus
est aūt sup eos ezechias: et ostendit eis
cellam aromatū et argenti et auri et
odoramentoꝝ et vngenti optimi et o-
mnes apothecas suppellectilis sue et
vniuersa q̄ inuenta sunt in thesauris
eiꝰ. Non fuit verbū qd̄ nō ostenderet
eis ezechias in domo sua: et in omni
potestate sua. Introiuit autem ysaias
prophera ad ezechiam regem et dixit
ei. Quid dixerūt viri isti: ⁊ unde vene-
rūt ad te? Et dixit ezechias. De tra lon-
ginqua venerūt ad me: de babilone.
Et dixit. Quid viderūt in domo tua?
Et dixit ezechias. Omnia q̄ in domo
mea sūt viderūt. Nō fuit res quā non
ostenderim eis in thesauris meis. Et
dixit ysaias ad ezechiam. Audi verbū
dñi exercituū. Ecce dies venient: et au-
ferentur omnia que in domo tua sunt
et que thezaurizauerūt patres tui usqꝫ
ad diem hanc in babilonē. Non relin-
quetur quicqꝫ dicit dns. Et de filijs tu-
is q̄ exibūt de te qs genueris tollēt: et
erūt eunuchi ī palatio regis babilonis.
Et dixit ezechias ad ysaiam. Bonū
verbū dñi qd̄ locutꝰ est. Et dixit. Fiat
tantū pax ⁊ veritas ī diebz meis.

xxxix.

Consolamini consolamini ppe
meus: dicit deus vester. Loqui-
mini ad cor iherusalē et aduocate eā:
quoniā completa est malicia eius: di-
missa est iniquitas illius. Suscepit de
manu dñi duplicia pro omnibus pec-
catis suis. Vox clamātis in deserto.
Parate viā dñi: rectas facite ī solitu-
dine semitas dei nri. Omnis vallis ex-
altabit et omnis mōs et collis humilia-
bitur: et erūt prava in directa: et aspe-
ra ī vias planas. Et revelabitur glo-
ria dñi: et videbit omnis caro pariter
qd̄ os domini locutū est. Vox dicen-
tis. Clama. Et dixi. Quid clamabo?
Omnis caro fenū: et omnis gloria e-
ius quasi flos agri. Exsiccatū ē fenū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et recidit flos: quia spiritus dñi sufflauit in eo. Vere fenū est ppl̄us. Exiccatum est fenū et recidit flos: verbū aut̄ dñi manet in eternū. Sup mōtem excelsum ascende tu qui euangelizas syon: exalta in fortitudine vocem tuā qui euangelizas ierusalē. Exalta: noli timere. Dic ciuitatibus iude: ecce deus vester. Ecce dñs deus in fortitudine veniet: et brachiū eius dominabit. Ecce merces eius cum eo: et opus illi⁹ corā illo. Sicut pastor gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos: et in sinu suo leuabit: feras ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas: et celos palmo ponderauit? Quis appendit tribus digitis molem terre: et librauit in pondere montes et colles in statera? Quis adiuuit spiritum dñi: aut quis consiliari⁹ eius fuit et ostendit illi? Cum quo iniit consilium? et instruxit eum: et docuit eū semitā iusticie: et eruditū eum scientia: et viā prudētie ostendit illi? Ecce gentes q̄si stilla situle: et quasi momentū statere reputate sunt. Ecce insule q̄si puluis exiguus: et libanus non sufficiet ad succendendū: et animalia eius nō sufficient ad holocaustū. Omnes gentes q̄si nō sint sic sunt corā eo: et quasi nichilum et inane reputate sunt ei. Cui igit̄ similē fecistis deum: aut quā ymaginem ponetis ei? Nūquid sculptile conflauit faber: aut aurifex auro figurauit illud: et lammis argenteis argētarius? Forte lignū et imputribile elegit artifex sapiens: querit quomō statuat simulacrū q̄d nō moueatur. Nunquid non scietis? Nunquid nō audistis? Nunquid nō anunciatū e vobis ab initio? Nunquid nō intellexistis fundamenta terre? Qui sedet sup girū terre: et habitatores ei⁹ sunt quasi locuste. Qui extendit velut nichilū celos: et expandit eos sicut tabernaculū ad inhabitandū. Qui dat secretor̄ scrutatores quasi non sint: iudices terre velut inane fecit. Et quidē neq; plantat⁹ neq; satus neq; radicat⁹ in terra truncus eor̄. Repente flauit in eos et aruerunt: et turba quasi stipulam auferet eos. Et cui assimilastis me: et adequastis dicit sanctus? Leuate in excelsum oculos vestros: et videte quis creauit hec. Qui educit in numero militiam eorū: et omnes ex nomine vocat. Pre multitudine fortitudinis et roboris virtutisq; eius: neq; unum reliquum fuit. Quare dicis iacob et loq̄ris israhel: abscondita e via mea a domino: et a deo meo iudiciū meum transiuit? Nunquid nescis: aut non audisti? Deus sempiter⁹ dñs: qui creauit terminos terre: et non deficiet neq; laborabit: nec est inuestigatio sapiencie eius. Qui dat lasso virtutem: et his q̄ nō sūt: fortitudinē et robur mlt̄iplicat. Deficiēt pueri et laborabūt: et iuuenes in infirmitate cadēt. Qui aūt sperant i dño mutabūt fortitudinē: assument pēnas sicut aquile: current et nō laborabunt: ābulabūt et nō deficiēt. M.

Iaceant ad me insule: et gentes mutent fortitudinem. Accedāt et tūc loquantur: simul ad iudicium propinquem⁹. Quis suscitauit ab oriente iustum: vocauit eum ut sequereť se? Dabit i cōspectu ei⁹ gentes: et reges obtinebit. Dabit q̄si puluerē gladio ei⁹: sicut stipulā vento raptam arcui ei⁹. Persequet̄ eos: trāsibit i pace: semita in pedibus ei⁹ nō apparebit. Quis hec operat⁹ est et fecit: vocās generatiōes ab exordio? Ego domin⁹: primus et

nouissimus ego sū. Viderūt insule et timuerūt: extrema terre obstupuerunt appropiquauerūt: et accesserūt. Vnusquisq; pximo suo auxiliatur: et fratri suo dicet confortare. Cōfortabit faber ararius percutiens malleo eū qui tundebat tūc temporis dicens: glutino bonum est: et confortabit eum clauis ut nō moueatur. Et tu israhel seruе meus: iacob quē elegi: semen abraham amici mei: in quo apprehendi te. Ab extremis terre et a longinquis eius vocaui te: et dixi tibi. Seruus meus es tu: elegi te et non abieci te. Ne timeas quia tecum ego sum: ne declines: quia ego deus tuus. Confortaui te et auxiliatus sum tibi: et suscepit te dextera iusti mei. Ecce confundentur et erubescent omnes qui pugnāt aduersū te. Erūt quasi non sint: et peribūt viri qui contradicunt tibi. Queres eos et nō inuenies viros rebelles tuos: et erunt q̄si non sint et uelut cōsumptio hominis bellantis aduersum te: quia ego dns deus tuus apprehendens manū tuā dicensq; tibi. Ne timeas: ego adiuui te. Noli timere vermis iacob: qui mortui estis ex israhel. Ego auxiliabor sum tui dicit dominus: et redemptor tuus sanct9 israhel. Ego posui te q̄si plaustrum triturans nouū: habens rostra serrantia. Et triturabis mōtes et comminues: et colles quasi puluerē pones. Ventilabis eos et ventus tollet et turbo dispget eos: et tu exultabis i domino: in sancto israhel letaberis. Egeni et pauperes querūt aquas et non sūt: lingua eox siti aruit. Ego dominus exaudiā eos. deus israhel: nō derelinquam eos. Aperiā in supinis collibz flumina: et in medio campox fontes. Ponam desertum in stagna aquarū: et terram in uiā in riuos aquax. Dabo in solitudinē cedrū: et spinam et mirtum et lignū olive. Ponā in deserto abietem ulmū et buxū simul ut videant et sciāt et recogitent et intelligant pariter: quia manus dñi fecit hoc: et sanctus isrl creauit illud. Prope facite iudicium vestrū dicit dominus: afferte si quid forte habetis dixit rex iacob. Accedāt: et nūcient nobis quecunq; uentura sunt. Priora que fuerūt nunciate: et ponem9 cor nostrū et sciemus: nouissima eox et que uentura sunt indicate nobis. Annunciate que uentura sunt i futurū: et sciem9 q̄a dij vos estis. Bene quoq; aut male si potestis facite: et loquamur et videam9 simul. Ecce vos estis ex nichilo: et opus vestrū ex eo q̄ non est. Abominatio est qui elegit vos. Suscitaui ab aquilone: et veniet ab ortu solis. Vocauit nomen meum: et adducet magistratus quasi lutum: et velut plastes conculcās humum. Quis annūciauit ab exordio ut sciamus: et a principio ut dicam9 iustus es? Non est neq; annuncians neq; p̄dicans: neq; audiens sermones vestros. Primus ad syon dicet ecce adsum: et ierusalē euangelistā dabo. Et vidi: et nō erat neq; ex istis quisq; q̄ interrogat9 respōderet verbū. Ecce oēs iniusti: et vana opera eox: uent9 et inane simulacra eox. xlij.

Ecce seruus meus suscipiā eum: electus meus: cōplacuit sibi in illo anima mea. Dedi spiritū meū sup eum: iudiciū gentibz proferet. Non clamabit neq; accipiet psonā: nec audietur ex eius foris. Calamū quassatū non conteret: et linū fumigans non extinguet. In veritate educet iudiciū: non erit tristis neq; turbulent9 donec

ponat in terra iudicium: & legem eius insule expectabunt. Hec dicit dominus deus creans celos et extendens eos: firmans terram & que germinat ex ea: dans flatum populo qui est sup terram: et spiritum calcantibus eam. Ego dominus vocaui te in iustitia: et apprehendi manum tuam: & seruaui te. Et dedi te in fedus populi: in lucem gentium: ut aperires oculos cecos & educeres de conclusione vinctum: de domo carceris sedentes in tenebris. Ego dns: hoc est nomen meum. Gloriam meam alteri non dabo: et laudem meam sculptilibus. Que prima fuerunt ecce venerunt: noua quoq; ego annuncio: antequam oriantur audita vobis faciam. Cantate dño canticum nouum: laus eius ab extremis terre. Qui descenditis in mare et plenitudo eius insule et habitatores eaz. Exultabit desertum & ciuitates eius: in domibus habitabit cedar. Laudate habitatores petre: de vertice montium clamabunt. Ponent dño gloriam: et laudem eius in insulis nunciabunt. Dominus sicut fortis egredietur: sicut vir preliator suscitabit zelum. Vociferabitur et clamabit: sup inimicos suos confortabitur. Tacui semp silui: patiens fui: sicut parturiens loquar. Dissipabo et absorbebo simul: desertos faciam montes & colles: et omne gramen eoz exsiccabo. Ponam flumina in insulas: et stagna arefaciam. Et educam cecos in viam quam nescierunt: et in semitis quas ignorauerunt ambulare eos faciam. Ponam tenebras coram eis in lucem: et prauia in recta. Hec verba feci eis: et non dereliqui eos. Conuersi sunt retrorsum. Confundantur confusione qui confidunt in sculptili: qui dicunt conflatili vos dii nri. Surdi audite: et ceci intuemini ad videndum. Quis cecus nisi seruus meus:

et surdus nisi ad que nuncios meos misi? Quis cecus: nisi qui venundatus est? Et quis cecus? Nisi seruus dñi? Qui vides multa: nonne custodies? Qui aptas habes aures: nonne audies? Et dns voluit ut sanctificaret eum & magnificaret legem et extolleret: ipse autem populus direptus et vastatus. Laqueus iuuenum omnes simul: et in domibus carcerum absconditi sunt. Facti sunt in rapinam nec est qui eruat: in direptionem: nec est qui dicat redde. Quis e in vobis qui audiat hoc attendat et auscultet futura? Quis dedit in direptionem iacob: et israhel vastantibus? Nonne dns ipse cui peccauimus? Et noluerunt in viis eius ambulare: non audierunt legem eius. Et effudit sup eum indignationem furoris sui & forte bellum: et combussit eum in circuitu et non cognouit: et succendit eum & non intellexit. xlij.

Et nunc hec dicit dominus creans te iacob: et formans te israhel. Noli timere quia redemi te: et vocaui te nomine tuo. Meus es tu. Cum trans-eris per aquas tecum ero: et flumina non operient te. Cum ambulaueris in igne non combureris: et flamma non ardebit in te: quia ego dominus deus tuus sanctus israhel saluator tuus. Dedi propitiationem tuam egyptum: et ethiopiam et saba pro te. Ex quo honorabilis factus es in oculis meis et gloriosus: ego dilexi te. Et dabo homines pro te: & populos pro anima tua. Noli timere: quia ego tecum sum. Ab oriente adducam semen tuum: et ab occidente congregabo te. Dicam aquilonem da: & austro-noli prohibere. Affer filios meos de longinquo: & filias meas ab extremis terre. Et omnem qui inuocat nomen meum in gloriam meam creaui eum: formaui

eum et feci eum. Educ foras populū
cecū z oculos habentem: surdū et au-
res ei sunt. Omnes gentes congrega-
te sunt simul: et colligite sūt tribz. Quis
in vobis annūciet istud: et que p̄ma
sūt audire nos faciet? Det testes eoz
et iustificentur: et audiant et dicant.
Vere vos testes mei dicit dñs: z seruus
meus quē elegi: ut sciatis et credatis
michi: et intelligatis quia ego ipe sū.
Ante me non est formatus deus: et
post me nō erit. Ego sum ego sum do-
minus: et non est absq; me saluator.
Ego annunciaui et saluaui: auditū
feci: et non fuit in vobis alienus. Vos
testes mei dicit dominus: et ego deus.
Et ab initio ego ipse: et non est qui de
manu mea eruat. Operabor: et quis a-
uertet illud? Hec dicit dñs redemptor
vester sanctus israhel. Propter vos e-
misi in babilonem: et detraxi vectes uni-
uersos: et chaldeos in nauibus suis
gloriantes. Ego dñs sanct9 vester: crea-
ans israhel: rex vester. Hec dicit dñs
qui dedit in mari viam: et in aquis
torrentibz semitā. Qui eduxit q̄drigā
et equum: agmē et robustum. Simul
obdormierūt nec resurgent: cōtriti sūt
quasi linū: et extincti sunt. Ne memi-
neritis priox: z ātiqua ne intueamini.
Ecce ego facio noua: et nunc orient:
vtiq; cognoscetis ea. Ponā in deserto
viam: z in inuio flumina. Et glorifi-
cabit me bestia agri: dracones z struti-
ones: quia dedi i deserto aquas: flu-
mina in inuio: ut darem potū populo
meo electo meo. Populū istū formaui
michi: laudē meā narrabit. Non me
inuocasti iacob: nec laborasti in me
israhel. Non obtulisti michi arietem
holocausti tui: et victimis tuis nō glori-
ficasti me. Nō te seruire feci i oblatione:
nec laborem tibi p̄buī in thure. Non
emisti michi argento calamū: z adipe
victimax tuax nō inebriasti me. Verū-
tamen seruire me fecisti in peccatis tu-
is: p̄buisti michi laborem in iniquita-
tibus tuis. Ego sum: ego sum ipse: q̄
deleo iniquitates tuas p̄pter me: z pec-
catox tuox nō recordabor. Reduc me
in memoriā et iudicemur simul: nar-
ra si quid habes ut iustificeris. Pater
tuus primus peccauit: et interp̄tes tui
preuaricati sunt in me. Et cōtamina-
ui p̄cipes sāctos: dedi ad interneciōnē
iacob: z israel i blasphemiā. xliij.

Et nunc audi iacob seruе meus:
et israhel quē elegi. Hec dicit do-
minus faciens z formans te: ab utero
auxiliator tuus. Noli timere seruе me-
us iacob: et rectissime quē elegi. Effun-
dam enim aquas sup sitientem: et flu-
enta sup aridā. Effundā spiritū meū
sup semen tuū: et benedictionē meā su-
per stirpem tuā: et germinabunt inter
herbas quasi salices iuxta p̄terfluen-
tes aquas. Iste dicet dñō ego sum: et
ille vocabit in nomine iacob. Et hic
scribet manu sua domino: et in noīe
israhel assimilabitur. Hec dicit dñs
rex israhel z redemptor eius: dominus
exercituū. Ego primus et ego nouissi-
mus: z absq; me nō est deus. Quis si-
milis mei? Vocet et annunciet: z or-
dinē exponat michi. Ex quo constitui
michi p̄plm antiquū: uentura z q̄ futu-
ra sunt ānuncient eis. Nolite timere:
neq; cōturbemini. Ex tunc audire te fe-
ci: et annunciaui. Vos estis testes mei.
Numquid est deus absq; me: z forma-
tor quē ego nō nouerim? Plaste ydo-
la omnes nichil sunt: z amātissima e-
orū nō p̄derūt eis. Ipsi sunt testes eox:
quia non vident neq; intelligunt: ut

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

confundant. Quis formauit deum: z sculptile cōflauit ad nichil utile? Ecce omnes participes eius cōfundentur. Fabri enim sunt ex hominibz. Conueniant omnes: stabūt z pauebūt: z confundent simul. Faber ferrarius lima operatus est: in prunis z in malleis formauit illud: et operatus est in brachio fortitudinis sue. Eturiet et deficiet: non bibet aquā et lassescet. Artifex lignari⁹ extēdit normā: formauit illud in runcina. Fecit illud i angularibz: et i circino tornauit illud: et fecit ymaginem uiri quasi speciosum hominē habitātem in domo. Succidit cedros: tulit ilicem et quercū que steterat inter ligna saltus. Plātauit pinū quā pluuia nutriuit: et facta est hominibz in focū. Sumpsit ex eis et calefactus est: et succendit et coxit panes: de reliquo autē operar⁹ est deū et adorauit: fecit sculptile et curuat⁹ est ante illud. Medium eius combussit igni: de medio eius carnes coxit. Comedit pulmentū et saturatus ē: et calefactus est z dixit. Vah calefact⁹ sum: uidi focū. Reliquū autē eius deū fecit z sculptile sibi. Curuatur ante illud: et adorat illud z obsecrat dicens. Libera me: quia deus meus es tu. Nescierūt neq; intellexerunt. Obliti enim sunt ne uideāt oculi eor: et ne intelligant corde suo. Non recogitant in mente sua: neq; cognoscunt neq; sentiūt ut dicant. Medietatē ei⁹ combussi igni: et coxi sup carbones eius panes. Coxi carnes et comedi: et de reliquo eius ydolum faciā? Ante truncū ligni procidam? Pars ei⁹ cinis est. Cor insipiens adorauit illud: et non liberauit animā suā: neq; dicit forte mendacium est in dextera mea. Memento horū iacob et israhel: quoniā seruus me⁹ es tu. Formaui te: seruus meus es tu. Israhel nō obliuiscaris mei. Deleui ut nubē iniq̄tates tuas: et quasi nebulā peccata tua. Reuertere ad me: quoniā redemi te. Laudate celi quoniā misericordiā fecit dñs: iubilate extrema terre. Resonate montes laudationem: saltus et omne lignū eius. Quoniā redemit dñs iacob: et israhel gloriabitur. Hec dicit dñs redemptor tuus: z formator tuus ex utero. Ego dominus faciens omnia: extendens celos solus. Stabiliens terrā et nullus mecū: irrita facies signa diuinoꝝ: z ariolos i furorē uertens. Conuertēs sapientes retrorsū: et scientiā eoꝝ stultā faciens. Suscitās uerbū serui sui: et consiliū nūciorꝝ suoꝝ cōplēs. Qui dico ierlm habitaberis: et ciuitatibus iuda edificabimini: et deserta eius suscitabo. Qui dico profundo desolare: et flumina tua arefaciam. Qui dico cyro pastor me⁹ es: et omnē uolūtatē meā complebis. Qui dico ierusalem edificaberis: et templo fūdaberis. xliij

Hec dicit dñs christo meo cyro cui⁹ apphendi dexteram ut subiciam ante faciem eius gentes: et dorsa regum uertā. Et aperiā coram eo ianuas: et porte nō claudentur. Ego ante te ibo: z gloriosos terre humiliabo. Portas ereas cōteram: z uectes ferreos confringā. Et dabo tibi thesauros absconditos et archana secretoꝝ: ut scias qā ego dñs · q̄ uoco nomē tuū deus israhel: propter seruū meū iacob z israhel electū meū. Et uocaui te noīe tuo: assimilaui te: et nō cognouisti me. Ego dominus: et non est ap̄lus. Extra me non est deus. Accinxi te et nō cognouisti me: ut sciant hij qui ab ortu solis. et qui ab occidente quoniā absq; me

lxij

non est deus. Ego dominꝰ et non est alter: formās lucem et creās tenebras: faciens pacem ⁊ creans malum. Ego dominus faciens oīa hec. Rorate celi desuper et nubes pluant iustū: aperiatur terra ⁊ germinet saluatorem: et iustitia oriatur simul. ego dñs creaui eū. Ve qui cōtradicit factori suo: testa de testis terre. Numquid dicet lutum figulo suo. q̄d facis: et opꝰ tuū absq; manibꝫ est? Ve qui dicit patri q̄d generas: et mulieri quid parturis. Hec dicit dñs sanctus israhel: plastes eius. Ventura interrogate me: super filios meos et super opꝰ manuū meaꝝ mandate michi. Ego feci terrā: ⁊ hominē super eam creaui. Ego et manus mee tetenderūt celos: et omni militie eorum mādaui. Ego suscitaui eū ad iusticiā: ⁊ omnes vias eius dirigam. Ipe edificabit ciuitatem meā: ⁊ captiuitatem meā dimittet non in pcio neq; in muneribꝫ: dicit dñs deus exercituū. Hec dicit dñs. Labor egipti et negociatio ethiopie ⁊ sabaim viri sublimes ad te trāsibunt ⁊ tui erūt: et post te ambulabūt. Vincti manicis pgent: et te adorabunt teq; deprecabūtur. Tantū in te est deus: et non est deus absq; te. Vere tu es deus absconditus: deus israel saluator. Confusi sunt ⁊ erubuerūt omnes simul: abierūt in confusione fabricatores erroꝝ. Israhel saluatus est in domino salute eterna. Non cōfundemini ⁊ non erubescetis usq; in seculū seculi: quia hec dicit dñs creās celos. Ipe deus formās terrā ⁊ faciens eam: ipe plastes eius. Non in vanū creauit eā: ut habitaretur formauit eam. Ego dominus: ⁊ non est alius. Non in abscōdito locutꝰ sū: in loco terre tenebrosо. Nō dixi semini iacob frustra: q̄rite me.

Ego dominus loquens iusticiā: annunciās recta. Congregamini ⁊ venite: et accedite simul qui saluati estis ex gentibus. Nescierunt q̄ leuant signū sculpture sue: et rogant dēm non saluantem. Annūciate ⁊ venite: ⁊ consiliamini simul. Quis audituū fecit hoc? Ab initio ex tunc pdixi illud. Nunq̄d non ego dominus: ⁊ non est ultra deus absq; me? Deus iustus et saluans non est pter me. Conuertimini ad me et salui eritis omnes fines terre: quia ego deus ⁊ non est aliꝰ. In memetipo iurauī. egredietur de ore meo iustitie verbū. et non reuertetur: quia michi curuabunt omne genu: et iurabit omnis lingua. Ergo in domino dicet. Mee sunt iustitie et imperiū. Ad eum venient: et confundentur omnes qui repugnant ei. In domino iustificabit et laudabit oīe semē israhel. xlvi

Conflatus est bel cōtritus ē nabo: facta sunt simulacra eoꝝ bestijs et iumētis. Onera nostra graui pondere usq; ad lassitudinem cōtabuerūt: et contrita sunt simul. Non potuerūt saluare portantē: et anima eoꝝ in captiuitatem ibit. Audite me domus iacob: et oīe residuū domꝰ israel. Qui portamini a meo utero: q̄ gestamini a mea vulua. Usq; ad senectā ego ipe: et usq; ad canos ego portabo. Ego feci et ego ferā: et ego portabo et saluabo. Cui assimilastis me ⁊ adequastis: et comparastis me et fecistis similem? Qui confertis aurū de sacculo: ⁊ argētum statera ponderatis. Conducētes artificem ut faciat deum: et pcidunt ⁊ adorant. Portant illum in humeris gestantes: et ponentes in loco suo. Et stabit: ac de loco suo nō mouebitur. Sed et cum clamauerint ad eum non

audiet:de tribulatione nō saluabit eos. Mementote istud ⁊ cōfundamini: redite p̄uaricatores ad cor. Recordamini p̄oris seculi quoniā ego sum deꝰ et nō est ultra deus:nec est similis mei annūcians ab exordio nouissimum: et ab initio q̄ necdū facta sūt. Dicēs. cōsiliū meum stabit:⁊ oēs voluntas mea fiet. Vocans ab oriente iustum: et de terra longinqua virū voluntatis mee. Et locutus sum ⁊ adducā illud: creaui et faciā illud. Audite me duro corde: qui longe estis a iustitia. Prope feci iustitiā meā:nō elōgabit:et salꝰ mea nō morabitur. Dabo i syon salutem:et israheli gloriā meā. xlvij.

Descende:sede in puluere virgo filia babylon:sede in terra. Non est soliū filie caldeoꝝ:quia ultra non vocaberis mollis et tenera. Tolle molam et mole farinā: denuda turpitudinem tuā. Discoperi humerū: reuela crura: trāsi flumina. Reuelabit ignominia tua: et videbit obprobriū tuū. Vltionē capiā:et nō resistet michi homo. Redēptor noster dōs exercituū:nomen illiꝰ sanctꝰ israhel. Sede tacens ⁊ intra in tenebras filia chaldeoꝝ:quia non vocaberis ultra domina regnorum. Iratus sum sup p̄pm meū:cōtaminaui hereditatem meā. Et dedi eos in manu tua:nō posuisti eis misericordias. Sup senem aggrauasti iugum tuū valde:⁊ dixisti. In sempiternū ero domina. Non posuisti hec sup cor tuū: neq; recordata es nouissimi tui. Et nūc audi hec delicata· et habitans cōfidenter:que dicis i corde tuo ego sū:et nō ē preter me āplius. Non sedebo vidua: et ignorabo sterilitatem. Venient tibi duo hec subito in die una:sterilitas et viduitas. Vniuersa venerunt super te propter multitudinē maleficiorū tuorum: et p̄pter duriciā incantatoꝝ tuorum vehementē. Et fiduciā habuisti in malicia tua: et dixisti. Non est qui videat me. Sapientia tua et scientia tua hec decepit te. Et dixisti in corde tuo. Ego sum: et p̄ter me non est altera. Veniet sup te malū·et nescies ortum eiꝰ: et irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare. Veniet sup te repente miseria quā nescies. Sta cū incātatoribus tuis ⁊ cum multitudine maleficioꝝ tuoꝝ in quibus laborasti ab adolescentia tua: si forte q̄d p̄sit tibi: aut si possis fieri fortior. Defecisti in multitudine cōsilioꝝ tuoꝝ. Stent et saluēt te augures celi qui contemplabantur sydera et supputabāt menses:ut ex eis ānunciarent venturā tibi. Ecce facti sūt q̄si stipula:ignis combussit eos. Nō liberabūt animā suā de manu flāme: nō sūt prune quibꝫ caleāt: nec focꝰ ut sedeāt ad eū. Sic facta sūt tibi:in q̄bus cumq; laboraueras. Negociatores tui ab adolescētia tua:vnusquisq; i via sua errauerūt:nō ē q̄ saluet te. xlviij

Audite hec domus iacob qui vocamini noīe israhel ⁊ de aquis iuda existis: qui iuratis in noīe dñi·et dei israhel recordamini:non in veritate neq; in iustitia. De ciuitate enim sancta vocati sunt:et sup deū israhel cōstabilīti sunt. Dominꝰ exercituū nomen eius. Priora ex tunc annūciaui et ex ore meo exierūt:⁊ audita feci ea:repente operatus sum et venerūt. Sciui enī quia durꝰ es tu:et nervus tuus ferreꝰ: cervix tua et frōs tua erea. Predixi tibi ex tūc:anteqū venirent indicaui tibi:ne forte diceres ydola mea fecerūt hec: et sculptilia mea et cōflatilia mea mādauerunt ista. Que audisti vide omnia.

Vos autem non annũciastis. Audita feci tibi noua ex tunc:et conseruata que nescis. Modo creata sunt et non ex tũc:et ante diem:et non audisti ea: ne forte dicas ecce cognoui ea. Neq; audisti neq; cognouisti: neq; ex tunc apta est auris tua. Scio enim quia puaricãs puaricaberis:et trãsgressorẽ ex utero vocaui te. Propter nomen meũ longe faciã furorem meũ:et laude mea infrenabo te ne intereas. Ecce excoxi te sed nõ quasi argentũ:elegi te in camino pauperatis. Propter me ꝓpter me faciã-ut non blasphemer:et gloriam meã alteri nõ dabo. Audi me iacob:et israhel quẽ ego voco. Ego ipse: ego primus et ego nouissimus. Manus quoq; mea fundauit terrã:et dextera mea mensa ẽ celos. Ego vocabo eos: et stabũt simul. Cõgregamini oẽs vos et audite. Quis de eis annunciauit hec? Dominus dilexit eum:faciet voluntatẽ suã in babilone:et brachium suũ in chaldeis. Ego ego locutus sum et vocaui eum:adduxi eum:et directa est via eius. Accedite ad me:et audite hec. Nõ a principio in abscõdito locutus sum. Ex tempore antequã fierẽt ibi eram:et nũc dns deus misit me et spiritus eius. Hec dicit dns deus redemptor tuus sanctus israel. Ego dns deus tuus docens te utilia: gubernãs te in via qua ambulas. Vtinã attendisses mãdata mea. Facta fuisset sicut flumẽ pax tua:et iustitia tua sicut gurgites maris. Et fuisset quasi harena semen tuum:et stirps uteri tui ut lapilli eius. Non interisset et non fuisset attritum nomen eius a facie mea. Egredimini de babilone:fugite a chaldeis. In voce exultationis ãnunciate:auditũ facite hoc: et ferte illud usq; ad extrema terre. Dicite. Redemit dominus seruũ suũ iacob. Non sitierũt in deserto cũ educeret eos. Aquã de petra pduxit eis:et scidit petram et fluxerũt aque. Non est pax impijs dicit dominus. xlviij.

Audite insule:et attendite pplı de lõge. Dominus ab utero vocauit me:de uẽtre matris mee recordat⁹ est nominis mei. Et posuit os meum quasi gladiũ acutũ: in umbra manus sue ꝓtexit me:et posuit me sicut sagittã electã. In pharetra sua abscondit me: et dixit michi. Seruus meus es tu israel: quia in te glorificabor. Et ego dixi. In uacuum laboraui:sine causa et vane fortitudinẽ meã cõsumpsi. Ergo iudicium meũ cum dño:et opus meũ cũ deo meo. Nunc dicit dns formãs me ex utero seruũ sibi:ut reducã iacob ad eum: et israel ad eum cõgregabitur. Et glorificatus sum in oculis dñi:et deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit. Parum est ut sis michi seruus ad suscitandas tribus iacob:et feces israel cõuertendas. Ecce dedi te in lucem gentiũ: ut sis salus mea usq; ad extremũ terre. Hec dicit dns redemptor israel sanctus eius: ad cõtẽptibilẽ animã ad abominatã gentem ad seruũ dominoꝝ. Reges uidebũt et cõsurgent principes:et adorabunt ꝓpter dñm quia fidelis est:et sanctum israel q̃ elegit te. Hec dicit dns. In tempore placito exaudiui te:et in die salutis auxiliatus sum tui. Et seruaui te et dedi te in fedus ppli. ut suscitares terrã et possideres hereditates dissipatas:ut diceres hijs qui uincti sunt exite:et hijs q̃ in tenebris reuelamini. Super uias pascentur:et in omnibus planis pascua eorum. Non esurient neq; sitient:et nõ percutiet eos estus et sol:qa miserator eorum reget eos. et ad fontes

aquaꝝ potabit eos. Et ponā omnes montes meos in viā: et semite mee exaltabunt. Ecce isti delonge venient: et ecce illi ab aquilone et mari: et isti de terra australi. Laudate celi et exultet terra: iubilate mōtes laudē: quia consolatus est dns pplm suū. et pauperū suorū miserebitur. Et dixit syon. Dereliquit me dns: et dominꝰ obliꝰ est mei. Numquid obliuiscī potest mulier infantem suū: ut nō miserear filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit: ego tamen nō obliuiscar tui. Ecce i manibz meis descripsi te: muri tui coram oculis meis semp. Venerūt structores tui: destruentes te et dissipātes. a te exibūt. Leua in circuitu oculos tuos et vide: omnes isti cōgregati sunt: venerūt tibi. Viuo ego dicit dns: quia omnibus hijs velut ornamento vestieris: et circūdabis tibi eos ꝟsi sponsa. Quia deserta tua et solitudines tue et tra ruine tue nūc anguste erūt pre habitatoribz: et lōge fugabunt qui absorbebāt te. Adhuc dicent i auribz tuis filij sterilitatis tue. Angustus est michi locus: fac spaciū michi ut habitem. Et dices in corde tuo. Quis michi genuit istos? Ego sterilis et nō pariens trāsmigrata et captiua: et istos quis enutriuit? Ego destituta et desolata: et isti ubi hic erāt? Hec dicit dns deꝰ. Ecce leuabo ad gētes manum meā: et ad pplos exaltabo signū meū. Et afferent filios tuos in ulnis: et filias tuas sup humeros portabūt. Et erūt reges nutricij tui: et regine nutrices tue. Vultu in terra demisso adorabūt te: et puluerē pedū tuoꝝ lingent. Et scies quia ego dns: sup quo non confundent qui expectant eū. Numqd tolletur a forti preda: aut qd captum fuerit a robusto saluum esse poterit?

Quia hec dicit dns. Equidē et captiuitas a forti tolletur: et qd ablatū fuerit a robusto saluabitur. Eos vero qui iudicauerūt te ego iudicabo: et filios tuos ego saluabo. Et cibabo hostes tuos carnibus suis: et quasi musto sanguine suo inebriabuntur. Et sciet omnis caro quia ego dominus saluans te: et redemptor tuus fortis iacob. xlix.

Hec dicit dns. Quis est hic liber repudij matris vestre: quo dimisi eam? Aut quis est creditor meus: cui vendidi vos? Ecce in iniquitatibus vestris venditi estis et i sceleribz vestris dimisi matrem vrām: quia veni et nō erat vir: vocaui et nō erat qui audiret. Numquid abbreuiata et paruula facta est manus mea ut nō possim redimere: aut nō est in me virtus ad liberandum? Ecce in increpatione mea desertum faciā mare: ponā flumina in siccum. Cōputrescēt pisces sine aqua: et morient i siti. Induā celos tenebris: et saccū ponā operimentū eoꝝ. Dominꝰ dedit michi linguā eruditā: ut sciam sustentare eū q̄ lassus est verbo. Erigit mane. mane erigit michi aurē: ut audiam quasi magistrū. Dominus deus aperuit michi aurē: ego autem nō cōtradico: retrorsum non abij. Corpus meū dedi percutientibus et genas meas vellentibus: faciem meā nō auerti ab increpantibus et conspuentibus dns deus auxiliator meus: ideo non sum confusus. Ideo posui faciem meā ut petrā durissimā: et scio quoniā non cōfundar. Iuxta ē q̄ iustificat me. Quis cōtradicit michi? Stemus simul. Quis est aduersariꝰ meus? Accedat ad me. Ecce dns deus auxiliator meus. Quis est qui cōdempnet me? Ecce omnes quasi vestimentū cōterentur: tynea comedet eos.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Quis ex vobis timens dñm audiens
vocẽ serui sui? Quis ambulauit in te-
nebris: et non est lumen ei? Speret in
nomine domini: et innitat sup deũ
suũ. Ecce vos oñes accedentes ignẽ:
accincti flãmis. Ambulate in lumi-
ne ignis vestri: et in flãmis quas suc-
rendistis. De manu mea factũ est hoc
vobis. In doloribus dormietis. I
Audite me q̃ sequimini qđ iustũ
est: et queritis dñm. Attendite
ad petrã unde excisi estis: z ad cauernã
laci de qua ꝓcisi estis. Attendite ad a-
braham patrẽ vestrũ et ad saram que
peperit vos. Quia unũ vocaui eũ: et
benedixi ei: et multiplicaui eum. Cõso-
labitur ergo dñs syon: et cõsolabitur
omnes ruinas eius. Et ponet desertũ
eius quasi delicias: et solitudinẽ eius
quasi ortũ dñi. Gaudiũ z letitia inue-
nietur in ea: gratiarũ actio et vox lau-
dis. Attendite ad me ꝓpl̃us meus: et
tribꝰ mea me audite. Quia lex a me ex-
ibit: et iudiciũ meũ in lucem ꝓpl̃orũ re-
quiescet. Prope est iustus meus: egressus
est saluator meus: z brachia mea po-
pulos iudicabunt. Me insule expecta-
bunt: et brachiũ meũ sustinebũt leua-
te in celũ oculos vestros: z videte sub
terra deorsum. Quia celi sicut fumꝰ li-
quescent: z terra sicut vestimentũ atte-
retur: z habitatores eiꝰ sicut hec interi-
bunt. Salus aũt mea in sempiternũ
erit: et iustitia mea non deficiet. Audi-
te me qui scitis iustũ: pl̃s meus lex me-
a in corde eorũ. Nolite timere obprobri-
um hominũ: et blasphemias eorũ ne
metuatis. Sicut enim vestimentũ sic
comedet eos vermis: et sicut lanã sic
deuorabit eos tinea. Salus aũt mea
in sempiternũ erit: et iustitia mea in
generationes generationum. Consurge
consurge: induere fortitudinẽ brachi-
um dñi. Consurge sicut in diebꝰ anti-
quis: in generationibꝰ seculorũ. Nun-
quid non tu ꝓcussisti superbum: vulne-
rasti draconẽ? Nũquid non tu sicca-
sti mare: aquam abyssi vehementis?
Qui posuisti ꝓfundũ maris viã: ut
transirent liberati. Et nũc q̃ redempti
sunt a dño reuertentur: z venient in sy-
on laudãtes: et letitia sempiterna su-
per capita eorũ. Gaudiũ et letitiã tene-
bunt: fugiet dolor et gemitꝰ. Ego ego
ipse cõsolabor vos. Quis tu ut time-
res ab homine mortali et a filio ho-
minis: qui quasi fenũ ita arescit? Et
oblitꝰ es domini factoris tui qui tetен-
dit celos z fundauit terrã: et formidasti
iugiter tota die a facie furoris eius q̃
te tribulabat: et parauerat ad ꝑdendũ.
Vbi nũc est furor tribulãtis? Cito ve-
niet gradiens ad aperiendũ: et non
interficiet usq; ad internicionẽ: nec de-
ficiet panis eius. Ego enim sum dñs
deus tuus qui conturbo mare et intu-
mescunt fluctus eius: dominus exerci-
tuũ nomen meũ. Posui verba mea in
ore tuo: et in umbra manꝰ mee ꝓtexi te:
ut plãtes celos z fundes terrã: et dicas
ad syon: pl̃s meus es tu. Eleuare eleua-
re: consurge ierlin: q̃ bibisti de manu
dñi calicẽ ire eiꝰ. Usq; ad fundũ cali-
cis soporis bibisti: z potasti usq; ad fe-
ces. Non est qui sustentet eã ex oñibus
filiis quos genuit: et non est qui appre-
hendat manũ eius ex omnibus filiis
quos enutriuit. Duo sunt q̃ occurre-
runt tibi. Quis contristabitur sup te?
Vastitas z cõtritio et fames et gladi-
us: quis cõsolabitur te? Filii tui ꝑie-
rũt: dormierũt in capite omniũ viarũ
sicut bestia illaqueata: pleni indigna-
tione domini · increpatione dei tui.

Idcirco audi hoc paupcula & ebria non a vino. Hec dicit dominator tuus dñs: & deus tuus qui pugnauit p populo suo. Ecce tuli de manu tua calicem soporis: fundum calicis indignationis mee. Non adicies ut bibas illum ultra. Et ponam illum in manu eorum qui te humiliauerunt & dixerunt anime tue incurua re ut trans eamus: et posuisti ut terram corpus tuum: & quasi viam transeuntibus. lij

Consurge consurge: induere fortitudine tua syon. Induere vestimentis glorie tue iherusalē ciuitas sancti quia non adiciet ultra ut pertranseat per te incircūcisus & immūdus. Excutere de puluere: cōsurge sede iherlin. Solue vincula colli tui captiua filia syon: qa hec dicit dñs. Gratis venūdati estis: & sine argēto redimimini. Quia hec dicit dñs deꝰ. In egiptū descendit ppls meus in principio ut colonus esset ibi: et assur absq; vlla causa calumniatꝰ est eū. Et nunc qd michi est hic dicit dñs? Quoniā ablatꝰ ē ppls meꝰ gratis. Dominatores eiꝰ iniique agunt dicit dñs: & iugiter tota die nomen meū blasphemat. Propter hoc sciet ppls meus nomen meū in die illa: quia ego ipe qui loquebar ecce assum. Quā pulcri sup montes pedes anunciantis & pdicantis pacem: anunciantis bonū pdicantis salutem: dicentis syon. Regnabit deus tuus. Vox speculatoꝝ tuoꝝ. Leuauerūt vocē: simul laudabūt: quia oculo ad oculū videbūt. cum cōuerterit dñs syon. Gaudete et laudate simul deserta iherusalē: quia consolatus est dñs ppm suū: redemit iherusalē. Parauit dñs brachiū sanctum suū i oculis omniū gentiū: et videbūt omnes fines terre salutare dei nri. Recedite recedite: exite inde: pollutū nolite tāgere. Exite de medio eiꝰ: mundamini qui fertis vasa dñi. Quoniā non in tumultu exibitis: nec in fuga properabitis. Precedet enim vos dñs: et cōgregabit vos deus israhel. Ecce intelliget puus meꝰ: exaltabit et eleuabitur: et sublimis erit valde. Sicut obstupuerūt sup te multi: sic inglorius erit iter viros aspectꝰ eiꝰ et forma eiꝰ inter filios hoim. Iste aspget gētes multas: sup ipm cōtinebūt reges os suū. Quia quibz nō ē narratū de eo videbunt: et q non audierunt cōtemplati sūt. lij

Quis credidit auditui nostro: et brachiū dñi cui revelatū est? Et ascendit sicut virgultū corā eo: & sicut radix de terra sitienti. Non est species ei neq; decor. Et vidimus eum et non erat aspectus: et desideravimus eum despectū & nouissimū virorū: virū dolorum et scientem infirmitatē. Et qsi absconditus vultus eiꝰ et despectus: unde nec reputauimꝰ eum. Vere languores nostros ipe tulit: et dolores nros ipse portauit. Et nos putauimꝰ eum quasi leprosum: et percussum a deo et humiliatū. Ipse aūt vulneratꝰ ē ppter iniquitates nostras: attritus est ppter scelera nostra. Disciplina pacis nostre sup eum: et livore eius sanati sumus Omnes nos qsi oues errauimꝰ unusquisq; in viā suā declinauit: & dñs posuit in eo iniquitatem omniū nostrū. Oblatus est quia ipse voluit: et non aperuit os suū. Sicut ouis ad occisionem ducetur: & quasi agnus coram tondente obmutescet: & nō aperiet os suū. De angustia et de iudicio sublatus est. Generationē eius quis enarrabit? Quia abscisus est de terra viventium. Propter scelus ppli mei percussi

eum. Et dabit impios p sepultura et diuitē pro morte sua: eo q iniquitatē non fecerit. neq; dolus fuerit in ore ei9: et dñs voluit cōterere eū i infirmitate. Si posuerit pro peccato aiam suā videbit semen longeuū: et voluntas dñi in manu eius dirigetur. Pro eo q laborauit anima ei9: videbit et saturabitur. In scientia sua iustificauit ipse iustus seruos meos multos: z iniquitates eoz ipe portauit. Ideo dispiā ei plurimos z fortiū diuidet spolia: p eo q tradidit i mortē aiam suā: z cū sceleratis reputat9 ē. Et ipe pcā multoz tulit: z p trāsgressoribz rogauit

liij.

Lauda sterelis que non paris: decanta laudē z hymnū que nō paris: quoniā multi filij deserte magis q eius que habet virum dicit dominus. Dilata locū tentorij tui: et pelles tabernaculoz tuoz extende ne parcas. Longos fac funiculos tuos: z clauos tuos cōsolida. Ad dexterā enim et ad leuam penetrabis: et semen tuū gentes hereditabit: z ciuitates desertas inhabitabit. Noli timere quia non cōfunderis neq; erubescas. Non enim te pudebit quia confusionis adolescentie tue oblīuiscaris: et opprobrij viduitatis tue non recordaberis āplius. Quia dominabitur tui qui fecit te: dominus exercituū nomē eius: et redemptor tu9 sanctus isrl. deus omnis terre vocabitur. Quia ut mulierem derelictā et merentem spiritu vocauit te dñs: et uxorem ab adolescentia abiectā. Dixit deus tuus. Ad punctum in modico dereliqui te: et in miserationibz magnis cōgregabo te. In momento indignationis abscondi faciē meā parumper a te: et i misericordia sempiterna miserebor tui. Dixit redemptor tu9 dñs.

Sicut in diebz noe istud michi est: cui iuraui ne inducerem aquas ultra supra terrā: sic iuraui ut nō irascar tibi et nō increpē te. Montes enī cōmouebuntur z colles cōtremiscent: misericordia aūt mea nō recedet a te: et fed9 pacis mee non mouebitur. Dixit miserator tuus dñs. Paupcula tempestate conuulsa absq; ulla consolatione: ecce ego sternā per ordinem lapides tuos: et fundabo te in saphiris. Et ponam iaspidē propugnacula tua: et portas tuas in lapides sculptos: et oēs terminos tuos in lapides desiderabiles: uniuersos filios tuos doctos a domino: et multitudinē pacis filijs tuis: et iniusticia fundaberis. Recede procul a calumnia quia nō timebis: et a pauore: qa nō appropiquabit tibi. Ecce accola veniet qui nō erat mecū: aduena quondā tuus adnūgetur tibi. Ecce ego creaui fabrum sufflantem in igne prunas: et proferentem vas in opus suū: et ego creaui interfectorē ad disperdendū. Omne vas qđ factum est contra te non dirigetur: et omnē linguā resistentē tibi i iudicio iudicabis. Hec est hereditas seruorum domini: et iusticia eoz apud me dicit dominus.

liiij

Omnes sitientes venite ad aquas: et qui nō habetis argentū properate. Emite et cōedite: venite emite absq; argento: et absq; ulla cōmutatione vinum et lac. Quare appenditis argentum nō i panibz: et laborem vestrū nō in saturitate? Audite audientes me et comedite bonū: z delectabitur in crassitudine anima vestra. Inclinate aurem vestrā z venite ad me: audite z viuet anima vestra: et feriā vobiscū pactum sempiternū: misericordias dauid fideles. Ecce testem pphīs dedi eū: ducē

ac preceptorē gentibz. Ecce gentē quā
nescietas vocabis: et gentes q̄ non co-
gnouerunt te ad te current ꝓpter dñm
deū tuū z sanctū isrl: quia glorificauit
te. Querite dñm dū inueniri potest: in-
uocate eū dū ꝓpe est. Derelinquat im-
pius viam suam· z vir iniquus cogi-
tatōnes suas: et reuertatur ad dñm z
miserebitur eius: et ad deū nostrū quo-
niam multus est ad ignoscendū. ℣ Nō
enim cogitationes mee cogitationes
vestre: neq; vie vestre vie mee dicit dñs.
Quia sicut exaltantur celi a terra sic ex-
altate sunt vie mee a viis vr̄is: z cogi-
tationes mee a cogitationibz vestris.
Et quomō descendit ymber et nix de ce-
lo z illuc vltra non reuertitur: sed ine-
briat terram et infundit eam et germi-
nare eā facit et dat semen serenti et pa-
nem comedenti: sic erit verbū meū q̄
egredietur de ore meo. ℣ Non reuertetur
ad me vacuū: sed faciet quecūq; volui:
et ꝓsperabitur in his ad q̄ misi illud.
Quia in letitia egredieminī: et in pace
deducemini. ℣ Montes z colles cātabūt
corā vobis laudem: et oīa ligna re-
gionis plaudēt manu. Pro salunca
ascendit abies: et ꝓ vrtica crescet mir-
tus. Et erit dominus nominatus in
signū eternū: q̄ non auferetur. In.

Hec dicit dñs. Custodite iudiciū
et facite iustitiā: quia iuxta ē sa-
lus mea ut veniat: et iustitia mea ut
reueletur. Beatus vir qui facit hoc: et
filius hoīs qui apprehendet istud: cu-
stodiens sabbatū ne polluat illud: cu-
stodiens manus suas ne faciat oīne
malū. Et nō dicat filius aduene qui
adherret dño dicens: separatione diui-
det me dñs a pplo suo. Et nō dicat eu-
nuchus: ecce ego lignū aridū. Quia
hec dicit dñs eunuchis q̄ custodierint
sabbata mea: z elegerint que volui: et
tenuerint fedus meū. Dabo eis in do-
mo mea et in muris meis locū: et no-
men melius a filijs et filiabus. ℣ Nomē
sempiternū dabo eis: qđ nō peribit. Et
filios aduene qui adherent domino
ut colant eum z diligant nomē eius ut
sint ei in seruos: omnē custodientem
sabbatū ne polluat illud et tenentem
fedus meū: adducā eos in mōtem san-
ctum meū· et letificabo eos in domo
orationis mee. Holocausta eorz ut victi-
me eorz placebūt michi sup altari me-
o: q̄a domus mea domus orationis vo-
cabit̄ cunctis pplis. Ait dominus deus:
qui cōgregat dispersos israhel. Adhuc
congregabo ad eum congregatos eius.
Omnes bestie agri venite ad deuoran-
dum: vniuerse bestie saltus. Speculа-
tores eius ceci omnes: nescierūt vniuer-
si: canes muti nō valētes latrare: vidē-
tes vana· dormientes et amantes so-
mnia: et canes impudentissimi nescierūt
saturitatem. Ipsi pastores ignoraue-
runt intelligentiā: omnes in viā suā
declinauerunt: unusquisq; ad auaritiā
am suam a summo usq; ad nouissi-
mum. Venite sumamus vinum et
impleamur ebrietate: et erit sicut ho-
die sic et cras: et multo amplius. Iustus
Iustus perit z nemo est qui recogitet in
corde suo: et viri misericordie colligun-
tur: quia nō est qui intelligat. A facie
eni malicie collectus ē iustus. Veniat
pax: requiescat in cubili suo· q̄ ambu-
lauit in directione sua. Vos aūt acce-
dite huc filij auguratricis: semē adul-
teri et fornicarie sup quē lusistis: super
quē dilatastis os· et eiecistis linguas?
Nunqđ nō vos filij scelesti semē men
dax: q̄ cōsolamini in diis subter oīne
lignū frondosū immolātes paruulos

in torrentibz subter eminētes petras? In partibus torrentis pars tua: hec est sors tua. Et ipis effudisti libamē: obtulisti sacrificiū. Sup quid sup his non indignabor? Sup montem excelsum et sublimē posuisti cubile tuū: et illuc ascendisti ut immolares hostias. Et post ostiū et retro postem posuisti memoriale tuū: qa iuxta me discooperuisti et suscepisti adulterū. Dilatasti cubile tuū: z pepigisti cū eis fedus. Dilexisti stratū eoz manu aperta: z onasti te regio unguento: et multiplicasti pigmenta tua. Misisti legatos tuos procul: et humiliata es usqz ad inferos. In multitudine vie tue laborasti: non dixisti quiescā. Vitā manus tue inuenisti: pterea non rogasti. Pro quo sollicita timuisti: qa mentita es et mei nō es recordata: neqz cogitasti in corde tuo quia ego tacens et quasi non videns: et mei oblita es. Ego annunciabo iustitiā tuā: et opera tua nō proderūt tibi. Cū clamaueris liberent te congregati tui. Et omnes eos auferet ventus: tollet aura. Qui aūt fiduciam habet mei hereditabit terrā: z possidebit montem sanctū meū: et dicā. Viam facite: pbete iter: declinate de semita: auferte offendicula de via ppli mei. Quia hec dicit excelsus et sublimis habitans eternitatē et sanctū est nomē eius: in excelso z in sancto habitans: z cum cōtrito et humili spiritu: ut viuificet spiritū humiliū z viuificet cor cōtritoz. Nō enim in sempiternū litigabo neqz usqz ad finē irascar: quia spiritus a facie mea egredietur et flatus ego fiam. Propter iniquitatē auaricie eius iratus sum: et percussi eum. Abscondi: et indignatus sum. Et abiit merens in via cordis sui. Vias eius vidi z sanaui eum: et reduxi eum: et reddidi cōsolationes ipi et lugentibz eius. Creaui fructum labioz pacem: pacem ei qui longe est: et qui ppe dixit dns: et sanauī eum. Impius aūt quasi mare feruēs qd quiescere non potest: et redundāt fluctus eius i cōculcationē z lutū. Nō est pax impiis dicit dns meus. Ivij.

Clama: ne cesses: qsi tuba exalta vocem tuā z annūcia ppło meo scelera eorum: et domui iacob peccata eoz. Me etenim de die in diem querūt et scire vias meas volūt: quasi gens que iusticiā fecerit: et q̄ iudiciū dei sui non dereliquerit. Rogant me iudicia iustitie: appropinq̄re deo volūt. Quare ieiunauim9 z non aspexisti: humiliauim9 animas nras et nescisti? Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra: et omnes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites et cōtentiones ieiunatis: z percutitis pugno impie. Nolite ieiunare sicut usqz ad hanc diem: ut audiatur in excelso clamor vester. Numquid tale est ieiunium qd elegi: p diem affligere hoīnē animam suam? Numquid cōtorquere qsi circulū caput suū: et saccū et cinerē sternere? Numquid istud vocauī ieiunium: z die acceptabilē domino? Nonne hoc est magis ieiunium qd elegi? Dissolue colligationes impietatis: solue fasciculos deprimentes. Dimitte eos qui cōfracti sunt liberos: et omne onus dirupe. Frāge esurienti panē tuū: et egenos vagosqz induc in domū tuā. Cū videris nudū operi eū: et carnē tuā ne despexeris. Tunc erumpet quasi mane lumē tuū: et sanitas tua cicio orietur. Et anteibit faciē tuā iusticia tua: et gloria dni colliget te. Tūc invocabis z dns exaudiet: clamabis: z dicet ece assū. Si abstuleris de medio

tui cathenā: et delieris extendere digitū. et loqui qđ nō pdest. Cū effuderis esu-rienti aiam tuā. et aiam afflictam repleueris: orietur in tenebris lux tua: et tenebre tue erūt sicut meridies. Et re-quiē tibi dabit dns deus tuus semp: et implebit splendoribz aiam tuam: et ossa tua liberabit. Et eris ꝙsi ortus irriguus: et sicut fons aquaꝝ cuiꝰ nō deficiēt aque. Et edificabūtur in te de-serta seculoꝝ: fundamēta generatōnis et generatōnis suscitabis. Et vocabe-ris edificator sepiū: auertēs semitas i quietem. Si auerteris a sabbato pedē tuū facere voluntatē tuā in die sancto meo: et vocaueris sabbatū delicatum et sanctū dominī gloriosum: et glori-ficaueris eū dum nō facis vias tuas et non inuenit voluntas tua ut loqua-ris sermonē: tunc delectaberis sup do-mino. et sustollam te sup altitudines terre: et cibabo te hereditate iacob pris tui. Os enī dnī locutū est. lviij.

Ecce non est abbreuiata manus dominī ut saluare nequeat: neq; aggrauata est auris eius ut nō exau-diat: sed iniquitates vestre diuiserunt inter vos et deū vestrū: et peccata vra absconderūt faciē eius a vobis ne exau-diret. Manus enī vestre pollute sunt sanguine: et digiti vri iniquitate. La-bia vra locuti sunt mēdaciū: z lingua vestra iniquitatem fatur. Non est qui inuocet iusticiā. neq; est qui iudicet ve-re: sed confidūt in nichili: z loquūtur vanitates. Conceperūt laborē: et pepe-rerūt iniquitatē. Ova aspidū ruperūt: et telas aranee texuerūt. Qui comederit de ouis eoꝝ morietur: z qđ confotum est erumpet in regulū. Tele eoꝝ nō erūt in vestimentū: neq; operient operibus suis. Opera eoꝝ opera inutilia: z op9 iniquitatis in manibz eoꝝ. Pedes eoꝝ in malū currūt: et festināt ut effundāt sanguinē innocentem. Cogitationes eoꝝ cogitationes inutiles. Vastitas z contritio in viis eoꝝ: viam pacis nesci-erunt: et nō est iudiciū in gressibus eo-rum. Semite eoꝝ incuruate sunt eis: oīs qui calcat in eis ignorat pacē. Propter hoc elōgatū est iudiciū a vo-bis: et nō apprehendet vos iustitia. Ex-pectauimus lucē z ecce tenebre: splendo-rem: et in tenebris ambulauim9. Pal-pauim9 sicut ceci parietē: z quasi absq; oculis attrectauimus. Impegimus meridie quasi in tenebris: in caligosis quasi mortui. Rugiemus quasi ursi o-mnes: z quasi colūbe meditātes gemi-mus. Expectauim9 iudiciū z nō est: sa-lutē z elōgata ē a nobis. Multiplicā-te sūt enī iniquitates nre coram te: et pec-cata nra respōderūt nobis. Quia scele-ra nostra nobiscū: et iniquitates nras cognouimus. peccare et mentiri cōtra dominū: z auersi sum9 ne iremus post tergū dei nri ut loqremur calūniam et transgressionē. Concepim9 et locuti sumus de corde verba mēdacij: z con-uersum ē retrorsum iudiciū: et iusticia longe stetit. Quia corruit in platea ve-ritas: et equitas nō potuit ingredi. Et facta est veritas in oblīuione: et qui re-cessit a malo prede patuit. Et vidit do-minus et malū apparuit in oculis eiꝰ: quia nō est iudiciū. Et vidit deꝰ quia non est vir: et aporiatus est quia nō est qui occurrat. Et saluabit sibi bra-chiū suū: et iusticia eiꝰ ipsa cōfirmabit eum. Indutus est iusticia ut lorica: et galea salutis in capite eius. Indutus est vestimētis ultionis: et opertus est quasi pallio zeli sicut ad vindictam: quasi ad retributionē indignationis

ptibus suis·et vicissitudinē inimicis suis. Insulis vicem reddet. Et timebūt qui ab occidente·nomen dñi: et qui ab ortu solis gloriam eius. Cum venerit quasi fluuius violentus quē spīritus dñi cogit: et venerit syon redemptor: et eis qui redeunt ab iniquitate in iacob dicit dñs. Hoc fedus meū cū eis dicit dñs. Spīritꝰ meꝰ qui ē in te ⁊ verba mea·que posui in ore tuo·nō recedent de ore tuo·⁊ de ore seminis tui dicit dñs: amodo ⁊ usq; in sempiternum. lx·

Surge illumināre ihrusalē quia venit lumē tuū: et gloria dñi super te orta ē. Quia ecce tenebre operiēt terrā·et caligo pplos: sup te autē oriet dominus: et gloria eius in te vidēbit. Et ambulabūt gentes ī lumine tuo: et reges in splendore ortus tui. Leua ī circuitu oculos tuos et vide: omnes isti congregati sunt: venerūt tibi. Filij tui de lōge venīet et filie tue de latere surgent. Tūc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit ⁊ dilatabit cor tuū: quādo cōuersa fuerit ad te mltitudo maris: fortitudo gentiū venerit tibi. Inundatio camelorū operiet te: dromedarij madian et effa. Omnes de saba venīet aurū et thus deferentes: et laudem dño annūciantes. Omne pecus cedar cōgregabit tibi: arietes nabaioth ministrabūt tibi. Offerentur sup placabili altari meo: ⁊ domū maiestatis mee glorificabo. Qui sunt isti qui ut nubes volāt: et quasi colūbe ad fenestras suas? Me enī insule expectabūt ⁊ naues maris ī principio: ut adducā filios tuos de longe. Argentū eoꝝ et aurū eoꝝ cum eis nomini dñi dei tui et sancto israhel: quia glorificauit te. Et edificabūt filij peregrinoꝝ muros tuos: et reges eoꝝ ministrabūt tibi. In indignatione enim mea percussi te: et in reconciliatione mea misertus sum tui. Et aperientur porte tue iugiter: die ac nocte nō claudēntur: ut afferat ad te fortitudo gentiū et reges eaꝝ adducātur. Gens enim et regnū qđ nō seruierit tibi peribit: et gentes solitudine vastabuntur. Gloria libani ad te veniet: abies et buxus et pinus simul ad ornādū locū sanctificationis mee: et locū pedū meoꝝ glorificabo. Et veniēt ad te curui filij eoꝝ qui humiliauerūt te: et adorabūt vestigia pedū tuoꝝ omnes qui detrahebant tibi: et vocabūt te ciuitatem dñi syon sancti israhel. Pro eo qꝺ fuisti derelicta ⁊ odio habita et non erat q̄ per te transiret: ponā te in superbiā seculorū: gaudiū in generationē ⁊ generationē. Et suges lac gentiū: et mamilla regū lactaberis. Et scies quia ego dominus saluās te: et redemptor tuus fortis iacob. Pro ere afferā aurū·et pro ferro afferam argentū: et pro lignis es: ⁊ pro lapidibus ferum. Et ponam visitationem tuā pacem: ⁊ pplositos tuos iustitiam. Non audietur vltra iniquitas in terra tua·vastitas et contritio in terminis tuis: et occupabit salus muros tuos: et portas tuas laudatio. Nō erit tibi amplius sol adlucendū p die: nec splēdor lune illuminabit: sed erit tibi dñs in lucem sempiternam: et deus tuus in gloriam tuā. Non occidet vltra sol tuus et luna tua non minuetur: quia dominus erit tibi in lucem sempiternā: et cōplebuntur dies luctus tui. Populus autem tuꝰ oēs iusti in perpetuū hereditabunt terrā: germen plātationis mee: opus manuum mee ad glorificandū. Minimꝰ erit in mille: et parvulꝰ ī gēte fortissimā. Ego dñs: in tpe eiꝰ·subito faciā istud. lx·

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Spiritus dñi sup me: eo q̄ unxerit me. ℣d annūciandum māsuetis misit me: ut mederer cōtritis corde et p̄dicarem captiuis indulgentiam et clausis apertionē: ut p̄dicarē annū placabilē dño et diē ultionis deo nostro: ut cōsolarer oēs lugentes: ut ponerem fortitudinē lugentibus syon: ℣ darem eis coronā pro cinere: oleum gaudij pro luctu: palliū laudis pro spiritu meroris. Et vocabūtur in ea fortes iustitie: plātatio dñi ad glorificandū. Et edificabūt deserta a seculo: et ruinas ātiquas erigēt: ℣ instaurabūt ciuitates desertas ℣ dissipatas in generationē et generationē. Et stabunt alieni ℣ pascent pecora vestra: et filij peregrinoꝝ agricole et vinitores vestri erūt. Vos aūt sacerdotes dñi vocabimini: ministri dei nostri dicet vobis. Fortitudinē gentiū comedetis: et in gloria eoꝝ supbietis. Pro cōfusione vestra dupli ℣ rubore: laudabunt partem eoꝝ. Propter hoc in terra sua duplicia possidebūt: letitia sempiterna erit eis. Quia ego dñs diligens iudiciū: et odio habens rapinā in holocaustū. Et dabo opus eoꝝ in veritate: et fedus p̄petuū feriā eis. Et scietur in gentibꝫ semen eoꝝ: et germē eoꝝ in medio p̄lorū. Omnes qui viderint eos cognoscent illos: quia isti sunt semen cui benedixit dñs. Gaudens gaudebo in dño: ℣ exultabit anima mea in deo meo. Quia induit me vestimentis salutis: ℣ indumento iustitie circundedit me: ꝙsi sponsum decoratū corona et quasi sponsam ornatā monilibꝫ suis. Sicut enim terra p̄fert germē suū: et sicut ortus semen suum germinat: sic dominus deꝰ germinabit iustitiam et laudē coram̄ uniuersis gētibus. ℣ba lxj.

Propter syon non tacebo et propter ierusalē nō quiescā: donec egrediatur ut splendor iustus eius: et saluator eius ut lampas accendatur. Et videbūt gentes iustū tuū: et cūcti reges inclitū tuū. Et vocabitur tibi nomen nouū: qđ os dñi nominauit. Et eris corona glorie in manu dñi: et diadema regni in manu dei tui. ℣mon vocaberis ultra derelicta: et terra tua nō vocabit̄ amplius desolata. Sed vocaberis voluntas mea in ea: et terra tua inhabitabit̄. Quia cōplacuit dño in te: et terra tua inhabitabit̄. Habitabit enī iuuenis cū virgine: et habitabūt in te filij tui. Et gaudebit sponsus sup sponsam: et gaudebit sup te deꝰ tuus. Super muros tuos ierusalē constitui custodes: tota die ℣ tota nocte in p̄petuū non tacebunt. Qui reminiscimini dñi ne taceatis: ℣ ne detis silentium ei: donec stabiliat et donec ponat ierusalē laudē in terra. Iurauit dñs in dextera sua: et in brachio fortitudinis sue. Si dedero triticū tuū ultra cibū inimicis tuis: et si biberint filij alieni vinū tuū in quo tu laborasti. Quia qui congregabūt illud comedēt et laudabūt dominū: et q̄ cōpetāt illud bibēt ī atriis sanctis meis. Trāsite trāsite p portas: p̄parate viā p̄lo. Planū facite iter: et eligite lapides: ℣ eleuate signū ad p̄los. Ecce dñs auditū fecit in extremis terre. Dicite filie syon ecce saluator tuꝰ venit: ecce merces eiꝰ cū eo et opus eiꝰ coram̄ illo et vocabunt eos populus sanctus redempti a dño. Tu autem vocaberis quesita ciuitas ℣ nō derelicta. lxij.

Quis est iste q̄ venit de edom tinctis vestibꝫ de bosra: iste formosus in stola sua: gradiens in multitudine fortitudinis sue. Ego q̄ loquor

iusticiā: et ꝑpugnator sū ad saluandum. Quare ergo rubrū est indumentum tuū: et vestimenta tua sicut calcāntium ī torcular? Torcular calcaui solus: et de gentibꝫ nō est vir mecū. Calcaui eos in furore meo· et conculcaui eos in ira mea. Et aspersus est sanguis eoꝝ sup vestimenta mea: et omnia indumenta mea inquinaui. Dies enim vltionis in corde meo: annꝰ retributionis mee venit. Circūspexi et nō erat auxiliator: quesiui· et non fuit qui adiuuaret. Et saluauit michi brachium meū: et indignatō mea ipa auxiliata est michi. Et conculcaui ꝑplos in furore meo: ꝛ inebriaui eos indignatione mea: et detraxi in terrā virtutem eorum. Miserationū dñi recordabor: laudē dñi sup oīnibꝫ q̄ reddidit nobis dñs: et sup multitudinē bonoꝝ domꝰ isrl̄ que largitus est eis scdm indulgentiam suā et scdm multitudinē miserationiaꝝ suaꝝ. Et dixit. Verūtamē ꝑplus meus est: filij non negantes. Et factꝰ est eis saluator: in omni tribulatione eoꝝ non ē tribulatꝰ: et āgelus faciei eius saluauit eos. In dilectione sua et ī indulgentia sua ipse redemit eos: et portauit eos ꝛ eleuauit eos cunctis diebus seculi. Ipsi aūt ad iracundiam prouocauerūt: et afflixerūt spiritū sancti eius. Et cōuersus ē eis in inimicū: et ipe debellauit eos. Et recordatꝰ est dieꝝ seculi: moysi et ꝑpli sui. Vbi ē qui eduxit eos de mari cū pastoribus gregis sui? Vbi est q̄ posuit ī medio eius spiritū sancti sui? Qui eduxit ad dexteram moysen brachio maiestatis sue: qui scidit aquas ante eos: ut faceret sibi nomē sempiternū. Qui eduxit eos per abissos quasi equū in deserto nō impingentē: quasi animal in campo descendens. Spiritus dñi ductor eius fuit. Sic adduxisti ꝑplm tuū: ut faceres tibi nomē glorie. Attende de celo: et vide de habitaculo sancto tuo· et glorie tue. Vbi est zelus tuꝰ et fortitudo tua? Multitudo viscerū tuorū et miserationum tuaꝝ sup me cōtinuerunt se. Tu enim pater noster: et abraham nescīuit nos: et isrl̄ ignorauit nos. Tu dñe pater noster: redemptor noster: a seculo nomē tuū. Quare errare nos fecisti domine de vijs tuis: induratti cor nostrum ne timereꝰ te? Cōuertere ꝓpter seruos tuos: tribꝫ hereditatis tue. Quasi nichilū possiderūt ꝑplm sanctū tuū hostes nostri: conculcauerūt sanctificationē tuā. Facti sumꝰ quasi in principio cū nō dñareris nr̄i: neqꝫ inuocaretur nomē tuū sup nos. lxiij

Vtinam dirūperes celos et descenderes. A facie tua mōtes defluerent: sicut exustio ignis tabescerent atqꝫ arderent igni· ut notū fieret nomen tuū inimicis tuis: a facie tua gentes turbarentur. Cum feceris mirabilia nō sustinebimꝰ. Descendisti: et a facie tua mōtes defluxerūt. A seculo nō audierūt: neqꝫ auribus ꝓcepērunt. Oculꝰ non vidit deus absqꝫ te: que ꝑparasti expectantibus te. Occurristi letanti et facienti iusticiā: in vijs tuis recordabūtur tui. Ecce tu iratus es ꝛ peccauimꝰ: in ipis fuimꝰ semp: ꝛ saluabīmur. Et facti sumꝰ ut immūdi omnes nos: et quasi pannꝰ menstruate vniuersa iusticie nre. Et cecidimꝰ quasi folū vniuersi: et iniquitates nostre q̄si ventus abstulerūt nos. Non est qui inuocet nomē tuū: qui consurgat et teneat te. Abscondisti faciē tuā a nobis: et allisisti nos in manu iniquitatis nostre. Et nūc domine pater noster es tu· nos

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vero lutum:et fictor noster tu:et opera manuū tuaꝝ omnes nos. ℣e īrascaris dñe satis:⁊ ne ultra memineris īniquitatis nostre. Ecce respice: ppls tuꝰ oēs nos. Ciuitas sancti tui facta ē deserta:Syon deserta facta est. Hyerusalem desolata:domꝰ sanctificationis nostre ⁊ glorie nostre ubi laudauerūt te patres nostri facta est in ex̄ustionē ignis:et omnia desiderabilia nostra uersa sunt in ruinas. ℣ūquid super his̄ continebis te dūc:tacebis et affliges nos uehementer? Quesierunt me qui ante non interrogabant: inuenerunt qui non quesierunt me. Ixii.

Dixi. Ecce ego:ecce ego ad gentem que non mīnorabat nomē meum. Expādi manꝰ meas tota die ad ppm̄ incredulū: qui graditur in uia nō bona post cogitationes suas. Populus qui ad īracundiā puocat me ante faciem meā semp: qui immolant in ortis et sacrificāt sup lateres. qui habitant in sepulcris et in delubris ydolox dormiūt: qui comedūt carnē suillam. ⁊ ius ꝓfanū in uasis eox: qui dicunt recede a me nō appropīquas michi qꝛa immūdus es:isti fumꝰ erūt in furore meo: ignis ardēs tota die. Ecce scriptū est corā me. ℣ō tacebo:sed reddam et retribuā in sinu eox iniquitates uestras et iniquitates patrū uestrorum simul dicit dñs. q̄ sacrificauerūt sup mōtes ⁊ sup colles exprobrauerūt michi:et remetiar opus eox primū in sinu eox. Hec dicit dñs. Quomō si inueniat̄ granū in botro et dicat̄ ne dissipes illud quoniā benedictio est:sic faciam ꝓpter seruos meos ut non dissipem totū. Et educam de iacob semē: et de iuda possidentem montes meos. Et hereditabunt eam electi mei:et serui mei habitabūt ibi. Et erunt cāpestria in caulas gregū:et uallis achor in cubile armentox ppl̄o meo qui requisierunt me. Et uos q̄ dereliquistis dñm qui obliti estis montē sanctū meū qui ponitis fortune mensam et libatis super eā. numerabo uos in gladio. et omnes i cede corruetis:pro eo qđ uocaui et nō respōdistis michi. locutꝰ sum et nō audistis:et facietis malū in oculis meis. ⁊ que nolui elegistis. Propter hoc hec dicit dñs deꝰ. Ecce serui mei comedent: et uos esurietis. Ecce serui mei bibent:⁊ uos sitietis. Ecce serui mei letabūtur: ⁊ uos confundemini. Ecce serui mei laudabunt pre exultatione cordis: et uos clamabitis pre dolore cordis et pre cōtritione spīritus ululabitis:et dimittetis nomē uestrū in iuramentū electis meis. Et interficiet te dñs deus: et seruos suos uocabit nomine alio. In quo qui benedictus est sup̄ terrā: benedicetur i dño amen. Et qui iurat in terra: iurabit in deo amē. Quia obliuioni tradite sunt ānguste priores:et quia abscondite sunt ab oculis nr̄is. Ecce enī ego creo celos nouos:et terrā nouā:⁊ nō erūt in memoria priora et non ascendēt sup cor:sed gaudebitis et exultabitis usq; i sempiternū in his̄ que ego creo. Quia ecce ego creo hierusalē exultationē et ppl̄m eius gaudiū: et exultabo in hierusalē et gaudebo in ppl̄o meo: et nō audietur in eo ultra vox fletus et vox clamoris. ℣on erit ibi amplius infans dierꝫ et senex qui nō impleat dies suos: quoniam puer centū annox morietur: et peccator centū annox maledictus erit. Et edificabūt domos ⁊ habitabunt: et plantabūt uineas ⁊ comedent fructꝰ eax. ℣ō edificabūt et alius habitabit:

nō plantabūt et alī comedet. Secūm enim dies lignī erunt dies pⁱ mei: et opera manuū eoꝝ inueterabūt. Electi mei nō laborabunt frustra: neq; generabūt in conturbatione: quia semen benedictoꝝ dñi est et nepotes eoꝝ cum eis. Eritq; anteq̄ clamem ego exaudiam: adhuc illis loquentibꝫ ego audiam. Lupus z agnus pascentur simul: et leo et bos comedent paleas: et serpenti puluis panis eius. Non nocebunt neq; occident: in omni monte sancto meo dicit dominus. Hec

Hec dicit dñs. Celū sedes mea est: et terra scabellū pedū meoꝝ. Que est ista dom⁹ quā edificabitis michi: et quis iste locus requietionis mee? Omnia hec manus mea fecit: et facta sunt uniuersa ista dicit dñs. Ad quē aūt respiciā: nisi ad pauperculū et contritū spiritu et trementem sermones meos? Qui immolāt bouem: quasi qui interficiat virum. Qui mactat pecus: quasi qui excerebret canē. Qui offert oblationem: quasi qui sanguinē suillum offerat. Qui recordatur thuris: quasi qui benedicat ydolo. Hec omnia elegerūt in viis suis: et in abominationibus suis anima eoꝝ delectata est. Vnde et ego eligam illusiones eorū: et que timebant adducā eis: quia vocaui et non erat qui respōderet: locut⁹ sum et nō audierūt. Feceruntq; malum in oculis meis: z que nolui elegerunt. Audite verbū dñi: qui tremitis ad verbum eius. Dixerūt fratres vestri odientes vos: et abicientes propter nomē meū. Glorificet dñs: et videbim⁹ in letitia vestra: ipi aūt cōfundent. Vox pli de ciuitate: vox de templo: vox dñi reddentis retributionem inimicis suis. Anteq̄ parturiret peperit: anteq̄ veniret partus ei⁹ peperit masculum. Quis audiuit unq̄ tale: z quis vidit huic simile? Numquid parturiet terra in die una aut parietur gens simul: quia parturiuit et peperit syon filios suos? Numquid ego qui alios parere facio: ipe nō pariā dicit dñs? Si ego qui generationē ceteris tribuo sterilis ero: ait dñs deus tuus? Letamini cū ierusalē: et exultate in ea omnes qui diligitis eam. Gaudete cū ea gaudio uniuersi qui lugetis sup eā: ut sugatis et repleamini ab ubere cōsolationis eius: ut mulgeatis et delicijs affluatis ab omnimoda gloria eius. Quia hec dicit dñs. Ecce ego declinabo sup eam quasi fluuiū pacis: z quasi torrentem inundātem gloriā gentiū quā sugetis. Ad ubera portabimini: z sup genua blandient vobis. Quomō si cui mater blandiatur ita ego cōsolabor vos: et in ierusalē consolabimini. Videbitis et gaudebit cor vestrū: et ossa vra q̄si herba germinabunt. Et cognoscet man⁹ dñi seruis ei⁹: et indignabit inimicis suis. Quia ecce dñs in igne veniet: et quasi turbo quadriga ei⁹ reddere in indignatione furorem suū: et increpationē suā in flāma ignis. Quia in igne dñs diiudicabit: et in gladio suo ad omnē carnē: z multiplicabūtur interfecti a dño. Qui sanctificabātur et mundos se putabūt in ortis post ianuam intrinsecus: qui comedebāt carnē suillā et abominationē et murem: simul consumētur dicit dñs. Ego autē opera eoꝝ et cogitationes eoꝝ inuenio ut cōgregē cū omnibꝫ gentibꝫ et linguis: et venient z videbūt gloriā meā. Et ponam in eis signū: et mittā ex eis q̄ saluati fuerint ad gentes in mare in affricam in lidiam tenentes sagittam in

italiam ⁊ greciā ad insulas lōge: ad
eos qui non audierunt de me et non
viderūt gloriā meā. Et annūciabūt
gloriā meā gentibz: et adducēt oēs
fratres vestros de cunctis gentibz do-
num dño in equis et in quadrigis et
in lectīcis ⁊ in mulis et in carrucis ad
mōtem sanctū meū iherusalē dicit do-
mīnus: quomō si inferant filij israhel
munus in vase mundo in domū do-
mīnī. Et assumā ex eis in sacerdotes ⁊
leuitas dicit dñs: quia sicut celi nouī
et terra noua que ego facio stare corā
me dicit dñs: deus sic stabit semen ve-
strum ⁊ nomē vestrū. Et erit mensis ex
mense: et sabbatū ex sabbato. Veniet
omnis caro: ut adoret corā facie mea
dicit dñs. Et egredient: et videbūt ca-
dauera virōz qui p̄uaricati sunt in me.
Vermis eoz nō morietur: et ignis eoz
non extinguetur: et erūt usqz ad satie-
tatē visionis oīi carni. Expl' ysaia
Incip' plogꝰ in heremiā pphetā.

Heremias pphēta cui hic plogus scri-
bit: emone quidē apud hebreos ysaia
et osee. ⁊ quibusdā aliis pphetis videt
esse rusticior: sed sensibz par est: quippe
qui eodem spiritu pphetauerit. Porro
simplicitas eloquij de loco ei in quo
natus est accidit. Fuit enim anatho-
tites q̄ est usqz hodie vicul⁹ tribz ab ihe-
rosolimis distās milibus: sacerdos ex
sacerdotibus ⁊ in matris utero sancti-
ficatus: virginitate sua euangelicum
virū cristi ecclesie dedicās. Hic vatici-
nare exorsus ē puer: ⁊ captiuitatē urbis
atqz iudee non solū spiritu. sed et ocu-
lis carnis intuitus est. Nam decem tri-
bus israhel assyrij in medos trāstulerāt:
iam terras eaz coloni gentiū possidē-
bant. Unde in iuda tantū et in beniamin
propheтauit: et ciuitatis sue ruinas
ndruplici plāxit alphabeto: qō nos
mensure metri versibusqz reddidimus.
Preterea ordinē visionum qui apud
grecos et latinos omnino cōfusus est
ad pristinā fidē correximus. Librū aūt
baruch notarij eius. qui apud hebre-
os nec legitur nec habet p̄termisimus.
pro hijs omnibz maledicta ab emulis
p̄stolantes: quibus me necesse est per
singula opuscula respōdere. Et hoc pa-
cior: quia vos rogitis. Cererū ad com-
pendiū mali rectius fuerat modū furo-
ri eorū silentio meo ponere: nē quoti-
die noui aliquid scripitantem inui-
doz insaniam prouocare. Explicit
plogꝰ Incip' iheremias pphā. i.

Verba iheremie pphete filij
helchie de sacerdotibz q̄ fu-
erūt in anathoth in terra
beniamin. Quod factū ē
verbū dñi ad eū in diebz iosie filij amon
regis iuda in terciodecimo āno regni
eius: et factum est in diebus ioachim
filij iosie regis iuda usqz ad consūma-
tionē undecimi āni sedechie filij iosie
regis iuda usqz ad trāsmigrationem
iherusalem in mense quinto. Et factū
est verbū dñi ad me dicēs. Priusqz te
formarē in vtero noui te: ⁊ anteqz exires
de vulua sanctificaui te: et propheтā
in gentibz dedi te. Et dixi. A a a dñe
deus. Ecce nescio loqui: quia puer ego sū.
Et dixit dñs ad me. Noli dicere quia
puer sū: quoniā ad omnia q̄ mittam
te ibis: et vniuersa quecūqz mādauero
tibi loqueris. Ne timeas a facie eoz:
quia ego tecū sum ut eruā te dicit dñs.
Et misit dñs manū suā: et tetigit os
meum: et dixit ad me. Ecce dedi verba
mea in ore tuo: ecce constitui te hodie
sup gentes et sup regna ut euellas et
destruas ⁊ dissipas ⁊ dissipes: ⁊ edifices

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et plātes. Et factū ē verbū dñi ad me
dicens. Quid tu vides ihēremia? Et
dixi. Virgā vigilātem ego video. Et
dixit dñs ad me. Bene vidisti: quia vi-
gilabo ego sup verbū meū ut faciam
illud. Et factum est verbū dñi secdo ad
me dicens. Quid tu vides? Et dixi. Ol-
lam succensam ego video: et facien
eius a facie aquilonis. Et dixit dñs
ad me. Ab aquilone panderur oñe
malum sup omnes habitatores terre.
Quia ecce ego cōuocabo oñes cogna-
tiones regnoz aquilonis dicit dñs: z
venient z ponent unusquisq; solium
suū i introitu portaz ihrusalē et sup
omnes muros eius in circuitu et sup
uniuersas urbes iuda. Et loquar iu-
dicia mea cū eis sup omnē malicīam
eoz qui dereliquerūt me et libauerunt
diis alienis: z adorauerūt opus ma-
nuū suaz. Tu ergo accinge lūbos tuos
et surge: z loquere ad eos omnia que
ego pcipio tibi. Ne formides a facie e-
orū: nec enim timere te faciā vultū eoz.
Ego quippe dedi te hodie in ciuitatem
munitam et i columnā ferreā · et i mu-
rum ereū sup omnē terrā regibus iuda
principibus eius z sacerdotibz · z oñi
populo terre: et bellabunt aduersum
te et non prevalebunt: quia ego te-
cum sum ait dominꝰ ut liberē te. ij

Et factum est verbū dñi ad me di-
cens. Vade z clama in auribus
ihrusalē dicens. Hec dicit dñs. Recor-
datus sum tui miserās adolescentiā
tuam et caritatem despōsationis tue
quādo secuta es me in deserto: i terra
que nō seminat. Sanctꝰ israhel dño:
primitie frugū eius. Omnes qui deuo-
rant eū delinquēt: mala venient sup
eos dicit dñs. Audite verbū dñi do-
mus iacob: et omnes cognationes
domus israhel. Hec dicit dñs. Quid
inuenerūt patres vestri in me iniquita-
tis quia elōgauerūt a me et ābulaue-
runt post vanitatē et vani facti sūt?
Et nō dixerūt ubi ē dñs qui ascende-
re nos fecit de terra egipti: qui tradu-
xit nos per desertū per terrā inhabita-
bilē et inuiā · p terrā sitis et ymaginē
in oñs: per terrā in qua nō ambula-
uit vir neqz habitauit hmo. Et indu-
xi vos in terrā carmeli: ut comederetis
fructū eiꝰ et optima illius. Et ingressi
contaminastis terrā meā: et hereditatē
meā: posuistis in abominatiōnē. Sa-
cerdotes nō dixerūt ubi est dñs: z tenē-
tes legem nescierūt me: et pastores pre-
uaricati sunt in me. Et pphete pphета-
uerūt in baal: z ydola secuti sunt. Pro-
pterea adhuc iudicio contendā vobis-
cum ait dñs: et cum filiis vestris disce-
ptabo. Trāsite ad insulas cethim et vi-
dete: et i cedar mittite et cōsiderate vehe-
menter: z videte si factū ē huiuscemodi:
si mutauit gens deos suos: z certe ipsi
nō sūt dii. Populus vero meꝰ muta-
uit gloriā suā i ydolū. Obstupescite ce-
li sup hoc: et porte eiꝰ desolamini ve-
hementer dicit dñs. Duo enī mala fe-
cit pꝰs meus. Me dereliquerūt fontē
aque viue: et foderūt sibi cisternas dis-
sipatas que cōtinere nō valent aquas.
Numquid seruus est israhel aut verna-
culus? Quare ergo factꝰ est i pdam?
Sup eū rugierūt leones et dederūt vo-
cem suā: posuerūt terrā eius i solitudi-
nem. Ciuitates eius exuste sunt: et nō
est qui habitet in eis. Filii qz nemphe-
os et daphneos constuprauerūt te usq;
ad vertice. Nūquid nō istud factū ē
tibi: quia dereliquisti dñm deum tuū eo
tempore quo ducebat te p viam? Et
nunc qd tibi vis i via egipti: ut bibas

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

aquā turbidā? Et q̄d tibi cū via affiri-
oz: et ut bibas aquā fluminis? Argu-
et te malicia tua: ⁊ aūsio tua īrepabit
te. Scito ⁊ vide q̄a malū et amaz ē re-
liquīsse te dñm deum tuū: et nō esse ti-
morem eius apud te dicit dñs deus
exercituū. A seculo confregisti iugum
meū: rupisti vincula mea et dixisti. Nō
seruiā. Jn oñi enī colle sublimi ⁊ sub
oñi ligno frōdoso tu prosternabaris
meretrix. Ego aūt plātaui te vineā ele-
ctam: oñe semē verz. Quomō ergo con-
uersa es ī prauū vinea aliena? Si la-
ueris te nitro ⁊ mlt̄iplicaueris tibi her-
bam borith: maculata es ī iniquitate tu-
a corā me dicit dñs deꝰ. Quomō di-
cis nō sum polluta: post baalim nō
ambulaui? Vide vias tuas in cōual-
le: scito quid feceris. Cursor leuis epli-
cans vias tuas: onager assuetus ī so-
litudine: in desiderio anime sue attra-
xit ventū amoris sui. Nullus auerteret
eam. Omnes qui querūt eā nō defici-
ent: in mensibus eius inuenient eam
Prohibe pedē tuū a nuditate: ⁊ guttur
tuū a siti. Et dixisti. Desperaui: nequa-
q̄ faciā. Adamaui quippe alienos: ⁊
post eos ambulabo. Quomō cōfun-
ditur fur quādo deph̄enditur sic con-
fusi sunt domus israhel: ipi ⁊ reges e-
orū principes et sacerdotes et pphete
eorū: dicentes ligno patet meꝰ es tu:
et lapidi tu me genuisti. Verterūt ad
me tergū et non faciē: et in tēpore affli-
ctionis sue dicent: surge et libera nos.
Vbi sūt dīj tui quos fecisti tibi? Surgant et liberent te: in tempore afflictio-
nis tue. Secundū numerū quippe ciui-
tatum tuaz erant dīj tui iuda. Quid
vultis mecū iudicio cōtendere? Omnes
dereliquistis me dicit dominus. Frus-
tra percussi filios vros: disciplinam
non receperunt. Deuorauit gladius
vester pphetas vestros: q̄si leo vastatur
generatio vestra. Videte verbum dñi.
Nunquid solitudo factꝰ sum israhel:
aut terra serotina? Quare ergo dixit
pp̄lus meus: recessimus: non veniemꝰ
ultra ad te? Nūquid obliuiscetur vir-
go ornamenti sui: aut sponsa fascie pe-
doralis sue? Populus vero meus ob-
litus est mei diebz innumeris. Quid
niteris bonā ostendere viam tuā: ad
querendā dilectionē? Que insup ⁊ ma-
licias tuas docuisti vias tuas: et in a-
lis tuis inuentꝰ est sanguis animaz
pauperū ⁊ innocentū. Non ī follis in-
ueni eos: sed in omnibus q̄ supra me-
morau. Et dixisti. Absq; peccato et
innocens ego sum: et propterea auertat
furor tuus a me. Ecce ego iudicio con-
tendā tecum: eo q̄ dixeris non peccaui.
Quā vilis facta es nimis: iterans vi-
as tuas. Et ab egipto confunderis: si-
cut cōfusa es ab assur. Nam ⁊ ab ista
egredieris et manꝰ tue erūt sup caput
tuū: quoniā obtriuit dominꝰ cōfiden-
tiā tuā: ⁊ nichil habebis p̄sperū. iiij

Dulgo dicit. Si dimiserit vir vxo-
rem suā et recedēs ab eo duxerit
virū alterz: nunq̄d reuertet ad eā ultra?
Nūquid nō polluta erit ⁊ contamina-
ta mulier illa? Tu aūt fornicata es cū
amatoribus multis: tamen reuertere
ad me dicit dñs. Leua oculos tuos ī
directū: et vide vbi nō p̄strata sis. Jn
viis sedebas expectās eos quasi latro
insidiās ī solitudine: ⁊ polluisti terrā
in fornicationibus tuis et in malicijs
tuis. Quāobrem prohibite sunt stille
pluuiaz: et serotinus ymber non fuit.
Frons mulieris meretricis facta ē tibi:
noluisti erubescere. Ergo saltē amodo
voca me pater meꝰ: dux virginitatis

mee tu es. ſNunquid irascetis in perpetuū: aut pseuerabis in finem? Ecce locuta es et fecisti mala: et potuisti. Et dixit dominus ad me in diebus iosie regis. ſNunqd vidisti que fecerit auersatrix israhel? Abiit sibimet super omnem montem excelsum et sub omni ligno frondoso: et fornicata est ibi. Et dixi cum fecisset hec omnia. ad me reuertere: et nō est reuersa. Et vidit puaricatrix soror ei⁹ iuda qa pro eo qd mechata esset auersatrix israhel dimisissem eam et dedissem ei libellū repudij: et nō timuit puaricatrix iuda soror ei⁹. sed abiit et fornicata est etiā ipa: et facilitate fornicationis sue cōtaminauit terram: et mechata ē cum lapide et ligno. Et in omnibz hijs non est reuersa ad me puaricatrix soror eius iuda in toto corde suo: sed in mendacio ait dns. Et dixit dns ad me. Justificauit aiam suā auersatrix israhel cōparatione puaricatricis iude. Vade et clama hos sermones istos contra aquilonē et dices. Reuertere auersatrix israhel ait dns et non auertam faciē meā a vobis: qa sanct⁹ ego sum dicit dns: et non irascar in vobis. Verūtamen scito iniquitatem tuā: quia in dnm deū tuū peccasti. Et dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso: et vocem meā non audisti ait dns. Cōuertimini filij reuertentes dicit dns: quia ego vir vester. Et assumā vos vnū de ciuitate et duos de cognatione: et introducā vos in syon. Et dabo vobis pastores iuxta cor meū: et pascent vos scientia et doctrina. Cumq; multiplicati fueritis et creueritis in terra in diebs illis ait dominus nō dicent vltra archa testamēti dni: neq; ascendet sup cor neq; recordabūtur illi⁹: nec visitabitur nec fiet vltra. In tempore illo vocabūt iherusalē soliū dni: et cōgregabūtur ad eā omnes gentes in nomine dni in iherusalē: et nō ambulabūt post prauitatem cordis sui pessimi. In diebus illis ibit domus iuda ad domū israhel: et venient siml de terra aquilonis ad terrā quā dedi patribz vestris. Ego aūt dixi. Quomō ponā te in filios: et tribuā tibi terrā desiderabilē hereditatē pclarā exercituū gentiū? Et dixi. Patrē vocabis me: et post me ingredi nō cessabis. Sed quomō si cōtemnat mulier amatorē suū: sic contempsit me dom⁹ israhel dicit dns. Vox in vijs audita est ploratus et vlulatus filioz israhel: quoniam vnerūt viam suā: obliti sunt domini dei sui. Cōuertimini filij reuertētes: et sanabo auersiones vras. Ecce nos venimus ad te. Tu enī es dns deus noster. Vere mendaces erāt colles et multitudo mōtiū. Vere in domino deo nostro salus israhel. Confusio comedet laborē patrū vestroz ab adolescentia nra: greges eoz et armēta eoz: filios eoz et filias eoz. Dormiem⁹ in confusione nra et operiet nos ignominia nostra: quoniā dno deo nro peccauimus nos et patres nostri ab adolescentia nostra vsq; ad diem hanc: et non audiuim⁹ vocē dni dei nostri. iiij.

Si reuerteris ad me israhel ait dominus: ad me cōuertere. Si abstuleris offendicula tua a facie mea nō commoueberis. Et iurabis viuit dominus in veritate et in iudicio et in iustitia: et benedicent ei gētes ipm⁹q; laudabūt. Hec enī dicit dns viro iuda et habitatori ihrlm. Nouate vobis nouale: et nolite serere sup spinas. Circūcidimini dno: et auferte ppucia cordiū vrōrum viri iuda et habitatores iherusalē:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ne forte egrediat ut ignis indignatio
mea et succendatur et nō sit qui extin-
guat. Omnia autem hec mala veniēt
propter malitiā cogitatōnū vestrarū.
Annūtiate in iuda et in ierusalem
auditum facite: loquimini et canite tu-
ba in terra: clamate fortiter et dicite. Con-
gregamini et ingrediamur ciuitates
munitas: leuate signum in syon. Con-
fortamini nolite stare: quia malum
ego adducā ab aquilone et contritio-
nem magnam. Ascendit leo de cubili
suo: et predo gentiū se leuauit. Egres-
sus est de loco suo: ut ponat terrā tuā
in desolationem. Ciuitates tue vasta-
buntur: remanētes absq; habitatore.
Super hoc accingite vos cilicijs: plan-
gite et ululate: quia nō est auersa ira
furoris dñi a vobis. Et erit in die illa
dicit dñs peribit cor regis et cor prin-
cipum: et obstupescēt sacerdotes: et pro-
phete cōsternabūtur. Et dixi. Heu heu
heu dñe deus. Ergo ne decepisti popu-
lum istū et ierusalē dicēs: pax erit vo-
bis: Et ecce puenit gladius usq; ad ani-
mam. In tempore illo dicet pp̄lo huic
et ierusalē ventus urens in vijs q̄ sūt
in deserto: vie filie pp̄li mei nō ad ven-
tilandū et ad purgandū. Spiritus ple-
nus ex his veniet michi. Et nūc ego:
sed loquar iudicia mea cum eis. Ecce
quasi nubes ascendet: et quasi tempe-
stas curtus eius. Velociores aquilis
equi illius. Ve nobis: quoniā vastati
sumus. Laua a malitia cor tuū ierusa-
lem: ut salua fias usquequo morabi-
tur in te cogitationes noxie? Vox
enī annūtiātis a dan: et nouū facietis
ydolū de mōte ephraim. Dicite gētibus.
Ecce auditū est in ierlim: custodes veni-
re de terra longinqua: et dare super ciui-
tates iuda vocem suā. Quasi custodes
agri facti sunt super eam in gyro: quia
me ad iracundiā prouocauit dicit do-
minus. Vie tue et cogitationes tue fece-
runt hec tibi. Ista malitia tua quia a-
mara: quia tetigit cor tuū. Ventrē me-
um ventrem meū doleo: sensus cordis
mei turbati sunt in me. Non tacebo:
quoniā vocē buccine audiuit anima
mea: clamorē prelij. Contritio super con-
tritionem vocata ē: et vastata ē omnis
terra. Repente vastata sunt tabernacu-
la mea: subito pelles mee. Usquequo
videbo fugientem: audiā vocē buccine?
Quia stultus pp̄lus meus me non co-
gnouit: filij insipientes sunt et vecordes.
Sapientes sunt ut faciāt mala: bene
autē facere nescierūt. Aspexi terrā et ecce
vacua erat et nichil: et celos et nō erat
lux in eis. Vidi mōtes et ecce mouebā-
tur: et omnes colles cōturbati sunt. In-
tuitus sum et nō erat homo: et omne vo-
latile celi recessit. Aspexi et ecce carmel
desertus: et omnes urbes eius destructe sūt a
facie dñi et a facie ire furoris eius. Hec
enī dicit dñs. Deserta erit omnis terra:
sed tamen cōsumatiōnē nō faciā. Luge-
bit terra: et merebūt celi desup: eo q̄ lo-
cutus sum. Cogitaui et non penituit
me: nec auersus sum ab eo. A voce e-
quitis et mittētis sagittā fugit omnis
ciuitas. Ingressi sunt arcta: et ascen-
derunt rupes. Vniuerse urbes derelicte
sunt: et non habitat in eis homo. Tu
autē vastata quid facies? Cum vesti-
ris te coccino: cū ornatu fueris monili
aureo et pinxeris stibio oculos tuos:
frustra componeris. Contempserūt me
amatores tui: animā tuam querunt.
Vocem enim quasi parturientis au-
diui: et angustias ut puerpere. Vox
filie syon inter morientes expandentes
q̄ manus suas. Ve michi: q̄a defecit

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

anima mea propter interfectos. v.

Circuite vias ierusalē et aspicite: et cōsiderate et querite in plateis eius. an inueniatis virū facientem iudiciū. et querentem fidem: et ppicius ero ei. Quod si etiā viuit dns dixerint: et hoc falso iurabunt. Domine oculi tui respiciūt fidē. Percussisti eos et nō doluerūt: attriuisti eos et renuerunt accipere disciplinā. Indurauerūt facies suas supra petrā: et noluerūt reuerti. Ego aūt dixi. Forsitan pauperes sunt et stulti: ignorātes viā dñi et iudiciū dei sui. Ibo ergo ad optimates et loquar eis. Ipi enim cognouerūt viam dñi: iudiciū dei sui. Et ecce magis hi simul cōfregerūt iugū: ruperūt vincula. Idcirco percussit eos leo de silua: lupus ad vesperā vastauit eos: pardus vigilās sup ciuitates eorū. Omnis qui ingressus fuerit ex eis capietur: quia multe sunt preuaricatōnes eorū: confortate sūt auersiones eorū. Sup quo ppicius tibi esse potero? Filii tui dereliquerūt me: et iurant in his qui nō sunt dii. Saturaui eos et mechati sunt: et in domo meretricis luxuriabātur. Equi amatores in femīnas: et emissarii facti sūt: unusquisq; ad uxorē proximi sui hinniebat. Nūquid sup his non visitabo dicit dns: et in gente tali nō ulciscetur anima mea? Ascendite muros eius et dissipate: consūmationē aūt nolite facere. Auferte propagines eorū: quia non sūt dni. Preuaricatōnē enī preuaricata est in me dom⁹ israhel et dom⁹ iuda ait dns. Negauerūt dnm: et dixerunt. Non est ipe: neq; veniet sup nos malum: gladiū et famē non videbimus. Prophete fuerūt in ventū locuti: et responsum nō fuit in eis. Hec ergo eueniant illis. Hec dicit dns deus exercituū.

Quia locuti estis verbū istud: ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem et pplm istū in ligna: et vorabit eos. Ecce ego adducā sup vos gentem de lōginquo domus israhel ait dns: gentē robustā gentem antiquā gentem cuius ignorabis linguā: nec intelliges qd loquat. Pharetra eius ūsi sepulcrum patens: uniuersi fortes. Et comedet segetes tuas et panē tuū deuorabit: filios tuos et filias tuas comedet. gregē tuū et armēta tua: et comedet vineam tuā et ficū tuā. et conteret urbes munitas tuas in quibus tu habes fiduciā gladio. Verūtamē in diebs illis ait dominus nō faciam vos in consūmationem. Quod si dixeritis quare fecit dominus deus noster nobis hec omnia: dices ad eos. Sicut dereliquistis me et seruistis deo alieno in terra vestra: sic seruietis diis alienis in terra nō vestra. Annūciate hec domui iacob: et auditum facite in iuda dicentes. Audi populo stulte qui nō habes cor: qui habentes oculos nō videtis. et aures et non audietis. Me ergo non timebitis ait dns: et a facie mea nō dolebitis? Qui posui arenam terminū mari. preceptū sempiternū qd nō preteribit: et cōmouebuntur et nō poterunt: et intumescent fluctus eius et nō transibūt illud. Populo aūt huic factū ē cor incredulū et exasperās. Recesserūt et abierunt: et nō dixerunt in corde suo. Metuam⁹ dnm deū nostrū qui dat nobis pluuiā temporaneā et serotinā in tempore suo: plenitudinē anime messis custodientē nobis. Iniquitates nre declinauerūt hec: et peccata nostra prohibuerūt bonū a nobis: qa inuenti sunt in pplo meo impii insidiātes qsi aucupes: laqueos ponētes et pdicas ad capiēdos viros.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sicut decipula plena auibꝫ:sic domus
roꝫ plene dolo. Ideo magnificati sūt
et ditati: incrassati sunt et impingua-
ti: et ptercierūt sermones meos pessime.
Causam vidue nō iudicauerunt: cau-
sam pupilli nō direxerūt: et iudicium
pauperū nō iudicauerūt. Nūquid su-
per hijs nō visitabo dicit dñs: aut su-
per gentem huiusmodi nō vlciscetur
anima mea? Stupor et mirabilia fa-
cta sunt in terra. Prophete pphetabāt
mendaciū: et sacerdotes applaudebāt
manibꝫ suis: et pplus me⁹ dilexit talia.
Quid igit fiet in nouissimo eiꝰ? vj.

Confortamini filij beniamin in
medio iherusalē: et in thecua clan-
gite bucina: et sup bethacarem leuate
vexillū: quia malū visum est ab aqui-
lone et contritio magna. Speciose et
delicate assimilaui filiā syon: ad eam
venient pastores et greges eoꝝ. Fixerūt
in ea tentoria in circuitu: pascet vnus-
quisq; eos q̄ sb manu sua sunt. Sanc-
tificate sup eā bellū: cōsurgite et ascen-
damus in meridie. Ve nobis quia de-
clinauit dies: quia lōgiores facte sūt
umbre vesperi. Surgite et ascendam⁹
in nocte: et dissipemus domus eius:
quia hec dicit dñs exercituū. Cedite li-
gnum eius: et fundite circa iherusalem
aggerem. Hec est ciuitas visitatōis:
omnis calūnia in medio eius. Sicut
frigidā facit cisterna aquā suā: sic frī-
gidam fecit malitiā suā. Iniquitas et
vastitas audietur in ea coram me semp:
infirmitas et plaga. Erudire iherusa-
lem ne forte recedat anima mea a te:
ne forte ponā te desertam · terrā inha-
bitabilem. Hec dicit dñs exercituum.
Vsq; ad racemū colligent · ssi in vinea
reliquias israhel. Conuerte manum
tuā quasi vindemiator ad cartallum.

Cui loquar: et quē contestabor ut au-
diat? Ecce incircūcise aures roꝫ: et au-
dire nō possūt. Ecce verbū dñi factū ē
eis in obprobriū: et nō suscipiēt illud.
Idcirco furore dñi plenus sum: labo-
raui sustinens. Effunde sup paruulū
furorem et sup cōcilium iuuenū simul.
Vir enim cū muliere capietur: senex cū
pleno dieꝫ. Et transibūt domus eorū
ad alteros agri et vxores pariter: quia
extendam manū meā sup habitantes
terrā dicit dñs. A minore quippe usq;
ad maiorem omnes auaritie student:
et a pphēta usq; ad sacerdotem cuncti
faciūt dolū. Et curabāt cōtritionē filie
pp̄li mei cum ignominia dicentes pax
pax: et nō erat pax. Confusi sunt qa
abominationē fecerunt: quin potius
confusione non sunt cōfusi: et erubesce-
re nescierūt. Quāobrem cadent inter
ruentes: in tempore visitatōnis sue cor-
ruent dicit dominus. Hec dicit domi-
nus. State super vias et videte et in-
terrogate de semitis antiquis que sit
via bona et ambulate in ea: et inue-
nietis refrigerium animabus vestris.
Et dixerūt. Non ambulabim⁹. Et con-
stituī super vos speculatores. Et dixi.
Audite vocem tube. Et dixerūt. Non
audiemus. Ideo audite gentes et co-
gnosce congregatio: quāta ego faciā eis.
Audi terra. Ecce ego adduco mala su-
per pplm istū fructū cogitationū eius:
quia verba mea nō audierunt: et legē
meā proiecerunt. Vt quid michi thus
de saba affertis: et calamū suaue olen-
tem de terra longinqua? Holocausto-
mata vestra nō sūt accepta: et victime
vestre nō placuerūt michi. Propterea
hec dicit dñs. Ecce ego dabo in pplm
istū ruinas: et ruent in eis patres et fi-
lij simul · vicinus et pximus peribunt.

lxxvj

hec dicit dominus. Ecce uenit ppls de terra aquilonis·z gens magna cōsurget a finibz terre: sagittā z gladiū arripiet: crudelis est et nō miserebit. Uox eius quasi mare sonabit: et sup equos ascendent·pparati quasi uir ad preliū aduersum te filia syon. Audiuim⁹ famam eius: dissolute sunt manus nostre. Tribulatio apphendit nos: dolores ut parturientem. Nolite exire ad agros: et in uineā ne ābuletis: quoniā gladius inimici pauor in circuitu. Filia ppli mei accingere cilicio·et cōspergere cinere: luctū unigeniti fac tibi plādum amarū: quia repente ueniet uastator sup uos. Probatorē dedi te in populo meo robustū: et scies et proba bis uias eoz. Omnes isti principes declinātes: ābulantes fraudulenter. Es et ferrū: omnes corrupti sunt. Defecit sufflatorium in igne: cōsumptū e plumbum. Frustra conflauit cōflator: malicie enim eorum non sunt cōsumpte. Argentum reprobū uocate eos: quia dominus proiecit illos. viij.

Uerbū quod factū est ad ieremiā a domino dicens. Sta in porta domus dñi: et pdica ibi uerbū istud z dic. Audite uerbū dñi omnis iuda: qui ingredimini p portas has·ut adoretis dñm. Hec dicit dñs exercituū deus israhel. Bonas facite uias uestras et studia ura: et habitabo uobiscū in loco isto. Nolite confidere i uerbis mendacij: dicentes templū dñi·templū dñi· templū dñi est. Quoniā si benedixeritis uias uras et studia ura·si feceritis iudiciū inter uirū et primū eius·aduene et pupillo et uidue non feceritis calumniā: nec sanguinē innocentē effuderitis in loco hoc·et post deos alienos nō ābulaueritis i malū uobismetipis:

habitabo uobiscū in loco isto in terra quā dedi patribus uris a seculo z usqz in seculū. Ecce uos cōfiditis uobis in sermonibz mēdacij qui nō proderunt uobis: furari·occidere·adulterare·iurare·mēdaciter libare baalim: et ire post deos alienos quos ignoratis. Et uenistis z stetistis coram me i domo hac in qua inuocatū est nomē meum: et dixistis liberati sum⁹ eo q fecerimus omnes abominatones istas. Ergo spelunca latronū facta est domus ista: i qua inuocatū est nomē meū in oculis uestris? Ego ego sū: ego uidi dicit dominus. Ite ad locū meū in silo ubi habitauit nomē meū a principio: et uidete que fecerim ei pter malicia ppli mei israhel. Et nūc quia fecistis omnia opera hec dicit dñs: z locut⁹ sum ad uos mane consurgens et loquens et non audistis: et uocaui uos z nō respōdistis: faciā domui huic in qua inuocatum est nomē meū z in qua uos habetis fiduciā z loco quē dedi uobis et patribz uestris sicut feci silo: z piciā uos a facie mea sicut pieci omnes fratres uestros uniuersum semen ephraim. Tu ergo noli orare pro pplo hoc: nec assumas pro eis laudem z oratiōnē: et nō obsistas michi: quia nō exaudiam te. Nōne uides quid isti faciūt i ciuitatibus iuda·et in plateis ierusalē? Filij colligunt ligna·et patres succendunt ignē: et mulieres cōspergunt adipem ut faciāt placentas regine celi et libēt diis alienis: et me ad iracundiā puocent. Nunquid me ad iracundiā puocant dicit dñs? Nōne semetipos i confusione uultus sui? Ideo hec dicit dñs deus. Ecce furor meus z indignatio mea conflatur sup locū istū sup uiros et super iumenta et super lignum

regionis et sup fruges terre: et succendetur ⁊ nō extinguetur. Hec dicit dñs exercituū deus israhel. Holocaustomata vestra addite victimis vrīs et comedite carnes: quia non sum locut⁹ cū patribz vestris et non p̄cepi eis in die qua eduxi eos de terra egipti de verbo holocaustomatū ⁊ victimarū: sed hoc verbū p̄cepi eis dicens. Audite vocem meā ⁊ ero vobis deus ⁊ vos eritis mihi pplus: ⁊ ambulate in oīi via quā mādaui vobis: ut bene sit vobis. Et non audierūt nec inclinauerunt aurē suā: sed abierūt in voluptatibus et in prauitate cordis sui mali: factiq; sūt retrorsum et non in ante a die qua egressi sūt patres eoz de terra egipti usq; ad diem hanc. Et misi ad eos omnes seruos meos pphetas per diem: cōsurgens diluculo: ⁊ mittens: et nō audierunt me nec inclinauerunt aurem suā sed indurauerūt ceruicem suā: ⁊ pius operati sunt ꝑ patres eoz. Et loqueris ad eos omnia verba hec et non audient te: et vocabis eos et non respōdebunt tibi. Et dices ad eos. Hec ē gens q̄ non audiuit vocem dñi dei sui: nec recepit disciplinā. Periit fides: et ablata est de ore eoz. Tonde capillū tuū et proice: et sume in directū planctū: q̄a proiecit dñs et reliquit generationem furoris sui: quia fecerūt filij iuda malum in oculis meis dicit dñs. Posuerunt offendicula sua in domo in qua inuocatū est nomē meū ut polluerent eam: et edificauerūt excelsa thophet q̄ est in valle filij ennon: ut incenderent filios suos et filias suas igni: que nō p̄cepi nec cogitaui in corde meo. Ideo ecce dies venient dicit dñs: et nō dicet amplius tophet et vallis filij ennon sed vallis interfectionis: et sepelient in thophet eo q̄ nō sit locus. Et erit morticinū ppli huius in cibos volucribz celi et bestijs terre: et non erit qui abigat. Et quiescere faciam de urbibus iuda et de plateis ihrlm vocē gaudij ⁊ vocē leticie: vocem sponsi ⁊ vocē spōse. In desolatione enim erit terra. viij.

In tempore illo ait dñs: eicient ossa regis iuda et ossa principū eius et ossa sacerdotū et ossa pphetaz et ossa eorū qui habitauerūt iherusalē de sepulcris suis: et expandent ea ad solē et lunā ⁊ omnē milicīā celi que dilexerunt ⁊ quibus seruierūt et post que ambulauerūt: et que quesierūt et adorauerūt. Nō colligent̄ et non sepelientur: in sterquilinīū super faciem terre erūt. Et eligēt magis mortē q̄z vitā omnes q̄ reliqui fuerint de cognatione hac pessima: in vniuersis locis que derelicta sunt ad que eieci eos dicit dñs exercituū. Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Nunquid qui cadit nō resurget: ⁊ qui auertit se non reuertetur? Quare ergo auersus est ppls iste in iherusalē auersione contentiosa? Apprehenderunt mendaciū: et noluerūt reuerti. Attendi et auscultaui: nemo quod bonū est loquit̄. Nullus est qui agat penitentiā sup peccato suo dicens. Quid feci? Omnes cōuersi sunt ad cursum suū: quasi equus impetu vadens in p̄liū. Milvus in celo cognouit tempus suū: turtur ⁊ hirundo ⁊ ciconia custodierunt tempus aduentus sui: ppls aūt meus nō cognouit iudiciū dñi. Quomō dicitis sapientes nos sumus: ⁊ lex dñi nobiscū est? Vere mendaciū operat⁹ est stilus mendax scribaz. Confusi sunt sapientes: perterriti et capti sūt. Verbū enī dñi proiecerūt: ⁊ sapientia nulla est in eis. Propterea dabo mulieres eoz extreis: agros

cor ẏ ẏrediẽs. Quia a minimo usq ad
maxim̃ omnes auaricią secuntur: a
prophęta usq ad sacerdotem cũcti fa-
ciunt mendaciũ. Et sanabãt contriti-
ones filie ppli mei ad ignominiã dicẽ-
tes pax pax: cum non esset pax. Cõfu-
si sunt quia abominationẽ fecerunt:
quin ymmo confusione nõ sunt cõfu-
si: z erubescere nescierunt. Ideirco cadẽt
inter corruentes: in tempore visitacio-
nis sue corruent dicit dominus. Con-
gregans congregabo eos ait domin⁹.
Nõ ẽ uua in uitibs z non sunt ficus in
ficulnea: folium defluxit: z dedi eis q̃ ptẽr-
gressa sunt. Quare sedem⁹ ⁊ Cõuenite
et ingrediamur ciuitatem munitam.
et sileam⁹ ibi: quia dns deus noster si-
lere nos fecit: et potum dedit nobis a-
quam fellis. Peccauimus enim domi-
no. Expectauimus pacem et non erat
bonum: tempus medele et ecce formi-
do. A dan auditus est fremitus equo-
rum eius: a uoce hinnitus pugnato-
r ei⁹ cõmota est omnis terra. Et ue-
nerũt et deuorauerũt terrã z plenitudi-
nem eius: urbem et habitatores eius.
Quia ecce ego mittam uobis serpẽtes
regulos quibus non est incantatio:
et mordebũt uos ait dns. Dolor me-
us sup dolorem: in me cor meũ meruit.
Ecce uox clamoris filie ppli mei de ter-
ra longinqua. Nũquid dns non est
in syon. aut rex ei⁹ nõ ẽ in ea? Quare
ergo me ad iracundiã concitauerũt i
sculptilibs suis: z in uanitatibus alie-
nis? Transiit messis: finita est estas: z
nos saluati non sumus. Sup contri-
tione filie ppli mei contrit⁹ sum z con-
tristat⁹: stupor obtinuit me. Nũquid
resina nõ est in galaad. aut medicus
non est ibi? Quare ergo non ẽ obdu-
cta cicatrix filie populi mei? ix.

Quis dabit capiti meo aquam: z
in oculis meis fontẽ lacrimaz?
Et plorabo die et nocte interfectos fi-
lie ppli mei. Quis dabit me in solitu-
dinem diuersoz uiatoz? Et derelinq̃
ppłm meũ z recedã ab eis: quoniam o-
mnes adulteri sunt z cetus p̃uaricato-
rum: et extenderunt linguã suã quasi
arcum mendacii et nõ ueritatis. Con-
fortati sunt in terra: quia de malo ad
malũ egressi sunt: z me non cognoue-
runt dicit dns. Unusquisq; se a pxi-
mo suo custodiat: z in oni fratre suo
non habeat fiduciã: quia onis frater
supplantans supplantabit: et onis a-
micus fraudulenter incedet: et uir fra-
trem suũ deridebit z ueritatem non lo-
quent. Docuerũt enim linguã suã lo-
qui mendaciũ: ut inique agerent labo-
rauerũt. Habitatio tua in medio dol:
in dolo renuerunt scire me dicit dns.
Propterea hec dicit dns exercituũ. Ec-
ce ego conflabo et probabo eos. Quid
enim aliud faciã a facie filie ppli mei?
Sagitta uulnerans lingua eoz: dolũ
locuta est. In ore suo pacem cũ amico
suo loquit̃ z occulte ponit ei insidias.
Nũquid sup hijs nõ uisitabo dicit do-
minus: aut in gente huiuscemodi nõ
ulciscetur anima mea? Sup montes
assumã fletũ ac lamentũ et sup specio-
sa deserti planctũ: quoniã incensa sũt
eo q̃ nõ sit uir ptransiens: z nõ audie-
runt uocem possidentis. A uolucre cli
usq; ad pecora transmigrauerũt et re-
cesserũt. Et dabo iherusalẽ in aceruos
arene et rubilia draconũ. et ciuitates
iuda dabo in desolationẽ eo q̃ nõ sit
habitator. Quis est uir sapiens qui
intelligat hoc et ad quẽ uerbũ oris do-
mini fiat: ut annunciet istud: quare
perierit terra et exusta sit q̃si desertũ eo

BIBLIOTECA PÚBLICA PROVINCIAL BURGOS

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ꝯ non sit qui ꝓtrãseat ꝛ Et dixit dñs. Quia dereliquerũt legem meã quam dedi eis. ⁊ non audierũt vocem meã. ⁊ non ambulauerunt in ea: et abierunt post prauitatẽ cordis sui. et post baalim quod didicerunt a patribꝫ suis: ideirco hec dicit dñs exercituũ deꝰ isrl. Ecce ego cibabo ꝑplm istũ absinthio ⁊ potũ dabo eis aquã fellis: et dispgã eos in gentibus quas non nouerunt ipsi ⁊ patres eoꝝ: et mittã post eos gladium donec cõsumant. Hec dicit dominus exercituũ. Cõtemplamini ⁊ vocate lamentatrices ut veniãt: et ad eas que sapientes sunt mittite et ꝑerent: festinẽt et assumãt sup nos lamentũ. deducãt oculi nri lacrimas: et palpebre nostre defluãt aquis: quia vox lamẽtationis audita est de syon. Quomõ vastati sumus: ⁊ cõfusi vehementer ꝛ Quia dereliquim⁹ terrã: quoniã deserta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mlieres verbũ dñi. et assumat auris vestra sermonẽ oris eius: ⁊ docete filias vestras lamentum et vnaqueq; proximã suã planctũ: quia ascendit mors per fenestras nras. ingressa est domos nras: disperdere paruulos deforis. iuuenes de plateis. Loquere. Hec dicit dñs. Et cadet mortuũ hominis quasi stercus sup faciẽ regionis: et ꝟsi fenũ post tergũ metentis: et nõ est qui colligat. Hec dicit dñs. Non glorietꝫ sapiens in sapientia sua. et nõ glorietur fortis in fortitudine sua. et nõ glorietur diues in diuiciis suis: sed ī hoc glorietur qui gloriatur. scire et nosse me: quia ego sum dñs qui facio misericordiam et iudiciũ et iusticiã in terra. Hec enim placent michi ait dominus. Ecce dies venient dicit dñs. ⁊ visitabo sup omnẽ q̃ incircũcisũ habet ꝓpuciũ. sup egiptũ et sup iudã et sup edom. et sup filios ammon et sup moab: et sup oñes q̃ attonsi sũt ī comam habitantes in deserto: quia omnes gentes habent ꝓpucium: omnis aũt domus israhel incircumcisi sunt corde.

Audite verbũ qđ locutus est dñs sup nos domus israhel. Hec dicit dñs. Juxta vias gentiũ nolite discere: et a signis celi nolite metuere que timent gentes: quia leges ꝑplorũ vane sunt. Quia lignũ de saltu ꝑcidit: opus manus artificis in ascia. Argẽto et auro decorauit illud: clauis et malleis cõpegit ut nõ dissoluatur. In similitudinẽ plasme fabricate sunt. et nõ loquent: portata tollent: quia incedere nõ valent. Nolite ergo timere ea: quia nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui dñe: magnus es tu: ⁊ magnũ nomen tuũ ī fortitudine. Quis non timebit te o rex gentiũ ꝛ Tuum est enim decus. Inter cunctos sapientes gentiũ. ⁊ in vniuersis regnis eorum. nullus est similis tui: pariter insipientes et fatui ꝓbabuntur. Doctrina vanitatis eoꝝ lignũ est. Argentũ inuolutũ de tharsis affertur: et aurũ de ophir opus artificis ⁊ manus erarij: iacinctus et purpura indumentũ eoꝝ. Opus artificũ vniuersa hec: dñs aũt deus verus est. Ipse est deꝰ viues: et rex sempiternus. Ab indignatione eius cõmouebit terra: ⁊ nõ sustinebũt gentes cõminationẽ eiꝰ. Sic ergo dicetis eis. Dij qui celos ⁊ terrã non fecerunt. pereant de terra: et de hijs q̃ sub celo sunt. Qui facit terrã ī fortitudine sua preparat orbẽ in sapientia sua et prudentia sua extendit celos: ad vocẽ suã dat multitudinem aquaꝝ in celo et eleuat nebulas ab extremitatibus

terre. Fulgura in pluuiã facit: et eduxit ventũ de thesauris suis. Stultus factus ẽ omnis homo a scientia sua: confusus est artifex omnis in sculptili: quoniã falsum est qđ cõflauit et non ẽ spiritus in eis. Vana sunt: et opus ridiculi dignum. In tẽpore visitationis sue peribunt. Non est his similis pars iacob. Qui enim formauit omnia ipse est: Et israhel virga hereditatis eius. Dominus exercituũ nomẽ illi. Cõgrega de terra cõfusionẽ tuã que habitas in obsidione: quia hec dicit dñs. Ecce ego longe proiicã habitatores terre in hac vice: et tribulabo eos ita ut nõ inueniant. Ve mihi sup cõtritione mea: pessima plaga mea. Ego autẽ dixi. Plane hec infirmitas mea ẽ: et portabo illã. Tabernaculũ meũ vastatũ est: omnes funiculi mei dirupti sunt. Filii mei exierunt a me: et non subsistunt. Non est qui extendat vltra tentoriũ meũ et erigat pelles meas: quia stulte egerũt pastores et dominũ nõ quesierunt: propterea nõ intellexerũt. et omnis grex eorũ dispersus est. Vox auditõnis ecce venit: et cõmotõ magna de terra aquilonis: ut ponat ciuitates iuda solitudinẽ et habitacula draconũ. Scio dñe quia non est hominis via eius: nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Corripe me dñe: uerũtamen in iudicio et non in furore tuo: ne forte ad nichilũ redigas me. Effunde indignationẽ tuã sup gentes: que non cognouerũt te: et sup prouincias q nomẽ tuũ nõ inuocauerũt: quia comederũt iacob. et deuorauerũt eũ et consumpserunt illũ: et decor eius dissipauerũt.

Verbũ qđ factũ est ad ieremiã a dño dicens. Audite verba pacti huius: et loquimini ad viros iuda et ad habitatores ierusalẽ: et dicetis ad eos. Hec dicit dñs deus israhel. Maledictus vir qui non audierit verba pacti huius: qđ precepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra egipti de fornace ferrea dicens. Audite vocem meam et facite omnia que precepi vobis: et eritis michi in populum et ego ero vobis in deũ: ut suscitem iuramentũ qđ iuraui patribus vris daturũ me eis terrã fluentem lacte et melle sicut est dies hec. Et respondi et dixi. Amẽ dñe. Et dixit dominus ad me. Vociferare omnia verba hec in ciuitatibus iuda et foris ierusalẽ dicens. Audite verba pacti huius et facite illa: quia cõtestans cõtestatus sum patres vestros in die qua eduxi vos de terra egipti usq; ad diem hanc. Mane consurgens contestatus sum et dixi audite vocem meã: et nõ audierunt nec inclinauerũt aurem suã: sed abierũt vnusquisq; in prauitate cordis sui mali. Et induxi sup eos omnia verba pacti huius: quod precepi ut facerent et non fecerunt. Et dixit dominus ad me. Inuenta est cõiuratio in viris iuda et in habitatoribus ierusalẽ. Reuersi sunt ad iniquitates patrum suorum priores: qui noluerunt audire verba mea. Et isti ergo abierunt post deos alienos ut seruirent eis. Irritũ fecerunt domus israhel et domus iuda pactum meũ: qđ pepigi cum patribus eorũ. Quamobrem hec dicit dñs. Ecce ego inducã sup eos mala de quibus exire nõ poterunt: et clamabunt ad me et nõ exaudiã eos. Et ibũt ciuitates iuda et habitatores ierusalem et clamabũt ad eos quibus libant: et non saluabũt eos in tempore afflictionis eorũ. Secundũ enim numerũ ciuitatum tuarũ erũt dii tui iuda: et secundũ

numerū viaꝝ ihĕrusalē posuisti aras
confusionis: aras ad libandum baa-
lim. Tu ergo noli orare pro pplo hoc:
et ne assumas pro eis laudem et ora-
tionē: quia non exaudiā in tempore
clamoris eoꝝ ad me: in tempore affli-
ctionis eoꝝ. Quid est q̄ dilectus meus
in domo mea facit scelera multa? Num-
quid carnes sancte auferent a te mali-
cias tuas: in quibꝫ gloriata es? Oliu-
am uberem pulcram fructiferā speci-
osam vocauit dñs nomen tuū. Ad
vocem loquele grandis exarsit ignis
in ea: et combusta sunt frutecta ei⁹. Et
domin⁹ exercituū qui plātauit te locu-
tus est sup te malū: pro malis dom⁹
israhel et domus iuda que fecerūt si-
bi ad irritandū me libantes baalim.
Tu aūt dñe demonstrasti michi et co-
gnoui: tu ostendisti michi studia eo-
rum: et ego quasi agnus mansuetus
qui portatur ad victimā. Et non co-
gnoui quia cogitauerūt sup me cōsi-
lia dicentes: mittamus lignū in pānē
eius: et radamus eum de terra viuen-
tiū: et nomen eius nō memoretur am-
plius. Tu aūt dñe sabaoth qui iudi-
cas iuste et probas renes et corda: vide-
am ultionē tuam ex eis. Tibi enī reue-
lauī causam meā. Propterea hec dicit
domin⁹ ad viros anathot: qui que-
runt animā tuā et dicunt. Non pphe-
tabis in nomine dñi: et non morieris
in manibus nr̄is. Propterea hec dicit
domin⁹ exercituū. Ecce ego visitabo
sup eos. Juuenes morientur i gladio:
filij eorū et filie eorū morientur in fa-
me: et reliquie non erunt ex eis. Indu-
cam enim malum super viros ana-
thot: annū visitationis eorum. xij.
Justus quidem tu es dñe si disputē tecū
verūtamē iusta loquar ad te. Quare

via impioꝝ psperatur: bene est omni-
bus q̄ p̄uaricantur et inique agūt?
Plantasti eos et radicem miserūt: pro-
ficiūt et faciūt fructū. Prope es tu ori
eoꝝ: et longe a renibus eoꝝ. Et tu dñe
nosti me: vidisti me et probasti cor me-
um tecum. Cōgrega eos quasi gregē
ad victimā: et sanctifica eos in die oc-
cisionis. Usqꝫquo lugebit terra: et her-
ba omnis regionis siccabitur pter ma-
liciā habitantiū in ea? Consumptū e
animal et volucre: quoniā dixerūt nō
videbit nouissima nostra. Si cū pedi-
tibus currens laborasti: quomō con-
tendere poteris cum equis? Cum aūt
in terra pacis secura fueris: quid facies
in superbia iordanis? Nam et fratres
tui et domus patris tui: etiā ipi pugna-
uerūt aduersum te: et clamauerūt post
te plena voce. Ne credas eis: cū locuti
fuerint tibi bona. Reliqui domū meā:
dimisi hereditatem meā. Dedi dilectā
animā meā in manū inimicoꝝ eius:
facta est michi hereditas mea ꝙsi leo i
silua. Dedit contra me vocem: ideo o-
diui eam. Numquid auis discolor here-
ditas mea michi? Numquid auis tin-
cta p totū? Venite cōgregamini oēs
bestie terre: properate ad devorandum.
Pastores multi demolieti sunt vineā
meā: conculcauerūt partem meā. De-
derūt portionē meā desiderabilem in
desertū solitudinis: posuerūt eam in
dissipationē: luxitqꝫ sup me. Desolati-
one desolata est omnis terra: quia nul-
lus ē qui recogitet corde. Sup oēs
vias deserti venerūt omnes vastatores:
quia gladius dñi devorauit ab extre-
mo terre usqꝫ ad extremū eius. Nō est
pax vniuerse carni. Seminauerūt tri-
ticum et spinas messuerūt: hereditatem
acceperunt: et nō pderit. Cōfundemini

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fructibus vestris: ꝑpter iram furoris dñi. Hec dicit dñs aduersum omnes vicinos meos pessimos: qui tangũt hereditatẽ quã distribui ꝑpło meo isrł. Ecce ego euellã eos de terra eorꝫ: et domum iuda euellam de medio eorꝫ. Et cum euulsero eos cõuertar et miserebor eorꝫ: et reducã eos virũ ad hereditatem suã: et virũ in terram suã. Et erit: si eruditi didicerint vias ꝑpłi mei ut iurent in nomine meo vivit dñs. sicut docuerunt ꝑpłm meũ iurare in baal: edificabunt in medio ꝑpłi mei. Quod si nõ audierint: euellã gentẽ illã euulsione et perditione ait dominus. xij.

Hec dicit dñs ad me. Vade et posside tibi lumbare lineũ: et pones illud sup lumbos tuos: et i aquã nõ inferes illud. Et possedi lũbare iuxta verbũ dñi: z posui circa lumbos meos. Et factus est sermo dñi ad me secũdo dicens. Tolle lũbare qđ possedisti qđ est circa lũbos tuos: et surgens vade ad eufraten: z absconde ibi illud in foramine petre. Et abij et abscondi illud in eufraten: sicut ꝓceperat michi dñs. Et factũ est post dies plurimos: dixit dominꝰ ad me. Surge et vade ad eufraten: z tolle inde lũbare qđ ꝓcepi tibi ut absconderes illud ibi. Et abij ad eufraten: et fodi et tuli lumbare de loco ubi absconderã illud. Et ecce computruerat lumbare: ita ut nulli usui aptũ esset. Et factũ est verbum dñi ad me dicens. Hec dicit dñs. Sic putrescere faciam superbiã iuda. z superbiã iherusalẽ multã: ꝑpłm istũ pessimũ. qui nolunt audire verba mea. et ambulãt i pranitate cordis sui: abierũtq; post deos alienos ut seruirẽt eis z adorarẽt eos. Et erunt sicut lumbare istud: qđ nulli usui aptũ est. Sicut enĩ adhęret lũbare ad lũbos viri sic agglutinaui michi omnẽ domũ israhel et omnẽ domũ iuda dicit dñs ut essent michi in ꝑpłm et in nomen z in laudẽ z in gloriã: et non audierũt. Dices ergo ad eos sermonẽ istũ. Hec dicit dñs deus israhel. Omnis laguncula implebit vino. Et dicent ad te. Nũquid ignoramꝰ qã omnis laguncula implebit vino ꝛ Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Ecce ego implebo omnes habitatores terre huiꝰ et reges qui sedent de stirpe dauid super thronũ eiꝰ. et sacerdotes et ꝓphetas et omnes habitatores iherusalẽ ebrietate: et dispgam eos virũ a fratre suo: et patres z filios pariter ait dñs. Non parcã z non concedã: neq; miserebor ut non dispdam eos. Audite et auribus ꝓcipite: nolite eleuari: quia dñs locutus est. Date dño deo vestro gloriã ãteq; cõtenebrescat: et anteq; offendant pedes vestri ad montes caligiosos. Expectabitis lucem: et ponet eam in umbrã mortis. z in caliginẽ. Qđ si hoc nõ audieritis: in abscondito plorabit anima mea a facie superbie. Plorans plorabit et deducet oculus meꝰ lacrimã: quia captus ẽ greꝫ domini. Dic regi et dñatrici. Humiliamini: sedete in terra quoniã descendet de capite vestro corona glorie vestre. Ciuitates austri clause sunt: z non ẽ qui aperiat. Trãslata est omnis iuda transmigratione ꝓfecta. Leuate oculos vros et videte: q̃ venitis ab aquilone. Vbi ẽ greꝫ qui datus est tibi: pecus inclitũ tuũ ꝛ Quid dices cum visitauerit te ꝛ Tu enim docuisti eos aduersum te: et erudisti in caput tuũ. Nunquid non dolores apphenderũt te quasi mulierẽ parturientẽ ꝛ Quod si dixeris i corde tuo quare venerunt michi hec: ꝑpter

multitudinē iniquitatis tue reuelata sunt uerecūdiora tua: pollute sunt plā-
te tue. Nūquid mutare potest ethiops pellē
suam aut pardus uarietates suas: et
uos poteritis benefacere cū didiceritis
malū. Et disseminābo eos q̄si stipulā
que uento raptat̄ in deserto. Hec sors
tua pars q̄ mensure tue a me dixit do-
minus: quia oblita es mei et confisa
es in mēdacio. Unde et ego nudaui
femora tua cōtra faciē tuā: et apparuit
ignominia tua: adulteria tua et hin-
nitus tuus et scelus fornicationis tue.
Super colles in agro uidi abominatio-
nes tuas. Ue tibi ierlin. Nō mūdaberis
post me. Usq; quo adhuc? xliij.

Uerbū dñi qđ factū est ad ieremi-
am de sermonibz sicc̄itatis. Lu-
xit iudea: et porte eius corruerūt et ob-
scurate sunt in terra: et clamor ierlin
ascendit. Maiores miserūt minores
suos ad aquā. uenerūt ad hauriendū.
Nō inuenerūt aquā: reportauerūt va-
sa sua uacua. Cōfusi sūt et afflicti: et o-
peruerūt capita sua ꝓpter terre uastita-
tem: qa nō uenit pluuia in terrā. Con-
fusi sūt agricole: operuerūt capita sua.
Nam et cerua in agro peperit et reli-
quit quia nō erat herba: et onagri ste-
terūt in rupibz. Traxerūt uentū quasi
dracones: defecerūt oculi eoz quia nō
erat herba. Si iniquitates nre respon-
derint nobis: dñe fac ꝓpter nomē tuū:
quoniā multe sunt auersiones nre. Ti-
bi peccauim⁹ expectatio isrl. saluator
noster i tempore tribulationis. Qua-
re quasi colonus futurus es in terra:
et quasi uiator declinans ad manen-
dum? Quare futurus es uelut uir va-
gus: et fortis qui non potest saluare?
Tu aūt i nobis es dñe: et nomē tuū in-
uocatū ē sup nos: ne derelinquas nos.

Hec dicit dominus ppło huic qui dilexit
mouere pedes suos et non quieuit: et
domino nō placuit. Nūc recordabit
iniquitatū eoz: et uisitabit peccata eo-
rum. Et dixit dñs ad me. Noli orare
pro ppło isto in bonū. Cum ieiunaue-
rint nō exaudiā preces eoz: et si obtulerit
holocaustomata et uictimas nō suscī-
piam ea: quoniā gladio et fame et pe-
ste ego cōsumā eos. Et dixi. A a a do-
mine deus. Prophete dicūt eis. Non
uidebitis gladiū et fames non erit in
uobis: sed pacem ueram dabit uobis
in loco isto. Et dixit dominus ad me.
Falso prophete uaticinātur in nomi-
ne meo. Non misi eos: et non precepi
eis: neq; locutus sum ad eos. Uisionē
mendacē et diuinationē fraudulentā
et seductionē cordis sui prophetant
uobis. Idcirco hec dicit dñs de ꝓphe-
tis qui ꝓphetāt in nōie meo quos ego
non misi: dicentes gladius et fames
non erit i terra hac. In gladio et fame
cōsument̄ prophete illi: et ppli quibus
prophetāt erūt ꝓiecti in uijs ierusalē
pre fame et gladio: et nō erit qui sepeli-
at eos ipi et uxores eoz filij et filie eoz:
et effundā sup eos malū suū. Et dices
ad eos uerbum istud. Deducāt oculi
mei lacrimā p nocte et die et non tace-
ant: quoniā cōtritione magna cōtri-
ta est uirgo filia ppli mei: plaga pessi-
ma uehemēter. Si egressus fuero ad a-
gros ecce occisi gladio: et si introie-
ro i ciuitatē ecce attenuati fame. Pro-
pheta nāq; et sacerdos abierūt in terrā
quam ignorabāt. Nunquid piciens
abiecisti iudā: aut syon abominata ē
anima tua? Quare ergo percussisti nos
ita: ut nulla sit sanitas? Expectauim⁹
pacem et nō est bonū: et tempus cura-
tionis: et ecce turbatio. Cognouim⁹

domine impietates nras:iniquitates
patrū nostroz quia peccauimus tibi.
Ne des nos in obprobriū ꝓpter no-
men tuū:neq; facias nobis contume-
liā. Nolij glorie tue recordare:ne irri-
tum facias fedꝰ tuū nobiscū. Nūquid
sunt i sculptilibz gētiū q̄ pluāt: aut ce-
li possūt dare ymbres nisi tu volueris:
Nōne tu es dñs deꝰ noster quē expe-
dauimꝰ: Tu enī fecisti oīa hec. xiiij.
Et dixit dñs ad me. Si steterint
moyses et samuel corā me: nō
est anima mea ad ꝓpīm istū. Eice illos
a facie mea:et egrediant. Cū si dixerit
ad te quo egrediemur: dices ad eos.
Hec dicit dñs. Qui ad mortē ad mor-
tem:et qui ad gladiū ad gladiū:z qui
ad famem ad famem:et qui ad capti-
uitatem ad captiuitatem. Et uisitabo
sup eos quatuor species dicit dominꝰ.
Gladiū ad occisionē: et canes ad la-
cerandū:z volatilia celi z bestias terre
ad deuorandū z dissipandū:z dabo
eos in feruorem oīuersis regnis terre
propter manassen filium ezechie regis
iuda sup oīb⁹ que fecit in iherusa-
lem. Quis enim miserebit tui iherusa-
lem: Aut quis cōtristabitur pro te:
Aut quis ibit ad rogandū pro pace
tua: Tu reliquisti me dicit dñs:retror-
sum abisti. Et extendā manū meā sup
te:z interficiā te. Laboraui rogans. Et
dispgam eos ventilabro i portis terre.
Interfeci z dispdidi ꝓpīm meū:z tamē
a viis suis nō sunt reuersi. Multipli-
cate sunt michi vidue eius: sup harē-
nam maris. Induxi eis sup matrem
adolescentis vastatorem meridie: mi-
si sup ciuitates repēte terrorē. Infirma-
ta est q̄ peperit septem:defecit anima e-
ius. Occidit ei sol cum adhuc esset di-
es: confusa est z erubuit. Et residuos
eius in gladiū dabo in conspectu ini-
micoz eoz ait dominꝰ deus. Ve michi
mater mea. Quare genuisti me virū
rixe: virū discordie in uniuersa terra:
Nō fenerauī: nec fenerauit michi quis-
q̄. Omnes maledicūt michi dicit dñs.
Si nō reliquie tue i bonū: si nō occur-
rerit tibi in tempore afflictionis: et in
tēpore tribulationis aduersum inimi-
cum. Nunquid federabitur ferrū ferro
ab aquilone et es: Diuitias tuas et
thesauros tuos in direptionem dabo
gratis in oīb⁹ peccatis tuis: et in
oīb⁹ terminis tuis. Et adducam
inimicos tuos de terra quā nescis: q̄a
ignis succensus est in furore meo:z su-
per vos ardebit. Tu scis domine:recor-
dare mei z visita me:et tuere me ab hijs
qui psecunt me. Noli in patientia tu-
a suscipere me. Scito quoniā sustinui
pro te obprobrium. Inuenti sunt ser-
mones tui: et comedi eos. Et factum
est michi verbū tuū in gaudiū et i leti-
ciam cordis mei:quoniā inuocatū est
nomen tuū sup me· dominꝰ deꝰ exerci-
tuū. Nō sedi in cōcilio ludentiū:z glo-
riabꝰ sum a facie manus tue. Solus
sedebam: quoniā cōminatione repleti
me. Quare factus ē dolor meꝰ ꝑpetuꝰ:
et plaga mea desperabilis: Renuit cu-
rari. Facta est michi quasi mendaciū
aquaz infideliū. Propter hoc hec di-
cit dominꝰ. Si conuerteris cōuertam
te·et ante faciē meā stabis:et si sepera-
ueris pciosum a vili· q̄si os meū eris.
Cōuertent̄ ipi ad te: et tu nō conuerte-
ris ad eos. Et dabo te ꝓ po huic i mu-
rum ereum fortem: et bellabūt aduer-
sum te et non prevalebunt: quia ego
tecum sum ut saluem te et eruam te di-
cit dñs. Et liberabo te de manu pessi-
moz:z redimā te de manu fortiū.

xvij

Et factum est verbū dñi ad me dicens. Non accipies uxorem: et non erunt tibi filij et filie in loco isto. Quia hec dicit dominus super filios et filias qui generant in loco isto: et super matres eoz que genuerūt eos: et super patres eoz de quoz stirpe sunt nati in terra hac. Mortibus egrotationū morientur. Non plangent et nō sepelientur: in sterquilinium super faciē terre erunt. Et gladio z fame cōsumentur: et erit cadauer eoz in escam volatilibz celi et bestijs terre. Hec enī dicit dñs. Ne ingrediaris domū cōuiuij neq vadas ad plangendū: neq consoleris eos quia abstuli pacem meam a pplo isto dicit dñs: misericordiā et miserationes. Et morientur grandes z parui in terra ista: non sepelient neq plangentur: z non se incident neq calui fient pro eis. Et nō frangent inter eos lugenti panem ad consolandū super mortuo: et nō dabūt eis potū ad bibendū consolandū super patre suo et matre. Et domum cōuiuij nō ingrediaris ut sedeas cum eis z comedas et bibas: quia hec dicit dominus exercituū deus isrl. Ecce ego auferā de loco isto in oculis vestris et in diebz vestris vocem gaudij et vocem letitie: vocem sponsi et vocē spōse. Et cū annūciaueris pplo huic omnia verba hec et dixerūt tibi. quare locut⁹ est dñs super nos omne malum grāde istud. que nostra iniquitas et quod peccatū nostrū qđ peccauimus domino deo nro: dices ad eos. Quia dereliquerūt me patres vestri ait dñs: et abierunt post deos alienos z seruierunt eis. z adorauerūt eos: z me dereliquerūt z legem meā nō custodierunt. Sed et vos peius operati estis ꝙ patres vestri. Ecce enī ābulat unusquisq; post prauitatē cordis sui mali: ut me non audiat. Et eiciā vos de terra hac in terrā quā ignoratis vos et patres vestri: z seruietis ibi dijs alienis die ac nocte q nō dabūt vobis requiē. Propterea ecce dies veniunt dicit dominus: et nō dicetur ultra viuit dominus qui eduxit filios israhel de terra egipti. sed viuit dominus qui eduxit filios isrl de terra aquilonis. z de vniuersis terris ad aquas eieci illos: z reducam eos in terrā suā quā dedi patribus eoz. Ecce ego mittā piscatores multos dicit dominus: z piscabūtur eos. Et post hec mittam eis multos venatores z venabuntur eos de omni mōte z de omni colle z de cauernis petraz: quia oculi mei sup oēs vias eoz. Non sūt absconditе a facie mea: z non fuit occultata iniquitas eoz ab oculis meis. Et reddā primū duplices iniquitates et peccata eoz: quia cōtaminauerūt terram meā in morticinis ydoloz suoz: et abominationibz suis impleuerunt hereditatem meā. Domine fortitudo mea z robur meū: z refugiū meū in die tribulationis. Ad te gentes venient ab extremis terre z dicent. Vere mendacium possederūt patres nostri: vanitatem q eis nō ꝓfuit. Nunquid faciet sibi homo deos: Et ipi nō sunt dij. Idcirco ecce ego ostendā eis per vicem hanc: ostendā eis manū meā z virtutē meā: et scient quia nomē michi dñs. xvj

Peccatū iuda scriptū est stilo ferreo in ungue adamantino: exaratū sup latitudinē cordis eoz: et in cornibus ararū eoz. Cum recordati fuerint filij eoz araz suaz z lucoz suoz ligno rumq; frondentiū in mōtibus excelsis sacrificantes in agro: fortitudinē tuā et oēs thesauros tuos in direptionē

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dabo:ecclsa tua ꝓpter peccata in uniuersis finibus tuis. Et relinqueris sola ab hereditate tua quā dedi tibi: et faciā te seruire inimicis tuis in terra quā ignoras. Quoniā ignē succendisti in furore meo:usq; in eternū ardebit. Hec dicit dñs. maledictus hō q confidit in homine:et ponit carnē brachium suū:et a dño recedit cor ei⁹. Erit enim quasi mirice in deserto:et non uidebit cum uenerit bonū: sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis et inhabitabili. Benedictus uir q confidit in dño: et erit dominus fiducia eius. et erit quasi lignū qđ transplantatur sup aquas:qđ ad humorē mittit radices suas:et nō timebit cū uenerit estus. Et erit folium eius uiride:et in tempore siccitatis non erit sollicitum: nec aliquando desinet facere fructum. Prauū est cor hominis et inscrutabile. Quis cognoscet illud? Ego dominus scrutans cor et probans renes:qui do unicuiq; iuxta uiā suā: et iuxta fructū adinuentionū suarū. Perdix fouit q nō peperit. Fecit diuitias et nō in iudicio. In dimidio dierū suorū derelinquet eas: et in nouissimo suo erit insipiēs. Solium glorie altitudinis a principio: locus sanctificationis nostre expectatio israhel. Domine oēs qui te derelinquunt cōfundent: recedētes a te in terra scribent:quoniā dereliquerūt uenā aquarū uiuentiū dñm. Sana me dñe et sanabor:saluū me fac et saluus ero: quoniā laus mea tu es. Ecce ipi dicūt ad me. Vbi est uerbū dñi? Veniat. Et ego non sum turbatus te pastorem sequens:et diē hominis nō desideraui. Tu scis qđ egressum est de labijs meis: rectum in conspectu tuo fuit. Non sis michi tu formidini:spes mea tu in die afflictionis. Cōfundātur qui me persecunt et non confundar ego:pauēt illi:et non pauescam ego. Induc sup eos diē afflictionis:et duplici contritione contere eos. Hec dicit dominꝰ ad me. Vade et sta in porta filioꝝ ꝑpli tui per quā ingrediūtur reges iuda. et egrediuntur:et in cūctis portis hierusalem:et dices ad eos. Audite uerbū dñi reges iuda. et oēs iudea cunctiq; habitatores hierusalē:q ingredimini p portas istas. Hec dicit dominꝰ. Custodite animas uras:et nolite portare pondera in die sabbati. nec inferatis p portas hierusalē:et nolite eicere onera de domibus uris in die sabbati et oē opus nō facietis. Sanctificate diē sabbati sicut precepi patribus uris. Et nō audierūt nec inclinauerūt aurem suā: sed indurauerūt ceruicem suā ne audirent me:et ne acciperent disciplinā. Et erit si audieritis me dicit dominꝰ. ut nō inferatis onera per portas ciuitatis huiꝰ in die sabbati et si sanctificaueritis diē sabbati ne faciatis in ea oē opꝰ: ingredientur p portas ciuitatis huiꝰ reges et principes sedentes sup solium dauid. et ascendentes in curribus et equis ipi et principes eorū uiri iuda et habitatores hierusalē:et habitabitur ciuitas hec in sempiternū. Et uenient de ciuitatibus iuda in circuitu hierusalem et de terra beniamin et de campestribus et de montuosis et ab austro portantes holocaustum et uictimam et sacrificiū et thus: et inferent oblationem in domum domini. Si autem non audieritis me ut sanctificetis diē sabbati et ne portetis onus et ne inferatis per portas hierusalē in die sabbati:succendam ignē in portis eiꝰ et deuorabit domos hierlim:et nō extinguet. xvij.

Verbū qđ factū est ad ieremiā a
dño dicens. Surge ⁊ descende
in domum figuli: et ibi audies verba
mea. Et descendi ī domū figuli: ⁊ ecce
ipse faciebat opus sup rotā: et dissipa-
tum est vas qđ ipe faciebat e luto ma-
nibus suis. Cōuersusq; fecit illud vas
alterū: sicut placuerat in oculis eiꝰ ut
faceret. Et factum est verbū dñi ad me
dicens. Numquid sicut figulus iste nō
potero vobis facere domꝰ israhel ait
dominꝰ? Ecce sicut lutū in manibus
figuli: sic vos domꝰ isrl in manu mea.
Repente loquar aduersum gentem et
aduersus regnū: ut eradicē ⁊ destruā ⁊
dissipdam illud. Si pnitentiam egerit
gens illa a malo suo qđ locutus sum
aduersus eam · agā et ego penitentiā
sup malo qđ cogitaui ut facerem ei: et
subito loquar de gēte ⁊ regno: ut edifi-
cem et plantem illud. Si fecerit malū
in oculis meis ut non audiat vocem
meā: penitentiā agam sup bono qđ
locutus sum ut facerem ei. Nunc ergo
dic viro iuda et habitatori ieruslē
dicens. Hec dicit dñs. Ecce ego fingo
contra vos malū: ⁊ cogito cōtra vos
cogitationē. Reuertat unusquisq; a
via sua mala: ⁊ dirigite vias vestras
et studia vestra. Qui dixerūt. Dispera-
uimus. Post cogitationes enī nras
ibimꝰ: ⁊ unusquisq; prauitatē cordis
sui mali faciemꝰ. Ideo hec dicit dñs.
Interrogate gētes. Quis audiuit talia
horribilia: q̄ fecit nimis virgo israhel
Numquid deficiet de petra agri nix liba-
ni: aut euelli possūt aque erupentes fri-
gide et defluētes? Quia obliꝰ ē mei po-
pulus meus · frustra libātes et impin-
gentes in viis suis · et in semitis seculi:
ut ambularent p eas in itinere nō tri-
to: ut fieret terra eorū in desolationem
et in sibilū sempiternū. Omnis q̄ pterie-
rit per eam obstupescet: et mouebit ca-
put suū. Sicut ventus urens dispgā
eos cora inimicis: dorsum et nō faciē
ostendā eis in die pditionis eorū. Et
dixerūt. Venite et cogitemꝰ contra ie-
remiā cogitationes. Non enī peribit
lex a sacerdote: neq; consiliū a sapiēte:
nec sermo a pheta. Venite et percuta-
mus eū lingua: ⁊ nō attendamus ad
uniuersos sermones eius. Attende dñe
ad me: ⁊ audi vocem aduersariorū meoꝝ. Numquid redditur p bo-
no malū: quia foderūt foueā anime
mee? Recordare q̄ steterim in cōspectu
tuo ut loquerer pro eis bonū: ⁊ auerte-
rem indignationē tuā ab eis. Propter-
ea da filios eoꝝ ī famē: et deduc eos in
manꝰ gladii. Fiant uxores eoꝝ absq;
liberis et vidue: et viri eaꝝ interficiā-
tur morte. Iuuenes eoꝝ confodiātur
gladio in plio: audiatur clamor de
domibus eoꝝ. Adduces enim sup eos
latronē repente: quia foderūt foueam
ut caperēt me: ⁊ laqueos absconderūt
pedibus meis. Tu aūt dñe scis omne
consiliū eoꝝ aduersum me in mortem.
Ne propicieris iniquitati eorū: et pec-
catum eorū a facie tua non deleatur.
Fiant corruentes in conspectu tuo: in
tēpore furoris tui abutere eis. xviij

Hec dicit dñs. Vade ⁊ accipe lagū-
culā figuli testē a seniorib⁹ pli ⁊
a seniorib⁹ sacerdotū: et egredere ad val-
lem filiorū ennon que ē iuxta introitū
porte ficilis: ⁊ pdicabis ibi verba que
ego loquor ad te et dices. Audite ver-
bum dñi reges iuda: et habitatores
ieruslē. Hec dicit dominꝰ exercituū
deus israhel. Ecce ego inducā afflicti-
onem sup locū istū · ita ut omnis qui
audierit illā tinniant aures eiꝰ eo qꝫ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

derelíquerínt me. et alíenũ fecerũt locũ
íſtũ: et líbauerũt ín eo díjs alíenís qȝs
neſcíerũt ípſí ȝ pȝres eoȝ et reges íuda:
et repleuerũt locũ íſtũ ſanguíne ínno-
centũ: ȝ edíficauerũt excelſa baalím ad
comburendos fílios ſuos ígnĩ í olo-
cauſtũ que non pȝcepí: nec locutꝰ ſum
nec aſcenderũt ín cor meũ. Propterea
ecce dies veníent díc̃it dñs: ȝ non vo-
cabítur amplíus locus íſte thopher ȝ
vallís fílíj ennon: ſed vallís occíſionís.
Et díſſipabo cõſílíũ íuda et íheruſalẽ
ín loco íſto: et ſubuertã eos gladío ín
conſpectu ínímícoȝ ſuorũ et ín manu
querentiũ anímas eoȝ: et dabo cada-
uera eoȝ eſcas volatílíbȝ celí ȝ beſtíís
terre. ȝ ponã cíuítatem hanc ín ſtupo-
rem ȝ ín ſíbílũ. Omnís qui pȝtercíet per
eam obſtupeſcet: et ſíbílabít ſup vnĩũ-
ſa plaga eíus. Et cibabo eos carnibȝ
fílíoȝ ſuoȝ ȝ carnibus fílíaȝ ſuaȝ: et
vnuſquiſqȝ carnẽ amící ſuí comedet ĩ
obſídione et ín anguſtía ín qua con-
cludent eos ínímící eoȝ: et qui querũt
anímas eoȝ. Et conteres lagunculã
ín oculís víroȝ qui íbũt tecũ: ȝ díces
ad eos. Hec díc̃it dñs exercituũ. Sic
conterã pȝm ſtũ ȝ cíuítatem ſtã ſícut
conterít vas fígulí qđ nõ poteſt vltra
inſtaurarí. Et ín thophet ſepelíentur:
eo ꝙ nõ ſit alíus locus ad ſepelíendũ.
Sic faciã loco huíc aít dñs ȝ habíta-
toribus eíꝰ: ut ponã cíuítatem ſtam
ſícut thophet. Et erũt domꝰ íheruſalẽ
et domꝰ regũ íuda ſícut locꝰ thophet
ímmũde: omnes domꝰ ín quaȝ do-
matibus ſacrıficauerũt omnı mılıtıe
celi: ȝ líbauerũt líbamína díjs alíenís.
Venít aũt íheremías de thophet quo
míſerat eum dñs ad pȝphetandũ: ȝ ſte-
tít ín atrío domꝰ dñi: ȝ díxít ad omnẽ
pȝm. Hec dícít dñs exercítuũ deꝰ iſrl.

Ecce ego índucam ſup cíuítatem hanc
et ſup omnes urbes eíꝰ vníuerſa ma-
la que locutus ſum aduerſum eam:
quonía índurauerunt cervícem ſuã
ut nõ audírẽt ſmones meos. xx.

Et audíuít phaſſur fílíus emmer
ſacerdos quí cõſtítutꝰ erat prín-
ceps ín domo dñi íheremíã pȝphetan-
tem ſermones íſtos: ȝ pcuſſit phaſſur
íheremíã pȝphetã: et mísít eũ ín nervũ
qđ erat ín porta benía mín ſuperíorí
ín domo dñi. Cũqȝ íllυxíſſet ĩ craſtínũ
eduxít phaſſur íheremíam de nervo:
et díxít ad eũ íheremías. Nõ phaſſur
vocavít dominꝰ nomẽ tuũ ſed pavo-
rem vndíqȝ: quía hec dícít dominus.
Ecce ego dabo te ín pavorem et omnes
amícos tuos ȝ corruent gladío ínímí-
coȝ ſuoȝ: ȝ oculí tuí vídebũt. Et omnẽ
íudã dabo ín manu regís babilonís:
ȝ traducet eos ĩ babilonẽ: et percutíet eos
gladío. Et dabo vníuerſam ſubſtan-
tíam cíuítatís huíꝰ. ȝ omnẽ laborem
eíꝰ omneqȝ pcíũ et cunctos theſauros
regũ íuda dabo ín manu ínímícorũ
eoȝ: et dírípíent eos et tollent: et ducẽt
ín babilonẽ. Tu aũt phaſſur et omnes
habítatores domꝰ mee íbís ín capti-
vítatem: et ĩ babilonẽ venies ȝ íbí mo-
rieris: ibíqȝ ſepelíeris tu et omnes amí-
cí tuí quíbus pȝphetaſtí mendacíũ. De-
duxíſtí me dñe ȝ ſeductus ſum: fortíor
me fuíſtí et ínvaluíſtí. Factus ſum ín
deríſum tota díe. Omnes ſubſannabãt me quía íam olím loquor vocí-
ferãs: ínıquítatẽ et vaſtítatẽ clamito.
Et factꝰ ẽ mícht ſmo dñi ĩ obprobrıũ
et ĩ derıſũ tota dıe. Et dıxı. Nõ recorda-
bor eíus: neqȝ loquar vltra ĩ nomine
íllíus. Et factus eſt ĩ corde meo quaſi
ígnís exestuans. clauſuſqȝ ín oſſibus
meís. ȝ defecí ferre nõ ſuſtínẽs. Audíuí

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

enim cōtumelias multoz et terrorem
in circuitu psequimini z psequamur
eum: ab oīibus viris qui erāt pacis
cī mei z custodientes latus meum. Si
quo modo decipiatur z pualeam⁹ ad-
uersus eū: et consequamur ultionem
ex eo. Domin⁹ aūt mecū est quasi bel-
lator fortis: idcirco qui psequūtur me
cadent et infirmi erunt et confundent
vehementer: quia non intellexerūt ob-
probriū sempiternū qd nunqz delebit.
Et tu dñe exercituū ꝓbator iusti qui vi-
des renes z cor: videā queso ultionem
tuā ex eis. Tibi enim reuelaui causam
meā. Cantate dño laudate dñm: qa
liberauit aiam pauperis de manu
maloz. Maledicta dies in qua nat⁹
sum: dies i qua peperit me mater mea
non sit benedicta. Maledictus vir q
annūciauit patri meo dicens natus
est tibi puer masculus: z quasi gaudi-
o letificauit eū. Sit homo ille ut sunt
ciuitates quas subuertit dñs: et non
penituit eum. Audiat clamorem ma-
ne et ululatū i tempore meridiano: qa
non me interfecit a vulua ut fieret mi-
chi mater mea sepulcrū: et vulua eius
cōcept⁹ eterni⁹. Quare de vulua egressus
sum ut viderē laborē z dolorē: et consu-
merent i cōfusione dies mei. xx.

Verbū qd factū est ad ieremiam
a dño: quādo misit ad eū rex se-
dechias phassur filiū melchie z sopho-
niam filiū maasie sacerdotem dicens.
Interroga pro nobis dominū: quia
nabuchodonosor rex babilonis pre-
liatur aduersum nos: si forte faciat
dominus nobiscū scdm omnia mira-
bilia sua et recedat a nobis. Et dixit
ieremias ad eos. Sic dicetis sedechie.
Hec dicit dñs de⁹ israhel. Ecce ego con-
uertā vasa belli que in manibus vris
sunt et quibus vos pugnatis aduer-
sum regem babilonis et caldeos qui
obsident vos i circuitu muroz: z con-
gregabo ea in medio ciuitatis hui⁹.
et debellabo ego vos in manu extenta
et in brachio forti z in furore z in indi-
gnatione z in ira grandi: et ꝓcutiam
habitatores ciuitatis hui⁹. Homines
et bestie pestilencia magna morientur.
Et post hec ait dñs. dabo sedechiam
regem iuda z seruos eius z pplm eius
et qui derelicti sunt i hac ciuitate a pste
et gladio et fame in manu nabucho-
donosor regis babilonis et in manu
inimicoz eoz et in manu querentiū a-
iam eoz: z ꝓcutiet eos in ore gladij:
et non mouebit neqz parcet nec mise-
rebitur. Et ad pplm hunc dices. Hec
dicit domin⁹. Ecce ego do corā vobis
viā vite et viam mortis. Qui habita-
uerit in urbe hac morietur gladio et
fame et peste: qui aūt egressus fuerit et
transfugerit ad caldeos qui obsident
vos viuet: et erit ei anima sua quasi
spoliū. Posui enim faciē meā sup ciui-
tatem hanc in malū et non in bonū
ait dñs. In manu regis babilonis da-
bitur: z exuret eam igni et domū regis
iuda. Audite verbū dñi dom⁹ dauid.
Hec dicit dñs. Iudicate mane iudiciū
et eruite vi oppressum de manu calu-
mniantis: ne forte egrediatur ut ignis
indignatio mea et succendat⁊ et nō sit
qui extinguat: ꝓpter malicias studioz
vestroꝝ. Ecce ego ad te habitatricem
vallis solide atqz campestris ait domi-
nus: qui dicitis quis percutiet nos
et quis ingredietur domus nostras:
et visitabo super vos iuxta fructum
studiorū vestroꝝ dicit dominus: et suc-
cendam ignem in saltu eius et deuo-
rabit omnia in circuitu eius.

Hec dicit dominꝰ. Descende ī domum regis iuda: et loqueris ibi verbum hoc ⁊ dices. Audi verbū dñi rex iuda qui sedes sup soliū dauid: tu et seruī tui ⁊ pplus tuus qui ingredimini per portas istas. Hec dicit dominꝰ. Facite iudiciū et iusticiā et liberate vi oppressum de manu calumniatoris: et aduenā et pupillū et viduā nolite contristare neq; opprimatis iniquē: ⁊ sanguinē innocentem ne effundatis in loco isto. Si enim facientes feceritis verbū istud: ingredientē per portas domus huiꝰ regis sedentes de genere dauid super thronū eius: et ascendentes currus et equos: ipsi et seruī et pplus eorū. Nō si nō audieritis verbū hec: in memetipo iurauī dicit dñs: quia in solitudinē erit domus hec. Quia hec dicit dñs sup domū regis iuda. Galaad tu michi caput libani. Si non posuero te solitudinē: urbes inhabitabiles. Et sanctificabo sup te interficientem virū et arma eius: et succident electas cedros tuas et ꝓcipitabūt in ignem: et ptransibūt gentes multe per ciuitatem hāc et dicet unusquisq; ꝓximo suo. Quare sic fecit dominꝰ ciuitati huic grandi? Et respōdebūt. Eo qꝺ reliquerint pactū dñi dei sui: ⁊ adorauerint deos alienos: et seruierint illis. Nolite flere mortuū: neq; lugeatis super eū fletu. Plangite eū qui egreditur: quia non reuertetur ultra: nec uidebit terram natiuitatis sue. Quia hec dicit dñs ad sellū filiū iosie regē iuda q̄ regnauit pro iosia patre suo q̄ egressus est de loco isto. Nō reuertetur huc amplius: sed in loco ad quē transtuli eū ibi morietur: ⁊ terrā istam nō uidebit amplius. Ve qui edificat domū suā ī iniusticia: ⁊ cenacula sua nō ī iudicio. Amicū suū opprimet frustra: et mercedem non reddet ei. Qui dicit edificabo michi domū latam et cenacula spaciosa: qui aperit sibi fenestras et facit laquearia cedrina: ꝑingiq; sinopide. Numquid regnabis: quoniā conferis te cedro? Pater tuꝰ nūquid nō comedit et bibit et fecit iudiciū et iusticiā: tūc cū bene erat ei? Iudicauit causam pauperis et egeni in bonū suū. Nunquid non ideo: quia cognouit me dicit dñs? Tui uero oculi ⁊ cor ad auaritiam et ad sanguinē innocentē fundendum et ad calūniā: et ad cursū malī operis. Propterea hec dicit dñs ad ioachim filiū iosie regem iuda. Nō plāgent eū ue frater et ue soror: nō conꝯrepabūt ei ue dñe et ue inclite. Sepultura asini sepelietur: putrefactꝰ ⁊ ꝓiectꝰ extra portas ierusalē. Ascende libanum et clama: et in basan da uocem tuā ⁊ clama ad transeūtes: quia contriti sunt oñes amatores tui. Locutꝰ sum ad te in abundantia tua: dixisti non audiam. Hec est uia mea ab adolescentia tua: quia non audisti uocem meam. Omnes pastores tuos pascet uentus: ⁊ amatores tui in captiuitatē ibunt. Et tunc cōfunderis ⁊ erubesces ab omni malicia tua: que sedes in libano et nidificas in cedris. Quomō cōgemuisti cum uenissent tibi dolores quasi dolores parturientis? Viuo ego dicit dñs: quia si fuerit iechonias filius ioakim regis iuda anulus in manu dextera mea inde euellam eum. Et dabo te ī manu querentiū animā tuā et in manu quoꝝ tu formidas faciem: et in manu nabuchodonosor regis babilonis: et ī manus caldeoꝝ. Et mittam te et matrē tuā que genuit te in terrā alienā in qua nati nō estis:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ibiq; morientini. Et in terram ad quā ipsi leuāt animā suā ut reūtant illuc: nō reuertent. Numquid vas fictile aut; contritū vir iste iechonias? Aut numquid vas absq; omni voluptate? Quare abiecti sunt ipi et semen eius: et proiecti in terrā quā ignorauerūt? Terra terra terra audi sermonem dñi. Hec dicit dñs. Scribe virū istū sterilem: virū qui in diebus suis nō prosperabit. Nec enī erit de semine eius vir q̄ sedeat sup soliū dauid: et potestatē habeat ultra in iuda. xxiij.

De pastoribus: qui dispdunt et dilacerant gregem pascue mee dicit dñs. Ideo hec dicit dñs deus israhel ad pastores qui pascunt pplm meum. Vos dispsistis gregem meū et eiecistis eos: et non visitastis eos. Ecce ego visitabo sup vos malicia studiorū vroz ait dñs. Et ego congregabo reliquias gregis mei de oīibus terris ad quas eiecero eos illuc: et cōuertā eos ad rura sua et crescēt et multiplicabūtur: et suscitabo sup eos pastores et pascēt eos. Nō formidabūt ultra et nō pauebūt: et nullus loquetur ex numero dicit dñs. Ecce dies veniunt dicit dñs: et suscitabo dauid germen iustū et regnabit rex et sapiens erit: et faciet iudiciū et iusticiā in terra. In diebus illis saluabitur iuda: et israhel habitabit confidenter. Et hoc est nomē q̄d vocabūt eū: dominus iustus noster. Propter hoc ecce dies veniunt dicit dominus: et non dicent ultra viuit dominus q̄ eduxit filios israhel de terra egipti. Sed viuit dominus q̄ eduxit et adduxit semē domus israhel de terra aquilonis et de cūctis terris ad quas eiecerā eos illuc: et habitabunt in terra sua. Ad pphetas. Contritū est cor meū in medio mei: cōtremuerunt omnia ossa mea. Factus sum quasi vir ebrius: et quasi homo madidus a vino a facie domini et a facie verborum sanctoz eius: quia adulteriis repleta est terra: quia a facie maledictionis luxit terra: arefacta sunt arua deserti. Factus est cursus eoz malus: et fortitudo eorū dissimilis. Propheta nanq; et sacerdos polluti sunt: et in domo mea inueni malū eoz ait dominus. Idcirco via eorū erit quasi lubricū in tenebris: impellent enī eum et corruent in ea. Afferam enī sup eos mala: annū visitationis eoz ait dñs. Et in pphetis samarie vidi fatuitatem: et pphetabant in baali: et decipiebāt pplm meū israhel. Et in pphetis hierusalē vidi similitudinem adulterantiū et iter mendacij: et confortauerūt manus pessimorum: ut non cōuertetur vnusquisq; a malicia sua. Facti sunt michi omnes ut sodoma: et habitatores eius sicut gomorra. Propterea hec dicit dñs exercituū ad pphetas. Ecce ego cibabo eos absinthio: et potabo eos felle. A pphetis enī hierusalem egressa est pollutio sup omnē terram. Hec dicit dominus exercituū. Nolite audire verba pphetarum qui pphetāt vobis et decipiūt vos. Visionē cordis sui locunt: non de ore domini. Dicūt his q̄ blasphemant me locutus est dominus. pax erit vobis: et omni qui ambulat in prauitate cordis sui dixerunt: non veniet sup vos malū. Quis enī astitit in consilio dñi: et vidit et audiuit sermonem eius? Quis cōsiderauit verbū illius et audiuit? Ecce turbo dominice indignationis egredietur: et tempestas erupiens sup caput impioz veniet. Non reuertetur furor dñi usq; dum faciat: et usq; dū cōpleat cogitationē cordis sui. In nouissimis diebus intelligetis cōsiliū

eius. ſNon mittebā pphetas et ipſi currebant: non loquebar ad eos: et ipſi prophetabāt. Si ſteriſſent in conſilio meo et nota feciſſent verba mea pplo meo: auertiſſem utiq; eos a uia ſua mala z cogitationibus ſuis peſſimis. Putaſne deus e uicino ego ſum dicit dñs: et non deus de longe? Si occultabitur uir in abſcōditis? Et ego nō uidebo eū dicit dñs? ſNūquid nō celū et terrā ego implebo ait dñs? Audiui que dixerūt pphete: ppheantes in nomine meo mendaciū atq; dicētes. Somniaui: somniaui. Vſq;quo iſtud ē in corde pphetaz uaticinātiū mēdaciū: z prophetārū ſeductiones cordis ſui? Qui uolūt facere ut obliuiſcat pplus meus nois mei: pter ſomnia eoz que narrāt unuſquiſq; ad pximū ſuū: ſicut obliti ſunt patres eorū nois mei propter baal. Propheta qui habet ſomniū narret ſomniū: et qui habet ſermonē meū loquat ſermonē meum uere. Quid paleis ad triticū dicit dñs? ſNūquid non uerba mea ſunt quaſi ignis ait dñs: et quaſi malleus conterens petrā? Propterea ecce ego ad propheras ait dñs: q furant uerba mea unuſquiſq; a pximo ſuo. Ecce ego ad propheras ait dñs qui aſſumūt linguas ſuas: z aiūt dicit dñs. Ecce ego ad propheras ſomniantes mēdaciū dicit dñs: qui narrauerūt ea et ſeduxerunt pplm meū in mendacio ſuo et in miraculis ſuis cū ego nō miſiſſē eos nec mandaſſem eis: q nichil pfuerūt pplo huic dicit dñs. Si igitur interrogauerit te pplus iſte uel pphea aut ſacerdos dicens: qđ eſt onus dñi: dices ad eos. Vt quid uobis on? Proiciā quippe uos dicit dominꝰ: et pphetā et ſacerdos et pplus qui dicit onus dñi: uiſitabo ſup uirū illū et ſup domū eius. Hec dicetis unuſquiſq; ad pximum z ad fratrem ſuū. Quid reſpōdit dñs? Et quid locutꝰ eſt dominꝰ? Et onus dominī ultra non memorabitur: qa onus erit uniuſcuiq; ſmo ſuus. Et peruertiſtis uerba dei uiuentis: domini exercituum dei noſtri. Hec dices ad pphetam. Quid reſpōdit tibi dominꝰ: z qđ locutus eſt dominꝰ? Si aūt onus domini dixeritis: pter hoc hec dicit dominus. Quia dixiſtis ſermonē iſtū onus domini: z miſi ad uos dicēs. nolite dicere onus domini: pterea ecce ego tollā uos portans. z derelinquam uos z ciuitatē quā dedi uobis z pribz uris a facie mea: et dabo uos i opprobriū ſempiternū: et i ignominiā eternā q nūq; obliuione delebit. xxiij.

Ascendit michi dominꝰ: z ecce duo calathi pleni ficis poſiti ante templum dñi: poſtq; tranſtulit nabuchodonoſor rex babilonis iechoniā filiū ioakim regem iuda z principes eius z fabrum z incluſorem de ieruſalē z aduxit eos in babilonē. Calathus unꝰ ficus bonas habebit nimis: ut ſolent ficus eſſe pmi tēporis. Et calathus unus ficus habebat malas nimis: que comedi nō poterāt eo q eſſēt male. Et dixit dominꝰ ad me. Quid tu uides ieremia? Et dixi. ſficus bonas. bonas ualde: z malas. malas ualde: q comedi nō poſſunt eo q ſint male. Et factū eſt uerbū dñi ad me dicens. Hec dicit dominꝰ deus iſrahel. Sicut ficus hec bone ſic cognoſcā tranſmigrationē iuda quā emiſi de loco iſto in terrā caldeoz in bonū: et ponā oculos meos ſup eos ad placādū. Et reducā eos in terram hanc: z edificabo eos et nō deſtruā: et plantabo eos et non euellam: et dabo

eis cor ut sciant me quia ego sum dominus. Et erūt michi in ppm : et ego ero eis in deū: quia reuertentur ad me in toto corde suo. Et sicut fic9 pessime que comedi nō possūt eo qp sint male: hec dicit dominꝰ sic dabo sedechiam regem iuda et principes eius et reliqs de ierusalē qui remanserūt in urbe hac: et qui habitant in terra egipti. Et dabo eos in uexationē afflictionemqz omnibus regnis terre : in opprobriū et in parabolā et in puerbiū et in maledictionē in uniuersis locis ad quas eieci eos: et mittā in eis gladiū z famē z pestem donec cōsumātur de tra quā dedi eis et patribus eorum. xxiiij.

Verbū qd factū ē ad ieremiā de omni pplo iude in anno quarto ioakim filij iosie regis iuda : ipe ē annus primus nabuchodonosor regis babilonis. Et locutus est ieremias propheta ad omnē pplm iuda et ad uniuersos habitatores ierusalē dicēs. A terciodecimo āno iosie filij āmon regis iuda usqz ad diem hanc iste est tercius z vicesimꝰ annus: factū est verbum dñi ad me : et locutus sum ad vos de nocte consurgens et loquens et non audistis. Et misit dominꝰ ad vos omnes seruos suos pphetas consurgens diluculo mittensqz z non audistis : neqz inclinastis aures vestras ut audiretis cum diceret. Reuertimini unusquisqz a via sua mala · et a pessimis cogitationibus vestris: et habitabitis i terra quā dedit dñs vobis et patribus vestris a seculo z usqz in seculum. Et nolite ire post deos alienos ut seruiatis eis adoretisqz eos: neqz me ad iracūdiam puocetis in operibus manuū vestrarū: z non affligam vos. Et non audistis me dicit dominꝰ: ut me ad iracūdiam puocaretis in operibz manuū vestrarū in malū vestrū. Propterea hec dicit dñs exercituū. Pro eo qp non audistis verba mea : ecce ego mittam et assumā uniuersas cognationes aquilonis ait dñs z nabuchodonosor regē babilonis seruū meū z adducā eos sup terrā istā et sup habitatores eius et sup omnes nationes que i circuitu eius sunt: et interficiā eos z ponam eos in stuporem et in sibilū et in solitudines sempiternas. Perdamqz ex eis vocem gaudij et vocem letitie: vocem sponsi z vocem sponse: vocem mole z lumē lucerne. Et erit uniuersa terra eius in solitudinē z in stuporem: et seruient omnes gentes iste regi babilonis septuaginta ānis. Cumqz impleti fuerint anni septuaginta visitabo sup regem babilonis z sup gentem illā dicit dñs iniquitatem eorꝫ : et sup terrā caldeorꝫ : et ponā illā in solitudines sempiternas. Et adducā sup terrā illā oīa verba mea que locutꝰ sum cōtra eam : omne qd scriptū est i libro isto · quecūqz pphetauit ieremias adversum omnes gentes: quia seruierūt eis cū essent gētes multe z reges magni. Et reddā eis scdm opera eorꝫ: et secūdū facta manuū suarꝫ. Quia sic dicit dñs exercituū deus israhel. Sume calicem vini furoris huiꝰ de manu mea: z pinabis de illo cūctis gentibus ad qs ego mittam te et bibent : z turbabunt et insanient a facie gladij quē ego mittam inter eos. Et accepi calicē de manu dñi · z pinaui cūctis gentibus ad quas misit me dñs: ierusalē z ciuitatibus iude et regibus eius et principibus ei9 ut darem eos in solitudinem et in stuporem et in sibilū et in maledictionē sicut ē dies ista : z pharaoni

regi egipti et seruis eius ⁊ prīcipibus
eius et omni ppło ei⁹: et uniuersis ge-
neraliter cunctis regibus terre austri-
dis. et cūctis regibz terre philistiim et
ascalonis et gaze et accaroni et reli-
quis azoti: ydumee ⁊ moab et filiis
ām̄on et cūctis regibus tyri et uniuer-
sis regibus sydonis et regibz ĩre īsu-
laz q̄ sunt trans mare: et dedan et the-
man et buz et uniuersis q̄ attonsi sūt
in coman et cūctis regibus arabie et
cūctis regibus occidētis q̄ habitāt in
deserto: et cūctis regibus zambri ⁊ cun-
ctis regibus elam et cūctis regibz me-
doz et cūctis q̄z regibus aquilonis de-
prope ⁊ delonge: unicuiq; cōtra fratrē
suū: ⁊ omnibus regnis terre que super
faciē eius sunt. Et rex sesach bibet post
eos. Et dices ad eos. Hec dicit dn̄s ex-
ercituū deus īsrahel. Bibite et inebria-
mini: et uomite et cadite: neq; surgatis
a facie gladij quē ego mittā inter uos.
Cunq; noluerint accipere calicem de
manu tua ut bibāt: dices ad eos. Hec
dicit dominꝰ exercituū. Bibentes bibe-
tis. Quia ecce in ciuitate in qua inuo-
catū ē nomē meū ego incipio afflige-
re: et uos quasi innocentes et immu-
nes eritis? Non eritis immunes. Gla-
diū enī ego uoco sup omnes habita-
tores terre: dicit dn̄s exercituū. Et tu
prophetabis ad eos oīa uerba hec:
⁊ dices ad illos. Dominus de excelso
rugiet: et de habitaculo sācto suo dabit
uocem suā. Rugiens rugiet sup deco-
rem suū. Celeuma ĩsti calcantiū conci-
netur aduersus omnes habitatores
terre. Peruenit sonies usq; ad extrema
terre: quia iudiciū dn̄o cū gētibus. Iu-
dicat ipe cū omni carne. Impios tra-
didi gladio dicit dn̄s. Hec dicit dn̄s
exercituū. Ecce affligio egrediet de gēte
in gentem: et turbo magnus egredie-
tur de sūmitatibus terre: et erunt inter-
fecti dn̄i in die illa a summo terre usq;
ad summū eius. Nō plangent: et nō
colligent neq; sepelient: i sterquilinio
sup faciē terre iacebūt. Vlulate pasto-
res et clamate: et aspgite uos cinere o-
ptimates gregis: quia cōpleti sunt di-
es uestri ut interficiamini: et dissipa-
tiones uestre: ⁊ cadetis quasi uasa pci-
osa. Et peribit fuga a pastoribus: et
salutatio ab optimatibz gregis. Vox
clamoris pastoꝝ ⁊ ululatus optima-
tum gregis: q̄a uastauit dn̄s pascua
eoꝝ: ⁊ cōticuerūt arua pacis a facie ire
furoris dn̄i. Dereliquit q̄si leo umbra-
culum suū: facta est terra eorum in de-
solationem a facie ire columbe: et a
facie ire furoris domini. xxv.
In principio regni ioakim filie iosie re-
gis iuda factū ē uerbū istud a dn̄o di-
cens. Hec dicit dn̄s. Sta in atrio do-
mus dn̄i: et loqueris ad omnes ciui-
tates iuda de quibz uenīt ut adorēt
in domo dn̄i uniuersos sermones: q̄s
ego mandaui tibi ut loquaris ad eos.
Noli subtrahere uerbū: si forte audiāt
⁊ cōuertant unusquisq; a uia sua ma-
la: et penitreat me mali q̄d cogito face-
re eis ꝓpter malicia studioꝝ eorū. Et
dices ad eos. Hec dicit dn̄s. Si non
audieritis me ut ābuletis in lege mea
quā dedi uobis ut audiatis sermonē
seruoꝝ meoꝝ ꝓphetarū quos ego misi
ad uos de nocte cōsurgens et dirigēs
et nō audistis: dabo domū istā sicut
silo: et urbē hāc dabo i maledictionē
cūctis gētibus terre. Et audierūt sacer-
dotes et ꝓphete et oīs ꝓplus ieremi-
am loquentem uerba hec in domo do-
mini. Cunq; compleret ieremias lo-
quens omnia que p̄ceperat ei dominꝰ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ut loqueret ad uniuersum ppm: app̃=
henderũt eũ sacerdotes et pphete z oĩs
ppls dicens. Morte moriat. Quare
prophetauit in noĩe dñi dicens: sicut
silo erit domus hec. et urbs ista deso=
labitur eo q̃ nõ sit habitator? Et con=
gregatus est omnis ppls aduersus
ieremiã i domo dñi. Et audierũt prin=
cipes iuda verba hec: et ascenderũt de
domo regis in domũ dñi: z sederũt in
introitu porte domus dñi noue. Et lo=
cuti sunt sacerdotes et pphete ad prĩ=
pes z ad omnẽ ppm dicentes. Judici=
um mortis est viro huic: quia pphera=
uit aduersus ciuitatem istam sicut au=
distis auribz vestris. Et ait ieremias
ad oĩes principes et ad uniuersum
ppm dicens. Dñs misit me ut pphera=
rem ad domũ istã et ad ciuitatẽ hanc
oĩa verba que audistis. Nunc ergo
bonas facite vias vestras z studia ve=
stra: et audite vocem dñi dei vestri: et
penitebit dñm mali q̃d locut? est ad=
uersum vos. Ego aũt ecce in manibz
vestris sum: facite michi q̃d bonũ et
rectũ est in oculis vestris. Verũtamen
scitote et cognoscite: si occideritis me
sanguinẽ innocentem tradetis contra
vosmetipos: z contra ciuitatem istã et
habitatores eius. In veritate enĩ mi=
sit me dñs ad vos: ut loquerer i auri=
bus vestris omnia verba hec. Et dixe=
runt principes et oĩs ppls ad sacer=
dotes et ad pphetas. Non ẽ viro huic
iudiciũ mortis: qa in noĩe dñi dei no=
stri locut? est ad nos. Surrexerũt ergo
viri de senioribus terre: et dixerunt ad
omnẽ cetũ ppm loquẽtes. Micheas de
morasthin fuit pphera i diebz ezechie
regis iuda: et ait ad omnẽ ppm iude
dicens. Hec dicit dñs exercituũ. Syon
quasi ager arabitur: z ihrusalem in
aceruũ lapidũ erit: et mons domus
in excelsa siluaz. Numquid morte con=
demnauit eũ ezechias rex iuda et oĩs
iuda &c. Numquid nõ timuerũt dominũ
et deprecati sũt faciẽ dñi: et penituit dñm
mali q̃d locut? fuerat aduersum eos &c.
Itaq; non faciam? malũ grãde cõtra
animas nras. Fuit quoq; vir pphetãs
in noĩe dñi urias filius semei de cari=
athiarim: et pphetauit aduersus ciuita=
tem istã et aduersus terrã hanc iuxta
omnia verba ieremie. Et audiuit rex
ioakim z oĩes potentes z principes
eius verba hec: et quesiuit rex interfice=
re eũ. Et audiuit urias z timuit: fugit
q; et ingressus est egiptũ. Et misit rex
ioakim viros in egiptum helnathan
filiũ achobor et viros cũ eo in egiptũ.
Et eduxerũt uriam de egipto: et adduxerũt eum ad regem ioakim et percussit
eum gladio: et proiecit cadauer eius in
sepulcris vulgi ignobilis. Igitur ma=
nus archan filij saphan fuit cum ie=
remia ut non traderetur in manus po=
pulo et interficerent eum. xxvij.

In principio regni ioakim filij iosie re=
gis iuda factũ est verbũ istud ad ihere=
miã a dño dicens. Hec dicit dominus
ad me. Fac tibi vincula z cathenas z
pones eos in collo tuo: et mittes eas
ad regem edom z ad regẽ moab et ad
regem filiorz ãmon et ad regem tyri et
ad regem sydonis in manu nũciorz q̃
venerunt ihrusalẽ ad sedechiam regẽ
iuda: et pcipies eis ut ad dños suos
loquant. Hec dicit dñs exercituũ deus
isrl. Hec dicetis ad dños vros. Ego fe=
ci terrã et hominẽ et iumẽta que sunt
sup faciẽ terre in fortitudine mea ma=
gna. z in brachio meo extento: et dedi
eã ei q̃ placuit in oculis meis. Et nũc
itaq; ego dedi omnes terras istas in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

manu nabuchodonosor regis babi-
lonis serui mei: insup et bestias agri
dedi ei ut seruiãt illi: et seruiẽt ei oñes
gẽtes et filio ei⁹ z filio filij ei⁹ donec ve-
niat tẽpus terre ei⁹ et ipsi⁹. Et seruiẽt ei
gentes mlte et reges magni: gens au-
tem z regnũ qđ non seruierit nabuch-
donosor regi babilonis et quecunqz
nõ curuauerit collũ suum sub ugo re-
gis babilonis in gladio et in fame z
in peste visitabo sup gentem illã ait
dñs: donec cõsumã eos in manu eius.
Vos ergo nolite audire pphetas vr̃os
et diuinos z somniatores z augures
et maleficos qui dicũt vobis nõ seruie-
tis regi babilonis: quia mendaciũ
pphetãt vobis ut longe faciãt vos
de terra vestra: et eiciãt vos et pereatis.
Porro gens q̃ subiecerit ceruicem suã
sub ugo regis babilonis et seruierit
ei et dimittã eã in terra sua dicit dñs:
et colet eam et habitabit in ea. Et ad
sedechiam regem iuda locut⁹ sum se-
cundũ oñia verba hec dicens. Subi-
cite colla vestra sub ugo regis babilo-
nis: et seruite ei et pplo eius: et viuetis.
Quare moriemini tu z populus tuus
gladio fame et peste: sicut locutus est
dñs ad gentem que seruire noluerit re-
gi babilonis. Nolite audire verba
prophetarũ dicentiũ vobis nõ seruie-
tis regi babilonis: quia mendacium
ipi locunt vobis. Quia non misi eos
ait dñs: et ipi pphetant in nõie meo
mendaciter: ut eiciant vos z pereatis
tam vos q̃ pphete qui vaticinant vo-
bis. Et ad sacerdotes et ad pplm istũ
locut⁹ sum dicens. Hec dicit domin⁹.
Nolite audire verba pphetar̃ vestror̃
qui pphetãt vobis dicentes: ecce vasa
domini reuertent de babilone nũc cito.
Mendaciũ enim pphetãt vobis. Nolite
ergo audire eos: sed seruite regi babi-
lonis ut viuatis. Quare datur hec ci-
uitas in solitudinẽ? Et si pphete sunt
et est verbũ dñi in eis occurrãt dño ex-
ercituũ: ut non veniãt vasa que dere-
licta fuerant in domo dñi et in domo
regis iuda et in iherusalẽ in babilonẽ.
Quia hec dicit dñs exercituũ ad colu-
mnias z ad mare z ad bases et ad re-
liqua vasor̃ que mansertũ in ciuitate
hac: que non tulit nabuchodonosor
rex babilonis cũ trãsferret iechoniam
filiũ ioachim regem iuda de iherusa-
lem in babilonẽ z oñes optimates iu-
da z iherusalẽ. Quia hec dicit dñs ex-
ercituũ deus isrl̃ ad vasa que derelicta
sunt in domo dñi z in domo regis iu-
da et iherusalẽ. In babilonẽ trãsferẽ-
tur: et ibi erũt usq; ad diẽ visitationis
sue dicit dominus. Et afferri faciam
ea et restituã in loco isto. xxviij

Et factũ est in ãno illo i principio
regni sedechie regis iuda in ãno
quarto in mense quinto: dixit ad me a-
nanias filius azur pphet de gabaon
in domo dñi coram sacerdotibz z omni
pplo dicens. Hec dicit dñs exercituũ de-
us israhel. Contriui iugũ regis babilo-
nis. Adhuc duo anni dier̃: et ego re-
ferri faciã ad locũ istũ oñia vasa dñi
que tulit nabuchodonosor rex babi-
lonis de loco isto: et transtulit ea in
babilonẽ. Et iechoniam filiũ ioakim
regem iuda et omnẽ trãsmigrationẽ
iude qui ingressi sunt in babilonẽ ego
cõuertã ad locũ istũ ait dñs. Cõteram
enim iugũ regis babilonis. Et dixit
ieremias pphet ad ananiam pphe-
tam i oculis sacerdotũ et i oculis oñis
pplı qui stabat in domo dñi: et ait
ieremias propheta. Amen. Sic faci-
at dñs. Suscitet dñs verba tua que

propheraſti: ut reſerant vaſa ī domū dñi: et oīis trāſmigratio de babilone ad locū iſtū. Verūtamē audi verbū hoc qđ ego loquor in auribus tuis: et in auribz vniūſi ꝓpli. Prophete q̄ fuerunt āte me et te ab initio et ꝓpheraverunt ſup terras mltas et ſup regna de pelio et de afflictione et de fame: ꝓpheta q̄ vaticinat9 ē pacem cū venerit verbū eius: ſcietur ꝓpheta quē miſit dom9 in veritate. Et tulit ananias ꝓpheta rathenam de collo ieremie ꝓphete: et cōfregit eam. Et ait ananias in cōſpectu oīis ꝓpli dicens. Hec dicit dom9. Sic cōfringā iugū nabuchodonoſor regis babilonis poſt duos annos dierū de collo omniū gentium. Et abiit ieremias ꝓpheta in viam ſuā. Et factum eſt verbū dñi ad ieremiā poſtq̄ cōfregit ananias ꝓpheta rathenā de collo ieremie ꝓphete dicens. Vade: et dices ananie. Hec dicit dominus. Cathenas ligneas cōtriuiſti et facies p eis rathenas ferreas: quia hec dicit dñs exercituū deus iſrahel. Jugū ferreū poſui ſup collū cūctaq̄ gentiū iſtaq̄ ut ſeruiant nabuchodonoſor regi babilonis: et ſeruient ei: inſup et beſtias terre dedi ei. Et dixit ieremias ꝓpheta ad ananiā ꝓphetam. Audi anania. Nō miſit te dominus: et tu confidere feciſti populū iſtum in mendacio. Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego mittam te a facie terre. Hoc anno morieris. Aduerſum enim dominum locutus es. Et mortuus eſt ananias propheta in āno illo mēſe ſeptīo. xxviij.

Et hec ſunt verba libri quē miſit ieremias de ieruſalem ad reliquias ſenioꝝ tranſmigrationis et ad ſacerdotes et ad ꝓphetas et ad omnē ꝓplm quē traduxerat nabuchodonoſor de ieruſalē in babilonē: poſtq̄ egreſſus eſt iechonias rex et dña et eunuchi et principes iuda et ieruſalē et faber et inclusor de ieruſalem in manu elaſa filij ſaphan et gamalie filij helchie quos miſit ſedechias rex iuda ad nabuchodonoſor regem babilonis in babilonē: dicens. Hec dicit dñs exercituū deus iſrahel oīi trāſmigratōni quā tranſtuli de ieruſalē i babilonē. Edificate domos et habitate: et plantate ortos et comedite fructū eoꝝ. Accipite uxores et generate filios et filias: et date filijs vris uxores et filias vras viris date: et pariāt filios et filias: et mltiplicabimini ibi et nolite eſſe pauci numero: et q̄rite pacē ciuitatis ad quā tranſmigrare vos feci et orate pro ea ad dominū: q̄a in pace illi9 erit pax vobis. Hec dicit dñs exercituū de9 iſrl. Nō vos seducāt prophete veſtri qui ſunt in medio veſtrū et diuini veſtri: et ne attendatis ad ſomnia veſtra que vos ſomniatis quia falſo ipi ꝓpheant vobis in nomine meo: et nō miſi eos dicit dñs. Quia hec dicit dñs. Cum reperiunt impleti in babilone ſeptuaginta anni viſitabo vos et ſuſcitabo ſup vos verbū meū bonū: ut reducā vos ad locū iſtū. Ego enim ſcio cogitationes q̄s cogito ſup vos ait dñs · cogitationes pacis et nō afflictionis ut dem vobis finē et patientiā: et inuocabitis me et viuetis · et orabitis me et ego exaudiā vos: quereris me et inuenietis. Cum queſieritis me in toto corde veſtro: inueniar a vobis ait dñs. Et reducā captiuitatem veſtrā: et cōgregabo vos de uniuerſis gentibz et de cūctis locis ad que expuli vos dicit dñs. Et reuerti vos faciā de loco ad quē tranſmigrare vos feci: q̄a dixiſtis. Suſcitauit nobis dominus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

prophetas in babilone. Quia hec dicit dñs ad regem q̄ sedet sup soliū dauid z ad omnē pplm habitatorem urbis huius: ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscū in trāsmigratōnē. Hec dicit dñs exercituū. Ecce mittā in eos gladiū et famē et pestem: et ponā eos quasi ficus malas q̄ comedi non possunt eo q̄ pessime sunt: et psequar eos in gladio et in fame et in pestilentia. Et dabo eos in vexationē uniuersis regnis terre in maledictionem z in stuporem z in sibilū z in opprobrium cūctis gentibz ad quas ego eiecī eos: eo q̄ non audierint verba mea dicit dñs que misi ad eos per seruos meos prophetas de nocte cōsurgens et mittens: et non audistis dicit dñs. Vos ergo audite verbū dñi omnis trāsmigratio quā emisi de ihrusalē in babilonē. Hec dicit dñs exercituū deus isrl ad ahab filiū cholie z ad sedechiā filium maasie qui pphetant vobis i nomine meo mendaciter. Ecce ego tradā eos in manus nabuchodonosor regis babilonis: et percutiet eos i oculis vestris. Et assumetur ex eis maledictio omni trāsmigratōni iude que est i babilone dicētiū. Ponat te dominꝰ sicut sedechiam z sicut achab quos frixit rex babilonis in igne: pro eo q̄ fecerint stultitiam in israhel et mechati sunt in uxores amicorū suorū: et locuti sunt verbū in nomine meo mendaciter qđ non mādaui eis. Ego sum iudex et testis dicit dñs. Et ad semeiā neelamiten dices. Hec dicit dñs exercituū deus israhel. Pro eo q̄ misisti in noīe meo libros ad omnē pplm qui ē in ihrl'm et ad sophoniā filiū maasie sacerdotē et ad uniuersos sacerdotes dicens: dominus dedit te sacerdotem p̄ ioiade sacerdote ut sis dux in domo domini sup omnē virū arreptitiū z pphetantē ut mittas eum in neruū et in carcerem. Et nūc quare non increpasti iheremiam anathotiten qui pphetat vobis? Quia sup hoc misit in babilonem ad nos dicens. Longū ē: edificate domos et habitate: et plātate ortos z comedite fructus eoz. Legit ergo sophonias sacerdos librū istū in auribz iheremie prophete. Et factum est verbū dñi ad iheremiam dicens. Mitte ad omnem trāsmigratiōnē dicens. Hec dicit dñs ad semeiā neelamiten. Pro eo q̄ prophetauit vobis semeias et ego nō misi eū: z fecit vos cōfidere in mendacio: idcirco hec dicit dñs. Ecce ego visitabo sup semeiam neelamiten z super semen eius. Nō erit ei vir sedens i medio pplī huius: et non videbit bonū qđ ego faciā pplo meo ait dñs: quia p̄uaricationē locutꝰ ē adūsus dñm.

Hoc verbū qđ factū est ad iheremiam a dño dicens. Hec dicit dominus deus israhel dicens. Scribe tibi oīa verba que locutus sum ad te in libro. Ecce enī dies veniūt dicit dñs: z cōuertā conuersionē pplī mei israhel et iuda ait dñs: et cōuertā eos ad terrā quā dedi patribz eoz et possidebūt eā. Et hec verba que locutꝰ est dñs ad isrl et iudā: quoniā hec dicit dñs. Vocem terroris audiuimꝰ: formido: z nō ē pax. Interrogate z videte si generat masculus. Quare ergo vidi omnis viri manus supra lumbū suū quasi parturiētis? Et cōuerse sunt uniuerse facies in auruginē. Ve quia magna dies illa nec est similis ei: tempusq̄ tribulatōnis est iacob: et ex ipo saluabitur. Et erit: in die illa ait dñs exercituū conteram iugū eius de collo tuo: z vincula eius

dirumpā. Et nō dñabunt ei amplius alieni: sed seruient dño deo suo: et dauid regi suo quē suscitabo. Tu ergo ne timeas serue meus iacob ait dñs: neq; paueas israhel: qa ecce ego saluabo te de terra longinqua et semē tuū de terra captiuitatis eoꝝ. Et reuertet iacob et quiescet: z cunctis affluet bonis. et non erit quē formidet: quoniā tecū ego sū ait dñs ut saluē te. Faciā enī consummationē in cūctis gentibus i quibus dispsi te: te aūt non faciā in cōsumationem: sed castigabo te i iudicio ut nō tibi videaris innoxius: quia hec dicit dñs. Insanabilis fractura tua: pessima plaga tua. Non ē qui iudicet iudiciū tuū: ad alligandā curationem tuā utilitas non est tibi. Omnes amatores tui obliti sunt tui: teqz non querent. Plaga enī inimici percussi te: castigatione crudeli. Propter multitudinē iniquitatis tue dura facta sunt peccata tua. Quid clamas sup cōtritione tua? Insanabilis est dolor tuus. Propter multitudinē iniquitatis tue z dura peccata tua feci hec tibi. Propterea omnes qui comedūt te deuorabunt: et uniuersi hostes tui in captiuitatē ducent. Et omnes qui te uastant uastabūtur: cunctosq; pdatores tuos dabo in pdam. Obducā enī cicatricem tibi: et a uulneribus tuis sanabo te dicit dñs. Quia eiectam uocauerūt te syon: hec est que non habebat requirentem. Hec dicit dñs. Ecce ego cōuertam cōuersionē tabernaculoꝝ iacob: z tectis eius miserebor. Et edificabit ciuitas i excelso suo: et templū iuxta ordinē suū fundabit. Et egredietur de eis laus uoxq; ludentiū: z multiplicabo eos z nō minuent: et glorificabo eos et nō attenuabunt: et erunt filij ei⁹ sicut a principio: z cet⁹ eius coram me ymanebit. Et uisitabo aduersum omnes qui tribulant eū: et erit dux eius ex eo z princeps de medio ei⁹ pducetur. Et applicabo eū: et accedet ad me. Quis enī iste est qui applicet cor suū: ut appropinquet michi ait dñs? Et eritis michi in pplm: z ego ero uobis in deū. Ecce turbo dñi furor egrediens: procella ruens in capite impiorū cōquiescet. Non auertet ira indignationis dñs: donec faciat et cōpleat cogitationē cordis sui. In nouissimo dierum intelligetis ea. xxx.

In tempore illo dicit dñs ero deus uniuersis cognationibz israh: et ipi erūt michi i pplm. Hec dicit dominus. Inuenit gratiā in deserto ppl⁹ qui remānserat gladio. Vadet ad requiē suā israhel. Longe dñs apparuit michi. Et in caritate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserās. Rursumq; edificabo te: z edificaberis virgo israhel. Adhuc ornaberis tympanis tuis: z egredieris in choro ludentiū. Adhuc plātabis uineas in mōtibus samarie. Plantabūt plantantes: et donec tempus ueniat non uindemiabunt: quia erit dies in qua clamabūt custodes in mōte ephraim. Surgite et ascendam⁹ in syon ad dominū deū nostrū: quia hec dicit dñs. Exultate i leticia iacob: et hinnite contra caput gentiū: plonate et canite: et dicite. Salua dñe pplm tuū reliquias israhel. Ecce ego adducā eos de terra aquilonis: z congregabo eos ab extremis terre: inter quos erūt cec⁹ z claud⁹ et pregnās et pariēs simul cet⁹ magn⁹ reuertentiū huc. In fletu uenient: et in pācibus reducā eos. Et adducam eos per torrentes aquaꝝ in uia recta et nō impingēt in ea: qa factus sum israheli pater: et ephraim primogenit⁹ meus ē.

Audite verbū dñi gētes: ⁊ annūciate in īsulis que procul sunt: ⁊ dicite. Qui dispsit īsrahel cōgregabit eū: ⁊ custodiet eum sicut pastor gregē suū. Redimet enim dñs iacob: ⁊ liberabit eū de manu potentioris. Et veniēt ⁊ laudabūt in mōte syon: ⁊ cōfluent ad bona dñi sup frumento ⁊ vīno ⁊ oleo ⁊ fetu pecorum et armētorū: eritq; anima eorū ꝙsi ortus irriguus: et ultra non esurient. Tūc letabit virgo in choro: iuuenes et senes simul. Et cōuertā luctū eorū in gaudiū: ⁊ cōsolabor eos: ⁊ letificabo a dolore suo. Et inebriabo aiam sacerdotū pīguedine: ⁊ ppls meus bonis meis adimplebit ait dñs. Hec dicit dñs. Vox in excelso audita est lamentatiōnis luctus ⁊ fletus: rachel plorantis filios suos: ⁊ nolētis consolari super eis: quia non sunt. Hec dicit dñs. Quiescat vox tua a ploratu et oculi tui a lacrimis: quia est merces operi tuo ait dñs. Et reuertent de terra inimici: et est spes nouissimis tuis ait dominꝰ: et reuertent filij tui ad terminos suos. Audiens audiui ephraim trāsmigrātem. Castigasti me dñe: et eruditus sum ꝙsi iuuenculus indomitꝰ. Cōuerte me ⁊ reuertar: quia tu dñs deꝰ meus. Postq; enī cōuertisti me egi penitentiam: ⁊ postq; ostendisti michi ꝓcussi femur meū. Cōfusus sum ⁊ erubui: quoniam sustinui opprobrium adolescentie mee. Nūquid filius honorabilis michi ephraim: ꝙsi puer delicatꝰ: quia ex quo locutus sum de eo adhuc recordabor eius. Idcirco conturbata sunt viscera mea sup eū: miserās miserabor eius ait dñs. Statue tibi speculā: pone tibi amaritudines. Dirige cor tuū in viā rectā: in qua ambulasti. Reuertere virgo īsrahel: reūtere ad ciuitates tuas istas.

Usq; quo delicijs dissolueris filia vaga? Quia creauit dñs nouū sup terrā: femina circūdabit virū. Hec dicit dñs exercituū deus īsrahel. Adhuc dicent verbum istud in terra iuda et in urbibus eiꝰ: cū cōuertero captiuitatem eorū. Benedicat tibi dominꝰ pulcritudo iustitie mons sanctus. Et habitabunt in eo iudas et oēs ciuitates eiꝰ simul agricole ⁊ mīnātes greges: quia inebriaui aiam lassam: ⁊ omnē aiam esurientem saturaui. Ideo quasi de somno suscitatus sum ⁊ vidi: et somnus meꝰ dulcis michi. Ecce dies veniēt dicit dñs: ⁊ seminabo domū iuda ⁊ domū īsrahel semine hominis et semine iumentorū. Et sicut vigilaui sup eos ut euellerem et demolirer et dissiparem et dispderem et affligerem: sic vigilabo sup eos ut edificem et plantem ait dominus. In diebus illis non dicent ultra. patres comederūt uuam acerbam et dentes filiorū obstupuerūt: sed unusquisq; in iniquitate sua moriet. Omnis homo qui comederit uuam acerbam: obstupescent dentes eius. Ecce dies veniēt dicit dñs. et feriam domui īsrahel et domui iuda fedus nouū. ſNō secundū pactū qđ pepigi cū patribus eorū in die qua apphendi manū eorū ut educerem eos de terra egipti: pactū qđ irritū fecerunt ⁊ ego dominatꝰ sum eorū dicit dominꝰ: sed hoc erit pactū qđ feriā cū domo īsrahel. Post dies illos dicit dñs dabo legem meā in visceribus eorū: ⁊ in corde eorū scribā eā: et ero eis in deū. et ipi erūt michi in pplm. Et nō docebit ultra vir pximū suū. ⁊ vir fratrem suum dicens: cognosce dñm. Omnes enī cognoscent me a minimo eorū usq; ad maximū ait dñs: quia ppiabor iniquitati eorū ⁊ peccati eorū nō ero memor

amplius. Hec dicit dñs qui dat solem
in lumine diei: ordinē lune z stellarū i
lumine noctis: q̄ turbat mare z sonāt
fluctus eius: dñs exercituū nomen illi.
Si defecerint leges iste coram me dicit
dñs: tunc z semen isrl deficiet ut non
sit gēs coram me cūctis diebz. Hec dicit
dñs. Si mensurari poterint celi sursū
et inuestigari fundamenta terre deor-
sum: z ego abiciā uniuersum semē isrl
propter omnia que fecerūt dicit dñs.
Ecce dies venient dicit dñs: z edifica-
bit ciuitas dño a turre ananehel usq;
ad portam āguli. Et exibit ultra nor-
ma mensure in cōspectu eius sup collē
gareb: z circuibit goatha z omnē val-
lem cadauerū z cineres z uniuersam re-
gionē montis usq; ad torrentē cedron
et usq; ad angulū porte equorū orien-
talis. Sanctū dñi non euellet: et non
destruetur ultra in ꝑpetuū. xxxj.

Verbū qd factū est ad ieremiam
a dño in anno decimo sedechie
regis iuda: ipe est annus octauus de-
cimus nabuchodonosor. Tunc exerci-
tus regis babilonis obsidebat ierlm:
et ieremias ꝓpheta erat clausus in a-
trio carceris q̄ erat in domo regis iuda
Clauserat enī eū sedechias rex iuda di-
cens. Quare vaticinaris dicens hec
dicit domin⁹. ecce ego dabo ciuitatem
istam in manus regis babilonis z ca-
piet eā. et sedechias rex iuda nō effugi-
et de manu caldeoꝝ sed tradetur i ma-
nus regis babilonis. z loquetur os e-
ius cū ore illius z oculi eius oculos il-
lius uidebūt. z in babilonem duret se-
dechiam et ibi erit donec uisitem eum
ait dñs: si aūt dimicaueritis aduersū
caldeos nichil ꝓsperū habebitis? Et
dixit ieremias. Factū ē uerbū dñi ad
me dicens. Ecce ananehel filius sellū
patruelis tuus veniet ad te dicēs. Eme
tibi agrū meū qui est in anathot. Tibi
enim competit exp̄inquitate ut emas.
Et venit ad me ananehel filij patrui
mei secm verbū dñi ad vestibulū car-
ceris: z ait ad me. Posside agrū meū
qui est in anathot in terra beniamin:
quia tibi competit hereditas z tu ꝓpin-
quus es ut possideas. Intellexi autē
q̄ verbū dñi esset. Et emi agrū ab ana-
nehel filio patrui mei q̄ ē anathot. Et
appēdi ei argētū septē stateres. et decē ar-
gēteos: z scripsi i libro et signaui: z ad-
hibui testes. Et appēdi argentū i state-
ra: z accepi librū possessionis signatū
et stipulatōnes z rata z signa forinse-
cus. Et dedi librū possessionis baruch
filio neri filij maasie i oculis ananehel
patruelis mei z in oculis testiū qui scri
pti erāt i libro emptionis: z i oculis o-
mniū iudeoꝝ qui sedebāt in atrio car-
ceris. Et p̄cepi baruch coram eis dicens.
Hec dicit dñs exercituū deus isrl. Su-
me libros istos: librū emptionis hūc
signatū. z librū hūc qui apertus est: z
pones illos in vase vitreo ut ꝓmane-
re possint diebz multis. Hec enī dicit
dñs exercituū de⁹ israhel. Adhuc possi-
debunt̄ dom⁹ et agri z vinee i terra ista.
Et orauī ad dñm postq̄ tradidi librū
possessionis baruch filio neri dicens.
Heu heu heu dñe de⁹. Ecce tu fecisti ce-
lum et terrā i fortitudine tua magna:
et in brachio tuo extento. Nō erit tibi
difficile omne verbū q̄ facis misericor-
diam in nubibz: z reddis iniquitatem
patrū in sinū filioꝝ eorū post eos for-
tissime magne z potēs. dñs exercituū
nomen tibi: magnus i cōsilio et incō-
prehensibilis in cogitatu: cui⁹ oculi a-
perti sunt sup omnes vias filioꝝ adam.
ut reddas unicuiq; secm vias suas. z

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſcom fructū adinuentionū eo⁹: qui po-
ſuiſti ſigna et portenta in terra egipti
uſq; ad diem hanc ⁊ in iſrahel et i ho-
minibz: et tibi feciſti nomē ſicut ē dies
hec. Et eduxiſti pplm tuū iſrahel de ter-
ra egipti in ſignis et in portentis et in
manu robuſta ⁊ in brachio extento et
in terrore magno: et dediſti eis terram
hanc quā iuraſti patribus eoz ut da-
res eis terrā fluentem lacte ⁊ melle: ⁊ in-
greſſi ſunt ⁊ poſſederūt eā. Et nō obe-
dierūt uoci tue et in lege tua non am-
bulauerūt: omnia que mandaſti eis
ut facerent non fecerūt: et euenerūt eis
omnia mala hec. Ecce munitiones ex-
ſtructe ſunt aduerſum ciuitatem ut ca-
piatur: ⁊ urbs data eſt in manus cal-
deorū qui pliant aduerſus eā a facie
gladij ⁊ famis ⁊ peſtilentie: ⁊ quecūq;
locut⁹ es acciderūt ut tu ipſe cernis. Et
tu dicis mihi dñe deus· eme agrū ar-
gento ⁊ adhibe teſtes: cum urbs data
ſit in man⁹ caldeoz ⁊. Et factū ē uerbū
dñi ad ieremiā dicens. Ecce ego dñs
deus uniuerſe carnis. Nūquid mihi
difficile erit omne uerbū ⁊. Propterea
hec dicit dñs. Ecce ego tradā ciuitatē
iſtam in manus caldeoz et in manus
regis babilonis ⁊ capiēt eam: et uenī-
ent caldei pliantes aduerſum urbem
hanc· ⁊ ſuccendēt eā ignī ⁊ comburent
eam: ⁊ dom⁹ in quaz domatibus ſa-
crificabāt baal ⁊ libabant diis alienis
libamina ad irritandū me. Erāt enī
filij iſrahel et filij iuda iugiter facientes
malū in oculis meis ab adoleſcentia
ſua: filij iſrahel q uſq; nūc exacerbabāt
me in opere manuū ſuarū dicit dñs:
quia i furore et i indignatōne mea fa-
cta eſt mihi ciuitas hec a die qua edi-
ficauerunt eam uſq; ad diē iſtam qua
auferet de cōſpectu meo ꝓpter malicia
filioz iſrahel et filioz iuda quā fecerūt
ad iracundiā me ꝓuocātes· ipi ⁊ reges
eoz ⁊ principes eoz ⁊ ſacerdotes ⁊ ꝓphete
eoz uiri iuda et habitatores ihrlm. Et
uerterūt ad me terga et nō facies: cum
docerē eos ⁊ erudirem diluculo: ⁊ nol-
lent audire ut acciperent diſciplinam.
Et poſuerūt ydola ſua in domo i qua
inuocatū eſt nomē meū ut polluerent
eam: ⁊ edificauerūt excelſa baal q ſunt
in valle filij ennon ut inīciarent filios
ſuos ⁊ filias ſuas moloch qđ nō mā-
dauī eis nec aſcendit in coz meū ut fa-
cerent abominationē hanc: ⁊ in pecca-
tum deducerent iudam. Et nunc ꝓpter
iſta hec dicit dñs deus iſrahel ad ciui-
tatem hanc: de qua uos dicitis q tra-
dat in manus regis babilonis i gla-
dio et in fame et in peſte. Ecce ego con-
gregabo eos de uniuerſis terris ad qs
eieci eos in furore meo et in ira mea et
in indignatione grādi: et reducā eos
ad locū iſtū et habitare eos faciā cō-
fīter: et erūt mihi i pplm et ego ero eis
in deū. Et dabo eis coz unū ⁊ uiā unā
ut timeāt me uniuerſis diebz: et bene
ſit eis et filijs eoz poſt eos. Et feriam
eis pactū ſempiternū et nō deſinā eis
benefacere: ⁊ timorem meum dabo in
corde eoz ut non recedāt a me: et leta-
bor ſup eis cū bene eis fecero. Et plan-
tabo eos in terra iſta in ueritate in to-
to corde meo et in tota anima mea:
quia hec dicit dñs. Sicut adduxi ſup
pplm iſtū omne malū hoc grande: ſic
adducā ſup eos omne bonū qđ ego
loquor ad eos. Et poſſidebunt agri
in terra iſta de qua uos dicitis q de-
ſerta ſit eo q nō remāſerit homo et iu-
mentū: ⁊ data ſit in manus caldeorū.
Agri ement pecunia et ſcribēt in li-
bro et imprimetur ſignum: et teſtis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

adhibetur in terra beniamin et ī circuitu ihĕrusalē in ciuitatibz iuda et in ciuitatibus mōtanis et in ciuitatibus campestribus et ī ciuitatibus que ad austrum sunt: quia conuertam captiuitatem eoz ait dominus. xxxij.

Et factū est verbū dñi ad iheremiā secūdo: cum adhuc clausus esset ī atrio carceris dicens. Hec dicit dñs q̄ facturus est z formatur⁹ illud et paraturus: dñs nomē eius. Clama ad me et exaudiā te: et annūciabo tibi grādia et firma que nescis. Quia hec dicit dñs deus israhel ad domos urbis huius z ad domos regis iuda q̄ destructe sunt z ad munitiones z gladiū venientū ut dimicent cū caldeis z impleant eas cadaueribus hominū quas percussi in furore meo et in indignatione mea: abscondens faciē meā a ciuitate hac ppter omnē malitiā eoz. Ecce ego obducā eis cicatricem z sanitatem: z curabo eos: z reuelabo eis depcationē pacis z veritatis. Et cōuertā cōuersionē iuda et cōuersionē iherusalem: et edificabo eos sicut a principio: et emūdabo eos ab omni iniquitate sua in qua peccauerūt michi: z ppicius ero cūctis iniquitatibus eoz in quibz deliquerūt michi z spreuerūt me. Et erunt michi in nomen et in gaudiū et in laudem z in exultationē cūctis gentibus terre que audierint omnia bona que ego facturus sum eis: z pauebūt et turbabūtur in oniuersis locis et in omni pace quā ego faciā eis. Hec dicit dominus. Adhuc audietur ī loco isto quē vos dicitis esse desertū eo q̄ non sit homo z iumentū in ciuitatibz iuda et foris iherusalē q̄ desolate sunt absq; homine et absq; habitatore et absq; pecore. vox gaudij et vox lętitie vox sponsi et vox sponse: vox dicentium cōfitemini dño exercituū quoniā bonus dñs. quoniā in eternū misericordia eius: et portantiū vota in domo dñi. Reducam enī conuersionē terre sicut a principio dicit dñs. Hec dicit dñs exercituū. Adhuc erit in loco isto deserto absq; homine z absq; iumento. et in cunctis ciuitatibz eius habitaculū pastoz accubantiū gregū in ciuitatibus mōtuosis z in ciuitatibz campestribus: et ī ciuitatibus que ad austrū sunt et in terra beniamin et in circuitu ihrlm et ī ciuitatibus iuda: adhuc trāsibūt greges ad manū numerantis ait dominus. Ecce dies venient dicit dominus: z suscitabo verbum bonū quod locut⁹ sum ad domū israhel z ad domum iuda. In diebz illis z in tempore illo germinare faciā dauid germē iustitie: z faciet iudiciū et iustitiā ī terra. In diebus illis saluabit iuda: z israhel habitabit cōfidenter. Et hoc ē nomen qđ vocabūt eū: dñs iust⁹ noster. Quia hec dicit dñs. Non interibit de dauid vir qui sedeat sup thronū domus israhel: z de sacerdotibus z de leuitis non interibit vir a facie mea qui offerat holocaustomata z incendat sacrificiū z cedat victimas omnibus diebus. Et factū est verbū dñi ad iheremiā dicēs. Hec dicit dñs. Si irritū potest fieri pactū meū cū die pactū meū cū nocte ut nō sit dies et nox in tpe suo: z pactū meū irritū esse poterit cū dauid seruo meo ut nō sit ex eo fili⁹ q̄ regnet ī throno eius: et leuite z sacerdotes ministri mei. Sicuti enumerari non possunt stelle celi z metiri arene maris: sic multiplicabo semen dauid serui mei: et leuitas ministros meos. Et factū ē verbū dñi ad iheremiā dicēs. Nunq̄d

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

non vidisti quid ppls hic locuꝰ sit dicens. due cognationes ꝙs elegerat dñs abiecte sunt: Et ppłm meū despexerunt: eo qꝺ non sit ultra gens coram eis. Hec dicit dñs. Si pactū meū inter diem et noctē et leges celo et terre non posui. equidē et semen iacob et dauid serui mei rpiciā: ut nō assumā de semine eiꝰ principes seminis abraham et ysaac et iacob. Reducam enim cōuersionē eoꝝ: et miserebor eis. xxxiij.

Verbū qꝺ factū est ad ieremiam a dño: quādo nabuchodonosor rex babilonis et oīs exercitus eiꝰ vniuersaq; regna terre que erant sub potestate manꝰ eiꝰ et oīes ppli bellabant cōtra ihrlm et cōtra oīes urbes eius dicēs. Hec dicit dñs deus israhel. Vade et loquere ad sedechiam regem iuda: et dices ad eū. Hec dicit dñs. Ecce ego tradam ciuitatem hanc in manus regis babilonis: et succendet eā igni. Et tu nō effugies de manu eius sed cōprehensione capieris et in manu eius traderis: et oculi tui oculos regis babilonis videbunt. et os eius cū ore tuo loquetur: et babilonem introibis. Attamen audi verbum dñi sedechia rex iuda. Hec dicit dñs ad te. Nō morieris in gladio sed in pace morieris: et sicūt cōbustiones patrū tuorū regū priorꝫ qui fuerunt ante te sic cōburent te. et ve dñe plangent te: qꝛa verbū hoc ego locutus sum dicit dñs. Et locuꝰ est ieremias pphēta ad sedechiam regem iuda vniuersa verba hec in ihrlm: et exercitus regis babilonis pugnabat cōtra ihrlm et cōtra oīes ciuitates iuda que relique erāt contra lachis et contra azecha. Hee enī supererant de ciuitatibꝫ iuda urbes munite. Verbū qꝺ factū ē ad ieremiā a dño: postꝙ pcussit rex sedechias fedus cum omni ppło in ihrlm pdicans ut dimitteret vnusquisq; seruū suū et vnusquisq; ancillā suā hebreū et hebream liberos: et nequaq; dominarent eis id est in iudeo et in fratre suo. Audierūt ergo oīes prīcipes et vniūsus ppls qꝺ inierūt pactū ut dimitteret vnusquisq; seruū suū et vnusquisq; ancillā suā liberos: et ultra non dominarent eis. Audierūt igit: et dimiserūt. Et conuersi sunt de inceps et retraxerūt seruos suos et ancillas suas quos dimiserunt liberos: et subiugauerūt i famulos et famulas. Et factū ē verbū ad ieremiam a dño dicens. Hec dicit dominus deus israhel. Ego pcussi fedus cū patribus vestris: in die qua eduxi eos de terra egipti de domo seruitutis dicēs. Cum completi fuerint septem anni dimittat vnusquisq; fratrem suū hebreum qui venditꝰ est ei: et seruiet tibi sex annis: et dimittes eum a te liberum. Et non audierūt patres vri me: nec inclinauerūt aurem suā. Et conuersi estis vos hodie et fecistis qꝺ rectū est i oculis meis ut pdicaretis libertatē vnusquisq; ad amicū suū: et iniistis pactū i conspectu meo in domo in qua inuocatū est nomē meū sup eā. Et reuersi estis et cōmaculastis nomē meū: et reduxistis vnusquisq; seruū suū et vnusquisq; ancillā suā quos dimiseratis ut essent liberi et sue potestatis: et subiugastis eos ut sint vobis serui et ancille. Propterea hec dicit dñs. Vos nō audistis me: ut pdicaretis libertatem vnusquisq; fratri suo et vnusquisq; amico suo. Ecce ego pdico libertatem ait dominꝰ ad gladiū ad pestem et ad famem: et dabo vos in commotionē cunctis regnis terre. Et dabo viros qꝰ puaricant

fedus meum et nō obſeruauerūt verba
federis quibus aſſenſi ſunt i cōſpectu
meo. vitulū quē concīderunt in duas
partes z trāſierūt inter diuiſiones ei9.
principes iuda et principes iheruſalē.
eunuchi z ſacerdotes et oīnis pplus ter-
re qui tranſierūt inter diuiſiones vitu-
li: z dabo eos in manu inimicoꝝ ſuoꝝ
et i manu querentiū animā eoꝝ: et erit
morticinū eoꝝ i eſcam volatilibz celi
et beſtijs terre. Et ſedechiam regem iu-
da et principes eius dabo in manus
inimicoꝝ ſuoꝝ z in manus querentiū
animas eoꝝ: et in manus exercituū re-
gis babilonis qui receſſerūt a vobis.
Ecce ego ꝓcipio dicit dñs: z reducam
eos in ciuitatem hanc et ꝑliabuntur
aduerſum eam: et capiēt eā et incendēt
igni. Et ciuitates iuda dabo i ſolitudi-
nem: eo q nō ſit habitator. xxxiiij.

Verbū qđ factū eſt ad ieremiā a
dño in diebus ioakim filij ioſie
regis iuda dicens. Vade ad domū re-
chabitaꝝ z loquere eis: z introduces e-
os in domū dñi in unā exedrā theſau-
roꝝ: z dabis eis bibere vinū. Et aſſum-
pſi iechoniā filiū ieremie filij abſame
et fratres eius z omnes filios ei9 z uni-
uerſam domū rechabitaꝝ: z introdu-
xi eos in domū dñi ad gazophilaciū
filioꝝ anan filij iezedelie ꝙphete dei
qđ erat iuxta gazophilaciū principū
ſup theſauꝝ maaſie filij ſellū: qui erat
cuſtos veſtibuli. Et poſui coram filijs
domus rechabitarum cīphos plenos
vino z calices: z dixi ad eos. Bibite vi-
num. Qui reſponderūt. Non bibem9
vinū: quia ionadab filius rechab pa-
ter noſter ꝓcepit nobis dicens. Nō bi-
beris vinū vos z filij veſtri uſq; in ſem-
piternū. Et domū non edificabitis et
ſementem non ſeretis et vineas non
plātabitis nec habebitis: ſed in taber-
naculis habitabitis cūctis diebz vīs:
ut viuatis diebus multis ſup faciem
terre in qua vos peregrinamini. Ob-
ediuim9 ergo voci ionadab filij rechab
patris noſtri in omnibz que ꝓcepit no-
bis: ita ut non biberem9 vinū cunctis
diebus nīs nos et mulieres noſtre fi-
lij et filie noſtre et non edificarem9 do-
mos ad habitandū: et vineam et a-
grum z ſementem nō habuim9: ſed ha-
bitauim9 in tabernaculis: z obedien-
tes fuim9 iuxta omnia que ꝓcepit no-
bis ionadab pater noſter. Cum aūt
aſcendiſſet nabuchodonoſor rex baby-
lonis ad terrā noſtrā dixim9. Veni-
te et ingrediamur i iheruſalem a facie
exercitus caldeoꝝ z a facie exercit9 ſyrie:
z manſim9 in iheruſalem. Et factū eſt
uerbū dñi ad ieremiā dicens. Hec di-
cit dñs exercituū deus iſrahel. Vade z
dic viris iuda z habitatoribz iheruſa-
lem. Nūquid nō recipietis diſciplinā:
ut obediatis verbis meis dicit dñs?
Prevaluerunt ſermones ionadab filij
rechab qs ꝓcepit filijs ſuis ut nō bib-
erent vinū: z nō biberunt uſq; ad diem
hanc: quia obedierunt ꝓcepto patris
ſui. Ego aūt locutus ſum ad vos de
mane cōſurgens z loquens: z nō ob-
ediſtis mihi. Miſiq; ad vos omnes
ſeruos meos ꝓphetas cōſurgens dilu-
culo: mittensq; z dicens. Cōuertimini
unuſquiſq; a via ſua peſſima z bona
facite ſtudia veſtra: z nolite ſequi deos
alienos neq; colatis eos: z habitabitis
in terra quā dedi vobis z patribus ve-
ſtris. Et nō inclinaſtis aurem veſtrā:
neq; audiſtis me. Firmauerūt igitur
filij ionadab filij rechab ꝓceptū patris
ſui qđ ꝓceperat eis: pplus autem iſte
nō obediuit mihi. Idcirco hec dicit

dominus exercituū deus israhel. Ecce
ego adducā sup iudam ⁊ sup omnes
habitatores ihrusalē uniuersam affli-
ctionem quā locutus sum aduersum
illos: eo q̄ locutus sum ad illos ⁊ nō
audierūt: vocaui illos ⁊ nō responde-
runt michi. Domui aūt rechabitarū
dixit iheremias. Hec dicit dñs exercitu-
um deus israhel. Pro eo q̄ obedistis
p̄cepto ionadab patris vestri et custo-
distis omnia mādata eius et fecistis
uniūsa que p̄cepit vobis: ꝓpterea hec
dicit dñs exercituū deus isrl. Nō defici-
et vir de stirpe ionadab filij rechab stās
i cōspectu meo cūctis diebz. xxxv.

Et factum ē in anno quarto ioa-
kim filij iosie regis iuda: factū ē
verbū hoc ad iheremiā a dño dicens.
Tolle volumen libri et scribes in eo o-
mnia verba que locutus sum tibi ad-
uersus israhel et iudam et aduersum
omnes gentes a die qua locut⁹ sum
ad te ex diebus iosie usq; ad diē hanc:
si forte audiente domo iuda uniuersa
mala que ego cogito facere eis: reūta-
tur unusquisq; a via sua pessima: et
propitius ero iniquitati ⁊ peccato eoz.
Vocauit ergo iheremias baruch filiū
nerie: ⁊ scripsit baruch ex ore iheremie
omnes sermones dñi quos locutus
est ad eū in uolumine libri. Et p̄cepit
iheremias baruch dicēs. Ego clausus
sum: nec valeo ingredi in domum do-
mini. Ingredere ergo tu ⁊ lege de volu-
mine in quo scripsisti ex ore meo verba
dñi audiente ꝓpło in domo dñi in die
ieūnij: insup et audiēte uniuerso iuda
qui uenit de ciuitatibus suis. Leges
eis: si forte cadat oratio eoz in cōspe-
ctu dñi et reuertatur unusquisq; a via
sua pessima: quoniā magnus furor
et indignatio est quā locutus est dñs
aduersus ꝓplm hunc. Et fecit baruch
filius nerie iuxta omnia que p̄ceperat
ei iheremias ꝓpheta: legens ex volu-
mine sermones dñi i domo dñi. Fa-
ctum est aūt in anno quinto ioakim
filie iosie regis iuda: in mense nono
pdicauerūt ieiuniū in cōspectu domini
omni ꝓplo in ihrusalē ⁊ uniuerse mul-
titudini que cōfluxerat de ciuitatibus
iuda in ihrusalem. Legitq; baruch ex
volumine sermones iheremie i domo
dñi in gazophilacio gamarie filij sa-
phan scribe: in vestibulo superiori in
introitu porte noue domus dñi: au-
diente omni ꝓplo. Cunq; audisset mi-
cheas filius gamarie filij saphan omnes
sermones dñi ex libro: descendit in do-
mum regis ad gazophilacium scribe.
Et ecce ibi omnes principes sedebāt:
elisama scriba et dalaias filius semeie
et helnathan filius archobor et gamari-
as filius saphan et sedechias filius an-
nanie ⁊ uniuersi principes. Et nūcia-
uit eis micheas omnia verba: que au-
diuit legentem baruch ex volumine i
auribus ꝓpli. Miserunt itaq; omnes
principes ad baruch iudi filiū nacha-
nie filij selemie filij chusi dicētes. Vo-
lumen ex quo legisti audiente ꝓplo su-
me in manu tua ⁊ veni. Tulit ergo ba-
ruch filius nerie volumē i manu sua:
et venit ad eos. Et dixerūt ad eū. Sede:
et lege hec in auribus nostris. Et legit
baruch in auribus eoz. Itaq; cū audis-
sent omnia verba: obstupuerūt unus-
quisq; ad ꝓximū suū: ⁊ dixerūt ad ba-
ruch. Nūciare debem⁹ regi omnes ser-
mones istos. Et interrogauerūt eum
dicentes. Indica nobis: quomō scri-
psisti omnes sermones istos ex ore e-
ius. Dixit aūt eis baruch. Ex ore suo
loquebatur ꝙsi legens ad me omnes

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sermones istos: et ego scribebā in volumine atramento. Et dixerūt principes ad baruch. Vade z abscondere tu et ihēremias: et nemo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem ī atriū. Porro volumen cōmendauerunt in gazophilacio elisame scribe: et nūciauerūt audiente rege omnes sermones. Misitq; reꝝ iudi ut sumeret volumen: quī rollens illud de gazophilacio elisame scribe legit audiente rege: z oīuersis principibus quī stabant circa regem. Reꝝ aūt sedebat in domo hiemali in mense nono: z posita erat arula corā eo plena prunis. Cunq; legisset iudi tres pagellas uel quatuor scidit illud scalpello scribe et ꝓiecit in ignem qui erat sup arulam: donec consumeret oīe volumen igni qui erat in arula. Et non timuerūt neq; scidерūt uestimēta sua reꝝ et omnes serui eius: qui audierūt uniuersos sermones istos. Verumtamē elnathan z dalaias z gamarias cōtradixerūt regi ne combureret librū: et nō audiuit eos. Et ꝓcepit reꝝ ihēremiel filio amalech et saraie filio ezrihel et selemie filio abdehel: ut comprehēderēt baruch scribā z ihēremiā prophetā. Absconditq; aūt eos dns. Et factū ē uerbū dni ad ihēremiā ꝓphetā: postq; cōbusserat reꝝ volumen z sermones qs scripserat baruch exꝝ ore ihēremie dicēs. Rursū tolle volumē aliud: z scribe in eo oēs sermones ꝓres qui erāt in primo uolumine qd combussit ioakim reꝝ iuda. Et ad regem ioakim regem iuda dicens. Hec dicit dns. Tu combussisti volumē istud dicēs. Quare scripsisti in eo annūcians. festinus ueniet reꝝ babilonis: z uastabit terrā hanc et cessare faciet exꝝ illa hominem et iumentū? Propterea hec dicit dns deus contra ioakim regem iuda. Nō erit exꝝ eo qui sedeat sup soliū dauid: z cadauer eius ꝓicietur ad estum ꝑ diē et ad gelu per noctem. Et uisitabo contra eum z contra semen eius et contra seruos eius iniquitates suas: z adducam sup eos z sup habitatores ihrlm et sup uiros iuda oīe malū qd locutus sū ad eos: z nō audierūt. Ihēremias aūt tulit volumen aliud z dedit illud baruch filio nerie scribe: q̄ scripsit in eo exꝝ ore ihēremie omnes sermones libri quē combusserat ioakim reꝝ iuda igni: z insup additi sūt sermones multo plures q̄s ātea fuerūt. xxxvi.

Et regnauit reꝝ sedechias filius iosie ꝑ iechonia filio ioakim quē cōstituit regem nabuchodonosor reꝝ babilonis ī terra iuda: z nō obediuit ipse z serui eius z ꝓplus terre uerbis dni que locutus est in manu ihēremie prophete. Et misit reꝝ sedechias iuchal filium selemie z sophoniam filiū maasie sacerdotem ad ihēremiā ꝓphetam dicens. Ora ꝑ nobis dnm deū nrm. Ihēremias aūt libere ambulabat in medio ꝑpli. Non enim miserat eū in custodiā carceris. Igitur exercit⁹ pharaonis egressus est de egipto: z audientes caldei qui obsidebāt ihrlm hūmodi nunciū recessерūt ab ihrlm. Et factū est uerbū dni ad ihēremiam prophetam dicens. Hec dicit dominus deus israhel. Sic dicetis regi iuda q̄ misit uos ad me ī terrogandum. Ecce exercitus pharaonis qui egressus ē uobis in auxiliū reuertetur in terram suā in egiptū: z redient caldei et bellabunt contra ciuitatem hanc: z capient eam et succendent igni. Hec dicit dns. Nolīte decipere animas uestras dicentes euntes abibūt et recedent a nobis

caldeis qđ nō abibūt. Sed ꝫ si pcusseris omnē exercitū caldeoꝝ q̄ pliantur aduersum vos ꝫ derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati: singuli de tentorio suo consurgent et incendent ciuitatem hanc igni. Ergo cū recessisset exercitus caldeoꝝ ab ierusalē ꝓter exercitū pharaonis. egressus est ieremias de ierusalē ut iret in terrā beniamin: ꝫ diuideret ibi possessionē in cōspectu ciuiū. Cumq; peruenisset ad portā beniamin erat ibi custos porte p vices nomine irias filius selemie filij ananie: et apprehendit ieremiā pphetā dicēs. Ad caldeos pfugis. Et respondit ieremias. Falsum est. non fugio ad caldeos. Et non audiuit eum: sed cōprehendit irias ieremiam: ꝫ adduxit eum ad principes. Quāobrem irati principes contra ieremiā: cesum eum miserunt in carcerem qui erat i domo ionathan scribe. Ipse enim prepositus erat super carcerem. Itaq; ingressus est ieremias i domū lacꝰ ꝫ in ergastulū: et sedit ibi ieremias diebus multis. Mittēs aūt sedechias rex tulit eū: ꝫ interrogauit eum in domo sua abscondite: ꝫ dixit. Numquid est sermo a dño? Et dixit ieremias. Est. Et ait. In manꝰ regis babilonis traderis. Et dixit ieremias ad regem sedechiam. Quid peccaui tibi ꝫ seruis tuis et pplo tuo: quia misisti me in domū carceris? Vbi sunt pphete uri q̄ pphetabāt vobis ꝫ dicebāt: nō veniet rex babilonis sup vos et super terrā hanc? Nūc ergo audi obsecro domine mi rex. Valeat deprecatio mea in cōspectu tuo: ꝫ ne me remittas in domum ionathe scribe ne moriar ibi. Precepit ergo rex sedechias ut traderet ieremias in vestibulum carceris: et daretur ei torta quotidie panis excepto pulmēto: donec consumerentur oēs panes de ciuitate. Et mansit ieremias in vestibulo carceris. xxxviij.

Audiuit aūt saphacias filiꝰ mathan ꝫ ihedelias filiꝰ phassur ꝫ iuchal filius selemie et phassur filius melchie sermones quos ieremias loquebatur ad omnē pplm dicens. Hec dicit dñs. Quicūq; manserit in ciuitate hac morietur gladio et fame et pestē: qui aūt pfugerit ad caldeos viuet: ꝫ erit anima eius salspes ꝫ viuēs. Hec dicit dñs. Tradendo tradetur ciuitas hec in manu exercitꝰ regis babilonis: et capiet eā. Et dixerūt principes regi. Rogamꝰ ut occidatur homo iste. De industria enī dissoluit manus virorū bellantiū qui remāserūt in ciuitate hac et manus uniuersi pplī: loquens ad eos uniuersa verba hec. Siquidē homo iste non querit pacem pplo huic: sed malū. Et dixit rex sedechias. Ecce ipe in manibꝰ vestris est. Nec enī fas est regem vobis quicq̄ negare. Tulerunt ergo ieremiā et pposuerūt eū in lacū elchie filij amalech: qui erat i vestibulo carceris. Et submiserūt ieremiā in funibus in lacū: in quo nō erat aqua sed lutū. Descendit itaq; ieremias i cenū. Audiuit aūt abdemelech ethiops vir eunuchus qui erat in domo regis: qꝫ misissent ieremiā in lacū. Porro rex sedebat in porta beniamin. Et egressus est abdemelech de domo regis: et locutus est ad regem dicens. Domine mi rex male fecerūt viri isti omnia quecūq; pposuerūt cōtra ieremiā pphetam: mittentes eū in lacū ut moriatur ibi fame. Non sunt enim panes ultra in ciuitate. Precepit itaq; rex abdemelech ethiopi dicens. Tolle tecū hinc triginta viros: ꝫ leua ieremiā pphetam

de lacu anteq̄ moriat. Assūptis ergo abdemelech secū viris ingressus est domum regis que erat sub cellario: et tulit inde veteres pānos ⁊ antiqua que cōputruerāt: et sūmisit ea ad iheremiam ī lacū p funiculos. Dixitq; abdemelech ethiops ad iheremiā pphetā. Pone veteres pānos ⁊ hec scissa ⁊ putrida sub cubitu manuū tuaꝝ: et sup funes. Fecit ergo iheremias sic. Et extraxerūt iheremiā funibus: ⁊ eduxerunt de lacu. Mansit aut̄ iheremias in vestibulo carceris. Et misit rex sedechias: ⁊ tulit ad se iheremiā pphetā ad ostiū tertium qđ erat ī domo dñi: ⁊ dixit rex ad iheremiā. Interrogo ego te sermonē: ne abscondas a me aliq̄d. Dixit aūt iheremias ad sedechiam. Si annūciavero tibi: nunquid non interficies me? Et si consiliū dedero tibi: non me audies. Juravit ergo rex sedechias iheremie clā dicens. Vivit dñs qui fecit nobis animam hanc si occidero te: ⁊ si tradidero in manus virorū istorū qui querūt animam tuā. Et dixit iheremias ad sedechiam. Hec dicit dñs exercituū deꝰ isrl. Si pfectus exieris ad principes regis babilonis vivet anima tua: et civitas hec non succendetur igni: et salvus eris tu ⁊ domus tua. Si aūt non exieris ad principes regis babilonis tradetur civitas hec in manus caldeorū et succendent eā igni: ⁊ tu nō effugies de manu eorū. Et dixit rex sedechias ad iheremiā. Sollicitus sum pter iudeos qui transfugerūt ad caldeos: ne forte tradar in manus eoꝝ et illudāt michi. Respondit aūt iheremias. Nō te tradent. Audi quesō vocem domini quā ego loquar ad te: ⁊ bene tibi erit et vivet anima tua. Nō si nolueris egredi: iste est sermo quē ostendit michi dominus. Ecce omnes mulieres que remanserunt in domo regis iuda educentur ad principes regis babilonis: et ipe dicent. Seduxerūt te ⁊ pualuerūt adversum te viri pacifici tui: dimerserunt in cenū et in lubricū pedes tuos: et recesserūt a te. Et omnes uxores tue et filij tui educentur ad caldeos et nō effugies manus eorū: sed in manu regis babilonis capieris · et civitatem hanc comburet igni. Dixit ergo sedechias ad iheremiā. Nullus sciat verba hec: ⁊ non morieris. Si aūt audierint principes quia locutus sum tecū. et venerint ad te ⁊ dixerint tibi indica nobis quid locutus sis cum rege ne celes nos ⁊ non te interficiemus · ⁊ qđ locutus est tecū rex: dices ad eos. Prostravi ego pces meas coram rege: ne me reduci iuberet in domū ionathan et ibi morerer. Venerūt ergo oēs principes ad iheremiā: ⁊ interrogaverunt eum. Et locutus est eis iuxta omnia verba que pceperat ei rex. Et cessaverūt ab eo. Nichil enī fuerat auditū. Mansit vero iheremias in vestibulo carceris: usq; ad diem quo capta est ihrlim. Et factū ē ut caperet ihrlim. xxxviij.

Anno nono sedechie regis iuda mense decimo venit nabuchodonosor rex babilonis ⁊ omnis exercitus eius ad iherusalē: ⁊ obsidebāt eā. Undecimo aūt anno sedechie mense quarto quinta mēsis apta ē civitas: et ingressi sunt oēs principes regis babilonis ⁊ sederūt in porta media neregel sereser semegar nabusarsathim rabsares neregel sereser rebmag et omnes reliqui principes regis babilonis. Cumq; vidisset eos sedechias rex iuda ⁊ omnes viri bellatores fugerūt: et egressi sunt nocte de civitate p viam

ni regis et per portam que erat inter
duos muros: et egressi sunt ad viā de-
serti. Persecutꝰ est aūt eos exercitꝰ cal-
deoꝝ: et cōprehenderūt sedechiā in cāpo
solitudinis iherichuntine: et captū ad-
duxerūt ad nabuchodonosor regem
babilonis in reblatha que est in terra
emath: et locutus est ad eum iudicia.
Et occidit rex babilonis filios sedechi-
e in reblatha in oculis eius: et omnes
nobiles iuda occidit rex babilonis.
Oculos quoq; sedechie eruit: et vinxit
eum cōpedibꝫ ut duceretur in babilo-
nem. Domū quoq; regis et domū vul-
gi succenderūt caldei igni: et mu-
ros hierusalē subuerterūt. Et reliquias ppli que
remāserāt in ciuitate et profugas q trāsfu-
gerant ad eum: et supfluos vulgi qui
remāserāt trāstulit nabuzardan ma-
gister milicū in babilonē: et de plebe
pauperū qui nichil penitus habebāt
dimisit nabuzardan magister milicū
in terra iuda: et dedit eis vineas et ciste-
nas in die illa. Preceperat aūt nabu-
chodonosor rex babilonis de iheremia nabuzardan magistro militum dicēs. Tolle illū: et pone sup eū oculos tuos nichilq; ei mali facias: sed ut voluerit sic facies ei. Misit ergo nabuzar-
dan princeps milicie et nabu et selban et rapsares et nergel et sereser et reb-
mag et oēs optimates regis babi-
lonis miserūt et tulerūt iheremiā de ve-
stibulo carceris: et tradiderūt eū godolie
filio aycham filij saphan: ut intraret
in domū et habitaret in plo. Ad iere-
miā aūt factus fuerat sermo dñi cum
clausus fuisset in vestibulo carceris di-
cens. Vade et dic abdemelech ethiopi
dicēs. Hec dicit dñs exercituū deus isrl.
Ecce ego inducā sermones meos sup
ciuitatem hāc in malū et non i bonū:
et in cōspectu tuo in die illa: et liberabo
te in die illa ait dñs. Et non tradēris
in manus virorū quos tu formidas:
sed eruēs liberabo te et gladio nō cades:
sed erit tibi anima tua in salutē quia
in me habuisti fiduciā ait dñs. xxxix.
Sermo qui factus est ad iheremiā
a dño: postq; dimissus est a na-
busardan magistro milicie de rama
quādo tulit eū vinctū cathenis in me-
dio omniū qui migrabāt de iherlin et
iuda: et ducebant in babilonē. Tollēs
ergo princeps milicie iheremiam dixit
ad eū. Dñs deus tuus locutꝰ ē malū
hoc sup locū istū: et adduxit et fecit do-
minus sicut locutus ē: quia peccastis
dño et non audistis vocem eius: et fa-
ctus est vobis sermo hic. Nūc ergo ec-
ce solui te hodie de cathenis que sunt
in manibꝫ tuis. Si placet tibi ut veni-
as mecū in babilonē veni: et ponam
oculos meos sup te. Si aūt displicet
tibi venire mecū in babilonem: reside.
Ecce oīs terra in cōspectu tuo ē. Nō
elegeris et quo placuerit tibi ut vadas:
illuc pge: et mecū noli venire: sed habi-
ta apud godoliā filiū aycham filij sa-
phan quē ppposuit rex babilonis ciui-
tatibus iude. Habita ergo cum eo in
medio ppli: uel quocūq; placuerit tibi
ut vadas vade. Dedit quoq; ei magi-
ster milicie cibaria et munuscula: et di-
misit eū. Venit aute iheremias ad go-
doliā filiū aycham in maspharh: et habi-
tauit cū eo in medio ppli q relict9 fuerat
in terra. Cūq; audissent oēs princi-
pes exercitus qui dispsi fuerāt p regio-
nes ipi et socij eoꝝ: q ppcisset rex babi-
lonis godoliā filiū aycham terre: et q
cōmendasset ei viros et mulieres et par-
vulos et de pauperibꝫ terre qui non fu-
erāt translati in babilonē: venerūt ad

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

godoliā in maſphath et yſmahel filiꝰ
nathanie et iohanan filiꝰ caree et io-
nathan z ſareas filius thenoemeth et
filij offi qui erāt de nethophan et ihezo-
nias filiꝰ maachati ipſi z viri eorū. Et
iurauit eis godolias filiꝰ aycham fi-
lij ſaphan z comitibz eoꝝ dicens. No-
lite timere ſeruire caldeis. Habitate in
terra et ſeruite regi babilonis: et bene
erit vobis. Ecce ego habito i maſphat:
ut reſpondeā pcepto caldeoꝝ qui mit-
tunt ad nos. Vos aūt colligite vinde-
mias z meſſem et oleū z condite i vaſis
veſtris: et manete in urbibus veſtris
quas tenetis. Sed z omnes iudei qui
erāt in moab et in finibz āmon et in
ydumea z in uniuſis regionibus: au-
dito qꝫ dediſſet reꝝ babilonis reliquias
in iudea z qꝫ ꝓpoſuiſſet ſup eos go-
doliā filiū aycham filij ſaphan: reuerſi
ſunt inqz omnes iudei de uniuerſis lo-
cis ad que ꝓfugerāt: et uenerūt ad ter-
ram iuda ad godoliā in maſphat: z
collegerūt vinū z meſſem multā nimis.
Johanan aūt filiꝰ caree z omnes prin-
pes exercitus qui diſperſi fuerāt in regio-
nibus venerūt ad godoliā i maſphat:
et dixerunt ei. Scito qꝫ baalis reꝝ filio-
rū āmon miſit yſmahel filiū natha-
nie ꝓperare animā tuā. Et nō credidit
eis godolias filiꝰ aycham iohanan
aūt filius caree dixit ad godoliā ſecre-
ſum in maſphat loquens. Ibo z per-
cutiam yſmahel filiū nathanie nullo
ſciente: ne interficiat animā tuā. et diſ-
ſipentur omnes iudei q̄ cōgregati ſunt
ad te: z peribūt reliquie iuda. Et ait
godolias filiꝰ aycham ad iohanan
filium caree. Nolī facere verbum hoc.
Falſū enī tu loqris de yſmahel. xl.

Et factum eſt in menſe ſeptimo ve-
nit yſmahel filiꝰ nathanie filij
eliſama de ſemine regali et optimas
regis z decem viri cum eo ad godoliā
filiū aycham in maſphat: et comede-
runt ibi panes ſimul in maſphat. Sur-
rexit autē yſmahel filiꝰ nathanie et de-
cem viri qui cum eo erāt et ꝓcuſſerunt
godoliam filiū aycham filij ſaphan
gladio: z interfecerūt eum quē ꝓfecerat
reꝝ babilonis terre. Omnes quoqz iu-
deos qui erāt cū godolia in maſphat:
et caldeos qui reperti ſunt ibi et viros
bellatores percuſſit yſmahel. Secūdo
autem die poſtqz occiderat godoliā
nullo adhuc ſciēte venerunt viri de ſy-
chem et de ſylo z de ſamaria octogīta
viri raſi barba z ſciſſis veſtibz z ſqua-
lēres: et munera z thus habebāt i ma-
nu: ut offerrent in domo dñi. Egreſſus
ergo yſmahel filiꝰ nathanie in occur-
ſum eoꝝ de maſphat: incedens et plo-
rans ibat. Cum aūt occurriſſet eis: di-
xit ad eos. Venite ad godoliā filiū a-
ycham. Qui cū veniſſent ad mediū ci-
uitatis: interfecit eos yſmahel filiꝰ na-
thanie circa mediū laci ipſe et viri qui
erant cum eo. Decem autē viri reperti
ſunt inter eos · qui dixerūt ad yſmahel.
Noli occidere nos: quia habemꝰ the-
ſauros in agro frumenti et hordei et
olei z melliſ. Et ceſſauit: z non interfe-
cit eos cū fratribus ſuis. Lacꝰ autem
in quē ꝓiecerat yſmahel omnia cada-
uera virorū quos percuſſit ꝓpter godoli-
am: ipſe eſt quē fecit reꝝ aſa ꝓpter baa-
ſa regem iſrahel. Ipm repleuit yſmahel
filius nathanie occiſis. Et captiuas
duxit yſmahel omnes reliquias ꝓpli q̄
erant in maſphat filias regis z uniuer-
ſum ꝓplm qui remāſerāt in maſphat:
quos cōmendauerat nabuzardan pri-
ceps militie godolie filio aycham. Et
cepit eos yſmahel filius nathanie: et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

abijt ut trāsiret ad filios āmon. Audiuit aūt iohanan filiꝰ caree. z oñes principes bellatoꝝ qui erāt cū eo oñe malū qđ fecerat ysmahel filiꝰ nathanie: z assumptis uniuersis uiris profecti sunt ut bellarēt adūsū ysmahelē filiū nathanie: z inuenerūt eū ad aq̄s multas q̄ sunt in gabaon. Cunq; uidisset omnis pꝑus qui erat cum ysmahel iohanan filiū caree et uniuersos pīncipes bellatoꝝ q̄ erāt cū eo ierati sūt. Et reūsus ē oñis pꝑus quē ceperat ysmahel in maspha: reuersusq; abijt ad iohanan filiū caree. Ysmahel aūt filius nathanie fugit cū octo uiris a facie iohanan: z abijt ad filios āmon. Tulit ergo iohanā filius caree z oñes principes bellatorū qui erant cum eo oñiuersas reliquias uulgi quas reduxerant ab ysmahel filio nathanie de maspha: postq; pcussit godoliā filiū aycham fortes uiros ad pliū z mulieres et pueros z eunuchos q̄s reduxerat de gabaon: z abierūt z sederūt peregrinātes in chamaan que est iuxta bethlehem ut pgerent z introirent egiptum a facie caldeoꝝ. Timebāt enim eos: qa pcusserat ysmahel filius nathanie godoliā filium aycham quē prepposuerat rex babilonis in terra iuda.

Et accesserūt omnes pīncipes bellatoꝝ z iohanan filiꝰ caree et iezonias filius osie et reliquū uulgus a paruo usq; ad magnū: dixeruntq; ad ieremiā pphetam. Cadat oratio nostra ī cōspectu tuo z ora pro nobis ad dñm deū tuū pro oniūsis reliquiis istis: quia derelicti sumus pauci de pluribus sicut oculi tui nos intuētur: et annūciet nobis dñs deus tuus uiam ꝑ quā pergamus: z uerbū qđ faciamus. Dixit aūtē ad eos ieremias propheta. Audiui. Ecce ego oro ad dñm deū uīm scōm uerba uīa: oñe uerbum qcunq; respōderit michi indicabo uobis nec celabo uos quicq;. Et illi dixerunt ad ieremiā. Sit dñs inter nos testis ueritatis z fidei: si nō iuxta omne uerbū in quo miserit te dominꝰ deus tuus ad nos sic faciemꝰ siue bonum est siue malū. Uocē dñi dei nīi ad quē mittimꝰ te obediemꝰ: ut bene sit nobis cū audierimus uocē dñi dei nostri. Cum aūt completi essent decē dies: factū est uerbū dñi ad ieremiā. Uocauitq; iohanan filium caree et omnes principes bellatoꝝ qui erant cū eo et uniuersum pplm a minimo usq; ad magnū: z dixit ad eos. Hec dicit dñs deus israhel ad quē misistis me: ut pſternerem pces uestras in cōspectu eius. Si quiescentes mānseritis in terra hac: edificabo uos z non destruā: plātabo et non euellā. Iam enim placatus sum sup malo qđ feci uobis. Nolite timere a facie regis babilonis: quē uos pauidi formidatis. Nolite metuere eum dicit dñs: quia uobiscū sum ego ut saluos uos faciā z eruā de manu eius: z dabo uobis misericordias. et miserebor uestri. z habitare uos faciā in terra uestra. Si aūt dixeritis uos non habitabimꝰ in terra ista nec audiemus uocem dñi dei nostri dicentes nequaq;: sed ad terrā egipti pgemus ubi non uidebimꝰ bellū. z clāgorem tube non audiemꝰ. z famem non sustinebimus. z ibi habitabimꝰ: pter hoc nūc audite uerbū dñi reliquie inda. Hec dicit dñs deꝰ exercituū. deus israhel. Si posueritis faciē uestrā ut ingrediamini egiptum z intraueritis ut ibi habitetis: gladius quē uos formidatis ibi comprehendet uos in terra egipti: et

fames p qua ẽtis ſolliciti adherebit
vobis i egipto z ibi moriemini. Oĩes
qz viri qui poſuerunt faciem ſuã ut in-
grediantur egiptum ut habitent ibi:
morientur gladio z fame z peſte. Nul-
lus de eis remanebit: nec effugiet a fa-
cie mali qd ego afferam ſup eos: qa
hec dicit dns exercituũ deꝰ iſrahel. Si-
cut cõflatus eſt furor meꝰ et indigna-
tio mea ſup iheruſalẽ: ſic cõflabit indi-
gnatio mea ſup vos cum ingreſſi fue-
ritis egiptũ: z eritis in iuſturãdũ et in
ſtuporem z in maledictũ z in opprobri-
um: et nequaqz ultra videbitis locum
iſtum. Verbũ dni ſup vos reliquie iu-
da. Nolite intrare egiptum. Scietes
scietis quia obteſtatus ſum vobis ho-
die: quia deceptiſtis animas veſtras.
Vos enim miſiſtis me ad dnm deum
noſtrum dicentes. Ora pro nobis ad
dnm deũ noſtrũ: z iuxta omnia quecũqz
dixerit tibi deus noſter ſic annũcia no-
bis et faciemus. Et annũciaui vobis
hodie: z non audiſtis vocem domini
dei veſtri ſuper vniuerſis pro quibus
miſit me ad vos. Nunc ergo ſcientes
scietis: quia gladio et fame et peſte
moriemini i loco ad quem voluiſtis
intrare ut habitaretis ibi. xxxij. xlij.

Factũ eſt autẽ cum cõpleſſet iheremias loquens ad ppm vniuerſos ſermones dni dei eoꝝ pro quibus miſerat eum dns deus eoꝝ ad illos omnia verba hec: dixit azarias filius ozie et iohanan filius caree et omnes viri ſuppi dicentes ad iheremiã. Mendacium tu loqueris. Non miſit te dns deus noſter dicens ne ingrediamini egiptũ ut habitetis illic: ſed baruch filius nerie incitat te aduerſũ nos z tradat nos in manꝰ caldeoꝝ ut interficiat nos z tra-
ducã faciat i babilonẽ. Et nõ audiuit iohanan filiꝰ caree. et oĩes principes bellatorum et vniuerſus populus vocem domini ut maneret in terra iuda: ſed tollens iohanan filius caree z vniuerſi principes bellatoꝝ vniuerſos reliquiaꝝ iuda qui reuerſi fuerãt de cunctis gentibus ad quas fuerant ante diſperſi ut habitarent in terra iuda. viros z mulieres z paruulos z filias regis z omnẽ animã quã reliquerat nabuzardan princeps militie cũ godolia filio aycham filio ſaphan et iheremiã prophetã z baruch filiũ nerie: z ingreſſi ſunt in terrã egipti. qa nõ obedierũt voci dni: z venerũt uſqz ad taphnis. Et factꝰ ẽ ſermo dni ad iheremiã in taphnis dicẽs. Sume tibi lapides grãdes i manu tua et abſcõdes eos in cripta qã ẽ ſb muro lateritio in porta domus pharaonis in taphnis cernentibus viris iudeis: z dices ad eos. Hec dicit dominꝰ exercituũ deus iſrahel. Ecce ego mittã et aſſumã nabuchodonoſor regẽ babilonis ſeruũ meũ z ponã thronũ eiꝰ ſup lapides iſtos quos abſcondi: et ſtatuet ſolium ſuũ ſup eos. Veniensqz pcutiet terrã egipti quos in mortem in mortem: z quos in captiuitatem in captiuitatẽ: z qs in gladiũ i gladiũ. Et ſuccendet igne in delubris deoꝝ egipti et cõburet ea: et captiuos ducet illos. Et amicietur terra egipti ſicut amictꝰ paſtor pallio ſuo: z egrediet inde i pace. Et conteret ſtatuas domus ſolis que ſunt in terra egipti: z delubra deorũ egipti comburet igni. xlüj.

Verbũ qd factũ eſt ad iheremiã: et ad omnes iudeos q habitabãt in terra egipti habitãtes in magdalo et in taphnis et in memphis et in terra phatures dicens. Hec dicit dns exercituũ deus iſrahel. Vos vidiſtis omne

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

malū istud qđ adduxi sup iherusalem
et sup oēs urbes iuda: ⁊ ecce deserte sūt
hodie ⁊ non est in eis habitator ꝓpter
malicia quā fecerūt ut me ad iracun-
diam ꝓuocarēt: ⁊ irent et sacrificarēt
et colerent deos alienos quos nescie-
bant ⁊ illi ⁊ vos et patres vestri. Et mi-
si vos ad oēs seruos meos ꝓphetas
de nocte cōsurgens mittensq; et dicēs.
Nolite facere verbū abominationis
huiuscemodi. Et non audierunt: nec
inclinauerūt aurem suā ut non conuer-
terentur a malis suis: ⁊ non sacrifica-
rent diis alienis. Et conflata est indi-
gnatio mea ⁊ furor meus: ⁊ succensa
est in ciuitatibus iuda ⁊ in plateis ihe-
rusalem: ⁊ verse sunt in solitudinem ⁊
vastitatem sicūt dies hanc. Et nunc
hec dicit dns exercituū deus israhel.
Quare vos facitis malū grande con-
tra animas vestras ut intereat ex vo-
bis vir et mulier parvulus et lactens
de medio iude nec relinquatur vobis
quicq; reliduū: ꝓuocātes me in ope-
ribus manuū vestraꝝ sacrificādo dis
alienis in terra egipti in qua ingressi
estis ut habitetis ibi. ⁊ dispereatis ⁊ si-
tis in maledictionē et in opprobrium
cunctis gentibus terre? Nunquid ob-
liti estis mala patrū vestroꝝ et mala
regū iuda ⁊ mala uxorū eius et mala
vestra ⁊ mala uxoꝝ vārū q̄ fecerūt in
terra iuda ⁊ in regionibus iherusalē?
Non sunt mūdati usq; ad diem hāc:
et non timuerunt et non ambulaue-
runt in lege domini et in p̄ceptis me-
is: que dedi coram vobis ⁊ coram patribs
vestris. Ideo hec dicit dominus exer-
cituū deus israhel. Ecce ego ponam
faciē meā in vobis in malū: ⁊ dispdā
omnem iudam. Et assumam reliquias
iude qui posuerunt facies suas ut
ingrederētur in terrā egipti ut habitarēt
ibi: ⁊ cōsumentur omnes in terra egi-
pti: ⁊ cadent in gladio et in fame. Cō-
sumētur a mīmo usq; ad maximū:
in gladio ⁊ in fame morientur: ⁊ erūt
in iusurādū ⁊ in miraculū ⁊ in male-
dictionē et in opprobriū. Et visitabo
habitatores terre egipti sicut visitaui
sup iherusalē in gladio ⁊ in fame ⁊ in
peste: et non erit qui effugiat et sit resi-
duus de reliquiis iudeoꝝ qui vadūt
ut peregrinent in terra egipti et reuertā-
tur in terrā iuda: ad quā ipi eleuāt ani-
mas suas ut reuertant et habitent ibi.
Nō reuertent nisi qui fugerint. Respō-
derūt aūt iheremie omnes viri scētes
ꝙ sacrificarent uxores eoꝝ diis alienis
et uniuerse mulieres quaꝝ stabat mul-
titudo grandis: ⁊ omnis ꝓplus habi-
tantiū in terra egipti in phatures dicē-
tes. Sermonē quē locut⁹ es ad nos i
nomine dñi non audiem⁹ ex te: sed fa-
cientes faciem⁹ omne verbū qđ egredi-
etur de ore nro: ut sacrificem⁹ regine
celi. et libem⁹ ei libamina. sicut fecim⁹
nos ⁊ patres nostri reges nostri ⁊ pri-
cipes nostri. in urbibus iuda ⁊ in pla-
teis iherusalē: et saturati sumus pani-
bus. et bene nobis erat. malūq; non
vidim⁹. Ex eo aūt tempore quo cessa-
uim⁹ sacrificare regine celi et libare ei
libamina indigem⁹ oīb: et gladio
et fame cōsumpti sumus. Nā si nō sa-
crificam⁹ regine celi: et libam⁹ ei liba-
mina. Nunquid sine viris nostris feci-
mus ei placentas ad colendam eam:
et liba ad libandū? Et dixit iheremi-
as ad oēm populum aduersum vi-
ros et aduersum mulieres et aduersū
vniuersam plebē qui respōderāt ei ver-
bum dicens. Nunquid non sacrificiū
qđ sacrificastis in ciuitatibus iuda ⁊

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in plateis iherusalē vos et patres vr̄i
reges vestri ⁊ principes vestri ⁊ ppls
terre: hoz recordat⁹ est dn̄s ⁊ ascendit
sup cor eius ⁊ Et non poterat dn̄s ul-
tra portare ꝓpter malicia studiorū ve-
stroz et ꝓpter abominatōnes quas fe-
cistis: ⁊ facta est terra vr̄a in desolatio-
nem et in stuporem et in maledictum
eo ꝙ non sit habitator: sicut est dies
hec. Propterea ꝙ sacrificaueritis ydo-
lis ⁊ peccaueritis dn̄o: ⁊ non audieri-
tis vocem dn̄i ⁊ in lege ⁊ in p̄ceptis et
in testimoniis eius nō ābulaueritis:
idcirco euenerūt vobis mala hec sicut
est dies hec. Dixit aūt iheremias ad o-
mnem ppm: ⁊ ad vniuersas mulieres.
Audite verbū dn̄i om̄is iuda q̄ estis
in terra egipti. Hec inquit dn̄s exerci-
tuū deus israhel dicens. Vos et uxo-
res vestre locuti estis ore vr̄o: et ma-
nibus vr̄is implestis dicētes. Faciam⁹
vota nostra que vouim⁹: ut sacrifice-
mus regine celi et libem⁹ ei libamina.
Implestis opera vr̄a: ⁊ ore ꝓpetrastis
ea. Ideo audite verbū dn̄i om̄is iuda
qui habitatis in terra egipti. Ecce ego
iurauī in nomine meo magno ait do-
min⁹: quia nequaq̄ ultra vocabitur
nomē meū ex ore omnis viri iudei di-
centis: viuit dn̄s deus in omni terra
egipti. Ecce ego vigilabo super eos in
malū ⁊ non in bonū: et cōsumentur
omnes viri iuda qui sunt in terra egi-
pti gladio et fame donec penitus con-
sumātur. Et qui fugerint gladiū reu-
tentur de terra egipti in terrā iuda viri
pauci: ⁊ scient omnes reliquie iuda in-
gredientiū terrā egipti ut habitent ibi.
cuius sermo cōpleat: meus. an illoz. Et
hoc vobis signū ait dn̄s ꝙ visitem e-
go sup vos in loco isto: ut sciatis q̄a
vere complebūtur sermones mei cōtra
vos in malū. Hec dicit dn̄s. Ecce ego
tradā pharaonē ephree regem egipti in
manu inimicoz eius et in manu que-
rentiū aiam illius: sicut tradidi sede-
chiam regem iuda i manu nabucho-
donosor regis babilonis inimici sui
et querentis aiam eius. xlviij.

Verbū qd locut⁹ ē iheremias ꝓphe-
ta ad baruch filiū nerie cum scri-
psisset verba hec in libro ex ore iherem-
mie: anno quarto ioakim filij iosie
regis iuda dicens. Hec dicit dn̄s deus
israhel ad te baruch. Dixisti. Ve mise-
ro mihi: quoniā addidit domin⁹ do-
lorem dolori meo. Laborauī cū gemi-
tu meo: ⁊ requiē nō inueni. Hec dicit
domin⁹. Sic dices ad eū. Ecce quos
edificaui ego destruo: et quos planta-
ui ego euello: ⁊ vniuersam terram hāc.
Et tu queris tibi grandia ⁊ Noli que-
rere: quia ecce ego adducā malū super
omnē carnē ait domin⁹: ⁊ dabo tibi
aiam tuā in salutem in omnibus lo-
cis ad quecunq; pgreris. xlvj.

Quod factū ē vbū dn̄i ad iheremi-
am ꝓphetā ctra gētes. ad egiptū.
aduersum exercitū pharaonis nechao
regis egipti: q̄ erat iuxta fluuiū eufra-
ten in charchamis quē percussit nabu-
chodonosor rex babilonis in quarto
āno ioakim filij iosie regis iuda. Pre-
parate scutū ⁊ clipeū: et ꝓcedite ad bel-
lum. Jungite equos et ascendite equi-
tes: state in galeis polite lanceas: in-
duite vos loricis. Quid igitur ⁊ Vidi
ipsos pauidos ⁊ terga vertentes: for-
tes eoz cesos. Fugerunt concити: nec re-
spexerūt. Terror undiq; ait dominus.
Non fugiet velox: nec saluari se putet
fortis. Ad aquilonē iuxta flumen eu-
fraten victi sunt: ⁊ ruerūt. Quis est iste
qui quasi flumen ascendit: et veluti

fluuioꝝ intumescunt gurgites eius: Egiptus fluminis instar ascendit: et velut flumina mouebūtur fluctꝰ eiꝰ: et dicet. Ascendens operiā terrā: pdā ciuitatem ⁊ habitatores eius. Ascendite equos ⁊ exultate in curribꝫ: et pcedant fortes. Ethiopia ⁊ libies tenētes scutū: ⁊ lidiꝫ arripientes ⁊ iacientes sagittas. Dies aūt ille dñi dei exercituū dies ultionis: ut sumat vindictam de inimicis suis. Deuorabit gladius et saturabit̄: ⁊ inebriabit̄ sanguine eoꝝ. Victima enim dñi exercituū in terra aquilonis: iuxta flumē eufraten. Ascende in galaath: et tolle resinā virgo filia egipti. Frustra multiplicas medicamina: sanitas non erit tibi. Audierunt gentes ignominiā tuā: ⁊ ululatꝰ tuꝰ repleuit terrā. Quia fortis impegit in fortē: et ambo pariter corciderūt. Verbū qđ locutus est dñs ad ieremiam pphetam sup eo qꝺ venturus esset nabuchodonosor rex babilonis ⁊ percussurꝰ terrā egipti. Annūciate egipto: et auditū facite in magdalo ⁊ resonet in memphis: ⁊ in taphnis dicite. Sta ⁊ ppara te: qꝛa deuorabit gladiꝰ ea q̄ per circuitū tuū sūt. Quare cōputruit fortis tuꝰ? nō stetit: quoniā dñs subuertit eum. Multiplicauit ruētes: cecidit qꝫ vir ad pximū suū. Et dicent. Surge: et reuertamur ad pplm nrm et ad terrā natiuitatis nostre a facie gladij columbe. Vocate nomē pharaonis regis egipti: tumultū adduxit tempꝰ. Viuo ego inquit rex· dñs exercituū nomen eius: quoniā sicut thabor i mōtibus et sicut carmelus in mari veniet. Vasa trāsmigrationis fac tibi habitatrix filia egipti: quia memphis in solitudine erit: ⁊ deseret̄ et inhabitabilis erit. Vitula elegans atqꝫ formosa egiptus: stimulator ab aquilone veniet ei. Mercenariꝫ quoqꝫ eius qui versabant̄ in medio eius quasi vituli saginati· versi sunt ⁊ fugerūt simul· nec stare potuerūt: qꝛa dies interfectionis eoꝝ venit sup eos: tempꝰ visitationis eoꝝ. Vox eius quasi eris sonabit: qm̄ cum exercitu pperabunt ⁊ cum securibꝫ venient ei. Quasi cedentes ligna succiderūt saltū eius ait dñs: qui supputari non potest. Multiplicati sunt super locustas· ⁊ non est eis numerꝰ. Cōfusa est filia egipti· ⁊ tradita in manus pplī aquilonis dicit dñs exercituū· deꝰ israhel. Ecce ego visitabo sup cumultū alexandrie ⁊ sup pharao ⁊ super egiptum ⁊ sup deos eius et sup reges eiꝰ et sup pharao· ⁊ sup omnes qui confidunt in eo: ⁊ dabo eos in manus querentiū animā eoꝝ: ⁊ in manus nabuchodonosor regis babilonis ⁊ in manus seruoꝝ eius. Et post hec habitabitur sicut diebus pristinis ait dñs. Et tu ne timeas serue meꝰ iacob: ⁊ ne paueas israhel. Quia ecce ego saluū te faciam de longinquo: ⁊ semen tuū de terra captiuitatis tue. Et reuertetur iacob ⁊ requiescet et psperabitur: ⁊ non erit qui exterreat eum. Et tu noli timere serue meus iacob ait dñs quia tecum ego sum: qꝛa ego cōsumā cūctas gentes ad quas eieci te. Te uero nō consumam: sed castigabo te in iudicio: nec quasi innocentē parcā tibi. xlvj.

Quod factū est verbū dñi ad ieremiā pphetam contra palestinos: anteq̄ percuteret pharao gazam. Hec dicit dñs. Ecce aque ascendent ab aquilone ⁊ erūt quasi torrēs inundās: et operient terrā et plenitudinem eius: urbem et habitatorē eius. Clamabūt homines et ululabūt oēs habitatores

rere a strepitu pompe armoꝝ et bellatoꝝ eius:a cōmotiōne quadrigaꝝ eiꝰ: et multitudine rotaꝝ illius. Nō respexerunt patres filios manibus dissolutis· p aduentu diei in quo vastabuntur omnes philistiim:et dissipabitur tyrus ꝫ sydon cum omnibus reliquis auxiliis suis. Depopulatus est enim dñs palestinos:reliquias insule capadocie. Venit calvicium sup gazam:contriuit ascalon:ꝫ relique valles earum usqzquo cōcideris? O mucro dñi:usqzquo non quiesces? Ingredere in vaginam tuā:refrigerare ꝫ sile. Quomodo quiescet cum dñs p̄cepit ei· aduꝫsus ascalonē et aduersū maritimas eiꝰ regiones:ibiqz cōdixerit illi? xlviij·

Ad moab. Hec dicit dñs exercituū deus israhel. Ve sup nabo:qm̄ vastata est ꝫ confusa. Capta est cariathiarim:confusa est fortis ꝫ tremuit. Non est ultra exultatio in moab:contra esebon cogitauerūt malū. Venite et disperdamꝰ eam de gente. Ergo silēs conticescres:sequeturqz te gladiꝰ. Vox clamoris de oronaim:vastitas et contritio magna. Contrita est moab:annūciate clamorem paruulis eius. Per ascensum enim luith plorans ascendet in fletu:quoniam in descensu oronaim hostes vlulatū contritōnis audierūt. Fugite:saluate animas vras: et eritis quasi mirice in deserto. Pro eo enim qꝺ habuisti fiduciā in munitionibz tuis ꝫ in thesauris tuis:tu qꝺ capieris. Et ibit chamos in transmigrationē: sacerdotes eius ꝫ principes eiꝰ simul. Et veniet p̄do ad omnē urbē: et urbs nulla saluabitur. Et peribūt valles:ꝫ dissipabuntur campestria: quoniā dixit dñs. Date florem moab:quia florens egredietꝫ: et ciuitates eius deserte erūt et inhabitabiles. Maledictus qui facit opus dñi fraudulenter:ꝫ maledictus qui p̄hibet gladium suū a sanguine. Fertilis fuit moab ab adolescentia sua:ꝫ requieuit in fecibus suis. Nec trāstulsus est de vase in vas:ꝫ in transmigratiōnē non abijt. Idcirco p̄mansit gustus eius in eo:et odor eiꝰ nō est immutatꝰ. Propterea ecce dies veniunt dicit dñs:ꝫ mittam eis ordinatores et stratores lagunculaꝝ ꝫ sternent eum:ꝫ vasa eius exhaurient ꝫ lagunculas eoꝝ collident. Et confundetur moab a chamos:sicut confusa est domus israhel a bethel in qua habebat fiduciā. Quomō dicitis fortes sumus:ꝫ viri robusti ad p̄liandum? Vastata est moab:ꝫ ciuitates illius succenderunt·ꝫ electi iuuenes eiꝰ descenderūt in occisionē ait rex:dñs exercituū nomē eius. Prope est interitus moab ut veniat:ꝫ malū eiꝰ velociter accurret nimis. Consolamini eū omnes qui estis in circuitu eiꝰ· et uniuersi q̄ scitis nomē eiꝰ dicite. Quomodo confracta est virga fortis:baculus gloriosus? Descende de gloria· et sede in siti habitatio filie dibon:quoniam vastator moab ascendet ad te· dissipabit munitiones tuas. In via sta: et p̄spice habitatō aroer. Interroga fugientem:et eū q̄ euasit. Dic. Quid accidit? Cōfusus ē moab:quoniā victꝰ ē. Vlulate et clamate·annunciate in arnon quoniā vastata ē moab:ꝫ iudicium venit ad terrā campestrem sup elon et sup iasa ꝫ sup mefat ꝫ sup dibon ꝫ sup nabo et sup domū deblathaim ꝫ sup cariathaim et sup bethgamul et sup bethmaon et sup carioth et super bosra ꝫ sup omnes ciuitates terre moab que longe ꝫ ꝑpe sunt. Abscisum ē

cornu moab:et brachiū eius contritū
est ait dñs. Inebriate eum quoniam
contra dñm erectus est. Et allidet ma-
num moab in vomitu suo: & erit in de-
risum etiam ipe. Fuit enim in derisum
tibi israhel: qsi inter fures reperisses eū.
Propter verba ergo tua que aduersū
illū locutus es captiuus duceris. Re-
linquite ciuitates & habitate in petra
habitatores moab: & estote quasi co-
lumba nidificans in summo ore fora-
minis. Audiuim9 superbiā moab. Su-
perbus est valde. Sublimitatem ei9 et
arrogantiā & superbiā et altitudinē cor-
dis ei9 ego scio ait dñs. Jactantiam
eius et qz non sit iuxta eā virtus ei9:
nec iuxta quod poterat conata sit fa-
cere. Ideo super moab eiulabo: & ad mo-
ab vniuersā clamabo & ad viros mu-
ri fictilis lamentātes. De plāctu iazer
plorabo tibi vinea sabama. Propa-
gines tue trāsierūt mare: usq; ad ma-
re iazer puenerūt. Super messem tuā et
vindemiā tuā pdo irruit. Ablata est
letitia et exultatio de carmelo et de ter-
ra moab: et vinū de torcularibz sustu-
li. Aequanimiter calcator uue solitum celeu-
ma cantabit. De clamore esebon usq;
eglale & iasa dederūt vocē suā: a segor
usq; ad oronaim vitulā cōsternātem
aque vero nemrim pessime erūt. Et au-
feram de moab ait dñs offerentem in
excelsis: & sacrificantem dijs eius. Pro-
pterea cor meū ad moab · quasi tibia
eris resonabit: & cor meū ad viros mu-
ri fictilis dabit sonitū tibiaz · qa plus
fecit qz potuit · idcirco perierūt. Omne
enim caput caluicijū: & omnis barba
rasa erit. In cūctis manibz colligatio:
et super omne dorsum cilicijū. Et super o-
mnia tecta moab et in plateis eius o-
mnis plāctus: quoniā cōtriui moab
sicut vas inutile ait dñs. Quomodo
victa est et ululauerūt? Quomodo de-
iecit ceruicem moab & cōfusus ē? Erit
qz moab in derisum: & in exemplum o-
mnibus in circuitu suo. Hec dicit dñs.
Ecce quasi aquila volabit: & extendet
alas suas ad moab. Capta est cari-
oth: & munitiones cōprehense sūt. Et
erit cor fortium moab: in die illa sicut
cor mulieris parturientis. Et cessabit
moab esse pplus: quoniā cōtra dñm
gloriatus est. Pauor & fouea & laque-
us sup te o habitator moab ait dñs.
Qui fugerit a facie pauoris cadet in
foueā: et qui conscenderit de fouea ca-
pientur laqueo. Adducam enim sup
moab annū visitationis eoz dicit do-
minus. In umbra esebon steterūt de
laqueo fugientes · quia ignis egressus
est de esebon & flāma de medio seon · &
deuorauit partem moab & verticem fi-
lioz tumultus. Ve tibi moab. Periisti
pse chamos: quia comprehensi sunt
filij tui et filie tue in captiuitatem. Et
conuertam captiuitatem moab in no-
uissimis diebus ait dominus. Hucusq; iudicia moab. xlviij.

Ad filios ammon. Hec dicit dñs.
Numquid non filij non sunt isrl
an heres non est ei? Cur ergo hereditate possedit melchon gad · & plus e-
ius in urbibus eius habitauit? Ideo
ecce dies veniēt in te dicit dñs: & audi-
tum faciā sup rabbath filiorū ammon
fremitū pelij. Et erit in tumultū dissipa-
ta: filieqz ei9 igni succendentur: & possi-
debit israhel possessores suos ait do-
minus. Ulula esebon: quoniā vasta-
ta est hai. Clamate filie rabbath: ac-
cingite vos cilicijs. Plangite & circui-
te p sepes: quoniā melchon in trāsmi-
grationē ducetur: sacerdotes eius et

principes eius simul. Quid gloriaris
in vallibus? Defluxit vallis tua filia
delicata: que confidebas in thesauris
tuis. et dicebas. Quis veniet ad me?
Ecce ego inducam sup te terrorem ait
dñs deus exercituū ab omnibus qui
sunt in circuitu tuo: et dispgemini sin-
guli a cōspectu vestro: nec erit qui con-
greget fugientes. Et post hec reuerti fa-
ciā fugientes et captiuos filioz amon
ait dñs. Ad ydumeā. Hec dicit dñs
exercituū. Numquid non ultra est sapi-
entia in theman? Periit consiliū a fi-
lijs. Inutilis facta est sapientia eorū.
Fugite et verga vertite: descendite in vo-
raginem habitatores dedan: quoniā
ꝓditionē esau adduxi sup eum: tempꝰ
visitationis eius. Si vindemiatores
eius venissent sup te non reliquissent
racemū: si fures in nocte: rapuissent qꝰ
sufficeret sibi. Ego vero discooperui e-
sau: reuelaui abscondita eius et celari
non poterit. Vastatū est semē eiꝰ. et fra-
tres eiꝰ. et vicini eiꝰ: et nō erit. Relinque
pupillos tuos. et ego faciā illos viue-
re: et vidue tue ī me sperabūt: qa hec di-
cit dñs. Ecce quibz nō erat iudiciū ut
biberent calicem. bibentes bibent: et tu
quasi innocens relinqueris? Non e-
ris innocens: sed bibens bibes. Quia
p memetipm iurauī dicit dñs: qꝰ ī so-
litudinē et in opprobriū et in desertum
et in maledictionē erit bosra: et omnes
ciuitates eius erūt in solitudines sem-
piternas. Auditū audiui a dño: et le-
gatus ad gentes missus sum. Cōgre-
gamini et venite contra eam: et cōsur-
gamus in plīū. Ecce enim parvulum
dedi te in gentibus: cōtemptibilē inter
homines. Arrogantia tua decepit te
et superbia cordis tui: qui habitas ī ca-
uernis petre: et apprehendere niteris
altitudinē collis. Cum exaltaueris sicut
aquila nidum tuū: inde detrahā te di-
cit dñs. Et erit ydumea deserta. Omnis
qui transibit per eam stupebit: et sibila-
bit sup omnes plagas eius: sicut sub-
uersa est sodoma et gomorra et vicine
eius ait dñs. Non habitabit ibi vir:
et non incolet eam filius hominis. Ec-
ce quasi leo ascendet de superbia iorda-
nis ad pulcritudinē robustam: quia
subito currere faciā eum ad illā. Et qs
erit electus quē ꝓponam ei? Quis est si-
milis mei. Et quis sustinebit me? Et
quis est iste pastor qui resistat vultui
meo? Propterea audite cōsiliū dñi qd
iniit de edom: et cogitationes eiꝰ quas
cogitauit de habitatoribus theman.
Si nō deiecerint eos paruuli gregis:
nisi dissipauerint cum eis habitaculū
eoz. A voce ruine eoz cōmota ē terra:
clamor in mari rubro auditus est vo-
cis eius. Ecce quasi aquila ascender: et
euolabit et expandet alas suas super
bosram. Et erit cor fortiū ydumee in
die illa. quasi cor mulieris parturien-
tis. Ad damascū. Confusa est emath
et arfath: quia auditū pessimū audie-
runt. Turbati sunt in mari pre sollici-
tudine. quiescere non potuit. Dissolu-
ta est damascus: uersa est in fugā: tre-
mor apprehēdit eam. Angustia et do-
lores tenuerūt eam: quasi parturientē.
Quomodo dereliquerūt ciuitatem lau-
dabilem: urbem letitie? Ideo cadent
iuuenes eiꝰ in plateis eius: et omnes
viri pliī cōticescent in die illa ait dñs
exercituū. Et succendā ignem in muro
damasci. et devorabit mencia benadab.
Ad cedar et ad regna asor: q̄ percussit
nabuchodonosor rex babilonis. Hec di-
cit dñs. Surgite et ascendite ad cedar:
et vastate filios orientis. Tabernacla

eorū ⁊ greges eoꝝ capient: pelles eorū
et omnia vasa eoꝝ ⁊ camelos eoꝝ tol-
lent sibi: et vocabūt sup eos formidi-
nem in circuitu eius. Fugite: abite ve-
hementer: in voraginibus sedete qui
habitatis asor ait dñs. Quia cōsilium
vos nabuchodonosor rex babilo-
nis consilium: ⁊ cogitauit aduersus
vos cogitationes. Consurgite ⁊ ascē-
dite ad gentem quietam: ⁊ habitātem
confidenter ait dñs. Non ostia nec
vectes eis soli habitabūt. Et erūt ca-
meli eoꝝ in direptionē: et multitudo
iumentoꝝ in p̄dam ⁊ dispgam eos in
omnē ventum qui sunt attonsi in co-
mam: et ex omni confinio eoꝝ adduc
am interitū sup eos ait dñs. Et erit
asor in habitaculū draconū: deserta
usq; in eternū. Non manebit ibi vir:
nec incolet eam filius hominis. Qd
factū est verbū dñi ad ieremiā pphe-
tam aduersus elam in principio regni
sedechie regis iuda dicens. Hec dicit
dñs exercituū. Ecce ego confringā ar-
cum elam ⁊ summā fortitudinē eoꝝ: ⁊ in-
ducam super elam quatuor ventos a
quatuor plagis celi: et ventilabo eos
in omnes ventos istos: ⁊ nō erit gens
ad quā non veniāt profugi elam. Et
pauere faciā elam coram inimicis suis:
et in cōspectu querentiū animā eoꝝ. Et ad-
ducā sup eos malū: iram furoris mei
dicit dñs. Et mittā post eos gladiū
donec cōsumā eos: ⁊ ponā solium meū i
elam: ⁊ pdā inde reges et principes ait
dñs. In nouissimis aūt diebs reūti fa-
ciam captiuos elam dicit dñs. xlix.

Verbū qd locutus est dominꝰ de
babilone et de terra caldeoꝝ: in
manu ieremie pphete. Annūciate in
gentibus ⁊ auditum facite. Leuate si-
gnum: p̄dicate: ⁊ nolite celare. Dicite.

Capta est babilon: confusus est bel:
victus est marodach. Confusa sunt
omnia sculptilia eorū: superata sunt
ydola eoꝝ. Quoniā ascendet contra e-
am gens ab aquilone: que ponet ter-
ram eius in solitudinem: ⁊ non erit q̄
habitet in ea ab homine usq; ad pec⁹.
Et moti sunt: ⁊ abierūt. In diebus il-
lis ⁊ in tempore illo ait dñs: venient
filij israhel ipi: ⁊ filij iuda simul. Am-
bulantes ⁊ flentes p̄gredient: ⁊ dñm
deum suū querent. Sion interroga-
bunt viam: huc facies eoꝝ vertent: et
apponētur ad dñm federe sempiterno:
quod nulla obliuione delebit. Grex
pditus factus est pplus meus: pastores
eoꝝ seduxerūt eos: fecerūtq; vagari in
montibs. De monte in collem transie-
runt: obliti sunt cubilis sui. Omnes q̄
inuenerūt comederūt eos: ⁊ hostes eo-
rum dixerūt. Non peccauimus: p eo
q̄ peccauerunt dño decori iustitie: et
expectationem patrū eoꝝ dño. Recedi-
te de medio babilonis: de terra calde-
orū egredimini: ⁊ estote quasi hedi an-
te greges. Quoniā ecce ego suscitabo
et adducam in babilonē congregati-
onem gentiū magnarū de terra babi-
lonis: ⁊ p̄parabūtur aduersus eam: ⁊
inde capietur. Sagitta eius quasi vi-
ri fortis interfectoris: non reuertetur
vacua. Et erit caldea in p̄dam: omnes
vastantes eam replebūtur ait dominꝰ.
Quoniā exultatis ⁊ magna loquimi-
ni diripientes hereditatem meā: quo-
niam effusi estis sicut vituli sup herbā:
et mugitis sicut thauri. Confusa est
mater vra nimis: ⁊ adequata pulueri
q̄ genuit vos. Ecce nouissima erit in
gentibs: deserta i via et arens ab ira dñi.
Non inhabitabit: sed redigetur tota in
solitudinem. Omnis qui transibit per

babilonē stupebit: ⁊ sibilabit sup uniuersis plagis eius. Preparamini contra babilonem ꝓ circuitū. Omnes qui intenditis arcum debellate eam: non parcatis iaculis: quia dño peccauit. Clamate aduersus eam. Vbiq; dedit manū. Ceciderūt fundamenta eiꝰ: destructi sunt muri eius: quoniam ultio domini est. Vltionē accipite de ea. Sicut fecit: facite ei. Disp̄gite satorem de babilone: ⁊ tenentem falcem in tēpore messis a facie gladij columbe. Vnusquisq; ad ꝓp̄rium suū conuertetur: ⁊ singuli ad terram suā fugient. Grex dispersus israhel: leones eiecerūt eum. Primꝰ comedit eum rex assur: iste nouissimꝰ exossauit eum nabuchodonosor rex babilonis. Propterea hec dicit dñs exercituū deus israhel. Ecce ego uisitabo regem babilonis ⁊ terram eiꝰ sicut uisitaui regem assur: ⁊ reducam israhel ad habitaculū suū. Et pascetur carmelus ⁊ basan: ⁊ in mōte ephraim ⁊ galaad saturabitur anima eiꝰ. In diebꝫ illis ⁊ in tempore illo ait dñs queret̄ miquitas israhel ⁊ non erit: ⁊ peccatū iuda ⁊ non inuenietur: quoniā ꝓpitiꝰ ero eis quos reliquero. Sup terrā dominantiū ascende: ⁊ sup habitatores eius uisita. Dissipa ⁊ interfice que post eos sunt ait dñs: ⁊ fac iuxta omnia que p̄cepi tibi. Vox belli in terra: ⁊ contritio magna. Quomō contractus est. et contritꝰ malleꝰ uniuerse terre? Quomodo uersa est in desertū babilon in gentibꝫ? Illaqueaui te ⁊ capta es babilon ⁊ nesciebas: inuenta es ⁊ apprehensa: quoniā dñm ꝓuocasti. Aperuit dñs thesaurū suū et ꝓtulit uasa ire sue: quoniā opus ē dño deo exercituū in terra caldeoꝝ. Venite ad eam ab extremis terre finibus: aperite ut exeant qui conculcent eā. Tollite de via lapides. ⁊ redigite in aceruos: ⁊ interficite eam: nec sit quicq̄ reliquū. Dissipate uniuersos fortes eius: descendant in occisionē. Ue eis quia uenit dies eoꝝ: tempus uisitationis eoꝝ. Vox fugientiū et eoꝝ qui euaserūt de terra babilonis: ut annūcient in syon ultionē dñi dei nostri: ultionē templi eius. Annūciate in babilonē plurimis: omnibus qui tendūt arcum. Consistite aduersus eam ꝓ gyrum: et nullus euadat. Reddite ei secūdū opus suū: iuxta omnia que fecit facite illi. quia contra dñm erecta est: aduersum sanctū israhel. Idcirco cadent iuuenes eius in plateis eius: ⁊ omnes uiri bellatores eiꝰ conticescent in die illa ait dñs. Ecce ego ad te superbe dicit dñs deus exercituū: quia uenit dies tuus: tempus uisitationis tue. Et cadet superbus ⁊ corruet: et non erit qui suscitet eum. Et succendā ignē in urbibus eius: ⁊ deuorabit omnia in circuitu eius. Hec dicit dñs exercituum. Calumniā sustinent filij israhel et filij iuda simul. Omnes qui ceperūt eos tenent: nolūt dimittere eos. Redēptor eoꝝ fortis: dñs exercituū nomē eiꝰ. Iudicio defendet causam eoꝝ: ut exterreat terrā ⁊ cōmoueat habitatores babilonis. Gladius ad caldeos ait dñs: et ad habitatores babilonis ⁊ ad principes ⁊ ad sapientes eius. Gladiꝰ ad diuinos eius: qui stulti erunt. Gladiꝰ ad fortes illius: qui timebūt. Gladius ad equos eius. ⁊ ad currus eius. ⁊ ad omne uulgus eius qđ est in medio eius: et erūt quasi mulieres. Gladiꝰ ad thesauros eiꝰ: ⁊ diripientur. Siccitas sup aquas eius erit et arescent: quia terra sculptiliū est: ⁊ in portentis: gloriant̄. Propterea habitabūt dracones

cum fatuis ficariis: & habitabūt in ea
struciones. Et non inhabitabitur ul-
tra usq; in sempiternū: nec extruetur
usq; ad generationē et generationem.
Sicut subuertit dñs zodomam & go-
morrā et vicinos eius: ait dñs. Non
habitabit ibi vir: & non incolet eam
filius hominis. Ecce ppls veniet ab
aquilone & gens magna: & reges ma-
gni consurgent a finibz terre. Arcū et
scutum apphendent: crudeles sunt et
immisericordes. Vox eoz quasi mare
sonabit: et sup equos ascendent sicut
vir paratꝰ ad pliū cōtra te filia babi-
lonis. Audiuit rex babilonis famā
eoz: & dissolute sunt manus eius. An-
gustia apprehendit eum: dolor quasi
parturientem. Ecce quasi leo ascendet
de superbia iordanis ad pulcritudinē
robustam: quia subito currere faciā e-
um ad illā. Et quis erit electꝰ quē ppo-
nam ei? Quis enim similis mei: & qs
sustinebit me? Et quis ē iste pastor: q
resistat vultui meo? Propterea audi-
te consiliū dñi qđ mēte concepit adu-
sum babilonem: & cogitationes eiꝰ qs
cogitauit sup terrā caldeoz. Nisi detra-
xerint eos paruuli gregū: nisi dissipa-
tum fuerit cū ipis habitaculū eorū. A
voce captiuitatis babilonis cōmota ē
terra: & clamor inter gētes auditꝰ ē.

Hec dicit dñs. Ecce ego suscitabo
sup babilonē & sup habitatores
eiꝰ q cor suū leuauerūt contra me qua-
si ventū pestilentem: & mittam in babi-
lonem ventilatores & ventilabunt eā.
Et demolientur terrā eius: quoniam
venerūt sup eam undiq; in die afflicti-
onis eius. Non tendat qui tendit ar-
cum suū: & non ascendet loricatꝰ. Ne-
lite parcere iuuenibz eius: interficite o-
mnem militiā eiꝰ. Et cadent interfecti
in terra caldeoz: vulnerati in regioni-
bus eius. Quoniā nō fuit viduatus
israhel & iuda a dño deo suo: dño exer-
cituū. Terra aūt eoz repleta est delicto
a sancto israhel. Fugite de medio ba-
bilonis: ut saluet unusquisq; animā
suā. Nolite tacere sup iniquitatem eiꝰ:
quoniā tempus ultionis eiꝰ est dño:
vicissitudinē ipe retribuet ei. Calix au-
reus babilon in manu dñi: inebrians
omnē terrā. De vino eius biberūt gen-
tes: & ideo cōmote sunt. Subito cecidit
babilon: & contrita est. Vlulate sup eā:
tollite resinā ad dolorem eius si forte
sanetur. Curauimꝰ babilonē: et non
est sanata. Derelinquamꝰ eā: & eamꝰ
unusquisq; in terram suā. Quoniam
puenit usq; ad celos iudiciū eius: et e-
leuatū est usq; ad nubes. Protulit do-
minus iustitias nostras: venite & nar-
remꝰ in syon opus dñi dei nostri. Acu-
ite sagittas: & implete pharetras. Sus-
citauit dñs spiritū regū medoz: & con-
tra babilonē mens eiꝰ est: ut pdat eam.
Quoniā ultio dñi ē: ultio templi sui. Su-
per muros babilonis leuate signū: au-
gete custodiā. Leuate custodes: ppara-
te insidias: qa cogitauit dñs et fecit
quecunq; locutus est contra habitato-
res babilonis. Que habitas sup aqs
multas locuples in thesauris: venit
finis tuus: pedalis pcisionis tue. Ju-
rauit dñs exercituū per animā suam:
quoniā replebo te hominibz qsi bru-
cho: & sup te ceteuma cantabitur. Qui
fecit terrā in fortitudine sua: pparauit
orbem in sapientia sua: et prudentia
sua extendit celos. Dāte eo voces: ml-
tiplicant aque in celo. Qui leuat nu-
bes ab extremo terre: fulgura i pluuiā
fecit: & pduxit ventos de thesauris suis.
Stulꝰ factꝰ est omis homo a sciētia:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

confusus est omnis conflator in sculptili. Quia mendax est conflatio ei9: nec est spiritus in eis. Vana sunt opera et risu digna: in tempore visitationis sue peribunt. Non sicut hec pars iacob. Quia qui fecit omnia ipe est: et israhel sceptrum hereditatis eius: dns exercituu nomen eius. Collidis tu michi vasa belli: et ego collidam in te gentes: et dispdam in te regna. Collidam in te equu et equitem eius: et collidam in te curru et ascensorem eius. et collida in te viru et mulierem. Et collidam in te senem et puerum: et collida in te iuuene et virgine. Et collida in te pastorem et gregem eius: et collida in te agricola et iugales eius. Et collida in te duces et magistratus: et redda babiloni et cunctis habitatoribz caldeoru omne malu suu quod fecerut in syon in oculis vestris ait dns. Ecce ego ad te mons pestifer ait dns: qui corrupis uniuersam terra. Et extenda manu mea sup te et euolua te de petris: et dabo te in montem combustionis. Et non tollam de te lapidem in angulu et lapidem in fundamenta: sed pditus in eternu eris ait dns. Leuate signu in terra: clagite bucina in nonibus. Sanctificate super eam gentes: annuciate contra illam regibus araratb meni et ascenez: numerate otra ea tapsar. Adducite equu hsi brachiu aculeatu. Sanctificate contra eam gentes: reges medie. duces ei9. et uniuersos magistratus eius: cuncta qz terra potestatis eius. Et commouebitur terra et concurbabitur: quia euigilauit contra babilone cogitatio dni: ut ponat terra babilonis desertam et inhabitabilem. Cessauerut fortes babilonis a plio: habitauerut in plidis. Deuoratu est robur eoz: et facti sunt quasi mulieres. Incensa sunt tabernacula eius: contriti sunt uectes ei9. Curr̃ens obuia curreti ueniet et nuncius obui9 nuciabit: ut annuciet regi babilonis qa capta est ciuitas ei9 a summo usq; ad summu: et uada occupata sut. Et paludes incense sut igni: et uiri bellatores conturbati sunt: quia hec dicit dns exercituu deus israhel. Filia babilonis quasi area: tempus triture ei9. Adhuc modicu: et ueniet temp9 messionis eius. Comedit me: deuorauit me nabuchodonosor rex babilonis. Reddidit me quasi uas inane. Absorbuit me quasi draco: repleuit uentre suu teneritudine mea: et eiecit me. Iniquitas aduersum me. et caro mea sup babilone dicit habitato syon: et sanguis me9 sup habitatores caldee dicit ihrusale. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego iudicabo causa tua: et ulciscar ultione tua. Et desertu faciam mare ei9: et siccabo uenam ei9. Et erit babilon in tumulos: habitato draconu stupor et sibilus: eo qd non sit habitator. Simul ut leones rugiet: excutiet comas uelut catuli leonu. In calore eoru ponam potus eoz: et inebriabo eos ut sopiatur et dormiat somnu sempiternu: et non consurgant dicit dns. Deduca eos quasi agnos ad uictima: et quasi arietes cum hedis. Quomo capta est sesach. et comphensa est inclita uniuerse terre? Quomo facta est in stuporem babilon inter gentes? Et ascendit super babilonem mare: multitudine fluctuu eius operta est. Facte sunt ciuitates eius in stuporem: terra inhabitabilis et deserta: terra in qua nullus habitet nec transiet per eam filius hois. Et uisitabo sup bel in babilone: et eiciam qd absorbuerat de ore eius: et no

confluent ad eā vltra gētes. Siquidē et murus babilonis corruet. Egredi= mini de medio eius pl'us me9: ut sal= uet vnusquisq; aiam suā ab ira fu= roris dñi. Et ne forte mollescat cor ue= strum: z timeatis auditū q audietur in terra. Et veniet in anno auditio et post hunc annū auditio z iniquitas in terra: z dñator sup dñatorem. Pro= pterea ecce dies venīt: z visitabo sup sculptilia babilonis: z omnis terra ei9 confundetur: z vniuersi interfecti eius cadent in medio eius. Et laudabunt sup babilonē celi z terre et omnia que in eis sūt: qa ab aquilone veniēt ei pre= dones ait dñs. Et quomō fecit babi= lon ut caderent occisi in israhel: sic de babilone cadent occisi in vniuersa ter= ra. Qui fugitis gladiū venite: nolite stare. Recordamini pcul dñm: z ihrlm ascendat sup cor vestrū. Confusi sum9: quoniā audiuim9 obprobriū. Operu= it ignominia facies nostras: quoniā venerūt alieni sup sanctificationē do= mus dñi. Propterea ecce dies veniunt ait dñs: z visitabo sup sculptilia eius: et in omni terra ei9 mugiet vulnerat9. Si ascenderit babilon in celū z firma= uerit in excelso robur suū: a me veniēt vastatores ei9 ait dñs. Vox clamoris de babilone: z contritio magna de ter= ra caldeox: quoniā vastauit dñs ba= bilonē z pdidit ex ea vocem magnā: et sonabūt fluctus eox q̄si aque multe. Dedit sonitū vox eox: quia venit sup eam id est sup babilonē pdo. Et appre= hensi sunt fortes ei9: et emarcuit arc9 eox: quia fortis vltor dñs reddens re= tribuet. Et inebriabo principes eius et sapientes eius: duces eius et magi= stratus eius et fortes ei9. Et dormient somnū sempiternū: z nō expergiscētur ait rex: dñs exercituū nomē eius. Hec dicit dñs exercituū. Murus babilonis ille altissim9 suffosione suffodietur: et porte eius excelse igne comburentur: z labores pl'orū ad nichilū z gentiū in ignem erūt z dispergentur. Verbū quod pcepit iheremias pphēta saraye filio nerie filij maasie: cū pgeret cū sedechia rege in babilonē: in āno quarto regni eius. Saraias aūt erat princeps pro= phetie. Et scripsit iheremias oīe ma= lum qđ venturū erat sup babilonem in libro uno: oīa verba hec que scri= pta sunt contra babilonē. Et dixit ihe= remias ad sarayam. Cū veneris in ba= bilonē z videris z legeris oīa verba hec dices. Dñe tu locutus es cōtra lo= cum istū ut dispderes eum: ne sit qui in eo habitet ab homine usq; ad pec9: et sit petua solitudo. Cumq; compleue= ris legere librū istū: ligabis ad eū lapi= dem et proicies illū in medium eufra= ten: et dices. Sic submerget babilon: et non consurget a facie afflictionis quam ego adduco super eam: et dis= soluetur. Hucusq; verba iheremie.

Filius viginti et vnius annī erat sedechias cum regnare cepisset: et vndecim annis regnauit in ihrlm. Et nomē matris eius amithal: filia iheremie de lobna. Et fecit malū i ocu= lis dñi iuxta oīa q̄ fecerat ioachim: quoniā furor dñi erat in iheruſalem z in iuda usq; quo pīceret eos a facie sua. Et recessit sedechias a rege babilonis. Factū est aūt in anno nono regni ei9 in mense decimo: decima die mensis venit nabuchodonosor rex babilonis ipse et omnis exercit9 ei9 aduersus ihe= rusalē z obsederūt eam: z edificauerūt contra eam munitiones in circuitu: z fuit ciuitas obsessa usq; ad vndecimū

annū regni sedechie. Mēse aūt quarto nona die mensis obtinuit fames ciuitatem: z non erāt alimenta ppło terre. Et dirupta ē ciuitas. et oēs uiri bellatores eius fugerūt: egressiq; de ciuitate nocte per uiam porte que est inter duos muros et ducit ad ortū regis. caldeis obsidentibus urbem in giro: et abierūt per uiā que ducit in heremū. Persecutus est aūt caldeoz exercit9 regem: z apprehenderūt sedechiā in deserto qđ est iuxta iherichō: z oēs comitatus eius diffugit ab eo. Cunq; comprehendissent regem adduxerunt eum ad regem babilonis in reblatha que est in terra emath: et locutus est ad eū iudicia. Et iugulauit rex babilonis filios sedechie in oculis eius: sed et omnes principes iuda occidit in reblatha. Et oculos sedechie eruit: et uinxit eum in compedibz. Et adduxit eū rex babilonis in babilonem: et posuit eū in domo carceris usq; ad diē mortis eius. In mense aūt quinto. decima mensis. ipse est ānus decimus nono9 nabuchodonosor regis babilonis: uenit nabuzardan princeps militie qui stabat coram rege babilonis in iherusalem: z incendit domū dñi et domū regis z oēs dom9 iherusalē z omnē domū magnā igne combussit: et totum murū iherusalem per circuitū destruxit cunctus exercitus caldeoz qui erat cum magistro militie. De pauperibus aūt ppli z de reliquo uulgo quod remānserat in ciuitate et de perfugis q̄ transfugerant ad regem babilonis z ceteros de multitudine. transtulit nabuzardan princeps militie: de pauperibus uero terre reliquit nabuzardan princeps militie uinitores z agricolas. Columnas quoq; ereas que erant in domo dñi z bases et mare eneum quod erat in domo dñi confregerunt caldei: et tulerūt omne es eoz in babilonē. Et lebetes et creagras z phalteria z fialas z mortariola z oīa uasa erea q̄ i ministerio fuerāt tulerūt: z ydrias z thimiamateria z urceos z phiales z candelabra z mortaria z cyatos. Quotq̄t aurea aurea: z q̄tq̄t argētea argētea. Tulit magister militie colūnas duas z mare unū. et uitulos duodecī ereos q̄ erāt sub basibz: q̄s fecerat rex salomō in domo dñi. Nō erat pōd9 eris oīum uasoz ihz. De colūnis aūt: decē z octo cubitī altitudinis erāt i colūna una: z funicul9 duodecī cubitoz circuibat eā. Porro grossitudo ei9 q̄tuor digitoz: et intrinsec9 cauа erat: z capitella supra utrāq; erea. Altitudo capitelli uni9 quiq; cubitoz: z reticula z malagranata supra coronā in circuitū: oīa erea. Et fuerūt malagranata nonaginta sex depēdentia: z oīa malagranata centum reticulis circūdabant. Et tulit magister militie saraiam sacerdotem primum: et sophoniā sacerdotē secūdū: z tres custodes uestibuli. Et de ciuitate tulit eunuchū unū q̄ erat ꝓpositus sup uiros bellatores: et septē uiros de hijs q̄ uidebāt facie regis q̄ inuenti sūt in ciuitate: z scribā principē militū q̄ ꝓbabat tyrones: z sexagīta uiros de ppło terre qui inuenti sūt i medio ciuitatis. Tulit aūt eos nabuzardā magister militie: et duxit eos ad regē babilonis i reblatha. Et percussit eos rex babilonis: et interfecit eos i reblatha in terra emath. Et trāslat9 ē iuda de terra sua. Iste ē ppls quē trāstulit nabuchodonosor i āno septimo: iudeos tria milia. z uigīti tres. In āno octauodecio nabuchodonosor trāstulit de ihrlm aīas octingētas triginta duas.

In anno vicesimotercio nabuchodonosor transtulit nabuzardan magister milicie animas iudeoꝝ septingentas quadragīta quinqꝫ. Omnes ergo anime: quatuor milia sexcente. Et factum est in tricesimoseptimo āno trāsmigrationis ioachin regis iuda duodecimo mense vicesima quinta mēsis eleuauit euilmerodach rex babilonis ipso anno regni sui caput ioachin regis iude. ⁊ eduxit eum de domo carceris: et locutus est cum eo bona. Et posuit thronū eius sup thronos regum qui erant post se in babilonē: ⁊ mutauit vestimenta carceris eius: ⁊ comedebat panem coram eo semp cunctis diebꝫ vite sue. Et cibaria ei⁹ cibaria ppetua dabātur ei a rege babilonis statuta per singulos dies: usqꝫ ad diē mortis sue cunctis diebus vite eius. Expl' ihēmias ppha. Incipiūt lamētacōes ei⁹ ē ḡmoth hebraice ī scribuntur.

THeth Factum ē postqꝫ in captiuitatē redactus est israhel et ierusalem deserta est: sedit ieremias propheta flens et plāxit lamētatione hac in ierusalem: et amaro animo suspirās et eiulās dixit.

Aleph Quomodo sedet sola ciuitas plena ppło. Facta est ql̄i vidua domina gentiū: princeps puinciaꝝ facta est sub tributo. Beth Plorans plorauit in nocte: et lacrime eius in maxillis eius. Non est qui consoletur eam: ex omnibus caris eius. Omnes amici ei⁹ spreuerūt eā: et facti sunt ei inimici. Gymel Migrauit iudas ppter afflictionē ⁊ multitudinē seruitutis. Habitauit inter gentes: nec inuenit requiē. Omnes psecutores ei⁹ apprehenderūt eam inter angustias. Deleth Vie syon lugent: eo qꝫ nō sint qui veniant ad solemnitatem. Omnes porte eius destructe: sacerdotes ei⁹ gementes. Virgines eius squalide: et ipa oppressa amaritudine. He Facti sunt hostes ei⁹ in capite: ⁊ inimici ei⁹ locupletati sūt: quia dns locutus est sup eā ppter multitudinē iniquitatū eius. Paruuli ei⁹ ducti sunt in captiuitatem: ante faciem tribulātis. Thau Et egressus ē a filia syon omnis decor ei⁹. Facti sunt principes eius velut arietes non inuenientes pascua: et abierunt absqꝫ fortitudine ante faciem subsequētis. Zay. Recordata est ierusalē dierū afflictionis sue. et p̄uaricationis omniū desiderabiliū suorū. que habuerat a diebꝫ antiquis: cum caderet ppłus eius ī manu hostili: ⁊ non esset auxiliator. Viderūt eā hostes: ⁊ derisērūt sabbata ei⁹. Heth Peccatū peccauit ierusalē: propterea instabilis facta est. Omnes qui glorificabāt eam spreuerūt illā: quia viderunt ignominiā ei⁹. Ipa aūt gemēs: et cōuersa retrorsum. Theth Sordes eius in pedibus eius: nec recordata est finis sui. Deposita est vehementer: nō habens consolatorē. Vide domine afflictionē meā: quoniā erectus est inimicus. Yoth Manū suā misit hostis ad omnia desiderabilia eius: quia vidit gentes ingressas sanctuariū suū: de quibꝫ p̄ceperas ne intrarent in ecclesiam tuā. Caph Omnis ppłus eius gemens: ⁊ querens panem. Dederunt p̄ciosa queqꝫ pro cibo: ad refocillādā animā. Vide domine et cōsidera: quōm facta sum vilis. Lameth O vos oēs qui transitis per viam attendite et videte: si est dolor sicut dolor me⁹. Quoniā vindemiauit me ut locut⁹ est dns:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in die ire furoris sui. Mem De excelso misit ignem in ossibꝫ meis: z erudiuit me. Expādit rethe pedibus meis: conuertit me retrorsum. Posuit me desolatam: tota die merore confectā. Aun Vigilauit iugū iniquitatū mearū in manu eius: conuolute sunt z impositę collo meo. Infirmata ē virtꝰ mea: dedit me dñs in manū de qua nō potero surgere. Samech Abstulit oēs magnificos meos dñs de medio mei: vocauit aduersum me tēpus: ut cōtereret electos meos. Torcular calcauit dñs virgini filie iuda. Ayn Idcirco ego plorans et oculus meꝰ deducens aquas: quia longe factus est a me cōsolator: cōuertens animā meā. Facti sunt filij mei pditi: quoniā inualuit inimicꝰ. Phe Expādit syon manus suas: non est qui consoletur eā. Mandauit dñs aduersum iacob: in circuitu eiꝰ hostes eiꝰ. Facta est ihrlim ñsi polluta menstruis inter eas. Sade Iustus est dñs: quia os eius ad iracundiam prouocaui. Audite obsecro uniuersi pplī: z uidete dolorem meū. Virgines mee et iuuenes mei abierūt in captiuitatem. Coph Vocaui amicos meos: z ipsi deceperūt me. Sacerdotes mei et senes mei in urbe cōsumpti sunt: quia quesierūt cibū sibi ut refocillarent animas suas. Res Vide dñe quoniam tribulor: tribulatꝰ est uenter meꝰ. Subuersum est cor meū in memetipa: qñ amaritudine plena sum. Foris interficit gladius: et domi mors similis ē. Syn Audierūt quia ingemisco ego: z non est qui cōsoletur me. Omnes inimici mei audierunt malū meū: letati sūt qm tu fecisti. Adduxisti diē cōsolationis: et fiēt sicut mei. Thau Ingrediat oīe malū eoꝝ corā te: z deuindemia eos sicut vindemiasti me ꝓpter oīes iniquitates meas. Multi enim gemitus mei: et cor meū merēs. Beth alphabetū Aleph

Quomodo obtexit caligine in furore suo dñs filiā syon. Proiecit de celo in terram inclitam israhel: z nō est recordatus scabelli pedū suoꝝ in die furoris sui. Beth Precipitauit dñs nec pepercit omnia speciosa iacob: destruxit in furore suo munitiones virginis iuda z deiecit in terram: polluit regnū et principes eiꝰ. Gymel Confregit in ira furoris sui omne cornu israhel: auertit retrorsū dexteram suā a facie inimici: et succendit in iacob ūsi ignē flāme deuorātis in giro. Delech Tetendit arcum suū quasi inimicus: firmauit dextram suā quasi hostis: et occidit omne qđ pulcrum erat uisu. In tabernaculo filie syon effudit ūsi ignē indignatiōnē suā. He Factꝰ ē dñs uelut inimicus precipitauit israhel. Precipitauit omnia menia eius: dissipauit munitiones eius: z repleuit in filia iuda humiliatum et humiliatā. Vau Et dissipauit quasi ortum tentoriū suū: demolitus est tabernaculū suū. Obliuioni tradidit dñs in syon festiuitatē et sabbatū: z in obprobriū et in indignatiōnē furoris sui regem z sacerdotē. Zay Repulit dñs altare suū: maledixit sanctificationi sue: tradidit in manus inimici muros turriū eiꝰ. Vocem dederunt in domo dñi: sicut in die solennī. Heth Cogitauit dñs dissipare murū filie syon: tetendit funiculū suū et non auertit manū suā a pditione. Luxitqꝫ ātemurale: z murꝰ pariter dissipatꝰ est. Theth Defixe sūt i terra portę eiꝰ: pdidit z contruit uectes eius: regem eiꝰ et principes eius in gentibus. Non est lex: z pphete eiꝰ nō inuenerūt

uisionē a dño. Joth Sederūt in terra: conticuerūt senes filie syon: cōsperserūt cinere capita sua. Accincti sūt cilicijs: abiecerūt in terra capita sua virgines ierusalē. Caph Defecerūt p lacrimis oculi mei: cōturbata sunt uiscera mea. Effusum est in terra iecor meū sup contritionē filie pp̄li mei: cū deficeret parulus et lactēs i plateis oppidi. Lameth Matribus suis dixerūt ubi ē triticū et uinū: cū deficerent quasi uulnerati in plateis ciuitatis: cum exalarent aīas suas in sinu matrū suarū. Mem Cui comparabo te: uel cui assimilabo te filia ierusalē? Cui exequabo te: et consolabor te uirgo filia syon? Magna enim uelut mare contritio tua. Quis medebitur tui? Nun Prophete tui uiderūt tibi falsa et stulta: nec aperiebāt iniquitatem tuā: ut te ad penitentiam prouocarēt. Viderūt aūt tibi assumptiones falsas et eiectiones. Samech Plauserūt sup te manibus oēs trāseuntes p uiā: sibilauerūt et mouerūt capita sua sup filiā ierlim: hecine ē urbs dicētes pfecti decoris: gaudiū uniūse terre. Phe Aperuerūt sup te os suū oēs inimici tui: sibilauerūt et fremuerūt dentibus suis: et dixerūt deuorabim⁹. Ista est dies quē exspectabam⁹: inuenimus: uidimus. Ayn Fecit dē⁹ quę cogitauit: compleuit sermonē suū quē p̄ceperat a diebus ātiquis. Destruxit et non ppercit: letificauit sup te inimicū: et exaltauit cornu hostiū tuorū. Sade Clamauit cor eorū ad dñm: super muros filie syon. Deduc quasi torrentem lacrimas per diem et noctem: nō des requiē tibi: neq; taceat pupilla oculi tui. Coph Consurge: lauda in nocte in principio uigiliarū: effunde sicut aquā cor tuū ante conspectū domini.

leua ad eum manus tuas p anima paruulorū tuorū: qui fame perierūt in capite omniū compitorū. Res Vide dñe et considera: quem uindemiauer is ita. Ergo ne comedēt mulieres fructū suū: paruulos ad mensurā palme? Bi occiditur in sanctuario dñi: sacerdos et propheta? Sin Jacuerūt in terra foris puer et senex: uirgines mee et iuuenes mei ceciderūt in gladio interfecisti i die furoris tui: p̄cussisti: nec misertus es. Thau Vocasti quasi die solemnem qui terrerent me de circuitu: et non fuit in die furoris dñi qui effugeret et relinqueretur. Quos eduraui et enutriui: inimic⁹ me⁹ cōsumpsit eos. Terūñ Aleph. Ego uir uidens paupertatē meā: in uirga indignatōnis ei⁹. Aleph Me minauit et adduxit in tenebris: et nō i lucē. Aleph Tantū in me uertit: et conuertit manū suā tota die. Aleph. Uetustam fecit pellē meā et carnē meā: contriuit ossa mea. Beth Edificauit in gyro meo: et circūdedit me felle et labore. Beth In tenebrosis collocauit me: sicut mortuos sempiternos. Gymel Circūedificauit aduersum me ut non egrediar: aggrauauit compedem meū. Gymel Sed et clamauero et cū rogauero: exclusit orationē meā. Gymel Cōclusit uias meas lapidibus quadris: semitas meas subuertit. Deleth Ursus insidiās fact⁹ ē michi: leo i abscōdito. Deleth Semitas meas subuertit et confregit me: posuit me desolatā. Deleth. Tetendit arcū suū: et posuit me quasi signū ad sagittam He Misit in renibus meis filias pharetre sue. He Factus sum in derisū oīi pp̄lo meo: canticum eorū tota die. He Repleuit me amaritudinibus: inebriauit me absinthio. Thau Et fregit ad numerū dentes

BIBLIOTECA PUBLICA PROVINCIAL · BURGOS

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

meos: ribauit me cinere. Thau Et repulsa est anima mea: oblit9 sum bonoꝝ. Thau Et dixi periit finis meus et spes mea a dño. Zay Recordare paupertatis et transgressionis mee: absinthij et fellis. Zay, Memoria memor ero: et tabescet i me anima mea. Zay Hoc recolens in corde meo: ideo sperabo. Heth Misericordie dñi quia non sumus consumpti: quia non defecerũt miserationes eius. Heth Noui diluculo: multa est fides tua. Heth Pars mea dñs dixit anima mea: propterea exspectabo eũ. Heth Bon9 est dñs sperantibus in eũ: anime querenti illũ. Heth. Bonũ est prestolari cum silentio salutare dñi. Heth Bonũ est viro: cũ portauerit iugũ ab adolescẽtia sua. Joth Sedebit solitarius et tacebit: quia leuauit se super se. Joth Ponet in puluere os suum: si forte sit spes. Joth. Dabit percutienti se maxillam: saturabitur opprobrijs. Caph. Quia non repellet in sempiternũ dominꝰ. Caph Quia si abiecit et miserebit: secm multitudinẽ miserationũ suarũ. Caph Non enim humiliauit ex corde suo: et abiecit filios hominũ. Iameth Vt contereret sub pedibus suis oẽs vinctos terre. Iameth Vt declinaret iudicium viri: in cõspectu vultus altissimi. Iameth Vt everteret hominẽ in iudicio suo: dñs ignorauit. Mem Quis est iste qui dixit ut fieret: dño nõ iubente? mem Ex ore altissimi nõ egredietur: nec mala nec bona? Mem Quid murmurauit homo viuens: vir pro peccatis suis? Nun Scrutemur vias nostras: et quęramus et reuertamur ad dñm. Nun Leuemꝰ corda nra cũ manibz: ad dominum i celos. Nun. Nos inique egimus et ad iracundiã

prouocauimꝰ: idcirco tu inexorabilis es. Samech Operuisti i furore et persecuti: occidisti nec pepercisti. Samech. Opposuisti nubẽ tibi: ne trãseat oratio. Samech Eradicationẽ et abiectionẽ posuisti me: i medio populoꝝ. Phe Aperuerunt sup nos os suũ omnes inimici. Phe Formido et laqueꝰ facta ẽ nobis vastitinatõ et cõtritõ. Phe Diuisiones aquaꝝ deduxit oculus meus: in contritõne filie populi mei. Ayn Oculꝰ meꝰ afflictꝰ ẽ nec tacuit: eo qꝺ nõ esset requies. Ayn Donec respiceret et videret deꝰ de celis. Ayn Oculus meꝰ depredatꝰ ẽ aiam meã: i cũctis felicibz urbis mee. Sade Venatione reperũt me ẽmi aucẽ inimici mei gratis. Sade Lapsa ẽ in lacũ vita mea: et posuerũt lapidẽ sup me. Sade Inundauerũt aque sup caput meũ: dixi perij. Coph Inuocaui nomẽ tuum dñe: de lacu nouissimo. Coph. Vocem meã audisti: ne auertas aurẽ tuã a singultu meo et clamoribz. Coph Appropinquasti in die quãdo inuocaui te: dixisti ne timeas. Res Judicasti dñe causam anime mee: redẽptor vite mee. Res Vidisti dñe iniquitatẽ illorũ aduersũ me: iudica iudiciũ meum. Res Vidisti omnẽ furorem: vniuersas cogitationes eoꝝ aduersũ me. Sin Audisti opprobriũ eorũ dñe: omnes cogitationes aduersũ me. Sin. Labia insurgentiũ michi et meditationes eoꝝ: aduersum me tota die. Sin. Sessionẽ eoꝝ et resurrectionẽ vide: ego sum psalmus eoꝝ. Thau Reddes eis vicem dñe: iuxta opera manuũ suarũ. Thau Dabis eis scutum cordis: laborem tuũ. Thau Persequeris i furore: et deles eos sub celis dñe. Orõ alphab.

Quomodo obscuratũ ẽ aurũ: mutatus est color optimus: dispersi

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sūt lapides sanctuarij ī capite omniū
plateaꝝ. Beth Filij syon inclīti et a-
micti auro ꝑmo: quomō reputati sūt
in vasa testea: opus manuum figuli.
Gymel Sed ꝛ lamie nudauerūt mam-
mam lactauerūt catulos suos. Filia
ꝑpli mei crudelis: quasi struthio ī deserto.
Daleth Adhesit lingua lactentis ad
palatū eius in siti: parvuli petierunt
panem: et nō erat q̄ frangeret eis. He
Qui vescebantur voluptuose interie-
runt in vijs: qui nutriebātur ī croceis
amplexati sunt stercora. Vau Et ma-
ior effecta ē iniquitas filie ꝑpli mei pec-
cato sodomorū: q̄ subuersa est in mo-
mento: ꝛ non ceperūt ī ea manꝰ. Zay
Candidiores nazarei eius nive: niti-
diores lacte: rubicūdiores ebore an-
tiquo: saphiro pulciores. Heth De-
nigrata est sup carbones facies eorū:
et non sunt cogniti in plateis. Adhe-
sit cutis eoꝝ ossibus: aruit ꝛ facta est
quasi lignū. Theth Melius fuit occi-
sis gladio q̄ꝫ interfectis fame: quoniā
isti exȝtabuerunt cōsumpti a sterilitate
terre. Joth Manꝰ mulierū misericor-
diū coxerūt filios suos: facti sunt cib
eaꝝ in contritione filie ꝑpli mei. Caph
Compleuit dñs furorem suū: effudit
iram indignatōnis sue. Et succendit
ignē in syon: ꝛ devorauit fundamēta
eius. Lameth Non crediderunt reges
terre ꝛ vniuersi habitatores orbis: quō
ingrederet hostis ꝛ inimicus ꝑ portas
ierusalē. Mem Propter peccata pro-
phetaꝝ eius et iniquitates sacerdotum
eius: qui effuderūt in medio eius san-
guinē iustoꝝ. Nun Errauerūt ceci in
plateis: polluti sūt sāguine. Cūq; nō
possēt: tetigerūt lacinias suas. Samech
Recedite polluti clamauerunt eis: re-
cedite abite: nolite tangere. Jurgati
quippe sunt ꝛ cōmoti dixerūt: inter gen-
tes non addet vltra ut inhabitet ī eis.
Phe Facies dñi diuisit eos: nō addet
ut respiciat eos. Facies sacerdotū nō
erubuerūt: neq; senū miserti sunt. Ayn
Cum adhuc subsisteremus defecerunt
oculi nostri ad auxiliū nostrū vanū:
cum respiceremus attenti ad gentem q̄
saluare nō poterat. Sade Lubricaue-
runt vestigia nostra in īmitere plateaꝝ
nostraꝝ: appropīquauit finis noster:
completi sunt dies nostri: quia venit
finis noster. Coph Velociores fuerūt
ꝓsecutores nr̄i aquilis celi: sup mōtes
ꝓsecuti sunt nos: in deserto insidiati
sūt nobis. Res Spiritꝰ oris nr̄i crist9
dñs captus est in peccatis nr̄is: cui di-
ximus: in umbra tua viuemus in gen-
tibus. Sin Gaude ꝛ letare filia edom
que habitas ī terra hus. Ad te quoq;
ꝑueniet calix: inebriaberis atq; nuda-
beris. Thau Cōpleta ē iniquitas tua
filia syon: nō addet vltra ut trāsmigret
te. Visitabit iniquitatē tuā filia edom:
discooperiet pcā tua. Explicūt lamē-
tacōes ieremie Incipit oīō eiusdem

Recordare dñe quid acciderit no-
bis: intuere et respice obprobriū
nr̄m. Hereditas nr̄a versa ē ad
alienos: domꝰ nr̄e ad extraneos. Pu-
pilli facti sumꝰ absq; pre: matres nr̄e
q̄si vidue. Aquā nr̄am pecunia bibi-
mus: ligna nr̄a ꝑcio cōparauimꝰ. Cer-
vicibꝫ minabamꝫ: lassis nō dabat re-
quies. Egipto dedimꝰ manū ꝛ assiriis:
ut saturemur pane. Patres nr̄i peccaue-
runt ꝛ non sunt: ꝛ nos iniquitatem e-
orū portauimus. Servi dominati sūt
nr̄i: non fuit qui redimeret de manu
eoꝝ. In manibꝫ nr̄is afferebamꝰ panē:
nobis a facie gladij in deserto. Pellis
nr̄a quasi clibanus exusta est: a facie

tempestatū famis. Mulieres in syon humiliauerūt: z virgines ī ciuitatibz iuda. Principes manu suspensi sunt: facies senū non erubuerūt. Adolescentibus impudice abusi sunt: z pueri in ligno corruerūt. Sedes defecerunt de portis: iuuenes de choro psallentiū. Defecit gaudium cordis nostri: versus est in luctū chorus noster. Cecidit corona capitis nostri: ue nobis quia peccauim9. Propterea mestū factū est in dolore cor nrm: ideo cōtenebrati sūt oculi nostri. Propter mōtem syon quia disperijt: vulpes ābulauerūt in eo. Tu aūt dñe ineternū pmanebis: soliū tuū in generationē z generationē. Quare imppetuū obliuiscēris nrī: derelīques nos ī longitudinē dieꝝ? Cōuerte nos domine ad te z cōuertemur: innoua dies nostros sicut a principio. Sed proicies repulisti nos: iratus es cōtra nos vehemēter. Explicit oīo ieremie

Incipit pfatio ī librū baruch.

Liber iste qui baruch noīe pnotatur in hebreo canone nō habetur sed tantū in vulgata editōne: similiter et epistola ieremie. Propter noticiam autem legentiū hic scripta sunt: quia mīra de cristo nouissimisq; temporibz indicant.

Incipit liber baruch.

Hec verba libri q scripsit baruch filiꝰ nerie filij maasie filij sedechie filij sedei filij helchie in babilonia in āno quinto in septima die mensis: in tempore quo reperūt caldei ierusalē z succenderunt eam igni. Et legit baruch verba libri huiꝰ ad aures iechonie filij ioakim regis iuda z ad aures vniuersi ppli venientis ad librū: z ad aures potentiū filioꝝ regū. z ad aures presbiteroꝝ z ad aures ppli a minimo usq; ad maximū eoꝝ: omniū habitantium in babilonia ad flumen sedi. Qui audientes plorabāt z ieiunabāt: z orabāt in conspectu dñi. Et collegerūt pecuniam in conspectu dñi: scdm qꝫ potuit vniuscuiusq; manus. Et miserūt ī ierusalē ad ioakim filiū helchie filij salon sacerdotem: z ad sacerdotes z ad omnē ppm qui inuenti sunt cum eo ī ierusalē: cum acciperent vasa templi dñi que ablata fuerant de templo revocare in terram iuda. decima die mēsis syban. vasa argentea que fecit sedechias filius iosie reꝝ iuda postea qꝫ accepisset nabuchodonosor reꝝ babilonis iechoniā z principes et vinctos et potentes et ppm terre a ierusalē: et duxit eos vinctos in babilonē. Et dixerūt. Ecce misimus ad vos pecunias: de quibz emite holocaustomata z thus et facite manna: z offerte pro peccato ad aram dñi dei nostri. Et orate p vita nabuchodonosor regis babilonie et p vita balthasar filij ei9: ut sint dies eoꝝ sicut dies celi super terrā: ut det dñs virtutem nobis et illuminet oculos nostros: ut viuamus sub umbra nabuchodonosor regis babilonis et sub umbra balthasar filij eius: z seruiamus eis multis diebus. z inueniam9 gratiā in conspectu eoꝝ. Et pro nobis ipis orate ad dominū deū nostrū qꝫ peccauim9 domino deo nostro: et non est auersus furor eius a nobis usq; in hunc diem. Et legite librū istū quē misimus ad vos recitari in templo dñi in die solemni: z in die opportuno. Et dicetis. Domino iusticia: nobis autē cōfusio faciei nostre sicut est dies hec:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

omni iuda ⁊ habitantibꝫ ihĕrusalem
regibus nostris et principibꝫ nostris
sacerdotibus et pphetis nostris. et pa-
tribus nostris. Peccauim⁹ ante dñm
deū nostrū et non credim⁹ diffidentes
in eum: ⁊ non sum⁹ subiectibiles illi: ⁊
nō obaudiuim⁹ voci dñi dei nostri
ut ambularem⁹ in mandatis eius q̄
dedit nobis. A die qua eduxit patres
nostros de terra egipti usq; ad diē hāc
eramus incredibiles ad dñm deū no-
strum: ⁊ dissipati recessimus ne audi-
remus vocem ipsius. Et adhesĕrūt no-
bis multa mala ⁊ maledictiones que
constituit dominꝫ moysi seruo suo: q̄
eduxit patres nostros de terra egipti
dare nobis terrā fluentem lac et mel:
sicut hodierna die. Et non audiuim⁹
vocem domini dei nostri secundum
omnia verba prophetarū quos misit
ad nos ⁊ ad iudices nostros: ⁊ abiui-
mus unusquisq; in sensu cordis nri
malignī operarij diis alienis: facientes
mala ante oculos domini dei nostri.

Propter qđ statuit dñs de⁹ noster
verbū suū qđ locut⁹ est ad nos:
et ad iudices nostros qui iudicauerūt
in ihĕrusalē et ad reges nostros et ad
principes nostros ⁊ ad omnē israhel
⁊ iuda: ut adduceret dñs sup nos ma-
la magna que nō sunt facta sub celo
quēadmodū facta sunt in ihĕrusalem
secūdū que scripta sunt in lege moysi
ut manducaret hō carnes filij sui
et carnes filie sue. Et dedit eos in ma-
nu regū omniū qui sunt ī circuitu no-
stro in impropriū ⁊ in desolationē: ⁊
in oīnibus pplis in quibus nos dis-
sit dñs. Et facti sum⁹ subtus ⁊ non su-
pra: quia peccauim⁹ dño deo nostro.
non obaudiendo voci ipsius. Dño
deo nro iustitia: nobis aūt ⁊ patribus
nostris cōfusio faciei sicut est dies hec.
Quia locutus est deus sup nos oīa
mala hec que venerūt sup nos: et nō
sum⁹ deprecati faciē dñi dei nostri ut
reuertĕremur unusquisq; nostrū a uijs
nostris pessimis. Et uigilauit dñs in
malis: et adduxit ea sup nos: quia
iustus est dominꝫ in oīnibꝫ operibus
suis que mandauit nobis: ⁊ non au-
diuim⁹ vocem ipius: ut iremus in pre-
ceptis dñi que edidit ante faciē nram.
Et nunc domine de⁹ israhel qui edu-
xisti pplm tuū de terra egipti in manu
valida ⁊ in signis et in pdigijs et in
uirtute tua magna ⁊ in brachio excel-
so: ⁊ fecisti tibi nomē sicut est dies ista:
peccauim⁹. impie gessim⁹ inique egi-
mus dñe deus noster: in omnibus iu-
stitijs tuis. Auertat ira tua a nobis:
quia derelicti sum⁹ pauci inter gentes
ubi dispersisti nos. Exaudi dñe preces
nras ⁊ orationes nras: et educ nos
propter te: ⁊ da nobis inuenire gra-
am ante faciem eoꝝ qui nos abduxe-
runt: ut sciat omnis terra quia tu es
dñs deus noster: ⁊ quia nomē tuum
inuocatū est sup israhel ⁊ sup genus
ipsi⁹. Respice domine de domo sancta
tua in nos: ⁊ inclina aurē tuā ⁊ exau-
di nos. Aperi oculos tuos ⁊ uide: q̄a
nō mortui qui sunt in inferno. quorū
spiritus acceptus est a uisceribus suis
dabūt honorem et iustificationē dño:
sed anima que tristis est sup magni-
tudinē mali ⁊ incedit curua et in infir-
mis ⁊ cui⁹ oculi deficientes: et anima
esuriens dat tibi gloriā et iustitiā do-
mino: quia non secūdū iustitias pa-
trum nrorū nos fundim⁹ pces et peti-
mus misericordiā ante conspectū tuū
domine deus noster: sed quia misisti
iram tuā ⁊ furorem tuū sup nos: sicut

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

locutus es ī manu pueroꝝ tuoꝝ ꝓphetaꝝ dicens. Hec dicit dñs. Inclinate humerū vestrū ⁊ cervicem vestrā: ⁊ operam facite regi babilonis: ⁊ sedebitis in terra quā dedi patribꝫ vestris. Qđ si nō feceritis nec audieritis vocē dñi dei vestri operari regi babilonie defectionē vestrā faciā de civitatibꝫ iuda et a foris ierusalē: et auferā a vobis vocem iocūditatis ⁊ vocem gaudij et vocem sponsi ⁊ vocem sponse: et erit omnis terra sine vestigio ab inhabitantibus eam. Et non audierūt vocē tuā ut operarent regi babilonis: ⁊ statuisti verba tua que locutus es in manibus pueroꝝ tuoꝝ ꝓphetaꝝ: ut trāsferentur ossa regū nostroꝝ ⁊ ossa patrū nr̄oꝝ de loco suo. Et ecce sunt ꝓiecta in calore solis ⁊ in gelu noctis: ⁊ mortui sunt in doloribus pessimis in fame ⁊ in gladio ⁊ emissione. Et posuisti templū in quo inuocatū est nomē tuū in ipo sicut hec dies: ꝓpter iniquitatem domus israhel et domus iuda. Et fecisti ī nobis dñe deꝰ noster scōm omnē bonitatē tuā et scōm omnē miserationē tuā illā magnā sicut locutꝰ es in manu pueri tui moysi: ī die qua precepisti ei scribere legem tuā coram filijs israhel dicens. Si non obaudieritis vocem meā · multitudo hec magna conuertetur in minimā gentem quoniā eos dispgam: qā scio qꝫ me non audiet ꝓplus. Populus est enim dura cervice. Et conuertet ad cor suū in terra captiuitatis sue: et scient quia ego sum dñs deus eorū. Et dabo eis cor ⁊ intelligēt: et aures ⁊ audient. Et laudabūt me ī terra captiuitatis sue: et memores erunt nominis mei. Et auertent se a dorso suo duro et a maligmitatibus suis: quia reminiscentur viam patrū suoꝝ qui peccauerūt ī me. Et reuocabo illos in terrā quā iuraui patribus illoꝝ abraham ysaach ⁊ iacob: ⁊ dominabūtur eiꝰ. Et multiplicabo eos: ⁊ non minorabūtur. Et statuā illis testamentū altꝝ sempiternū: ut sim illis in deum: ⁊ ipi erūt michi in ꝓplm. Et nō mouebo āpliꝰ ꝓplm meū filios isrl̄ a terra quam dedi eis. iij.

Et nunc dñe deus israhel: anima in angustijs et spiritus anxius clamat ad te. Audi dñe et miserere qꝛa deus es misericors: ⁊ miserere nr̄i quia peccauimus ante te. Quia tu sedes in sempiternū: et nō peribimꝰ in euum. Dñe deus omnipotēs deus isrl̄ audi nūc orationem mortuoꝝ isrl̄ et filioꝝ ipoꝝ: quia peccauerūt ante te ⁊ nō audierunt vocem dñi dei sui: ⁊ agglutinata sūt nobis mala. Noli meminisse iniquitatis patrum nostroꝝ: sed memento manꝰ tue ⁊ nominis tui in tpe isto: quia tu es deus deus noster ⁊ laudabimꝰ te dñe: quia ꝓpter hoc dedisti timorem tuū in cordibus nr̄is · et ut invocemꝰ nomē tuū et laudemꝰ te in captiuitate nr̄a: quia cōuertimur ab iniquitate patrum nr̄oꝝ qui peccauerūt āte te. Et ecce nos ī captiuitate nr̄a sumꝰ hodie quo nos dispsisti in improperiū ⁊ in maledictionē ⁊ in peccatum scōm oīes iniquitates patrū nostroꝝ: qui discesserūt a te dñe deus noster. Audi israhel mādata vite: auribꝫ ꝑcipe ut scias prudentiā. Quid ē isrl̄ qꝫ ī terra inimicoꝝ es? Inueterasti ī terra aliena: coinquinatus es cum mortuis. Deputatꝰ es cū descendentibus in infernū: dereliquisti fontem sapientie. Nam si in via dei ambulasses: habitasses utiq; in pace sup terrā. Disce ubi sit prudentia ubi sit virtus ubi sit

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

intellectus: ut scias simul ubi sit lōgi-
turnitas vite z vire9: ubi sit lumē ocu-
lox z pax. Quis inuenit locum eius?
Et quis intrauit in thesauros eius?
Vbi sunt principes gentiū: et qui do-
minant? sup bestias que sunt sup ter-
ram? Qui in auibz celi ludūt: qui ar-
gentum thesaurizant et aurū in quo
confidūt homines: z non est finis ac-
quisitōnis eox. Qui argētū fabricāt:
et sollicitī sūt: nec ē inuentio opx suox.
Exterminati sunt et ad inferos descen-
derūt: z alij loco eox exsurrexerūt. Iuue-
nes viderūt lumen: z habitauerūt sup
terrā. Viam aūt discipline ignoraue-
runt: neq; intellexerūt semitas ei9: neq;
filij eox susceperūt eam. A facie ipsox
longe facta est. Non est audita i terra
chanaan: neq; visa est in theman. Fi-
lij quoq; agar qui exquisierūt prudē-
tiam que de terra est · negociatores ter-
re et theman: z fabricatores et exquisi-
tores prudentie z intelligentie: viam
aūt sapientie nescierūt: neq; cōmemo-
rati sunt semitas ei9. O israhel q̄ ma-
gna est domus dei: z ingens loc9 pos-
sessionis eius. Magnus z nō habēs
finē: excelsus z immensus. Ibi fuerūt
gigātes nominati: illi qui ab initio
fuerūt statura magna scientes bellum.
Non hos elegit dñs: neq; viam disci-
pline inuenerūt: ꝓterea perierunt. Et
quoniā nō habuerūt sapientiā: perie-
runt ꝓter suā insipientiā. Quis ascē-
dit in celū et accepit eam: z eduxit eam
de nubibus? Quis transfretauit ma-
re et inuenit illā: et attulit illā sup au-
rum electū? Non est qui possit scire vi-
as eius: neq; qui exquirat semitas ei9.
Sed qui scit uniuersa nouit eam: z in-
uenit eam prudentia sua. Qui ꝓpara-
uit terram in eterno tēpore: et repleuit
eam pecudibz et quadrupedibz. Qui
emittit lumē z vadit: z vocauit illud:
et obedit illi in tremore. Stelle autem
dederūt lumen in custodijs suis: z leta-
te sunt. Vocate sunt: z dixerunt. Adsu-
mus. Et luxerūt ei cū iocunditate: qui
fecit illas. Hic est deus noster: non estī-
mabitur alius aduersus eum. Hic ad-
inuenit omnē viam discipline: et tra-
didit illā iacob puero suo: z israhel di-
lecto suo. Post hec in terris visus est: z
cum hominibus cōuersat9 est.

iiij.

Hic liber mandatox dei: z lex que
est in eternū. Omnes qui tenent
eam peruenient ad vitam: qui aūt dere-
liquerūt eam in mortem. Cōuertere ia-
cob z appꝫhende eam: ambula p viam
ad splendorem eius contra lumen ei9.
Ne tradas alteri gloriā tuā: et dignī-
tatem tuā genti aliene. Beati sumus
israhel: quoniā que deo placent mani-
festa sunt nobis. Animequior esto
ꝓximus dei: memorabilis israhel. Venū-
dati estis gentibus non in ꝓditionē:
sed ꝓpter q̄d ī ira ad iracūdiā ꝓuoca-
stis dñm · traditi estis aduersarijs. Ex-
acerbastis enim eum qui fecit vos de-
um eternū: īmolantes demonijs et nō
deo. Obliti enī estis eū q̄ nutriuit vos:
et contristastis nutricem vestrā ihrlm.
Vidit enim iracūdiā a deo venientem
vobis: z dixit. Audite ciuitates syon.
Adduxit enī michi deus luctū magnū.
Vidi enim captiuitatē ꝓpli mei filiox
meox z filiax: quā sup duxit illis eter-
nus. Nutriui enim illos cū iocunditā-
te: dimisi aūt illos cū fletu z luctu. Ne-
mo gaudeat sup me viduā z desolatā:
a multis derelicta sum propter pecca-
ta filiox meox: quia declinauerūt a le-
ge dei. Iusticias aūt ipsius nescierūt:
nec ambulauerūt per vias mādatox

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dei: neq; per semitas veritatis eius cū iusticia ingressi sunt. Veniāt cōfines syon: & memorentur captiuitatem filiorū & filiaq; meaq;: quā supduxit illis eternus. Adduxit enim sup illos gentem de longinquo: gentem improbā et alterius lingue qui nō sunt reuereti senem: neq; pueroq; miserti sūt. Et abduxerūt dilectos vidue: et a filijs unicam desolauerūt. Ego aūt quid possū adiuuare vos? Qui enī adduxit sup vos mala: ipe vos eripiet de manibs inimicoq; vestroq;. Ambulate filij ambulate: ego enim derelicta sum sola. Exui me stola pacis: induā aūt me sacco obsecrationis: & clamabo ad altissimū in diebus meis. Animequiores estote filij: clamate ad dnm et eripiet vos de manu principū inimicoq;. Ego enim speraui in eternū salutem vestrā: et venit michi gaudiū a sancto super misericordia: q̄ veniet vobis ab eterno saluatore vestro. Emisi enim vos cū luctu & ploratu: reducet aūt vos michi deus cum gaudio & iocunditate in eternum. Sicut enim viderūt vicine syon captiuitatem vestrā a deo: sic videbūt et in celeritate salutem vestrā in deo: q̄ supueniet vobis cū honore magno et splendore eterno. Filij patiēter sustinete iram que supuenit vobis. Persecutus est enim te inimicus tuus: sed cito videbis pditionē ipsius: & sup cerui ces ipsius ascendes. Delicati mei ambulauerunt vias asperas: ducti sunt enim ut grex dirept9 ab inimicis. Animequiores estote filij: & plamate ad dnm. Erit enī memoria vestra ab eo qui duxit vos. Sicut enī fuit sensus vester ut errareris a deo: decies tantū iterū cōuertentes requiretis eum. Qui enim induxit vobis mala: ipe rursū adducet vobis sempiternā iocūditatē cum salute vestra. Animequior esto iherusalē. Exhortatur enim te: qui te nominauit. Nocentes parebūt qui te vexauerūt: & qui gratulati sunt in tua ruina punientur. Ciuitates quibs seruierunt filij tui punientur: & que accepit filios tuos. Sicut enim gauisa est in tua ruina & letata ē i casu tuo: sic cō tristabitur in sua desolatione. Et amputabitur exultatio multitudinis ei9: et gaudiū oniū ei9 erit in luctū. Ignis enim supueniet ei ab eterno in longis turnis diebus: & habitabitur a demonijs in multitudine temporis. Circūspice iherusalem ad orientē: & vide iocunditatē a deo tibi venientem. V.

Ece enim venūt filij tui: qs dimisisti dispsos venūt collecti ab oriente usq; ad occidentē: in verbo sancti gaudentes in honorem dei. Exue te iherusalē stola luctus et vexationis tue: & indue te decore & honore que a deo tibi est i gloria sempitna. Circūdabit te de9 dyployde iusticie: & imponet mitrā capiti tuo honoris eterni. Deus enim ostendet splendorem suū in te: oni q̄ sub celo est. Nominabit enim tibi nomē tuū a deo i sempiternū: pax iusticie & honor pietatis. Exsurge iherusalē et sta in excelso: et circūspice ad orientem et vide collectos filios tuos ab oriēte sole usq; ad occidentē: i verbo sancti gaudentes dei memoria. Exierunt enim abs te pedibus ducti ab inimicis: adducet aūt illos dominus ad te portatos in honorē sicut filios regni. Constituit enim de9 humiliare omnē montē excelsum et rupes pheniones: et conualles replere in equalitatē terre: ut ambulet israhel diligenter in honorem dei. Obumbrauerūt autem

silue: z omne lignū suauitatis israhel mandato dei. Adducet enim deꝰ isrl cum iocūditate in lumine maiestatis sue: cum misericordia z iustitia que ē ex ipo. Incipit exemplū eple eiusdem quā misit iheremias ad abductos captiuos in babiloniā a rege babiloniorum: ut annūciaret illis secundum quod preceptum est illi a deo. vj

Propter peccata que peccastis ante deū: abducemini in babiloniā captiui a nabuchodonosor rege babiloniorū. Ingressi itaqz in babilonē eritis ibi annis plurimis et tempus lōgū usqz ad generationes septē: post hoc aūt educā vos inde cum pace. Nunc aūt videbitis i babilonia deos aureos z argēteos z lapideos z ligneos i humeris portari: ostentantes metū gentibus. Videte ergo ne z vos similes efficiamini factis alienis z metuatis: z metus vos capiat in ipis. Visa itaqz turba de retro et ab ante: orātes dicite in cordibus vestris. Te oportet adorari dne. Angelꝰ aūt meꝰ vobiscū est. Ipse aūt exquirā animas vras. Nam ligna ipsoꝝ polita a fabro ipa etiā inaurata z inargēta falsa sūt: z nō possūt loqui. Et sicut virgini amanti ornamenta: ita accepto auro fabricata sūt. Coronas certe aureas habēt sup capita sua dii illoꝝ: unde subtrahūt sacerdotes ab eis aurū z argentū: z erogant illud in semetipis. Dant aūt z ex ipo pstitutis et meretrices ornāt: z iterū receperint illud a meretricibus ornant deos suos. Hii aūt non liberantur ab erugine et tynea. Optis aūt illis veste purpurea extergent facē ipsoꝝ pter puluerē domus: q est plurimꝰ inter eos. Sceptrū aūt habet ut homo sicut iudex regionis:

qui in se peccantem non interficit. Habet etiā in manu gladiū et securim: se aūt de bello et a latronibus non liberat. Unde vobis notū sit: quia non sūt dii. Nō ergo reueremini eos. Sicut enim vas hominis fractū inutile efficitur: tales sunt z dii illoꝝ. Cōstitutis illis i domo: occli eoꝝ plenū sūt puluere a pedibus in troeuntiū. Et sicut alicui qui regem offendit circūsepte sunt ianue: aut sicut ad sepulcrū adductum mortuum ita tutant sacerdotes ostia clausuris z seris: ne a latronibz exspolientur. Lucernas accendūt illis: z quidem multas: ex quibz nullā videre possunt. Sunt aūt sicut trabes in domo. Corda vero eorū dicūt elingere serpentes qui de terra sūt dū comedūt eos et vestimentū ipsoꝝ: z nō sentiūt. Nigre fiūt facies eoꝝ a fumo: qui in domo fit. Supra corpus eoꝝ z supra caput eoꝝ volant nocue z hyrundines: z aves etiā similiter z catte. Unde sciatis quia non sunt dii. Ne ergo timueritis eos. Aurū etiā qđ habet ad speciē est: nisi aliquis extersierit eruginē nō fulgebunt. Neqz enim dum cōflarent sentiebant: ex omni pcio empta sunt i quibus spiritus nō est in ipis. Sine pedibus in humeris portant: ostentātes ignobilitatē suā hominibz. Confundantur etiā qui colūt ea. Propterea si ceciderint in terrā a semetipis nō consurgūt: neqz si quis eum statuerit rectū per semetipm stabit: sed sicut mortuis humeri illis apponētur. Hostias illorum vendūt sacerdotes ipsoꝝ z abutūtur: similiter z mulieres eoꝝ decerpēres neqz infirmo neqz mendicāti aliquid impertiūt de sacrificiis eoꝝ: fere z menstruate eos contingūt. Scientes itaqz ex his quia non sunt dii: ne timeatis

eos. Vnde enī vocant dīj? Quia mulieres apponūt dijs argenteis et aureis ꝛ lignēis: ꝛ in domibꝫ eoꝝ sacerdotes sedent habentes tunicas scissas et capita ꝛ barbā rasam: quoꝝ capita nuda sunt. Rugiūt aūt clamātes cōtra deos suos: sicut i cena mortui. Vestimenta eoꝝ auferunt sacerdotes: et vestiūt uxores suas ꝛ filios suos. Neq; si quid mali patiūtur ab aliquo neq; si quid boni poterūt retribuere: neq; regem cōstituere possunt neq; auferre. Similiter neq; dare diuitias possunt: neq; malū retribuere. Si qs illis votum vouerit ꝛ nō reddiderit: neq; hoc requirūt. Hominē a morte nō liberāt: neq; infirmū a potentiore eripiūt. Hominē cecū ad uisum non restituūt: de necessitate hominē non liberabūt. Vidue non miserebūtur: neq; orphanis bene facient. Lapidibus de mōte similes sunt dij illoꝝ ligniei ꝛ lapidei ꝛ aurei et argentei: qui aūt colūt ea cōfundētur. Quomō ergo estimādū est aut dicendū illos esse deos? Adhuc enim ipīs caldeis non honorātibus ea: q̄ cum audierint mutū non posse loquī offerūt illud ad bel: postulātes ab eo loqui: quasi possint sentire quī nō habēt motū. Et ipī cū intellexerint: relinquent ea. Sensum enim non habent ipī dij illoꝝ. Mulieres aūt circūdate funibꝫ in uijs sedent: succendētes ossa oliuaꝝ. Cū aūt aliqua ex ipīs abstracta ab aliquo transeūte dormierit: pxime sue exprobrat q̄ ea non sit digna habita sicut ipa: neq; funis eius diruptus sit. Omnia aūt que illis fūt falsa sunt. Quomō estimādū aut dicendū est illos esse deos? A fabris aūt ꝛ aurificibꝫ facta sūt. Nichil aliud erūt nisi id qđ volūt esse sacerdotes. Aurifices etiā ipī qui ea faciunt non sunt multi temporis. Nūquid ergo possunt ea q̄ fabricata sūt ab ipīs esse dij? Reliquerunt aūt falsa et opprobriū · postea futuris. Nam cum supuenerit illis plū et mala: cogitant sacerdotes ubi se absondant cum illis. Quomō ergo sentiri debeāt quoniā dij sunt qui nec de bello se liberāt: neq; de malis se eripiūt? Nam cum sint lignea et inaurata et argentata: sciētur postea quia falsa sunt ab uniūsis gentibꝫ et regibꝫ que manifestata sunt quia non sunt dij: sed opera manuū hominū · ꝛ nullū opꝰ dei cū illis. Vnde ergo notū est q̄a non sūt dij: sed opera manuū hoīm: ꝛ nullum dei opꝰ i ipsis ē. Regē regioni nō suscitant: neq; pluuiā hominibꝫ dabunt. Iudiciū quoq; non discernent: neq; regiones liberabunt ab iniuria: quia nichil possunt sicut cornicule inter mediū celi et terre. Ecenī cū incīderit ignis in domū deoꝝ ligneoꝝ ꝛ argenteoꝝ ꝛ aureoꝝ: sacerdotes quidē ipsoꝝ fugient et liberabuntur: ipī uero sicut trabes i medio cōburentur. Regi aūt et bello nō resistent. Quomō ergo estimandū ē aut recipiēdū quia dij sūt? Non a furibꝫ neq; a latronibꝫ se liberabūt dij ligniei ꝛ lapidei ꝛ inaurati ꝛ inargētati: quibꝫ iniqui fortiores sūt. Auru et argentū et uestimentū quo operti sunt auferent illis et abibūt: nec sibi auxiliū ferent. Itaq; melius est esse regem ostentantē uirtutē suā aut uas in domo utile i quo gloriabitur qui possidet illud q̄ falsi dij: uel ostiū i domo qđ custodit que in pace sunt: q̄ falsi dij. Sol quidē et luna ac sidera cum sint splendida et emissa ad utilitates obaudiunt: similiter et fulgur cū apparuerit ꝙspicuū est. Idipm aūt

et spiritꝰ in omni regione spirat: et nubes quibꝫ cum imperatū fuerit a deo gambulare in universum orbem: perficiūt qđ imperatū est eis. Ignis etiam missus desup ut consumat montes et siluas: facit qđ ꝓceptū est ei. Hec autē neqꝫ speciebus neqꝫ virtutibus uni eorum similia sunt. Unde neqꝫ estimandum est neqꝫ dicendū illos esse deos: quādo non possunt neqꝫ iudiciū iudicare: neqꝫ facere hominibꝫ. Scientes itaqꝫ quia non sunt dij: ne ergo timueritis eos. Neqꝫ enī regibꝫ maledicēt: neqꝫ benedicent. Signa enim in celo gentibus non ostendunt: neqꝫ ut sol lucebūt: neqꝫ illuminabūt ut luna. Bestie meliores sunt illis: que possunt fugere sub tectū ac ꝓdesse sibi. Nullo itaqꝫ modo nobis est manifestū quia sūt dij: ꝓter qđ ne timeatis eos. Sicut enim in curumerario formido nichil custodit: ita sūt dij illoꝝ ligniei et argentei et inaurati. Eodē modo et in orto spina alba: supra quā omnis auis sedet. Similiter et mortuo ꝓiecto in tenebris: similes sunt dij illoꝝ ligniei et inaurati et inargentati. Et purpura qꝫ et murice q̄ supra illos tineant scietis utiqꝫ: quia non sunt dij. Ipsi etiā postremo comedūtur: et erit opprobrium in regione. Melior est homo iustus qui non habet simulacra: nā erit longe ab opprobriis. Explicit liber baruch

Incipit ꝓlogꝰ in ezechielē ꝓphetam.

Ezechiel ꝓpheta cum ioakim rege iuda captiuus ductus est in babilonem: cuiqꝫ his qui cū eo captiui fuerāt ꝓpheauit penitentibꝫ ne ad ieremie uaticinium se ultro adulantibꝫ tradidissent: et uiderent adhuc urbem ierosolimā stare. quā ille ruinam esse ꝑdixerat. Tricesimo aūt etatis sue anno et captiuitatis quinto exorsus ē ad cōcaptiuos loqui. Et eodē tpe licet posterior hic in caldea: ieremias in iudea propheauerūt. Sermo eius nec satis disertus nec ad modū rusticus est: sed ex utroqꝫ medie temperatꝰ. Sacerdos et ipse fuit sicut ieremias: principia voluminis et finem magnis habens obscuritatibꝫ inuoluta. Sed et vulgata eius editio non multū distat ab hebraico. Unde satis miror quid causę extiterit: ut si eosdem in omnibus libris habemus interpres: in aliis eadem in aliis diuersa trāstulerūt. Legite igit et hunc iuxta translationē nostrā: quoniam per cola scriptus et comata manifestiorem legentibus sensum tribuit. Si autem amici mei et hunc subsannauerunt dicite eis qꝫ nemo eos compellat ut scribant. Sed uereor ne illud eis eueniat quod grece significantius dicitur ut uocentur fagolidori quod est mādducātes senecias. Explicit ꝓlogꝰ

Incipit Ezechiel propheta.

Et factum est in tricesimo anno in qrto in quīta mensis: cū essem in medio captiuoꝝ iuxta fluuium chobar: aperti sunt celi et vidi visiones dei. In quīta mensis ipe ē ānus quinti transmigrationis regis ioakim: factū est verbū dñi ad ezechielē filiū buzi sacerdotem in terra caldeoꝝ secus flumen chobar. Et facta est sup eum ibi manus dñi. Et vidi: et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone: et nubes magna et ignis inuoluens. Et splendor in circuitu ei⁹: et de medio ignis quasi species electri: id est de medio ignis. Et in medio ei⁹

similitudo quatuor animaliū et hic aspectus eorū. Similitudo hominis in eis. Et quatuor facies uni: et quatuor penne uni. Et pedes eoꝝ pedes recti: et planta pedis eorū quasi planta pedis vituli: et scintille quasi aspect⁹ eris rādentis. Et man⁹ hominis sub pennis eoꝝ in quatuor partibz: et facies et pennas p quatuor partes habebāt: iunctiq; erant penne eoꝝ alteri⁹ ad alterū. Non reuertebātur cum incederēt: sed unūqdq; ante faciē suā gradiebatur. Similitudo aūt vultus eoꝝ facies hominis et facies leonis a dextris ipoꝝ quatuor: facies aūt bouis a sinistris ipsorū quatuor: et facies aquile desuper ipsoꝝ quatuor: et facies eoꝝ et penne eoꝝ extente desup. Due pēne singulorū iungebant: et due tegebāt corpora eoꝝ. Et unūqdq; eoꝝ corā facie sua ambulabat. Vbi erat impet⁹ spirit⁹ illuc gradiebātur: nec reuertebantur cum ambularent. Et similitudo animaliū aspectus eorū quasi carbonū ignis ardentiū: et quasi aspectus lampadaꝝ. Ipse erat visio discurrens i medio animaliū: splendor ignis et de igne fulgur egrediens. Et animalia ibant et reuertebant: in similitudinem fulguris choruscātis. Cunq; aspicerē animalia: apparuit rota una sup terram iuxta animalia habens quatuor facies. Et aspect⁹ rotaꝝ et opus eaꝝ ꝙsi visio maris: et una similitudo ipaꝝ quatuor: et aspect⁹ eaꝝ et opera quasi sit rota in medio rote. Per quatuor partes eaꝝ euntes ibant: et non reuertebantur cū ambularent. Statura q; erat rotis et altitudo: et horribilis aspectus: et totum corpus oculis plenum in circuitu ipsaꝝ quatuor. Cunq; ambularent animalia: ābulabāt pariter et rote iuxta ea: et cū eleuarent̄ animalia de terra: eleuabantur simul et rote. Quocūq; ibat spiritus: illuc eunte spiritu: et rote pariter leuabātur sequētes eum. Spiritus enim vite erat in rotis. Cū euntibz ibant: et cū stantibz stabāt: et cū eleuatis a terra: pariter eleuabātur et rote sequentes ea: quia spiritus vite erat in rotis. Et similitudo sup caput animaliū firmamenti quasi aspectus cristalli horribilis: et extente sup capita eoꝝ desup. Sub firmamento aūt penne eoꝝ erecte alteri⁹ ad alteꝝ. Vnūqdq; duabz alis velabat corpus suū: et alterū similiter velabatur. Et audiebā sonū alaꝝ quasi sonū aquarū multarum: quasi sonū sublimis dei. Cū ambularent quasi sonus erat multitudinis: ut sonu castroꝝ. Cunq; starent dimittebātur penne eorū. Nā cū fieret vox super firmamentū qđ erat sup caput eoꝝ: stabāt et submittebāt alas suas. Et sup firmamentū qđ erat imminens capiti eoꝝ quasi aspect⁹ lapidis saphiri. Similitudo throni: et sup similitudinē throni similitudo quasi aspectus hominis desup. Et vidi q̄si speciem electri: velut aspectū ignis intrinsec⁹ eius per circuitū: a lumbis eius et desup: et a lumbis eius usq; deorsum vidi q̄si speciem ignis splendentis in circuitu: velut aspectū arcus cum fuerit in nube in die pluuie. Hic erat aspect⁹ splēdoris p gyrū: hec visio similitudinis gl̄e dn̄i.

Et vidi et recidi in faciē meā: et audiui vocem loquentis. Et dixit ad me. Fili hominis sta sup pedes tuos: et loquar tecum. Et ingressus ē in me spiritus postq; locutus est michi: et statuit me supra pedes meos. Et audiui loquentē ad me et dicentem. Fili hominis: mitto ego te ad filios isrl'.

ad gentes apostatrices que recesserũt a me. Patres eoꝝ ꝓuaricati sũt pactũ meũ usq; ad diem hanc: z filij dura facie z indomabili corde sunt ad quos ego mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit dñs deus: si forte uel ipi audiãt: et si forte quiescant: quoniã domus exasperans est: et scient quia ꝓpheta fuerit in medio eoꝝ. Tu ergo fili hominis ne timeas eos neq; sermones eoꝝ metuas: quoniã incredulj z subuersores sunt tecum: et cum scorpionibz habitas. Verba eoꝝ ne timeas: z vultꝰ eoꝝ ne formides: quia domus exasperãs est. Loqueris ergo uerba mea ad eos si forte audiant z quiescãt: quoniã irritatores sũt. Tu aũt fili hominis audi quecunq; loquor ad te: z noli esse exasperãs sicut domꝰ exasperatrix ẽ. Apri os tuũ: z cõede quecũq; ego do tibi. Et vidi: z ecce manꝰ missa ad me: i ꝙ erat inuolutꝰ liber: z expãdit illũ coram me ꝙ erat scriptꝰ intꝰ z foris: z scripte erãt in eo lamẽtationes et carmẽ et ue. iij.

Et dixit ad me. Fili hominis: quicunq; inueneris cõede. Comede volumen istud: z vadens loquere ad filios israhel. Et aperui os meũ: z cibauit me volumine illo. Et dixit ad me. Fili hominis: uenter tuus comedet: z uiscera tua cõplebũtur volumine isto quod ego do tibi. Et comedi illud: et factũ est in ore meo sicut mel dulce. Et dixit ad me. Fili hominis vade ad domũ isrl: z loqueris verba mea ad eos. Nõ enim ad ꝓfundi ẽmonis z ignote lingue tu mitteris ad domũ isrl: neq; ad ꝓfundos nimios ꝓfundi ẽmonis z ignote lingue: quoꝝ nõ possis audire sermones. Et si ad illos mitterẽris ipi audirent te. Domus aũt israhel nolunt audire te: quia nolũt audire me.

Omnis quippe domꝰ israhel attrita fronte est: z duro corde. Ecce dedi faciẽ tuã valentiorem faciebz eoꝝ: z frontẽ tuã duriorem frontibz eoꝝ: ut adamãtem z ut silicem dedi faciẽ tuã. Ne timeas eos neq; metuas a facie eoꝝ: quia domus exasperãs est. Et dixit ad me. Fili hominis: omnes sermones meos quos ego loquor ad te assume in corde tuo: z auribz tuis audi: z vade ingredere ad transmigrationẽ ad filios ꝓpli mei: z loqueris ad eos: z dices eis. Hec dicit dñs deus: si forte audiant z quiescant. Et assumpsit me spiritus: et audiui post me vocem cõmotionis magne: benedicta gloria dñi de loco suo: z vocem alarũ animaliũ percutientiũ alterã ad alteram: et vocem rotaꝝ sequentiũ animalia: z vocem commotionis magne. Spiritꝰ quoq; leuauit me z assumpsit me: z abij amarꝰ in indignatione spiritꝰ mei. Manus enim dñi erat mecũ confortãs me. Et veni ad trãsmigrationẽ ad aceruũ nouarũ frugũ: ad eos qui habitabãt iuxta flumen chobar: z sedi ubi illi sedebant: z mansi ibi septem diebz merẽs in medio eorũ. Cum aũt ptransissent septem dies: factũ est verbũ dñi ad me dicens. Fili hominis: speculatorẽ dedi te domui israhel: z audies de ore meo verbũ: z annũciabis eis ex me. Si dicẽte me ad impiũ morte morieris: nõ annũciaueris ei: neq; locutꝰ fueris ut auertat̃ a via sua impia z viuat: ipe impius in iniquitate sua morietur: sanguinẽ aũt eius de manu tua requirã. Si aũt tu annũciaueris impio: et ille non fuerit cõuersus ab impietate sua et a via sua impia: ipe quidẽ in impietate sua morietur: tu aũt animã tuã liberasti. Sed et si conuersus iustus a

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

iustitia sua fuerit · et fecerit iniquitatē:
ponā offendiculū coram eo. Ipse mo-
rietur: quia non annūciasti ei. In pec-
cato suo morietur: ⁊ nō erūt in memo-
ria iustitie eius quas fecit: sanguinē
vero eius de manu tua requirā. Si aūt
tu annūnaueris iusto ut nō peccet iu-
stus · ⁊ ille nō peccauerit: uiuēs uiuet
quia annūciasti ei: ⁊ tu animā tuā li-
berasti. Et facta est sup me manꝰ dñi:
et dixit ad me. Surgēs egredere ī cam-
pū: et ibi loquar tecū. Et surgēs egres-
sus sū in cāpū: ⁊ ecce ibi gloria dñi sta-
bat ꝟsi gloria quā uidi iuxta fluuiū
chobar: et cecidi ī faciē meā. Et ingres-
sus ē in me spiritꝰ · ⁊ statuit me sup pe-
des meos: ⁊ locutꝰ ē michi: ⁊ dixit ad
me. Ingredere: ⁊ includere ī medio do-
mus tue. Et tu fili hominis · ecce data
sūt sup te uincula et ligabūt te in eis · et
nō egredieris in medio eorꝫ: ⁊ linguā
tuā adherere faciā palato tuo et eris
mutꝰ · nec ꝟsi uir obiurgās: qꝛa domꝰ
exasperās ē. Cū aūt locutꝰ fuero tibi · a-
periā os tuū: ⁊ dices ad eos. Hec dicit
dñs deꝰ. Qui audit audiat · ⁊ q̄ desistit
quiescat: qꝛa domꝰ exasperās est. iij.

Et tu fili hominis · sume tibi late-
rem ⁊ pones eum corā te: ⁊ descri-
bes in eo ciuitatem iherusalē. Et ordi-
nabis aduersus eam obsidionē: ⁊ edi-
ficabis munitiones ⁊ cōportabis ag-
gerem: ⁊ dabis cōtra eam castra · ⁊ po-
nes arietes ī gyro. Et tu sume tibi sar-
taginē ferreā · ⁊ pones eam in murū fer-
reū inter te et inter ciuitatem: et obfir-
mabis faciē tuā ad eam et erit in obsi-
dionē: ⁊ circūdabis eam. Signū est
domui israhel. Et tu dormies sup la-
tus tuū sinistrū: ⁊ pones iniquitates
domus israhel sup eo numero dierū
quibꝫ dormies sup illud: et assumes
iniquitates eorꝫ. Ego autem dedi tibi
annos iniquitatis eorꝫ numero dierū
trecentos ⁊ nonaginta dies: et porta-
bis iniquitatē domꝰ israhel. Et cum
cōpleueris hec · dormies sup latꝰ tuū
dextrū secūdo: ⁊ assumes iniquitatē
domus iuda quadragīta diebꝫ. Die
pro anno: diem inquā p anno dedi
tibi. Et ad obsidionē ierusalē duectes
faciē tuā: ⁊ brachiū tuū erit extentū: et
prophetabis aduersus eam. Ecce cir-
cūdedi te uinculis: ⁊ non te cōuertes a
latere tuo in latus aliud: donec cōple-
as dies obsidionis tue. Et tu sume ti-
bi frumentū ⁊ ordeū ⁊ fabam ⁊ lentē et
miliū et uiciā · et mittes ea ī uas unū:
et faces tibi panes numero dierꝫ qui-
bus dormies sup latus tuū. Trecentis
et nonaginta diebꝫ comedes illud. Ci-
bus aūt tuus quo uescēris: erit in pon-
dere uiginti stateres in die. A tempore
usqꝫ ad tempꝰ comedes illud. Et aquā
in mensura bibes sextam partem hin.
A tempore usqꝫ ad tempꝰ bibes illud.
Et quasi succinericiū ordeaceū come-
des illud: et stercore qđ egredit de ho-
mine operies illud in oculis eorꝫ. Hec
dicit dñs. Sic comedēt filij israh panē
suū pollutū inter gētes: ad quas eiciā
eos. Et dixi. Ah ah ah dñe deus. Ec-
ce anima mea nō est polluta: ⁊ morti-
nū ⁊ laceratū a bestijs nō comedi ab
infantia mea usqꝫ nūc: ⁊ nō est ingres-
sa os meū omnis caro immūda. Et
dixit ad me. Ecce dedi tibi fimū boum
pro stercoribꝫ humanis: et facies pa-
nem tuū ī eo. Et dixit ad me. Fili hois:
ecce cōterā baculū panis ī ihrlm et cō-
dent panē suū in pōdere ⁊ in sollicitu-
dine: ⁊ aquā in mensura et ī āgustia
bibent: ut deficientibus pane et aqua
corruat unusquisq; ad fratrem suū: et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

contabescrat i iniquitatibus suis. v

Et tu fili hominis sume tibi gladiū acutū radentem pilos: ⁊ assumes eum et duces per caput tuū et per barbā tuā: ⁊ assumes tibi stateras ponderis ⁊ diuides eos. Tertiā partē igni combures in medio ciuitatis iuxta cōpletionē dierū obsidionis: ⁊ assumes tertiā partem ⁊ concides gladio in circuitu eius: tertiā vero aliā disperges in ventū ⁊ gladiū nudabis post eos. Et sumes inde paruū numerū et ligabis eos in sūmitate pallij tui: ⁊ ex eis rursū tolles ⁊ picies eos in medio ignis ⁊ combures eos igni: et ex eis egredietur ignis in omnē domū israel. Hec dicit dns deus. Ista est ierusalē. In medio gentiū posui eā: et in circuitu eius terras. Et contempsit iudicia mea ut plus esset impia ꝙ gentes: et pcepta mea ultra ꝙ terre que in circuitu eiꝰ sunt. Iudicia enī mea piecerūt: et in pceptis meis nō ambulauerunt. Idcirco hec dicit dns deus. Quia superastis gentes que in circuitu vestro sunt et in pceptis meis nō ambulastis et iudicia mea non fecistis: ⁊ iuxta iudicia gentiū que in circuitu vestro sūt nō estis operati: ideo hec dicit dns deꝰ. Ecce ego ad te: ⁊ ipe ego faciā i medio tui iudicia in oculis gentiū: ⁊ faciā in te qd nō feci ⁊ quibꝫ similia ultra non faciā: pter oīes abominatōnes tuas. Ideo comedēt patres filios in medio tui: et filij comedent patres suos. Et faciā in te iudicia: ⁊ ventilabo uniuersas reliquias tuas in omnē ventū. Idcirco viuo ego dicit dns deꝰ nisi pro eo qd sanctū meū violasti in oīb⁹ offensionibꝫ tuis et in cunctis abominationibꝫ tuis: ego quoqꝫ cōfringā: et nō parcet oculꝰ meꝰ ⁊ nō miserebor. Tercia pars tui peste morietur ⁊ fame consumetur i medio tui: ⁊ tercia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo. Terciā vero partē tuā i omnē vētū dispgā: et gladiū euaginabo post eos. Et cōplebo furorē meū: et requiescere faciā indignationē meā in eis: et cōsolabor. Et scient quia ego dns locutus sum in zelo meo: cū impleuero omnē indignationē meā in eis. Et dabo te in desertū et in opprobriū gentibꝫ que i circuitu tuo sunt: in cōspectu omnis pretereūtis. Et eris opprobriū et blasphemia exemplū et stupor in gentibꝫ que in circuitu tuo sunt: cū fecero in te iudicia in furore ⁊ in indignatione ⁊ in increpationibꝫ ire que ego dns locutus sum: quando misero sagittas famis pessimas que erūt mortifere: et quas mittā ut dispdam vos. Et famē congregabo sup vos: ⁊ conterā in vobis baculum panis: et immittā i vos famem et bestias pessimas usqꝫ ad interneciōnem. Et pestilentia et sanguis trāsibūt p te: ⁊ gladiū inducam super te. Ego dominus locutus sum. vj.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciē tuā ad mōtes israhel: et pphetabis ad eos ⁊ dices. Mōtes israhel audite verbum dñi dei. Hec dicit dns deꝰ mōtibus ⁊ collibus rupibus ⁊ vallibꝫ. Ecce ego inducā sup vos gladiū et dispdam excelsa vestra: ⁊ demoliar aras vestras ⁊ cōfringā simulacra vra: ⁊ deiciā interfectos vestros ante ydola vestra. Et dabo cadauera filiorꝫ israhel ante faciē simulacrorꝫ vestrorꝫ: et dispgam ossa vestra circū aras vestras in oīb⁹ habitatōnibus vestris. Urbes deserte erūt: et excelsa demolientur et dissipabūtur: et interibūt are vre et

confringent: z cedabūt ydola vestra
et cōterent delubra vra: z delebunt opera
ra vra: z cadet interfect⁹ i medio vri: z scie
tis qa ego sum dns. Et relinquā i vo
bis eos q̄ fugerit gladiū in gentibz cū
dispsero vos in terris: z recordabūtur
mei liberati vestri in gentibz ad quas
captiui ducti sunt: qa cōtriui cor eoz
qd fornicāt z recedens a me. et oculos
eoz fornicātes post ydola sua: z displi
cebūt sibimet sup malis que fecerant
in vniuersis abominatonibz illis: et
scient quia ego dns. non frustra locu
tus sum ut facerem eis malū hoc. Hec
dicit dns deus. Percute manū tuā et
allide pedē tuū: z dic hey ad omnes ab
ominatones maloz domus israhel:
quia gladio fame z pestc ruituri sunt.
Qui longe est peste morietur: qui aūt
prope. gladio corruet: z qui relict⁹ fue
rit z obsessus fame morietur. Et com
plebo indignationē meā in eis: z scie
tis quia ego dns cum fuerint interfecti
vestri in medio ydoloꝝ vestroꝝ in cir
cuitu araꝝ vestraꝝ in omni colle excel
so. z in cūctis cumitatibus montiū: et
subtus omne lignū nemorosū et sub
tus vniuersam quercū frondosam ubi
accenderūt thura redolentia vniuersis
ydolis suis. Et extendā manū meā sup
eos: z faciā terrā eoz desolatā z destitu
tam a deserto deblatha i omnibz habita
tonibz eoz: z scient qa ego dns. viij.

Et factus est sermo dni ad me di
cens. Et tu fili hominis: hec di
cit dns deus terre israhel. Finis venit:
venit finis sup quatuor plagas terre.
Nūc finis sup te: z immittā furorem
meū in te. Et iudicabo te iuxta vias tu
as: z ponā cōtra te omnes abomina
tiones tuas. Et non parcet oculꝰ meꝰ
sup te z non miserebor: sed vias tuas
ponā sup te et abominationes tue in
medio tui erūt: z scietis qa ego dns. Hec
dicit dns deꝰ. Afflictio una: afflictio
ecce venit. Finis venit: venit finis. Evi
gilauit aduersū te: ecce venit. Venit cōtri
tio sup te q habitas i terra. Venit tēpus:
prope est dies occisionis: z nō gloriē
mōtiū. Nūc de pximo effundā ira
mea sup te: et cōplebo furorē meū i te.
Et iudicabo te scdm vias tuas: z im
ponā tibi oīa scelera tua. Et nō par
cet oculus meꝰ nec miserebor: sed vias
tuas imponā tibi. z abominationes
tue i medio tui erūt: z scietis quia ego
sum dns percutiēs. Ecce dies: ecce venit.
Egressa est cōtritio: floruit virga. ger
minauit superbia: iniquitas surrexit in
virga impietatis. Nō ex eis et non ex
ipso: neq; ex sonitu eoz: z non erit re
quies in eis. Venit tempus: appropi
quauit dies. Qui emit nō letetur. et q̄
vendit nō lugeat. quia ira sup omnē
pplm eiꝰ: quia qui vendit ad id qd ven
didit nō reuertetur: z adhuc in viuen
tibz vita eoz. Visio enī ad omnē mul
titudinē eiꝰ nō regredietꝰ. z vir i iniqui
tate vite sue nō cofortabitur. Canite tu
ba: pparentur omnes: z nō ē qui vadat
ad pliū. Ira enim mea sup omnē mul
titudinē eiꝰ. Gladius foris: pestis z fa
mes intrinsecꝰ. Qui in agro ē gladio
morietur: z qui in ciuitate. pestilentia
et fame deuorabūtur: z saluabūtur q̄
fugerint ex eis. Et erūt in mōtibus ql
columbe cōuallium: omnes trepidi:
vnusquisq; in iniquitate sua. Omnes
manus dissoluētur: z omnia genua
fluent aquis. Et accingent se cilicijs. z
operiet eos formido: z in omni facie
confusio: z in vniuersis capitibz eorū
caluicīū. Argentū eoz foris picietur:
et aurū eoz i sterquilinū erit. Argētū

eoꝝ et auꝝ eoꝝ nō valebit liberare eos:
in die furoris dñi. Animā suā nō sa-
turabūt ⁊ ventres eoꝝ nō implebunt:
quia scādalū iniquitatis eoꝝ factū ē:
et ornamentū moniliū suoꝝ in super-
biā posuerūt: ⁊ imagines abomina-
tionū suaꝝ et simulacroꝝ fecerūt ex eo.
Propter hoc dedi eis illud in immū-
diciā: ⁊ dabo illud in manꝰ alienorū
ad diripiendū ⁊ impijs terre in p̄dam:
et contaminabūt illud. Et auertā fa-
ciem meā ab eis: ⁊ violabūt archanū
meū: et introibūt in illud emissarij. et
contaminabūt illud. Fac cōclusionē:
quoniā terra plena est iudicio sangui-
nū: ⁊ ciuitas plena iniquitate. Et ad-
ducā pessimos de gentibꝫ: et posside-
bunt domos eorū. Et quiescere faciā
superbiā potentiū: ⁊ possidebūt sancta-
ria eoꝝ. Angustia supueniente requi-
rent pacem: ⁊ non erit. Cōturbatio su-
per cōturbationē veniet: ⁊ audiꝰ sup
auditū. Et querent visionē de ꝓpheta:
et lex peribit a sacerdote: et consiliū a
senioribꝫ. Rex lugebit: ⁊ principes in-
dicentur merore: ⁊ manꝰ ꝑpli terre con-
turbabūtur. Secūm viā eoꝝ faciā eis:
et secundū iudiciū eoꝝ iudicabo eos:
et scient quia ego dominus. viij.

Et factū est in anno sexto. in sexto
mense in quinta mensis: ego se-
debā in domo mea: ⁊ senes iuda sede-
bant coram me. Et cecidit ibi super me
manꝰ dñi dei. Et vidi: et ecce similitu-
do quasi aspectus ignis. Ab aspectu
lumboꝝ eiꝰ ⁊ deorsum ignis: ⁊ a lum-
bis eiꝰ ⁊ sursum. ꝙsi aspectus splendo-
ris: ⁊ visio electri. Et emissa similitudo
manꝰ apprehendit me in cincinno capi-
tis mei: ⁊ eleuauit me spiritus inter ce-
lum ⁊ terrā: ⁊ adduxit me in ihrlm in
visione dei iuxta ostiū interius. quod
respiciebat ad aquilonē. vbi erat statu-
um ydolū zeli ad ꝓuocandā emula-
tionē. Et ecce ibi gloria dei isrl̄ secūdū
visionē quā videram in cāpo: ⁊ dixit ad
me. Fili hominis: leua oculos tuos
ad viā aquilonis. Et leuaui oculos
meos ad viam aquilonis: ⁊ ecce ab a-
quilone porte altaris. ydolū zeli i ipo
introitu. Et dixit ad me. Fili hominis:
putas ne vides tu quid isti faciūt. ab-
ominationes magnas quas domus
israhel facit hic. ut pcul recedā a san-
ctuario meo? Et adhuc cōuersus. vide-
bis abominationes maiores. Et in-
troduxit me ad ostiū atrij. Et vidi: et
ecce foramē vnū i pariete. Et dixit ad
me. Fili hominis: fode parietē. Et cū
fodissem parietē: apparuit ostiū vnū.
Et dixit ad me. Ingredere: ⁊ vide abo-
minationes pessimas quas isti faciūt
hic. Et ingressus vidi: ⁊ ecce omnis si-
militudo reptiliū et animaliū abo-
minatio: ⁊ vniuersa ydola domꝰ israhel depicta erant in pariete in circuitu
ꝙ totum. Et septuaginta viri de senio-
ribus domus israhel. et iechonias fi-
lius saphan stabat in medio eoꝝ stan-
tiū ante picturas: ⁊ vnusquisq; habe-
bat thuribulū in manu sua: ⁊ vapor
nebule de thure consurgebat. Et dixit
ad me. Vidisti fili hoīs que senio-
res domꝰ israhel faciūt in tenebris:
vnusquisq; in abscondito cubilis sui.
Dicūt enim. Nō videt dñs nos. Dere-
liquit dñs terrā. Et dixit ad me. Ad-
huc cōuersus videbis abominationeꝫ
maiores quas isti faciūt. Et introdu-
xit me per ostiū porte domus dñi qd
respiciebat ad aquilonē. Et ecce ibi mu-
lieres sedebāt plāgentes adonidē. Et
dixit ad me. Vidisti fili hoīs. Ad-
huc auersus videbis abominationes

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

maiores hȳs. Et introduxit me in atriū domus dñi interius. Et ecce in ostio templi dñi inter vestibulū et altare quasi viginti quinq; viri dorsa habentes cōtra templū dñi et facies ad orientē: et adorabāt ad ortū solis. Et dixit ad me. Certe vidisti fili hominis. Nūquid leue est hoc domui iuda: ut facerent abominatiōes istas quas fecerūt hic: Quia replētes terrā iniquitate cōuersi sunt ad irritandū me. Et ecce applicant ramum ad nares suas. Ergo et ego faciam in furore: non parcet oculus meus: nec miserebor: et cū clamauerint ad aures meas voce magna non exaudiam eos. ix.

Et clamauit in auribz meis voce magna dicens. Appropinquauerūt visitatiōes urbis: et unusquisq; vas interfectionis habet in manu sua. Et ecce sex viri veniebāt de via porte superioris que respicit ad aquilonē: et unusquisq; vas interitꝰ ī manu eius. Vir quoq; unus in medio eorū vestitus lineis: et atramentariū scriptoris ad renes eiꝰ. Et ingressi sunt: et steterūt iuxta altare eneum. Et gloria dñi israel assumpta est de cherub: que erat sup eū ad limen domꝰ. Et vocauit virū q̄ induꝰ erat lineis: et atramētariū scriptoris habebat ī lūbis suis. Et dixit dñs ad eū. Transi p mediā ciuitatem in medio iherusalē: et signa thau sup frontes virorū gementiū et dolentiū super cunctis abominatiōnibz que fiūt in medio eiꝰ. Et illis dixit audiēte me. Trāsite p ciuitatem sequētes eū: et percutite. Nō parcat oculus vester: neq; misereamini. Senem adolescentulū et virginem: paruulū et mulieres interficite: usq; ad internecionē. Omnē aūt sup quē videritis thau ne occidatis: et a sanctuario meo incipite. Ceperūt ergo a viris senioribus: qui erāt ante faciē domus. Et dixit ad eos. Cōtaminate domū: et implete atria interfectis. Egredimini. Et egressi sunt: et percutiebant eos qui erant in ciuitate. Et rede completa remānsi ego: ruiq; sup faciē meā: et clamās aio heu heu heu dñe deus. Ergo ne dispdas oēs reliquias israel effundens furorem tuū sup iherusalē? Et dixit ad me. Iniquitas domꝰ israhel et iuda magna est nimis valde: et repleta est terra sanguinibus: et ciuitas repleta est auersione. Dixerunt enim. Dereliquit dñs terrā: et dñs nō videt. Igitur et meus nō parcet oculꝰ: neq; miserebor. Viam eoz sup caput eorū reddam. Et ecce vir qui erat indutus lineis q̄ habebat atramentarium in dorso suo: respondit verbū dicens. Feci sicut precepisti michi. x.

Et vidi: et ecce in firmamēto q̄ erat sup caput cherubim q̄si lapis saphirus: et quasi species similitudinis solij apparuit sup eū. Et dixit ad virū qui indutus erat lineis: et ait. Ingredere in medio rotaz qui sunt subtꝰ cherubim et imple manū tuā prunis ignis que sunt inter cherubim: et effunde sup ciuitatem. Ingressusq; est ī conspectu meo. Cherubim aūt stabant a dextris domus cū ingrederet vir: et nubes impleuit atriū interiꝰ. Et eleuata est gloria dñi desup cherub ad limen domꝰ: et repleta est domus nube. Et atriū repletū est splendore glorie dñi: et sonitꝰ alaz cherubim audiebat usq; ad atriū exteriꝰ: quasi vox loquentis dei oñipotentis. Cunq; p̄cepisset viro q̄ induꝰ erat lineis dicēs sume ignē de medio rotaz q̄ sūt inter cherubim: ingressus ille stetit iuxta rotam. Et extendit

cherub manū de medio cherubim ad
ignē qui erat ĩter cherubim: et sum-
psit et dedit ĩn manꝰ eiꝰ qui ĩduꝫus
erat lineis: qui accipiēs egressus ē. Et
apparuit ĩn cherubim similitudo ma-
nus hominis subtꝰ pennas eorū. Et
vidi: ⁊ ecce q̃tuor rote ĩuxta cherubim.
Rota una iuxta cherub unū: ⁊ rota a-
lia iuxta cherub unū. Species aũt ro-
taꝝ erat quasi visio lapidis crisolici:
et aspectus earꝝ similitudo una quatu-
or: q̃si si sit rota ĩn medio rote. Cunq;
ambularent in quatuor partes gra-
diebãtur: ⁊ nõ reuertebãtur ambulã-
tes: sed ad locū ad quē ire declinabat
que p̃ma erat. sequebant̃ ⁊ certe: nec
cõuertebãtur. Et oĩe corpus earū et
colla ⁊ manus ⁊ penne ⁊ circuli plena
erãt oculis in circuitu quatuor rotaꝝ:
et rotas ĩstas vocauit volubiles au-
diente me. Quatuor aũt facies habe-
bat unū. Facies una facies cherub: et
facies secũda facies hominis: ⁊ ĩ ter-
cio facies leonis: ⁊ in quarto facies a-
quile. Et eleuata sunt cherubim: ipm̃ ē
animal qđ vidi ad iuxta flumē chobar.
Cunq; ambularent cherubim ibãt pa-
riter ⁊ rote iuxta ea: et cũ eleuarent che-
rubim alas suas ut exaltarent̃ de terra
non residebãt rote: sed ⁊ ipe iuxta
erãt. Stantibꝫ illis stabãt: ⁊ cũ eleua-
tis eleuabãtur. Spiritus enī vite erat
in eis. Et egressa est gloria domini a
limine templi: et stetit sup cherubim.
Et eleuantia cherubim alas suas ex-
altata sũt a terra corã me: ⁊ illis egre-
dientibus rote quoq; subsecute sunt.
Et stetit ĩ introitu porte domus dñi
orietalis: ⁊ gloria dei israhel erat sup
eos. Ipm̃ ē animal qđ vidi subter deũ
israhel iuxta fluuiũ chobar. Et intelle-
xi quia cherubim essent. Quatuor per
quatuor vultus unī: et quatuor ale
unī: ⁊ similitudo manꝰ hominis sub
alis eoꝝ. Et similitudo vultuũ eorũ:
ipsi vultꝰ quos videram iuxta fluuiũ
chobar: et intuitus eorũ et impetꝰ sin-
gulos ante faciem suã ingredi. xj.

Et eleuauit me spiritꝰ: ⁊ introdu-
xit me ad portam domus dñi
orietalē que respicit ad solis ortũ. Et
ecce ĩ introitu porte viginti quinq; viri:
et vidi ĩ medio eoꝝ iechoniã filiũ azur
et phelciã filiũ banaie principes ppli. Di-
xitq; ad me. fili hoĩs: hĩ viri cogitãt
iniquitatē: et tractãt consiliũ pessimũ
ĩn urbe ista dicentes. Nõne dudũ edi-
ficate sunt domus? Hec est lebes: nos
aũt carnes. Ideirco vaticinare de eis:
vaticinare fili hominis. Et irruit in
me spiritꝰ dñi: ⁊ dixit ad me. Loquere.
Hec dicit dñs. Sic locuti estis domꝰ
israhel: ⁊ cogitationes cordis vestri e-
go noui. Plurimos occidistis ĩn ur-
be hac: ⁊ implestis vias eiꝰ interfectis.
Propterea hec dicit dñs. Interfecti vri
quos posuistis in medio eiꝰ hĩ sunt
carnes: ⁊ hec est lebes: et educã vos de
medio eiꝰ. Gladiũ metuistis: ⁊ gladi-
um ĩducam sup vos dicit dñs deus.
Et eiciã vos de medio eius. Dabo q;
vos ĩn manũ hostiũ: ⁊ faciã in vobis
iudicia. Gladio cadetis. In finibus
israhel iudicabo vos: ⁊ scietis q̃a ego dñs.
Hec nõ erat vobis in lebetem: et vos
nõ eritis in medio eiꝰ carnes. In fini-
bus israhel iudicabo vos: ⁊ scietis q̃a
ego dñs. Quia in p̃ceptis meis non
ambulastis: ⁊ iudicia mea nõ fecistis:
sed iuxta iudicia gentiũ que in circuitu
vestro sunt estis operati. Et factũ est cũ
prophetarē: phelcias filiꝰ banaie mor-
tuus ē. Et cecidi in faciē meã: clamãs
voce magna. Et dixi. Heu heu heu dñe

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

de⁹: cōsummatiōnē tu facis reliquias israhel ꝛ. Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Fili hoīs: fratres tui·fratres tui viri ppinqui tui·⁊ oīs dom⁹ isrl·uniuersi quibꝫ dixerūt habitatores ierusalē· longe recedite a dño: nobis data est terra in possessionē: pterea hec dicit dñs deus. Quia longe feci eos in gentibus: et quia dispsi eos in terris: ero eis in sanctificationē modicā in terris ad quas venerūt. Propterea loquere. Hec dicit dñs de⁹. Cōgregabo vos de pplis: ⁊ adunabo de terris in quibus dispsi estis: daboq; vobis humū isrl. Et ingredient illuc: et auferent oīnes offensiones cūctasq; abominationes ei⁹ de illa. Et dabo eis cor unū: ⁊ spiritū nouū tribuā in visceribus eoꝝ. Et auferā cor lapideū de carne eoꝝ· ⁊ dabo eis cor carneū: ut in pceptis meis ambulēt·et iudicia mea custodiāt·faciātq; ea: ⁊ sint michi i pplm·⁊ ego sim eis in deū. Quoꝝ aūt cor post offendicula ⁊ abominationes suas ābulat: hoꝝ viā in capite suo ponā dicit dñs deus. Et eleuauerūt cherubim alas suas·⁊ rote cum eis: ⁊ gloria dei israhel erat super eos. Et ascendit gloria dñi de medio ciuitatis: steteritq; sup mōtē qui est ad orientem urbis. Et spīritꝰ leuauit me: adduxitq; in caldeam ad transmigrationē in visionē in spīritu dei: ⁊ sublata ē a me visio quā videram. Et locut⁹ sū ad trāsmigrationē oīa verba dñi: q̄ ostenderat michi.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis· in medio domus exasperātis tu habitas: qui oculos habēt ad videndū et nō vidēt· et aures ad audiendū ⁊ nō audiūt: qa domus exasperās est. Tu ergo fili hominis fac tibi vasa trāsmigratōnis: et transmigrabis per diem coram eis. Trāsmigrabis aūt de loco tuo· ad locum alterū in cōspectu eoꝝ: si forte aspiciant: quia dom⁹ exasperās est. Et efferes foras vasa tua· quasi vasa transmigrationis p diem: in cōspectu eorū. Tu aūt egredieris vespere coram eis sicut egreditur migrans: ante oculos eorū. Perfode tibi parietem: et egredieris p eū in conspectu eoꝝ. In humeris portaberis: in caligine efferēris. Faciē tuā velabis et non videbis terrā: quia portentū dedi te domui israhel. Feci ergo sicut pceperat michi dominꝰ. Vasa mea ptuli quasi vasa transmigrātis per diem: ⁊ vespere pfodi michi parietem manu: ⁊ in caligine egressus sum et in humeris portat⁹ in cōspectu eorū. Et fact⁹ ē sermo dñi mane ad me dicēs. Fili hominis: nūquid nō dixerūt ad te domus israhel dom⁹ exasperās· qd tu facis ꝛ. Dic ad eos. Hec dicit dñs deus. Sup ducem onus istud qui est in ierusalem: ⁊ sup omnē domū israhel que est in medio eoꝝ. Dic. Ego porrectum vestrum. Quomō feci: sic fiet illis. In transmigrationē et in captiuitatē ibunt: ⁊ dux qui est in medio eoꝝ i humeris portabit: i caligine egredietur. Parietē pfodient ut educāt eū: faciēi ei⁹ operietur ut nō videat oculo terrā. Et extendā rete meū sup eū et capietur in sagena mea ⁊ adducā eū in babilonem in terrā caldeoꝝ: ⁊ ipam nō videbit: ibiq; morietur et omnes qui circa eum sunt. Presidiū ei⁹· ⁊ agmina eius dispgā in omnē ventū: et gladiū euaginabo post eos. Et scient quia ego dñs: quādo dispsero illos in gentibꝫ et disseminabo eos in terris. Et relinquā ex eis viros paucos a gladio et fame ⁊ pestilentia: ut enarrāt omnia

scelera eoꝝ ī gentibꝫ ad qꝰ ingredient:
et scient quia ego dñs. Et factus ē ser-
mo dñi ad me dicens. Fili hominis
panē tuū in cōturbatione comede: sed
et aquā tuā in festinatione et merore
bibe: ⁊ dices ad ppm terre. Hec dicit
dñs deus ad eos qui habitant in hie-
rusalē: in terra israhel. Panē suū in so-
licudine comedēt et aquā suā in deso-
latione bibent: ut desolet terra a mul-
titudine sua pter iniquitates omniū
qui habitāt in ea: ⁊ ciuitates que nūc
habitant desolate erūt: terraq; deserta:
et scietis quia ego dñs. Et factus ē ser-
mo dñi ad me dicens. Fili hominis:
quod est puerbiū istud vobis in terra
israhel dicentiū: in longū differuntur
dies: ⁊ peribit omnis visio? Ideo dic
ad eos. Hec dicit dñs deus. Quiescere
faciā puerbiū istud: neq; vulgo dicet
vltra in israhel. Et loquere ad eos qꝝ
appropinquauerit dies: ⁊ sermo oīs
visionis. Non enim erit vltra oīs vi-
sio cassa: neq; diuinatio ambigua in
medio filioꝝ israhel: quia ego dominꝰ
loquar qđcunq; locutꝰ fuero verbum
et fiet. Prolōgabit ampliꝰ: sed in die-
bus vestris domꝰ exasperās loquar
verbū: ⁊ faciā illud dicit dñs deus. Et
factus est sermo dñi ad me dicens. Fi-
li hominis: ecce domꝰ israhel dicentiū.
Visio quā hic videt in dies multos:
et in tempora lōga iste pphetat. Pro-
pterea dic ad eos. Hec dicit dñs deus.
Non plongabitur vltra sermo omnis
meus. Verbum quod locutus fuero
complebitur dicit dñs deus. xiij.

Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis vaticinare
ad pphetas israhel qui pphetant: ⁊ di-
ces pphetantibꝫ de corde suo. Audite
verbum dñi. Hec dicit dñs deus. Ve
prophetis insipientibus: qui sequunt
spiritū suū ⁊ nichil vident. Quasi vul-
pes in deserto. pphete tui israhel erant.
Non ascendistis ex aduerso: neq; oppo-
suistis murū p domo israhel ut stare-
tis in prelio in die dñi. Vident vana
et diuināt mendaciū: dicentes ait do-
minꝰ. cū dñs nō miserit eos: ⁊ perseue-
uerūt cōfirmare sermonē. Nūquid nō
visionē cassam vidistis: ⁊ diuinatio-
nem mēdacē locuti estis? Et dicitis a-
it dñs: cū ego nō sim locutꝰ. Propter-
ea hec dicit dñs deꝰ. Quia locuti estis
vana ⁊ vidistis mendaciū: ideo ecce e-
go ad vos ait dominꝰ deꝰ: ⁊ erit ma-
nus mea sup pphetas qui vident va-
na ⁊ diuināt mendaciū. In consilio
ppli mei non erūt. et in scriptura domꝰ
israhel non scribent: nec in terra israhel
ingredient: ⁊ scietis quia ego dominꝰ
deus. Eo qꝝ deceperint ppm meū dicē-
tes pax pax ⁊ non est pax: ⁊ ipe edifica-
bat parietē: illi aūt linebāt eum luto
absq; paleis. Dic ad eos qui linunt
absq; temperatura: qꝝ casurꝰ sit. Erit
enim ymber inūdans: ⁊ dabo lapides
pegrādes desup irruentes: ⁊ ventum
procelle dissipābit. Siquide ecce cecidit
paries. Nūquid non dicetur vobis:
vbi est litura quā linistis? Propterea
hec dicit dñs deꝰ. Et erūpere faciā spi-
ritū tempestatū in indignatōne mea:
et ymber inūdans in furore meo erit:
et lapides grandes in ira in consum-
ptionē. Et destruā parietem quā liui-
stis absq; temperamēto: ⁊ adequabo
eum terre ⁊ revelabit fundamentū eiꝰ:
et cadet ⁊ cōsumetur in medio eius: et
scietis qꝝ ego sum dñs. Et cōplebo in-
dignationē meā in pariete: et ī hīs qꝝ
linūt eū absq; temperamēto: dicamq;
vobis. Non est paries: et nō sunt qui

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

linuũt eũ. Prophete israhel qui ꝓphe-
rant ad iherusalẽ: ⁊ vident ei visionẽ
pacis et nõ est pax ait dñs deꝰ. Et tu
fili hominis pone faciẽ tuã contra fi-
lias ꝓpli tui que ꝓphetãt de corde suo:
et vaticinare sup eas et dic. Hec dicit
dñs deus. Ve hijs q̃ assuũt pulvillos
sub omni cubitu manꝰ: ⁊ faciũt cervi-
calia sub capite vniuerse etatis ad ca-
piendas animas. Et cũ caperent ani-
mas ꝓpli mei. viuificabant animas e-
orũ. ⁊ violabãt me ad ꝓplm meũ ꝓpter
pugillũ ordei ⁊ fragmen panis: ut in-
terficerent animas que nõ moriũtur
⁊ viuificarent animas que nõ viuũt:
mentiẽtes ꝓplo meo credenti mẽdacijs.
Propter hoc dicit dñs deꝰ. Ecce ego
ad pulvillos vestros quibus vos ca-
pitis animas volantes: ⁊ dirũpam e-
os de brachijs vestris: ⁊ dimittã ani-
mas quas vos capitis. animas ad
volandũ. Et dirũpam cervicalia vã.
et liberabo ꝓplm meũ de manu vestra:
neq; erũt vltra in manibus vestris ad
pdandum: ⁊ scietis q̃a ego dñs. Pro
eo q̃ merere fecistis cor iusti mẽdacijs
quẽ ego nõ contristaui: et corroborastis
manus impij ut non reuerteret a via sua
mala ⁊ viueret: ꝓterea vana nõ vide-
bitis et diuinationes nõ diuinabitis
amplius: ⁊ eruã ꝓplm meũ de manu ve-
stra: ⁊ scietis q̃a ego dominꝰ. xiiij.
Et venerũt ad me viri seniorũ israhel: ⁊ sederũt coram me. Et factus
est sermo dñi ad me dicens. Fili hoĩs:
viri isti posuerũt immũdicias suas in
cordibus suis: et scandalũ iniquitatis
sue statuerunt contra faciẽ suã. Nũquid
interrogatus respõdebo eis? Propter
hec loquere eis: ⁊ dices ad eos. Hec di-
cit dñs deꝰ. Homo homo de domo
israhel q̃ posuerit immũdicias suas
in corde suo. ⁊ scãdalũ iniquitatis sue
statuerit contra faciẽ suã. ⁊ venerit ad
prophetã interrogãs ꝓ eum me: ego
dñs respondebo ei in multitudine im-
mũdiciaꝝ suaꝝ: ut capiat̃ domꝰ isra-
hel in corde suo quo recesserũt a me in
cunctis ydolis suis. Propterea dic ad
domũ israhel. Hec dicit dñs deꝰ. Con-
uertimini et recedite ab ydolis vestris:
et ab vniũsis staminationibus vestris
auertite facies vras. Quia homo ho-
mo de domo isrl et de ꝓselitis quicũq;
aduena fuerit in israhel. si alienatus
fuerit a me ⁊ posuerit ydola sua in cor-
de suo ⁊ scandalũ iniquitatis sue sta-
tuerit contra faciẽ suã ⁊ venerit ad pro-
phetã ut interroget ꝓ eũ me: ego dñs
respõdebo ei ꝓ me ⁊ ponã faciẽ meã su-
per hominẽ illũ: ⁊ faciã eũ in exemplũ
et in ꝓuerbiũ ⁊ disperdam eũ de medio
ꝓpli mei: et scietis q̃a ego dñs. Et pro-
pheta cũ errauerit ⁊ locutꝰ fuerit verbũ:
ego dñs decepi prophetã illũ. Et extẽ-
dam manũ meã sup illũ: ⁊ delebo eũ
de medio ꝓpli mei israhel: et portabũt
iniquitatem suã. Iuxta iniquitatẽ in-
terrogantis. sic iniquitas prophete e-
rit: ut nõ erret vltra domꝰ israhel a me
neq; polluatur in vniũsis pũaricati-
onibus suis: sed sit michi in ꝓplm ⁊ ego
sim eis in deũ. ait dñs exercituũ. Et fa-
ctus ẽ sermo dñi ad me dicens. Fili ho-
minis. terra cũ peccauerit michi. ut pre-
uaricetur pũaricans: extendã manũ
meã sup eam ⁊ conterã virgã panis e-
ius. ⁊ immittã in eam famẽ: ⁊ interfi-
am de ea hominẽ ⁊ iumentũ. Et si fu-
erint tres viri isti in medio eiꝰ noe da-
niel et iob: ipi iustitia sua liberabunt
animas suas ait dñs exercituũ. Nõ et
si bestias pessimas induxero sup terrã
ut vastent eam et fuerit inuia eo q̃ nõ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sit pcaussiēs ꝓpter bestias: tres viri isti
si fuerit in ea. viuo ego dicit dñs deus.
qa nec filios nec filias liberabunt. sed
ipi soli liberabuntur: terra aūt desola-
bitur. Vel si gladiū induxero sup ter-
ram illā. z dixero gladio. trāsi p terrā.
z interfecero de ea hoīem z iumētū: et tres
viri isti fuerint ī medio eius viuo ego
dicit dñs deꝰ nō liberabūt filios neq
filias: sed ipi soli liberabūtur. Si aūt
et pestilentiā immisero sup terrā illā z
effudero indignationē meā sup eam
in sanguine ut auferā ex ea hominē z
iumentū: z noe daniel z iob fuerūt in
medio eiꝰ: viuo ego dicit dñs deꝰ. qa
filiū z filiam non liberabūt: sed ipi iu-
stitia sua liberabunt animas suas:
quoniā hec dicit dñs. Quod z si qua-
tuor iudicia mea pessima. gladiū et
famem ac bestias malas z pestilentiā
immisero in ihrlm ut interficiā de
ea hominē z pecus: et tamē relinque-
tur in ea saluatio educentiū filios et fi-
lias. Ecce ipsi egredientur ad vos et vi-
debitis viā eoꝝ z adinuentiones eoꝝ:
et cōsolabimini sup malo qđ induxi ī
ihrlm in omnibus que importaui
sup eam: z consolabunt vos cū vide-
ritis viam eorū et adiuentiones eorū:
et cognoscetis qꝝ nō frustra fecerim o-
mnia q̄ feci in ea: ait dñs deꝰ. xv.

Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. fili hominis: quid fiet de
ligno vitis ex oīb3 lignis nemoꝝ q̄
sunt inter ligna siluarū? Numquid tol-
letur de ea lignū ut fiat opus: aut fa-
bricabitur de ea paxillus ut dependeat
at in eo quodcūqz vas? Ecce igni da-
tum est in escam: utrāqz partē eiꝰ con-
sumpsit ignis: z medietas eiꝰ redacta
est in fauillā. Numquid utile erit ad o-
pus? Etiā cū esset integrū nō erat aptū
ad opus: quātomagis cū illud ignis
deuorauerit z combusserit nichil ex eo
fiet operis. Propterea hec dicit dñs de-
us. Quomō lignū vitis inter ligna sil-
uarū quod dedi igni ad deuorandū:
sic tradā habitatores ihrlm: z ponā
faciē meā in eos. De igne egredient̄: et i-
gnis deuorabit eos. Et scietis qa ego dñs
cū posuero faciē meā in eos: et dedero
terrā inuiā et desolatā: eo qꝺ preuarica-
tores exiterit dicit dñs deus. xvi.

Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. fili hominis: notas fac
ihrlm abominationes suas: z di-
ces. Hec dicit dñs deꝰ israhel. Radix
tua z generatio tua de terra chanaan:
pater tuꝰ amorreꝰ: et mater tua cethea.
Et quādo nata es in die ortus tui nō
est pcisus umbilicꝰ tuꝰ: et aqua nō es
lota in salutem. nec sale sallita: nec in-
uoluta pānis. Nō pepercit sup te ocu-
lus ut faceret tibi unū de hijs miserꝰ
tui: sed ꝓiecta es sup faciē terre in abie-
ctione anime tue: in die qua nata es.
Transiens aūt p te: vidi te conculcatā
in sanguine tuo. Et dixi tibi cū esses ī
sanguine tuo. Viue. Dixi inqz tibi in
sanguine tuo. Viue. Multiplicatam
quasi germen agri dedi te: et multipli-
cata es z grandis effecta: z ingressa es
et peruenisti ad mūdū muliebrem. Ube-
ra tua intumuerūt: z pilus tuꝰ germi-
nauit: z eras nuda et confusionis plena.
Et transiui p te z vidi te: z ecce tempus
tuū. tempus amantiū. Et expandi a-
mictū meū sup te: z operui ignominiā
tuā. Et iuraui tibi: z ingressus sum pa-
ctum tecū ait dñs deꝰ. Et facta es mi-
chi: et laui te aqua: z emūdaui sangui-
nem tuū ex te. Et unxi te oleo: z vestiui
te discoloribus: z calciaui te iacindo.
Et cinxi te bisso: et indui te subtilibz: z

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ornaui te ornamento. Et dedi armillas in manibz tuis: z torquē circa collum tuū: z dedi ināurem sup os tuū: z circulos auribus tuis: z coronā decoris in capite tuo. Et ornata es auro et argento: z vestita es bisso z polimito z mixtis coloribz. Similā z mel et oleū comedisti: et decora facta es vehementer nimis. Et pfecisti in regnū: et egressum est nomē tuū in gentes pter speciē tuā: quia pfecta eras in decore tuo quē posuerā sup te dicit dns deus. Et habens fiduciā i pulcritudine tua fornicata es i noīe tuo: z expposuisti omnē fornicationē tuā. oīm trāseūti: ut eius fieres. Et sumens de vestimentis tuis fecisti tibi excelsa hincinde cōsuta: et fornicata es sup eis: sicut nō ē factū neq; futurū est. Et tulisti vasa decoris tui de auro meo et argento meo que dedi tibi: z fecisti tibi ymagines masculinas: z fornicata es in eis. Et sumpsisti vestimenta tua mixtacoloria: et operuisti illas. Et oleū meū z thimiama meū posuisti corā eis: et panem meū quē dedi tibi similā et oleū et mel quibus enutriui te: posuisti in conspectu eoz in odorem suauitatis. Et factū est ait dns deus: z tulisti filios tuos z filias tuas qs generasti michi z īmolasti eis ad deuorādū. Numquid prava est fornicatio tua immolantis filios meos? Et dedisti illos sacrās eis. Et post oīes abominatōnes tuas z fornicatōnes nō es recordata dierū adolescentie tue: quādo eras nuda et cōfusione plena: conculcata i sanguine tuo. Et accidit post omnē malitiā tuā: ve ve tibi ait dns deus. Et edificasti tibi lupanar: z fecisti tibi pstibulū in cūctis plateis. Ad oīe caput vie edificasti signū pstitutōnis tue: z abominabilē fecisti decorem tuū. Et diuisisti pedes tuos omni trāseūti: z multiplicasti omnes fornicationes tuas. Et fornicata es cum filiis egipti vicinis tuis magnis carnū: z multiplicasti fornicationē tuā ad irritādū me. Ecce ego extendam manū meā sup te: z auferam iustificatōnem tuā. Et dabo te in animas odiētiū te filiaz palestinaz: que erubescūt in via tua scelerata. Et fornicata es in filiis assirioz: eo q nec dū fueris expleta. Et postq fornicata es. nec sic es satiata: z mltiplicasti fornicationē tuā in terra chanaan cū chaldeis: et nec sic satiata es. In quo mūdabo cor tuū ait dns deus: cū facias oīa hec opera mulieris meretricis et pratis? Quia fabricasti lupanar tuū i capite omnis vie: z excelsum tuū fecisti i oīi platea. Nec facta es quasi meretrix fastidio augens precium: sed quasi mulier adultera: que sup virū suū inducit alienos. Omnibus meretricibus dantur mercedes: tu aūt dedisti mercedes cunctis amatoribz tuis: z dona donabas eis ut intrarent ad te undiq; ad fornicādum tecum. Factumq; est in te contra consuetudinē mulierū in fornicatiōnibz tuis: et post te nō erit fornicatio. In eo enim q dedisti mercedes et mercedes nō accepisti: factū est in te contrariū. Propterea meretrix audi verbū dni. Hec dicit dns deus. Quia effusum est es tuū. et revelata est ignominia tua in fornicationibz tuis sup amatores tuos et sup ydola abominationū tuarū i sanguine filioz tuoz quos dedisti eis: ecce ego congregabo oīes amatores tuos quibz cōmixta es: z omnes quos dilexisti cū vniūsis quos oderas. Et cōgregabo eos sup te undiq; : et nudabo ignominiā tuā

corā eis. Et vidēbūt omnē turpitudi-
nem tuā: z iudicabo te iudicijs adul-
teraz z effundentiū sanguinē. Et dabo
te in sanguinē furoris z zeli: et dabo
te i manꝰ eoz. Et destruēt lupanar tuū:
et demolientur pstibulū tuū. Et denu-
dabūt te vestimentis tuis: z auferent
vasa decoris tui. Et derelinquēt te nu-
dam plenamq; ignominia: et adduc-
ent sup te multitudinē. Et lapidabūt
te lapidibz: z trucidabunt te gladijs
suis. Et cōburent domos tuas igni:
et facient in te iudicia in oculis mu-
lierū plurimaz. Et delines fornicari:
et mercedes ultra nō dabis. Et requi-
escet indignatio mea in te: z auferetur
zelus meꝰ a te. Et quiescā nec iracscar
ampliꝰ: eo qꝫ nō fueris recordata diez
adolescentie tue: z puocasti me i oñi-
bus hijs. Quapropter et ego vias tu-
as i capite tuo dedi ait dñs deꝰ: et nō
feci iuxta scelera tua in omnibus abo-
minationibz tuis. Ecce oñis q̄ dicit
vulgo puerbiū: in te assumet illud di-
cens. Sicut mater: ita z filia eiꝰ. Filia
matris tue es tu: que piecit virū suū: z
filios suos: z soror sororuz tuaz: q̄ pie-
cerūt viros suos z filios suos. Mater
vestra cethea: z pater vester amorreus.
Et soror tua maior samaria: ipa z fi-
lie eiꝰ que habitant ad sinistram tuā.
Soroz aūt tua minor te: q̄ habitat a
dextris tuis sodoma et filie eiꝰ. Sed
nec in vijs eaz ambulasti: neq; secūdū
scelera eoz fecisti. Pauxillū minꝰ pene
sceleratiora fecisti illis: in oñibz vijs
tuis. Vno ego dicit dñs deꝰ: q̄a nō
fecit sodoma soror tua ipa et filie eiꝰ:
sicut fecisti tu z filie tue. Ecce hec fuit ini-
quitas sodome sororis tue: superbia.
saturitas panis. z abundātia. et otiū
ipsiꝰ et filiarū eius: et manū egeno et
pauperi nō porrigebāt: z elevate sunt
et fecerūt abominationes coram me: et
abstuli eas sicut vidisti. Et samaria
dimidiū peccatoz tuoz non peccauit:
sed vicisti eas sceleribz tuis: z iustifica-
sti sorores tuas i oñibz abominati-
onibus tuis quas operata es. Ergo
et tu porta confusionē tuā: que vicisti
sorores tuas peccatis tuis sceleratius
agens ab eis. Justificate sunt enim a
te. Ergo z tu confundere: z porta igno-
miniā tuā: que iustificasti sorores tu-
as. Et conuertā restituens eas conuer-
sione sodomoz cū filiabus suis: z cō-
uersione samarie z filiaz eiꝰ. Et cōuer-
tam reuersionē tuā in medio earū: ut
portes ignominiā tuā: z cōfundaris
in oñibus que fecisti cōsolās eas. Et
soror tua sodoma z filie eiꝰ reuertentꝫ
ad antiquitatem suā: z samaria z filie
eiꝰ reuertentur ad antiquitatem suā: z
tu et filie tue reuertimini ad antiquita-
tem vestrā. Non fuit aūt sodoma so-
ror tua audita i ore tuo in die superbie
tue: anteq̄ reuelaret malicia tua sicut
hoc tempore in opprobriū filiaz syrie:
z cunctaz in circuitu tuo filiaz palesti-
narū q̄ ambiūt te p gyrū. Scelus tuū
et ignominiā tuā tu portasti ait dñs
deꝰ. Quia hec dicit dñs deꝰ. Et faciā
tibi sicut despexisti iuramentū ut irri-
tum faceres pactū: z recordabor ego
pacti mei tecum in diebz adolescentie
tue: z suscitabo tibi pactū sempiternū.
Et recordaberis viarū tuaz: z confun-
deris cū receperis sorores tuas te ma-
iores cum minoribus tuis. Et dabo
eas tibi in filias. sed nō ex pactu tuo:
et suscitabo ego pactum meū tecū. Et
scies quia ego dñs. ut recorderis z cō-
fundaris: z nō sit ultra aperire os pre
confusione tua: cū placatꝰ tibi fuero

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in oñibz q̄ fecisti ait dñs de⁹. xvij

Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Fili hominis: pone enigma ⁊ narra parabolā ad domū israhel: et dices. Hec dicit dñs de⁹. Aquila grādis magnaꝝ alaꝝ longo membrorū ductu plena plumis ⁊ varietate venit ad libanū: ⁊ tulit medullā cedri. Summitatem frondiū ei⁹ euellit: ⁊ trāsportauit eam in terrā chanaan: in urbem negociatorū posuit illā. Et tulit de semine terre et posuit illud in terra p semine: ut firmaret radicem sup aquas multas. In supficie posuit illud. Cumq; germinasset creuit in vineā latiorē humili statura: respicientibz ramis ei⁹ ad eam: ⁊ radices ei⁹ sub illa erāt. Facta ē ergo vinea: ⁊ fructificauit in palmites: et emisit ꝓpagines. Et facta est aquila altera grandis: magnis alis multisq; plumis. Et ecce vinea ista ñsi mittens radices suas ad eam: palmites suos extendit ad illā ut irrigaret eam de areolis germinis sui: que i terra bona sup aquas multas plātata est. ut faciat frondes ⁊ portet fructū: ut sit in vineā grandem. Dic. Hec dicit dñs deus. Ergone ꝓsperabit⁊: Nōne radices ei⁹ euellet: ⁊ fructus ei⁹ distringet⁊ Et siccabit oñes palmites germinis ei⁹ ⁊ arescet: et nō in brachio grandi neq; in pl̄o mlto: ut euelleret eā radicitꝰ. Ecce plātata est. Ergone ꝓsperabitur⁊ Nōne cū tetigerit eam ventus vrens siccabitur: ⁊ in areis germinis sui arescet⁊ Et factū est verbū dñi ad me dicens. Dic ad domū exasperantē. Nescitis q̄d ista significent⁊ Dic. Ecce venit rex babilonis in iherusalē: ⁊ assumet regem ⁊ principes ei⁹: ⁊ adducet eos ad semetipm in babilonē. Et tollet de semine regni: ferietq; cū eo fedus: et ab eo accipiet usurādū. Sed ⁊ fortes terre tollet ut sit regnum humile et nō eleuetur: sed custodiat pactū ei⁹ ⁊ seruet illud. Qui recedens ab eo misit nūcios ad egiptū: ut daret sibi equos et pl̄m mltm. Numquid ꝓsperabit⁊ uel consequetur salutem qui fecit hec⁊ Et qui dissoluit pactū: nūquid effugiet⁊ Viuo ego dicit dñs de⁹: quoniā i loco regis qui constituit eū regem cui⁹ fecit irritū iuramentū ⁊ soluit pactū qđ habebat cum eo: i medio babilonis morietur. Et nō in exercitu grandi neq; in pl̄o mlto faciet contra eum pharao plūū in iactu aggeris et in extructione vallox: ut interficiat animas mltas. Spreuerat enī iuramētū ut solueret fedus: et ecce dedit manū suā: ⁊ cū oñia hec fecerit nō effugiet. Propterea hec dicit dñs de⁹. Viuo ego: quoniā iuramentū qđ spreuit et fedus qđ ꝓuaricatus est ponā in caput ei⁹. Et expandā sup eum rethe meū et comphendet⁊ in sagena mea: ⁊ adducam eum in babilonē ⁊ iudicabo eum ibi in ꝓuaricatone qua despexit me: ⁊ oñes ꝓfugi ei⁹ cum uniuerso agmine suo gladio cadent. Residui aūt in omnē ventū dispgentur: ⁊ scietis quia ego dñs locut⁹ sum. Hec dicit dñs de⁹. Et sumā ego de medulla cedri sublimis: ⁊ ponā de vertice ramox ei⁹. Tenerū dispgam: et plantabo sup mōtem excelsum et eminentem. In monte sublimi israhel plātabo illud: ⁊ erumpet in germen et faciet fructū: ⁊ erit i cedrū magnā. Et habitabūt sub ea oñes volucres: ⁊ uniūsum volatile sub umbra frōdiū ei⁹ nidificabit. Et scīēt oñia ligna regionis q̄a ego dñs humiliaui lignū sblime ⁊ exaltaui lignū humile: ⁊ siccaui lignū viride: ⁊ frondere feci lignū aridū. Ego

dominꝰ locutus sum ⁊ feci. xviij.
Et factus est sermo dñi ad me dicens. Quid ē qꝫ inter vos parabolā vertitis in ꝓuerbiū istud in terra isrl dicentes: Patres comederūt uuā acerbā-et dentes filioꝝ obstupescunt: Uiuo ego dicit dñs deus: si erit ultra vobis parabola hec ī ꝓuerbiū in isrl. Ecce omnes anime mee sunt. Vt anima patris: ita et aīa filij mea est. Anima que peccauerit: ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus et fecerit iudiciū et iustitiā: in mōtibꝫ nō comederit ⁊ oculos suos nō leuauerit ad ydola domus israhel: et uxorem ꝓximi sui non violauerit et ad mulierē menstruatā nō accesserit-⁊ hominē nō contristauerit: pignus debitori reddiderit-ꝓ vim nichil rapuerit-panē suū esurienti dederit-et nudū operuerit vestimēto: ad usurā nō cōmodauerit-et āpliꝰ nō acceperit: ab iniquitate auerterit manū suam-⁊ iudiciū verum fecerit inter virū et virū-et in preceptis meis ambulauerit et iudicia mea custodierit ut faciet veritatē: hic iustus est. Vita viuet: ait dñs deꝰ. Quod si genuerit filiū latronem effundētem sanguinē-et fecerit unū de istis-et hec qdē oīa nō facientem: sed ī mōtibꝫ comedentē-⁊ uxorē ꝓximi sui polluentē-egenū et pauperē contristātem-rapientem rapinas-pignus non reddentem-et ad ydola leuātem oculos suos abominatiōnē facientem-ad usurā dantem-⁊ āplius accipientem: nūquid viuet? Non viuet. Cum uniuersa hec detestāda fecerit: morte morietur. Sanguis eius ī ipso erit. Quod si genuerit filiū qui videns omnia peccata patris sui q̄ fecit timuerit-et non fecerit simile eis: sup mōtes nō comederit-et oculos suos non leuauerit ad ydola domus israhel: et uxorem ꝓximi sui nō violauerit-⁊ uirū nō contristauerit-pignꝰ nō retinuerit-et rapinā nō rapuerit-panē suū esurienti dederit-et nudū operuerit vestimēto: a pauperis iniuria auterit manū suā: usurā et supabūdantiā nō acceperit et iudicia mea fecerit-et in preceptis meis ambulauerit-hic non morietur in iniquitate ꝑris sui: sed vita viuet. Pater eiꝰ qꝫ calumniatus est et vim fecit fratri: ⁊ malum operatus est ī medio ꝓpli sui: ecce mortuꝰ est in iniquitate sua. Et dicitis. Quare nō portabit filius iniquitatē patris? Videlicet qꝫ filius iudiciū ⁊ iustitiā operatꝰ est: omnia ꝓcepta mea custodiuit et fecit illa: vita viuet. Anima q̄ peccauerit ipa morietur. Filius nō portabit iniquitatem patris: ⁊ pater non portabit iniquitatem filij. Iustitia iusti sup eum erit: et impietas impij erit super eū. Si aūt impiꝰ egerit penitentiā ab oīb peccatis suis que operatus est-⁊ custodierit omnia ꝓcepta mea: ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iustitiā: vita viuet et non morietꝫ. Omniū iniquitatū eiꝰ quas operatus est nō recordabor. In iustitia sua quā operatꝰ est-viuet. Nūquid voluntatis mee est mors impij dicit dñs deus: et non ut auertatur a viis suis et viuat? Si aūt auerterit se iustꝰ a iustitia sua et fecerit iniquitatem secundū omnes abominationes quas operari solet impiꝰ: nūquid viuet? Omnes iustitie eiꝰ quas fecerat nō recordabūtur. In ꝓuaricatiōne qua ꝓuaricatꝰ ē: ⁊ in peccato suo qd̄ peccauit: in ipis morietur. Et dixistis. Nō est equa via dñi. Audite ergo domꝰ israhel. Nūquid via mea non est equa: ⁊ nō magis vie vestre praue sunt? Cum enim auerterit se iustꝰ a iustitia sua ⁊ fecerit iniquitatē:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

morietur ī eis. In iniustitia quā operat⁹ ē morietur. Et cū auerterit se impius ab impietate sua quā operatus est ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iustitiā: ipe aiam suā viuificabit. Considerās enim et auertens se ab oīb⁹ iniquitatib⁹ suis quas operat⁹ est: vita viuet et nō morietur. Et dicūt filij israhel. Nō ē equa via dñi. Numquid vie mee nō sūt eque dom⁹ israhel ⁊ non magis vie vestre prave? Idcirco unūquēq; iuxta vias suas iudicabo domus israhel: ait dominus deus. Cōuertimini ⁊ agite penitentiā ab omnib⁹ iniquitatib⁹ vr̄is: et nō erit vobis in ruinam iniquitas. Proicite a vobis omnes iniquitates vestras in quibus p̄uaricati estis: ⁊ facite vobis cor nouū ⁊ spiritum nouū. Et quare morieminī dom⁹ israhel? Quia nolo mortē morientis dicit dominus de⁹. Reuertimini ⁊ viuite. xix

Et tu fili hominis assume planctum sup principes israhel: ⁊ dices. Quare mater tua leena iter leones cubauit? In medio leunculorū enutrivit catulos suos. Et eduxit unū de leunculis suis: leo factus est: ⁊ didicit capere p̄dam hominēq; comedere. Et audierūt de eo gentes: ⁊ non absq; vulneribus suis repetūt eū: ⁊ adduxerūt eū in cathenis ī terra egipti. Que cum vidisset quoniā infirmata est et perist exspectatō ei⁹: tulit unū de leunculis suis: leonē constituit eum. Qui incedebat inter leones ⁊ factus est leo: ⁊ didicit predam capere et hoīes deuorare: didicit viduas facere ⁊ ciuitates earum in desertum adducere: et desolata est terra et plenitudo eius. A voce rugitus illius. Et conuenerūt aduersus eum gentes undiq; de puincijs: ⁊ expāderunt sup eum rethe suū. In vulneribus earū captus est ⁊ miserūt eum ī caueā in cathenis: adduxerūt eū ad regē babilonis miserūtq; eū ī carcerem: ne audiret vox ei⁹ vltra sup montes israhel. Mater tua q̄si vinea in sanguine tuo. sup aquā plantata est: fructus eius et frondes ei⁹ creuerūt ex aquis multis: ⁊ facte sunt ei virge solide in sceptra dominātiū: ⁊ exaltata est statura eius inter frondes. Et vidit altitudinē suā in multitudine palmitū suor̄: ⁊ euulsa est in ira in terrāq; p̄iecta: ⁊ ventus vr̄is siccauit fructū ei⁹: marcuerūt ⁊ arefacte sunt virge roboris ei⁹. Ignis comedit eam. Et nūc trāsplātata est ī desertum ī terra inuia ⁊ sitiēti: ⁊ egressus ē ignis de virga ramor̄ ei⁹ q̄ fructū ei⁹ cōedit: ⁊ nō fuit ī ea virga fortis sceptrū dñantiū. Plāct⁹ est: ⁊ erit in plāctū. xx.

Et factū est in āno septimo ī quīto in decima mensis: venerunt viri de senioribus israhel ut interrogarēt dominū: et sederent corā me. Et fact⁹ est mo dñi ad me dicens. Fili hominis loquere senioribus israhel: ⁊ dices ad eos. Hec dicit dñs de⁹. Num ad interrogādū me vos venistis? Viuo ego: quia nō respōdebo vobis ait dñs de⁹. Si iudicas eos: si iudicas fili hoīs. Abominatiōnes patrū eor̄ ostende eis: et dices ad eos. Hec dicit dñs deus. In die qua elegi israhel ⁊ eleuaui manū meā pro stirpe dom⁹ iacob et apparui eis in terra egipti et eleuaui manū meā p eis dicens ego dñs de⁹ vester: in die illa leuaui manū meā p eis ut educerē eos de terra egipti in terrā quam p̄uiderā eis fluentem lacte ⁊ melle: que est egregia inter oīes terras. Et dixi ad eos. Vnusquisq; offensiones oculorū suor̄ abiciat: ⁊ in ydolis egipti nolite pollui. Ego dominus deus vester. Et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

irritauerũt me: noluerũtq; me audire. Unusquisq; abominatões ocl'orũ suos non ꝓiecit: nec ydola egipti reliquerũt. Et dixi ut effunderem indignationẽ meã sup eos: ⁊ implerẽ irã meã in eis ī medio terre egipti. Et feci ꝓpter nomẽ meũ: ut nõ violaretur corã gentibus in quaꝝ medio erant: ⁊ inter ꝙs apparui eis ut educerem eos de terra egipti. Eieci ergo eos de terra egipti et eduxi eos in desertũ: ⁊ dedi eis ꝓcepta mea ⁊ iudicia mea ostendi eis: ꝙ faciet homo ⁊ viuet in eis. Insup ⁊ sabbata mea dedi eis ut esset signũ inter me et eos: ⁊ scirent quia ego dñs sanctificans eos. Et irritauerũt me dom⁹ isrl' in deserto: in ꝓceptis meis nõ ambulauerũt ⁊ iudicia mea ꝓiecerũt que faciens homo viuet in eis: et sabbata mea violauerũt uehemẽter. Dixi ergo ut effunderem furorẽ meũ sup eos ī deserto: ⁊ ɔsumerem eos. Et feci ꝓpter nomen meũ: ne violaretur corã gentibꝫ: de quibus eieci eos ī cõspectu eaꝝ. Ego igitur leuaui manũ meã sup eos ī deserto ne inducerem eos in terrã quã dedi eis fluentem lacte ⁊ melle precipuã terrarũ omniũ: quia iudicia mea ꝓiecerũt et in ꝓceptis meis nõ ambulauerũt: ⁊ sabbata mea violauerũt. Post ydola enim cor eoꝝ gradiebat. Et pepercit oculus meus sup eos ut non interficerem eos: nec cõsumpsi eos in deserto. Dixi aũt ad filios eoꝝ in solitudine. In ꝓceptis patrũ vrõꝝ nolite incedere: nec iudicia eoꝝ custodiatis: nec ī ydolis eoꝝ polluamini. Ego dñs deꝰ vester. In ꝓceptis meis ambulate: ⁊ iudicia mea custodite ⁊ facite ea et sabbata mea sanctificate ut sit signũ inter me et vos: et sciatur quia ego dñs deus vester. Et exacerbauerũt me filij: et in ꝓceptis meis nõ ãbulauerũt ⁊ iudicia mea non custodierũt ut facerent ea ꝙ cum fecerit homo viuet in eis: ⁊ sabbata mea violauerũt. Et cõminat⁹ sum ut effunderem furorem meũ sup eos: ⁊ implerem iram meam in eis in deserto. Auerti aũt manũ meã: ⁊ feci ꝓpter nomen meũ: ut nõ violaretur corã gentibus: de quibus eieci eos in oculis eaꝝ. Iterũ leuaui manũ meã in eos in solitudine ut dispgerem illos ī nationes et vẽtilarem ī terras: eo qꝝ iudicia mea nõ fecissent: ⁊ ꝓcepta mea reprobassent: et sabbata mea violassent: ⁊ post ydola patrũ suorũ fuissent oculi eoꝝ. Ergo et ego dedi eis ꝓcepta non bona et iudicia in quibus non viuẽt: ⁊ pollui eos in muneribus suis cum offerrent omne qđ aperit vuluam ꝓpter delicta sua: ⁊ sciẽt quia ego dñs. Quãobrem loquere ad domũ isrl' hec dicit dñs deꝰ. Certe ī via patrũ vrõrũ vos polluimini: et post offendicula eoꝝ vos fornicamini. Et ī oblatione donoꝝ vrõꝝ cũ traducitis filios vrõs ꝑ ignem vos polluimini in omnibus ydolis vrĩs usq; hodie: et ego respõdebo vobis dom⁹ isrl'? Uiuo ego dicit dñs deus: quia non

respondebo vobis: neq; cogitatō mē-
tis vre fiet dicentiū. Erim⁹ sicut gētes
et sicut cognationes terre: ut colam⁹
ligna z lapides. Viuo ego dicit dñs
deus: quoniā in manu forti et in bra-
chio extento z in furore effuso regnabo
sup vos. Et educam vos de pplis: et
cōgregabo vos de terris in quibz di-
spsi estis. In manu valida et in bra-
chio extento z in furore effuso regnabo
sup vos: z adducā vos i desertū pplox:
et iudicabor vobiscū ibi facie ad faci-
em. Sicut iudicio cōtendi aduersum
patres vestros in deserto terre egipti: sic
iudicabo vos dicit dñs. Et subiciam
vos sceptro meo: z inducā vos i vin-
culis federis. Et eligam de vobis trās-
gressores z impios: z de terra incola-
tus eox educā eos. z terrā israhel non
ingrediētur: z scietis quia ego dom⁹.
Et vos dom⁹ israhel: hec dicit dñs de⁹.
Vngli post ydola vra ambulate: et
seruite eis. Nō si z in hoc nō audieritis
me: z nomē meū sanctū polluetis vl-
tra in muneribz vris z in ydolis vris:
in mōte sancto meo in monte excelso
israhel ait dñs de⁹ ibi seruiet michi o-
mnis dom⁹ israhel: oēs inqz in terra
in qua placebūt michi. Et ibi quera
primitias vras: z initiū decimarū ve-
strarū in oīnibus sanctificatōnibus
vestris. In odorem suauitatis suscipi-
am vos. cum eduxero vos de pplis et
congregauero vos de terris in quas
dispsi estis: z sanctificabor i vobis in
oculis nationū. Et scietis quia ego do-
min⁹ cum eduxero vos ad terrā israh: in
terra pro qua leuaui manū meā ut da-
rem eam patribus vris. Et recordabi-
mini ibi viaz vrarū et omniū scelerū
vestroz quibus polluti estis in eis: et
displicebitis vobis i conspectu vro in
oīnibus malicijs vestris qs fecistis: z
scietis quia ego dñs cū benefecero vo-
bis ppter nomē meū: z nō secōm vias
vras malas neq; secundū scelera vra
pessima dom⁹ israhel: ait dñs de⁹. Et
factus est sermo dñi ad me dicens. fili
hominis: pone faciē tuā contra viā
austri z stilla ad affricū. Et pphera ad
saltum agri meridiani: z dices saltui
meridiano. Audi verbū dñi. Hec dicit
dñs de⁹. Ecce ego succendā i ignē: z cō-
buram in te oīne lignū viride et oīne
lignū aridū. Non extinguetur flāma
succensionis. Et comburet in ea oīnis
facies ab austro usq; ad aquilonē: et
videbit vniuersa caro quia ego dñs
succendi eam: nec extinguetur. Et dixi.
A a a dñe de⁹. Nūqd
nō p parabolas loquit iste? xxj.

Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. fili hominis pone faciē
tuā ad ierusalē. z stilla ad sanctuaria.
et pphera ītra humū israh: z dices ter-
re israh. Hec dicit dñs de⁹. Ecce ego ad
te: et educā gladiū meū de vagina sua:
et occidā in te iustū et impiū. Pro eo
aūt qy occidi in te iustū z impiū: idcir-
co egredietur gladius meus de vagi-
na sua ad omnē carnē ab austro usq;
ad aquilonē: ut sciat oīnis caro quia
ego dñs eduxi gladiū meū de vagina
sua irreuocabilē. Et tu fili hominis in-
gemisce in cōtritione lumboz: et in a-
maritudinibus ingemisce coram eis.
Cumq; dixerint ad te quare tu gemis:
dices. Pro auditu quia venit: z tabe-
scet oīne cor: z dissoluent oīnes manus:
z infirmabitur oīnis spiritus: z
per cuncta genua fluent aque. Ecce ve-
nit: z fiet ait dñs de⁹. Et fact⁹ est sermo
dñi ad me dicēs. Fili hominis. pphe-
ta z dices. Hec dicit dñs de⁹. Loquere.

Gladius gladi⁹ exacutus est ⁊ limat⁹. Ut cedat victimas exacut⁹ est: ut splē deat limat⁹ est. Qui moues sceptrū fi li mei succidisti oñe lignū. Et dedi e um ad leuigandū: ut teneatur manu. Iste exacut⁹ est gladi⁹: ⁊ iste limat⁹ est in manu interficientis. Clama ⁊ ulu la fili hominis: quia hic factus est in pl̄o meo: hic in cunctis ducibus isra hel q̄ fugerāt. Gladio traditi sunt cum pl̄o meo. Idcirco plaude sup femur quia probat⁹ est: et hoc cum sceptrum subuerterit: ⁊ non erit dicit dñs deus. Tu ergo fili hominis pphета: et pcute manu ad manū: ⁊ duplicetur gladi⁹ ac triplicetur gladius interfector⁊. Hic est gladius occisionis magne: qui ob stupescere eos facit et corde tabescere: et multiplicat ruinas. In omnibus portis eorū dedi cōturbationē gladij acuti ⁊ limati ad fulgendū: amicti ad cedem. Exacuere: uade ad dexterā siue ad sinistram: quocūq; facies tue est ap petit⁹. Quin et ego plaudā manu ad manū: ⁊ implebo indignationē meā. Ego dñs locut⁹ sum. Et factus est ser mo dñi ad me dicens. Et tu fili hoīs pone tibi duas vias: ut veniat gla dius regis babilonis. De terra una e gredientur ambo. Et manu capiet cō iecturam: in capite vie ciuitatis conici et. Viam pones: ut veniat gladi⁹ ad rabbath filior⁊ amon: ⁊ ad iudā in hie rusalē munitissimā. Steterit enī rex ba bilonis in biuio in capite duar⁊ viar⁊ diuinationē quetens: admiscens sagit tas. Interrogauit ydola: exta cōsuluit. Ad dexterā ei⁹ facta est diuinatio sup hierusalē. ut ponat arietes: ut aperiat os in cede ut eleuet vocem in ululatu: ut ponat arietes contra portas. ut oporteat aggerē ut edificet munitiones.

Ecitq; quasi consulens frustra oracu lum in oculis eor⁊: et sabbator⁊ otiū i mitans. Ipe aūt recordabit iniquita tis ad capiendū. Idcirco hec dicit do min⁹ de⁹. Pro eo q̄ recordari estis ini quitatis vestre ⁊ reuelastis p̄uaricatio nes vr̄as: ⁊ apparuerūt peccata vestra in oñibus cogitationib⁊ vr̄is. Pro eo inq̄⁊ q̄ recordari estis: manu capie mini. Tu aūt pphane impie dux israhel cui⁹ venit dies in tempore iniquita tis p̄finita: hec dicit dñs deus. Aufer cydarim: tolle coronā. Nōne hec est q̄ humilē sublevauit: ⁊ sublimē humili auit? Iniquitatem iniquitatē iniqui tatem ponam eam. Et hoc nō factū est donec veniret cui⁹ est iudiciū: ⁊ tradā ei. Et tu fili hoīs pphета ⁊ dic. Hec di cit dñs deus ad filios amon: ⁊ ad op probriū eor⁊. Et dices. Mucro. mucro euagina te ad occidendū: lima te. ut interficias et fulgeas cum tibi viderentur vana ⁊ diuinarent mendacia: ut darentis sup colla vulnerator⁊ impior⁊ quor⁊ venit dies in tempore iniquita tis p̄finita. Reuertere ad vaginā tuā i locū in quo creat⁹ es. In terra natiui tatis tue iudicabo te: et effundā sup te indignationem meā. In igne furoris mei sufflabo in te: daboq; te in man⁹ hominū insipientiū et fabricantiū in teritū. Igni eris cibus. Sanguis tuus erit in medio terre: obliuioni traderis: q̄a ego domin⁹ locut⁹ sum. xxij.

Et factum est verbū dñi ad me di cens. Et tu fili hominis nonne iudicas ciuitatem sanguinū: et osten dis ei oñes abominationes suas? Et dices. Hec dicit dñs de⁹. Ciuitas effun dens sanguinē in medio sui ut veniat tempus ei⁹: ⁊ que fecit ydola contra se metipam ut pollueret. In sanguine

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tuo qui a te effusus est deliquisti: et in
ydolis tuis que fecisti polluta es. Et
appropinquare fecisti dies tuos: et adu-
xisti tempus annorū tuorū. Propterea
dedi te opprobriū gentibus: et irrisionē
uniuersis terris que iuxta sunt et que
procul a te. Triumphabūt de te: sordida-
nobilis-grandis interitu. Ecce princi-
pes israhel singuli in brachio suo fue-
runt in te ad effundendū sanguinem:
patrem et matrem cōtumelijs affecerūt
in te. Aduenā calumniati sunt in me-
dio tui: pupillū et viduā contristauerūt
apud te: sanctuaria mea spreuistis et
sabbata mea polluistis. Viri detracto-
res fuerūt in te ad effundēdū sanguinē:
et sup montes cōmederūt in te: scelus ope-
rati sunt in medio tui. Verecundiora
patris discooperuerūt in te: immūdi-
ciam menstruate humiliauerūt in te.
Et unusquisq in uxorem proximi sui o-
perat⁹ est abominationē: et socer nurū
suā polluit nepharie: frater sororem
suā filiā patris sui oppressit in te. Mu-
nera acceperūt apud te ad effundendū
sanguinē: usurā et supabūdantiā ac-
cepisti et auare proximos tuos calūnia-
baris: meiq; oblita es dicit dñs deus.
Ecce complosi man⁹ meas sup auari-
tiam tuā quā fecisti: et sup sanguinē
qui effusus est in medio tui. Numquid
sustinebit cor tuū: aut prualebūt man⁹
tue in diebus quos ego faciā tibi? Ego
dñs locut⁹ sum: et faciā. Et dispgam
te in nationes: et ventilabo te in terras.
Et deficere faciā immūditiā tuā a te:
et possidebo te in conspectu gentiū: et
scies quia ego dñs. Et factū est verbū
dñi ad me dicens. Fili hominis: versa
est michi dom⁹ israhel in scoriā. Omnes
isti es et stānū et ferrū et plumbū in me-
dio fornacis. Scoria argēti facti sunt.

Propterea hec dicit dñs de⁹. Eo ꝙ ver-
si estis omnes in scoriā: propterea ecce
ego cōgregabo vos in medio iherusa-
lem cōgregatione argēti et eris et stāni
et ferri et plumbi in medio fornacis: ut
succendā in ea ignē ad cōflandū. Sic
cōgregabo in furore meo et in ira mea:
et requiescam. Et conflabo vos et con-
gregabo vos: et succendā vos in igne
furoris mei: et cōflabimini in medio e-
ius ut conflatur argentū in medio for-
nacis: sic eritis in medio ei⁹. Et scietis
quia ego dñs: cum effuderim indigna-
tionē meā sup vos. Et factū est verbū
dñi ad me dicens. Fili hominis: dic
ei. Tu es terra immūda et nō cōpluta
in die furoris. Coniuratio pphetarū
in medio ei⁹. Sicut leo rugiēs rapiēs
qz pdam animas deuorauerūt: opes
et pciū acceperūt: viduas ei⁹ multiplica-
uerūt in medio illi⁹. Sacerdotes eius
contempserūt legem meā: et polluerūt
sanctuaria mea. Inter sanctū et pha-
nū nō habuere distantiā: inter pollutū
et mundū nō intellexerūt et a sabbatis
meis auerterūt oculos suos: et coinqui-
nabar in medio eorū. Principes eius
in medio illius quasi lupi rapientes
predam: ad effundendū sanguinem et
ad predendas animas et auare sectā-
da lucra. Prophete aūt ei⁹ liniebāt eos
absq; temperamēto videntes vana et
diuinātes ei mendaciū: dicentes hec di-
cit dñs deus: cum dñs nō sit locutus.
Populi terre calumniabātur calūnia-
am et rapiebāt violenter: egenū et pau-
perem affligebāt: et aduenā opprime-
bant calumnia absq; iudicio. Et que-
sui de eis virū qui interponeret sepem:
et staret oppositus contra me pro terra ne
dissiparem eam: et nō inueni. Et effudi
sup eos indignationē meā: et in igne ire

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

mee consumpsi eos. Uiam eoꝝ in caput eoꝝ reddidi ait dñs deꝰ. xxiij

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: due mulieres filie matris unius fuerũt: et fornicate sũt in egipto. In adolescentia sua fornicate sunt. Ibi subacta sunt ubera eaꝝ: et fracte sunt mãme pubertatis eaꝝ. Nomina aũt eaꝝ colla maior: et coliba soror eiꝰ minor. Et habui eas: et pepererũt filios et filias. Porro eaꝝ nomina. samaria colla: et ierusalẽ coliba. Fornicata est igit̃ sup me colla: et insaniuit in amatores suos in assyrios propinquãtes. uestitos iacincto. principes et magistratꝰ. iuuenes cupidinis. uniuersos equites ascensores equoꝝ: et dedit fornicatiões suas sup eos electos filios assyrioꝝ uniuersos: et in omnibꝫ in qs insaniuit in immũdicijs eoꝝ polluta est. Insup et fornicationes suas quas habuerat in egipto nõ reliquit. Nam et illi dormierũt cum ea in adolescentia sua: et illi ꝺefregerũt ubera pubertatis eiꝰ: et effuderũt fornicatiõnẽ suã sup eam. Propterea tradidi eam in manꝰ amatoꝝ suoꝝ: et in manꝰ filiorũ assur sup quorũ insaniuit libidine. Ipi discooperuerũt ignominiã eiꝰ: filios et filias eiꝰ tulerũt: et ipam occiderũt gladio. Et facte sũt famose mulieres: et iudicia ꝓtulerunt in ea. Qñ cum uidisset soror eiꝰ colliba. plus qꝫ illa insaniuit libidine: et fornicatione suã sup fornicationẽ sororis sue ad filios assyriorũ ꝓbuit impudenter: ducibus et magistratibꝫ ad se uenientibus indutis ueste uaria: equitibꝫ q̃ uectabantur equis: et adolescẽtibus formacunctis egregia. Et uidi qꝝ polluta esset uia una ambaꝝ: et auxit fornicationes suas. Cũqꝫ uidisset uiros depictos in pariete ymagines chaldeoꝝ expressas coloribus. et accinctos baltheis renes. et tyaras tinctas in capitibus eoꝝ formã ducũ oñiũ. similitudinẽ filiorũ babilonis terreq; chaldeoꝝ in qua orti sunt: insaniuit sup eos cõcupiscentia oculoꝝ suoꝝ: et misit nũcios ad eos in chaldeam. Cũqꝫ uenissent ad eã filij babilonis. ad cubile mãmarũ. polluerũt eam in stupris suis: et polluta est ab eis. et saturata est anima eiꝰ ab illis. Denudauit quoq; fornicationes suas: et discooperuit ignominiã suã. Et recessit aia mea ab ea: sicut recesserat anima mea a sorore eiꝰ. Multiplicauit enim fornicationes suas recordans dies adolescentie sue quibus fornicata est in terra egipti: et insaniuit libidine sup cõcubitũ eoꝝ quoꝝ carnes sunt ut carnes asinoꝝ: et sicut fluxus equoꝝ fluxus eorũ. Et uisitasti scelus adolescentie tue: quãdo subacta sunt in egipto ubera tua: et confracte sunt mãme pubertatis tue. Propterea colliba hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego suscitabo oñes amatores tuos contra te de quibus saturata est anima tua: et congregabo eos aduersum te in circuitu: filios babilonis et uniuersos chaldeos. nobiles tyrannosq; et principes. oñes filios assyrioꝝ: iuuenes forma egregia. duces et mgistratꝰ. uniũsos principes principũ: et noiatos ascensores equoꝝ. Et uenient sup te instructi curru et rota: et multitudo ꝑplorũ. Lorica et clipeo et galea armabũtur cõtra te undiq;. Et dabo corã eis iudiciũ: et iudicabũt te iudicijs suis. Et ponã zelum meũ in te: quẽ tecũ exercẽt in furore. Nasũ tuũ et aures tuas ꝑcident: et que remanserũt gladio concidẽt. Ipi filios tuos et filias tuas capiẽt: et nouissimũ tuũ

devorabit ignis. Et denudabūt te vestimentis tuis: & tollēt vasa glorie tue. Et requiescere faciā scelus tuū de te: et fornicationē tuā de terra egipti. Nec leuabis oculos tuos ad eos: et egipti non recordaberis amplius: quia hec dicit dñs deus. Ecce ego tradam te ī manus eoꝝ quos odisti: in manus de quibus sanata est anima tua: & agent tecum in odio. Et tollent omnes labores tuos: & dimittent te nudam & ignominia plenā: et revelabitur ignominia fornicationū tuaꝝ. Scelus tuū et fornicationes tue fecerūt hec tibi: quia fornicata es post gentes inter quas polluta es in ydolis eoꝝ. In via sororis tue ambulasti: & dabo calicem eius in manu tua. Hec dicit dñs deus. Calicē sororis tue bibes profundū & latum. Eris in derisum et in subsannationē que es capacissima: ebrietate & dolore repleberis: calice meroris & tristicie calice sororis tue samarie. Et bibes illū et epotabis usq; ad feces: et fragmenta eius devorabis & ubera tua lacerabis: quia ego locutus sum ait dñs deus. Propterea hec dicit dñs deus. Quia oblita es mei et proiecisti me post corpus tuū: tu quoq; porta scelus tuū & fornicationes tuas. Et ait dñs ad me dices. Fili hominis: nūquid iudicas oollam et oolibā & annūcias eis scelera earū quia adulterate sunt & sanguis ī manibus eaꝝ & cum ydolis suis fornicate sunt? Insup & filios suos quos genuerūt michi obtulerūt eis ad devorādum. Sed & hoc fecerūt michi. Polluerūt sanctuariū meū in die illa: & sabbata mea pphanauerūt. Cumq; immolarent filios suos ydolis suis & ingrederentur sanctuariū meū in die illa ut polluerēt illud: etiā hec fecerūt ī medio domus mee. Misērūt ad viros venientes de longe: ad quos nūciū miserāt. Itaq; ecce venerūt quibus te lauisti et circūliuisti stibio oculos tuos: & ornata es mundo muliebri. Sedisti in lecto pulcerrimo: & mensa ornata est ante te. Thimiama meū et unguentū meū posuisti sup eam: & vox multitudinis exultantis erat in ea. Et in viris q̄ de multitudine hominū adducebant: et veniebant de deserto posuerūt armillas in manibus eaꝝ: & coronas speciosas in capitibus eaꝝ. Et dixi ei que attrita ē in adulteriis. Nūc fornicabitur in fornicatione sua etiā hec. Et ingressi sūt ad eam: quasi ad mulierem meretricem sic ingrediebant ad oollam & ad ooliban mulieres nepharias. Viri ergo iusti sunt. Ipsi iudicabūt eas iudicio adulterarū et iudicio effundentiū sanguinem: quia adultere sunt: & sanguis in manibus eaꝝ. Hec enim dicit dñs deus. Adduc ad eas multitudines et trade eas in tumultum & in rapinā: et lapidentur lapidibus pplorū: et confodiant eas gladiis eoꝝ. Filios & filias eaꝝ interficient: & domos eaꝝ igne succendent. Et auferam scelus de terra: et discent omnes mulieres ne faciāt secūm scelus eaꝝ. Et dabūt scelus vestrū super vos: & peccata ydoloꝝ vestroꝝ portabitis: & scietis q̄a ego dñs deus. xxiij.

Et factum est verbū dñi ad me in anno nono: in mense decimo decima die mensis dicens. Fili hominis: scribe tibi nomē diei huius in qua cōfirmatus ē rex babilonis adūsum hierusalē hodie: & dices p puerbiū ad domū irritatricem parabolā: & loqueris ad eos. Hec dicit dominus deus. Pone ollam: pone inq̄: et mitte in eam aquam. Congere frusta eius in eam:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

omnē partē bonā. ⁊ femur. et armū. electa: ⁊ ossibus plena. Pinguissimū pec⁹ assume: compone quoq; strues ossiū sub ea. Efferbuit coctio eius: et dissecta sunt ossa illius ī medio eius Propterea hec dicit dñs deus. Ve ciuitati sanguinū oolle cui⁹ rubigo in ea ē: et rubigo ei⁹ nō exiuit de ea. Per partes ⁊ per partes suas eice eam. Sō recidit sup eam sors. Sanguis enim eius in medio eius est: sup limpidissimā petrā effudit illū. Sō effudit illū sup terram ut possit operiri puluere: ut supinducerem indignationē meā et vindicta ulciscerer. Dedi sanguinē eius sup petram limpidissimā: ne operiret. Propterea hec dicit dñs de⁹. Ve ciuitati sanguinū: cui⁹ ego grandē faciam piram. Cōgerere ossa: que igne succendā. Consumētur carnes: et coquetur uniūsa compositio: et ossa tabescent. Pone quoq; eam sup pruna⁹ uacuam ut incalescat ⁊ liquefiat es eius: et confletur ī medio eius inquinamentū eius: ⁊ consumatur rubigo eius. Multo labore sudatū est: et nō exiuit de ea nimia rubigo eius. neq; per ignē. Immūdicia tua execrabilis: quia mūdare te volui: ⁊ non es mūdata a sordibus tuis. Sed nec mūdaberis pri⁹: donec quiescere faciā indignationē meā in te. Ego dñs locut⁹ sum. Veniet ⁊ faciā: non transeā neq; parcam: nec placabor. Iuxta vias tuas et iuxta adinuentiones tuas iudicabo te dicit dñs. Et factū est verbum dñi ad me dicens. Fili hominis: ecce ego tollo a te desiderabile oculoz tuoz in plaga: ⁊ non planges neq; plorabis neq; fluent lacrime tue. Ingemisce tacens: mortuorū luctum non facies. Corona tua circumligata sit tibi: et calciamenta tua erunt in pedibz tuis: nec amictu ora velabis. nec cibos lugentiū comedes. Locut⁹ sum ergo ad pplm mane: et mortua est uxor mea uespere. Feciq; mane sicut ꝓceperat mihi. Et dixit ad me pplus. Quare non indicas nobis quid ista significent ꝙ tu facis? Et dixi ad eos. Sermo dñi factus est ad me dicens. Loquere domui israhel. Hec dicit dñs de⁹. Ecce ego polluā sanctuariū meū. superbiam imperij vestri. ⁊ desiderabile oculoz vestrorū. ⁊ sup quo pauet anima vestra: et filij vestri et filie vestre quas reliquistis gladio cadent: ⁊ facietis sicut feci. Ora amictu non velabitis: ⁊ cibos lugentiū non comedetis. Coronas habebitis in capitibz vestris: ⁊ calciamēta in pedibus. Non plangetis neq; flebitis: sed tabescetis in iniquitatibz vestris: ⁊ unusquisq; gemet ad fratrē suū. Eritq; ezechiel vobis in portentū. Iuxta oīa que fecit facietis cum venerit istud: ⁊ scietis quia ego dñs de⁹. Et tu fili hominis ecce in die qua tollam ab eis fortitudinē eorū. ⁊ gaudiū dignitatis. ⁊ desiderium oculoz eoz. sup quo requiescūt anime eorū. filios ⁊ filias eorū: in die illa cum venerit fugiens ad te ut annūciet tibi: ī die inquā illa aperietur os tuū cum eo qui fugit: et loqueris ⁊ nō silebis ultra. eritq; eis ī portentū: ⁊ scietis qa ego dñs. xxv.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: pone faciē tuā contra filios ammon et prophetabis de eis: ⁊ dices filijs ammon. Audite verbum dñi dei. Hec dicit dñs deus. Pro eo ꝙ dixisti euge euge sup sanctuariū meū qa pollutū ē. ⁊ sup terrā israhel qm̄ desolata est. et sup domū iuda quoniā ducti sūt ī captiuitatē: idcirco

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ego tradam te filijs orientalibz in hereditatem: ⁊ collocabūt caulas suas in te. ⁊ ponent in te tentoria sua. Ipsi comedēt fruges tuas: ⁊ ipi bibent lac tuū. Daboq; rabbath in habitaculū camelorū. ⁊ filios āmon in cubile pecorū: et scietis quia ego dñs: quia hec dicit dñs deꝰ. Pro eo qꝺ plausisti manu ⁊ pcussisti pede ⁊ gauisa es ex toto affectu sup terram israhel: idcirco ecce ego extendam manū meā sup te. ⁊ tradam te in direptionē gentiū: ⁊ interficiam te de pplis. ⁊ perdam de terris et conteram: ⁊ scietis quia ego dñs. Hec dicit dñs deꝰ. Pro eo qꝺ dixerūt moab et seyr ecce sicut omnes gentes domꝰ iuda: idcirco ecce ego aperiam humerū moab de ciuitatibz: de ciuitatibz inq; eiꝰ. ⁊ de finibus eius inclitas terre. bethiesimoth ⁊ beelmeon et cariathaim filijs orientis cum filijs āmon. Et dabo eam in hereditatem: ut non sit ultra memoria filiorū ammon in gentibus. Et in moab faciam iudicia: ⁊ scient quia ego dominus. Hec dicit dñs deꝰ. Pro eo qꝺ fecit ydumea ultionē ut se uindicaret de filijs iuda. peccauitq; delinquens et uindictam expetiuit de eis: idcirco hec dicit dñs deꝰ. Extendā manū meā sup ydumeā: ⁊ auferam de ea hominē ⁊ iumentū: et faciam eam desertam ab austro. Qui sunt i dedan gladio cadent: ⁊ dabo ultionē meam sup ydumeā p manū pplī mei israhel. Et facient in edom iuxta iram meā ⁊ furorem meū: ⁊ scient uindictā meā dicit dñs deus. Hec dicit dominꝰ deus. Pro eo qꝺ fecerūt palestini uindictā. ⁊ ulti se sunt toto animo. interficientes et implentes inimicicias ueteres: propterea hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego extendam manū meā super palestinos: et interficiā interfectores. Et perdam reliquias maritime regionis: faciamq; in eis ultiones magnas arguens in furore: et scient quia ego dominus cū dedero uindictā meā sup eos. xxvj.

Et factum est in undecimo anno prima mensis: factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: pro eo qꝺ dixit tyrus de iherusalē: euge confracte sunt porte pploꝝ: conuersa est ad me: implebor. deserta est: propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego sup te tyre: et ascendere faciam ad te gentes mltas. sicut ascendit mare fluctuans. Et dissipabunt muros tyri: et destruent turres eius. Et radam puluerem eiꝰ de ea: et dabo eam in limpidissimā petram. Siccatio sagenarū erit in medio maris: quia ego locutus sum ait dominꝰ deꝰ: et erit in direptionē gentibus. Filie quoq; eius que sunt i agro gladio interficientur: ⁊ scient quia ego dominꝰ: quoniā hec dicit dominꝰ deus. Ecce ego adducam ad tyrum nabuchodonosor regem babilonis ab aquilone: regem regum. cum equis ⁊ curribus et equitibus ⁊ cetu pploq; magno. Filias tuas que sunt i agro gladio interficiet: ⁊ circūdabit te munitionibus ⁊ comportabit aggerem in gyro. Et eleuabit contra te clipeum: ⁊ uineas ⁊ arietes temperabit i muros tuos: ⁊ turres tuas destruet in armatura sua. Inundatione equorū eius operiet te puluis eorū: a sonitu equitū ⁊ rotaꝝ ⁊ curruū mouebūtur muri tui. Cum ingressus fuerit portas tuas quasi p introitum urbis dissipate. ungulis equorū suoꝝ cōculcabit oēs plateas tuas: pplm tuū gladio cedet: ⁊ statue tue nobiles in terram corruent. Vastabūt opes tuas. diripiēt negociationes tuas:

et destruent muros tuos. & domos tuas pclaras subuertēt: & lapides tuos et ligna tua & puluerem tuū in medio ponent. Et quiescere faciam multitudinem cantīcorū tuorū: & sonitus ytharārū tuarū nō audietur amplius. Et dabo te in limpidissimā petrā: fractatio sagenarū eris nec edificaberis ultra: quia ego dominꝰ locutus sum dicit dñs deus. Hec dicit dñs deus de tyro. Nūquid non a sonitu ruine tue et gemitu interfectorū tuorꝝ cū occisi fuerint in medio tui. cōmouebūtur insule: et descendent de sedibus suis oēs principes maris. et auferent exuuias suas: & uestimenta sua uaria abicient et induētur stupore. In terra sedebūt: et attoniti sup repentino casu suo admirabūtur: & assumentes sup te lamētum dicent tibi. Quomō periisti que habitas in mari urbs inclita: que fuisti fortis in mari cum habitatoribꝫ tuis quos formidabāt uniuersi. Nūc stupebunt naues in die pauoris tui: et turbabūtur insule in mari eo qꝫ nullꝰ egrediatur ex te: quia hec dicit dominꝰ deus. Cum dedero te urbem desolatā sicut ciuitates que non habitātur: et adduxero sup te abissum. & operuerint te aque mīte & detraxero te cum his qꝫ descendūt in lacum ad pplm sempiternū: et collocauero in terra nouissima sicut solitudines ueteres cum his qui deducūtur in lacum ut non habiteris: porro cū dedero gloriā in terra uiuentiū. in nichilū redigam te: & non eris. et requisita non inuenieris ultra in sempiternū dicit dominꝰ deꝰ. xxvij.

Et factū est uerbum dñi ad me dicens. Tu ergo fili hominis assume sup tyrum lamentū: & dices tyro. q̄ habitat in introitu maris: negociationi pplorū ad insulas multas. Hec dicit dominꝰ deus. O tyre tu dixisti. Perfecti decoris ego sum: & in corde maris sita. Finitimi tui qui te edificauerunt impleuerūt decorem tuū: abietibꝫ de samir extruxerūt te cum omnibꝫ tabulatis maris. Cedrum de libano tulerunt ut facerent tibi malū: quercus de basan dolauerūt in remos tuos: trāstra tua fecerūt tibi ex ebore indico: & pretoriola de insulis ytalie. Bissus uaria de egipto rexta est tibi in uelum ut poneretur in malo: hyacinctus & purpura de insulis elisa facta sunt operimentū tuū. Habitatores sydonis et aradij fuerunt remiges tui: sapientes tui tyre facti sunt gubernatores tui: seues biblij et prudentes eius prebuerūt nautas. ad ministeriū uarie suppellectilis tue. Oēs naues maris et naute earꝫ fuerūt in pplo negociationis tue: perse & lidij & libies erant in exercitu tuo uiri bellatores tui: clipeū & galeam suspenderūt in te. p ornatu tuo. Filij aradij cum exercitu suo super muros tuos in circuitu: sed et pigmei qui erant in turribus tuis pharetras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum. Ipi cōpleuerūt pulcritudinē tuā. Carthaginenses negociatores tui. A multitudine cunctarū diuitiarū argēto ferro stāno plumboqꝫ repleuerunt nundinas tuas. Grecia thubal et mosoch institores tui. Mācipia & uasa erea adduxerunt pplo tuo de domo thogorma. equos et equites et mulos adduxerūt ad forum tuū. Filij dedan negociatores tui. Insule multe negociatio manus tue. Dentes eburneos et hebenos cōmurauerūt in pcio tuo. Syrus negociator tuus. Propter multitudinem operū tuorū gemmā et purpurā

et scutulata ⁊ bissū ⁊ sericū ⁊ chodchod posuerūt in mercatu tuo. Juda ⁊ terra isrl ipi institores tui in frumēto pmo: balsamū et mel ⁊ oleū et resinā ꝓposuerūt in nūdinis tuis. Damascen⁹ negociator tuus in multitudine operū tuorū: in multitudine diuersarū opū in vino pinguī: in lanis coloris optimi. Dan ⁊ grecia ⁊ mozel in nūdinis tuis ꝓposuerūt ferrū fabrefactū: stacte et calamus in negociatone tua. Dedan institores tui in tapetibus ad sedendum. Arabia ⁊ uniuersi principes cedar ipsi negociatores manus tue: cum agnis et arietibus et hedis venerunt ad te negociatores tui. Venditores saba ⁊ rema ipi negociatores tui: cum uniuersis primis aromatibus ⁊ lapide pciosō ⁊ auro qđ ꝓposuerūt in mercatu tuo. Arā ⁊ chenne ⁊ eden negociatores tui. Saba assur ⁊ chelmath vēditores tui: ipi negociatores tui miphaziā in olucris iacinct ⁊ polimitor gazarūq; pciosar q obuolute et astricte erāt funibꝫ: cedrosq; habebāt in negociatonibus tuis. Naues maris principes tui in negociatione tua: ⁊ repleta es: ⁊ glorificata nimis in corde maris. In aquis maris adduxerunt te remiges tui. Ventꝰ auster contriuit te. In corde maris diuitie tue: ⁊ thesauri tui et miscipleꝝ instrumētum tuū. Naute tui et gubernatores tui q tenebāt suppellectilem tuā ⁊ pplo tuo preerāt: viri quoq; bellatores tui qui erant in te cū uniuersa multitudine tua que est in medio tui: cadent in corde maris in die ruine tue. A sonitu clamoris gubernatorū tuorū cōturbabūtur classes: ⁊ descendent de nauibus suis oēs qui tenebant remū. Naute ⁊ uniuersi gubernatores maris in terra stabunt: et eiulabūt super te uoce magna: et clamabunt amare. Et supiacient puluerem capitibus suis ⁊ cinere cōspergentur: ⁊ radent sup te caluiciū: ⁊ accingentur cilicijs. Et plorabunt te i amaritudine anime ploratu amarissimo: et assument super te carmen lugubre: ⁊ plangent te. Que est ut tyrus que obmutuit in medio maris? Que i exitu negociationū tuarū de mari implesti pplos multos: i multitudine diuitiarū tuarū ⁊ pplorū tuoꝝ ditasti reges terre. Nūc contrita es a mari: in pfundis aquarū opes tue: ⁊ omnis multitudo tua q erat i medio tui ceciderūt. Uniuersi habitatores insularū obstupuerūt sup te: et reges eaꝝ oēs tēpestate pculsi mutauerūt vultꝰ. Negociatores⁹ pploꝝ sibilauerūt sup te. Ad nichilū deducta es: ⁊ nō eris usq; i pretuū.

Et factꝰ est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: dic principi tyri. Hec dicit dominꝰ deus. Eo q elevatū est cor tuū ⁊ dixisti: deus ego sum et in kathedra dei sedi in corde maris: cū sis homo ⁊ nō deus: ⁊ dedisti cor tuū quasi cor dei. Ecce sapientior es tu daniele: omne secretū nō est absconditū a te. In sapientia et prudentia tua fecisti tibi fortitudinē: ⁊ acquisisti aurū et argentū in thesauris tuis in multitudine sapientie tue: ⁊ in negociatione tua multiplicasti tibi fortitudinē: ⁊ elevatū est cor tuū in robore tuo. Propterea hec dicit dñs deus. Eo q elevatum est cor tuū quasi cor dei: idcirco ecce ego adducā super te alienos robustissimos gentiū. Et nudabūt gladios suos sup pulcritudinē sapiētie tue: et polluent decorem tuū. Interficient et detrahent te: et morieris in interitu occisorū in corde maris. Nunquid

dicens loqueris deus ego sum coram interficientibz te cū sis hō et nō deꝰ: in manu occidentiū te morte incircūcisoꝝ morieris: in manu alienoꝝ: qā ego locutꝰ sum ait dñs deus. Et factꝰ est sermo dñi ad me dicens. Fili hois: leua planctum sup regem tyri et dices ei. Hec dicit dominꝰ deus. Tu signaculum similitudinis plenus sapientia pfectus decore: in delicijs paradisi dei fuisti. Omnis lapis pciosus operimētum tuū: sardius topazius z iaspis crisolitus et onix z berillus. saphirus et carbunculus z smaragdus. Aurū quoq; decoris tui z foramina tua in die qua conditus es ꝑparata sunt. Tu cherub extentus et protegens: z posui te in mōte sancto dei. In medio lapidū ignitorū ambulasti: perfectus in vijs tuis a die conditionis tue: donec inuenta est iniquitas in te. In multitudine negociationis tue repleta sunt interiora tua iniquitate. z peccasti: et eieci te de mōte dei: z pdidi te o cherub protegens de medio lapidū ignitorū. Et eleuatum est cor tuū in decore tuo. Perdidi sapientiā tuā in decore tuo: in terrā ꝓieci te: ante faciem regū dedi te ut cernerēt te. In multitudine iniquitatū tuarū z iniquitate negociationis tue polluisti sanctificationē tuā. Producam ergo ignem de medio tui qui comedat te: z dabo te in cinerem sup terrā in conspectu omniū videntiū te. Omnes qui viderint te in gentibus obstupescent sup te. Nichili factus es: et non eris in ꝑpetuum. Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: pone faciē tuā contra sydonem z ꝓphetabis de ea: z dices. Hec dicit dominꝰ deus. Ecce ego ad te sydon et gloriabor i medio tui: z scient quia ego dñs cum fecero in ea iudicia: z sanctificatꝰ fuero in ea. Et immittā ei pestilentiā et sanguinē in plateis eius: et corruent interfecti in medio eius gladio p circuitum: z scient quia ego dominꝰ. Et nō erit ultra domui israhel. offendiculū amaritudinis et spina doloren inferens undiqz per circuitū eorū qui aduersantur eis: et scient quia ego dominꝰ deus. Hec dicit dominꝰ deus. Quādo congregauero domū israhel de ꝑplis in q̄bus dispsi sunt. sanctificabor i eis coram gētibz: z habitabūt i terra sua quā dedi seruo meo iacob: z habitabūt in ea securi. Et edificabūt domos z plātabūt vineas: z habitabūt confidēter cum fecero iudicia in omnibus q̄ aduersantur eis p circuitū: z scient quia ego dominus deus eorū.

XXIX.

In anno decimo in duodecimo mense una die mensis factū est verbū dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā contra pharaonem regem egipti: et ꝓphetabis de eo: z de egipto uniuersa loquere z dices. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Ecce ego ad te pharao rex egipti draco magne q̄ cubas in medio fluminū tuorū z dicis. meus est fluuius: z ego feci memetipm. Et ponā frenū i maxillis tuis: z cōglutinabo pisces fluminū tuorū squamis tuis. Et extraham te de medio fluminū tuorū: et uniuersi pisces tui squamis tuis adherebūt. Et ꝓiciā te in desertū: z omnes pisces fluminis tui. Super faciem terre cades. Nō colligeris: neq; cōgregaberis. Bestijs terre z volatilibus celi dedi te ad deuorandum: z scient oēs habitatores egipti quia ego dominꝰ. Pro eo q̄ fuisti baculus arundineus domui israhel quādo apprehenderunt te manu. et confractꝰ es z lacerasti omnē humerū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eorū: z innitentibus eis sup te aminutus es z dissoluisti omnes renes eorz: propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego adducam sup te gladiū: et interficiā de te hominē z iumentū. Et erit terra egipti in desertum z in solitudinē: z scient qā ego dñs. Pro eo qp dixeris fluuius me9 est z ego feci eū: idcirco ecce ego ad te z ad flumina tua. Daboqz terrā egipti in solitudinē gladio dissipatā: a turre syenes usqz ad terminos ethiopie. Non pertransibit eam pes hominis: neqz pes iumenti gradietur in ea: et non habitabit quadraginta ānis. Daboqz terrā egipti desertam in medio terrarū desertarū: et ciuitates eius in medio urbiū suburbarū: et erūt desolate quadraginta annis. Et dispgā egiptios in nationes: z ventilabo eos in terras: quia hec dicit domin9 deus. Post finē quadraginta annorū congregabo egiptū de pplis in quibs dispsi fuerāt: z reducam captiuitatem egipti z collocabo eos in terra phatures in terram natiuitatis sue: in terra de qua sumpti sunt. Et erunt ibi i regnū humile: z inter cetera regna erit humilima. Et nō eleuabit ultra sup nationes: et iminuā eos ne imperēt gentibz: neqz erunt ultra domui israhel in confidentia docentes iniquitatē ut fugiant z sequātur eos: et scient quia ego sum domin9 deus. Et factum est in vigesimo et septimo anno in primo in una mensis: factum est verbū dñi ad me dicens. Fili hominis: nabuchodonosor rex babilonis seruire fecit exercitum suū seruitute magna aduersus tyrum. Omne caput decaluatū: et omnis humerus depilat9 est. Et merces non est reddita ei neqz exercitui eius de tyro: pro seruitute qua seruiuit michi aduersus eam. Propterea hec dicit domin9 deus. Ecce ego dabo nabuchodonosor regē babilonis i terra egipti: et accipiet multitudinē eius et deprabitur manubias eius z diripiet spolia eius: z erit merces exercitui illius z operi pro quo seruiuit aduersus eā. Dedi ei terram egipti: pro eo qp laborauerit michi ait domin9 de9. In die illa pullulabit cornu domui israhel: z tibi dabo apertum os in medio eorū: et scient quia ego dominus. xxx.

Et factum est verbū dñi ad me dicens. Fili hominis pphета z dic. Hec dicit domin9 deus. Vlulate ve ve diei: qā iuxta est dies. z appropinquabit dies dñi: dies nubis. tempus gentium erit. Et veniet gladius i egiptū: et erit pauor in ethiopia cum ceciderint vulnerati i egipto: z ablata fuerit multitudo illius et destructa fundamenta eius. Ethiopia et libia z lidij et omne reliquū vulgus z chub et filij terre federis cum eis gladio cadent. Hec dicit domin9 deus. Et corruent fulcientes egiptū: z destruetur superbia imperij ei9. A turre syenes gladio cadent in ea: ait domin9 exercituū. Et dissipabūtur in medio terrarū desolatarū: z urbes ei9 in medio ciuitatū desertaz erūt: z scient quia ego domin9 deus. cū dedero ignem in egipto. z attriti fuerīt oēs auxiliatores eius. In die illa egredientur nūcij a facie mea in nauibz ad conterendā ethiopie confidentiā: z erit pauor in eis in die egipti: quia absqz dubio veniet. Hec dicit dñs de9. Et cessare faciā multitudinē egipti in manu nabuchodonosor regis babilonis. Ipse z pplus eius cū eo: fortissimi gentiū adducentur ad dispgendam terrā. Et euaginabūt gladios suos super

egiptum: et implebũt terrã interfectis:
et faciã alueos fluminũ aridos et tra-
dam terrã in manꝰ pessimorũ: ꝛ dissi-
pabo terram et plenitudinẽ eius ī ma-
nus alienorũ. Ego dominꝰ locutus
sum. Hec dicit dominꝰ deus. Et dispr-
dam simulacra: ꝛ cessare faciã ydola
de memphis: ꝛ dux de terra egipti nõ
erit amplius. Et dabo terrorem in ter-
ram egipti: ꝛ dispdam terrã phatures
et dabo ignem in taphnis: ꝛ faciam
iudicia mea in alexãdria. Et effundã
indignationẽ meã sup peluſiũ robur
egipti: et interficiã multitudinẽ alexã-
drie: ꝛ dabo ignem in egipto. Quasi
parturiens dolebit peluſiũ: et alexan-
dria erit dissipata: ꝛ memphis angu-
stie quotidiane. Juuenes eliopoleos
et bubasti gladio cadent: ꝛ ipse capti-
ue ducentur. Et in taphnis nigrescet
dies: cũ cõtriuero ibi sceptra egipti: et
defecerit in ea superbia potẽtie eiꝰ. Ipam
nubes operiet: filie aũt eius in captiui-
tatẽ ducentur. Et iudicia faciã in egi-
pto: ꝛ scient quia ego dñs. Et factũ est
in undecimo ãno in primo mense in
septima mensis: factũ est verbum dñi
ad me dicens. Fili hominis brachiũ
pharaonis regis egipti cõfregi: ꝛ ecce
non est obuolutũ ut restitueretur ei sa-
nitas ut ligaretur pãnis et fasciaretur
linteolis: ꝛ recepto robore posſit tene-
re gladiũ. Propterea hec dicit dñs de-
us. Ecce ego ad pharaonẽ regem egi-
pti: ꝛ cõminuã eius brachiũ forte sed
confractũ: ꝛ deciã gladiũ de manu eiꝰ.
Et dispgam egiptum in gentibus: et
ventilabo eos in terris. Et confortabo
brachia regis babilonis: daboq; gla-
diũ meũ in manu eius. Et confringã
brachiũ pharaonis: ꝛ gemet gemitibus
interfecti corã facie eiꝰ. Et confortabo
brachia regis babilonis: et brachia
pharaonis concident. Et scient quia
ego dominꝰ cum dedero gladiũ meũ
in manũ regis babilonis: ꝛ extendent
eum sup terrã egipti. Et dispgam egi-
ptum in nationes: ꝛ ventilabo eos in
terras: ꝛ scient quia ego dñs. xxxj.

Et factum est in anno undecimo
tercio mense una mensis: factũ
est verbum dñi ad me dicens. Fili ho-
minis: dic pharaoni regi egipti ꝛ ppo
eius. Cui similis factus es in magnitu-
dine tua? Ecce assur quasi cedrus ī li-
bano pulcer ramis et frondibꝫ nemo-
rosus et excelsusq; altitudine: ꝛ inter cõ-
densas frõdes eleuatũ est cacumẽ eius.
Aque nutrierũt illũ: abissus exaltauit
illũ. Flumina eiꝰ manabãt in circuitu
radicũ eius: ꝛ riuos suos emisit ad u-
niuersa ligna regionis. Propterea e-
leuata est altitudo eius sup omnia li-
gna regionis: ꝛ multiplicata sunt ar-
busta eius: ꝛ eleuati sunt rami eius p
aquis multis. Cumq; extendisset um-
bram suã in ramis eius fecerũt nidos
omnia volatilia celi: ꝛ sub frondibus
eiꝰ genuerũt omnes bestie saltuũ: et sub
umbraculo illiꝰ habitabãt cetus gentiũ
plurimarũ. Eratq; pulcerrimꝰ in
magnitudine sua: et in dilatione ar-
bustorũ suorũ. Erat enim radix illiꝰ
iuxta aquas multas. Cedri nõ fuerũt
altiores illo in paradiso dei. Abietes
non adequauerũt sũmitatẽ eiꝰ: ꝛ pla-
tani non fuerũt eque frõdibus illius.
Omne lignũ paradisi dei nõ est assi-
milatũ illi ꝛ pulcritudini eius: quoniã
speciosum feci eum: et multis conden-
sisq; frondibus. Et emulata sunt eum
omnia ligna voluptatis: que erãt in
paradiso dei. Propterea hec dicit do-
minꝰ deus. Pro eo qꝺ sublimatus est

in altitudine et dedit sūmitatem suā
virentem atq; condensam et eleuatū ē
cor eius in altitudine sua: tradidi eā
in manū fortissimi gentiū. Faciēs fa-
ciet ei: iuxta impietatem eiꝰ. Et eieci eā:
et succident eam alieni et crudelissimi
nationū. Et ꝓicient eum sup montes:
et in cunctis cōuallibꝫ corruent rami
eius. Et confringentur arbusta eius
in oīuersis rupibus terre: ⁊ recedent
de umbraculo eius oēs ꝓpli terre: et
relinquent eum. In ruina eius habi-
tauerūt oīa volatilia celi: ⁊ ī ramis
eius fuerunt oīuerse bestie regionis.
Quāobrem non eleuabūtur in altitu-
dine sua oīa ligna aquarū: nec po-
nent sublimitatem suā inter nemoro-
sa atq; frondosa: nec stabunt in subli-
mitate sua omnia q̄ irrigātur aquis:
quia omnes traditi sunt in mortem
ad terrā vltimā in medio filioꝝ hoīnū
nū ad eos qui descendūt in lacū. Hec
dicit dns deus. In die quādo descen-
dit ad inferos indixi luctū: operui eum
abisso: ⁊ ꝓhibui flumina eius: et coer-
cui aquas multas. Contristatꝰ est su-
per eum liban⁹: et omnia ligna agri
concussa sunt. A sonitu ruine eiꝰ com-
mouit gentes: cū deducerem eū ad in-
fernū cum hijs qui descendebāt in lacū.
Et cōsolata sunt in terra infima oīa
ligna voluptatis egregia atq; ꝑclara
in libano: oīuersa que irrigabātur
aquis. Nam ⁊ ipi cum eo descendunt
ad infernū ad ītersectos gladio: ⁊ bra-
chiū unusquisq; sedebit sub umbra-
culo eius in medio nationū eius. Cui
assimilatꝰ es o inclite atq; sulimis in-
ter ligna voluptatis? Ecce deductꝰ es
cum lignis voluptatis ad terram vlti-
mam. In medio incircūcisorū dormi-
es: cum eis qui interfecti sunt gladio.
Hic est pharao et omnis multitudo
eius: dicit dominus deus. xxxij
Et factum est duodecimo āno in
mense duodecimo in una men-
sis: factum est verbū dñi ad me dicēs.
Fili hominis· assume lamentū super
pharaonē regem egipti: ⁊ dices ad eū.
Leoni gentiū assimilatꝰ es: ⁊ draconi
qui est in mari. Et ventilabas cornu
in fluminibus tuis: ⁊ conturbabas a-
quas pedibus tuis: ⁊ conculcabas flu-
mina earū. Propterea hec dicit dns
deus. Expandam sup te rete meū in
mltitudine ꝓpl̄orū multorū: ⁊ extrahā
te in sagena mea et ꝓiciam te in terrā.
Sup faciem agri abiciam te: et habi-
tare faciā sup te omnia volatilia celi:
et saturabo de te bestias universe terre.
Et dabo carnes tuas sup montes: et
implebo colles tuos sanie tua. Et irri-
gabo terrā fetore sanguinis tui super
montes: ⁊ valles implebūtur ex te. Et
oīa cū extinctꝰ fueris celos: ⁊ nigrescere
faciā stellas eius. Solē nube tegā:
et luna non dabit lumen suū. Oīa
luminaria celi merere faciā super te: ⁊
dabo tenebras super terrā tuā dicit do-
minꝰ deꝰ. Et irrigabo cor ꝓpl̄orū mul
torū cū induxero contritionē tuā in gen-
tibus sup terras quas nescis: ⁊ stupe-
scere faciā sup te ꝓpl̄os mltos. Et reges
eorū horrore nimio formidabūt sup
te cum volare coperit gladius meus super
facies eorū: et obstupescent repente sin-
guli ꝑ anima sua in die ruine sue: q̄a
hec dicit dominꝰ deꝰ. Gladius regis
babilonis veniet tibi: ī gladijs fortiū
deicia mltitudinē tuā. Inexpugnabi-
les omnes gentes hee. Et vastabunt
superbiā egipti: ⁊ dissipabitur multitu-
do eius. Et perdā oīa iumenta eius
que erant sup aquas plurimas: ⁊ nō

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

conturbabit eas pes hominis ultra: neq; ungula iumentoz turbabit eas. Tunc puriſſimas reddā aquas eorū: et flumina eaz quaſi oleum adducā ait dominꝰ deus: cum dedero terrā egipti deſolatā. Deſeretur aūt terra a plenitudine ſua quādo pruſſero omnes habitatores eius: z ſcient quia ego dominꝰ. Planctus eſt: z plangent eum filie gēciū: ſup egiptū z ſup mlt̄itudinē eiꝰ plangent eū: ait dominꝰ deus. Et factū ē i duodecimo āno. in quītadecima menſis: factū eſt verbū dñi ad me dicens. Fili hominis. cane carmen lugubre ſup multitudinē egipti. Et detrahe eam: ipām z filias gentiū robuſtaz ad terrā ultimā: cum hijs qui deſcendunt in lacū. Quo pulcriōr es deſcende: z dormi cū incircūciſis. In medio interfectorū gladio cadent. Gladius datus eſt. Et attraxerūt eā: z oēs pp̄os eiꝰ. Loquentur ei potētiſſimi robuſtarū de medio inferni: qui cū auxiliatoribus eius deſcenderūt z dormierunt incircūciſi interfectiqz gladio. Ibi aſſur z oēs mlt̄itudo eius: in circuitu illius ſepulcra eorū oēs interfecti et qui ceciderunt gladio: quorū data ſunt ſepulcra i nouiſſimis lacꝰ. Et facta eſt multitudo eius p gyrum ſepulcri eius: uniuerſi interfecti cadentesqz gladio: qui dederāt quondā formidinem ſuā in terra uiuentiū. Ibi elam: z omnis mlt̄itudo eius p gyrum ſepulcri ſui. Omnes hij interfecti ruentesqz gladio: qui deſcenderūt incircūciſi ad terrā ultimā. Qui poſuerūt terrorē ſuū in terra uiuentiū: et portauerūt ignominiā ſuā cū hijs qui deſcendūt in lacū. In medio interfectoz poſuerūt cubile eiꝰ in uniuerſis ppīis eiꝰ: in circuitu eius ſepulcrū illius. Omnes hij incircūciſi interfectiqz gladio. Dederūt enim terrorem in terra uiuentiū: z portauerūt ignominiā ſuā cum hijs qui deſcendūt in lacum. In medio interfectoz positi ſunt. Ibi moſoch z tubal z oīs mlt̄itudo eiꝰ: in circuitu eius ſepulcra illius. Omnes hij incircūciſi interfectiqz z cadentes gladio: quia dederunt formidinē ſuā in terra uiuentiū: et non dormient cum fortibz cadentibuſqz z incircūciſis qui deſcenderūt ad infernū cum armis ſuis. Et poſuerūt gladios ſuos ſub capitibz ſuis: z fuerunt iniquitates eorū in oſſibus eoz: quia terror fortiū facti ſunt in terra uiuentiū. Et tu ergo i medio incircūciſorū contereris: et dormies cum interfectis gladio. Ibi ydumea z reges eius et omnes duces eius: qui dati ſunt cū exercitu ſuo cum interfectis gladio: et qui cum incircūciſis dormierūt. et cū hijs qui deſcenderūt in lacū. Ibi principes aquilonis oēs z uniuerſi uenatores qui deducti ſunt cum interfectis: pauētes z in ſua fortitudine cōfuſi. q̄a dormierūt incircūciſi cū interfectis gladio: et portauerūt confuſionē ſuā cū hijs qui deſcendūt in lacū. Vidit eos pharao z cōſolatꝰ eſt ſup uniūſa mlt̄itudine ſua q̄ interfecta eſt gladio: pharao et oēs exercitus eiꝰ ait dominꝰ deus: quia dedit terrorem ſuū in terra uiuentiū: z dormiuit in medio incircūciſoz cū interfectis gladio: pharao et oēs mlt̄itudo eiꝰ ait dñs deꝰ. xxxij

Et factum eſt verbū dñi ad me dicens. Fili hominis. loquere ad filios ppli tui: z dices ad eos. Terra cū induxero ſup eam gladiū et tulerit populꝰ terre uirū unū de nouiſſimis ſuis et cōſtituerit eum ſup ſe ſpeculatorem et ille uiderit gladiū uenientem ſuper

terrā. et recinerit bucina et ānūciauerit populo: audiēs aūt quisquis ille est sonitum bucine et non obseruauerit venerītq; gladius ⁊ tulerit eū: sanguis ipsi⁹ sup caput ei⁹ erit. Bonū bucine audiuit ⁊ non se obſeruauit: sanguis eius ī ipso erit. Bi naūt se custodierit: animā suā saluauit. Qđ si speculator vīderit gladiū venientem ⁊ nō insonuerit bucina ⁊ pplus se non custodierit. venerītq; gladius et tulerit de eis animā: ille quidē in iniquitate sua rapt⁹ est: sanguinē aūt eius de manu speculatoris requirā. Et tu fili hominis: speculatorē dedi te domui isrl'. Audiēs ergo ex ore meo sermonem: annūciabis eis ex me. Bi me dicēte ad impiū. impie morte morieris. non fueris locutus ut se custodiat impi⁹ a via sua: ipse impius in iniquitate sua morietur: sanguinē autem ei⁹ de manu tua requirā. Binaūt annūciauī te ad impiū ut a viis suis cōuertatur. non fuerit conuersus a via sua: ipe in iniquitate sua morietur: porro tu animā tuam liberasti. Tu uero fili hominis: dic ad domū isrāhel. Bic locuti estis dicentes. Iniquitates nostre et peccata nostra sup nos sunt: et in ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo viuere poterimus? Dic ad eos. Vīuo ego dicit dominꝰ deus: nolo morte impi: sed ut cōuertatur impius a via sua et viuat. Cōuertimini a viis uestris pessimis. Et quare moriemini domus isrl'? Tu itaq; fili hominis: dic ad filios pplī tui. Justicia iusti nō liberabit eum in quacunq; die peccauerit: ⁊ impietas impij nō nocebit ei in quacūq; die cōuersus fuerit ab impietate sua. Et iustus non poterit viuere in iusticia sua: in quacūq; die peccauerit. Etiā si dixero iusto q⁹ uita uiuat. et cōfisus in iusticia sua fecerit iniquitatē oīes iusticie eius obliuioni tradentur: ⁊ in iniquitate sua quā operat⁹ est in ipsa morietur. Bi autē dixero impio. morte morieris. ⁊ egerit penitentiā a peccato suo. fecerītq; iudiciū et iusticiam. et pignus restituerit ille impius. rapinā q; reddiderit: in mandatis uite ambulauerit nec fecerit quicq; iniustū: uita uiuet ⁊ non morietur. Oīa peccata eius que peccauit nō imputabūtur ei. Judiciū et iusticiā fecit: uita uiuet. Et dixerunt filij populi tui. Non est equa ponderis uia dñi. Et ipoz uia iniusta est. Cum enim recesserit iustus a iusticia sua fecerītq; iniquitates: morietur in eis. Et cum recesserit impius ab impietate sua fecerītq; iudicium et iusticiam: uiuet in eis. Et dicitis. Non est recta uia domini. Vnūquēq; iuxta uias suas iudicabo de uobis domus israhel. Et factum est in duodecimo anno in decimo mense. in quinta mēsis transmigrationis nostre: uenit ad me qui fugerat de iherusalem dicens. Vastata est ciuitas. Manus autem domini facta fuerat ad me uespere antequā ueniret qui fugerat: aperuitq; os meū donec ueniret ad me mane: et apto ore meo non silui āpli⁹. Et factū est uerbū dñi ad me dicēs. Fili hoīs: q̄ habitāt in ruinosis hijs sup humū isrl' loquētes aūt. Vn⁹ erat abrahā: ⁊ hereditate possedit terrā. Nos aūt multi sum⁹: nobis data ē terra ī possessionē. Idcirco dices ad eos. Hec dicit dñs de⁹ q̄ in sanguine comeditis et oculos uros leuatis ad īmūdicias uras ⁊ sāguinē fundītis: nūq̄d terrā hereditate possidebitis? Steristis ī gladijs uris. fecistis abominatōnes. ⁊ unusquisq; uxorem

proximi sui polluit: & terram hereditatis possidebitis? Hec dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Huic ego: quia qui in ruinosis habitant gladio cadent: & qui in agro est bestijs tradetur ad deuorandū: qui aūt in pūdijs & in speluncis sunt peste morientur. Et dabo terram in solitudinē & in desertū: et deficiet superba fortitudo eius: et desolabūtur montes israhel eo q nullus sit qui p eos trāseat. Et scient q̄a dūs cum dedero terrā eorū desolatam & desertam: p̄pter uniuersas abominationes suas quas operati sunt. Et tu fili hominis filij p̄pli tui qui loquuntur de te iuxta muros et in ostijs domorū & dicūt unus ad alterū uir ad p̄ximū suū loquētes uenite et audiamus quis sit sermo egrediens a dño: et ueniunt ad te q̄si si ingrediat̄ p̄plus. Et sedent coram te p̄plus meus: & audiūt sermones tuos & non faciūt eos: quia i canticū oris sui uertunt illos. Et auaritiā suā sequit̄ cor eorū: & es eis q̄si carmē musicū qđ suauis dulcisq; sono canit̄. Et audiūt uerba tua et nō faciūt ea: et cū uenerit qđ p̄dictū ē ecce enī uenit: cūc scīet q̄a p̄phete fuerit iter eos. xxxiij.

Et factum est uerbū dñi ad me dicens. Fili hominis p̄pheta de pastoribus israhel: p̄pheta & dices pastoribus. Hec dicit dominus deus. Ue pastoribus israhel: q̄ pascebāt semetipos. Nōne greges a pastoribus pascūtur? Lac comedebatis & lanis operiebamini: & qđ crassum erat occidebatis: gregem aūt meū non pascebatis. Qđ infirmū fuit non cōsolidastis: & qđ egrotum non sanastis. Qđ fractū est non alligastis: & qđ abiectū ē nō reduxistis: et qđ perierat non quesistis: sed tamē austeritate imperabatis eis et cū potētia.

Et dispse sunt oues mee eo q nō esset pastor: & facte sunt in deuorationē omniū bestiaꝝ agri: & dispse sunt. Errauerūt greges mei in cūctis montibus et i uniuerso colle excelso: & sup omnē faciem terre dispsi sunt greges mei: et non erat qui requireret. Nō erat inq̄ qui requireret. Propterea pastores audite uerbum dñi. Huic ego dicit dūs deus: quia p eo q facti sūt greges mei in rapinā & oues mee in deuorationē omniū bestiarū agri eo q nō esset pastor: neq; enim quesierūt pastores gregem meū: sed pascebāt pastores semetipos & greges meos nō pascebāt: propterea pastores audite uerbū dñi. Hec dicit dūs deus. Ecce ego ipe sup pastores: requirā gregē meū de manu eoꝝ & cessare faciā ut ultra non pascant gregem meā: nec pascāt amplius pastores semetipos. Et liberabo gregem meū de ore eorū: & nō erūt eis in escam: q̄a hec dicit dominus deus. Ecce ego ipe requirā oues meas: & uisitabo eas sicut uisitat pastor gregem suū: in die quā do fuerit in medio ouiū suarū dissipatarū. Sic uisitabo oues meas: & liberabo eas de omnibs locis in quibus dispse fuerāt in die nubis et caliginis. Et educam eas de p̄plis & congregabo eas de terris: & inducā eas in terrā suā: et pascam eas in montibs israhel in riuis et in cūctis sedibs terre. In pascuis ubertimis pascam eas: & in montibus excelsis israhel erunt pascue earū. Ibi requiescent in herbis uirentibs: & i pascuis pinguibus pascent̄ sup mōres israhel. Ego pascā oues meas: et ego eas accubare faciā dicit dūs deus. Qđ perierat requiram & qđ abiectū erat reducam: & qđ fractū fuerat alligabo & qđ infirmū fuerat consolidabo: et quod pīngue

et forte custodiã. et pascam illas in iudicio. Vos aũt greges mei: hec dicit dominus deus. Ecce ego iudico inter pecus & pecus. arietũ & hircorũ. ſſlõne satis vobis erat pascua bona depasci? Iusup et reliquias pascuarũ vestrarũ conculcastis pedibus vestris: & cũ purissimã aquã bibebatis: reliquã pedibs vestris turbastis. Et oues mee hijs q conculcata pedibus vestris fuerãt pascebantur: & que pedes vestre turbauerant hec bibebant. Propterea hec dicit dñs deus ad eos. Ecce ego ipe iudico inter pec⁹ pingue et maculẽtũ. Pro eo q lateribus et humeris impingebatis et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora donec dispgerẽtur foras: saluabo gregem meũ et nõ erit ultra in rapinam: & iudicabo inter pecus & pecus. Et suscitabo super eas pastorẽ vnũ q pascat eas seruũ meũ dauid: ipse pascet eas: et ipe erit eis in pastorem. Ego aũt dominꝰ ero eis in deum: et seruus meꝰ dauid princeps in medio eorũ. Ego dominꝰ locutus sum. Et faciam cum eis pactũ pacis: et cessare faciã bestias pessimas de terra. Qui habitant in deserto securi dormient in saltibus: & ponam eos in circuitu colli mei benedictionẽ: & deducam ymbrem in tẽpore suo: et pluuie benedictionis erunt. Et dabit lignũ agri fructum suũ: & terra dabit germẽ suũ: & erunt in terra sua absq; timore. Et scient quia ego dominꝰ cũ contriuero cathenas iugi eorũ: & eruero eos de manu imperantiũ sibi. Et non erunt ultra in rapinã in gentibs: neq; bestie terre deuorabũt eos: sed habitabunt confidenter absq; vllo terrore. Et suscitabo eis germen nominatũ: et non erũt ultra imminuti fame in terra neq; portabũt ultra opprobriũ gentiũ. Et scient quia ego dominꝰ deus eorũ cũ eis: & ipsi pplus meus domus israhel ait dominꝰ deꝰ. Vos aũt greges mei greges pascue mee hoies estis: et ego dñs deꝰ vester: dicit dñs deꝰ. xxxv.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuã aduersum mõtem seyr: et pphetabis de eo & dices illi. Hec dicit dominꝰ deus. Ecce ego ad te mons seyr: & extẽdam manũ meã sup te. et dabo te desolatũ atq; desertum. Vrbes tuas demoliar & tu desertus eris: & scies quia ego dominꝰ eo q fueris inimicꝰ sempiternꝰ. et concluseris filios israhel i manus gladij in tẽpore afflictionis eor. in tpe iniq̃tatis extreme. Propterea viuo ego dicit dominꝰ deꝰ: quoniã sanguini tradam te. & sanguis te psequet: et cum sanguinẽ oderis sanguis psequetur te. Et dabo montẽ seyr desolatum et desertum: & auferam de eo euntem & redeuntem: & implebo montes eius occisorũ suorũ. In collibus tuis & in vallibus tuis atq; in torrentibs interfecti gladio cadent. In solitudines sempiternas tradam te: & ciuitates tue nõ habitabũtur. Et scietis q̃a ego dñs deꝰ: eo q dixeris due gentes & due terre mee erunt & hereditate possidebo eas: cum dñs esset ibi. Propterea viuo ego dicit dominꝰ deus: quia faciam iuxta iram tuã & secundum zelum tuũ quẽ fecisti odio habens eos: & notus efficiar p eos cũ te iudicauero: et scies quia ego dominꝰ. Audiui vniuersa opprobria tua que locutꝰ es de montibus israhel dicẽs. Deserti nobis ad deuorandũ dati sunt. Et insurrexistis sup me ore vestro: & derogastis aduersum me. Verba vra ego audiui. Hec

cxxvj

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dicit dominꝰ deus. Letante uniuersa terra·in solitudinem te redigam:sicuti gauisus es sup hereditatem domꝰ israhel eo qꝫ fuerit dissipata : sic faciã tibi. Dissipatus eris mõs seyr·et ydumea oẽs:ꝛ sciẽt qꝛa ego dñs. xxvi.

Tu autẽ fili hominis ꝓpheta sup montes israhel:ꝛ dices. ſMõtes israhel audite verbum dñi. Hec dicit dominꝰ deus. Eo qꝫ dixerit inimicꝰ de vobis euge altitudines sempiterne in hereditatem date sunt nobis:propterea vaticinare ꝛ dic. Hec dicit dominꝰ deus. Pro eo qꝫ desolati estis ꝛ cõculcati p circuitũ ꝛ facti in hereditatem reliquis gentibus:ꝛ ascendistis sup labium lingue ꝛ opprobriũ ppli: propter montes israhel audite verbũ dñi dei. Hec dicit dominꝰ deus montibus et collibus torrentibꝫ vallibusq; et desertis parietinis ꝛ urbibus derelictis que depopulate sunt:ꝛ subsannate a reliquis gentibus p circuitũ. Propterea hec dicit dominꝰ deꝰ. Quoniã i igne zeli mei locuꝰ sũ de reliquis gentibus et de ydumea uniuersa:que dederunt terrã meã sibi in hereditatẽ cũ gladio et toto corde ꝛ ex animo:ꝛ eiecerũt eam ut vastarent:idcirco vaticinare super humũ israhel:ꝛ dices montibus ꝛ collibus rugis ꝛ vallibus. Hec dicit dñs deus. Ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus sum:eo qꝫ confusionem gentiũ sustinueritis. Idcirco hec dicit dominꝰ deus. Ego leuaui manũ meã ut gentes q̃ in circuitu vestro sunt ipe confusionẽ suã portent:vos aũt mõtes israhel ramos vestros germinetis: et fructũ vestrũ afferatis ppło meo israhel. Prope enim est ut veniat. Quia ecce ego ad vos:ꝛ conuertar ad vos· ꝛ arabimini:ꝛ accipietis sementem:et multiplicabo i vobis hoies omnẽqꝫ domũ israhel. Et habitabũtur ciuitates·ꝛ ruinosa instaurabũtur:ꝛ replebo vos hominibꝫ ꝛ iumentis:ꝛ multiplicabũtur ꝛ crescent. Et habitare vos faciam sicut a principio:bonisq; donabo maioribus qꝫ habuistis ab initio:ꝛ scietis quia ego dominꝰ. Et adducã sup vos hoies ppłm meũ israhel: ꝛ hereditate possidebũt te. Et eris eis i hereditatẽ:ꝛ non addes ultra ut absq; eis sis. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Pro eo qꝫ dicunt de vobis deuoratrix hoim es ꝛ suffocans gentem tuã:propterea homines nõ comedes ãpliꝰ:ꝛ gentem tuã non necabis ultra ait dominꝰ deꝰ. Nec auditam faciã in te ampliꝰ confusionem gentiũ:et opprobriũ ppłorũ nequaq̃ portabis:ꝛ gentem tuã non amittes ampliꝰ ait dominꝰ deus. Et factum est verbũ dñi ad me dicens. Fili hominis·domꝰ israhel habitauerũt in humo sua:ꝛ polluerũt eam in viis suis et in studiis suis. Iuxta immũditiam menstruate facta ẽ via eoꝝ coram me:ꝛ effudi indignationẽ meã super eos pro sanguine quẽ fuderunt super terram. Et in ydolis suis polluerũt eã: et dispersi eos in gentes ꝛ ventilati sũt in terras:iuxta vias eorũ ꝛ adinuentiones eoꝝ iudicaui eos. Et ingressi sũt ad gentes ad quas introierũt ꝛ polluerũt nomẽ sanctũ meũ:cum diceretur de eis ppłus domini iste est et de terra eiꝰ egressi sunt. Et peperci nomini sancto meo:qđ polluerat domꝰ israhel in gentibꝫ ad quas ingressi sunt. Idcirco dices domui israhel. Hec dicit dñs deꝰ. ſNõ propter vos ego faciã domꝰ isrł: sed propter nomẽ sanctũ meũ qđ pollustis in gentibꝫ ad quas intrastis. Et sanctificabo nomen meũ magnũ qđ

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pollutū est inter gentes qđ polluistis in medio eaꝝ: ut sciāt gētes quia ego dñs. dicit dñs exercituū. Cum sanctificat⁹ fuero ī vobis coram eis. Tollā quippe vos de gentibus: ⁊ congregabo vos de uniuersis terris: ⁊ adducā vos in terrā vestrā. Et effundam super vos aquā mūdam: et mūdabimini ab omnibꝫ inquinamentis vestris: et ab uniuersis ydolis vestris mūdabo vos. Et dabo vobis cor nouū: ⁊ spiritum nouū ponā in medio vestri. Et auferam cor lapideū de carne vestra: ⁊ dabo vobis cor carneū: ⁊ spiritū meū ponā in medio vestri. Et faciam ut in pceptis meis ābuletis: ⁊ iudicia mea custodiatis ⁊ operemini. Et habitabitis in terra quā dedi patribus vestris: et eritis michi in ppm: ⁊ ego ero vobis in deum. Et saluabo vos ex uniuersis inquinamentis vris: ⁊ vocabo frumētum ⁊ multiplicabo illud: ⁊ nō imponam vobis famem. Et multiplicabo fructū ligni ⁊ genimina agri: ut non portetis ultra opprobriū famis ingētibus. Et recordabimini viarū vrarū pessimarū studiorūqꝫ nō bonorū: et displicebunt vobis iniquitates vre et sceleta vra. Non propter vos ego faciam ait dominꝰ deꝰ: notum sit vobis. Confundimini ⁊ erubescite super viis vris dom⁹ israhel. Hec dicit dominꝰ deus. In die qua mūdauero vos ex omnibus iniquitatibꝫ vris ⁊ inhabitari fecero urbes. ⁊ instaurauero ruinosa: ⁊ ita deserta fuerit exculta. q̄ quōdā erat desolata in oculis omnis viatoris: dicent. Terra illa inculta facta ē ut ortus voluptatis: ⁊ ciuitates deserte ⁊ destitute atqꝫ suffosse munite sederūt. Et scient gentes quecunqꝫ derelicte fuerint ī circuitu vestro: quia ego dominꝰ edificaui dissipata. plantaui inculta: ego dominꝰ locutus sum ⁊ fecerim. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Adhuc in hoc inuenient me dom⁹ israhel: ut faciā eis. Multiplicabo eos sicut gregē hoīm ut gregem sanctum: ut gregem ihrlm in solemnitatibꝫ eiꝰ. Sic erūt ciuitates deserte plene gregibus hominū: et scient quia ego dominus. xxxvij.

Facta est super me manus dñi: et eduxit me in spiritu dñi. ⁊ dimisit me in medio campi qui erat plenꝰ ossibus: ⁊ circūduxit me per ea in gyrū. Erant autem mlta valde sup faciem campi: siccaqꝫ vehementer. Et dixit ad me. Fili hominis: putasne viuēt ossa ista? Et dixi. Dñe deus tu nosti. Et dixit ad me. Vaticinare de ossibꝫ istis. Et dices eis. Ossa arida: audite verbū dñi. Hec dicit dñs deus ossibus hīs. Ecce ego intromittā in vos spiritum et viuetis: ⁊ dabo super vos nervos. et succrescere faciam super vos carnes. et superextendam in vobis cutem: ⁊ dabo vobis spiritum ⁊ viuetis. ⁊ scietis qꝫ ego dominꝰ. Et prophetaui sicut pceperat michi. Factus est autem sonitus prophetante me: et ecce cōmotio. Et accesserunt ossa ad ossa: unūqdqꝫ ad iūcturam suam. Et vidi: ⁊ ecce sup ea nervi ⁊ carnes ascenderunt. ⁊ extenta est in eis cutis desuper: et spiritum non habebant. Et dixit ad me. Vaticinare ad spiritū: vaticinare fili hoīs: et dices ad spiritum. Hec dicit dominꝰ deus. A quatuor ventis veni spiritus: et insuffla sup interfectos istos. ⁊ reuiuiscāt. Et pphetaui sicut pceperat michi. Et ingressus ē in ea spiritꝰ ⁊ vixerūt: steteruntqꝫ super pedes suos exercitus grandis nimis valde. Et dixit ad me. Fili hoīs: ossa hec uniuersa. dom⁹ isrl ē.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ipi dicũt. Nuerũt ossa nostra: ꝛ periit spes nostra: ꝛ abscisi sum⁹. Propterea vaticinare: et dices ad eos. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Ecce ego aperiã tumulos vestros: ꝛ educam vos de sepulcris vestris pꝓhus meꝰ: ꝛ inducam vos in terram israhel. Et scietis quia ego dñs cum aperuero sepulcra vestra: ꝛ eduxero vos de tumulis vestris pꝓe meus: et dedero spiritũ meũ in vobis et viuetis. Et requiescere vos faciam super humũ vestrã: et scietis quia ego dñs locutꝰ sum ꝛ feci: ait dñs deꝰ. Et factꝰ est sermo dñi ad me dicens. Et tu fili hois sume tibi lignũ unũ: et scribe sup illud. iude et filios israel socios eius. Et tolle lignũ alterꝫ: ꝛ scribe sup illud. ioseph lignũ effraim: et cũcte domꝰ israhel socios ꝗ eius. Et adiũge illa unũ ad alterꝫ tibi in lignũ unũ: ꝛ erũt in unionẽ in manu tua. Cũ aũt dixerit ad te filii pꝓli tui loquẽtes nõne indicas nobis quid ĩ hijs tibi velis: loqueris ad eos. Hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego assumã lignũ ioseph. quod est ĩ manu effraim et tribus israhel que sunt ei adiũcte: ꝛ dabo eas pariter cum ligno iuda ꝛ faciam eas in lignũ unũ: ꝛ erũt unũ in manu eius. Erunt aũt ligna sup que scripseris in manu tua in oculis eoꝝ: et dices ad eos. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Ecce ego assumã filios israhel de medio nationũ ad quas abierũt: ꝛ congregabo eos undiqꝫ et adducam eos ad humũ suã. Et faciã eos in gentem unam in terra in montibꝫ israhel: ꝛ rex unus erit omnibus imperans. Et nõ erunt ultra due gentes: nec diuidẽtur amplius in duo regna. Neqꝫ polluentur ultra in ydolis suis ꝛ abominationibus et cunctis iniquitatibus suis: et saluos eos faciã de uniuersis sedibꝫ suis ĩ quibus peccauerũt: ꝛ emũdabo eos. Et erunt michi pꝓs. ꝛ ego ero eis deꝰ: ꝛ seruꝰ meus dauid rex sup eos: ꝛ pastor unꝰ erit oĩũ eoꝝ. In iudicijs meis ambulabunt: ꝛ mandata mea custodient: ꝛ facient ea. Et habitabũt sup terram quã dedi seruo meo iacob in qua habitauerũt patres vestri: ꝛ habitabunt sup eam ipi ꝛ filij eorũ ꝛ filij filiorũ eorũ usqꝫ in sempiternũ: et dauid seruꝰ meꝰ princeps eorũ in pꝓtuũ. Et pcutiã illis fedus pacis: pactũ sempiternũ erit eis. Et fũdabo eos et mlti plicabo: et dabo sanctificationẽ meã in medio eorũ in pꝓtuũ. Et erit tabernaculũ meũ in eis ꝛ ero eis deus: ꝛ ipsi erunt michi pꝓlus. Et scient gentes quia ego dominus sanctificator israhel: cũ fuerit sanctificatio mea in medio eoꝝ in pꝓtuum. xxxviij.

Et factꝰ est sermo dñi ad me dicẽs. Fili hominis pone faciem tuã cõtra gog et terram magog principẽ capitis mosoch ꝛ tubal: ꝛ vaticinare de eo. ꝛ dices ad eum. Hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego ad te gog principẽ capitis mosoch ꝛ tubal. Et circũagam te ꝛ ponam frenũ in maxillis tuis: et educã te ꝛ omnẽ exercitũ tuũ equos ꝛ equites vestitos loricis uniuersos: multitudinem magnã hastam ꝛ clipeũ et arripientiũ ĩ gladiũ. Perse ethiopes ꝛ libies cum eis: omnes scutati ꝛ galeati. Gomer et uniuersa agmina eiꝰ: domꝰ togorma latera aquilonis ꝛ totũ robur eiꝰ: pꝓliqꝫ mlti tecũ. Prepara ꝛ instrue te et omnẽ multitudinẽ tuã q̃ coacervata est ad te: ꝛ esto eis ĩ pceptũ. Post dies multos visitaberis. In nouissimo annoꝝ venies ad terram que reuersa est a gladio: cõgregata est de pꝓlis multis: ad montes israhel qui fuerũt

deserti iugiter. Hec de pplis educta est: et habitabunt in ea confidenter uniuersi. Ascendens autem ipse tempestas uenies et quasi nubes: ut operias terram tu et omnia agmina tua: et pplus multi tecum. Hec dicit dominus deus. In die illa ascendent sermones super cor tuum: et cogitabis cogitationem pessimam: et dices. Ascendam ad terram absq; muro. Uenient ad quiescentes habitantesq; secure omnes habitant sine muro. Uectes et porte non sunt eis. Ut diripias spolia et inuadas predam: ut inferas manum tuam super eos qui deserti fuerant et postea restituti: et super populum qui est congregatus ex gentibus qui possidere cepit et esse habitator umbilici terre. Saba et dedan et negociatores tharsis et omnes leones eius dicent tibi. Numquid ad sumenda spolia tu uenis? Ecce ad diripiendam predam congregasti multitudinem tuam: ut tollas argentum et aurum: auferas supellectilem atq; substantiam et diripias manubias infinitas. Propterea uaticinare fili hominis: et dices ad gog. Hec dicit dominus deus. Numquid non in die illo cum habitauerit populus meus israhel confidenter scies et uenies tu de loco tuo a lateribus aquilonis tu et populi multi tecum: ascensores equorum uniuersi exercitus magnus et exercitus uehemens: Et ascendes super populum meum israhel quasi nubes ut operias terram. In nouissimis diebus eris: et adducam te super terram meam: ut sciant gentes me cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum o gog. Hec dicit dominus deus. Tu ergo ille es de quo locutus sum in diebus antiquis in manu seruorum meorum prophetarum israhel: qui prophetauerunt in diebus illorum temporum ut adducerem te super eos. Et erit in die illa. in die aduentus gog super terram israhel ait dominus deus: ascendet indignatio mea in furore meo et in zelo meo. In igne ire mee locutus sum: quia in die illa erit commotio magna super terram israhel: et commouebuntur a facie mea pisces maris et uolucres celi et bestie agri: et omne reptile quod mouetur super humum: cunctiq; homines qui sunt super faciem terre. Et subuertentur montes: et cadent sepes: et omnis murus corruet in terram. Et conuocabo aduersus eum in cunctis montibus meis gladium: ait dominus deus. Gladius uniuscuiusq; in fratrem suum dirigetur. Et iudicabo eum peste et sanguine et imbre uehementi: et lapidibus immensis. Ignem et sulphur pluam super eum et super exercitum eius: et super populos multos qui sunt cum eo. Et magnificabor et sanctificabor: et notus ero in oculis multarum gentium: et scient quia ego sum dominus. xxxix.

Tu autem fili hominis uaticinare aduersum gog: et dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego super te gog principem capitis mosoch et tubal. Et circumagam te et educam te et ascendere te faciam de lateribus aquilonis: et adducam te super montes israhel. Et percutiam arcum tuum in manu sinistra tua: et sagittas tuas de manu dextera tua. Deiciam te super montes israhel: et cades tu et omnia agmina tua et populi tui qui sunt tecum. Feris auibus omniq; uolatili et bestiis terre dedi te ad deuorandum. Super faciem agri cades: quia ego locutus sum ait dominus deus. Et immittam ignem in magog et in his qui habitant in insulis confidenter: et scient quia ego dominus. Et nomen sanctum meum notum faciam in medio populi mei israhel: et non polluam nomen

ſanctū meū amplius: et ſcient gentes
quia ego dominꝰ ſanctus iſrahel. Ec-
ce venit: ⁊ factum eſt ait dominꝰ deus.
Hec eſt dies de qua locutus ſum. Et e-
gredientur habitatores de ciuitatibꝫ
iſrahel: ⁊ ſuccendent ⁊ comburent ar-
ma clipeum et haſtas arcum et ſagit-
tas ⁊ baculos manuū et contos: ⁊ ſuc-
cendent ea igni ſeptem annis. Et non
portabunt ligna de regionibus· neqꝫ
ſuccident de ſaltibus· quoniā arma
ſuccendent igni: ⁊ depredabūtur eos
quibus prede fuerant: ⁊ diripient va-
ſtatores ſuos ait dominꝰ deꝰ. Et erit:
in die illa dabo gog locū nominatū
ſepulcrū in iſrahel· vallem viatoꝝ ad
orientem maris: que obſtupeſcere faci-
et p̄tereuntes. Et ſepelient ibi gog et o-
mnē multitudinē eius: ⁊ vocabit̄ val-
lis multitudinis gog: ⁊ ſepelient eos
domꝰ iſrahel ut mūdent terrā ſeptem
menſibus. Sepeliet aūt eum omnis
p̄pꝰ terre: et erit eis nominata dies
in qua glorificatꝰ ſum ait dn̄s deus.
Et viros iugiter conſtituent luſtrātes
terram: qui ſepeliant ⁊ requirāt eos q̄
remāſerant ſup faciē terre: ut emūdent
eam. Poſt menſes aūt ſeptem quere
incipient: ⁊ circuibūt p̄grantes terrā.
Cunqꝫ viderint os hominis ſtatuent
iuxta illud titulum donec ſepeliāt il-
lud pollinctores in valle mltitudinis
gog. Nomē autem ciuitatis amona:
et mūdabunt terrā. Tu ergo fili hoīs:
hec dicit dominꝰ deꝰ. Dic omni volu-
cri et vniuerſis auibus cūctiſqꝫ beſtiis
agri. Conuenite p̄perate: cōcurrite un-
diqꝫ ad victimā meā quā ego īmolo
vobis· victimā grādem ſup montes
iſrahel: ut comedatis carnes ⁊ bibatis
ſanguinē. Carnes fortiū comedetis: ⁊
ſanguinē p̄cipū terre bibetis: arietū
et agnorū ⁊ hircoꝝ thaurorūqꝫ et alti-
liūm et pinguiū omniū et comedetis
adipem in ſaturitatem: et bibetis ſan-
guinem in ebrietatem de victima quā
ego īmolaui vobis: et ſaturabimīnī
ſup menſam meā de equo et de equite
forti· ⁊ de vniuerſis viris bellatoribus
ait dominꝰ deus. Et ponam gloriā
meā ī gētibꝫ: ⁊ videbūt oīnes gētes iu-
diciū meū qd̄ feceri· et manū meā quā
poſuerim ſup eos: et ſcient domꝰ iſra-
hel quia ego dominꝰ deꝰ eorū a die il-
la et deinceps. Et ſcient gentes quoniā
in iniquitate ſua capta ſit domꝰ iſra-
hel: ⁊ qꝫ dereliquerint me et abſconde-
rim faciē meā ab eis: ⁊ tradiderim eos
in manꝰ hoſtiū ⁊ ceciderint in gladio
vniuerſi. Iuxta īmundiciā eorū et ſce-
lus feci eis: ⁊ abſcondi faciē meā ab il-
lis. Propterea hec dicit dominꝰ deus.
Nūc reducam captiuitatē iacob: ⁊ mi-
ſerebor omnis domꝰ iſrahel. Et aſſu-
mam zelum p nomine ſancto meo: ⁊
portabunt confuſionē ſuā et omnem
p̄uaricationem quā p̄uaricati ſunt in
me cum habitauerit in terra ſua confi-
denter neminē formidātes: ⁊ reduxero
eos de p̄pīs· ⁊ congregauero de terris
inimicoꝝ ſuorū· ⁊ ſanctificatꝰ fuero in
eis in oculis gentiū plurimarū. Et ſci-
ent quia ego dominꝰ deus eorū eo qꝫ
tranſtulerim eos in nationes: et con-
gregauero eos ſup terrā ſuā: ⁊ non de-
reliquerim quenqꝫ ex eis ibi. Et nō ab-
ſcondā ultra faciem meā ab eis: eo qꝫ
effuderim ſpīritum meum ſup omnē
domū iſrahel ait dn̄s deus. xl·

In vigeſimoquīto āno trāſmigrationis
nr̄e ī exordio āni decima mēſis quarto-
decimo āno poſtqꝫ p̄uſſa eſt ciuitas:
in ipſa hac die facta eſt ſup me manꝰ
dn̄i: ⁊ adduxit me illuc in viſionibus

BIBLIOTECA PUBLICA PROVINCIAL BURGOS

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dei. ¶ Adduxit me in terrā israhel: et dimisit me sup mōtem excelsum nimis sup quē erat quasi edificium ciuitatis vergēris ad austrum: ⁊ introduxit me illuc. ¶ Et ecce vir cuius erat species quasi species eris: ⁊ funiculus lineus in manu eius: ⁊ calamus mensure in manu eius. ¶ Stabat autem in porta: ⁊ locutus est ad me idem vir. ¶ Fili hominis: vide oculis tuis ⁊ auribus tuis audi: ⁊ pone cor tuū in omnia que ego ostendā tibi: quia ut ostendatur tibi adductus es huc. ¶ Annūcia omnia que tu vides domui israhel. ¶ Et ecce murus forinsecus in circuitu domus undiq; : ⁊ in manu viri calamus mensure sex cubitoꝝ et palmo. ¶ Et mensus ē latitudinē edificij calamo uno: altitudinē quoq; calamo uno. ¶ Et venit ad portam que respiciebat viam orientalē: et ascendit per gradus eius. ¶ Et mensus ē limē porte calamo uno latitudinē-id est limē unū calamo uno in latitudine: ⁊ thalamū uno calamo in longum · et uno calamo in latum: et inter thalomos quinq; cubitos: ⁊ limen porte iuxta vestibulū porte intrinsecus calamo uno. ¶ Et mensus est vestibulū porte octo cubitoꝝ: ⁊ frontem eius duobus cubitis. ¶ Vestibulū autem porte erat intrinsecus. ¶ Porro thalami porte ad viam orientalē tres hinc ⁊ tres inde: mensura una trium: ⁊ mensura una frontiū ex utraq; parte. ¶ Et mensus est latitudinem liminis porte decem cubitorū: ⁊ longitudinē porte tredecim cubitorū: et marginē ante thalamos cubiti unius: et cubitus unus finis utrimq; . ¶ Thalami autem sex cubitorū erant hinc et inde. ¶ Et mensus est portā a tecto thalami usq; ad tectū eius latitudinē vigiti quinq; cubitorū: ostiū contra ostium. ¶ Et fecit

frōtes p sexaginta cubitos: et ad frontem atriū porte undiq; p circuitum: ⁊ ante faciem porte que ptingebat usq; ad faciem vestibuli porte interioris quinquaginta cubitos: ¶ et fenestras obliquas in thalamis ⁊ in frontibus eoꝝ: que erant intra portā undiq; per circuitum. ¶ Similiter aūt erāt et in vestibulis fenestre p gyrū intrinsecus: ⁊ ante frōtes pictura palmarū. ¶ Et eduxit me ad atriū exterius: et ecce gazophilacia et pauimentū stratum lapide in atrio p circuitum. ¶ Triginta gazophilacia in circuitu pauimēti: ⁊ pauimētū i frōte portaꝝ secūdū lōgitudinē portaꝝ erat inferius. ¶ Et mēsus est latitudinē a facie porte inferioris usq; ad frōtē atrij interioris exterius cubitos centū cubitos ad orientē et aquilonē. ¶ Porta vero q respiciebat viā aquilonis atrij exterioris mēsus ē tā in lōgitudine q; i latitudine et thalamos eius tres hinc et tres inde · ⁊ frōtem eius et vestibulum eius secūdū mensurā porte prioris: quinquaginta cubitorū longitudinē eius: et latitudinē viginti quinq; cubitoꝝ. ¶ Fenestre aūt eius et vestibulū et sculpture scōm mensurā porte q respiciebat ad orientem: ⁊ septē gradus erat ascensus eius. ¶ Et vestibulum āte eā: et porta atrij interioris contra portā aquilonis et orientalē. ¶ Et mēsus est a porta usq; ad portā · centū cubitos. ¶ Et eduxit me ad viā australē: ⁊ ecce porta q respiciebat ad austrū. ¶ Et mēsus est frōtē eius et vestibulum eius iuxta mēsuras superiores: ⁊ fenestras eius ⁊ vestibula in circuitu sicut fenestras ceteras: quinquaginta cubitorū lōgitudine ⁊ latitudine viginti quinq; cubitoꝝ: et i gradibus septem ascendebat ad eā. ¶ Et vestibulum āte fores eius: ⁊ tela palme erāt una hinc et altera inde in frōte eius: et porta atrij interioris

in via australi. Et mensus est a porta usq; ad portam in via australi · centum cubitos. Et introduxit me in atrium interius ad portam australem: et mensus est portam iuxta mensuras superiores · thalamū eius · et frontem eius · et vestibl'm eius hijsdem mensuris: et fenestras vestibulorū eius in circuitu quinq;ginta cubitos lōgitudinis et latitudinis viginticuiq; cubitos: et vestibulū p gyrum lōgitudine viginticuiq; cubitorū: et latitudine quinq; cubitorū. Et vestibulū eius ad atriū exterius: et palmas ei9 in fronte: et octo gradus erant quibus ascendebat p eā. Et introduxit me in atriū interi9 p viā orientalē: et mensus est portā secūdum mensuras superiores · thalamū eius et frontē ei9 et vestibula ei9 sicut supra: et fenestras ei9 et vestibl'm in circuitu lōgitudine quinquaginta cubitorū et latitudine viginticuiq; cubitorū: et vestibulum eius id est atrij exterioris et palme relate in fronte ei9 hinc et inde: et in octo gradibz ascensus ei9. Et introduxit me ad portā q̄ respiciebat ad aquilonē. Et mensus ē sedm mēsuras superiores thalamū ei9 et frontem ei9 et vestibulū ei9 et fenestras ei9 p circuitū lōgitudine quinq;ginta cubitorū et latitudine viginticuiq; cubitorū: et vestibl'm ei9 respiciebat ad atriū exterius · et celatura palmaꝝ in fronte ei9 hinc et inde: et in octo gradibz ascensus ei9: et p singl'a gazophilacia ostiū in frontibz portaꝝ. Ibi lauabūt holocaustū. Et in vestibl'o porte due mēse hinc et due mense inde: ut immolet sup eas holocaustū et p peccato et p delicto. Et ad lat9 exteri9 qđ ascendit ad ostiū porte q̄ pspit ad aq̄lonē due mēse: et ad lat9 alterū āte vestibl'm porte due mēse. Quatuor mēse hīc et q̄tuor mēse inde: p latera porte octo mēse erāt: sup qs̄ immolabant. Quatuor aūt mēse ad holocaustū de lapidibus q̄dris exstructe · longitudine cubiti uni9 et dimidij · et latitudine cubiti unius et dimidij: et altitudine cubiti uni9: sup quas ponāt vasa i quibus immolat holocaustum et victima. Et labia earū palmi uni9: reflexa intrinsec9 p circuitū. Sup mēsas aūt carnes oblationis. Et extra portā interiorē gazophilacia cantorū in atrio interiori qđ erat in latere porte respicientis ad aquilonē: et facies eoꝝ contra viā australē: una ex latere porte orientalis · q̄ respiciebat ad viā aquilonis. Et dixit ad me. Hoc ē gazophilaciū qđ respicit viā meridianā sacerdotū q̄ excubāt i studijs templi: porro gazophilaciū qđ respicit ad viā aquilonis sacerdotū erit q̄ excubant ad ministeriū altaris. Isti sūt filij sadoch qui accedunt de filijs leui ad dñm: ut ministrent ei. Et mensus est atriū longitudine centum cubitorū · et latitudine centum cubitorū · per quadrum: et altare ante faciem templi. Et introduxit me in vestibulū templi: et mensus est vestibulum quinq; cubitis hinc et quinq; cubitis inde: et latitudinē porte trium cubitorum hīc · et trium cubitorum inde: longitudinē aūt vestibli viginti cubitorum et latitudinē undecim cubitorum. Et octo gradibus ascendebat ad eā: et colūne erāt in frontibz: una hinc et altera inde. xlj.

Et introduxit me in templum: et mensus est frontes · sex cubitos latitudinis hinc: et sex cubitos latitudinis inde. Latitudo tabernaculi et latitudo porte decem cubitorū erat: et latera porte quinq; cubitis hinc: et quinq; inde. Et mensus est longitudinem templi q̄draginta cubitorū: et latitudinē

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

viginti cubitorū. Et introgressus intrinsecꝰ mensus est in fronte porte duos cubitos: ⁊ portā sex cubitoꝝ: ⁊ latitudinē porte septem cubitoꝝ. Et mēsus est lōgitudinē eiꝰ viginti cubitoꝝ: ⁊ latitudinē viginti cubitoꝝ āte faciē templi. Et dixit ad me. Hoc est sanctū sanctoꝝ. Et mēsus est parietē domꝰ sex cubitoꝝ: ⁊ latitudinē lateris q̄tuor cubitoꝝ: undiq; p circuitū domus. Latera aūt latꝰ ad latꝰ: bis triginta triū. Et erant eminentia que ingrederent̄ p parietē domꝰ in laterib; p circuitū ut continerent: ⁊ nō attingerent parietē templi. Et platea erat in rotūdū· ascendēs sursum p cocleā: et in cenaculū templi deferebat p gyrū. Idcirco latꝰ erat templum in superioribus: ⁊ sic de inferioribus ascendebat̄ ad superiora: ⁊ ī mediū. Et vidi in domo altitudinē p circuitū fundata latera ad mensurā calami sex cubitoꝝ spacio: et latitudinē p parietē lateriſ forinsecꝰ quiq; cubitoꝝ. Et erat ītrioꝛ domꝰ ī laterib; domꝰ. Et ītet gazophilacia latitudine viginti cubitoꝝ ī circuitu domꝰ ūdiq;. Et ostiū lateris ad orationē: ostiū unū ad viā aquilonis: ⁊ ostiū unū ad viā australem ⁊ latitudinē loci ad orationē quiq; cubitoꝝ in circuitu. Et edificium qđ erat separatum versumq; ad viam respicientem ad mare latitudinis septuaginta cubitorū paries autem edificij quinq; cubitorū latitudinis per circuitum ⁊ longitudo eius nonaginta cubitorū. Et mensus est domus longitudinem centum cubitorū: ⁊ quod separatum erat edificiū et parietes eius longitudinis centum cubitorū. Latitudo aūt ante faciem domus: ⁊ eius quod erat separatū contra orientem centū cubitoꝝ. Et mēsus ē lōgitudinē edificij contra faciem eiꝰ qđ erat separatū ad domū ekthecas ex utraq; parte: centū cubitorū· ⁊ templū interius· et vestibula atrij· limina ⁊ fenestras obliquas: ekthecas in circuitu p tres partes contra uniuscuiusq; limē: stratūq; ligno p gyrū in circuitu. Terra autem usq; ad fenestras: ⁊ fenestre clause sup ostia· ⁊ usq; ad domū interiorem et forinsecꝰ p omnē parietem in circuitu intrinsecꝰ ⁊ forinsecus ad mensurā: ⁊ fabrefacti cherubim ⁊ palme. Et palma inter cherub et cherub. Duasq; facies habebat cherub: faciē hominis iuxta palmā ex hac parte: et faciem leonis iuxta palmā ex alia parte expressam. Per omnē domū in circuitu de terra usq; ad superiora porte: cherubim et palme relate erant in pariete templi. Limen quadrangulū: ⁊ facies sanctuarij aspectꝰ contra aspectum. Altaris ligneī triū cubitorū altitudo: et longitudo eius duorū cubitorū: et anguli eius ⁊ longitudo eius ⁊ parietes eius ligneī. Et locutus est ad me. Hec est mensa coram domino. Et duo ostia erant in templo et in sanctuario: et in duobus ostijs ex utraq; parte bina erant ostiola: que in se invicem plicabantur. Bina enim ostia erāt ex utraq; parte ostiorum. Et relata erant in ipsis ostijs templi cherubim ⁊ sculptura palmarum: sicut in parietib; quoq; expressa erant. Quamobrem ⁊ grossiora erant ligna in vestibuli fr̄one forinsecus: super que fenestre oblique: et similitudo palmarū hinc atq; inde in humeralis vestibuli secundū latera domꝰ latitudinēq; parietū. xlviii

Et eduxit me in atrium exterius p viā ducentem ad aquilonē. Et eduxit me in gazophilaciū quod erat

contra separatū edificiū: ⁊ otra eidem
vergentem ad aquilonē. in facie lōgi-
tudinis centum cubitos ostij aquilo-
nis: ⁊ latitudinis quinquaginta cu-
bitos otra viginti cubitos atrij interioris:
et otra pauimētū stratū lapide atrij exte-
rioris: vbi erat porticꝰ iuncta porticui
triplici. Et ante gazophicia deābulatio
decē cubitorū latitudinis: ad interiora
respiciens vie cubiti vniꝰ. Et ostia eaꝝ
ad aquilonē vbi erant gazophilacia
in suprioribꝫ humiliora: qa supporta-
bāt porticꝰ q̄ ex illis eminebāt de inferi-
oribꝫ ⁊ de mediis edificij. Tristega enī
erāt: et nō habebāt colūnas sicut erāt
columne atriorū. Propterea eminebāt
de inferioribus ⁊ de mediis a terra cu-
bitis quinquaginta. Et perybolus
exterior secundū gazophilacia que e-
rant in via atrij exterioris ante gazo-
philacia. Longitudo eius quinqua-
ginta cubitorū: quia longitudo erat
gazophilaciorū atrij exterioris quin-
quaginta cubitoꝝ: ⁊ longitudo ante
faciem templi centum cubitoꝝ. Et erat
subter gazophilacia hec introitus ab
oriente ingredientiū in ea de atrio ex-
teriori: in latitudine perybolī atrij qđ
erat contra viā orientalem in faciem
edificij separati. Et erant ante edificiū
gazophilacia: ⁊ via ante faciem eoꝝ
iuxta similitudinē gazophilaciorū q̄
erant in via aquilonis. Secundū lō-
gitudinē eoꝝ sic ⁊ latitudo eoꝝ ⁊ oīs
introitus eorū ⁊ similitudines ⁊ ostia
eoꝝ secundū ostia gazophilaciorū. q̄
erāt in via respicientē ad austrū. Ostiū
in capite vie: que erat ante vestibulū
separatū q̄ viā orientalem ingredien-
tibus. Et dixit ad me. Gazophilacia
aq̄lonis et gazophilacia austri q̄ue
sunt ante edificiū separatū: hec sunt
gazophilacia sācta: ī quibꝫ vescūtur
sacerdotes q̄ appropinquāt ad dīm
in sancta sanctorū. Ibi ponent sancta
sanctorum: et oblationem pro pec-
cato et pro delicto. Locus enim sanctꝰ
est. Cum autem ingressi fuerint sacer-
dotes: nō egredientur de sanctis in a-
triū exterius. Et ibi reponent vestimen-
ta sua in quibus ministrant: q̄a san-
cta sunt: vestientur q; vestimētis alijs
⁊ sic p̄cedent ad pp̄lm. Cumq; cōplesset
mēsuras domꝰ interioris: eduxit me
per viam porte que respiciebat ad viā
orientalem: ⁊ mensus est eam undiq;
per circuitum. Mensus est aūt contra
ventum orientalem calamo mensure:
quingentos calamos in calamo mē-
sure p̄ circuitum. Et mensus est cōtra
ventū aquilonis quīgētos calamos:
in calamo mensure per gyrum. Et ad
ventū australem mensus est quīgen-
tos calamos: in calamo mensure per
circuitū. Et ad ventū occidentalē mē-
sus est quingentos calamos: in cala-
mo mensure. Per quatuor ventos mē-
sus est: longitudinē quingentorū cu-
bitorū: ⁊ latitudinem quingentorū cu-
bitorum. Et murus diuidit inter san-
ctuarium et vulgī locum. xliij.

Et duxit me ad portam que respi-
ciebat ad viam orientalem. Et
ecce gloria dei israhel. ingrediebatur
p̄ viam orientalem: ⁊ vox erat ei qua-
si vox aquarū multarū: ⁊ terra splen-
debat a maiestate eius. Et vidi visio-
nem secundū speciē quā viderā quādo
venit ut disperderet ciuitatem: ⁊ spec̄ies
secūdum aspectum quē videram iuxta
fluuiū chobar. Et cecidi super faciem
meā. Et maiestas dīni ingressa est tem-
plum: per viam porte que respiciebat
ad orientem. Et eleuauit me spīritus:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

& introduxit me in atriū exteri9. Et ecce repleta erat gloria dñi dom9. Et audiui loquentem ad me de domo. Et vir qui stabat iuxta me: dixit ad me. Fili hominis: locus solij mei. et locus vestigiorū pedum meorū: ubi habito in medio filiorū israhel in eternum. Et non polluet ultra domus israhel nomen sanctum meū: ipsi et reges eorū in fornicationibus suis & in ruinis regum suorū & in excelsis: qui fabricati sunt limen suū iuxta limen meū: & postes suos iuxta postes meos: & mur9 erat inter me et eos. Et polluerunt nomen sanctum meū in abominationibus quas fecerunt: propter quod consumpsi eos in ira mea. Nunc ergo repellant procul fornicationem suā et ruinas regū suorū a me: et habitabo in medio eorū semper. Tu ergo fili hominis ostende domui israhel templū et confundantur ab iniquitatibz suis: et metiantur fabricā: & erubescāt ex omnibus que fecerunt. Figurā domus & fabrice eius. exitus et introit9. et omnē descriptionem eius et uniuersa p̄cepta eius. cūctūq; ordinē eius. et oñes leges eius ostende eis. et scribe in oculis eorū: ut custodiāt oñes descriptiones ei9 et p̄cepta illi9: & faciāt ea. Ista est lex dom9 in sūmitate montis. Oñes fines ei9 in circuitu. sanctū sanctorū est. Ihec ē ergo lex dom9. Iste aūt mensure altaris in cubito verissimo: qui habebat cubitū & palmū. In sinu ei9 erat cubit9: & cubit9 in latitudine: & definitio ei9 usq; ad labiū ei9 & in circuitu palmi uni9. Ihec q̄; erat fossa altaris. Et de sinu terre usq; ad crepidinē nouissimā duo cubiti. & latitudo cubiti uni9: & a crepidine mīore usq; ad crepidinē maiorē q̄uor cubiti: et latitudo cubiti uni9. Ipe aūt ariel quatuor cubitoz: & ab ariel usq; ad surlū cornua quatuor. Et ariel duodecim cubitoz in longitudine p duodecim cubitos latitudinis: quadrāgulatum equis lateribus. Et crepido quatuordecim cubitorū longitudinis p quatuordecim cubitos latitudinis in quatuor angulis eius: et corona in circuitu eius dimidij cubiti: et sinus eius uni9 cubiti per circuitū. Gradus autem eius versi ad orientem. Et dixit ad me. Fili hominis: hec dicit dñs deus. Hij sunt ritus altaris in quacunq; die fuerit fabricatū: ut offeratur super illud holocaustum et effundat̄ sanguis. Et dabis sacerdotibz et leuitis qui sunt de semine sadoch qui accedūt ad me ait dominus deus: ut offerant michi vitulum de armento pro peccato. Et assumens de sanguine ei9 pones super quatuor cornua eius et super quatuor angulos crepidinis et super coronam in circuitu: et mundabis illud et expiabis. Et tolles vitulum qui oblatus fuerit pro peccato: & combures eum in separato loco domus extra sanctuarium. Et in die secunda offeres hircum caprarū immaculatū pro peccato: & expiabunt altare sicut expiauerunt in vitulo. Cumq; compleueris expians illud offeres vitulum de armento immaculatū: et arietem de grege immaculatū: et offeres eos in conspectu domini. Et mittent sacerdotes super eos sal: et offerent eos in holocaustum domino. Septem diebus facies hircum pro peccato quotidie: et vitulum de armento et arietem de pecoribus immaculatos offerent. Septem diebus expiabunt altare et mundabunt illud: & implebūt manū eius.

Expletis aũt diebus in die octaua et ultra. facient sacerdotes super altare holocausta vra. et que p pace offerũt: et placat9 ero vobis ait dns de9. xliij.

Et cõuerti me ad viã porte sanctuarij exterioris que respiciebat ad orientẽ: et erat clausa. Et dixit dns ad me. Porta hec clausa erit. et non aperietur: et vir non transibit per eã. quoniã dns deus israhel ingressus est per eam: eritq; clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea: ut comedat panem coram dño. Per viã porte vestibuli ingrediet: et per viã ei9 egrediet. Et adduxit me p viã porte aquilonis in cõspectu domus. et vidi: et ecce ipleuit gloria dñi domũ dñi. Et cecidi in faciem meã: et dixit ad me dns. Fili hominis pone cor tuũ et vide oculis tuis: et auribus tuis audi omnia que ego loquor ad te: de vniuersis cerimonijs dom9 dñi et de cunctis legibus eius. Et pones cor tuũ in vijs templi p omnes exitus sanctuarij: et dices ad exasperãtem me domũ israhel. Hec dicit dominus deus. Sufficiant vobis omnia scelera vra domus israhel: eo qd inducitis filios alienos incircũcisos corde et incircũcisos carne ut sint in sanctuario meo et polluãt domũ meã: et offertis panes meos adipẽ et sanguinẽ: et dissoluistis pactũ meũ in oñibus sceleribz vris: et nõ seruastis pcepta sanctuarij mei: et posuistis custodes observationũ mearũ in sanctuario meo vobismetipsis. Hec dicit dns de9. Oñis alienigena incircũcisus corde et incircũcisus carne nõ ingredietur sanctuariũ meũ: oñis filius alien9 qui est in medio filiorũ israhel. Sed et leuite qui longe recesserũt a me in errore filiorũ israhel. et errauerũt a me post ydola sua. et portauerunt iniquitatem suã: erunt in sanctuario meo editui et ianitores portaꝝ dom9: et ministri dom9. Ipsi mactabũt holocausta et victimas pplo: et ipsi stabũt in conspectu eorũ ut ministrent eis. Pro eo qd ministrauerũt illis in cõspectu ydolorũ suorũ. et facti sunt domui israhel in offendiculũ iniquitatis: idcirco leuaui manũ meã sup eos ait dns de9: et portauerũt iniquitatem suã. Et nõ appropinquabũt ad me ut sacerdotio fungantur michi: neq; accedent ad omne sanctuariũ meũ inxta sancta sanctorũ: sed portabunt confusionẽ suã et scelera sua que fecerũt. Et dabo eos ianitores domus et in omni ministerio eius: et vniuersis que fient in ea. Sacerdotes autem et leuite filij sadoch qui custodierũt cerimonias sanctuarij mei cum errarent filij israhel a me: ipsi accedent ad me ut ministrent michi: et stabunt in conspectu meo: ut offerant michi adipẽ et sanguinẽ ait dns deus. Ipsi ingredientur sanctuariũ meũ: et ipsi accedent ad mensam meam: ut ministrent michi et custodiant cerimonias meas. Cumq; ingredientur portas atrij interioris vestibus lineis induentur: nec ascendet sup eos quicq; laneũ quãdo ministrant in portis atrij interioris et intrinsecus. Vestes linee erunt in capitibus eorũ: et feminalia linea erunt in lũbis eorũ: et nõ accingentur in sudore. Cumq; egredientur atrium exterius ad pplm exuent se vestimentis suis in quibus ministrauerãt: et reponent ea in gazophilacio sanctuarij et vestient se vestimentis alijs: et nõ sanctificabũt pplm in vestibz suis. Caput aũt suũ non radet: neq; comã nutriet: sed tondẽtes attondẽt capita sua. Et vinũ nõ bibet oñis sacerdos quando

ingressus est atriū interiꝰ. Et viduā et repudiatam nō accipient uxores: sed virgines de semine domꝰ israhel. Sed ꝛ viduā q̄ fuerit vidua a sacerdote accipiēt: et pplm meū docebūt qđ sit inter sanctū ꝛ pollutū: ꝛ inter mūdū ꝛ imūdū ostendēt eis. Et cū fuerit controuersia stabūt i iudiciis meis: et iudicabūt leges meas. Et p̄cepta mea i oīb⁹ solemnitatib⁹ meis custodiēt: ꝛ sabbata mea sanctificabūt. Et ad mortuū hominē nō ingredient: ne polluāt: nisi ad patrē ꝛ matrē ꝛ filiū ꝛ filiā et fratrē ꝛ sororē q̄ alterꝫ virū nō habuerit: i quib⁹ cōtaminabūtur. Et postq̄ fuerit emūdat⁹ septē dies numerabūtur ei: ꝛ i die introitꝰ sui in sanctuariū ad atriū interiꝰ ut ministrent michi i sanctuario: offeret p̄ peccato suo ait dñs deꝰ. Nō erit aūt eis hereditas. Ego hereditas eoꝝ: et possessionem non dabitis eis in israhel. Ego emī possessio eoꝝ. Victimā ꝛ pro peccato ꝛ p̄ delicto ipi comedēt: ꝛ oīe votū in israhel ipoꝝ erit. Et p̄mitiua omniū p̄mogenitorū ꝛ oīa libamēta ex oīb⁹ q̄ offerūtur: sacerdotū erunt. Et p̄mitiua ciborū vestrorū dabitis sacerdoti: ut reponat benedictionem domui sue. Omne morticinū et raptum a bestia de auibus ꝛ de pecoribus nō comedēt sacerdotes. xlv.

Quūq̄ ceperitis terrā diuidere sorticō: separare p̄mitias dño sanctificatum de terra: longitudinē vigintiquīq̄ milia: ꝛ latitudinē decem milia. Sanctificatū erit in oīi termino ei⁹ p circuitū. Et erit ex oīi parte sanctificatū quingētos p quingētos ꝙdrifariā per circuitū: ꝛ quinq̄ginta cubitis in suburbana ei⁹ p girū. Et a mēsura ista mensurabis longitudinē viginciquīq̄ miliū: ꝛ latitudinē decē miliū.

Et i ipo erit tēplū sanctū q̄ sanctorꝫ: sanctificatū de ira erit sacerdotib⁹ ministris sanctuarij: q̄ accedūt ad ministeriū dñi. Et erit eis locꝰ i domos ꝛ in sanctuariū sanctitatis. Vigintiquīq̄ aūt milia longitudinis et decē milia latitudis erūt leuitis: q̄ ministrāt domui. Ipi possidebūt vigiti gazophilacia. Et possessionē ciuitatis dabitis quīq̄ milia latitudinis ꝛ longitudinis vigintiquīq̄ milia: secm̄ separatonē sanctuarij oīi domui israh. Principi q̄ hinc ꝛ inde i separatonē sanctuarij ꝛ i possessionē ciuitatis ex ꝛa facie separatonis sanctuarij: ꝛ ex ꝛa facie possessionis urbis a latere maris usq̄ ad mare: ꝛ a latere orietis usq̄ ad orientem. Longitudinis aūt iuxta unāquāq̄ partē a termino occidētali usq̄ ad finimū orietalē: de terra erit ei possessio in israh. Et nō depopulabūtur ultra principes pplm meū: sed terrā dabūt domui israh secm̄ tribꝫ eoꝝ. Hec dicit dñs deꝰ. Sufficiat vobis principes israh: iniq̄tatē ꝛ rapinas iremittite: ꝛ iudiciū et iusticiā facite. Separate cōmunia vra a pplo meo ait dñs deꝰ. Statera iusta ꝛ ephi iustū ꝛ batꝰ iustꝰ erit vobis. Ephi ꝛ batꝰ equalia ꝛ unius mēsure erūt: ut capiāt decimā partē chori batꝰ: ꝛ decimā partē chori ephi. Iuxta mēsurā chori erit equa libratio eoꝝ. Siclus aūt viginti obulos habet. Porro viginti sicli ꝛ viginti quīq̄ sicli ꝛ quindeci sicli mina facient. Et hec sūt p̄mitie q̄s tollet⁹: sextā partē ephi de chro frumēti: ꝛ sextā partē ephi de choro ordei. Mēsura q̄ olei. Batꝰ olei decia pars chori ē: q̄a decē bati implēt chorꝫ. Et arietē unū de grege ducentorꝫ de hijs q̄ nutriuit israh i sacrificiū et i holocaustū et i pacifica: ad expiādū p eis ait dñs deus. Omnis pplus terre tenebitur primitijs hijs principi in israhel.

Et sup̄ principem erūt holocausta ⁊ sacrificiū et libamina ī solemnitatibus et in kalendis et ī sabbatis: in omnibus solēnitatibz domus isrl̄. Ipe faciet pro peccato sacrificium ⁊ holocaustū ⁊ pacifica: ad expiandū pro domo isrl̄. Hec dicit dn̄s deus. In p̄mo mense una mensis sumes viculū de armēto immaculatū: et expiabis sanctuariū. Et tollet sacerdos de sanguine qđ erit pro peccato: ⁊ ponet in postibz domus et in quatuor angulis crepidinis altaris: et in postibus porte atrij interioris. Et sic facies in septima mensis pro unoquoq; qui ignorauit et errore deceptus est: et expiabis pro domo. In primo mense quartadecima die mensis erit vobis pasche solemnitas. Septem diebus azima comedent̄. Et faciet princeps ī die illa pro se. et pro vniuerso populo terre viculū pro peccato. Et in septem dierum solemnitate faciet holocaustum domino: septem vitulos et septem arietes immaculatos quotidie septem diebus: et pro peccato hircum caprarum: et sacrificium ephi per viculum. et ephi per arietem faciet: et olei hyn p singula ephi. In septimo mense quintadecima die mensis in solemnitate faciet sicut supradicta sūt per septem dies: tam p peccato q̄z pro holocausto ⁊ ī sacrificio ⁊ ī oleo.

Hec dicit dominus deus. xlvj.

Porta atrij interioris que respicit ad orientem erit clausa sex diebus in quibus opus sit: die autem sabbati aperietur. Sed et in die kalendarū aperietur: et intrabit princeps per viā vestibuli porte deforis: et stabit in limine porte. Et facient sacerdotes holocaustū eius ⁊ pacifica eius: ⁊ adorabit super limen porte: et egrediet̄. Porta autē non claudetur usq; ad vesperam. Et adorabit ppl̄us terre ad ostiū porte illius ī sabbatis ⁊ in kalendis coram dn̄o. Holocaustū aūt qđ offeret princeps domino ī die sabbati: sex agnos immaculatos et arietē immaculatū: et sacrificiū ephi p arietem. In agnis autē sacrificium quod dederit manus eius: ⁊ olei hyn p singla ephi. In die autē kalendarū vitulum de armēto īmaculatū et sex agni et arietes īmaculati erūt: et ephi p vitulū: ephi q̄z p arietē faciet sacrificiū. Agnis aūt sicut inuenerit manꝰ eiꝰ: olei hyn p singula ephi. Cūq; ingressurꝰ ē princeps. p viā vestibuli porte ingrediat̄: ⁊ p eādē viā egrediat. Et cū intrabit ppl̄us terre ī aspectu dn̄i ī solēnitatibz: q̄ ingredit̄ p portā aq̄lonis ut adoret: egrediat̄ p viā porte meridiane. Porro qui ingredit̄ p viam porte meridiane: egrediat̄ per viā porte aquilonis. Nō reuertet̄ p viam porte p quā ingressus ē: sed e regione illiꝰ egredietur. Princeps aūt in medio eorū erit. Cū ingredientibz ingrediet̄: ⁊ cū egredientibz egrediet̄. Et ī nundinis ⁊ solemnitatibz erit sacrificiū ephi p viculū. et ephi p arietē: agnis aūt erit sacrificium sicut īuenerit manꝰ eiꝰ: ⁊ olei hyn p singla ephi. Cū aūt fecerit princeps spōtaneū holocaustū aut pacifica voluntaria dn̄o. aperiet̄ ei porta q̄ respicit ad orientē: ⁊ faciet holocaustū suū ⁊ pacifica sua sicut fieri solet ī die sabbati ⁊ egrediet̄: clauditq; porta postq; egressus erit. Et agnū eiusdē āni īmaculatum faciet holocaustū quotidie dn̄o. Mane mane faciet illud. Et faciet sacrificiū sup eo cras mane. sextā partē ephi: ⁊ de oleo tertiā partē hyn. ut misceat̄ simile. Sacrificiū dn̄o legitimū: iuge atq; perpetuū. Faciet agnum et sacrificium

et oleū cathamane mane oloraustū
sempiternū. Hec dicit dominus deus.
Si dederit princeps donū alicui de fi-
lijs suis: hereditas eius filiorū suorū
erit: possidebūt eā hereditarie. Si autē
dederit legatum de hereditate sua uni
seruoꝝ suoꝝ: erit illius usqꝫ ad annū
remissionis: et reuertet ad principem.
Hereditas autē eius filijs eius erit. Et
nō accipiet princeps de hereditate po-
puli per violentiam et de possessione
eorū: sed de possessione sua hereditatē
dabit filijs suis: ut nō dispergatur po-
pulus meus unusquisqꝫ a possessione
sua. Et introduxit me p ingressum q̄
erat ex latere porte i gazophilacia san-
ctuarij ad sacerdotes q̄ respiciebāt ad
aquilonē: et erat ibi locus uergēs ad
occidentē: et dixit ad me. Iste est locus
ubi coquēt sacerdotes pro peccato et p
delicto: ubi coquent sacrificium: ut nō
efferāt in atrio exteriori et sanctificetur
populus. Et eduxit me in atrium exte-
rius: et circunduxit me per quatuor
angulos atrij. Et ecce atriolum erat
in angulo atrij: atriola singula p an-
gulos atrij. In quatuor āgulos atrij
atriola dispositā: quadraginta cubi-
torum per longum: et triginta per la-
tum. Mensure unius quatuor erant.
Et paries per circuitum ambiens qua-
tuor atriola: et culine fabricate erant
subter porticus per gyrum. Et dixit
ad me. Hec est domus culinarum: in
qua coquent ministri domus domi-
ni victimas populi. xlvij.

Et conuertit me ad portam do-
mus: et ecce aque egrediebātur
subter limen domus ad orientem. Fa-
cies enim domus: respiciebat ad ori-
entem. Aque autem descendebant in
latus templi dextrum: ad meridiem
altaris. Et eduxit me per uiam porte
aquilonis: et conuertit me ad uiam
foras portam exteriorem: uiam que
respiciebat ad orientem. Et ecce aque
redundantes a latere dextro cum egre-
deretur uir ad orientem qui habebat
funiculum in manu sua: et mensus
est mille cubitus: et transduxit me per
aquam usqꝫ ad talos. Rursumqꝫ mē-
sus est mille: et transduxit me p aquā
usqꝫ ad genua. Et mēsus est mille: et
trāsduxit me p aquam usqꝫ ad renes.
Et mēsus ē mille torrentē quē non po-
tui ptransire: quō intumuerāt aque p-
fūde torrētis: q̄ nō potest trāsuadari. Et
dixit ad me. Certe uidisti fili hpīs. Et e-
duxit me: et ꝺūxit ad ripā torrētis. Cū-
qꝫ me cōuertisse: ecce i ripa torrētis ligna
mlta nimis ex utraqꝫ parte. Et ait ad
me. Aque iste q̄ egrediūt ad tumulos
zabuli orietalis et descendūt ad plana
deserti: intrabūt mare: et exibūt et sana-
buntē aque. Et oīs aīa uiuēs q̄ serpit
quocūqꝫ uenerit torrēs uiuet: et erunt
pisces mlti satis: postqꝫ uenerint illuc
aque iste. Et sanabuntē et uiuēt oīa
ad que uenerit torrens: et stabunt su-
per illa piscatores. Ab engaddi us-
qꝫ ad engallim siccatio sagenarum e-
runt. Plurime species erunt piscium
eius: sicut pisces maris magni mlti-
tudinis nimie. In litoribꝫ aūt ei⁹ et i
paludibꝫ nō sanabūtē: q̄a i salinas
dabūtē. Et sup torrentē orietē i ripis ei⁹
ex utraqꝫ parte oīe lignū pomiferum.
Nō defluet foliū ex eo: et non deficiet fru-
ctus ei⁹. Per singulos mēses afferet pri-
mitiua: q̄a aque ei⁹ de sācuario egredi-
entē. Et erūt fructus ei⁹ in cibū: et folia
ei⁹ ad medicinā. Hec dicit dñs deus.
Hic est terminus i quo possidebitis ter-
ram in duodecim tribus israhel: quia

ioseph duplicē funiculū habet. Possi-
debitis aūt eam singuli eque ut frater
suus: super quā leuaui manū meā ut
darē patribs vr̄is. Et cadet terra hec vo-
bis in possessionē. Hic est aūt termin⁹
terre ad plagam septentrionalē a ma-
ri magno. via ethalon veniētibs seda-
da emath berotha. sabarim q̄ est īter
mediū damasci et confiniū emath do-
mus thicon que est iuxta terminū au-
ran: et erit termin⁹ a mari usq; ad atrī-
um enon termin⁹ damasci: z ab aqui-
lone ad aquilonē termin⁹ emath: pla-
ga septentrionalis. Porro plaga ori-
entalis de medio auran et de medio
damasci z de medio galaad et de me-
dio terre israhel. iordānis diterminās:
ad mare orientale metiemini plagā
orientalem. Plaga autem australis
meridiana a thamar usq; ad aquas
contradictionis cades: et torrens usq;
ad mare magnū: z hec est plaga ad
meridiem australis. Et plaga maris:
mare magnū a confiniō per directum
donec venias emath: hec ē plaga ma-
ris. Et diuideris terram istā vobis per
tribus israhel: z mitteris eam in here-
ditatem vobis et aduenis qui accesse-
rint ad vos qui genuerint filios in
medio vestrū: z erunt vobis sicut indi-
gene inter filios israhel. Vobiscum
diuident possessionem in medio tri-
buū israhel. In tribu aūt quacunq;
fuerit aduena: ibi dabitis possessionē
illi ait dominus deus. xlviij.

Et hec nomina tribuū. A finibus
aquilonis iuxta viam ethalon
pergentibus emath atriū enon termin⁹
damasci. ab aq̄lone iuxta viā emath: z
erit ei plaga orientalis mare dan una.
Et a termino dan: a plaga orientali
usq; ad plagā maris. asser una. Et
super terminū asser: a plaga orientali
usq; ad plagā maris neptalim una.
Et super terminū neptalim: a plaga
orientali usq; ad plagam maris ma-
nasse una. Et super terminū manasse:
a plaga orientali usq; ad plagā ma-
ris effrayim una. Et super terminū effra-
yim: a plaga orientali usq; ad plagā
maris ruben una. Et super terminū
ruben: a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris iuda una. Et sup terminū
iuda: a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris erunt primitie quas sepa-
rabitis viginticinq; milibus latitu-
dinis et longitudinis: sicuti singule
partes a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris. Et erit sanctuariū in me-
dio eius. Primitie quas separabitis
dño: longitudo viginticinq; mili-
bus: z latitudo decem milibus. Hec
autem erūt primitie sanctuarij sacerdo-
tum: ad aquilonē lōgitudinis viginti
cinq; milia: z ad mare latitudinis
decem milia. Sed z ad orientem latitu-
dinis decem milia: et ad meridiem vi-
gīticinq; milia. Et erit sanctuariū
dñi in medio eius. Sacerdotibs san-
ctuariū erit de filijs sadoch. qui custo-
dierūt cerimonias meas: z nō errauē-
runt cū errarent filij israhel: sicut erra-
uerūt et leuite. Et erunt primitie de pri-
mitiuis terre sanctū sanctorū: iuxta ter-
minū leuitarū. Sed z leuitis similiter
iuxta fines sacerdotum viginticinq;
milia lōgitudinis: z latitudinis decē
milia. Omnis lōgitudo vigīti z quīq;
miliū: z latitudo decem miliū. Et nō
venūdabūt ex eo neq; mutabūt: neq;
trāsferent p̄mitie terre: q̄a sanctificate
sunt dño. Quinq; milia aūt q̄ supsunt
in latitudine per viginti quinq; milia:
prophana erūt urbis in habitaculū et

in suburbana. Et erit ciuitas i medio eius: et hee mensure ei⁹. Ad plagam septentrionalē quingenta et quatuor milia: z ad plagam meridianā quingenta z quatuor milia: z ad plagā orientalem quingenta et quatuor milia: z ad plagam occidentalē quingenta et quatuor milia. Erunt aūt suburbana ciuitatis ad aquilonē ducenta quinq̄ginta z ad meridiē ducētaquinq̄ginta: et ad orientē ducētaquinq̄gīta z ad mare ducētaquinq̄gīta. Nō aūt reliquū fuerit i lōgitudine sed in p̄mitias sāctuarij decem milia i orientem· z decē milia in occidentē erūt sicut p̄mitie sanctuarij: z erūt fruges eius in panes his qui seruiūt ciuitati. Seruientes aūt ciuitati operabūtur ex oīnibus tribubus israhel. Omns primitie viginti quinq; miliū per viginti quinq; milia in quadrū· separabūtur in primitias sanctuarij· et in possessionē ciuitatis. Nō aūt reliquū fuerit principis erit ex omni parte primitiarū sanctuarij et possessionis ciuitatis ex regione· viginti quinq; miliū primitiarū usq; ad terminū orientalem: sed z a mari ex regione viginti quinq; miliū usq; ad terminū maris similiter i partibz p̄cipis erit. Et erūt p̄mitie sāctuarij z sāctuariū tēpli in medio ei⁹. De possessione aūt leuitarum z de possessione ciuitatis in medio partiū principis: erit i terminū iuda z in terminū beniamin: z ad p̄cipem p̄tinebit. Et reliquis tribubus a plaga orientali usq; ad plagā occidentalem: beniamin una. Et extra terminū beniamin a plaga orientali usq; ad plagā occidentalē: symeon una. Et super terminū symeonis a plaga orientali usq; ad plagā occidentalē: yssachar una. Et sup terminū yssachar a plaga orientali usq; ad plagam occidentalē: zabulon una. Et super terminū zabulon a plaga orientali usq; ad plagā maris· gad una. Et sup terminū gad ad plagā austri i meridie: et erit finis de thamar usq; ad aquas contradictionis cades: hereditas contra mare magnū. Hec est terra quā mittetis in sortem tribubz israhel: z hee partitōnes eorū ait dñs de⁹. Et hij egressus ciuitatis. A plaga septentrionali quingenta et quatuor milia mensurabis: et porte ciuitatis omnibus tribubus israhel. Porte tres a septentrione. Porta ruben una: porta iuda una: porta leui una. Et ad plagam orientalem quingenta z quatuor milia: et porte tres. Porta ioseph una: porta beniamin una: porta dan una. Et ad plagam meridianam quingentaquatuor milia· metieris. Porta symeonis una: porta yssachar una: porta zabulon una. Et ad plagam occidentalē quingenta et quatuor milia: porte eorū tres. Porta gad una: porta aser una: porta neptalim una. Per circuitum decem et octo milia: et nomen ciuitatis ex illa die: dominus ibidem.

Explicit ezechiel propheta·

Incipit prologꝰ in danielē ꝓphetam

Danielem ꝓphetam iuxta septuagīta īpretes dñi saluatoris ecclesie non legunt vētes theodotionis editionē: hoc cur acciderit nescio. Siue enim quia sermo chaldaicus est. et quibusdā proprietatibꝫ a nostro eloquio discrepat. noluerūt septuaginta interpretes eadē lingue lineas i translatione seruare: siue sub nomine eorū ab alio nescio quo nō satis chaldeā linguā sciente editꝰ est liber: siue aliud quid cause extiterit ignorās. hoc unū affirmare possum: qđ multū a veritate discordet: et recto iudicio repudiandꝰ sit. Sciendū quippe danielē maxime ex hebdomadā hebraicis quidē litteris sed chaldeo sermone cōscripsos et unā ieremie percopar: iob qꝫ cū arabica lingua plurimā habere societatē. Denicꝫ et ego adolescentulꝰ post quintilliani et tullij lectionē ac flores rethoricos cū me in lingue huiꝰ pīstrinū reclusissem: et multo sudore mꝫroqꝫ vix repīssem anhelantia stridentiaqꝫ verba resonare: et quasi per criptā. ambulās rarū desup lumen aspicere. impegi nouissime in danielē: et tāto tedio affectus sū: ut desperatione subita oñem laborē veterem voluerim cōtemnere. Verū adhortante me quodā hebreo et illud michi crebrius sua lingua ingerēte. labor improbꝫ oīa vincit: qui michi videbar scīolus. inter eos repi rursus discipulus esse chaldaycus. Et ut verū fatear: usqꝫ ad presentē diem magis possem sermonē chaldaicū legere et intelligere qꝫ sonare. Hec idcirco refero ut difficultatem vobis danielis ostenderē: qui apud hebreos nec susanne habet hīstoriā nec ymnū trium puerorū nec belis draconisqꝫ fabulas: quas nos quia in toto orbe disperse sūt veru ante posito easqꝫ iugulante subiecimus. ne videremur apud imperitos magnā partē voluminis detruncasse. Audiui ego quēdam de preceptoribꝫ iudeorū cū susanne deriderem hīstoriā. et a greco nescio quo dicerer esse cōfictā. illud opponere. quod origenū qꝫ affricanus opposuit: et hymologias has apo thoy chymoy chise. et apo thoy prymoy pryse. de greco sermone descendere. Cuiꝰ rei nos intelligentiā nris hāc possumꝰ dare: ut verbi gratia dicamꝰ ab arbore ilice dixisse eū ilico pereas: et a lētisco in lentē te cōminuat āgelꝰ: uel non lente pereas. aut lentus id est flexibilis ducaris ad mortem: siue aliud quid ad arboris nomen conueniens. Deinde tātū fuisse ociꝫ tribꝫ pueris risibilis ut in camino estuantis incendij metro luderent. et per ordinem ad laudē dei omnia elimēta prouocarent: aut qđ miraclin diuineqꝫ aspirationis iudiciū uel draconē infectum offa picis uel sacerdotū belis machinas deprehēsas: que magis prudentia sollertis viri quā ꝓphetali essent spiritu perperrata. Cū uero abacuc veniret. et de iudea in chaldeā raptū discoforꝫ lectitaret: quererebat exemplū ubi legissemꝰ in toto veteri testamēto quēqꝫ sanctorꝫ grauī uolasse corpore: et in pūcto hore tanta terrarꝫ spacia trāsisse. Cui cum quidā e nostris satis ad loquendum promptulꝰ ezechielē adduxisset in medium. et diceret eū de chaldea in iudeam fuisse translatum. derisit hominē: et ex ipso uolumine demōstrauit ezechielē in spiritu se vidisse trāspositū. Denicꝫ et apostolū nostrū videlicet ut eruditū virū et qui legem ab hebreis didicisset

non fuisse ausum affirmare se raptū in corpore sed dixisse. siue in corpore siue extra corp⁹ nescio deus scit. Hijs et talibz argumentis apocriphas in libro ecclesie fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudiciū derelinquens illud āmoneo non haberi danielem apud hebreos inter pphetas: sed inter eos qui agyographa conscripserūt. In tres siquidē partes omnis ab eis scriptura diuiditur: in legē in pphetas et in agyographa id est in quinq et octo et undecim libros: de quo nō est huius tēporis disserere. Que aūt ex hoc pphet̄a. ymmo contra hūc librū porphirius obiciat testes sunt methodi⁹ eusebius appollinaris: qui multis versuū milibz eius uesanie respōdētes nescio an curioso lectori satisfecerint. Vnde obsecro uos o pmula et eustochiū fundatis p me ad dñm preces: ut quādiu i hoc corpusculo sū scribā aliqd gratū uobis utile ecclesie: dignū posteris. Presentiū quippe iudiciis oblatrātiū nō satis moueor: q̄ in utrāq; partē aut amore labunt aut odio.

Explicit prolog⁹ Incipit daniel.

Anno tercio regni ioachim regis iuda uenit nabuchodonosor rex babilonis ihe-rusalē et obsedit eā: et tradidit dominus in manu eius ioachim regē iude et partē uasorū domus dei. et asportauit ea in terrā sennaar in domū dei sui: et uasa intulit in domū thesauri dei sui. Et ait rex assanez pposito eunuchoz ut introduceret de filijs isrl et de semine regio et tyrānorū pueros i quibz nulla esset macula decoros forma et eruditos omni sapiētia cautos scientia. et doctos disciplina. et qui possent stare in palatio regis: ut doceret eos litteras et linguam chaldeoz. Et cōstituit eis rex annonā per singulos dies de cibis suis et uino unde bibebat ipse: ut enutriti tribz annis postea starent in cōspectu regis. Fuerūt ergo inter eos de filijs iuda daniel ananias misahel et azarias. Et imposuit eis pposit⁹ eunuchorū nomina danieli balthazar: ananie sidrac misaheli misac et azarie abdenago. Proposuit aūt daniel in corde suo ne pollueretur de mēsa regis neq; de uino potus ei⁹. et rogauit eunuchū ppositū ne cōtaminaret̄. Dedit aūt deus danieli gratiam et misericordiam in cōspectu principis eunuchoz. Et ait princeps eunuchoz ad danielē. Timeo ego dñm meū regē qui cōstituit uobis cibū et potū: qui si uiderit uultus uros macilēciores pre ceteris adolescentibz coetaneis uestris: condemnabitis caput meū regi. Et dixit daniel ad malasser quē cōstituerat princeps eunuchoz super danielem ananiā misahelē et azariam. Tempta nos obsecro seruos tuos diebus decē et dētur nobis legumina ad uescendū et aqua ad bibendum. et cōtemplare uultus nostros et uultus puerorū qui uescuntur cibo regio: et sicut uideris facias cū seruis tuis. Qui audito sermone huiusmodi temptauit eos diebz decem. Post dies aūt decem apparuerūt uultus eorū meliores et corpulentiores: pre oīb⁹ pueris qui uescebātur cibo regio. Porro malasser tollebat cibaria et uinū potus eorum: dabatq; eis legumina. Pueris aūt his dedit deus scientiā et disciplinam in oī libro et sapientia: danieli aūt intelligentiā omniū uisionum et somniorū. Completis itaq; diebus

post quos dixerat rex ut introducerentur: introduxit eos ꝓsicꝰ eunuchꝝ in cōspectu nabuchodonosor. Cumq; eis locutꝰ fuisset rex: nō sunt inuēti talēs de uniūsis ut daniel ananias misahel & azarias. Et steterūt in conspectu regis: et omne uerbum sapientie & intellectus quod scīscitatus est ab eis inuenit in eis decuplum super cunctos ariolos et magos qui erant in uniuerso regno eius. Fuit autem daniel usq; ad annū primū cyri regis. ij.

In anno secūdo regni nabuchodonosor uidit nabuchodonosor somniū: et cōterritus est spiritꝰ eius: et somniū eius fugit ab eo. Precepit aūt rex ut conuocarentur arioli et magi et malefici et chaldei: ut indicarēt regi somnia sua. Qui cū uenissent steterūt corā rege: et dixit ad eos rex. Vidi somniū: & mente confusus ignoro quid uiderim. Responderuntq; chaldei regi syriace. Rex in sempiternū uiue. Dic somniū seruis tuis: et interpretationē eius indicabimꝰ. Et respōdens rex ait chaldeis. Sermo recessit a me. Nisi indicaueritis michi somniū et cōiecturā eiꝰ peribitis uos: et domus uestre publicabunt. Si aūt somniū et coniecturā eiꝰ narraueritis premia & dona et honorē multū accipietis a me. Somniū igitur et interpretationē eius indicate michi. Respōderunt secūdo atq; dixerūt. Rex somniū dicat seruis suis: & interpretationē eiꝰ indicabimꝰ. Respōdit rex & ait. Certe noui ex tempꝰ redimitis: scientes ex recessit a me sermo. Si ergo somnium nō indicaueritis michi una est de uobis sententia: qđ interpretationē q̄ fallacem et deceptione plenā cōposuistis ut loquamini michi donec tempꝰ pertranseat. Somniū itaq; dicite michi: ut sciam ex interpretationē quoq; eius ueram loquamini. Respōdentes ergo chaldei corā rege dixerūt. Nō est homo sup terrā: qui sermonem tuū rex possit implere: sed neq; regum quisquā magnus et potēs uerbū huiuscemodi scīscitatur ab oīi ariolo & mago & chaldeo. Sermo enī quē tu quaeris rex grauis est: nec reperietur quisquā qui indicet illū in cōspectu regis exceptis dīis quorū nō est cōuersatio cū hoīnibus. Quo audito: rex īfurore et in ira magna precepit ut perirēt omnes sapientes babilonis. Et egressa sententia: sapientes interficiebātur: quereturq; daniel et socij eius ut perirent. Tūr daniel requisiuit de lege atq; sententia ab arioch principe militie regis: qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes babilonis. Et interrogauit eum qui a rege potestatem acceperat: quā ob causam tā crudelis sententia a facie regis esset egressa. Cū ergo rem indicasset arioch danieli: daniel ingressus rogauit regē ut tēpus daret sibi ad solutionē indicandā regi. Et ingressus ē domū suā: ananieq; et misaheli et azarie sociis suis indicauit negociū ut quererēt misericordiā a facie dei celi super sacramēto isto: et non perirēt daniel et socij eius cū ceteris sapientibus babilonis. Tunc danieli misteriū ꝓ uisionē nocte reuelatū est. Et daniel benedixit deo celi & loquutus ait. Sit nomen dñi benedictum a seculo et usq; in seculū: quia sapientia et fortitudo eius sunt: et ipse mutat tempora et etates. Trāsfert regna atq; constituit: dat sapientiam sapientibꝫ: et scientiā intelligentibꝫ disciplinā. Ipse reuelat ꝓfunda et abscondita: & nouit in tenebris constituta: et lux cū eo est. Tibi deus patrū nostrorū

confiteor tibi laudo quia sapientiam et fortitudinem dedisti michi: et nunc ostendisti michi que rogauimus te: et sermonem regis aperuisti nobis. Post hec daniel ingressus ad arioch quem constituerat rex ut perderet sapientes babilonis sic ei locutus est. Sapientes babilonis ne perdas. Introduc me in conspectu regis: et solutionem regi narrabo. Tunc arioch festinus introduxit danielem ad regem: et dixit ei. Inueni hominem de filiis transmigrationis iude qui solutionem regi annunciet. Respondit rex: et dixit danieli cui nomen erat baltazar. Putasne vere potes michi indicare somnium quod vidi: et interpretationem eius? Et respondens daniel coram rege ait. Misterium quod rex interrogat sapientes magi et arioli et aruspices nequeunt indicare regi: sed est deus in celo reuelans misteria: qui indicauit tibi rex nabuchodonosor que uentura sunt nouissimis temporibus. Somnium tuum et visiones capitis tui in cubili tuo huiuscemodi sunt. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid esset futurum post hec: et qui reuelat misteria ostendit tibi que uentura sunt. Michi quoque non in sapientia que est in me plus quam in cunctis uiuentibus sacramentum hoc reuelatum est: sed ut interpretatio regi manifesta fieret et cogitationes mentis tue scires. Tu rex videbas: et ecce quasi statua una grandis. Statua illa magna et statura sublimis stabat contra te: et intuitus eius erat terribilis. Huius statue caput ex auro optimo erat: pectus autem et brachia de argento: porro uenter et femora ex ere: tibie autem ferree: pedum quedam pars erat ferrea quedam autem fictilis. Videbas ita: donec abscisus est lapis de monte sine manibus et percussit statuam in pedibus eius ferreis et fictilibus: et comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter ferrum testa es argentum et aurum: et redacta quasi in cauillam estiue aree que rapta sunt uento: nullusque locus inuentus est eis. Lapis autem qui percusserat statuam factus est mons magnus: et impleuit uniuersam terram. Hoc est somnium: interpretationem quoque eius dicemus coram te rex. Tu rex regum es: et deus celi regnum et fortitudinem et imperium et gloriam dedit tibi: et omnia in quibus habitant filii hominum et bestie agri uolucres quoque celi dedit in manu tua: et subditione tua uniuersa constituit. Tu es ergo caput aureum. Et post te consurget regnum aliud minus te argenteum: et regnum tertium aliud ereum quod imperabit uniuerse terre: et regnum quartum erit uelut ferreum. Quomodo ferrum comminuit et domat omnia: sic comminuet et conteret omnia hec. Porro qua vidisti pedum et digitorum partem testeam figuli: et partem ferream: regnum diuisum erit quod tamen de plantario ferri oriet. Secundum quod vidisti ferrum mixtum teste ex luto: et digitos pedum ex parte ferreos: et ex parte fictiles: ex parte regnum erit solidum: et ex parte contritum. Quod autem vidisti ferrum mixtum teste ex luto: commiscebuntur quidem humano semine sed non adherebunt sibi: sicuti ferrum misceri non potest teste. In diebus autem regnorum illorum suscitabit deus celi regnum quod in eternum non dissipabitur: et regnum eius alteri populo non tradetur. Comminuet autem et consumet uniuersa regna hec: et ipsum stabit in eternum. Secundum quod vidisti quod de monte abscisus est lapis sine manibus et comminuit testam et ferrum et es et argentum et aurum: deus magnus ostendit regi que uentura sint postea: et verum est somnium et fidelis interpretatio eius. Tunc

reꝯ nabuchodonosor cecidit in faciē
suā et danielē adorauit:et hostias ⁊
incensum p̄cepit ut sacrificarent ei lo-
quens ergo reꝯ ait danielī. Vere deus
vester deꝰ deoꝝ est ⁊ dñs regū:reuelās
misteria: qm̄ tu potuisti aperire hoc
sacramentū. Tūc reꝯ danielem in sub-
lime extulit:⁊ munera mlta ⁊ magna
dedit ei:et cōstituit eū principē super o-
mnes prouincias babilonis et prefe-
ctum magistratuū sup cūctos sapien-
tes babilonis. Daniel aūt postulauit
a rege:⁊ cōstituit sup opera p̄uincie ba-
bilonis sidrac misac ⁊ abdenago. Ip-
se aūt daniel erat ī foribz regis. ūij.

Nabuchodonosor reꝯ fecit statuā
auream altitudine cubitorum
sexaginta latitudine cubitoꝝ sex:⁊ sta-
tuit eā in campo durā prouincie babi-
lonis. Itaqz nabuchodonosor reꝯ mi-
sit ad congregandos satrapas magi-
stratus et iudices duces et tyrannos
⁊ prefectos oñesqz p̄cipes regionū:
ut conuenirent ad dedicationē statue
quam ereꝯrat nabuchodonosor reꝯ.
Tūc cōgregati sūt satrape magistrat⁹
et iudices duces ⁊ tyrāni ⁊ optimates
qui erant in potestatibz cōstituti ⁊ uni-
uersi p̄cipes regionū:ut cōuenirēt
ad dedicationē statue quā ereꝯrat na-
buchodonosor reꝯ. Stabāt aūt in cō-
spectu statue quā posuerat nabuchodo-
nosor reꝯ:et preco clamabat valenter.
Vobis dicit̄ pplis tribubz et linguis:
in hora qua audieritis sonitū tube ⁊
fistule et cythare sambuce et psalterij
et symphonie et uniuersi generis musi-
corū: cadētes adorate statuā auream
quā erexit nabuchodonosor reꝯ. Qui
aūt nō prostrat⁹ adorauerit:eadē
hora mittetur in fornacē ignis arden-
tis. Post hec igit̄ statim ut audierūt
omnes pplī sonitū tube fistule et cythare
sambuce ⁊ psalterij symphonie et o-
mnis generis musicorū:cadētes oñes
pplī tribz ⁊ lingue adorauerāt statuā
aurea quā cōstituerat nabuchodono-
sor reꝯ. Statimqz in ipo tpe accedētes
viri chaldei accusauerūt iudeos: dixe-
runtqz nabuchodonosor regi. Reꝯ in
eternū viue. Tu reꝯ posuisti decretū ut o-
mnis homo qui audierit sonitū tube
fistule ⁊ cythare sambuce ⁊ psalterij ⁊
symphonie ⁊ uniūsi generis musicoꝝ
prosternat se ⁊ adoret statuā auream:
si quis aūt nō p̄cidēs adorauerit mit-
tatur in fornacē ignis ardentis. Sūt
ergo viri iudei quos cōstituisti sup o-
pera regionis babilonie sidrac misac
et abdenago:viri isti cōtempserūt reꝯ
decretū tuū. Deos tuos nō colunt: et
statuā aureā quā ereꝯisti nō adorant.
Tūc nabuchodonosor in furore et ira
p̄cepit ut adducerent̄ sidrac misac et
abdenago. Qui cōfestim adducti sunt
in conspectu regis:pronunciansqz na-
buchodonosor reꝯ ait eis. Verene si-
drac misac et abdenago deos meos
non colitis:⁊ statuā aureā quā consti-
tui nō adoratis? Nūc ergo si estis pa-
rati quacūqz hora audieritis sonitū
tube fistule cythare sābuce et psalterij
et symphonie oñīsqz generis musico-
rum p̄sternite vos et adorate statuā
quā feci:qđ si nō adorauerit⁹:eadem
hora mittemini in fornacem ignis ar-
dentis. Et quis est deꝰ qui eripiet vos
de manu mea? Respondentes sidrac
misac et abdenago:dixerunt regi na-
buchodonosor. Non oportet nos de
hac re respōdere tibi. Ecce enim deus
noster quē colimus potest eripere nos
de camino ignis ardētis:et de manibz
tuis o reꝯ liberare Qđ si noluerit·notū

sit tibi rex. quia deos tuos nō colimꝰ. et statuā auream quā erexisti nō adoramus. Tūc nabuchodonosor repletus est furore. et aspectus faciei illiꝰ immutatus est sup sidrac misac et abdenago: et precepit ut succenderetur fornax septuplū q̄ succendi cōsueuerat: et viris fortissimis de exercitu suo iussit ut ligatis pedibꝫ sidrac misac et abdenago mitterent eos in fornacē ignis ardentis. Et cōfestim viri illi vincti cū braciis suis et thyaris et calciamentis et vestibus missi sunt i mediū fornacis ignis ardentis. Nam iussio regis urgebat. Fornax aūt succensa erat nimis. Ipsos viros illos qui miserant sidrac misac et abdenago interfecit flāma ignis. Viri aūt hij tres id est sidrac misac et abdenago ceciderūt in medio camino ignis ardentis colligati. Que sequūt in hebreis voluminibus non repperi. Et ambulabant in medio flāme: laudantes deū et benedicentes domino. Ozias aūt azarias orauit sic. Aperiēsq; os suū i medio ignis ait. Benedictus es dñe deus patrū nostrorū et laudabile et glorioſum nomē tuū in secula: quia iustꝰ es in oīibꝫ que fecisti nobis. et uniuersa opera tua vera et vie tue recte: et omnia iudicia tua vera. Judicia enī vera fecisti iuxta omnia q̄ induxisti sup nos et sup ciuitatē sanctam patrū nrōꝫ ihrusalē: quia in veritate et in iudicio induxisti oīa hec propter pcā nostra. Peccauimꝰ enī et inique egimꝰ recedentes a te et deliquimus in oīibꝫ: et p̄cepta tua non audiuimꝰ: nec obseruauimꝰ nec fecimꝰ sicut p̄ceperas nobis ut bene nobis esset. Omnia ergo que induxisti super nos et uniuersa q̄ fecisti nobis vero iudicio fecisti: et tradidisti nos i manibꝫ inimicoꝝ iniquoꝝ et pessimoꝝ prevaricatorūq; et regi inusto et pessimo vltra omnē terrā. Et nūc nō possumꝰ aperire os. Cōfusio et obprobriū factꝰ sumus seruis tuis: et his qui colebāt te. Ne quesumꝰ tradas nos in perpetuum p̄ter nomē tuū: et ne dissipes testamētū tuū neq; auferas misericordiam tuā a nobis p̄ter abrahā dilectū tuū et ysaac seruū tuū et israhel sanctū tuū: quibꝫ locutus es pollicēs q̄ multiplicares semen eoꝝ sicut stellas celi et sicut harenā que est i litore maris: q̄a dñe imminuti sumꝰ plus quā oēs gentes: sumusq; humiles in uniuersa terra hodie p̄ter pcā nostra. Et non est in tpe hoc princeps et dux et ppheta neq; holocaustū neq; sacrificiū neq; oblatio neq; incensum neq; locus primiciarū coram te. ut possimus inuenire misericordiā tuā: sed in animo contrito et spiritu humilitatis suscipiamur. Sicut in holocausto arietū et thaurorū et sicut in milibꝫ agnorū pinguiū. sic fiat sacrificiū nrm in cōspectu tuo hodie ut placeat tibi: quoniā nō est confusio cōfidentibꝫ in te. Et nunc sequimur te in toto corde et timemꝰ te: et querimus faciē tuā. Ne confundas nos: sed fac nobiscū iuxta mansuetudinem tuā et secōm multitudinē misericordie tue: et erue nos i mirabilibꝫ tuis et da gloriā nomini tuo dñe: et cōfundant omnes qui ostendūt seuis tuis mala. Confundant in omni potentia et robur eoꝝ cōteratur: et sciant quia tu es dñs deus solus et glorioſus sup orbē terrarū. Et nō cessabant qui miserant eos ministri regis succendere fornacē napta et stuppa et pice et malleolis: et effundebatur flāma super fornacē cubitis quadraginta nouem: et erupit et

incendit quos reppetit iuxta fornacē de chaldeis. Angelus aūt dñi descendit cū azaria ⁊ sociis eius in fornacē: et excussit flāmam ignis de fornace ⁊ fecit mediū fornacis quasi ventū roris flantē: et nō tetigit eos oīno ignis neq; contristauit nec quicq; molestie intulit. Tūc hij tres ql ex uno ore laudabant et glorificabāt et benedicebant deū in fornace dicētes. Benedictus es dñe deus patrū nostrox: et laudabilis et glorios⁹ et superexaltatus in secula. Et benedictū nomē glorie tue sanctū: et laudabile ⁊ superexaltatū in omnibz seculis. Benedictus es in tēplo sancto glorie tue: ⁊ suplaudabilis ⁊ suppgloriosus in scl'a. Benedict⁹ es in throno regni tui: et suplaudabilis ⁊ superexaltatus in secula. Benedict⁹ es qui intuetis abissos ⁊ sedes super cherubin: et laudabilis ⁊ superexaltat⁹ in scl'a. Benedictus es in firmamento celi: ⁊ laudabilis ⁊ glorios⁹ i secula. Benedicite oīa opera dñi dño: laudate et superexaltate eū in scl'a. Benedicite āgeli domini dño: laudate ⁊ superexaltate eum in secula. Benedicite celi dño: laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite aque omnes que super celos sūt dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite omnes virtutes dñi dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite sol ⁊ luna dño: laudate ⁊ superexaltate eū in scl'a. Benedicite stelle celi dño: laudate et superexaltate eū in scl'a Benedicite ymber ⁊ ros dño: laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite omnis spirit⁹ dei dño: laudate ⁊ superexaltate eū in scl'a. Benedicite ignis et estus domino: laudate ⁊ superexaltate eum in secula. Benedicite frigus ⁊ estas dño: laudate et superexaltate eū in scl'a. Benedicite rores ⁊ pruina dño: laudate ⁊ superexaltate eū in scl'a. Benedicite gelu ⁊ frig⁹ dño: laudate ⁊ superexaltate eū in scl'a. Benedicite glacies et nives dño: laudate et superexaltate eū in scl'a. Benedicite noctes ⁊ dies dño: laudate et superexaltate eū in scl'a. Benedicite lux ⁊ tenebre dño: laudate et superexaltate eū in scl'a. Benedicite fulgura ⁊ nubes dño: laudate ⁊ superexaltate eū in scl'a. Benedicat terra dñm: laudet et superexaltet eū in secula. Benedicite montes ⁊ colles dño: laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite universa germinātia in terra dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite fontes dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite maria ⁊ flumina domino: laudate ⁊ superexaltate eū in scl'a. Benedicite cete ⁊ oīa que mouentur in aquis domino: laudate et superexaltate eū in scl'a. Benedicite oēs volucres celi domino: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite oēs bestie ⁊ pecora domino: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite filij hominū domino: laudate ⁊ superexaltate eum in scl'a. Benedicat isrl dñm: laudet ⁊ superexaltet eū in secula. Benedicite sacerdotes domini domino: laudate et superexaltate eū in scl'a. Benedicite serui domini dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite spirit⁹ et anime iustorū domino: laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite sancti et humiles corde dño: laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite ananias azarias misahel dño: laudate et superexaltate eū in secula: quia eruit nos de inferno et saluos fecit de manu mortis: ⁊ liberauit de medio ardentis flāme: et de medio ignis eruit

nos. Cōfitemini dño quoniā bonus: quoniā in seculū misericordia ei⁹. Benedicite omnes religiosi dño deo deorum: laudate et cōfitemini ei: quia i omnia sca misericordia ei⁹. Hucusq; in hebreo nō habetur et que posuim⁹ de theodotionis editione translata sunt. Tunc nabuchodonosor rex obstupuit et surrexit propere: et ait optimatibus suis. Nōne tres viros misimus in ignis medio cōpeditos? Qui respondentes regi dixerūt. Vere rex. Respōdit et ait. Ecce ego video viros quatuor solutos et ābulantes in medio ignis: et nichil corruptionis in eis est: et species quarti similis filio dei. Tunc accessit nabuchodonosor ad ostiū fornacis ignis ardentis et ait. Sidrac misac et abdenago serui dei excelsi: egredimini et venite. Egressiq; egressi sunt sidrac misac et abdenago de medio ignis. Et cōgregati satrape magistratus et iudices et potentes regis cōtemplabantur viros illos quoniā nichil potestatis habuisset ignis in corporibus eorū: et capillus capitis eorū nō esset adustus et saraballa eorū nō fuissent immutata: et odor ignis non trānsisset per eos. Et erumpēs nabuchodonosor ait. Benedictus deus eorū sidrac videlicet misac et abdenago: qui misit angelū suum et eruit seruos suos qui crediderūt in eū: et verbū regis immutauerūt: et tradiderūt corpora sua ne seruirent et ne adorarent omnē deū excepto deo suo. A me ergo positum est hoc decretū: ut omnis pplus tribus et lingua quecūq; locuta fuerit blasphemiā contra deum sidrac misac et abdenago disperear: et domus eius vastetur. Neq; enī est alius deus: qui possit ita saluare. Tūc rex promouit sidrac misac et abdenago in prouincia babilonis. Nabuchodonosor rex omnibus pplis gēnibus et linguis qui habitāt i uniuersa terra: pax vobis multiplicetur. Signa et mirabilia fecit apud me deus excelsus. Placuit ergo michi predicare ei⁹ signa quia magna sūt: et mirabilia ei⁹ qa fortia: et regnū ei⁹ regnū sempiternū: et potestas ei⁹ in generationē et generationē. iiij.

Ego nabuchodonosor quietus eram in domo mea et florens in palatio meo. Somniū vidi qđ pterruit me: et cogitationes mee i stratu meo: et visiones capitis mei conturbauerunt me. Et per me ppositū est decretū ut introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes babilonis: et ut solutionē somnii indicaret michi. Tūc ingrediebātur ariioli magi chaldei et aruspices: et somniū narraui in conspectu eorū: et solutionē ei⁹ nō indicauerūt michi. donec collega ingressus est in conspectu meo daniel. cui⁹ nomē balthazar secūdum nomē dei mei. qui habet spiritū deorū sanctorū in semetipso: et somnium coram ipso locutus sū. Balthazar princeps ariolorū quē ego scio qm spiritū deorū sanctorū habeas in te. et omne sacramentū nō est impossibile tibi: visiones somniorū meorū quas vidi. et solutionē eorū narra. Visio capitis mei in cubili meo. Videbam: et ecce arbor in medio terre. et altitudo eius nimia. Magna arbor et fortis: et procritas eius contingens celū. Aspect⁹ illius erat usq; ad finēs uniuerse terre. Folia eius pulcerrima: et fructus ei⁹ nimius: et esca uniuersorū in ea. Subter eam habitabāt animalia et bestie: et in ramis eius cōuersabantur volucres celi: et ex ea vescebatur omnis caro. Videbā in visione capitis mei super

ſtrauī meū:et ecce vigil et ſanctus de ce=
lo deſcendit:clamauit fortiter·et ſic ait.
Succîdîte arborem et p̄cîdîte ramos
eius:excutite folia eius et diſpergite fru=
ctus eius: fugiant beſtie que ſubter eā
ſunt·et volucres de ramis eiꝰ. Verun=
tamen germē radicū eius in terra ſimî=
te:et alligetur vinclo ferreo et ereo: in
herbis q̄ foris ſunt et rore celi tinguā=
tur:z cū feris pars eius in herba terre.
Cor eius ab humano cōmutet:et cor
fere detur ei:et ſeptem tēpora mutenē
ſup eū. In ſententia vigilū decretū eſt:
et ſermo ſanctorū et petitio:donec co=
gnoſcant viuentes quoniā dominā=
tur excelſus in regno hominū·et cui=
cūq; voluerit dabit illud:z humilimū
hmînē cōſtituet ſup eū. Hoc ſomniū
vidi ego nabuchodonoſor rex. Tu er=
go balthazar interp̄tationē narra feſ=
tinus:quia oēs ſapiētes regni mei
nō queunt ſolutionē edicere michi. Tu
aūt potes:q̄a ſpiritꝰ deorū ſāctorū in
te ē. Tūc daniel cuiꝰ nomē balthazar
cepit intra ſemetipm tacitus cogitare
quaſi una hora:et cogitationes eius
cōturbabāt eū. Reſpōdens aūt rex ait.
Balthazar ſomniū et interpretatio eiꝰ
non cōturbent te. Reſpondit balthā=
zar z dixit. Domine mi:ſomniū hijs
qui te oderūt:z interpretatio eiꝰ hoſti=
bus tuis ſit. Arborē quā vidiſti ſubli=
mem atq; robuſtā cuiꝰ altitudo pertin=
git ad celū·z aſpectus illiꝰ in omnem
terrā·et rami eiꝰ pulcerrimi·z fructꝰ eiꝰ
nimius·et eſca omniū in ea·ſubter eā
habitātes beſtie agri·z in ramis eiꝰ cō=
morantes aues celi: tu es rex qui ma=
gnificatus es et inualuiſti·et magni=
tudo tua creuit et puenit uſq; ad celū:
et poteſtas tua in terminos uniuerſe
terre. Quod aūt vidit rex vigilem et
ſanctū deſcendere de celo z dicere·ſucci=
dite arborē et diſſipate illā·attamen
germen radicū eiꝰ in terra dimittite·et
vinciatur ferro et ere·in herbis foris z
rore celi cōſpergat·et cū feris ſit pabu=
lum eius donec ſeptem tēpora commu=
tentur ſup eū: hec eſt interpretatio ſen=
tentie altiſſimi·que puenit ſup domi=
num meū regem. Eicient te ab hominī=
bus et cū beſtijs feriſq; erit habitatio
tua:et fenū ut bos comedes:z rore celi
infunderis. Septem quoq; tempora
mutabūtur ſup te·donec ſcias q̄ do=
minetur excelſus ſup regnū hominū:
et cuicūq; voluerit det illud. Qd aut̄
p̄cepit ut relinqueretur germen radicū
eius id eſt arboris:regnū tuū tibi ma=
nebit poſtq; cognoueris poteſtatē eſſe
celeſtem. Quāobrem rex conſiliū meū
placeat tibi·et peccata tua elemoſinis
redime:et iniquitates tuas miſericor=
diis pauperū:forſitan ignoſcet deꝰ de=
lictis tuis. Omnia hec venerūt ſup na=
buchodonoſor regē. Poſt finē menſi=
um duodecim in aula babilonis de=
ambulabat. Reſponditq; rex et ait.
Nōne hec eſt babilon ciuitas magna
quam ego edificaui in domum regni
in robore fortitudinis mee:et i gloria
decoris mei? Cūq; ſermo adhuc eſſet i
ore regis:vox de celo ruit. Tibi dicitur
nabuchodonoſor rex. Regnū tuū trāſ=
ibit a te et ab hominibz eicient te: et cū
beſtijs et feris erit habitatio tua:fenū
quaſi bos comedes·et ſeptem tempora
mutabūtur ſup te: donec ſcias q̄ do=
minetur excelſus in regno hominum·
et cuicūq; voluerit det illud. Eadē ho=
ra ſermo complet̄ eſt ſup nabuchodo=
noſor: et ex hominibz abiectus eſt et
fenū ut bos comedit:et rore celi corp̄
eius infectum eſt:donec capilli eius in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

similitudinē aquilaꝝ crescerent·et ungues eius quasi auiū. Igit̄ post finē dierū ego nabuchodonosor oculos meos ad celū leuaui·et sensus meus redditus est michi: et altissimo benedixi· et uiuentē in sempiternum laudaui ⁊ glorificaui: quia potestas eius potestas sempiterna·et regnū eius in generatōnem et generationē: et oēs habitatores terre apud eum ī nichilū reputati sunt. Iuxta uolūtatē eius suā·facit tā in uirtutibꝫ celi qꝫ in habitatoribꝫ terre: et nō est qui resistat manui eius et dicat ei quare fecisti. In ipso tpe sensus meus reuersus est ad me·et ad honorē regni mei decoremqꝫ peruenī: et figura mea reuersa ē ad me·et optimates mei et magistratus mei requisierunt me: et in regno meo restitutus sum: et magnificentia mea amplior addita est michi. Nūc igitur ego nabuchodonosor·laudo et magnifico et glorifico regem celi: quia omnia opera eius uera·⁊ uie eius iudicia: et gradientes in superbia potest humiliare. v.

Balthazar rex fecit grande conuiuium optimatibus suis mille: et unusquisqꝫ secūm suā bibebat etatē. Precepit ergo iā temulentꝰ ut afferrentur uasa aurea ⁊ argētea·q̄ asportauerat nabuchodonosor pater eius de templo qđ fuit in iherusalē: ut biberēt in eis rex et optimates eius·uxoresqꝫ eius et concubine. Tūc allata sūt uasa aurea que asportauerat de tēplo qđ fuerat ī iherusalē: et biberunt in eis rex et optimates eius uxores ⁊ concubine illius. Bibebāt uinū: et laudabant deos suos aureos et argenteos et eneos ferreos lignеosqꝫ ⁊ lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti q̄si manus hominis scribentis contra cādelabrū: in superficie parietis aule regie. Et rex aspiciebat articulos manꝰ scribentis. Tūc facies regis ɔmutata est·⁊ cogitatōnes eiꝰ ɔturbabāt eū: ⁊ cōpages renū eiꝰ soluebāt: et genua eiꝰ ad se inuicē collidebāt. Exclamauit itaqꝫ rex fortiter: ut introducerēt magos chaldeos ⁊ aruspices. Et proloquēs rex ait sapientibus babilonis. Quicunqꝫ legerit scriptura hāc et interpretatiōnē eiꝰ manifestā michi fecerit·purpura uestietur: et torquē aureā habebit in collo: et tertius in regno meo erit. Tūc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scriptura legere: nec interpretationē eiꝰ indicare regi. Unde rex balthazar satis conturbatus est: et uultꝰ illiꝰ immutatus est. Sed ⁊ optimates eiꝰ turbabātur. Regina aūt pro re que acciderat regi et optimatibus eius domū conuiuij ingressa est: et proloquēs ait. Rex in eternū uiue. Non te cōturbent cogitationes tue: neqꝫ facies tua immutetur. Est uir in regno tuo qui spiritum deoꝝ sanctorū habet in se: et in diebus patris tui scientia ⁊ sapientia inuēte sunt in eo. Nam et rex nabuchodonosor pater tuus principē magorum incantatoꝝ chaldeoꝝ et aruspicū ɔstituit eū. Pater inquam tuus o rex: quia spiritꝰ amplior et prudentia intelligentiaqꝫ interpretatio somniorū· et ostensio secretoꝝ·ac solutio ligatorū inuēte sūt in eo·hoc est in daniele: cui rex posuit nomen balthazar. Nūc itaqꝫ daniel uocetur: et interpretationē narrabit. Igitur introductus est daniel corā rege. Ad quē pfatus rex ait. Tu es daniel de filijs captiuitatis iudee? Audiui de te quoniā spiritum deorū habeas: et scientia intelligētiaqꝫ

ac sapientia ꝑplîores înuente sunt in te. Et nũc întrogressi sunt în cõspectu meo sapiẽtes magi·ut scripturã hanc legerẽt ⁊ întersationẽ eius îndîcarẽt michî: et nequiuerũt sensum huiꝰ sermonîs edicere. Porro ego audiui de te·qꝺ possis obscura întrepretarî: et ligata dissoluere. Sî ergo vales scripturam legere et întpretationẽ eiꝰ indîcare mîchî·purpura vestieris:et torquẽ aurea circa collũ tuũ habebîs:et tertiꝰ în regno meo princeps eris. Ad que respõdẽs daniel ait corã rege. Munera tua sint tibi:et dona domꝰ tue altery da:scripturã aũt legam tibî rex·⁊ întepretationẽ eiꝰ ostendã tibî. Deus altissimus regnũ et magnificẽtiã gloriã et honorẽ dedit nabuchodonosor patri tuo:et ꝓter magnificẽtiã quã dederat ei · omnes ꝑpli tribꝰ et lingue tremebant et metuebãt eũ. Quos volebat întficiebat·quos volebat ꝑcutiebat: quos volebat exaltabat: et quos volebat humiliabat. Quando aũt eleuatus est cor eius et spiritꝰ illius obfirmatꝰ est ad superbiã · depositꝰ est de solio regni sui:et gloria eiꝰ ablata est:⁊ a filijs hominũ eiectus est. Sed et cor eius cũ bestijs positũ est: et cũ onagris erat habitatio eiꝰ. Fenũ qꝫ ut bos comedebat·et rore celi corpus eiꝰ întectũ est:donec cognosceret qꝺ potestatem habueret altissimꝰ în regno hominũ:et quẽcũqꝫ voluerit suscitabit sup illud. Tu qꝫ filiꝰ eiꝰ balthazar nõ humiliasti cor tuũ cũ scîres hec oñia:sed aduersum dñatorem celi eleuatus es. Et vasa domus eiꝰ allata sunt corã te:et tu et optimates tui et uxores tue et cõcubine tue vinũ bibistis în eis. Deos quoqꝫ argenteos et aureos et ereos ferreos ligneosqꝫ et lapideos·qui nõ vidẽt neqꝫ audiũt neqꝫ sentiũt laudasti: porro deũ qui habet flatũ tuũ în manu sua·⁊ omnes vias tuas nõ glorificasti · idcirco ab eo missus ẽ articulus manus que scripsit ꝑ quod exaratũ est. Hec ẽ aũt scriptura ꝙ digesta est. Mane thecel phares. Et hec întepretatio sermonîs. Mane:numerauit deus regnũ tuũ·et compleuit illud. Thecel:appensũ est în statera · et inuentum est minus habẽs. Phares : diuisum est regnũ tuũ·et datũ est medis ⁊ persis. Cũr iubente rege îduꝰ est daniel purpura:et circũdata est torques aurea collo eius:et predicatũ est de eo qꝺ haberet potestatẽ tertiꝰ în regno. Eadẽ nocte întfectꝰ est balthazar rex chaldeus:et darius medꝰ successit în regnũ·ãnos natus sexaginta duos. vj.

Placuit dario: et cõstituit supra regnũ satrapas centũviginti ut essent în toto regno suo et sup eos prîcipes tres ex quibꝰ daniel unꝰ erat ut satrape illîs redderẽt rationẽ:⁊ rex nõ sustineret molestiã. Igit daniel superabat omnes principes et satrapas: quia spiritus dei amplior erat în illo. Porro rex cogitabat cõstituere eũ sup omne regnũ. Unde principes ⁊ satrape querebãt occasionẽ ut inuenirẽt daniel ex latere regis:nullãqꝫ causam ⁊ suspicationẽ reperîre potuerũt eo qꝺ fidelis esset:et omnis culpa et suspitio nõ înuenîretur în eo. Dixerũt ergo viri illî. Nõ înuenîemꝰ danieli huic alîquã occasionẽ:nisi forte în lege dei sui. Tunc prîcipes et satrape surripuerũt regi:⁊ sic locuti sũt ei. Dari rex în eternũ viue. Cõsiliũ înierũt cũcti prîcipes regni tui·magistratus et satrape senatores ⁊ iudices ut decretũ împeratorium exeat ⁊ edictũ:ut oñis qui petierit

aliquā petitionē a quocūq; deo z hoīne usq; ad trīgīta dīes nīsi a te reꝝ: mittatur in lacū leonū. Nūc itaq; reꝝ confirma sententiā et scribe decretū ut nō immutetur quod statutū est a medīs et pſis: nec puaricari cuiq; liceat. Porro reꝝ darīus ꝓposuit edictū et statuit. Quod cū danīel cōperīsset id est cōstitutam legē: ingressus est domū suam et fenestris apertīs in cenaculo suo contra īerusalē tribꝫ temporibus īn dīe flectebat genua sua z adorabat: cōfitebaturq; corā deo suo sicut et āte facere cōsueuerat. Virī ergo īlī curīosīus inquīrentes īuenerūt danīelē orātem et obsecrantem deū suū: z accedentes locuti sunt regī sup edicto. Reꝝ nūquīd nō ſtatuīsti ut oīnīs hō qui rogaret quēq; de dīis et hominibus usq; ad dīes trīginta nīsi te reꝝ mitteretur in lacū leonū? ꝛ Ad quos respōdens reꝝ ait. Verus sermo īuxta decretum medorū atq; persarū: qđ preuaricari nō licet. Tūc respōdentes dixerūt coram rege. Danīel de filīs captiuitatīs iude non curauit de lege tua z edicto qđ constituīsti: sed tribus tēporibꝫ per dīē orat obsecratione sua. Quod verbū cū audīsset reꝝ satis cōtristatus est: et pro danīele posuit cor ut līberaret eū: et usq; ad occasū solis laborabat ut erueret illū. Virī aūt illī intelligētes regē dixerūt ei. Scīto reꝝ qđ lex medorū est atq; persarū: ut oīne decretū qđ cōstituerīt reꝝ nō liceat immutarī. Tunc reꝝ ꝓcepīt et adduxerūt danīelē: et mīserūt eū in lacū leonū. Dixitq; reꝝ danīelī. Deus tuus quē colīs semper: ipse līberabīt te. Allatusq; est lapis unus et positus est sup hos laci: quē obsignauīt reꝝ anulo suo et anulo optimatū suorū: ne quid fieret contra danīelē. Et abīit reꝝ in domū suam z dormiuit īnocnatus: cibiq; non sunt allati corā eo: īnsup et somnꝰ recessit ab eo. Tūc reꝝ primo dīluculo consurgens festinus ad lacū leonū pcreꝝit: appropīnquāsq; lacuī danīelē voce lacrīmabīlī inclamauīt: et affatus ē eū. Danīel serue deī uīuentis: deus tuus cuī tu seruis semp· putasne ualuīt te līberare a leonibꝫ? Et danīel regī respōdens ait. Reꝝ ī eternū uīue. Deus mīsit angelū suum· z conclusit ora leonū et non nocuerūt mīchī: quia corā eo īustīcīa īuenta est īn me. Sed z coram te reꝝ delictū non fecī. Tūc uehementer reꝝ gauīsus est sup eo: z danīelē ꝓcepit educī de lacu. Eductusq; est danīel de lacu: et nulla lesio īuēta est in eo: qđa credīdit deo suo. Iubente aūt rege adducti sunt uīri illī qui accusauerūt danīelem: et in lacū leonū mīssi sunt ipsi et filīi et uxores eorū: et non puenerūt usq; ad pauīmētum laci: donec arriperent eos leones et omnia ossa eoꝝ cōminuerūt. Tūc darius reꝝ scripsit uniuersis ꝓpīs tribubus et linguīs habitantibus īn uniūsa terra. Pax uobīs multīplicetur. A me constitutū est decretum: ut īn uniūso īmperīo z regno meo tremīscant et paueant deū danīelīs. Ipse est enim deus uīuens et eternus īn secula: et regnum eius non dīssipabitur: et potestas eius usq; in eternum. Ipse līberator atq; saluator faciens signa et mīrabīlīa īn celo et īn terra: qī līberauit danīelē de lacu leonū. Porro danīel pmansit usq; ad regnum darīj regnūq; cyrī perse. VIJ.

Anno primo balthazar regis babilonis danīel somnīum vidit. Visionē aūt capitis eiꝰ īn cubilī suo: et somnīum scribens breuī sermone

comphendit:summatimq; pstringēs
ait. Videbā in visione mea nocte: et
ecce quatuor venti celi pugnabant in
mari magno: et quatuor bestie gran-
des ascendebāt de mari diuerse inter
se. Prima ql leene:et alas habebat
aquile. Aspiciebā donec euulse sunt
ale eius et sublata est de terra:et super
pedes quasi homo stetit:z cor eius da-
tum est ei. Et ecce bestia alia similis urso
in parte stetit:et tres ordines erant in
ore ei9 et in dētibus eius:z sic dicebāt
ei. Surge: comede carnes plurimas.
Post hec aspiciebā:et ecce alia quasi
pardus:z alas habebat auis quatu-
or sup se. Et quatuor capita erant in
bestia:et potestas data est ei. Post hec
aspiciebam in visione noctis: et ecce
bestia quarta terribilis atq; mirabi-
lis z fortis nimis. Dentes ferreos ha-
bebat magnos: comedens atq; cōmi-
nuens·z reliqua pedibus suis conculcans. Dissimilis autem erat ceteris be-
stijs quas videra āte eam:et habebat
cornua decem. Cōsiderabā cornua:et
ecce cornu aliud parvulū ortum est de
medio eox: z tria de cornibz primis e-
vulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi e-
ius quasi oculi hominis in cornu isto:
et os loquēs ingēnia. Aspiciebā donec
throni positi sunt:z ātiquus dierū se-
dit. Vestimentū ei9 cādidū quasi nix:
capilli capitis eius quasi lana mūda.
Thronus eius flāme ignis: rote eius
ignis accensus:fluui9 igne9 rapidus
q; egrediebaī a facie eius. Milia mili-
um ministrabāt ei:et decies milies cen-
tena milia assistebāt ei. Judicū sedit:
et libri aperti sunt. Aspiciebā propter
vocem sermonū grādiū quos cornu
illud loquebaī. Et vidi quoniā inter-
fecta esset bestia·z periisset corpus eius
et traditū esset ad cōburendū ignī:ali-
arum q; bestiarz ablata esset potestas:
et tēpora vite cōstituta essent eis usq;
ad tempus et tempus. Aspiciebā ergo
in visione noctis:z ecce cū nubibz celi
quasi fili9 hominis veniebat. et usq;
ad antiquū dierz puenit:z in aspectu ei9
obtulerūt eū. Et dedit ei potestatē z ho-
norem et regnū:et omēs pli tribus et
lingue ipsi seruient. Potestas eius po-
testas eterna que nō auferet:et regnū
ei9 q̄ non corrūpetur. Horruit spiriē
meus. Ego daniel territ9 sum in hijs:
et visiones capitis mei cōturbauerūt
me. Accessi ad unū de assistentibus:
et veritatem querebā ab eo de omnibus
hijs. Qui dixit michi interpīationem
sermonū:z docuit me. Hee quatuor be-
stie magne:quatuor regna cōsurgēt
de terra. Suscipiēt aūt regnum sancti
dei altissimi:z obtinebūt regnū usq; in
seculū z seculū seculorz. Post hec volui
diligēter discere de bestia quarta:que
erat dissimilis valde ab omnibz z terri-
bilis nimis. Dentes et ungues eius
ferrei:comedebat et cōminuebat:z reli-
qua pedibus suis conculcabat. Et de
cornibus decē que habebat in capite·z
de alio q̄ ortū fuerat·āte q̄ ceciderāt
tria cornua:z de cornu illo q̄ habebat
oculos z os loquēs grādia:z maius e-
rat ceteris. Aspiciebam:z ecce cornu il-
lud faciebat bellū aduersus sanctos z
pualebat eis:donec venit antiqu9 di-
erum z iudiciū dedit sanctis excelsi: et
tempus aduenit z regnū obtinuerunt
sancti. Et sic ait. Bestia quarta·regnū
quartū erit in terra q̄ maius erit omni-
bus regnis: et deuorabit uniuersam
terrā:z cōculcabit z cōminuet eā. Por-
ro decē cornua·ipi9 regni decem reges
erūt:z alius consurget post eos z ipse

potentior erit prioribus:& tres reges humiliabit. Et sermones ꝺra excelsū loquetur:et sanctos altissimi conteret. Et putabit qꝫ possit mutare tēpora & leges:& tradētur ī manu eius usqꝫ ad tempꝰ et tēpora & dīmidiū temporis. Et iudiciū sedebit ut auferatur potestas & cōteratꝫ & dispeream usqꝫ in finem: regnū aūt et potestas et magnitudo regni q̄ est subter oīe celū detur ꝓpl sanctorum altissimi cuius regnū regnū sempiternū est:et oēs reges seruient ei & obedient. Hucusqꝫ finis verbi. Ego daniel multū cogitatōnibꝫ meis ꝺturbabar:& facies mea mutata ē in me:verbū aūt ī corde meo cōseruaui. viij.

Anno tercio regni balthazar regis visio apparuit michi. Ego daniel post id qđ viderā in principio vidi in visione mea cū essem ī susis castro qđ est in helam ciuitate:vidi aūt ī visione esse me sup portā ulai:et leuaui oculos meos et vidi. Et ecce aries unus stabat ante paludē habēs cornua excelsa: et unū excelsi⁹ altero atqꝫ succrescēs. Postea vidi arietē cornibꝫ ventilātem cōtra occidētem et cōtra aquilonē & ꝺra meridiē:et oēs bestie non poterāt resistere ei neqꝫ liberari de manu ei⁹:fecitqꝫ scōm voluntatē suā & magnificatus est. Et ego intelligebā. Ecce aūt hircus caprarū veniebat ab occidente sup faciē tocī⁹ terre:& nō tangebat terrā. Porro hirc⁹ habebat cornu insigne inter oculos suos et venit usqꝫ ad arietē illū cornutū quē viderā stantē ante portā:et cucurrit ad eū impetu fortitudinis sue. Cūqꝫ appropinquasset prope arietē efferat⁹ est in eū: et percussit arietē & comminuit duo cornua ei⁹ et non poterat aries resistere ei. Cūqꝫ eū misisset in terrā cōculcauit:et nemo quibat liberare arietem de manu eius. Hircus aūt caprarū magnus factus est nimis. Cūqꝫ creuisset fractū est cornu magnū:& orta sunt quatuor cornua subter illud p quatuor ventos celi. De uno aūt ex eis egressum est cornu unū modicū:et factū est grāde contra meridiē et ꝺra orientem et ꝺra fortitudinē. Et magnificatū est usqꝫ ad fortitudinē celi:et deiecit de fortitudine et de stellis & cōculcauit eas:& usqꝫ ad principē fortitudinis magnificat⁹ est. Et ab eo tulit iuge sacrificiū:et deiecit locū sanctificatōnis eius. Robur aūt datū est cōtra iuge sacrificiū ꝓpter peccata:et prosternetur veritas in terra:& prosperabit & faciet. Et audiui unū de sanctis loquētem:& dixit un⁹ sanctus alteri nescio cui loquēti. Usquequo visio et iuge sacrificiū et peccatū desolatiōnis que facta est & sanctuariū et fortitudo cōculcabit? Et dixit ei. Usqꝫ ad vesperā et mane duo milia trecenti:et mūdabit sanctuariū. Factū est aūt cū viderem ego daniel visionē et quererē intelligentiā:ecce stetit in cōspectu meo quasi species viri. Et audiui vocem viri inter ulai:et clamauit et ait. Gabriel fac intelligere istū visionē. Et venit: et stetit iuxta ubi ego stabā. Cunqꝫ venisset:pauens corrui in faciē meā. Et ait ad me. Intellige fili hoīnis:quoniā in tpe finis complebit visio. Cūqꝫ loqueret ad me:collapsus sum pron⁹ in terram. Et tetigit me & statuit me in gradu meo:dixitqꝫ michi. Ego ostendam tibi que futura sint ī nouissimo maledictionis:quoniā habet tempus finē suū. Aries quē vidisti habere cornua:rex medorū est atqꝫ persarū. Porro hircus caprarū rex grecoꝝ est:& cornu grande qđ erat inter oculos ei⁹ ipe

est rex primus. Quod aũt fracto illo surrexerũt ꝙtuor pro eo: quatuor reges de gente eius cõsurgẽt: sed nõ in fortitudine eius. Et post regnũ eorũ cũ creuerint iniquitates· cõsurget rex impudẽs facie & intelligẽs propositiones: et roborabit fortitudo eius sed nõ in viribus suis· & supra qꝫ credi potest universa vastabit: et prosperabit & faciet. Et interficiet robustos et pplm sanctorũ scdm voluntatem suã: et dirigetur dolus in manu eius et cor suũ magnificabit: et in copia rerũ omniũ occidet plurimos. Et contra principẽ principũ cõsurget: et sine manu cõteretur. Et visio vespere et mane que dicta est vera est. Tu ergo visionẽ signa: quia post multos dies erit. Et ego daniel langui et egrotaui per dies. Cũqꝫ surrexissem faciebã opera regis: et stupebam ad visionem: et non erat qui interpretaretur.

In ãno primo darij filij assueri de semine medorũ qui imperauit super regnũ chaldeoꝝ anno uno regni eius ego daniel intellexi in libris numerũ ãnoꝝ de quo factus est sermo dñi ad ieremiã prophetã: ut cõplerentur desolationis ierusalẽ septuaginta ãni. Et posui faciem meã ad dñm deum meũ rogare et deprecari in ieiuniis sacco et cinere: & oraui dñm deũ: & cõfessus sum et dixi. Obsecro dñe deus magne et terribilis custodies pactũ et misericordiã diligẽtibꝫ te & custodientibꝫ mãdata tua: peccauimus iniquitatẽ fecimus impie egimus: & recessimus & declinauimus a mãdatis tuis ac iudiciis. Nõ obediuimus seruis tuis prophetis: qui locuti sunt in nomine tuo regibꝫ nris principibꝫ nostris patribus nris oniqꝫ pplo terre. Tibi dñe iustitia: nobis aũt cõfusio faciei sicut est hodie viro iuda et habitatoribus ierusalẽ et omni isrl: hijs qui ppe sunt et hijs qui procul in universis terris ad quas eiecisti eos propter iniquitates eorũ in quibus peccauerũt in te dñe. Nobis cõfusio faciei: regibꝫ nris principibus nris et patribus nris qui peccauerũt. Tibi aũt dño deo nro misericordia et propitiatio quia recessimus a te: et nõ audiuimus vocem dñi dei nostri ut ambularemus in lege eius quã posuit nobis p seruos suos pphetas: et omnis isrl preuaricati sunt legem tuam et declinauerũt ne audirẽt vocẽ tuã: et stillauit sup nos maledictio & detestatio que scripta est in libro moysi serui dei quia peccauimus ei. Et statuit sermones suos quos locutus est sup nos et super principes nostros qui iudicauerunt nos: ut supinduceret in nos malum magnũ quale nũqꝫ fuit sub oni celo· secũdũ qd factũ est in ierusalẽ sicut scriptum est in lege moysi. Omne malum hoc venit sup nos. Et nõ rogauimus faciẽ tuã dñe deus noster· ut reuerteremur ab iniquitatibꝫ nris: et cogitaremus veritatẽ tuã. Et vigilauit dñs super malitiã: et adduxit eã sup nos. Justus dñs deus noster: in omnibus operibus suis qꝫ fecit. Nõ enim audiuimus vocẽ eius. Et nũc dñe deus noster qui eduxisti pplm tuũ de terra egipti in manu forti et fecisti tibi nomẽ scdm diẽ hãc: peccauimus iniquitatẽ fecimus dñe in omnẽ iustitiã tuã. Auertat obsecro ira tua & furor tuus a ciuitate tua ierusalẽ: et a mõte sancto tuo. Propter peccata nra nr̃a et iniquitates patrũ nroꝝ ierusalẽ et pplus tuus in opprobriũ sunt omnibus p circuitũ nostrũ. Nũc ergo exaudi deus noster orationẽ serui tui et preces eius: et ostende faciẽ tuã super sanctuariũ tuũ qui desertũ est. Propter

tenetipm inclina deus meus aurē tu-
am et audi: aperi oculos tuos et vide
desolationē nr̄am: et ciuitatē sup quā
inuocatū est nomē tuū. Neq; enī in iu-
stificatōnibz nr̄is prosternim⁹ preces
āte faciē tuā: sed in miserationibz tuis
multis. Exaudi dñe: placare dñe: atte-
de z fac. Ne moreris ꝓpter temetipsum
deus meus: quia nomē tuū inuocatū
est sup ciuitatē et sup pp̄lm tuū. Cūq;
adhuc loquerer et orarem et cōfiterer
peccata mea et peccata pp̄li mei isrl̄ ut
prosternerē p̄ces meas in cōspectu dei
mei ꝓ mōte sācto dei mei: adhuc loquē-
te me in oratione mea: ecce vir gabriel
quē videram in visione principio cito
volās tetigit me in tpe sacrificij vesper-
tini: et docuit me z locutus est mihi.
Dixitq; Daniel: nūc egressus sum ut
docerem te et intelligeres. Ab exordio
precū tuaz egressus est sermo. Ego aūt
veni ut indicarē tibi: quia vir desideri-
orū es. Tu aūt animaduerte sermonē:
et intellige visionē. Septuagīta ebdo-
mades abbreuiate sunt sup pp̄lm tuū:
et sup urbē sanctā tuā ut cōsummetur
preuaricatio: et finē accipiat peccatū:
et deleat iniquitas: et adducat iusti-
cia sempiterna et impleat visio z pro-
phetia: et ungatur sanctus sanctorū.
Scito ergo z animadūte: ab exitu ser-
monis ut iterū edificet ihrusalē usq;
ad cristū ducē ebdomades septē et eb-
domades sexagīta due erūt: et rursū e-
dificabit platea et muri in angustia
temporū. Et post ebdomades sexagin-
ta duas occidetur crist⁹: et nō erit eius
pp̄s qui eū negatur⁹ est. Et ciuitatem
et sanctuariū dissipabit pp̄s cū duce ve-
turo: et finis eius vastitas: et post finē
belli statuta desolatio. Confirmabit
aūt pactū multis ebdomada una: et
in dimidio ebdomadis deficiet hostia
et sacrificiū. Et erit in tēplo abomina-
tio desolationis: et usq; ad cōsumma-
tionē z finē perseuerabit desolatio.

Anno tercio regni cyri regis persa-
rum verbū reuelatū est danieli co-
gnomēto balthazar: et verbū verum
et fortitudo magna: intellexitq; sermo-
nem. Intelligentia enī est opus in visi-
one. In diebus illis ego daniel lugebā
trium ebdomadarū diebz: panē deside-
rabilē nō comedi: et caro et vinū non
introierūt in os meū. Sed neq; ungen-
to unctus sum: donec cōplerentur trium
ebdomadarū dies. Die aūt vicesima
et quarta mēsis primi erā iuxta fluui-
um magnū qui est tygris: et leuaui o-
culos meos et vidi. Et ecce vir un⁹ ve-
stitus lineis et renes eius accincti au-
ro obrizo: et corpus ei⁹ quasi crisolit⁹
et facies eius velut species fulguris: z
oculi eius ut lāpas ardēs: et brachia
eius et que deorsum usq; ad pedes ꝙsi
species eris candentis: et vox sermonū
eius ut vox mltitudinis. Vidi aut̄ e-
go daniel solus visionē: porro viri q̄
erant mecū nō viderūt: sed terror nimi-
us irruit sup eos et fugerūt in abscon-
ditū. Ego aūt relictus solus vidi visio-
nem grandē hanc: et nō remānsit in me
fortitudo: sed et species mea immuta-
ta est i me: et emarcui nec habui quicq̄
virtū. Et audiui vocē sermonū eius:
et audiens iacebā cōsternat⁹ sup faciē
meam: et vultus me⁹ herebat terre. Et
ecce manus tetigit me: et erexit me sup
genua mea et super articulos manuū
meaz. Et dixit ad me. Daniel vir desi-
derioꝝ intellige verba q̄ ego loquor
ad te: et sta i gradu tuo. Nūc enī sum
missus ad te. Cumq; dixisset mihi ser-
monē istū steti tremens: et ait ad me.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Noli metuere daniel: qa ex die primo
quo posuisti cor tuū ad intelligendū
ut te affligeres in cōspectu dei tui: ex au-
dita sunt verba tua: et ego veni ppter
sermones tuos. Princeps autē regni
persaꝝ restitit michi viginti z uno die-
bus: et ecce michahel unus de principi-
bus primis venit i adiutoriū meū:
et ego remansi ibi iuxta regem persarū.
Veni aūt ut docerē te que ventura sūt
pplo tuo in nouissimis diebz: quoniā
adhuc visio in dies. Cumqz loqueret
michi huiuscemodi verbis: deieci vul-
tum meū ad terrā: et tacui. Et ecce qua-
si similitudo filij hominis tetigit labia
mea: et aperiens os meū locut⁹ sum:
et dixi ad eū qui stabat cōtra me. Do-
mine mi in visione tua dissolute sunt
cōpages mee: et nichil in me remansit
virtutū. Et quomō poterit seruus dñi mei
loqui cū dño meo? Nichil enī i me re-
mansit virtutū: sed et halit⁹ me⁹ interclu-
ditur. Rursum ergo tetigit me quasi
visio hominis: et cōfortauit me et dixit.
Noli timere vir desideriox: pax tibi: cō-
fortare z esto robustus. Cūqz loquere-
tur mecū: conualui z dixi. Loquere do-
mine mi: quia confortasti me. Et ait.
Nunquid scis quare venerim ad te?
Et nunc reuertar ut prelier aduersum
principē persaꝝ. Cū enī egrederer appa-
ruit princeps grecorum veniens. Ve-
runtamen annunciabo tibi quod ex-
pressum est in scriptura veritatis: et
nemo est adiutor meus in omnibus
hijs: nisi michahel princeps vester. xj.

Ego aūt a primo anno darij me-
di stabā: ut cōfortaretur z robo-
raretur. Et nūc veritatē annūciabo ti-
bi. Ecce adhuc tres reges stabūt in per-
side: z quartus ditabit opibz nimijs
sup omēs: z cū inualuerit diuitijs suis
cōcitabit omnes aduersum regnum
grecie. Surget vero rex fortis z dñabi-
tur potestate multa: et faciet qđ placu-
erit ei. Et cū steterit conteret regnū ei⁹:
et diuidetur in quatuor ventos celi:
sed nō in posteros ei⁹ neqz secm potētiā
illi⁹ qua dominat⁹ est. Lacerabit enī
regnū eius etiam in exterios: exceptis
hijs. Et confortabitur rex austri: z de
principibz eius pualebit sup eū. Et do-
minabit ditione: multa enī dñatio e-
ius. Et post finē annoꝝ federabuntur.
Filiaqz regis austri veniet ad regē a-
quilonis facere amicitiā: z nō obtine-
bit fortitudinē brachij nec stabit semē
eius: et tradetur ipsa et qui adduxerūt
eam adolescentes ei⁹: et qui cōfortabāt
eam in temporibz. Et stabit de germi-
ne radicū eius plātatio. Et veniet cū
exercitu et ingredietur puinciā regis
aquilonis: et agetet eis: et obtinebit
insup z deos eoꝝ et sculptilia: vasa qz
preciosa auri z argenti captiua ducet
in egiptū. Ipse pualebit aduersus regē
aquilonis. Et intrabit in regnum rex
austri: z reuertetur ad terrā suam. Filij
aūt eius prouocabūtur: et congrega-
bunt multitudinē exercituū plurimoꝝ.
Et veniat properans et inundās: z reuer-
tetur z concitabit: et congredietur cū
robore eius. Et prouocatus rex austri
egredietur z pugnabit aduersus regē
aquilonis: z parabit multitudinem
nimiā z dabit multitudo in manus
eius: et capiet multitudinē et exaltabi-
tur cor eius: et deiciet multa milia: sed
nō pualebit. Cōuertetur enī rex aqui-
lonis: et preparabit multitudinē mul-
to maiorem qz prius. Et in fine tempo-
rum annorūqz veniet properans cum
exercitu magno et opibus nimijs. In
tēporibz illis multi cōsurgēt aduersus

regē austri. Filij q̄z p̄uaricatorꝝ ꝑpli tui
extollent̄ ut impleāt visionē z corruēt.
Et veniet rex aquilonis et cōportabit
aggerē:et capiet urbes munitissimas:
et brachia austri nō sustinebūt. Et cō-
surgent electi eius ad resistendū:z non e-
rit fortitudo. Et faciet veniēs super eū
iuxta placitū suū:z nō erit q̄ stet cōtra
faciē ei⁹. Et stabit in terra inclita et cō-
sumetur in manu eius:et ponet faciē
suā ut veniat ad tenendū vniūsum re-
gnū eius:et recta faciet cū eo. Et filiā
feminarū dabit ei ut euertat illud: et
nō stabit nec illi⁹ erit. Et cōuertet faciē
suā ad insulas et capiet multas:z resi-
stere faciet principem opprobrij sui. Et
opprobriū eius cōuertetur in eū. Et cō-
uertet faciē suā ad imperiū terre sue:et
impinget z corruet:z nō inueniet. Et
stabit in loco ei⁹ vilissim⁹ et indignus
decore regio:z in paucis diebz cōteret
nō in furore nec in p̄lio. Et stabit i lo-
co eius despectus:z nō tribuetur ei ho-
nor regius. Et veniet clam et obtine-
bit regnū in fraudulentia: et brachia
pugnātis expugnabunt̄ a facie eius:
et cōterentur. Insup et dux federis. Et
post amicicias cū eo faciet dolū: et a-
scendet z supabit in modico pplo:ab-
undātes et uberes urbes ingredietur.
Et faciet que nō fecerūt p̄res eius:z pa-
tres patrū eius. Rapinas et p̄dam et
diuitias eoꝝ dissipabit:et cōtra firmissi-
mas cogitationes iniet:z hoc usq; ad
tempus. Et concitabit̄ fortitudo eius
et cor eius adūsus regem austri:in ex-
ercitu magno. Et rex austri p̄uocabit̄
ad bellū multis auxilijs et fortibz ni-
mis:z nō stabūt:quia inibunt aduer-
sus eū consilia. Et comedentes panē
cū eo conterēt illū: exercitusq; ei⁹ oppri-
metur:z cadēt interfecti plurimi. Duoq;
quoq; regū cor erit ut male faciant:z
ad mēsam una loquētur mendaciū et
nō ꝓficient:quia adhuc finis i aliud
tempus. Et reuertetur in terram suam
cū opibz multis:et cor eius aduersus
testamētum sanctū: et faciet et reuertet
in terrā suā. Statuto tpe reuertetur:et
veniet ad austrū: z nō erit priori simi-
le nouissimū. Et venient sup eū trieres
et romani et pauciet:z reūctetur. Et in-
dignabit̄ contra testamentū sanctua-
rij z faciet:reuertetur̄q; z cogitabit ad-
uersum eos qui dereliquerūt testamen-
tum sanctuarij. Et brachia ex eo sta-
būt:z polluēt sanctuariū fortitudinis
et auferēt iuge sacrificiū:z dabūt abo-
minationē in desolatione. Et impios i
testamētum similabūt fraudulenter:
pplus aūt sciens deū suū obtinebit et
faciet. Et docti in pplo docebūt plurī-
mos:z ruent in gladio et in flāma et
in captiuitate z in rapina dieb⁹. Cūq;
corruerint subleuabūt auxilio paruu-
lo:et applicabūt eis plurimi fraudulē-
ter. Et de erudītis ruent ut cōflent̄ et eli-
gantur et dealbentur usq; ad tempus
p̄finitū: quia adhuc aliud temp⁹ erit.
Et faciet iuxta uolūtatem suā rex:z ele-
uabitur et magnificabit̄ aduersus o-
mnem deū. Et adūsus deū deoꝝ loque-
tur magnifica et dirigēt: donec com-
pleatur iracūdia. Perpetrata quippe
est diffinitio. Et deū patrū suoꝝ nō re-
putabit:z erit in concupiscentijs femi-
narū:nec quēq; deoꝝ curabit quia ad-
uersum uniūsa cōsurget. Deū aūt ma-
oz̄im in loco suo venerabitur:z deum
quē ignorauerūt p̄res eius colet auro
et argento z lapide p̄cioso rebusq; pre-
ciosis. Et faciet ut muniat maoz̄im
cū deo alieno quē nō cognouit:z mul-
tiplicabit gloriā:et dabit eis potestatē

in multis:et terrā diuidet gratuito. Et in tpe pfinito preliabit adūsus eū rex austri:et quasi tempestas veniet cōtra illū rex aquilonis in curribz z in equi-
ibus z in classe magna:z ingredietur terras et cōteret et ptransiet. Et introi-
bit in terrā gloriosā:z multi corruent. Hec aūt sole saluabunt de manu ei9:
edom et moab z principes filioz am-
mon. Et mittet manū suā in terras:et terra egipti non effugiet. Et dñabitur thesauroz auri z argenti:et in oīnibz preciosis egipti. Per libias qz et ethi-
opias trālibit:et fama turbabit eum ab oriente et ab aquilone:z veniet in multitudine magna ut dterat et inter-
ficiat plurimos. Et figet tabernacl in suū apdno inter duo maria sup mōtē inclitū et sāctū:et veniet usqz ad sūmi-
tatē ei9: et nemo auxiliabit ei. xij.

In tempore aūt illo cōsurget michahel princeps magnus qui stat p filijs po-
puli tui:et veniet temp9 quale nō fuit ab eo ex quo gētes esse ceperūt usqz ad tēp9 illud. Et i tpe illo saluabit ppl9s tuus: oīnis qui inuent9 fuerit scriptus in libro. Et multi de hijs qui dormiūt in terre puluere euigilabūt:alij in vitā eternā:et alij in obprobriū ut videant semp. Qui aūt docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti:et qui ad iusticiā erudiunt multos·quasi stelle in perpetuas eternitates. Tu aūt daniel claude sermones:z signa librū usqz ad temp9 statutū. Plurimi pertransibūt:et multiplex erit scientia. Et vidi ego da-
niel:z ecce quasi duo alij stabāt·unus hinc sup ripā fluminis:z alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro q erat indut9 lineis:qui stabat super a-
quas fluminis. Usqz quo finis horū mirabiliū? Et audiui virū q indutus erat lineis qui stabat super aquas flu-
minis:cū eleuasset dexteram et sinistram suā in celū et iurasset per viuētem in eternū:quia in tēpus z tempora z dimi-
diū tēporis. Et cū cōpleta fuerit dispersio man9 ppli sancti: cōplebunt oīnia hec Et ego audiui:z nō intellexi. Et dixi. Domine mi quid erit post hec? Et ait. Vade daniel:quia clausi sunt signatiqz sermones usqz ad pfinitū tem-
pus. Eligent z dealbabūtur:z quasi ignis ppabūtur multi. Et impie agēt impij: neqz intelligent omnes impij. Porro docti intelligēt:z a tempore cū ablatū fuerit iuge sacrificiū z posita fu-
erit abominatio in desolationē:dies mille ducenti nonaginta. Beatus qui expectat:et puenit ad dies mille trecen-
tos triginta quinqz. Tu aūt daniel vade ad pfinitū:z requiescres z stabis in sorte tua in fine dieru. Inuenim9 daniel em in hebraico volumine legim9:cetera q sequuntur usqz ad finem libri de theo-
dotionis editione trālata sūt. xiij.

Erat vir habitās in babilone:z nomē ei9 ioachim:z accepit uxo-
rem nomine susannā filiā helchie pul-
cram nimis z timentē deū. Parentes eni illi9 cū esset iusti erudierūt filiā suā sedm legem moysi. Erat aūt ioachim diues valde:z erat ei pomeriū vicinū domui sue:et ad ipm cōfluebāt iudei eo q esset honorabilior omniū. Et cō-
stituti sunt duo iudices senes in illo anno:de quibus locut9 est dñs quia egressa est iniquitas de babilone a se-
nioribus iudicibus qui videbātur re-
gere ppl'm. Isti frequētabant domū io-
achim:z veniebāt ad eos oīnes qui ha-
bebant iudicia. Cū aūt ppl's reuertisset per meridiem:ingrediebatur susanna et deambulabat in pomerio viri sui.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et videbāt eā senes quotidie ingredientem z deambulātem: z exarserunt in cōcupiscentiā eius. Et euertерūt sēsum suū: et declinauerūt oculos suos ut nō viderent celū: neq; recordarent iudiciorum iustoꝝ. Erant ergo ambo vulnerati amore eius: nec indicauerūt sibi vicissim dolorē suū. Erubescebant enī indicare sibi cupiscentiā suā: volētes concūbere cū ea. Et obseruabāt quotidie sollicitus videre eā. Dixitq; alter ad alterū: eamus domū quia hora prādiī est. Et egressi recesserūt a se. Cūq; reuertissent venerūt in unū: z sciscitātes ab inuicē causam cōfessi sunt concupiscentiā suā. Et tūc in comune statuerūt tempus: quando eā possent inuenire solā. Factū est autē cū obseruarent diē aptum: ingressa est aliquādo sicut heri et nudiustercius cū duabus solis puellis: voluitq; lauari in pomerio. Estus quippe erat. Et non erat ibi quisq; pter duos senes absconditos: et cōtemplantes eam. Dixit ergo puellis. Afferte michi oleū z sinigmata: et ostia pomeriī claudite ut lauer. Et fecerunt sicut pceperat: clauserūq; ostia pomeriī: et egresse sunt per posticā ut afferrent que iusserat. Nesciebantq; senes intus esse absconditos. Cum aūt essent egresse puelle surrexerunt duo senes: z accurrerūt ad eā et dixerūt. Ecce ostia pomeriī clausa sunt z nemo nos videt: z in cōcupiscentiā tui sum⁹. Quā obrem assentire nobis: et cōmiscere nobiscū. Quod si nolueris: dicem⁹ cōtra te testimoniū q̄ fuerit tecū iuuenis: et ob hāc causam emiseris puellas a te. Ingemuit susanna et ait. Angustie michi sunt undiq;. Si enī hoc egero mors michi est: si aūt nō egero nō effugiam manꝰ vestras. Sed melius est michi absq; opere incidere in manus hominū: quā peccare in cōspectu dñi. Et exclamauit voce magna susanna: exclamauerūt aūt et senes aduersus eā. Et cucurrit unus ad ostia pomeriī et aperuit. Cū ergo audissent clamorem famuli domus in pomerio: irruerunt per posticam ut viderent quidnā esset. Postq; aūt senes locuti sūt erubuerūt serui vehementer: quia nūq; dictus fuerat sermo huiuscemodi de susāna. Et facta est dies crastina. Cunq; venissent ppls ad virū eius ioachim: venerunt z duo presbiteri pleni iniqua cogitatione aduersus susannā ut interficerent eam. Et dixerunt coram ppło. Mittite ad susannā filiam helchie uxorem ioachim. Et statim miserūt. Et venit cū parentibz z filiis z uniuersis cognatis suis. Porro susanna erat delicata nimis et pulcra specie. Ac iniqui illi iussерunt ut disco operiretur: erat enī cooperta: ut uel sic saciarent̄ decore eius. Flebant igit̄ sui: z oēs qui nouerāt eam. Cōsurgentes aūt duo presbiteri in medio ppli: posuerūt manus suas sup caput eius. Que flens suspexit ad celū. Erat enī cor eius fiduciam habēs in dño. Et dixerūt presbiteri. Cū deambularemus in pomerio soli · ingressa est hec cū duabus puellis: et clausit ostia pomeriī z dimisit a se puellas. Venitq; ad eā adolescens qui erat absconditus: z concubuit cū ea. Porro nos cū essemus in angulo pomeriī videntes iniquitatem cucurrimus ad eos: et vidimus eos pariter cōmiscerī. Et illum quidē nō quiuim⁹ comprehendere quia fortior nobis erat: et aperto ostio exiluit. Hanc aūt cū apprehendissem⁹ interrogauimus quisnā esset adolescēs: et noluit indicare nobis. Huius rei

rectes sumus. Credidit eis multitudo
quasi senibus & iudicibus ppli: et con-
demnauerunt eam ad mortem. Excla-
mauit autē voce magna susanna et
dixit. Deus eterne qui absconditoz es
cognitoz q̄ nosti omnia antequā fiant:
tu scis quoniā falsum testimoniū tu-
lerunt otra me: & ecce morior cū nichil
horū fecerim que isti malitiose cōpo-
suerunt adūsum me. Exaudiuit autē
dns voce eius. Cumq; duceret ad mor-
tem: suscitauit dns spiritū sanctū pue-
ri iunioris cui⁹ nomē daniel: et excla-
mauit voce magna. Mūdus ego sū
a sanguine hui⁹. Et cōuersus omnis
ppls ad eum dixit. Quis est iste sermo
quē tu locut⁹ es? Qui cū staret in me-
dio eoz ait. Sic facitis filij isrl nō iudi-
cantes neq; qđ verū est cognoscentes
condemnastis filiā isrl. Reuertimini
ad iudiciū: quia falsum testimoniū
locuti sunt aduersus eā. Reuersus est
ergo ppls cū festinatione. Et dixerūt
ei seines. Veni et sede in medio nostrū
et indica nobis: quia tibi deus dedit
honorē senectutis. Et dixit ad eos da-
niel. Separate illos ab inuicem procul:
et diiudicabo eos. Cū ergo diuisi essēt
alter ab altero: vocauit unū de eis: et
dixit ad eū. Inueterate dierū malorū:
nūc uenerūt peccata tua que operaba-
ris prius: iudicās iudicia iniusta: in-
nocentes opprimēs et dimittens noxi-
os dicente dño: innocentē et iustum
nō interficies. Nunc ergo si uidisti eā:
dic sub qua arbore uideris eos collo-
quētes sibi. Qui ait. Sub cino. Dixit
aūt daniel. Recte mentitus es in caput
tuū. Ecce enī angelus dei acceptā sen-
tētiā ab eo scindet te mediū. Et amoto
eo iussit uenire aliū: et dixit ei. Semen
chanaan & nō iuda species decepit te: et
cōcupiscentia subuertit cor tuū. Sic fa-
ciebatis filiabz isrl: et ille timentes lo-
quebātur uobis: sed nō filia iuda sus-
tinuit iniquitatē uestrā. Nūc ergo dic
michi sub qua arbore cōprehenderis
eos loquentes sibi. Qui ait. Sub prī-
no. Dixit aūt ei daniel. Recte mentīt⁹
es & tu i caput tuū. Manet enī angel⁹
dei gladiū habens ut secet te mediū: et
interficiat uos. Exclamauit itaq; oīs
cetus uoce magna: et benedixerūt deū
qui saluat sperātes in se. Et cōsurrexe-
runt aduersus duos prelbiteros. Cō-
uicerat enī eos daniel ex ore suo falsū
dixisse testimoniū. Fecerunteq; eis sicut
male egerāt aduersus proximā: ut fa-
cerent secīm legem moysi: & interfecerūt
eos. Et saluat⁹ est sanguis innoxius
in die illa. Helchias aūt & uxor ei⁹ lau-
dauerūt deū pro filia sua susanna cū
ioachim marito ei⁹ & cognatis omni-
bus: qa nō est inuenta i ea res turpis.
Daniel aūt fact⁹ est magn⁹ i cōspectu
ppli a die illa et deinceps. Et rex astia-
ges appositus est ad pres suos: et susce-
pit cyrus perses regnum eius. xiiij.

Erat aūt daniel cōuiua regis: et
honoratus sup oēs amicos
eius. Erat quoq; ydolū apud babilo-
nios nomine bel: & impendebātur in
eo p dies singulos simile arrabe duo-
decim: & oues quadragīta: vinīq; am-
phore sex. Hoc ip̄e colebat rex: et ibat per
singulos dies adorare eū porro dani-
el adorabat deum suū. Dixitq; ei rex.
Quare nō adoras bel? Qui respōdēs
ait ei. Quia nō colo ydola manufacta
sed viuētem deū: qui creauit celū et terrā
et habet potestatē oīs carnis. Et di-
xit rex ad eū. Non uidetur tibi esse bel
uiuēs de⁹? An nō vides quāta come-
dat et bibat quotidie? Et ait daniel

arrídens. Ait rex rex. Iste est enī intrinsecus lutē· forinsecus ereus: neq; comedit aliquādo. Et irat⁹ rex vocauit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi dixeritis mihi quis est qui comedat impensas has moriemini. Si aūt ostenderitis q̄ bel comedat hec morietur daniel: quia blasphemauit in bel. Et dixit daniel regi. Fiat iuxta uerbū tuum. Erant aūt sacerdotes bel septuagīta: exceptis uxoribz z paruulis z filijs. Et uenit rex cū daniele in templum belis. Et dixerūt sacerdotes belis. Ecce nos egredimur foras: et tu rex pone escas et uinū misce: et claude ostiū z signa anulo tuo. Et cū ingressus fueris mane nisi inueneris oīa comesta a bel morte moriemur: uel daniel qui mentitus est aduersum nos. Cōfidebant aūt quia fecerāt sub mensa absconditum introitū: z per illū ingrediebātur semp et deuorabāt ea. Factū est igitur postq̄ egressi sunt illi et rex posuit cibos ante bel: p̄cepit daniel pueris suis et attulerūt cinerē: et cribrauit p̄ totū templū coram rege: z egressi clauserūt ostiū: et signantes anulo regis abierunt. Sacerdotes aūt ingressi sunt nocte iuxta cōsuetudinē suā et uxores et filij eor: et comederūt oīa z bibērūt. Surrexit autē rex primo diluculo: et daniel cū eo. Et ait rex. Salua ne sūt signacula daniel? Qui respōdit. Salua rex. Statimq; cū aperuisset ostiū: intuitus rex mēsam exclamauit uoce magna. Magn⁹ es bel: et nō ē apud te dol⁹ quisq̄. Et risit daniel: et tenuit regem ne ingrederet intro et dixit. Ecce pauimētum: animaduerte cuius uestigia sunt hec. Et dixit rex. Video uestigia uirorum et mulierū et infantiū. Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex sacerdotes et uxores et filios eor: et ostenderunt ei abscondita ostiola p q̄ ingrediebātur z cōsumebāt que erant sup mensam. Occidit ergo illos rex: z bel tradidit in potestatē danielis: qui subūtit eū et templū eius. Et erat draco magnus in loco illo: et colebāt eū babilonij. Et dixit rex danieli. Ecce nūc non potes dicere quia iste nō sit deus uiuēs. Adoro ergo eū. Dixitq; daniel regi. Dominū deū meū adoro: quia ipe est de⁹ uiuēs. Iste aūt nō est de⁹ uiuens. Tu aūt rex da mihi potestatem: z interficiā draconē absq; gladio et fuste. Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo daniel picem z adipē et pilos et coxit pariter: fecitq; massas et dedit in os draconis: et diruptus est draco. Et dixit daniel. Ecce quē colebatis. Quod cū audissent babilonij indignati sunt uehementer: et cōgregati aduersum regem dixerunt. Iudeus factus est rex. Bel destruxit: draconē interfecit: et sacerdotes occidit. Et dixerūt cū uenissent ad regē. Trade nobis danielē: alioquin interficiemus te z domū tuā. Vidit ergo rex q̄ irruerūt in eū uehemēter: et necessitate cōpulsus tradidit eis danielē. Qui miserūt eū in lacū leonū: et erat ibi diebus sex. Porro in lacu erant leones septem: et dabātur eis duo corpora quotidie et due oues: et tūc nō data sunt eis ut deuorarēt danielē. Erat aūt abbacuc ꝓpheta in iudea: et ipse coxerat pulmentū et intriuerat panes in alueolo: z ibat in campū ut ferret messoribus. Dixitq; angelus dñi ad abbacuc. Fer prandiū q̄ habes in babilonem danieli: quī est in lacu leonū. Et dixit abbacuc. Domine babilonē nō uidi: et lacū nescio. Et apprehendit eū angelus dñi in uertice eius: et portauit eū

capillo capitis sui: posuitq; eum in
babilonem super lacum in impetu
spiritus sui Et clamauit abbacuc di-
cens. Daniel serue dei: tolle prandi-
um quod misit tibi deus. Et ait dani-
el. Recordatus es mei deus: et non de-
reliquisti diligentes te. Surgensq; da-
niel comedit. Porro angelus domi-
ni restituit abbacuc confestim in loco
suo. Venit ergo rex die septimo ut lu-
geret danielem: et venit ad lacum et
introspexit: et ecce daniel sedēs in me-
dio leonum. Et exclamauit voce ma-
gna rex dicens. Magnus es domine
deus danielis. Et extraxit eū. Porro
illos qui perditionis eius causa fue-
rant intromisit in lacum: et deuoran
sunt in momento coram eo. Explicit
daniel ppha Incipit prologus in
librū duodecim pphetarū.

HOn idem ordo est duode-
cim propheta rum apud
hebreos qui ē apud nos.
Vnde secūdum id quod
ibi legitur: hic quoq; dispositi sunt.
Osee commaticus est: et quasi per sen-
tentias loquēs. Ioel planus in prin-
cipijs in fine obscurior: et usq; ad
malachiam habent singuli proprie-
tates suas: quem esdram scribam le-
gisq; doctorem hebrei autumant. Et
quia longum est nunc de omnibus
dicere: hoc tantum nos o paula et
eustochium ammonitas scire volo
unum librum esse duodecim prophe-
tarum: et osee synchronon ysaie: ma-
lachiam vero aggei et zacharie fuis-
se temporibus. In quibus autem tem-
pus nō ꝑfertur in titulo: sub illis eo⁹
regibz pphetasse sub quibz et hijs q̄ an-
te eos habēt titulos pphetauerūt. Ex-
plicit prologus Incipit osee pphe-ta

VErbū dñi quod fa-
ctum est ad osee fili-
um beeri in diebus
ozie ioathan achaz
ezechie regū iuda: et
in diebus iheroboā
filij ioas regis isrl. Principiū loquen-
di dñm in osee. Et dixit dñs ad osee.
Vade sume tibi uxorem fornicariā: et
fac tibi filios fornicatiōnū: quia forni-
cans fornicabit terra a dño. Et abijt
et accepit gomer filiam de belaim: et
cōcepit et peperit ei filiū. Et dixit dñs
ad eū. Voca nomē ei⁹ ihezrahel. Quo-
niam adhuc modicū et uisitabo san-
guinē ihezrahel sup domū iehu: et qui-
escere faciā regnū domus israhel. Et
in illa die cōteram arcū isrl: in valle
ihezrahel. Et concepit adhuc: et pepe-
rit filiā. Et dixit ei. Voca nomē eius
absq; misericordia. Quia nō addam
ultra misereri domui israhel: sed obli-
uione obliuiscar eoz. Et domui iuda
miserebor: et saluabo eos in dño deo
suo: et nō saluabo eos in arcu et gla-
dio et in bello et in equis et in equitibz.
Et ablactauit eā que erat absq; mise-
ricordia. Et cōcepit: et peperit filiū. Et
dixit ei. Voca nomē ei⁹ nō ꝑpl⁹ mei⁹.
Quia vos nō ꝑpl⁹ meus: et ego nō
ero vester de⁹. Et erit numer⁹ filioz isrl
quasi arena maris que sine mensura
est: et nō numerabitur. Et erit in loco
ubi dicetur eis non ꝑpl⁹ meus vos:
dicetur eis filij dei viuentis. Et congre-
gabuntur filij iuda et filij isrl pariter: et
ponēt sibimet caput unū: et ascendēt de
terra: qa magn⁹ dies ihezrahel. ij.

DIcite fratribz vestris ꝑpl⁹ mei⁹:
et sorori vestre misericordiā con-
secuta. Iudicate matrem vestrā iudi-
cate: quoniā ipsa nō uxor mea: et ego

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

non vir eius. Auferat fornicationes
suas a facie sua · et adulteria sua de
medio uberū suorū: ne forte exspoliem
eam nudā & statuā eā secundū diē na-
tiuitatis sue: & ponā eam quasi solitu-
dinem · & statuā eā uelut terrā inuiā et
interficiā eā siti: et filiorū illius nō misе-
rebor · quoniā filij fornicationū sunt:
quia fornicata est mater eorū. Confu-
sa est que cōcepit eos: quia dixit. Va-
dam post amatores meos qui dant
panes michi: et aquas meas lanam
meā & linū meū oleū meū & potū meū.
Propter hoc ecce ego sepiam uiam tu-
am spinis: et sepiam eā maceria. Et
semitas suas non inueniet: et sequе-
tur amatores suos & nō apprehendet
eos: et quaret eos et nō inueniet. Et di-
cet. Vadā & reuertar ad uirū meū pri-
orem: quia bene michi erat tūc magis
quā nunc. Et hec nesciuit: quia ego de-
di ei frumentū et uinū et oleū et argen-
tum multiplicaui ei et aurū: que fecerūt
baal. Idcirco cōuertar & sumā frumē-
tum meū in tpe suo et uinū meū in tpe
suo: et liberabo lanā meā & linū meū
que operiebāt ignominiā eius. Et nūc
reuelabo stulticiā eius in oculis ama-
torū eius: et uir nō eruet eā de manu
mea. Et cessare faciā oīne gaudiū eius:
solennitatem eius neomeniam eius
sabbatū eius & oīnia festa tempora e-
ius. Et corrumpam uineā eius et ficū
eius: de quibus dixit. Mercedes hec mee
sunt: quas dederunt michi amatores
mei. Et ponā eā in saltū: & comedet eā
bestia agri. Et uisitabo sup eam dies
baalim quibus accendebat incensū et or-
nabatur in aure sua et monili suo: et
ibat post amatores suos: et mei obli-
uiscebatur dicit dñs. Propter hoc ec-
ce ego lactabo eam: et ducam eam in
solitudinē. Et loquar ad cor eius: et
dabo ei uineas eius ex eodē loco: &
vallē achor ad aperiendā spem. Et ca-
net ibi iuxta dies iuuentutis sue: et iu-
xta dies ascensionis sue de terra egipti.
Et erit in die illo ait dñs vocabit me
uir meus: et non vocabit me ultra ba-
alim. Et auferā nomina baalim de
ore eius: et nō recordabit ultra nomi-
nis eorū. Et percutiā eis fedus i die illa:
cū bestia agri et cū volucre celi et cū re-
ptili terre. Et arcū et gladiū et bellū cō-
teram de terra: et dormire eos faciā fi-
ducialiter. Et spōsabo te michi in sem-
piternū: et spōsabo te michi in iusticia
et iudicio et in misericordia et miserationi-
bus. Et spōsabo te michi in fide: et sci-
es quia ego dñs. Et erit: in die illa ex-
audiā dicit dñs. Exaudiam celos et
illi exaudiēt terrā: et terra exaudiet trici-
cum & uinū & oleum: et hec exaudient
iezrahel. Et seminabo eā michi in ter-
rā: & miserebor ei q̄ fuit absq; misericordia.
Et dicā nō populo meo pp̄lus meus
es tu: & ipe dicet deus meus es tu. iij

Et dixit dñs ad me. Adhuc va-
de: dilige mulierē dilectā amico
& adulteram sicut diligit dñs filios is-
rahel: & ipi respectāt ad deos alienos
et diligunt uinacia uuarū. Et fodi eā
michi quindecim argenteis et choro
ordei et dimidio choro ordei: et dixi
ad eam. Dies multos exspectabis me.
Non fornicaberis et nō eris uiro: sed
et ego exspectabo te. Quia dies multos
sedebunt filij israhel sine rege et sine
principe et sine sacrificio et sine alta-
ri: et sine ephot et sine theraphin. Et
post hec reuertentur filij isrl: et querent
dominum deum suum et dauid regē
suum: et pauebunt ad dominū et ad
bonū eius in nouissimo dierū. iiij

Audite verbū dñi filij israhel: qa iudiciū dño cum habitatoribs terre. Non est enī veritas: et nō est misericordia: et nō est scientia dei in terra. Maledictū et mendaciū et homicidiū et furtū et adulteriū inundauerunt: et sanguis sanguinem tetigit. Propter hoc lugebit terra: z infirmabit oīs qui habitat in ea. In bestia agri et in volucre celi: sed et pisces maris cōgregabūtur. Veruntamē vnusquisq; nō iudicet: z nō arguatur vir. Populus enī tuus sicut hij: qui cōtradicūt sacerdoti. Et corrues hodie: et corruet etiā propheta tecū. Nocte tacere feci matrem tuā. Cōticuit pp̄lus meus: eo q; nō habuerit scientiā. Quia tu scientiā repulisti: repellam te ne sacerdotio fungaris michi. Et oblita es legis dei tui: obliuiscar filioz tuoz z ego. Secundū multitudinē eoz sic peccauerūt michi: gloriam eoz in ignominiam cōmutabo. Peccata pp̄li mei comedent: et ad iniquitatem eoz subleuabūt animas eorum. Et erit: sicut pp̄lus sic sacerdos. Et visitabo sup eū vias eius: et cogitationes eius reddā ei. Et comedēt z nō saturabūtur. Fornicati sunt et nō cessauerūt: quoniā dñm reliquerūt i nō custodiēdo. Fornicatio et vinū et ebrietas auferunt cor. Populus meus in ligno suo interrogauit: z baculꝰ eius annūciauit ei. Spiritus enī fornicationū decepit eos: z fornicati sunt a deo suo. Sup capita mōtiū sacrificabant: et sup colles accendebant thimiama subtus quercū et pp̄lum z therebinthum: quia bona erat umbra eius. Ideo fornicabūtur filie vestre: et sponse vestre adultere erūt. Nō visitabo sup filias vestras cū fuerint fornicate z sup sponsas vestras cū adulterauerit: quoniā ipsi cū meretricibs verſabātur: z cū effeminatis sacrificabāt. Et pp̄lus nō intelligēs vapulabit. Si fornicaris tu israh̄: non delinquat salte iuda. Et nolite ingredi in galgala: et ne ascenderitis i bethauen: neq; iuraueritis viuit dñs. Quoniā sicut vacca lasciuiēs declinauit israh̄. Nunc pascet eos dñs: quasi agnum in latitudine. Particeps ydolorū effraim: dimitte eū. Separatū est cōuiuiū eoz: fornicatione fornicati sūt: dilexerūt afferre ignominiā protectores eius. Ligauit eū spiritus in alis suis: et cōfundentur a sacrificijs suis.

Audite hoc sacerdotes et attendite domus israh̄: et domus regis auscultate: quia vobis iudicium est. Quoniā laqueus facti estis speculationi: et sicut rethe expāsum subter thabor: et victimas declinastis in profundū. Et ego eruditor omniū eoz. Ego scio effraim: et israhel nō est absconditꝰ a me. Quia nūc fornicatus ē effraim: cōtaminatus est israhel. Non dabūt cogitationes suas ut conuertātur ad deū suū: quia spiritus fornicationum in medio eoz: et dñm nō cognouerūt. Et respōdebit arrogantia israh̄ in facie eius: et israhel et effraim ruent i iniquitate sua. Ruet etiā iudas cū eis. In gregibus suis z in armentis suis vadent ad querendum dñm: et nō inuenient. Ablatus est ab eis. In dño prevaricati sunt: quia filios alienos genuerūt. Nūc deuorabit eos mensis cū partibs suis. Clangite buccina in gabaa: tuba in rama. Vlulate in bethauen: post tergum tuū beniamin. Effraim in desolatione erit. In die correptionis in tribubus israhel ostendi fidem. Facti sunt principes iuda quasi assumētes terminū: sup eos effundā quasi aquā

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

iram meam. Calumniã patiens est ephraim fract9 iudicio: quoniã cepit abire post sordem. Et ego quasi tinea ephraim: z quasi putredo domui iuda. Et vidit ephraim languorẽ suũ: et iudas vinculũ suũ. Et abiit ephraim ad assur: et misit ad regẽ ultorem. Et ipe non poterit sanare vos: nec soluere poterit a vobis vinculũ. Quoniã ego qsi leena ephraim: et quasi catul9 leonis domui iuda. Ego ego capiam et vadam: tollam et nõ est q̃ eruat. Vadẽs reuertar ad locum meũ: donec deficiatis: et queratis faciem meam. vj

In tribulatione sua mane consurgent ad me. Venite z reuertamur ad dñm: quia ipe cepit et sanabit nos: percutiet et curabit nos. Viuificabit nos post duos dies: i die tercia suscitabit nos: et viuem9 in cõspectu eius: sciem9 sequamurq3: ut cognoscamus dñm. Quasi diluculũ ꝑparatus est egressus eius: z veniet quasi ymber nobis temporaneus z serotinus terre. Quid faciam tibi ephraim. qd faciã tibi iuda? Misericordia vestra quasi nubes matutina: et quasi ros mane pertransiens. Propter hoc dolaui in ꝓphetis: et occidi eos in verbis oris mei: et iudicia tua quasi lux egredietur. Quia misericordiam volui et nõ sacrificiũ: z sciẽtiã dei plus quã holocaustũ. Ipsi autem sicut adam transgressi sunt pactum: ibi ꝓuaricati sũt in me. Galaad ciuitas operãtiũ ydolũ supplantata sanguine: et quasi fauces virorũ latronũ. Participeps sacerdotũ in via interficientium: pgentes de sichem quia scelus operati sũt. In domo isrl vidi horrendũ. Ibi fornicationes ephraim: oblamina tus ẽ isrl. Sed z iuda pone messẽ tibi: cũ auertero captiuitatẽ ꝓpli mei. vij

Cum sanare vellẽ isrl revelata est iniquitas ephraim et malicia samarie: qa operati sunt mẽdaciũ. Et fur ingressus est spoliãs: latrunculus foris. Et ne forte dicãt in cordibus suis: omnẽ malicią cor3 me recordatum. Nunc circundederunt eos adinuentiones sue: corã facie mea facte sũt. In malicia sua letificauerunt regem: z in mendaciis suis principes. Omnes adulterantes: quasi clibanus succensus a coquẽte. Quieuit paululũ ciuitas a cõmixtione fermenti: donec fermẽtaretur totũ. Dies regis nri: reperũt principes furore a vino. Extendit manũ suã cum illusoribus: quia applicuerunt quasi clibanũ cor3 suũ cũ insidiaretur eis. Tota nocte dormiuit coquẽs eos: mane ipe succensus quasi ignis flamme. Omnes calefacti sunt quasi clibanus: et deuorauerũt iudices suos. Omnes reges eor3 ceciderũt non est qui clamet in eis ad me. Ephraim i ꝑplis ipse cõmiscebatur. Ephraim fact9 est subcinericius panis: qui nõ reuersat. Comederũt alieni robur eius: et ipse nesciuit. Sed et cani effusi sunt in eo: et ipse ignorauit. Et humiliabit superbia isrl in facie eius. Nec reuersi sunt ad dñm deũ suũ: et nõ quesierũt eũ in oibz hijs. Et factus ẽ ephraim quasi columba seducta: nõ habẽs cor. Egiptum inuocabãt: ad assirios abierũt. Et cũ profecti fuerint expãdam super eos rethe meũ: et quasi volucrem celi detrahã eos. Cedã eos scõm auditionem cetus eor3. Ve eis: quoniã recesserũt a me. Vastabũtur quia ꝓuaricati sunt in me. Ego redemi eos: z ipi locuti sunt cõtra me mẽdacia. Et nõ clamauerũt ad me in corde suo: sed vlulabãt in cubilibz suis. Sup triticum

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et vinū ruminabāt: et recesserūt a me.
Et ego erudiui eos: z cofortaui brachia
eorū: z in me cogitauerūt malicia. Re-
uersi sūt ut essent absq; iugo: facti sūt
q̄si arcus dolosus. Cadent in gladio
pricipes eor̄: a furore lingue sue. Ista
subsānatio eor̄ i terra egipti. VIII

In gutture tuo sit tuba quasi aquila su-
per domum dñi: pro eo q̄ transgressi
sunt fedus meū: et legē meā preuari-
cati sunt. Me inuocabūt deus meus:
cognouimus te isrl. Proiecit israhel
bonū inimicus psequetur eū. Ipsi re-
gnauerūt et non ex me: principes ex-
titerūt et nō cognoui. Aurū suū et ar-
gentū suū fecerunt sibi ydola: ut interi-
rent. Proiectus ē vitulus tuus samа-
ria. Iratus ē furor meus in eis. Usque
quo nō poterūt emūdari? Quia ex isrl
et ipse est. Artifex fecit illū: et nō est de-
us. Quoniā i aranear̄ telas erit vitu-
lus samarie: quia ventū seminabāt: z
turbinē metēt. Culmus stans · nō est
in eo germen: non faciet farinā. Nō et
si fecerit: alieni comedēt eā. Deuorat⁹
est isrl. Nūc factus est in nationibus
quasi vas immūdū: quia ipi ascende-
rūt ad assur. Onager solitarius sibi
ephraim. Munera dederūt amatoribz
suis: sed et cū mercede cōduxerūt natio-
nes. Nūc cōgregabo eos: et quiescēt
paulisper ab onere regis et principū.
Quia multiplicauit ephraim altaria
ad peccandū: facte sunt ei are i delictū.
Scribā ei multiplices leges meas: q̄
velut aliene computate sunt. Hostias
offerent: immolabūt carnes et come-
dent: z dñs nō suscipiet eas. Nunc re-
cordabit iniquitatis eorū: et visitabit
peccata eor̄. Ipsi i egiptū reuertent. Et
oblit⁹ est isrl factoris sui: et edificauit
delubra: z iudas multiplicauit urbes
munitas. Et mittam ignem in ciuita-
tes eius: et deuorabit edes illi⁹. IX

Noli letari isrl: noli exultare sicut
pp̄li: quia fornicat⁹ es a deo tuo.
Dilexisti mercedē sup oēs areas tri-
tici. Area z torcular nō pascet eos: z vi-
num mentietur eis. Non habitabūt
in terra dñi. Reuertus est ephraim in
egiptū: et in assiriis pollutum come-
dit. Non libabūt dño vinū: z nō pla-
cebūt ei. Hostie eorū quasi panis
lugentiū. Omnes qui comedūt eū cō-
taminabūtur: quia panis eor̄ animе
ipsor̄: non intrabit in domū domini.
Quid facietis in die solemni: in die fe-
stiuitatis dñi? Ecce enī profecti sunt a
vastitate. Egiptus congregabit eos:
memphis sepeliet eos. Desiderabile ar-
gentū eor̄ urtica hereditabit: lappa in
tabernaculis eor̄. Venerūt dies visita-
tionis: venerūt dies retributionis. Sci-
tote isrl stultū propheta: insanū virū
spiritualē. Propter multitudinē iniqui-
tatis tue: et multitudo amentie. Spe-
culator ephraim cū deo meo: prophe-
ta laqueus ruine factus est sup oēs
vias eius. Insania in domo dei eius.
Profunde peccauerūt: sicut in diebus
gabaa. Recordabit iniquitatis eorū:
et visitabit peccata eor̄. Quasi uuam
in deserto inuenī isrl: quasi prima po-
ma ficulnee in cacumine eius vidi pa-
tres eor̄. Ipsi aūt intrauerunt ad beel-
phegor: z abalienati sunt in confusio-
nem et facti sunt abominabiles sicut
ea q̄ dilexerunt. Ephraim quasi auis
auolauit. Gloria eor̄ a partu: et ab ut-
tero z a cōtemptu. Nō et si enutrierint
filios suos: absq; liberis eos faciā in
hominibz. Ue et ue eis: cū recessero ab
eis. Ephraim ut vidit: tyr⁹ erat fūdata
i pulcritudine. Et ephraim educet ad

interfectorem filios suos. Da eis dñe. Quid dabis eis? Da eis vuluam sine liberis: et vbera arentia. Omnes nequicie eor in galgal: quia ibi exosos habui eos. Propter malicias adinuentiones eor: de domo mea eiciã eos. Non addã ut diligã eos. Omnes principes eor recedentes. Percussus est ephraim: radix eor exsiccata ẽ. Fructũ nequaq̃ facient. Nõ et si genuerint: interficiam amantissima uteri eorũ. Abiciet eos dominus deus meus quia nõ audierũt eũ: et erũt vagi in nationibus. x.

Vitis frondosa isrl: fructꝰ adequatus est ei. Secundũ multitudinẽ fructus sui mlt̃iplicauit altaria: iuxta ubertatẽ terre sue exuberauit simulacrꝫ. Diuisum ẽ cor eor: nũc interibũt. Ipe cõfringet simulacra eor: depopulabitur aras eor. Quia nũc dicent: nõ est rex nobis. Non enĩ timemus deũ. Et rex quid faciet nobis? Loquimini verba visionis inutilis: et feceris fedus: et germinabit q̃si amaritudo iudiciũ sup sulcos agri. Vaccas bethauen coluerũt habitatores samarie. Quia luxit sup eũ ppl̃us eius: et editui eius super eũ exultauerũt in gloria eius: quia migrauit ab eo. Siquidẽ et ipse in assur delatꝰ est munus regi ultori. Confusio ephraim capiet: et confundetur isrl̃ in uolũtate sua. Trãsire fecit samaria regẽ suũ: quasi spumã sup faciem aque. Et disperdent excelsa ydoli: peccatum israhel. Lappa et tribulus ascendet sup aras eor. Et dicent mõtibus operite nos: et collibus cadite sup nos. Ex diebus gabaa peccauit isrl̃. Ibi steterunt. Nõ cõprehendet eos i gabaa: preliũ sup filios iniquitatis. Juxta desideriũ meum corripiã eos. Congregabuntur sup eos ppl̃i: cum corripientur propter duas iniq̃tates suas. Ephraim uitula docta diligere trituram: et ego transiui sup pulcritudinẽ colli ei9. Ascendã sup ephraim. Arabit iudas: confringet sibi sulcos iacob. Seminate uobis in iustitia: et metite i ore misericordie: innouate uobis nouale. Tempus autẽ requirendi dñm: cũ uenerit qui docebit uos iustitiã. Arastis impietatẽ: iniquitatẽ messuistis: comedistis fructum mendacij. Quia confisus es in uiis tuis: et in multitudine fortiũ tuor. Cõsurget tumultꝰ in ppl̃o tuo: et oĩes munitiones tue uastabũtur sicut uastatus est salmana · a domo eius q̃ iudicauit baal: i die prelij mãe sup filios allisa. Sic fecit uobis bethel: a facie militie requiciarũ uraꝫ. xj

Sicut mane transit · pertransit rex israhel: q̃a puer isrl̃ et dilexi eũ: et ex egipto uocaui filiũ meũ. Vocauerunt eos: sic abierũt a facie eorũ. Baalim immolabãt: et simulacris sacrificabant. Et ego quasi nutricꝰ ephraim. Portabã eos in brachijs meis: et nescierunt q̃ curarem eos. In funiculis adam trahã eos: in uinculis caritatis. Et ero eis quasi exaltãs iugũ sup maxillas eor: et declinaui ad eũ ut uesceretur. Nõ reuertetur in terrã egipti: et assur ipe rex eius: quoniã noluerũt conuerti. Cepit gladius in ciuitatibus ei9: et cõsumet electos eius: et comedet capita eor. Et ppl̃us meus pendebit ad reditũ meũ. Jugũ aũt imponetur eis simul: quod nõ auferetur. Quomodo dabo te ephraim · protegã te israhel? Quomodo dabo te? Sicut adama ponã te: ut seboim. Conuersum est in me cor meũ pariter: cõturbata est penitudo mea. Non faciã furorẽ ire mee. Non conuertar ut disperdã ephraim:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quoniam deus ego et non homo. In medio tui sanctus: et nō ingrediar ciuitatē. Post dñm ambulabūt. Quasi leo rugiet: quia ipse rugiet et formidabunt filij maris. Et auolabūt q̄si auis ex egipto: et quasi colūba de terra assiriorum: et collocabo eos in domibus suis dicit dñs. Circundedit me in ephraim in negociatione: et in dolo domus israhel. Judas aūt testis descendit cū deo: et cū sanctis fidelibz. xij

Ephraim pascit ventum: et sequitur estū. Tota die mendaciū et vastitatem multiplicat. Et fedus cum assiriis iniit: et oleū in egiptū ferebat. Judiciū ergo dñi cum iuda: et visitatio sup iacob. Juxta vias eius et iuxta adinuentiones eius reddet ei. In utero supplantauit fratrē suū: et in fortitudine sua directus est cū angelo. Et inualuit ad angelū: et obtentatus est. Fleuit: et rogauit eū. In bethel inuenit eū: et ibi locutus ē nobiscū. Et dñs deus exercituū: dñs memoriale eius. Et tu ad dñm deū tuū conuerteris. Misericordiā et iudicium custodi: et spera in deo tuo semper. Chanaan in manu eius statera dolosa: calumniā dilexit. Et dixit ephraim. Verūtamen diues effectus sum: inueni ydolū michi. Omnes labores mei nō inuenient michi iniquitatem quā peccauit. Et ego dñs deus tuus ex terra egipti. Adhuc sedere te faciā in tabernaculis: sicut in diebus festiuitatis. Et locutus sum sup prophetas: et ego visionē multiplicaui: et in manu prophetarū assimilatus sum. Si galgal ydolū: tamē frustra errant in galgal bobus immolātes. Nam et altaria eorū quasi acerui sup sulcos agri. Fugit iacob in regionē syrie: et seruiuit israel in uxore: et in uxore seruiuit.

In propheta aūt eduxit dominus israel de egipto: et in propheta seruatus est. Ad iracundiā me prouocauit ephraim in amaritudinibz suis: et sanguis eius super eum veniet: et opprobrium eius restituet ei dominus suus. xiij

Loquēte ephraim horror inualuit israhel: et deliquit in baal et mortuus est. Et nūc addiderūt ad peccandum: fecerūtq; sibi cōflatile de argēto suo quasi similitudinē ydolorū. Fractura artificū totū est. Ipsis ipsi dicūt. Immolate homines: vitulos adorantes. Idcirco erūt quasi nubes matutina: et sicut ros matutinus p̄teriens. Sicut puluis turbine raptus ex area: et sicut fumus de fumario. Ego aūt dñs deus tuus ex terra egipti: et deū absq; me nescies: et saluator nō est preter me. Ego cognoui te in deserto: in terra solitudinis. Juxta pascua sua adimpleti sūt: et saturati sunt. Et eleuauerūt cor suū: et obliti sunt mei. Et ego ero eis quasi leena: sicut pardus in via assirior. Occurrā eis quasi ursa raptis catulis: et dirūpam interiora iecoris eorū. Et consumā eos ibi quasi leo: bestia agri scindet eos. Perditio tua israhel: tantummodo in me auxiliū tuū. Vbi est rex tuus? Maxime nūc saluet te in omnibz urbibus tuis. Et iudices tui de quibz dixisti: da michi regem et principes. Dabo tibi regē in furore meo: et auferam in indignatione mea. Colligata est iniquitas ephraim: abscōditum peccatū eius. Dolores parturientis venient ei. Ipse filius non sapiens. Nūc enī nō stabit in contritione filiorū. De manu mortis liberabo eos: de morte redimam eos. Ero mors tua o mors: morsus tuus ero inferne. Consolatio abscondita est ab oculis meis:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quia ipe inter fratres diuidet. Adduret urentem ventū dns de deserto ascendentem: et siccabit venas eius: et desolabit fontem eius: et ipe diripiet thesaurū omnis vasis desiderabilis. xiij.

Pereat samaria: quū ad amaritudinē concitauit deū suū. In gladio pereāt. Paruuli eoꝝ elidāt: et fetę eius scindāt. Conuertere isrl ad dnm deū tuū: quū corruisti in iniquitate tua. Tollite vobiscū verba: et conuertimini ad dnm: et dicite ei. Omnē auferes iniquitatē et accipe bonū: et reddemus vitulos labioꝝ nroꝝ. Assur nō saluabit nos. Sup equum nō ascendemus: nec dicemus ultra dijs nris opra manuū nraꝝ: qa ei qui in te ē miserebęris ppli. Sanabo contritiones eoꝝ: diligā eos spōtanee: quia auersus est furor meus ab eis. Ero ysrl quasi ros. Israhel germinabit sicut lilium: et erūpet radix eius ut libani. Ibūt rami eius: et erit quasi oliua gloria eius: et odor eius ut libani. Conuertent sedentes in umbra eius: viuēt tritico. Et germinabūt ysi vinea: memoriale eius sicut vinum libani. Ephraim qd michi ultra ydola? Ego exaudiam et dirigam eum: ego ut abietem virentem: ex me fructus tuus inuentus est. Quis sapiens et intelliget ista: intelligens et sciet hec? Quia recte vie dnī et iusti ambulabunt in eis: preuaricatores vero corruent in eis.

Explicit osee. Incipit Johel ppheta. j.

Verbū dnī quod factum est ad Iohel filium fatuel. Audite hec senes: et auribus percipite omnes habitatores terre. Si factū est istud in diebus vestris: aut in diebus patrū vestroꝝ. Aut hoc filijs vestris narrate: et filij vri filijs suis: et filij eorū generationi altere. Residuū eruce comedit locusta: et residuū locuste comedit brucus: et residuū bruci comedit rubigo. Expergiscemini ebrij: flete et ululate omnes qui bibitis vinū in dulcedine: quoniā perijt ab ore vestro. Gens enī ascendet sup terrā meā: fortis et innumerabilis. Dentes eius ut dentes leonis: et molares eius ut catuli leonis. Posuit vineā meā in desertum: et ficū meā decorticauit. Spolians spoliauit eā et proiecit: albi facti sunt rami eius. Plange quasi virgo accincta sacco: sup virū pubertatis tue. Periit sacrificiū et libatio de domo dnī: luxerūt sacerdotes ministri dnī. Depopulata est regio: luxit humus: quoniam deuastatū est triticū. Confusum est vinū: elanguit oleū. Confusi sunt agricole: ululauerūt vinitores sup frumento vino et ordeo: quia periit messis agri. Vinea confusa est: et ficus elanguit. Malogranatū et palma et malū et omnia ligna agri aruerūt: quia confusum est gaudiū a filijs hominū. Accingite vos et plangite sacerdotes: ululate ministri altaris. Ingredimini: cubate in sacco ministri dei mei: quoniā interijt de domo dei vestri sacrificium et libatio. Sanctificate ieiuniū: vocate cetum: congregate senes omnes habitatores terre in domū dei vestri: et clamate ad dnm. Aa a diei: quia prope est dies dnī: et quasi vastitas a potente veniet. Nunquid nō coram oculis vestris alimenta perierūt: de domo dei vestri letitia et exultatio? Computruerūt iumenta in stercore suo. Demolita sūt horrea: dissipate sunt apothece: quoniam confusum e triticū. Quid ingemuit animal: mugierūt greges armenti? Quia nō est pascua eis. Sed et greges

pecorū dispersi erūt. Ad te clamabo dō-
mine: quia ignis comedit speciosa de-
serti: et flāma succendit omnia ligna
regionis. Sed z bestie agri quasi area
riens ymbrem: suspexerāt ad te. Quo-
niam exsiccati sunt fontes aquarū: et
ignis deuorauit speciosa deserti. ij.

Cānite tuba in syon: ululate i mō-
te sancto meo. Cōturbent oēs
habitatores terre quia venit dies dñi:
quia prope est dies tenebrarū et cali-
ginis: dies nubis et turbinis. Quasi
mane expansum sup montes: ppl'us
multus et fortis. Similis nō fuit ei a
principio: et post eū nō erit usq; in an-
nos generatōnis z generatōnis. An-
te faciē eius ignis vorās: et post eū ex-
urens flāma. Quasi hortus voluptatis
terra corā eo: z post eū solitudo deser-
ti: neq; est qui effugiat eū. Quasi aspe-
ctus equorū aspectus eoz: z quasi equi-
tes sic current. Sicut sonitus quadri-
garū sup capita mōtiū exilient: sicut so-
nitus flāme ignis deuorātis stipulā:
velut ppl'us fortis pparat' ad plīū. A
facie eius cruciabūtur ppli: oēs vul-
tus redigent' in ollā. Sicut fortes cur-
rent: quasi viri bellatores ascendent
murū. Viri in viis suis gradientur et
non declinabūt a semitis suis. Vnus-
quisq; fratrē suū nō coartabit: singli
in calle suo ābulabūt. Sed z per fene-
stras cadēt: et nō demolietur. Vrbem
ingredientur: in muro current. Domos
cōscendent: per fenestras intrabūt q̄si
fur. A facie eius cōtremuit terra: moti
sunt celi. Sol et luna obtenebrati sūt:
z stelle retraxerūt splendorē suū. Et do-
minus dedit vocē suā ante faciē exerci-
tus sui: quia multa sūt nimis castra
eius: quia fortia et facientia verbū ei9.
Magnus enim dies dñi: et terribilis
valde. Et quis sustinebit eū? Nunc
ergo dicit dñs. Cōuertimini ad me in
toto corde vestro in ieiunio et fletu et
in planctu: z scindite corda vestra z nō
vestimēta vestra. Et conuertimini ad do-
minū deū vestrū: quia benignus z mi-
sericors est: patiens z multe misericor-
die et prestabilis super malicia. Quis scit si
cōuertat' et ignoscat deus: z relinquat
post se benedictionē? Sacrificiū et liba-
men dño deo nro. Canite tuba in syon:
sanctificate ieiunīū vocate cetū: cōgre-
gate ppl'm sanctificate ecclesiā: coadu-
nate senes congregate parvulos z su-
gentes ubera. Egrediatur sponsus de
cubili suo: et sponsa de thalamo suo.
Inter vestibulū et altare plorabūt sa-
cerdotes ministri dñi z dicēt. Parce do-
mine parce pplo tuo: et ne des hereditā-
tem tuā in opprobriū: ut dominētur
eis nationes. Quare dicūt i pplis ubi
est deus eoz? Zelatus est dñs terrā su-
am: et pepercit pplo suo. Et respondit
dñs: et dixit pplo suo. Ecce ego mittā
vobis frumētū et vinū et oleū: et reple-
bimini in eis: et non dabo vos ultra
opprobriū in gentibz. Et eū qui ab a-
quilone est procul faciā a vobis: et ex-
pellā eū in terrā inuiā et desertā. Faciē
eius contra mare orientale: et extremū
eius usq; ad mare nouissimū: z ascen-
det fetor eius. Et ascendet putredo ei9:
quia supbe egit. Noli timere terra: exul-
ta z letare: quoniā magnificauit dñs
ut faceret. Nolite timere animalia re-
gionis: quia germinauerūt speciosa
deserti. Quia lignū attulit fructū suū:
ficus et vinea dederūt virtutem suam.
Et filie syon exultate et letamini in do-
mino deo vestro: quia dedit vobis do-
torem iusticie: z descendere faciet dñs
ad vos ymbrem matutinū z serotinū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sicut in principio. Et implebūt aree frumento: & redundabūt torcularia vino & oleo. Et reddā vobis ānos quos comedit locusta brucꝰ & rubigo & eruca: fortitudo mea magna quā misi in vos. Et comedetis vescentes et saturabimini: & laudabitis nomē dñi dei vri qui fecit mirabilia vobiscū. Et nō confundet populus meus in sempiternū: & scietis qā in medio isrl ego sū. Et ego dñs deꝰ vester: et nō est āpliꝰ: et nō confundet populus meus in eternū. Et erit: post hec effundā de spiritu meo sup omnē carnē: et prophetabūt filij vri & filie vre. Senes vri somnia somniabunt: & iuuenes vri visiones videbūt. Sed & sup seruos meos & ancillas in diebus illis effundā spiritū meū: et dabo prodigia in celo & in terra sāguinem & ignē et vaporē fumi. Sol conuertetur in tenebras & luna in sanguinē: ātequā veniat dies dñi magnꝰ et horribilis. Et erit: omnis quicunq; inuocauerit nomē dñi salus erit: qā in mōte syon et in iherusalē erit saluatio sicut dixit dñs: et in reliquis quos dñs vocauerit.

Quia ecce in diebus illis & in tpe illo cū conuertero captiuitatē iuda & iherlim congregabo omnes gētes: & deducā eas in vallē iosaphat et disceptabo cū eis ibi sup populo meo & hereditate mea isrl quos dispersерūt in nationibus: et terrā meā diuiserūt & sup sorte meā miserūt sortē. Et posuerūt puerū in prostibulū: et puellā vendiderūt pro vino ut biberent. Verū qd michi et vobis tyrus et sydon & omnis finis palestinoꝝ? Numquid vltionē vos reddetis michi? Et si vltiscemini vos cita me: cito velociter reddā vicissitudinē vobis super caput vrm. Argentū enī meū & aurū tulistis: & desiderabilia mea & pulcerrima intulistis in delubra vra. Et filios iuda et filios iherusalē vendidistis filijs grecoꝝ: ut longe facereris eos de finibus suis. Ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos: & conuertā retributionē vram in caput vrm. Et vendā filios vros & filias vras in manibus filioꝝ iuda: & venundabūt eos sabeis genti longinque. qa dñs locutꝰ est. Clamate hec in gentibus: sanctificate bellū: suscitate robustos. Accedāt ascendāt: omnes viri bellatores. Concidite aratra vra in gladios: & ligones vros in lanceas. Infirmꝰ dicat: qa ego fortis sū. Erūpite et venite omnes gētes de circuitu: & congregamini. Ibi occūbere fac et dñs robustos tuos. Consurgāt et ascendāt gētes in vallē iosaphat: qa ibi sedebo ut iudicē omnes gētes in circuitu. Mittite falces: qm maturauit messis. Venite & descendite: qa plenū est torcular. Exuberāt torcularia: qa multiplicata est malicia eoꝝ. Populi populi in valle cōcisionis: qa iuxta est dies dñi in valle concisionis. Sol & luna obtenebrati sūt: & stelle retraxerūt splēdorē suū. Et dñs de syon rugiet: & de iherusalē dabit vocē suā. Et mouebūt celi & terra: & dñs spes populi sui: & fortitudo filioꝝ isrl. Et scietis qa ego dñs deꝰ vester: habitās in syon in mōte sancto meo. Et erit iherlim sancta: & alieni nō trānsibūt per eā āpliꝰ. Et erit: in die illa stillabūt montes dulcedinē et colles fluēt lacte. Et per omnes riuos iuda ibūt aque: & fons de domo dñi egredietur: & irrigabit torrentē spinaꝝ. Egiptus in desolationē erit: et idumea in desertū peditionis: pro eo qd iniique egerūt in filios iuda & effuderūt sāguinē innocentē in terra sua. Et iudea in eternū habitabit: et iherlim in generationē et generationē. Et mūdabo sāguinē eoꝝ quē nō mūdaueram: & dñs cōmorabit in syon.

Explicit iohel ppheta Incipit amos ppheta.

Ecce anos qui fuit in pastoralibus the-
cue: que vidit super
israhel in diebus ozie
regis iuda et in die-
bus iheroboam filij
ioas regis isrl ante duos annos ter-
remotus. Et dixit. Dominus de syon
rugiet: et de iherusalē dabit vocē suā.
Et luxerūt speciosa pastorū: et exsicca-
tus est vertex carmeli. Hec dicit domi-
nus. Sup tribus sceleribus damasci et
sup quatuor nō cōuertā eū: eo qp tritu-
rauerunt in plaustris ferreis galaad.
Et mittā ignē in domū azahel. et de-
uorauit domos benadab. Et cōteram
vectem damasci. z disperdā habitato-
rem de cāpo ydoli: z tenentem sceptrum
de domo voluptatis: z trāsferet ppls
syrie cinerem dicit dns. Hec dicit dns.
Sup tribs sceleribs gaze z super ītuor
non cōuertā eū: eo qp trāstulerit capti-
uitatē perfectā ut cōcluderet eā in ydu-
mea. Et mittā ignē in murū gaze. et
deuorabit edes eius: z disperdā habi-
tatorē de azoto et tenentē sceptrū de as-
calone: et conuertā manū meā sup acca-
ron et peribūt reliqui philistinorū dicit
dns. Hec dicit dns. Sup tribs sceleribs
tyri z sup quatuor nō cōuertam eū: eo
qp cōclauserunt captiuitatē pfectam in
ydumea: et non sint recordati federis
fratrū. Et mittam ignē in murū tyri:
et deuorabit edes eius. Hec dicit dns.
Sup tribs sceleribus edom z sup qua-
tuor nō cōuertā eū: eo qp psecut⁹ sit in
gladio fratrē suū et violauerit miseri-
cordiā eius: et tenuerit ultra furorem
suū. z indignationē suā seruauerit usq
in finē. Mittam ignē in theman: z de-
uorabit edes bosre. Hec dicit dnūs.
Sup tribs sceleribus filiorū āmon et
super quatuor non conuertam eum: eo
qp dissecuerit pregnantes galaad. ad
dilatādum terminū suū. Et succendā
ignem in muro rabbath z deuorabit
edes eius: in ululatu in die belli et in
turbine in die commotionis. Et ibit
melchon in captiuitatem: ipse et prin
cipes eius simul dicit dominus.

Hec dicit dns. Sup tribus sceleri-
bus moab et sup quatuor non
conuertam eū: eo qp incenderit ossa regis
ydumee usq ad cinerem. Et mittam
ignem in moab z deuorabit edes cari-
oth: z morietur in sonitu moab in clan-
gore tube: z disperdā iudicē de medio
eius: et omnes principes eius interfi-
ciam cum eo dicit dns. Hec dicit dns.
Sup tribus sceleribus iuda z sup qua-
tuor non conuertam eū: eo qp abiecerit
legē dni: et mādata eius nō custodie-
rit. Deceperūt eū eos ydola sua: post
que abierāt patres eorū. Et mittā ignē
in iudā: et deuorabit edes in iherusa-
lem. Hec dicit dns. Sup tribus sceleri-
bus isrl z sup quatuor nō conuertam
eū: pro eo qp vendiderit pro argento iu-
stum: et pauperem pro calciamentis.
Qui conterūt sup puluerē terre capita
pauperū et viā humiliū declināt: et fi-
lius ad patrem eius ierūt ad puellā ut vio-
larent nomē sanctū meū: et super vesti-
mentis pignoratis accubuerunt iuxta
omne altare: z vinū damnatorū bibe-
bāt in domo dei sui. Ego aūt exterminaui
amorreū a facie eorū: cuius altitu-
do cedroꝝ altitudo eius: et fortis ipse
quasi quercus. Et cōtriui fructū eius de-
super: z radices eius subter. Ego sum
qui ascendere vos feci de terra egipti:
et eduxi vos in desertū quadraginta
annis. ut possideretis terrā amorrei:
et suscitaui de filijs vestris in pphetas

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et de iuuenibz vestris nazareos. Nunquid nō ita est filij isrl dicit dñs? Et propinabitis nazareis vinū: et pphetis mandabitis dicentes: ne pphetetis. Ecce ego stridebo subter vos: sicut strider plaustrū onustum feno. Et peribit fuga a veloce: z fortis nō obtinebit virtutē suā: et robustus nō saluabit aiam suā. Et tenēs arcū non stabit z velox pdibz suis nō saluabitur: et ascensor equi non saluabit aiam suā: z robust9 corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit dominus. iij.

Audite verbū qđ locutus est dñs sup vos filij israhel: sup omnē cognationē quā eduxi de terra egipti dicens. Tantūmodo vos cognoui ex oīnibz cognationibz terre: id circo visitabo sup vos oīnes iniquitates vestras. Nunquid ambulabūt duo pariter: nisi cōuenerit eis? Nunqđ rugiet leo in saltu: nisi habuerit predam? Nūquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo: nisi aliqđ apprehēderit? Nunquid cadet auis in laqueū terre absq; aucupe? Nūqđ auferetur laqueus de terra: anteq̄ qđ reperit? Si clanget tuba in ciuitate: z pplus non expauescet? Si erit malū in ciuitate: quod dñs non fecit? Quia nō faciet dñs deus verbū: nisi reuelauerit secretū suum ad seruos suos pphetas. Leo rugiet: quis non timebit? Dominus deus locut9 est: quis nō pphetabit? Auditū facite in edibz azoti: et in edibus terre egipti: z dicite. Congregamini sup montes samarie: et videte insanias i medio eius multas: z calumniā patientes in penetralibus ei9. Et nescierūt facere rectū dicit dñs: thesaurizantes iniquitatē et rapinas in edibus suis. Propterea hec dicit dominus deus. Tribulabit z circuietur terra: et detrahetur ex te fortitudo tua: z diripient edes tue. Hec dicit dñs. Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremū auricule: sic eruentur filij isrl q̄ habitant in samaria in plaga lecti et in damasci grabato. Audite z contestamini in domo iacob dicit dominus deus exercituū: quia in die cū visitare cepero puaricationes isrl sup eū visitabo z sup altaria bethel: z amputabuntur cornua altaris z cadet in terram. Et percutiā domū hyemalē cū domo estiua: z peribūt domus eburnee: et dissipabūtur edes multe dicit dñs. iiij.

Audite verbū hoc vacce pingues que estis in mōte samarie: que calumniā facitis egenis: et cōfringitis pauperes. Que dicitis dñis vestris: afferte et bibemus. Iurauit dñs deus in sancto suo: quia ecce dies venient sup vos z leuabūt vos in cōtis: et reliquias vestras in ollis feruentibz. Et per aperturas exibitis altera contra alterā: et proicietmini in armon dicit dominus. Venite ad bethel et impie agite: ad galgalā: et multiplicate puaricationē. Et offerte mane victimas vras: tribz diebus decimas vestras. Et sacrificate de fermento laudē: et vocate voluntarias oblationes z ānunciate. Sic enī voluistis filij israhel dicit dñs deus. Vnde z ego dedi vobis stuporem dentiū in cunctis vrbibus vestris: et indigentiā panū in omnibus locis vris: et non estis reuersi ad me dicit dominus. Ego quoq; phibui a vobis ymbrem cū adhuc tres menses superessent usq; ad messem: z plui sup vnā ciuitatem: et super alterā ciuitatem non plui. Pars vna cōpluta est: et pars super quā nō plui aruit. Et venerunt due z

tres ciuitates ad unā ciuitatē ut bibe-
rent aquā:ꝛ nō sunt saciate:ꝛ non re-
distis ad me dicit dñs. Percussi vos
in vento urente et in aurugine:multitu-
dinē ortorū vestroꝝ ꝛ vineaꝝ vestrarū
oliueta vestra ꝛ ficeta vra comedit eru-
ca:et non redistis ad me dicit dominꝰ.
Misi in vos mortem in via egipti:pe-
cussi in gladio iuuenes vros usq; ad
captiuitatē equoꝝ vestroꝝ ꝛ ascendere
feci putredinē castroꝝ vestroꝝ in nares
vestras:ꝛ nō redistis ad me dicit do-
minus. Subuerti vos sicut subuertit
deus sodomā ꝛ gomorrā:ꝛ facti estis
quasi torris raptꝰ ab incendio:ꝛ non
redistis ad me dicit dñs. Quapropter
hec faciā tibi isrl. Postq; aūt hec fece-
ro tibi:ꝓparare in occursū dei tui isrl.
Quia ecce formās mōtes ꝛ creans vē-
tum et ānuncians homini eloquium
suum:faciens matutinam nebulam
et gradiens super excelsa terre:domi-
nus deus exercituum nomen eiꝰ. ū

Audite verbū istud: quod ego le-
uo sup vos planctū. Domus
isrl cecidit:ꝛ non adiciet ut resurgat.
Virgo isrl proiecta est in terrā suā:nō
est qui suscitet eā. Quia hec dicit dñs
deus. Vrbs de qua egrediebātur mil-
le relinquētur in ea centum:ꝛ de qua
egrediebātur centū relinquent in ea de-
cem in domo isrl:quia hec dicit dñs
deus domui israhel. Querite me et vi-
uetis:ꝛ nolite querere bethel. In gal-
galā nolite intrare ꝛ in berſabee non
transibitis:quia galgala captiua du-
cetur:et bethel erit inutilis. Querite do-
minū ꝛ viuite:ne forte conburatur ut
ignis domus ioseph:et deuorabit et
nō erit ꝙ extinguat bethel. Qui conuer-
titis in absinthiū iudiciū:ꝛ iusticiam
in terra relinquitis:faciente arcturum
et orionē et conuertentē in mane tene-
bras:ꝛ diē nocte mutantē. Qui vocat
aquas maris et effundit eas sup faci-
em terre:dñs nomē est eius. Qui subri-
det vastitatē sup robustū:et depopu-
lationē sup potentem affert. Odio ha-
buerūt corripientē in porta:ꝛ loquen-
tem perfecte abominati sunt. Idcirco
pro eo qꝺ diripiebatis pauperem ꝛ pre-
dam electam tollebatis ab eo:domos
quadro lapide edificabitis:ꝛ non ha-
bitabitis in eis. Vineas plātabitis a-
mantissimas ꝛ nō bibetis vinū earū:
quia cognoui multa scelera vestra:et
fortia peccata vra. Hostes iusti accipi-
entes munus:ꝛ pauperes deprimētes
in porta. Ideo prudens in tpe illo tace-
bit:quia tempus malū est. Querite bo-
num ꝛ nō malū ut viuatis:ꝛ erit dñs
deus exercituū vobiscum sicut dixistis.
Odite malū et diligite bonū:ꝛ constitu-
ite in porta iudiciū:si forte misereat
dñs deus exercituum reliquijs ioseph.
Propterea hec dicit dñs:deus exercitu-
um dominator. In omnibus plateis
planctus:et in cunctis que foris sunt
dicetur ue ue. Et vocabūt agricolam
ad luctū:et ad planctū eos qui sciunt
plangere. Et in omnibꝫ vijs erit plāctꝰ:
quia pertrāsibo in medio tui dicit do-
minus. Ve desiderantibꝫ diē dñi. Vt
quid eā vobis? Dies dñi ista tenebre
et non lux. Quomodo si fugiat vir a
facie leonis et occurrat ei ursus:et in-
grediatur domum et innitatur manu
sua sup parietē:et mordeat eū coluber.
Nūquid nō tenebre dies dñi ꝛ nō lux
et caligo ꝛ non splendor in ea? Odi
et proieci festiuitates vestras:et nō ca-
piam odorem cetuū vestroꝝ. Qꝺ si ob-
tuleritis michi holocaustomata et mu-
nera vra nō suscipiā:et vota pinguiū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

uestrorū non respiciā. Auser a me tumultū carminū tuorū:et cāticā lire tue non audiā. Et reuelabit quasi aqua iudiciū:z iustitia quasi torrens fortis. Nunquid hostias z sacrificiū obtulistis michi in deserto quadraginta annis dom⁹ isrl? Et portastis tabernaculū moloch deo uro:z ymaginē ydolorū uroz sidus dei uri rempha:figuras qs fecistis uobis adorare eas. Et migrare uos faciā trās damascū dixit dns:de⁹ exercituū nomen eius. vj.

Ue uobis qui opulēti estis i syon et confidentis in mōte samarie:optimates capita populoz:ingredientes pompatice domū isrl. Transite in chalanne z uidete:et ite inde i emath magnam et descendite in geth palestinorum z ad optima quoq; regna hortū: si latior terminus uoz termino uro est. Qui separati estis i die malū:et appropinquatis solio iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis:et lasciuitis i stratis uris. Qui comeditis agnū de grege:z uitulos de medio armenti:qui canitis ad uocē psalterij. Sicut dauid putauerūt se habere uasa cātici:bibentes in phialis uinū:z optimo unguento delibuti:z nichil patiebātur sup cōtritione ioseph. Quapropter nūc migrabūt in capite trāsmigrantiū:et auferet factio lasciuientiū. Iurauit dns deus in anima sua: dicit dns deus exercituū. Detestor ego superbiā iacob:et domos eius odi:z tradā ciuitatē cum habitatoribz suis. Quod si reliqui fuerint decē uiri in domo una:z ipi morientur. Et tollet eū ꝓpinquus suus z cōburet eū ut efferat ossa de domo:z dicet ei qui in penetralibz dom⁹ est. Nunquid adhuc est penes te? Et respondebit. Finis est. Et dicet ei. Tace:et non recorderis nominis dñi. Quia ecce dominus mādauit:et percutiet domū maiorem ruinis:et domū minorē scissionibus. Nunquid current eque in petris equi:aut arari potest in bubalis? Quoniā conuertistis in amaritudinē iudiciū et fructū iustitie in absinthiū: qui letamini i nichilo:qui dicitis. Nunquid nō in fortitudine nostra assumsimus nobis cornua? Ecce eni suscitabo sup uos dom⁹ isrl dicit dns de⁹ exercituū gentē:et atteret uos ab introitu emath usq; ad torrentē deserti. vij.

Hec ostendit michi dns deus. Et ecce fictor locuste in principio germinantiū serotini ymbris:z ecce serotinus post tonsorē gregis. Et factū est cū cōsummasset comedere herbā terre dixi. Domine deus propitius esto obsecro. Quis suscitabit iacob quia parvulus est? Misertus est dns sup hoc. Nō erit dixit dns. Hec ostendit michi dns deus. Et ecce uocabat iudiciū ad ignem dns deus:et deuorauit abissū multā z comedit simul partē. Et dixi. Domine deus quiesce obsecro. Quis suscitabit iacob quia parvul⁹ est? Misertus est dns super hoc. Sed et istud nō erit dixit dns de⁹. Hec ostendit michi dns deus. Et ecce dns stans supra murū litum:et in manu eius trulla cementarij. Et dixit dns ad me. Quid tu uides amos? Et dixi. Trullā cementarij. Et dixit dns. Ecce ego ponā trullam in medio ꝑpli mei israhel. Nō adiciam ultra sup inducere eū:et demolientur excelsa ydoli et sanctificationes isrl desolabūtur: et consurgā sup domū iheroboam in gladio. Et misit amasias sacerdos bethel ad iheroboā regem israhel dicens. Rebellauit contra te amos in medio domus isrl. Non

poterit terra sustinere uniuſos sermones eius. Hec enī dicit amos. In gladio morietʒ iheroboā: z isrl captiuus migrabit de terra sua. Et dixit amasias ad amos. Qui vides gradere: fuge in terram iuda et comede ibi panem et pphetabis ibi: et in bethel nō adicies ultra ut ppheres quia sanctificatio regis est et domꝰ regni est. Respōditq; amos: z dixit ad amasiam. Nō sum propheta z non sum filius prophete: sed armentarius ego sum vellicans sicomoros. Et tulit me dñs deus cū sequeret gregē: z dixit dñs ad me. Vade propheta ad pplm meū isrl. Et nūc audi verbū dñi. Tu dicis nō pphetabis sup isrl: et nō stillabis sup domū ydolī. Propter hoc hec dicit dñs. Vxor tua in ciuitate fornicabitʒ: z filij tui z filie tue in gladio cadēt: z humꝰ tua funiculo metietʒ. Et tu in terra polluta morieris: z isrl captiuꝰ migrabit de terra sua. viij.

Hec ostendit michi dñs deus. Et ecce uncinus pomorū. Et dixit. Quid tu vides amos? Et dixi. Uncinum pomoꝝ. Et dixit dñs ad me. Venit finis sup pplm meū isrl. Nō adiciam ultra ut pcrāseam eū. Et stridebūt cardines templi in die illa dicit dñs deus. Multi morientur: in oni loco proicietur silentiū. Audite hoc qui conteritis pauperē: z deficere facitis egenos terre dicentes. Quādo trāsibit mensis et venūdabimus merces. z sabbatum et aperiemus frumentū: ut imminuamus mēsurā et augeamꝰ siclū et supponamus stateras dolosas: ut possideamus in argento egenos z pauperes pro calciamētis z quisquilias frumenti vendamꝰ? Iurauit dñs in superbia iacob: si oblitꝰ fuero usq; ad finē omnia opera eoꝝ. Nunq̄d sup isto nō cōmouebit terra: et lugebit omnis habitator eius? Et ascendet quasi fluuꝰ uniuſus: et eicietur z defluet quasi riuꝰ egipti. Et erit in die illa dicit dñs occidet sol meridie: et tenebrescere faciā terram in die luminis. Et uertā festiuitates vras in luctū: z omnia cātica vra in planctū. Et inducā sup oē dorsum vestrum saccum: z super omne caput caluiciū. Et ponā eam quasi luctum unigeniti: z nouissima eius quasi die amarū. Ecce dies veniunt dicit dñs z emittā famem in terram: nō famem panis neq; sitim aque: sed audiendi verbum dñi. Et cōmouebūtʒ a mari usq; ad mare: z ab aquilone usq; ad orientem circuibūt querentes verbū dñi: et non inuenient. In die illa deficiēt virgines pulcre et adolescentes in sti in delicto samarie z dicunt. Viuit deus tuus dan: et viuit via berſabee. Et cadent: et non resurgent ultra. ix.

Vidi dñm stantem sup altare. Et dixit. Percute cardinē: et cōmoueātur superliminaria. Auaricia enī in capite omniū: et nouissimū eoꝝ in gladio interficiam. Non erit fuga eis. Fugiet: et nō saluabitʒ ex eis qui fugerit. Si descenderint usq; ad infernum inde manus mea educet eos: z si ascenderint usq; in celum inde detrahā eos. Et si abscōditi fuerint in vertice carmeli inde scrutans auferā eos: z si celauerint se ab oculis meis in profundum maris: ibi mādabo serpenti z mordebit eos. Et si abierint in captiuitatem coram inimicis suis ibi mandabo gladio et occidet eos: et ponā oculos meos sup eos in malū et non in bonū. Et dñs deus exercituū qui tāgit terrā et tabescit: et lugebunt omnes habitantes ea. Et ascendet sicut riuus omnis:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et defluet sicut fluuius egipti. Qui edificat in celo ascensionem suam: et fasciculum suum super terram fundabit. Qui vocat aquas maris: et effundit eas super faciem terre. Dominus nomen eius. Nunquid non ut filii ethiopum vos estis michi filii israhel ait dominus? Nunquid non israhel ascendere feci de terra egipti: et palestinos de capadocia: et syros de cyrene? Ecce oculi domini dei super regnum peccans: et conteram illud a facie terre. Veruntamen conterens non cōteram domū iacob dicit dominus. Ecce enī mandabo ego: et cōcutiā in omnibus gentibus domū isrl sicut cōcutitur triticū in cribro: et non cadet lapillus super terrā. In gladio morietur omnes peccatores ppli mei: qui dicūt non appropinquabit: et nō veniet super nos malū. In die illa suscitabo tabernaculū dauid quod cecidit: et reedificabo aperturas murorum eius: et ea que corruerant instaurabo. Et reedificabo eū sicut in diebus antiquis: ut possideant reliquias ydumee et omnes nationes: eo q̄ inuocatum sit nomē meū super eos dicit dominus faciens hec. Ecce dies venient dicit dominus: et comprehendet arator messorem: et calcator uue mittentem semen. Et stillabunt montes dulcedinem: et omnes colles culti erunt. Et conuertā captiuitatem populi mei israhel: et edificabūt ciuitates desertas et inhabitabunt: et plantabunt vineas et bibent vinum earum: et facient ortus et comedent fructus eorum. Et plantabo eos super humum suam: et non euellam eos ultra de terra sua quam dedi eis dicit dominus deus tuus. Explanatos prophetā incipit abdias prophetā.

Visio abdie. Hec dicit dñs deꝰ ad edom. Auditū audiuimꝰ a dño: et legatū ad gentes misit. Surgite: et cōsurgamus aduersus eū in plīū. Ecce paruulū dedi te in gentibꝫ. Contemptibilis tu es valde. Superbia cordis tui extulit te habitātem in scissuris petrax: exaltātem soliū tuū. Qui dicis i corde tuo. Quis detrahet me ī terrā? Si exaltatꝰ fueris ut aquila: et si inter sidera posueris nidum tuū: inde detrahaam te dicit dñs. Si fures introissent ad te si latrones per noctem: quomodo conticuisses? Nonne furati essent sufficientia sibi? Si vindemiatores introissent ad te. nūquid saltem racemos reliquissent tibi? Quomodo scrutati sunt esau? Inuestigauerūt abscōdita eius. Usq; ad terminū emiserūt te: omnes viri federis tui illudent tibi. Inualuerunt adūsum te viri pacis tue. Qui comedūt tecū ponēt insidias subter te. Nō est prudentia in eo. Nūquid nō in die illa dicit dñs perdā sapientes de ydumea: et prudētiā de mōte esau? Et timebūt fortes tui a meridie: ut intereat vir de monte esau: propter interfectionem et ꝓpter iniquitatē in fratrē tuū iacob. Operiet te cōfusio: et peribis in eternū. In die cū stares aduersus eū quando capiebāt alieni exercitū eius et extranei ingrediebāt portas eiꝰ et sup ihrlm mittebant sortem: tu quoq; eras quasi unus ex eis. Et non despicies in die fratris tui: in die peregrinationis eius. Et non letaberis super filios iuda in die perditionis eorū: et non magnificabis os tuū in die angustie. Neq; ingredieris portā ppli mei ī die ruine eorum:

neq; despicies ⁊ tu in malis ei⁹ in die
vastitatis illi⁹. Et nō emitteris aduersus
exercitū ei⁹ in die vastitatis illi⁹: neq;
stabis i exitibz ut interficias eos q̄ fuge-
rint. Et nō cōcludes reliquos ei⁹ i die
tribulationis: qm̄ iuxta ē dies dñi su-
per oēs gentes. Sicut fecisti fiet tibi:
retributionē tuā conuertam i caput tuū.
Quomō enī bibistis sup mōtem san-
ctū meū: bibēt oēs gentes iugiter: ⁊
bibēt ⁊ absorbēt: ⁊ erūt q̄si nō sint. Et
in mōte syon erit saluatio: et erit sāc̄ta.
Et possidebit dom⁹ iacob eos q̄ se pos-
sederāt. Et erit dom⁹ iacob ignis: ⁊ do-
mus ioseph flāma: ⁊ dom⁹ esau stipu-
la. Et succendētur in eis et deuorabūt
eos: ⁊ nō erūt reliquie dom⁹ esau: qꝛa
dñs locut⁹ ē. Et hereditabūt hi q̄ ad
austrū sunt montē esau: et q̄ in cāpe-
stribz philistiim: ⁊ possidebūt regionē
ephraim ⁊ regionē samarie. Et beni-
amin possidebit galaad: ⁊ trāsmigra-
tio exercit⁹ hui⁹ filioꝝ isr̄l omnia loca
chananeoꝝ usq; ad sareptā: ⁊ trāsmi-
gratio iherusalem q̄ in bosforo ē possidebit
ciuitates austri. Et ascendēt saluatores
in mōtem syon iudicare mōtem esau:
et erit domino regnum. Explicit abdi-
as ꝓpheta Incipit Jonas ꝓpha. j.

Factū est verbū do-
mini ad ionā filiū
amathi dicēs. Sur-
ge: et vade in nini-
uen ciuitatē grandē.
et predica in ea. q̄a
ascendit malicia ei⁹ corā me. Et surre-
xit ionas: ut fugeret in tharsis a facie
dñi. Et descendit ioppē: et inuenit na-
uem euntē in tharsis. Et dedit naulū
eius: et descendit in eā ut iret cū eis in
tharsis a facie dñi. Dominus autem
misit ventū magnū in mare: et facta
est tēpestas magna in mari: et nauis
periclitabat cōteri. Et timuerūt nau-
te: et clamauerūt viri ad deū suū: et mise-
runt vasa que erāt i naui in mare: ut
alleuiarēt ab eis. Et ionas descendit
ad interiora nauis: ⁊ dormiebat sopo-
re graui. Et accessit ad eū gubernator:
et dixit ei. Quid tu sopore deprimeris?
Surge inuoca deū tuū: si forte recogi-
tet deus de nobis ⁊ nō pereamus. Et
dixit vir ad collegā suū. Venite ⁊ mit-
tamus sortes: et sciamus quare hoc
malū sit nobis. Et miserūt sortes: ⁊ ce-
cidit sors super ionam. Et dixerūt ad
eum. Indica nobis cui⁹ causa malū
istud sit nobis. Qd̄ est opus tuū q̄ terra
tua: et quo vadis uel ex quo ꝓlo
tu es? Et dixit ad eos. Hebreus ego
sum: ⁊ dñm deū celi ego timeo qui fecit
mare et aridā. Et timuerūt viri timo-
re magno: ⁊ dixerunt ad eū. Quid hoc
fecisti? Cognouerūt enī viri q̄ a facie
domini fugeret. quia indicauerat eis
ionas. Et dixerūt ad eum. Quid facie-
mus tibi: et cessabit mare a nobis?
Quia mare ibat et intumescebat. Et
dixit ad eos. Tollite me ⁊ mittite i ma-
re: et cessabit mare a vobis. Scio enī
ego: quoniā ꝓpter me tempestas hec
grādis venit sup vos. Et remigabāt
viri ut reuerterent ad aridā ⁊ nō vale-
bant: q̄a mare ibat et intumescebat su-
per eos. Et clamauerūt ad dñm: ⁊ dixe-
rūt. Quesum⁹ dñe ne pereamus i anima
viri isti⁹: et ne des sup nos sanguinē
innocentē: q̄a tu dñe sicut voluisti feci-
sti. Et tulerūt ionā et miserūt i mare: ⁊
stetit mare a feruore suo. Et timuerūt
viri timore magno dñm: et immola-
uerūt hostias dño: ⁊ vouerūt vota. ij.

Et preparauit dñs piscem gran-
dem: ut deglutiret ionā. Et erat

BIBLIOTECA PUBLICA PROVINCIAL · BURGOS ·

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ionas in uentre pisc̄is tribz diebus et
tribus noctibus. Et orauit ionas ad
dn̄m deū suū de uētre pisc̄is. Et dixit.
Clamaui de tribulatione mea ad do-
minū: et exaudiuit me. De uentre infe-
ri clamaui: et exaudisti uocē meā. Et
proiecisti me in p̄fundū in corde ma-
ris: et flumen circūdedit me. Omnes
gurgites tui et fluctꝰ tui sup me trāsie-
rūt. Et ego dixi. Abiectus sum a ꝺspe-
ctu oculoꝝ tuoꝝ. Uerūtamē rursus ui-
debo templū sanctū tuū. Circūdederūt
me aque usq; ad aiam̄: abissus val-
lauit me: pelagus operuit caput me-
um. Ad extrema mōtiū descendi: terre
uectes cōcluserūt me in eternū: et sub-
leuabis de corruptione uitā meam dn̄e
deus meꝰ. Cum angustiaret̄ in me a-
nima mea dn̄i recordat̄ sum: ut ueni-
at ad te oratio mea ad tēplū sanctū tuū.
Qui custodiūt uanitates: frustra mise-
ricordiā suā derelinquūt. Ego aūt in
uoce laudis immolabo tibi quecūq;
uoui reddā p̄ salute dn̄o. Et dixit dn̄s
pisc̄i: et euomuit ionā in aridā. iij.

Et factū est uerbū dn̄i ad ionam
secūdo dicens. Surge: et uade
ad niniuē ciuitatē magnā: et p̄dica in
ea predicationē quā ego loquor ad te.
Et surrexit ionas: et abiit in niniuē iu-
xta uerbū dn̄i. Et niniue erat ciuitas
magna itinere dieꝝ triū. Et cepit ionas
introire ciuitatē itinere diei uniꝰ: et cla-
mauit et dixit. Adhuc quadraginta
dies: et niniue subuertetur. Et crediderūt
uiri niniuite in dn̄o: et p̄dicauerūt ie-
iunium: et uestiti sunt saccis a maiore
usq; ad minorē. Et puenit uerbū ad
regem niniue. Et surrexit de solio suo:
et abiecit uestimētū suū a se et indu-
it̄ est sacco et sedit in cinere: et clamauit et
dixit in niniue ex ore regis et p̄cipū
eius dicens. Homines et iumēta et bo-
ues et pecora nō gustent quicq̄ nec pa-
scant̄ et aquā non bibāt: et operiāt̄ ur
saccis homines et iumēta clamēt ad
dn̄m in fortitudine: et cōuertat̄ uir a
uia sua mala et ab iniquitate que est
in manibz eoꝝ. Quis scit si cōuertatur
et ignoscat deus et reuertat̄ a furore ire
sue: et nō peribim9? Et uidit deꝰ opera
eoꝝ qꝛ auersi sunt de uia sua mala: et
misertꝰ est deꝰ sup malicia quā locutꝰ
fuerat ut faceret eis: et nō fecit. iiij.

Et afflictus est ionas afflictione
magna: et iratꝰ est et orauit ad
dn̄m: et dixit. Obsecro dn̄e: nunquid
non hoc est uerbū meū cū adhuc essem
in terra mea? Propter hoc p̄occupaui
ut fugerem in tharsis. Scio enī quia
tu deus clemēs et misericors es: patiēs
et multe miserationis et ignoscens su-
per malicia. Et nūc dn̄e tolle quesο a-
nimā meā a me: quia melior ē michi
mors q̄m uita. Et dixit dn̄s. Putasne
bene iratꝰ es tu? Et egressus est ionas
de ciuitate: et sedit ꝺcta orientem ciuitat̄.
Et sibimet fecit umbraculū ibi: et sede-
bat subter illud in umbra: donec uide-
ret quid accideret ciuitati. Et p̄parauit
dn̄s deꝰ ederam: et ascendit sup caput
ione ut esset umbra sup caput eius: et
protegeret eū. Laborauerat enī. Et leta-
tus est ionas sup edera letitia magna.
Et parauit deus uermem ascensu dilu-
culi in crastinū: et percussit ederā et exaru-
it. Et cū ortus fuisset sol p̄cepit domi-
nus uento calido et urenti: et percussit
sol sup caput ione: et estuabat. Et peti-
uit anime sue ut moreretur. Et dixit.
Melius est michi mori q̄m uiuere. Et di-
xit dn̄s ad ionam. Putasne bene ira-
sceris tu sup edera? Et dixit. Bene
irascor ego usq; ad mortem. Et dixit

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dominus. Tu doles sup edera in qua
non laborasti neq; fecisti ut cresceret.
que sub una nocte nata est & sub una
nocte perijt:et ego nō parcam niniue
ciuitati magne: in qua sunt plus q̄
centū uiginti milia hominum. qui ne-
sciunt quid sit inter dexteram & sinistrā
suam et iumenta multa ℣ Expl'iona'
ꝓpha Incipit micheas ꝓpha·ij·

Erbū dn̄i qd factū ē
ad micheam mora-
sithen in diebus ioa-
than achaz ezechie
regū iuda:qd uidit
sup samariā et ihe-
rusalē. Audite ꝓpli omnes·et attendat
terra & plenitudo ei9:et sit dn̄s deus vo-
bis in testem:dn̄s de tēplo sancto suo.
Quia ecce dn̄s egredietᷣ de loco suo:et
descendet & calcabit super excelsa terre.
Et cōsumētur mōtes subtus eū:et val-
les scindentᷣ sicut cera a facie ignis:si-
cut aque que decurrūt in preceps. In
scelere iacob omne istud:& in peccatis
domꝰ isrl. Quod scelus iacob ℣ Nōne
samaria ℣ Et que excelsa iude ℣ Nōne
ihrlm ℣ Et ponā samariā quasi acer-
uum lapidū i agro cū plātatᷣ uinea:
et detrahā in vallē lapides ei9. Et fun-
damenta ei9 reuelabo:& omnia sculptī-
lia eius cōcidentᷣ. Et omnes mercedes
eius igne cōburentᷣ:& omnia ydola ei9
ponā in perditionē quia de mercedi-
bus meretricis cōgregata sunt:& usq;
ad mercedē meretricis reuertentᷣ. Sup
hoc plāgā et ululabo:uadā spoliat9
et nudus. Faciā planctū velut drago-
nū:et luctū quasi strucionū. Quia de-
sperata est plaga ei9: quia uenit usq;
ad iudā:tetigit portā ꝓpli mei usq; ad
ihrusalē. In geth nolite ānūciare:la-
crimis ne ploretis. In domo pulueris
puluere uos aspergite:& trāslice uobis
habitatio pulcra:confusa ignominia.
Non est egressa que habitat in exitu.
Plāctū dom9 uicine accipiet ex uobis
q̄ stetit sibimet:quia infirmata est in bo-
num que habitat in amaritudinibus.
Quia descendit malū a dn̄o in portā
ihrusalē:tumult9 quadrige stuporis
habitanti lachis. Principium pecca-
ti est filie syon:quia in te inuenta sunt
scelera israhel. Propterea dabit emis-
sarios super hereditatē geth:domus
mendacij in decptionem regibus isra-
hel. Adhuc heredem adducam tibi
que habitas in maresa:usq; odollā
veniet gloria israhel. Decaluare & ton-
dere super filios deliciarum tuarum:
dilata caluiciū tuum sicut aquila:
quonia captiui ducti sunt ex te. ij·

Ve qui cogitatis inutile:et opera-
mini malū in cubilibꝫ vr̄is. In
luce matutina faciūt illud:quoniam
contra dominū est manꝰ eoꝝ. Et con-
cupierūt agros et violēter tulerūt & ra-
puerūt domos:et calūniabātur virū
et domū eius:virū & hereditatē ei9. Id-
circo hec dicit dn̄s. Ecce ego cogito su-
per familiā istā malū unde nō auferē-
tis colla vr̄a:et nō ābulabitis superbi:
quonia tempꝰ pessimū est. In die illa
sumet sup uos parabola:& cātabitur
cāticū cū suauitate dicentiū. De popu-
latione vastati sumꝰ. Pars ꝓpli mei
cōmutata est. Quomō recedet a me·cū
reūtatᷣ q̄ regiones nr̄as diuidat. Pro-
pter hoc nō erit tibi mittens funiculū
sortis i cetu dn̄i israhel. Ne loquami-
ni loquētes. Nō stillabit super istos:
nō cōprehendet cōfusio dicit domus
iacob. Numquid abreuiatꝰ est spiritus
dn̄i:aut tales sunt cogitationes ei9 ℣
Nōne verba mea bona sunt cū eo qui

recte graditur? Et ecōtrario ppl̃us meus in adūsariū surrexit. De sup tunicam palliū sustulistis et eos qui transiebāt simpliciter auertistis in bellum. Mulieres ppl̃i mei eiecistis de domo deliciaꝝ suaꝝ: a paruulis eaꝝ tulistis laudē meā in perpetuū. Surgite z ite: quia nō habetis hic requiē. Propter immūdiciā eius corrūpet̃ putredine pessima. Vtinā uon essem uir habēs spiritū: z mēdaciū potius loqueret. Stillabo tibi in uinū et in ebrietatē: et erit sup quē stillat̃ ppl̃us iste. Cōgregatione cōgregabo iacob totū te: in unū cōducā reliquias isrl̃. Pariter ponā illū quasi gregē in ouil: ḡsi pec9 in medio caulaꝝ. Tumultuabūtur a multitudine hominū. Ascendet enī pādēs iter āte eos. Diuidet z trāsibūt portā: z egredient̃ per eā. Et transibit rex eoꝝ coram eis: et dominus in capite eorū. iiij

Et dixi. Audite principes iacob: et duces domus isrl̃. Nūquid nō uēm est scire iudiciū. ḳ odio habetis bonū et diligitis malū: ḳ violēter tollitis pelles eoꝝ de sup eis z carnem eoꝝ de sup ossibꝫ eoꝝ? Qui comederūt carnē ppl̃i mei. z pellē eoꝝ desup excoriauerūt: z ossa eoꝝ cōfregerūt: et cōciderunt sicut in lebete z ḡsi carnē i medio olle. Tūc clamabūt ad dñm et non exaudiet eos: z abscōdet faciē suā ab eis in tpe illo: sicut nequiter egerūt i adinuentionibꝫ suis. Hec dicit dñs super prophetas qui seducūt ppl̃m meū: qui mordēt dentibꝫ suis z predicāt pacem. Et si quis non dederit in ore eoꝝ quippiam: sanctificāt sup eū plū. Propterea nox uobis pro uisione erit: et tenebre uobis pro diuinatione. Et occumbet sol sup prophetas: z obtenebrabit̃ sup eos dies. Et cōfundent̃ qui uidēt uisiones: et abscondētur diuini. Et operient uultus suos oēs: quia nō est responsum dei. Verumtamē ego repletus sum fortitudine spiritus dñi. iudicio et uirtute: ut annūciem iacob sceluꝫ suū: z isrl̃ peccatū suū. Audite hoc principes domus iacob et iudices domus isrl̃: qui abominamini iudiciū. et oīa recta peruertitis. Qui edificatis syon i sanguinibus: et iherusalē i iniquitate. Principes eius in muneribꝫ iudicabāt: et sacerdotes eius in mercede docebāt. Et prophete eius in pecunia diuinabāt: et sup dñm requiescebāt dicentes. Nūquid nō dñs in medio uīm? Non uenient super nos mala. Propter hoc causa uestri syon quasi ager arabit̃: et iherusalē quasi aceruus lapidū erit: et mōs templi in excelsa siluarum. iiij

Et in nouissimo dierū erit mons domus dñi ꝑparatus in uertice mōtiū: et sublimis sup colles. Et fluent ad eū ppl̃i: z ꝑperabūt gentes multe et dicent. Venite ascendam9 ad mōtem dñi: et ad domū dei iacob. Et docebit nos de uiis suis: et ibim9 in semitis eius. Quia de syon egredietur lex: z uerbū dñi de ihrlm. Et iudicabit inter ppl̃os multos: z corripiet gentes fortes usq; in longinquū. Et cōcidēt gladios suos in uomeres: et hastas suas in ligones. Nō sumet gens aduersum gentē gladiū: et nō discent ultra belligerare. Et sedebit uir subtus uineā suā et subtus ficū suā: z nō erit qui deterreat: ḳa os dñi exercituū locutū ē. Quia oēs ppl̃i ābulabūt unusquisq; in nomine dei sui: nos aūt ābulabim9 in nomine dñi dei nri in eternū z ultra. In die illa dicit dñs congregabo claudicātem: et eā quam eiecerā colligā: z quam afflixerā cōsolabor. Et ponā claudicātē

in reliquias:et eā que laborauerat in
gentē robustā. Et regnabit dñs sup
eos in mōte syon:ex hoc nūc z usq; in
eternū. Et tu turris gregis nebulosa fi=
lia syon usq; ad te veniet:et veniet po=
testas prima regnū filie ierlm. Nūc
quare merore cōtraheris? Nunq̄d rex
nō est tibi·aut consiliari⁹ tuus perit:
quia cōprehendit te dolor sicut parturi=
entē? Dole z satage filia syon quasi
parturiens:q̄a nūc egredieris de ciui=
tate·z habitabis in regione:z venies
usq; ad babilonē. Ibi liberaberis:ibi
redimet te dñs de manu inimicorum
tuorū. Et nūc cōgregate sūt sup te gen=
tes multe:que dicūt lapidet:z aspiciat
in syon oculus noster. Ipi aūt nō cogno=
uerunt cogitationes dñi:et nō intelle=
xerūt consiliū ei⁹: q̄a cōgregauit eos q̄si
fenū aree. Surge et trītura filia syon:
q̄a cornu tuū ponā ferreū:z ungl'as tu=
as ponam ereas. Et cōminues pl'os
m'tos:z interficies dño rapinas eor:z
fortitudinē eor dño uniūse terre. v.

Nūc vastaberis filia latronis. Ob=
sidionē posuerūt sup nos:in vir=
ga percutient maxillā iudicis isrl'. Et
tu bethleem effrata:paruulus es in mili=
bus iuda. Ex te michi egredietur qui sit
dñator in isrl':et egressus ei⁹ ab initio
a diebus eternitatis. Propter hoc dabit
eos usq; ad temp⁹: in quo parturiēs
pariet. Reliquie fratrū ei⁹ conuertent ad
filios isrl'. Et stabit et pascet in fortitu=
dine dñi:i sublimitate nominis dñi
dei sui. Et cōuertent:quia nūc magnifi=
cabit usq; ad terminos terre. Et erit.
iste pax assirius cū venerit in terrā no=
strā:z quādo calcauerit in domibus
nris. Et suscitabim⁹ sup eū septē pasto=
res:z octo primates homines. Et pa=
scent terram assur in gladio:z terram
nemrod in lanceis ei⁹. Et liberabit ab
assur cū venerit in terrā nrām:z cū cal=
cauerit in finibus nris. Et erūt reliquie
iacob in medio pl'orū multorū q̄si ros
a dño:z quasi stille sup herbā que nō
exspectat virū:z nō prestolat filios hō=
minū. Et erūt reliquie iacob in gentibus
in medio pl'orū multorū quasi leo i iu=
mentis siluarū:et quasi catul⁹ leonis
in gregibus pecorū. Qui cū trāsierit z cō=
culcauerit et ceperit:nō est q̄ eruat. Et
exaltabitur manus tua sup hostes tu=
os:et oēs inimici tui interibūt. Et e=
rit in die illa dicit dñs:auferā equos
tuos de medio tui:z disperdā quadri=
gas tuas. Et perdā ciuitates terre tue:
et destruā oēs munitiones tuas. Et
auferā malificia de manu tua:et diui=
nationes nō erūt in te. Et perire faciā
sculptilia tua: et statuas tuas de me=
dio tui. Et nō adorabis ultra opera
manuū tuarū:z euellā lucos tuos de
medio tui. Et cōterā ciuitates tuas: et
faciā i furore et indignatōne ultionē
i gētibus oībus q̄ non audierūt. vj.

Audite que dñs loquit. Surge
cōtende iudicio aduersum mōtes:
et audiāt colles vocē tuam. Audiāt
mōtes iudicium dñi z fortia fundamen=
ta terre:quia iudicium dñi cū pl'o suo:z
cū isrl' disputabitur. Popul⁹ me⁹ q̄d
feci tibi: aut quid molest⁹ fui tibi? Re=
sponde michi. Quia eduxi te de terra
egipti et de domo seruientiū liberaui
te:z misi ante faciem tuam moysen et
aaron et mariam:pl'us me⁹ memen=
to queso quid cogitauerit cōtra te ba=
lach rex moab:et quid responderit ei
balaam filius beor de sethim usq; ad
galgalā ut cognoscceres iusticias dñi.
Quid dignū offerā dño? Curuabo
genu deo excelso? Nunquid offerā ei

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

olocaustomata et vitulos āniculos? ¶Nūquid placari potest dñs in milibz arietū: aut ī multis milibz hircorum pinguiū? ¶Nūqd dabo primogenitū meū pro scelere meo: fructū ventris mei pro peccato anime mee? ¶Indicabo tibi o homo qd sit bonū: et qd dñs requirat a te. Vtiq; facere iudiciū z diligere misericordiā: z sollicitū ābulare cū deo tuo. Vox dñi ad ciuitatē clamat: z salus erit timētibz nomen eius. Audite tribz. Et quis approbabit illud? Adhuc ignis in domo impij: thesauri iniquitatis: z mensura minor ire plena. ¶Nūquid iustificabo stateram impiam: et saccelli pondera dolosa? In quibz diuites eius repleti sūt iniqtate: z habitantes in ea loquebātur mēdaciū: et lingua eoz fraudulēta in ore eoz. Et ego ergo cepi percutere te ptritione: super peccatis tuis. Tu comedes z nō saturaberis: z humiliatio tua in medio tui. Et apprehēdes z non saluabis: et quos saluaueris in gladiū dabo. Tu seminabis et nō metes: tu calcabis oliuā z nō ungeris oleo: et mustū et nō bibes vinū. Et custodisti precepta amri z oīe opus domus achab: z ambulasti in voluptatibz eoz ut darē te in perditionē: z habitātes ī ea in sibilū: z obprobriū pplī mei portabitis. viij.

Ve michi: qa factus sū sicut q colligit ī autumno racemos vindemie. ¶Nō est botrus ad comedēdū: precoquas ficus desiderauit anima mea. Periit sanctus de terra: et rectꝰ in hominibus non est. Omnes in sanguine insidiātur: vir fratrē suū ad mortē venatur. ¶Malū manuū suaz dicūt bonum. Princeps postulat: et iudex in reddendo est. Et magnꝰ loquꝰ est desiderii anime sue: et conturbauerunt

eā. Qui optimꝰ in eis est quasi paliurus: z qui rectꝰ quasi spina de sepe. Dies speculationis tue: visitatio tua venit. ¶Nunc erit vastitas eoz. ¶Nolite credere amico: et nolite confidere in duce. Ab ea que dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui: quia filiꝰ cōtumeliā facit patri: et filia cōsurget aduersus matrem suā: nurus aduersus socrum suā: z inimici hominis domestici eiꝰ. Ego aūt ad dñm aspiciā: exspectabo deū saluatorē meū. Audiet me deus meus. ¶Ne leteris inimica mea sup me: quia cecidi. Consurgā. Cū sedero in tenebris: dñs lux mea est. Iram dñi portabo quoniā peccauī ei: donec causā meā iudicet: et faciat iudiciū meū. Et educet me in lucem: videbo iusticiam eius. Et aspiciet inimica mea: z operietur cōfusione: que dicit ad me. Vbi ē dñs deus tuus? Oculi mei videbunt in eā. ¶Nūc erit in cōculcationē: ut lutū plateaz. Dies: ut edificentur macerie tue. In die illa longe fiet lex. In die illa et usq; ad te veniet assur: et usq; ad ciuitates munitas: z a ciuitatibz munitis usq; ad flumē: z ad mare de mari: et ad mōtem de mōte. Et terra erit in desolationē ꝓpter habitatores suos: et propter fructū cogitatōnū eoz. Pasce pplm tuū in virga tua: gregē hereditatis tue: habitantes solos in saltu. In medio carmeli pascent basan et galaad iuxta dies antiquos: secūdū dies egressionis tue de terra egipti. Ostendā ei mirabilia. Videbūt gentes: et confundent sup oīi fortitudine sua. Ponent manū sup os: aures eoz surde erunt. Lingent pulueren sicut serpentes: velut reptilia terre ꝓturbabūtur de edibus suis. Dominū deū nrm desiderabūt: et timebūt te. Quis deus sicut

tuī qui aufers iniquitatē: et trāsis pec-
catū reliquiaz hereditatis tue: ſ Nō im-
mittet ultra furorem ſuū: qñ volens
miſericordiā eſt. Reuertet̄ et miſerebit̄
noſtri. Deponet iniquitates noſtras:
z proiciet in pfundū maris oīa pec-
cata nra. Dabis veritatē iacob: miſe-
ricordiā abrahā: q̄ iuraſti patribz no-
ſtris a diebz antiq̄s. Expl micheas
pha Incipit naum pheta. j.

ſ Aus ninue. Liber
viſionis naum hel-
cheſei. Deus emula-
tor z ulciſcens dñs:
ulciſcens dñs et ha-
bens furorē: ulciſcēs
dñs in hoſtes ſuos: z irāſcens ipe inī-
micis ſuis. Dominꝰ patiēs z magnꝰ
fortitudine: z mūdans nō faciet īnno-
centem. Dominꝰ in tempeſtate z turbi-
ne vie eius: z nebule puluis pdū eius.
Increpans mare exſiccans illud: et o-
mnia flumina ad deſertū deducēs. In-
firmatꝰ eſt baſan z carmelus: z flos li-
bani elanguit. ſ Montes cōmoti ſunt
ab eo: z colles deſolati ſunt. Et contre-
muit terra a facie eius: et orbis. z oēs
habitātes in eo. ſ Ante faciē indignati-
onis eius quis ſtabit: z quis reſiſtet ī
ira furoris eiꝰ? Indignatio eiꝰ effuſa
eſt ut ignis: et petre diſſolute ſunt ab
eo. Bonus dñs et fortās in die tribu-
lationis: z ſciēs ſperantes in ſe. Et ī di-
luuio ptereunte cōſūmationē faciet lo-
cū eius: et inimicos eiꝰ perſequent̄ tene-
bre. Quid cogitatis contra dominū?
Conſūmationē ipſe faciet. ſ Non con-
ſurget duplex tribulatio quia ſicut
ſpine ſe inuicem cōplectūtur: ſic conui-
uū eoz pariter potantiū. Cōſūmētur
q̄ſi ſtipula aridītate plena. Ex te enī
exībit cogitās ꝛcra dominū malicia:
mente ptractās puaricationē hec dicit
dñs. Si pfecti fuerint et ita plures: ſic
quoq; attondēcur et pterāſibit. ſ Affli-
xi te: et nō affligā te ultra. Et nūc cōterā
virgā eius de dorſo tuo: z vincla tua
dirumpā. Et p̄cipiet ſup te dñs. ſ Non
ſeminabit̄ ex nomine tuo āplius. De
domo dei tui interficiā. Sculptile et
cōflatile ponā ſepulcrū tuū: quia inho-
noratus es. Ecce ſup mōtes pedes eu-
angelizantis: et āunciantis pacem.
Celebra iuda feſtiuitates tuas z redde
vota tua: q̄a nō adiciet ultra ut pterā-
ſeat in te belial: vniuerſis interijt. ij.

Aſcendit qui diſpergat corā te: q̄
cuſtodiat obſidionē. Contem-
plare viam: cōforta lumbos: robora
virtutem valde. Quia reddidit domi-
nus ſuperbiam iacob: ſicut ſuperbiam
iſrl. Quia vaſtatores diſſipauerunt e-
os: z palmites eoz corruperūt. Clipeꝰ
fortiū eiꝰ ignitꝰ: viri exercitꝰ in coccine-
is. Ignee habene currus in die p̄para-
tionis eius: z agitatores aſſopiti ſunt.
In itineribz cōturbati ſunt: quadrige
colliſe ſunt in plateis. ſ Aſpectus eorū
quaſi lampades: q̄ſi fulgura diſcur-
rentia. Recordabit̄ fortiū ſuoz: ruent
in itineribz ſuis. Velociter aſcendent
muros eius: et p̄parabit̄ umbraculū.
Porte fluuiorū aperte ſunt: et templū
ad ſolū dirutū. Et miles captiuus ad-
ductus eſt: et ancille eius minabant̄
gementes et colūbe: murmurantes in
cordibz ſuis. Et ninue. quaſi piſcina
aquarū aque eius: ipſi vero fugerunt.
State ſtate: et nō eſt q̄ reuertatur. Di-
ripite argentū diripite aurū: et nō eſt
finis diuitiarū ex oīnibz vaſis deſide-
rabilibus. Diſſipata et ſciſſa et dilace-
rata: et cor rabeſcens et diſſolutio ge-
niculorū et defectio in cūctis renibz: et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

facies omniū sicut nigredo olle. Ubi ē habitaclm leonū:et pascua catulox leonū? Ad quā iuit leo ut ingrederet illuc:catlus leonis.⁊ nō ē q̄ exterreat. Leo cepit sufficiēter catulis suis:et necauit leenis suis. Et impleuit preda speluncas suas:et cubile suū rapina. Ecce ego ad te dicit dñs exercituū: et succendam usq; ad fumū quadrigas tuas: et leunculos tuos comedet gladi⁹. Et exterminabo de tra predā tuam:⁊ nō audiet ultra vox nūcioꝝ tuoꝝ. iij

Ve ciuitas sanguinū:uniuersa mēdacij:dilaceratione plena. ſnō recedat a te rapina. Vox flagelli. et vox impetus rote. et equi fremētis.et quadrige ferucētis. et equitis ascendētis.⁊ micātis gladij.et fulgurātis haste.⁊ multitudinis interfecte. et grauis ruine:nec est finis cadauerū. Et corruent in corporibz suis ꝓpter multitudinē fornicationū meretricis speciose et grate et habētis maleficia: que vendidit gētes in fornicationibz suis:⁊ familias in maleficijs suis. Ecce ego ad te dicit dñs exercituū:et reuelabo pudenda tua in facie tua:⁊ ostendā in gentibus nuditatē tuā et regnis ignominiam tuam. Et ponā super te abominationes tuas:et contumelijs te afficiā: et ponam te in exemplum. Et erit oīs q̄ viderit te resiliet a te:et dicet. Vastata est niniue. Quis cōmouebit sup te caput? Unde queram consolatorem tibi? ſnunq̄d melior es ab alexādria populorum: qui habitat in fluminibus? Aque in circuitu eius: cuius diuitie mare:aque murꝰ eius. Ethiopia fortitudo eius et egiptus:et non est finis. Affrica ⁊ libies fuerunt in auxilio tuo: sed et ipsa in trāsmigratione ducta est in captiuitatē. Paruuli eius elisi sunt ī capite omniū viaꝝ:et super inclitos eiꝰ miserūt sortē:et oēs optimates eiꝰ affixi sunt ī cōpedibz. Et tu ergo inebriaris ⁊ eris despecta:⁊ quares tu auxiliū ab inimico. Oēs munitiones tue sicut ficꝰ cū grossis suis: si cōcussę fuerint cadēt ī os comedētis. Ecce pplus tuꝰ: mlieres ī medio tui. Inimicis tuis ad apertionē pādent porte terre tue:deuorabit ignis vectes tuos. Aquā ꝓpter obsidionē hauri tibi:exterrue munitiones tuas. Intra ī lutū ⁊ calca: subiges rene laterem. Ibi comedet te ignis:peribis gladio:deuorabit te ut brucꝰ. Cōgregare ergo ut brucꝰ: mlteplicare ut locusta. Plures fecisti negociationes tuas:ꝙ stelle sunt celi. Brucꝰ expāsus est:⁊ auolauit. Custodes tui ꝙsi locuste:⁊ paruuli tui ꝙsi locuste locuste:q̄ sident ī sepibz ī die frigoris. Sol ortꝰ est ⁊ auolauerūt:et nō est cognit⁹ locꝰ eaꝝ ubi fuerīt. Dormitauerūt pastores tui rex assur: sepelientur principes tui. Latitauit pplus tuꝰ in mōtibz:⁊ nō est q̄ cōgreget. ſnō ē obscura cōtritio tua:pessima est plaga tua. Omnes q̄ audierūt auditionē tuā:cōpresserūt manū tuā sup te. Quia super quē nō trāsiit malicia tua semp? Explicit naum ꝓpha Incipit abacuc ꝓpha.j.

Onus qđ vidit abbacuc propheta. Usq; quo dñe clamabo: et non exaudies? Vociferabor ad te vim patiens:et nō saluabis? Quare ostendisti michi iniquitatē ⁊ laborē:videre predā et iniusticiā contra me? Et factū est iudiciū: et cōtradictio potencior. Propter hoc latarata est lex:et nō puenit usq; ad finē iudiciū. Quia impius ꝑualet aduersus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

iustū: propterea egredit iudiciū quer-
sum. Aspicite in gentibz z videte z am-
miramini et obstupescite: quia opus
factū est in diebz vestris: qđ nemo cre-
det cū narrabit. Quia ecce ego suscita-
bo chaldeos gentē amarā z velocem
ambulātem sup latitudinem terre: ut
possideat tabernacula nō sua. Horri-
bilis et terribilis est: ex semetipa iudici-
um et onus ei⁹ egrediet. Leuiores par-
dis equi eius: et velociores lupis ve-
spertinis: et diffundētur equites ei⁹. E-
quites nāq; eius de lōge venient: vo-
labūt quasi aquila festinās ad comme-
dendū. Omnes ad pdam venient: fa-
cies eoz vent⁹ urens. Et congregabit
quasi arenā captiuitatē: et ipe de regi-
bus triumphabit: et tyrānī ridiculi e-
ius erūt. Ipse sup oēm munitionē
ridebit: z cōportabit aggerē et capiet
eā. Tūc mutabit spiritus: z pertransibit
et corruet. Hec est fortitudo eius dei sui.
Nūquid nō tu a principio dne deus
meus sancte meus: et nō morimur?
Domine in iudiciū posuisti eū: et fortē
ut corriperes fundasti eū. Mūdi sunt
oculi tui ne videas malū: et respicere
ad iniquitatē non poteris. Quare nō
respicis super inique agentes: z tacres
deuorāte impio iustiorē se? Et facies
homines quasi pisces maris: z ōne re-
ptile non habēs principē. Totū in ha-
mo sublevauit: traxit illud in sagena
sua: z congregauit in rete suū. Sup hoc
letabitur z exultabit: propterea immo-
labit sagene sue: z sacrificabit reti suo.
Quia in ipsis incrassata ē pars eius:
et cibus eius electus. Propter hoc er-
go expandit sagenam suam: et sem-
per interficere gentes non parcet. ij.

Super custodiā meā stabo: z figā
gradum super munitionem. Et
cōtemplabor ut videā quid dicat mi-
chi: et quid respōdeā ad arguentē me.
Et respōdit michi dns. et dixit. Scribe
visum et explana eū super tabulas: ut
percurrat qui legerit eū. Quia adhuc
visus procul: z apparebit in finē et non
mētietur. Si morā fecerit expecta illū:
quia ventiēs veniet et nō tardabit. Ec-
ce qui incredulus est: nō erit recta ani-
ma eius in semetipso. Justus aūt in fi-
de sua vivet. Et quomō vinū potātem
decipit: sic erit vir superbus z nō decora-
bitur. Qui dilatauit quasi infernus
animā suā: z ipi quasi mors: z nō ad-
impletur. Et cōgregauit ad se oēs
gentes z coacervauit ad se omnes po-
pulos. Nūquid nō omnes isti sup eū
parabolā sumēt: z loquelā enigmatū
eius? Et dicet. Ve ei: qui multiplicat
nō sua. Usquequo et aggrauat contra
se densum lutū? Nūquid non repente
cōsurgēt qui mordeant te? Et suscita-
būtur lacerantes te: et eris in rapinā
eis. Quia tu spoliasti gentes multas.
spoliabūt te oēs qui reliqui fuerint
de pplis: propter sanguinē hominis
et iniquitatē terre ciuitatis. et omniū
habitantiū in ea. Ve qui cōgregat a-
uaritiā malā domui sue: ut sit in excel-
so nidus ei⁹: et liberari se putat de ma-
nu mali. Cogitasti cōfusionē domui
tue: cōscidisti pplos multos: et peccauit
anima tua. Quia lapis de pariete cla-
mabit et lignū quod inter iuncturas
edificiorū est respōdebit. Ve qui edi-
ficat ciuitatem in sanguinibus: z pa-
rat urbē in iniquitate. Nūquid non
hec sunt a dño exercituū? Laborabūt
enī pli in multo igni: et gentes in va-
cuū et deficient. Quia replebit terra ut
cognoscant gloriā dñi: quasi aque o-
periētes mare. Ve qui potū dat amico

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

suo·mittens fel suū:et inebrians ut aspiciat nuditatē eius. Repletꝰ ē ignominia pro gloria. Bibe tu quoqꝫ:et obstupesce. Circūdabit te calix dextere dñi: et vomitꝰ ignominie sup gloriā tuā. Quia iniquitas libani operiet te:et vastitas animaliū deterrebit eos:de sanguinibꝫ hominis et iniquitate terre et ciuitatis:et omniū habitātium in ea. Quid pdest sculptile quia sculpsit illud fictor suꝰ conflatile et ymaginē falsā: quia speranit in figmēto fictor eius ut faceret simulacra muta? Ve qui dicit ligno expergiscere: surge lapidi tacēti. Numquid ipse docere poterit? Ecce iste coopertꝰ est auro et argēto:et omnis spiritus nō est in visceribus eius. Dominꝰ aūt in templo sancto suo:sileat a facie eius omnis terra. Dñi abacuc pphete pro ignorantiis.

Domine audiui auditionē tuā:et timui. Dñe opus tuū:in medio āno rū viuifica illud. In medio āno rū notū facies:cū iratꝰ fueris misericordie recordaberis. Deus ab austro veniet:et sanctꝰ de mōte pharan. Semper. Operuit celos gloria eiꝰ:et laudis eiꝰ plena est terra. Splēdor eiꝰ ut lux erit: cornua in manibus eiꝰ. Ibi abscondita ē fortitudo eiꝰ:āte faciē eiꝰ ibit mors. Egrediet dyabolꝰ āte pedes eiꝰ: stetit et mēsus est terrā. Aspexit et dissoluit gentes:et cōtriti sunt mōtes seculi. Incuruati sunt colles mūdi:ab itineribꝫ eternitatis eiꝰ. Pro iniquitate vidi tentoria ethiopie: turbabūtur pelles terre madian. Numquid i fluminibꝫ iratus es dñe:aut in fluminibꝫ furor tuꝰ:uel in mari indignatio tua? Qui ascendes sup equos tuos: et quadrige tue saluatio. Suscitās suscitabis arcum tuū:iuramēta tribubus que locutꝰ es. Hemp. Fluuios scindēs terre:viderūt te et doluerūt mōtes:gurges aquarū trāsiit. Dedit abissus vocē suā:altitudo manus suas leuauit. Sol et luna steterūt in habitaculo suo: in luce sagittarū tuaꝝ ibūt:in splendore fulgurātis haste tue. In fremitu cōculcabis terrā:et in furore obstupefacies gentes. Egressus est in salutē pp̄li tui: in salutem cū christo tuo. Percussisti caput de domo impiꝫ: denudasti fundamētū usq; ad collū. Hemp. Maledixisti sceptris eiꝰ:capiti bellatoꝝ eius:venientibus ut turbo ad dispergendū me. Exultatio eoꝝ: sicut eiꝰ qui deuorat pauperē in abscōdito. Viā fecisti in mari equis tuis:in luto aquarꝫ multarꝫ. Audiui et conturbatꝰ est uēter meus:a voce contremuerūt labia mea. Ingrediat putredo in ossibus meis:et subter me scateat. Vt requiescā in die tribulatōnis: ut ascendā ad pp̄lum accinctū nostrum. Ficus enī nō florebit:et nō erit germē in vineis. Mentietur opus oliue:et arua nō afferent cibū. Abscidet de ouili pecus:et nō erit armētū in presepibus. Ego aūt in dño gaudebo:et exultabo in deo ihesu meo. Deus dñs fortitudo mea:et ponet pedes meos quasi cerui. Et super excelsa mea deducet me victor:in psalmis canētē. Explicit abacuc pphā incipit sophonias pphā.

Verbū dñi qd factū est ad sophoniam filiū chusi filiꝫ godolie filiꝫ amasie filiꝫ ezechie: in diebꝫ iosie filiꝫ āmon regis iuda. Congregās cōgregabo oīa a facie terre dicit dñs:cōgregās hominē et pecus:congregās volatilia celi et pisces maris. Et ruine impiorum erunt:et

disperdā hoīes a facie terre dicit dñs.
Et extendā manū meā sup iudā z sup
omnes habitātes iherusalē:et disper-
dam de loco hoc reliquias baal z no-
mina edituoꝝ cū sacerdotibz:et eos q̄
adorāt super tecta militiā celi.et ado-
rant z iurāt in domino z iurāt in mel-
chon:z qui auertūtur de post tergum
dñi:et qui nō quesierūt dñm:nec inue-
stigauerūt eum. Silete a facie dñi dei:
quia iuxta ē dies dñi. Quia ꝓparauit
deus hostiā:sanctificauit vocatos su-
os. Et erit:in die hostie dñi visitabo
sup principes et sup filios regū et sup
omnes qui induti sunt veste perigri-
na. Et visitabo super omnem qui ar-
rogantet ingreditur sup limen in die
illa:qui cōplent domū dñi dei sui:ini-
quitate et dolo. Et erit in die illa dicit
dñs vox clamoris a porta pisciū et u-
lulatꝰ a secunda:et contritio magna a
collibz. Vlulate habitatores pile. Cō-
ticuit omīs ꝑ̄pl̄us chanaan:disperie-
rūt omnes inuoluti argento. Et erit:in
tempore illo scrutabor ihrlm in luce-
nis et visitabo super viros defixos in
fecibus suis:qui dicūt in cordibz suis.
Non faciet bene dñs:z nō faciet ma-
le. Et erit fortitudo eoꝝ in direptionē:
et domꝰ eoꝝ in desertū. Et edificabūt
domos et nō habitabūt:z plātabūt
vineas et nō bibēt vinū eaꝝ. Iuxta est
dies domini magnꝰ:iuxta est z velox
nimis. Vox diei dñi amara:tribula-
bit ibi fortis. Dies ire dies illa.dies
tribulationis z angustie:dies calami-
tatis et miserie.dies tenebraꝝ z caligi-
nis.dies nebule et turbinis:dies tu-
be et clangoris sup ciuitates munitas
et sup angulos excelsos. Et tribulabo
homines:z ambulabūt ut ceci:quia
domino peccauerunt. Et effundetur
sanguis eoꝝ sicut humꝰ:et corpora e-
orū sicut stercora. Sed et argentū eoꝝ
et aurū eoꝝ nō poterit liberare eos:in
die ire dñi. In igne zeli eius deuorabit
omnis tra:qa consumatione cū festinati-
one faciet cūctis habitātibz terrā. ij.
Congregamini congregamini gens nō
amabilis:priusq̄ pariat iussio
quasi puluerē trāseuntē diē:antеq̄ ve-
niat sup vos ira furoris dñi. Querite
dñm omnes māsueti terre:qui iudicium
eius estis operati. Querite iustū queri-
te māsuetū:si quo modo abscōdamini
in die furoris dñi. Quia gaza de-
structa erit:et ascalon in desertū. Azo-
tū in meridie ejicient:et accaron eradi-
cabitur. Ve qui habitatis funiculū
maris:gens predatoꝝ. Verbū dñi sup
vos chanaan terra philistinorum:et
disperdā te ita ut nō sit inhabitator. Et
erit funiculus maris requies pastorū:
z caule pecorū. Et erit funiculus eiꝰ qui
remāserit de domo iuda. Ibi pascent
in domibz ascalonis:ad vesperꝝ requi-
escent. Quia visitauit eos dñs deꝰ eoꝝ:
et auertet captiuitatē eoꝝ. Audiui op-
probriū moab z blasphemias filioꝝ
amon que exprobrauerūt ꝓpl̄o meo:z
magnificati sunt sup tmīnos eorum.
Propterea viuo ego dicit dñs exercitu-
um:deus israhel. Quia moab ut sodo-
ma erit et filij amon quasi gomorra:
siccitas spinarū et acerui salis:et deser-
tū usq; in eternū. Reliquie ꝓpl̄i mei di-
ripiēt illos:reliqui gentis mee posside-
bunt illos. Hoc enī eis eueniet pro su-
perbia sua:qua blasphemauerunt et
magnificati sunt super ꝓpl̄m dñi exerci-
tuū. Horribilis dñs sup eos:z attenu-
abit omnes deos terre. Et adorabūt eū
viri de loco suo:omnes insule gentiū.
Sed z vos ethiopes:interfecti gladio

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

meo eritis. Et extendet manū suā sup aquilonē: et perdet assur. Et ponēt spe-ciosam in solitudinē et in inuiū: z ōnē desertū. Et accubabūt in medio eius greges· oēs bestie gentiū: et onocro-talus et ericiꝰ in liminibz eius mora-būtur. Vox cātātis in fenestra: ruruꝰ in supliminari: quoniā attenuabo ro-bur eiꝰ. Hec est ciuitas gloriosa habi-tās in cōfidentia: que dicebat in corde suo. Ego sum: et extra me nō est alia āplius. Quomodo facta est in desertū: cubile bestie? Oēs qui trāsit per eā si-bilabit: et mouebit manū suā. iij

Que prouocatrix z redēpta ciuitas. colūba. Nō audiuit vocē: et nō suscepit disciplinā. In dño nō est con-fisa: ad deū suū nō appropinquauit. Principes eiꝰ in medio eius: quasi le-ones rugientes. Iudices eius lupi ve-spere: nō relinquebant in mane. Pro-phete eiꝰ vesani: viri infideles. Sacer-dotes eius polluerūt sanctū: iniuste e-gerūt otra legem. Dominꝰ iustꝰ in me-dio eius: nō faciet iniquitatē. Mane mane iudiciū suū dabit in luce: z nō abscōdetur. Nesciuit aūt iniquus cō-fusionē. Disperdidi gentes: et dissipati sunt anguli earū. Desertas feci vias e-orū: dū nō est qui transeat. Desolate sunt ciuitates eorū: nō remanēte viro neq; ullo habitatore. Dixi. Attamē timebis me· suscipies disciplinam. Et nō peribit habitaculū eiꝰ: ppter oīa in quibz visitaui eā. Verūtamen diluculo surgentes corruperūt oēs cogi-tationes suas. Quapropter exspecta me dicit dñs in die resurrectionis mee in futurū: quia iudiciū meū ut cōgre-gem gentes et colligā regna. Et effun-dam sup eos indignationem meam: omnē irā furoris mei. In igne enim zeli mei deuorabit omnis terra. Quia tūc reddā ppls labiū electū: ut inuo-cent omnes nomen dñi: et seruiant ei humero uno. Vltra flumina ethiopie· inde supplices mei: filij dispersoꝝ me-oꝝ deferēt munꝰ michi. In die illa nō cōfunderis sup cunctis adinuentioni-bus tuis: quibz preuaricata es in me. Quia tūc auferā de medio tui magni loquos supbie tue: et nō adicies exal-tari amplius in mōte sancto meo. Et derelinquā in medio tui ppl'm paupe-rem et egenū: z sperabūt in nomine do-mini. Reliquie israhel nō facient iniqui-tatem nec loquētur mēdaciū: et nō in-uenietꝰ in ore eoꝝ lingua dolosa. Quo-niā ipsi pascentur z accubabūt: z non erit qui exterreat. Lauda filia syon: iu-bilato isrl'. Letare et exulta israhel in o-mni corde filia iherusalē. Abstulit do-minꝰ iudiciū tuū: auertit inimicos tu-os. Rex isrl' dñs in medio tui: nō time-bis malū ultra. In die illa dicetur ihe-rusalē. Noli timere syon: nō dissoluā-tur manꝰ tue. Dominꝰ deus tuus in medio tui fortis: ipe saluabit. Gaude-bit super te in letitia: silebit in dilectio-ne tua: et exultabit sup te in laude. Fu-gas qui a lege recesserant congregabo quia ex te erant: ut non ultra habeas super eis opprobrium. Ecce ego inter-ficiam omnes qui afflixerunt te in tpe illo: et saluabo claudicantem: et eam que ejecta fuerat congregabo. Et po-nam eos in laudē z in nomen in oīi terra confusionis eorū: in tpe illo quo adducā vos: z in tpe quo congregabo vos. Dabo enī vos in nomē z in lau-dem omnibus populis terre: cum con-uertero captiuitatem vestram corā ocu-lis vestris dicit dñs. Expl' sophonias

Incipit aggeus pheta·

In anno secūdo darij regis in mense
sexto in die una mēsis factū est verbū
dñi in manu aggei prophete ad zoro-
babel filiū salathiel ducem iuda: et ad
ihesum filiū iosedech sacerdotem ma-
gnū dicēs. Hec ait dñs exercituum di-
cens. Popul⁹ iste dicit. Nondū venit
tempus dom⁹ dñi edificāde. Et factū
est verbū dñi i manu aggei pphete di-
cens. Nūquid tempus vobis est ut ha-
bitetis in domibz laqueatis: et dom⁹
ista deserta? Et nūc hec dicit dñs exer-
cituū. Ponite corda vestra super vias
vestras. Seminastis multū: et intuli-
stis parū. Comedistis: et non estis sa-
ciati. Bibistis: et nō estis inebriati. O-
peruistis vos: et nō estis calefacti. Et
qui mercedes congregauit: misit eas
in sacculū pertusum. Hec dicit dñs ex-
ercituū. Ponite corda vestra sup vias
vestras. Ascendite in mōtem portate
lignum: et edificate domū et accepta-
bilis michi erit: et glorificabor dicit
dñs. Respexistis ad amplius: et ecce
factū est minus. Et inculistis i domū:
et exsufflaui illud. Quā ob causā dicit
dñs exercituū? Quia dom⁹ mea deser-
ta est: et vos festinastis unusquisq; in do-
mū suam. Propter hoc sup vos pphi-
bin sunt celi ne darent rorem: et terra
prohibita est ne daret germen suū. Et
vocaui siccitatem sup terrā et sup mō-
tes et sup triticū et sup vinū et sup oleū
et quecūq; pfert humus: et sup homines
et sup iumēta: et sup omnē laborem
manuū. Et audiuit zorobabel filius
salathiel et ihesus filius iosedech sacer-
dos magnus et omnes reliquie pplī
vocem dei sui et verba aggei pphete si-
cut misit eū dñs deus eorū ad eos: et
timuit dñis pplus a facie dñi. Et di-
xit aggeus nūcius dñi de nūciis dñi
populo dicens. Ego vobiscū dicit do-
minus. Et suscitauit deus spiritū zo-
robabel filij salathiel ducis iuda et spi-
ritū ihesu filij iosedech sacerdotis ma-
gni et spiritū reliquorū de omni popu-
lo: et ingressi sunt et faciebant opus
in domo domini exercituū dei sui. ij.
In die vicesima et quarta mensis in se-
xto mense in anno secundo darij regis
in septimo mēse vicesima et pma mē-
sis: factū est verbum domini in manu
aggei pphete dicēs. Loquere ad zoro-
babel filiū salathiel ducē iuda et ad
ihesum filiū iosedech sacerdotē magnū:
et ad reliquos pplī dicēs. Quis in vo-
bis est derelictus qui vidit domū istā
in gloria sua prima? Et quid vos vi-
detis hanc nūc? Nunquid nō ita est
quasi nō sit in oculis vrīs? Et nūc con-
fortare zorobabel dicit dñs: et confor-
tare ihesu fili iosedech sacerdos magne:
et confortare omnis pplus terre dicit
dom⁹ exercituū et facite: quoniā ego
vobiscū sum: dicit dñs exercituū. Ver-
bū qd placui vobiscū cū egredereme-
ni de terra egipti: et spiritus⁹ meus erit i
medio vestrū. Nolite timere: quia hec
dicit dñs exercituum. Adhuc unum
modicū est: et ego cōmouebo celum et
terrā et mare et aridam. Et mouebo o-
mnes gentes: et veniet desideratus cun-
ctis gentibz. Et implebo domū istam
gloria: dicit dñs exercituū. Meū ē ar-
gentū et meū est aurū: dicit dñs exerci-
tuū. Magna erit gloria dom⁹ istius
nouissime plusq; prime: dicit dñs ex-
ercituū. Et in loco isto dabo pacē: dicit
dominus exercituum. In vicesima et
quarta noni mensis in anno secūdo
darij regis: factū est verbū domini ad
aggeum pphetā dicens. Hec dicit dñs
exercituū. Interroga sacerdotes legem

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dicēs. Si tulerit homo carnē sanctificatam in ora vestimēti sui et tetigerit de summitate eius panem aut pulmētum aut vinū aut oleū aut omnem cibum: nunquid sanctificabit? Respondentes aūt sacerdotes dixerunt. Non. Et dixit aggeus. Si tetigerit pollut⁹ in anima ex oñibz hijs nunqd contaminabit? Et respōderūt sacerdotes: et dixerūt. Cōtaminabit. Et respōdit aggeꝰ et dixit. Sic ꝓplus iste et sic gens ista āte faciē meā dicit dñs: et sic oñe opus manuū eoꝝ: et oñia que obtulerunt michi cōtaminata erūt. Et nūc ponite corda vestra a die hac et supra anteqū ponerēt lapis super lapidē in templo domini: cum accederetis ad acervum viginti modiorum et fierent decem: et intraretis ad torcular ut exprimeretis quinquaginta lagenas et fiebant viginti. Percussi vos vento urente: et aurugine et grandine oñia opera manuū vestrarū: et non fuit in vobis qui reverteretur ad me dicit dominus. Ponite corda vestra ex die ista et in futurum a die vicesima et quarta noni mēsis: a die qua fundamenta iacta sunt templi domini ponite super cor vestrum. Nunquid iam semen in germine est? Et adhuc vinea et ficꝰ et malogranatū et lignū olive non floruit. Ex die ista benedicā. Et factū ē verbū dñi secundo ad aggeum in vicesima et quarta mēsis dicēs. Loquere ad zorobabel ducē iuda dicēs. Ego moueo celum pariter et terram: et subuertam solium regnorum: et conteram fortitudinem regni gentium. Et subuertam quadrigam et ascensorem eius: et descendent equi et ascensores eorū: vir in gladio fratris sui. In die illo dicit dominus exercituum assumam te zorobabel fili salatiel serue meus dicit dñs: et ponā te ꝙsi signaculū: qa te elegi dicit dominꝰ exercituū. Explicit aggeus ꝓpheta Incipit zacharias ꝓphā·j·

A mense octauo in anno secundo darij regis: factū est verbū dñi ad zachariam filiū barachie filij addo ꝓphetā. Iratus est dñs sup pres vestros ira cū dia. Et dices ad eos. Hec dicit dñs exercituū. Conuertimini ad me ait dñs exercituū: et conuertar ad vos dicit dñs exercituū. Ne sitis sicut patres vestri ad quos clamabāt prophete priores dicentes hec dicit dñs exercituū· conuertimini de viis vestris malis et cogitationibus vestris pessimis: et non audierunt neq; attenderūt ad me dicit dñs. Patres vri ubi sunt et ꝓphete? Numqd in sempiternū viuēt? Verūtamē verba mea et legitima mea q̄ mādaui seruis meis prophetis: nunquid non cōprehenderūt patres vestros? Et conuersi sunt et dixerūt. Sicut cogitauit dñs exercituū facere nobis secūdū vias nostras et secūdū adinuentiones nras: fecit nobis. In die vicesima et quarta undecimi mensis sabbath in anno secundo darij: factū est verbū domini ad zachariā filiū barachie filij addo prophetā dicēs. Vidi per nocte: et ecce vir ascendēs sup equū rufum· et ipse stabat inter murteta que erant in profundo: et post eū equi rufi varij et albi. Et dixi. Qui sunt isti dñe mi? Et dixit ad me angelꝰ dñi qui loquebat in me. Ego ostendā tibi quid sint hec. Et respōdit vir qui stabat inter murteta et dixit. Isti sunt quos misit dñs: ut perambulent terram. Et respondērūt angelo dñi q̄ stabat inter murteta: et dixerūt. Perābulauimꝰ terrā: et ecce oñis terra habitat̄ et quiescit. Et respondit

angelus dñi ⁊ dixit. Domine exercituum usq; quo tu nō miserebe|ris ihe|rusalem et urbiū iuda quibꝫ iratus es? Iste iam septuagesimus annꝰ est. Et respōdit dñs angelo qui loquebatur in me verba bona: verba cōsolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Zelatus sum ihrlm et syon zelo magno. Et ira magna ego irascor sup gentes opulentas: quia ego iratus sum parū: ipsi vero adiuuauerūt in malū. Propterea hec dicit dominus. Reuertar ad ihrlm in misericordijs: et domꝰ mea edificabit in ea ait dñs exercituū: et perpendiculū extendet sup ihrlm. Adhuc clama dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Adhuc affluent ciuitates mee bonis: et consolabit adhuc dñs syon: ⁊ eliget adhuc ihrlm. Et leuaui oculos meos et vidi: et ecce quatuor cornua. Et dixi ad angelū qui loquebat in me. Quid sunt hec? Et dixit ad me. Hec sunt cornua: que ventilauerūt iudam et isrl et ihrlm. Et ostendit michi dñs quatuor fabros. Et dixi. Quid isti veniunt facere? Qui ait dicens. Hec sunt cornua que ventilauerūt iudam per singulos viros: ⁊ nemo illorum leuauit caput suū. Et venerūt isti deterrere ea: ut deiciāt cornua gēriū q̄ leuauerūt cornua sup terrā iuda: ut dispergerēt eā. iij.

Et leuaui oculos meos et vidi: et ecce vir et in manu eiꝰ funiculus mensorū. Et dixi. Quo tu vadis? Et dixit ad me. Vt metiar iudeā ⁊ ihrlm quāta sit latitudo eius: et quāta longitudo eius. Et ecce angelꝰ qui loquebatur in me egrediebat: et alius angelus egrediebat in occursum eius: ⁊ dixit ad eū. Curre: loquere ad puerū istū dicens. Absq; muro habitabit ihrusalē pre multitudine hominū et iumētorū in medio eius. Et ego ero ei ait dñs murꝰ ignis in circuitu: et in gloria ero in medio eiꝰ. O o fugite de terra aquilonis dicit dñs: quoniam in quatuor ventos celi dispersi vos dicit dñs. O syon fuge que habitas apud filiā babilonis: quia hec dicit dñs exercituū. Post gloriā misit me ad gentes: que spoliauerūt vos. Qui enī tetigerit vos: tangit pupillam oculi mei. Quia ecce ego leuo manū meā super eos: et erūt prede his qui seruiebant sibi: ⁊ cognoscetis quia dñs exercituum misit me. Lauda et letare filia syon: qꝛa ecce ego venio et habitabo in medio tui ait dñs. Et applicabuntur gentes multe ad dñm in die illa: ⁊ erūt michi in pplm. Et habitabo in medio tui: et scies quia dñs exercituū misit me ad te. Et possidebit dñs iudā et partem suā in terra sanctificata: ⁊ eliget ihrlm. Vileat omnis caro a facie dñi: quia cōsurrexit de habitaculo sācto suo. iiij

Et ostendit michi dñs ihesum sacerdotem magnū stantem corā angelo dñi: et sathan stabat a dextris eius ut aduersaret ei. Et dixit dñs ad sathan. Increpet dñs in te. Sathan: et increpet dominꝰ in te qui elegit ihrusalē. Nunquid non iste torris est eruus de igne? Et ihesus erat indutꝰ vestibus sordidis: et stabat ante faciem angeli. Qui respondit: et ait ad eos q̄ stabant corā se dicens. Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abstuli a te iniquitatem tuam: ⁊ indui te mutatorijs. Et dixit. Ponite cidarim mundā super caput eius. Et posuerūt cidarim sup caput eius mundā: ⁊ induerūt eū vestibus. Et āgelus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dñi stabat:et contestabatur angelus dñi ihesum dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Si in vijs meis ambulaueris et custodiā meā custodieris:tu quoq; iudicabis domū meā z custodies atria mea:et dabo tibi ambulātes de hijs q̄ nūc hic assistūt. Audi ihus sacerdos magne:tu et amici tui qui habitāt coram te:quia viri portendētes sunt. Ecce enī ego adducā seruū meū oriētem: quia ecce lapis quē dedi coram ihesu:super lapidē unū septē oculi sunt. Et ecce ego celabo sculpturā eius ait dñs exercituū: et auferam iniquitatem terre illius in die una. In die illa dicit dominus exercituum:vocabit vir amicum suū subter vineā et subter ficū. iiij.

Et reuersus est angelus qui loquebatur ī me:z suscitauit me quasi virū qui suscitat̄ de somno suo. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Vidi:et ecce candelabrū aureū totū·et lampas eius sup caput ipi9:z septem lucerne eius sup illud:et septē infusoria a lucernis que erāt sup caput eius: et due olive sup illud:una a dextris lampadis·et una a sinistris eius. Et respōdi:et aio ad angelū qui loquebat̄ in me dicens. Quid sunt hec dñe mi? Et respondit angel9 qui loquebat̄ in me: et dixit ad me. Nunquid nescis quid sunt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et respōdit:z ait ad me dicens. Hoc est verbum dñi ad zorobabel dicens. Non in exercitu nec in robore:sed in spiritu meo dicit dñs exercituū. Quis tu mōs magne coram zorobabel in planū? Et educet lapidē primariū: et exequabit gratiā gratie eius. Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Manus zorobabel fundauerūt domū istā: et manus ei9 perficiēt eā:et scietis quia dñs exercituū misit me ad vos. Quis enī despexit dies paruos? Et lerabūtur:et videbunt lapidē stagneum in manu zorobabel. Septē sunt isti oculi dñi:qui discurrūt in uniuersam terrā. Et respondi:et dixi ad eū. Quid sunt due olive iste ad dexteram candelabri et ad sinistrā ei9? Et respondi secūo:et dixi ad eū. Quid sūt due spice oliuarū que sunt iuxta duo rostra aurea:in quibz sunt suffusoria ex auro? Et ait ad me dicēs. Nūquid nescis q̄d sūt hec? Et dixi. Nō dñe mi. Et dixit. Isti sūt duo filij olei splendoris:q̄ assistūt dñatori uniuersi tre. v.

Et cōuersus sū:z leuaui oculos meos et vidi:z ecce volumē volās. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Ecce ego video volumē volās:lōgitudo ei9 viginti cubitorū:z latitudo ei9 decem cubitorū. Et dixit ad me. Hec est maledictio que egredietur sup faciē omnis terre:quia omnis fur sicut ibi scriptū est iudicabitur:z omnis iurās ex hoc similiter iudicabit̄. Educā illud dicit dñs exercituū:z veniet ad domū furis z ad domū iurantis in nomine meo mendaciter·et cōmorabit̄ in medio domus eius: et cōsumet eū et ligna eius et lapides eius. Et egressus ē angelus qui loquebat̄ in me:et dixit ad me. Leua oculos tuos et vide. Quid est hoc q̄ egreditur? Et dixi. Quidnam est? Et ait. Hec est anfora egrediens. Et dixit. Hec est oculus eorum in uniuersa terra. Et ecce talētum plumbi portabat̄. et ecce mulier una sedens in medio anfore. Et dixit. Hec ē impietas. Et proiecit eā in medio anfore:et misit massam plumbeam in os eius. Et leuaui oculos meos et vidi:et ecce due mulieres egredientes:et spiritus in alis earū. Et habebāt alas quasi alas milui:et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

leuauerunt anforā inter terram et celū.
Et dixi ad angelū qui loquebat in me.
Quo iste deferūt anforā ⁊c. Et dixit ad
me. Vt edificet ei dom⁹ i terra sennaar:
et stabiliat et ponat ibi sup basem suā.
Et cōuersus sum: et leuaui vj.
oculos meos et vidi: et ecce qua-
tuor quadrige egredientes de medio du-
orū montiū: et montes montes ærei. In
quadriga prima equi rufi: in quadri-
ga secūda equi nigri in quadriga tercia
equi albi: et in quadriga quarta equi va-
rij et fortes. Et respōdi: et dixi ad ange-
lū qui loquebat in me. Quid sunt hec
dñe mi⁹ ⁊c. Et respondit angelus: et ait
ad me. Isti sunt quatuor venti celi: qui e-
grediūtur ut stent corā dñatore omnis
terre. In qua erat equi nigri egrediebā-
tur in terrā aquilonis: et albi egressi
sunt post eos: et varij egressi sunt ad
terrā austri. Qui aūt erat robustissimi
exierūt: et querebāt ire et discurrere per o-
mnē terrā. Et dixit. Ite: et perambulate
terrā. Et perambulauerūt terrā. Et vo-
cauit me: et locut⁹ est ad me dicēs. Ec-
ce qui egrediūtur in terrā aquilonis:
requiescere fecerūt spiritū meū in terra
aquilonis. Et factū est verbū dñi ad
me dicens. Sume a translmigratione
ab oldai et a tobia et ab idaia et ve-
nies tu in die illa et intrabis domū io-
sye filij sophonie qui venerūt de babi-
lone: et sumes aurū et argentū et facies
coronas et pones in capite ihesu filij
iosedech sacerdotis magni: et loqueris
ad eū dicens. Hec ait dñs exercituum
dicēs. Ecce vir: oriens nomē eius. Et
subter eū orietur: et edificabit templū
dñi: et ipe extruet templū dñi. Et ipse
portabit gloriā: et sedebit et dñabitur
sup solio suo. Et erit sacerdos sup so-
lio suo: et cōsiliū pacis erit inter illos
duos. Et corone erūt helem et thobie
et idaie et hen filio sophonie: memoria-
le in templo dñi. Et qui procul sunt
venient et edificabūt in templo dñi: et
scietis quia dominus exercituum mi-
sit me ad vos. Erit aūt hoc: si auditu
audieritis vocē dñi dei vestri. vij.
Et factū est in anno quarto darij
regis: factum est verbum dñi ad
zachariā in quarta mensis noni qui
est casleu. Et miserūt ad domū dei sa-
rasar et rogomelech et viri qui erāt cū
eis ad deprecandā faciē dñi: ut dicerēt
sacerdotibs dom⁹ dñi exercituū et pphe-
tis loquētes. Nūquid flendū ē michi
in quinto mense: uel sanctificare me
debeo sicut feci iam multis ānis ⁊c. Et
factū est verbū dñi exercituū ad me di-
cens. Loquere ad omnē pplm terre: et
ad sacerdotes dicens. Cū ieiunaretis
et plangeretis in quinto et septimo per
hos septuaginta ānos: nūquid ieiu-
niū ieiunastis michi ⁊c. Et cum comedi-
stis et bibistis: nunqd nō vobis come-
distis et vobismetipsis bibistis ⁊c. Nū-
quid nō hec sunt verba que locutus
est dñs in manu pphetaꝝ priorꝝ cū ad-
huc iherusalē habitaret et esset opule-
ta: ipa et urbes in circuitu ei⁹: et ad au-
strū et in campestribs habitaretur ⁊c. Et fa-
ctū est verbum dñi ad zachariā dicēs.
Hec ait dñs exercituū dicens. Iudiciū
verū iudicate: et misericordiā et miserā-
tiones facite unusquisq; cū fratre suo.
Et viduā et pupillū et aduenā et pau-
perem nolite calūniari: et malū vir fra-
tri suo non cogitet in corde suo. Et no-
luerūt attendere et auerterunt scapulā
recedētes: et aures suas aggrauauerūt
ne audirent: et cor suum posuerūt ut
adamātem ne audirēt legē et verba q̄
misit dominus exercituū i spiritu suo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſancto p manū ꝓphetaꝝ priorum. Et facta ē indignatio magna a dñō exercituū. Et factū ē: ſicut locutus ſum et non audierūt: ſic clamabūt et non exaudiā dicit dñs exercituū. Et diſperſi eos p omnia regna que neſciūt: et terra deſolata eſt ab eis eo q̄ non eſſet tranſiens z reuertens: z poſuerunt terram deſiderabilem in deſertum. viij.

Et factum ē verbū dñi exercituū dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Zelatus ſū ſyon zelo magno: z indignatione magna zelatus ſum eā. Hec dicit dñs exercituū: reūſus ſum ad ſyō: z habitabo in medio ihrlim. Et vocabitur iheruſalē ciuitas veritatis: z mōs dñi exercituū mons ſanctificatus. Hec dicit dñs exercituū. Adhuc habitabūt ſenes z anus in plateis ihrlim: et viri baculus in manu ei⁹ p̄ multitudine dierū. Et platee ciuitatis complebunt̄ infantibz: z puellis ludentibus in plateis eius. Hec dicit dñs exercituum. Si videbit̄ difficile in oculis reliquiarū ꝓpli huius in diebz illis: nunquid in oculis meis difficile erit dicit dñs exercituū? Hec dicit dñs exercituū. Ecce ego ſaluabo ꝓplm meum de terra orientis z de terra occaſus ſolis: z adducam eos z habitabūt in medio iheruſalē: z erunt michi in populū z ego ero eis in deū in veritate z in iuſticia. Hec dicit dñs exercituū. Confortentur manus vre qui auditis in hijs diebz ſimones iſtos per os ꝓphetarū: in die qua fundata ē domus dñi exercituū ut templū edificaretur. Siquidē ante dies illos merces hominū nō erat nec merces iumentorū erat: neq; introeūti et exeunti erat pax pre tribulatione: et dimiſi omnes homines vnūquenq; cōtra proximū ſuū. Nūc autem non iuxta dies p̄teres ego faciam reliquijs populi huius dicit dñs exercituū: ſed ſemen pacis erit. Vinea dabit fructum ſuū: z terra dabit germen ſuū. Et celi dabunt rorem ſuū: z poſſidere faciā reliquias ꝓpli huius vniuerſo hec. Et erit: ſicut eratis maledictio in gentibz domus iuda z domus iſrahel: ſic ſaluabo vos z eritis benedictio. Nolite timere. Confortentur manus vre: quia hec dicit dñs exercituū. Sicut cogitaui ut affligerem vos cum ad iracundiā prouocaſſent patres veſtri me dicit dominus et nō ſum miſertus: ſic conuerſus cogitaui i diebus iſtis ut benefaciā domui iuda z ihrlim. Nolite timere. Hec ſunt ergo verba q̄ facietis. Loquimini veritatem vnuſquiſq; cum proximo ſuo. Veritatē et iudicium pacis iudicate i portis veſtris: z vnuſquiſq; malū contra amicū ſuū ne cogitetis in cordibz veſtris: z iuramētū mendax ne diligatis. Omnia enī hec ſūt q̄ odi dicit dñs. Et factū eſt verbū dñi exercituū ad me dicens. Hec dicit dñs exercituū. Jeiunium quarti z ieiuniū quinti z ieiuniū ſeptimi et ieiuniū decimi erit domui iude in gaudiū z in letitiā: z i ſolēnitates preclaras. Veritatē tantū z pacem diligite. Hec dicit dñs exercituū. Vſque quo veniant populi z habitent in ciuitatibus mīcis: z vadant habitatores vnus ad alterū dicentes. Eamus z deprecemur faciem dñi: z queramus dominū exercituū. Vadam etiam ego. Et venient populi mīci z gentes robuſte ad querendū dñm exercituū in iheruſalem: z deprecandā faciem domini. Hec dicit dominus exercituū. In diebus illis in q̄bz apprehēdent decē hōies ex omnibz linguis gentiū: z apprehēdet fimbriā viri iudei dicētes: ibimus vobiſcū.

dum

Audiuim⁹ enī qñ de⁹ vobiscū ē. ix.
Onus verbi dñi in terra adrach ⁊ damasci requiei eius: quia dñs est oculꝰ hominis: et omniū tribuum isrl. Emath quoqꝫ in terminis eius: ⁊ tyrus et sydon. Assumpserūt quippe sibi sapientiā valde. Et edificauit tyrꝰ munitionē suā: et congeruauit argētū quasi humū: et aurū ut lutū platearū. Et ecce dñs possidebit eā: et percutiet in mari fortitudinē eiꝰ: ⁊ hec igni deuorabitur. Videbit ascalon ⁊ timebit: ⁊ gaza et dolebit nimis: et accaron quoniā cōfusa est spes eius. Et peribit rex de gaza: et ascalon non habitabitur. Et sedebit separator in azoto: et disperdam superbiā philistinoꝝ. Et auferam sanguinē eius de ore eius: et abominationes eius de medio dentiū eiꝰ. Et relinquet etiā ipe deo nostro: et erit ꝙsi dux in iuda: ⁊ accaron quasi iebuseus. Et circūdabo domū meā ex hijs q̄ militant michi euntes et reuertentes: et non trānsibit sup eos ultra exactor: quia nūc vidi in oculis meis. Exulta satis filia syon: iubila filia iherusalē. Ecce rex tuꝰ veniet tibi iustꝰ et saluator: ipe paup et ascendēs sup asinā: ⁊ sup pullū filium asine. Et disperdā quadrigā ex ephraim: et equū de iherusalē: et dissipabitur arcus belli. Et loquet pacē gentibꝫ: ⁊ potestas eiꝰ a mari usqꝫ ad mare: et a fluminibus usqꝫ ad fines terre. Tu quoqꝫ in sanguine testamēti tui emisisti vinctos tuos de lacu: in quo nō est aqua. Conuertimini ad munitionē iuncti spei. Hodie quoqꝫ ānuncians duplicia reddam tibi: quoniā extendi michi iudam quasi arcū: impleui terrā ephraim. Et suscitabo filios tuos syon super filios tuos grecia: et ponā te quasi gladiū fortiū. Et dñs deus sup eos videbit: et exibit ut fulgur iaculū eius. Et dñs deus in tuba canet: et vadet in turbine austri. Dominꝰ exercituum protiget eos: et deuorabūt et subicient lapidꝫ funde. Et bibentes inebriabunt quasi a vino: et replebūtur ut phiale: ⁊ quasi cornua altaris. Et saluabit eos dñs deus eoꝝ in die illa ut gregē ppli sui: qꝫ lapides sancti eleuabūt sup terrā eiꝰ. Quid enī bonū eiꝰ est: et quid pulcrū eiꝰ: nisi frumētū electoꝝ et vinum germinans virgines? x.
Petite pluuiā a dño in tpe serotino: et dñs faciet nubes et pluuiam imbris: et dabit eis singulis herbam in agro. Quia simulacra locuta sunt inutile: ⁊ diuini viderūt mendacium: et somniatores locuti sunt frustra et vane cōsolabantur. Idcirco adducti sunt quasi grex: affligent quia nō est pastor eis. Sup pastores iratꝰ est furor meꝰ: et sup hircos visitabo. Quia visitauit dñs exercituū gregem suū domū iuda: et posuit eos quasi equum glorie sue in bello. Ex ipso angulꝰ: et ex ipo paxillꝰ: ex ipo arcꝰ pliꝫ: et ex ipso egrediet omnis exactor simul. Et erunt quasi fortes: conculcātes lutū viarū in prelio. Et bellabūt quia dñs cū eis: et confundent ascensores equorū. Et cōfortabo domū iuda: et domū ioseph saluabo. Et conuertā eos quia miserebor eoꝝ: et erūt sicut fuerūt quādo nō proiecerā eos. Ego enī dñs deꝰ eoꝝ: et exaudiā eos. Et erunt ꝙsi fortes ephraim: et letabitur cor eorū quasi a vino. Et filij eoꝝ videbūt et letabūtur: et exultabit cor eoꝝ in dño. Sibilabo eis et cōgregabo illos: quia redemi eos. Et multiplicabo eos sicut ante fuerāt multiplicati: et seminabo eos in pplis. Et de longe recordabūtur mei: ⁊ viuēt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cū filijs suis et reūtenr̄. Et reducā eos de terra egipti: ⁊ de assirijs cōgregabo eos. Et ad terrā galaad et libani adducā eos: ⁊ nō inuenietur eis loc⁹. Et transijt in maris freto: et percutiet in marī fluctus: et cōfundētur oīa profunda fluminis. Et humiliabitur superbia assur: et sceptrum egipti recedet. Confortabo eos in domino: et in nomine eius ābulabūt dicit dñs. xj.

Aperi libane portas tuas: et comedat ignis cedros tuas. Vlula abies quia recidit cedr⁹: quoniā magnifici vastati sunt. Vlulate quercus basan: quoniā succisus est saltus munitus. Vox vlulat⁹ pastorū: quia vastata est magnificentia eox. Vox rugitus leonū: quoniā vastata est superbia iordanis. Hec dicit dñs deus meus. Pasce pecora occisionis: que qui possederāt occidebāt et nō dolebāt: ⁊ vendebāt ea dicētes. Benedict⁹ dñs: diuites facti sum⁹. Et pastores eox nō parcebāt eis: et ego nō parcā vltra super habitantes terrā dicit dñs. Ecce ego tradam homines · vnūquēq; in manu proximi sui · et in manu regis sui: ⁊ cōscindēt terrā ⁊ nō eruā de manu eox: ⁊ pascam pecus occisionis ꝑter hoc o pauperes gregis. Et assumpsi michi duas virgas: vnā vocaui decorē et alterā vocaui funiculū: et paui gregē. Et succidi tres pastores in mēse uno: et contracta est anima mea in eis. Siquidē et anima eorū variauit in me. Et dixi. Nō pascam vos. Quod moritur moriat̄: et quod succiditur succidatur: et reliqui deuorēt vnusquisq; carnē proximi sui. Et tuli virgā meā que vocabat̄ decus et abscondi eā: ut irritū facerē fedus meū quod percussi cū omnibs ꝑplis: et in irricū deductum est in die illa. Et cognouerunt sic pauperes gregis qui custodiūt michi: qa verbū dñi est. Et dixi ad eos. Si bonū est in oculis vr̄is afferte mercedē meā: et si nō · quiescite. Et appenderūt mercedem meā: triginta argenteos. Et dixit dñs ad me. Proice illud ad statuariū. Decorū preciū: quo appreciat⁹ sū ab eis. Et tuli trigīta argēteos: et proieci illos in domo dñi ad statuariū. Et ꝑscidi virgā meā secūdā que appellabatur funicul⁹: ut dissoluerē germanitatem inter iudā et israhel. Et dixit dñs ad me. Adhuc sume tibi vasa pastoris stulti. Quia ecce ego suscitabo pastorē in terra qui derelicta nō visitabit · dispersum nō queret: et cōtritū nō sanabit ⁊ id qđ stat nō enutriet: et carnes pinguiū comedet · et ungulas eorum dissoluet. O pastor et ydolū: derelinquēs gregem. Gladius sup brachium eius: ⁊ sup oculū dextrū ei⁹. Brachium eius aridit̄ siccabit̄: ⁊ oculus dexter ei⁹ tenebrescens obscurabit̄. xij.

Onus verbi dñi sup israhel. Dixit dñs extendēs celū et fundās terram: et fingens spiritū hominis in eo. Ecce ego ponā ihrlm supliminare crapule oīb⁹ ꝑplis in circuitu: sed ⁊ iuda erit in obsidione cōtra ihrlm. Et erit: in die illa ponā iherusalē lapidē oneris cūctis ꝑplis. Omnes qui eleuabunt eam concisione lacerabūtur: et colligētur adūsus eam oīa regna terre. In die illa dicit dñs ꝑcutiā omnē equū in stupore: et ascensorem ei⁹ in amentia. Et sup domū iuda aperiā oculos meos: et omnē equū ꝑplorū ꝑcutiā cecitate. Et dicent duces iuda in corde suo. confortentur michi habitatores iherusalē: in dño exercituū deo eorū. In die illa ponā duces iuda sicut caminum

ignis in lignis et sicut facem ignis in
feno:et deuorabūt ad dextrā ⁊ ad sini-
stram oēs pplos in circuitu. Et habi-
tabit iherusalē rursus in loco suo ī
iherusalē:et saluabit dns tabernacla
iuda sicut in principio:ut nō magnifi-
ce glorietr dom⁹ dauid:⁊ gloria ha-
bitantiū ihrlm nō magnificet super
proteget dns habitatores iherusalem.
Et erit qui offenderit ex eis in die illa
quasi dauid:et domus dauid quasi
deus:sicut angel⁹ dn̄i in aspectu eius. Et
erit in die illa querā conterere omnes
gentes que uenīūt cōtra iherusalē:⁊ ef-
fundā sup domū dauid et sup habi-
tatores iherusalē spiritū gratie ⁊ precū.
Et aspicient ad me quē cōfixerūt:et plā-
gent eū planctu q̄si super unigenitū:⁊ dole-
būt super eū ut doleri solet in morte pri-
mogeniti. In die illa magn⁹ erit plā-
ctus ī ihrlm sicut planct⁹ adrēmon:in
campo magedon. Et planget terra:
familie ⁊ familie seorsum. familie do-
mus dauid seorsum:et mulieres eorū
seorsum. familie dom⁹ nathan seorsū:
et mulieres eorū seorsum. familie do-
mus leui seorsum:et mulieres eorum
seorsum. familie semei seorsum:⁊ mu-
lieres eorum seorsum. Omnes familie
reliquę:familie et familie seorsum:
et mulieres eorum seorsum. xiij.

In die illa erit fons patēs dom⁹ dauid
et habitātibz iherusalē:in ablutionē
peccatoris ⁊ menstruate. Et erit in die
illa dicit dns exercituū disperdā nomi-
na ydoloꝝ de terra:et nō memorabū-
tur ultra. Et pseudo pphetas et spiritū
immūdū auferā de terra. Et erit cum
prophetauerit quispiā ultra:dicent ei
pater eius et mater eius qui genuerūt
eum. Non uiues:quia mendacium lo-
cutus es ī nomine dn̄i. Et configent
eū pater eius et mater eius genitores
eius cū pphetauerit. Et erit:in die illa
cōfundent prophete unusquisq; ex vi-
sione sua cū pphetauerint:nec operien-
tur pallio saccino ut mentiant. Sed
dicet:nō sum propheta. Homo agri-
cola ego sum:quoniā adam exemplū
meū ab adolescentia mea. Et dicetur ei.
Quid sunt plage iste in medio manu-
um tuarū? Et dicet. His plagat⁹ sum
in domo eoꝝ qui diligebant me. Fra-
mea suscitare sup pastorē meū:et sup
virū cohērentē michi dicit dns exercitu-
um. Percute pastorem:et dispergētur
oues. Et cōuertam manū meā ad par-
uulos:et erūt in omni terra dicit dns.
Partes due in ea dispergent et defici-
ent:et tercia pars relinquetur in ea. Et
ducam terciā partē per ignē:et uram
eos sicut uritr argentū:et probabo eos
sicut probatr aurū. Ipe uocabit nomē
meū:⁊ ego exaudiā eū. Et dicā·pplus
meus es:⁊ ipse dicet·dns deus meus.

Ecce dies uenīt dicit do- xiiij.
minus:et diuidentr spolia tua ī
medio tui. Et cōgregabo omnes gen-
tes ad iherusalē in pliū:et capietur ci-
uitas et uastabūtur dom⁹:et mulieres
violabūtur. Et egredietr media pars
ciuitatis in captiuitatē:et reliquū pplī
nō auferetur ex urbe. Et egredietr dns
et preliabitr contra gentes illas:sicut
preliatus est in die certaminis. Et sta-
būt pedes eius in die illa sup mōtem
oliuarū:qui est ꝺcta iherusalē ad ori-
entem. Et scindetur mōs oliuaꝝ ex me-
dia parte sui ad orientem et ad occi-
dentem prupto grandi valde. Et sepa-
rabitur mediū montis ad aquilonē:et
mediū eius ad meridiē. Et fugietis ad
vallē mōtiū eoꝝ:quoniā cōiungetur
vallis mōtium usq; ad proximū. Et

fugietis sicut fugistis a facie terremotꝰ in diebꝫ ozie regis iuda. Et veniet dominus deus meꝰ: omnesqꝫ sancti cū eo. Et erit: in die illa nō erit luꝛ sed frigus et gelu. Et erit dies una que nota ē domino: nō dies neqꝫ noꝛ: et in tpe vespꝛi erit luꝛ. Et erit: i die illa egibūt aque viue de ihꝛusalē. Mediū earū ad mare orientale: et mediū eaꝫ ad mare nouissimū. In estate ꝫ in hyeme erūt: et erit dñs rex sup omnē terrā. In die illa erit dñs unus: et erit nomē eius unū. Et reuertet omnis terra usqꝫ ad desertū: de colle remmon ad austrū ihꝛlm. Et exaltabit et habitabit in loco suo a porta beniamin usqꝫ ad locū porte prioris et usqꝫ ad portā angulaꝛ: et a turre ananehel usqꝫ ad torcularia regis. Et habitabūt in ea: et anathema nō erit amplius. Sed sedebit ihꝛlm secura: et hec erit plaga qua percutiet dñs omnes gentes q̄ pugnauerūt aduersus ihꝛlm. Tabescet caro uniuscuiusqꝫ stātis sup pedes suos: et oculi eius cōtabescent in foraminibꝫ suis: ꝫ lingua eoꝫ otabescet in ore suo. In die illa erit tumultus dñi magnus in eis: et apprehendet vir manū proximi sui: et cōseretur manus eius sup manū proximi sui. Sed et iudas pugnabit adūsus ihꝛlm. Et cōgregabūtur diuicie omnium gentiū in circuitu: auꝛ et argentū et vestes multe satis. Et sic erit ruina equi et muli et cameli et asini et omnium iumētoꝝ que fuerit i castris illis: sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui fuerint de uniuersis gentibꝫ que uenerūt otra ihꝛlm: ascendēt ab āno in annū. ut adorēt regem dñm exercituū. et celebrent festiuitates tabernaculoꝝ. Et erit qui nō ascenderit de familijs terre ad ihꝛusalē ut adorēt regē dñm exercituū: nō erit sup eos ymber. Qđ et si familia egipti nō ascenderit ꝫ nō venerit: nec sup eos erit. Sed erit ruina qua percutiet dñs omnes gentes: que non ascenderint ad celebrādā festiuitatē tabernaculoꝝ. Hoc erit peccatū egipti et hoc peccatū omniū gentiū: que nō ascenderit ad celebrādā festiuitatem tabernaculoꝝ. In die illa erit qđ sup frenū est equi sanctū dño: et erūt lebetes in domo domini quasi phyale corā altari. Et erit omnis lebes in ihꝛlm et in iuda sanctificatꝰ dño exercituū. Et uenīet omnes ymolātes ꝫ sumēt ex eis: ꝫ coquēt in eis. Et nō erit mercator ultra i domo dñi exercituū in die illo. Expl' zacharias

Phā incipit malachias phā·j·

Onus verbi dñi ad israhel i manu malachie prophete. Dilexi vos dicit dñs. Et dixistis. In quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau iacob dicit dñs? Et dilexi iacob: esau aūt odio habui. Et posui montes eius in solitudinem: et hereditatē eius in dracones deserti. Qđ si dixerit edumea destructi sumus sed reuertentes edificabimꝰ que destructa sunt: hec dicit dñs exercituū. Ipsi edificabūt et ego destruā. Et vocabūtur terminī iniquitatis: et pꝰus cui iratus est dñs usqꝫ in eternū. Et oculi vri videbūt: et vos dicetis. Magnificet dñs sup terminū israel. Filiꝰ honorat patrem: et seruꝰ dñm suū. Si ergo pater ego sū ubi est honoꝛ meus: ꝫ si dñs ego sum· ubi est timoꝛ meꝰ dicit dñs exercituū ꝛ Ad vos o sacerdotes: qui despicitis nomē meū. Et dixistis. In quo despeximus nomen tuū ꝛ Offertis super altare meū panē pollutum. Et dicitis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

In quo polluim⁹ te? In eo q̄ dicitis:
mēsa dñi despecta ē. Si offerat⁹ cecū ad
immolādū: nōne malū est? Et si offera-
tis claudū et lāguidū: nōne malū ē?
Offer illud duci tuo: si placuerit ei aut
si susceperit faciē tuā dicit dñs exercituū.
Et nūc deprecamini vultū dei ut misereat
uri: de manu enī vra factū ē hoc: si quo
modo suscipiat facies vras dicit dñs
exercituū. Quis ē in vobis q̄ claudat
ostia z incendit altare meū gratuito?
Nō ē michi volūtas ī vobis dicit dñs
exercituū: z mun⁹ nō suscipiā de manu
vra. Ab ortu enī solis usq; ad occasū
magnū ē nomē meū ī gētibz: z in oī
loco sacrificat̄ z offert nomini meo ob-
lato mūda: q̄a magnū nomē meū in
gētibz dicit dñs exercituū. Et vos pol-
luistis illud in eo q̄ dicitis mēsa dñi
contaminata ē: z q̄d suppon⁹ detēptibile
ē cū igne q̄ illud deuorat. Et dixistis.
Ecce de labore: z exsufflastis illud dicit
dñs exercituū. Et intulistis de rapinis
claudū z lāguidū: et intulistis mun⁹.
Nūq̄d suscipiā illud de manu vra di-
cit dñs? Maledict⁹ dolosus q̄ hꝫ ī
grege suo masculū: z votū faciēs īmo-
lat debile domino. Quia rex magn⁹
ego dicit dominus exercituum: et no-
mē meum horribile in gentibus.

Et nūc ad vos mādatū hoc o sa-
cerdotes. Si nolueritis audire et
si nolueritis ponere sup cor ut detis glo-
riā nomini meo ait dñs exercituū: mit-
tā ī vos egestatē et maledictā benedicti-
onibz vris: z maledicā illis q̄n nō po-
suistis sup cor. Ecce ego proiciā vobis
brachiū: z dispergā sup vultū vrū ster-
cus solēnitatū vrāꝝ: z assumet vos se-
cū. Et scietis q̄a misi ad vos mādatū
istud: ut esset pactū meū cū leui dicit dñs
exercituū. Pactū meū fuit cū eo vite et
pacis: z dedi ei timorē z timuit me: z a
facie nomis mei pauebat. Lex veritat⁹
fuit ī ore ei⁹: z iniq̄tas nō ē inuēta ī la-
biis ei⁹. In pace et ī eq̄tate ābulauit me-
cū: z multos auertit ab iniq̄tate. Labia
enī sacerdotis custodiūt sciētiā: et legē
requirēt ex ore ei⁹: q̄a āgel⁹ dñi exercitu-
um ē. Vos aūt recessistis de via: et scā-
dalizastis plurimos ī lege. Irritū feci-
stis pactū leui: dicit dñs exercituū. Pro-
pter q̄d z ego dedi vos detēptibiles z hu-
miles oīnibz ppls: sicut nō custodistis vi-
as meas: z accepistis faciē ī lege. Nū-
q̄d nō pater un⁹ oīm nrm? Nūq̄d nō
de⁹ un⁹ creauit nos? Quare ergo despi-
cit unusquisq; nrm fratrē suū: violās
pactū pr̄m nrōz? Trāsgressus ē iuda z
abominatio facta ē in isrl z in ihrlim:
q̄a dtaminauit iudas sanctificationem
dñi quā dilexit: z habuerūt filiā dei ali-
eni. Disperdat dñs virū q̄ fecerit hoc:
magistrū et discipulū de tabernaculo
iacob: z offerentē mun⁹ dño exercituū.
Et hoc rursū fecistis. Operiebatis la-
crimis altare dñi fletu et mugitu: ita
ut nō respiciam ultra ad sacrificiū: nec
accipiā placabile q̄d de manu vra. Et
dixistis. Quā ob causā? Quia dñs te-
stificat⁹ est inter te z uxorē pubertatis
tue: quā tu despexisti. Et hec particeps
tua: et uxor federis tui. Nōne un⁹ fecit:
et residuū spiritꝰ ei⁹ ē? Et q̄d un⁹ que-
rit: nisi semen dei? Custodite ergo spiri-
tū vrm: et uxorē adolescentie tue noli
despicere. Cū odio habueris dimitte: di-
cit dñs deus isrl. Operiet aūt iniq̄tas
vestimētū ei⁹: dicit dñs exercituum. Cu
stodite spiritū vrm: et nolite despicere.
Laborare fecistis dñm in sermonibus
vris. Et dixistis. In quo eū fecimus
laborare? In eo q̄ dicitis. Omnis qui
facit malū bon⁹ ē i aspectu dñi: z tales

ei placēt. Aut ubi est deꝰ iudicij?
Ecce ego mittā āgelū meū: iij.
& ꝓparabit viā āte faciē meā. Et statim veniet ad tēplū suū dñator quē vos q̄ritis: & āgelꝰ testamēti quē vos vultis. Ecce venit: dicit dñs exercituū. Et q̄s poterit cogitare diē aduēꝰ ei⁹? Et q̄s stabit ad videndū eū? Ipe enī q̄si ignis conflās: & q̄si herba fullonū. Et sedebit conflās & emūdās argētū: et purgabit filios leui. Et colabit eos q̄si aurū et q̄si argētū: et erūt dño offerētes sacrificia i iustitia. Et placebit dño sacrificiū iuda & ihrlm sicut dies secli: & sicut āni antiqui. Et accedā ad vos i iudicio: & ero testis velox maleficis & adulteris et periuris: & q̄ calūniātur mercedē mercennarios: & humiliāt viduas et pupillos & opprimūt peregrinū: nec timuerūt me dicit dñs exercituū. Ego enim dñs & nō mutor: & vos filij iacob nō estis consumpti. A diebus enī patrū vestrox recessistis a legitimis meis: & nō custodistis. Reūtimini ad me & reūtar ad vos: dicit dñs exercituū. Et dixistis. In quo reuertemur? Si effiget homo deū: q̄a vos configitis me. Et dixistis? In quo cōfigimꝰ te? In decimis et in primitijs & i penuria. Vos maledicti estis: et me vos cōfigitis gēs tota. Inferte omnem decimā i horreū: et sit cibus in domo mea: et ꝓbate me sup hoc dicit dñs. Si nō aperuero vobis katharactas celi: & effudero vobis benedictionē usq; ad abūdantiā. Et increpabo pro vobis devorātē: & nō corrūpet fructū tre vīe: nec erit sterilis vinea i agro dicit dñs exercituū. Et beatos vos dicēt omnes gētes. Eritis enī vos terra desiderabilis dicit dñs exercituū. Inualuerūt sup me verba vra dicit dñs. Et dixistis. Quid locuti sumꝰ contra te?

Dixistis. Vanus est qui seruit deo. Et qđ emolumentū quia custodiuimus precepta eiꝰ: et quia ābulauimꝰ tristes corā dño exercituū? Ergo nūc beatos dicimꝰ arrogantes. Siquidē edificati sunt facientes impietates: & temptauerūt deum & salui facti sunt. Tūc locuti sunt timentes deū: vnusquisq; cū proximo suo. Et attendit dñs et audiuit: et scriptus est liber monumēti corā eo timentibus dñm & cogitātibus nomē eius. Et erunt michi ait dominus exercituū in die qua ego faciam in peculium: et parcam eis sicut parcit vir filio suo seruienti sibi. Et cōuertemini & videbitis q̄d sit inter iustum et impium: et inter seruientem deo et nō seruientē ei. iiij

Ecce enim dies veniet succensa q̄si caminus: et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatē stipula. Et inflāmabit eos dies veniens dicit dominus exercituū: que nō derelinquet eis radicem & germen. Et orietur vobis timētibus nomen meum sol iustitie: et sanitas in pēnis eius. Et egredieminī & saluetis sicut vituli de armento: & calcabitis impios cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorū in die qua ego facio dicit dñs exercituū. Mementote legis moysi serui mei: quā mādaui ei in oreb ad omnē israhel. precepta & iudicia. Ecce ego mittā vobis helyam ꝓphetā: anteqū veniat dies domini magnꝰ et horribilis. Et auertet cor patrū ad filios: & cor filiorū ad pres eorū: ne forte veniā et percutiā terrā anathemate. Explicit malachias ꝓpheta.

Incipit prologus beati ihronimi presbiteri in libros machabeoꝝ.

Machabeorū libri duo pnotant prelia inter hebreoꝝ duces gentemq; persarū: pugnāq; sabbatoꝝ. ⁊ nobiles machabei ducis triūphos: eq; cuiq; nōie ⁊ libri ipsi sūt nūcupati. Hec q; historia cōtinet ecia inclita illa gesta machabeoꝝ fratrū: qui sub antiocho rege pro sacris legibz dira tormenta perpessi sunt. Quos mater pia dum diuersis supplicijs urgerent non solū nō fleuit: sed et gaudēs hortabat ad gloriā passionis. Explicit prologus Incipit liber pmꝰ machabeorum.

Factū est postq; percussit alexander philippi req macedo qui primus regnauit in grecia egressus de terra cethim dariū regē persarū ⁊ medoꝝ. ostituit prelia multa: et obtinuit omniū munitōnes: et interfecit reges terre. Et pertransijt usq; ad fines terre: ⁊ accepit spolia multitudinis gentiū: ⁊ siluit terra in aspectu eius. Et cōgregauit virtutē ⁊ exercitū fortem nimis: et exaltatū est et eleuatū cor eiꝰ: et obtinuit regiones gentiū ⁊ tirannos et facti sunt illi in tributū. Et post hec cecidit in lectū: ⁊ cognouit quia moreretur. Et vocauit pueros suos nobiles qui secū erant nutriti a iuuentute sua: et diuisit illis regnū suū cum adhuc viueret. Et regnauit alexander annis duodecim: ⁊ mortuꝰ e. Et obtinuerūt pueri eiꝰ regnū vnusquisq; in loco suo: et imposuerūt oēs sibi diademata post mortē eiꝰ ⁊ filij eoꝝ post eos annis multis: et multiplicata sūt mala in terra. Et exijt ex eis radix peccati. antiochus illustris filiꝰ antiochi regis qui fuerat rome obses: et regnauit in anno centesimotricesimo et septimo regni grecorum. In diebz illis exierunt ex isrl filij iniqui: ⁊ suaserūt multis dicentes. Eamus ⁊ disponamꝰ testamentū cū gentibus que circa nos sūt: quia ex quo recessimꝰ ab eis inuenerūt nos multa mala. Et bonus visus e sermo in oculis eoꝝ. Et destinauerūt aliqui de pplo ⁊ abierūt ad regē: et dedit illis potestatē ut facerēt iusticiā gentiū. Et edificauerūt gymnasiū in iherosolimis sedm leges nacōnū. ⁊ fecerūt sibi pputia: ⁊ recesserūt a testamēto sancto. ⁊ iuncti sūt nationibz: et venūdati sunt ut facerēt malū. Et paratū e regnū in conspectu antiochi: ⁊ cepit regnare in terra egipti: ut regnaret sup duo regna. Et intrauit in egiptū in multitudine graui in curribus ⁊ elephantis ⁊ equitibz: ⁊ copiosa nauiū multitudine. Et constituit bellū aduersus ptolomeū regē egipti: ⁊ veritus e ptolomeus a facie eius ⁊ fugit: et ceciderūt vulnerati multi. Et comprehendit ciuitates munitas in terra egipti: ⁊ accepit spolia terre egipti. Et conuertit antiochus postq; percussit egiptū in centesimo ⁊ quadragesimo ⁊ tercio anno ⁊ ascendit ad isrl: et ascendit iherosolimis in multitudine graui. Et intrauit in sanctificatiōnē cū superbia: ⁊ accepit altare aureū ⁊ candelabrū luminis ⁊ vniuersa vasa eius ⁊ mensam propositionis ⁊ libatoria ⁊ fialas ⁊ mortariola aurea ⁊ velū ⁊ coronas ⁊ ornamentum aureum qd in facie templi erat: ⁊ cōminuit oīa. Et accepit argentum ⁊ aurū et vasa cōcupiscibilia: et accepit thesauros occultos quos inuenit: et sublatis omnibz abijt in terrā suā. Et fecit cedem hominū: et locutus est in

ſuꝑbia magna. Et factus ē planctus magnus in iſrl': et in omnī loco eor. Et ingemuerūt principes ⁊ ſenīores: et iuuenes ⁊ virgines infirmatī ſunt: et ſpecioſitas mulierū immutata eſt. Omnis maritus ſumpſit lamentū: ⁊ que ſedebāt in thro maritalī lugebāt. Et cōmota eſt terra ſuꝑ habitātes ī ea: et uniuerſa domꝰ iacob īduit confuſionem. Et poſt duos annos diez miſit rex principē tributor ī ciuitates iuda: et uenit ihrlim cū turba magna. Et locutus eſt ad eos uerba pacifica ī dolo: et crediderūt ei. Et iruit ſuꝑ ciuitatem repente: ⁊ pcuſſit eam plaga magna: ⁊ pdidit pplm multū ex iſrl'. Et accepit ſpolia ciuitatis: ⁊ ſuccendit eam ignī. Et deſtruxit domos eius ⁊ muros eiꝰ in circuitu: et captiuas duxerunt mlieres et natos: et pecora poſſederūt. Et edificauerūt ciuitatē dauid muro magno ⁊ firmo et turribꝫ firmis: et facta eſt illis ī arcem. Et poſuerūt illic gentē peccatricē uiros iniquos: ⁊ ualuerūt in ea. Et poſuerunt arma et eſcas: et congregauerūt ſpolia ihrlim ⁊ repoſuerūt illic: ⁊ facti ſunt ī laqueū magnū. Et factū eſt hoc ad inſidias ſanctificationi ⁊ ī diabolū magnū in iſrl' ſemp. Et effuderūt ſanguinē innocentē p circuitū ſanctificationis: ⁊ ꝺtamīauerūt ſācificationē. Et fugerūt habitatores ihrlim ꝓpter eos: et facta eſt habitacio exterorꝫ et facta eſt extera ſemini ſuo: et nati eius reliquerūt eam. Sanctificatio eius deſolata ē ſicut ſolitudo: dies feſti eius ꝺuerſi ſunt in luctū: ſabbata eius ī opprobriū: honores eiꝰ in nichilum. Secundū gloriā eiꝰ mltiplicata eſt ignominia eius: et ſublimitas eiꝰ conuerſa eſt ī luctū. Et ſcripſit rex antiochus omni regno ſuo: ut eſſet omnis pꝑs unus. Et reliquerūt unuſquiſq; legem ſuā: et ꝺſenſerūt omnes gentes ſcm uerbū regis antiochi. Et multi ex iſrl' ꝺſenſerūt ei: ⁊ ſacrificauerūt ydolis: ⁊ coinquinauerūt ſabbatū. Et miſit rex antiochus libros per manus nunciorꝫ in ihrlim ⁊ in omes ciuitates iude: ut ſequerent leges gentiū terre: et prohiberē holocauſta ⁊ ſacrificia ⁊ placationes fieri ī templo dei: et phiberēt celebrari ſabbatū ⁊ dies ſolemnes. Et iuſſit coinquinari ſancta: ⁊ ſanctū pꝑpulum iſrl'. Et iuſſit edificari aras et templa et ydola et immolari carnes ſuillas et pecora cōmunia: et relinq̄re filios ſuos incircūciſos ⁊ coinquinari animas eorꝫ ī omnibꝫ immūdiciis ⁊ abominationibꝫ: ita ut obliuiſcerentur legem et immutarēt omnes iuſtificationes dei. Et quicūq; non feciſſent ſcm uerbū regis antiochi morerētur. Secundū oīa uerba hec ſcripſit omni regno ſuo: et prepoſuit principes populo qui hec fieri cogerent. Et iuſſerūt ciuitatibꝫ iude ſacrificare. Et ꝺgregati ſunt mlti de pplo ad eos qui dereliquerant legē dñi: ⁊ fecerūt mala ſuꝑ terrā: et effugauerūt pplm iſrl' in abditis et in abſconditis fugitiuorꝫ locis. Die quintadecima menſis caſleu quinto et ꝉdrageſimo ⁊ centeſimo anno edificauit rex antiochus abominandum ydolum deſolationis ſuꝑ altare dei: ⁊ per uniuerſas ciuitates iude in circuitu edificauerunt aras: ⁊ ante ianuas domorꝫ ⁊ ī plateis incendebāt thura ⁊ ſacrificabāt. Et libros legis dei combuſſerūt igni ſcindentes eos: ⁊ apud quemcūq; inuenietant libri teſtamēti dñi ⁊ quicūq; obſeruabat legem dñi: ſcm edictum regis trucidabāt eū. In uirtute ſua faciebāt hec pplo iſrl': qui

inuenietur in omni mense in ciuita-
tibus. Et quica & vicesima die mensis
sacrificabāt sup aram que erat cōtra
altare: & mulieres que circūcidebāt fi-
lios suos trucidabant̄ sēm iussum
regis antiochi. Et suspendebāt pueros
a ceruicibz per uniuersas domos eoz:
et eos qui circūciderāt illos trucidabāt.
Et multi de pplo isrl' diffinierūt apud se.
ut non manducarēt immūda: & elege-
runt magis mori q̄z cibis coinq̄nari
immūdis: et noluerūt infringere legē
dei sanctam· & trucidati sunt. Et facta
est ira magna super pplm valde.

In diebus illis surrexit matathias filiꝰ
iohannis filij symeonis sacerdos ex fi-
lijs ioarim ab ihrlm: & cōsedit i mon-
te modin. Et habebat filios quinq;:
iohannan q̄ cognominabat̄ gaddis·
et symonem qui cognoiabat̄ thasi· et
iudam qui vocabat̄ machabeus: et
eleazarū qui cognoiabat̄ abaron· et
ionathan qui cognoiabatur apphus.
Hij uiderūt mala que fiebant in pplo
iuda et in ihrlm. Et dixit matathias.
Ve michi. Ut quid natus sum videre
contritionē pplī mei & attritionē ciuita-
tis sancte· & sedere illic cū datur in ma-
nibus inimicoz? Sancta i manu ex-
traneoz facta sunt: templū eius sicut
homo ignobilis. Vasa glorie eiꝰ ca-
ptiua adducta sūt: trucidati sūt senes
eius in plateis: & iuuenes eiꝰ ceciderūt
in gladio inimicoz. Que gens non
hereditauit regnū eius: & nō obtinuit
spolia eius? Omnis compositio eiꝰ
ablata est. Que erat libera· facta ē an-
cilla. Et ecce sancta nra et pulcritudo
nostra et claritas nra desolata est: et
coinq̄nauerūt eam gentes. Quo ergo
nobis adhuc viuere? Et scidit vesti-
menta sua matathias et filij eius: et
opuerūt se cilicijs: et planxerūt valde.
Et venerūt illuc qui missi erant a rege
antiocho: ut cogerēt eos qui confuge-
rant in ciuitatem modin immolare
& accendere thura: & a lege dei discedere.
Et multi de pplo isrl' consentientes ac-
cesserunt ad eos: sed matathias & filij
eius constātes steterūt. Et respondētes
qui missi erant ab antiocho dixerunt
matathie. Princeps et clarissimus et
magnus es in hac ciuitate: et ornatꝰ
filijs et fratribus. Ergo accede prior &
fac iussum regis sicut fecerunt omnes
gentes & viri iuda et qui remanserunt
in ihrlm: et eris tu & filij tui inter ami-
cos regis: & amplificatꝰ auro & argen-
to et muneribus multis. Et respōdit
matathias: et dixit magna voce. Et
si oēs gētes regi antiocho obediunt
ut discedant unusquisq; a seruitute le-
gis patrū suoz et consentiāt mādatis
eius: ego et filij mei & fratres mei obedi-
emus legi patrū nroz. Propicius sit
nobis deus: nō ē nobis utile relinq̄re
legem et iusticias dei. Non audiemus
verba regis antiochi: nec sacrificabi-
mus trāsgredientes legis nre mādata:
ut eamus altera via. Et ut cessauit lo-
qui verba hec: accessit quidam iudeus
in omniū oculis sacrificare ydolis sup
aram i ciuitate modin sēm iussum
regis. Et vidit matathias & doluit: &
cōtremuerūt renes eius. Et accēsus est
furoz eiꝰ sēm iudiciū legis: & insilijēs
trucidauit eū sup aram. Sed et virū que
rex antiochus miserat qui cogebat im-
molari occidit in ipso tpe· et aram de-
struxit: et zelatus est legem sicut fecit fi-
nees zambri filio salomi. Et exclama-
uit matathias voce magna in ciuita-
te dicēs. Omnis qui zelum habet legis
statuens testamentū exeat post me. Et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fugit ipse et filij eius in montes: et reliq̃runt quecũq; habebant in ciuitate. Tunc descẽderũt mlti q̃rentes iudiciũ et iustitiã in desertũ: et ederũt ibi ipsi et filij eius ⁊ mlieres eoꝝ ⁊ pecora eoꝝ: quoniã indurauerũt super eos mala. Et renunciatũ ẽ uiris regis ⁊ exercitui qui erãt in hrlm ciuitate dauid: qm̃ discessissent uiri quidã qui dissipauerunt mandatũ regis ī loca occulta in deserto: et abissent post illos mlti. Et statim preceperũt ad eos: et constituerũt aduersus eos plium in die sabbatoꝝ. Et dixerũt ad eos. Resistitis et nũc adhuc? Exite: et facite secundũ uerbum regis antiochi· ⁊ uiuetis. Et dixerũt. Non exibim9: neq; faciemus uerbum regis ut polluam9 diẽ sabbatoꝝ. Et concitauerũt aduersus eos plũ: ⁊ nõ responderunt illis· nec lapidem miserunt in eos nec oppilauerunt loca occulta dicentes. Moriamur omnes ī simplicitate nostra: ⁊ testes erũt super nos celũ ⁊ terra quod iniuste perditis nos. Et inculerũt illis bellũ sabbati: ⁊ mortui sũt ipi ⁊ uxores eoꝝ ⁊ filij eoꝝ ⁊ pecora eorũ: usq; ad mille animas hominũ. Et cognouit matathias et amici eius: et luctum habuerũt super eos ualde. Et dixit uir proximo suo. Si oĩes fecerim9 sicut fratres nostri fecerũt ⁊ non pugnauerim9 aduersus gentes pro animabz nostris et iustificationibus nostris: citius disperdẽt nos a terra. Et cogitauerũt in die illa dicentes. Oĩis homo quicũq; uenerit ad nos in bello die sabbatorum pugnem9 aduersus eũ: et non moriemur omnes sicut mortui sunt fratres nostri in occultis. Tunc congregata ẽ ad eos synagoga iudeoꝝ fortis uiribus ex isrl: omnis uolũtarius ī lege ⁊ oĩes qui fugiebant a malis addite sũt ad eos: et facti sunt illis ad firmamentũ. Et collegerũt exercitũ: ⁊ percusserunt peccatores in ira sua ⁊ uiros iniquos ī indignatiõe sua: ⁊ reteri fugerunt ad nationes ut euaderẽt. Et circuiuit matathias ⁊ amici ei9 ⁊ destruxerũt aras: ⁊ circũciderũt pueros incircumcisos quoscũq; inuenerũt ī finibus isrl ī fortitudine. Et psecuti sũt filios superbie: et psperatũ ẽ opus ī manibz eoꝝ. Et obtinuerũt legem de manibz gentium et de manibus regũ: et non dederunt cornu pcõri. Et appropinquauerũt dies matathie moriẽdi: et dixit filijs suis. Nũc cõfortata ẽ superbia ⁊ castigatio: et tps eusionis et ira indignationis. Nũc ergo o filij emulatores estote legis: ⁊ date animas uestras pro testamẽto patrũ. Et memẽtote operũ patrum que fecerũt in generationibus suis: et accipietis gloriã magnam et nomẽ eternũ. Abraham nõne in tẽptatione inuentus est fidelis: et reputatum est ei ad iustitiam? Joseph in tpe angustie sue custodiuit mãdatũ: et factus est dñs egipti. Finees pater noster zelando zelum dei accepit testamentũ sacerdotij eterni. Jhesus dũ impleuit ũbũ factus ẽ dux ī isrl. Caleph dum testificatur ī ecclesia accepit hereditatem. David in sua misericordia cõsecut9 ẽ sedem regni ī secula. Helias dum zelat zelũ legis· receptus est in celum. Ananias azarias ⁊ misahel credentes liberati sunt de flãma. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonũ. Et ita cogitate pr generatiõe ⁊ generationem: quia omnes qui sperant in eũ non infirmabũ. Et a uerbis uiri pcõris ne timueritis: quia gla ei9 stercus ⁊ uermis est. Hodie extollit

ꝛ cras nō inuenietur: quia cōuersus ē
in terrā suam: et cogitatiō ei⁹ perit.
Vos ergo filij cōfortamini et uiriliter
agite in lege: quia cū feceritis q̄ uobis
precepta sunt in lege a dño deo uro: in
ipsa gl'iosi eritis. Et ecce simon frater
uester scio quod uir consilij ē. Ipsum
audite semp: ꝛ ipe erit uobis pater. Et
iudas machabeus fortis uiribz a iu-
uentute sua sit uobis princeps milicie:
et ipe aget bellum ppli. Et adducetis
ad uos oēs factores legis: et uindi-
cate uindictā ppli uestri. Retribuite re-
tributionem gentibus: ꝛ intendite in
preceptum legis. Et benedixit eos: et
appositus ē ad patres suos. Et defun-
ctus ē centesimo et quadragesimo sexto
anno: et sepultus est a filijs suis in se-
pulcris patrum suorum in modin: ꝛ
planxerūt eū oēs isrl plāctu magno.

Et surrexit iudas qui voca- vij.
batur machabeus filius ei⁹ pro
eo: ꝛ adiuuabāt eū oēs fratres eius
et omēs qui se cōiunxerāt patri eius:
et pliabātur prelium isrl cū letitia. Et
dilatauit gloriā ppło suo: ꝛ induit se
loricā sicut gigas ꝛ succinxit se arma
bellica sua i prelijs: ꝛ pregebat castra
gladio suo. Similis factus est leoni
in operibz suis: ꝛ sicut catulus leonis
rugiens in uenatione. Et p̄secutus est
iniquos p̄scrutans eos: ꝛ qui cōturba-
bant ppłm suum eos succendit flam-
mis: ꝛ repulsi sunt inimici eius pre ti-
more ei⁹. Et oēs oparij iniquitatis
conturbati sunt: ꝛ directa est salus in
manu ei⁹. Et exacerbabat reges mltos:
et letificabat iacob in operibus suis:
et in seculū memoria ei⁹ in benedictio-
ne. Et perambulabat ciuitates iuda ꝛ
perdidit impios ex eis: et auertit irā ab
isrl. Et noīat⁹ est usq; ad nouissimū
terre: et congregauit pereūtes. Et con-
gregauit appollonius gentes: et a sa-
maria uirtutem mltam et magnam
ad bellandū contra isrl. Et cognouit
iudas et exiit obuiam illi: et percussit
et occidit illum et ceciderūt uulnerati
mlti ꝛ reliqui fugerūt: ꝛ accepit spolia
eoꝝ. Et gladiū appollonij abstulit iu-
das: et erat pugnās i eo oīb⁹ diebz.
Et audiuit seron princeps exercit⁹ si-
rie: quod cōgregauit iudas cōgrega-
tionē fideliū ꝛ ecclesiam secum. Et ait.
Faciam michi nomen et glorificabor
in regno: et debellabo iudam et eos
qui cū ipo sunt: qui spernebāt uerbū
regis. Et ꝑparauit se: et ascenderūt cū
eo castra impioꝝ fortes auxiliarij ut
facerēt uindictā in filios isrl. Et appro-
pinquerūt usq; bethoron: ꝛ exiuit iudas
obuiam illis cū paucis. Vt aut̄ uide-
runt exercitū uenientem sibi obuiam:
dixerūt iude. Quomō poterim⁹ pauci
pugnare contra mltitudinē tantam
tam fortem? Et nos fatigati sum⁹ ie-
iunio hodie. Et ait iudas. Facile est
cōcludi mltos i manu paucoꝝ: et nō
est differentia in cōspectu dei celi libera-
re in multis ꝛ in paucis: quoniā nō
in mltitudine exercitus uictoria belli:
sed de celo fortitudo ē. Ipsi ueniunt ad
nos i mltitudine cōtumaci ꝛ superbia:
ut disperdāt nos ꝛ uxores nostras et
filios nros: ꝛ ut spolient nos. Nos
uero pugnabim⁹ pro animabz nris
et legibus nostris: et ipe dns conteret
eos ante faciem nostram. Vos aut̄
ne timueritis eos. Vt cessauit aut̄ lo-
qui insiluit i eos subito: et cōtritus est
seron ꝛ exercit⁹ eius in cōspectu ipius:
et persecutus est eū in descensu bethoron
usq; in campum. Et ceciderunt ex eis
octingenti uiri: reliqui autem fugerūt

in terram philistiim. Et recidit timor iude ac fratrū eius et formido super oēs gentes. in circuitu eor: et peruenit ad regem nomen eius: et de pliis iude narrabāt oēs gentes. Vt audiuit aut rex antiochus sermones istos iratus est animo: et misit et congregauit exercitū uniūsi regni sui castra fortia valde. Et aperuit erarium suū: et dedit stipendia exercitui in annum: et mādauit illis ut essent parati ad oia. Et vidit q defecit pecunia de thesauris suis: et tributa regionis modica propter dissensionem et plagā quam fecit in terra: ut tolleret legitima que erant a primis diebus. Et timuit ne non haberet et semel et bis in sumptu et donatiua que dederat ante larga manu: et abūdauerat sup reges qui ante eū fuerāt. Et cōsternat9 erat aīo valde: et cogitauit ire in ptidem et accipere tributa regionū: et congregare argentū mltū. Et reliquit lisiam hominem nobilem de genē regali sup negocia regia a flumine eufraten usq; ad flumen egipti: et ut nutriret antiochū filiū suū donec rediret. Et tradidit ei mediū exercitū et elephantos: et mandauit ei de omnib; que volebat et de inhabitantib; iudeam et ihrlim: et ut mitteret ad eos exercitū ad conterendā et exterpandam virtutē isrl. et reliquias ihrlim. et auferendā memoriam eorū de loco: et ut constitueret habitatores filios alienigenas in oīb; finibus eor: et sorte distribueret terrā eorū. Et rex assūpsit partem exercitus residui. et exiuit ab antiochia ciuitate regni sui anno centesimo et quadragesimo septimo: et transfretauit eufraten flumē: et gambulabat superiores regiones. Et elegit lisias ptholomeum filium dorimini et nichanorē et gorgiā viros potentes ex amicis regis: et misit cum eis quadraginta milia viror et septē milia equitū: ut venirēt in terrā iuda et dispderēt eā secūdum verbū regis. Et processerūt ut irent cū uniūsa virtute sua: et venerūt et applicuerunt ammaum in terra cāpestri. Et audierūt mercatores regionū nomē eor: et acceperūt argentū et aurum mltum valde et pueros. et venerūt in castra ut acciperent filios isrl in seruos: et additi sunt ad eos exercitus syrie et terre alienigenar. Et vidit iudas et fratres ei9 quia multiplicata sunt mala: et exercitus applicabat ad fines eor: et cognouerūt verba regis que mandauit pplo facere in interitū et consūmationē. Et dixerunt unusquisq; ad pximū suū. Erigam9 deletionem ppli nostri: et pugnemus pro pplo nostro et sanctis nostris. Et cōgregat9 ē cōuentus ut essent parati in plīū: et ut orarēt et peterent misericordiam et miserationes. Et ihrlim non habitabatur: sed erat sicut desertū. Nō erat qui ingrederetur et egrederet de natis eius: et sanctū cōculcabat. Et filii alienigenar erāt in arce: ibi erat habitatio gentiū. Et ablata est voluptas a iacob: et defecit ibi tibia et citharа. Et cōgregati sūt et venerūt i maspha cōtra ihrlim. quia loc9 oratōnis erat i maspha ante i isrl. Et ieiunauerūt illa die: et induerūt se ciliciis et cinere imposuerūt capiti suo: et dissciuerūt vestimēta sua. Et expanderūt libros legis de quib; scrutabātur gentes similitudinē simulacrorū suor: et attulerūt ornamenta sacerdotalia et primicias et decimas: et suscitauerunt nazareos q implebant dies: et clamauerunt voce magna i celū dicentes. Quid faciem9

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

istis: et quo eos ducemus? Et sancta tua cōculcata sūt et cōtamīata sunt: et sacerdotes tui facti sunt ī luctum et in humilitatē. Et ecce nationes conuenerūt aduersum nos: ut nos disperdant. Tu scis que cogitāt ī nos. Quō poterimꝰ subsistere ante faciem eorū: nisi tu deus adiuues nos? Et tubis exclamauerūt voce magna. Et post hec constituit iudas duces populi: tribunos et centuriones et pentacontarchos et decuriones. Et dixit his qui edificabāt domos et sponsabāt uxores et plantabant vineas et formidolosis: ut rediret unusquisq; in domū suam secundū legem. Et mouerūt castra: et collocauerūt ad austrū ammaum. Et ait iudas. Accingimini et estote filij potentes: et estote parati ī mane ut pugnetis aduersus nationes has que cōuenerunt disperdere nos et sancta nostra: quoniam melius est nos mori in bello: q̄ videre mala gentis nostre et sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in celo sic fiat. iiij.

Et assumpsit gorgias quīq; milia uiroꝝ: et mille equites electos. Et mouerunt castra nocte ut applicarent ad castra iudeoꝝ: et prouterent eos subito. Et filij qui erant ex arce erant illis duces. Et audiuit iudas: et surrexit ipe et potentes percutere uirtutem exercituū regis: que erant in ammaū. Adhuc enī dispersus erat exercitꝰ a castris. Et uenit gorgias in castra iude nocte: et neminē inuenit. Et querebat eos in montibus: quoniā dixit: fugiunt hij a nobis. Et cū dies factꝰ esset apparuit iudas in campo cum tribus milibus uiroꝝ tantū: qui tegumēta et gladios non habebant. Et uiderūt castra gentium validā: et loricatus et equitatus in circuitu eoꝝ: et hij docti ad prelium. Et ait iudas uiris qui secū erant. Ne timueritis multitudinē eoꝝ: et impetū eoꝝ ne formidetis. Memento qualiter saluī facti sūt patres nri in mari rubro: cū sequerentur eos pharao cū exercitu mlto. Et nūc clamemꝰ in celum et miserebitur nostri dns: et memor erit testamenti patrū nostroꝝ et cōteret exercitum istum ante faciem nostram hodie: et sciēt oēs gentes quia ē deus qui redimat et liberet isrl. Et leuauerūt alienigene oculos suos: et uiderunt eos uenientes exaduerso. Et exierunt de castris in plium: et tuba cecinerūt hij qui fuerant cum iuda. Et congressi sunt: et contrite sunt gentes et fugerūt in campū. Nouissimi aut̄ ceciderūt in gladio: et prosecuti sūt eos usq; gezeron et usq; in campos ydumee et azoti et iamne: et ceciderunt ex illis usq; ad tria milia uirorū. Et reuersus est iudas: et exercitus eiꝰ sequēs eum. Dixitq; ad pplm. Ne cōcupiscatis spolia quia bellū contra nos est: et gorgias et exercitus eius ppe nos in montibus: sed state nūc contra inimicos nostros et expugnate eos: et sumetis postea spolia securi. Et adhuc loquēte iuda hec: ecce apparuit pars quedam prospicies de mōte. Et uidit gorgias q̄ in fugam conuersi sūt sui: et succensa sunt castra. Fumꝰ enī qui videbatur declarabat qđ factū est. Quibs illi conspectis timuerūt valde: aspicientes simul et iudam et exercitū in campo paratum ad plium. Et fugerūt omnes in cāpo alienigene: et iudas reuersus est ad spolia castrorū. Et acceperunt aurum mltum et argentū et iacinctū et purpurā marinā et opes magnas: et conuersi ymnū canebāt et benedicebāt

deum in celũ quoniã bonꝰ est: qm̃ in
seculũ misericordia eiꝰ. Et facta est sa-
lus magna in isrl' i die illa. Quicũqꝫ
aut̃ alienigenarꝫ euasert̃: venert̃ et
nũciauert̃ lisie uniũsa que acciderãt.
Quibus ille audictis cõsternatus aio
deficiebat: qꝫ nõ qualia uoluit talia
cõtigert̃ in isrl: et qualia mandauit
reꝫ. Et sequẽti anno cõgregauit lisias
viroꝫ electorũ sexaginta milia et equi-
tum quinqꝫ milia: ut debellaret eos. Et
uenert̃ in iudeam: et castra posuert̃
in bethoron: & occurrit illis iudas cũ
decem milibꝫ viris. Et uidert̃ exercitũ
fortem: et orauit et dixit. Bñdictus es
saluator isrl' qui contriuisti impetum
potentis in manu serui tui dauid: et
tradidisti castra alienigenarꝫ ĩ manu
ionathe filij saul & armigeri eiꝰ. Con-
clude exercitũ istũ in manu ppli tui isrl:
& cõfũdant̃ ĩ exercitu suo & eqtibꝫ. Da
illis formidinem: et tabefac audacia
uirtutis eoꝫ: & cõmoueant̃ cõtritõne
sua. Deice illos gladio diligentiũ te:
et collaudẽt te oĩes qui nouert̃ no-
men tuũ ĩ ymnis. Et cõmiserũt plũ:
et ceciderũt de exercitu lisie quinqꝫ milia
viroꝫ. Videns aut̃ lisias suoꝫ fugã-
& iudeoꝫ audaciam· & qꝫ parati sunt
aut viuere aut mori fortiter: abijt an-
tiochiam et elegit milites: ut mltipli-
cati rursus venirẽt ĩ iudeã. Dixit aut̃
iudas et fratres eiꝰ. Ecce attriti sunt ini-
mici nostri: ascendamꝰ nũc mũdare
sancta & renouare. Et cõgregatus est
oĩis exercitus: et ascenderũt ĩ mont̃
syon. Et uiderũt sanctificatiõẽ deserta
& altare pphanatũ· & portas exustas: &
in atrijs uirgulta nata sicut in saltu-
uel in montibꝫ: & pastoforia diruta.
Et scinderũt uestimẽta sua et planxerũt
planctu magno: & imposuerũt cinerẽ
sup caput suũ· & ceciderũt in facies sup
terrã: et exclamauerũt tubis signoꝫ et
clamauerũt in celũ. Tunc ordinauit
iudas uiros ut pugnarẽt aduersus eos
qui erant in arce: donec emundarent
sancta. Et elegit sacerdotes sine macu-
la uolũtatem habentes in lege dei: et
mũdauerũt sancta: et tulerũt lapides
cõtaminationis in locũ immũdum.
Et cogitauit de altari holocaustorum
quod pphanatũ erat: quid de eo faceret.
Et incidit illi cõsiliũ bonũ ut destrue-
ret illud: ne forte illis esset ĩ opprobriũ
quia cõtaminauerũt illud gentes: et
demoliti sũt illud. Et reposuerũt lapi-
des in montem domꝰ in loco apto:
quoadusqꝫ veniret pphet̃ et respon-
deret de eis. Et acceperũt lapides inte-
gros secundũ legem: et edificauerunt
altare nouũ secundũ illud quod fuit
prius: & edificauerũt sancta: & ĩ intra
domũ erãt intrinsecus & eccm: & atria
sanctificauerũt. Et fecerũt vasa sancta
noua: & intulerũt candelabrũ & altare
incensoꝫ et mensã ĩ templũ. Et incẽsũ
posuerunt sup altare: et accenderunt
lucernas que sup candelabrũ erant: &
lucebãt in templo. Et posuerũt super
mensã panes: & appenderũt velamia:
et cõsumauerũt omia opera qꝫ fecerãt.
Et ante matutinũ surrexerũt quinta et
vicesima die mensis noni· hic ẽ mẽsis
casleu centesimiquadragesimooctaui
anni: et obtulerũt sacrificiũ secũdũ le-
gem sup altare holocaustoꝫ nouũ qd
fecerũt. Secũdũ tempus & secundũ diẽ
in qua cõtaminauerũt illud gentes:
in ipsa renouatũ est ĩ canticis et citha-
ris & cineris & cymbalis. Et cecidit oĩs
ppls ĩ facies: et adorauerũt & bñdixerũt
in celũ eũ qui psperauit eis. Et fecerũt
dedicationem altaris diebus octo: et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

obtulerũt olocaustа cũ letitia: et salu-
taria laudis. Et ornauerũt faciẽ tẽpli
coronis aureis ⁊ scutulis: ⁊ dedicaue-
runt portas ⁊ pastoforia: ⁊ imposuerũt
eis ianuas. Et facta est letitia in pplo
magna valde: ⁊ auersũ est opprobriũ
gentiũ. Et statuit iudas et fratres ei⁹
⁊ uniuersa ecclesia isrl' ut agatur dies
dedicationis altaris in temporibus
suis ab anno in annũ p dies octo: a
xxv et vicesima die mensis casleu cũ
letitia et gaudio. Et edificauerunt in
tpe illo mõtem syon et per circuitũ mu-
ros altos et turres firmas: nequãdo
venirent gentes et cõculcarent eũ sicut
antea fecerũt. Et collocauit illic exerci-
tum ut seruarent eũ: ⁊ muniuit eũ ad
custodiendã bethsurã: ut haberet pplꝰ
munitionem cõtra faciẽ ydumee. v

Et factũ est ut audierũt gentes in
circuitu quia edificatũ est altare
⁊ sanctuariũ sicut prius irate sũt valde:
⁊ cogitabãt tollere genus iacob· q erãt
inter eos: et ceperũt occidere de pplo et
persequi. Et debellabat iudas filios
esau in ydumea ⁊ eos qui erant in ara-
bathane quia circũsedebant isrlitas:
et percussit eos plaga magna. Et recor-
datus est malitiã filiorũ bean: qui erãt
pplo in laqueũ et in scandalũ insidiãtes
ei in via. Et conclusi sũt ab eo in turri-
bus: ⁊ applicuit ad eos· et anathema-
tizauit eos: ⁊ incendit turres eorũ igni
cum oĩbus qui in eis erant. Et trans-
iuit ad filios ammon et inuenit ma-
num fortem et pplm copiosũ: et thi-
theum ducẽ iporũ. Et cõmisit cum eis
plia multa ⁊ contriti sũt in conspectu
eorũ ⁊ percussit eos: ⁊ cepit edificare ciuitatẽ
⁊ filias eius: ⁊ reuersus est in iudeam.
Et congregate sũt gentes que sunt in
galaad aduersus isrlitas qui erant in
finibꝫ eorũ ut tollerent eos: et fugerũt
in dathemam munitionẽ: et miserũt
litteras ad iudam et fratres ei⁹ dicẽtes.
Congregate sũt aduersũ nos gentes
per circuitũ ut nos auferant: ⁊ parãt
venire ⁊ occupare munitionẽ in quã
cõfugimꝰ: ⁊ timotheus est dux exercitꝰ
eorũ. Nũc ergo veni ⁊ eripe nos de ma-
nibus eorũ: quia recidit nr̃itudo de
nobis. Et oĩes fratres nostri q erãt
in locis tubin interfecti sũt: ⁊ captiuas
duxerũt uxores eorũ ⁊ natos ⁊ spolia:
⁊ perierũt illic fere mille viros. Et ad-
huc epistole legebant̃: et ecce alii nũtij
venerunt de galilea conscissis tunicis
nũciantes secundũ verba hec: dicentes
cõuenisse aduersũ se· a ptholomaida
⁊ tyro· et sydone: et replera est omnis
galilea alienigenis: ut nos cõsumãt.
Vt audiuit autẽ iudas et pplus sermo-
nes istos: conuenit ecclesia magna co-
gitare quid facerent fratribꝫ suis qui
in tribulatione erant ⁊ expugnabant̃
ab eis. Dixitq; iudas symoni fratri
suo. Elige tibi viros et vade et libera
frẽs tuos i galilea: ego autẽ et frater
meus ionathas ibimꝰ i galadithim.
Et reliquit iosephũ filiũ zacharie et
azariã duces pplꝰ cũ residuo exercitu
in iudea ad custodiam: et pcepit illis
dicens. Preeste pplo huic: ⁊ nolite
bellũ cõmittere aduersum gentes donec
reuertamur. Et datꝰ sunt symoni viri
tria milia ut iret in galileã: iude autẽ
octo milia i galadithim. Et abiit sy-
mon i galileam: et cõmisit plia mlta
cum gentibꝫ. Et contrite sũt gentes a
facie eius: et persecutus est eos usq; ad
portam ptholomaidis. Et ceciderũt
de gentibꝫ fere tria milia virorũ: ⁊ acce-
pit spolia eorũ. Et assũpsit eos q erãt
in galilea et i arbatis cum uxoribus

et natis ⁊ oñibz que erant illis: ⁊ adduxit in iudeā cū lētitia magna. Et iudas machabeus et ionathas ⁊ frēs eiꝰ transierūt iordanen: et abierūt viam trium dierū in desertū. Et occurrerūt eis nabuthei et susceperūt eos pacifice: et narrauerunt eis oñia que acciderāt fratribz eoꝝ in galaditide: ⁊ quia mlti ex eis comphensi sūt in bacasa ⁊ bosor et in alimis ⁊ in casphor ⁊ mageth et carnaim. Hec oñes ciuitates munite et magne. Sed ⁊ in reteris ciuitatibuꝰ galaditidis tenent cōprehensi. Et in crastinū constituerūt admouere exercitum ciuitatibz hīs: ⁊ cōprehendere et tollere eos in una die. Et conuertit iudas et exercitus eius viam in desertū bosor repente: et occupauit ciuitatem ⁊ occidit omnem masculū in ore gladij: et accepit oñia spolia eorū et succendit eam igni. Et surrexerūt inde nocte: et ibant usq; ad munitionem. Et factum est diluculo cū eleuassent oculos suos: et ecce pꝰs multus cuiꝰ nō erat numerus: portantes scalas ⁊ machinas ut comphenderēt munitionē et expugnarent eos. Et vidit iudas quia cepit bellum: ⁊ clamor belli ascendit ad celum sicut tuba: ⁊ clamor magnus de ciuitate. Et dixit exercitui suo. Pugnate hodie pro fratribz vestris. Et venit tribus ordinibz post eos: et exclamauerunt tubis: et clamauerūt in oratione. Et cognouerūt castra timothei quia machabeus est: et refugerūt a facie eiꝰ. Et percusserūt eos plaga magna: et ceciderūt ex eis in die illa fere octo milia virorū. Et diuertit iudas in masphat ⁊ expugnauit et cepit eam: et occidit omnem masculum eius ⁊ sūpsit spolia eius: et succēdit eam igni. Inde pexit et cepit casbon. et mageb et bosor: et reliquas ciuitates galaditidis. Post hec autem verba congregauit timotheus exercitum alīū: et castra posuit contra raphon transtorrentē. Et misit iudas specularī exercitū: et renūciauerunt ei dicētes. quia cōuenerūt ad eū oñes gentes que in circuitu nro sunt: et exercitꝰ multus nimis. Et arabas conduxerūt in auxilium sibi: ⁊ castra posuerūt transtorrentem parati ad te venire in pliū. Et abiit iudas obuiā illis. Et ait timotheus principibus exercituꝰ sui. Cū appropinquauerit iudas et exercituꝰ eiꝰ ad torrentē aque: si trāsierit ad nos prior. nō poterimꝰ sustinere eū: quia potens poterit aduersum nos. Si vero timuerit transire et posuerit castra extra flumē: trāsibimꝰ ad eos: et poterimꝰ aduersus illū. Vt autem appropinquauit iudas ad torrentē aque statuit scribas ppli secus torrentem: et mandauit eis dicens. Neminē hoīm relinquatis: sed veniāt oñes in pliū. Et trāsiuit ad illos prior: ⁊ oñis pꝰs post eum. Et contrite sunt oñes gentes a facie eoꝝ: et piecerunt arma sua: ⁊ fugerunt ad phanū qđ erat in carnaim. Et occupauit ipsam ciuitatem: et phanū succēdit igni cū oñibz que erāt in ipo. Et oppressa ē carnaim: et nō potuit sustinere cōtra faciē iude. Et cōgregauit iudas uniuersos israhel qui erāt in galaditide a minimo usq; ad maximū: et uxores eoꝝ. ⁊ natos ⁊ exercitū magnū valde: ut venirent in terrā iude. Et venerūt usq; ephron: et hec ciuitas magna in ingressu posita munita valde. Et non erat declinare ab ea dextra uel sinistra: sed per mediā iter erat. Et inclusserunt se qui erant in ciuitate: et obstruxerunt portas lapidibus. Et misit ad eos iudas verbis

pacificis dicens. Transeam⁹ per terrā
vestram ut eam⁹ in terrā nostrā: et ne-
mo vobis nocebit: tantū pedibꝫ trāsi-
bimus. Et nolebant eis aperire. Et
præcepit iudas p̄dicare ī castris: ut appli-
carēt unusq̄sq; ī quo erat loco. Et ap-
plicuerūt se viri virtutis: et oppugna-
uit ciuitatē illā tota die ⁊ tota nocte:
et tradita est ciuitas in manu ei⁹. Et
percussit omnē masculū ī ore gladiī:
et tradidauit eam ⁊ accepit spolia ei⁹:
et transiuit per totam ciuitatem super
interfectos. Et trāsgressi sūt iordanem
in campo magno cōtra faciē bethsan.
Et erat iudas cōgregans remissos: et
exhortabatur p̄ viam per totam viam
donec venirent ī terram iuda. Et ascen-
derunt ī mōtem syon ·cū letitia et gau-
dio: et obtulerūt holocausta: q̄ nemo
ex eis occidisset donec reuerterentur in
pace. Et in diebus quibꝫ erat iudas ⁊
ionathas in terra galaad ·et symon
frater eius ī galilea ·contra faciē ptho-
lomaidis audiuit ioseph⁹ zacharie
filius ⁊ azarias princeps virtutis res
bene gestas: et prelia que facta sūt: et
dixit. Faciam⁹ ·⁊ ip̄i nobis nomen: ⁊
eam⁹ pugnare aduersus gentes que in
circuitu nostro sūt. Et p̄cepit his qui
erant ī exercitu suo et abierūt ī āniam:
⁊ exiuit gorgias de ciuitate ·⁊ viri eius
obuiā illis in pugnā. Et fugati sunt
ioseph⁹ ⁊ azarias usq; ī fines iudee:
et ceciderūt illa die de p̄plo isrl̄ ad duo
milia viri. Et facta est plaga magna
in p̄plo: quia non audierūt iudam et
fratres ei⁹: existimātes fortiter se factu-
ros. Ipsi aut̄ nō erāt de semine viroꝝ
illoꝝ: per quos salus facta est in isrl̄.
Et viri iuda magnificati sūt valde in
conspectu oīm̄ isrl̄ et gentiū omniū:
ubi audiebat nomē eoꝝ. Et cōuenerūt
ad eos fausta acclamantes. Et exiuit
iudas et fratres eius ⁊ expugnabant
filios esau in terra que ad austrū est:
⁊ percussit chebron ⁊ filias ei⁹: et muros
ei⁹ et turres ei⁹ succēdit igne ī circuitu.
Et mouit castra ut iret in terram alie-
nigenaꝝ: ⁊ pambulabat samariam.
In illa die ceciderūt sacerdotes ī bello
dum volūt fortiter facere: dū sine con-
silio exeunt ī preliū. Et declinauit iu-
das in azotū in terrā alienigenaꝝ: et
diruit aras eoꝝ et spolia deoꝝ suorū
succendit igni: et cepit spolia ciuitatū
et reuersus est in terram iuda. vj·

Et rex antiochus perambulauit
superiores regiones. Et audiuit
esse ciuitatem elimaidem in pside no-
bilissimā et copiosam in argento et
auro: templūq; in ea locuplex valde.
Et illic velamina aurea et lorice ⁊ scu-
ta: que reliquit alexander philippi rex
macedo qui regnauit prim⁹ in grecia.
Et venit et querebat capere ciuitatem
et dep̄dari eam: et nō potuit quoniā
innotuit sermo his qui erant in ciui-
tate. Et insurrexerūt in p̄lium et fugit
inde: et abiit cū tristicia magna: et re-
uersus ē babiloniā. Et venit qui nun-
ciaret ei ī pside: quia fugata sūt castra
que erant in terra iuda: et quia abiit
lisias cū virtute forti in p̄mis ⁊ fugat⁹
est a facie iudeoꝝ: ⁊ inualuerūt armis
et viribꝫ et spoliis mltis que ceperunt
de castris que exciderūt: et quia diruе-
runt abominationem quam edificaue-
rant sup altare quod erat ī ierlim ·et
sanctificationem sicut prius circūdede-
runt muris excelsis: sed et bethsuram
ciuitatē suā. Et factū ē ut audiuit rex
sermones istos expauit et cōmotus ē
valde: ⁊ decidit in lectum ⁊ incidit in
languorem p̄ tristicia: quia nō ē factū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

sicut cogitabat. Et erat illic dies multos: quia renouata ē i eo tristicia magna: et arbitratus ē se mori. Et uocauit oēs amicos suos: et dixit illis. Recessit somnus ab oculis meis: et cōcidi et corruī corde pre solicitudine. Et dixi in corde meo. In quātam tribulationem deuenī: et in qs fluctꝰ tristicie in qua nūc sum: qui iocūdus erā et dilectus in potestate mea. Nūc uero reminiscor malorū que feci i ihrlm: unde et abstuli oīa spolia aurea et argētea que erant in ea: et misi auferre habitantes iudeam sine causa. Cognoui ergo quia ꝓpterea inuenerunt me mala ista: et ecce pereo tristicia magna in terra aliena. Et uocauit philippum unū de amicis suis: et ꝓposuit eū sup uniuersū regnū suū. Et dedit ei diadema. et stolā suā et annulū: ut adduceret antiochū filiū suū et nutriret eū et regnaret. Et mortuus est illic antiochus rex anno centesimoquadragesimonono. Et cognouit lisias quoniam mortuꝰ est rex: et cōstituit regnare antiochū filiū eius quem nutriuit adolescentem: et uocauit nomen eius eupatorem. Et hiis qui erāt in arce conclauserant isrl in circuitu sanctorū: et ꝙrebāt eis mala semp ad firmamentum gentiū. Et cogitauit iudas disperdere eos: et cōuocauit uniuersū ꝓplm ut obsiderēt eos. Et cōuenerūt simul: et obsederūt eos anno centesimoquinquagesimo: et fecerūt balistas et machinas. Et exierunt quidam ex eis qui obsidebātur: et adiūxerunt se illis aliqui impiis ex isrl: et abierūt ad regem et dixerūt. Quousq; nō facis iudiciū: et uindicas fratres nostros? Nos decreuim⁹ seruire patri tuo et ambulare in ꝓceptis eius et obsequi edictis eius: et filiis ꝓpli nostri ꝓpter hec alienabant se a nobis. Et quicūq; inuenichātur ex nobis interficiebant: et hereditates nostre diripiebātur. Et non ad nos tantū extenderūt manū: sed et in oēs fines nostros. Et ecce applicuerūt hodie ad arcem in ihrlm occupare eam: et munitionē in bethsurā munierūt. Et nisi ꝓueneris eos uelociꝰ maiora ipsi hec facient: et non poteris obtinere eos. Et iratus est rex ut hec audiuit: et conuocauit oēs amicos suos. et principes exercitus sui: et eos qui sup equites erant. Sed et de regnis alijs et de insulis maritimis uenerūt ad eū: exercitꝰ conductici⁹. Et erat numerus exercitꝰ eius centummilia peditum et uigintimilia equitū: et elephāti triginta duo. docti ad pliū. Et uenerunt per ydumeā et applicuerūt ad bethsuram: et pugnauerūt dies multos: et fecerūt machinas. Et exierūt et succenderunt eas igni: et pugnauerūt uiriliter. Et recessit iudas ab arce: et mouit castra ad bethzacharan contra castra regis. Et surrexit rex ante lucem: et cōcitauit exercitus impetū contra uiam bethzacharan. Et comparauerūt se exercitus in pliū: et tubis recinerūt. Et elephantis ostenderunt sanguinē uue et morꝰ: ad acuendos eos in pliū. Et diuiserūt bestias per legiones: et astiterūt singulis elephātis mille uiri. in loricis concathenatis et galee ree i capitibꝰ eoꝝ: et quingēti equites ordinati unicuiq; bestie electi erant. Hiis ante tempus ubicumq; erat bestia ibi erāt: et quocūq; ibat ibāt: et nō discedebāt ab ea. Sed et turres lignee sup eos firme ꝓtegētes sup singulas bestias: et super eas machine. Et super singulas uiri uirtutis triginta duo qui pugnabāt desup: et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ictus magister bestie. Et residuū eqta-
tum hinc et inde statuit in duas par-
tes: tubis exercitū cōmouere: et purge-
re constipatos in legionibz eiꝰ. Et ut
refulsit sol in clipeos aureos et ereos
resplēduerūt mōtes ab eis: ꝛ resplēdu-
erūt sicut lāpades ignis. Et distēta est
pars exercitꝰ regis p mōtes excelsos: et
alia p loca humilia: ꝛ ibāt caute et or-
dinate. Et cōmouebāt omnes inhabi-
tantes terrā a voce multitudinis eoꝝ: et
incessu turbe ꝛ collisione armoꝝ. Erat
enī exercitus magnus valde et fortis.
Et appropiauit iudas et exercitus eiꝰ
in preliū: et ceciderūt de exercitu regis
sexenti viri. Et vidit eleazar filiꝰ sau-
ra unā de bestijs loricatā loricis regis:
et erat eminēs sup ceteras bestias. Et
visum est ei op in ea esset rex: et dedit se
ut liberaret ppm suū: ꝛ acquireret sibi
nomen eternū. Et cucurrit ad eam au-
dacter in medio legionis interficiens
a dextris ꝛ a sinistris: ꝛ cadebant ab
eo huc atqz illuc. Et iuit sub pdes ele-
phātis et supposuit se ei: et occidit eū
et cecidit in terram super ipm: et mo-
tuus est illic. Et vidētes virtutem regis
ꝛ impetū exercitus eiꝰ. diuerterūt se ab
eis. Castra autem regis ascenderūt cō-
tra eos in ihrlim: et applicuerūt castra
regis ad iudeam et montem syon. Et
fecit pacem cū hijs q erāt i bethsura. ꝛ
exierūt de ciuitate quia non erant eis
ibi alimenta conducta: quia sabbata
erant terre. Et comphendit rex bethsu-
ram et constituit ibi custodiā seruare
eam: et coniūxit castra ad locū sancti-
ficationis dies multos. Et statuit illic
balistas ꝛ machinas. ꝛ ignis iacula
ꝛ tormēta ad lapides iactādos: et spi-
cula. ꝛ scorpios. ad mittendas sagit-
tas. ꝛ fundibula. Fecerūt autem et ipi
machinas aduersus machinas eoꝝ:
et pugnauerūt dies multos. Cibi autē
non erant in ciuitate eo op septimus
annus esset: et qui remāserant i iudea
de gentibz consūpserant reliquias eoꝝ
que reposite fuerant. Et remanserunt
in sanctis viri pauci quoniā obtinu-
erat eos fames: ꝛ dispersi sūt unusqsqz
in locū suū. Et audiuit lisias op phi-
lippus quē cōstituerat rex antiochus
cū adhuc viuēt ut nutriret antiochū
filiū suū et regnaret. reuersus est a per-
side ꝛ media ꝛ exercitus qui abierat cū
ipso: et quia querit suscipere regni ne-
gocia. Et festinauit ire: ꝛ dicere ad re-
gem et duces exercitus. Deficimꝰ coti-
die et esca nobis modica est: et locus
quem obsidemꝰ est munitꝰ: ꝛ incūbit
nobis ordinare de regno. Nūc itaqz
demus dextras hominibz istis: et fa-
ciamus cū illis pacem ꝛ cū omni gen-
te eoꝝ: ꝛ constituamꝰ illis ut ambulēt
in legitimis suis sicut ꝓus. Propter
legitima enī ipsoꝝ que despeximꝰ irati
sunt: et fecerūt omnia hec. Et placuit
sermo in conspectu regis et principū:
et misit ad eos pacem facere et reperūt
illā: et iurauit illis rex et principes et
exierūt de munitione. Et intrauit rex
montem syon et vidit munitionem
loci: et rupit citius iuramentū quod
iurauit: et mandauit destruere murū
i gyro. Et discessit festinanter ꝛ reuer-
sus est antiochiā: et inuenit philippum
dominātem ciuitati: ꝛ pugnauit ad-
uersus eū ꝛ occupauit ciuitatē. viij.

Anno centesimo quinquagesimo
et primo exiuit demetrius seleuci
filius ab urbe roma: et ascendit cum
paucis viris in ciuitatem maritimā:
et regnauit illic. Et factū est ut ingres-
sus est domū regni patrum suorum

cōp̄hendit exercitus antiochū et līsiam ut adducerent eos ad eū: et res ei innotuit: et ait. Nolite michi ostendere faciem eoꝝ. Et occidit eos exercitus. Et sedit demetrius super sedem regni sui: et venerūt ad eū viri iniqui et impij ex isrl. et alchim⁹ dux eoꝝ: qui volebat fieri sacerdos. Et accusauerunt p̄pm apud regem dicentes. Perdidit iudas et frēs ei⁹ amicos tuos et nos dispdidit de terra nostra. Nunc ergo mitte virū cui credis ut eat et videat exterminiū omne quod fecit nobis i regionibꝫ regis: et puniat oēs amicos eius et adiutores eorū. Et elegit rex ex amicis suis bachidem qui dominabat trans flumen magnū i regno et fidelem regi: et misit eum ut videret exterminiū quod fecit iudas. Sed et alchimū impiū cōstituit i sacerdotiū: et mandauit ei facere vlcionem i filios isrl. Et surrexerūt et venerūt cū exercitu magno in terram iuda: et miserunt nuncios et locuti sūt ad iudam et ad fratres eius verbis pacificis in dolo: et nō intenderūt sermonibꝫ eoꝝ. Viderunt enī quia venerunt cū exercitu magno: et cōuenerūt ad alchimū et bachidem congregatio scribarū requirere q̄ iusta sūt. Et primi assidei qui erāt in filijs isrl: et requirebant ab eis pacem. Dixerūt enī. Homo sacerdos de semine aaron venit: non decipiet nos. Et locut⁹ est cū eis verba pacifica: et iurauit illis dicens. Non inferem⁹ vobis malū: neq; amicis vestris. Et credidērunt ei. Et cōprehēdit ex eis sexaginta viros: et occidit eos in una die secundum verbū quod scriptū est. Carnes sanctorū tuorū et sanguinem ipsorū effuderūt i circuitu ihrlm: et nō erat q̄ sepeliret. Et incubuit timor et tremor in omnem pplm: quia dixerūt. Nō est veritas et iudiciū in eis. Transgressi sunt enī constitutū: et iusiurandū q̄d iurauerūt. Et mouit bachides castra ab ihrlm et applicuit in bethzecha: et misit & comp̄hendit multos ex eis qui a se refugerant: et quosdam de ipso macauit: et in puteū magnū p̄iecit. Et cōmisit regionem alchimo: et reliquit cū eo auxiliū in adiutoriū ipsi. Et abijt bachides ad regem. Et laris agebat alchimus pro principatu sacerdotij sui. Et cōuenerūt ad eū omnes qui p̄turbabāt pplm suū: et obtinuerunt terram iuda: et fecerūt plagam magnā i isrl. Et vidit iudas omnia mala que fecit alchimus et q̄ cum eo erant filijs isrl plus multo q̄m gentes: et exijt in omnes fines iudee i circuitu & fecit vindictam in viros desertores: & restauerūt vltra exire in regione. Vidit autem alchimus quod p̄ualuit iudas et qui cū eo erant et cognouit quia nō potest sustinere eos: et regressus est ad regē: & accusauit eos multis criminibꝫ. Et misit rex nichanorem vnū ex principibꝫ suis nobiliorib⁹ q̄ erat inimicicias exercens contra isrl: & mandauit ei euertere pplm. Et venit nichanor i ihrlm cū exercitu magno: et misit ad iudam et ad fratres ei⁹ cū dolo verbis pacificis dicens. Non sit pugna inter me & vos. Veniā cū viris paucis: ut videam facies vestras cum pace. Et venit ad iudam et salutauerunt se invicem pacifice: et hostes parati erant rapere iudā. Et innotuit sermo iude quoniā cū dolo venerat ad eum: et contritus est ab eo: & amplius noluit videre faciem ei⁹. Et cognouit nichanor q̄m denudatū est cōsilium eius: et exijt obuiam iude in pugnā

iuxta capharsalama. Et ceciderũt de nichanoris exercitu fere quinq; milia viri: & fugerunt in ciuitatẽ dauid. Et post hec verba ascendit nichanor in montem syon: et exierunt de sacerdotibus ppi salutare eũ in pace: & demonstrare ei holocaustomata q̃ offerebant̃ pro rege. Et irridens spreuit eos et polluit: et locutus est supbe: & iurauit cũ ira dicens. Nisi traditus fuerit iudas & exercitus ei⁹ in manus meas: continuo cũ regressus fuero in pace succendam domũ istam. Et exijt cũ ira magna. Et intrauerunt sacerdotes et stetерunt ante faciem altaris et templi: et flentes dixerũt. Tu dñe elegisti domũ istã ad inuocandũ nomen tuũ in ea: ut esset dom⁹ oꝛõnis et obsecratõnis pplo tuo. Fac vindictã i homine isto· & exercitu ei⁹: et cadant in gladio. Memento blasphemias eoꝝ: et ne dederis eis ut pmaneãt. Et exijt nichanor ab ihrlim & castra applicuit ad bethoron: et occurrit illi exercitus syrie. Et iudas applicuit in adarsa cũ tribus milibus viris. Et orauit iudas et dixit. Qui missi erãt a rege sennacharib domine quia blasphemauerũt te· exijt angelus & percussit ex eis centũ octoginta quinq; milia: sic conterе exercitum istũ in conspectu nostro hodie & sciant ceteri quia male locutus est sup sancta tua: et iudica illũ secũdum malitiam illi⁹. Et conmiserunt exercitus pliũm tertiadecima die mensis adar: et conterita sũt castra nichanoris: & recidit ipe prim⁹ in plio ut autem vidit exercitus eius quia recidisset nichanor proiecerũt arma sua et fugerũt: et psecuti sunt eos viã vnius diei ab adazer usquequo veniatur in gazara: et tubis recinerũt post eos cũ significationibꝫ. Et exierũt de omnibꝫ castellis iudee in circuitu: et ventilabãt eos cornibus: et conuertebantur iterũ ad eos. Et ceciderunt omnes gladio: et non est relictus ex eis nec unus. Et acceperũt spolia eoꝝ in predam: et caput nichanoris amputauerũt et dexteram eius quã extenderat supbe: et attulerũt et suspenderũt contra ihrlim. Et letatus est pp̃s valde: et egerũt diem illã in letitia magna. Et constituit agi omnibꝫ annis die istã tertiadecima die mensis adar: & siluit terra iuda dies paucos. viij·

Et audiuit iudas nomen romanorũ quia sũt potentes viribus et acquiescũt ad omnia q̃ postulant̃ ab eis: & quicũq; accesserũt ad eos statuerunt cũ eis amicitias: et quia sunt potentes viribꝫ. Et audierũt pliа eoꝝ et virtutes bonas quas faciũt in galatia: quia obtinuerũt eos et duxerũt sub tributũ. Et quãta fecerũt in regione hispanie: et qđ in potestatem redegerunt metalla argenti et auri q̃ illic sũt: & possederũt omnẽ locũ cõsilio suo & patientia: loca que longe erãt valde ab eis & reges qui supuenerant eis ab extremis terre cõtriuerũt: et percusserũt eos plaga magna. Ceteri aute dant eis tributũ omnibꝫ annis. Et philippum persen ciorũ regem et ceteros q̃ aduersus eos arma tulerant contriuerunt i bello: & obtinuerũt eos. Et antiochum magnũ regem asie qui eis pugnam intulerat habens centũ uiginti elephãtes et equitatũ et currus et exercitum magnũ valde contritũ ab eis: et quia ceperũt eũ viuũ & statuerunt ei ut daret ipe et qui regnauerunt post ipsũ tributũ magnũ: et daret obsides et constitutũ. Et regionem medorũ et medos et lidos de optimis regionibꝫ

eoꝝ: et acceptas eas ab eis dederūt eu-
menī regī. Et quia quī erant apud el-
ladam voluerunt īre et tollere eos: et
innotuīt sermo hīs ꝛ miserūt ad eos
ducem unum ꝛ pugnauerūt contra il-
los ꝛ ceciderūt ex eis multi: ꝛ captiuas
duxerūt uxores eoꝝ et filios et diripue-
runt eos et terrā eoꝝ possederūt: et de-
struxerūt muros eoꝝ: et in seruitutem
illos redegerunt usqꝫ in hūc diem. Et
reliqua regna et insulas q̄ aliquādo
restiterant illis exterminauerunt: et in
potestatē redegerunt. Cū amicis autē
suis ꝛ q̄ in ipīs requiē habebāt conser-
uauerūt amīciciā: ꝛ obtinuerūt regna
que erant proxima et que erāt longe:
quia quicūqꝫ audiebāt nomen eoꝝ ti-
mebāt eos. Quibꝫ vero vellent auxilio
esse ut regnarēt regnabāt. Quos autē
vellent regno deturbabant: et exaltati
sūt valde. Et ī oīnībꝫ istis nemo porta-
bat diadema: nec induebāt purpura:
ut magnificaret in ea. Et quia curiā
fecerunt sibi: et cottidie consulebāt tre-
centosuiginti consiliū agentes semper
de multitudine: ut que digna sūt ge-
rant. Et cōmittūt uni hominī magi-
stratū suū per singulos annos dīnari
uniūse terre sue: et oīnes obediūt uni:
et nō est inuidia neqꝫ zelus inter eos.
Et elegit iudas eupolemū filiū iohan-
nis filij iacob et iasonem filiū eleaza-
ri ꝛ misit eos romam constituere cum
illis amiciciā ꝛ societatem: et ut aufer-
rent ab eis iugum grecorum: quia
viderunt q̄ in seruituten premerent re-
gnum isrl. Et abierūt romam viam
multam valde: et introierūt curiam ꝛ
dixerūt. Judas machabeus et fratres
eius et pl̄s iudeoꝝ miserunt nos ad
vos statuere vobiscū societatem et pa-
cem: et cōscribere nos socios ꝛ amicos
vestros. Et placuit sermo in cōspectu
eoꝝ. Et hoc rescriptū quod rescripserūt
in tabulis ereis: et miserunt in ierlm
ut esset apud eos ibi memoriale pacis
et societatis. Bene sit romanis et gen-
ti iudeoꝝ ī mari et ī tra inetemū: gladi-
usqꝫ et hostis procul sit ab eis. Cū si in-
stetterit bellum romanis prius aut o-
mnibꝫ sociis eorū in omni dīnatione
eoꝝ: auxiliū feret gens iudeorū prout
tempus dictauerit corde pleno. Et pre-
liantibꝫ non dabūt neqꝫ subministra-
bunt triticū arma pecuniā naues sicut
placuit romanis: et custodient man-
data eoꝝ nichil ab eis accipientes. Si-
militer autem et si genti iudeoꝝ prius
acciderit bellū adiuuabūt romani ex
animo prout eis tempus permiserit: ꝛ
adiuuantibus non dabitur triticum
arma pecunia naues sicut placuit ro-
manis: et custodient mandata eorū
absqꝫ dolo. Secūdum hec verba con-
stituerūt romani pl̄o iudeoꝝ. Quod
si post hec vba hij aut illi addere aut de-
mere ad hec aliquid voluerint facient
ex posito suo: et q̄cūqꝫ addiderint uel
dempserint rata erūt. Sed et de mali
que demetrius rex fecit in eos scripsim9
ei dicentes. Quare grauasti iugū tuū
sup amicos nostros ꝛ socios iudeos
Si ergo iterū adierint nos aduersum
te faciemus illis iudiciū: et pugna-
bimus tecum mari terraqꝫ. xv.

In terra ut audiuit demetrius quia re-
cidit nichanor et exercit9 eius ī prelio:
apposuit bachidem et alchimū rursū
mittere in iudeam: et dextrū cornu cū
illis. Et abierūt viā que ducit in gal-
galam: ꝛ castra posuerūt ī masaloth
que est in arbellis et occupauerūt eā:
et peremerūt animas hominū multas.
In mense primo anni centesimi et

quinquagesimū z secūdi applicuerunt
exercitū ad ihrlm: et surrexerūt et abie-
runt in terrā viginti milia virorum et
duo milia equitū. Et iudas posuerat
castra in laisa: et tria milia viri electi
cum eo. Et viderūt multitudinē exerci-
tus quia multi sūt et timuerūt valde:
et multi subtraxerūt se de castris: z nō
remanserunt ex eis nisi octingenti viri.
Et vidit iudas quod defluxit exercit9
suus et bellū purgebat eū: et cōfractus
est corde quia non habebat tempus
congregandi eos: et dissolut9 est. Et
dixit hīs qui residui erāt. Surgam9
et eamus ad aduersarios nostros: si
poterim9 pugnare aduersus eos. Et
auertebāt eū dicentes. Non poterim9:
sed liberem9 animas nostras modo z
reūtamur ad fratres nostros: et tunc
pugnabim9 aduersus eos. Nos autē
pauci sum9. Et ait iudas. Absit istā
rem facere: ut fugiam9 ab eis. Et si ap-
propiauit tempus nostr̄ moriamur
in virtute ꝓpter fratres nostros: et nō
inferam9 crimen glorie nostre. Et mo-
uit exercitus de castris: et steterūt illis
obuiam. Et diuisi sūt equites i duas
partes: et fūdibularij z sagittarij pre-
ibant exercitū: z ꝓmi certaminis oēs
potentes. Bachides autem erat i dextro
cornu: et proximauit legio ex duabus
partib3: et clamabāt tubis. Exclama-
uerūt autē z hij q erāt ex parte iude etiā
ipsi: z cōmota ē terra a voce exercituū:
et commissū est ꝓliū a mane usq; ad
vesperam. Et vidit iudas qđ firmior
est pars exercitus bachidis in dextris:
et cōuenerūt cū ipso omnes cōstantes
corde: et cōtrita est dextra pars ab eis:
et ꝑsecut9 est eos usq; ad montē azoti.
Et qui in sinistro cornu erant viderūt
quod cōtritum est dextrū cornu: z secuti
sunt post iudā et eos qui cū ipo erant
a tergo. Et ingrauatū est ꝓliū: et recide-
runt vulnerati multi ex hīs et ex illis.
Et iudas recidit: et ceteri fugerūt. Et io-
nathas et simon tulerūt iudam frēm
suū: z sepelierūt eū in sepulcro patrum
suor̄ in ciuitate modin. Et fleuerunt
eum oēs ꝑs israel planctu magno:
et lugebant dies multos: et dixerunt.
Quomodo recidit potens qui saluū
faciebat ꝓplm israel? Et cetera verba bel-
lorū iude et virtutū quas fecit et ma-
gnitudinis eius non sunt descripta.
Multa enī erant valde. Et factū ē post
obitum iude emerserūt iniqui i oībz
finibus israel: et exorti sunt omnes qui
operabant iniquitatē. In diebz illis
facta est fames magna valde: et tra-
didit se bachidi omnis regio eorū cū
ipsis. Et elegit bachides viros impios
et cōstituit eos dominos regionis: z
exquirebāt et persecutabāt amicos
iude et adducebāt eos ad bachidem:
et vindicabat in illos et illudebat. Et
facta ē tribulatio magna in israel: qlis
non fuit ex die qua nō est visus ꝓpheta
in israel. Et cōgregati sūt oēs amici
iude: et dixerūt ionathe. Ex quo fra-
ter tuus iudas defunctus est: vir simi-
lis ei nō est qui exeat contra inimicos.
bachidem et eos qui inimici sūt gētis
nostre. Nunc itaq; te hodie eligimus
esse p eo nobis in principem et ducē:
ad bellandū bellū nostrū. Et suscepit
ionathas tempore illo principatū: et
surrexit loco iude fratris sui. Et cogno-
uit bachides: et querebat eū occidere.
Et cognouit ionathas z simon frater
eius et omnes qui cū eo erant: et fuge-
runt in desertū thecue: et cōsederūt ad
aquam lacus asphar. Et cognouit
bachides: et die sabbator̄ venit ipse

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et oēs exercitus eius transiordanem.
Et ionathas misit fratrē suū ducem
ppli: et rogauit nabutheos amicos su-
os ut comodarēt illis apparatū suū:
qui erat copiosus. Et exierūt filij iam-
bri ex madaba et cōprehenderūt iohan-
nem et oīa que habebat: et abierunt
habentes ea. Post hec verba renunci-
atum est ionathe et symoni fratri ei9:
quia filij iambri faciūt nuptias ma-
gnas et ducūt sponsam ex madaba fi-
liam unius de magnis principibus
chanaan cum ambitione magna. Et
recordati sūt sanguinis iohānis frīs
sui: et ascenderūt et abscōderūt se sub tegi-
mento montis. Et eleuauerūt oculos
suos et viderunt: et ecce tumultus et appa-
ratus multus. et sponsus processit et ami-
ci eius: et fratres ei9 obuiam illis cum
tympanis et musicis et armis multis.
Et surrexerūt ad eos ex insidijs et occi-
derūt eos: et ceciderūt vulnerati multi:
et residui fugerūt in montes. Et acce-
perunt oīa spolia eorū: et cōuersa sūt
nuptie in luctū: et vox musicorū ipōrū
in lamentū. Et vindicauerunt vindi-
ctam sanguinis frīs sui: et reuersi sūt
ad ripā iordanis. Et audiuit bachi-
des: et venit die sabbatorū usq; ad orā
iordanis in virtute magna. Et dixit
ad suos ionathas. Surgam9: et pu-
gnem9 cōtra inimicos nros. Non est
enī hodie sicut heri et nudiustercius.
Ecce enim bellū ex aduerso: aqua vero
iordanis hinc et inde et ripe et palude
et saltus: et non est locus diuertendi.
Nūc ergo clamate in celū: ut liberemini
de manu inimicorū vestrorū. Et cōmis-
sum est bellum. Et extendit ionathas
manū suā prouere bachidem: et diuer-
tit ab eo retro. Et dissiliit ionathas et
q cū eo erāt in iordanē: et trānatauerūt
ad eos iordanē. Et ceciderunt de par-
te bachidis die illa mille viri: et reuersi
sunt in ierusalē. Et edificauerūt ciui-
tates munitas in iudea: munitionē
que erat in iericho. et in ammaum. et
in bethoron. et bethel et thamnata et pha-
ra et thopo muris excelsis et portis et
seris. Et posuit custodiā in eis: ut ini-
micias exerceret in isrl. Et muniuit ci-
uitatē bethsurā et gazarā. et arcē et po-
suit in eis auxilia et apparatū escaꝝ: et
accepit filios principū regionis obsi-
des: et posuit eos in arce in ierlm in
custodiam. Et anno centesimo quin-
quagesimo tercio mense secdo cepit al-
chimus destrui muros domus sancte
interioris: et destrui opa pphaꝝ. Et ce-
pit destruere. In tēpore illo pcussus ē al-
chimus et impedita sunt opa illius: et
occlusum ē os eius et dissolut9 est pa-
ralisi: nec ultra potuit loqui verbum
et mādare de domo sua. Et mortuus
est alchimus in tēpore illo cū tormēto
magno. Et vidit bachides qm mortu9
est alchimus: et reuersus est ad regem:
et siluit terra annis duobz. Et cogita-
uerūt omnes iniqui dicentes. Ecce io-
nathas et qui cū eo sunt in silentio ha-
bitāt confidēter. Nūc ergo adducam9
bachidem: et comphendet eos omnes
una nocte. Et abierūt: et consilium ei
dederūt. Et surrexit ut veniret cum exer-
citu multo. Et misit occulte epistolas
sociis suis qui erāt in iudea ut cōprehen-
derent ionathan. et eos qui cū eo erāt:
sed nō potuerūt quia innotuit eis con-
siliū eorū. Et apphendit de viris regi-
onis qui principes erant malicie quin-
quagintos viros: et occidit eos. Et se-
cessit ionathas et symon et qui cum eo
erant in bethbesen que est in deserto: et
extruxit diruta eius: et firmauerūt cā.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et cognouit bachides et cōgregauit
uniuersam multitudinē suā: et his qui
de iudea erant denūciauit. Et uenit et
castra posuit desup bethbesse: et oppu-
gnauit eā dies multos: et fecit machi-
nas. Et reliquit ionathas symonem
fratrem suū in ciuitate et exiuit i regi-
onem: et uenit cū numero et percussit o-
daren et frēs eius et filios phaseron in
tabernaculis ipor: et cepit crescere et
crescere i uirtutibs. Simon uero et qui cum
ipso erant exierūt de ciuitate et succen-
derunt machinas: et pugnauerūt ctra
bachidem: et contritus ē ab eis. Et affli-
xerunt eum valde: qm consilium eius
et congressus eius erat inanis. Et ira-
tus contra uiros iniquos qui ei cōsi-
lium dederāt ut ueniret in regionem
ipor: multos ex eis occidit. Ipse autē
cogitauit cum reliquis abire i regio-
nem suam. Et cognouit ionathas et
misit ad eū legatos: cōponere pacem
cum ipo: et reddere ei captiuitatem. Et
libenter accepit: et fecit secūdum uerba
ei: et iurauit se nichil facturū ei mali
omnibus diebus uite eius. Et reddi-
dit ei captiuitatē quā prius erat pdā-
tus de terra iuda. Et conuersus abiit
i terram suā: et uō apposuit amplius
uenire i fines ei. Et cessauit gladius
ex isrl. Et habitauit ionathas i mag-
mas: et cepit ionathas ibi iudicare po-
pulū: et exterminauit impios ex isrl.

Et āno centesimo sexagesimo adscen-
dit alexāder antiochi filius qui
cognominat ē nobilis et occupauit
ptolomaidam: et receperūt eum: et re-
gnauit illic. Et audiuit demetrius rex
et congregauit exercitū copiosū ualde:
et exiuit obuiam illi in plium. Et mi-
sit demetrius epistolam ad ionathan
uerbis pacificis: ut magnificaret eum.
Dixit enim. Anticipemus facere pacem
cum eo: prius ne faciat cum alexandro
aduersum nos. Recordabitur enim o-
mniū malor que fecimus in eū et in
fratrē eius: et in gentē eius. Et dedit ei
potestatē cōgregandi exercitū et fabri-
care arma: et esse ipm socium eius: et ob-
sides qui erant in arce iussit tradi ei.
Et uenit ionathas in ihrlm: et legit
epistolas i auditu omnis pli et eorū
qui in arce erāt. Et timuerunt timore
magno: qm audierunt qm dedit ei rex
potestatē congregandi exercitū. Et tra-
diti sunt ionathe obsides: et reddidit
eos parentibus suis. Et habitauit iona-
thas in ihrlm: et cepit edificare et in-
nouare ciuitatē. Et dixit facientibus
opera ut extruerent muros et montem
syon in circuitu lapidibs quadratis
ad munitionem: et ita fecerūt. Et fuge-
runt alienigene qui erant in muniti-
onibus quas bachides edificauerat:
et reliquit unusquisq locum et abiit
in terrā suā: tantū in bethsura reman-
serunt aliqui ex his qui reliquerant
legem et pcepta dei. Erat enim hec eis ad
refugiū. Et audiuit alexander rex pro-
missa que promisit demetrius ionathe:
et narrauerūt ei prelia et uirtutes quas
ipe fecit et fratres eius et labores quos
laborauerunt. Et ait. Nunquid inue-
nimus aliquē uirū talem? Et nūc fa-
ciemus eum amicū et socium nrm. Et
scripsit epistolam: et misit ei scdm hec
uerba dicens. Rex alexander fratri io-
nathe salutem. Audiuim de te qm uir
potens sis uiribus: et aptus es ut sis
amicus noster. Et nūc constituimus
te hodie summū sacerdotem gentis tue:
et ut amicus uocaris regis. Et misit ei
purpuram et coronam auream: ut que
nra sunt sentias nobiscū: et conserues

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

amicicias ad nos. Et induit se ionathas stola sancta septimo mēse. āno centesimosexagesimo in die solenni scenophegie. Et congregauit exercitū: et fecit arma copiosa. Et audiuit demetrius verba ista: et contristatus est nimis. Et ait. Quid hoc fecimus: q̄ preoccupauit nos alexander apphendere amicicia iudeor̄ ad munimē sui? Scribam et ego illi verba deprecatoria et dignitates et dona: ut sit mecū i adiutoriū. Et scripsit ei in hec verba. Rex demetrius gentī iudeor̄ salutem. Quoniam seruastis ad nos pactū et manstis in amicicia nostra: et non accessistis ad inimicos nostros: audiuim⁹ et gauisi sumus. Et nūc pseuerate adhuc cōseruare ad nos fidē: et retribuemus vobis bona pro hijs que fecistis nobiscū: et remittemus vobis prestationes m̄ras et dabim⁹ vobis donationes. Et nūc absoluo vos et oēs iudeos a tributis: et p̄cia salis indulgeo: et coronas remitto. Et tercias seminis et dimidiā part̄e fruct⁹ ligni q̄ est portionis mee relinquo vobis ex hodierno die et deinceps: ne accipiatur a terra iuda et a tribus ciuitatibus que addite sunt illi ex samaria et galilea: ex hodierna die et in totū tempus. Et iherusalem sit sancta et libera cum finibus suis: et decime et tributa ipius sint. Remitto eciā potestat̄e arcis que est in ihrlm et do eam summo sacerdoti: ut cōstituat i ea viros quoscūq; ipe elegerit qui custodiant eam. Et omnem animam iudeor̄ que captiua est a terra iuda in omni regno meo relinquo liberā gratis: ut oēs a tributis soluant̄ eciā pecor̄ suor̄. Et oēs dies solemnes et sabbata. et neomenie et dies decret̄. et tres dies ante diem solemnē. et tres dies post die solemnē sint oēs immunitatis et remissionis omnibz iudeis qui sunt in regno meo. Et nemo habebit potestatem agere aliquid: et mouere negocia aduersus aliquem illorū i omni causa. Et ut adscribant̄ ex iudeis in exercitu regis ad triginta milia virorum. Et dabunt̄ illis copie ut oportet oēm exercitibz regis. et ex eis ordinabuntur qui sint in munitionibz regis magni. Et ex hijs constituentur supra negocia regni que agantur ex fide: et principes sint ex eis et ambulent legibus suis: sicut p̄cepit rex in terra iuda. Et tres ciuitates que addite sunt iudee ex regione samarie cum iudea reputētur ut sint sub uno: et non obediant alicui potestati nisi summo sacerdoti: ptolomaida et confines eius quas dedi donū sanctis qui sunt i ihrlm ad necessarios sumptus sanctor̄. Et ego dabo singulis annis quindecim milia siclorum argenti de rationibus regis que me cōtingunt: et omne q̄d reliquū fuerit quod non reddiderāt qui sup negotia erant annis priorib⁹: ex hoc dabunt in opa domus. Et sup hec quinq; milia siclorū argenti que accipiebāt de sanctorum ratione p singulos ānos: et hec ad sacerdotes pertineant qui ministerio funguntur. Et quicumq; confugerint in templū quod est iherosolimis et in omnibus finibus eius obnoxij regi in oēm negotio dimittantur: et omnia que sunt eis i regno meo libera habeāt. Et ad edificāda uel restauranda opa sanctorum sumptus dabūtur de ratione regis: et ad extruēdos muros in iherusalem. et cōmunēdos i circuitu sumptus dabūtur de ratione regis: et ad cōstruendos muros in iudea. Vt

172

audiuit autem ionathas et ppl'us ser-
mones istos. non crediderunt eis nec
receperunt eos: quia recordati sūt ma-
licie magne quā fecerat in israhel: et
tribulauerat eos valde. Et cōplacuit
eis in alexandrum: quia ipe fuerat eis
princeps sermonū pacis: z ipi auxiliū
ferebant oībz diebz. Et congregauit
rex alexāder exercitū magnū: et admo-
uit castra contra demetriū. Et commi-
serunt plium reges z fugit exercitus de-
metrij: et insecutus est eum alexander:
et incubuit sup eos. Et inualuit pliū
nimis. donec occidit sol: z recidit deme-
trius in illa die. Et misit alexander ad
ptolomeum regē egipti legatos. sicut
hec verba dicens. Quoniā regressus
sum in regnum meū et sedi in sede pa-
trum meoz z obtinui principatum et
contriui demetriū. et possedi regionē
nostram. et commisi pugnam cū eo
et contritus est ipe et castra eius a no-
bis z sedemus i sede regni eius: et nūc
statuamus adinuicē amicitiam et da
michi filiā tuam uxorem: et ero gener
tuus: et dabo tibi dona z ipi dignitatē.
Et respōdit rex ptolomeus dicēs. Fe-
lix dies in qua reuersus es ad terram
patrū tuoz: et sedisti in sede regni eoz.
Et nunc faciā tibi quod scripsisti: sed
occurre michi ptolomaidam ut vide-
amus inuicē nos: z sponsā tibi sicut
dixisti. Et exiuit ptoloneus de egipto
ipe et cleopatra filia eius: et venit pto-
lomaidam anno centesimo septuagesi-
mosecūdo. Et occurrit ei alexander rex.
Et dedit ei cleopatrā filiam suā: et fe-
cit nuptias eius ptolomaide. sicut re-
ges in magna gloria. Et scripsit ale-
xander rex ionathe: ut veniret obuiā
sibi. Et abiit cū gloria ptolomaidā z
occurrit ibi duobus regibus: et dedit
illis argentum multū et aurz z dona:
et inuenit gratiam in cōspectu eorum.
Et cōuenerūt aduersus eum viri pesti-
lentes ex isrl' viri iniqui interpellare
aduersus eū: et nō intendit ad eos rex.
Et iussit spoliari ionathan vestibus
suis: et indui eum purpura. Et ita fe-
cerunt. Et collocauit eum rex sedere se-
cum: dixitqz principibz suis. Exite cū
eo in medium ciuitatis: z predicate ut
nemo aduersus eum interpellet de ullo
negotio: nec quisqz ei molestus sit de
ulla ratione. Et factum est ut viderunt
qui interpellabāt gloriā eius que pre-
dicabatur. z optum eū purpura: fuge-
runt omnes. Et magnificauit eū rex:
et scripsit eum inter primos amicos:
et posuit eū ducem et participem prin-
cipatus. Et reuersus est ionathas in
iherusalem: cū pace et leticia. In āno
centesimo septuagesimoquinto venit de-
metrius filius demetrij a creta in terrā
patrū suoz. Et audiuit alexander rex
et cōtristatus est valde: et reuersus est
antiochiā. Et cōstituit demetrius rex
appolonium ducem qui preerat celesy-
rie: et cōgregauit exercitū magnum et
accessit ad iamniā: et misit ad iona-
than summū sacerdotē dicens. Tu so-
lus resistis nobis. Ego autem factus
sum in derisum et in opprobriū: ppte-
rea quia tu potestatem aduersum nos
exerces in montibz. Nunc ergo si con-
fidis i virtutibus tuis descende ad nos
in campū z comparemus illic inuicē:
quia mecū est virtus bellorū. Interro-
ga et discе quis sum ego et ceteri qui
auxilio sunt michi: qui et dicūt quia
non potest stare pes vester. ante faciē
nostrā: quia bis in fugā cōuersi sunt
patres tui in terram suā. Et nūc quo-
modo poteris sustinere equitatum et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

exercitū tantū in campo ubi nō est lapis neq; saxum: neq; locus fugiendi. Vt audiuit autē ionathas sermones appollonij: motꝰ ē animo. Et elegit decem milia uiroꝝ: et exijt ab iherusalem: et occurrit ei symon frater eius in adiutoriū. Et applicuerunt castra in ioppen. Et exclusit eū a ciuitate: quia custodia appollonij ioppe erat: & oppugnauit eam. Et exterriti qui erāt in ciuitate aperuerunt ei: et obtinuit ionathas ioppen. Et audiuit appollonius: et admouit tria milia equitum · et exercitū multū. Et abijt i azotum tanqꝫ iter faciens: et statim exijt i campum: eo quod haberet multitudinem equitum et cōfideret in eis. Et insecutus est eum ionathas in azotum: et commiserunt preliū. Et reliquit appollonius in castris mille equites post eos occulte. Et cognouit ionathas quoniam insidie sunt post se: & circuierūt castra eius: et iecerunt iacla in pplm a mane usq; ad uesperam. Populus autē stabat sicut precepit ionathas: et laborauerunt equi eoꝝ. Et eiecit symon exercitum suū: & cōmisit ptra legionē. Equites enī fatigati erant. Et contriti sunt ab eo: et fugerūt. Et qui dispsi sunt per campū fugerūt in azotum: et intrauerunt in bethdagon ydolū suū: ut ibi se liberarēt. Et succēdit ionathas azotum et ciuitates que erant in circuitu eius: et accepit spolia eoꝝ: & templum dagon & omnes qui fugerūt in illud succendit igni. Et fuerūt qui ceciderūt gladio cum hijs qui succensi sunt: fere octo milia uiroꝝ. Et mouit inde ionathas castra: et applicuit ea aschalonā et exierunt de ciuitate obuiā illi in magna gloria. Et reuersus est ionathas in iherusalem cū suis habentibz spolia

mlta. Et factū est ut audiuit alexāder rex hmones istos: addidit adhuc glorificare ionathan. Et misit ei fibulam auream: sicut consuetudo est dari cognatis regum. Et dedit ei archaron et omnes fines eius in possessionē. xj.

Et rex egipti congregauit exercitū sicut arenam que ē circa oram maris · et naues multas: et querebat obtinere regnū alexandri dolo: et addere illud regno suo. Et exijt in syriam uerbis pacificis: et aperiebant ei ciuitates · et occurrebant ei: quia mādauerat alexander rex exire ei obuiam · eo q̄ socer suus esset. Cum autem introiret ciuitatem ptolomeus: ponebat custodias militum in singulis ciuitatibus. Et ut appropiauit azoto ostenderunt ei templū dagon succensū igni: & azotum et cetera eius demolita et corpora proiecta: et coꝝ q̄s cesi erant in bello tumulos · quos fecerant secus uiam. Et narrauerunt regi quia hec fecit ionathas: ut inuidiā facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas regi i ioppen cum gloria: & inuicem se salutauerūt: et dormierūt illic. Et abijt ionathas cum rege usq; ad fluuiū qui uocabat eleutherꝰ et reuersus ē i ihrlm. Rex autē ptolomeus obtinuit dominium ciuitatū usq; seleuciam maritimā: et cogitabat in alexandrum consilia mala. Et misit legatos ad demetrium dicēs. Veni componamus inter nos pactū et dabo tibi filiā meam quā habet alexander: et regnabis in regno patris tui. Penitet enī me: quod dederim illi filiā meam. Quesiuit enī me occidere. Et uituperauit eum: pterea q̄ cōcupierat regnum eius. Et abstulit filiā suā et dedit eā demetrio: et alienauit se ab alexādro: & manifestate sūt inimicicie

eins. Et intrauit ptolomeꝰ antiochi-
am:et imposuit duo diademata capi-
i suo·egipti ⁊ asie. Alexander autē rex
erat i cilicia illis temporibus: quia re-
bellabant qui erant in locis illis. Et
audiuit alexander:⁊ uenit ad eū in bel-
lum. Et produxit ptolomeus rex exer-
citum:et occurrit ei in manu ualida:
et fugauit eum. Et fugit alexander in
arabiā:ut ibi protegeretur. Rex autē
ptolomeus exaltatꝰ ē:et abstulit ⁊ ab-
dihel arabs caput alexandri:et misit
ptolomeo. Et rex ptolomeꝰ mortuus
est in die tercia:et qui erant in muni-
onibus perierunt ab hijs qui erant in-
tra castra. Et regnauit demetrius āno
centesimo septuagesimo septimo. In
diebꝫ illis cōgregauit ionathas eos
qui erant in iudea·ut expugnarēt ar-
cem que est in iherusalem:⁊ fecerūt con-
tra eam machinas multas. Et abierūt
quidam qui oderant gentem suā uidl
inīquī ad regem demetriū:et renunciā-
uerunt ei qꝫ ionathas obsideret arcem.
Et ut audiuit iratus est·et statim ue-
nit ptolomaidam:et scripsit ionathe
ne obsideret arcē: sed occurreret sibi ad
colloquium festinato. Ut audiuit autē
ionathas iussit obsideri. Et elegit de
seniorib3 isrl et de sacerdotib3:⁊ dedit
se periculo. Et accepit auꝫ et argētum
et uestem ⁊ alia xenia multa:⁊ abijt ad
regem ptolomaidā:et inuenit gratiā
in conspectu eius. Et interpellabāt ad-
uersus eū·quidam iniqui ex gente sua.
Et fecit ei rex:sicut fecerant ei qui ante
eum fuerāt. Et exaltauit eū in cōspectu
omniū amicoꝫ suoꝫ:⁊ statuit ei prin-
patum sacerdotij·et quecūqꝫ alia ha-
buit prius pciosa:et fecit eū principē
amicorū. Et postulauit ionathas a
rege ut immunem faceret iudeā et tres
toparchias idest samariā ⁊ confines
eius:⁊ promisit ei talenta trecenta. Et
cōsensit rex:⁊ scripsit ionathe epistolas
de hijs oīb3 hunc modū cōtinentes.
Rex demetrius fratri ionathe salutem
et genti iudeoꝝ. Exemplū epistole quā
scripsimus lasthenī parenti nro de vo-
bis misimus ad vos:ut sciretis. Rex
demetrius lasthenī parenti salutē. Gen-
ti iudeoꝝ amicis nostris ⁊ cōseruanti-
bus que iusta sunt apud nos decreui-
mus benefacere pter benignitatē ipoꝝ
quā erga nos habent. Statuimꝰ ergo
illis oīnes fines iudee·⁊ tres ciuitates
liddā et ramathe que additē sunt iu-
dee et samariā·et oīnes confines eaꝝ
sequestrari oīnib3 sacrificantibus in
iherosolimis: p hijs qꝫ ab eis priꝰ rex
accipiebat p singulos annos:et pro
fructibus terre et pomoꝝ. Et alia que
ad nos pertinebāt decimarū et tribu-
torū·ex hoc tempore remittimus eis·
et arcas salinarū et coronas que no-
bis deferebanē oīa ipis cōcedimus:
et nichil horū irritū erit ex hoc et in o-
mne tempus. Nunc ergo curate facere
hoc exemplum:et detur ionathe ⁊ po-
natur i monte sancto ⁊ in loco celebri.
Et uidens demetrius rex quod siluit
terra i conspectu suo et nichil ei resistit
dimisit totum exercitū suū unūquēqꝫ
in locum suū·excepto pegrino exercitu
quē traxit ab insulis gentiū:et inimi-
ci erāt ei oīnes exercitus patrum eius.
Triphon autem erat qui dā partium
alexandri prius:et uidit quoniam o-
mnis exercitus murmurauit cōtra de-
metriū:et iuit ad emalchuel arabum
qui nutriebat antiochum filiū alexan-
dri:⁊ affidebat ei ut traderet eū ipi:ut re-
gnaret i loco patris sui. Et enūciauit
ei quāta fecit demetrius:et inimicicias

ꝯcitū ei⁹ aduersus illū. Et mānit ibi diebꝫ multis. Et misit ionathas ad demetriū regem ut ei⁹ret eos qui in arce erāt in ihrlim. ⁊ qui in p̄liis erant: quia impugnabāt isrl. Et misit demetrius ad ionathan dicēs. Nō hoc tantū faciam tibi et genti tue: sed gloria illustrabo te et gentem tuā cū fuerit oportunū. Nunc ergo recte feceris si miseris in auxiliū michi uiros: quia discessit omnis ꝯcitus meus. Et misit ei ionathas tria milia uiroꝝ fortiū anthiochiam. Et uenerunt ad regem: et delectatus est rex in aduentu eoꝝ. Et cōuenerūt q̄ erāt i ciuitate. centū uigīti milia uiroꝝ: et uolebāt interficere regē. Et fugit rex in aulā ⁊ occupauerūt qui erant de ciuitate itinera ciuitatis: ⁊ cepērūt pugnare. Et uocauit rex iudeos i auxiliū: ⁊ cōuenerūt oēs simul ad eum. Et dispsi sunt omnes per ciuitatem: ⁊ occiderunt in illa die centū milia hominū. Et succenderūt ciuitatē: ⁊ ceperūt spolia multa in illa die: et liberauerūt regem. Et uiderunt qui erāt de ciuitate q̄ obtinuissent iudei ciuitatē sicut uolebāt: ⁊ infirmati sunt mente sua: ⁊ clamauerūt ad regē cum p̄cibus dicentes. Da nobis dextras: ⁊ cessent iudei oppugnare nos. et ciuitatem. Et p̄iecerūt arma sua et fecerūt pacem. Et glorificati sunt iudei in cōspectu regis ⁊ in cōspectu omniū qui erant in regno eius: et nominati sunt i regno. Et regressi sunt i ihrlim: habentes spolia multa. Et sedit demetrius rex in sede regni sui: ⁊ siluit terra in cōspectu eius. Et mentit⁹ est oīa quecūq; dixit: et abalienauit se a ionatha ⁊ nō retribuit ei secdm beneficia que sibi tribuerat: ⁊ uexabat eum ualde. Post hec autē reuersus ē triphon ⁊ antiochus cū eo puer adolescens: ⁊ regnauit et imposuit sibi diadema. Et cōgregati sūt ad eū oēs ꝯcitꝰ quos dispserat demetrius: et pugnauerunt cōtra eum: et fugit ⁊ terga uertit. Et accepit triphon bestias: et obtinuit antiochiā. Et scripsit antiochus adolescēs ionathe dicēs. Cōstituo tibi sacerdotiū: et cōstituo te sup quatuor ciuitates: ut sis de amicis regis. Et misit illi uasa aurea i ministeriū et dedit ei potestatē bibēdi i auro et esse in purpura: et habere fibulā auream. Et simonem fratrē ei⁹ cōstituit ducē a terminis tyri. usq; ad fines egipti. Et exiit ionathas et perābulabat trās flumē ciuitates: et cōgregat⁹ est ad eū oīis ꝯcitꝰ syrie in auxiliū. Et uenit ascalonē: ⁊ occurrerūt ei honorifice de ciuitate. Et abiit inde gazam et cōclusērūt se qui erant gaze. ⁊ obsedit eam: et succendit que erant in circuitu ciuitatis: et p̄datus est eā. Et rogauerūt gazenses ionathan et dedit illis dextram: et accepit filios eoꝝ obsides. et misit illos in ihrlim: et pambulauit regionem usq; damascū. Et audiuit ionathas q̄ p̄uaricati sunt p̄cipes demetrij in cades que est in galilea cū ꝯcitu multo uolētes eum remouere a negocio regni: ⁊ occurrit illis: fratrē autē suū simonē reliquit intra p̄uinciā. Et applicuit simon ad bethsurā. et expugnabat eam diebus multis: ⁊ conclusit eos. Et postulauerunt ab eo dextras accipere: ⁊ dedit illis. Et eiecit eos inde ⁊ cepit ciuitatē: ⁊ posuit i ea p̄sidiū. Et ionathas et castra eius applicuerunt ad aquam genesar: et ante lucē uigilauerunt i campo asor. Et ecce castra alienigenaꝝ occurrebāt in campo: et tendebant ei insidias in

montibz:ipe aute occurrit eę aduerso.
Insidie vero eęsurrexerũt de locis suis:
et cõmiserunt pliũ. Et fugerunt quĩ
erant ęx parte ionathe omnes: et ne-
mo relictus est ęx eis nisi mathatias
filius absolomĩ: et iudas filius cal-
phi: princeps milicie exercitꝰ. Et scidit
ionathas vestimenta sua: et posuit
terrã in capite suo: et orauit. Et reuer-
sus ẽ ionathas ad eos ĩ pliũ: z dimicrit
eos ĩ fugã: z pugnauerũt. Et viderũt q̃
fugiebãt partis illiꝰ. et reuersi sunt ad
eum: z insequebantur eum eo omnes
usq; cades ad castra sua: et peruene-
runt usq; illuc. Et ceciderũt de alienige-
nis in die illa tria milia virorũ: et re-
uersus est ionathas ĩ iherusalẽ. xij.

Et vidit ionathas quia tempus
eũ iuuat: et elegit viros: z misit
eos romã statuere et renouare cũ eis a-
micicią. Et ad spartiatas et ad alia
loca misit epistolas secũdũ eandẽ for-
mam. Et abierũt romã: et intrauerũt
curiã et dixerunt. Jonathas summꝰ
sacerdos z gens iudeoꝝ misit nos:
ut renouemus amicicią et societatem
secũdum pristinũ. Et dederũt illis epi-
stolas ad ipsos q̃ loca: ut deducerent
eos in terram iuda cum pace. Et hoc
est ęxemplũ epistolaꝝ quas scripsit io-
nathas spartiatis. Jonathas sum-
mus sacerdos· z seniores gentis· et sa-
cerdotes· z reliquus populus iudeorũ·
spartiatis fratribz salutẽ. Jam pridẽ
misse erãt epistole ad oniam summũ
sacerdotẽ a dario qui regnabat apud
vos: quoniã estis fratres nostri: sicut
scriptũ continet qđ subiectũ est. Et sus-
cepit onias virũ qui missus fuerat cũ
honore: et accepit epistolas in quibz
significabat̃ de societate z de amicicia.
Nos em̃ cũ nullo hoꝝ indigeremus·
habẽtes solatio sanctos libros q̃ sũt ĩ
manibz nostris: maluimꝰ mittere ad
vos renouare fraternitatẽ z amicicią:
ne forte alienĩ efficiam̃ a vobis. Mul-
ta enim tempora transierũt ęquo mi-
sistis ad nos. Nos ergo ĩ omñi tẽpore
sine intermissione· in diebz solemnibz
et ceteris quibus oportet· memores su-
mus vestri in sacrificijs que offerim̃·
et in obseruationibz: sicut phas ẽ z de-
cet· memnisse fratrũ. Letamur itaq; de
gloria vestra. Nos autẽ circũdederunt
multe tribulationes· et multa pl̃ia: et
impugnauerũt nos reges qui sunt ĩ
circuitu nostro. Nolum̃ ergo vobis
molesti esse: neq; ceteris sociis et ami-
cis nostris in hijs pl̃ijs. Habuimus
enim de celo auxiliũ: et liberati sumus
nos: et humiliati sunt inimici nostri.
Elegimus itaq; numenium ãtiochi
filiũ z antipatrem iasonis filiũ: z misi-
mus ad romanos renouare cum eis
amicicią z societatẽ pristinã. Mandi-
uim̃ itaq; eis ut veniãt ecią ad vos
et salutent vos: et reddant vobis epi-
stolas nostras· de innouacõne frater-
nitatis nostre. Et nunc benefacietis:
respondentes nobis ad hec. Et hoc re-
scriptũ epistolaꝝ: qđ misit onias. Rex
spartiatarũ onias· ionathe sacerdoti
magno salutem. Inuentum est in scri-
ptura de spartiatis et iudeis quoniã
sunt fratres: et qa sunt de genere abra-
ham. Et nunc ęquo hec cognouim̃:
benefacitis scribentes nobis de pace vra.
Sed et nos rescripsim̃ vobis. Pecu-
ra nostra et possessiones nostre vestre
sunt: et vestre nostre. Mandauimus
itaq; hec nũciari vobis. Et audiuit io-
nathas quoniã egressi sunt principes
demetrij cũ exercitu multo supra quã
prius· pugnare aduersus eum: et exijt

ab ihrlm: et occurrit eis in amathite
regione. Non enī dederat eis spaciū
ut ingrederētur regionem eius. Et mi-
sit speculatores in castra eoz: et reuer-
si renūciauerūt qm cōstituerūt supuenī-
re illic nocte. Cum occidisset autē sol.
pcepit ionathas suis vigilare: et esse
in armis paratos ad pugnam tota
nocte. Et posuit custodes per circuitū
castroz. Et audierūt aduersarij qm pa-
ratus est ionathas cum suis in bello:
et timuerunt et formidauerunt in cor-
de suo: et accenderunt focos in castris
suis. Ionathas autē et q̄ cū eo erāt nō
cognouerūt usq; mane. Vidērūt aūt
lumina ardentia: et secutus est eos io-
nathas: et nō cōprehendit eos. Tran-
sierūt enim flumē eleutherū. Et diuīsit
ionathas ad arabes qui vocabātur
zabadei: et percussit eos. et accepit spolia
eoz. Et iunxit. et venit damascū: et pe-
ambulabat omnē regionē illam. Si-
mon autem exiit. et venit usq; aschalo-
nem et ad ꝓxima plīdia: et declinauit
in ioppen: et occupauit eam. Audiuit
enim qm vellent pīdiū tradere partib;
demetrij: et posuit ibi custodes: ut custo-
dirent eam. Et reuersus est ionathas
et conuocauit seniores pli: et cogitauit
cum eis edificare pīdia in iudea: et edi-
ficare muros in ihrlm. et exaltare alti-
tudine magna inter medium arcis et ci-
uitatis. ut separaret eam a ciuitate. ut
esset ipsa singulariter: et neq; vendāt
neq; emāt. Et conuenerūt ut edificarēt ci-
uitatem: et recidit murus q̄ erat super
torrentem. ab ortu solis: et reparauit
eum qui vocat caphetheta. Et simon
edificauit adiada in sephela. et muni-
uit eam: et imposuit portas et seras.
Et cum cogitasset triphon regnare a-
sye. et assumere diadema. et extendere
manū in antiochū regem: timens ne
forte nō permitteret eum ionathas sed
pugnaret aduersus eū: querebat com-
prehendere eū et occidere. Et exsurgēs
abiit i bethsan: et exiit ionathas ob-
uiam cū quadraginta milibz virorū
electorū in preliū: et venit bethsan. Et
vidit triphon quia venit ionathas
cum exercitu multo ut extenderet i eum
manus. et timuit. Et excepit eū cum ho-
nore: et cōmendauit eum omnibz ami-
cis suis: et dedit ei munera. Et pcepit
exercitibz suis ut obedirent ei sicut sibi.
Et dixit ionathe. Ut quid vexasti uni-
uersum plm: cum nobis bellum nō
sit? Et nunc remitte eos i domos suas.
Elige autem viros paucos qui tecum
sint: et veni mecum ptolomaidam. et
tradam eam tibi: et reliqua presidia.
et exercitū. et uniuersos pōsitos nego-
cij: et conuersus abibo. Propterea enī
veni. Et credidit ei: et fecit sicut dixit et
dimisit exercitum: et abierunt i terram
iuda. Retinuit autē secum tria milia
virorū: ex quibz remisit in galileā duo
milia: mille autem venerunt cum eo.
Vt autem intrauit ptolomaidam io-
nathas. clauserunt portas ciuitatis
ptolomenses: et comprehenderuut
eum: et oēs qui cum eo intrauerūt
gladio interfecerūt. Et misit triphon
exercitū et equites i galileā et i campū
magnū: ut perderent oēs socios io-
nathe. At illi cum cognouissent quia
cōprehensus est ionathas et periit. et
omnes qui cum eo erant: hortati sūt
semetipsos. et exierūt parati in pliū.
Et videntes hij qui insecuti fuerāt qa
pro anima res est illis. reuersi sunt: illi
autem venerūt oēs cum pace i terrā
iuda. Et planxerunt ionathan: et eos
qui cum ipso erant valde. Et luxit isrl

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

luctu magno. Et quesierũt oñes gen-
tes qui erãt i circuitu eoz cõterere eos.
Dixerũt enĩ. Nõ habẽt prĩcipẽ et adiu-
uantẽ: nũc ergo expugnem⁹ illos: z tol-
lam⁹ de hoñibz memoriã eoz. xiij.

Et ut audiuit simon qũ cõgrega-
uit tryphon exercitũ copiosũ. ut
veniret i terrã iuda z attereret eã: vidẽs
quia in timore ps est et in timore.
asscendit iherusalẽ z cõgregauit pplm:
et adhortans dixit. Vos scitis quãta
ego z fratres mei. et dom⁹ patris mei
fecim⁹ pro legibus z pro sanctis plia:
et angustias quales vidim⁹. Horum
gratia prierũt fratres mei oñes. pter
me: et relictus sum ego solus. Et nũc
non michi contingat parcere anĩme
mee: in omni tempore tribulationis.
Non enim melior sum fratribz meis.
Vindicabo itaq; gentem meã et san-
cta. natos q; nostros et vxores: quia
cõgregate sũt vniuerse gẽtes atterere nos
inimicicie gratia. Et accensus ẽ spiri-
tus populi simul. ut audiuit hmones
istos: et responderũt voce magna di-
entes. Tu es dux noster loco iude. et
ionathe fratris tui. Pugna prelium
nostrũ: et omnia quecũq; dixeris no-
bis faciemus. Et congregans omnes
viros bellatores accelerauit consum-
mare vniuersos muros ihrlim: z muni-
uit eam in gyro. Et misit ionathan fi-
lium absolomi: et cũ eo exercitũ nouũ
in ioppen: z eiectis hijs qui erãt i arce.
remansit illic ipse. Et mouit tryphon
a ptolomaida cum exercitu multo ut
veniret in terrã iude: et ionathas cum
eo in custodia. Simon autẽ applicuit
in addus contra faciem campi. Et ut
cognouit tryphon quia surrexit simõ
loco fratris sui ionathe. z quia cõmis-
surus esset cum eo plium: misit ad eũ
legatos dicens. Pro argento qũ debe-
bat frater tuus ionathas in ratione
regis propter negocia que habuit: de-
tinuim⁹ eum. Et nunc mitte argenti
talenta centum z duos filios eius ob-
sides: ut nõ dimissus fugiat a nobis:
et remittem⁹ eum. Et cognouit simon
quia cum dolo loqueretur secũ. Iussit
tamen dari argẽtum et pueros: ne in-
imicicia magna sumeret ad populũ
isrl dicentẽ: quia non misit ei argẽtũ
et pueros. propterea periit. Et misit
pueros z centũ talenta. Et mentit⁹ est:
et non dimisit ionathan. Et post hec
venit tryphon regionem ut contereret
eam: et gyrauerũt per viã q ducit ador.
Et simon z castra eius. ambulabant
in omnẽ locũ quocũq; ibant. Qui au-
tem in arce erant. miserunt ad trypho-
nem legatos. ut festinaret venire per
desertũ: et mitteret illis alimonias. Et
parauit tryphon omnem equitatũ: ut
veniret illa nocte. Erat autẽ nix mul-
ta valde: et non venit in galaditim.
Et cum apropiquasset baschaman:
occidit ionathan z filios eius illic. Et
conuertit tryphon: z abijt in terrã suã.
Et misit simõ et accepit ossa ionathe
fratris sui: et sepeliuit ea in modin ci-
uitate patrũ eius. Et planxerunt eum
omnis isrl. planctu magno: et luxerũt
eum dies multos. Et edificauit simõ
sup sepulcrũ patris sui et fratrũ suorũ
edificiũ altũ visu. lapide polito retro
et ante: et statuit septem piramidas
unã contra unã: patri et matri. et qua-
tuor fratribus. Et hijs circumposuit
columnas magnas: z sup columnas
arma. ad memoriã eternam: et iuxta
arma naues sculptas: que viderẽtur
ab hominibz nauigãtibz mare. Hoc
est sepulcrũ quod fecit in modin usq;

BIBLIOTECA PUBLICA PROVINCIAL BURGOS

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

in hunc diem. Triphon autē cum iret faceret cum antiocho rege adolescēte dolo occidit eum: et regnauit in loco eius. Et imposuit sibi diadema asye: et fecit plagam magnā i terra. Et edificauit simon plidia iudee: muniens eam turribz excelsis et muris magnis et portis et seris: et posuit alimenta i municonibus. Et elegit simon viros et misit ad demetriū regem ut faceret remissionē regioni: quia actus omnes triphonis per direptionē fuerāt gesti. Et demetrius rex ad uerba ista respondit ei: et scripsit epistolam talem. Rex demetrius simoni summo sacerdoti et amico regum et seniorib3 et genti iudeor3 salutē. Coronā auream et bahen quam misistis suscepim9: et parati sumus facere uobiscū pacem magnam: et scribere ppositis regis remittere uobis que indulsimus. Quecūq3 enī cōstituim9 vobis cōstāt. Munitiones quas edificastis uobis sint. Remittimus q3 ignorātias et pcā usq3 i hodiernū diē et coronā quā debebatis. Et si q̄d aliud erat tributariū in ihrlm: iam nō sit tributarium. Et si qui ex vobis apti sūt conscribi inter nos conscribantur: et sit inter nos pax. Anno centesimo septuagesimo ablatū est iugū gentiū ab isrl. Et cepit populus isrl scribere in tabulis et gestis publicis: anno primo sb simone summo sacerdote magno duce et principe iudeor3. In diebz illis applicuit simon ad gazam et circundedit eam castris et fecit machinas: et applicuit ad ciuitatē et pcussit turrē unam: et cōprehendit eā. Et qui erupe rant erāt intra machinā et ciuitatem: et factus est mot9 magnus i ciuitate. Et ascenderūt qui erant in ciuitate cū uxoribus et filiis supra murum scissis tunicis suis: et clamauerūt uoce magna postulantes a simone dextras sibi dari: et dixerunt. Nō nobis reddas secūdum malicias nostras. sed secūm misericordias tuas: et seruiemus tibi. Et flexus simon. nō debellauit eos: eiecit tamē eos de ciuitate. et emundauit edes in quibus fuerāt simulachra: et tunc intrauit in eam cum ymnis bene dicens dominū. Et eiecta ab ea omni immūditia collocauit i ea uiros q̄ legem faceret: et munuit eam: et fecit sibi habitacionē. Qui autem erāt i arce iherusalē phibebātur egredi et ingredi regionē. et emere ac uendere: et esurierunt valde: et multi ex eis fame perierunt. Et clamauerūt ad simonē ut dextras acciperent: et dedit illis. Et eiecit eos inde: et mundauit arcem a contaminacionibz. Et intrauerūt i eā. tercia et uicesima die secūdi mēsis. anno centesimo septuagesimo primo cū laude et ramis palmar. et citharis et cimbalis et nablis et ymnis et canticis: quia cōtritus est inimicus magnus ex isrl. Et cōstituit ut omnibz annis agerentur dies hij cum letitia. Et munuit montem templi qui erat iuxta arcem: et habitauit ibi ipe et q̄ cū eo erāt. Et uidit simō ioh̄āne filiū suū q̄ fortis prelij uir esset: et posuit eū ducē uirtutum uniuersar: et habitauit i gazaris. xiij

Anno centesimo septuagesimo secundo cōgregauit rex demetri9 exercitū suū: et abijt in mediā ad cōtrahenda sibi auxilia: ut expugnaret triphonē. Et audiuit arsaces rex pidis et medie quia intrauit demetrius cōfines suos: et misit unū de principibus suis ut cōprehēderet eū uiuū: et adduceret eum ad se. Et abijt et pcussit castra demetrij. et cōprehendit eum: et duxit

eum ad arsacem:et posuit eū in custo-
diam. Et siluit oīs terra iuda omni-
bus diebz simonis:et quesiuit bona
genti sue:et placuit illis potestas eius.
et gloria eiꝰ omnibz diebz. Et cū oīa
gloria sua accepit ioppen in portum:
z fecit introitū in insulis maris. Et di-
latauit fines gentis sue:z obtinuit re-
gionem. Et cōgregauit captiuitatem
multā:et dominat⁹ est gazare·z bethsu-
re·z arci·et abstulit immūdicias ex
ea:et nō erat qui resisteret ei. Et unus-
quisq; colebat terrā suā cū pace:z terra
iuda dabat fructꝰ suos:et ligna cam-
poz fructū suū. Seniores in plateis se-
debant oēs·et de bonis terre tracta-
bant:et iuuenes induebant se gloriā
z stolas belli. Et ciuitatibus tribuebat
alimonias:z cōstituebat eas ut essent
vasa munitionis:quo adusq; nomi-
natū est nomē glorie eiꝰ usq; ad extre-
mum terre. Fecit pacē sup terrā:et leta-
tus ē isrl leticia magna. Et sedit unus-
quisq; sub vite sua·z sub ficulnea sua:
et nō erat qui eos terreret. Defecit im-
pugnans eos sup terrā:reges contriti
sunt i diebz illis. Et cōfirmauit oēs
humiles ppli sui:et legem exquesiuit:
et abstulit omnem iniquū et malum.
Sancta glorificauit:z multiplicauit
vasa sanctorū. Et auditū est rome qa
defunct⁹ esset ionathas et usq; i sparta-
tas:z cōtristati sunt valde. Vt au-
dierūt autē qꝫ simon frater eius factus
esset summꝰ sacerdos loco eius·et ipe
obtineret omnē regionē et ciuitates i
ea:scripserūt ad eum tabulis ereis ut
renouarēt amicitias et societatē:quā
fecerāt cū iuda et cū ionatha fratribus
eius. Et lecte sunt in cōspectu ecclesie in
iherusalē. Et hoc exemplū epistolarū
quas sparciate miserūt. Sparciatoz

principes et ciuitates·simoni sacerdoti
magno:et seniorib⁹ et sacerdotib⁹·et
reliquo pplo iudeorū fratribz salutem.
Legati qui missi sunt ad ppīm nostrū
nunciauerunt nobis de vestra gloria
et honore·et letitia:et gauisi sumꝰ in
introitu eoz. Et scripsimꝰ q̄ ab eis erāt
dicta i cōciliis ppli sic. Numeniꝰ anti-
ochi·et antipater iasonis filius lega-
ti iudeoz venerūt ad nos:renouātes
nobiscū amicitiā pristinā. Et placuit
populo excipere viros gloriose:et po-
nere exemplū sermonū eoz·in segrega-
tis populi libris:ut sit ad memoriam
populo sparciatarū. Exemplū aūt hoꝝ
scripsimus simoni magno sacerdoti.
Post hoc autē misit simon numeni-
um romā habentē clipeū magnū au-
rum pondus minaz mille:ad statu-
endā cū eis societatē. Cū aūt audisset
ppl⁹ romanꝰ sermones istos·dixerūt.
Quā gratiaz actionē reddem⁹ simoni
et filijs eiꝰ? Restituit enī ipe fratres su-
os:z expugnauit inimicos isrl ab eis.
Et statuerūt ei libertatē:et descripserūt
in tabulis ereis:et posuerūt in titulis
in montē syon. Et hoc est exemplū scri-
pture. Octauadecima die mensis ebul
anno centesimo septuagesimosecūdo.
anno tercio·sub simone sacerdote ma-
gno in assaramel in cōuentu magno
sacerdotū et ppli et principū·et gentis
z seniorū regionis·nota facta sunt hec:
quoniā frequēter facta sunt p̄lia in re-
gione nostra. Simon autē marathie
filius et filijs iarib·et fratres eiꝰ dede-
runt se periculo:et restiterūt aduīsarijs
gentis sue ut starēt sancta ipoz z lex:
z gloria magna glorificauerūt gētē
suā. Et cōgregauit ionathas gentem
suam:et factus est illis sacerdos ma-
gnus:et appositus est ad populū suū.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et voluerunt inimici eoꝝ calcare sancta: et atterere regionē ipoꝝ: ꝛ extendere manus in sancta sanctoꝝ. Tūc rectitit simon et pugnauit pro gente sua: et erogauit pecunias multas. et armauit viros virtutis gentis sue. et dedit illis stipendia. Et muniuit ciuitates iudee ꝛ bethsuram que erat in finibus iudee. ubi erāt arma hostiū antea: et posuit illic presidiū viros iudeos. Et ioppen muniuit que erat ad mare: et gazarā que est in finibꝫ azoti: in qua hostes antea habitabant. Et collocauit illic iudeos: et quecūqꝫ apta erant ad correptionem eoꝝ posuit in eis. Et vidit pl̄us actum simonis et gloriā quā cogitabat facere genti sue. et posuerūt eum ducē suū ꝛ principem sacerdotum eo q̄ ipse fecerit hec omnia: et iusticiam et fidem quam conseruauit genti sue: et exquesiuit omni modo exaltare populū suū. Et in diebus eius prosperatum est in manibus eius. ut tollerent gentes de regione ipsorū: et que in ciuitate dauid erāt in ierusalē in arce de qua procedebāt ꝛ cōtaminabant omnia que in circuitu sanctorū sunt: ꝛ inferebant plagam magnam castitati. Et collocauit in ea viros iudeos ad tutamentū regionis ꝛ ciuitatis: et exaltauit muros in ierusalem. Et rex demetrius statuit illi summū sacerdotiū. Secūdum hec fecit cū amicū suū: et glorificauit eū gloria magna. Audiuit enī q̄ appellati sunt iudei a romanis amici et socij ꝛ fratres: et q̄a suscepерūt legatos simonis gloriose: et quia iudei ꝛ sacerdotes eorū cōsenserunt eū esse ducē suū et summū sacerdotem in eternū donec surgat propheta fidelis: et ut sit sup eos dux: ꝛ ut cura esset illi pro sanctis. et ut constituerent p̄positos sup opera eoꝝ ꝛ sup regionē. et sup arma et super presidia. et cura sit illi de sanctis: ꝛ ut audiat̄ ab omnibus. ꝛ scribant̄ in nomine ei9 omnes cōscriptiones in regione: ꝛ ut operiatur purpura ꝛ auro: et ne liceat ulli ex p̄plo et ex sacerdotibus irritum facere aliquid horꝝ. ꝛ cōtradicere hijs que ab eo dicunt̄ aut conuocare cōuentū in regione sine ipo: ꝛ vestiri purpura. et uti fibula aurea. Qui autem fecerit cōtra hec. aut irritū fecerit aliquid horꝝ: reus erit. Et complacuit oīi populo statuere simonem: ꝛ facere scōm verba ista. Et suscepit simon et placuit ei ut summo sacerdotio fungeretur: et esset dux et princeps gentis iudeoꝝ et sacerdotū: et p̄esset omnibꝫ. Et scripturam istā dixerūt ponere in tabulis ereis: et ponere eas in gibulo sanctorū in loco celebri. Exemplū autem eoꝝ ponere in erario: ut habeat simō ꝛ filij ei9. xv.

Et misit rex antiochus filius demetrij epistolas ab insulis maris simoni sacerdoti et principi gentis iudeoꝝ ꝛ vniuerse genti: et erant continentes hūc modū. Rex antiochus simoni sacerdoti magno: et genti iudeorū salutem. Quoniāquidē pestilentes obtinuerūt regnū patrū nostroꝝ: volo aūt vindicare regnū ꝛ restituere illud sicut erat antea electū: feci multitudinē exercitus. et feci naues bellicas. Volo autē procedere per regionē ut ulciscar in eos qui corruperūt regionē nostrā: et qui desolauerūt ciuitates multas i regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserūt tibi ante me omnes reges. et quecunqꝫ alia dona remiserūt tibi: et permitto tibi facere percussurā p̄prij nūmismatis in regione tua. Ierusalē autē sancta

esse et liberam: et omnia arma que fabricata sunt ⁊ pſidia q̄ cōstruxisti que teneas maneāt tibi. Et omne debitum regis ⁊ q̄ futura sūt regi ex hac et ī totū temp⁹ remittūtur tibi. Cum autem obtinuerim⁹ regnū nr̄m glorificabim⁹ te ⁊ gentē tuā et templū gloria magna: ita ut manifestetur gloria vr̄a in universa terra. Anno centesimo septuagesimoquarto exijt antiochus ī terram patrū suoꝝ: et congregatū ad eū oēs exercitus: ita ut pauci relicti essent cū triphone. Et insecutus est eū antiochus rex: et venit doram fugiens p maritimam. Sciebat enī q̄ congregata sūt mala in eū: ⁊ reliquit eum exercit⁹. Et applicuit antiochus sup doram cum centū viginti milibz virorꝝ belligeratorum: ⁊ octo milibz equitū. Et circuiuit ciuitatem: ⁊ naues a mari accesserunt et vexabāt ciuitatem a terra et mari: ⁊ neminē sinebāt ingredi vel egredi. Venit autē numeni⁹ et qui cum eo fuerāt ab urbe roma habentes epistolas regibus et regionibz scriptas: in quibz continebātur hec. Lucius cōsul romanoꝝ ptolomeo regi salutē. Legati iudeorū venerūt ad nos amici nostri renouātes pristinā amiciciā ⁊ societatē: missi a simone principe sacerdotum et populo iudeoꝝ. Attulerūt autē clipeū aureū mināꝝ mille. Placuit itaq; nobis scribere regibus ⁊ regionibz ut nō inferāt illis mala: neq; impugnēt eos et ciuitates eoꝝ et regiones eorū: et ut non ferāt auxiliū pugnātibz aduersus eos. Visū ē autē nobis accipere ab eis clipeū. Si qui ergo pestilentes fugerūt de regione iposꝝ ad vos: tradite eos simoni principi sacerdotū: ut vindicet in eos sm̄ legē suā. Hec eadē scripta sunt demetrio regi: et attalo et arabet arsaci: et in oēs regiones: et sampsame: ⁊ spartanis: et delo: et mindo: et sicione: et carie: et samū: et panphiliā: et liciam: et alicarnasum: et rodū: et faselida: et cho: et siden: et arado: et gortinā: et gnidum: et cipru: et cirenē. Exemplū autē eoꝝ scripserunt simoni principi sacerdotū: et pplo iudeoꝝ. Antiochus autem rex applicuit castra in doram secūdo: admouēs ei semp manus ⁊ machinas faciens: ⁊ conclusit triphonē ne p̄cederet. Et misit ad eum simon duo milia virorꝝ electorꝝ ī auxiliū: ⁊ argentū et aurū et vasa copiosa: et noluit ea accipere: sed irrupit oīa que pactus est cum eo antea: ⁊ alienauit se ab eo. Et misit ad eū anthenobium unū de amicis suis: ut tractaret cū ipso dicens. Vos tenetis ioppen ⁊ gazaram et arcem q̄ est in ierlm ciuitates regni mei: fines eaꝝ desolastis ⁊ fecistis plagam magnā in terra: ⁊ dominati estis p loca multa ī regno meo. Nūc ergo tradite ciuitates q̄s occupastis: et tributa locoꝝ in quibus dominati estis extra fines iudee. Si autem date pro illis quingenta talenta argenti: et exterminiū quod exterminastis: ⁊ tributoꝝ ciuitatū: alia talenta quingēta. Si autem venient⁹: et expugnabim⁹ vos. Et venit anthenobius amic⁹ regis in ierlm: et vidit gloriā simonis et claritatem ī auro ⁊ argento ⁊ apparatū copiosum: ⁊ obstupuit: ⁊ retulit ei verba regis. Et respondit ei simon: et dixit ei. Neq; alienā terrā sūpsim⁹. neq; alienam detinem⁹: sed hereditatē patrū nostroꝝ: que iniuste ab inimicis nostris aliquo tp̄e possessa ē. Nos vero temp⁹ habentes vendicam⁹ hereditatem patrū nostroꝝ. Nam de ioppe et gazara: que expostulas: ipē faciebāt

in ꝓſpo plagam magnā ·et ī regione
nīa:hoz dam⁹ talēta centū. Et non re-
ſpondit ei anthenobi⁹ verbū. Reuerſus
aūt cū ira ad regē renūciauit ei verba
iſta :et gloriā ſimonis et vniūſa que
vidit:⁊ irat⁹ ē rex ira magna. Triphō
autē fugit nauī in ortoſaida .Et con-
ſtituit rex cendebeū ducē maritimū:et
exercitū pditum et equitū dedit illi. Et
mandauit illi mouere caſtra contra fa-
ciem iudee:⁊ mandauit ei edificare ce-
dronem·⁊ obſtruere portas ciuitatiſ:
et debellare ꝓplm. Rex autē ꝓſequebat
triphonē. Et puenit cendebeus iamniā-
am·⁊ cepit irritare plebem·⁊ conculca-
re iudeā·⁊ captiuare ꝓplm·⁊ interficere:
et edificare cedronē. Et collocauit illic
equites ⁊ exercitū: ut egreſſi pābularēt
viam iudee ſicut cōſtituit ei rex. xvj·
Et aſcendit iohannes de gazariſ:
et nunciauit ſimoni patri ſuo q̄
fecit cendebeus in ꝓſpo ipſoz. Et voca-
uit ſimon duos filios ſuos ſenīores
iudam et iohannē:et ait illis. Ego et
fratres mei et domus patris mei expu-
gnauim⁹ hoſtes iſrl ab adoleſcentia
uſq; in hunc diem :et ꝓſperatum ē in
manibz noſtris liberare iſrl aliquoti-
ens . Nunc autē ſenuī:ſed eſtote loco
meo et frīs mei:et egreſſi pugnate pro
gente noſtra . Auxiliū uero de celo vo-
biſcum ſit. Et elegit de regione vigin-
ti milia viroz belligeratoz ⁊ equites:
et ꝓfecti ſunt ad cendebeum·et dormi-
erunt in modin . Et ſurrexerūt mane:
et abierūt in campū. Et ecce exercitus
copioſus in obuiam illis peditum et
eq̄tū:⁊ fluuius torrens erat inter medi-
um ipſoz. Et admouit caſtra contra
faciem eoz ipe et populus eius:⁊ vidit
populū trepidātem ad trāſeundū
torrentem:⁊ tranſiretauit primus. Et
uiderunt eum viri·⁊ tranſierunt poſt
eum. Et diuiſit ꝓplm:⁊ equites in me-
dio peditū. Erat aūt eq̄tat⁹ aduſario-
rum copioſ⁹ nimis. Et exclamauerūt
ſacris tubis:et in fugā conūſus ē cen-
debe⁹ ⁊ caſtra ei⁹·⁊ ceciderūt ex eis mul-
ti vulnerati:reſidui autē i munitionē
fugerūt. Tunc vulnerat⁹ eſt iudas fra-
ter iohānis .Johānes autē inſecut⁹
eſt eos donec venit cedronam quam
edificauit:et fugerūt uſq; ad turres q̄
erāt i agris azoti:et ſuccēdit eas igni.
Et ceciderūt ex illis duo milia virorū:
et reuerſus eſt i iudeam in pace. Et pto-
lomeus filī⁹ abobi cōſtitut⁹ erat dux
in campo iericho:⁊ habebat argentū
et aurū multum. Erat enī gener ſum-
mi ſacerdotis. Et exaltatū eſt cor eius:
et uolebat obtinere regionem:et cogi-
tabat dolū aduerſus ſimonē et filios
ei⁹ ut tolleret eos. Simon autē pam-
bulans ciuitates que erāt in regione
iudee·⁊ ſollicitudinē gerens earū deſcen-
dit in iericho·ipe et mathatias filius
eius ⁊ iudas:anno centeſimo ſeptua-
geſimoſeptimo mēſe undecimo. Hic
ē mēſis ſabbath. Et ſuſcepit eos filī⁹
abobi i munitiunculā q̄ vocat doch.
cum dolo quam edificauit:⁊ fecit eis
cōuiuiū magnū:et abſcondit illic vi-
ros. Et cū inebriat⁹ eſſet ſimon et filij
eius·ſurrexit ptolomeus cum ſuis·et
ſumpſerūt arma ſua:et intrauerūt in
cōuiuiū·et occiderūt eū et duos filios
eius:et quoſdā pueros ei⁹. Et fecit de-
ceptionē magnam in iſrl:et reddidit
mala pro bonis. Et ſcripſit hec ptolo-
meus et miſit regi:ut mitteret ei exerci-
tum i auxiliū:⁊ traderet ei regionem ⁊
ciuitates eorū et tributa. Et miſit ali-
os in gazarā tollere iohannē:⁊ tribu-
nis miſit epiſtolas ut venirent ad e:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et daret eis argentū et aurum et dona.
Et alios misit occupare ierusalem· z
monē templi. Et p̄currens quidam
nunciauit iohanni ī gazara quia pe-
rist pater eius z fratres ei⁹: et quia mi-
sit te quoq; interfici. Ut audiuit aūt
vehementer expauit: et comp̄hendit vi-
ros qui venerāt pdere eū: z occidit eos.
Cognouit enim quia querebāt eum
pdere. Et cetera sermonū iohānis z bel-
lor ei⁹· z bonaꝝ virtutū quibꝫ fortiter
gessit z edificij muroꝝ quos estruxit z
rerū gestarū ei⁹: ecce hec scripta sunt in
libro dieꝝ sacerdotij ei⁹: exquo fact⁹ est
princeps sacerdotū post patrem suū.

Expl' lib' p̄m⁹ machabeor' Incip' ij⁹.

Fratribus qui sunt
per egiptum iudeis
salutē dicūt fratres
q̄ sūt ī ierosolimis
iudei· et qui ī regio-
ne iudea: et pacem
bonam. Benefaciat vobis deus· z me-
mineꝛit testamenti sui· quod locutus
est ad abrahā· z ysaac z iacob seruoꝝ
suoꝝ fideliū: et det vobis cor omnibꝫ
ut colatis eū: et faciatis ei⁹ voluntatē
corde magno et anima volenti. Ape-
riat cor vestrū in lege sua z ī p̄ceptis
suis: et faciat pacem. Exaudiat ora-
ciones vestras· et reconcilieꝛ vobis: nec
nos deserat in tempore malo. Et nūc
hic sum⁹ orātes pro vobis. Regnāte
demetrio āno centesimo septuagesimo
nono nos iudei scripsim⁹ vobis in tri-
bulatione z impetu q̄ superuenit nobis
in istis annis: exquo recessit iason a
sancta terra· et a regno. Portam sur-
renderūt: z effuderunt sanguinē inno-
centē. Et orauim⁹ ad dominū et exau-
diti sum⁹: z obtulim⁹ sacrificiū et simi-
laginem: et accendimus lucernas et
proposui m⁹ panes. Et nūc frequētate
dies scenophegie mēsis casleu. Anno
centesimo octogesimo octauo· pl's q̄ē
ierosolimis et in iudea senatusq; et
iudas: aristobolo magistro ptolomei
regis qui ē de genere x̄p̄oꝝ sacerdotū
et his qui in egipto sunt iudeis: salu-
tem et sanitatem. De magnis pericu-
lis a deo liberati magnifice gratias
agim⁹ ipsi: utpote qui aduersus talē
regem dimicauim⁹. Ipse enim ebulli-
re fecit de pside eos qui pugnauerunt
contra nos· z sanctā ciuitatem. Nam
cum in pside esset dux ipse et cum ipo
immensus exercit⁹: cecidit ī templo na-
nee: consilio deceptus sacerdotū nanee.
Etenim in ea habitatur⁹ venit ad lo-
cum antiochus et amici eius: et ut ac-
ciperet pecunias multas dotis nomi-
ne. Cūq; posuissent eas sacerdotes
nanee z ipse cum paucis ingressus est.
set intra ambitū phanī: clauserūt tem-
plum. Cum autē intrasset antiochus
apertoq; occulto aditu templi mitten-
tes lapides p̄cussērūt ducem et eos q̄
cum eo erant: et diuiserūt membratim:
et capitibꝫ amputatis foras p̄iecerūt.
Per omnia benedict⁹ deus: q̄ tradidit
impios. Facturi igitur quinta et vicesi-
ma die mēsis casleu purificōnē tēpli·
necessariū duxim⁹ significare vobis:
ut et vos quoq; agatis die scenophe-
gie· et diem ignis: qui datus ē quādo
neemias edificato templo z altari ob-
tulit sacrificia. Nam cum ī pside du-
cerentur patres nostri: sacerdotes qui
tunc cultores dei erant acceptū ignem
de altari occulte absconderūt in valle
ubi erat puteus altus et siccus: z in eo
cōtutati sunt eū· ita ut omnibꝫ igno-
tus esset locus. Cum autē preterissent
anni multi· et placuit deo ut mitteret

neemias a rege plidis: nepotes sacer-
dotum illoꝝ q̄ absconderāt misit ad-
requirendū ignem: ⁊ sicut narrauerūt
nobis non inuenerūt ignē sed aquā
crassam. Et iussit eos haurire ⁊ affer-
re sibi: et sacrificia que imposita erāt
iussit sacerdos neemias aspgi ipsa a-
qua: et ligna: et que erant sup posita.
Vtqz hoc factum est ⁊ tempus affuit
quo sol refulsit qui ꝑus erat in nubi-
lo: accensus est ignis magnus ita ut
omnes mirarentur. Orationē autem
faciebant oēs sacerdotes dum con-
summaretur sacrificiū ionatha inchoa-
ante: ceteris autem respondentibz. Et
neemie erat oratio hūc habēs modū.
Domine deus omnīū creator terribi-
lis ⁊ fortis iustus ⁊ misericors qui so-
lus es bonus rex: solus prestās solus
iustus et omnipotēs et eternus ⁊ qui li-
beras isrl de omni malo: qui fecisti pa-
tres electos et sanctificasti eos: accipe
sacrificiū pro omni populo tuo isrl.
et custodi partē tuā et sanctifica. Con-
grega dispersionem nostrā: libera eos
qui seruiūt gentibz ⁊ contēptos et ab-
ominatos respice: ut sciāt gentes qa
tu es deus noster. Affligē opprimētes
nos: ⁊ cōtumeliā facientes in superbia.
Constitue ꝑplm tuū i loco sancto tuo:
sicut dixit moyses. Sacerdotes autem
psallebant ymnos: usqz quo consum-
ptum esset sacrificiū. Cum autem con-
sumptū fuisset sacrificium: ex reliqua
aqua neemias iussit lapides maiores
perfundi. Quod ut factum est ⁊ ex eis
flamma accensa est: sed ex lumine qd
refulsit ab altari consumpta ē. Vt ue-
ro manifestata est res: renunciatum
est regi psarum q̄ in loco in quo ignē
absconderāt hij q̄ translati fuerāt sacer-
dotes ⁊ aqua apparuit: de qua neemias
et q̄ cū eo erāt purificauerūt sacrificia.
Considerans aut̄ rex rem ⁊ diligenē
examinās ⁊ fecit ei tēplū: ut ꝓbaret qd
factū erat. Et cū ꝓbasset: sacerdotibz do-
nauit multa bona et alia atqz alia
munera: ⁊ accipiēs manu sua tribue-
bat eis. Appellauit aut̄ neemias hūc
locū nepthar ⁊ qd interpretat purificatō.
Vocat̄ aut̄ apud plures nephi.
Inuenit̄ aut̄ i descriptōnibz ieremie ꝓphe-
te ⁊ q̄ iussit eos ignē accipere q̄ trāsmi-
grabātur ut significatū ē: ⁊ ut mandā-
uit transmigratis. Et dedit illis legē
ne obliuiscerentur ꝑcepta dominī: et
ut non exerrarent mentibz uidentes si-
mulacra aurea ⁊ argētea ⁊ ornamen-
ta eoꝝ: et alia huiuscemodi dicēs hor-
tabatur ⁊ ne legē amoueret a corde suo.
Erat autem in ipa scriptura: quomo-
do tabernaculū et archam iussit ꝓphe-
ta diuino respōso ad se facto comita-
ri secum ⁊ usqz quo exiuit in montem:
in quo moyses ascendit ⁊ uidit dei he-
reditatem. Et veniens ibi ieremias in-
uenit locum spelunce: et tabernaculū
et archam ⁊ altare incēsi intulit illuc:
et ostiū obstruxit. Et accesserūt quidā
simul qui sequebant̄ ut notarent sibi
locum: et non potuerūt inuenire. Vt
autem cognouit ieremias: culpans il-
los dixit ⁊ q̄ ignotus erit locus donec
congreget deus congregationē ꝓpli:
et ꝓpicius fiat. Et tunc dominꝰ ostēn-
det hec: ⁊ apparebit maiestas domini:
et nubes erit sicut et moysi manifesta-
batur: ⁊ sicut cū salomon ꝓcist ut locꝰ
sanctificaretur magno deo manifesta-
bat hec. Magnifice etenī sapientiam
tractabat: et ut sapientiā habēs obtu-
lit sacrificiū dedicationis ⁊ consūma-
tionis tēpli. Sicut et moyses orabat
ad dominū: et descendit ignis de celo

et cōsumpsit olocaustum:et dixit mo-
yses eo q̄ non sit comestum qđ erat
pro peccato·⁊ consumptū est. Similit
et salomon octo diebꝫ celebrauit dedi-
cationem. Inferebātur autē in descri-
ptionibꝫ ⁊ commētarijs neemie hec ea-
dem:et qualit̄ constituens bibliothecā
congregauit de regionibꝫ libros·et
prophetaꝫ et dauid:⁊ epistolas regū
et de donarijs. Similit autem et iudas
ea que diderat q̄ bellū quod nobis
acciderat cōgregauit omnia:et sunt a-
pud nos. Si ergo desideratis hec:mit-
te qui ꝓferāt vobis. Acturi itaq; pu-
rificationē scripsim⁹ vobis. Bene ergo
facietis:si egeritis hos dies. Deus au-
tem qui liberauit ꝑm suum et reddi-
dit hereditatē omnibꝫ·⁊ regnū ⁊ sacer-
dotium ⁊ sanctificationē sicud ꝓmisit
in lege:speram⁹ q̄ cito nostri miserebi-
tur:et cōgregabit de sub celo in locū
sanctū. Eripuit enim nos de magnis
periculis:et locum purgauit. De iuda
vero machabeo et de fratribꝫ ei⁹·et de
templi magni purificatione·et de are
dedicatione:sed ⁊ de prelijs q̄ gessit
ad antiochū nobilem·et filiū eius eu-
patorem:et de illuminationibꝫ q̄ de ce-
lo facte sunt ad eos qui pro iudeis fo-
titer fecerunt:ita ut vniūsam regionē
cum pauci essent vindicarēt et barba-
ram multitudinē fugarent:⁊ famosis-
simū toto orbe templū recuperarēt·et
ciuitatē liberarent:ut leges q̄ abolen-
de erāt restituerent·domino cū omni
tranquillitate ꝓpitio facto illis:itemq;
ab iasone cyreneo·quinq; libris cōpre-
hensa temptauim⁹ nos uno volumi-
ne breuiare. Considerātes enī multitu-
dinem librorꝫ et difficultatem volenti-
bus aggredi narrationes historiarū·
propter multitudinē rerꝫ curauimus
volentibus quidē legere ut esset animi
oblectacio:studiosis vero ut facile pos-
sint memorie cōmendare:omnibus
autem legentibus vtilitas conferatur.
Et nobis quidem ipīs qui hoc opus
breuiandi causa suscepimus non fa-
cilem laborem:immo vero negocium
plenum vigiliarum ⁊ sudoris assum-
psimus. Sicut his qui ꝓparant conui-
uium·et querunt aliorū voluntati ꝑ-
rere:propter multorū graciā libenter
laborem sustinemus:veritatē quidē
de singulis auctoribus concedentes:i-
psi autē secūdum datam formā breui-
tati studentes. Sicut enī noue domus
architecto de vniuersa structura cura-
dum est·ei vero qui pingere curat que
apta sunt ad ornatū exquirenda sunt:
ita estimandū est et in nobis. Est enim
intellectū colligere et ordinare sermonē·
⁊ curiosius partes singulas quasq; dis-
quirere historie congruit auctori:bre-
uitatē vero dictionis sectari·⁊ executio-
nes rerū vitare breuitati concedendum
est. Hinc ergo narrationē incipiemus:
de prefatione tantum dixisse sufficiat.
Stultū etenī est ante historiā effluere:
in ipa autem historia succingi. iij·

Igitur cum sancta ciuitas habitaretur
in omni pace:leges autē adhuc opti-
me custodirentur propter oniē pontifi-
cis dispositionē ⁊ pietatem ⁊ animos
odio habentes mala:fiebat ut et ipsi
reges et principes locum summo ho-
nore dignū ducerent·et templū maxi-
mis muneribꝫ illustrarēt:ita ut seleu-
cus asye rex de reddit̄ibꝫ suis prestaret
omnes sumptus ad ministeriū sacri-
ficiorū ꝑtinentes. Simon autē de tri-
bu beniamin ꝓpositus templi ꝯstitue⁹:
contendebat obsistente sibi principe
sacerdotū iniquum aliquid i ciuitate

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

moliri. Sed cū vincere oīa nō posset· venit ad appollonium tharsee filium qui illo tempore erat dux celessyrie et phenices: et nunciauit ei pecuniis innumerabilibz plenū esse erariū ierosolimis·z cōmunes copias immēsas esse que non pīnent ad rationem sacrificior: esse autem possibile sub potestate regis radere vniūsa. Cūqz retulisset ad regē appollonio de pecuniis que delate erant: ille accitum heliodorz qui erat sup negocia ei⁹ misit cū mādatis: ut pdictam pecuniā trāsportaret. Statimqz heliodorus iter ē aggressus: specie quidem quasi p celessyriā et phenicē ciuitates esset peragraturus: re autem vera regis ppositum pfectur⁹. Sed cū venisset ierosolimā·z benigne a summo sacerdote in ciuitate esset exceptus. narrauit de dato indicō pecuniarz: et cuius rei gratia adesset aquīt. Interrogabat autē si vere hec ita essent. Tūc sūm⁹ sacerdos ostendit depposita esse hec et victualia viduarz et pupillorz: quedā vero esse hircani thobie viri valde eminentis · in hiis qui detulerat impius simon: vniuersa autem argenti talenta esse quadringēta·z auri ducēta: decipi vero eos q̄ credidissent loco et tēplo quod p vniuersum mūdū honorat· pro sui veneracōne z sanctitate · omnino impossibile esse. At ille pro hiis q̄ habebat in mandatis a rege: dicebat omni genere regi ea esse deferenda. Constituta autem die intrabat de hiis heliodorus ordinatur⁹. Non modica vero p vniuersam ciuitatem erat trepidatio. Sacerdotes autem āte altare cum stolis sacerdotalibz iactauerūt se: et inuocabāt de celo eū qui de depositis legem posuit: ut hiis qui depositum erāt ea salua custodiret. Iā vero q̄ videret summi sacerdotis vultum: mente vulnerabat. Facies enim et color immutatus·declarabat intimū animi dolorē. Circumfusa enim erat mestitia quedā viro·et horror corporis: p quē manifestus aspicientibz dolor cordis ei⁹ efficiebatur. Alii etiam gregatim de domibz confluebant publica supplicacōne obsecrantes: p eo q̄ incontemptū locus esset ventur⁹. Accincteqz mulieres cilicijs pectus p plateas confluebant: sed z virgines que conclusē erant procurrebant ad oīa: alie autem ad muros: quedā vero p fenestras aspiciebāt: vniuerse autem ptendētes manus in celum·deprecabantur. Erat enim misera cōmixte multitudinis z magni sacerdotis in agone cōstituti expectatio. Et hii quidē inuocabant omnipotentē deum: ut credita sibi hiis qui crediderant cum omni integritate conseruarentē. Heliodor⁹ autē quod decreuerat pficiebat·eodem loco ipe cū satellitibus circa erariū plens: sed spiritus omnipotentis dei magnā fecit sue ostensionis euidētiā: ita ut oēs qui ausi fuerant parere ei·ruentes dei virtute·in dissolucionē et formidinē cōuerterentē. Apparuit enī illis quidā equus·terribilem habēs sessorem·optimis operimentis adornatus: isq; cū impetu heliodoro priores calces elisit. Qui autem ei sedebat videbat arma habere aurea. Alii etiā apparuerunt duo iuuenes virtute decori·optimi gloria·speciosiq; amictu: qui circunstetterunt eum et ex utraq; parte flagellabant: sine intermissione multis plagis verberantes. Subito autem heliodorus concidit in terrā: eumq; multa caligine circūfusum rapuerūt: atq; in sella gestatoria positū eiecerunt. Et

is qui cum multis cursoribus z satel-
litibus pdictum ingressus est erariū.
porrabatur nullo sibi auxiliū ferente:
manifesta dei cognita virtute. Et ille
quidem p diuinam virtutem iacebat
mutus: atq; omni spe et salute puat9.
Hijs autem dominū benedicebāt · quia
magnificabat locum suū: et templū
quod pauloante timore ac tumultu
erat plenū: apparente omnipotēte dño
gaudio z letitia impletum est. Tūc ve-
ro ex amicis heliodori quidam roga-
bant cōfestim oniā ut inuocaret altis-
simum: ut vitam donaret ei qui in su-
mo spiritu erat constitut9. Cōsiderās
autem summus sacerdos ne forte rex
suspicaretur malitiā aliquā ex iudeis
circa heliodoz consummatā: obtulit
pro salute viri hostiā salutarē. Cumq;
summ9 sacerdos exoraret: iidem iuue-
nes eisdem vestibus amicti astantes
heliodoro dixerūt. Onie sacerdoti gra-
tias age. Nam propt eū tibi domin9
vitam donauit. Tu autem a deo fla-
gellat9: nuncia omnibus magnalia
dei et potestatem. Et hijs dictis non
cōparuerūt. Heliodorus autē hostia
deo oblata · et votis magnis pmissis
ei · qui viuere illi concessit: z onie grati-
as agens: recepto exercitu repedabat
ad regem. Testabatur autem omnibz
ea que sub oculis suis viderat opera
magni dei. Cum autem rex interoga-
ret heliodoz quis esset aptus adhuc
semel iherosolimā mitti ait. Si quem
habes hostē aut regni tui insidiatorē
mitte illuc: et flagellatū eum recipies ·
si tamē euaserit: eo ip in loco sit vere
dei quedā virt9. Nam ipse q habet in
celis habitatōnē visitator z adiutor ē
loci illi9: z venētes ad malefaciēdum
pcutit ac pdit. Igitur de heliodoro z
erarij custodia ita se res habet.

Simon autem pdictus pecuniaz
et patrie delator male loqbat
de onia: tanq; ipe heliodoz instigas-
set ad hec · et ipe fuisset incentor malo-
rum: puisoremq; ciuitatis ac defenso-
rem gentis sue · et emulatorē legis dei.
audebat insidiatorem regni dicere.
Sed cum inimicicie intantū pcederēt
ut ediam pr quosdā simonis necessa-
rios homicidia fierent: considerans
onias periculū contentionis · et appol-
lonij insanire · utpote ducē celesyrie
z phenices ad augendam malitiam
simonis: ad regem se contulit · nō ut
ciuiū accusator · sed cōmunē vtilitatē
aput semetipsū vniuerse multitudinis
considerās. Videbat enim sine rega-
li puidentia impossibile esse pacē rebz
dari: nec simonem posse cessare a stul-
titia sua. Sed post seleuci vite excessū
cum suscepisset regnū antiochus qui
nobilis appellabat · ambiebat iason
frater onie summū sacerdotiū: adito
rege · promittens ei argenti talenta tre-
centa lexaginta: et ex redditibz alijs ta-
lenta octoginta. Sup hec promitteret
et alia centū quinquaginta: si potestati
eius concederetur gimnasiū z ephebi-
am sibi constituere: et eos qui in ihe-
rosolimis erant antiochenos scribere.
Quod cum rex annuisset et obtinuis-
set principatū · statim ad gentilē ritū
contribules suos transferre cepit: et a-
motis hijs que humanitatis causa
iudeis a regibus fuerant constituta ·
p iohannē patrem eupolemi · q apud
romanos de amicicia et societate fun-
dus ē legatione legitima: ciuiū iura
destituens praua institutia sanctiebat.
Et enī ausus est sub ipsa arce gimna-
sium constituere: et optimos quosq;

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ephebor in lupanaribz ponere. Erat autem hec non initium sed incrementum quoddam · et profectus gentilis et alienigene conuersacionis · propter impiū et nō sacerdotis iasonis nephariū z inauditum scelus: ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia dediti essent: sed contempto templo et sacrificijs neglectis festinarēt particeps fieri palestre · et prebitionis eius inuste · et in exercitijs discī: et patrios quidem honores nichil habētes: grecas glorias optimas arbitrabāt. Quarum gratia periculosa eos cōtencio habebat: z eoz institura emulabātur: ac per omnia hijs cōsimiles esse cupiebāt · quos hostes et emptores habuerāt. In leges enim diuinas impie agere impune non redit: sed hoc tempus sequens declarabit. Cū autē quinquennalis agon · tyro celebrarē · et rex presens esset: misit iasō sacrilegoz ab ihe rosolimis viros peccatores portātes argentū didragmas trecentas ī sacrificiū herculis: quas postulauerūt hij qui apportauerāt ne in sacrificijs erogarentur qa nō oportebat: sed ī alios sumptus eas deputari. Sed hec oblata sunt quidem ab eo qui miserat in sacrificiū herculis: propt̄ pentes aūt date sunt in fabricam nauiū triremiū. Missō autem in egiptū appollonio nesthei filio propter primar⁹ ptolomei phylometoris regis · cū cognouisset antiochus alienū se a negocijs regni effectum: propijs utilitatibus consulens · pfectus inde venit ioppen: et inde iherosolimā. Et magnifice a iasone et ciuitate susceptus · cum facullaz luminibz z laudibz ingressus est: et inde in phenicē exercitum cōuertit. Et post triennij tempus misit iason menelaū supradicti simonis fratrem portantem pecunias regi: et de negocijs necessarijs responsa preparatum. Ipe ille cōmendatus regi cū magnificasset facie potestatis ei⁹ · in semetipsū retorsit summū sacerdociū: supponēs iasonī calēta argētī trecenta. Acceptis q; a rege mādatis venit · nichil quidē habēs dignū sacerdocio: animos vero crudelis tyrāni: et fere belue iram gerēs. Et iason quidē qui propriū fratrem captiuauerat: ipe deceptus pfugus in āmanitē expulsus est regionem. Menelaus autem principatū quidem obtinuit: de pecunijs vero regi promissis nichil agebat: cum exactionē faceret sostratus qui arce erat p̄positus. Nam ad hunc exactio vectigaliū p̄tinebat: quāobcausam utriq; ad regem sunt euocati. Et menelaus motus est a sacerdocio succedente lysimacho fratre suo: sostratus autem p̄lat⁹ est cipri. Et cum hec agerent contigit tharsenses et mallotas seditionē mouere: eo q antiochi regis concubine dono essent date. Festinanter itaq; rex venit sedare illos: relicto suffecto uno ex comitibz suis andronico. Ratus autē menelaus accepisse se tempus opportunum · aurea quedā vasa e templo furatus donauit andronico: et alia vēdiderat tyro et q vicinas ciuitates. Cū cum certissime cognouisset onias · arguebat eum: ipe in loco tuto se cōtinēs antiochie secus daphnē. Vnde menelaus accedens ad andronicū · rogabat ut oniā interficeret. Qui cum venisset ad oniam · et datis dextris cū iureiurando quāuis esset ei suspectus suasisset de asilo procedere: statim eū premit nō veritus iusticiā. Ob quā causam non solum iudei · sed etiam alie quoq;

nationes indignabant: et moleste ferebant de nece tanti viri iniusta. Sed regressum regē de cilicie locis adierūt iudei apud antiochiā: simul et greci: cōquerētes de iniqua nece oniē. Contristat9 itaq; antiochus animo propter oniā: et flexus ad misericordiam lacrimas fudit: recordatus defuncti sobrietatē et modestiā. Accensisq; animis andronicū purpura exutum per totam ciuitatem iubet circunduci: et in eodem loco in quo in oniam impietatē cōmiserat: sacrilegū vita priuauit: domino illi condignam retribuente penam. Multis autē sacrilegijs in templo a lysimacho cōmissis menelai cōsilio: et diuulgata fama cōgregata est multitudo aduersum lysimachum: multo iam auro exportato. Turbis autem insurgentibus et animis ira repletis: lysimachus armatis fere tribus milibus: iniquis manibus uti cepit: duce quodā tyranno etate pariter et demencia puncto. Sed ut intellexerunt conatū lysimachi: alij lapides: alij fustes validos arripuere: quidam vero cinerem in lysimachū iecere. Et multi quidam vulnerati: quidā autē et prostrati: omnes vero in fugam conuersi sunt. Ipm etiā sacrilegū secus erarū interfecerūt. De hijs ergo cepit iudicium aduersus menelaū agitari. Et cū venisset rex tyrum: ad ipm negotium detulerūt missi tres viri a senioribus. Et cum superaretur menelaus: promisit ptolomeo multas pecunias dare ad suadendū regi. Itaq; ptolomeus in quodā atrio positū quasi refrigerandi gratia regem adijt: et deduxit a sententia: et menelaū quidē uniuse malicie reū criminibus absoluit: miseros autē q etiā si apud scitas causā dixissēt innocentes iudicarentur: ipos morte dānauit. Cito ergo iniustam penam dederunt: qui pro ciuitate et populo et sacris vasis causam prosecuti sūt. Quāobrē tyrij q; indignati: ergā sepulturā eoz liberalissimi exciterunt. Menelaus aūt ppī eoz q̄ i potētia erāt auaricia pmanebat i potestate: crescēs i malicia ad insidias ciuiū.

Eodem tempore antiochus secundam pfectionē parauit i egiptū. Contigit autem per uniuersam ihero-solimoz ciuitatem: uideri diebus quadraginta p aera equites discurrentes aureas stolas habētes et hastas: quasi cohortes armatas: et cursus equoz p ordines digestos: et congressiones fieri comin9 et scutoz motus et galeatoz multitudinē gladijs districtis: et teloz iactus: et aureoz armoz splendorem: omnisq; generis loricarum. Quapropter omnes rogabant in bonum monstra cōuerti. Sed cū fallus rumor exisset: tanq; vita excessisset antiochus: assumptis iason nō minus mille viris: aggressus est ciuitatem repente: et ciuibus ad murū cōuolātibus ad ultimū apprehensa ciuitate menelaus fugit in arcem. Jason vero non parcebat in rede ciuibus suis: nec cogitabat prosperitatem aduersum cognatos malū esse maximū: arbitrans ostium et non ciuiū se trophea captus. Et principatū quidem nō obtinuit: finem vero insidiaz suaz confusionē accepit: et profugus iterū abijt in ammanitem. Ad ultimū i exitū sui conclusus ab aretha arabum tyranno: fugiens de ciuitate in ciuitatē oniibus odiosus: ut refuga legum et execrabilis: ut patrie et ciuiū hostis: in egiptū extrusus est: et qui multos de patria

sua ꝛepulerat·peregre periit lacedemonas ꝓfectus·quasi ꝑ cognatione ibi refugiū habiturus:et qui insepultos multos abiecerat·ipe et illamentatus et insepultus abicitur:sepultura neq; peregrina usus: neq; patrio sepulcro participans. His itaq; gestis suspicatus est reꝝ societatē deserturos iudeos: et ob hoc ꝓfectus ex egipto efferatis animis·ciuitatem quidem armis cepit. Iussit autē militibꝫ interficere·nec parcere occurrentibus: ꝫ ꝑ domos ascendentes trucidare. Fiebant ergo cedes iuuenū·ac senioꝝ:mulieꝝ ꝫ natorum exterminia:virginūq; et ꝑuulorum neces. Erāt aūt toto triduo·octogīta milia interfecti: ꝙdragīta milia victi: nō minꝰ aūt venundati. Sed nec ista sufficiūt. Ausus est etiam intrare templum uniuersa terra sanctiꝰ menelao ductore:q̄ legum et patrie fuit ꝓditor. Et sceleris manibꝫ sumens sancta vasa que ab aliis regibꝫ ꝫ ciuitatibus erant posita ad ornatū loci et gloriā: cōtrectabat indigne et contaminabat. Ita alienatus mente antiochus non considerabat q; ꝓpter peccata habitantiū ciuitatem modicū deus fuerat iratus: ꝓpter qđ et accidit circa locū despectio. Alioquin nisi cōtigisset eos multis peccatis esse inuolutos:sicut heliodoꝰ qui missus est a seleuco rege ad expoliandū erariū: etiam hic statim aduenies flagellatꝰ et repulsus utiq; fuisset ab audacia. Verū non ꝓpter locum gentem:sed propt̄ gentem locum deus elegit. Ideoq; et ipse locus particeps factus ē ꝑꝝ malox:postea autem fuit socius bonox:et qui derelictus in ira dei oīpotentis est·iteꝝ in magnū dominī reconciliatione cū sūma gloria exaltabitur. Igitur antiochus mille octingētis ablatis de templo talentis velociter anciochiam regressus ē:existimans se pre superbia terram ad nauigandū: pelagus uero ad iter arendū deducturū ꝓpter mentis elationem. Reliquit aūt et ꝓpositos ad affligendam gentem: iherosolimis quidē phylippū genere frigem·moribꝫ crudeliorem eoipso a quo constitutus est: in garizim autem andronicū et menelaum qui grauiꝰ cē ceteris imminebāt ciuibus. Cunq; appositus esset cōtra iudeos misit odiosū principē apollonium cū exercitu uiginti ꝫ duobꝫ milibꝫ: ꝓcipiens ei omnes ꝑfecte etatis interficere:mulieres ac iuuenes uendere. Qui cū uenisset iherosolimā pacē simulās quieuit usq; ad diem sanctū sabbati: et tunc feriatis iudeis arma capere suis ꝓcepit. Omnesq; simul qui ad spectaculū ꝓcesserant trucidauit: ꝫ ciuitatem cum armatis discurrens ingentē multitudinē peremit. Judas autem machabeus q̄ decimꝰ fuerat secesserat in desertum locū: ibiq; inter feras uitam i montibꝫ cū suis agebat: et ferinis uescentes dēmorabantur ne participes essent coinquinacōnis. vj·

Sed non post multum tempus misit reꝝ senem quēdam anticcenum qui compelleret iudeos ut se transferrent a patriis et dei legibus: contaminare etiā qđ in iherosolimis erat templū·et cognominaret iouis olimpii:et in garizim prout erāt his qui locum inhabitabant iouis hospitalis. Pessima autem et uniuersis grauis erat malox incursio. Nā templū luxuria et cōmessationibꝫ erat plenū· et scortanciū cū meretricibꝫ:sacratisq; edibus mulieres se ultro ingerebant: introferentes ea q̄ nō licebat. Altar

Altare etiam plenū erat illicitis: que legibus prohibebantur. Neq; autem sabbata custodiebantur: neq; dies solemnes patrij seruabantur: nec simpliciter se quisq; iudeum confitebatur. Ducebāt autē cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia: et cū liberi sacra celebrarentur: cogebantur edera coronati libero circuire. Decretū autē exiuit i proximas ciuitates gentiliū suggerentibus ptolomeis: ut pariliū cogerentur ipi aduersus iudeos agere ut sacrificarent: eos autē qui nollent transire ad instituta gentiliū interficerent. Erat ergo videre miseriam. Due eni mulieres delate sunt natos suos circūcidisse: quarū ad ubera infantibz suspensis cū public per ciuitatem circumduxissent: per muros precipitauerūt. Alij uero ad proximas coeūtes spelunchas: et latenter sabbati diem celebrantes: cum indicati essent philippo flammis succensi sunt: eo q uerebāt propter religionē et obseruantiā: manu sibimet auxiliū ferre. Obsecro autē eos q hūc librū lecturi sunt: ne abhorrescāt propter aduersos casus: sed reputent ea que acciderunt nō ad interitū: sed ad correctionem esse generis nri. Et eni multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere: sed statim ultiones adhibere: magni beneficij est indicium. Nō eni sicut i alijs nationibz dns patienter expectat ut eas cū iudicij dies aduenerit in plenitudine pcoz puniat: ita et in nobis statuit ut peccatis nostris i finē deuolutis ita demū in nos uindicet: propter q nunq; quidem a nobis misericordiam suā amouet: corripiens uero in aduersis ppm suum non derelinquit. Sed hec nobis ad cōmonitionem legentium dicta sint paucis: iam autē ueniendū est ad narrationē. Igit eleazar9 un9 de primoribus scribarū uir etate proiectus: et uultu decorus: aperto ore hians cōpellebatur carnē porcinam māducare: at ille gloriosissimā mortem magis q̄ odibilē uitā cōpletēs: uolūtarie pibat ad supplicium. Instues autē quomodo oportuerat accedere: patienter sustinens destinauit nō admittere illicita: ppter uite amorē. Hij aūt qui astabant iniqua miseratione commoti ppter antiquā uiri amiciciā: uolentes eū secreto rogabāt afferri carnes quibz uesci ei licebat: ut simularetur manducasse sicut rex imperauerat de sacrificijs carnibus: ut hoc facto a morte liberaretur: et ppter ueterē uiri amiciciā hanc in eo facerent humanitatē. At ille cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminentiā dignā: et ingenite nobilitatis caniciē: atq; a puero optime conuersationis actus: et secundū sancte et a deo condite legis cōstituta respondit cito dicens: premitti se uelle in infernū. Non enim etatem nostrā dignū est inquit fingere: ut multi adolescentes arbitrātes eleazarum nonagīta annoz transisse ad uitā alienigenaz: et ipsi ppter meā simulationē et ppter modicū corruptibilis uite tempus decipiant: et per hoc maculam atq; execrationē mee senecture cōquirā. Nam et si in p̄senti tempore supplicij hominū eripiar: sed manuū omnipotentis nec uiuus nec defunctus effugiam. Quāobrē fortiter uitā excedendo: senectute quide dign9 apparebo: adolescentibus autem exemplū forte relinquā: si ppto animo ac fortiē p grauissimis ac sanctissimis legibus honesta morte pfungar. Hijs dictis: cōfestim

ad suppliciū trahebatur. Ipſe autē qui eum ducebant et paulo ante fuerant mitiores in irā conuerſi ſunt propter ſmones ab eo dictos: quos illi p arroganciam prolatos arbitrabantur. Sed cū plagis perimeretur: ingemuit z dixit. Domine qui habes ſanctam ſcientiā. manifeſte tu ſcis: quia cū a morte poſſem liberari duros corporis ſuſtineo dolores: ſcdm aīmā vero propter timorē tuum libenter hec patior. Et iſte quidem hoc modo vita deceſſit: non ſolum iuuenibus. ſed et memoriam vniuſe genti memoriā mortis ſue ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquens. vij.

Contigit autē ſeptē fratres una cū matre apprehenſos cōpelli a rege edere cōtra fas carnes porcinas: flagris et taureis cruciatos. Vnus autē ex illis qui erat primus ſic ait. Quid queris: et quid vis diſcere a nobis? Parati ſumus mori magis: q̄ patrias dei leges preuaricari. Irat⁹ itaq; rex iuſſit sartagines. et ollas eneas succendi: quibus ſtatim ſuccenſis. iuſſit ei qui prior fuerat locutus. āputari linguā: et cute capitis abſtracta ſūmas quoq; manus z pedes ei p̄ſcidi: ceteris eius fratribus z matre inſpicientibus. Et cū iam per omnia inutilis factus eſſet. iuſſit ignē admoueri: et adhuc ſuſpirātē torreri in sartagine. in qua cum dñu cruciaret: ceteri una cum matre inuicē ſe hortabantur mori fortiter dicentes. Dñs deus aſpiciet veritatē. et cōſolabitur in nobis: quēadmodū in protestatione cantici declarauit moyſes: et in ſeruis ſuis conſolabitur. Mortuo itaq; illo primo hoc modo ſequentem deducebāt ad illudendū: et cute capitis ei⁹ cū capillis abſtracta. interrogabāt ſi manducaret priuſq̄ toto corpore per membra ſingula puniretur. At ille reſpondēs patria voce dixit. Nō faciā. Propter qd z iſte ſequentī loco primi tormēta ſuſcepit: et in vltimo ſpiritu conſtituē ſic ait. Tu quidem ſceleſtiſſime in p̄ſenti vita nos p̄dis: ſed rex mūdi defunctos nos pro ſuis legibz eterne vite reſurrectione ſuſcitabit. Poſt hūc tercius illudebatur: et linguā poſtulatus cito p̄tulit. et manus cōſtanter extendit: et cū fiducia ait. E celo iſta poſſideo: ſed p̄pter dei legem nūc hec ipſa deſpicio: quoniā ab ipo me ea recepturū ſpero. Ita ut rex z q cū ipo erāt mirarent adoleſcētis aīmū: z tāq̄ nichil duceret cruciat⁹. Et hoc ita defūcto: quartū vexabāt ſimili torquētes. Et cū iā eſſet ad mortē ſic ait. Bonū eſt ab hominibz morti datos ſpem exſpectare a deo. iterq; ab ipo reſuſcitandos. Tibi enī reſurrectio ad vitā non erit. Et cum admouiſſent quibus vexabant eū: at ille reſpiciens in eum dixit. Potestatē inter homines habes cū ſis corruptibilis facis qd vis. Noli aūt putare genus noſtrū a deo eſſe derelictū. Tu autem patienter ſuſtine: z videbis magnā potestatē ipſi⁹ q̄liter te et ſemen tuū torquebit. Poſt hunc ducebant ſextum: et is mori inc̄pies ſic ait. Noli ſtruſtra errare. Nos enim propter noſmetipſos hoc patimur peccantes in deū noſtrū: z digna admiratione facta ſunt i nobis. Tu autem ne exiſtimes tibi impune futurū: qd contra deū pugnare tentaueris. Supra modū autē mater mirabilis et bonoz memoria digna. q̄ preūtes ſeptem filios ſub vnius diei tempore conſpiciens. bono animo ferebat propter ſpem quā i deū habebat: ſingulos

autem illoꝝ hortabatur voce patria fortiter repleta sapientia:et femineę cogitationi masculinũ animũ inferens dixit ad eos. Nescio qualiter in utero meo apparuistis. Neq; enĩ ego spiritum et animã donaui uobis et uitã: z singuloꝝ membra non ego ipa conpegi. Sedenĩ mũdi creator qui formauit hominis natiuitatẽ·quiq; omniũ inuenit originẽ:et spiritũ uobis iterũ cum misericordia reddet et uitã:sicut nũc uosmetipsos dispicitis ꝓpter legem eiꝰ. Antiochus autem cõtemni se arbitratus·simul et exprobrãtis uoce despecta:cũ adhuc adolescentior supesset. non solũ uerbis hortabat sed et cum iuramẽto affirmabat diuitem se z beatum facturũ:et translatũ a patriis legibz amicũ habiturũ·z res necessarias ei prebiturũ. Sed ad hec cũ adolescẽs nequaq; inclinaret: uocauit reginã matrẽ et suadebat ei ut adolescenti fieret in salutem. Cũ autẽ multis eã uerbis esset hortatus: ꝓmisit suasurã se filio suo. Itaq; inclinata ad illũ irridens crudelẽ tyrannũ:ait patria uoce. Fili mi miserere mei que te in utero nouem mensibus portaui:et lac triennio dedi et alui:et in etatem istã ꝓduxi. Peto nate ut aspicias ad celũ et terram· et ad omnia q̃ in eis sũt:z intelligas quia ex nichilo fecit illa deus z hominũ genus: ita fiet ut nõ timeas carnificẽ istũ·sed dignus fratribus tuis effectus particeps suscipe mortem:ut in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam. Cum hec illa adhuc diceret:ait adolescens. Quẽ sustinetis? Nõ obedio ꝓcepto regis:sed precepto legis q̃ data est nobis ꝑ moysen. Tu uero qui inuentor omnis malicie factus es in hebreos·nõ effugies manũ dei. Nos enĩ pro peccatis nostris hec patimur. Et si nobis propter increpationẽ et correptionẽ dñs deus noster modicũ iratus est:sed iterũ reconciliabitur suis seruis. Tu autem o sceleste et omniũ hominũ flagitiosissime noli frustra extolli uanis spebus:in seruos eiꝰ inflammatus. Nondum enim omnipotentis dei et omnia inspicientis iudicium effugisti. Nam fratres mei modico nunc dolore sustentato sub testamento eterne uite effecti sunt: tu uero iudicio dei iustas superbie tue penas exsolues. Ego autẽ sicut et fratres mei animã et corpus meũ trado pro patriis legibus inuocãs deum maturi gentem nostre propitiũ fieri:teq; cũ tormentis et uerberibus cõfiteri qꝺ ipe est deus solus. In me uero et in fratribus meis desinet omnipotentis ira:q̃ sup omne genꝰ nostrũ iuste superducta e. Tunc rex accensus ira· in hunc super omnes crudelius deseuit:indigne ferens se derisum. Et hic itaq; mũdus obiit: per omnia in dño confidens. Nouissime aũt post filios z mater cõsumpta est. Igitur de sacrificiis et de nimis crudelitatibus satis dictũ est.

Iudas uero machabeus·et qui cũ illo erãt inuolabant latenter in castella:et conuocãtes cognatos et amicos·et eos qui ꝑmanserãt in iudaismo assumentes·eduxerũt ad se sex milia uiros. Et inuocabant dominũ ut respiceret in ꝑsonam qui ab omnibz calcabat·et misereret templo qd cõtaminabat ab impijs. Misereretur etiã exterminio ciuitatis que esset illico complanãda et uocẽ sanguinis ad se clamantis audiret: memoraretur qꝺq; iniquissimas mortes parulorꝝ innocentiũ· et blasphemias nomini suo illatas:z indignaret sup hijs. Ac machabeus cõgregata

multitudine intollerabilis gentibus efficiebatur. Ira enī domini i misericordiā cōuersa ē. Et supuenies castellis z ciuitatibz improuisus succedebat eas: et opportuna loca occupans. nō paucas hostiū strages dabat. Maxime autem noctibus ad huiuscemodi excursus ferebatur: et fama uirtutis eius ubiqz diffundebatur. Videns autem philippus paulatim uirū ad profectum uenire. ac frequētius res ei cedere prospere ad ptolomeū ducē celesyrie z phenicis scripsit: ut auxiliū ferret regis negocijs. At ille velociter misit nichanorē patrocli de pmoribz amicum: datis ei de gmixtis gētibz. armatis non minus uiginti milibz ut uniuersum iudeoz gen9 deleret: adiuncto ei. z gorgia uiro militari. et in bellicis rebus experientissimo. Constituit aūt nichanor regi ut tributū qd romanis erat dandū duo milia talentorū de captiuitate iudeoz suppleret. Statim qz ad maritimas ciuitates misit conuocās ad coemptionē iudaicoz mancipioz: pmittens se nonaginta mancipia talento distracturū: nō respiciēs ad uindictā que eum ab omnipotente esset cōsecutura. Iudas autē ubi comperit: indicauit hijs qui secū erāt iudeis nichanoris aduētū. Et quibz quidā formidātes. et nō credentes dei iustitie in fugam uertebantur: alij uero si qui de hijs superāt uenīebāt: simulqz dominū deprecabātur ut eriperet eos de impio nichanore qui eos priusqz incomin9 uenīret uendiderat. Et si non propter eos: propt testamētū qd erat ad patres eoz: et ꝓpter inuocationem sancti et magnifici nominis ei9 super ipsos. Conuocatis autē machabeus septē milibz qui cū ipo erant. rogabat ne hostibz reconciliaretur: neqz metuerent inique uenientiū aduersum se hostium multitudinē: sed fortiter cōtenderēt ante oculos habentes cōtumeliā que loco sancto ab hijs iniuste esset illata: itemqz z ludibrio habite ciuitatis iniuriā: adhuc etiam ueterū institutā conuulsa. Nam illi quidē armis confidunt. ait simul z audacia: nos aūt in omnipotente domino qui potest et uenientes aduersum nos z uniuersum mundum uno nutu delere cōfidimus. Ammonuit aūt eos et de auxilijs dei q facta sunt erga patrēs: et qp sub sennacherib centū octogīta quinqz milia perierūt: z de trepido qd eis aduersus galathas fuit i babilonia: ut omnes ubi ad rē uētū ē macedonibz sociis helitātibz. ipi sexqz milia soli peremerūt centumuigīti milia ꝓpter auxiliū illis datum de celo: et beneficia pro hijs plurima cōsecuti sunt. Hijs uerbis constantes effecti sūt: z pro legibus et patria mori parati. Constituit itaqz fratres suos duces utriqz ordini. simonem et ioseph um z ionathan subiectis unicuiqz millenis et quīgentenis: ad hoc etiā ab ezra lecto illis sancto libro et dato signo adiutorij dei: in prima acie ipse dux cōmisit cum nichanore. Et facto sibi adiutore omnipotente. interfecerūt sup nouē milia hominū: maiorē autem partē exercitus nichanoris uulneribus debilem factā fugere cōpulerūt. Pecunijs uero eoz qui ad emptionem ipoz uenerāt sublatis. ipos usqz ꝙq; psecuti sunt: sed reuersi sūt hora cōdicti. Nā erat ante sabbatū: quāobrausā non pseuerauerūt insequētes. Arma autē ipsoz et spolia cōgregantes sabbatū agebāt benedicentes dominū: q liberauit eos in isto die. misericordie

ĩiciũ stillãs ĩn eos. Post sabbatũ ve-
ro debilibus ⁊ orphanis et uiduis di-
uiserũt spolia: et residua ipi cum suis
habuere. Hijs itaq; gestis et cõmuni
ter ab oĩbz facta obsecratione: mise-
ricordem dñm postulabãt ut in finẽ
seruis suis reconciliaretur. Et ex hijs q̃
cum timotheo et bachide erant cõtra
se contendẽtes sup uigintimilia inter-
fecerũt: ⁊ munitiones excelsas obtinu-
erunt· ⁊ plures predas diuiserũt: equã
portionẽ debilibus pupillis ⁊ uiduis.
sed et senioribz facientes. Et cũ arma
oꝝ diligenter collegisset: oĩa cõpo-
suerũt in locis opportunis. Residua ve-
ro spolia ierosolimã detulerũt: ⁊ phi-
larcen q̃ cũ timotheo erat interfecerũt
virũ scelestũ: qui in multis iudeos af-
flixerat. Et cũ epiphania agerẽt ī ierosoli
mis eos qui sacras ianuas incende-
runt: id est calisthenen cum ī quoddã
domicilium refugisset incenderunt:
digna ei mercede pro impietatibus
suis reddita. Sacinorosissimus aũt
nichanor qui mille negociantes ad
iudeorũ uenditionem adduxerat hu-
miliat⁹ auxilio dñi ab hijs quos
nullos existimauerat: depositta veste
glorie p̃ mediterraneam fugiẽs solus
uenit antiochiã: summã infelicitatẽ
de interitu sui exercitus consecutus. Et
q̃ pmiserat romanis se tributũ restitu-
ere de captiuitate ierosolimoꝝ: pdica-
bat nũc protectorem deũ habere iudeos· et
ob ipm inuulnerabiles esse: eo q̃ sequẽ-
tur leges ab ipo cõstitutas. ix·

Eodem tempore antiochus inho-
neste reuertebatur de pside. In-
trauerat enĩ in eam q̃ dicitur persipolis
⁊ temptauit expoliare templũ ⁊ ciuita-
tem opprimere: sed multitudine ad ar-
ma concurrente in fugam uersi sunt:
et ita cõtigit ut antiochus post fugã
turpiter rediret. Et cum uenisset circa
egbatana: recognouit q̃ erga nichano-
rem et timotheũ gesta sunt. Elatus
autẽ ī ira· arbitrabat̃ se iniuriã illoꝝ
qui se fugauerãt posse in iudeos retor-
quere: ideoq; iussit agitari currũ suum
sine intermissione agẽs iter· celesti eũ iu-
dicio urgente: eo q̃ ita superbe locut⁹
est se ueturũ ierosolimã· et cõgeriem
sepulcri iudeorũ eã facturũ. Sed qui
uniuersa conspicit dñs deus isrl: per-
cussit eum insanabili ⁊ invisibili plaga.
Vt enĩ finivit hũc ipm sermonẽ: appre-
hendit eum dolor dirus viscerum et
amara internoꝝ tormenta. Et quidẽ
satis iuste: quippe qui multis ⁊ nouis
cruciatibz aliorũ torserat viscera: licet
ille nullo modo a sua malicia cessa-
ret. Sup hoc aũt superbia repletꝰ ignẽ
spirans animo in iudeos· et pcipiens
accelerari negociũ· cõtigit illũ impetu
euntem de curru cadere: ⁊ grauĩ corpo-
ris collisione membra uexari. Usq; q̃
sibi uidebatur etiã fluctibz maris im-
perare supra humanũ modũ superbia
repletus· ⁊ montiũ altitudines ī statе-
ra appendere: nũc humiliatꝰ ad terrã
in gestatorio portabatur· manifestã
dei virtutem in semetipso cõtestãs: ita
ut de corpore impij vermes scaturirẽt:
ac uiuentes in doloribus carnes eius
effluerent: odore etiã illius et fetore ex-
ercitus grauaretur. Et qui paulo ãte
sydera celi cõtingere se arbitrabatur:
eum nemo poterat pter intolerãtiã
foetoris portare. Hinc igitur cepit ex
grauĩ superbia deductus ad agnitionẽ
sui uenire diuina ãmonitus plaga:
p̃ momẽta singula doloribz suis au-
gmenta capientibz. Et cum nec ipe iã
foetorẽ suũ ferre posset: ita ait. Iustum

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

est subditū esse deo: et mortalem non paria deo sentire. Orabat autem hic electus dñm a quo nō esset misericordiam cōsecuturꝰ: et ciuitatem ad quā festinās veniebat· ut eā ad solū deduceret ac sepulcrū cōgestoꝝ faceret· nūc optat liberā reddere: et iudeos quos nec sepultura quidem se dignos habiturum· sed auibꝫ ac feris diripiendos traditurū· et cum paruulis exterminaturū dixerat equales nunc athenienssibus facturū pollicetur: templum etiā sanctum qđ prius exspoliauerat· optimis donis ornaturū: et sancta vasa multiplicaturū· et ptinentes ad sacrificia sumptꝰ· de reditibꝫ suis prestaturū: sup hec ꝛ iudeum se futurū: et omnem locū vere pambulaturꝰ· et pditaturū dei potestatē. Sed nō cessātibꝫ doloribꝫ: superuenerat enī in eū iustum dei iudiciū: desperās scripsit ad iudeos in hunc modū deprationis epistolā hec cōtinentē. Optimis ciuibꝫ iudeis: plurimā salutem et bene valere· et esse felices: rex et princeps antiochus. Si bene valetis ꝛ filij vestri et ex sententia vobis cuncta sūt: maximas agimus gratias. Et ego ī infirmitate cōstitutꝰ· vestri autem memor benigne reuersus de persidis locis et infirmitate grauī apprehensus necessariū duxi ꝓ cōmunī utilitate curam habere: non desperās menetipm: sed spem multam habens effugiendi infirmitatē. Respicies aūt ꝙ et pater meus quibus temporibus in locis superioribꝫ ducebat exercitum ostendit ꝙ post se suscipieret principatū· ut si quid contrariū accideret aut difficile nūciaret· scientes hij ꝙ ī regionibꝫ erant cui esset rerum summa derelicta non turbarent: ad hec considerans de proximo potentes quosqꝫ et vicinos· temporibꝫ insidiātes et euētum expectātes· designaui filiū meū antiochū regem quē sepe recurrens in superiora regna multis vestrum cōmendabā: et scripsi ad eū que sibi iecta sūt. Oro itaqꝫ vos et pro memores beneficiorꝫ publice ꝛ ꝓuatim: ut unusquisqꝫ cōseruet fidem ad me et ad filiū meū. Confido enim eum modeste et humane acturū et sequentē ꝓpositum meū: et cōmunē vobis fore. Iugiter homicida ꝛ blasphemus pessime prussus: ꝛ ut ipse alios tractauerat· pegre in mōtibꝫ miserabili obitu vita fūctus ē. Trāsferebat aūt corpꝰ philippus collactaneꝰ eiꝰ: qui metuens filiū antiochi ad ptolomeū philomethora ī egiptū abiit.

Machabeus aūt ꝛ qui cum eo erāt dño se ꝓtegēte templū quidē ꝛ ciuitatē recepit: aras aūt quas alienigene ꝙ plateas struxerant: itēq; delubra demolitꝰ ē. Et purgato templo aliud altare fecerūt: et de ignitis lapidibꝫ igne cōcepto sacrificia obtulerūt post biēniū: ꝛ incensum et lucernas· ꝛ panes propositionis posuerūt. Quibꝫ gestis rogabāt dñm ꝓstrati in terrā: ne amplius talibus malis inciderent. Sed et si quādo peccassent· ut ab ipo mitius corriperent: et nō barbaris ac blasphemis hominibꝫ traderentur. Qua die autē templū ab alienigenis pollutum fuerat: contigit eadem die purificationē fieri vicesima et quinta mensis qui fuit casleu. Et cum letitia diebꝫ octo egerūt in modū tabernaculoꝝ: recordātes· ꝙ ante modicū temporis diem solemnē tabernaculoꝝ ī mōtibus et in speluncis more bestiaꝝ egerant: propter qđ cirsos et ramos virides ꝛ palmas pferebāt ei· ꝙ prosperauit mundare locū suū. Et decreuerūt cōmunī

precepto et decreto vniuerse genti iudeorū omnibus ānis agere dies istos. Et antiochi quidem qui appellatus est nobilis·vite excessus ita se habuit. ¶Nunc autē de eupatore antiochi impij filio que gesta sunt narrabimus: breuiātes mala que i bellis gesta sūt. Hic enim suscepto regno cōstituit sup negotia regni lisiam quēdā phenicis et syrie militie principē. ¶Nā ptolomeus qui dicebatur macer·iusti tenax erga iudeos esse constituit: et pcipue ppter iniquitatē que facta erat in eos: et pacifice agere cū eis. Sed ob hoc accusat ab amicis apud eupatorē: cū frequēter proditor audiret eo q cyprū creditā sibi a philometore deseruisset· et ad antiochum nobilē translatus·etiam ab eo recessisset: veneno vitam finiuit. Hegias autē cum esset dux locoz assumptis aduenis frequēter iudeos debellabat: iudei vero qui tenebāt oportunas munitiones fugatos ab iherosolimis suscipiebāt: et bellare tēptabant. Hij vero qui erant cū machabeo per orationes dominū rogantes ut esset sibi adiutor· impetū fecerūt i munitiones ydumeoz: multaq; vi insistētes loca obtinuerūt·occurrentes interemerunt: et omnes simul nō min9 a viginti quinq; milibz trucidauerūt. Quidā autē cum cōfugissent in duas turres valde munitas·omnē apparatum ad repugnandū habentes: machabeus ad eorum expugnationē relicto simone et iosepho itemq; zacheo·eisq; qui cum ipis erant satis multis: ipe ad eas q amplius gurgebāt pugnas cōuersus ē. Hij vero q cū simone erāt cupiditate ducti a quibusdā qui in turribz erāt suasi sunt pecunia: et septuaginta milibus didragmis acceptis dimiserūt quosdā effugere. Cū autē machabeo nunciatū esset qđ factum est: principibus pplī cōgregatis·accusauit q pecunia fratres vendidissent· aduersariis eoz dimissis. Hos igit pditores factos interfecit: et cōfestim duas turres occupauit. Armis aūt ac manibz omnia prospere agendo in duabus munitionibz plusquā viginti milia gemit. Et timotheus qui prius a iudeis fuerat superatus conuocato exercitu peregrine multitudinis et cōgregato equitatu asiano aduenit: quasi armis iudeam capturus. ¶Machabeus autem et qui cum ipo erant appropinquāte illo deprecabantur dūm caput terra aspergentes·lumbosq; cilicijs pcincti· ad altaris crepidinē puoluti: ut sibi propicius inimicis autem eoz esset inimicus: et aduersarijs aduersaret sicut lex dicit. Et ita post orationē suptis armis longius de ciuitate predētes: et primi hostibz effecti resederūt. Primo autē solis ortu utriusq; commiserunt·illi quidem victorie et prosperitatis spōsorē cum virtute dūm habētes: illi autem ducē belli animū habebāt. Sed cum vehemēs pugna esset apparuerunt aduersarijs de celo viri quinq; in equis·frenis aureis decori ducatū iudeis prestantes: ex quibus duo machabeum medium habētes armis suis circūseptū incolumem cōseruabāt: i aduersarios autē tela et fulmina iaciebāt· ex quo et cecitate confusi et repleti perturbatione cadebāt. Interfecti sunt autē viginti milia quingēti· et equites sexcenti. Timotheus vero confugit in gazaram presidiū munitū cui perat nomen: machabeus autē et qui cū eo erant letāter obsederūt presidiū diebz quatuor. At hij q intus erant loci firmitate cōfisi

supra modū maledicebant · et sermones nephandos iactabant : sed cum dies quinta illuceſceret vigili iuuenes et hijs qui cum machabeo erāt accensi animis ꝓpter blaſphemiā viriliter acceſſerunt ad murū · et feroci animo incedentes aſcendebāt: ſed et alij ſimiliter aſcendētes turres portaſq; succendere aggreſſi sūt · atq; ipos maledicos vīuos cōcremare. Per cōtinuum aūt biduū · plidio vaſtato timotheum occultantē ſe in quodam repertum loco peremerunt: et fratrem illius ceream et appollofanē occiderūt. Quibus geſtis: in ymnis et confeſſionibus benedicebant dominum qui magna fecit in iſrahel: et victoriam dedit illis.

Sed paruo poſt tēpore lisias procurator regis et propinquus ac negocioꝝ prepoſitus grauiter ferens de hijs que acciderāt: cōgregatis octoginta milibus et equitatu vniuſo veniebat aduerſum iudeos exiſtimans ſe ciuitatem quidem captam gentibus habitaclm facturū: templū vero in pecunie queſtū ſicut cetera delubra gentium habiturꝝ: et p ſingulos annos venale ſacerdotiū · nuſq; recogitās dei poteſtatem: ſed mente effrenat⁹ · i multitudine peditū et in milibz equitum · et in octoginta elephātis confidebat. Ingreſſus aūt iudeā et appropians bethſure que erat in anguſto loco ab ihoroſolima ſtadioꝝ: illud plidiū expugnabat. Vt autem machabeus et qui cū eo erant cognouerūt expugnari plidia: cum fletu et lacrimis rogabāt dominū · et oīs turbs ſimul: ut bonū āgelum mitteret ad ſalutē iſrl. Et ipe prim⁹ machabe⁹ lūptis armis ceteros adhortatus eſt ſimul ſecum periculum ſubire: et ferre auxiliū fratribus ſuis. Cūq; pariter prōpto animo ꝓcederēt iheroſolimis. apparuit p̄cedēs eos eques i veſte candida: armis aureis haſtam vibrās. Tunc omnes ſimul benedixerūt miſericordem dm: et cōualuerūt animis: nō ſolū hmines ſed et beſtias ferociſſimas et muros ferreos parati penetrare. Ibant igitur ꝓmpti: de celo habētes adiutorē et miſerantem ſup eos dm. Leonum autem more impetu irruētes in hoſtes ꝓſtrauerunt et eis undecim milia peditū et equitū mille ſexcentos: vniuerſos aūt in fugā verterūt: plures autem ex eis vulnerati nudi euaſerūt. Sed et ipe liſias turpiter fugiēs euaſit. Et qa nō inſenſat⁹ erat: ſecū ipe reputans factam erga ſe diminutionē · et intelligens inuictos eſſe hebreos dei oīpotentis auxilio nitentes · miſit ad eos · ꝓmiſitq; ſe cōſenſurū oībz que iuſta ſunt: et regem compulſurū amicū fieri. Annuit aūt machabeus pcibus liſie: in oībus utilitati conſulens. Et quecūq; machabe⁹ ſcripſit liſie de iudeis: ea rex conceſſit. Nam erāt ſcripte iudeis epiſtole a liſia ſiquidem hunc modū continentes. Liſias: ppo iudeoꝝ ſalutem. Johannes et abeſſalon qui miſſi fuerāt a vobis tradentes ſcripta poſtulabāt: ut ea que per illos ſignificabātur implerē. Quecunq; igitur regi potuerūt pferri expoſui: et que res ꝓmittebat conſenſi. Si igitur i negocijs fidem cōſeruaueritis. et deinceps bonorū vobis cauſa eſſe temptabo: de ceteris aūt ſingula verba mandaui et iſtis et hijs qui a me miſſi ſunt colloqui vobiſcum. Bene valete. Anno cēteſimoꝝ dragesimo octauo menſis die dioſcori vicesima et quarta. Regis autem epiſtola iſta

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

186

continebat. Rex antiochus: lisie fratri salutē. Patre nostro inter deos translato nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere z rebz suis adhibere diligentiā: audiuimus iudeos non consensisse patri meo ut transferentur ad ritū grecoz. sed tenere velle suū institutū: ac ppterea postulare a nobis concedi. sibi legitima sua. Volentes igitur hanc quoq; gentem quietam esse: statuentes iudicauimꝰ templū restitui illis: ut agerent sm suoz maioz consuetudinē. Bene igitur feceris si miseris ad eos z dextram dederis: ut cognita nostra voluntate bono animo sint: et utilitatibus propriis deseruiāt. Ad iudeos vero regis epistola talis erat. Rex āntiochus: senatui iudeoz. et ceteris iudeis salutē. Si valetis sic estis ut volumꝰ: sed et ipsi bene valemꝰ. Adist nos menelaus dicens: velle vos descendere ad vestros qui sūt apud nos. Hijs igitur q commeant usq; ad diem tricesimū mensis xandici damꝰ dextras securitatis: ut iudaicis utantur ritibus et legibus suis sicut z prius: et nemo eoz ullo modo molestiam patiatur de hijs que per ignorantiā gesta sunt. Misimꝰ autē z menelaum q vos alloquat. Valete. Anno centesimoquadragesimooctauo xandici mēsis quindecima die. Miserūt aūt etiā romani epistolā ita se habentē. Quintus mennius z titus manilius legati romanoz: populo iudeorum salutem. De hijs que lisias cognatus regis concessit vobis. et nos concessimꝰ: de quibus aūt ad regē nūdicauit referendū. cōfestim aliquē mittite diligentiꝰ inter vos cōferentes: ut decernamꝰ sicut cōgruit vobis. Nos enim antiochiam accedimus. Ideoq; festinate rescribere: ut nos quoq; sciamus cuiꝰ estis voluntatis. Bene valete. Anno centesimoquadragesimooctauo quintadecima die mēsis xandici. xlij.

His factis pactionibz lisias ggebat ad regem: iudei aūt agriculture operam dabāt. Sed hij qui resederant timotheus et apolloniꝰ gennei filiꝰ. sed et ieronimus et demophon. super hos et nichanor cypriarches nō sinebant eos in silentio agere z quiete. Joppite vero tale quoddā flagitiū perpetrarūt. Rogauerunt iudeos cū quibz habitabant ascendere scaphas qs parauerant cū vxoribz z filijs: quasi nullis inimicicijs inter eos subiacentibz. Secūdū cōmune itaq; decretū ciuitatis. et ipsis acquiescentibz pacisq; causa nichil suspectū habentibz: cū in altū processissent submerserunt nō minus ducentos. Quā crudelitatem iudas i sue gentis hominēs factā ut cognouit. precepit viris qui erant cū ipo. z invocato iusto iudice deo venit aduersus interfectores fratrū: et portū quidem nocte succendit: scaphas exussit: eos aute qui ab igne refugerant gladio penit. Et cum hec ita egisset discessit quasi iterꝝ reuersurꝰ: z oniuersos ioppitas eradicaturꝰ. Sed cū cognouisset et eos qui erant iamnie velle pari modo facere habitantibz secū iudeis: iamnitis quoq; nocten supuenit. et portū cum nauibus succendit: ita ut lumen ignis appareret iherosolimis ab stadijs ducētis ydragira. Inde cū iā abissēt noue stadijs et iter faceret ad timotheū: cōmiserūt cū eo arabes quinq; milia viri. et equites quingenti Cunq; pugna valida fieret z auxilio dei prospere cessisset: residui victi arabes petebant a iuda dextras sibi dari

promittentes se pascua daturos: et in
ceteris futuros. Judas autem arbi-
tratus vere in multis eos utiles pmi-
sit pacem: dextrisq; acceptis discesserē
ad tabernacula sua. Aggressus ē aūt
et ciuitatem quādam firmā · pōtibus
murisq; circūseptā que a turbis habi-
tabatur gentiū pmixtarū: cui nomē
chaspin. Hij vero qui intus erāt con-
fidentes in stabilitate muroz et appa-
ratu alimoniaz remissius agebant:
maledictis lacessētes iudā ac blasphe-
mātes: et loquentes que fas non est.
Machabeus autē inuocato magno
mūdi principe q̄ sine arietibz et machi-
nis temporibus iheu precipitauit ie-
richo · irruit ferociter muris: et capta
ciuitate p dñi voluntatem innumera-
biles edes fecit: ita ut adiacēs stagnū
stadiorū duorū latitudinis sanguine
interfectoz fluere videretur. Inde discē-
serunt stadia septingēta quinq̄ginta
et venerūt in characha ad eos qui di-
cuntur tubianei iudeos: et timotheum
quidem in illis locis non cōprehende-
runt: nullog; negocio pfecto regressus
est · relicto in quodā loco firmissimo
psidio. Dositheus aūt et sosipater qui
erant duces cum machabeo penerūt
a timotheo relictos in presidio decem
milia viros. At machabeus ordina-
tis circū se sex milibus et constitutis p
cohortes: aduersus timotheū pressit
habentē secum · centumuiginti milia
peditū: equitūq; duo milia quingen-
tos. Cognito aūt iude aduentu timo-
theus pmisit mulieres · et filios et reli-
quū apparatū i psidium qđ carnion
dicitur. Erat em̄ inexpugnabile et ac-
cessu difficile: propt̄ locoz angustias.
Cūq; cohors iude prima apparuisset
timon hostibus incussus ē ex psentia
dei qui vniūsa cōspicit: et i fugā versi
sunt alij ab alio: ita ut magis a suis
deiicerentur · et gladioz suoz ictibus
debilitarent̄. Judas aūt vehementer
instabat punies pphanos et pstrauit
ex eis triginta milia viroz. Ipse vero
timotheus incidit in partes dosithei
et sosipatris: et multis pōbus postu-
labat ut viuus dimitteret̄: eo q̄ mul-
toz ex iudeis parentes haberet ac fra-
tres quos morte eius decipi eueniret.
Et cū fidem dedisset restituturū se eos
secundū cōstitutū: illesū eū dimiserūt
propter fratrū salutē. Judas autem
regressus ē a carmon interfectis · vigin-
tiquinq; milibus. Post hoz fugam
et necē mouit exercitū ad effron ciuita-
tem munitā in qua multitudo diuersarū
gentiū habitabat: et robusti iuuenes
pro muris cōsistentes fortit repugna-
bant. In hac autē machine mule: et
telorū erant apparatus. Sed cū omni-
potentē inuocassent · qui potestate vi-
res hostiū cōfringit expulit ciuitatem:
et ex eis qui intus erant viginti quinq;
milia pstrauerunt. Inde ad ciuitatē
scitaz abierunt: que ab iherosolimis
sexcentis stadijs aberat. Contectātibz
autē hijs qui apud scitopolitas erāt
iudeis · q̄ benigne ab eis haberentur:
et tēporibus infelicitatis · q̄ modeste
secū egerint: gratias agentes eis · et ex-
hortati etiam de cetero erga gen̄ suā
benignus esse venerūt iherosolimam ·
die solenni septimanaz instante. Et
post pētecosten abierūt contra gorgiā
idumee. Exiuit autem cum
peditibus tribus milibus: et equitibz
quadringētis. Quibz congressis cōti-
git paucos ruere iudeorū · Dositheus
vero quidem de bachinoris eques vir
fortis gorgiam tenebat: et cum vellet

illū capere vīuū. eques quidā de tracibus īruit īn eū. humerūq; eiꝰ ampu-
tauit: atq; ita gorgias effugit īn ma-
rīsa. At illis q̄ cū helcrīn erāt diuciꝰ
pugnantibus et fatigatis īuocauit
dñm iudas adiutorem et ducem belli
fieri: incipiens voce patria. z cū ymnis
clamorē ꝛtollens. fugam gorgie mi-
litibz īcussit. Judas autem collecto
ꝛercitu venīt īn ciuitatem odollā. Et
cum septīma dies supuenīret: secūdū
cōsuetudīnē purificati īn eodem loco
sabbatū egerūt. Et sequenti die venīt
cum suis iudas ut corpora ꝓstratoꝝ
tolleret: et cum parentibz poneret īn se-
pulcris paternis. Inuenerūt aūt sub
tunicis īterfectoꝝ de donarijs ydolo-
rum q̄ aput iāniam fuerunt: a quibz
leꝝ prohibet iudeos. Omnibus ergo
manifestum factum est: ob hanc cau-
sam eos corruisse. Oīes itaq; benedi-
xerunt iustum iudiciū dñi: q̄ occulta
fecerat manifesta. Atq; ita ad preces
conuersi rogauerunt: ut id qđ factum
erat delictum oblīuīonī traderet. At
uero fortissimꝰ iudas hortabatur po-
pulū cōseruare se sine pcō: sub oculis
vidētes que facta sūt pro peccatis eoꝝ
qui ꝓstrati sunt. Et facta collatione
duodecī milia dragmas argenti mi-
sit īherosolimā offerri ꝓ pcīs mortu-
orū sacrificiū: bene z religiose de resur-
rectione cogitās. Nisi enī eos q̄ ceciderant resurrecturos speraret: superfluū
videretur et vanū orare pro mortuis.
Et quia cōsiderabat q̄ hīj qui cū pie-
tate dormitionem acceperāt: optimā
haberet repositā gratiā. Sāncta ergo z
salubris ē cogitatio ꝓ defunctis ꝛorare: ut a peccatis soluantur. xlij
Anno centesimoquadragesimo-
nono cognouit iudas āthiochū
ꝛupatoris venīre cū multitudine aduer-
sus iudeam: z cū eo lisiā pauratorem
et prepositū negocioꝝ secū habentem
peditū centumdecem milia. et equitū
quīq; milia. et elephantes viginti du-
os: curtus cū falcibz trecentos. Com-
miscuit autē se illis et menelaus z cū
multa fallacia deprecabat antiochū
non pro patrie salute: sed sperans se
constitui īn principatū. Sed reꝝ regū
suscitauit animos antiochi īn pecca-
torem: et suggerente lisia hūc esse cau-
sam omniū malorū: iussit ut eis ē con-
suetudo apprehensum īn eodem loco
necari. Erat autē īn eodem loco turris
quīnquaginta cubitoꝝ: aggestū un-
diq; habens cineris. Hec prospectum
habebat īn preceps. Inde īn cinerem
deici iussit sacrilegū: oīnibz eū propel-
lentibz ad īteritum. Et tali lege pre-
uaricatorem legis contigit mori: nec
terre dari menelaū. Et quidem satis iu-
ste. Nam quia multa erga aram dei
delicta cōmisit cuiꝰ ignis et cinis erat
sanctus: ipē īn cineris morte damnatꝰ
est. Sed reꝝ mente effrenatus veniebat
nequiorem se patre suo iudeis ostēn-
surꝰ. Quibz iudas cognitis cepit ꝑplo
ut die ac nocte dñm īnuocarent quo
sicut semp z nūc adiuuaret eos: quip-
pe q̄ lege z patria sanctoq; tēplo pri-
uarī verebantur: ac ꝑplm qui nup pau-
lulū respirasset. ne sineret blasphemis
rursus nationibus subdī. Oīnibus
itaq; simul id facientibus z petētibus
a dño misericordiā cū fletu z ieūnijs
per triduū cōtinuū ꝓstratis: hortatꝰ
ē eos iudas ut se ꝑpararent. Ipe vero
cum senioribus cogitauit. priusquā
reꝝ admoueret ꝛercitū ad iudeam et
obtineret ciuitatē ꝛire: et dñi iudicio
cōmittere ꝛitū rei. dās itaq; potestatē

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

omniū deo mūdi creatori·et hortatus
suos ut fortiter dimicarent: z usq ad
mortem pro legibus·templo·ciuitate·
patria·et ciuibus starēt·circa modin
exercitū constituit. Et dato signo suis
dei victorie·iuuenibus fortissimis ele-
ctis nocte aggressus aulam regiam i
castris interfecit viros ferme decem mi-
lia: et maximū elephantoz cū his q̄
superpositi fuerāt. Sumoq; metu ac
turbatione hostiū castra replentes:
rebusq; prospere gestis abierūt. Hoc
aūt factum ē die illucescente: adiuuan-
te eum dñi protectione. Sed rex accepto
gustu audacie iudeorū arte difficulta-
tem locoz temptabat: et bethsure q̄
erat iudeoz p̄sidiū munitū castra am-
mouebat·sed fugabatur·impingebat·
minorabatur. His autem qui intus
erāt iudas necessaria mittebat. Enun-
ciauit aūt misteria hostibz rodochus
quidā de iudaico exercitu: qui requisi-
tus cōprehensus est et cōclusus. Iterū
rex sermonē habuit ad eos qui erant i
bethsuris: dextrā dedit·accepit·abiit·
cōmisit cū iuda: superat9 ē. Vt aūt co-
gnouit rebellasse philippū ātiochie q̄
relictus erat sup negocia·mente cōster-
natus iudeos deprecans·subditusq;
eis iurat de oīnibz quibus iustū visū
est: et reconciliatus obtulit sacrificium·
honorauit templū z munera posuit:
machabeum amplexatus est: et fecit
eum a ptolomaide usq ad gerrenos
ducem et principem. Vt autem venit
ptolomaidam graviter ferebant pto-
lomenses amicicie conuentionem in-
dignantes: ne forte fedus irrumperet.
Tunc ascendit lisias tribunal: et ex-
posuit rationem·et populū sedauit:
reūsusq; est ātiochiam. Et hec modo
regis p̄fectio z redit9 prefuit. xiij·

Sed post triennij temp9 cognouit
iudas et qui cū eo erāt demetriū
seleuci cū multitudine validā z manibz
p portū tripolis ascendisse ad loca o-
portuna: et venisse regiones adūsus
antiochū z ei9 ducē lisiam. Alchim9
aūt quidā qui sūmus sacerdos fuerat·
sed voluntarie coinquinat9 est i tempo-
ribz cōmixtionis·considerans nullo
modo sibi esse salutē neq; accessum ad
altare: venit ad regē demetriū ventesi-
moquīquagesimo āno offerens ei co-
ronā auream z palmā: sup hec et ra-
mos qui templi esse videbātur. Et ipa
quidam die siluit. Tempus aūt oportu-
num dementie sue nactus: z cōuocat9
a demetrio ad consiliū·et interrogatus
quibus rebz et cōsiliis iudei uterentur:
respondit. Ipsi qui dicūtur assidei iu-
deoz quibus preest iudas machabeus
bella nutriūt z seditiones mouēt: nec
pacīūtur regnū esse quietū. Nam et e-
go defraudat9 parentum gloria·dico
aūt sūmo sacerdocio huc veni: primo
quidē utilitatibus regis fidē habens:
secundo aūt etiā ciuibus consulens.
Nam illoz prauitate vniūsum gen9
nostrū nō minime vexatur. Sed oro
his singulis o rex cognitis: z regioni-
et generi secdm humanitatem tuā pro-
mulgatā oīnibz prospice. Nā q̄diu
superest iudas: impossibile ē pacem esse
negocijs. Talibus aūt ab hoc dictis:
et ceteri amici hostiliter se habentes
aduersus iudā·inflammauerūt deme-
triū. Qui statim nichanorem p̄positū
elephantoz ducem misit in iudeā·da-
tis mandatis ut ipm quidē iudā ca-
peret vivū: eos vero qui cū illo erāt dis-
pergeret: et cōstitueret alchimū maxi-
mi templi summum sacerdotem. Tunc
gentes que de iudea fugerant iudam·

189

segregatim se nichanori miscebant:
miserias z clades iudeor· psperitates
res suarū existimantes. Audito itaq;
iudei nichanoris aduētu· et cōuentu
nationū:cōsperli terra rogabāt eum
qui ppm suū cōstituit in eternū custo-
diret:quiq; suam portionē signis euī-
dentibz protegit. Imperāte autem duce
statim inde mouerūt: cōuenerūtq; ad
castellū dessau. Symō vero frater iude
cōmiserat cū nichanore:sed cōterritus
ē repētino aduētu aduīsariorū. Nichā-
nor tamen audiens virtutē comitum
iude et animi magnitudinem quam
pro patrie certaminibz habebant:san-
guine iudicū facere metuebat. Quam-
obrē pmisit possidonū et theodotū·
et mathiam· ut darēt dextras· atq; ac-
ciperent:et cū diu de hijs actū ageret·
et ipe dux ad multitudinē retulisset:
omniū una fuit sētencia amicicijs an-
nuere. Itaq; diem actituerūt qua secre-
to inter se agerēt:z singulis selle plate
sunt et posite. Precepit aūt iudas ar-
matos esse locis opportunis: ne forte
ab hostibus repēte mali aliquid ori-
ret. Et actuū colloquiū fecerūt. Mo-
rabat autem nichanor iherosolimis:
nichilq; inique agebat:gregesq; turba-
rum q congregate fuerāt dimisit. Ha-
bebat aūt iudā semp carū ex animo:
z erat viro inclinat⁹. Rogauitq; eum
ducere uxorē:filiosq; procreare. Anpti-
as fecit:quiete egit: cōmuniterq; vive-
bant. Alchim⁹ aūt videns caritatē illo-
rum ad inuicem z cōuentiones:venit
ad demetriū z dicebat nichanorē rebus
alienis assentire:iudāq; regni insidia-
torē successorem· sibi destinasse. Itaq;
rex exasperat⁹ et pessimis huius crimi-
nationibus irritat⁹ scripsit nichanori
dicēs:grauit quidē se ferre de amicicie
conuentione:iubere tamē machabeū
citius vinctū mittere antiochiā. Quibz
cognitis nichanor cōsternabat:z gra-
uiter ferebat si ea que cōuenerāt irrita
faceret nichil lesus a viro:sed quia re-
gi resistere non poterat oportunitatē
obseruabat qua ꝓceptum ꝓficeret. At
machabeus videns secū austerius agere
nichanorē· et cōsuetum occursū ferociō-
us exhibentem: intelligens nō ex bono
esse austeritatē istā: paucis suoz con-
gregatis occultauit se a nichanore.
Quod cum ille cognouit fortiter se a
viro ꝓuentum: venit ad maximum
et sanctissimū templū:z sacerdotibus
solitas hostias offerentibz· iussit sibi
tradi virū. Quibus cum iuramento
dicentibus nescire se ubi esset qui que-
reba:: extendēs manū ad templū iura-
uit dicens. Nisi iudā vinctum mihi
tradideritis istud dei fanū in planicie
deducā· et altare effodiā:z tēplū ipe li-
beropatri cōsecrabo. Et hijs dictis abijt.
Sacerdotes aūt protendētes manus
in celum inuocabāt eū qui semp ꝓpu-
gnator esset gentis ipoz· hec dicentes.
Tu dne uniuersoz qui nullis indiges:
voluisti templū habitationis tue fie-
ri in nobis. Et nunc sancte sanctorū
omniū dne conserua ineternū inpol-
lutam domū istam: que nup mūdata
est. Razias autem quidā de senioribz
ab iherosolimis delatus est nichano-
ri vir amator ciuitatis· z bene audēs:
qui ꝓ affectu pater iudeoz appellabat.
Hic multis temporibus continentie
propositū tenuit i iudaismo:corpusq;
et animā tradere content⁹ pro perseue-
rancia. Volens aūt nichanor mani-
festare odium qd habebat in iudeos
misit milites quingentos: ut eū com-
prehenderent. Putabat enim si illum

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

decepisset: sese cladem iudeis maximā illaturū. Turbis aūt irruere domū eiꝰ et ianuā dirrūpere · atq; ignem āmouere cupientibz · cum iam cōprehenderetur gladio se precipit: eligens nobiliter morī potius · q̄ subditus fieri peccatoribus: et contra natales suos inūrisſ indignis agi. Sed cū p festinationē non certo ictu plagā dedisset · et turbe inter ostia irrūperent recurrens audacter ad murū · precipitauit semetipsū uirilit̄er in turbas: quibus velociter locū dantibz rasui eius · uenit per mediam cerui cem. Et cū adhuc spiraret accensus animo surrexit: et cum sanguis eius magno fluxu deflueret · et grauissimis uulneribus esset sauciꝰ · cursu turbam pertransijt: et stans supra quādā petram p̄ruptam · et iam exsanguis effectꝰ: cōplexus in testina sua utrisq; manibz proiecit sup turbas inuocās dominatorē uite ac spiritꝰ: ut hec illi iterū redderet: atq; ita uita defūctꝰ ē. xv.

Nichanor aūt ut comperit iudam esse in locis samarie: cogitauit cum omni impetu die sabbati cōmittere bellū. Iudeis uero qui illū p necessitatem sequebat dicentibus · ne ita ferociter et barbare feceris · sed honorē tribue diei sanctificationis · et honora eū qui uniuersa cōspicit: at ille infelix interrogauit si est potens i celo qui imperauit agi diē sabbatoꝝ: et respōdentibus illis · est dñs uiuꝰ ipe in celo potens qui iussit agi septimā diē: at ille ait. Et ego potens sum sup terrā: qui impero sumi arma et negocia regis impleri. Tamē nō obtinuit ut cōsiliū p̄ficeret. Et nichanor quidē cū summa superbia eredꝰ cogitauerat cōmune trophēū statuere de iuda. Machabeus autem semp confidebat cum omni spe auxiliū sibi a dño affuturū · et hortabatur suos ne formidarent ad aduentum nationū · sed in mente haberent adiutoria sibi facta de celo: et nūc sperarent ab omnipotente · sibi affuturam victoriā. Et allocutus eos de lege · et prophetis: āmouens etiā certamina q̄ fecerāt prius: promptiores cōstituit eos. Et ita animis coꝝ erectis: simul ostendebat gentiū fallaciam · et iuramētoꝝ p̄uaricationē. Singulos aūt illoꝝ armauit non clipei et haste munitione · sed sermonibz optimis et exhortationibz: exposito digno fide somnio: per qd̄ uniuersos letificauit. Erat autem huiusmodi uisus. Oniam qui fuerat summꝰ sacerdos uirū bonū et benignū uerecundū uisu · modestū moribz. et eloquio decoꝝ · et qui a puero in uirtutibus exercitatꝰ sit · manꝰ p̄tendentē orare pro omni p̄plo iudeoꝝ. Post hec apparuisse et aliū uirū etate et gloria mirabilem: et magni decoris habitudinē circa illū. Respondente uero oniam dixisse. Hic est fratrū amator et p̄pli isrl: hic est qui multū orat pro p̄plo et uniuersa sancta ciuitate ieremias propheta dei. Extendisse autem ieremiam dextrā: et dedisse iude gladiū aureū dicentem. Accipe sanctū gladiū munus a deo: in quo deicies aduersarios p̄pli mei isrl. Exhortati itaq; iude sermonibz bonis ualde · de quibus extolli posset impetus · et animi iuuenū confortari: statuerūt dimicare et cōfligere fortiter ut uirtus de negocijs iudicaret: eo q ciuitas sancta et templū periclitarent. Erat enim p uxoribz et filijs · ierogz pro fratribz et cognatis minor sollicitudo: maximus uero et primꝰ p sanctitate timor erat templi: sed et eos qui in ciuitate erāt nō minima sollicitudo

habebat pro hijs q̃ congressuri erant. Et iam cũ oñes sperarent iudiciũ futurũ hostesq; adessent atq; exercit⁹ erat ordinatus·bestie equitesq; opportuno loco cõpositi: considerãs machabe⁹ aduentũ mlt̃itudinis et apparatũ variũ armoꝝ· ac ferocitatem bestiaꝝ extendẽs man⁹ in celũ· pdigia facientẽ dñm inuocauit: qui nõ scõm armoꝝ potentiã· sed prout ipsi placet dat dignis victoriã. Dixit aũt inuocãs hoc modo. Tu domine qui misisti ãgelũ tuũ sub ezechia rege iude· & interfecisti de castris sennacherib centũ octogita quinq; milia: et tũc dominator celorũ mitte ãgelũ tuũ bonũ ãte nos i timore et tremore magnitudinis brachij tui: ut metuant qui cum blasphemia venerũt aduersus sanctũ pplm tuũ. Et hic quidẽ ita porauit: nichanor autẽ et qui cum ipso erãt cum tubis et canticis admouebãt. Iudas vero et qui cum eo erant inuocato deo p oratones cõgressi sunt: manu quidẽ pugnãtes· sed & dñm cordibus orantes pstrauerunt nõ min⁹ triginta quinq; milia presentia dei magnifice delectati. Cumq; cessassent et cum gaudio redirent: cognouerũt nichanorẽ ruisse cũ armis suis. Facto itaq; clamore et pturbatione suscitata: patria voce omnipotentẽ dñm benedicebãt. Precepit aũt iudas qui p oñia corpore & animo mori p ciuibus paratꝰ erat: caput nichanoris et manũ cũ humero abscisam iherosolimã pferri. Quo cum puenisset conuocatis cõtribulibs et sacerdotibus ad altare: accersijt et eos qui in arce erant. Et ostenso capite nichanoris et manu nepharia quã extenderat cõtra domũ sanctã omnipotentis dei: magnifice gloriatus est. Linguã etiã impij nichanoris pcisam iussit particulati auibus dari: manũ autem dementis contra templũ suspendi. Oñes igit celi benedixerũt dñm dicentes: benedictus qui locum suũ incõtaminatũ seruauit. Suspendit autem nichanoris caput in summa arce: ut euidens esset et manifestũ signũ auxilij dei. Itaq; oñes cõmuni consilio decreuerũt nullo modo diẽ istũ absq; celebritate pterire: habere aũt celebritatẽ terciadecima die mẽsis adar: que dicit voce siriaca pdie mardochei die. Igitur hijs ergа nichanorẽ gestis: et ex illis temporibs ab hebreis ciuitate possessa· ego q̃ in hijs faciã finẽ sermonis. Et si quidem bene et ut hystorie cõpecit hoc et ipse velim: si aũt minus digne: concedendum ẽ michi. Sicut enim vinũ semp bibere aut semp aquã· cõtrariũ ẽ: alterũ aũt uti delectabile: ita legẽtibs si semp exact⁹ sit sermo non erit gratus: hic ergo erit consummatus. Explicit secũdus liber machabeoꝝ·

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Incipit epla bti ieronimi pbri ad damasū papā i quatuor euāgelistas.

Beatissimo pape damaso ieronimꝰ. Nouū opus me facere cogis ex veteri: ut pꝰ exemplaria scripturaꝝ toto orbe dispersa quasi quidā arbit sedā: z quia inter se variāt que sint illa q cū greca consentiant veritate decernam. Pius labor sed periculosa presumptio. iudicare de ceteris. ipsum ab omnibz iudicandū: senis mutare linguā: et canescentē mūdū ad initia retrahere paruulorum. Quis enī doctus pariter uel indoctus cū in manus volumen assumpserit. et a saliua quā semel inbibit viderit discrepare qđ lectitat. non statim erūpat in vocē me falsariū me clamās esse sacrilegū: q audeā aliquid in veteribus libris addere. mutare. corrigere? Aduersus quā inuidiam duplex causa me consolat: qđ et tu qui sūmus sacerdos es fieri iubes: et vez non esse qđ variat. etiā maledicoꝝ testimonio cōprobatur. Si enī latinis exemplaribus fides est adhibenda. respondeāt quibz tot sunt exemplaria pene quot codices. Sin aūt veritas est querenda de pluribus: cur nō ad grecā origine reuertentes ea que uel a uitiosis interpretibus male edita vel a presumptoribus imperitis emendata peruersius. vel a librariis dormitātibus aut addita sūt aut mutata corrigimus? Nez vero ego de veteri disputo testamēto: qđ a septuaginta senioribus in grecā linguā versum tercio gradu ad nos usq; uenit. Non quero quid aquila quid symmachus sapiant: quare theodotion inter nouos et veteres medius incedat. Sit illa vera interpretatio: quam apostoli pbauerunt. De nouo nunc loquor testamento qđ grecū esse nō dubiū est: excepto apostolo matheo qui primus in iudea euangelium xpi hebraicis litteris edidit. Hoc certe cū in nostro sermone discordat. et diuersos riuulos tramites ducit: uno de fonte querendus est. Pretermitto eos codices qs a luciano et hesycio nuncupatores paucoꝝ hominū asserit quecta cōtentio: quibus utiq; nec in veteri instrumēto post septuaginta interpretes emendare quid licuit. nec in nouo profuit emendasse: cum multaꝝ gentium linguis scriptura ante translata doceat falsa esse que addita sunt. Igitur hec plens pfaciuncula polliceatur quatuor tantū euangelia. quoꝝ ordo est iste. matheus. marcus. lucas. iohānes. codicum grecoꝝ emendata collatione sed veterū: que ne multū a lectionis latine cōsuetudine discreparent. ita calamo imperauim9: ut hīs tantum que sensum uidebantur mutare correctis. reliqua manere paterem̄ ut fuerāt. Canones quoq; quos eusebius cesariensis episcopus alexādrinū secutꝰ ammoniū in decē numeros ordinauit: sicut in greco habētur expressimus. Qđ si quis curiosus voluerit nosse que in euangelijs uel eadem uel diuersa uel sola sint. eoꝝ distinctione cognoscet. Magnus siquidē hic i nrīs codicibus error inoleuit: dum qđ i eadem re alius euangelia plus dixit. in alio quia minus putauerint addiderunt: uel dum eundē sensum alius aliter expressit. ille qui unū e quatuor primum legerat. ad eius exemplū ceteros quoq; estimauerit emendandos. unde accidit. ut aput nos mixta sunt omnia: et in marco plura luce atq;

mathei:rursum ī matheo iohannis et
marci:et in ceteris reliquoꝝ que ī alijs
propria sunt inueniantur. Cū itaqꝫ
canones legeris qui subiecti sunt:con-
fusionis errore sublato·et sibia oīūm
scies: et singulis sua queqꝫ restitues.
In canone primo concordāt ꝗtuor:
matheus·marcꝰ·lucas·iohānes. In
secundo tres:matheus·marcus·lucas.
In tercio tres:matheꝰ·lucas·iohānesꝰ.
In quarto tres:matheus·marcus·io-
hannes. In quīto duo: matheus·lu-
cas. In sexto duo:matheus·marcus.
In septimo duo: matheus·iohānes.
In octauo duo:lucas·marcꝰ. In no-
no duo: lucas·iohānes. In decimo
propria unusquisqꝫ q̄ nō habentur
in alijs ediderunt. Singulis uero eu-
angelijs ab uno incipiens usqꝫ ad fi-
nem librorꝫ dispar numerus accrescit.
Hic nigro colore p̄scriptus sub se ha-
bet aliū ex minio discolorē numerum:
qui ad decem usqꝫ p̄cedēs indicat:pri-
or numerꝰ in quo sit canone requiren-
dus. Cū ergo apto codice ubi gratia
illud siue illud capitulū scire volueris
cuiꝰ canonis sit·Stati ex subiecto nume-
ro doceberis:et recurres ad p̄cipia in
quibꝫ canonū est distincta congeries·
eodēqꝫ statim canone ex titulo frōtis
inuento:illū quē querebas numerum
eiusdem euangelij qui et ipe ex inscri-
ptione signat inuenies:atqꝫ e uicino
ceterorꝫ tramitibꝫ inspectis·q̄s numeros
eregione habeāt adnotabis: et cum
scieris recurres ad uolumina singulo-
rum:ꝫ sine mora repertis numeris q̄s
ante signaueras·repperies ꝫ loca·ī qui-
bus uel eadē uel uicina dixerūt. Opto
ut ī xpo ualeas et memineris mei pa-
pa beatissime. Explicit epla Incipit
argumētū ī euāgel' scm matheū

Matheus ex iudea sicut in
ordine primꝰ ponitur·ita
euangeliū in iudea primꝰ
scripsit: cuiꝰ uocatio ad
dnm ex publicanis actibꝫ fuit: duoꝝ
i generatione xpi principia p̄sumens:
uniꝰ·cuiꝰ prima circūcisio ī carne: al-
terius·cuiꝰ scdm cor electo fuit. Ex utri-
qꝫ eni patribꝫ xpc. Binoqꝫ ꝗterdenario
numero triformit posito·principium
a credendi fide in electionis tempꝰ pro-
rigens·et ex electione usqꝫ in transmi-
grationis die dirigens·atqꝫ a trāsmi-
grationis die usqꝫ in xpm defluiens·
decursam aduentꝰ dni ostendit gene-
rationē et numero satisfaciēs ꝫ tēpori:
ut et se qđ esset ostenderet:et dei ī se o-
pus mōstrans·etiā in his quoꝝ ge-
nus posuit xpi operantis a principio
testimoniū nō negaret. Quaꝝ oīūm
rex·tempus·ordo·numerꝰ·dispositio·
uel ratio·q̄ fidei necessariū est·deꝰ xpc
est:qui factus est ex muliere·factus sub
lege·natꝰ ex uirgine·passus in carne·
oīa in cruce fixit:ut triumphās ea
in semetipo resurgens in corpore·ꝫ pa-
tris nomē in patribꝫ filio·ꝫ filij nomē
patri restituēs in filijs: sine principio
sine fine ostendēs unū se cum patre es-
se quia unꝰ est. In quo euangelio uti-
le est desiderātibꝫ deū·sic prima uel me-
dia uel p̄fecta cognoscere·ut et uocatio-
nem apostoli et opus euangelij et
dilectionē dei in carne nascentis p uni-
uersa legentes intelligāt:atqꝫ id in eo
in quo apprehensi sunt·et apprehende-
re appetūt recognoscāt. Nobis enim
hoc studio argumenti fuit et fidē fa
cte rei tradere:ꝫ operātis dei intelligēdā
diligenter esse dispositionē quecūbus
non tacere. Expl' argumētū Incipit
euangeliū scm matheum·

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Liber generationis ihesu xpi filij dauid: filij abraham. Abraham genuit ysaac: ysaac aute genuit iacob. Jacob aut genuit iudā et fratres ei9: iudas aut genuit phares et zara de thamar. Phares aut genuit esrom: esrom aut genuit aram. Aram aut genuit aminadab: aminadab aut genuit naalō. Naason aut genuit salomon: salomō aut genuit booz de raab. Booz aut genuit obeth ex ruth: obeth aut genuit iesse. Jesse aute genuit dauid regē: dauid aute rex genuit salomonē ex ea q fuit urie. Salomō aut genuit roboam: roboam aut genuit abyam. Abyas aut genuit asa: asa aut genuit iosaphat. Josaphat aut genuit ioram: ioram aut genuit oziam. Ozias aute genuit ioathan: ioathan aut genuit achar. Achar aute genuit ezechiam: ezechias aut genuit manassen: manasses aut genuit ammon. Ammon aut genuit iosyam: iosias aut genuit iechoniā et fres ei9 i trāsmigratione babilonis. Et post transmigrationē babilonis iechonias genuit salathiel: salathiel aut genuit zorobabel. Zorobabel aut genuit abiud: abiud autem genuit eliachim. Eliachim aut genuit azor: azor aut genuit sadoch. Sadoch autem genuit achim: achim aut genuit eliud. Eliud aut genuit eleazar: eleazar aut genuit matthan. Matthan aut genuit iacob: iacob aut genuit ioseph virū marie: de qua nat9 est ihesus: qui vocatur xpc. Omnes itaq; generationes ab abraham usq; ad dauid generationes xiiii: et a dauid usq; ad transmigrationē babilonis generationes xiiii: et a trāsmigratione babilonis usq; ad xpm generationes quatuordecim. Xpi autem generatio sic erat. Cum esset desponsata mater ihesu maria ioseph: ātequ cōuenirent inuenta ē in utero habēs de spiritu sancto. Joseph autem vir ei9 cū esset iustus et nollet eam traducere: voluit occulte dimittere eam. Hec aut eo cogitante: ecce āgelus dni apparuit in somnis ioseph dicens. Joseph fili dauid: noli timere accipere mariā cōiugem tuā. Qd enī in ea natū est: de spiritu sancto est. Pariet aut filiū: et vocabis nomē eius ihesum. Ipse enī salvū faciet pplm suum a peccatis eoz. Hoc autem totū factū est: ut adimpleretur qd dictū esset a domino p prophetā dicentem. Ecce virgo in utero habebit et pariet filiū: z vocabit nomē eius emanuel: qd est interptatū nobiscum deus. Exurgens aut ioseph a somno fecit sicut p̄cepit ei āgelus dni: et accepit cōiugem suā. Et non cognoscebat eam donec peperit filiū suum primogenitum: et vocauit nomen eius ihesum. iij.

Cum natus esset ihesus in bethleem iude in diebz herodis regis: ecce magi ab oriente venerūt iherosolimam dicentes. Vbi est qui natus est rex iudeoz? Vidimus enī stellā eius in oriente: et venim9 adorare eū. Audiens autem herodes rex turbatus ē: et oīs iherosolima cū illo. Et cōgregans omnes principes sacerdotū et scribas ppli: sciscitabat ab eis ubi xpus nasceret. At illi dixerūt ei. In bethleem iude. Sic enī scriptū est p prophetam. Et tu bethleem terra iuda: nequaq; minima es in principibz iuda. Ex te enī exiet dux qui regat pplm meum israhel. Tūc herodes clam vocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stelle q

apparuit eis: ⁊ mittens illos in bethleem dixit. Ite et interrogate diligēter de puero. ⁊ cū inueneritis renūciate mihi: ut ⁊ ego veniens adorem eū. Qui cum audissent regem abierūt. Et ecce stella quā viderāt in oriente antecedebat eos: usq; dū veniēs staret supra ubi erat puer. Videntes aūt stellā: gauisi sūt gaudio magno valde. Et intrantes domū inuenerūt puerū cū maria matre eius: ⁊ procidentes adorauerunt eū: ⁊ aptis thesauris suis obtulerunt ei munera. aur. thus. ⁊ mirram. Et responso accepto in somnis ne rediret ad herodē: p aliā viam reuersi sunt in regionē suam. Qui cū recessissent: ecce angelus dñi apparuit in somnis ioseph dicens. Surge ⁊ accipe puerū ⁊ matrē eius ⁊ fuge in egiptū: et esto ibi usq; dū dicā tibi. Futurū est enim: ut herodes querat puer ad pdendum eum. Qui consurgens accepit puerū ⁊ matrē ei⁹ nocte: et secessit in egiptū. Et erat ibi usq; ad obitū herodis: ut adimpleretur qđ dictum est a dño p propheta dicentem. Ex egipto vocaui filiū meū. Tunc herodes videns quoniā illusus esset a magis iratus ē valde: et mittens occidit oēs pueros qui erant in bethleem et in oīb; finibus eius a bimatu et infra: scdm temp⁹ qđ exquisierat a magis. Tūc adimpletū est: qđ dictum est p ieremiā prophetā dicentem. Vox in rama audita est. plorat⁹ et ululat⁹ mult⁹: rachel plorans filios suos: et noluit consolari quia non sunt. Defuncto aūt herode: ecce angelus dñi apparuit in somnis ioseph in egipto dicens. Surge et accipe puerū et matrem ei⁹: et vade in trā israhel. Defuncti sūt enī qui querebāt aīam pueri. Qui cōsurgēs accepit puerū et matrem eius: et venit in trā israhel. Audiēs autem q archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo timuit illo ire: et āmonitus i somnis secessit in partes galilee. Et veniēs habitauit i ciuitate q vocat nazareth: ut adimpleret qđ dictum ē p. pphetas. quoniam nazareus vocabitur.

In diebus autem illis venit iohannes baptista: predicans in deserto iudee et dicēs. penitentiā agite. Appropinquabit enim regnū celorum. hic est enim: de quo dictum est p ysaiam prophetam dicentem. Vox clamātis in deserto: parate viā dñi: rectas facite semitas eius. Ipse aūt iohānes habebat vestimentū de pilis camelor⁹: et zonā pelliceam circa lumbos suos. Esca aūt ei⁹ erat locuste ⁊ mel siluestre. Tūc exibat ad eū iherosolima ⁊ oīs iudea. et omnis regio circa iordanem: et baptizabant ab eo in iordane cōfitētes pcā sua. Videns aūt multos pharisseor⁹ ⁊ saduceor⁹ venientes ad baptismū suū: dixit eis. pgenies viperar⁹: qs demonstrabit vobis fugere a vētura ira? Facite ergo fructū dignū penitētie. Et ne velitis dicere intra vos: patrē habem⁹ abraham. Dico enī vobis: quoniā potēs est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Iam enī securis ad radicē arborū posita est. Omnis ergo arbor qui nō facit fructū bonū excidetur: et i ignē mittetur. Ego quidē baptizo vos i aqua in penitētiam: qui autem post me vēturus est. fortior me est: cui⁹ nō sum dignus calciamēta portare. Ipe vos baptizabit i spiritu sancto et igni. Cui⁹ ventilabrū in manu sua et pmundabit aream suā: ⁊ cōgregabit triticum in horreum suū: paleas aūt cōburet igni inextinguibili. Tūc venit

ihesus a galilea ī iordanen ad iohannem: ut baptizaret ab eo. Johānes aūt phibebat eū dicēs. Ego a te debeo baptizari: z tu venis ad me? Respondens aūt ihesus dixit ei. Sine modo. Sic enī decet nos implere omnē iustitiā. Tunc dimisit eū. Baptizatus aūt ihesus confestim ascendit de aqua. Et ecce apti sunt ei celi: z vidit spiritū dei descendētē sicut colūbā z venientē sup se. Et ecce vox de celis dicēs. Hic ē filius me? dilect?: ī quo mihi cōplacui. iiij. mj

Tunc ihesus duct? ē ī desertū a spiritu. ut temptaret a dyabolo: et cū ieunasset quadraginta diebz et quadraginta noctibus: postea esuriit. Et accedens temptator dixit ei. Si filius dei es: dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit. Scriptū ē. Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo qđ predit ab ore dei. Tunc assumpsit eū dyabol? ī sanctā ciuitatē: et statuit eū supra pinnaculū templi: et dixit ei. Si filius dei es: mitte te deorsum. Scriptū est enī: quia āgelis suis mādauit de te. et in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidē pedē tuum. Ait illi ihesus rursum. Scriptū ē. Non temptabis dīm deū tuū. Iterū assumpsit eū dyabolus in mōtem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mūdi et gloriam eor: et dixit ei. Hec oīa tibi dabo: si cadens adoraueris me. Tunc dicit ei ihesus. Vade sathana. Scriptū ē enī. Dīm deū tuū adorabis: z illi soli seruies. Tūc reliquit eū dyabolus: z ecce angeli accesserunt z ministrabāt ei. Cū aūt audisset ihesus q iohānes traditus esset secessit in galileā: et relicta ciuitate nazareth. venit z habitauit ī ciuitate capharnaū maritima. ī finibz zabulon z neptalī: ut adimpleret qđ dictū est per ysaiam propheta. Terra zabulon z terra neptalim. via maris trās iordanen galilee gentiū. pp̄lus q̄ ābulabat ī tenebris. vidit lucem magnā: z sedentibus ī regione umbre mortis lux orta est eis. Exinde cepit ihesus predicare z dicere. Penitentiā agite. Appropinquabit enī regnū celor. Ambulās aūt iuxta mare galilee vidit duos fratres simonem qui vocatur petrus z andreā fratrem eius: mittentes rete ī mare. Erāt enim piscatores. Et ait illis. Venite post me: et faciā vos fieri piscatores hominū. At illi cōtinuo relictis retibus secuti sunt eū. Et predens inde vidit alios duos frēs. iacobū zebedei et iohānem fratrem ei? in nauī cū zebedeo patre eor reficientes retia sua: et vocauit eos. Illi aūt statim relictis retibus et patre: secuti sunt eū. Et circuibat ihesus totā galileā docens ī synagogis eor: et p̄dicans euangeliū regni: z sanās omnē lāguorē z omnē infirmitatem in pp̄lo. Et abiit opinio eius in totā syriā: et obtulerūt ei oēs male habētes variis languoribus z tormētis cōprehensos. et q̄ demonia habebāt. et lunaticos z paraliticos z curauit eos: z secuti sūt eū turbe multe de galilea. z decapoli. et de ierosolimis. z de iudea. z de trās iordanen. mj.

Videns aūt ihesus turbas ascendit in mōtem: z cū sedisset accesserūt ad eum discipuli eius: et aperiens os suū docebat eos dicens. Beati pauperes spiritu: qm̄ ipor ē regnū celor. Beati mites: qm̄ ipi possidebūt terrā. Beati qui lugent: qm̄ ipi cōsolabūtur. Beati q̄ esuriūt et sitiūt iustitiā: qm̄ ipi saturabūtur. Beati misericordes: qm̄ ipi misericordiā cōsequētur. Beati mūdo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

corde: qm̃ ipm̃ deum videbũt. Beati pacifici: qm̃ filij dei vocabũtur. Beati q̃ psecutionẽ patiũtur ꝓpter iusticiam: qm̃ ipsoꝝ est regnũ celoꝝ. Beati estis cũ maledixerint vobis. et psecuti vos fuerint et dixerũt oñe malũ aduersũ vos mentientes ꝓpter me. Gaudete ⁊ exultate: qm̃ merces vr̃a copiosa est in celis. Sic enim psecuti sunt ꝓphetas qui fuerunt ante vos. Vos estis sal terre. Qđ si sal euanuerit: in quo salietur? Ad nichilũ valet ultra. nisi ut mittatur foras: et cõculcet ab hominibus. Vos estis lux mũdi. Non potest ciuitas abscondi supra mõtem posita: neq; accendũt lucernã. et ponũt eam sub modio sed sup candelabrũ: ut luceat oñibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vr̃a coram hominibus: ut videant opera vr̃a bona: et glorificent patrẽ vestrũ q̃ in celis est. Nolite putare qm̃ veni soluere legem aut ꝓphetas. Nõ veni soluere: sed adimplere. Amen quippe dico vobis: donec trãseat celũ et terra. iota vnũ aut vnus apex nõ ptransibit a lege: donec oña fiant. Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis. ⁊ docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celoꝝ: qui aũt fecerit et docuerit: hic magnus vocabit in regno celoꝝ. Dico aũt vobis: quia nisi abundauerit iusticia vestra plus q̃ scribaꝝ et phariseoꝝ: nõ intrabitis in regnũ celoꝝ. Audistis quia dictũ est antiquis nõ occides: qui aũt occiderit reus erit iudicio. Ego aũt dico vobis: q̃a oñis q̃ irascit fratri suo reus erit iudicio. Qui aũt dixerit fratri suo racha: reus cõcilio. Qui aũt dixerit fatue: reus erit gehenne ignis. Si ergo offers munꝰ tuũ ad altare ⁊ ibi recordatꝰ fueris quia frater tuꝰ habet aliquid aduersũ te: relinque ibi munus tuũ ante altare: et vade prius reconciliari fratri tuo: et tũc veniens offeres munꝰ tuũ. Esto cõsentiẽs aduersario tuo cito dũ es in via cũ eo: ne forte tradat te aduersariꝰ iudici: et iudex tradat te ministro. et in carcerem mittaris. Amen dico tibi: nõ exies inde donec reddas nouissimũ q̃drantem. Audistis quia dictũ est antiquis: nõ mechaberis. Ego aũt dico vobis: q̃a oñis qui viderit mulierem ad concupiscendũ eam: iam mechatꝰ est eã in corde suo. Qđ si oculus tuus dexter scandalizat te: erue eum et ꝓice abs te. Expedit enim tibi ut pereat vnũ membrorum tuoꝝ: q̃ totũ corpꝰ tuũ mittat in gehennã ignis. Et si dextera manꝰ tua scandalizat te: abscide eã et ꝓice abs te. Expedit enim tibi ut pereat vnũ membrorum tuoꝝ: q̃ totũ corpus tuũ eat in gehennã. Dictũ est aũt quicũq; dimiserit uxorem suã det ei libellum repudij. Ego aũt dico vobis: quia oñis q̃ dimiserit uxorẽ suã. excepta fornicationis causa. facit eã mechari: ⁊ q̃ dimissam duxerit adulterat. Iterꝝ audistis q̃a dictũ ẽ antiquis nõ ꝑiurabis: reddes aũt dño iuramẽta tua. Ego aũt dico vobis nõ iurare oĩno: neq; p celum. q̃a tronꝰ dei ẽ: neq; p terrã. q̃a scabellũ ẽ pedũ eiꝰ: neq; p ierosolimã. q̃a ciuitas ẽ magni regis. Neq; p caput tuũ iuraueris: quia non potes vnũ capillũ albũ facẽ aut nigrũ. Sit aũt sermo uester: est ẽ. nõ non: qđ aũt hiis abundantiꝰ ẽ a malo ẽ. Audistis q̃a dictũ ẽ: oculũ pro oculo. dentem p dente. Ego autem dico vobis nõ resistere malo: sed si quis te percusserit in dexterã maxillã tuã ꝑbe illi ⁊ alterã: et ei qui vult tecum in iudicio contendere et

tunicam tuā tollere dimitte et pallīū:
et quicunq; te angarizauerit mille pas-
sus:vade cū illo et alia duo. Qui aūt
petit a te da ei:et volenti mutuare a te
ne auertaris. Audistis quia dictū ē:
diliges pximū tuū. et odio habebis
inimicū tuū. Ego aūt dico vobis dili-
gite inimicos vestros:benefacite his
qui oderūt vos. et orate pro psequēti-
bus et calūniantibz vos: ut sitis filij
patris vestri qui in celis est. qui solem
suū oriri facit super bonos z malos:
et pluit sup iustos et iniustos. Si enī
diligitis eos q̄ vos diligūt: quā mer-
cedem habebitis? Nōne et publicani
hoc faciūt? Et si salutaueritis fratres
vros tātū:qd āplius facitis? Nōne z
ethnici hoc faciūt? Estote ergo vos pfe-
cti:sicut z pater vester celestis pfectus ē.

Attendite ne iusticiā vestrā facia-
tis coram hominibz ut videamī-
ni ab eis: alioquin mercedem nō habe-
bitis apud patrem vestrū qui in celis ē.
Cū ergo facis elemosinā noli āte te tu-
bā canere:sicut ypocrite faciūt i synago-
gis et in vicis ut honorificent ab ho-
minibus. Amen dico vobis:receperūt
mercedē suā. Te aūt faciēte elemosinā:
nesciat sinistra tua quid faciat dextra
tua:ut sit elemosina tua i abscōdito:z
pater tuus qui videt i abscondito red-
det tibi. Et cum oratis:non eritis ypo-
crite qui amāt in synagogis et in an-
gulis plateaz stantes orare: ut vide-
antur ab hominibus. Amē dico vo-
bis:receperūt mercedē suā. Tu aūt cum
oraueris intra i cubiculū tuū:z clauso
ostio ora patrem tuū in abscondito:z
pater tuus qui videt in abscōdito red-
det tibi. Orantes aūt nolite multum
loqui:sicut ethnici faciūt. putant enī:
q̄ in multiloquio suo exaudiantur.

Nolite ergo assimilari eis. Scit enim
pater vester quid opus sit vobis: an-
tequā petatis eum. Sic ergo vos ora-
bitis. Pater noster qui es in celis san-
ctificetur nomē tuū. Adueniat regnū
tuū. Fiat volūtas tua: sicut in celo et
in terra. Panē nostrū supsubstāciale
da nobis hodie. Et dimitte nobis de-
bita nostra: sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris. Et ne nos indu-
cas in temptationē: sed libera nos a
malo. Si enim dimiseritis hominibz
peccata eoz: dimittet et vobis pater
vester celestis delicta vestra. Si autem
non dimiseritis hominibus: nec pa-
ter vester dimittet vobis pcā vestra.
Cū aūt ieiunatis: nolite fieri sicut ypo-
crite tristes. Exterminat enī facies suas:
ut pareant hominibus ieiunantes.
Amen dico vobis: quia receperunt
mercedem suā. Tu autem cū ieiunas
unge caput tuū et faciē tuā laua: ne
videaris hominibus ieiunās sed pa-
tri tuo qui est in abscondito:et pater tu-
us qui videt in abscondito reddet tibi.
Nolite thesaurizare vobis thesauros
in terrā:ubi erugo et tinea demolitur:
et ubi fures effodiūt et furant. Thesau-
rizate aūt vobis thesauros i celo:ubi
nec erugo nec tinea demolit: z ubi fu-
res nō effodiūt nec furātur. Ubi enī the-
saur9 tu9:ibi ē z cor tuū. Lucerna corpo-
ris tui ē oculus tu9. Si oculus tu9 fu-
erit simplex: totū corp9 tuū lucidū erit.
Si aūt oculus tuus fuerit nequ: totū
corpus tuū tenebrosum erit. Si ergo
lumē q̄ in te est tenebre sunt. ipe tene-
bre quāte erūt? Nemo potest duobus
dnīs seruire. Aut enim unū odio habe-
bit z alterū diliget: aut unū sustinebit
et alterū contemnet. Non potestis deo
seruire et māmone. Ideo dico vobis:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ne sollicīi sītis aīme vestre qđ man-
ducetis: neq; corpori vestro quid indu-
amīi. ſNōne aīma plus est q̄; esca:
et corpus plus q̄; vestimentū? ℟espīci-
te volatilia celi que nō serūt neq; me-
tunt. neq; congregant in horrea: et pa-
ter vester celestis pascit illa. ſNōne vos
magis pluris estis illis? ℣Quis autē
vr̄m cogitans potest adicere ad statu-
ram suā cubitū vnū? ℣Et de vestimētis
quid sollicīi estis? ℣Considerate lilia
agri quomodo crescunt. ſNō laborāt
neq; nent. ℣Dico aūt vobis: q̄m nec
salomō i oī gloria sua cooperī est
sicut vnū ex istis. ℣Si enim fenum agri
q̄; hodie est et cras in clibanum mitti-
tur deus sic vestit: quāto magis vos
mīime fidei? ℣Nolite ergo sollicīi es-
se dicētes quid manducabimus aut
quid bibem9: aut quo opiemur. ℣Hec
enim omnia gentes inquirunt. ℣Scit
enim pater vester quia his omnibus
indigetis. ℣Querite ergo primū regnū
dei et iusticiā eius: et hec oīa adicient
vobis. ſNolite ergo sollicīi esse i crasti-
nū. ℣Crastin9 enī dies sollicīt9 erit sibi
ipi. ℣Sufficit diei malicia sua. vj.

℣Nolite iudicare et nō iudicabimi-
ni: nolite cōdemnare et nō con-
demnabimini: in quo enī iudicio iu-
dicaueritis iudicabimini: et in qua
mensura mensi fueritis remetietur vo-
bis. ℣Quid aūt vides festucā in oculo
fratris tui: et trabē in oculo tuo non
vides? ℣Aut quomodo dicis fratri tuo
frater sine. eiciā festucā de oculo tuo: et
ecce trabs ē in oculo tuo? ℣Ypocrita eice
primū trabem de oculo tuo: et tūc vi-
debis eicere festucam de oculo fratris
tui. ſNolite dare sanctū canibus. neq;
mittatis margaritas vras ante por-
cos: ne forte cōculcēt eas pedibs suis: et
cōuersi dirumpant vos. ℣Petite et dabi-
tur vobis: querite et inuenietis: pulsa-
te et aperietur vobis. ℣Oīs enī q̄ petit
accipit: et qui querit inuenit: et pulsan-
ti aperietur. ℣Aut quis est ex vobis ho-
mo quē si petierit filius suus panem:
nūquid lapidem porriget ei? ℣Aut si
piscem petierit: nūquid serpentem por-
riget ei? ℣Si ergo vos cum sītis mali
nostis bona data dare filiis vestris:
quanto magis pater vester qui in celis
est dabit bona petentibs se? ℣Oīa er-
go quecunq; vultis ut faciant vobis
homines: et vos facite illis. ℣Hec est e-
nim lex et pphete. ℣Intrate p angustā
portam: quia lata porta et spaciosa
via est q̄ ducit ad pditionem: et multi
sunt qui intrāt p eam. ℣Quā angusta
porta et arta via est que ducit ad vi-
tam: et pauci sunt qui inueniūt eam.
✝ ℣Attendite a falsis pphetis qui veniūt
ad vos in vestimētis ouīū: intrinsecus
sunt lupi rapaces. ℣A fructibus eorū
cognoscetis eos. ℣Numquid colligunt
de spinis vuas: aut de tribulis ficus?
℣Sic oīis arbor bona fructus bonos
facit: mala aūt arbor malos fructus
facit. ℣Non potest aūt arbor mala bo-
nos fructus facere: neq; arbor bona
malos fructus facere. ℣Oīis arbor q̄
nō facit fructum bonū excidetur: et in
ignem mittetur. ℣Igitur ex fructibs eor
cognoscetis eos. ℣Non oīis qui dicit
michi dñe domine intrabit in regnū
celor: sed qui facit volūtatem patris
mei qui in celis ē: ipe intrabit i regnū
celor. ℣Multi dicent michi in illa die
domine dñe nōne i nomine tuo pro-
phetauimus et in noīe tuo demonia
eiecimus. et in tuo noīe virtutes mul-
tas fecimus: et tunc confitebor illis
q̄a nūquā noui vos. ℣Discedite a me

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

oñes q̄ operamini iniquitatē. Omnis ergo qui audit verba mea hec·et facit ea·assimilabit̄ viro sapiēti q̄ edificauit domū suā sup petrā: et descendit pluuia z venerūt flumina·et flauerūt venti z irruerūt in domū illā: et non recidit. Fundata enim erat supra petram. Et oñis qui audit verba mea hec·et nō facit ea·similis erit viro stulto qui edificauit domū suam supra harenam: et descendit pluuia z venerunt flumina et flauerūt venti z irruerunt in domū illā·et recidit:et fuit ruina eius magna. Et factū est cū cōsummasset ihesus verba hec: āmirabant̄ turbe sup doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens: et nō sicut scribe eoz z pharisei. viij·

Cum aūt descendisset de monte· secute sunt eum turbe multe: et ecce leprosus veniēs adorabat eū dicens. Dñe:si vis potes me mundare. Et extendēs manū ihesus:tetigit eum dicens. Volo. Mundare. Et cōfestim mundata est lepra eius. Et ait illi ihesus. Vide nemini dixeris: sed vade ostende te sacerdoti:et offer mun⁹ tuū qđ p̄cepit moyses in testimoniū illis. Cum aūt introisset capharnaū accessit ad eū centurio:rogans eū et dicēs dñe: puer meus iacet in domo paraliticus: et male torquetur. Et ait illi ihesus. Ego veniā: z curabo eum. Et respondens centurio ait. Dñe: non sum dignus ut intres subtectū meū: sed tantum dic verbo· z sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habēs sub me milites: z dico huic vade et vadit·et alij veni et venit: et seruo meo fac hoc et facit. Audiens aūt ihesus miratus est: et sequentibz se dixit. Amen dico vobis: non inueni tantā fidem i israhel. Dico aūt vobis: q multi ab oriente et occidente venient z recumbent cum abraham z ysaac et iacob· in regno celoz:filij aūt regni eicientur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentiū. Et dixit ihesus centurioni. Vade:et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora. Et cū venisset ihesus i domū petri vidit socrū eius iacentem z febricitantē: et tetigit manū eius et dimisit eā febris: z surrexit et ministrabat ei. Vespere autem facto· obtulerūt ei multos demonia habentes:z eiciebat spiritus verbo·et oñes male habentes curauit: ut adimpleret̄ qđ dictū est p ysaiam ꝓphetā dicentem. Ipse infirmitates nostras accepit: z egrotationes nras portauit. Videns aūt ihesus turbas multas circū se: iussit discipulos ire trans fretum. Et accedēs unus scriba ait illi. Magister: sequar te quocunq; ieris. Et dicit ei ihesus. Vulpes foueas habent et volucres celi nidos:filius aūt hoīs nō habet ubi caput suū reclinet. Alī⁹ aūt de discipulis ei⁹ ait illi·dñe: p̄mitte me primū ire et sepelire patrem meum. Ihesus aūt ait illi. Sequere me: et dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in naviculam secuti sunt eum discipuli ei⁹: et ecce motus magnus factus est in mari: ita ut naricula operiretur fluctibus. Ipse vero dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli eius: et suscitauerūt eum dicentes. Domine·salua nos: perim⁹. Et dicit eis ihesus. Quid timidi estis modice fidei? Tūc surgens imperauit ventis z mari: et facta est tranquillitas magna. Porro hoīnes mirati sūt dicēres. Qualis

est hic: quia venti ⁊ mare obediunt ei.
Et cum venisset ihesus trans fretum
in regionē gerasenoꝝ. occurrerūt ei duo
habentes demonia de monumentis
exeuntes. seui nimis: ita ut nemo pos-
set transire p viam illā. Et ecce clama-
uerūt dicentes. Quid nobis et tibi ihe-
su fili dei? Venisti huc ante tempus
torquere nos. Erat aūt nō longe ab
illis grex porcoꝝ multoꝝ pascens. De-
mones aūt rogabāt eum dicēres. Si
eicis nos hic: mitte nos in gregē porcoꝝ.
Et ait illis. Ite. At illi exeūtes abierūt
in porcos. Et ecce magno impetu abiit
totus grex p̄ceps in mare: ⁊ mortui
sunt in aquis. Pastores aūt fugerūt:
et venientes in ciuitatem. nūciauerūt
hec oīa: et de his qui demonia ha-
buerāt. Et ecce tota ciuitas exiit obuiā
ihesu: et viso eo. rogabant eum ut
transiret a finibus eorum. viij.

Et ascendens ihesus in naviculā
transfretauit: ⁊ venit in ciuitatē
suā. Et ecce offerebant ei paraliticum
iacentem in lecto. Et videns ihesus fi-
dem illoꝝ: dixit paralitico. Confide
fili. Remittunt tibi peccata tua. Et ecce
quidā de scribis dixerūt intra se. Hic
blasphemat. Et cū vidisset ihesus co-
gitationes eoꝝ dixit. Ut quid cogita-
tis mala in cordibus vr̄is? Quid est
facilius dicere dimittunt tibi peccata:
an dicere surge ⁊ ambula? Ut aute
sciatis quia filius hominis habet po-
testatem dimittendi peccata in terra:
tunc ait paralitico. Surge tolle lectū
tuū: ⁊ vade in domū tuā. Et surrexit:
et abiit in domum suam. Videntes
aūt turbe timuerūt: ⁊ glorificauerunt
deum qui dedit potestatem talē hoī-
nibus. Et cum transiret inde ihesus:
vidit hominem sedentem in theloneo
matheum nomine. Et ait illi. Sequere
re me. Et surgens secutus est eum. Et
factum est discumbere eo in domo: ecce
multi publicani ⁊ peccatores venien-
tes discumbebāt cum ihesu. ⁊ discipu-
lis eius. Et videntes pharisei dicebāt
discipulis eius. Quare cum publica-
nis ⁊ peccatoribus manducat magi-
ster vester? At ihesus audiens ait.
Non est opus valentibus medicus:
sed male habentibz. Euntes autem
discite quid est. misericordiā volo: ⁊ nō
sacrificiū. Non enī veni vocare iustos
sed peccatores. Tunc accesserunt ad eū
discipuli iohannis dicentes. Quare
nos et pharisei ieiunamus frequent:
discipuli aūt tui nō ieiunāt? Et ait il-
lis ihesus. Numquid possunt filij spon-
si lugere q̄m diu cum illis est sponsus?
Venient aūt dies cum auferetur ab e-
is sponsus: ⁊ tunc ieiunabūt. Nemo
aūt immittit cōmissuram pānī rudis
in vestimentū vetus. Tollit enī plenī-
tudinē eius a vestimēto: et peior scissu-
ra fit. Neq; mittūt vinū nouū in utres
veteres. Alioquin rumpunt utres: et
vinū effunditur: ⁊ utres pereunt. Sed
vinū nouū in utres nouos mittunt:
et āb conseruātur. Hec illo loquēte
ad eos. ecce princeps unus accessit et
adorabat eum dicens. Dñe: filia mea
modo defuncta est: sed veni impone
manū tuā sup eā et viuet. Et surgēs
ihesus sequebatur eum: et discipuli e-
ius. Et ecce mulier que sanguinis flu-
xum patiebat duodecim ānis accessit
retro: ⁊ tetigit fimbriā vestimenti eius.
Dicebat enī intra se. Si tetigero tan-
tum vestimentum eius salua ero. At
ihesus cōuersus: et videns eam dixit.
Confide filia. Fides tua te saluā fecit.
Et salua facta est mulier ex illa hora.

Et cum venisset ihesus in domū prin-
cipis. et vidisset tibicines & turbam tu-
multuantem dicebat. Recedite: nō est
enim mortua puella. sed dormit. Et
deridebāt eum. Et cum ejecta esset tur-
ba intrauit: et tenuit manū eius & sur-
rexit. Puella surge. Et surrexit puella:
et exijt fama hec in uniuersam terram.
Et transeunte inde ihesu: secuti sūt eū
duo cecī clamātes & dicētes. Miserere
nostri fili dauid. Cum aūt venisset do-
mum. accesserunt ad eum cecī: et dicit
eis ihesus. Creditis quia hoc possum
facere vobis? Dicunt ei. Utiq; domi-
ne. Tunc tetigit oculos eorū dicēs. Se-
cundū fidem vrām fiat vobis. Et aper-
ti sunt oculi eorū. Et cōminatꝰ ē eis ihe-
sus dicens. Videte ne quis sciat. Illi
aūt exeuntes diffamauerūt eum in to-
ta terra illa. Egressis aūt illis ecce ob-
tulerūt ei hominem mutū demonium
habentem: et ejecto demonio locutus
est mutus: et mirate sunt turbe dicen-
tes. Nunq; apparuit sic ī israhel. Pha-
risei aūt dicebāt. In principe demoni-
orum ejicit demones. Et circuibat ihe-
sus oēs ciuitates & castella: docens
in synagogis eorū et pdicans euange-
lium regni: et curans omnē languo-
rem & omnē infirmitatem. Videns aūt
turbas misertus est eis: quia erāt ve-
xati et iacentes sicut oues non haben-
tes pastorem. Tunc dicit discipulis
suis. Messis quidē multa: operarij au-
tem pauci. Rogate ergo dūm messis:
ut mittat operarios ī messē suā.

Et cōuocatis duodecim discipulis
suis. dedit illis potestatem spiri-
tuum immūdorū ut ejicerent eos: et cu-
rarēt omnē languorē. et omnē infir-
mitatem. Duodecim aūt discipulorū
nomina sunt hec. Primus simon q̄
dicitur petrus et andreas frater eius:
philippus & bartholomeꝰ iacobus zebe-
dei. et iohānes frater eius: thomas et
matheus publicanus: et iacobus al-
phei et thadeus. simon chananeus. &
iudas scariothis: qui & tradidit eum.
Hos duodecim misit ihesus: pcipiēs
eis & dicens. In viam gentiū ne abie-
ritis: et in ciuitates samaritanorū ne
intraueritis: sed potius ite ad oues q̄
perierūt domus israhel. Euntes autē
pdicate dicentes: quia appropinqua-
uit regnū celorū. Infirmos curate. mor-
tuos suscitate. leprosos mūdate: de-
mones ejicite: gratis accepistis. gra-
tis date. Nolite possidere aurū. neq; ar-
gentum: neq; pecuniā in zonis vestris.
Non peram in via: neq; duas tunicas.
neq; calciamēta: neq; virgā. Dignus
enī ē operarius cibo suo. In quācunq;
aūt ciuitatem aut castellū intraueritis.
interrogate quis in ea dignus sit: et
ibi manete donec exeatis. Intrantes
autē in domū. salutate eam dicentes.
Pax huic domui. Et si quidem fuerit
domus digna. veniet pax vestra sup
eam: si aūt non fuerit digna: pax vra
reuertetur ad vos. Et quicunq; nō re-
ceperit vos. neq; audierit sermones
vestros: exeuntes foras de domo uel
ciuitate excutite puluerem de pedibus
vestris. Amen dico vobis: tolerabilius
erit terre sodomorū et gomorreorū in
die iudicij q̄m illi ciuitati. Ecce ego mit-
to vos: sicut oues ī medio luporū. Este
te ergo prudentes sicut serpentes: & sim-
plices sicut columbe. Cauete aūt ab
hominibus. Tradent enim vos ī con-
ciliis: et ī synagogis suis flagellabūt
vos: et ad pīdes et ad reges ducemini
propter me. in testimoniū illis et gen-
tibus. Cum autem tradēt vos: nolite

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem: et pater filium: et insurgent filii in parentes: et morte eos afficient: et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem perseuerauerit usq; in finem: hic saluus erit. Cum autem persequentur vos in ciuitate ista: fugite in aliam. Amen dico vobis: non consummabitis ciuitates israhel: donec veniat filius hominis. Non est discipulus super magistrum: nec seruus super dominum suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magister eius: et seruo sicut dominus eius. Si patremfamilias beelzebub vocauerunt: quanto magis domesticos eius? Ne ergo timueritis eos. Nichil enim est opertum quod non reuelabitur: et occultum quod non sciatur. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine: et quod in aure auditis predicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus: animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeres asse veneunt? Et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. Vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus: confitebor et ego eum coram patre meo qui in celis est. Qui autem negauerit me coram hominibus: negabo et ego coram patre meo qui in celis est. Nolite arbitrari quia venerim pacem mittere in terram. Non veni pacem mittere in terram sed gladium. Veni enim separare hominem aduersus patrem suum: et filiam aduersus matrem suam:
et nurum aduersus socrum suam: et inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam me: non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam sup me: non est me dignus. Et q̃ non accipit crucem suam et sequitur me: non est me dignus. Qui inuenit animam suam perdet illam: et qui perdiderit animam suam propter me inuenier eam. Qui recipit vos me recipit: et qui me recipit recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine prophete: mercedem prophete accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. Et quicunq; potum dederit uni ex minimis istis calicem aque frigide tantum in nomine discipuli: amen dico vobis: non perdet mercedem suam.

Et factum est cum consummasset ihesus preceptis suis duodecim discipulis suis: transiit inde ut doceret et predicaret in ciuitatibus eorum. Johannes autem cum audisset in vinculis opera christi: mittens duos de discipulis suis ait illi. Tu es qui venturus es an alium expectamus? Et respondens ihesus ait illis. Euntes renunciate iohanni que audistis et vidistis. Ceci vident claudi ambulant leprosi mundantur: surdi audiunt mortui resurgunt pauperes euangelizantur: et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus: cepit ihesus dicere ad turbas de iohanne. Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis: et plus quam prophetam. Hic est enim de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam: qui parabit viam tuam ante te. Amen

dico vobis: non surrexit inter natos mulierũ maior iohãne baptista. Qui autem minor ẽ in regno celoꝝ maior est illo. A diebus aũt iohannis baptiste usq; nũc regnũ celoꝝ vim patitur: et violenti rapiũt illud. Omnes enim prophete ꝛ lex usq; ad iohannem prophetare: ꝛ si vultis recipere. ipe est helias qui venturꝰ est. Qui habet aures audiendi audiat. Cui autem similem estimabo generationẽ istã? Similis ẽ pueris sedentibꝫ in foro: qui clamãtes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis et non saltastis: lamentauimus et non planxistis. Venit enĩ iohannes neq; mãducans neq; bibens: ꝛ dicũt demoniũ habet. Venit filiꝰ hominis mãducans et bibens: et dicũt ecce homo vorax ꝛ potator vini publicanoꝝ et peccatoꝝ amicus. Et iustificata ẽ sapientia a filiis suis. Tunc cepit exprobrare ciuitatibus in quibus facte sũt plurime virtutes eiꝰ: qa non egissent penitentiã. Ve tibi corozaim. ve tibi bethsaida: quia si in tyro et sydone facte essent virtutes que facte sunt ĩ vobis: olim in cilicio et cinere penitentiã egissent. Verũtamẽ dico vobis: tyro ꝛ sydoni remissius erit in die iudicij qm̃ vobis. Et tu capharnaũ. nũqd usq; in celum exaltaberis? Usq; in infernũ descendes. Quia si in sodomis facte fuissent virtutes que facte sunt ĩ te: forte mansissent usq; in hãc diẽ. Verũtamẽ dico vobis: quia terre sodomorum remissius erit in die iudicij qm̃ tibi. In illo tẽpore respondens ihesus dixit. Cõfiteor tibi pater dñe celi ꝛ terre: quia abscondisti hec a sapientibꝫ et prudentibus: et revelasti ea parvulis. Ita pater: quoniã sic fuit placitũ ãte te. Omnia michi tradita sunt a patre meo. Et nemo novit filiũ nisi pater: neq; patrẽ quis novit nisi filius: ꝛ cui voluerit filius revelare. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego reficiã vos. Tollite iugũ meum super vos: et discite a me quia mitis sũ et humilis corde: ꝛ inuenietis requiẽ animabꝫ vestris. Jugũ enim meum suaue est: et onus meum leue. xij.

In illo tempore abiit ihesus per sata sabbato: discipuli aũt eius esurientes ceperũt vellere spicas ꝛ manducare. Pharisei aũt videntes. dixerunt ei. Ecce discipuli tui faciũt: qd̃ nõ licet eis facere sabbatis. At ille dixit eis. Nõ legistis qd̃ fecerit dauid quando esuriit ꝛ q̃ cũ eo erãt. quomõ intrauit in domũ dei. et panes propositionis comedit. quos nõ licebat ei edere neq; his qui cum eo erant: nisi solis sacerdotibꝫ? Aut non legistis in lege. quia sabbatis sacerdotes ĩ templo sabbatũ violãt: ꝛ sine crimine sunt? Dico autẽ vobis: quia templo maior est hic. Si aũt sciretis quid est misericordiam volo et non sacrificiũ: nunqã condemnasseris innocentes. Dominꝰ est enĩ filius hominis: etiã sabbati. Et cũ inde transisset: venit ĩ synagogã eoꝝ. Et ecce homo manũ habens aridam: ꝛ interrogabant eum dicentes. Si licet sabbatis curare? Vt accusarent eum. Ipe aũt dixit illis. Quis erit ex vobis homo qui habeat ouẽ vnam? Et si ceciderit hec sabbatis in foueam: nõne tenebit ꝛ leuabit eam? Quanto magis melior ẽ homo oue. Itaq; licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini. Extende manũ tuam. Et extendit: et restituta ẽ sanitati sicut altera. Exeuntes aũt pharisei. consiliũ faciebant aduersus eũ: quomõ pderent eũ. Ihesus aũt sciens

recessit inde: et secuti sunt eum multi: et curauit eos oēs. Et p̄cepit eis ne manifestū eum facerēt: ut adimpleretur qđ dictū est per ysaiam ꝓphetam dicentem. Ecce puer meus quē elegi: dilectus meus in quo bene cōplacuit aīme mee. Ponā spīritū meum sup eum: et iudiciū gentibus nunciabit. Non contendet neq; clamabit: neq; audiet aliquis in plateis vocem eius. Arundinē quassatam nō cōfringet: et linū fumigans non extinguet: donec eiciat ad victoriā iudiciū: et in nomine eius gentes sperabūt. Tūc oblatus ē ei demoniū habēs cecus et mut⁹: et curauit eum ita ut loqueretur et videret. Et stupebant oēs turbe: et dicebant. Nunquid hic ē filius dauid? Pharisei aūt audientes dixerūt. Hic nō eicit demones: nisi beelzebub principe demoniorū. Ihesus autem sciens cogitatōnes eorū dixit eis. Oīs regnū diuisum contra se desolabitur: et omnis ciuitas uel domus diuisa contra se nō stabit. Et si sathanas sathanan eicit: aduersus se diuisus ē. Quomodo ergo stabit regnū eius? Et si ego i beelzebub eicio demones: filii uri in quo eiciūt? Ideo ipsi iudices erunt uestri. Si autē ego in spīritu dei eicio demones: igitur puenit in uos regnū dei. Aut quomō potest quisquā intrare in domū fortis et uasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem? Et tunc domū illius diripiet. Qui nō est mecū contra me ē: et qui nō cōgregat mecum spargit? Ideo dico uobis: omne peccatū et blasphemia remittetur hominibus: spīritus aūt blasphemie nō remittetur. Et quicunq; dixerit uerbum contra filiū hoīs: remittetur ei: qui autem dixerit cōtra spīritū sanctū non remittetur ei: neq; in hoc seculo neq; in futuro. Aut facite arborē bonam et fructum eius bonū: aut facite arborē malā: et fructum eius malum. Siquidē ex fructu arbor agnoscitur. Progenies uiperarū: quomō potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abundantia enim cordis os loquit. Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala. Dico aūt uobis: quoniā omne uerbū otiosum qđ locuti fuerint homines: reddent rationē de eo in die iudicii. Ex uerbis enim tuis iustificaberis: et ex uerbis tuis cōdemnaberis. Tunc respondērūt ei quidā de scribis et pharisei dicētes. Magister: uolumus a te signū uidere. Qui respondens ait illis. Generatio mala et adultera signum querit: et signū non dabitur ei nisi signū ione prophete. Sicut enim fuit ionas in uentre ceti tribus diebus et tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus noctibus. Uiri niniuite surgent in iudicio cum generatione ista et cōdemnabūt eam: quia penitentiā egerunt in predicatione ione. Et ecce plusquā iona hic. Regina austri surget in iudicio cū generatione ista et cōdemnabit eā: qā uenit a finibus terre audire sapientiā salomonis. Et ecce pluspiam salomon hic. Cum autem immūdus spīritus exierit ab homine ambulat p loca arida: querens requiē et non inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domū meam unde exiui. Et uenies inuenit eā uacantem scopis mūdatam et ornatā. Tūc uadit et assumit septem alios spīritus secum nequiores se: et intrantes habitant ibi: et fiūt nouissima hominis illius: peiora prioribus. Sic erit et

generationi huic pessime. Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius & fratres stabāt foris · querentes loqui ei. Dixit aūt ei quidā. Ecce mater tua et fratres tui foris stant · querentes te. At ipse respondens dicenti sibi ait. Que est mater mea: & qui sunt fratres mei? Et extendens manū in discipulos suos dixit. Ecce mater mea et fratres mei. Quicunq; enim fecerit voluntatem patris mei · qui in celis est: ipse meus frater soror et mater est. xiij·

In illo die exiens ihesus de domo sedebat secus mare · & cōgregate sunt ad eum turbe multe · ita ut in naviculā ascendens sederet: et omnis turba stabat in litore: et locutus est eis multa in parabolis dicens. Ecce exiit qui seminat seminare. Et dū seminat quedā ceciderūt secus viam: & venerūt volucres et comederūt ea. Alia autē ceciderūt in petrosa ubi non habebāt terram multam: & cōtinuo exorta sūt quia nō habebāt altitudinē terre. Sole autem orto estuauerūt · et quia non habebāt radicē aruerūt. Alia autem ceciderūt in spinas: et creuerunt spine et suffocauerūt ea. Alia autem ceciderunt i terrā bonā: et dabūt fructū · aliud centesimū · aliud sexagesimū: aliud tricesimum. Qui habet aures audiendi audiat. Et accedentes discipuli dixerunt ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondēs ait illis. Quia vobis datum est nosse misteria regni celorum: illis aūt nō est datum. Qui enim habet dabitur ei et abundabit. Qui autē non habet: et qd habet auferetur ab eo. Ideo i parabolis loquor eis · quia videntes non vident · & audientes non audiunt neq; intelligūt: et adimpletur in eis ꝓphetia ysaie dicētis.

Auditu audietis & non intelligetis: & videntes videbitis et non videbitis. Incrassatū est enim cor ppli hui⁹ et auribus grauiter audierunt · et oculos suos clauserūt: nequādo videāt oculis & auribs audiāt · & corde intelligāt: et cōuertantur et sanē eos. Vestri autem beati oculi quia vident: et aures vestre quia audiunt. Amen quippe dico vobis: quia multi ꝓphete et iusti cupierūt videre que videtis et non viderunt: et audire que auditis · et non audierūt. Vos ergo audite parabolā seminātis. Omnis qui audit verbum regni et non intelligit · venit malus & rapit qd seminatū est in corde ei⁹: hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem sup petrosa seminatus est: hic est qui verbū audit · et continuo cum gaudio accipit illud. Non habet aūt in se radicem: sed ē temporalis. Facta autem tribulatione et psecutōne ꝓpter verbū: cōtinuo scandalizabitur. Qui autem est seminatus in spinis: hic est qui verbum dei audit · et sollicitudo seculi istius et fallacia diuiciarū suffocat verbum: et sine fructu efficit̄. Qui vero in terrā bonā seminatus est: hic ē qui audit verbū et intelligit & fructum affert: et facit aliud quidem centesimum · et aliud autem sexagesimum · aliud vero tricesimū. Aliā parabolā proposuit illis dicens. Simile factū est regnū celorū homini q̄ seminauit bonū semen in agro suo. Cum autē dormirent homines: venit inimicus eius et superseminauit zizania i medio tritici · et abiit. Cum autē creuisset herba & fructum fecisset: tunc apparuerūt et zizania. Accedentes autem serui patrisfamilias · dixerūt ei. Domine · nōne bonum semen seminasti in agro tuo:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

unde ergo habet zizania? Et ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Serui aut dixerunt ei. Vis imus et colligimus ea? Et ait. Non. Ne forte colligentes zizania eradicetis simul et triticu. Sinite utraq; crescere usq; ad messem: et in tempore messis dicā messoribus. Colligite primu zizania: et alligate ea fasciculos ad comburendu: triticu aute congregate in horreu meum. Aliam parabolā posuit eis dicens. Simile est regnu celoz grano synapis: qd accipiens homo seminauit i agro suo: qd minimu quidē est oīnibus seminibus. Cum autem creuerit maius est omnibus oleribus: et fit arbor ita ut volucres celi veniāt et habitent in ramis eius. Aliam parabolā locutus ē eis. Simile est regnu celoz fermento qd acceptum mulier abscōdit in farine satis tribus: donec fermentatum est totum. Hec oīa locutus est ihesus i parabolis ad turbas: et sine parabolis nō loquebat eis: ut impleretur qd dictum erat per pphetam dicentē. Aperiam in parabolis os meum: eructuabo abscondita a cōstitutione mundi. Tunc dimissis turbis venit in domu: et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Edissere nobis parabolā zizaniorū agri. Qui respondens ait. Qui seminat bonu semen: ē filius hominis. Ager aut ē mundus. Bonu vero semē. Hii sunt filii regni. Zizania aut filii sunt nequā. Inimicus aut qui seminauit ea: est dyabolus. Messis vero consummatio seculi est. Messores autem angeli sunt. Sicut ergo colligunt zizania et igni cōburuntur: sic erit i consummatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos: et colliget de regno eius oīa scandala: et eos qui faciunt iniquitatem: et mittent eos i caminu ignis: ibi erit fletus et stridor dentiu. Tūc iusti fulgebūt sicut sol i regno patris eoz. Qui habet aures audiendi audiat. Simile est regnu celoz thesauro abscondito in agro: quē qui inuenit homo abscondit: et pre gaudio illius uadit et vendit uniuersa q̄ habet: et emit agrū illu. Iterū simile est regnu celoz homini negociatori: querenti bonas margaritas. Inuenta aut una pciosa margarita: abiit et vēdidit omnia que habuit et emit eam. Iterum simile est regnu celoz sagene misse in mare: et ex oīi genere pisciu cōgreganti. Quā cum impleta esset educentes et secus litus sedentes: elegerūt bonos in vasa: malos aute foras miserūt. Sic erit in cōsummatione seculi. Exibunt angeli: et separabūt malos de medio iustorū: et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. Intellexistis hec oīa? Dicūt ei. Etiā. Ait illis. Ideo oīis scriba doctus in regno celoz similis est homini patrifamilias: qui pfert de thesauro suo noua et vetera. Et factum est cū cōsummasset ihesus parabolas istas: transiit inde. Et veniēs in patriā suā docebat eos i synagogis eoz: ita ut mirarent et dicerēt. Unde huic sapiētia hec et virtutes? Nōne hic est fabri filius? Nōne mater eius dicit maria et fres eius iacobus et ioseph: et simon et iudas: et sorores eius nōne oīes apud nos sūt? Unde ergo huic oīa ista? Et scandalizabantur in eo. Ihesus aut dixit eis. Non ē propheta sine honore nisi i patria sua: et in domo sua. Et nō fecit ibi virtutes multas: propter incredulitatē illoz. xiij.

In illo tempore audiuit herodes tetrarcha famam ihesu: et ait

pueris suis. Sic ē iohānes baptista: ipse surrexit a mortuis: et ideo uirtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit iohānem et alligauit eum: et posuit i carcerem ppter herodiadē uxorem fratris sui. Dicebat enim illi iohannes. Non licet tibi habere eam. Et uolens illum occidere timuit pplm: quia sicut prophetā eum habebāt. Die aūt natalis herodis saltauit filia herodiadis in medio: et placuit herodi. Unde cū iuramēto pollicit9 ē ei dare: qcunq; postulasset ab eo. At illa premonita a matre sua da mihi inquit hic i disco: caput iohānis baptiste. Et contristatus est rex: ppter iuramētū autem 7 eos qui pariter recūbebant iussit dari. Misitq; et decollauit iohānem in carcere. Et allatū est caput eius i disco: et datum est puelle: et illa attulit matri sue. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierūt illud: et ueniētes nunciauerūt ihesu. Quod cum audisset ihesus secessit inde in nauicula: in locū desertū seorsum. Et cum audissent turbe secute sunt eū pdestres de ciuitatibus. Et exiens uidit turbam multam: et misertus est eis: et curauit languidos eor. Uespere aūt facto: accesserūt ad eū discipuli eius dicentes. Desertus est locus: et hora iam pterijt dimittet turbas: ut euntes in castella emāt sibi escas. Ihesus aūt dixit eis. Non habent necesse ire: date illis uos māducare. Responderūt ei. Non habemus hic nisi quīq; panes et duos pisces. Qui ait eis. Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbā discūbere sup fenū: acceptis quīq; panibs et duobus piscibs: aspiciens in celū benedixit et fregit: et dedit discipulis panes: discipuli aūt turbis. Et māducauerūt omnes: et saturati sunt. Et tulerūt reliquias duodecim cophinos fragmentor plenos. Māducantiū autem fuit numerus quīq milia uiror: exceptis mulieribus 7 paruulis. Et statim iussit discipulos ascendere in nauiculā: et pcedere eum transfretū donec dimitteret turbas. Et dimissa turba ascendit in mōtem solus orare. Uespere aūt facto solus erat ibi. Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. Erat enim cōtrarius uentus. Quarta aūt uigilia noctis: uenit ad eos ābulans sup mare. Et uidētes eū sup mare ābulantē: turbati sūt dicētes: qa fantasma est. Et p timore clamauerunt. Statimq; ihesus locutus est eis dicēs. Habete fiduciā: ego sum: nolite timere. Respondēs autem petrus dixit. Dne si tu es: iube me uenire ad te sup aquas. At ipe ait. Ueni. Et descendēs petrus de nauicula ābulabat sup aquam ut ueniret ad ihesum. Uidēs uero ventū ualidū timuit. Et cum cepisset mergi: clamauit dicens. Dne saluū me fac. Et cōtinuo ihesus extendens manū apprehendit eum: et ait illi. Modice fidei quare dubitasti? Et cū ascendisset in nauiculā: cessauit uent9. Qui aūt i nauicula erant: uenerūt et adorauerūt eum dicentes. Uere filius dei es. Et cū transfretassent: uenerūt i terrā genesar. Et cum cognouissent eum uiri loci illius: miserūt in uniuersam regionem illā: 7 obtulerūt ei oēs male habētes: et rogabāt eū ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent. Et quicunq; tetigerunt: salui facti sunt. xiiij.

Tunc accesserūt ad eum ab ihrosolimis scribe et pharisei dicētes. Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorū? Non enim lauāt

manus suas cum panem mãducãt.
Ipe autem respondẽs. ait illis. Quare
et vos transgredimini mandatum dei
propter traditionẽ vestrã? Nam deus
dixit. Honora patrem et matrẽ. et qui
maledixerit patri vel matri. morte mo-
riatur. Vos autem dicitis. quicunq;
dixerit patri vel matri. mun⁹ qdcunq;
est ex me tibi pderit. et non honorifi-
cabit patrẽ suum aut matrem suam:
et irritum fecistis mãdatum dei ppter
traditionẽ vestrã. Ypocrite: bene phe-
tauit de vobis ysaias dicens. Popu-
lus hic labiis me honorat: cor autẽ
eorũ lõge est a me. Sine causa autem
colũt me docentes doctrinas et mãda-
ta hominũ. Et conuocatis ad se tur-
bis. dixit eis. Audite et intelligite. Nõ
quod intrat in os coinquinat homi-
nem: sed qd pcedit ex ore hoc coinqui-
nat hominẽ. Tunc accedentes discipli
eius dixerũt ei. Scis quia pharisei au-
dito verbo hoc scandalizati sunt? At
ille respondẽs ait. Omnis plãtatio
quã non plãtauit pater meus celestis
eradicabitur. Sinite illos: ceci sunt. et
duces ceco. Cecus autem si ceco ducã-
tum prestet: ambo i foueã cadũt. Re-
spondẽs autẽ petrus. dixit ei. Edissere
nobis parabolã istã. At ille dixit. Ad-
huc et vos sine intellectu estis? Non
intelligitis. quia oñe qd in os intrat
in ventrem vadit. et in secessum emitti-
tur? Que aũt pcedunt de ore de corde
exeunt: et ea coinquinãt hominẽ. De
corde enim exeunt male cogitationes:
homicidia. adulteria. fornicationes. fur-
ta. falsa testimonia. blasphemie. Hec
sunt que coinquinant hominẽ. Nõ lo-
tis aũt manibus manducare nõ coin-
quinat hominẽ. Et egressus inde. se-
cessit in partes tyri et sydonis. Et ecce
mulier chananea a finibus illis egressa.
clamauit dicens ei. Miserere mei dñe
fili dauid: filia mea male a demonio
vexatur. Qui non respõdit ei verbum.
Et accedentes discipuli eius. rogabãt
eum dicentes. Dimitte eã: qa clamat
post nos. Ipse autẽ respondens ait.
Non sum missus. nisi ad oues q̃ peri-
erunt domus israhel. At illa venit. et
adorauit cũ dicens. Domine adiuua
me. Qui respõdens ait. Nõ ẽ bonũ su-
mere panẽ filiorũ: et mittere canibus. At
illa dixit. Etiã dñe. Nã et catelli edũt
de micis. que cadũt de mensa domi-
norũ suorũ. Tunc respondens ihesus.
ait illi. O mulier magna est fides tua:
fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia e-
ius ex illa hora. Et cum transisset inde
ihesus. venit secus mare galilee: et ascen-
dens in mõtem sedebat ibi. Et accesse-
runt ad eum turbe multe. habentes se-
cum mutos. cecos. claudos. debiles. et
alios multos: et pposuerũt eos ad pedes
eius: et curauit eos. ita ut turbe mira-
rentur videntes mutos loquẽtes. clau-
dos ambulãtes. cecos videntes: et ma-
gnificabãt deum israhel. Ihesus aũt
cõuocatis discipulis suis dixit. Mise-
reor turbe: quia triduo iam pseuerãt
mecum. et non habent qd mãducent.
Et dimittere eos ieiunos nolo: ne de-
ficiãt in via. Et dicũt ei discipuli. Un-
de ergo nobis in deserto panes tãtos.
ut saturem⁹ turbam tantã? Et ait illis
ihesus. Quot panes habetis? At illi
dixerũt. Septẽ. Et paucos piscículos.
Et pcepit turbe. ut discumberent supr
terram. Et accipiens septem panes et
pisces. et gratias agens fregit et dedit
discipulis suis: et discipuli dederũt po-
pulo. Et comederũt oñes et saturati
sunt. Et qd superfuit de fragmentis.

tulerũt septem sportas plenas. Erãt autẽ q̃ mãducauerũt quatuor mília hominũ: extra parvulos et mulieres. Et dimissa turba ascendit ĩ naviculã: et venit in fines magedan. xv.

Et accesserũt ad eum pharisei et saducei temptantes: et rogauerũt eum ut signũ de celo ostenderet eis. At ille respondens ait illis. Facto vespere dicitis serenũ erit: rubicundũ est enim celum. Et mane hodie tempestas: rutilat enim triste celum. Faciẽ ergo celi dinudicare nostis: signa aũt temporũ nõ potestis. Generatio mala et adultera signũ querit: et signũ nõ dabitur ei nisi signũ ione. Et relictis illis abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretũ: obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini et cavete a fermẽto pharisẽorũ et saduceorũ. At illi cogitabãt inter se dicentes. Quia panes non accepimus. Sciens autẽ ihesus dixit. Quid cogitatis inter vos modicę fidei: quia panes nõ habetis? Nondũ intelligitis neq; recordamini quinq; panũ et quinq; mília hominũ: et quot cophinos sumpsistis? Neq; septem panũ et quatuor mília hominum et quot sportas sũpsistis? Quare nõ intelligitis quia nõ de pane dixi vobis: cavete a fermẽto pharisẽorũ et saduceorũ? Tunc intellexerũt quia nõ dixerit cavendũ a fermẽto panũ: sed a doctrina phariseorũ et saduceorũ. Venit aũt ihesus ĩ partes cesaree philippi: et interrogabat discipulos suos dicens. Quẽ dicũt homines esse filiũ hominis? At illi dixerũt. Alĩ iohannẽ baptistam: alĩ heliam: alĩ vero ieremiam: aut unũ ex pphetis. Dicit illis ihesus. Vos aũt quẽ me esse dicitis? Respondẽs simon petrus dixit. Tu es cristus filius dei vivi. Respondẽs aũt ihesus dixit ei. Beatus es simon bariona: quia caro et sanguis nõ revelavit tibi: sed pater meus qui in celis est. Ego dico tibi. quia tu es petrus et supra hanc petrã edificabo ecclesiã meam: et porte inferi non prevalebũt adversus eam. Et tibi dabo claves regni celorũ. Et q̃cunq; ligaveris super terrã erit ligatum et in celis: et q̃cunq; solveris sup terrã erit solutũ in celis. Tunc pcepit discipulis suis ut nemini dicerent: quia ipe esset ihesus cristus. Exinde cepit ihesus ostendere discipulis suis quia oporteret eum ire ierosolimã. et multa pati a seniorib; et scribis et principibus sacerdotum: et occidi et tercia die resurgere. Et assumens eum petrus. cepit increpare illum dicens. Absit a te domine: non erit tibi hoc. Qui conversus dixit. Vade post me sathanas scandalum es michi: quia non sapis ea que dei sunt. sed ea q̃ sũt hominũ. Tũc ihesus dixit discipulis suis. Si quis vult post me venire abneget semetipsum: et tollat crucem suã et sequatur me. Qui enim voluerit animam suã salvam facere: pdet eã. Qui autem pdiderit animã suã ppter me: inveniet eam. Quid enim pdest homini si mũdũ universum lucretur: anime vero sue detrimentũ patiat? Aut quã dabit homo commutationẽ pro anima sua? Filius enim hoĩs venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet unicuiq; secundũ opera eius. Amẽ dico vobis: sunt quidã de hic stantibus qui non gustabunt mortem. donec videant filium hominis venientẽ ĩ regno suo. xvj.

Et post dies sex assumpsit ihesus petrũ et iacobum et iohannem

fratrē eius: et ducit illos in montem excelsum seorsum: et transfiguratus ē ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta aūt eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis moyses z helias cum eo loquētes. Respondens aūt petrus dixit ad ihesum. Domine bonū est nos hic esse: si vis faciamus hic tria tabernacula: tibi unū et moysi unum et helie unū. Adhuc eo loquente: ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic ē filius meus dilectus i quo mihi bene complacui: ipm audite. Et audientes discipuli ceciderūt in faciem suā: et timuerūt valde. Et accessit ihesus et tetigit eos: dixitq; eis. Surgite et nolite timere. Leuātes aut̄ oculos suos nemine videtūt: nisi solū ihesū. Et descendentibus illis de monte: precepit ihesus dicens. Nemini dixeritis visionē: donec filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogauerūt eū discipuli dicentes. Quid ergo scribe dicunt q helias oporteat primū venire? At ille respondens ait eis. Helias quidē venturus est: z restituet omnia. Dico autem vobis quia helias iam venit z non cognouerūt eum: sed fecerūt i eo quecunq; voluerunt. Sic et filius hominis passur⁹ est ab eis. Tūc intellexerunt discipuli quia de iohāne baptista dixisset eis. Et cum venisset ad turbam: accessit ad eum homo genibus prouolur⁹ ante eū dicens. Domine miserere filio meo quia lunaticus est: et male patitur. Nam sepe cadit in ignem: et crebro in aquā. Et obtuli eū discipulis tuis: et non potuerūt curare eum. Respōdens ihesus dixit. O generatio incredula z prauersa quousq; ero vobiscū? Usq; quo patiar vos? Afferte huc illū ad me. Et increpauit illū ihesus: et exiit ab eo demoniū et curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad ihesum secreto et dixerunt. Quare nos nō potuim⁹ eicere illum? Dicit illis. Propter incredulitatē vestram. Amen quippe dico vobis: si habueritis fidem sicut granū sinapis dicetis mōti huic transi hinc et trāsibit: et nichil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non eicitur nisi per orationē z ieiunium. Conuersantibus aūt eis in galilea dixit illis ihesus. Filius hominis tradendus est in manus hominum: et occident eū: et tercia die resurget. Et contristati sunt vehementer. Et cum venissent capharnaū: accesserūt q didragmā accipiebāt ad petrū z dixerunt ei. Magister vester non soluit didragmā. Ait. Etiā. Et cum intrasset in domū: preuenit eum ihesus dicens. Quid tibi videtur simon? Reges terre a quibus accipiūt tributū uel censum: a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi ihesus. Ergo liberi sūt filii. Ut autē nō scādalizemus eos vade ad mare et mitte hamum: et eum piscem qui primus ascenderit tolle et aperto ore eius inuenies staterē: illū sumēs da eis p me et te. xviij.

In illa hora accesserunt discipuli ad ihesum dicentes. Quis putas maior est in regno celoz? Et aduocās ihesus parulū: statuit eum in medio eoz z dixit. Amē dico vobis: nisi conuersi fueritis z efficiamini sicut paruli non intrabitis in regnū celoz. Quicunq; ergo humiliauerit se sicut parvulus iste: hic est maior i regno celoz. Et qui susceperit unū parulū talem in nomine meo: me suscipit. Qui aūt scandalizauerit unū de pusillis istis

quī in me credūt: expedīt ei ut suspēdatur mola asinaria ī collo ei⁹: et dīmergatur in profundū maris. Ve mundo ab scandalīs. Necesse est enīm ut veniāt scādala. Verūtamen ve hominī p quem scandalū venit. Sī autem manꝰ tua uel pes tuus scandalizat te: abscīde eum ⁊ proice abs te. Bonū tibī est ad vitā ingredī debilē uel claudū: q̄ duas manus uel duos pedes habentem mittī in ignem eternū. Et si oculus tuꝰ scādalizat te: eruе eū et proice abs te. Bonū tibī est unū oculū habentem in vitā intrare: q̄ duos oculos habentē mittī in gehennā ignis. Videte ne condemnetis unū ex hīs pusillis. Dico enīm vobīs: quia āgeli eorū in celīs semper vident faciē patris mei qui in celīs ē. Venit enīm filius hoīs saluare qđ perierat. Quid vobīs videtur? Si fuerint alicui centū oues et errauerit una ex eis: nōne relinquit nonagīntanouē in mōtibꝫ ⁊ vadit querere eā que errauit? Et si cōtigerit ut inueniat eā: amē dico vobīs. quia gaudet sup eam magis q̄ sup nonagītanouē que nō errauerūt. Sic nō est voluntas ante patrē vestrū qui ī celīs est: ut pereat unus de pusillīs istīs. Si autem peccauerit in te frater tuus: vade et corripe eum inter te et ipm solū. Si te audierit: lucratꝰ eris fratrem tuum. Si aūt non te audierit. adhibe tecum adhuc unū uel duos: ut ī ore duoꝝ uel triū testiū stet oīe verbū. Qđ si nō audierit eos: dic ecclesie. Si aūt ecclesiam non audierit: sit tibī sicut ethnicꝰ et publicanꝰ. Amen dico vobīs: quecunqꝫ alligaueritis sup terram erūt ligata et in celo: et quecunqꝫ solueritis sup terram erunt soluta et in celo. Iterum dico vobīs: quia si duo ex vobīs cōsenserint sup terrā de oīi re quācunqꝫ petierit: fiet illīs a patre meo qui ī celīs ē. Vbi enīm sunt duo uel tres congregati in nomīne meo: ibi sum ī medio eoꝝ. Tunc accedens petrus ad eū dixit. Domine. quotiens peccabit in me frater meus: ⁊ dimittā ei usqꝫ septies? Dicit illi ihesus. Nō dico tibī usqꝫ septies: sed usqꝫ septuagies septies. Ideo assimilatum est regnū celoꝝ hoīni regi: qui voluit rationē ponere cum seruis suis. Et cū cepisset rationem ponere: oblatus est ei unꝰ qui debebat ei decē milia talenta. Cum aūt non haberet unde redderet: iussit eum dominꝰ eius venūdarī. et uxorem eius ⁊ filios. et omnia que habebat: et reddī. Procidens aūt seruus ille. orabat eū dicens. Patientiā habe in me: et oīa reddā tibī. Misertus aūt dominꝰ serui illius. dimisit eum: et debitū dimisit ei. Egressus aūt seruus ille: inuenit unum de conseruis suis. qui debebat ei centum denarios: et tenens. sufforcabat eū dicens. Redde qđ debes. Et procidēs conseruus eius. rogabat eum dicēs. Patientiā habe in me: et omnia reddā tibī. Ille aūt noluit: sed abiit et misit eum in carcerē. donec redderet debitum. Videntes autē conserui eius que fiebant. cōtristati sunt valde: ⁊ venerūt et narrauerūt dño suo oīa q̄ facta fuerāt. Tūc vocauit illū dominꝰ suus: et ait illi. Serue nequā: oīe debitū dimisi tibī. quoniā rogasti me. Nōne ergo oportuit ⁊ te misereri cōserui tui. sicut et ego tui misertus sum? Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus: quo adusqꝫ redderet uniuersum debitum. Sic et pater meus celestis faciet vobīs: si non remiseritis unusquisqꝫ frī suo de cordibꝫ vrīs. xviii

Et factū est cū consummasset ihe-
sus sermones istos migrauit a
galilea:et uenit in fines iudee trās ior-
danen·z secute sunt eū turbe multe:et
curauit eos ibi. Et accesserūt ad eum
pharisei temptantes eū z dicentes. Si
licet homini dimittere uxorem suam
quacunqz ex causa? Qui respondens
ait eis. Non legistis quia qui fecit ho-
mines ab initio masculū et feminam
fecit eos? Et dixit. Propter hoc dimit-
tet homo patrē et matrē· et adherebit
uxori sue:et erūt duo i carne una. Itaq;
iā non sunt duo·sed una caro. Qđ
deus cōiunxit:homo nō separet. Di-
cunt illi. Quid ergo moyses manda-
uit dari libellum repudij z dimittere?
Ait illis. Quoniā moyses ad duritiā
cordis uestri pmisit uobis dimit-
tere uxores uras: ab initio autē non
fuit sic. Dico autem uobis: quia qui-
cunq; dimiserit uxorē suā nisi ob for-
nicationē z aliā duxerit:mechatur. Et
qui dimissam duxerit mechatur. Di-
cunt ei discipuli eius. Si ita est causa
hominis cum uxore: non expedit nu-
bere. Qui dixit. Non omnes capiunt
uerbū istud:sed quibus datū ē. Sunt
enim eunuchi qui de matris utero si-
gnati sunt: et sunt eunuchi qui facti
sunt ab hominibz: et sunt eunuchi q̄
se ipos castrauerūt ꝓpter regnū celoz.
Qui potest capere capiat. Tunc obla-
ti sunt ei paruuli:ut manus eis impo-
neret et oraret. Discipuli autē increpa-
bant eos. Ihesus uero ait eis. Sinite
paruulos·et nolite eos phibere ad me
uenire·talium est enim regnū celoz. Et
cum imposuisset eis manꝰ:abiit inde.
Et ecce unus accedens ait illi. Magi-
ster bone:quid boni faciā ut habeam
uitam eternā? Qui dixit ei. Quid me
interrogas de bono? Unus est bonꝰ
deus. Si autem uis ad uitā ingredi:
serua mādata. Dicit illi. Que? Ihesus
aūt dixit. Non homicidiū facias·nō
adulterabis·non facies furtū·nō fal-
sum testimoniū dices:honora patrem
et matrem·diliges pximū tuū sicut te
ipsum. Dicit illi adolescens. Omnia
hec custodiui:quid adhuc michi dest?
Ait illi ihesus. Si uis pfectus esse·va
de uende que habes et da pauperibz·
et habebis thesaurū in celo:z ueni seque-
re me. Cum audisset aūt adolescens
uerbū: abiit tristis. Erat enim habēs
multas possessiones. Ihesus autem
dixit discipulis suis. Amen dico uo-
bis:quia diues difficile intrabit in re-
gnum celoz. Et iterū dico uobis. Fa-
cilius est camelū p foramen acꝰ transi-
re:q̄ diuitem intrare in regnū celorū.
Audiris aūt hijs discipuli mirabān-
tur ualde dicentes. Quis ergo poterit
saluus esse? Aspiciens aūt ihesus·di-
xit illis. Apud homines hoc impossi-
bile est: apud deum aūt omnia possi-
bilia sunt. Tunc respondens petrus·
dixit ei. Ecce nos reliquimꝰ omnia: et
secuti sumꝰ te. Quid ergo erit nobis?
Ihesus aūt dixit illis. Amen dico uo-
bis: q̄ uos qui secuti estis me in rege-
neratione cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue·sedebitis z uos
sup sedes duodecim·iudicātes duode-
cim tribus israhel. Et omnis qui reli-
quit domū uel fratres aut sorores·aut
patrem aut matrem aut uxorē aut fili-
os aut agros ꝓpter nomē meum: cen-
tuplū accipiet·z uitam eternā possidi-
bit. Multi autem erunt primi nouis-
simi: et nouissimi primi. xix.

Simile est regnum celoz homini
patrifamilias: qui exijt primo

a

mane conducere operarios ī vineam
suā. Conuentione autē facta cū opera-
riis ex denario diurno: misit eos ī vi-
neam suā. Et egressus circa hpram ter-
ciam: vidit alios stantes ī foro ocio-
sos· et illis dixit. Ite et vos ī vineam·
et qđ iustū fuerit dabo vobis. Illi au-
tem abierūt. Iterum autem exīit circa
sextā et nonā horam: et fecit similiter.
Circa undecimā vero exīit: et inuenit
alios stantes· et dicit illis. Quid hic
statis tota die ociosi? Dicūt ei. Quia
nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite et
vos ī vineā. Cū sero autem factū esset·
dicit dns vinee procuratori suo. Voca
operarios et redde illis mercedē: incī-
piens a nouissimis usq; ad primos.
Cū venissent ergo q̄ circa undecimam
horam venerant: acceperūt singulos
denarios. Venientes autem et primi·
arbitrati sunt qđ plus essent acceptu-
ri: acceperūt aūt et ipsi singulos dena-
rios. Et accipientes murmurabant
aduersus patremfamilias dicētes. Hi
nouissimi una hora fecerūt: et pares
illos nobis fecisti qui portauimus
pondus diei et estus? At ille respon-
dens uni eoz dixit. Amice· non facio
tibi iniuriā. Nōne ex denario cōuenisti
mecum? Tolle qđ tuū ē et vade. Vo-
lo autem et huic nouissimo dare· sicut
et tibi. Aut non licet michi qđ volo
facere? An oculus tuus nequā est· qa
ego bonus sum? Sic erūt nouissimi
primi: et primi nouissimi. Multi enī
sunt vocati: pauci vero electi. Et ascen-
dens ihesus iherosolimā: assumpsit
duodecim discipulos secreto· et ait il-
lis. Ecce ascendim9 iherosolimā· et fili-
us hominis tradetur principibz sacer-
dotum et scribis: et cōdemnabūt eum
morte: et tradent eum gentibus ad
deludendū et flagellādū: et crucifigen
dum: et tercia die resurget. Tūc accessit
ad eū mater filioz zebedei cū filiis suis·
adorās et petēs aliqđ ab eo. Qui dixit
ei. Quid vis? Ait illi. Dic ut sedeant
hi duo filii mei unus ad dexterā tuā· et
unus ad sinistram ī regno tuo. Re
spondens autem ihesus dixit. Nescitis
quid petatis. Potestis bibere calicem
quē ego bibitur9 sum? Dicūt ei. Pos-
sumus. Ait illis. Calicem quidē meū
bibetis: sedere autem ad dexteram me-
am et sinistrā non est meum dare vo-
bis: sed quibus paratū est a patre meo.
Et audientes decem· indignati sunt
de duobus fratribz. Ihesus autem vo-
cauit eos ad se· et ait. Scitis qa prin-
cipes gentiū dominātur eorū: et qui
maiores sunt potestatem exercent in
eos? Non ita erit inter vos. Sed qui-
cunq; voluerit inter vos maior fieri:
sit vester minister. Et qui voluerit in
vos primus esse: erit vester seruus. Si-
cut filius hominis nō venit ministra-
ri sed ministrare: et dare animā suam
redemptionem p multis. Et egredien-
tibus illis ab iericho: secuta est eū tur-
ba multa. Et ecce duo ceci sedentes se-
cus viam· audierūt quia ihesus transi-
ret: et clamauerūt dicentes. Domine:
miserere nostri· fili dauid. Turba autē
increpabat eos ut tacerent. At illi ma-
gis clamabāt dicentes. Dne: miserere
nostri· fili dauid. Et stetit ihesus: et vo-
cauit eos et ait. Quid vultis ut faciā
vobis? Domine ut aperiantur oculi
nostri. Misertus autem eorū ihesus:
tetigit oculos eorum. Et confestim vi-
derunt: et secuti sunt eum. xx·

Et cū appropinquassent ihero-
solimis et venissent bethfage ad
montem oliueti: tunc ihesus misit

duos discipulos dicens eis. Ite in castellū qđ contra vos est: & statim inuenietis asinā alligatā & pullū cum ea: solvite et adducite michi. Et si quis vobis aliquid dixerit · dicite quia dominus his opus habet: & confestim dimittet eos. Hoc aūt factum est: ut adimpleret qđ dictū est per pphetam dicentem. Dicite filie syon: ecce rex tuus venit tibi māsuetus sedens sup asinā · & pullū filiū subiugalis. Euntes autē discipuli fecerunt sicut p̄cepit illis ihesus. Et adduxerūt asinam & pullum & imposuerūt sup eos vestimenta sua: & eum desup sedere fecerūt. Plurima autē turba straverunt vestimenta sua in via. Alii aūt cedebāt ramos de arboribus: & sternebant i via. Turbe aūt que precedebant et que sequebantur · clamabant dicentes. Osanna filio dauid: benedictus qui venit in noīe dñi: osanna in altissimis. Et cū intrasset ihersolimā: cōmota ē vniuersa ciuitas dicens. Quis ē hic? Populi autē dicebāt. Hic ē ihesus pphet · a nazareth galilee. Et intrauit ihesus in templum dei · et eiciebat omnes vendētes et ementes i templo: & mensas nūmulariox · et cathedras vendentiū columbas everit: et dicit eis. Scriptū ē: domus mea dom⁹ orationis vocabit: vos autē fecistis illā speluncam latronum. Et accesserūt ad eū ceci et claudi in templo: & sanauit eos. Videntes autem principes sacerdotū et scribe mirabilia q̄ fecit & pueros clamātes in templo et dicētes · osanna filio dauid: indignati sunt · & dixerūt ei. Audis quid isti dicūt? Ihesus autē dixit eis. Utiq;. Nunquā legistis q̄a ex ore infantium & lactantiū p̄fecisti laudem? Et relictis illis abijt foras extra ciuitatē in bethaniā: ibiq; māsit. Mane autem reuertens in ciuitatē · esurijt. Et videns ficū arborē unam sec⁹ viam venit ad eam · & nichil inuenit in ea nisi folia tantū: et ait illi. Nunquā ex te fructus nascatur in sempiternū. Et arefacta ē cōtinuo ficulnea. Et videntes discipuli · mirati sunt dicentes. Quomodo continuo aruit? Respondens autem ihesus. Ait eis. Amen dico vobis: si habueritis fidem & non hesitaveritis. non solū de ficulnea facietis: sed et si monti huic dixeritis tolle & iacta te in mare · fiet. Et oīa quecunq; petieritis in oratione credentes accipietis. Et cū venisset in templū: accesserūt ad eū docentem principes sacerdotū et seniores pp̄li dicentes. In qua potestate hec facis? Et quis tibi dedit hanc potestatē? Respondens ihesus · dixit eis. Interrogabo vos et ego unū sermonē: quē si dixeritis michi & ego vobis dicam in qua potestate hec facio. Baptismum iohannis unde erat: e celo · an ex hominibus? At illi cogitabāt int̄ se dicentes. Si dixerimus e celo: dicet nobis. Quare ergo nō credidistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus: timem⁹ turbam. Omnes enī habebāt iohannem sicut pphetam. Et respondentes ihesu · dixerūt. Nescimus. Ait illis et ipse. Nec ego dico vobis in qua potestate hec facio. Quid aūt vobis videtur? Homo quidā habebat duos filios: et accedens ad primū dixit. Fili · vade hodie operari in vineā meā. Ille autem respondens ait. Nolo. Postea aūt penitētia mot⁹ abijt. Accedēs autem ad alter⁹ dixit similiter. At ille respondens ait. Eo dñe. Et non iuit. Quis ex duobz fecit voluntatē patris? Dicunt. Primus. Dicit illis ihesus.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Amen dico vobis: quia publicani et meretrices precedunt vos in regno dei. Venit enim ad vos iohannes in via iustitie: et non credidistis ei. Publicani autem et meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec penitentiam habuistis postea: ut crederetis ei. Aliam parabolam audite. Homo erat paterfamilias qui plantavit vineam: et sepem circumdedit ei: et fodit in ea torcular: et edificavit turrim: et locavit eam agricolis: et peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset: misit servos suos ad agricolas ut acciperent fructus ei9. Et agricole apprehensis servis eius: alium ceciderunt: alium occiderunt: alium vero lapidaverunt. Iterum misit alios servos plures prioribus: et fecerunt illis similiter. Novissime autem misit ad eos filium suum dicens: verebuntur filium meum. Agricole autem videntes filium: dixerunt intra se. Hic est heres: venite occidamus eum: et habebimus hereditatem eius. Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam: et occiderunt. Cum ergo venerit dominus vinee: quid faciet agricolis illis? Aiunt illi. Malos male perdet: et vineam locabit aliis agricolis: qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis ihesus. Nunquam legistis in scripturis: lapidem quem reprobaverunt edificantes: hic factus est in caput anguli? A domino factum est istud: et est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis: quia auferetur a vobis regnum dei: et dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum confringetur: super quem vero ceciderit: conteret eum. Et cum audissent principes sacerdotum et pharisei parabolas eius: cognoverunt quod de ipsis diceret. Et querentes eum tenere timuerunt turbas: quoniam sicut propheta eum habebat. Et respondens ihesus dixit iterum in parabolis eis dicens. Simile factum est regnum celorum homini regi: qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias: et nolebant venire. Iterum misit alios servos dicens. Dicite invitatis. Ecce prandium meum paravi: tauri mei et altilia occisa: et omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt: et abierunt alius in villam suam: alius vero ad negotiationem suam. Reliqui vero tenuerunt servos eius: et contumelias affectos occiderunt. Rex autem cum audisset iratus est: et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos: et civitatem illorum succendit. Tunc ait servis suis. Nuptie quidem parate sunt: sed qui invitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum: et quoscunque invenieritis: vocate ad nuptias. Et egressi servi eius in vias congregaverunt omnes quos invenerunt malos et bonos: et impletae sunt nuptie discumbentium. Intravit autem rex ut videret discumbentes: et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi. Amice: quomodo huc intrasti: non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis manibus et pedibus eius: mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. Multi enim sunt vocati: pauci vero electi. Tunc abeuntes pharisei consilium inierunt: ut caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos: cum herodianis dicentes. Magister: scimus quia verax es et viam dei in veritate doces: et non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis: quid tibi videtur. Licet censum dare cesari: aut non? Cognita autem ihesus nequitia eorum

ait. Quid me tẽptatis ypocrite? Ostendite michi nummisma census. At illi obtulerũt ei denariũ. Et ait illis ihesus. Cuius est ymago hec et suprscriptio? Dicũt ei. Cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari: et q̃ sũt dei deo. Et audiẽtes mirati sũt: et relicto eo abierũt. In illo die accesserũt ad eum saduducei qui dicũt nõ esse resurrectionẽ: et interrogauerũt eũ dicentes. Magister: moyses dixit. Si quis mortuus fuerit non habens filiũ. ut ducat frater eius uxorem illius. et suscitet semen fratri suo. Erant autẽ apud nos septem fratres. et primus uxore ducta defunctus est: et non habens semen reliquit uxorẽ suã fratri suo. Similiter secundus et tercius: usq; ad septimum. Nouissime autem omnium. et mulier defuncta est. In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? Omnes enim habuerũt eã. Respondẽs autem ihesus. ait illis. Erratis nescientes scripturas: neq; virtutem dei. In resurrectione enim neq; nubent. neq; nubentur: sed sunt sicut angeli dei in celo. De resurrectione autẽ mortuorũ non legistis q̃d dictũ est a deo dicente vobis? Ego sum deus abraham: et deus ysaac. et deus iacob. Non est deus mortuorũ: sed uiuentiũ. Et audientes turbe mirabãtur in doctrina eius. Pharisei autem audientes q̃d silentiũ imposuisset saduceis. conuenerũt in unũ: et interrogauit eũ unus ex eis legis doctor tẽptãs eum. Magister. q̃d est mandatũ magnum in lege? Ait illi ihesus. Diliges dominũ deũ tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua. et in tota mente tua. Hoc est maximũ. et primũ mandatũ. Secundũ autem simile est huic. Diliges proximũ tuũ. sicut teipsum. In his duobus mãdatis. uniuersa lex pẽdet et prophete. Congregatis autem pharisẽis. interrogauit eos ihesus dicens. Quid vobis videtur de christo cuius filius est? Dicunt ei. Dauid. Ait illis. Quomõ ergo dauid in spiritu vocat eum dñm dicens: dixit dominus dño meo. sede a dextris meis. Donec ponã inimicos tuos. scabellũ pedũ tuorum? Si ergo dauid vocat eum dñm: quomõ filius eius est? Et nemo poterat respondere ei verbũ: neq; ausus fuit quisq̃ ex illa die eũ amplius interrogare. xxi.

Tunc ihesus locutus ẽ ad turbas. et ad discipulos suos dicẽs. Super cathedram moysi. sederũt scribe et pharisei. Omnia ergo quecunq; dixerint vobis. seruate et facite. Secundũ opera vero eorum nolite facere. Dicunt enim. et nõ faciũt. Alligãt autẽ onera grauia et importabilia. et imponunt in humeros hominũ: digito aũt suo nolunt ea mouere. Omnia vero opera sua faciunt. ut videanr̃ ab hominibus. Dilatant enim philacteria sua: et magnificant fimbrias. Amant aũt primos recubitus in cenis. et primas cathedras in synagogis et salutationes in foro: et vocari ab hominibs rabbi. Vos autẽ nolite vocari rabbi. Unus est enim magister vester: omnes autẽ vos fres estis. Et patrẽ nolite vocare vobis super terrã: unus est enim pater vester q̃ in celis ẽ. Nec vocemini magistri: quia magister vester. unus ẽ christus. Qui maior ẽ vrm. erit minister vester. Qui autẽ se exaltauerit humiliabit̃. et qui se humiliauerit exaltabitur. Ve aũt vobis scribe et pharisei ypocrite. qa claditis regnũ celoꝝ ante homines. Vos enim nõ intratis: nec introeuntes sinitis intrare. Ve vobis scribe et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

pharisei ypocrite qui comeditis domos viduaꝝ · orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis iudiciū. Ve vobis scribe ꝫ pharisei ypocrite: qa circuitis mare et aridam · ut faciatis unū pselitū: et cū fuerit factus · facitis eū filiū iehenne duplo q̄ vos. Ve vobis duces ceci · qui dicitis quicunqꝫ iurauerit p templum nichil est: qui aūt iurauerit in auro templi debitor ē. Stulti et ceci: qd enī maius ē · aurū an templum qd̄ sāctificat auꝝ? Et quicunqꝫ iurauerit in altarī · nichil ē. Quicunqꝫ aūt iurauerit in dono qd̄ est sup illud debet. Ceci · quid enī maius ē · donū · an altare quod sanctificat donum? Qui ergo iurat in altarī: iurat in eo · et in omnibus que super illud sunt. Et quicunqꝫ iurauerit in templo: iurat in illo ꝫ in eo qui habitat in ipo. Et qui iurat in celo: iurat in throno dei · et in eo qui sedet super eum. Ve autē vobis scribe et pharisei ypocrite · qui decimatis mentam et anetū et cyminū: et reliquistis que grauiora sunt legis · iudicium et misericordiā et fidem. Hec oportuit facere · ꝫ illa nō omittere. Duces ceci excolantes culicem: camelū aūt glutientes. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite · q̄ mundatis qd̄ de foris est calicis et parapsidis: intus aūt pleni estis rapina et immundicia. Pharisee cece · munda prius qd̄ intus ē calicis ꝫ parapsidis: ut fiat et id qd̄ de foris est mundum. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite · quia similes estis sepulcris dealbatis · que a foris parent hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuoꝝ ꝫ omni spurcitia. Sic ꝫ vos a foris quidem paretis hominibus iusti: intus aūt pleni estis ypocrisi et iniquitate. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite · qui edificatis sepulcra pphetaꝝ: et ornatis monumenta iustoꝝ · et dicitis. Si fuissemus in diebus patrū nostroꝝ · nō essemus socij eorū in sanguine pphetaꝝ. Itaqꝫ testimonio estis vobismetipsis · quia filij estis eoꝝ qui prophetas occiderūt. Et vos implete mensurā patrū vestrorū. Serpentes ꝫ genimina viperaꝝ · quomodo fugietis a iudicio gehenne? Ideo dico vobis. Ecce ego mitto ad vos pphetas et sapientes ꝫ scribas: ꝫ ex illis occidetis ꝫ crucifigetis · ꝫ ex eis flagellabitis in synagogis vestris: ꝫ persequimini de ciuitate in ciuitatem: ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terrā. A sanguine abel iusti · usqꝫ ad sanguinem zacharie filij barachie: quē occidistis inter templum ꝫ altare. Amen dico vobis · venient hec omnia super generationē istā. Jherusalē iherusalem · q̄ occidis pphetas et lapidas eos qui ad te missi sunt: quotiens volui cōgregare filios tuos quēadmodū gallina cōgregat pullos suos sub alas · et noluisti. Ecce relinquetur vobis domus vra deserta. Dico enī vobis: nō me videbitis amodo donec dicatis. Benedictus q̄ venit in noīe dñi. xxiij.

Et egressus ihesus de templo ibat. Et accesserunt discipuli eius ut ostenderēt ei edificationes templi. Ipe aūt respondēs · dixit illis. Videtis hec omnia? Amen dico vobis: non relinquetur hic lapis super lapidem · qui nō destruatur. Sedenti aūt eo super mōtem oliueti · accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes. Dic nobis quādo hec erunt: ꝫ qd̄ signū aduentus tui · ꝫ consummationis seculi? Et respondens ihesus dixit eis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine

meo dicentes·ego sum xristus: et multos seducent. Audituri enim estis prelia ⁊ opiniones plioꝝ: videte ne turbemini. Oportet enim hec fieri: sed nondum est finis. Consurget enim gens in gentem·⁊ regnū in regnū: et erūt pestilentie et fames·et terre motus per loca. Hec aūt oīa·inicia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulatōnem·et occident vos: et eritis odio omnibus gentibz·ꝓpter nomē meū. Et tunc scandalizabūtur multi·et inuicem tradēt: et odio habebūt inuicē. Et multi pseudo ꝓphete surgent·et seducent multos: ⁊ quomō abundabit iniquitas·refrigescet caritas multorū. Qui aūt pseuerauerit usqz in finē hic saluus erit. Et pdicabitur hoc euangeliū regni i uniuerso orbe·in testimoniū omnibus gentibus: et tūc veniet consummatio. Cum ergo videritis abominationē desolationis·q dicta ē a daniele ꝓpheta stantem i loco sancto: qui legit intelligat. Tūc qui in iudea sunt fugiant ad montes: ⁊ qui in tecto non descendāt tollere aliquid de domo sua: et qui in agro non reuertatur tollere tunicā suā. Ve aūt pregnātibus et nutrientibz i illis diebz. Orate aūt·ut nō fiat fuga vestra in hieme uel sabbato. Erit enim tunc tribulatō magna ql̄is nō fuit ab inicio mundi usqz modo·neqz fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi·nō fieret salua oīs caro: sed ꝓpter electos breuiabūtur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit·ecce hic est xristus aut ecce illic: nolite credere. Surgent enim pseudo xristi et pseudo prophete·et dabūt signa magna et pdigia: ita ut in errorem inducant si fieri potest etiā electi. Ecce pdixi vobis. Si ergo dixerint vobis ecce in deserto est·nolite exire: ecce in penetrabilibus nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usqz in occidentem: ita erit et aduentus filij hominis. Ubicunqz fuerit corp⁹: illuc cōgregabūtur et aquile. Statim aūt post tribulatōnem diez illoz sol obscurabitur: et luna nō dabit lumen suū·et stelle cadent de celo·et virtutes celoz cōmouebunt: et tunc parebit signū filij hominis in celo. Et tunc plangent omnes tribus terre: et videbūt filiū hominis venientem in nubibz celi cum virtute multa et maiestate. Et mittet āgelos suos cū tuba et voce magna: ⁊ congregabunt electos eius a quatuor ventis·a sūmis celoz usqz ad terminos eoz. Ab arbore aūt fici discite parabolā: cū iam ramus eius tener fuerit et folia nata·scitis quia ꝓpe est estas. Ita et vos cum videritis hec omnia·scitote quia ꝓpe est in ianuis. Amen dico vobis: quia nō ptеribit generatio hec donec oīa fiant. Celum et terra transibūt: verba vero mea non ptеribūt. De die aūt illa ⁊ hora nemo scit·neqz āgeli celorū: nisi pater solus. Sicut aūt in diebus noe·ita erit et aduent⁹ filij hominis. Sicut enim erāt in diebz ante diluuiū comedentes ⁊ bibentes·nubentes et nuptui tradentes·usqz ad eum diē quo intrauit in archam noe: et nō cognouerūt donec venit diluuiū ⁊ tulit oīes: ita erit ⁊ aduentus filij hominis. Tunc duo erūt in agro: unus assumetur et unus relinquetur. Due molentes in mola: una assumetur et una relinquetur. Duo in lecto: unus assumetur et un⁹ relinquetur. Vigilate ergo quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Illud aūt scitote: quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

venturus esset·vigilaret utiq; et non sineret pfodi domū suā. Ideo et vos estote parati:qa qua nescitis hora filius hois venturus est. Quis putas est fidelis seruus et prudens·quē cōstituit dominus suus supra familiā suā:ut det illis cibū in tempore. Beatus ille seruus: quē cum venerit dns ei⁹ inuenerit sic facientem. Amē dico vobis:quoniā sup omnia bona sua cōstituet eū. Si aut̄ dixerit malus seruus ille in corde suo·morā facit dominus meus venire: et ceperit pcutere conseruos suos:manducet aūt et bibat cū ebriosis: veniet dns seruī illius in die qua non sperat· et hora qua ignorat:et diuidet eū·partemq; eius ponet cum ypocritis: illic erit fletus et stridor dentium. xxiij

Tunc simile erit regnū celoꝝ decē virginibus:que accipientes lāpades suas exierūt obuiā sponso et sponse. Quinq; autem ex eis erāt fatue: et quinq; prudentes. Sed quinq; fatue acceptis lampadibus: nō sumpserūt oleū secū. Prudentes vero acceperūt oleum in vasis suis cū lampadibus. Morā aut̄e faciente sponso:dormitauerunt omnes et dormierūt. Media aūt nocte clamor factus est: ecce sponsus venit exite obuiā ei. Tunc surrexerunt oēs virgines ille:et ornauerūt lampades suas. Fatue aūt sapientibus dixerunt. Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostre extinguuntur. Responderūt prudentes dicentes. Ne forte non sufficiat nobis et vobis: ite potius ad vendentes et emite vobis. Dum aūt irent emere venit sponsus: et que parate erant intrauerūt cum eo ad nuptias:et clausa ē ianua. Nouissime vero veniūt et relique virgines dicentes. Domine dne· aperi nobis.

At ille respondēs ait. Amen dico vobis: nescio vos. Vigilate itaq;:quia nescitis diē neq; horam. Sicut enim homo peregre pficiscens vocauit suos et tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinq; talenta·alii aūt duo·alii vero unū: unicuiq; secundam propriam virtutem:et pfectus est statim. Abiit aūt qui quinq; talenta acceperat: et operat⁹ est in eis et lucratus ē alia duo. Similiter qui duo acceperat lucratus est alia duo. Qui aut̄e unū acceperat abiens fodit in terrā:et abscondit pecuniam dni sui. Post multū vero temporis venit dns seruoꝝ illorū: et posuit rationē cum eis. Et accedens q quinq; talenta acceperat:obtulit alia quinq; talenta dicens. Domine quinq; talenta tradidisti mihi:ecce alia quinq; suplucratus sum. Ait illi dns eius: Euge serue bone et fidelis:quia sup pauca fuisti fidelis·sup multa te cōstituā:intra in gaudiū dni tui. Accessit autem et q duo talenta acceperat·et ait. Dne duo talēta tradidisti mihi:ecce alia duo lucratus sum. Ait illi dominus ei⁹. Euge serue bone et fidelis: quia super pauca fuisti fidelis·sup multa te constituā: intra in gaudiū dni tui. Accedens aūt et qui unū talentū acceperat ait. Dne scio quia homo durus es: metis ubi nō seminasti·et congregas ubi nō sparsisti:et timēs abij et abscōdi talentū tuū in terra. Ecce habes qd tuū est. Respōdens aūt dominus ei⁹·dixit ei. Serue male et piger: sciebas qa meto ubi nō semino·et congrego ubi nō sparsi. Oportuit ergo te committere pecuniā meā nūmulariis:et veniēs ego recepissem utiq; qd meū est cū usura. Tollite itaq; ab eo talentū: et date ei qui habet decem talenta. Omni enī

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

habenti dabitur ⁊ abundabit: ei aũt
qui nõ habet. et qd̃ uidetur habere au-
feretur ab eo: ⁊ inutilẽ seruũ eiicite in te-
nebras exteriores: illic erit fletus et stri-
dor dentiũ. Cum aũt uenerit filius ho-
minis in maiestate sua et oñes ãgeli
cum eo: tũc sedebit sup sedẽ maiestatis
sue. et cõgregabũtur ante eum oñes
gentes: et separabit eos abinuicem. si-
cut pastor segregat oues ab hedis. Et
statuet oues quidẽ a dextris suis: he-
dos autem a sinistris. Tunc dicet rex
his qui a dextris eius erunt. Uenite
benedicti patris mei: possidete paratũ
uobis regnum a cõstitutione mundi.
Esurui enim. et dedistis michi man-
ducare. Sitiui et dedistis michi bibere.
Hospes eram. ⁊ collegistis me. Nud⁹
et operuistis me. Infirm⁹. et uisitastis
me. In carcere eram. ⁊ uenistis ad me.
Tũc respondebũt ei iusti dicentes. Do-
mine. quãdo te uidimus esurientem
et pauim⁹: sitientem. et dedimus tibi
potum? Quãdo aũt te uidimus hos-
pitem ⁊ collegimus te: aut nudũ et co-
operuimus te? Aut quando te uidi-
mus infirmũ aut in carcere: ⁊ uenim⁹
ad te? Et respõdens rex dicet illis. Ame
dico uobis: q̃diu fecistis uni de his
fratribus meis minimis. michi fecistis.
Tunc dicet et his qui a sinistris erũt:
discedite a me maledicti in ignẽ eternũ.
qui paratus est diabolo et angelis
eius. Esurui enim: et nõ dedistis mi-
chi manducare. Sitiui: et non dedistis
michi potum. Hospes erã: et nõ col-
legistis me. Nudus: et non operuistis
me. Infirmus et in carcere: et non uisi-
tastis me. Tunc respondebũt ei et ipi
dicentes. Domine: quãdo te uidim⁹
esurientem aut sitientem. aut hospitẽ.
aut nudũ. aut infirmũ aut in carcere:
et nõ ministrauim⁹ tibi? Tũc respõde-
bit illis dicẽs. Amẽ dico uobis: q̃diu
nõ fecistis uni de minoribus his nec
michi fecistis. Et ibũt hi in supplicium e-
ternũ: iusti aũt in uitã eternã. xxvi

Et factum est cum consummasset
ihesus sermones hos oñes. di-
xit discipulis suis. Scitis quia post bi-
duũ pasca fiet: et filius hominis tradet
ut crucifigatur? Tunc congregati sũt
principes sacerdotũ. et seniores pli in
atriũ principis sacerdotũ. qui dicheba-
tur cayphas: et cõsiliũ fecerũt ut ihesũ
dolo tenerent ⁊ occiderẽt. Dicebãt au-
tem. Non in die festo. ne forte tumul-
tus fieret in pplo. Cum aũt esset ihesus
in bethania in domo simonis lepro-
si. accessit ad eum mulier habens ala-
bastrum unguenti pciosi: et effudit sup
caput ipsius recumbentis. Uidentes
aũt discipuli. indignati sunt dicentes.
Ut quid pditio hec? Potuit enim istud
uenundari multo: ⁊ dari pauperibus.
Sciẽs aũt ihesus ait illis. Quid mo-
lesti estis huic mulieri? Opus bonũ
operata est in me. Nam semp pau-
peres habetis uobiscũ: me aũt non semp
habetis. Mittẽs enim hec unguentũ hoc i
corp⁹ meũ: ad sepeliendũ me fecit. Amẽ
dico uobis: ubicunq; pdicatum fuerit
hoc euangeliũ in toto mũdo. dicetur
et qd̃ hec fecit i memoriã eius. Tũc ab-
iit unus de duodecim qui dicitur iu-
das scarioth. ad principes sacerdotũ:
et ait illis. Quid uultis michi dare. et
ego uobis eum tradã? At illi constitu-
erunt ei triginta argenteos. Et exinde
querebat opportunitatem ut eum traderet.
Prima aũt die azimoꝝ accesserũt dis-
cipuli ad ihesum dicentes. Ubi uis pa-
remus tibi comedere pascha? At ihesus
dixit. Ite in ciuitatem ad quẽdam: et

amy

dicite ei. Magister dicit: tempus meū prope est: apud te facio pascha cū discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis ihesus: et parauerunt pascha. Vespere aūt facto · discumbebat cū duodecim discipulis suis. Et edentibus illis dixit. Amen dico vobis: quia unus vestrū me traditurus est. Et contristati valde · ceperunt singuli dicere. Nunquid ego sum domine? At ipe respondens ait. Qui intingit mecum manū in parabside · hic me tradet. Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo: ue aūt homini illi · p quē filius hominis tradetur. Bonū erat ei · si natus non fuisset homo ille. Respondens aūt iudas qui tradidit eum dixit. Nunquid ego sum rabbi? Ait illi. Tu dixisti. Cenantibus autē eis · accepit ihesus panem et benedixit · ac fregit: deditq; discipulis suis et ait. Accipite et comedite: hoc est corpus meū. Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis dicens. Bibite ex hoc oēs. Hic est enim sanguis meus noui testamenti: qui p multis effundetur in remissionem peccatoꝝ. Dico aūt vobis: nō bibā amodo de hoc genimine vitis usq; in diem illū · cum illud bibam vobiscum nouū in regno patris mei. Et ymno dicto · exierūt in montem oliueti. Tunc dicit illis ihesus. Omnes vos scandalū patiemini in me in ista nocte. Scriptū est enī. Percutiā pastorem: et dispgentur oues gregis. Postq̄ aūt resurrexero: p̄cedā vos in galileā. Respōdens aūt petrus ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint in te: ego nunq̄ scandalizabor · ait illis ihesus. Amen dico tibi: quia in hac nocte anteq̄ gallus cāret · ter me negabis. Ait illi petrus. Etiā si oportuerit me mori tecum: non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerūt. Tunc venit ihesus cum illis in villam que dicitur gethsemani. Et dixit discipulis suis. Sedete hic: donec vadā illuc et orem. Et assumpto petro et duobus filiis zebedei: cepit cōtristari et mestus esse. Tūc ait illis. Tristis est anima mea usq; ad mortem. Sustinete hic · et vigilate mecum. Et pgressus pusillū p̄cidit in faciem suā orans et dicens. Mi pater: si possibile ē trāseat a me calix iste. Verumtamē nō sicut ego volo · sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos et invenit eos dormientes: et dicit petro. Sic nō potuistis una hora vigilare mecū? Vigilate et orate: ut non intretis in temptationē. Spiritꝰ quidē pmptus est: caro aūt infirma. Iterū secūdo abiit · et orauit dicens. Pater mi · si non potest hic calix transire nisi bibam illum: fiat voluntas tua. Et venit iterū: et invenit eos dormientes. Erant enī oculi eoꝝ grauati. Et relictis illis: iterū abiit et orauit tertio eundē sermonē dicens. Tūc venit ad discipulos suos · et dicit illis. Dormite iā et requiescite. Ecce appropinquabit hora: et filiꝰ hoīs tradetur in manus peccatoꝝ. Surgite eamus. Ecce appropinquabit q̄ me tradet. Adhuc ipo loquēte · ecce iudas unus de duodecim venit: et cum eo turba multa cū gladiis et fustibus · missi a principibus sacerdotū et senioribus populi. Qui aūt tradidit eum · dedit illis signū dicens. Quēcunq; osculatꝰ fuero ipe est: tenete eum. Et confestim accedens ad ihesum dixit. Ave rabbi. Et osculatus est eum. Dixitq; illi ihesus. Amice ad quid venisti? Tunc accesserūt et manus iniecerūt in ihesum: et tenuerūt eum. Et ecce unus ex his

quî erant cum îhesu·extendens manū exemit gladiū suum: et percutiens seruū principis sacerdotū amputauit auriculā eius. Tunc ait illi îhesus. Cōuerte gladiū tuū in locū suum. Omnes enī qui acceperint gladiū·gladio peribūt. An putas quia non possum rogare patrē meum: et exhibebit michi modo plusq̄ duodecim legiones angelorū? Quomō ergo implebūtur scripture? Quia sic oportet fieri. In illa hora dixit îhesus turbis. Tanq̄ ad latronē existis cum gladijs et fustibus cōprehendere me. Quotidie apud vos sedebam docens în templo·et nō me tenuistis. Hoc aūt totū factū ē: ut implerentur scripture pphetaꝝ. Tunc discipuli oēs relicto eo fugerūt. At illi tenētes îhesum·duxerūt ad caîphan principē sacerdotū: ubi scribe et seniores congregati erāt. Petrus aūt sequebat̄ eū a lōge: usq̄ în atriū principis sacerdotū. Et îgressus intro sedebat cū ministris·ut videret finem. Principes aūt sacerdotum et omne concilīū querebāt falsū testimoniū contra îhesum·ut eū morti traderent et nō înuenerūt: cum multi falsi testes accessissent. Nouissime aūt venerūt duo falsi testes·et dixerūt. Hîc dixit. Possum destruere templū dei: et post triduū reedificare illud. Et surgēs princeps sacerdotū ait illi. Michil respōdes ad ea q̄ isti aduersum te testificātur? Ihesus aūt tacebat. Et princeps sacerdotū ait illi. Adiuro te p deū viuum·ut dicas nobis si tu es cristus filius dei. Dicit illi îhesus. Tu dixisti. Verumtamē dico vobis: amodo videbitis filiū hominis sedentē a dextris virtutis dei·et venientem în nubibus celi. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicēs. Blasphemauit. Quid adhuc egem⁹ testibꝰ? Ecce nūc audistis blasphemiā. Quid vobis videtur? At illi respōdentes dixerūt. Reus est mortis. Tunc expuerunt în faciē eius: et colaphis eum ceciderunt. Alij aūt palmas în faciem ei dederūt dicentes: pphetiza nobis criste. Quis est q̄ te percussit? Petrus vero sedebat foris în atrio: et accessit ad eū una ancilla dicens. Et tu cū îhesu galileo eras. At ille negauit corā omnibus dicēs: nescio quid dicis. Exeunte aūt illo ianuā. vidit eū alia ācilla: et ait his qui erāt îbi. Et hic erat cum îhesu nazareno. Et iterū negauit cum iuramēto: quia nō noui hominē. Et post pusillū accesserunt qui stabant: et dixerūt petro. Vere·et tu ex illis es. Nam et loquela tua manifestū te facit. Tunc cepit detestari et iurare: quia nō nouisset hominem. Et continuo gallus cātauit. Et recordat⁹ ē petr⁹ verbi îhesu qd dixerat: priusq̄ gallus cāret·ter me negabis. Et egressus foras·fleuit amare. xxvii.

Mane aūt facto·consiliū inierunt oēs principes sacerdotū et seniores pplī aduersus îhesum: ut eum morti traderent. Et vinctū adduxerūt eum: et tradiderunt pontio pilato psidi. Tunc videns iudas qui eum tradidit q̄ damnat⁹ esset: penitentia duct⁹ retulit triginta argenteos principibꝰ sacerdotum et senioribꝰ dicens. Peccaui·tradens sanguinē iustū. At illi dixerunt. Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis argenteis în templo: recessit et abiens laqueo se suspendit. Principes aūt sacerdotum acceptis argenteis dixerunt. Non licet eos mittere în carbonan: quia preciū sanguinis est. Consilio aūt înito·emerunt ex illis agrum figuli în sepulturā peregrinoꝝ:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

206

propter hoc vocat⁹ est ager ille achel-
demach: hoc est ager sanguinis·usq;
in hodiernū diem. Tūc implet̄ū est qđ
dict̄ū est p ihereniā pphetam dicentē.
Et acceperūt triginta argenteos·pciū
appciati quē appciauerūt a filijs isrl:
et dederūt eos in agrū figuli·sicut cōsti-
tuit michi dñs. Ihesus aūt stetit ante
pſidem: et interrogauit eum pſes dicēs.
Tu es rex iudeoꝝ? Dicit illi ihesus. Tu
dicis. Et cum accusaretur a principi-
bus sacerdotū et seniorib⁹·nichil re-
spondit. Tunc dicit illi pilatus. Non
audis·quāta aduersum te dicūt testi-
monia? Et non respondit ei ad ullū
verbū: ita ut miraretur pſes vehemen-
ter. Per diē aūt solennē consueuerat
preses dimittere pplo vnū vinctū quē
voluisset. Habebat aūt tunc vinctum
insignē qui dicebat barrabas. Con-
gregatis ergo illis dixit pilatus. Quē
vultis dimittā vobis: barraban an
ihesum qui dicitur xp̄s? Sciebat e-
nim q̄ per inuidiā tradidissent eum.
Sedente aūt illo pro tribunali: misit
ad eum uxor eius dicens. Nichil tibi
et iusto illi. Multa enim passa sum
hodie p visum ꝓter eum. Principes
aut̄e sacerdotum et seniores pſuaserūt
pplis ut peterent barraban: ihesum ve-
ro perderent. Respondens aūt pſes·a-
it illis. Quē vultis vobis de duobus
dimitti? At illi dixerūt·barraban. Di-
cit illis pilatus. Quid igitur faciā de
ihesu qui dicitur xp̄s? Dicūt oēs.
Crucifigat̄. Ait illis pſes. Quid enim
mali fecit? At illi magis clamabant
dicētes. Crucifigat̄. Videns aūt pilat⁹
quia nichil ꝓficeret sed magis tumul-
tus fieret: accepta aqua lauit manus
corā pplo dicens. Innocens ego sum
a sanguine huius iusti: vos videritis.

Et respondens vniuersus pplus dixit.
Sanguis eius sup nos·et sup filios
nostros. Tunc dimisit illis barraban:
ihesum aūt flagellatū tradidit eis ut
crucifigeretur. Tūc milites pſidis susci-
pientes ihesum in pretoriū·congrega-
uerūt ad eum vniuersam cohortem: et
exuentes eum clamide coccinea circun-
dederūt ei: et plectentes coronā de spinis
posuerūt sup caput eius: et arundinē
in dextera eius: et genu flexo ante eū il-
ludebāt ei dicentes. Aue·rex iudeorū.
Et expuentes in eum: acceperūt arūdi-
nem et percutiebāt caput eius. Et post-
q̄ illuserūt ei exuerūt eum clamide·et
induerūt eū vestimentis eius: et duxe-
runt eū ut crucifigerent. Exeuntes aūt
inuenerūt hominē cyrenēū nomine si-
monē. Hunc angariauerūt ut tolleret
crucem eius. Et venerūt in locū q̄ dicit̄
golgatha: qđ est caluarie locus. Et de-
derunt ei vinū bibere·cum felle mixtū.
Et cum gustasset·noluit bibere. Post-
q̄ aut̄e crucifixerūt eum·diuiserūt vesti-
menta eius sortem mittentes: et sedē-
tes seruabāt eum. Et imposuerūt sup
caput eius causam ipsius scriptā: hic
est rex iudeoꝝ. Tunc crucifixi sunt cum
eo duo latrones: unꝰ a dextris·et unꝰ
a sinistris. Pretereuntes aūt blasphe-
mabāt eum: mouentes capita sua et
dicentes. Vah qui destruis templū dei
et in triduo illud reedificas. Salua te-
metipsum: si filius dei es descende de
cruce. Similiter et principes sacerdo-
tum illudentes cū scribis et seniorib⁹
dicebāt. Alios saluos fecit: seipsum
non potest saluū facere. Si rex israhel
est descendat nūc de cruce: et credim⁹ ei.
Confidit in deo: liberet nunc eū si vult.
Dixit enim quia dei filiꝰ sum. Idipm
autem et latrones qui crucifixi erāt cū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eo·improperabūt ei. ℣A sexta aūt hora tenebre facte sunt sup uniuersam terram:usq; ad horam nonā. Et circa horam nonā clamauit uoce magna dicēs. Heli·heli·lamazabatani. Hoc est. Deus meus·deus meus:ut quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes ⁊ audientes·dicebāt. Heliam uocat iste. Et cōtinuo curres unꝰ ex eis accepta spongiam impleuit aceto: et imposuit arundini·et dabat ei bibere. Ceteri uero dicebant. Sine·uideamus an ueniat helias liberās eum. Ihesus autem iterum clamans uoce magna emisit spiritum. Et ecce uelū templi scissum est in duas partes·a summo usq; deorsum. Et terra mota est·et petre scisse sunt·et monumenta aperta sunt: et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerūt. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius uenerunt in sanctam ciuitatem:⁊ apparuerūt multis. Centurio autem et qui cum eo erant custodientes ihesum:uiso terre motu ⁊ his q̄ fiebant·timuerūt ualde dicentes. Uere·filius dei erat iste. Erant ibi aūt mulieres multe alonge·que secute erāt ihesum a galilea ministrātes ei: inter ꝙs erat maria magdalene et maria iacobi·et ioseph mater:⁊ mater filioꝝ zebedei. Cū aūt sero factū esset·uenit quidā homo diues ab arimathia noīe ioseph:q̄ et ipe discipulꝰ erat ihesu. Hic accessit ad pilatū·⁊ petijt corpus ihesu. Tūc pilatꝰ iussit reddi corpꝰ. Et accepto corpore ioseph inuoluit illud in sindone mūda:et posuit illud ī monumento suo nouo·qd excauerat ī petra. Et aduoluit saxū magnū ad ostium monumēti et abijt. Erat aūt ibi maria magdalene·et altera maria:sedētes cōtra sepulcrū. ℣Altera aūt die que est post parasceuen:cōuenerūt principes sacerdotū et pharisei ad pilatū dicētes. Domine recordati sumus·quia seductor ille dixit adhuc uiuens·post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulcrum usq; in diem tertium: ne forte ueniant discipuli eius et furentur eum·⁊ dicant plebi surrexit a mortuis: et erit nouissimus error peior priore. Ait illis pilatus. Habetis custodiam: ite custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes·munierunt sepulcrum:signantes lapidem cū custodibz. xxvij·

Uespere aūt sabbati que lucescit in prima sabbati:uenit maria magdalene ⁊ altera maria uidere sepulcr. Et ecce terre motus factus est magnus. Angelus enim domini descendit de celo:⁊ accedens reuoluit lapidem:⁊ sedebat sup eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur: et uestimentum eius sicut nix. Pre timore autem eius exterriti sunt custodes: et facti sunt uelut mortui. Respondens autem angelus dixit mulieribus. Nolite timere uos. Scio enim q̄ ihesum qui crucifixus ē queritis. Non est hic·surrexit enim·sicut dixit. Uenite ⁊ uidete locū:ubi positus erat dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius q̄a surrexit:⁊ ecce precedet uos in galileam. Ibi eū uidebitis: ecce p̄dixi uobis. Et exierūt cito de monumēto cū timore ⁊ gaudio magno: currentes nunciare discipulis ei. Et ecce ihesus occurrit illis dicens. Aue. Ille aūt accesserunt ⁊ tenuerūt pedes eius:⁊ adorauerūt eum. Tunc ait illis ihesus. Nolite timere·ite nunciate fratribus meis ut eant in galileam: ibi me uidebūt. Que cum abissent: ecce quidā de custodibus uenerūt ī ciuitatē

et nunciauerũt principibus sacerdotũ omnia que facta fuerãt. Et cõgregati cum senioribus consilio accepto· pecuniã copiosam dederũt militibꝫ dicẽtes. Dicite quia discipuli eius nocte venerunt: et furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditũ fuerit a preside: nos suadebimꝰ ei ⁊ securos vos faciemus. At illi accepta pecunia· fecerunt sicut erant edocti. Et diuulgatũ ẽ verbũ istud apud iudeos· usqꝫ in hodiernũ diem. Vndecim aũt discipuli abierũt in galileam: in montem ubi cõstituerat illis ihesus. Et videntes eum adorauerũt: quidã autẽ dubitauerunt. Et accedens ihesus· locutus ẽ eis dicens. Data est michi omnis potestas· in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris et filij et spiritus sancti: docentes eos seruare omnia quecunqꝫ mandaui vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus· usqꝫ ad consũmationem seculi. Expl' euãgeliũ scdm matheũ Incipit prologus in sanctũ marcum·

MArcus euangelista dei electus· et petri in baptismate filiꝰ· atqꝫ in diuino sermone discipulus· sacerdotiũ in israhel agens· secundũ carnem leuita ad fidem cristi cõuersus· euangeliũ in ytalia scripsit: ostendens in eo quid et generi suo deberet ⁊ cristo. Nam initiũ principij in voce ꝓphetice exclamationis instituẽs ordinem leuitice electionis ostendit: ut ꝑdicans predestinatũ iohannem filium zacharie in voce ãgeli ãnunciantis emissum: nõ solũ verbũ carnem factum sed et corpus dominũ in omnia per verbũ diuine vocis animatum· in initio euangelice predicationis ostenderet: ut quis hec legens sciret cui inicium carnis in domino: et ihesu aduenientis habitaculum caro deberet agnoscere: atqꝫ in se verbũ vocis qđ in cõsonãtibꝫ ꝑdiderat inueniret. Denicꝫ ⁊ ꝓfecti euangelij opꝰ intrãs ⁊ a baptismo domini ꝑdicare deũ inchoãs nõ laborauit natiuitatem carnis quã in prioribus viderat dicere: sed totius exprimens positionem deserti numerum ieunij temptationẽ dyaboli· cõgregationẽ bestiarꝫ· ⁊ ministeriũ ꝓtulit ãgelorũ: ut instituens nos ad intelligendum singula· i breui cõpingens· nec auctoritatẽ facte rei deneret· et ꝓficiẽdi operis plenitudinẽ nõ negaret. Denicꝫ amputasse sibi post fidẽ pollicẽ dicit. ut sacerdotio reprobus haberetur: sed tãtum cõsentiens fidei ꝑdestinata potuit electio: ut nec sic in opere verbi perderet qđ prius meruerat in genere. Ista alleꝝandrie episcopus fuit. Cuius per singula opus fuit scire et euangelij in se dicta disponere: ⁊ disciplinã legis i se agnoscere: et diuinam in carne dñi intelligere naturam. Que in nos primum requiri· dehinc inquisita volumus agnosci habentes mercedẽ exhortationis: quoniã qui plãtat et ꝙ rigat unũ sunt: qui aũt incrementũ prestat deus est. Explicit prologus Incipit euangeliũ scdm marcum· ⁊·

Initiũ euangelij ihesu cristi filij dei: sicut scriptum est in ysaia ꝓpheta. Ecce mitto angelũ meũ ante faciem tuam: qui preparabit viã tuã ante te. Vox clamãtis in deserto. Parate viã dñi: rectas facite semitas eius. Fuit in deserto iohannes baptizans et ꝑdicans baptismũ penitentie: in remissionem peccatorꝫ. Et egrediebatur ad eũ omnis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

iudee regio et iherosolimite vniuersi et baptizantur ab illo in iordanis flumine confitentes peccata sua. Et erat iohannes vestitus pilis camelorum et zona pellicea circa lumbos eius: et locustas et mel siluestre edebat: et pdicabat dicens. Venit fortior me post me: cui9 nō sum dign9 pcumbēs soluere corrigiā calciamētoz ei9. Ego baptizaui vos aqua: ille vero baptizabit vos spiritu sancto. Et factum est in diebus illis: venit ihesus a nazareth galilee z baptizatus est a iohāne in iordane. Et statim ascendens de aqua: vidit celos apertos: et spiritū sanctum tanq̄z columbā descendentem z manentem in ipo. Et vox facta est de celis. Tu es filius meus dilectus: in te complacui. Et statim spiritus expulit eum in desertū. Et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et temptabat a sathana. Erat q̄z cum bestijs: z angeli ministrabant ei. Postq̄z autē traditus est iohannes: venit ihesus in galileā pdicans euangelium regni dei z dicens. Quoniam implet̄um ē tempus: et appropinquauit regnū dei. Penitemini: et credite euangelio. Et pteriens secus mare galilee: vidit simonē z andreā fratrem ei9 mittentes retia in mare. Erāt em̄ piscatores. Et dixit eis ihesus. Venite post me: z faciam vos fieri piscatores hominū. Et ptinus relictis retibus secuti sunt eum. Et pgressus inde pusillum vidit iacobū zebedei et iohannē fratrem eius et ipsos componentes retia in naui: z statim vocauit illos. Et relicto patre suo zebedeo in naui cum mercennarijs: secuti sunt eum. Et ingrediuntur capharnaū: et statim sabbatis ingressus in synagogā docebat eos. Et stupebāt sup doctrina ei9. Erat enim docens eos quasi potestatem habens: et non sicut scribe. Et erat i synagoga eoz homo in spiritu immūdo: et exclamauit dicens. Quid nobis et tibi ihesu nazarene? Venisti perdere nos. Scio qui sis: sanctus dei. Et conminatus est ei ihesus dicens. Obmutesce: et exi de homine. Et discerpens eum spiritus immūdus: z exclamans voce magna: exijt ab eo. Et mirati sūt omnes: ita ut cōquirerēt inter se dicentes. Quid nam est hoc? Que nā doctrina hec noua? Quia i potestate spiritibus immūdis imperat: z obediūt ei. Et pcessit rumor ei9 statim i omnē regionē galilee. Et ptinus egredientes de synagoga: venerūt in domū simonis z andree cum iacobo et iohanne. Decumbebat autem socrus simonis febricitās: et statim dicūt ei de illa. Et accedens eleuauit eam apphensa manu eius: et cōtinuo dimisit eā febris: et ministrabat eis. Vespere autem facto cum occidisset sol afferebāt ad eū omnes male habentes: et demonia habentes: z erat omnis ciuitas cōgregata ad ianuā. Et curauit multos qui vexabāt̄ variis languoribus: et demonia multa eiciebat: et non sinebat ea loqui quonia sciebant eū. Et diluculo valde surgens egressus abijt in desertū locum: ibiq̄z orabat. Et prosecutus est eum simon: et qui cum illo erant. Et cum inuenissent eū dixerunt ei: quia omnes quer̄ te. Et ait illis. Eamus in pximos vicos z ciuitates: ut z ibi pdicem. Ad hoc enim veni. Et erat pdicans in synagogis eoz z in omni galilea: et demonia eiciens. Et venit ad eum leprosus deprecans eū: et genu flexo dixit. Si vis potes me

208

mundare. Ihesus aũt miserus eius
extendit manũ suã: et tangens eũ ait
illi. Volo. Mundare. Et cum dixisset
statim discessit ab eo lepra: et mũdatus
est. Et cõminatus est ei statimq; eiecit
illũ: et dicit ei. Vide nemini dixeris: sed
vade ostende te principi sacerdotũ: et
offer pro emundatione tua. q̃ precepit
moyses i testimoniũ illis. Et egressus
cepit p̃dicare et diffamare sermonem:
ita ut iam non posset manifeste intro-
ire in ciuitatẽ sed foris in desertis locis
esse: et cõueniebãt ad eũ undiq;. ¶

Et iterq; intrauit capharnaũ post
dies: et auditũ est q̃ in domo
esset et conuenerũt multi ita ut non ca-
peret neq; ad ianuã: et loquebatur eis
verbũ. Et venerũt ad eum ferentes pa-
raliticũ: qui a q̃tuor portabatur. Et cũ
non possent offerre eum illi pre turba
nudauerũt tectum ubi erat: et patefa-
cientes submiserũt grabatũ in quo pa-
raliticus iacebat. Cum aũt vidisset ihe-
sus fidem illoq;: ait paralitico. Fili di-
mittunt tibi peccata tua. Erãt autem
illic quidã de scribis sedentes: et cogi-
tantes in cordibus suis. Quid hic sic
loquitur? Blasphemat. Quis potest
dimittere peccata: nisi solus deus? Quo
statim cognito ihesus spiritu suo q̃a
sic cogitarent intra se: dicit illis. Quid
ista cogitatis i cordibz vestris? Quid
est facilius dicere paralitico dimittun-
tur tibi peccata: an dicere surge tolle
grabatũ tuũ et ambula? Ut aũt scia-
tis quia filius hominis habet potesta-
tem in terra dimittendi peccata: ait pa-
ralitico. Tibi dico surge: tolle grabatũ
tuũ: et vade in domũ tuã. Et statim
surrexit ille: et sublato grabato abiit in-
de coram hominibus ita ut mirarent̃
omnes et honorificarent deũ dicentes:
quia nunq̃ sic vidimus. Et egressus
est rursus ad mare: omnisq; turba ve-
niebat ad eum: et docebat eos. Et cum
p̃tereret vidit leui alphei sedentem ad
theloneum: et ait illi. Sequere me. Et
surgens secutus est eum. Et factum est
cum accumberet in domo illiꝰ: multi
publicani et peccatores simul discum-
bebãt cum ihesu et discipulis eiꝰ. Erãt
enim multi qui et sequebantur eũ. Et
scribe et pharisei videntes quia man-
ducaret cũ publicanis et peccatoribz:
dixerunt discipulis eius. Quare cum
publicanis et peccatoribz manducat
et bibit magister vester? Hoc audito
ihesus ait illis. Non necesse habẽt sa-
ni medico: sed qui male habent. Non
enim veni vocare iustos: sed peccatores.
Et erãt discipuli iohãnis et pharisei ie-
iunantes: et veniunt et dicũt illi. Qua-
re discipuli iohannis et pharisеoq; ieiu-
nant: tui aũt discipli nõ ieiunãt? Et
ait illis ihesus. Numq̃d possũt filii nu-
ptiaq; q̃diu sponsus est cũ illis ieiuna-
re? Quãto tempore habent secũ spon-
sum non possunt ieiunare. Venient
autem dies cum auferetur ab eis spon-
sus: et tunc ieiunabũt in illis diebus.
Nemo assumentũ panni rudis assuit
vestimẽto veteri. Alioquin aufert sup-
plementũ nouũ a veteri: et maior scissu-
ra fit. Et nemo mittit vinũ nouũ in
utres veteres: alioquin dirumpet vi-
num utres: et vinũ effundetur: et utres
peribũt. Sed vinũ nouũ in utres no-
uos mitti debet. Et factũ ẽ iterq; cũ sab-
batis ãbularet p sata: et discipuli eius
ceperũt pregredi et vellere spicas. Pha-
risei aũt dicebãt ei. Ecce quid faciunt
discipuli tui sabbatis: qd̃ nõ licet. Et
ait illis. Nunq̃ legistis qd̃ fecerit da-
uid quãdo necessitatẽ habuit et esurijt

ipse ⁊ qui cū eo erāt: quomō introiuit
i domū dei sub abiathar principe sa-
cerdotū et panes ꝓpositionis māducauit qs nō licebat māducare nisi solis
sacerdotibz et dedit eis et q cū eo erāt:
Et dicebat eis. Sabbatū ꝓpter hominē
factū ē: et nō homo ꝓpter sabbatū. Itaq; dns ē filius hois etiā sabbati. iij

Et introiuit iterū in synagogam:
et erat ibi homo habens manū
aridā. Et obseruabāt eū si sabbatis
curaret: ut accusarēt illū. Et ait homini habenti manū aridā. Surge in medium. Et dicit eis. Licet sabbatis bene
facere an male: animā saluam facere
an ꝑdere? At illi tacebāt. Et circūspiciens illos cum ira: contristatus super
cecitatem cordis eoꝝ dicit homini. Extende manū tuā. Et extendit: et restituta est manus illi. Exeuntes autē pharisei statim cum herodianis consiliū
faciebāt aduersus eum: quomō eum
ꝑderent. Ihesus aūt cum discipulis
suis secessit ad mare: et multa turba
a galilea et iudea secuta est eum: ⁊ ab
ihierosolimis ⁊ ab ydumea ⁊ trās iordanen et qui circa tyrum et sydonem
multitudo magna audientes que faciebat venerūt ad eum. Et dixit ihesus
discipulis suis: ut in nauicula sibi deseruirent ꝓpter turbā ne comprimerent
eum. Multos enim sanabat: ita ut irruerent in eum ut illū tangerent quotquot habebāt plagas. Et spiritus immundi cum illū videbant ꝓcidebant
ei: et clamabāt dicentes. Tu es filius
dei. Et vehementer cōminabat eis: ne
manifestarent illum. Et ascendens in
mōtē uocauit ad se quos uoluit ipe:
et uenerūt ad eum. Et fecit ut essent duodecim cum illo: ⁊ ut mitteret eos predicare. Et dedit illis potestatē curādi
infirmitates: et eiciendi demonia. Et
imposuit simoni nomen petrus. Et
iacobū zebedei et iohānem fratrem iacobi: ⁊ imposuit eis nomina boanerges qd est filius tonitrui. Et andreā
et philippū ⁊ bartholomeū ⁊ matheū:
et thomam et iacobū alphei ⁊ thadeū
et simonē chananeū: ⁊ iudam scarioth
qui tradidit illū. Et ueniūt ad domū.
Et cōuenit iterū turba: ita ut non possent neq; panem māducare. Et cū audissent sui: exierūt tenere eum. Dicebāt
enim: quoniā in furorem uersus ē. Et
scribe qui ab ihierosolimis descenderāt
dicebāt quoniā beelzebub habet: et qā
i principe demoniorū eicit demonia. Et
conuocatis eis: in parabolis dicebat
illis. Quomō potest sathanas sathanam eicere? Et si regnū in se diuidat:
non potest regnū illud stare. Et si domus sup semetipsam dispertiatur: nō
potest domus illa stare. Et si sathanas cōsurrexerit in semetipm dispti?
est: ⁊ non poterit stare sed finem habet.
Nemo potest uasa fortis ingressus in
domū diripere nisi prius fortem alliget: et tunc domū eius diripiet. Amē
dico uobis: quoniā omnia dimittentur filijs hominū peccata et blasphemie quibus blasphemauerūt. Qui autem blasphemauerit in spiritū sanctū
non habebit remissionē in eternū: sed
reus erit eterni delicti: qm dicebāt spiritum immundum habet. Et ueniūt mater ei⁹ et fratres: et foris stātes miserūt
ad eū uocantes eū. Et sedebat circa eū
turba: et dicunt ei. Ecce mater tua ⁊ fratres tui foris querūt te. Et respondens
eis ait. Que est mater mea et fratres
mei? Et circūspiciēs eos qui i circuitu
ei⁹ sedebant ait. Ecce mater mea et fres
mei. Qui enī fecerit uoluntatē dei: hic

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

frater meꝰ ⁊ soror mea ⁊ mater ē. iiij.
Et ītērū cepit docere ad mare: et congregata est ad eū turba multa ita ut in nauim ascendens sederet in mari: ⁊ omnis turba circa mare super terrā erant: et docebat eos in parabolis multa: ⁊ dicebat illis in doctrina sua. Audite. Ecce exijt seminās ad seminādum. Et dum seminat: aliud cecidit circa viam ⁊ venerunt volucres celi et comederūt illud. Aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terrā multam: ⁊ statim exortū est quoniā nō habebat altitudinem terre: ⁊ quādo exortus ē sol exestuauit et eo qꝺ nō habebat radicē exaruit. Et aliud cecidit in spinas: et ascenderunt spine et suffocauerunt illud: ⁊ fructū nō dedit. Et aliud cecidit in terrā bonā et dabat fructum ascendentem ⁊ crescentem: et afferebat unum triginta ⁊ unum sexaginta: et unū centū. Et dicebat. Qui habet aures audiendi audiat. Et cū esset singularis: interrogauerūt eū hij q̄ cū eo erant duodecī parabolā. Et dicebat eis. Vobis datū est nosse misterium regni dei: illis aūt qui foris sunt in parabolis omnia fiunt. ut videntes videant et non videant. ⁊ audientes audiāt ⁊ nō intelligāt: ne quādo cōuertantur ⁊ dimittant eis peccata. Et ait illis. Nescitis parabolā hanc: Et quomō oēs parabolas cognoscetis: Qui seminat. verbū seminat. Hij aūt sunt qui circa viā ubi seminatur verbū: et cū audierint cōfestim venit sathanas et aufert qđ seminatū est i corde eoꝝ. Et hij sunt similiter qui supra petrā seminātur: q̄ cum audierit verbū statim cū gaudio accipiūt illud et non habent radicem in se sed temporales sunt: deinde orta tribulatione ⁊ psecutione ꝓpter verbū cōfestim scandalizant. Et alij sunt q̄ in spinis seminātur. Hij sunt q̄ verbū audiūt: et erumne seculi ⁊ deceptio diuitiaꝝ et circa reliqua cōcupiscētie intro euntes suffocāt verbū: ⁊ sine fructu efficitur. Et hij sunt qui sup terrā bonā seminati sunt: qui audiūt verbū ⁊ suscipiūt: ⁊ fructificāt unū triginta unum sexaginta ⁊ unū centū. Et dicebat illis. Nūquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto: Nōne ut super candelabrū ponatur: Non est enī aliquid absconditū qđ non manifestet: nec factū est occultū qđ non veniat in palā. Si quis habet aures audiendi audiat. Et dicebat illis. Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. Qui enī habet dabitur illi: et qui non habet: etiā qđ habet auferetur ab eo. Et dicebat. Sic est regnum dei: quēadmodū si homo iaceat semetipsē in terrā ⁊ dormiat: et exsurgat nocte ⁊ die et semen germinet ⁊ increscat dum nescit ille. Ultro enim terra fructificat: primū herbā deinde spicā: deinde plenū frumentū in spica. Et cum se ꝓduxerit fructꝰ statim mittit falcem: quoniā adest messis. Et dicebat. Cui assimilabimus regnū dei: aut cui parabole cōparabimꝰ illud: Sicut granū synapis qđ cū seminatū fuerit in terra minus est omnibus seminibz que sunt in terra: et cum natū fuerit ascendit in arborē. et fit maius omnibz oleribus: et facit ramos magnos ita ut possint sub umbra eius aues celi habitare. Et talibz multis parabolis loquebatur eis verbū ꝓut poterāt audire: sine parabola aūt nō loquebatur eis. Seorsum aūt discipulis disserebat omnia. Et ait illis in illa die cum sero esset factū. Transeamus

cōtra. Et dimittentes turbā assumūt eum ita ut erat in naui: et alie naues erant cum illo. Et facta est ꝓcella magna uenti: et fluct⁹ mittebat i nauim: ita ut impleretur nauis. Et erat ipse in puppi super ceruical dormiens: et excitant eum et dicūt illi. Magister: nō ad te ptinet quia perimus? Et exsurgens cōminatus est uento: z dixit mari. Tace: obmutesce. Et cessauit uentus: et facta est tranquillitas magna. Et ait illis. Quid timidi estis? Necdū habetis fidē. Et timuerūt timore magno: et dicebāt ad alterutrū. Quis putas est iste: qa uent⁹ et mare obediūt ei. v.

Et uenerūt trans fretū maris i regionē gerasenor. Et exeunti ei de naui statī occurrit de monumētis hō in spīritu immūdo: qui domicliū habebat in monumentis. Et neq; cathenis iam quisq; poterat eum ligare: quoniā sepe compedibus z cathenis uinctus: dirupisset cathenas z cōpedes cōminuisset: et nemo poterat eū domare. Et semp die ac nocte in monumentis et in montibz erat clamās: et concidens se lapidibus. Videns aūt ihesum a longe cucurrit z adorauit eum: et clamans uoce magna dixit. Quid michi et tibi ihesu fili dei altissimi? Adiuro te p deū ne me torqueas. Dicebat enim illi. Exi spīritus immūde ab hōmine isto. Et interrogabat eū. Quod tibi nomē est? Et dicit ei. Legio michi nomē est: quia multi sum⁹. Et deprecabatur eum multū: ne se expelleret extra regionē. Erat aūt ibi circa montē grex porcor̄ magnus pascens in agris: et deprecabant̄ eum spīritus dicētes. Mitte nos i porcos: ut i eos introeam⁹. Et concessit eis statī ihesus. Et exeūtes spīrit⁹ immūdi introierūt i porcos: z magno impetu grex precipitatus est in mari ad duo milia: et suffocati sunt in mari. Qui aūt pascebāt eos fugerūt: et nunciauerūt in ciuitatem z in agros. Et exierūt uidere quid esset factū: z uenerunt ad ihesum: et uident illū qui a demonio uexabatur sedentem uestitum et sane mentis: et timuerūt. Et narrauerūt illis qui uiderāt qualiter factum esset ei qui demoniū habuerat: z de porcis. Et rogare ceperūt eum: ut discederet de finibus eor̄. Cumq; ascenderet nauim: cepit illū deprecari qui a demonio uexatus fuerat ut esset cum illo et non admisit eum: sed ait illi. Vade in domū tuam ad tuos: z ānuncia illis quāta tibi dñs fecerit: et misertus sit tui. Et abiit z cepit prdicare in decapoli quāta sibi fecisset ihesus: z omnes mirabātur. Et cum ascendisset ihesus in nauim rursum trans fretū conuenit turba multa ad eum: z erat circa mare. Et uenit quidā de archisinagogis nomine iayrus: z uidens eum prostrauit ad pedes eius: z deprecabatur eū multū dicens. quoniā filia mea in extremis ē. Veni impone manū tuā sup eam: ut salua sit z uiuat. Et abiit cū illo: et sequebatur eum turba multa: z cōprimebant eū. Et mulier q erat in profluuio sanguinis annis duodecim z fuerat multa passa a cōpluribus medicis: et erogauerat omnia sua. nec quicq; profecerat: sed magis deterius habebat. Cum audisset de ihesu uenit in turba retro: z tetigit uestimentū ei⁹. Dicebat enim: quia si uel uestimentū eius tetigero salua ero. Et confestim siccatus ē fons sanguinis ei⁹: et sensit corpore quia sanata esset a plaga. Et statī ihesus in semetipso cognoscens uirtutē que exierat de illo: cōuersus ad turbā

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ebat. Quis tetigit vestimenta mea: Et dicebant ei discipuli sui. Vides turbam comprimentem te: et dicis quis me tetigit: Et circūspiciebat videre eā que hoc fecerat. Mulier vero timens et tremēs sciens qđ factū esset in se: venit et prostrauit ante eum et dixit ei omnem veritatem. Ille aūt dixit ei. Filia fides tua te saluā fecit: vade in pace: et esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquēte veniūt nūcij ad archisynagogū dicentes: qā filia tua mortua ē. Quid ultra vexas magistrū: Jhesus aūt audito verbo qđ dicebatur: ait archisynagogo. Noli timere: tantūmodo crede. Et non admisit quenq̄ se sequi: nisi petrum et iacobū et iohannem fratrem iacobi. Et veniūt in domū archisynagogi. Et vidit tumultū et flentes et eiulantes multum: et ingressus ait illis. Quid turbamini et ploratis: Puella nō ē mortua sed dormit. Et irridebāt eum. Ipe vero eiectis omnibz assumit patrē et matrem puelle: et qui secū erāt: et ingreditur ubi puella erat iacens: et tenens manū puelle ait illi. Thabitha cumi: qđ est interpretatū: puella tibi dico surge. Et cōfestim surrexit puella: et ābulabat. Erat aūt ānoꝝ duodeci. Et obstupuerūt stupore magno. Et pcepit illis vehementer: ut nemo id sciret: et dixit dare illi manducare. vi

Et egressus inde abiit in patriā suā: et sequuntur eum discipuli sui. Et facto sabbato cepit in synagoga docere: et multi audientes: admirabant in doctrina eius dicentes. Unde huic hec omnia: Et que est sapientia q̄ data est illi: et virtutes tales q̄ per manus eius efficiūtur: Nōne hic est faber filius marie: frater iacobi et ioseph et iude et simonis: Nōne et sorores eius hic nobiscū sunt: Et scandalizabātur in illo. Et dicebat illis ihesus: qā nō est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua et in cognatione sua. Et nō poterat ibi virtutem ullā facere nisi paucos infirmos impositis manibz curauit: et mirabatur propter incredulitatem eoꝝ: et circuibat castella in circuitu docens. Et vocauit duodecim: et cepit eos mittere binos: et dabat illis potestatem spirituū immūdoꝝ. Et pcepit eis ne quid tollerent in via nisi virgā tantum: nō peram nō panem neq̄ in zona es sed calciatos sandaliis: et ne induerentur duabz tunicis. Et dicebat eis. Quocunq̄ introieritis in domū illā manete donec exeatis inde: et quicunq̄ nō receperint vos nec audierint vos: exeuntes inde excutite puluerē de pedibus vestris in testimoniū illis. Et exeuntes pdicabāt ut penitentiā ageret: et demonia multa eiciebāt: et ungebāt oleo multos egros et sanabant. Et audiuit rex herodes: manifestū enī factū ē nomē eius: et dicebat. Quia iohānes baptista resurrexit a mortuis: et propterea virtutes operantur in illo. Alij aūt dicebāt quia helias est: alij vero dicebant quia pphēta est quasi unꝰ ex prophetis. Quo audito herodes ait. Quē ego decollaui iohannē hic a mortuis resurrexit. Ipse enim herodes misit ac tenuit iohānem et vinxit eum in carcere propter herodiadē uxorē philippi fratris sui: quia duxerat eam. Dicebat enī iohānes herodi. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autem insidiabat illi: et volebat occidere eum nec poterat. Herodes aūt metuebat iohannē sciens eum virū iustū et sanctū et custodiebat eū: et audito eo multa faciebat: et libenter eū audiebat. Et cum

dies oportun⁹ accidisset: herodes natalis sui cenā fecit prīcipibz ⁊ tribunis et primis galilee. Cunqz introisset filia ipsi⁹ herodiadis. ⁊ saltasset ⁊ placuisset herodi simulqz recumbentibz: rex ait puelle. Pete a me qd vis: et dabo tibi. Et iurauit illi: quia quicquid petieris dabo tibi: licet dimidium regni mei. Que cum exisset: dixit matri sue. Quid petā? At illa dixit. Caput iohānis baptiste. Cunqz introisset statim cum festinatione ad regem: petiuit dicens. Volo: ut protinus des michi in disco caput iohānis baptiste. Et contristatus est rex. Propter iusurandū et proter simul discūbentes noluit eam contristare: sed misso speculatore precepit afferri caput eius in disco: et decollauit eum in carcere. Et attulit caput eiꝰ ī disco: ⁊ dedit illud puelle: ⁊ puella dedit matri sue. Quo audito discipli eius venerūt et tulerūt corpus eius: et posuerūt illud in monumento. Et conuenientes apostoli ad ihesum: renūciauerūt ei omnia que egerant et docuerant. Et ait illis. Venite seorsum ī desertū locū: et requiescite pusillū. Erant enim qui veniebāt ⁊ rediebant multi: et nec spaciū māducādi habebāt. Et ascendentes in nauim abierūt in desertum locū seorsum. Et viderūt eos abeuntes: et cognouerūt multi: et pedestres de omnibz ciuitatibus cucurrerunt illuc ⁊ puenerūt eos. Et exiens vidit turbam multā ihesus: ⁊ misertus est sup eos quia erant sicut oues nō habētes pastorem: et cepit illos docere multa. Et cū iam hora multa fieret: accesserūt discipuli eius dicentes. Desertus loc⁹ est hic: et iam hora pteriit. Dimitte illos: ut euntes in pximas villas et vicos emant sibi cibos quos māducēt. Et respōdēs ait illis. Date illis manducare. Et dixerūt ei. Euntes emam⁹ ducentis denariis panes: et dabimus illis manducare. Et dicit eis. Quot panes habetis? Ite ⁊ videte. Et cum cognouissent dicūt. Quinqz. Et duos pisces. Et pcepit illis ut accūbere facerent omnes secōm cōtubernia sup viride fenū. Et discumbuerūt in partes: per centenos et quīquagenos. Et acceptis quinqz panibz et duobus piscibus: intuens in celū benedixit et fregit panes ⁊ dedit discipulis suis ut ponerent ante eos: ⁊ duos pisces diuisit omnibus. Et mādducauerūt omnes: et saturati sunt. Et sustulerūt reliquias fragmentoꝝ duodecim cophinos plenos: ⁊ de piscibus. Erant autē qui māducauerunt quinqz milia virorū. Et statim coegit discipulos suos ascendere nauim ut pcederent eum trās fretum ad bethsaydam: dum ipe dimitteret pplm. Et cum dimisisset eos: abiit ī montē orare. Et cum sero esset erat nauis in medio mari: et ipse solus in terra. Et videns eos laborātes in remigando. erat enim ventus contrari⁹ eis: ⁊ circa quartam vigiliā nocte venit ad eos ambulās supra mare: et volebat preterire eos. At illi ut viderunt eum ambulātem supra mare putauerunt fantasma esse: et exclamauerūt. Omnes enim viderūt eum: ⁊ cōturbati sunt. Et statim locutus est cum eis: et dixit eis. Cōfidite. Ego sum: nolite timere. Et ascendit ad illos in nauim: ⁊ cessauit ventus. Et plus magis intra se stupebant. Non enim intellexerūt de panibus. Erat enim cor eoꝝ obcecatum. Et cum transfretassent venerūt in terram genesareth: ⁊ applicuerūt. Cūqz egressi essent de naui continuo cognouerunt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eum: ⁊ pcurrentes uniuersā regionē illam ceperāt ī grabatis eos qui se male habebāt circūferre ubi audiebāt eū esse. Et quocūq; introibat in uicos uel in uillas aut ciuitates: in plateis ponebāt infirmos. ⁊ deprecabant eum ut uel fimbriā uestimenti eius tangerēt: et quicūq; tangebāt eū salui fiebāt. mj.

Et cōueniunt ad eum pharisei et quidā de scribis: uenientes ab ierosolimis. Et cū uidissent quosdā ex discipulis eius cōmunibz manibz id est non lotis manducare panes: uituperauerūt. Pharisei enim ⁊ oēs iudei nisi crebro lauerint manus non mādurant tenentes traditionē seniorum: et a foro nisi baptizentē nō comedunt: et alia multa sunt que tradita sunt illis seruare. baptismata calicū et urceoz et eramentoz ⁊ lectorum. Et interrogabant eum pharisei et scribe. Quare discipuli tui nō ābulant iuxta traditionem seniorz: sed cōmunibus manibus manducant panē? At ille respondēs dixit eis. Bene pphetauit ysaias de uobis ypocritis: sicut scriptū est. Populus hic labiis me honorat: cor aūt eoz longe est a me. Inuanum autē me colunt docentes doctrinas et pcepta hominū. Relinquentes enim mandatū dei tenetis traditiones hominū: baptismata urceoz et calicū et similia hiis facitis multa. Et dicebat. Bene irritū fecistis pcepti dei: ut traditionem uestrā seruetis. Moyses enī dixit. Honora patrem tuū et matrē tuā: et qui maledixerit patri uel matri morte moriat. Vos aūt dicitis. Si dixerit homo patri aut matri corban qđ est donū qđcunq; ex me tibi pfuerit: et ultra nō dimittitis eū quicq; facere patri suo aut matri: rescindentes uerbū dei per traditionē uestrā quā tradidistis. Et multa talia huiꝰ facitis. Et aduocans iterū turbā dicebat illis. Audite me omnes ⁊ intelligite. Nichil ē extra hominē introiens in eum qđ possit eum coinquinare: sed que de homine procedūt illa sunt q cōmunicāt hominem. Si quis habet aures audiendi audiat. Et cum introisset in domū a turba: interrogabāt eum discipuli eiꝰ parabolā. Et ait illis. Sic et uos imprudentes estis? Non intelligitis qa omne extrinsecus introiens in hominē non potest eum cōmunicare quia nō intrat in cor eius: sed in uentrē uadit et ī secessum exit purgās oēs escas? Dicebat aūt: quoniā illa que de homine exeunt illa cōmunicant hominem. Abintus enim de corde hominū male cogitationes procedūt: adulteria. fornicationes. homicidia. furta. auaricie. nequicie. dolꝰ. impudicicie. oculꝰ malus: blasphemia. superbia. stulticia. Omnia hec mala abintus procedūt: et cōmunicāt hominē. Et inde surgens abiit ī fines tyri ⁊ sydonis: et ingressus domū neminē uoluit scire: ⁊ non potuit latere. Mulier enim statim ut audiuit de eo cuiꝰ filia habebat spiritū immundū intrauit: et procidit ad pedes eius. Erat enī mulier gentilis: syrophenissa genere. Et rogabat eum ut demoniū eiceret de filia eius. Qui dixit illi. Sine prius saturari filios. Non est enim bonū sumere panē filioz: et mittere canibus. At illa respondit: et dixit illi. Vtiq; dne. Nā ⁊ catelli comedunt sub mensa de micis pueorū. Et ait illi. Propter hunc sermonē uade: exijt demonium de filia tua. Et cum abisset domum inuenit puellā iacentem supra lectum: et demonium exijsse.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et iterū exiens de finibus tyri venit per
sydonem ad mare galilee inter medi-
os fines decapoleos. Et adducunt ei
surdum et mutū. Et deprecabantur eū
ut imponat illi manū. Et apphendēs
eū de turba seorsū misit digitos suos
i auriculas ei9: z expuēs tetigit linguā
eius: et suspiciens in celū ingemuit· et
ait illi. Effeta: qđ ē adaperire. Et sta-
tim aperte sunt aures eius: et solutū
est vinculū lingue eius: et loquebatur
recte. Et precepit illis ne cui dicerent.
Quāto aūt eis pcipiebat tāto magis
plus pdicabāt: et eo amplius āmirabā-
tur· dicētes. Bene oīa fecit: et surdos
fecit audire: et mutos loqui. viij

In diebus illis iterū cū turba multa esset
nec haberent qđ māducarent: cōuocā-
tis discipulis ait illis. Misereor super
turbā: quia ecce iam triduo sustinent
me nec habēt qđ māducēt: et si dimise-
ro eos ieiunos in domū suā deficient
in via. Quidā enim ex eis delonge ve-
nerūt. Et respondērūt ei discipuli sui.
Vnde illos poterit quis hic saturare
panibz i solitudine? Et interrogauit
eos. Quot panes habetis? Qui dixe-
runt. Septem. Et pcepit turbe discum-
bere sup terrā. Et accipiens septem pa-
nes gratias agens fregit: et dabat dis-
cipulis suis ut apponerent: z apposue-
runt turbe. Et habebāt piscīculos pau-
cos: z ipos benedixit: et iussit apponi.
Et māducauerunt et saturati sunt: et
sustulerūt qđ superauerat de fragmen-
tis septem sportas. Erant autem qui
manducauerāt ꝫsi quatuor milia· et
dimisit eos. Et statim ascendens na-
uim cū discīpulis suis: venit in partes
dalmanutha. Et exierunt pharisei et
ceperūt cōquirere cū eo: querentes ab il-
lo signum de celo: temptantes eum.

Et ingemiscēs spiritu ait. Quid gene-
ratio ista signū querit? Amē dico vo-
bis: si dabitur generationi isti signū.
Et dimittens eos ascendit iterū nauī:
et abiit trans fretū. Et obliti sunt pa-
nem sumere: et nisi unū panē non ha-
bebāt secū i nauī. Et pcipiebat eis dicēs.
Videte et cauete a fermento pharisea-
rum: et fermento herodis. Et cogita-
bant ad alterutrū dicentes: quia panes
non habem9. Quo cognito: ait illis
ihesus. Quid cogitatis quia panes
non habetis? Nondum cognoscitis
nec intelligitis? Adhuc cecatū habe-
tis cor vestrū. Oculos habentes nō vi-
detis: et aures habētes non auditis.
Nec recordamini quādo quinq panes
fregi i quinq milia: et qt cophinos fra-
gmentoz plenos sustulistis? Dicunt
ei. Duodecim. Quādo et septem panes
in quatuor milia: qt sportas fragmē-
toz tulistis? Et dicunt ei. Septem. Et
dicebat eis. Quomodo nondū intelli-
gitis? Et veniūt bethsayda: z adducūt
ei cecū: z rogabāt eum ut illū tangeret.
Et apprehensa manu cci eduxit eum
extra vicū: et expuens in oculos eius
impositis manibz suis: interrogauit
eum si quid videret. Et aspiciens ait.
Video homines velut arbores ābu-
lantes. Deinde iterū imposuit manus
sup oculos ei9 et cepit videre: et restitu-
tus est: ita ut clare videret omnia. Et
misit illū i domū suā dicens. Vade in
domū tuā: et si i vicū introieris nemini
dixeris. Et ingressus ē ihesus z discipli
ei9 castella cesaree philippi: et i via in-
terrogabat discipulos suos dicens eis.
Quem me dicūt esse homines? Qui re-
sponderunt illi dicentes. Johannē ba-
ptistā: alii helyam: alii vero ꝫsi unū de
prophetis. Tunc dicit illis. Vos vero

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quem me esse dicitis? Respondens petrus ait ei. Tu es xristus. Et cōminatꝰ est eis: ne cui dicerent de illo. Et cepit docere eos quoniā oportet filiū hoīs pati multa ⁊ reprobari a senioribus ⁊ a sūmis sacerdotibus et scribis ⁊ occidi: ⁊ post tres dies resurgere. Et palā verbū loquebatur. Et apprehendēs eū petrus: cepit increpare eū. Qui cōversus ⁊ videns discipulos suos: comminatus est petro dicens. Vade retro me sathana: quoniā nō sapis que dei sūt sed que sunt hominum. Et cōvocata turba cum discipulis suis: dixit eis. Si quis vult me sequi deneget semetipm: et tollat crucem suā ⁊ sequatꝫ me. Qui enim voluerit aiam suā salvā facere pdet eam: qui aūt pdiderit animam suā ppter me et euangeliū: salvā faciet eā. Quid enim pdesit homini si lucretur mundū totū: et detrimentū anime sue faciat? Aut quid homo cōmutationis dabit pro anima sua. Qui enim me confusus fuerit et verba mea in generatōne ista adultera ⁊ peccatrice: et filiꝰ hoīs confundetꝫ eū cū venerit in gloria pris sui cū āgelis sāctis. ix.

Et dicebat illis. Amen dico vobis: quia sunt quidā de hic stantibus qui nō gustabūt mortē: donec videāt regnū dei venies in virtute. Et post dies sex assumpsit ihesus petrū ⁊ iacobū et iohannē: et ducit illos in mōtem excelsum solos: ⁊ trāsfiguratꝰ est corā ipis. Et vestimēta eius facta sūt splendētia ⁊ candida nimis velut nix: qualia fullo non potest sup terrā candida facere. Et apparuit illis helyas cum moyse: et erāt loquentes cū ihesu. Et respōdens petrus ait ihesu. Rabbi bonū est nos hic esse: ⁊ faciamus tria tabernacula: tibi unū· ⁊ moysi unū· et helye unū. Non enim sciebat qd diceret. Erant enim timore exterriti. Et facta ē nubes obumbrās eos: et venit vox de nube dicens. Hic est filius meꝰ carissimus: audite illū. Et statim circumspicientes: neminē amplius viderūt nisi ihesum tantū secū. Et descendentibus illis de monte pcepit illis ne cuiquā qd vidissent narrarent: nisi cū filius hominis a mortuis resurrexerit. Et verbum continuerūt apud se: conquirentes quid esset cum a mortuis resurrexerit. Et interrogabāt eū dicentes. Quid ergo dicūt pharisei et scribe qa helyam oporteat venire primum? Qui respondens ait illis. Helyas cū venerit pmo restituet oīa: et quomō scriptum est in filiū hoīs: ut multa patiatur ⁊ contemnatꝫ. Sed dico vobis: qa et helyas venit: et fecerūt illi quecunq; voluerūt sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos suos vidit turbā magnā circa eos: et scribas cōquirentes cū illis. Et confestim oīis ppls videns ihesum stupefactꝰ est et expaverūt: ⁊ accurrētes salutabant eum. Et interrogavit eos. Quid inter vos cōquiritis? Et respondens unus de turba dixit. Magister attuli filiū meū ad te habentem spīritum mutū: qui ubicunq; eū apprehenderit allidit illū: ⁊ spumat et stridet dentibs et arescit. Et dixi discipls tuis ut eicerent illū: et non potuerūt. Qui respondens eis dixit. O generatō incredula: qm diu apud vos ero? Qua diu vos patiar? Afferte illū ad me. Et attulerunt eum. Et cū vidisset eū statim spīritus conturbavit illū: et elisus in terram volutabatꝫ spumās. Et interrogavit patrē eius. Quantū temporis ē ex quo ei hoc accidit? At ille ait. Ab infantia. Et frequēter eū in ignē et in

aquā mīsit: ut eū pderet. Sed si quid potes· adiuua nos: miſertus nrī. Ihe-ſus aūt ait illi. Si potes credere oīa possibilia credenti? Et continuo exclamans pater pueri cū lacrimis aiebat. Credo dñe: adiuua incredulitatē meā. Et cū uidisset ihesus cōcurrentem turbam: cōminatus est spiritui immūdo dicens illi. Surde et mute spiritꝰ· ego pcipio tibi exi ab eo: et amplius ne introeas in eum. Et exclamās et multū discerpens eum exiit ab eo: et factus est sicut mortuus: ita ut multi dicerēt qā mortuus est. Ihesus aūt tenēs manū eius eleuauit eum: et surrexit. Et cū introisset in domū: discipuli eius secreto interrogabāt eū. Quare nos nō potuimꝰ eicere eū? Et dixit illis. Hoc genꝰ in nullo potest exire: nisi in oratione et ieiunio. Et inde pfecti pergradiebantur galileā: nec volebat quenq; scire. Docebat aūt discipulos suos: et dicebat illis quoniā filius hominis tradetur in manus hominū· et occident eum: et occisus tercia die resurget. At illi ignorabāt verbū: z timebāt interrogare eū. Et venerūt capharnaū. Qui cum domi essent interrogabat eos. Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Siquidem in via inter se disputauerāt: quis eorū maior esset. Et residens uocauit duodecim: et ait illis. Si quis vult primus esse: erit omniū nouissimus z omniū minister. Et accipiens puerū statuit eū in medio eorū: quē cū complexus esset ait illis. Quisquis unū ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo me recipit: et quicunq; me susceperit nō me suscipit: sed eū qui me misit. Respondit illi iohānes dicēs. Magister uidimꝰ quēdam in nomine tuo eicientem demonia qui non sequitur nos: et phibuimꝰ eū. Ihesus aūt ait nolite phibere eū. Nemo est enim q̄ faciat virtutem in nomine meo: z possit cito male loqui de me. Qui enim non est aduersum uos: p uobis ē. Quisquis enim potū dederit uobis calicē aque in nomine meo quia christi estis: amē dico uobis non pdet mercedem suam. Et quisquis scādalizauerit unum ex hijs pusillis credentibus in me: bonū est ei magis si circundaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur. Et si scādalizauerit te manꝰ tua: abscide illā. Bonū est tibi debilē introire in vitā· q̄m duas manus habentem. ire in gehennā in ignē inextinguibilē: ubi uermis eorū nō moritur: et ignis nō extinguitur. Et si pes tuus te scandalizat: āputa illū. Bonū est tibi claudum introire in vitā eternā· q̄m duos pedes habentē mitti in gehennā ignē inextinguibilis: ubi uermis eorū non moritur: z ignis nō extinguit. Quod si oculus tuus scādalizat te: eice eum. Bonū est tibi luscū introire in regnū dei· q̄m duos oculos habentem mitti in gehennā ignis: ubi uermis eorū non moritur: et ignis nō extinguit. Oīs enī igne salietur: z oīs victima sale salietur. Bonū ē sal. Nō si sal insullū fuerit ī quo illud cōdietis? Habete in vobis sal: z pacē habete inter uos. x.

Et inde exsurgens uenit in fines iudee ultra iordanen: et cōuenūt iterū turbe ad eū: et sicut cōsueuerat iterum docebat illos. Et accedentes pharisei interrogabāt eū si licet uiro uxorē dimittere: temptantes eū. At ille respōdens dixit eis. Quid uobis pcepit moyses? Qui dixerunt. Moyses pmisit libellū repudij scribere et dimittere. Quibus respōdens ihesus ait. Ad duriciā

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cordis vestri scripsit vobis preceptum istud. Ab initio aũt creature masculũ et feminã fecit eos deus. Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem: et adherebit ad uxorẽ suã: et erũt duo in carne una. Itaq; iam nõ sunt duo: sed una caro. Quod ergo deus coniũxit: homo non separet. Et in domo iterũ discipuli eius de eodẽ interrogauerũt eum. Et ait illis. Quicunq; dimiserit uxorem suã: et aliã duxerit: adulteriũ cõmittit sup eam. Et si uxor dimiserit virũ suũ et alij nupserit: mechatur. Et offerebãt illi paruulos ut tangeret illos: discipuli aũt cõminabantur offerentibus. Quos cũ uideret ihesus: indigne tulit. Et ait illis. Sinite paruulos uenire ad me: et ne phibueritis eos. Taliũ est enim regnũ dei. Amen dico uobis: quisquis nõ receperit regnũ dei uelut paruulus nõ intrabit in illud. Et complexãs eos et imponens manus sup illos: benedicebat eos. Et cum ingressus esset in uia: procurrens quidã genu flexo ante eũ: rogabat eũ dicens. Magister bone: quid faciã ut uitam eternã possideam? Ihesus aũt dixit ei. Quid me dicis bonũ? Nemo bonus: nisi unus deus. Precepta nosti: ne adulteres: ne occidas: ne furteris: ne falsũ testimonium dixeris: ne fraudẽ feceris: honora patrem tuũ et matrẽ. At ille respondẽs ait illi. Magister hec omnia obseruaui a iuuentute mea. Ihesus aũt intuitus eũ: dilexit eũ: et dixit ei. Unũ tibi deest. Vade: quecunq; habes uende et da pauperibus et habebis thesaurũ in celo: et ueni sequere me. Qui cõtristatus in uerbo: abiit merens. Erat enim habens multas possessiones. Et circũspiciẽs ihesus: ait discipulis suis. Quã difficile q̃ pecunias habent in regnũ dei introibũt. Discipuli autem obstupescebãt in uerbis eius. At ihesus rursus respõdens ait illis. Filioli: q̃m difficile est confidentes in pecuniis in regnũ dei introire. Facilius est camelũ per foramẽ acus transire: q̃m diuitem intrare in regnum dei. Qui magis ãmirabant dicẽtes ad semetipsos. Et quis potest saluus fieri? Et intuẽs ihesus illos ait illis. Apud hoĩes impossibile est: sed nõ apud deũ. Omnia enim possibilia sunt apud deũ. Et cepit ei petrus dicere. Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumus te. Respõdens ihesus ait. Amen dico uobis: nemo est q̃ reliquerit domũ aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros p̃ter me et p̃ter euangeliũ qui nõ accipiet centies tantum nũc in tempore hoc: domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cũ p̃secutionibus: et in seculo futuro uitã eternam. Multi aũt erũt p̃mi nouissimi: et nouissimi primi. Erãt aũt in uia ascendentes ihierosolimã: et p̃cedebat illos ihesus. Et stupebãt: et sequentes timebant. Et assumens iterũ duodecim: cepit illis dicere q̃ essent ei uẽtura. Quia ecce ascendimus ihierosolimã: et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus: et damnabunt eum morte. Et tradent eũ gentibus et illudent ei: et conspuent eũ et flagellabunt eũ: et interficient eũ: et tercia die resurget. Et accedunt ad eũ iacobus et iohannes filij zebedei dicẽtes. Magister: volumus ut quodcunq; petierimus facias nobis. At ille dixit eis. Quid uultis ut faciã uobis? Et dixerũt. Da nobis: ut unus ad dexterã tuã: et alius ad sinistrã tuã sedeamus in gloria tua. Ihesus aũt ait eis. Nescitis quid petatis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Potestis bibere calicem quē ego bibo. aut baptismo quo ego baptizor baptizari? At illi dixerūt ei. Possumꝰ. Ihesus aūt ait eis. Calicē quidē quē ego bibo bibetis ⁊ baptismo quo ego baptizor baptizabimini: sedere aūt ad dexteram meā uel ad sinistrā nō est meum dare uobis: sed quibus paratū est. Et audiētes decē indignari sūt de iacobo et iohāne. Ihesus aūt uocans eos. ait illis. Scitis qā hi qui uidentur principari gentibus dominantur eis: et principes eorū potestatem habent ipsorum. Non ita est aūt in uobis: sed quicūq; uoluerit fieri maior erit uester minister: et quicūq; uoluerit in uobis primus esse: erit omniū seruus. Nam et filius hois nō uenit ut ministraretur ei. sed ut ministraret: et daret animā suā redemptionem pro multis. Et uenīūt iherichō. Et proficiscēte eo de iherichō. et discipulis eius ⁊ plurima multitudine: filius thimei bartimeus cecus. sedebat iuxta uiā mendicās. Qui cū audisset quia ihesus nazarenus est: cepit clamare ⁊ dicere. Ihesu fili dauid: miserere mei. Et cōminabātur illi multi. ut taceret. At ille multo magis clamabat: fili dauid miserere mei. Et stās ihesus: precepit illū uocari. Et uocāt cecū: dicentes ei. Animequior esto. Surge: uocat te. Qui proiecto uestimento suo. exiliens uenit ad eū. Et respondēs ihesus dixit illi. Quid tibi uis faciam? Cecus aūt dixit ei. Rabboni ut uideā. Ihesus aūt ait illi. Uade. Fides tua te saluū fecit. Et cōfestim uidit: et sequebat eū in uia. xj.

Et cū appropinquarent iherosolime et bethanie ad mōtem oliuarum mittit duos ex discipulis suis: et ait illis. Ite in castellū qd contra uos est: et statim introeuntes illuc. inuenietis pullū ligatum. sup quē nemo adhuc hominum sedit. Soluite illum: et adducite. Et si quis uobis dixerit quid facitis: dicite quia domino necessarius est: et continuo illū dimittet huc. Et abeuntes inuenerūt pullum ligatum. ante ianuam foris in biuio: ⁊ soluūt eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis. Quid facitis soluentes pullū? Qui dixerūt eis sicut preceperat illis ihesus: et dimiserūt eis. Et duxerūt pullū ad ihesum: et imponūt illi uestimenta sua et sedit sup eū. Multi uestimēta sua strauerūt in uia. Alii aūt frondes cedebāt de arboribus: et sternebāt in uia. Et qui precedebāt. et q sequebātur clamabāt dicentes. Osanna benedictus qui uenit in nomine dñi: benedictum qd uenit regnū patris nostri dauid: osanna in excelsis. Et introiuit iherosolimā in templū: et circūspectis omnibus cū iā uespera esset hora: exiit in bethaniam cū duodecim. Et alia die cū exirent a bethania esuriit. Cumq; uidisset a longe ficū habentē folia: uenit si qd forte inueniret in ea. Et cum uenisset ad eam: nichil inuenit preter folia. Nō enim erat tempus ficorum. Et respōdens dixit ei. Iam nō amplius in eternū ex te quisq; fructū māducet. Et audiebant discipuli eius: et uenīūt iherosolimā. Et cum introisset in templū cepit eicere uendentes ⁊ ementes in tēplo: et mēsas nummulariorum et kathedras uendentiū columbas euertit. Et nō sinebat ut quisq; trāsferret uas per templū: ⁊ docebat dicens eis. Nōne scriptū est quia domus mea domus oratōnis uocabitur omnibus gentibus? Uos aūt fecistis eam speluncā latronum. Quo audito: principes sacerdotū et scribe querebant quomō eū perderent. Timebāt enim

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eū: quoniā uniuersa turba āmirabat
sup doctrina eius. Et cū uespera facta
esset: egrediebat de ciuitate. Et cū ma-
ne trāsirent: uiderūt ficum aridā factā
a radicibs. Et recordatus petrus dixit
ei. Rabbi: ecce ficꝰ cui maledixisti aruit.
Et respondēs ihesus ait illis. Habete
fidem dei. Amē dico uobis: quia qui-
cunq; dixerit huic mōti tollere. et mit-
tere in mare. & nō hesitauerit i corde suo
sed crediderit qā qcunq; dixerit fiat:
fiet ei. Propterea dico uobis: omnia
quecunq; orantes petitis credite quia
accipietis: & euenīet uobis. Et cū stabi-
tis ad orandū. dimittite si quid habe-
tis aduersus aliquē: ut et pater uester
qui in celis est dimittat uobis peccata
uestra. qū si uos nō dimiseritis: nec pa-
ter uester qui i celis est dimittet uobis
peccata uestra. Et uenīūt rursus ihero-
solimā. Et cum ambularet in templo
accedūt ad eū summi sacerdotes. et scri-
be & seniores: et dicūt ei. In qua pote-
state hec facis: & quis tibi dedit hanc
potestatem ut ista facias? Ihesus aūt
respondēs ait illis. Interrogabo uos
et ego unū uerbū. & respondete michi:
et dicam uobis in qua potestate hec fa-
ciam. Baptismū iohānis de celo erat
an ex hominibz? Respōdete michi. At
illi cogitabāt secū dicentes. Si dixeri-
mus de celo: dicet nobis. Quare ergo
non credidistis ei? Si dixerimꝰ ex ho-
minibus: timemus populū. Omnes
enim habebant iohannem quia uere
prophera esset. Et respondentes di-
cunt ihesu. Nescimus. Et respondens
ihesus ait illis. Neq; ego dico uobis.
in qua potestate hec faciam. xij.

Et cepit illis in parabolis loqui.
Vineā plantauit homo: & circū-
undedit sepē & fodit lacū. et edificauit
turrim. et locauit eam agricolis: et pe-
regre profectꝰ est. Et misit ad agricolas
in tempore seruū: ut ab agricolis acci-
peret de fructu uinee. Qui apprehensū
eum ceciderūt: et dimiserūt uacuū. Et
iterū misit ad illos aliū seruū: et illum
in capite uulnerauerūt: et cōtumeliis
affecerūt. Et rursum aliū misit: et illū
occiderūt: et plures alios quosdā ce-
dentes: alios uero occidentes. Adhuc
ergo unū habēs filiū carissimū. et illū
misit ad eos nouissimū dicens: quia
reuerebūtur filiū meū. Coloni autem
dixerūt ad inuicem. Venite occidamꝰ
eum: et nostra erit hereditas. Et appre-
hendentes eū occiderūt: et eiecerūt extra
uineam. Quid ergo faciet dns uinee?
Veniet et perdet colonos: et dabit uine-
am aliis. Nec scripturā hanc legistis
lapidē quē reprobauerūt edificantes.
hic factus est i caput anguli: a dño fa-
ctum est istud et est mirabile in oculis
nostris? Et querebāt eū tenere: & timu-
erunt turbā. Cognouerūt enī quoniā
ad eos parabolā hāc dixerit. Et relicto
eo abierūt. Et mittūt ad eū quosdā ex
phariseis et herodianis: ut eum caperēt
in uerbo. Qui uenientes dicūt ei. Ma-
gister: scimus quia uerax es et non cu-
ras quenq;. Nec enim uides in faciem
hominū: sed in ueritate uiā dei doces.
Licet dari tributum cesari: an nō dabi-
mus? Qui sciēs uersutiā illoꝝ. ait illis.
Quid me temptatis? Afferte michi de-
narium ut uideam. At illi attulerunt ei.
Et ait illis. Cuius est ymago hec et
inscriptio? Dicūt ei. Cesaris. Respon-
dens aūt ihesus dixit illis. Reddite igi-
tur que sunt cesaris cesari: et que sunt
dei deo. Et mirabāntur sup eo. Et uene-
runt ad eū sadducei qui dicunt resur-
rectionē non esse: et interrogabāt eum

dicẽtes. ℣Magister: moyses nobis scripsit ut si cuius frater mortuus fuerit ⁊ dimiserit uxorem·⁊ filios non reliquerit: accipiat frater eius uxorem ipsius· et reuscitet semen fratri suo. ℣Septem ergo fratres erãt: et primꝰ accepit uxorem: ⁊ mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam et mortuus est: et nec iste reliquit semen. Et tercius similiter. Et acceperũt eam similiter septem: et non reliquerũt semẽ. ℣Nouissima omniũ defuncta est et mulier. In resurrectione ergo cũ resurrexerint: cuiꝰ de hijs erit uxor? ℣Septem enim habuerunt eam uxorem. Et respondens ihesus ait illis. ℣Nõne ideo erratis: nõ scientes scripturas neq; uirtutem dei? Cũ enim a mortuis resurrexerint neq; nubent neq; nubentur: sed sunt sicut angeli dei in celis. De mortuis autẽ qđ resurgãt nõ legistis in libro moysi super rubum quomõ dixerit illi deus inquiens: ego sum deus abraham ⁊ deus ysaac ⁊ deus iacob. ℣Non est deus mortuoꝝ sed uiuoꝝ. Vos ergo multũ erratis. Et accessit unus de scribis· qui audierat illos conquirentes: et uidẽs quoniã bene illis responderit· interrogauit eũ qđ esset primũ omniũ mandatũ. Ihesus aũt respõdit ei: quia primum omniũ mandatũ est. ℣Audi isrl dñs deus tuus deus unꝰ est: ⁊ diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo· et ex tota anima tua· ⁊ ex tota mente tua: ⁊ ex tota uirtute tua. Hoc est primũ mãdatum. Secundũ aũt simile est illi. Diliges ꝓximũ tuũ tanq̃ teipm. ℣Maius horꝝ aliud mandatũ nõ est. Et ait illi scriba. Bene magister in ueritate dixisti: quia unus est deus ⁊ non est aliꝰ ꝑter eũ. Et ut diligatur ex toto corde· et ex toto intellectu· ⁊ ex tota anima· et ex tota fortitudine: et diligere ꝓximũ tanq̃ seipm· maius ẽ omnibus holocaustomatibꝫ· ⁊ sacrificijs. Ihesus aũt uidens qꝫ sapienter respõdisset: dixit illi. ℣Nõ es lõge a regno dei. Et nemo iam audebat eũ interrogare. Et respõdens ihesus dicebat docẽs in templo. Quomõ dicũt scribe cristũ filiũ esse dauid? ℣Ipe enim dauid dicit in spiritu sancto. Dixit dominꝰ dño meo sede a dextris meis: donec ponã inimicos tuos· scabellũ pedũ tuoꝝ. Ipe ergo dauid dicit eũ dñm: et unde est filius eiꝰ? Et multa turba eum libenter audiuit. Et dicebat eis in doctrina sua. Cauete a scribis: qui uolũt in stolis ambulare et saluari ī foro· et ī primis cathedris sedere in synagogis: ⁊ primos discubitus in cenis. Qui deuorãt domos uiduaꝝ sub obtentu prolixe orationis: hij accipient ꝓlixius iudiciũ. Et sedẽs ihesus cõtra gazophilaciũ aspiciebat quomõ turba iactaret es in gazophilaciũ: et multi diuites iactabãt multa. Cum uenisset aũt uidua una pauper: misit duo minuta qđ ẽ quadrãs. Et conuocans discipulos suos ait illis. Amen dico uobis: quoniã uidua hec paup plus omnibꝫ misit· qui miserũt in gazophilacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserũt: hec uero de penuria sua omnia que habuit misit totum uictum suum. xiij

Et cũ egrederetur de templo: ait illi unꝰ ex discipulis suis. ℣Magister: aspice quales lapides· et quales structure. Et respõdens ihesus ait illi. Vides has omnes magnas edificationes? ℣Non relinquetur lapis sup lapidem qui nõ destruatur. Et cum sederet in mõte oliuaꝝ cõtra templũ: interrogabãt eũ separatim petrus et iacobus

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et iohannes et andreas. Dic nobis quãdo ista fient: et qð signũ erit quando hec oĩa incipient cõsũmari. Et respõdens ihesus cepit dicere illis. Videte ne quis vos seducat. Multi enĩ venient ĩ noĩe meo dicentes quia ego sum: et multos seducent. Cum audieritis aũt bella et opiniones bellorũ: ne timueritis. Oportet enim fieri: sed nondum finis. Exsurget enim gens cõtra gentem et regnũ sup regnũ: et erũt terremotꝰ p loca et fames. Initiũ dolorũ hec. Videte aũt vosmetipos. Tradent enim vos in cõciliis et in synagogis vapulabitis: et ante presides et reges stabitis ꝓpter me in testimoniũ illis. Et in omnes gentes primũ oportet pdicari euangeliũ. Et cũ duxerint vos tradentes nolite pcogitare quid loquamini: sed qð datũ vobis fuerit in illa hora id loquimini. Non enĩ vos estis loquẽtes: sed spiritꝰ sanctus. Tradet aũt frater fratrem in mortẽ et pater filium: et consurgent filii in parentes: et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus: ꝓpter nomẽ meũ. Qui autẽ sustinuerit in finẽ: hic salvus erit. Cũ aũt videritis abominationẽ desolationis stantem ubi non debet: qui legit intelligat. Tũc qui in iudea sunt fugiãt in mõtes: et qui sup tectũ ne descendat in domũ nec introeat ut tollat qð de domo sua: et qui in agro erit non reuertat retro tollere vestimentũ suũ. Ve aũt pregnãtibus et nutrientibus in illis diebꝫ. Orate vero: ut hyeme nõ fiant. Erunt enim dies illi tribulationes tales quales nõ fuerũt ab initio creature quã condidit deus usq; nũc: neq; fient. Et nisi breuiasset dñs dies: nõ fuisset salua oĩs caro. Sed propter electos qs elegit breuiauit dies. Et tunc si quis vobis dixerit ecce hic est christus ecce illic: ne credideritis. Exsurgent enim pseudo christi et pseudo prophete: et dabũt signa et portenta ad seducendos si fieri potest etiã electos. Vos ergo videte. Ecce pdixi vobis omnia. Sed in illis diebꝫ post tribulationẽ illã sol cõtenebrabit: et luna nõ dabit splendorẽ suũ. Et stelle celi erũt decidentes: et virtutes que sunt ĩ celis mouebũtur. Et tunc videbũt filiũ hominis venientem in nubibꝫ cũ virtute multa et gloria. Et tũc mittet ãgelos suos: et cõgregabit electos suos a ꝙtuor ventis a sũmo terre usq; ad sũmũ celi. A ficu aũt discite parabolã. Cum iam ramus eius tener fuerit et nata fuerint folia: cognoscitis quia in ꝓximo sit estas. Sic et vos cum videritis hec fieri: scitote qð in ꝓximo sit ĩ ostiis. Amen dico vobis: quoniã nõ transibit generatio hec donec omnia ista fiant. Celum et terra transibũt: verba aũt mea nõ trãsibũt. De die aũt illo vel hora nemo scit neq; ãgeli ĩ celo neq; filius: nisi pater. Videte vigilate et orate. Nescitis enim quãdo tẽpus sit. Sicut homo qui peregre pfectus reliquit domũ suam: et dedit seruis suis potestatem cuiusq; operis: et ianitori pcepit ut vigilet. Vigilate ergo. Nescitis enim quãdo dominꝰ domꝰ veniat: sero an media nocte an gallicãtu an mane: ne cũ venerit repente inueniat vos dormientes. Quod autem vobis dico omnibus dico: vigilate. xiiij

Erat aũt pascha et azima post biduum: et querebãt summi sacerdotes et scribe quomodo eũ dolo tenerẽt et occiderent. Dicebãt enim. Nõ in die festo: ne forte tumultꝰ fieret in ꝑplo. Et cum esset bethanie in domo simonis

leprosi et recumberet: venit mulier habens alabastrū unguenti nardi spicati pciosi: et fracto alabastro effudit sup caput eius. Erant aūt quidā indigne ferentes intra semetipos: z dicētes. Ut qd pditio ista unguenti facta est? Poterat enim unguentum istud venūdari plus q̄ trecentis denarijs: z dari pauperibus. Et fremebāt in eam. Ihesus aūt dixit. Sinite eam. Quid illi molesti estis? Bonū opus operata est i me. Semp enim pauperes habetis vobiscum: et cū volueritis potestis illis benefacere: me aūt nō semp habetis. Qd habuit hec fecit: puenit ungere corpus meū in sepultura. Amen dico vobis: ubicūq; pdicatū fuerit euangeliū istud in universo mūdo: et qd fecit hec narrabitur in memoriam eius. Et iudas scariothis unus de duodecim abijt ad summos sacerdotes: ut pderet eū illis. Qui audientes gauisi sūt: z promiserūt ei pecuniā se daturos. Et quomodo illū oportune traderet. Et pmo die azimorū quādo pascha immolabant: dicūt ei discipuli. Quo vis eamus et paremus tibi ut manduces pascha? Et mittit duos ex discipulis suis: et dicit eis. Ite i ciuitatem: et occurret vobis homo lagenā aque baiulās. Sequimini eum: et quocunq; introierit dicite dño domus: quia magister dicit. Ubi est refectio mea: ubi pascha cū discipulis meis manducem? Et ipse vobis demōstrabit cenaculū grāde stratum: et illic parate nobis. Et abierūt discipuli eius z venerūt in ciuitatem: z inuenerūt sicut dixerat illis: et parauerunt pascha. Vespere aūt facto: venit cum duodecim. Et discumbentibus eis et māducantibus ait ihesus. Amen dico vobis: quia unus ex vobis tradet me qui manducat mecū. At illi ceperunt contristari et dicere singillatim. Nūquid ego? Qui ait illis. Unus ex duodecim: qui intingit mecū manū in catino. Et filius quidē hois vadit. sicut scriptū est de eo. Ve aūt homini illi: per quē filius hois tradetur. Bonum erat ei: si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis. accepit ihesus panem: et benedicens fregit: et dedit eis et ait. Sumite: hoc ē corpus meū. Et accepto calice: gratias agens dedit eis. Et biberūt ex illo omnes. Et ait illi. Hic est sanguis meus noui testamenti: qui pro multis effundetur. Amen dico vobis: q̄ iam non bibā de genimine vitis. usq; in diem illū cum illud bibā nouū in regno dei. Et ymno dicto: exierūt in mōtem oliuaq;. Et ait eis ihesus. Omnes scādalizabimini in nocte ista: quia scriptū est: percutiā pastorē et dispgent̄ oues. Sed postea q̄ resurrexero: pcedā vos in galileā. Petrus autē ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint: sed non ego. Et ait illi ihesus. Amen dico tibi: quia tu hodie in nocte hac priusq; gallus bis vocem dederit. ter me es negatur⁹. At ille amplius loquebatur. Et si oportuerit me simul cōmori tibi: nō te negabo. Similiter aūt et omnes dicebant. Et venit i pdiū cui nomē gethsemani: et ait discipulis suis. Sedete hic donec orem. Et assumit petrū et iacobū et iohānem secū: et cepit pauere et tedere. Et ait illis. Tristis est anima mea usq; ad mortem. Sustinete hic et vigilate. Et cū processisset paululū. procidit sup terrā: et orabat ut si fieri posset trāsiret ab eo hora: et dixit. Abba pater: omnia tibi possibilia sūt: transfer calicem hunc a me. Sed non

quod ego volo: sed qđ tu. Et venit: et
ĩuenit eos dormiẽtes. Et ait petro. Si-
mon dormis? Non potuisti una ho-
ra vigilare? Vigilate & orate: ut non
intretis ĩ temptationẽ. Spiritꝰ quidẽ
promptus est: caro vero infirma. Et i-
terũ abiens orauit: eundẽ sermonẽ di-
cens. Et reuersus denuo: ĩuenit eos
dormientes. Erant enĩ oculi eoꝝ gra-
uati: et ignorabãt quid responderent
ei. Et venit tercio: et ait illis. Dormite
iam: et requiescite. Sufficit. Venit ho-
ra: ecce filius hominis tradetur ĩ ma-
nus peccatoꝝ. Surgite eamꝰ. Ecce qui
me tradet, ppe est. Et adhuc eo loquẽ-
te· venit iudas scarioth unus de duo-
decĩ: et cũ eo turba multa· cum gladiis
et lignis a summis sacerdotibz et scri-
bis & senioribz. Dederat aũt traditor
eis signũ dicens. Quẽcunqz osculatus
fuero ipe est tenete eũ: & ducite caute. Et
cum veniſſet: statim accedens ad eum
ait. Rabbi. Et osculatus est eũ. At illi
manus iniecerũt in ihesum et tenuerũt
eum. Vnus aũt quidam de circũstan-
tibus educẽs gladiũ pcussit seruũ sum-
mi sacerdotis: et amputauit illi auri-
culam. Et respondens ihesus ait illis.
Tanqꝫ ad latronem existis cũ gladiis
et lignis comprehendere me. Quoti-
die eram apud vos ĩ templo docens:
et non me tenuistis. Sed ut impleã-
tur scripture. Tunc discipuli eius relin-
quentes eũ omnes fugerũt. Adolescẽs
aũt quidã sequebatur eũ amictus sin-
done sup nudo: et tenuerũt eũ. At ille
relicta sindone nudus pfugit ab eis.
Et adduxerũt ihesum ad sũmũ sacerdo-
tem: et cõuenerũt omnes sacerdotes &
scribe et seniores. Petrus aũt alonge
secutus est eũ usqꝫ intro in atriũ sũmi
sacerdotis: et sedebat cum ministris
ad ignem: et calefaciebat se. Summi ve-
ro sacerdotes et omne cõciliũ querebãt
aduersus ihesum testimoniũ· ut eum
morti traderent: nec ĩuenieb̃ant. Mul-
ti aũt testimoniũ falsum dicebant ad-
uersus eum: & cõuenientia testimonia
nõ erãt. Et quidã surgentes: falsum
testimoniũ ferebãt aduersus eũ dicẽtes.
Quoniã nos audiuimꝰ eum dicentẽ.
Ego dissoluã templũ hoc manufactũ:
et post triduũ aliud nõ manufactũ edi-
ficabo. Et nõ erat cõueniens testimo-
niũ illorũ. Et surgens aũt sũmꝰ sacer-
dos in mediũ interrogauit ihesum di-
cens. Non respõdes quicq̃ ad ea que
tibi obiciunt ab hijs? Ille aũt tacebat:
et nichil respõdit. Rursum summus
sacerdos interrogabat eũ: et dixit ei. Tu
es cristus filius dei benedicti? Ihesus
aũt dixit illi. Ego sum. Et videbitis fi-
lium hominis sedentem a dextris vir-
tutis dei: & venientem cum nubibz celi.
Summus aũt sacerdos scindẽs vestimẽ-
ta sua ait. Quid adhuc desideramus
testes? Audistis blasphemiam. Quid
vobis videtur? Qui omnes cõdemna-
uerũt eũ esse reum mortis. Et ceperunt
quidã conspuere eũ & velare faciẽ eius:
et colaphis eũ cedere & dicere ei: pphe-
za. Et ministri alapis eũ cedebãt. Et
cum esset petrus in atrio deorsum· venit
una ex ancillis summi sacerdotis: et
cum vidisset petrũ calefaciẽtem se: aspi-
ciẽs illũ ait. Et tu cũ ihesu nazareno e-
ras. At ille negauit dicẽs. Neqꝫ scio:
neqꝫ noui qđ dicas. Et exijt foras ãte
atriũ: et gallus cantauit. Rursus aũt
cum vidisset illum ancilla cepit dicere
circũstantibus: quia hic ex illis est. At
ille iterũ negauit. Et post pusillũ rur-
sus qui astabãt dicebãt petro. Vere
ex illis es: nam & galileus es. Ille aũt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

repit anathematizare ⁊ iurare: quia nescio hominem istum quem dicitis. Et statim gallus iterum cantauit. Et recordatus est petrus verbi quod dixerat ei ihesus: priusq; gallus cantet bis ter me negabis. Et cepit flere. xv.

Et confestim mane consiliu facientes sumi sacerdotes cu senioribz et scribis et uniuerso concilio: uinctes ihesu duxerut ⁊ tradiderut pilato. Et interrogauit eu pilat⁹. Tu es rex iudeoz? At ille respodens ait illi. Tu dicis. Et accusabat eum sumi sacerdotes i multis. Pilat⁹ aute rursum interrogauit eu dicens. Nō respondes quicq̄? Vide in quantis te accusant. Ihesus autem amplius nichil respondit: ita ut miraretur pilatus. Per die aut festu solebat dimittere illis unu ex uinctis quecunq; petissent. Erat aut qui dicebatur barrabas. q̄ cu seditiosis erat uinctus qui in seditione fecerat homicidiu. Et cu ascendisset turba: cepit rogare sicut semp faciebat illis. Pilatus aut respodit eis ⁊ dixit. Vultis dimittam uobis regem iudeoz? Sciebat enim q̄ per inuidia tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices autem concitauerut turba: ut magis barrabam dimitteret eis. Pilatus aut iteru respodens ait illis. Quid ergo uultis faciam regi iudeoz? At illi iteru clamauerut. Crucifige eu. Pilatus uero dicebat illis. Quid enim mali fecit? At illi magis clamabat: crucifige eu. Pilatus aut uolens pplo satisfacere dimisit illis barraban: et tradidit ihesum flagellis cesum ut crucifigeretur. Milites aut duxerut eum in atriu ptorij ⁊ conuocant tota cohorte: ⁊ induut eum purpura. et imponut ei plectentes spinea corona: et ceperut salutare eu. Aue rex iudeoz. Et percutiebant caput eius arundine: et conspuebat eum: ⁊ ponentes genua adorabat eum. Et postq̄ illuserut ei exuerut illu purpura: et induerut eu uestimentis suis: et educunt illu ut crucifigerent eu. Et agariauerut ptereuntē quempiam simonē cyreneu uenientem de villa. patrem alexandri ⁊ rufi: ut tolleret crucem eius. Et pducut illu in golgatha locu: qđ est interpatum caluarie locus. Et dabat ei bibere mirratu uinu: et nō accepit. Et crucifigentes eum diuiserunt uestimenta eius: mittentes sortem sup eis quis quid tolleret. Erat aut hora tercia: et crucifixerunt eu. Et erat titulus cause eius inscriptus: rex iudeoz. Et cu eo crucifigut duos latrones: unu a dextris et aliu a sinistris eius. Et impleta e scriptura q̄ dicit. Et cu iniquis reputat⁹ est. Et pretereuntes blasphemabat eu: mouentes capita sua ⁊ dicentes. Vah qui destruis templu dei: et in tribus diebz reedificas. Saluu fac temetipm descendens de cruce. Similiter et sumi sacerdotes illudentes ad alterutru cum scribis dicebat. Alios saluos fecit: seipm non potest saluu facere. Christus rex israel descendat nunc de cruce: ut uideam⁹ et credam⁹. Et qui cum eo crucifixi erat conuiciabatur ei. Et facta hora sexta: tenebre facte sunt p totā terrā usq; in horam nonā. Et hora nona exclamauit ihesus uoce magna dicens. Heloy. heloy lema sabactani. Quod est interpretatu. Deus meus. deus meus: ut qđ dereliquisti me? Et quidam de circumstantibus audientes dicebat. Ecce helyam uocat. Currens aut unus et implens spongiam aceto. circūponensq; calamo: potu dabat ei dicens. Sinite: uideam⁹ si ueniat helias ad deponendu

eum. Ihesus aũt emissa voce magna
expirauit. Et velũ templi scissum est ī
duo: a summo usq; deorsum. Videns
aũt centurio q̃ exaduerso stabat· quia
sic clamãs expirasset: ait. Vere hmo
hic filius dei erat. Erant aũt et mulie-
res de longe aspicientes: inter quas e-
rat maria magdalene· et maria iaco-
bi minoris· z ioseph mater· z salome:
et cũ esset in galilea sequebant̃ eum et
ministrabãt ei: et alie multe que simꝫ
cum eo ascenderãt ierosolimã. Et cũ
iam sero esset factũ· quia erat parasce-
ue qđ est ãte sabbatũ· venit ioseph ab
arimathia nobilis decurio: qui et ipse
erat expectans regnũ dei. Et audacter
introiuit ad pilatũ: z petijt corpus ihe-
su. Pilatus aũt mirabat̃ si iam obis-
set. Et accersito centurione: interroga-
uit eum si iam mortuus esset. Et cum
cognouisset a centurione: donauit cor-
pus ioseph. Ioseph aũt mercatus sin-
donem· et deponens eum inuoluit
sindone: et posuit eum in monume-
to quod erat excisum de petra: et ad-
uoluit lapidem ad ostiũ monumenti.
Maria magdalene et maria ioseph
aspiciebant ubi ponerentur. xvj

Et cum transisset sabbatũ: maria
magdalene et maria iacobi et
salome emerunt aromata: ut venien-
tes ungerent ihesum. Et valde mane
una sabbatorum· veniunt ad monu-
mentum: orto iam sole. Et dicebant
ad inuicem. Quis reuoluet nobis la-
pidem ab ostio monumenti? Et respi-
cientes viderunt reuolutum lapidem.
Erat quippe magnus valde. Et intro-
euntes in monumentum viderunt iu-
uenem sedentem in dextris coopertum
stola candida: et obstupuerũt. Qui
dicit illis. Nolite expauescere. Ihesum
nazarenũ· crucifixũ: surrexit: nõ
est hic. Ecce locꝰ: ubi posuerũt eũ. Sed
ite dicite discipulis eius et petro: q̃a pre-
cedet vos in galileam. Ibi eum vide-
bitis: sicut dixit vobis. At ille exeũtes
fugerũt de monumento. Inuaserat e-
nim eas tremor et pauor: et nemini
quicq̃ dixerũt. Timebãt enim. Surgens
aũt ihesus mane prima sabbati appa-
ruit pmo marie magdalene: de qua
ejecerat septem demonia. Illa vadẽs
nũciauit his· qui cũ eo fuerant luge-
ntibus et flentibus: et illi audientes q̃a
viueret et visus esset ab ea: nõ credide-
runt. Post hec aũt duobꝫ ex his am-
bulãtibus ostensus est in alia effigie
euntibus in villã: et illi eũtes nuncia-
uerũt ceteris: nec illis crediderunt. No-
uissime aũt recũbentibus illis undeci
apparuit: et exprobrauit incredulitatẽ
eoꝝ z duriciã cordis: quia his q̃ vide-
rant eũ resurrexisse nõ crediderunt. Et
dixit eis. Euntes ī mundũ uniuersũ:
pdicate euangeliũ oĩ creature. Qui
crediderit et baptizatus fuerit· salvus
erit: qui vero nõ crediderit· cõdemna-
bitur. Signa aũt eos qui crediderint
hec sequentur. In nomine meo demo-
nia ejicient: linguis loquent̃ nouis:
serpentes tollẽt. Et si mortiferum quid
biberint: non eis nocebit. Sup egros
manus imponent: z bene habebunt.
Et dominus quidẽ ihesus postq̃ lo-
cutus est eis· assumptus est in celum:
et sedet a dextris dei. Illi autem profe-
cti predicauerunt ubiq;: domino coo-
perante et sermonem confirmante: se-
quentibus signis. Explicit euãge-
liũ scm marcũ Incipit pfacio
bti ieronimi pbri ī euãgliũ scm
lucã.

Vras syrus·natõne anthiocensis·arte medic⁹·discipulus apostolor⁹·postea paulũ secut⁹ usq; ad confessionẽ ei⁹ seruiens dño sine crimine: nam neq; vxorem unq̃ habuit neq; filios: septuaginta et quatuor annorũ obijt in bithinia·plen⁹ spiritu sancto. Qui cũ iam scripta essent euãgelia·p matheũ quidẽ in iudea·p marcũ aũt in italia: sancto instigante spiritu in achaie partibz hoc scripsit euangeliũ: significans etiã ipe in principio ante suũ alia esse descripta. Cui extra ea q̃ ordo euãgelice dispositionis exposcit· ea maxime necessitas laboris fuit: ut primũ grecis fidelibz omni ꝓphetatione venturi in carnẽ dei cristi manifestata humanitate ne iudaicis fabulis attenti: in solo legis desiderio tenerẽtur: uel ne hereticis fabulis et stultis solicitationibz seducti excid̃erent a veritate elaboraret: dehinc·ut in principio euangelij iohãnis natiuitate presumpta·cui euangeliũ scriberet et in quo elect⁹ scriberet indicaret: cõtestãs i se cõpleta esse·q̃ essent ab alijs inchoata. Cui ideo post baptismũ filij dei a pfectione generatõnis i cristo implere· reprende a principio natiuitatis humane potestas pmissa ẽ: ut requirentibz demonstraret in quo apprehendẽs erat per nathan filiũ dauid introitu recurrentis i deũ generationis admisso· indisparabilis dei pdicãs in hominibus cristũ suũ·pfecti opus hoĩs redire in se p filiũ faceret: qui per dauid patrẽ venientibus iter pbebat in cristo. Cui luce non immerito etiã scribẽdorum actuũ apostolor⁹ potestas i ministerio datur: ut deo in deũ pleno et filio pdi-tionis exordio·oratione ab apostolis facta·sorte dominĩ electionis numer⁹ compleretur: sicq; paulus cõsummationẽ apostolicas actibz daret·quẽ diu cõtra stimulũ recalcitrantẽ dñs elegisset. Quod et legentibz ac requirentibz deũ·et si per singula expediri a nobis utile fuerat: sciens tamẽ op operãtem agricolã oportet de suis fructibus edere·vitauim⁹ publicã curiositatem: ne nõ tã volentibz deũ demõstrare videremur·quã fastidientibus prodidisse.

Explicit pfacio Incipit euãgelium scdm lucam Theophilo ꝓhemiũ ꝑ bñ luce in euangeliũ suum.

Voniã quidẽ multi conati sũt ordinare narrationes q̃ i nobis completa sũt rez·sicut tradiderũt nobis q̃ ab initio ipi viderũt·et ministri fuerũt sermonis: visũ ẽ et mihi assecuto oĩa a principio diligẽter exordie tibi scribere optime theophile: ut cognoscas eor⁹ verbor⁹ de q̃bz erudit⁹ es veritatẽ.

Fuit in diebus herodis regis iudee sacerdos quidam nomine zacharias de vice abia·et vxor illi de filiabus aaron: et nomen eius elizabeth. Erant autem iusti ambo ante deum: incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus dominĩ sine querela. Et non erat illis filius·eo q̃ esset elizabeth sterilis: et ambo processissent i diebz suis. Factũ est aũt cũ sacerdotio fungeretur zacharias in ordine vicis sue ante deũ: secm cõsuetudinem sacerdotij sorte exijt ut incensum poneret ingressus in templũ domini. Et oĩs multitudo ppli erat orãs foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus dñi: stans a dextris altaris

incensi. Et zacharias turbatus est vi-
dens: et timor irruit sup eū. Dixit autē
ad illū āgelus. Ne timeas zacharia:
quoniā exaudita est deprecatio tua. Et
uxor tua elizabeth pariet tibi filiū: et
vocabis nomē eius iohannem: et erit
gaudium tibi et exultatio: et multi in
natiuitate eius gaudebūt. Erit enim
magn9 coram dño: et vinū et sicerā nō
bibet. Et spiritu sancto replebitur ad-
huc ex utero matris sue: z multos filio-
rū isrl cōuertet ad dñm deum ipsoz.
Et ipe pcedet ante ipm in spiritu et vir-
tute helie: ut conuertat corda patrū in
filios: et incredibiles ad prudentiā iu-
stoz: parare dño plebē pfectā. Et dixit
zacharias ad angelū. Unde hoc sciā?
Ego enī sum senex: et uxor mea prexit
in diebz suis. Et respōdens angelus
dixit ei. Ego sum gabriel q̄ asto ante
deum: z missus sum loqui ad te: z hec
tibi euangelizare. Et ecce eris tacens
et non poteris loqui usqz in diem quo
hec fiant: pro eo q̄ non credidisti ver-
bis meis: que implebūtur in tempore
suo. Et erat plebs expectans zachariā:
et mirabātur q̄ tardaret ipe in templo.
Egressus aūt non poterat loqui ad il-
los. Et cognouerūt q̄ visionem vidis-
set in templo. Et ipe erat innuens illis:
et pmansit mutus. Et factū est ut im-
pleti sunt dies officij ei9: abiit in domū
suā. Post hos aūt dies cōcepit eliza-
beth uxor eius: z occultabat se mēsibz
quinqz dicens. Quia sic fecit mihi do-
minus: in diebus quibus respexit au-
ferre obprobriū meū inter homines.
In mense aūt sexto missus ē angelus
gabriel a deo in ciuitatem galilee cui
nomen nazareth: ad virginem despō-
satam viro cui nomē erat ioseph: de
domo dauid: et nomē virginis maria.
Et ingressus āgelus ad eā dixit. Aue
gratia plena: dns tecū: benedicta tu in
mulieribz. Que cū audisset: turbata est
in sermone eius: et cogitabat qualis
esset ista salutatio. Et ait angelus ei.
Ne timeas maria: inuenisti enī gratī-
am apud deū. Ecce concipies in utero
et paries filiū: z vocabis nomen eius
ihesum. Hic erit magnus: z fili9 altissi-
mi vocabitur. Et dabit illi dns de9 se-
dem dauid patris eius: et regnabit i
domo iacob in eternū: et regni ei9 nō
erit finis. Dixit aūt maria ad angelū.
Quomō fiet istud: quoniā virū non
cognosco? Et respōdens angelus di-
xit ei. Spiritus sanctus superueniet in
te: z virtus altissimi obumbrabit tibi.
Ideoqz et qd nascet ex te sanctū: voca-
bit fili9 dei. Et ecce elizabeth cognata tu-
a: z ipa cōcepit filiū i senectute sua. Et
hic mēsis est sex9 illi q̄ vocat sterilis?
Quia nō erit impossibile apud deum
omne verbū. Dixit aut̄ maria. Ecce
ancilla dñi: fiat mihi secundū verbū
tuū. Et discessit ab illa āgelus. Exsur-
gens aūt maria in diebus illis abiit
in mōtana cū festinatione in ciuitatē
iuda: et intrauit in domū zacharie: z
salutauit elizabeth. Et factū est ut au-
diuit salutationem marie elizabeth:
exultauit infans in utero ei9. Et reple-
ta est spiritu sancto elizabeth: et excla-
mauit voce magna z dixit. Benedicta
tu inter mulieres: z benedictus fructus
ventris tui. Et unde hoc mihi: ut veni-
at mater dñi mei ad me? Ecce enim ut
facta est vox salutationis tue in auribz
meis: exultauit in gaudio infans in
utero meo. Et beata que credidit: quo-
niā pficientur ea q̄ dicta sunt ei a dño.
Et ait maria. Magnificat anima me-
a dñm: et exultauit spiritus meus in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

deo salutari meo: quia respexit humilitatem ancille sue. Ecce enī ex hoc beatam me dicent omnes generationes: quia fecit michi magna: qui potens ē: et sanctū nomē eius. Et misericordia eius in progenie et pgenies: timētibz eū. Fecit potentiā in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. Deposuit potentes de sede: et exaltauit humiles. Esurientes implenit bonis: et diuites dimisit inanes. Suscepit israhel puerum suū memorari misericordie sue: sicut locutus est ad patres nros abraham et semini eius in secula. Mansit aūt maria cū illa quasi mēsibz tribz: et reuersa est in domū suam. Elisabeth autē impletū est tempus pariendi: et peperit filiū. Et audierūt vicini et cognati eius quia magnificauit dns misericordiā suā cū illa: et congratulabātur ei. Et factū est in die octaua venerunt circūcidere puerū: et vocabāt eū nomine patris sui zacharia. Et respondens mater eius dixit. Nequaq̄: sed vocabitur iohānes. Et dixerūt ad illā. Quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Innuebāt autē patri eius: quē vellet vocari eum. Et postulans pugillarē scripsit dicens: iohannes est nomē eius. Et mirati sunt uniuersi. Apertū ē autē illico os eius et lingua eius: et loquebat benedicens deū. Et factus est timor sup omnes vicinos eos: et super omnia montana iudee diuulgabātur omnia verba hec: et posuerūt omnes qui audierāt in corde suo dicentes. Quis putas puer iste erit? Etenim manus dni erat cū illo. Et zacharias pater eius repletus est spiritu sancto: et pphetauit dicens. Benedictus dns deus israhel: quia visitauit et fecit redemptionem plebis sue. Et erexit cornu salutis nobis in domo dauid pueri sui: sicut locutus est per os sanctorz. q̄ a seculo sunt pphetarū eius: salutem ex inimicis nris. et de manu omniū qui oderūt nos: ad faciendā misericordiā cum patribus nris. et memorari testamenti sui sancti: iusiurandū qd iurauit ad abrahā patrem nrm. daturū se nobis: ut sine timore de manu inimicorz nrorū liberati. seruiam⁹ illi: in sanctitate et iustitia coram ipso. omnibz diebus nris. Et tu puer pphēta altissimi vocaberis. Preibis enī ante faciē dni parare vias eius: ad dandā sciētiam salutis plebi eius in remissionē peccatorum eorz: per viscera misericordie dei nostri. in quibz visitauit nos oriens ex alto: illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent: ad dirigēdos pedes nostros in viam pacis. Puer autem crescebat et confortabatur spiritu: et erat in desertis usq̄ in diem ostensionis sue ad israhel. ij

Factum est autē in diebz illis. exijt edictum a cesare augusto: ut describeretur uniuersus orbis. Hec descriptio prima facta est a pside syrie cyrino. Et ibāt omnes ut pfiterent̄: singuli in suā ciuitatē. Ascendit autē et ioseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam ciuitatē dauid que vocat bethleē. eo q̄ esset de domo et familia dauid: ut pfiteretur cum maria desponsata sibi uxore pregnāte. Factū est autē cū essent ibi: impleti sunt dies ut pareret. Et peperit filiū suū pmogenitū: et pānis eū inuoluit. et reclinauit eū in presepio: quia non erat eis locus in diuersorio. Et pastores erāt in regione eadem vigilantes: et custodientes vigilias noctis sup gregē suū. Et ecce āgelus dni stetit iuxta illos: et claritas dei circumfulsit

illos: et timuerūt timore magno. Et
dixit illis āgelus. Nolite timere. Ecce
enim euangelizo vobis gaudiū ma-
gnum qđ erit omni ppło: quia natus
est vobis hodie saluator qui ē christus
dñs in ciuitate dauid. Et hoc vobis
signū. Inuenietis infantem pannis
inuolutū: et positū i pesepio. Et subito
facta est cum angelo multitudo mili-
tie celestis: laudantiū deū et dicentiū.
Gloria i altissimis deo: et in terra pax
hominibz bone voluntatis. Et factū ē
ut discesserūt ab eis angeli in celū: pa-
stores loquebātur adinuicem. Trans-
eamus usq; bethleem: et videam⁹ hoc
verbū qđ factū est qđ fecit dñs et osten-
dit nobis. Et venerūt festinātes: et in-
uenerūt mariā et ioseph: et infantē po-
situ in pesepio. Videntes autē cognō-
uerūt de verbo: qđ dictū erat illis de
puero hoc. Et omnes qui audierant
mirati sunt: et de hijs que dicta erant
a pastoribz ad ipos. Maria aūt con-
seruabat omnia verba hec: conferens
in corde suo. Et reuersi sunt pastores
glorificantes et laudātes deū in oīb⁹
bus que audierāt et viderant: sicut di-
ctum est ad illos. Et postq̄ cōsumma-
ti sunt dies octo: ut circūcideret puer:
vocatū est nomē eius ihesus. Quod
vocatū ē ab āgelo priusq̄ i utero con-
ciperetur. Et postq̄ impleti sunt dies
purgationis eius secūdum legem mo-
ysi tulerūt illū in ihrusalē: ut sisterent
eum dño: sicut scriptum est in lege do-
mini. Quia omne masculinū adape-
riens vuluam: sanctū dño vocabitur.
Et ut darent hostiā sđm q dictū est
in lege dñi: par turturū aut duos pul-
los columbaz. Et ecce homo erat in
ihrlm cui nomē symeon. Et homo iste
iust⁹ et timorat⁹ expectās cōsolationē
israhel: et spiritus sanctus erat in eo.
Et responsum acceperat a spiritu sā-
cto: nō visurū se mortem: nisi prius vide-
ret christū dñi. Et venit in spiritu i tem-
plum. Et cum inducerent puerū ihesū
parētes ei⁹: ut facerēt sđm cōsuetudinē
legis pro eo: et ipse accepit eū in ulnas
suas: et benedixit deū et dixit. Nunc di-
mittis seruū tuū dñe sđm verbū tuū i
pace: quia viderūt oculi mei salutare
tuū: quod parasti ante faciem omniū
pplorū: lumen ad reuelationē gentiū:
et gloriā plebis tue israhel. Et erat pa-
ter eius et mater mirantes sup hijs q
dicebātur de illo. Et benedixit illis sy-
meon: et dixit ad mariā matrem eius.
Ecce positus est hic in ruinam: et in re-
surrectionē multoz i israhel: et i signū
cui cōtradicetur. Et tuā ipius aiam
ptransibit gladi⁹: ut reuelent ex mul-
tis cordibz cogitationes. Et erat āna
prophetissa filia fanuel de tribu aser:
hec processerat in diebz multis: et vixerat
cum viro suo ānis septē a virginitate
sua. Et hec vidua usq; ad ānos octo-
gīta quatuoz: q nō discedebat de tem-
plo: ieiunijs et obsecrationibz seruiens
nocte ac die. Et hec ipa hora supueni-
ens cōfitebat dño: et loquebat de ipo
omnibz q expectabāt redemptionē ihrlm.
Et ut pfecerūt oīa sđm legem dñi:
reuersi sunt in galileam: in ciuitatem
suā nazareth. Puer aut crescebat et
cōfortabatur: plenus sapiētia: et gra-
tia dei erat in illo. Et ibāt parentes e-
ius p oēs annos in ihrusalē in die
solemni pasche. Et cū factus esset an-
noz duodecim: ascendentibz illis in
ihrosolimā sđm cōsuetudinē diei fe-
sti: cōsummatisq; diebz cum redirent:
remansit puer ihesus in ihrusalē: et nō
cognouerūt parentes ei⁹. Existimātes

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

autē illū esse in comitatu: venerūt iter
dieī: z requirebāt eū inter cognatos et
notos. Et nō inuenientes regressi sūt
in ierusalē: requirentes eum. Et factū
est post triduū· inuenerunt eū in tēplo
sedentem in medio doctoꝝ: audientē
illos· et interrogantem eos. Stupebāt
aūt oīes qui eū audiebant· sup pru-
dentia z responsis eius. Et uidentes
ammiraci sunt. Et dixit mater eius ad
illū. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pa-
ter tuus et ego· dolentes querebamus
te. Et ait ad illos. Quid est q̄ me que-
rebatis? Nesciebatis quia ī his que
patris mei sunt oportet me esse? Et ipi
non intellexerūt uerbū qd locutus est
ad eos. Et descendit cum eis: et uenit
nazareth: et erat subditus illis. Et ma-
ter eius cōseruabat oīa uerba hec ī corde
suo. Et ihesus proficiebat sapiētia et eta-
te z gratia apud deū z hoīes. iii.

Anno autē quītodecimo imperii
tyberii cesaris· procurāte pōtio
pilato iudeam: tetrarcha aūt galilee
herode: philippo aūt fratre eius tetrarcha
ituree et traconitidis regionis: z lysa-
nia abilene tetrarcha· sub principibus
sacerdotum anna et caypha: factū est
uerbum dñi sup iohannē zacharie fi-
lium in deserto. Et uenit in omnē regi-
onem iordanis predicans baptismū
penitentie ī remissionē peccatoꝝ: sicut
scriptū est in libro sermonū ysaie pphe
te. Uox clamātis in deserto parate uia
dñi: rectas facite semitas eius.
Omnis uallis implebitur: et omnis
mons et collis humiliabitur. Et erūt
prana in directa z aspera in uias pla-
nas: z uidebit oīs caro salutare dei.
Dicebat ergo ad turbas q̄ exiebant ut
baptizarent ab ipo. Genimina uipe-
rarum: quis ostendit uobis fugere a
uētura ira? Facite ergo fructꝰ dignos
penitentie: z ne cepetis dicere patrem
habem⁹ abraham. Dico enim uobis:
quia potens est deus de lapidibz istis
suscitare filios abrahe. Jam enī secu-
ris ad radicē arboris posita ē. Oīs
ergo arbor nō faciens fructū bonū ex-
cidetur: z in ignē mittetur. Et interro-
gabāt eum turbe dicentes. Quid ergo
faciem⁹? Respōdens aūt dicebat illis.
Qui habet duas tunicas det non ha-
benti: et qui habet escas similiter faci-
at. Uenerūt aūt et publicani ut bapti-
zarentur: z dixerūt ad illū. Magister.
quid faciemus? At ille dixit ad illos.
Nichil amplius q̄ qd cōstitutū ē uo-
bis faciatis. Interrogabant aūt eū et
milites dicētes. Quid faciem⁹ z nos?
Et ait illis. Neminē concutiatis neq;
calūniam faciatis: z contenti estote sti-
pendiis uestris. Existimāte aūt pplo
et cogitantibz omnibus in cordibus
suis de iohāne· ne forte ipe esset cristus:
respōdit iohānes dicēs omnibz. Ego
quidē aqua baptizo uos: ueniet aūt
fortior· cui⁹ non sum dignus soluere
corrigiā calciamentoꝝ eius: ipe uos
baptizabit ī spiritu sācto et ignī. Cui⁹
uentilabrū in manu eius: z purgabit a-
reā suā· et cōgregabit triticū in horre-
um suū: paleas aūt cōburet ignī inex-
tinguibili. Multa quidē z alia exhor-
tans euāgelizabat pplo. Herodes au-
tem tetrarcha cum corriperet ab illo de
herodiade uxore fratris sui· et de oīm-
bus malis que fecit herodes: adiecit z
hoc sup omnia: z inclusit iohannem
in carcerem. Factū est aūt cū baptiza-
retur omnis pplus· et ihesu baptizato
et orāte apertū est celū: et descendit spi-
ritus sanctus corporali specie sicut co-
lumba in ipm: et uox de celo facta est.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Tu es filius meus dilectus: in te complacuit michi. Et ipse ihesus erat incipiens quasi annoꝝ triginta ut putabatur filius ioseph. qui fuit heli. qui fuit mathath. q̄ fuit leui. q̄ fuit melchi. q̄ fuit iane. q̄ fuit ioseph. q̄ fuit mathathie. q̄ fuit amos. q̄ fuit naum. q̄ fuit hesli. q̄ fuit nagge. q̄ fuit maath. qui fuit mathathie. q̄ fuit semei. q̄ fuit ioseph. q̄ fuit iuda. qui fuit iohanna. qui fuit resa. q̄ fuit zorobabel. qui fuit salathiel. q̄ fuit neri. q̄ fuit melchi. q̄ fuit addi. q̄ fuit thosan. q̄ fuit helmadan. q̄ fuit her. qui fuit ihesu. qui fuit heliezer. qui fuit iorim. qui fuit matthath. qui fuit leui qui fuit symeon. qui fuit iuda. qui fuit ioseph. q̄ fuit iona. qui fuit heliachim. qui fuit melcha. qui fuit menna. q̄ fuit mathata. qui fuit nathan. qui fuit dauid. qui fuit iesse. qui fuit obeth. qui fuit booz. q̄ fuit salmō. q̄ fuit naason. q̄ fuit aminadab. q̄ fuit aram. q̄ fuit esrō. qui fuit phares. q̄ fuit iude. q̄ fuit iacob. qui fuit ysaac. q̄ fuit abrahe. qui fuit thare. qui fuit nachor. qui fuit seruth. qui fuit ragau. q̄ fuit phalech. qui fuit heber. qui fuit sale. qui fuit chaynan. q̄ fuit arphaxat. qui fuit sem. q̄ fuit noe. q̄ fuit lamech. q̄ fuit mathusale. q̄ fuit enoch. qui fuit iareth. q̄ fuit malaleel. qui fuit chaynan. qui fuit enos. q̄ fuit seth. q̄ fuit adam. qui fuit dei. iiij.

Ihesus autē plen⁹ spiritu sancto regressus est a iordane: et agebatur in spiritu in deserto diebꝫ quadragīta: et temptabat̄ a dyabolo. Et nichil māducauit in diebꝫ illis: et consūmatis illis esurijt. Dixit autē illi dyabolus. Si filius dei es: dic lapidi huic ut panis fiat. Et respondit ad illū ihesus. Scriptum est. quia non in pane solo viuit homo: sed in oī verbo dei. Et duxit illū dyabolus: et ostendit illi omnia regna orbis terre in momento tēporis: et ait illi. Tibi dabo potestatē hanc uniuersam. et gloriā illoꝝ: quia michi tradita sunt. et cui volo do illa. Tu ergo procidens si adoraueris cora me: erūt tua oīa. Et respondens ihesus dixit illi. Scriptū est. Dīm deum tuū adorabis: et illi soli seruies. Et duxit illū in ierl'm. et statuit eū super pinnā templi: et dixit illi. Si filius dei es: mitte te hinc deorsum. Scriptū est enī. q̄ angelis suis mādauit de te. ut conseruent te: et quia i manibꝫ tollent te. ne forte offendas ad lapidem pedem tuū. Et respondēs ihesus ait illi. Dictum est. Non temptabis dīm deū tuū. Et consūmata oī temptatōne: dyabol⁹ recessit ab illo usq; ad temp⁹. Et regressus est ihesus in virtute spiritus in galileam: et fama exijt p uniuersam regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eoꝝ: et magnificabat̄ ab oībus. Et venit nazareth ubi erat nutritus: et intrauit scd̄m consuetudinē suā die sabbati in synagogā: et surrexit legere. Et traditus est illi liber ysaye prophete. Et ut reuoluit librū: inuenit locum ubi scriptū erat. Spiritus dīni sup me. ꝓpter qđ unxit me euāgelizare pauperibꝫ misit me: sanare cōtritos corde. predicare captiuis remissionē. et cecis visum: dimittere confractos i remissionē: p̄dicare annū dīm acceptū: et diē retributionis. Et cū plicuisset lib[…]

[…]mniū in synagoga oculi erāt intendētes in eū. Cepit autē dicere ad eos: q̄a hodie impleta ē hec scriptura i auribꝫ vestris. Et omnes testimoniū illi dabant: et mirabant̄ in verbis gratie. q̄ procedebāt de ore ipsius: et dicebant.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſnōne hic eſt filiꝰ ioſeph? Et ait illis. Vtiq; dicetis mihi hanc ſimilitudinē. Medice cura teipſum. Quanta audiuimus facta in capharnaū: fac et hic in patria tua. Ait aūt. Amen dico vobis quia nemo ꝓpheta acceptꝰ ē in patria ſua. In veritate dico vobis: multe vidue erant in iſrahel in diebus helie quādo clauſum eſt celum annis tribꝫ et menſibus ſex. cum facta eſſet fames magna in omni terra: et ad nullā illarum miſſus eſt helias. niſi in ſarepta ſydonie. ad mulierem viduā. Et multi leproſi erant in iſrahel ſub helyſeo propheta: et nemo eorꝫ mundatus eſt niſi naaman ſyrus. Et repleti ſunt omnes in ſynagoga ira hec audientes. Et ſurrexerūt et eiecerūt illū extra ciuitatem: et duxerūt illū uſq; ad ſupcilium montis. ſup quē ciuitas illorꝫ erat edificata: ut ꝯcipitarent eum. Ipe autem trāſiens. per mediū illorꝫ ibat. Et deſcendit in capharnaum ciuitatem galilee: ibiq; docebat illos ſabbatis. Et ſtupebant in doctrina eius: quia i poteſtate erat ſermo ipſius. Et in ſynagoga erat hō. mo habens demoniū immūdum: et exclamauit voce magna dicens. Bine: q̄d nobis. et tibi ihesu nazarene? Venisti pdere nos. Scio te q̄ſis: ſanctus dei. Et increpauit illū ihesus dicens. Obmutesce: et exi ab eo. Et cum proieciſſet illū demoniū in medium exiit ab illo: nichilq; illum nocuit. Et factus eſt pauor in omnibꝫ: et colloquebant ad inuicem dicentes. Quod ē hoc verbū: quia in poteſtate et virtute imperat immūdis ſpiritibus et exeunt? Et diuulgabat fama de illo. in omnem locū regionis. Surgens aūt ihesus de ſynagoga. intrauit in domū ſimonis. Socrus autem ſimonis tenebat magnis febribus: et rogauerūt illum pro ea. Et ſtans ſup illā imperauit febri et dimiſit illam: et cōtinuo ſurgēs miniſtrauit illis. Cū ſol aūt occidiſſet omnes qui habebāt infirmos variis languoribus. ducebāt illos ad eum: at ille ſingulis manus imponens curabat eos. Exibant aūt demonia a multis clamantia et dicentia: quia tu es filius dei. Et increpans nō ſinebat ea loqui: quia ſciebāt ipm eſſe criſtum. Facta aūt die egreſſus ibat in deſertū locum: et turbe requirebāt eum et venerūt uſq; ad ipm: et detinebāt illum ne diſcederet ab eis. Quibus ille ait. Quia et aliis ciuitatibꝫ oportet me euāgelizare regnū dei: q̄a ideo miſſꝰ ſū. Et erat ꝓdicās i ſynagogis galilee. v.

Factum eſt aūt cū turbe irruerent in eum ut audirent verbū dei: et ipe ſtabat ſecus ſtagnū genezareth. Et vidit duas naues ſtantes ſecꝰ ſtagnum: piſcatores aūt deſcenderant et lauabāt retia. Aſcendēs aūt i unā naūm que erat ſimonis: rogauit eum a terra reducere puſillū. Et ſedēs docebat de nauicula turbas. Vt ceſſauit aūt loqui: dixit ad ſimonē. Duc in altum: et laxate retia veſtra in capturā. Et reſpōdens ſimon dixit illi. Preceptor p totam noctem laborātes nichil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc feciſſent: cōcluſerunt piſciū multitudinē copioſam. Rūpebatur autem rete eorꝫ. Et annuerūt ſocijs qui erant in alia naui: ut venirent et adiuuarent eos. Et venerunt et impleuerunt ambas naviculas: ita ut mergerentur. Quod cum videret ſimon petrus: procidit ad genua ihesu dicens. Exi a me: q̄a homo peccator ſum dne. Stupor enim circūdederat eum. et omnes

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

122

quī cum illo erant: in captura pīscīū
quā ceperant. Similiter aūt iacobū z
iohānem filios zebedei: qui erant so-
cii simonis. Et ait ad simonē ihesus.
Noli timere: ex hoc iam hominēs eris
capiēs. Et subductis ad terrā nauibz:
relictis omnibz secuti sunt illū. Et fa-
ctum est cum esset in una ciuitatū: z ec-
ce vir plenus lepra. et videns ihesum.
et prōdens in faciem suā: rogauit eum
dicēs. Domine: si vis potes me mun-
dare. Et extendens manū: tetigit eum
dicēs. Volo. Mūdare. Et cōfestim lepra
discessit ab illo. Et ipe prepit illi ut ne-
mini diceret: sed vade ostende te sacer-
doti: et offer pro emundatione tua si-
cut prepit moyses in testimoniū illis.
Perābulabat aūt magis sermo de il-
lo: et cōueniebāt turbe multe ut audi-
rent: z curarentur ab infirmitatibus
suis. Ipe aūt secedebat in desertum et
orabat. Et factū est in una dieꝝ: z ipe
sedebat docens. Et erāt pharisei sedē-
tes z legis doctores qui venerant ex o-
mni castello galilee z iudee. et ihrlm:
z virtus dñi erat ad sanandū eos. Et
ecce viri portantes in lecto hominē q
erat paraliticus: et querebant eū infer-
re et ponere ante eum. Et non inuenī-
entes qua parte illū inferrent p turbā:
ascenderūt supra tectum. et per tegula
summiserūt eū cum lecto in mediū āte
ihesum. Quoꝝ fidē ut vidit dixit. Ho-
mo: remittuntur tibi peccata tua. Et
reperūt cogitare scribe et pharisei dicē-
tes. Quis ē hic qui loquitur blasphe-
mias? Quis potest dimittere peccata:
nisi solus deus? Ut cognouit aūt ihesus
cogitatōnes eoꝝ: respōdens dixit ad il-
los. Quid cogitatis i cordibz vestris?
Quid ē facilius dicere dimittunt tibi
pcā: an dicere surge z ābula? Ut aūt
sciatis qa filius hois habet potestatē in
terra dimittendi peccata: ait paralitico.
Tibi dico surge: tolle lectū tuū: et vade
in domū tuā. Et cōfestim consurgēs
coram illis tulit lectū in quo iacebat: et
abijt in domū suā magnificans deū.
Et stupor apphendit omnes: z magni-
ficabāt deū. Et repleti sunt timore di-
centes: quia vidimus mirabilia hodie.
Et post hec exijt: z vidit publicanum
nomine leui sedentem ad theloneū: et
ait illi. Sequere me. Et relictis omni-
bus: surgens secutus est eum. Et fecit
ei cōuiuiū magnū leui in domo sua:
et erat turba multa publicanoꝝ. z ali-
orū qui cum illis erant discumbentes.
Et murmurabāt pharisei et scribe eoꝝ:
dicentes ad discipulos ei⁹. Quare cū
publicanis z peccatoribus manducā-
tis et bibitis? Et respōdens ihesus di-
xit ad illos non egent q sani sunt me-
dico: sed qui male habent. Non veni
vocare iustos: sed peccatores ad pe-
nitentiam. At illi dixerunt ad eū. Qua-
re discipuli iohannis ieiunant freque-
ter et obsecrationes faciunt. similiter
et phariseoꝝ: tui aūt edunt z bibūt?
Quibus ipse ait? Nunquid potestis
filios sponsi dum cū illis est sponsus
facere ieiunare? Venient aūt dies: z cū
ablatus fuerit ab illis sponsus. tunc
ieiunabūt in illis diebz. Dicebat aūt
et similitudinē ad illos. Quia nemo
cōmissurā a nouo vestimento immit-
tit in vestimentū vetus: alioquin z no-
uum rumpit: z veteri nō cōuenit com-
missura a nouo. Et nemo mittit vi-
num nouū in utres veteres: alioquin
rūpit vinū nouū utres: et vinū effun-
detur z utres peribūt. Sed vinū nouū
in utres nouos mittendū est: z utraq;
conseruātur. Et nemo bibēs vet⁹ statī

vult nouū: dicit ei vet⁹ meli⁹ ē. vj.
Factū est aūt in sabbato secundo primo · cū transiret per sata vel-
lebāt discipli eius spicas: et mādūcabant confricantes manibus. Quidā aūt phariseorū dicebant illis. Quid facitis qđ non licet in sabbatis? Et respondens ihesus ad eos dixit. Nec hoc legistis qđ fecit dauid · cū esurisset ipse et qui cum illo erant: quomō intrauit in domum dei · et panes propositionis sumpsit et mādūcauit · et dedit his q̄ cum ipo erant: q̄s nō licet mādūcare nisi tantū sacerdotibus? Et dicebat illis: quia dūs est filius hominis etiā sabbati. Factū est aūt et in alio sabbato: ut intraret in synagogam et doceret. Et erat ibi homo: et man⁹ eius dextra erat arida. Observabāt autem scribe et pharisei si in sabbato curaret: ut inuenirent unde accusarent eū. Ipe vero sciebat cogitationes eor: et ait homini qui habebat manū aridā. Surge: et sta in medium. Et surgens stetit. Ait aūt ad illos ihesus. Interrogo vos si licet sabbatis benefacere an male: animam saluā facere an perdere? Et circūspectis omnibus dixit homini. Extende manū tuā. Et extendit: et restituta est manus eius. Ipi aūt repleti sunt insipientia: et colloquebant ad inuicē · qđnam facerent ihesu. Factū est aūt in illis diebus exire in montem orare: et erat pnoctans i oratione dei. Et cum dies factus esset vocauit discipulos suos: et elegit duodecim ex ipis q̄s et apos nominauit: simonē quē cognominauit petrū et andreā fratrem eius: iacobum et iohannē · philippū et bartholomeum · matheum et thomam iacobū alphei et simonem qui vocat zelotes et iudam iacobi: et iudam scarioth q̄

fuit proditor. Et descendens cum illis stetit in loco campestri et turba discipulorū eius: et multitudo copiosa plebis ab oī iudea et ierusalē et maritima et tyri et sydonis · qui venerāt ut audirent eum: et sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus immūdis curabantur. Et omis turba querebat eum tangere: quia virtus de illo exibat et sanabat omnes. Et ipse eleuatis oculis i discipulos suos dicebat. Beati pauperes: quia vestrū est regnū dei. Beati qui nunc esuritis: quia saturabimini. Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum vos oderit hoies et cū separauerint vos et exprobrauerint: et eiecerint nomen vestrū tanq̄ malū p̄pter filiū hoīs. Gaudete in illa die et exultate: ecce enim merces vestra multa est in celo. Secundum hec enim faciebant prophetis patres eor. Verūtamen ve vobis dūitibus: qui habetis consolationē vestrā. Ve vobis qui saturati estis: quia esurietis. Ve vobis qui ridetis nunc: qa lugebitis et flebitis. Ve cū bene vobis dixerint oēs homines. Secundū hec enim faciebāt pphetis patres eor. Sed vobis dico qui auditis. Diligite inimicos vestros: benefacite his q̄ vos oderunt. Benedicite maledicentibus vos: orate pro calumniātibus vos. Ei qui te pcussit in maxillā · prebe et alteram: et ab eo qui aufert tibi vestimentum · etiā tunicam noli phibere. Oī aūt petenti te tribue: et qui aufert que tua sunt ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis homines: et vos facite illis similiter. Et si diligitis eos qui vos diligunt: que vobis est gratia? Nam et peccatores diligentes se diligunt. Et si benefeceritis his q̄ vobis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

benefaciunt: que vobis est gratia? Siquidem et peccatores hoc faciunt. Et si mutuū dederitis his a quibus speratis recipere: q̄ gratia est vobis? Nā et peccatores peccatoribz fenerant̄: ut recipiant equalia. Verūtamen diligite inimicos vestros: benefacite et mutuū date nichil inde sperantes: et erit merces vestra multa: et eritis filij altissimi: quia ipe benign⁹ ē sup ingratos et malos. Estote ergo misericordes: sicut et pater vester misericors ē. Nolite iudicare: et non iudicabimini. Nolite condemnare: et non cōdemnabimini. Dimittite: et dimittemini. Date: et dabitur vobis. Mensurā bonā et confertam et coagitatā et sup effluentem dabūt in sinū vestrū. Eadē enim mensura qua mensi fueritis: remetietur vobis. Dicebat aūt illis et similitudinem. Nunquid potest cecus cecum ducere? Nōne ambo in foueā cadūt? Nō est discipulus sup magistrū: perfectus autē omnis erit: si sit sicut magister ei⁹. Quid aūt vides festucā in oculo fratris tui: trabem aūt que in oculo tuo est non consideras? Aut quomodo potes dicere fratri tuo: frater sine eiciā festucā de oculo tuo: ipe in oculo tuo trabem non vides? Ypocrita eice primū trabem de oculo tuo: et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui. Non est enim arbor bona q̄ facit fructus malos: neq; arbor mala faciens fructum bonū. Unaquaq; enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neq; enim de spinis colligūt ficus: neq; de rubo vindemiāt uuam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonū: et malus homo de malo thesauro profert malū. Ex abūdātia enī cordis os loquit̄. Quid aūt vocatis me dñe dñe: et nō facitis que dico? Omnis q̄ venit ad me et audit sermones meos et facit eos: ostendā vobis cui similis sit. Similis est homini edificāti domū qui fodit in altū: et posuit fundamentū supra petram. Inundatione autem facta illisum est flumen domui illi: et nō potuit eam mouere. Fundata enī erat supra petram. Qui aūt audit et nō facit similis est homini edificanti domū suā supra terram sine fundamento: in quā illisus ē fluui⁹ et cōtinuo cecidit: et facta ē ruina dom⁹ illi⁹ magna. vij

Cum aūt implesset omnia verba sua in aures plebis: intrauit capharnaū. Centurionis aūt cuiusdā seruus male habens erat moriturus: qui illi erat pciosus. Et cum audisset de ihesu misit ad eum seniores iudeorum: rogans eū ut veniret et saluaret seruū ei⁹. At illi cū venissent ad ihesum rogabant eum sollicite dicentes ei: q̄a dignus est ut hoc illi pstes. Diligit enī gentem nrām: et synagogam ipse edificauit nobis. Ihesus autem ibat cū illis. Et cum iam non longe esset a domo: misit ad eum centurio amicos dicens. Domine: noli vexari. Nō enī sum dign⁹ ut sb tectū meū intres: propter qđ et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te: sed dic verbo et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate cōstitutus habens sub me milites: et dico huic vade et vadit et alio veni et venit: et seruo meo fac hoc et facit. Quo audito ihesus miratus est: et cōuersus sequentibz se turbis dixit. Amen dico vobis: nec in israhel tantam fidem inueni. Et reuersi qui missi fuerant domum: inuenerūt seruū qui languerat sanū. Et factū est deinceps ibat ihesus

in ciuitatem que vocat̄ naym: et ibant cum eo discipuli eius ⁊ turba copiosa. Cum aūt appropiaret porte ciuitatis: ecce defunctus efferebatur filius unicus matris sue. Et hec vidua erat: et turba ciuitatis multa cum illa. Quā cum vidisset dñs: misericordia motus sup eā dixit illi. Noli flere. Et accessit: et tetigit loculū. Hi aūt qui portabāt steterūt. Et ait. Adolescēs tibi dico surge. Et resedit qui erat mortuus: ⁊ cepit loqui: et dedit illū matri sue. Accepit aūt omnes timor: et magnificabant deum dicentes. Quia pphēta magnus surrexit in nobis: ⁊ quia deus visitauit plebem suā. Et exiit hic sermo in uniuersam iudeam de eo: et omnē circa regionē. Et nūciauerūt iohānī discipuli eius de omnibus hijs. Et cōuocauit duos de discipulis suis iohannes: et misit ad ihesum dicens. Tu es q̄ uenturus es an alium expectamus? Cū aūt venissent ad eum viri dixerunt. Iohānes baptista misit nos ad te dicens. Tu es qui vēturus es an aliū expectamus? In ipsa aūt hora multos curauit a languoribus suis et plagis et spiritibus malis: ⁊ cecis multis donauit visum. Et respondens dixit illis. Euntes renūciate iohannī que audistis ⁊ vidistis. Quia ceci vident claudi ambulant leprosi mundant̄ surdi audiunt mortui resurgent pauperes euangelizant̄: et beatus est quicūq; nō fuerat scādalizat̄ in me. Et cum discessissent nuncij iohānis: cepit de iohāne dicere ad turbas. Quid existis in desertum videre? Arundinē vento agitatā? Sed q̄d existis videre? Hoīem mollibus vestimētis indutū? Ecce qui ī veste pretiosa sūt et deliciis i domibus regū sūt. Sed quid existis videre? Propheta?

Utiq; dico vobis: et plus q̄ pphetā. Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto angelū meū ante faciem tuā: qui pparabit viam tuā ante te. Dico enim vobis: maior inter natos mulierū pphēta iohāne baptista nemo est. Qui aūt minor est in regno dei maior est illo. Et omnis pplus audiens et publicani iustificauerūt deum: baptizati baptismo iohānis. Pharisei aūt ⁊ legisperiti consiliū dei spreuerunt in semetipsos: nō baptizati ab eo. Ait autem dñs. Cui ergo similes dicam hoīnes generationis hui⁹: et cui similes sunt? Similes sūt pueris sedētibus i foro: et loquētibus ad inuicē et dicētibus. Cantauimus vobis tibijs et non saltastis: lamētauimus ⁊ non plorastis. Venit aūt iohānes baptista neq; māducās panem neq; bibēs vinū: et dicitis. Demoniū habet. Venit filius hoīs manducās ⁊ bibens: et dicitis. Ecce hoīo deuorator: et bibens vinū amicus publicanoꝝ et peccatoꝝ. Et iustificata est sapientia ab oīnibus filijs suis. Rogabat aūt illū quidā de phariseis ut māducaret cum illo. Et ingressus domum pharisei discubuit. Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix ut cognouit q̄ accubuit in domo pharisei attulit alabastrū ungenti: et stans retro secus pedes ei⁹ lacrimis cepit rigare pedes ei⁹ et capillis capitis sui tergebat: ⁊ osculabat̄ pedes ei⁹ et ungento ungebat. Videns aūt pharisеus q̄ vocauerat eū: ait intra se dicēs. Hic si esset pphēta: sciret utiq; que ⁊ qualis ē mulier que tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens ihesus dixit ad illum. Simon: habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magister dic. Duo debitores erant cuidam feneratori: un⁹

debebat denarios quingentos: et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent: donauit utrisq. Quis ergo eum plus diligit? Respondens simon dixit. Estimo: quia is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte iudicasti. Et conuersus ad mulierem. dixit simoni. Vides hanc mulierem? Intraui in domū tuā: aquā pedibz meis non dedisti: hec aūt lacrimis rigauit pedes meos. z capillis suis terſit. Osculū michi non dedisti: hec aūt ex quo intrauī nō cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meū non unxisti: hec aūt unguento unxit pedes meos. Propter qđ dico tibi. Remittunt ei peccata multa: quoniā dilexit multū. Cui aūt minus dimittitur minus diligit. Dixit aūt ad illā. Remittunt tibi peccata. Et ceperūt qui simul accumbebant dicere intra se. Quis est hic qui etiā peccata dimittit? Dixit aūt ad mulierē. Fides tua te saluā fecit. Vade in pace. viij

Et factū est deinceps. z ipe iter faciebat per ciuitates et castella pdicans z euangelizans regnū dei: z duodecim cum illo. et mulieres alique. q erant curate a spiritibz malignis et infirmitatibus: maria que uocat magdalene. de qua septem demonia exierant. z iohāna uxor chuze procuratoris herodis. et susanna et alie multe que ministrabant ei de facultatibus suis. Cum aūt turba plurima conueniret et de ciuitatibz properarēt ad eū: dixit p similitudinē. Exiit q seminat seminare semen suū. Et dum seminat aliud cecidit secus uiam. et conculcatū est: et uolucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram. z natū aruit: quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: et simul exorte spine suffocauerūt illud. Et aliud cecidit in terram bonā: et ortū fecit fructū centuplū. Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabāt aūt eum discipuli ei9: q esset hec parabola. Quibus ipe dixit. Vobis datum est nosse misteriū regni dei: ceteris aūt in parabolis: ut uidentes non uideāt. z audientes nō intelligāt. Est aūt hec parabola. Semen est uerbum dei. Qui aūt secus uiā. hij sunt qui audiūt: deinde uenit dyabolus z tollit uerbū de corde eoz. ne credentes salui fiant. Nam qui supra petram: qui cū audierint cum gaudio suscipiunt uerbū. Et hij radices non habēt: quia ad tempus credūt. et in tempore temptationis recedunt. Quod aūt in spinas cecidit: hij sunt qui audierunt et a sollicitudinibz et diuitijs et uoluptatibus uite euntes suffocantē: z non referunt fructū. Quod aūt in bonam terrā: hij sunt qui i corde bono et optimo audientes uerbū retinent: z fructū afferunt in patientia. Nemo aūt lucernam accendens operit eam uase. aut subtus lectū ponit: sed supra candelabrum ponit: ut intrantes uideant lumen. Non ē enim occultū qđ nō manifestetur: nec absconditū qđ non cognoscatur. z in palam ueniat. Videte ergo quid audiatis. Qui enī habet dabitur illi: et quicunq non habet: etiam qđ putat se habere auferetur ab illo. Venerūt aūt ad illū mater et fratres ei9: z non poterant adire ad eum pre turba. Et nunciatū est illi. Mater tua z fratres tui stant foris: uolentes te uidere. Qui respondens dixit ad eos. Mater mea z fratres mei hij sunt: qui uerbū dei audiūt et faciūt. Factū ē aūt i una dieꝝ: et ipe ascendit i nauiculā.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et discipuli ei⁹: et ait ad illos. Trāsfretemus trans stangnū. Et ascenderūt. Et nauigātibus illis obdormiuit: et descendit procella uenti in stangnū: et rompellebant⁊ et periclitabant⁊. Accedentes autem suscitauerūt eū dicentes. Preceptor perim⁹. At ille surgens increpauit uentū et tempestatem aque et cessauit: et facta est trāquillitas. Dixit autem illis. Ubi est fides uestra? Qui timētes mirati sunt ad inuicem dicentes. Quis putas hic est? Quia et uentis et mari imperat. et obediunt ei. Et nauigauerūt ad regionē gerasenorū. q̄ est contra galileā. Et cum de naui egressus esset ad terram occurrit illi uir quidā q̄ habebat demoniū iā tēporibz multis: et uestimēto non induebatur: neq; in domo manebat sed in monumentis. Is ut uidit ihesum, prostrauit ante illū: et exclamās uoce magna dixit. Quid michi et tibi est ihesu fili dei altissimi? Obsecro te: ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui immūdo: ut exiret ab homine. Multis enī temporibus arripiebat illū: et uinciebat⁊ catenis et cōpedibz custodit⁹: et ruptis uinculis agebatur a demonio in deserta. Interrogauit autē illū ihesus dicens. Quod tibi nomē est? At ille dixit. Legio. Quia intrauerāt demonia multa in eum. Et rogauerūt illū: ne imperaret illis ut in abissum irent. Erat aūt ibi grex porcorū multorū pascentiū in monte: et rogabāt eū ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo demonia ab homine: et intrauerunt in porcos: et impetu abijt grex p̄ ꝓceps i stangnū: et suffocat⁹ est. Qđ ut uiderūt factū q̄ pascebant fugerunt: et nunciauerūt in ciuitatē et i uillas. Exierūt aūt uidere qđ factū est: et uenerūt ad ihesum. et inuenerūt hominem sedentem a quo demonia exierāt uestitū. ac sana mente ad pedes eius: et timuerūt. Nūciauerūt aūt illis et q̄ uiderant: quomō sanus factus esset a legione. Et rogauerūt illū oīs multitudo gerasenorū. ut discederet ab ipis: quia magno timore tenebant⁊. Ipse aūt ascendens nauim reuersus est. Et rogabat illū uir. a quo demonia exierant ut cum eo esset. Dimisit aūt eū ihesus dicens. Redi in domū tuam: et narra quāta tibi fecit deus. Et abijt p uniuersam ciuitatē p̄dicans: quanta illi fecisset ihesus. Factū est aūt cū rediisset ihesus: excepit illū turba. Erāt aūt omnes expectantes eum. Et ecce uenit uir cui nomē iairus et ipe princeps synagoge erat: et cecidit ad pedes ihesu. rogans eū ut intraret in domū eius: quia unica filia erat ei fere annorū duodecim. et hec moriebat⁊. Et contigit dum iret: a turbis comprimebat⁊. Et mulier quedā erat in fluxu sanguinis ab ānis duodecim: que in medicos erogauerat omnē substantiā suā. nec ab ullo potuit curari. Accessit retro et tetigit fimbriā uestimēti ei⁹: et cōfestim steterit fluxus sanguinis ei⁹. Et ait ihesus. Quis est qui me tetigit? Negantibus aūt omnibz: dixit petrus et qui cū illo erāt. Preceptor. turbe te cōprimūt et affligūt: et dicis quis me tetigit? Et dixit ihesus. Tetigit me aliquis. Nā et ego noui uirtutem de me exisse. Videns aūt mulier quia nō latuit. tremēs uenit et procidit ante pedes eius: et ob quā causam tetigerit eū indicauit coram oīm ꝓplo: et quēadmodū cōfesti sanata sit. At ipse dixit ei. Filia. fides tua te saluā fecit. Uade i pace. Adhuc illo loquēte. uenit quidā ad principē

synagoge dicēs ei quia mortua ē filia tua:noli vexari illum. Ihesus aūt audito hoc verbo: respōdit patri puelle. Noli timere. Crede tantū:et salua erit. Et cum venisset domū·non permisit intrare secū quemq; nisi petrū et iacobū et iohānem:et patrem et matrem puelle. Flebāt aūt omnes:et plangebant illā. At ille dixit. Nolite flere. Non est mortua puella sed dormit. Et deridebant eū: scientes qā mortua esset. Ipe autem tenens manū eius clamauit dicens. Puella surge. Et reuersus est spiritus eius:et surrexit continuo. Et iussit illi dare manducare. Et stupuerunt parentes ei9: quibus precepit ne alicui dicerent quod factū erat. IX.

Conuocatis aūt ihesus duodecim apīs·dedit illis virtutem et potestatem sup oīa demonia:et ut languores curarent. Et misit illos pdicare regnū dei: et sanare infirmos. Et ait ad illos. Nichil tuleritis in via neq; virgā neq; peram·neq; panem neq; pecuniā:neq; duas tunicas habeatis. Et i quācunq; domū intraueritis ibi manete:et inde ne exeatis. Et quicunq; non receperint vos:exeuntes de ciuitate illa etiā puluerem pedū vestroz excutite in testimoniū supra illos. Egressi aūt circuibāt per castella:euangelizantes et curantes ubiq;. Audiuit autem herodes tetrarcha oīa que fiebant ab eo·et hesitabat eo q dicerēt a quibusdā quia iohānes surrexit a mortuis:a quibusdā uero quia helyas apparuit: ab alijs aūt quia pphета unus de antiquis surrexit. Et ait herodes. Iohānem ego decollaui. Quis ē aūt iste de quo ego talia audio? Et querebat videre eū. Et reuersi apli narrauerūt illi quecunq; fecerūt:et assumptis illis secessit seorsum i locū desertū·q ē bethsaide. Hoc cū cognouissent turbe secuti sūt illū:et excepit illos et loquebat illis de regno dei: et eos qui cura indigebant sanabat. Dies aūt ceperat declinare. Et accedentes duodecim dixerunt illi. Dimitte turbas:ut euntes in castella villasq; que circa sunt diuertāt et inueniāt escas:quia hic in loco deserto sumus. Ait aūt ad illos. Vos date illis manducare. At illi dixerūt. Non sūt nobis plus q5 quinq; panes et duo pisces:nisi forte nos eamus·et emam9 in omnē hanc turbā escas. Erant autē fere viri quinq; milia. Ait aūt ad discipulos suos. Facite illos discumbere per cōuiuia quinquagenos:et ita fecerunt. Et discubuerūt omnes. Acceptis aūt quinq; panibz et duobus piscibus respexit in celū et benedixit illis: et fregit et distribuit discipulis suis:ut ponerent ante turbas. Et māducauerūt omnes: et saturati sunt. Et sublatū est quod superfuit illis fragmentoz cophini duodecim. Et factū est cū solus esset orās·erant cum illo et discipli:et interrogauit illos dicens. Quem me dicūt esse turbe? At illi respondentes dixerunt iohānem baptistā: alij aūt helyā: alij uero quia unus pphета de prioribus surrexit. Dixit aūt illis. Vos autem quem me esse dicitis? Respondens simon petrus dixit. Christū dei. At ille increpans illos precepit ne cui dicerēt hoc:dicens·quia oportet filium hoīs multa pati et reprobari a seniorib et principibz sacerdotū·et scribis et occidi·et tercia die resurgere. Dicebat aūt ad omnes. Si quis vult post me venire·abneget semetipm:et tollat crucē suā quotidie:et sequat me. Qui enim voluerit animā suā saluā facere pder

illā. ℣Nam qui pdiderit aiam suam propter me: saluā faciet illā. Quid em̄ proficit homo si lucretur uniuersum mundū: se aūt ipm̄ pdat z detrimētū sui faciat? ℣Nam q̄ me erubuerit et meos sermones: hunc filius hominis erubescet cum uenerit in maiestate sua et patris et sanctorū angelorū. Dico aūt uobis: uere sunt aliqui hic stantes qui nō gustabāt mortem donec uideant regnū dei. ℣Factū est aūt post hec uerba fere dies octo: et assumpsit petrū et iacobum et iohānem: et ascendit in montē ut oraret. Et factū ē dum oraret: species uultus eius altera· z uestis ei⁹ albus et fulgens. Et ecce duo uiri loquebant̄ cū illo. Erant aūt moyses et helyas uisi in maiestate: et dicebāt excessum eius· quem completur⁹ erat in ierusalē. Petrus uero z qui cū illo grauati erant somno. Et euigilantes uiderūt maiestatē eius: et duos uiros qui stabāt cum illo. Et factū est cum discederent ab illo: ait petrus ad ihesum. Preceptor bonū est nos hic esse: et faciam⁹ tria tabernacla: unū tibi· et unū moysi· et unū helye. ℣Nesciens q̄d diceret. Hec aūt illo loquente· facta est nubes et obumbrauit eos: z timuerūt intrantibz illis in nubē. Et uox facta est de nube dicens. Hic est filius meus dilectus: ipm audite. Et dū fieret uox inuent⁹ ē ihesus solus· et ipi tacuerūt: et nemini dixerūt in illis diebz quicq̄ ex hijs que uiderant. ℣Factū est aūt in sequenti die descendēntibz illis de monte: occurrit illis turba mlta. Et ecce uir de turba exclamauit dicens. ℣Magister obsecro te: respice i filiū meū q̄a unic⁹ est michi. Et ecce spirit⁹ apprehendit eū· et subito clamat: et elidit et dilipat eū cum spuma: et uix discedit dilaniās

rum. Et rogaui discipulos tuos ut eicerent illū: et nō potuerūt. Respondens aūt ihesus dixit. O generatio infidelis et puersa: usq; quo ero apud uos z patiar uos? ℣Adduc huc filiū tuū. Et cū accederet: elisit illū demoniū et dilipauit. Et increpauit ihesus spiritū immundum z sanauit puerū: z reddidit illū patri ei⁹. Stupebāt aūt omnes i magnitudine dei: omnibusq; mirātibz in omnibz que faciebat· dixit ad discipulos suos. Ponite uos in cordibus uris sermones istos. ℣Filius enim hoīs futurū est ut tradat̄ in manus hominū. ℣At illi ignorabāt uerbū istud: et erat uelatū ante eos ut non sentirent illud: z timebant eū interrogare de hoc uerbo. Intrauit aūt cogitatio in eos: quis eor⁹ maior esset. ℣At ihesus uidens cogitationes cordis illor⁹ apprehendit puerū: et statuit illū secus se: z ait illis. Quicunq; suscepерit puerū istū in nomine meo me recipit. Et quicunq; me receperit: recipit eum qui me misit. ℣Nam qui minor est inter omnes uos: hic maior est. Respōdens aūt iohānes dixit. Preceptor uidimus quēdam in noīe tuo eicientem demonia: z phibuimus eū· quia nō sequit̄ nobiscū. Et ait ad illos ihesus. ℣Nolite phibere. Qui em̄ non ē aduersū uos pro uobis est. ℣Factum est aūt dū cōplerent̄ dies assumptionis eius: et ipe faciē suā firmauit ut iret ierusalē. Et misit nūcios ante cōspectū suū: et euntes intrauerūt i ciuitatem samaritanorū ut pararent illi. Et nō receperūt eū: q̄a facies eius erat euntis ierusalem. Cum uidissent autem discipuli eius iacobus et iohannes dixerunt. Domine uis dicim⁹ ut ignis descendat de celo: et cōsumat illos? Et cōuersus increpauit illos dicēs.

225

Nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis nō venit animas pdere sed salvare. Et abierūt ī alīud castellū. Factū est aūt ambulantibz illis in via: dixit quidā ad illū. Sequar te quocunqz ieris. Dixit illi ihesus. Vulpes foueas habent. z volucres celi nidos: filius aūt hois nō habet ubi caput suū reclinet. Alit autē ad alterū. Sequere me. Ille aūt dixit. Domine: pmitte michi primum ire. z sepelire patrem meū. Dixit qz ei ihesus. Sine ut mortui sepeliāt mortuos suos: tu aūt vade z annūcia regnū dei. Et ait alter. Sequar te dñe: sed pmitte michi pmū renūciare hijs qui domi sunt. Ait ad illū ihesus. Nemo mittens manū suam ad aratrū z aspiciēs retro. aptus est regno dei.

Post hec aūt deliguauit dñs z alios septuaginta duos: et misit illos binos āte faciē suā ī omnē ciuitatem et locū quo erat ipse venturus. Et dicebat illis. Messis quidem multa: operarij aūt pauci. Rogate ergo dominū messis: ut mittat operarios in messem. Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare saculū neqz peram neqz calciamēta: et neminē per viā salutaueritis. In quamcunqz domū intraueritis. primū dicite pax huic domui: et si ibi fuerit filius pacis. requiescet sup illū pax vra: sin aūt ad vos reuertetur. In eadem aūt domo manete: edētes et bibētes q apud illos sunt. Dignus est enī operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domū. Et in quācunqz ciuitatē intraueritis z susceperint vos manducate que apponuntur vobis: et curate infirmos qui in illa sunt: et dicite illis appropinquabit in vos regnum dei. In quācunqz aūt ciuitatē intraueritis et non susceperint vos: exeuntes ī plateas eius dicite. Etiā pulueren q adhesit nobis de ciuitate vestra extergimus in vos. Tamē hoc scitote quia appropinquabit regnū dei. Dico vobis: quia sodomis in die illa remissius erit qz illi ciuitati. Ve tibi corozayn ve tibi bethsayda: quia si in tyro et sydone facte fuissent virtutes q facte sūt ī vobis olim in cilicio z cinere sedētes penitērent. Verūtamē tyro et sydoni remissius erit ī iudicio qz vobis. Et tu capharnaū usqz ad celū exaltata: usqz ad infernū demergeris. Qui vos audit me audit: et qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit: spernit eum q me misit. Reuersi sunt aūt septuaginta duo cū gaudio dicentes. Dñe: etiā demonia subiciūtur nobis in noīe tuo. Et ait illis. Videbā sathanan sicut fulgur de celo cadentē. Ecce dedi vobis potestatem calcādi supra serpētes z scorpiones et supra omnē virtutem inimici: et nichil vobis nocebit. Verūtamē in hoc nolite gaudere: quia spīritus vobis subiciunt. Gaudete aūt: qz nomina vra scripta sunt in celis. In ipa hora exultauit in spiritu sancto z dixit. Confiteor tibi dñe pater celi z terre: qz abscondisti hec a sapientibz z prudētibus: et reuelasti ea parvulis. Etiā pater: quoniam sic placuit āte te. Omnia michi tradita sūt a patre meo. Et nemo scit qs sit filius nisi pater: z quis sit pater nisi filius: z cui voluerit filius reuelare. Et cōuersus ad discipulos suos dixit. Beati oculi qui vident q vos videtis. Dico enim vobis: qz multi pphete et reges voluerūt videre q vos videtis et non viderūt: z audire q auditis z nō audierūt. Et ecce quidā legisperitus surrexit temptans illū z dicens. Magister: qd

faciendo vitā eternā possidebo? At ille dixit ad eū. In lege quid scriptū est? Quomodo legis? Ille respōdens dixit. Diliges dnm deū tuū ex toto corde tuo & ex tota anima tua. & ex omnibus viribus tuis & ex oīi mente tua: et pximū tuū sicut teipm. Dixitq; illi. Recte respōdisti. Hoc fac & vives. Ille aut volēs iustificare seipm dixit ad ihesum. Et quis ē meus pximus? Suscipiens aut ihesus dixit. Homo quidā descendebat ab ihrlm in ihericho et incidit in latrones: q etiā despoliauerūt eū: & plagis impositis abierūt semiuiuo relicto. Accidit ut sacerdos quidā descenderet eadē via: et viso illo pterīuit. Similiter et leuita: cum esset sec9 locū et videret eū pterisit. Samaritanus aut quidā iter faciēs venit secus eū: et videns eum misericordia motus ē. Et appropians alligauit vulnera ei9 infundens oleū & vinū: et imponens illum in iumentū suū duxit in stabulū: et curā eius egit. Et altera die protulit duos denarios: & dedit stabulario & ait. Curā illius habe: & quodcunq; supererogaueris. ego cum rediero reddā tibi. Quis horū trīū videtur tibi pximus fuisse illi. qui incidit in latrones? At ille dixit. Qui fecit misericordiā in illū. Et ait illi ihesus. Vade: et tu fac similiter. Factū est aut dū irent. et ipe intrauit in quoddā castellū: & mulier quedā martha noīe excepit illū in domū suā: & huic erat soror nomine maria. Que etiam sedens secus pedes dnī audiebat verbum illius: martha aut satagebat circa frequens ministeriū. Que stetit & ait. Dne: non ē tibi cure q soror mea reliquit me solā ministrare? Dic ergo illi ut me adiuuet. Et respondēs dixit illi dominus. Martha martha sollicita es: et turbaris erga plurima. Porro unū ē necessariū. Maria optimā partem elegit: q nō auferet ab ea.

Et factū est cum esset in quodam loco orās: ut cessauit dixit unus ex discipulis eius ad eum. Domine doce nos orare: sicut docuit iohannes discipulos suos. Et ait illis. Cū oratis dicite. Pater sanctificetur nomē tuū: adueniat regnū tuū: panē nrm quotidianū da nobis hodie: & dimitte nobis peccata nra siquidē et nos dimittimus debitoribus nris: & ne nos inducas in temptatiōnē. Et ait ad illos. Quis vestrū habebit amicū et ibit ad illum media nocte & dicet illi amice cōmoda mihi tres panes. quoniā amic9 meus venit de via ad me. et non habeo quod ponā ante illū: & ille deintus respondens dicit. noli mihi molestus esse. iā ostiū clausum est. & pueri mei mecum sunt in cubili. non possum surgere et dare tibi? Et ille si pseuerauerit pulsās: dico vobis. & si nō dabit illi surgens eo q amicus ei9 sit: propter improbitatem tamen ei9 surget. & dabit illi quot habet necessarios. Et dico ego vobis. Petite & dabit vobis: querite & inuenietis: pulsate & aperietur vobis. Oīs enī q petit accipit: & q querit inuenit: et pulsanti aperietur. Quis aut ex vobis patrem petit panē: nunquid lapidem dabit illi? Aut piscem: nunquid pro pisce serpentē dabit illi? Aut si petierit ouū: nunquid porriget illi scorpionē? Si ergo vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs vris: quāto magis pater vester celestis de celo dabit bonū spīritū petentibus se. Et erat eiciens demoniū & illud erat mutū: et cum eiecisset demoniū locut9 ē mutus: et admirate sunt turbe. Quidā aut ex

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

226

ex eis dixerunt. In beelzebub principe demoniorꝫ eicit demonia. Et alij tentantes: signū querebant ab eo. Ipse aūt ut vidit cogitationes eorꝫ dixit eis. Omne regnū in seipm diuisum desolabitur: z dom⁹ supra domū cadet. Si aūt et sathanas in seipm diuisus est. quomō stabit regnū eius: quia dicitis i beelzebub eicere me demonia? Si aūt ego in beelzebub eicio demonia: filij vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erūt. Porro si in digito dei eicio demonia: pfecto puenit in vos regnū dei. Cum fortis armat⁹ custodit atriū suū: in pace sunt ea que possidet. Si aūt fortior eo supueniens vicerit eū: uniuersa arma eius auferet in quibus cōfidebat: z spolia eius distribuet. Qui nō est mecū cōtra me ē: et q̄ non colligit mecū dispgit. Cū immūdus spiritꝰ exierit de homine pambulat pr loca inaquosa. querēs requiē: et non inuenies dicit. Reuertar in domum meā unde exiui. Et cum venerit inuenit eā scopis mundatā. Tunc vadit z assumit septem alios spiritꝰ secū nequiores se: z ingressi habitāt ibi. Et fiūt nouissima hoīs illius peiora prioribus. Factū est aūt cum hec diceret: extollens vocē quedā mulier de turba dixit illi. Beatꝰ venter qui te portauit: et ubera q̄ suxisti. At ille dixit. Quinymmo beati qui audiūt verbū dei: et custodiunt illud. Turbis cōcurrentibꝫ cepit dicere. Generatio hec generatio neqū est: signū querit z signū non dabitur ei nisi signū ione. Sicut fuit ionas signū niniuitis: ita erit filiꝰ hominis generationi isti. Regina austri surget i iudicio. cū viris generationis huiꝰ z condemnabit illos: q̄a venit a finibꝫ terre audire sapientiā salomonis. Et ecce plus q̄ salomon hic. Viri niniuite surgent in iudicio cū generatione hac z cōdemnabūt illā: quia penitentiā egerunt in pdicatione ione. Et ecce plus q̄ iona hic. Nemo lucernā accendit et in abscondito ponit neq; sub modio sed supra candelabrū: ut qui ingrediūtur lumen videant. Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex. totū corpus tuū lucidū erit: si aūt neqū fuerit: etiam corpus tuū tenebrosū erit. Vide ergo ne lumē q̄ i te ē tenebre sint. Si ergo corpus tuū totū lucidū fuerit. non habens aliquā partē tenebrarū: erit lucidum totū. Et sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cū loqueret: rogauit illū quidā pharise⁹ ut prāderet apud se. Ihesus autem ingressus recubuit. Pharisseus aūt cepit intra se reputās dicere: quare nō baptizatus esset ante prandiū. Et ait dns ad illum. Nunc vos pharisei q̄ de foris est calicis. et catheim mūdatis: q̄ aūt intus ē vrm. plenū est rapina z iniquitate. Stulti: nōne qui fecit q̄ de foris est. etiam id quod de intus est fecit? Verūtamē q̄ superest date elimosinā: et ecce omnia mundata sunt vobis. Sed ve vobis pharisseis qui decimatis mentā et rutam z omne olus: z pterimis iudiciū z caritatem dei. Hec aūt oportuit facere: et illa nō omittere. Ve vobis pharisseis: quia diligitis pmas cathedras i synagogis. et salutationes i foro. Ve vobis quia estis ut monumēta q̄ nō apparent. et homines ambulātes supra. nescūt. Respōdens aūt quidam ex legisperitis ait illi. Magister: hec dicens etiā cōtumeliā nobis facis. At ille ait. Et vobis legisperitis ve: quia oneratis homines oneribꝫ q̄ portare

non possunt: et ipi uno digito uestro non tangitis sarcinas. Ue uobis q̃ edificatis monumenta pphetarū: patres autem uestri occiderūt illos. Sed profecto testificamini q̃ consentitis operibz patrū uestroz: quoniāquidem ipi eos occiderūt: uos aūt edificatis eorū sepulcra. Propterea et sapientia dei dixit. Mittā ad illos pphetas z apostolos et ex illis occidēt z psequent: ut inquiratur sanguis omniū pphetaz· q̃ effusus est a constitutone mūdi a generatione ista: a sanguine abel usq; ad sanguinē zacharie· q̃ perist inter altare et edē. Ita dico uobis: requirē ab hac generatone. Ue uobis legisperitis qui tulistis clauem scientie: ipsi non introistis· et eos qui introibant prohibuistis. Cum aūt hec ad illos diceret· ceperūt pharisei z legispriti graviter insistere: z os ei⁹ opprimere de multis insidiantes ei: et querentes aliq̃d capere de ore ei⁹· ut accusarēt eū. xij·

Multis aūt turbis cōcurrentibus ita ut se invicem conculcarēt: cepit dicere ad discipulos suos. Attendite a fermento phariseoz q̃d est ypocrisis. Nichil enim opertū est q̃d non revelet: neq; absconditū q̃d non sciatur. Quoniā que in tenebris dixistis· i lumine dicent: et q̃d in aure locuti estis in cubiculis: pdicabitur i tectis. Dico aūt uobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidūt corpus: z post hec nō habent amplius quid faciāt. Ostendam aūt uobis quē timeatis. Timete eum: qui postq̃ occiderit· habet potestatem mittere i gehennā. Ita dico uobis: hunc timete. Nōne quinq; passeres veneūt dipondio: et unus ex illis nō est i obliuione corā deo? Sed et capilli capitis uestri omnes numerati sunt.

Nolite ergo timere: multis passeribz pluris estis. Dico aūt uobis: omnis quicunq; confessus fuerit me corā hominibus: z filius hominis confitebit illū corā angelis dei. Qui aūt negauerit me coram hominibus: negabitur corā angelis dei. Et omnis qui dicit uerbū in filiū hois remittetur ei: ei aūt qui in spiritū sanctū blasphemauerit non remittetur. Cum aūt inducerent uos in synagogas· et ad magistratus et potestates: nolite solliciti esse· qualiter aut quid respōdeatis aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit uos in ipsa hora· quid oporteat uos dicere. Dixit aūt ei quidā de turba. Magister dic fratri meo: ut dividat mecū hereditatem. At ille dixit ei. Homo: quis me cōstituit iudicem aut divisorem supra uos? Dixitq; ad illos. Videte z cauete ab omni auaricia: quia non in abundantia cuiusq; vita est ex his que possidet. Dixit aūt similitudinē ad illos dicens. Hois quidā divitis uberes fructus ager attulit: z cogitabat intra se dicens. Quid faciam: q̃ nō habeo quo cōgregem fructꝰ meos? Et dixit. Hoc faciā. Destruā horrea mea· et maiora faciā: et illuc congregabo omnia que nata sunt mihi et bona mea: et dicā anime mee. Anima· habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce· comede· bibe: epulare. Dixit aūt illi deus. Stulte hac nocte animā tuam repetunt a te. Que autem parasti cuiꝰ erūt? Sic est qui sibi thesaurizat: z non est in deum dives. Dixitq; ad discipulos suos. Ideo dico uobis. Nolite solliciti esse anime uestre quid manducetis: neq; corpori quid induamini. Anima plus ē q̃ esca: z corpus plus q̃ vestimentū.

Considerate coruos. qꝫ non seminãt neq; metũt quibus non ẽ cellariũ neq; horreũ: ⁊ deꝰ pascit illos. Quãtomagis vos pluris estis illis? Quis aũt vestrum cogitando potest adicere ad staturã suã cubitũ unũ? Si ergo neq; quod minimũ est potestis: quid de reliis sollicici estis? Considerate lilia quomõ crescunt. Non laborãt neq; nent. Dico aũt vobis: nec salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unũ ex istis. Si aũt fenũ qđ hodie est in agro. ⁊ cras in clibanũ mittitur deus sic vestit: quãtomagis vos pusille fidei? Et vos nolite querere qđ manducetis. aut quid bibatis: ⁊ nolite in sublime tolli. Hec aũt omnia gentes mũdi querũt. Pater aũt vester scit qm̃ his indigetis. Verũtamẽ querite primum regnum dei ⁊ iusticiam eius: et hec omnia adicientur vobis. Nolite timere pusillus grex: quia cõplacuit patri vestro dare vobis regnũ. Vendite que possideris et date elemosinã. Facite vobis saculos qui nõ veterescũt: thesaurũ nõ deficientem in celis: qꝫ fur nõ appropiat. neq; tinea corrumpit. Vbi enim thesaurus vester est: ibi ⁊ cor vestrũ erit. Sint lũbi vestri pcincti ⁊ lucerne ardentes: ⁊ vos similes hominibus expectãtibus dñm suũ quãdo reuertat a nupcijs: ut cũ venerit ⁊ pulsauerit confestim aperiãt ei. Beati serui illi: quos cũ venerit dominꝰ inuenerit vigilãtes. Amen dico vobis: qꝺ pcinget se ⁊ faciet illos discũbere: et trãsiẽs ministrabit illis. Et si venerit i secũda vigilia: et si in tercia vigilia venerit et ita inuenerit: beati sunt serui illi. Hoc aute scitote: qm̃ si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret utiq; et nõ sineret pfodi domũ suã. Et vos estote parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet. Ait aũt ei petrus. Domine: ad nos dicis hanc parabolã an ⁊ ad omnes? Dixit aũt dominꝰ. Quis putas est fidelis dispẽsator et prudẽs: quẽ cõstituit dominꝰ supra familiã suã ut det illis i tẽpore tritici mensurã? Beatꝰ ille seruus: quẽ cum venerit dñs inuenerit ita facientẽ. Vere dico vobis: quoniã supra oĩa que possidet cõstituet illũ. Quod si dixerit seruus ille in corde suo. morã facit dominꝰ meꝰ venire: ⁊ ceperit percutere seruos ⁊ ancillas et edere. et bibere. et inebriari: veniet dominꝰ serui illius in die qua nõ sperat ⁊ hora qua nescit et diuidet eũ: partemq; eius cũ infidelibus ponet. Ille aũt seruus qꝫ cognouit voluntatem domini sui. et non parauit. et nõ fecit scõm voluntatem eius vapulabit multis: qui aũt nõ cognouerit et fecit digna plagis vapulabit paucis. Omni aũt cui multũ datũ est. multũ quretur ab eo: et cui cõmendauerũt multũ: plus petent ab eo. Ignẽ veni mittere in terrã: et quid volo nisi ut accendatur? Baptismũ aũt habeo baptizari. ⁊ quomõ coarctor usq; dũ pficiat? Putatis qꝫ pacem veni mittere in terram? Nõ dico vobis: sed separationem. Erunt enim ex hoc quinq; in domo una diuisi: tres in duos et duo in tres diuidentur: pater i filium. et filius in patrem suũ: mater in filiã. et filia in matrem: socrus in nurũ suã et nurus in socrũ suã. Dicebat autem ad turbas. Cum videritis nubẽ oriẽtem ab occasu statim dicitis nimbus venit et ita fit: et cum austrũ flantem dicitis. quia estus erit et fit. Ypocrite facie cli et terre nostis pbare: hoc autem tempus quomodo non pbatis?

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Quid aũt et a vobis ipsis nõ iudicatis qđ iustũ est? Cum aũt vadis cum aduersario tuo ad principẽ in via da operam liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicẽ et iudex tradat te exactori: et exactor mittat te in carcerem. Dico tibi: non exies inde donec etiam nouissimum minutum reddas. xiij.

Erant aũt quidã ipo in tpore nunciãtes illi de galileis: quoꝝ sanguinẽ pilatus miscuit cũ sacrificiis eoꝝ. Et respondens dixit illis. Putatis qꝝ hij galilei pre omnibꝫ galileis peccatores fuerũt quia talia passi sũt? Non dico vobis: sed nisi penitentiam habueritis omnes similiter peribitis sicut illi decem et octo supra quos cecidit turris in syloe et occidit eos. Putatis quia et ipi debitores fuerint pter oẽs homines habitantes in ierusalem? Non dico vobis: sed si non penitentiam habueritis omnes similiter peribitis. Dicebat aũt et similitudinẽ. Arborem ficũ habebat quidã plantatã i vinea sua: et venit querens fructũ in illa: et non inuenit. Dixit aũt ad cultorem vinee. Ecce ãni tres sunt ex quo venio querens fructũ in ficulnea hac: et non inuenio. Succide ergo illã. Vt quid etiã terrã occupat? At ille respondens dixit illi. Domine: dimitte illã et hoc anno usqꝫ dum fodiã circa illã et mittam stercora. Et siquidẽ fecerit fructũ: sin aũt in futurũ succides eã. Erat aũt docens in synagoga eorũ sabbatis. Et ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo: et erat inclinata: nec oĩno poterat sursum respicere. Quam cũ videret ihesus vocauit eam ad se: et ait illi. Mulier: dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus: et confestim erecta est: et glorificabat deum. Respondens aũt archisynagogus indignans qa sabbatis curasset ihesus: dicebat turbe. Sex dies sunt in quibus oportet operari. In his ergo venite et curamini: et non in die sabbati. Respondens aũt ad illũ dns dixit. Ypocrite vnusquisqꝫ vestrũ sabbato nõ soluit bouẽ suũ aut asinũ a presepio et ducit ad aquare? Hanc aũt filiã abrahe quã alligauit sathanas ecce decem et octo annis: non oportuit solui a vinculo isto die sabbati? Et cum hec diceret erubescebãt omnes aduersarij eius: et omnis ppls gaudebat in vniuersis q̃ gloriose fiebãt ab eo. Dicebat ergo. Cui simile est regnũ dei: et cui simile estimabo illud? Simile ẽ grano sinapis qđ acceptũ homo misit in ortum suũ et creuit: et factũ est in arborem magnam: et volucres celi requieuerũt in ramis eius. Et iterũ dixit. Cui simile estimabo regnũ dei? Simile est fermẽto qđ acceptũ mulier abscondit in farine sata tria: donec fermentaret totũ. Et ibat p ciuitates et castella docens: et iter faciens in ierusalẽ. Ait aũt illi quidã. Dne: si pauci sũt q̃ saluãt? Ipe aũt dixit ad illos. Cõtendite intrare per angustã portam: quia multi dico vobis querũt intrare: et non poterunt. Cum aũt intrauerit paterfamilias et clauserit ostiũ et incipietis foris stare et pulsare ostiũ dicentes dne aperi nobis: et respõdens dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Tunc incipietis dicere. Mãducauim9 coram te et bibim9: et in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Discedite a me oĩes operarij iniquitatis. Ibi erit fletus et stridor dentiũ: cũ videritis abraham et ysaac et iacob et omnes

propheras in regno dei: vos autem
ẽpelli foras. Et venient ab oriente et
occidente et aquilone et austro: et accũ-
bent in regno dei. Et ecce sunt novissi-
mi qui erunt primi: et sunt primi qui
erunt novissimi. In ipa die accesserũt
quidã phariseoꝝ dicentes illi. Exi et
vade hinc: quia herodes vult te occi-
dere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi illi.
Ecce ejicio demonia ⁊ sanitates pficio
hodie et cras: et tercia die consũmor.
Verũtamẽ oportet me hodie ⁊ cras et
sequenti ambulare: qa nõ capit pphe-
tam perire extra ihrusalẽ. Ihrusalem
ihrusalẽ que occidis pphetas et lapi-
das eos qui mittunt ad te. Quoties
volui congregare filios tuos quẽad-
modũ avis nidũ suũ sub pennis: et
noluisti. Ecce relinquetur vobis do-
mus vra deserta. Dico aũt vobis: qa
nõ videbitis me donec veniat cũ dicen-
tis: benedict⁹ q̃ venit in noie dñi.

Et factũ est cũ introisset ihesus in
domũ cuiusdam principis pha-
riseoꝝ sabbato manducare panem: ⁊
ipi observabãt eũ. Et ecce quidã ydro-
picus erat ante illũ. Et respõdens ihe-
sus: dixit ad legisperitos ⁊ phariseos
dicens. Si licet sabbato curare? At il-
li tacuerũt. Ipe vero apphensum sana-
vit eũ: ac dimisit. Et respondens ad
illos dixit. Cui⁹ vestrum asinus aut
bos in puteũ cadet: et non continuo
extrahet illũ die sabbati? Et non pote-
rant ad hec respondere illi. Dicebat
aũt ⁊ ad invitatos parabolam intẽ-
dens quomõ primos accubitus eligẽ-
rent: dicens ad illos. Cum invitatus
fueris ad nuptias. non discumbas i
primo loco. ne forte honoratior te sit
invitatus ab illo: ⁊ veniens is qui te
et illũ vocavit. dicat tibi da huic locũ:
et tunc incipias cum rubore novissi-
mum locũ tenere. Sed cum vocatus
fueris vade recumbe in novissimo lo-
co: ut cũ venerit qui te invitavit dicat
tibi. Amice ascende superi⁹. Tunc erit
tibi gloria corã simul discumbentibꝫ:
quia omnis qui se exaltat humiliabit: et
et qui se humiliat exaltabit. Dicebat
aũt ⁊ ei qui se invitaverat. Cum facis
prandiũ aut cenã. noli vocare amicos
tuos. neq; fratres tuos neq; cognatos.
neq; vicinos divites: ne forte et ipi te
reinvitent: et fiat tibi retributio. Sed
cũ facis cõvivium voca pauperes debi-
les claudos et cecos et beatus eris: qa
non habent retribuere tibi. Retribuet
aũt tibi in resurrectione justoꝝ. Hec cũ
audisset quidã de simul discũbentibꝫ
dixit illi. Beatus qui mãducabit pa-
nem in regno dei. At ipe dixit ei. Ho-
mo quidã fecit cenã magnã: et voca-
vit multos. Et misit servũ suũ hora
cene dicere invitatis ut venirent: quia
iam parata sunt omnia. Et ceperunt
simul omnes excusare. Primus dixit
ei. Villam emi: et necesse habeo exire ⁊
videre illã. Rogo te: habe me excusatũ.
Et alter dixit. Juga boũ emi quinq;: et
eo pbare illa. Rogo te: habe me excu-
satũ. Et alius dixit. Uxorem duxi: et i-
deo non possum venire. Et reversus
servus nunciavit hec dño suo. Tunc
iratus paterfamilias dixit servo suo.
Exi cito in plateas ⁊ vicos civitatis: ⁊
pauperes ac debiles ⁊ cecos et claudos
introduc huc. Et ait fmus. Domine:
factũ est ut imperasti. et adhuc locus
est. Et ait dñs servo. Exi in vias et sẽ-
pes ⁊ cõpelle intrare: ut impleatur do-
mus mea. Dico aũt vobis: q̃ nemo
virorũ illorũ qui vocati sunt gustabit
cenam meã. Ibant aũt turbe multe

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

rum eo: et cōuersus dixit ad illos. Si quis venit ad me et nō odit patrē suū et matrē. et uxorē et filios et fratres et sorores. adhuc aūt et aīam suā: nō potest meus esse discipulus. Et q̄ non baiulat crucem suā et venit post me: non potest me⁹ esse discipulus. Quis enim ex vobis volēs turrim edificare non prius sedēs computat sumptus qui necessarij sunt. si habeat ad pficiēdum: ne postea quā posuerit fundamētum. et nō potuerit pficere. omnes qui vidēt incipiant illudere ei dicentes. q̄a hic homo cepit edificare et nō potuit cōsūmare? Aut quis rex itur⁹ cōmittere bellū aduersus alīū regem: non sedens prius cogitat si possit cū decem milibz occurrere ei. qui cū viginti milibus venit ad se? Alioquin adhuc illo lōge agente: legationē mittens rogat ea q̄ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renūciat omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal quoq; euanuerit: in quo condietur? Neq; in terram neq; in sterquilinīū utile est: sed foras mittetur. Qui habet aures audiēdi audiat.

Erant autem appropinquātes ei publicani et peccatores: ut audirent illū. Et murmurabāt pharisei et scribe dicentes: quia hic peccatores recipit et mādducat cū illis. Quis ad illos parabolā istā dicēs. Et ait ex vobis homo qui habet centum oues: et si pdiderit unā ex illis. nōne dimittit nonaginta nouem in deserto et vadit ad illā q̄ perierat donec inueniat eā? Et cum inuenerit eā. imponit in humeros suos gaudēs: et veniens domū cōuocat amicos et vicinos dicēs illis. Congratulamini mihi: quia inueni ouē meā q̄ perierat. Dico vobis: ita q̄ gaudiū erit in celo sup uno peccatore penitentiā agente: q̄ supra nonaginta nouē iustis qui non indigent penitentia. Aut q̄ mulier habēs dragmas decem: si pdiderit dragmā unā. nōne accendit lucernā et euerrit domū et querit diligenter. donec inueniat eā? Et cum inuenerit: conuocat amicas et vicinas dicēs. Cōgratulamini mihi: quia inueni dragmā quā pdideram. Ita dico vobis: gaudiū erit corā angelis dei sup uno peccatore penitentiam agente. Ait aūt. Homo quidam habuit duos filios: et dixit adolescentior ex illis patri. Pater: da mihi portionē substantie que me contingit. Et diuisit illis substantiā. Et non post multos dies. cōgregatis omnibz adolescentior filius peregre pfectus est in regionem lōginquā: et ibi dissipauit substantiam suā viuendo luxuriose. Et post q̄ omnia consūmasset: facta est fames valida in regione illa: et ipse cepit egere. Et abiit et adhesit uni ciuiū regionis illius: et misit illū in villā suā ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrē suū de siliquis quas porci mādducabāt: et nemo illi dabat. In se aūt reuersus dixit. Quanti mercennarij in domo patris mei abundant panibus: ego aūt hic fame pereo. Surgam et ibo ad patrem meū: et dicā ei pater: peccaui in celū et corā te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unū de mercennarijs tuis. Et surgens venit ad patrem suū. Cū aūt adhuc lōge esset. vidit illū pater ipsi⁹: et misericordia motus est: et accurrens cecidit sup collū ei⁹. et osculat⁹ est eū. Dixitq; ei filius. Pater: peccaui in celū et corā te: iam non sum dign⁹ vocari filius

tuus. Dixit aũt pater ad seruos suos. Cito pferte stolam primã: et induite illũ: et date anulũ in manũ eius: et calciamẽta in pedes eius. Et adducite vitulũ saginatũ: et occidite: et mãducemus et epulemur: quia hic filius meus mortuus fuerat et reuixit: perierat et inuentus est. Et ceperũt epulari. Erat aũt filius eius senior in agro. Et cũ veniret: et appropinquaret domui: audiuit symphoniã et chorum: et vocauit unum de seruis: et interrogauit quid hec essent. Ipse aũt dixit illi. Frater tuus venit: et occidit pater tuus vitulum saginatũ: quia saluũ illũ recepit. Indignatus est aũt: et nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illũ. At ille respondens dixit patri suo. Ecce tot annis seruio tibi: et nunq̃ mandatũ tuũ preterui: et nunq̃ dedisti michi hedum ut cum amicis meis epularer. Sed postq̃ filius tuus hic qui deuorauit substantiã suã cũ meretricibus venit: occidisti illi vitulũ saginatũ. At ipe dixit illi. Fili tu semp mecum es: et omnia mea tua sunt. Epulari aũt et gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. xvj.

Dicebat aũt et ad discipulos suos. Homo quidã erat diues q̃ habebat villicũ: et hic diffamatus est apud illũ: quasi dissipasset bona ipius. Et vocauit illum: et ait illi. Quid hoc audio de te? Redde rationẽ villicationis tue. Jam enim non poteris villicare. Ait aũt villicus intra se. Quid faciã: quia dominus meus aufert a me villicationẽ? Fodere non valeo: mendicare erubesco. Scio quid faciã: ut cum amotus fuero a villicatione: recipiãt me i domos suas. Cõuocatis itaq; singulis debitoribus dñi sui: dicebat primo. Quantũ debes dño meo? At ille dixit. Centũ cados olei. Dixit q; illi. Accipe cautionẽ tuã: et sede cito scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes? Qui ait. Centũ choros tritici. Ait illi. Accipe lras tuas: et scribe octoginta. Et laudauit dominus villicum iniquitatis qa prudenter fecisset: quia filii huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis: ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est: et qui in modico iniquus est: et in maiori iniquus ẽ. Si ergo in iniquo mãmona fideles non fuistis: qd verũ est quis credet vobis? Et si in alieno fideles nõ fuistis: qd vrm ẽ quis dabit vobis? Nemo seruus potest duobus dominis seruire. Aut enim unũ odiet: et alterũ diliget: aut uni adherebit et alterum contemnet. Non potestis deo seruire et mãmone. Audiebãt aũt oia hec pharisei qui erant auari: et deridebant illũ. Et ait illis. Vos estis q̃ iustificastis vos corã hominibus: deus aũt nouit corda vestra. Quia qd hominibus altum est: abominatio est ante deũ. Lex et prophete usq; ad iohannẽ: ex eo regnũ dei euangelizat: et omnis in illud vim facit. Facilius est aũt celũ et terrã pterire: q̃m de lege unum apicem cadere. Omis q̃ dimittit uxorem suã: et alterã ducit mechatur: et qui dimissam a viro ducit mechat.

Homo quidam erat diues qui induebatur purpura et bisso: et epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendic9 nomine lazarus: qui iacebat

ad ianuā eius ulceribus plenus. cupiens saturari de micis que cadebāt de mēsa diuitis: z nemo illi dabat. Sed et canes uenichāt: et lingebāt ulcera eius. Factū est aūt ut moreretur mēdicus: z portaretur ab angelis in sinū abrahe. Mortuꝰ ē aūt et diues: et sepultus est in inferno. Eleuās aūt oculos suos cū esset in tormentis: uidit abraham a longe. et lazarū in sinu eius: et ipe clamās dixit. Pater abraham miserere mei: et mitte lazarū ut intinguat extremū digiti sui i aquā. ut refrigeret linguā meā: quia cruciōr in hac flāma. Et dixit illi abraham. Fili recordare quia recepisti bona i uita tua: et lazarus similiter mala. Nunc aūt hic cōsolat: tu uero cruciaris. Et in hijs omnibus inter nos et uos chaos magnū firmatū ē: ut hij qui uolunt hinc trāsire ad uos nō possunt: neq; inde huc trāsmeare. Et ait. Rogo ergo te pater: ut mittas eū i domū patris mei. Habeo enim quīq; fratres: ut testetur illis ne z ipi ueniāt i hūc locū tormentoꝝ. Et ait illi abraham. Habent moysen et pphetas: audiāt illos. At ille dixit. Nō pater abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiam agent. Ait aūt illi. Si moysen z prophetas non audiūt: neq; si quis ex mortuis resurrexerit credent. xvij

Et ad discipulos suos ait. Impossibile ē ut nō ueniant scandala. Ve aūt illi p quē uenīt. Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius. et proiciatur in mare: q̄ ut scādalizet unū de pusillis istis. Attendite uobis. Si peccauerit in te frater tuus. increpa illū: et si penitentiā egerit dimitte illi. Et si septies i die peccauerit in te: et septies in die cōuersus fuerit ad te dicens. penitet me: dimitte illi. Et dixerūt apostoli dño. Adauge nobis fidē. Dixit aūt dñs. Si habueritis fidē sicut granū sinapis: dicretis huic arbori moro eradicare et transplantare in mare: et obediret uobis. Quis autē uestrū habens seruū arantem aut pascentē boues qui regresso de agro dicat illi statim transi recūbe: et non dicit. para q̄ cenem z p̄cinge te et ministra michi donec mādurem et bibam. z post hec tu manducabis z bibes? Numquid gratiā habet seruo illi: quia fecit que ei imperauerat? Non puto. Sic et uos cū feceritis omnia q̄ p̄cepta sunt uobis dicite: serui inutiles sumꝰ. Quod debuimꝰ facere fecimus. Et factū est dum iret i ihrusalē: transiebat p mediā samariā et galileā. Et cum ingrederet quōdā castellū: occurrerunt ei decem uiri leprosi. Qui steterūt a longe: z leuauerūt uocem dicentes. Ihesu p̄ceptor: miserere nostri. Quos ut uidit dixit. Ite: ostendite uos sacerdotibs. Et factū est dum irent: mūdati sunt. Unus aūt ex illis ut uidit quia mūdatus est: regressus est cū magna uoce magnificās deū. Et cecidit in faciem ante pedes ei9: gratias agens. Et hic erat samaritanꝰ. Respōdens aūt ihesus dixit. Nōne decem mūdati sunt? Et nouē ubi sunt? Non est inuentus qui rediret. z daret gloriā deo: nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge uade: q̄a fides tua te saluū fecit. Interrogatus aūt a phariseis quando uenit regnum dei: respōdens eis dixit. Non ueniet regnū dei cū obseruatione: neq; dicent ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnū dei intra uos est. Et ait ad discipulos suos. Uenient dies quando desideretis uidere unū diem filij hoīs:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et nō videbitis. Et dicent vobis. Ecce hic et ecce illic. Nolite ire: neq; sectemini. Nam sicut fulgur choruscans de sub celo ī ea que sub celo sunt fulget: ita erit filius hoīs in die sua. Primū aūt oporteat illū mīra pati: ꝛ reprobari a generatione hac. Et sicut factū est in diebus noe: ita erit et in diebus filij hominis. Edebāt et bibebāt· uxores ducebāt· ꝛ dabant ad nuptias· usq; in diem qua intrauit noe in archam: et venit diluuiū ꝛ pdidit omnes. Similiter sicut factū est ī diebus loth. Edebāt et bibebant ꝛ vendebāt plantabāt et edificabāt: qua die aūt exiit loth a sodomis· pluit ignem ꝛ suphur de celo: et oēs pdidit. Secūm hec erit qua die filius hīs revelabit. In illa hora q̄ fuerit in tecto· et vasa eius in domo ne descendat tollere illa: et qui in agro: similiter non redeat retro. Memores estote uxoris loth. Quicunq; quesierit animam suā saluā facere pdet illam. Et quicūq; pdiderit illā: viuificabit eam. Dico vobis: in illa nocte erūt duo in lecto uno: unus assumetur et alter relinquetur. Due erūt molentes ī unū: una assumet̄ ꝛ altera relinquet̄. Duo in agro: unus assumetur: ꝛ alter relinquet̄. Respōdētes dicūt illi. Vbi dñe? Qui dixit illis. Vbicūq; fuerit corp⁹ illuc cōgregabūtur ꝛ aquile. xviij

Dicebat aūt ꝛ parabolā ad illos: quoniā oportet semp orare et nō deficere: dicens. Iudex quidā erat in quadā ciuitate: qui deū nō timebat et hominē nō reuerebat̄. Vidua aute quedā erat in ciuitate illa: et veniebat ad eū dicens. Vindica me de aduersario meo. Et nolebat per multū temp⁹. Post hec aūt dixit intra se. Et si deū nō timeo nec hominē reuereor: tamē quia molesta est michi hec vidua vindicabo illā: ne in nouissimo veniens suggillet me. Ait aūt dñs. Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus aūt nō faciet vindictā electoꝝ suoꝝ clamantiū ad se die ac nocte: et patientiā habebit in illis? Dico vobis: quia cito faciet vindictā illoꝝ. Verūtamē filius hominis veniens: putas inueniet fidem in terra? Dixit aūt ꝛ ad quosdā qui in se confidebāt tanq̄ iusti ꝛ aspnabantur ceteros parabolā istā. Duo hoīes ascendebāt in templū ut orarent: unus pharisseus ꝛ alter publican⁹. Pharisseus stans· hec apud se orabat. Deus gratias ago tibi: quia non sum sicut ceteri hominū· raptores· iniusti· adulteri: velut etiā hic publican⁹. Ieiuno bis in sabbato: decimas do omniū q̄ possideo. Et publican⁹ alonge stans nolebat nec oculos ad celū leuare: sed percutiebat pectus suū dicens. Deus ꝓpitius esto michi peccatori. Dico vobis: descendit hic iustificatus in domum suā ab illo: quia oīs qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabit̄. Afferebant aūt ad illū ꝛ infantes: ut eos tangeret. Quod cū viderēt discipli increpabant illos. Ihesus aūt cōuocās illos dixit. Sinite pueros venire ad me: et nolite vetare eos. Talium est enim regnū dei. Amen dico vobis: quicūq; nō acceperit regnum dei sicut puer· non intrabit in illud. Et interrogauit eum quidam princeps dicens. Magister bone: quid faciens vitā eternam possidebo? Dixit aūt ei ihesus. Quid me dicis bonū? Nemo bon⁹ nisi solus deus. Mandata nosti. Nō occides: non mechaberis· nō furtū facies· nō falsum testimoniū dices: honora patrē tuū et matrē. Qui ait. Hec oīa

custodiui a iuuẽtute mea. Quo audito ihesus: ait ei. Adhuc unũ tibi deest. Omnia quecunq; habes uende et da pauperibz: et habebis thesaur in celo: et ueni sequere me. Hijs ille auditis contristat⁹ est: quia diues erat valde. Uidẽs aũt ihesus illũ mste factũ dixit. Quã difficile qui pecunias habent in regnũ dei intrabũt. Facilius est enim camelũ p foramen acus transire: q̃ diuitem intrare in regnũ dei. Et dixerũt qui audiebãt. Et quis potest saluus fieri? Ait illis. Que impossibilia sunt apud homines: possibilia sunt apud deũ. Ait aũt petrus. Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sum⁹ te. Qui dixit eis. Amen dico uobis: nemo est q̃ reliquit domũ aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios ꝓpter regnũ dei et non recipiat multo plura in hoc tempore: et in seculo uenturo uitã eternam. Assũpsit aũt ihesus duodecim: et ait illis. Ecce ascendimus ierosolimam: et cõsumabunt omnia q̃ scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradet enim gentibz. et illudetur et flagellabit. et cõspuetur: et postq̃ flagellauerint occident eũ: et die tercia resurget. Et ipi nichil horũ intellexerunt. Et erat uerbũ istud absconditũ ab eis: et nõ intelligebãt que dicebãtur. Factũ est aute cũ appropinquaret iericho: cecus quidã sedebat secus uiã mendicans. Et cũ audiret turbã ptereuntem: interrogabat quid hoc esset. Dixerũt aũt ei: q̃ ihesus nazarenus trãsiret. Et clamauit dicens. Ihesu fili dauid: miserere mei. Et qui ꝑibant increpabant eũ ut taceret. Ipe uero multomagis clamabat: fili dauid miserere mei. Stãs aũt ihesus: iussit illũ adduci ad se. Et cum appropinquasset: interrogauit illũ dicens. Quid tibi uis faciam? At ille dixit. Dñe ut uideã. Et ihesus dixit ei. Respice. Fides tua te saluũ fecit. Et confestim uidit: et sequebatur illum magnificãs deũ. Et omnis plebs ut uidit dedit laudem deo. xix.

Et ingressus ꝓbulabat iericho. Et ecce uir noie zacheus: et hic princeps erat publicanor: et ipe diues. Et querebat uidere ihesum quis esset: et non poterat pre turba: quia statura pusillus erat. Et ꝓcurrens ascendit in arborem sicomor ut uideret eũ: q̃a inde erat trãsiturus. Et cũ uenisset ad locum: suspiciẽs ihesus uidit illũ: et dixit ad eũ. Zachee festinãs descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinãs descendit: et excepit illũ gaudẽs. Et cũ uiderent omnes murmurabãt dicentes: q̃ ad hominẽ peccatorem diuertisset. Stans aute zacheus dixit ad ihesum. Ecce dimidiũ bonor meor dne do pauperibz: et si q̃d aliquẽ defraudaui reddo quadruplum. Ait ihesus ad eum. Quia hodie salus domui huic facta est: eo q̃ ipse filius sit abrahe. Uenit enim filius hois querere et saluũ facere q̃d ꝑierat. Hec illis audientibus adiciẽs dixit parabolã: eo q̃ esset ꝓpe ierusalẽ: et quia existimarent q̃ cõfestim regnũ dei manifestaretur. Dixit ergo. Homo quidã nobilis abiit in regionẽ longinquã accipere sibi regnũ: et reuerti. Uocatis aũt decem seruis suis: dedit eis decem mnas: et ait ad illos. Negociamini dũ uenio. Ciues aũt ei⁹ oderãt eũ: et miserũt legationem post illum dicentes. Nolumus hunc regnare sup nos. Et factũ est ut rediret accepto regno: et iussit uocari seruos quibus dedit pecuniã: ut sciret quãtũ quisq; negociatus esset. Uenit

autē primꝰ dicens. Dñe: mna tua decē
mnas acquisiuit. Et ait illi. Euge bo-
ne serue: quia in modico fuisti fidelis:
eris potestatem habens supra decem
ciuitates. Et alter venit dicens. Dñe:
mna tua fecit quinq; mnas. Et huic a-
it. Et tu esto sup quinq; ciuitates. Et al-
ter venit dicens. Dñe ecce mna tua:
quā habui repositā i sudario. Timui
enim te quia homo austeris es: tollis
quod nō posuisti. et metis qđ non se-
minasti. Dicit ei. De ore tuo te iudico
serue nequā. Sciebas qꝝ ego homo
austeris sum tollens qđ non posui: et
metens qđ nō seminaui. Et quare nō
dedisti pecuniā meā ad mensam: et e-
go veniēs cum usuris utiqz exegissem
illud. Et astantibz dixit. Auferte ab
illo mnam: et date illi q̄ decē mnas ha-
bet. Et dixerunt ei. Dñe: habet decem
mnas. Dico autē vobis: qꝛa omni ha-
bēti dabit̄ et abūdabit̄: ab eo autē q̄ nō
habet. et qđ habet. auferet̄ ab eo. Verū-
tamē inimicos meos illos qui nolue-
runt me regnare sup se adducite huc:
et interficite āte me. Et his dictis pre-
cedebat ascendens iherosolimā. Et fa-
ctum est cū appropinquasset ad beth-
phage et bethaniam. ad mōtem qui
vocat̄ oliueti: misit duos discipulos
suos dicēs. Ite i castellū qđ cōtra vos
est. In qđ introeūtes. inuenietis pullū
asine alligatū: cui nemo unq̄ hoīm
sedit. Soluite illum: et adducite. Et si
quis vos interrogauerit quare soluitis:
sic dicetis ei. Quia dñs operā eius
desiderat. Abierūt autē qui missi erāt:
et inuenerunt sicut dixit illis stantem
pullū. Soluentibz autē illis pullū: di-
xerūt dñi eius ad illos. Quid soluitis
pullū? At illi dixerūt. Quia dominꝰ
eum necessariū habet. Et duxerūt illū
ad ihesum. Et iactātes vestimēta sua
supra pullū: imposuerūt ihesum. Eūte
autē illo substernebāt vestimēta sua i
via. Et cū appropiquaret iā ad descen-
sum mōtis oliueti: ceperūt omnes tur-
be descendentium gaudentes laudare
deū voce magna sup omnibus quas
viderāt virtutibz dicentes. Benedictꝰ
qui venit rex in noīe dñi: pax in celo ⁊
gloria i excelsis. Et quidā phariseoꝝ
de turbis dixerunt ad illū. Magister
increpa discipulos tuos. Quibus ipse
ait. Dico vobis: quia si hij tacuerint
lapides clamabunt. Et ut appropin-
quauit: videns ciuitatē fleuit sup illā
dicens. Quia si cognouisses et tu. Et
quidē i hac die tua q̄ ad pacē tibi: nūc
aūt absc̄ōdita sūt ab oculis tuis. Quia
venient dies in te. ⁊ circundabūt te inimi-
ci tui vallo: et circundabūt te. et co-
angustabūt te undiqz: et ad terrā pro-
sternēt te. et filios tuos qui in te sunt.
Et nō relinquent in te lapidē sup lapi-
dem: eo qꝝ nō cognouisti tempus visi-
tatiōnis tue. Et ingressus in templum
cepit eicere vendētes ⁊ ementes: dicens
illis. Scriptū est: quia domꝰ mea do-
mus orationis est. Vos autē fecistis il-
lam speluncā latronū. Et erat docens
quotidie in templo. Principes aūt sa-
cerdotum et scribe et principes plebis.
querebāt illū pdere: et nō inueniebāt
quid facerent illi. Omnis enī pplus sus-
pensus erat audiens illum. xx.

Et factum est in una dieꝝ docen-
te illo pplm in templo ⁊ euange-
lizante: cōuenerūt principes sacerdotū
et scribe cū senioribz: et aiunt dicentes
ad illū. Dic nobis i qua potestate hec
facis. Aut quis est qui dedit tibi hāc
potestatem? Respōdens aūt ihesus di-
xit ad illos. Interrogabo vos et ego

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

unū verbū. Respondete mihi. Baptis-
mum iohannis de celo erat: an ex ho-
minibz? At illi cogitabant inter se di-
centes. Quia si dixerim⁹ de celo dicet.
Quare ergo nō credidistis illi? Si au-
tem dixerim⁹ ex hominibz: plebs uni-
uersa lapidabit nos. Certi sunt enim
iohānem prophetā esse. Et respondē-
runt se nescire unde esset. Et ihesus a-
it illis. Neqz ego dico vobis: in qua
potestate hec facio. Cepit aūt dicere
ad plebem parabolā hāc. Homo plā-
tauit vineā z locauit eam colonis: et
ipse peregre fuit multis temporibz. Et
in tempore misit ad cultores seruū: ut
de fructu vinee darent illi. Qui cesum
dimiserūt eum inanē. Et addidit al-
terū seruū mittere. Illi aūt hunc quoqz
cedentes et afficientes cōtumelia: dimi-
serūt inanem. Et addidit tertiū mitte-
re: qui z illū vulnerātes eiecerūt. Dixit
aūt dns vinee. Quid faciā? Mittā filiū
meū dilectū: forsitan cū hunc vide-
rint verebuntur. Quem cum vidissent
coloni: cogitauerunt intra se dicentes.
Hic est heres. Occidam⁹ illū: ut nra fi-
at hereditas. Et eiectū illū extra vineā
occiderunt. Quid ergo faciet illis dns
vinee? Veniet z pdet colonos istos: z
dabit vineā aliis. Quo audito dixerūt
illi. Absit. Ille aūt aspiciens eos ait.
Quid ē ergo hoc qđ scriptū ē. lapidem
quē reprobauerūt edificātes hic fact⁹ ē
i caput āguli? Oms q̄ ceciderit supra
illū lapidē cōquassabit: supra quē au-
tem ceciderit. cōminuet illū. Et q̄rebāt
principes sacerdotū et scribe mittere i
illū man⁹ illa hora: z timuerūt plm.
Cognouerūt enī q̄ ad ipos dixerit si-
militudinē hanc. Et obseruātes mise-
runt insidiatores q̄ se iustos simula-
rent: ut caperēt eū i sermone: ut traderēt
illū principatui z potestati pōtidis. Et
interrogauerūt eū dicentes. Magister
scim⁹ quia recte dicis z doces: et non
accipis psonam: sed viā dei in veritate
doces. Licet nobis dare tributū cesari
an nō? Considerans aūt dolū illorū
dixit ad eos. Quid me tēptatis? Osten-
dite mihi denariū. Cui⁹ habet ymagi-
nem z inscriptionē? Respōdentes dixe-
runt. Cesaris. Et ait illis. Reddite er-
go q̄ sunt cesaris cesari: et q̄ sūt dei deo.
Et non potuerūt verbū ei⁹ reprehendere
coram plebe: et mirati in responso eius
tacuerūt. Accesserunt aūt quidā sadu-
ceoz: qui negant esse resurrectionē: et
interrogauerūt eū dicentes. Magister.
moyses scripsit nobis: si frater alicui⁹
mortuus fuerit habens uxorem: z hic
sine liberis fuerit ut accipiat eā frater
eius uxorem: et suscitet semē fratri suo.
Septem ergo fratres erant: z primus
accepit uxorem et mortu⁹ est sine filijs.
Et sequens accepit illā: et ipe mortuus
est sine filio. Et tertius accepit illā: si-
militer z omnes septem z non relique-
runt semē: et mortui sunt. Nouissime
omniū mortua est et mulier. In resur-
rectione ergo cui⁹ eoz erit uxor? Siqui-
dem septem habuerūt eam uxorē. Et
ait illis ihesus. Filij huius seculi nubūt.
et tradūtur ad nuptias: illi vero q̄ di-
gni habebunt seculo illo. et resurrecti-
one ex mortuis neqz nubēt neqz ducēt
uxores: neqz ultra mori poterūt. Equa-
les enim angelis sunt: et filij sunt dei.
cū sint filij resurrectionis. Quia vero
resurgant mortui. z moyses ostendit
sec⁹ rubū: sicut dicit dnm deū abraham
et deū ysaac. et deū iacob. Deus autem
non est mortuoz sed viuoz. Omnes
enī viuunt ei. Respondētes aūt quidā
scribaz dixerūt ei. Magister bene dixisti.

Et amplius non audebant eū quicq̄ interrogare. Dixit aūt ad illos. Quomodo dicūt xp̄m filiū dauid esse: & ipe dauid dicit ī libro psalmoz. Dixit dominꝰ dño meo sede a dextris meis. donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoz. Dauid ergo dñm illū vocat: et quomō filius eius est? Audiente aūt omni ppło dixit discipłis suis. Attendite a scribis qui volūt ambulare in stolis. et amant salutatōnes in foro: et primas kathedras in synagogis: et p̄mos discubitus in cōuiuijs. Qui deuorāt domos viduarū: simulantes longam orationem. Hij accipient damnatiōnem maiorem. xxj.

Respiciens aūt vidit eos qui mittebāt munera sua ī gazophilacium diuites. Vidit aūt & quādā viduam paupculā mittentem era minuta duo. Et dixit. Vere dico vobis: q̄a vidua hec paup plus q̄ oēs misit. Nā oēs hij ex abundanti sibi miserunt in munera dei: hec autem ex eo q̄ deest illi omnē victum suū quē habuit misit. Et quibusdā dicentibz de templo q̄ bonis lapidibz et donis ornatum esset. dixit. Hec que videtis: veniēt dies in quibus non relinquet lapis sup lapidē qui nō destruat. Interrogauerūt autem illū dicētes. Preceptor quando hec erūt: et q̄ signū cū fieri incipient? Qui dixit. Videte ne seducamini. Multi enim venient in noīe meo dicentes quia ego sum: et tempus appropīquauit. Nolite ire post eos cū aūt audieritis prelia et seditiones. nolite terreri. Oportet primū hec fieri: sed nondum statim finis. Tunc dicebat illis. Surget gens contra gentem et regnū aduꝰ regnū: et terremotꝰ magni erūt p loca. & pestilentie & fames: terroresq̄ de celo. & signa magna erūt. Sed āte hec omnia inicient vobis manus suas: et psequent tradentes in synagogas & custodias: trahentes ad reges & pīdes propter nomē meū. Continget autem vobis in testimoniū. Ponite ergo in cordibus vr̄is non p̄meditari quēadmodū respondeatis. Ego enim dabo vobis os & sapientiā: cui nō poterunt resistere & cōtradicere omnes aduersarij vestri. Trademini aūt a parentibz & fratribus & cognatis & amicis: & morte afficient ex vobis. Et eritis odio omnibus hoīnibus ꝓpter nomē meū. Et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vr̄as. Cum aūt videritis circundari ab exercitu ierusalē: tūc scitote quia appropinquauit desolatio eiꝰ. Tunc q̄ in iudea sunt fugiāt ad montes: et qui in medio eius discedant. et qui in regionibus non intrent in eā: quia dies ultionis hij sunt ut impleantur omnia que scripta sunt. Ve autem pregnantibus & nutrientibz in illis diebz. Erit enī pressura magna super terrā: et ira ppło huic. Et cadent ī ore gladij: & captiui ducent in oēs gentes. Et ierusalē calcabit a gentibus: donec impleantur tempora nationū. Et erūt signa in sole et luna et stellis: et in terris pressura gentiū p̄ cōfusione sonitꝰ maris & fluctuū: arescentibz hominibus p̄ timore et expectatōne que supueniēt vniuerso orbi. Nam virtutes celoz mouebūtur. Et tunc videbūt filiū hoīs venientē in nube cū potestate magna & maiestate. Istis aūt fieri incipientibus. respicite et leuate capita vestra: quoniā appropīquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinē. Videte ficulneā et omnes arbores: cū

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

producunt iam ex se fructū scitis quoniam ppe est estas. Ita et vos cū videritis hec fieri: scitote quoniā ppe est regnum dei. Amen dico vobis: quia nō preteribit generatio hec donec oīa fiant. Celum et terra trāsibunt · verba aūt mea non trāsibūt. Attendite aūt vobis ne forte grauent corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vite: et supueniat in vos repentina dies illa. Tanq̄ laqueus enim supueniet in oēs: qui sedent sup faciē oīis terre. Vigilate ergo oī tempore orātes: ut digni habeamini fugere ista omnia que futura sunt: et stare āte filiū hominis. Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero exiens morabatur in monte qui vocat oliueti. Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum. xxij.

Appropinquabat aūt dies festus azimoꝝ qui dicitur pascha. Et querebāt principes sacerdotū et scribe quomō eū interficerent: timebāt vero plebem. Intrauit aūt sathanas in iudam qui cognominabatur scarioth· vnū de duodecim: et abijt et locutus est cum principibz sacerdotū et magistratibz quēadmodū illū traderet eis. Et gauisi sunt: et pacti sunt pecuniā illi dare. Et spopondit. Et querebat opportunitatē: ut traderet illū sine turbis. Venit aūt dies azimoꝝ: in qua necesse erat occidi pascha. Et misit petrum et iohānem dicens. Euntes parate nobis pascha: ut manducem⁹. At illi dixerūt. Vbi vis paremus? Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus vobis in ciuitatē occurret vobis homo amphoram aque portans: sequimini eū in domū in quā intrat: et dicetis patrifamilias dom⁹. Dicit tibi magister. Vbi est diuersoriū vbi pascha cū discipulis meis manducem? Et ipe ostendet vobis cenaculū magnū stratū: et ibi parate. Euntes aūt inuenerūt sicut dixit illis: et parauerūt pascha. Et cū facta esset hora discubuit: et duodecim apli cum eo. Et ait illis. Desiderio desideraui hoc pascha manducare vobiscū: āteq̄ patiar. Dico enim vobis: quia ex hoc nō mādducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit et dixit. Accipite et diuidite inter vos. Dico enī vobis: q nō bibam de generatione vitis donec regnum dei veniat. Et accepto pane gratias egit et fregit: et dedit eis dicēs. Hoc est corpus meū: quod p vobis datur. Hoc facite in meā cōmemorationem. Similiter et calicem: postq̄ cenauit dicens. Hic est calix nouū testamentum in sanguine meo: qui pro vobis fundetur. Verūtamen ecce manus tradentis me mecū est in mensa. Et quidē filius hominis secm qd definitū ē vadit. Verūtamē ve homini p quē tradetur. Et ipi reperūt querere inter se: q̄s esset ex eis q̄ hoc facturus esset. Facta est autem et cōtentio inter eos: quis eoꝝ videretur esse maior. Dixit aūt eis. Reges gentū dominātur eoꝝ: et qui potestatē habent sup eos benefici vocant. Vos aūt non sic. Sed qui maior est in vobis fiat sicut iunior: et qui p̄cessor est sicut ministrator. Nam quis maior est? Qui recumbit: an qui ministrat? Nōne qui recumbit? Ego aūt in medio vestrū sum sicut q̄ ministrat. Vos aūt estis qui pmansistis mecū in tēptationibz meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnū: ut edatis et bibatis sup mēsam meā in regno meo: et sedeatis sup thronos

duodecim iudicantes duodecim tribꝫ
israhel. Dit aũt dñs simoni. Simon:
ecce sathanas expetiuit vos·ut cribra-
ret sicut triticũ. Ego aũt rogaui p te:
ut nõ deficiat fides tua. Et tu aliquã
do conuersus: confirma fratres tuos.
Qui dixit ei. Domine: tecũ parat9 sũ
et in carcerem ⁊ in mortem ire. Et ille
dixit. Dico tibi petre: non cãtabit ho-
die gallus·donec ter abneges nosse
me. Et dixit eis. Quãdo misi vos sine
sacculo et pera et calciamẽtis: numq̃d
aliquid defuit vobis? At illi dixerũt.
Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc q̃ hꝫ
bet sacculũ tollat: similiter ⁊ perã. Et
qui non habet: vendat tunicam suã ⁊
emat gladiũ. Dico enim vobis: quo-
niam adhuc hoc qd̃ scriptũ ẽ oportet
impleri in me: et cũ iniquis deputa-
tus est. Etenim ea que sunt de me fi-
nem habent. At illi dixerũt. Dñe: ecce
duo gladij hic. At ille dixit eis. Satis
est. Et egressus ibat secũdũ cõsuetudi-
nem in montem oliuaꝝ. Secuti sunt
illũ ⁊ discipli. Et cũ peruenisset ad locũ:
dixit illis. Orate: ne intretis in tempta-
tionẽ. Et ipe auulsus est ab eis quãtũ
iactus est lapidis: ⁊ positis genibus
orabat dicens. Pater: si vis transfer
calicem istũ a me. Verũtamẽ nõ mea
voluntas: sed tua fiat. Apparuit aũt
illi angelus de celo confortans eũ. Et
factus in agonia prolixi9 orabat. Et
factus est sudor ei9·sicut gutte sangui-
nis decurrentis in terrã. Et cũ surrexisset
ab oratõne ⁊ veniss̃et ad discipulos su-
os: inuenit eos dormientes p̃ tristicia.
Et ait illis. Quid dormitis? Surgite
orate: ne intretis in temptationẽ. Ad-
huc eo loquẽte: ecce turba·et q̃ vocaba-
tur iudas unus de duodecim antece-
debat eos: et appropiquauit ihesu·ut
oscularetur eum. Ihesus aũt dixit illi.
Iuda·osculo filiũ hominis tradis?
Videntes aũt hij qui circa ipm erant
qd̃ futurũ erat: dixerũt ei. Dñe: si pcuti-
mus in gladio? Et pcussit unus ex il-
lis seruũ principis sacerdotũ: et ampu-
tauit auriculã ei9 dexterã. Respõdẽs
aũtẽ ihesus ait. Sinite. Usq; huc. Et
cum tetigisset auriculã ei9·sanauit eũ.
Dixit aũt ihesus ad eos qui venerãt
ad se principes sacerdotũ ⁊ magistra-
tus templi ⁊ seniores. Quasi ad latro-
nem existis cũ gladijs ⁊ fustibꝫ. Cum
quotidie vobiscũ fuerim in templo: nõ
extendistis manus in me. Sed hec est
hora vra: et potestas tenebraꝝ. Com-
prehendẽtes aũt eũ·duxerũt ad domũ
principis sacerdotũ: petrus vero seque-
batur alonge. Accenso aũt igne in me-
dio atrij·et circũsedentibꝫ illis: erat pe-
trus in medio eorũ. Quem cũ vidisset
ancilla quedam sedentẽ ad lumen: et
cum fuisset intuita dixit. Et hic cũ illo
erat. At ille negauit eum dicens. Mu-
lier: non noui illũ. Et post pusillũ ali-
us videns eũ dixit. Et tu de illis es. Pe-
trus vero ait. O homo nõ sũ. Et inter-
uallo facto quasi hore uni9: alius qui-
dam affirmabat dicens. Vere et hic
cum illo erat: nam et galileus est. Et
ait petr9. Homo: nescio quid dicis. Et
cõtinuo adhuc illo loquẽte cantauit
gallus. Et cõuersus dñs respexit petrũ.
Et recordat9 ẽ petr9 verbi dñi sicut dixe-
rat: qa priusq̃ gall9 cãtet·ter me nega-
bis. Et egressus foras petr9 flenit ama-
re. Et viri qui tenebãt illũ·illudebãt ei
cedentes. Et velauerũt eũ: ⁊ percutiebãt
facie ei9: et interrogauerũt eũ dicentes.
Prophetiza. Quis est qui te pcussit?
Et alia multa blasphemãtes dicebãt
in eum. Et ut factus ẽ dies·cõuenerũt

seniores plebis ⁊ principes sacerdotū et scribe: ⁊ duxerūt illū i cōsiliū suū dicentes. Si tu es cristus dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero nō credetis mihi: si aūt ⁊ interrogauero nō respōdebitis mihi: neq; dimittetis. Ex hoc autem erit filius hois sedens a dextris virtutis dei. Dixerunt aūt omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait. Vos dicitis: qā ego sum. At illi dixerūt. Quid adhuc desideram⁹ testimoniū? Ipsi enim audiuim⁹ de ore eius. xxiij

Et surgens oīs multitudo eoꝝ duxerūt illū ad pilatū. Ceperūt aūt accusare illū dicentes. Hunc inuenimus subuertentem gentem nostrā: et prohibentem tributa dari cesari: et dicentem se cristū regem esse. Pilat⁹ aūt interrogauit eū dicens. Tu es rex iudeorū? At ille respondens ait. Tu dicis. Ait aūt pilatus ad principes sacerdotum ⁊ turbas. Nichil inuenio cause i hoc homine. At illi invalescebant dicentes. Cōmouit ppm docens p vniuersam iudeā incipiēs a galilea usq; huc. Pilatus aūt audiens galileā interrogauit si homo galileus esset. Et ut cognouit q̄ de herodis potestate esset remisit eū ad herodem: qui ⁊ ipse iherosolimis erat illis diebus. Herodes aūt viso ihesu: gauisus est valde. Erat enī cupiens ex multo tempore videre eū eo q̄ audiret multa de eo: ⁊ sperabat signum aliqd videre ab eo fieri. Interrogabat aūt illū multis sermonibus: at ipe nichil illi respondebat. Stabāt aūt principes sacerdotū ⁊ scribe cōstāter accusātes eū. Spreuit aūt illū herodes cū exercitu suo: ⁊ illusit indutū veste alba: ⁊ remisit ad pilatum. Et facti sunt amici herodes ⁊ pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem. Pilatus aūt convocatis principibus sacerdotū et magistratibus et plebe: dixit ad illos. Obtulistis mihi hūc hominē quasi avertentem populū: ⁊ ecce ego coram vobis interrogās nullā causam invenio in homine isto: ex his in quibus eum accusatis. Sed neq; herodes. Nam remisi vos ad illum: ⁊ ecce nichil dignū morte actū est ei. Emendatū ergo illū dimittam. Necesse autē habebat dimittere eis p die festū unū. Exclamauit aūt simul universa turba dicens. Tolle hūc: ⁊ dimitte nobis barraban. Qui erat propter seditionē quandā factā in civitate ⁊ homicidiū missus in carcerem. Iterq; aūt pilatus locut⁹ est ad eos: volēs dimittere ihesum. At illi succlamabāt dicētes. Crucifige: crucifige eū. Ille autem tercio dixit ad illos. Quid enī mali fecit iste? Nullā causā mortis invenio in eo. Corripiā ergo illū et dimittam. At illi instabāt vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur: ⁊ invalescebāt voces eoꝝ. Et pilat⁹ adiudicavit fieri petitionē eoꝝ. Dimisit aūt illis eū qui propter homicidiū et seditionē missus fuerat in carcerē quē petebāt: ihesū vero tradidit voluntati eoꝝ. Et cū ducerēt eū apphenderūt simonē quendā cyrenensem venientem de villa: ⁊ imposuerūt illi crucē portare post ihesum. Sequebatur aūt illū multa turba pli et mulierū: que plāgebāt ⁊ lamentabantur eum. Conversus aūt ad illas ihesus dixit. Filie iherusalē nolite flere sup me: sed sup vosipas flete et sup filios vestros. Quoniā ecce venient dies i quibus dicent. Beate steriles et venires q̄ non genuerūt: ⁊ ubera que non lactauerūt. Tunc incipient dicere montibus cadite sup nos: ⁊ collibus operite nos.

Quia si in viridi ligno hec faciũt: in ari-
do qd fiet? Ducebant aũt et alios duo
nequã cum eo: ut interficerent. Et post-
q̃ venerũt in locũ qui vocatur calua-
rie. ibi crucifixerunt eũ: et latrones: unũ
a dextris. et alterq; a sinistris. Ihesus au-
tem dicebat. Pater dimitte illis. Non
enim sciunt quid faciũt. Diuidentes
vero vestimẽta eius miserũt sortes. Et
stabat ppls expectans: et deridebant
eum principes cum eis dicentes. Alios
saluos fecit: se saluũ faciat. si hic est
christus dei electus. Illudebant aũt ei et
milites accedentes: et acetũ offerentes
ei dicentes. Si tu es rex iudeorũ saluũ
te fac. Erat aũt et suprscriptio scripta su-
per eũ litteris grecis et latinis et hebra-
icis: hic est rex iudeorũ. Unus aũt de
his qui pendebãt latronibus blasphe-
mabat eũ dicens. Si tu es christus: sal-
uum fac teipm et nos. Respondẽs au-
tem alter increpabat eum dicens. Ne-
q; tu times deũ: qui in eadem damna-
tione es. Et nos quidem iuste: nã di-
gna factis recipimus. Hic vero nichil
mali gessit. Et dicebat ad ihesum. Do-
mine: memento mei cum veneris in re-
gnum tuũ. Et dixit illi ihesus. Amen
dico tibi: hodie mecũ eris in paradiso.
Erat aũt fere hora sexta: et tenebre fa-
cte sunt in vniuersam terrã usq; in ho-
ram nonã. Et obscuratus est sol: et ve-
lum templi scissum est medium. Et
clamans voce magna ihesus ait. Pa-
ter: in manus tuas cõmendo spiritũ meũ.
Et hec dicens expirauit. Videns aũt
centurio qd factũ fuerat: glorificauit
deum dicens. Vere hic homo iustus
erat. Et omnis turba eorũ qui simul
aderãt ad spectaculũ istud. et videbãt
que fiebant: pectora sua re-
uertebant. Stabant aũt omnes noti
eius alonge: et mulieres que secute eũ
erant a galilea hec videntes. Et ecce
vir noie ioseph qui erat decurio. vir
bonus et iustus: hic nõ cõsenserat con-
silio et actibus eorũ. ab arimathia ciui-
tate iudee: qui expectabat et ipe regnũ
dei. Hic accessit ad pilatũ et petijt cor-
pus ihesu: et depositũ inuoluit syndo-
ne: et posuit eũ in monumẽto exciso:
in quo nondũ quisq̃ positus fuerat.
Et dies erat parasceues: et sabbatũ il-
lucescebat. Subsecute aũt mulieres q̃
cum eo venerãt de galilea viderũt mo-
numentũ: et quẽadmodũ positũ erat
corpus eius: et reuertentes parauerunt
aromata et unguenta: et sabbato qui-
dem siluerũt secm mãdatũ. xxiiij

Una aũt sabbati valde diluculo
venerũt ad monumentũ portan-
tes que parauerãt aromata: et inuene-
runt lapidẽ reuolutũ a monumento:
et ingresse non inuenerũt corpus dñi
ihesu. Et factum est dum mente con-
sternate essent de isto: ecce duo viri ste-
terunt secus illas in veste fulgenti. Cũ
timerent aũt et declinarent vultum in
terrã: dixerũt ad illas. Quid queritis
viuentem cũ mortuis? Non ẽ hic: sed
surrexit. Recordamini qualiter locu-
est vobis. cum adhuc in galilea esset
dicens. Quia oportet filiũ hominis
tradi in manus hominũ peccatorũ:
et crucifigi. et die tercia resurgere. Et re-
cordate sunt verboꝝ eius: et regresse a
monumẽto nunciauerunt hec omnia
illis undecim: et ceteris omnibus. Erat
aũt maria magdalene. et iohanna. et
maria iacobi. et cetere q̃ cum eis erant: q̃
dicebant ad apostos hec. Et visa sunt
ante illos sicut deliramẽtum verba ista:
et nõ crediderũt illis. Petr⁹ aũt surgẽs
cucurrit ad monumẽtũ: et prumbens

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

vidit linteamina sola posita: & abiit secū mirans qđ factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellū quod erat in spacio stadioꝝ sexagīta ab iherusalē nomine emmaus: et ipi loquebant ad invicem de his omnibus que acciderant. Et factū est dum fabularentur et secū quererent: et ipse ihesus appropiquās ibat cū illis. Oculi aūt illoꝝ tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad illos. Qui sūt hi sermones quos cōfertis ad invicem ambulātes: et estis tristes? Et respondēs unus cui nomē cleophas: dixit ei. Tu solus peregrinus es in iherusalē & nō cognovisti que facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit. Que? Et dixerūt. De ihesu nazareno qui fuit vir pphēta: potens in opere & sermone coram deo et omni plo. Et quomō eū tradiderūt summi sacerdotes & principes nostri in damnatiōnē mortis: et crucifixerūt eū. Nos aūt sperabamus: quia ipe esset redemptur israhel. Et nunc sup hec omnia tercia dies est hodie: qa hec facta sunt. Sed & mulieres quedam ex nris terruerūt nos qui ante lucem fuerunt ad monumentū: & nō invento corpore ei. venerūt dicentes se etiā visionē angelorum vidisse: qui dicūt eum vivere. Et abierunt quidā ex nris ad monumentū: & ita invenerunt sicut mulieres dixerūt: ipm vero non invenerunt. Et ipse dixit ad eos. O stulti & tardi corde ad credendū in omnibus qđ locuti sunt prophete. Nonne hec oportuit pati cristū: et ita intrare in gloriā suā? Et incipiens a moyse & omnibus pphetis: interpretabat illis in omnibus scripturis que de ipo erāt. Et appropinquaverūt castello quo ibant: & ipe se finxit longius ire. Et coegerūt illū dicentes.

Mane nobiscū quoniam advespera scit: & inclinata est iā dies. Et intravit cum illis. Et factū est dum recumberet cum eis accepit panē: & benedixit ac fregit: & porrigebat illis. Et apti sunt oculi eorum: & cognoverūt eū: & ipe evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicem. Nōne cor nrm ardēs erat in nobis. dū loqueretur in via: & aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora regressi sunt in iherusalē: & invenerunt cōgregatos undecim & eos qui cū illis erant dicentes qm surrexit dns vere: et apparuit symoni. Et ipi narrabant qe gesta erāt in via: & quomō cognoverūt eum in fractione panis. Dum autem hec loquuntur: stetit ihesus in medio eorum & dixit. Pax vobis. Ego sū: nolite timere. Cōturbati vero & cōterriti: existimabant se spiritū videre. Et dixit eis. Quid turbati estis: & cogitationes ascendūt in corda vestra? Videte manus meas & pedes: quia ego ipe sum. Palpate & videte: quia spiritus carnē et ossa nō habet sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset: ostendit eis manus & pedes. Adhuc aūt illis nō credentibus et mirātibus pre gaudio. dixit. Habetis hic aliquid quod manducet? At illi obtulerūt ei partem piscis assi: & favū mellis. Et cū māducasset coram eis: sumens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos. Hec sunt verba qe locutus sū ad vos cū adhuc essem vobiscū: quoniā necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et pphetis & psalmis de me. Tūc aperuit illis sensum ut intelligerēt scripturas: & dixit eis. Quoniā sic scriptū ē. et sic oportebat cristū pati & resurgere a mortuis tercia die: & pdicare in nomine ei penitentiā & remissionē peccatoꝝ in omnes

215

gentes: incipientibus ab hierosolima.
Vos aũt estes testes hoz. Et ego mit-
tam promissum patris mei in vos: vos
aũt sedete in ciuitate · quoadusqz indu-
amini virtute ex alto. Eduxit aũt eos
foras in bethaniam: et eleuatis manĩ-
bus suis benedixit eis. Et factũ est dũ
benediceret illis recessit ab eis: et ferebã-
tur in celum. Et ipsi adorantes regres-
si sunt in hierusalem cum gaudio ma-
gno: et erant semper in templo lau-
dantes et benedicentes deum amen.

Expl' euãgeliũ scdm lucã Incipit p
logus in euãgliũ scdm iohãnem·

Ic est iohannes euange-
lista unus ex discipulis dñi:
qui virgo a deo electus ẽ:
quẽ de nuptijs volentem
nubere vocauit deus. Cui virginitatis
in hoc duplex testimoniũ datur in eu-
angelio: qz et pre ceteris dilectus a deo
dicit: et huic matrem suã de cruce com-
mendauit dñs · ut virginẽ virgo seruа-
ret. Denicz manifestans in euangelio
qz erat ipe incorruptibilis verbi opus
inchoans · solus verbũ carnẽ factum
esse · nec lumen a tenebris cõprehensũ
fuisse testatur: primũ signũ ponẽs qd
in nuptijs fecit dñs ostendens qz ipe
erat: ut legentibz demonstraret qz ubi
dñs inuitatus sit deserere nuptiaz vi-
num debeat: et veteribus immutatis
noua omnia que a christo instituunt
appareãt. Hoc aũt euãgeliũ scripsit in
asia · postea qz i pathmos insula apo-
calipsim scripserat: ut cui in principio ca-
nonis incorruptibile principiũ pnotat
in genesi: ei etiã incorruptibilis finis
p virginẽ i apocalipsi redderet dicẽte
christo ego sum alpha et o. Et hic ẽ io-
hannes: qui sciens supuenisse diem re-
cessus sui. Conuocatis discipulis suis
in epheso · per multa signoz experimen-
ta pmens christũ descendens i defossũ
sepulture sue locũ facta oratione · po-
situs est ad patres suos: tam extraneꝰ
a dolore mortis qz a corruptione car-
nis inuenitur alienus. Tamen post o-
mnes euãgeliũ scripsit: et hoc virgini
debebat. Quoz tamẽ uel scriptoz tẽpo-
ris dispositio · uel librorz ordinatio ideo
a nobis per singula non exponitur:
ut sciendi desiderio collato et quereñ-
tibus fructus laboris: et deo magiste-
rij doctrina seruetur. Explicit plogus

Incipit euãgliũ scdm iohẽm ·j·

In principio erat verbũ: et verbũ erat
apud deũ: et deus erat verbũ. Hoc erat
in principio apud deũ. Omnia p ipm
facta sunt: et sine ipo factum est nichil.
Quod factũ est in ipo vita erat: et vita
erat lux hominũ: et lux in tenebris lu-
cet · et tenebre eã nõ comphenderũt. Fu-
it homo missus a deo: cui nomẽ erat io-
hãnes. Hic venit i testimoniũ ut testi-
moniũ phiberet de lumine: ut omnes
crederent p illũ. Nõ erat ille lux: sed ut
testimoniũ phiberet de lumine. Erat
lux vera: que illuminat omnẽ homi-
nem venientem in hũc mundũ. In mũ
do erat: et mũdus p ipm factus est: et
mũdus eũ non cognouit. In pria ve-
nit: et sui eũ nõ receperũt. Quotqz aũt
receperũt eũ · dedit eis potestatem filios
dei fieri: hijs qui credũt in nomine eius.
Qui nõ ex sanguinibz neqz ex volun-
tate carnis · neqz ex volũtate viri: sed
ex deo nati sunt. Et verbũ caro factum
est: et habitauit in nobis. Et vidimus
gloriã eius · gloriam quasi unigeniti a
patre: plenũ gratie et veritatis. Johan-
nes testimonium phibet de ipo · et cla-
mat dicens. Hic erat quẽ dixi: q post
me venturus est · ante me factus est:

BIBLIOTECA P. BLICA PROVINCIAL · SOBRE

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quia prior me erat. Et de plenitudine
eius nos oēs accepim⁹ et gratiam
pro gratia: quia lex per moysen data
est: gratia z veritas per ihesum xp̃m̃
facta ē. Deum nemo vidit unq̃. Unigenitus filius q̃ est in sinu patris: ipe
narrauit. Et hoc est testimoniū iohānis: quādo miserūt iudei ab iherosolimis sacerdotes z leuitas ad eū ut interrogarent eū. Tu quis es? Et cōfessus
est: z non negauit. Et cōfessus est: qa
nō sum ego xp̃s. Et interrogauerūt
eū. Quid ergo? Helias es tu? Et dixit.
Nō sū. Propheta es tu? Et respondit.
Non. Dixerunt ergo ei. Quis es ut responsū demus his q̃ miserūt nos? Quid
dicis de teipo? Ait. Ego vox clamantis in deserto dirigite viā dñi: sicut dixit ysaias pphēta. Et qui missi fuerāt
erant ex pharisēis. Et interrogauerūt
eum: z dixerūt ei. Quid ergo baptizas
si tu nō es xp̃s: neq; helias neq; pphēta? Respōdit eis iohānes dicēs. Ego
baptizo in aqua: medius aūt vestrū
stetit quē vos nescitis. Ipse est q̃ post
me venturus est qui ante me factus ē:
cui⁹ ego non sum dignus ut soluam
eius corrigiā calciamenti. Hec i bethania facta sunt trās iordanen: ubi erat
iohānes baptizans. Altera die vidit
iohānes ihesum venientem ad se: et
ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mūdi. Hic est de quo dixi. Post
me venit vir qui ante me factus ē qa
prior me erat: z ego nesciebā eū. Sed
ut manifestetur in israhel: propterea
veni ego in aqua baptizans. Et testimoniū pphibuit iohānes dicēs. Quia
vidi spiritū descendentem q̃si columbam de celo: z mansit sup eū. Et ego
nesciebam eū: sed qui misit me baptizare i aqua: ille michi dixit. Sup quē
videris spiritū descendentem. z manentem sup eum: hic est qui baptizat i spiritu sancto. Et ego vidi et testimoniū
phibui: quia hic est filius dei. Altera
die iterū stabat iohānes: z ex discipulis
eius duo. Et respiciens ihesum ambulantem dixit. Ecce agnus dei. Et audierūt eū duo discipli loquētem: z secuti
sunt ihesum. Conuersus aūt ihesus.
et vidēs eos sequētes se: dicit eis. Quid
queritis? Qui dixerūt ei. Rabbi quod
dicitur interptatū magister: ubi habitas? Dicit eis. Venite et videte. Venerunt z viderūt ubi maneret: z apud eū
manserūt die illo. Hora aūt erat quasi decima. Erat aūt andreas frater simonis petri. unus ex duobz qui audierat a iohāne: z secuti fuerant eū. Invenit hic primū fratrem suū simonē: et
dicit ei. Invenim⁹ messiam: quod est
interptatū xp̃s. Et adduxit eum ad
ihesum. Intuit⁹ aūt eū ihesus dixit. Tu
es simon fili⁹ iohanna: tu vocaberis
cephas: quod interpretatur petr⁹. In
crastinū voluit exire in galileā: z invenit philippū. Et dicit ei ihesus. Sequere me. Erat aūt philippus a bethsayda
ciuitate ādree et petri. Invenit philippus nathanahel: z dicit ei. Quem scripsit moyses in lege z pphete: invenim⁹
ihesum filiū ioseph a nazareth. Et dixit ei nathanahel. Ā nazareth potest
aliq̃d boni esse. Dicit ei philippus. Veni z vide. Vidit ihesus nathanahel venientē ad se: z dicit de eo. Ecce vere israhelita: i quo dol⁹ nō ē. Dicit ei nathanahel. Unde me nosti? Respondit ihesus z dixit ei. Priusq̃ te philippus vocaret cū esses sb ficu vidi te. Respōdit
ei nathanahel et ait. Rabbi: tu es filius
dei: tu es rex israhel. Respōdit ihesus: z
dixit ei. Quia dixi tibi vidi te sub ficu

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

216

redis:maius hiis videbis. Et dicit ei. Amen amen dico vobis: videbis celum apertū:z angelos dei ascendentes z descendentes supra filiū hois. ij

Et die tercia nuptie facte sūt ī chana galilee:z erat mater ihesu ibi. Vocatus est aūt z ihesus et discipli eius ad nuptias. Et deficiente vino: dicit mater ihesu ad eum. Vinū nō habent. Et dicit ei ihesus. Quid michi et tibi est mulier? Nondum venit hora mea. Dicit mater ei⁹ ministris. Quodcunq; dixerit vobis facite. Erant aūt ibi lapidee ydrie sex posite scdm purificationem iudeoꝝ: capientes singule metretas binas uel ternas. Dicit eis ihesus. Implete ydrias aqua. Et impleuerūt eas usq; ad summū. Et dicit eis ihesus. Haurite nūc: z ferte architriclino. Et tulerunt. Ut aūt gustauit architriclinus aquā vinū factā z non sciebat unde esset: ministri aūt sciebāt qui hauserant aquā: vocat sponsum architriclin⁹ et dicit ei. Omnis homo primū bonū vinū ponit: et cum inebriati fuerint tunc id qd deterius est: tu aūt seruasti bonū vinū usq; adhuc. Hoc fecit initiū signoꝝ ihesus in chana galilee: et manifestauit gloriam suā:z crediderūt in eum discipuli eius. Post hoc descendit capharnaū ipse et mater eius·z fratres eius·z discipli eius·et ibi manserūt nō multis diebz. Et ppe erat pascha iudeoꝝ:z ascendit ihesus iherosolimā: et inuenit in templo vendentes boues et oues z columbas·z nūmularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de templo: oues quoq; et boues·et nūmulariox effudit es: et mensas subuertit. Et hiis q̄ columbas vendebant dixit. Auferte ista hinc: et nolite facere domū patris mei domū negociationis. Recordati sunt vero discipuli eius·quia scriptum est: zelus domus tue comedit me. Respōderūt ergo iudei z dixerūt ei. Quod signum ostendis nobis qa hec facis? Respondit ihesus:z dixit eis. Soluite templū hoc: et in tribus diebus excitabo illud. Dixerūt ergo iudei. Quadraginta et sex annis edificatum est templū hoc· et tu in tribus diebus excitabis illud? Ille aute dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis· recordati sunt discipli eius quia hoc dicebat:z crediderūt scripture:z sermoni quē dixit ihesus. Cum aūt esset ihe-rosolimis in pascha in die festo: multi crediderūt in noie ei⁹ videntes signa ei⁹ q̄ faciebat. Ipe aūt ihesus nō credebat semetipm eis·eo qd ipe nosset omnes: z qa opus ei nō erat·aut quis testimoniū perhiberet de homine. Ipse enī sciebat quid esset in homine. iij

Erat aūt homo ex pharisei·nycodemus nomine: princeps iudeoꝝ. Hic venit ad ihesum nocte:z dixit ei. Rabbi: scim⁹ qa a deo venisti magister. Nemo enim potest hec signa facere q̄ tu facis: nisi fuerit deus cum eo. Respondit ihesus:z dixit ei. Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit denuo: non potest videre regnum dei. Dicit ad eū nycodem⁹. Quomodo potest homo nasci cum sit senex? Nunquid potest in ventrem matris sue iterato introire z renasci? Respōdit ihesus. Amē amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua z spiritu sancto: nō potest introire in regnū dei. Quod natū est ex carne caro ē: et quod natū est ex spiritu spiritus est. Non mireris qa dixi tibi: oportet vos nasci denuo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Spiritus ubi vult spirat: ⁊ vocem ei⁹ audis: sed nescis unde veniat aut quo uadat. Sic est oīs qui natus est ex spiritu. Respondit nycodemus: et dixit ei. Quomō possunt hec fieri? Respōdit ihesus: ⁊ dixit ei. Tu es magister in israhel et hec ignoras? Amen amen dico tibi: quia quod scim⁹ loquimur: et quod vidimus testamur: ⁊ testimoniū nostrū non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis: quomō si dixero vobis celestia credetis? Et nemo ascendit in celū nisi qui descendit de celo: filius hominis qui est in celo. Et sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filiū hominis: ut omnis qui credit in ipo nō pereat: sed habeat vitam eternā. Sic enī deus dilexit mundū ut filiū suū unigenitū daret: ut omnis qui credit in eū non pereat: sed habeat vitam eternā. Non enim misit deus filiū suū in mundū ut iudicet mundū: sed ut saluetur mūdus per ipm. Qui credit in eum non iudicat. Qui aūt non credit iam iudicatus est: quia non credit in nomine unigeniti filij dei. Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mūdum: ⁊ dilexerunt homines magis tenebras q̄ lucem. Erant enim eorū mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem: ⁊ non venit ad lucem: ut nō arguant opera eius. Qui aūt facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur opera eius: quia a deo sūt facta. Post hec venit ihesus ⁊ discipli eius in iudeam terram: ⁊ illic morabatur cū eis ⁊ baptizabat. Erat aūt ⁊ iohānes baptizans in enon iuxta salim: quia aque multe erant illic: ⁊ veniebant et baptizabantur. Nondū enim missus fuerat iohannes in carcerem. Facta est autē questio ex discipulis iohānis cū iudeis de purificatione. Et venerunt ad iohannē: ⁊ dixerūt ei. Rabbi: qui erat tecū trans iordanen: cui tu testimoniū phibuisti: ecce hic baptizat: et omnes veniūt ad eū. Respōdit iohannes ⁊ dixit. Non potest homo accipere quicq̄: nisi fuerit ei datū de celo. Ipi vos michi testimoniū phibetis q̄ dixerim: nō sum ego crist⁹: sed quia missus sum ante illū. Qui habet sponsam sponsus est: amicus autē sponsi qui stat ⁊ audit eum: gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meū impletū est. Illū oportet crescere: me autē minui. Qui desursum venit sup omnes est. Qui est de terra de terra est et de terra loquitur: qui de celo venit sup omnes est. Et qđ vidit ⁊ audiuit hoc testatur: ⁊ testimoniū ei⁹ nemo accipit. Qui aūt accepit eius testimoniū signauit: quia deus verax ē. Quē enim misit deus: verba dei loquitur. Non enim ad mensuram dat de⁹ spiritum. Pater diligit filium: et omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitam eternam: qui autem incredulus est filio: non videbit vitam: sed ira dei manet super eū. iiij.

Et ergo cognouit ihesus quia audierūt pharisei q̄ ihesus plures discipulos facit ⁊ baptizat q̄ iohānes: quāq̄ ihesus nō baptizaret sed discipuli ei⁹: reliquit iudeā et abijt iterū in galileā. Oportebat aūt eum trāsire p samariā. Venit ergo in ciuitatē samarie q̄ dicitur sychar: iuxta prediū qđ dedit iacob ioseph filio suo. Erat aūt ibi fons iacob. Ihesus aūt fatigatus ex itinere: sedebat sic supra fontē. Hora aūt erat quasi sexta. Venit mulier de samaria haurire aquam. Dicit ei

ihesus. Da michi bibere. Discipli enim
ei⁹ abierant in ciuitatem ut cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa samaritana. Quomodo tu iudeus cū sis bibere a me poscis: que sum mulier samaritana? Nō enī coutuntur iudei samaritanis. Respōdit ihesus: z dixit ei. Si scires donū dei: et quis est qui dicit tibi da michi bibere: tu forsitan petisses ab eo: z dedisset tibi aquā viuā. Dicit ei mulier. Dñe: neq; ī quo haurias habes: z puteus altus est. Unde ergo habes aquā viuam? Numquid tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis puteū: z ipe ex eo bibit: z filij eius: z pecora eius? Respondit ihesus: et dixit ei. Omnis q̄ bibit ex aqua hac sitiet iterū. Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei: nō sitiet in eternū: sed aqua quā ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Dicit ad eum mulier. Dñe da michi hāc aquam: ut non sitiam neq; veniam huc haurire. Dicit ei ihesus. Vade voca virum tuum: et veni huc. Respondit mulier et dixit. Non habeo vir. Dicit ei ihesus. Bene dixisti: quia non habeo virū. Quinq; enim viros habuisti: et nunc quē habes non est tu⁹ vir. Hoc vere dixisti. Dicit ei mulier. Dñe: video quia pheta es tu. Patres nostri ī mōte hoc adorauerūt: z vos dicitis quia iherosolimis est locus ubi adorare oportet. Dicit ei ihesus. Mulier crede mihi: quia veniet hora quādo neq; in monte hoc: neq; in iherosolimis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus q̄d scimus: quia salus ex iudeis est. Sed venit hora z nunc est: quādo veri adoratores adorabūt patrem in spīritu z veritate. Nam et pater tales querit: qui adorēt eum. Spiritus est deus: et eos q̄ adorant eum in spīritu et veritate oportet adorare. Dicit ei mulier. Scio quia messias venit: qui dicitur christus cum ergo venerit: ille nobis annūciabit omnia. Dicit ei ihesus. Ego sum: qui loquor tecum. Et continuo venerūt discipli eius: z mirabant quia cū muliere loquebat. Nemo tamen dixit: quid queris aut q̄d loqueris cū ea. Reliquit ergo ydriam suā mulier: z abiit in ciuitatem: z dicit illis hominibus. Venite et videte hominē qui dixit michi omnia quecunq; feci. Numquid ipe est christus? Exierūt de ciuitate: z veniebāt ad eū. Interea rogabāt eū discipuli dicentes. Rabbi māduca. Ille aūt dixit eis. Ego cibū habeo māducare quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad inuicem. Numquid aliquis attulit ei manducare? Dicit ei ihesus. Meus cibus est: ut faciā voluntatem ei⁹ q̄ misit me: ut perficiam opus eius. Nōne vos dicitis q̄ adhuc quatuor menses sūt et messis venit? Ecce dico vobis: leuate oculos vros z videte regiones: q̄a albe sūt iam ad messem. Et qui metit mercedem accipit z cōgregat fructum in vitam eternā: ut z qui seminat simul gaudeat z qui metit. In hoc enim est verbū verū: quia alius ē qui seminat: et alius ē qui metit. Ego misi vos metere: q̄d vos non laborastis. Alij laborauerūt: z vos in labores eorū introistis. Ex ciuitate aūt illa multi crediderunt in eum samaritanorū propter verbū mulieris testimoniū phibentis: quia dixit michi omnia quecunq; feci. Cū venissent ergo ad illū samaritani: rogauerunt eum ut apud eos maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderūt propter sermonē ei⁹. Et mulieri dicebāt:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quia nō ꝓpter tuā loquelam credim⁹.
Ipsi enim audiuim⁹ et scimus: quia
hic est vere saluator mundi. Post du-
os aūt dies exiit inde: et abiit ī galile-
am. Ipse enim ihesus testimoniū phi-
buit: quia ꝓpheta in sua patria hono-
rem non habet. Cum ergo venisset in
galileam receperunt eum galilei: cum
oīa vidissēt q̄ fecerat ihērosolimis ī
die festo. Et ipi enī venerāt ad diē festū.
Venit ergo iterū in chana galilee: ubi
fecit aquā vinū. Et erat quidā regul⁹
cui⁹ filius infirmabat capharnaum.
Hic cum audisset quia ihesus adue-
niret a iudea in galileā abiit ad eum:
et rogabat eum ut descenderet et sana-
ret filiū eius. Incipiebat enim mori.
Dixit ergo ihesus ad eū. Nisi signa et
prodigia videritis nō creditis. Dicit
ad eum regulus. Dñe: descende priu-
q̄ moriatur filius meus. Dicit ei ihe-
sus. Vade: filius tuus viuit. Credidit
homo sermoni quē dixit ei ihesus: et
ibat. Jam aūt eo descendente seruī oc-
currerūt ei: et nunciauerūt dicentes: q̄a
filius eius viueret. Interrogabat ergo
horam ab eis in qua melius habue-
rit. Et dixerūt ei: q̄a heri hora septima
reliquit eū febris. Cognouit ergo pa-
ter quia illa hora erat in qua dixit ei
ihesus filius tuus viuit: et credidit ip-
se: et domus eius tota. Hoc iterum
secundum signum fecit ihesus: cum
veniisset a iudea in galileam. v.

Post hec erat dies festꝰ iudeoꝝ: et as-
cendit ihesus ihērosolimā. Est
aūt ihērosolimis ꝓbatica piscina que
cognominatur hebraice bethsaida:
quinq; porticus habens. In his iace-
bat multitudo magna languentium
cecoꝝ et claudoꝝ aridoꝝ: exspectāntium
aque motum. Angelus aūt domini
descendebat scdm tempus in piscinā:
et mouebatur aqua. Et qui primus
descendisset ī piscinā post motionem
aque: sanus fiebat a quacunq; detine-
batꝰ infirmitate. Erat aūt quidā homo
ibi triginta ⁊ octo annos habēs in infir-
mitate sua. Hunc cum vidisset ihesus
iacentem: et cognouisset quia iā mul-
tum temp⁹ haberet dicit ei. Vis san⁹
fieri? Respondit ei languidus. Domi-
ne: hominē non habeo ut cū turbata
fuerit aqua mittat me in piscinā. Dū
venio enī ego: alius ante me descendit.
Dicit ei ihesus. Surge: tolle grabatū
tuū ⁊ ambula. Et statim sanus factus
est homo ille: ⁊ sustulit grabatū suū ⁊
ambulabat. Erat aūt sabbatū in die
illo dicebāt ergo iudei illi qui sanatus
fuerat. Sabbatū est: non licet tibi tol-
lere grabatū tuū. Respondit eis. Qui
me sanū fecit ille michi dixit: tolle gra-
batum tuum et ambula. Interrogaue-
runt ergo eū. Quis est ille homo: qui
dixit tibi tolle grabatū tuū ⁊ ambula?
Is aūt qui sanus fuerat effectus nesci-
ebat quis esset. Ihesus enī declinauit
a turba cōstituta in loco. Postea inue-
nit eū ihesus in templo: ⁊ dixit illi. Ec-
ce sanus factus es: iam noli peccare:
ne deteri⁹ tibi aliquid cōtingat. Abiit
ille homo: ⁊ nunciauit iudeis q̄a ihe-
sus esset: qui fecit eū sanū. Propterea
ꝑsequebant iudei ihesum: quia hec faci-
ebat in sabbato. Ihesus aūt respōdit
eis. Pater meus usq; modo operatur:
et ego operor. Propterea ergo magis
querebāt eū iudei interficere: quia nō
solū soluebat sabbatū: sed et patrem suū
dicebat deū equalē se faciens deo. Re-
spondit itaq; ihesus: ⁊ dixit eis. Ame
amen dico vobis: non potest filius a
se facere quicq̄: nisi q̄d viderit patrem

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

L 38

faciente. Quecūq; enī ille fecerit: hec et filius similiter facit. Pater enī diligit filiū: z omnia demōstrat ei: que ipe facit: z maiora his demōstrabit ei opera: ut vos miremini. Sicut enim pater suscitat mortuos z viuificat: sic et filius quos vult viuificat. Neq; enim pater iudicat quemq;: sed omne iudicium dedit filio: ut omnes honorificēt filiū: sicut honorificāt patrem. Qui nō honorificat filiū: nō honorificat patrē qui misit illū. Amē amē dico vobis: quia qui verbū meū audit et credit ei qui misit me: habet vitā eternā. Et in iudicium non venit: sed transiet a morte in vitā. Amē amē dico vobis: qa venit hora et nūc e quādo mortui audiēt vocē filij dei: et q audierit viuēt. Sicut enī pater habet vitā in semetipo: sic dedit z filio habere vitā in semetipo. Et potestatem dedit ei z iudicium facere: qa filius hominis est. Nolite mirari hoc: quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audiēt vocem filij dei: et procedēt qui bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vero mala egerūt in resurrectionē iudicij. Nō possum ego a me ipso facere quicq;. Sicut audio iudico: z iudicium meū iustū e: qa nō quero voluntatem meā: sed voluntatem eius qui misit me. Si ego testimoniū phibeo de me testimoniū meū nō est verū. Alius est qui testimoniū phibet de me: et scio quia verū est testimoniū eius qd phibet de me. Vos misistis ad iohānem: et testimonium phibuit veritati. Ego aūt non ab homine testimoniū accipio: sed hec dico: ut vos salui sitis. Ille erat lucerna ardēs z lucens. Vos aūt voluistis ad horā exultare in luce eius. Ego aūt habeo testimoniū maius iohāne. Opera enī q dedit michi pater ut pficiā ea: ipa opera que ego facio testimoniū phibēt de me: quia pater misit me. Et qui misit me pater ipse testimoniū phibuit de me. Neq; vocem eius unq; audistis: neq; speciē eius vidistis. Et verbū eius non habetis in vobis manēs: quia quē misit ille huic vos non creditis. Scrutamini scripturas: quia vos putatis in ipis vitam eternā habere. Et ille sunt qui testimoniū phibēt de me: z nō vultis venire ad me ut vitā habeatis. Claritatem ab hominibus nō accipio: sed cognoui vos: qa dilectionē dei nō habetis in vobis. Ego veni in noie patris mei: z nō accepistis me. Si alius venerit in nomine suo: illū accipietis. Quomodo vos potestis credere q gloriā ab inuicē accipitis: z gloriā q a solo deo est nō queritis? Nolite putare qa ego accusaturus sim vos apud patrē. Est q accusat vos: moyses in quo vos speratis. Si enī crederetis moysi: crederetis forsitan z michi. De me enī ille scripsit. Si aūt illius litteris nō creditis: quomodo meis verbis creditis?

vj.

Post hec abiit ihesus trans mare galilee: qd est tyberiadis. Et sequebat eū multitudo magna: quia videbāt signa que faciebat sup his qui infirmabant. Subiit ergo in mōtem ihesus: z ibi sedebat cū discipulis suis. Erat aūt primū pascha: dies festus iudeoz. Cum sublevasset ergo oculos ihesus: z vidisset quia multitudo maxima venit ad eū: dicit ad philippum. Unde ememus panes ut māducent hij? Hoc aūt dicebat temptans eum. Ipe enī sciebat quid esset facturus. Respondit ei philippus. Ducentoz denariorum panes non sufficiūt eis: ut unusquisq; modicū quid accipiat. Dicit ei

unus ex discipulis eius andreas frater
simonis petri. Est puer unus hic: qui
habet quinq; panes ordeaceos & duos
pisces. Sed hec qd sūt inter tātos? Di-
xit ergo ihesus. Facite homines discū-
bere. Erat aūt fenū multū in loco. Dis-
cubuerūt ergo viri numero qsi quinq;
milia. Accepit ergo ihesus panes: et
cum gratias egisset distribuit discum-
bentibus. Similiter et ex piscibus quā-
tum volebāt. Ut autem impleti sunt:
dixit discipulis suis. Colligite q̄ supa-
uerant fragmenta ne pereant. Colle-
gerūt ergo: & impleuerūt duodecim co-
phinos fragmentoꝝ ex quinq; pani-
bus ordeaceis & duobus piscibus: q̄
supfuerūt hijs qui māducauerāt. Illi
ergo homines cū vidissent qđ fecerat
signū dicebāt. Quia hic est vere ꝓphe-
ta: qui venturus est in mūdū. Ihesus
ergo cum cognouisset q̄a venturi essent
ut raperent eū & facerent eum regem: fu-
git iterꝝ in montem ipse solus. Ut autē
sero factū est: descenderūt discipli eius
ad mare. Et cū ascendissent nauim:
venerūt trans mare in capharnaum.
Et tenebre iam facte erāt: & non vene-
rat ad eos ihesus. Mare aut vento
magno flante exsurgebat. Cum remi-
gassent ergo quasi stadia vigīticinq;
aut trigīta: vident ihesum ambu-
lantem supra mare: & ꝓximū naui fi-
eri: & timuerūt. Ille aūt dicit eis. Ego
sum: nolite timere. Voluerūt ergo acci-
pere eum in nauim: et statim nauis
fuit ad terrā quā ibant. Altera die tur-
ba que stabat trās mare: vidit q̄a na-
uicula alia non erat ibi nisi una: & q̄a
non introisset cum discipulis suis ihe-
sus in nauim: sed soli discipli ei⁹ abis-
sent. Alie vero supuenerūt naues a ty-
beriade iuxta locū ubi manducauerāt
panē: gratias agētes deo. Cum ergo
vidisset turba quia ihesus nō esset ibi
neq; discipli eius ascenderunt in naui-
culas: & venerūt capharnaū querētes
ihesum. Et cū inuenissent eum trans
mare: dixerunt ei. Rabbi: quādo huc
venisti? Respondit eis ihesus: et dixit.
Amen amen dico vobis: queritis me
non quia vidistis signa: sed quia mā-
ducastis ex panibus: & saturati estis.
Operamini non cibum qui perit: sed
qui pmanet in vitam eternā: quē filius
hōis dabit vobis. Hunc enim pater si-
gnauit de⁹. Dixerūt ergo ad eū. Quid
faciem⁹: ut operemur opera dei? Respō-
dit ihesus: & dixit eis. Hoc ē opus dei:
ut credatis in eū quē misit ille. Dixerūt
ergo ei. Quod ergo tu facis signū: ut
videam⁹ & credam⁹ tibi? Quid operā-
ris? Patres nostri manducauerunt
mānā in deserto: sicut scriptū ē. Panē
de celo dedit eis manducare. Dixit er-
go eis ihesus. Amē amē dico vobis:
non moyses dedit vobis panē de celo:
sed pater me⁹ dat vobis panē de celo
verū. Panis enī dei est q̄ de celo descen-
dit: & dat vitam mūdo. Dixerūt ergo
ad eū. Dñe semp da nobis panē hunc.
Dixit aūt eis ihesus. Ego sum panis
vite. Qui venit ad me non esuriet: & q̄
credidit in me non sitiet unq̄. Sed di-
xi vobis: quia & vidistis me: & nō cre-
didistis. Omne qđ dat michi pater ad
me veniet: & eū qui venit ad me non e-
iciā foras: quia descendi de celo non
ut faciā voluntatē meā sed voluntatem
ei⁹ q̄ misit me. Hec ē aūt voluntas ei⁹ q̄
misit me patris: ut omne qđ dedit mi
chi nō pdam ex eo: sed resuscitē illud i
nouissimo die. Hec ē enī voluntas pa-
tris mei qui misit me: ut oīis q̄ vide
filiū & credit in eum habeat vitā eternā:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et ego resuscitabo eū in nouissimo die. Murmurabāt ergo iudei de illo · qa dixisset ego sum panis viuus: qui de celo descendi. Et dicebāt. Nōne hic est filius ioseph cuius nos nouimus patrē et matrem? Quomō ergo dicit hic · qa de celo descendi? Respondit ergo ihesus: et dixit eis. Nolite murmurare in inuicem. Nemo potest uenire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eum: et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est scriptū in pphetis. Erunt omnes docibiles dei. Omnis qui audiuit a patre et didicit uenit ad me. Nō quia patrem uidit quisq̄: nisi is qui est a deo: hic uidit patrem. Amen amē dico uobis: qui credit in me habet uitā eternā. Ego sum panis uite. Patres uestri mādducauerūt mānа in deserto: et mortui sunt. Hic est panis de celo descendēs: ut si quis ex ipo mādducauerit nō moriatur. Ego sū panis uiuus: q̄ de celo descendi. Si quis mādducauerit ex hoc pane uiuet in eternū. Et panis quē ego dabo caro mea est: pro mūdi uita. Litigabāt ergo iudei ad inuicem dicētes. Quomō potest hic nobis carnē suā dare ad mādducandū? Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico uobis: nisi mādducaueritis carnē filij hoīs et bibetis eius sanguinē: non habebitis uitam in uobis. Qui mādducat meam carnē et bibit meū sanguinē · habet uitam eternā · et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Caro enim mea uere est cibus: et sanguis meus uere est potus. Qui mādducat meā carnē et bibit meū sanguinē: in me manet · et ego in illo. Sicut misit me uiuens pater et ego uiuo pter patrē: et q̄ mādducat me: et ipe uiuet pter me. Hic ē panis q̄ de celo descendit. Nō sicut mādducauerūt patres uestri māna: et mortui sūt. Qui mādducat hunc panē: uiuet in eternū. Hec dixit in synagoga docens · in capharnaū. Multi ergo audientes ex discipulis eius. Dixerūt durus ē hic sermo. Et quis potest eum audire? Sciens autē ihesus apud semetipm quia murmurarent de hoc discipli ei: dixit eis. Hoc uos scandalizat? Si ergo uideritis filiū hominis ascendentē ubi erat prius? Spiritus ē qui uiuificat: caro nō pdest quicq̄. Verba que ego locut sum uobis: spirit et uita sunt. Sed sunt quidā ex uobis q̄ nō credūt. Sciebat enim ab initio ihesus qui essent non credentes: et quis traditurus esset eum. Et dicebat. Propterea dixi uobis: qa nemo potest uenire ad me: nisi fuerit ei datum a pre meo. Ex hoc multi discipulox eius abierunt retro: et iam nō cum illo ambulabant. Dixit ergo ihesus ad duodecim. Numquid et uos uultis abire? Respondit ergo ei symon petr. Domine: ad quē ibim? Verba uite eterne habes. Et nos credidimus et cognouim: qa tu es cristus filius dei. Respōdit eis ihesus. Nōne ego uos duodecim elegi: et ex uobis unus dyabolus ē? Dicebat aūt de iuda symonis scariothis. Hic enī erat traditur eū cū esset unus ex duodeci.

Post hec aūt ābulabat ihesus in galileam. Nō enī uolebat in iudeam ambulare: qa querebāt eū iudei interficere. Erat aūt in proximo dies festus iudeox scenophegia. Dixerunt autem ad eū fratres ei. Transi hinc et uade i iudeā: ut et discipuli tui uideāt opera tua q̄ facis. Nemo quippe in occulto quid facit: et querit ipe i palā esse. Si hec facit: manifesta te ipm mundo. Neque enim fratres eius credebāt

in eum. Dicit ergo eis ihesus. Tempꝰ meū nondū aduenit: tempus autem vestrū semp est paratū. Nō potest mūdus odisse vos. Me autē odit: quia ego testimoniū phibeo de illo: qꝛa opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festū hūc. Ego nō ascendam ad diem festū istū: quia meū tempus nōdū impletū est. Hec cū dixisset: ipe mansit in galilea. Vt aūt ascenderūt fratres eiꝰ. tūc et ipe ascendit ad die festū non manifeste: sed ꝙsi i occulto. Iudei ergo querebāt eū in die festo: ꝛ dicebāt. Vbi est ille? Et murmur multus de eo erat in turba. Quidā enim dicebant quia bonus est: alꝯ dicebāt non. sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo: ꝓpter metū iudeoꝝ. Iam aūt die festo mediāte: ascendit ihesus in templū ꝛ docebat. Et mirabantur iudei dicēres. Quomō hic litteras scit cum non didicerit? Respondit eis ihesus: ꝛ dixit. Mea doctrina non ē mea: sed eius qui misit me. Si quis voluerit volūtatem eius facere: cognoscet de doctrina. utrū ex deo sit: an ego a me ipo loquar. Qui a semetipo loquitur gloriā ꝓpriam querit. Qui aūt querit gloriam eiꝰ qui misit eum. hic verax est: ꝛ iniustitia in illo non est. Nonne moyses dedit vobis legem? Et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Respondit turba et dixit. Demoniū habes. Quis te querit interficere? Respondit ihesus: et dixit eis. Vnū opus feci: et omnes miramini. Propterea moyses dedit vobis circūcisionem: non quia ex moyse est: sed ex patribus. Et in sabbato circūcidis hoīem. Si circūcisionē accipit homo i sabbato ut nō soluat lex moysi: michi indignamini qꝛa totū hoīem sanū feci in sabbato. Nolite iudicare secundū faciē: sed iustum iudiciū iudicate. Dicebāt ergo quidā ex ierosolimis. Nōne hic est quē querunt interficere? Ecce palā loquitur: ꝛ nichil ei dicūt. Nunquid vere cognouerūt principes quia hic est cristus? Sed hunc scimꝰ unde sit. cristus aūt cum venerit: nemo scit unde sit. Clamabat ergo ihesus i templo docens et dicens. Et me scitis. et unde sum scitis: et a meipo non veni: sed est verus qui misit me quē vos nescitis. Ego scio eū: ꝛ si dixero qꝛa nescio eum: ero similis vobis mendax. Sed scio eum: quia ab ipso sum: et ipse me misit. Querebant ergo eum apphendere: ꝛ nemo misit in illū manus: quia nondū venerat hora eius. De turba autem multi crediderūt in eū. Et dicebant. Cristus cum venerit: nunqd plura signa faciet ꝙꝫ que hic facit? Audierunt pharisei turbā murmurantem de illo hec: ꝛ miserūt principes ꝛ pharisei mīnistros ut apprehenderent ihesū. Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicum tempus vobiscū sum: et vado ad eū qui me misit. Queretis me et nō inuenietis: et ubi sum ego vos nō potestis venire. Dixerunt ergo iudei ad semetipos. Quo hic iturus est. quia nō inueniemus eum? Nunquid in dispsionem gentiū iturus est. ꝛ docturus gentes? Quis est hic sermo quē dixit. queretis me et non inuenietis: et ubi sum ego vos nō potestis venire? In nouissimo autē die magno festiuitatis stabat ihesus: ꝛ clamabat dicens. Si ꝙs sitit: veniat ad me ꝛ bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de uentre eius fluent aque uiue. Hoc autem dixit de spiritu: quē accepturi erāt credentes in eum. Nondū enim erat

spīritus datus: quia ihesus nōdum erat glorificat⁹. Ex illa ergo turba cū audissent hos sm̄ones eius dicebant. Hic est vere ꝓpheta. Alij dicebāt. Hic est xristus. Quidā aūt dicebāt. Nūqd a galilea venit xristus? Nōne scriptura dixit: qa ex semine dauid. & de bethleem castello ubi erat dauid venit xrist⁹? Dissensio itaq; facta est in turba ꝓter eum. Quidā aūt ex ipis volebāt apphendere eum: sed nemo misit sup eum man⁹. Venerūt ergo ministri ad pontifices & phariseos: et dixerunt eis illi. Quare non adduxistis eum? Respōderūt ministri. Nūquid sic locutus est homo: sicut hic homo. Respōderunt ergo eis pharisei. Nūquid et vos seducti estis? Nunquid ex principibus aliquis credidit in eū: aut ex phariseis? Sed turba hec que non nouit legem: maledicti sunt. Dixit nycodemus ad eos: ille qui venit ad eum nocte: q unus erat ex ipis. Nūquid lex nostra iudicat hominē: nisi prius audierit ab ipo et cognouerit quid faciat? Respōderunt: & dixerūt ei. Nūquid & tu galileus es? Scrutare scripturas & vide: quia a galilea ꝓpheta nō surgit. Et reuersi sunt unusquisq; i domū suā. viij.

Ihesus aūt perexit in mōtem oliueti: et diluculo iterū venit in templū & omis ꝓplus venit ad eum: & sedens docebat eos. Adducunt aūt scribe & pharisei mulierem depphensam in adulterio: et statuerūt eam in medio: & dixerunt ei. Magister: hec mulier modo depphensa ē in adulterio. In lege aūt moyses mādauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc aūt dicebāt temptātes eum: ut possent accusare eū. Ihesus aūt inclinās se deorsum: digito scribebat i terra. Cū ergo ꝑseuerarēt interrogantes: erexit se & dixit eis. Qui sine peccato est vestrū prim⁹ in illā lapidem mittat. Et iterum se inclinās scribebat in terrā. Audientes aūt hec unus post unū exibant incipientes a seniorib⁹: & remānsit solus ihesus: et mulier in medio stans. Erigens aūt se ihesus: dixit ei. Mulier: ubi sunt qui te accusabāt? Nemo te cōdemnauit? Nue dixit. Nemo dñe. Dixit aūt ihesus. Nec ego te condemnabo. Vade: et iam amplius noli peccare. Iterū ergo locutus est eis ihesus dicens. Ego sū lux mundi. Qui sequit me nō ābulat in tenebris: sed habebit lumē vite. Dixerūt ergo ei pharisei. Tu de teipo testimoniū phibes: testimoniū tuū nō est verū. Respōdit ihesus: & dixit eis. Et si ego testimoniū phibeo de meipo: verū ē testimoniū meū: qa scio unde veni & quo vado. Vos aūt nescitis unde venio: aut quo vado. Vos aūt secm carnē iudicatis: ego nō iudico quemq;. Et si iudico ego. iudiciū meū verū ē: qa sol⁹ nō sum. sed ego & qui misit me pater. Et i lege vra scriptum est: quia duorū hominū testimoniū verū est. Ego sum qui testimoniū phibeo de meipso: et testimoniū phibet de me qui misit me pater. Dicebāt ergo ei. Vbi est pater tuus? Respōdit ihesus. Neq; me scitis: neq; patrem meū. Si me sciretis: forsitan & patrem meū sciretis. Hec verba locutus ē ihesus in gazophilacio: docens in templo. Et nemo apphēdit eum: quia necdū venerat hora ei⁹. Dixit ergo iterū eis ihesus. Ego vado: et quretis me: et in peccato vro moriemini. Quo ego vado. vos nō potestis venire. Dicebāt ergo iudei. Nunquid interficiet semetipm: qa dicit quo ego vado vos nō potestis venire? Et dicebat

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eis. Vos de deorsum estis ego de supnis sum. Vos de mūdo hoc estis. ego nō sum de hoc mundo. Dixī ergo vobis: qā moriemini in pcctis vrīs. Si enim non crediderit is quia ego sū: moriemini i pcctō vrō. Dicebāt ergo ei. Tu qs es? Dixit eis ihesus. Principium: q̄ et loquor vobis. Multa habeo de vobis loquī et iudicare: sed qui me misit verax ē: et ego q̄ audiui ab eo hec loquor in mūdo. Et nō cognouerūt: quia patrem eius dicebat deū. Dixit ergo eis ihesus. Cum exaltaueritis filiū hoīs tunc cognoscetis qā ego sū: et a meipō facio nichil: sed sic docuit me pater hec loquor. Et qui me misit mecū est: et non reliquit me solū: quia ego q̄ placita sunt ei facio semp. Hec illo loquente: multi crediderūt in eum. Dicebat ergo ihesus ad eos. qui crediderūt ei iudeos. Si vos mānseritis in sermone meo. vere discipuli mei eritis: et cognoscetis veritatem: et veritas liberabit vos. Respōderūt ei. Semen abrahe sum9: et nemini seruiuim9 unq̄. Quomodo tu dicis liberi eritis? Respōdit eis ihesus. Amen amen dico vobis: quia oīs q̄ facit peccatū seruus est peccati. Seruus aūt non manet in domo in eternum: filius manet in eternum. Si ergo vos filius liberauerit: vere liberi eritis. Scio quia filij abrahe estis: sed queritis me interficere: quia sermo meus nō capit in vobis. Ego qđ vidi apud patrē loquor: et vos que vidistis apud patrem vestrum facitis. Respōderūt et dixerunt ei. Pater noster abraham est. Dicit eis ihesus. Si filij abrahe estis: opera abrahe facite. Nunc aūt queritis me interficere: hominē qui veritatem vobis locutus sum: quam audiui a deo. Hoc abraham nō fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaq̄ ei. Nos ex fornicatione non sumus nati. Vnū patrē habem9 deū. Dixit ergo eis ihesus. Si deus pater vester esset. Diligeretis vtiq̄ me. Ego enī ex deo pcessi et veni. Neq̄ enī a meipō venī: sed ille me misit. Quare loq̄lā meā non cognoscitis? Quia nō potestis audire sermonē meū. Vos ex patre dyabolo estis: et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio: et in veritate non stetit: quia nō est veritas in eo. Cum loquitur mendaciū. ex propijs loquitur: quia mendax est et pater ei9. Ego aūt quia veritatem dico: non creditis michi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico: quare vos non creditis michi? Qui est ex deo: verba dei audit. Propterea vos nō auditis: quia ex deo nō estis. Respōderūt ergo iudei: et dixerūt ei. Nōne bene dicim9 nos. quia samaritan9 es tu. et demoniū habes? Respōdit ihesus. Ego demoniū nō habeo: sed honorifico patrem meū: et vos inhonorastis me. Ego aūt non quero gloriā meā. Est qui querat et iudicet. Amen amē dico vobis: si quis sermonem meū seruauerit mortem nō videbit in etnum. Dixerūt ergo iudei. Nūc cognouim9: qā demoniū habes. Abraham mortuus est et pphete: et tu dicis si quis sermonē meū seruauerit non gustabit mortem in eternū? Nūquid tu maior es patre nrō abrahā q̄ mortuus est? Et pphete mortui sūt. Quē teipm facis? Respōdit ihesus. Si ego glorifico meipm: gloria mea nichil ē. Est pater me9 qui glorificat me: quē vos dicitis quia deus noster ē et nō cognouistis eum. Ego aūt noui eum. Et si

dixero quia non scio eum: ero similis
vobis mendax. Sed scio eum: et ser-
monem eius seruo. Abraham pater
vester exultauit ut videret diē meum:
et vidit: & gauisus est. Dixerūt ergo iu-
dei ad eū. Quinquagīta ānos nondū
habes: & abraham vidisti? Dixit eis
ihesus. Amen amen dico vobis: an-
teq̃ abraham fieret ego sum. Tulerūt
ergo lapides ut iacerēt i eū. Ihesus aūt
absc̄ondit se: & exiuit de templo. ix.

Et p̄teriens ihesus vidit hominē
cecū a natiuitate: & interrogaue-
runt eū discipli ei⁹. Rabbi. quis pecca-
uit. hic aut parentes ei⁹: ut cecus nasce-
retur? Respondit ihesus. Neq; hic pec-
cauit neq; parentes eius: sed ut mani-
festentur opera dei in illo. Me oportet
operari opera eius qui misit me. do-
nec dies est. Venit nox: quādo nemo
potest operari. Quādiu sum i mūdo.
lux sum mūdi. Hoc cū dixisset exspuit
in terrā. et fecit lutū ex sputo: et liniuit
lutum sup oculos eius: & dixit ei. Va-
de laua in natatoria syloe: qđ interp̄-
tatur missus. Abiit ergo & lauit: et ve-
nit videns. Itaq; vicini & qui viderāt
eum prius quia mendic⁹ erat dicebāt.
Nōne hic est qui sedebat et mendica-
bat? Alii dicebāt quia hic est: alii au-
tem nequaq̃: sed similis est ei⁹. Ille ve-
ro dicebat: quia ego sum. Dicebāt er-
go ei. Quomō aperti sunt tibi oculi?
Respōdit. Ille homo qui dicit̄ ihesus
lutum fecit: & unxit oculos meos: & di-
xit michi. Vade ad natatoriā syloe: &
laua. Et abiī: & laui. & video. Et dixerūt
ei. Vbi ē ille? Ait. Nescio. Adducūt eū
ad pharisęos qui cecus fuerat. Erat
aut̄ sabbatū quādo lutū fecit ihesus:
et aperuit oculos ei⁹. Iterū ergo inter-
rogabāt eū pharisei quomō vidisset.

Ille aut̄ dixit eis. Lutū michi posuit
sup oculos: & laui et video. Dicebant
ergo ex pharisęis quidā. Non est hic
homo a deo: qui sabbatū nō custodit.
Alii aūt dicebāt. Quomō potest ho-
mo peccator hec signa facere? Et scisma
erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterū.
Tu quid dicis de eo qui aperuit oculos
tuos? Ille aut̄ dixit: quia ꝓpheta est.
Non crediderunt ergo iudei de illo q̃a
cecus fuisset & vidisset: donec vocaue-
runt parentes eius qui viderat: et in-
terrogauerūt eos dicentes. Hic est filius
vester: quē vos dicitis quia cecus na-
tus est? Quomō ergo nunc videt? Re-
sponderūt eis parentes eius: & dixerūt.
Scimus quia hic est filius noster: & q̃a
cecus natus est. Quomō aūt nūc vide-
at nescimus: aut quis ei⁹ aperuit ocu-
los nos nescimus. Ipm interrogate.
Etatem habet: ipe de se loquatur. Hec
dixerūt parentes ei⁹: qui timebāt iude-
os. Jam enim cōspirauerāt iudei: ut
si quis eum cōfiteretur esse crist̄m extra
synagogā fieret. Propterea parentes
eius dixerūt. quia etatem habet: ipm
interrogate. Vocauerūt ergo rursum
hominē qui fuerat cecus: et dixerūt ei.
Da gloriā deo. Nos scimus quia hic
homo peccator est. Dixit ergo eis ille.
Si peccator est nescio: unū scio: quia
cecus cū essem. modo video. Dixerunt
ergo illi. Quid fecit tibi? Quomō ape-
ruit tibi oculos? Respondit eis. Dixi
vobis iam: & audistis. Quid iterū vul-
tis audire? Numquid et vos vultis di-
scipli eius fieri? Maledixerūt ergo ei: &
dixerūt. Tu discipulus illius sis: nos
aūt moysi discipuli sumus. Nos sci-
mus quia moysi locutus est de⁹: hūc
autem nescimus unde sit. Respondit
ille homo: et dixit eis. In hoc enim

mirabile est qa vos nescitis unde sit: et aperuit meos oculos. Scimus aũt quia peccatores deus non audit: sed si quis dei cultor est ⁊ voluntatem eius facit: hunc exaudit. A seculo non est auditũ: quia quis aperuit oculos ceci nati. Nisi esset hic a deo: non poterat facere quicq̃. Respõderũt: ⁊ dixerũt ei. Tu in peccatis natus es totus: ⁊ tu doces nos? Et eiecerũt eum foras. Audiuit ihesus quia eiecerũt eum foras: et cum inuenisset eum dixit ei. Tu credis in filiũ dei? Respõdit ille ⁊ dixit. Quis est dñe ut credã in eum? Et dixit ei ihesus. Et vidisti eum: et q̃ loquitur tecũ ipse est. At ille ait. Credo dñe. Et prõdens adorauit eum. Et dixit ei ihesus. In iudiciũ ego in hũc mũdum veni: ut qui non vident videãt: et qui vidẽt ceci fiant. Et audierũt quidã ex phariseis qui cũ ipo erant: ⁊ dixerũt ei. Nunquid et nos ceci sumus? Dixit eis ihesus. Si ceci essetis non haberetis peccatum. Nunc vero dicitis quia videm⁹: peccatum vestrum manet. ℟

Amen amen dico vobis: qui non intrat p hostiũ in ouile sed ascẽdit aliũde: ille fur est ⁊ latro. Qui aũt intrat per hostiũ: pastor est ouiũ. Huic hostiarius aperit: ⁊ oues vocem eius audiũt. Et pprias oues vocat nominatim: ⁊ educit eas. Et cum pprias oues emiserit ante eas vadit: ⁊ oues illũ sequũtur: quia sciũt vocem eius. Alienũ aũt non sequũtur: sed fugiũt ab eo: quia non nouerunt vocem alienoꝝ. Hoc puerbiũ dixit eis ihesus. Illi aũt non cognouerũt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterꝝ ihesus. Amẽ amẽ dico vobis: quia ego sum hostiũ ouiũ. Omnes q̃q̃t venerũt fures sunt et latrones: sed nõ audierũt eos oues. Ego sũ hostiũ. Per me si quis introierit saluabitur: ⁊ ingredietur ⁊ egredietur: ⁊ pascua inueniet. Fur nõ venit: nisi ut furetur ⁊ mactet ⁊ pdat. Ego veni ut vitam habeãt: et abundantius habeãt. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animã suã dat p ouibus suis. Mercennari⁹ aũt ⁊ q̃ non est pastor cui⁹ non sunt oues pprie videt lupum venientẽ ⁊ dimittit oues ⁊ fugit: ⁊ lupus rapit ⁊ dispgit oues. Mercẽnarius aũt fugit quia mercennari⁹ est: ⁊ non ptinet ad eum de ouibus. Ego sum pastor bon⁹: ⁊ cognosco meas: et cognoscũt me mee. Sicut novit me pater et ego agnosco patrẽ: et animã meã pono p ouibꝫ meis. Et alias oues habeo que nõ sũt ex hoc ouili: ⁊ illas oportet me adducere ⁊ vocem meã audient: et fiet unũ ouile et un⁹ pastor. Propterea me pater diligit: quia ego pono animã meã: ut iterũ sumã eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a meipo. Potestatem habeo ponendi eam: ⁊ potestatem habeo iterũ sumendi eam. Hoc mandatũ accepi a patre meo. Dissensio iterũ facta est inter iudeos p̃pter sermones hos. Dicebãt aũt multi ex ipis. Demoniũ habet ⁊ insanit. Quid eum auditis? Alii dicebant. Hec verba non sunt demoniũ habentis. Nunquid demonium potest ceorum oculos aperire? Facta sunt autẽ encenia in iherosolimis: et hyems erat. Et ambulabat ihesus in templo in porticu salomonis. Circũdederũt ergo eum iudei: et dicebant ei. Quousq̃ animam nostram tollis? Si tu es cristus: dic nobis palam. Respondit eis ihesus. Loquor vobis: et non creditis. Opera q̃ ego facio i noĩe patris mei: hec testimoniũ phibent de

me. Sed vos non creditis: quia non estis ex ouibus meis. Oues mee vocē meam audiūt: z ego cognosco eas: et sequūtur me. Et ego vitam eternā do eis: z non peribūt in eternū: z nō rapiet eas quisq; de manu mea. Pater meus qđ dedit mihi maius oīnibus ē: et nemo potest rapere de manu patris mei. Ego z pater vnū sumus. Sustulerūt lapides iudei: ut lapidarent eū. Respōdit eis ihesus. Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo. Propter qđ eorū op9 me lapidatis? Respōderūt ei iudei. De bono opere non lapidamus te: sed de blasphemia: z qđa tu homo cum sis: facis teipm deū. Respondit eis ihesus. Nōne scriptū ē in lege vestra quia ego dixi dij estis? Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est: z non potest solui scriptura: quē pater sanctificauit et misit in mundum vos dicitis quia blasphemas quia dixi filius dei sum? Si nō facio opera patris mei: nolite credere mihi. Si aūt facio: z si mihi nō vultis credere operibus credite: ut cognoscatis et credatis: quia in me est pater: z ego in patre. Querebāt ergo eū apphendere: z exiuit de manibus eorū. Et abiit iterū trās iordanen in eum locū vbi erat iohānes baptizās pmū: z mānsit illic. Et mlti venerūt ad eū et dicebāt: qđa iohānes qdē signū fecit nullū. Omnia aūt quecūq; dixit iohānes de hoc vera erant: et mlti crediderūt in eum. xj.

Erat autē quidā languens lazarus a bethania: de castello marie z marthe sororū eius. Maria aūt erat que unxit dnm unguento: z exterfit pedes eius capillis suis: cui9 frater lazarus infirmabat. Miserūt ergo sorores eius ad eum dicētes. Domine: ecce quē amas infirmatur. Audiens aūt ihesus: dixit eis. Infirmitas hec non est ad mortem: sed p gloria dei: ut glorificetur filius dei per eam. Diligebat aūt ihesus martham: z sororem eius mariā z lazarū. Vt ergo audiuit quia infirmabatur: tunc quidē mānsit in eodem loco duobus diebus. Deinde post hec dicit discipulis suis. Eamus in iudeā iterū. Dicūt ei discipuli. Rabbi nunc querebāt te iudei lapidare: z iterū vadis illuc? Respōdit ihesus. Nōne duodecim sūt hore diei? Si quis ābulauerit in die non offendit: qđa lucem huius mūdi videt. Si aūt ambulauerit in nocte offendit: quia lux non est in eo. Hec ait: z post hec dicit eis. Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut a somno excitem eū. Dixerūt ergo discipuli eius. Dne: si dormit saluus erit. Dixerat aūt ihesus de morte eius: illi aūt putauerūt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo ihesus dixit eis manifeste. Lazarus mortuus est: et gaudeo ppter vos ut credatis: quoniā non eram ibi. Sed eamus ad eum. Dixit ergo thomas qui dicitur didimus ad cōdiscipulos. Eamus et nos: et moriamur cū eo. Venit itaq; ihesus: et inuenit eum quatuor dies iam in monumēto habentem. Erat aūt bethania iuxta ierosolimā quasi stadijs quindecim. Multi aūt ex iudeis venerant ad martham z mariā: ut cōsolarent eas de fratre suo. Martha ergo ut audiuit qđa ihesus venit occurrit illi: maria aūt domi sedebat. Dixit ergo martha ad ihesū. Dne: si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Sed z nunc scio: qđa quecūq; poposceris a deo dabit tibi deus. Dicit illi ihesus. Resurget frater tuus. Dicit ei martha.

rio quia resurget · i resurrectione in nouissimo die. Dicit ei ihesus. Ego sū resurrectio ⁊ vita. Qui credit in me etiā si mortuus fuerit viuet: ⁊ omnis qui viuit ⁊ credit in me: non morietur in eternū. Credis hoc? Ait illi. Vtiq; dñe. Ego credidi quia tu es christus filius dei: qui in hunc mundum venisti. Et cum hec dixisset: abiit ⁊ vocauit mariam sororem suā silētio dicens. Magister adest: et vocat te. Illa ut audiuit surgit cito: ⁊ venit ad eum. Nondū enim venerat ihesus in castellū: sed erat adhuc in illo loco vbi occurrat ei martha. Iudei ergo qui erant cum ea i domo ⁊ consolabātur eam cū vidissent mariam quia cito surrexit et exiit: secuti sunt eam dicētes. Quia vadit ad monumentū ut ploret ibi. Maria ergo cum venisset vbi erat ihesus: videns eum cecidit ad pedes eius ⁊ dixit ei. Domine · si fuisses hic non esset mortuus frater meus. Ihesus ergo ut vidit eā plorantem et iudeos qui venerant cū ea plorantes infremuit spiritu: ⁊ turbauit seipm ⁊ dixit. Vbi posuistis eum? Dicunt ei. Dñe: veni ⁊ vide. Et lacrimatus est ihesus. Dixerūt ergo iudei. Ecce quomō amabat eum. Quidam aūt ex ipis dixerūt. Nonne poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere: ut hic nō moreret? Ihesus ergo rursum fremens in semetipso venit ad monumentū. Erat aūt spelunca · ⁊ lapis suppositus erat ei. Ait ihesus. Tollite lapidem. Dicit ei martha soror eius · qui mortuus fuerat dñe iam fetet: quadriduanus enim est. Dicit ei ihesus. Nōne dixi tibi: quoniā si credideris videbis gloriā dei? Tulerūt ergo lapidem. Ihesus aūt eleuans sursum oculis dixit. Pater gratias ago tibi qm audisti me. Ego aūt sciebā quia semp me audis: sed propter pplm q circūstat dixi: ut credant quia tu me misisti. Hec cum dixisset: voce magna clamauit. Lazare veni foras. Et statim prodiit q fuerat mortuus ligatus manus et pedes institis: ⁊ facies illius sudario erat ligata. Dixit eis ihesus. Soluite eum: ⁊ sinite abire. Multi ergo ex iudeis qui venerāt ad mariā et martham et viderant que fecit ihesus: crediderunt in eum. Quidā aut ex ipis abierunt ad phariseos: ⁊ dixerunt eis que fecit ihesus. Collegerūt ergo pōtifices et phariseī concilium ⁊ dicebant. Quid facimus: quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic: oēs credent in eum. Et venient romani: et tollent locum nostrū ⁊ gentem. Vnus aūt ex ipis cayphas nomine: cū esset pontifex anni illius dixit eis. Vos nescitis quicq; nec cogitatis: quia expedit vobis ut vnus moriat homo p pplo: ⁊ non tota gens pereat. Hoc autem a semetipo non dixit: sed cum esset pontifex anni illius prophetauit: qa ihesus moriturus erat p gente. Et nō tantum p gente: sed ut filios dei qui erāt dispsi congregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerunt ut interficerent eū. Ihesus ergo iam non i palam ābulabat apud iudeos: sed abiit in regionē iuxta desertum in ciuitatem que dicit effrem: ⁊ ibi morabatur cum discīpulis suis. Proximum autem erat pascha iudeoꝝ · ⁊ ascenderūt multi ierosolimam de regione ante pascha: ut sanctificarent seipos. Querebant ergo ihesum: ⁊ colloquebantur ad inuicem in templo stantes. Quid putatis quia non venit ad diem festum istum? Dederant autem pontifices et phariseī

mandatum: ut si quis cognouerit ubi sit iudicet: ut apprehendāt eū. xij
Ihesus ergo ante sex dies pasche venit bethaniam ubi lazarus fuerat mortuus: quē suscitauit ihesus. Fecerūt aūt ei cenā ibi et martha ministrabat: lazarus vero unus erat ex discūbētibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici pciosi et unxit pedes ihesu: et exterxit pedes ei⁹ capillis suis: et dom⁹ impleta est ex odore unguēti. Dixit ergo unus ex discipulis eius iudas scariothis qui erat eum traditur⁹. Quare hoc unguentū non venit trecentis denariis: et datum est egenis? Dixit aūt hoc nō quia de egenis pti nebat ad eum: sed quia fur erat: et loculos habēs ea que mittebantur portabat. Dixit ergo ihesus. Sine illā: ut i diē sepulture mee seruet illud. Pauperes enim semp habetis vobiscū: me aūt nō semp habetis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis quia illic est: et venerunt non ꝓpter ihesum tantū: sed ut lazarū viderēt quē suscitauit a mortuis. Cogitauerūt aūt principes sacerdotū ut et lazarū interficerent: qa multi propter illū abibant ex iudeis: et credebant in ihesum. In crastinū autē turba multa que venerat ad diem festū cum audissent quia venit ihesus ihe rosolimā acceperūt ramos palmaꝝ: et processerūt obuiam ei et clamabant: osanna. benedictus qui venit in noīe dñi rex israhel. Et inuenit ihesus asellum: et sedit sup eum sicut scriptum est. Noli timere filia syon: ecce rex tuus venit sedens sup pullū asine. Hec nō cognouerūt discipuli ei⁹ primū: sed quādo glorificatus est ihesus tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo: et hec fecerunt ei. Testimoniū ergo phibebat turba que erat cum eo quādo lazarū vocauit de monumento: et suscitauit eum a mortuis. Propterea et obuiam venit ei turba: quia audierūt eū fecisse hoc signū. Pharisei ergo dixerunt ad semetipos. Videtis quia nichil ꝓficimus? Ecce mūdus totus post eū abiit. Erāt aūt quidā gentiles ex his q̄ ascēderāt ut adorarēt in die festo. Hij ergo accesserunt ad philippū qui erat a bethsayda galilee: et rogabant eum dicētes. Domine: volum⁹ ihesum videre. Venit philippus: et dicit ādree. Andreas rursum et philippus dixerūt ihesu. Ihesus aūt respōdit eis dicens. Venit hora ut clarificetur fili⁹ hominis. Amē amen dico vobis: nisi granū frumēti cadens in terram mortuū fuerit: ipm solum manet. Si aūt mortuū fuerit: multum fructū affert. Qui amat animam suā: pdet eam. Et qui odit animam suā in hoc mūdo: in vitā eternā custodit eā. Si quis michi ministrat: me sequatur. Et ubi sum ego: illic et minister meus erit. Si quis michi ministrauerit: honorificabit eum pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicā? Pater saluifica me ex hac hora. Sed ꝓpterea veni in horam hāc. Pater clarifica nomē tuū. Venit ergo vox de celo dicens. Clarificaui: et iterū clarificabo. Turba ergo que stabat et audierat dicebat tonitruū esse factum. Alij aūt dicebāt. Angelus ei locutus est. Respōdit ihesus: et dixit. Nō propt̄ me hec vox venit: sed ꝓpter vos. Nunc iudiciū est mūdi. Nūc princeps hui⁹ mūdi eicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra: omnia traham ad meipm hoc aūt dicebat: significās qua morte esset moriturus. Respōdit ei turba. Nos audiuimus ex lege. qa

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cristus manet in eternū. Et quomodo tu dicis oportet exaltari filiū hīs? Et quis ē iste filius hominis? Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicū lumē in vobis est. Ambulate dum lucem habetis: ut non tenebre vos cōprehendāt. Et qui ambulat in tenebris: nescit quo vadit. Dum lucem habetis credite in lucem: ut filij lucis sitis. Hec locut⁹ est ihesus: et abijt z abscōdit se ab eis. Cū aūt tanta signa fecisset coram eis nō credebāt in eum: ut sermo ysaie impleretur quē dixit. Dñe quis credidit auditui nro: et brachiū dñi cui revelatū est? Propterea non poterāt credere: qa iterū dixit ysaias. Excecauit oculos eorum z indurauit cor eorū: ut non videant oculis z intelligāt corde et convertantur z sanem eos. Hec dixit ysaias quādo vidit gloriā eius: z locut⁹ est de eo. Verūtamē et ex principibus multi crediderūt in eum: sed ꝓpter phariseos nō cōfitebantur: ut de synagoga nō eicerentur. Dilexerūt enim gloriam hominū magis ꝙ gloriam dei. Ihesus aūt clamauit z dixit. Qui credit in me: nō credit in me: sed in eum qui misit me. Et qui videt me: videt eum qui misit me. Ego lux in mundū veni: ut oīs qui credit in me in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea z non custodierit: ego non iudico eū. Non enim veni ut iudicem mundū: sed ut saluificem mundū. Qui spernit me et non accipit verba mea: habet q̄ iudicet eum. Sermo quē locutus sum: ille iudicabit eum in nouissimo die. Quia ego ex meipo nō lū locutus: sed q̄ misit me pater ipse michi mandatū dedit: quid dicam et quid loquar. Et scio: quia mādatū ei⁹ vita eterna est. Que ergo ego loquor: sicut dixit michi pater sic loquor. xiij.

Ante diem festū pasche sciens ihesus qa venit hora ei⁹ ut trāseat ex hoc mūdo ad patrem: cū dilexisset suos qui erant in mūdo: in finem dilexit eos. Et cena facta cum dyabolus iam misisset in cor ut traderet eum iudas simonis scariothis: sciens quia omnia dedit ei pater in manus et qa a deo exiuit et ad deum vadit: surgit a cena z ponit vestimenta sua: et cū accepisset lintheum prinxit se. Deinde mittit aquā in peluim: z cepit lauare pedes discipulorū: z extergere lintheo quo erat precinctus. Venit ergo ad simonem petrum. Et dicit ei petrus. Dñe tu michi lauas pedes? Respondit ihesus: z dixit ei. Quod ego facio tu nescis modo: scies aūt postea. Dicit ei petrus. Non lauabis michi pedes in eternū. Respondit ei ihesus. Si non lauero te: nō habebis partem mecū. Dicit ei simon petrus. Domine: nō tantū pedes meos: sed z manus et caput. Dicit ei ihesus. Qui lotus est nō indiget nisi ut pedes lauet: sed est mūdus tot⁹. Et vos mūdi estis: sed non omnes. Sciebat enī quisnam esset qui traderet eum. Propterea dixit: non estis mūdi omnes. Postq̄ ergo lauit pedes eorū accepit vestimenta sua: et cum recubuisset iterū dixit eis. Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister z domine: et bene dicitis. Sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros dominꝰ z magister: z vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplū enim dedi vobis: ut quēadmodū ego feci vobis ita et vos faciatis. Amen amē dico vobis: nō est seruus maior domino suo: neq; apostolus maior est eo qui misit illū. Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Non de omnibus vobis dico. Ego scio quos elegerim. Sed ut adimpleatur scriptura: qui mānducat mecū panem leuabit contra me calcaneū suū. Amodo dico vobis priusq̄ fiat: ut cū factū fuerit credatis quia ego sum. Amen amen dico vobis: qui accipit si quem misero me accipit. Qui autem me accipit: accipit eum qui me misit. Cum hec dixisset ihesus turbatus est spiritu: z ptestatus est z dixit. Amen amen dico vobis: quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebāt ergo ad inuicē discipuli: hesitātes de quo diceret. Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu ihesu: quem diligebat ihesus. Annuit ergo huic simon petrus: et dixit ei. Quis est de quo dicit? Itaq̄ cum recubuisset ille supra pect9 ihesu: dicit ei. Dñe quis est? Respōdit ihesus. Ille est: cui ego intinctū panē porrexero. Et cum intinxisset panē: dedit iude simonis scariothis. Et post buccellā introiuit in eum sathanas. Et dicit ei ihesus. Quod facis fac citius. Hoc aūt nemo scīuit discūbentiū: ad quid dixerit ei. Quidā enim putabāt quia loculos habebat iudas q̄ dixisset ei ihesus. eme ea que opus sunt nobis ad diem festū: aut egenis ut aliquid daret. Cū ergo accepisset ille buccellā: exiuit cōtinuo. Erat aūt nox. Cū ergo exisset dixit ihesus. Nunc clarificatus est filius hominis: z deus clarificat9 est in eo. Si deus clarificat9 est in eo: et deus clarificabit eum in semetipo: et continuo clarificabit eum. Filioli: adhuc modicū vobiscum sum. Quereris me: et sicut dixi iudeis quo ego vado vos non potestis venire. Et vobis dico modo. Mādatū nouū do vobis: ut diligatis inuicē sicut dilexi vos: ut et vos diligatis inuicē. In hoc cognoscēt omnes quia discipuli estis mei: si dilectionē habueritis ad inuicem. Dicit ei simon petrus. Dñe quo vadis? Respondit ihesus. Quo ego vado non potes me modo sequi: sequeris aut̄ postea. Dicit ei petrus. Quare nō possū te sequi modo? Aiam meā p te ponam. Respōdit ei ihesus aiam tuā p me ponis? Amē amē dico tibi: nō cātabit gall9 donec ter me neges.

XIIJ.

Et ait discipulis suis. Non turbet cor vestrū. Creditis in deū: et in me credite. In domo patris mei mansiones multe sunt. Si quo minus: dixissem vobis quia vado parare vobis locum. Et si abiero z p̄parauero vobis locum: iterū veniō z accipiam vos ad meipm: ut ubi sum ego z vos sitis. Et quo ego vado scitis: z viam scitis. Dicit ei thomas. Dñe: nescimus quo vadis. Et quomō possum9 viam scire? Dicit ei ihesus. Ego sum via. z veritas. et vita. Nemo venit ad patrem nisi p me. Si cognouissetis me: et patrē meum utiq̄ cognouissetis. Et amodo cognoscetis eū: z vidistis eum. Dicit ei philippus. Dñe: ostende nobis patrē et sufficit nobis. Dicit ei ihesus. Tanto tpe vobiscū sū et nō cognouistis me? Philippe: qui videt me videt z patrem. Quomō tu dicis ostende nobis patrē? Non credis quia ego in patre: z pater in me est? Verba que ego loquor vobis. a meipo non loquor. Pater aūt in me manens: ipe facit opera. Non creditis quia ego in patre: z pater i me est? Alioquin ppter opera ipa credite. Amen amen dico vobis: qui credit in me opera que ego facio z ipe faciet: et maiora horū faciet. Quia ego ad patrem vado: z qcunq̄ petieritis patrem

in nomine meo hec faciā: ut glorificet pater in filio. Si quid petieritis me ī nomine meo hec faciam. Si diligitis me: mandata mea seruate. Et ego rogabo patrem et aliū paraclitū dabit vobis ut maneat vobiscū ī eternū spīritū veritatis: quē mundꝰ nō potest accipere: quia non videt eū nec scit eum. Vos aūt cognoscetis eum: qā apud vos manebit: z in vobis erit. Non relinquā vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc modicū: z mūdus me iā non videt. Vos aūt videbitis me: qā ego viuo et vos viuetis. In illo die vos cognoscetis quia ego sum ī patre meo: z vos in me: z ego ī vobis. Qui habet mādata mea z seruat ea: ille est qui diligit me. Qui aūt diligit me: diligetur a patre meo. Et ego diligam eum: et manifestabo ei meipm. Dicit ei iudas: nō ille scariothis. Domine quid factū est qā manifestaturꝰ es nobis teipm: et non mūdo? Respondit ihesus: et dixit ei. Si quis diligit me sermonē meū seruabit: et pater meꝰ diliget eum: z ad eum veniemus: z mansionē apud eum faciemꝰ. Qui non diligit me: sermones meos non seruat. Et sermonē quē audistis non est meꝰ: sed eiꝰ qui misit me patris. Hec locutus sum vobis: apud vos manens. Paraclitus aūt spiritus sanctus quē mittet pater in nomine meo ille vos docebit oīa: z suggeret vobis oīa quecunq; dixero vobis. Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis. Non quomō mūdus dat: ego do vobis. Non turbetur cor vestrū: neq; formidet. Audistis quia ego dixi vobis: vado z venio ad vos. Si diligeretis me: gauderetis utiq; quia vado ad patrem: quia pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusq; fiat: ut cum factū fuerit credatis. Iam non multa loquar vobiscū. Venit enim princeps mūdi huiꝰ: et in me non habet quicq;. Sed ut cognoscat mūdus qā diligo patrē: et sicut mādatū dedit michi pater sic facio. Surgite: eamꝰ hinc. xv.

Ego sum vitis vera: z pater meus agricola est. Omnē palmitem in me non ferentem fructū tollet eum: et omnē qui fert fructū purgabit eum: ut fructū plus afferat. Iam vos mūdi estis: ꝓpter sermonē quē locutus sum vobis. Manete ī me: z ego in vobis. Sicut palmes nō potest ferre fructū a semetipo nisi māserit in vite: sic nec vos nisi in me māseritis. Ego sum vitis: vos palmites. Qui manet in me et ego in eo hic fert fructū multū: quia sine me nichil potestis facere. Si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes z arescet: z colligent eum et in ignem mittent z ardet. Si manseritis in me z verba mea in vobis māserint: qcunq; volueritis petetis: z fiet vobis. In hoc clarificatus est pater meus: ut fructū plurimū afferatis: et efficiamini mei discipli. Sicut dilexit me pater: z ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si pcepta mea seruaueritis manebitis in dilectione mea: sicut z ego patris mei pcepta seruaui: et maneo ī eiꝰ dilectione. Hec locutꝰ sū vobis: ut gaudiū meū sit in vobis: et gaudiū vestrū impleatur. Hoc est preceptū meū: ut diligatis inuicē sicut dilexi vos. Maiorē hac dilectionē nemo habet: qꝫ ut animā suā ponat quis p amicis suis. Vos amici mei estis: si feceritis que ego pcipio vobis. Iam nō dicam vos seruos: quia seruus nescit quid faciat dñs eius. Vos aūt dixi

amicos: qa oīa quecūq; audiui a
patre meo nota feci vobis. Non vos me
elegistis sed ego elegi vos: z posui vos
ut eatis z fructū afferatis: z fructus ve-
ster maneat: ut qcūq; petieritis patrē
in nomine meo det vobis. Hec mādo
vobis: ut diligatis inuicem. Si mun-
dus vos odit: scitote quia me priorē
vobis odio habuit. Si de mundo fu-
isseris: mundus qd suū erat diligeret.
Quia vero de mūdo nō estis. sed ego
elegi vos de mūdo: ꝓpterea odit vos
mūdus. Memētote sermonis mei: quē
ego dixi vobis. Non est seruus maior
dño suo. Si me psecuti sunt et vos p-
sequent. Si sermonē meū seruauerūt:
et vrm seruabūt. Sed hec oīa facient
vobis ꝓpter nomē meū: quia nesciūt
eum qui misit me. Si non venissem
et locutus fuissem eis: peccatū non ha-
berent. Nunc aūt excusationē non ha-
bent de peccato suo. Qui me odit: et
patrē meū odit. Si opera nō fecissem
in eis que nemo alius fecit: peccatum
non haberent. Nunc autem et viderūt
et oderūt: z me z patrē meū. Sed ut ad-
impleat sermo q in lege eoꝝ scriptus ē:
quia odio habuerūt me gratis. Cum
aūt venerit paraclitus quē ego mittā
vobis a patre spīritū veritatis q a pa-
tre procedit: ille testimoniū phibebit de
me. Et vos testimonium phibebitis:
quia ab initio mecum estis. xvj.

Hec locut⁹ sum vobis: ut nō scan-
dalizemini. Absq; synagogis
facient vos. Sed venit hora: ut oīis
qui interficit vos arbitretur obsequiū
se prestare deo. Et hec facient vobis:
quia nō nouerūt patrē neq; me. Sed
hec locut⁹ sū vobis: ut cū venerit hora
eoꝝ reminiscamini: qa ego dixi vobis.
Hec autem vobis ab initio nō dixi:
quia vobiscū eram. Et nunc vado ad
eum qui misit me: z nemo ex vobis in-
terrogat me quo vadis. Sed quia hec
locutus sum vobis: tristicia implebit
cor vestrū. Sed ego veritatem dico vo-
bis: expedit vobis ut ego vadā. Si
enim non abiero: paraclitus non ve-
niet ad vos. Si aūt abiero: mittā eū
ad vos. Et cū venerit: ille arguet mū-
dum de peccato et de iusticia et de iu-
dicio. De peccato quidē: qa nō credide-
rūt in me. De iusticia vero: qa ad patrē
vado: z iā nō videbitis me. De iudicio
aūt: quia princeps mūdi hui⁹ iā iudi-
catus est. Adhuc multa habeo vobis
dicere: sed non potestis portare modo.
Cum aūt venerit ille spīrit⁹ veritatis:
docebit vos omnē veritatem. Non e-
nim loquetur a semetipo: sed quecūq;
audiet loquetur: z q ventura sunt an-
nūciabit vobis. Ille me clarificabit:
qa de meo accipiet: z annūciabit vo-
bis. Omnia quecūq; habet pater mea
sūt. Propterea dixi qa de meo accipiet:
et annūciabit vobis. Modicū z iam
nō videbitis me. z iterū modicū z vide-
bitis me: quia vado ad patrem. Dixe-
runt ergo ex discipulis eius ad inuicē.
Quid est hoc qd dicit nobis modicū
et nō videbitis me. et iterū modicū et
videbitis me z quia vado ad patrē?
Dicebāt ergo. Quid est hoc qd dicit
modicū? Nescim⁹ quid loquitur. Co-
gnouit aūt ihesus quia volebant eū
interrogare: et dixit eis. De hoc queri-
tis inter vos quia dixi modicū z non
videbitis me: z iterū modicū et videbi-
tis me. Amen amē dico vobis: quia
plorabitis z flebitis vos: mūdus au-
tem gaudebit. Vos aūt cōtristabimi-
ni: sed tristicia vestra vertetur in gau-
diū. Mulier cū parit tristiciā habet: qa

venit hora ei9. Cū aūt pepererit puerū iam non meminit pressure ꝓpter gaudiū: quia natus est homo in mundū. Et vos igitur nunc quidē tristiciam habetis. Iterū aūt videbo vos ⁊ gaudebit cor vestrū: et gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. Et in illo die me non interrogabitis quicq̄. Amen amē dico vobis: si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Vsq; modo nō petistis quicq̄ in nomine meo. Petite et accipietis: ut gaudiū vestrū sit plenū. Hec in ꝓuerbijs locut9 sum vobis. Venit hora: cum iam non in prouerbijs loquar vobis: sed palam de patre annunciabo vobis. In illo die in nomine meo petetis. Et nō dico vobis: quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos qꝛa vos me amastis: ⁊ credidistis qꝛa ego a deo exiui. Exiui a patre ⁊ veni in mūdum: iterū relinquo mūdum: ⁊ vado ad patrem. Dicunt ei discipuli ei9. Ecce nunc palam loqueris: et ꝓuerbium nullū dicis. Nunc scimus quia scis omnia: ⁊ non opus est tibi ut qs te interroget. In hoc credim9: quia a deo existi. Respondit eis ihesus. Modo creditis? Ecce venit hora: ⁊ iam venit ut dispgamini unusquisq; in ꝓpria: ⁊ me solū relinquatis. Et non sum solus: quia pater mecū est. Hec locut9 sum vobis: ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite: ego vici mūdum. xvij

Hec locutus est ihesus: ⁊ sublevatis oculis in celū dixit. Pater venit hora: clarifica filiū tuū: ut fili9 tu9 clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis: ut omne qđ dedisti ei det eis vitam eternā. Hec est aūt vita eterna: ut cognoscant te solū deū verū: et quē misisti ihesum cristū. Ego te clarificaui super terrā: opus consūmaui: quod dedisti michi ut faciam. Et nūc clarifica me tu pater apud temetipm: claritate quā habui priusq̄ mūd9 fieret apud te. Manifestaui nomē tuū hominibz: qs dedisti michi de mūdo. Tui erant: ⁊ michi eos dedisti: et sermonem meū seruauerunt. Nūc cognouerunt: quia omnia que dedisti michi abs te sūt. Quia verba q̄ dedisti michi dedi eis: ⁊ ipsi acceperūt ⁊ cognouerūt vere quia a te exiui: ⁊ crediderūt qꝛa tu me misisti. Ego pro eis rogo. Nō pro mūdo rogo: sed ꝓ hijs qs dedisti michi: quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt: ⁊ tua mea sunt: ⁊ clarificat9 sum in eis. Et iā non sum in mūdo: et hijī mūdo sunt: ⁊ ego ad te venio. Pater sancte: serua eos in nomine tuo quos dedisti michi: ut sint unū sicut et nos. Cum essem cum eis: ego seruabā eos in nomine tuo. Quos dedisti michi ego custodiui: ⁊ nemo ex eis periit nisi filius ꝑditionis: ut scriptura impleat. Nūc aūt ad te venio: ⁊ hec loquor in mūdo: ut habeāt gaudiū meū implētum in semetipis. Ego dedi eis sermonem tuū: ⁊ mūdus eos odio habuit: quia nō sunt de mūdo sicut et ego nō sum de mūdo. Non rogo ut tollas eos de mūdo: sed ut serues eos a malo. De mūdo nō sunt: sicut ⁊ ego non sū de mūdo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mūdum: ita ⁊ ego misi eos in mundū. Et pro eis ego sanctifico meipm: ut sint ⁊ ipī sanctificati in veritate. Non pro eis aūt rogo tantū: sed et pro eis qui credituri sunt per verbū eoꝝ in me: ut omnes unū sint sicut tu pater in me ⁊ ego in te. ut ⁊ ipī in nobis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

unū sint: ut credat mūdus quia tu me misisti. Et ego claritatem quā tu dedisti michi dedi eis: ut sint unū sicut et nos unū sumus. Ego i eis z tu in me: ut sint cōsūmati in unū: et cognoscat mūdus quia tu me misisti: et dilexisti eos sicut z me dilexisti. Pater: qs dedisti michi volo ut ubi sū ego z illi sint mecū: ut videant claritatem meā quā dedisti michi: quia dilexisti me ante constitutionē mūdi. Pater iuste: mūdus te non cognouit. Ego aute te cognoui: et hi cognouerūt quia tu me misisti. Et notum feci eis nomē tuū z notum faciā: ut dilectio qua dilexisti me i ipis sit: z ego in ipsis. xviij.

Hec cum dixisset ihesus: egressus est cum discipulis suis trās torrentem cedron ubi erat ort9: in quem introiuit ipe z discipuli eius. Sciebat aut z iudas qui tradebat eum locum: quia frequenter ihesus cōuenerat illuc cum discipulis suis. Judas ergo cum accepisset cohortem z a pontificibus et pharisēis ministros: venit illuc cū laternis z facibus z armis. Ihesus itaq; sciens omnia que ventura erant super eū: processit z dixit eis. Quē queritis? Respōderūt ei. Ihesum nazarenū. Dicit eis ihesus. Ego sum. Stabat aute et iudas qui tradebat eum cū ipis. Ut ergo dixit eis ego sum: abierūt retrorsum z ceciderūt in terram. Iterū ergo interrogauit eos. Quem queritis? Illi aut dixerūt. Ihesum nazarenū. Respōdit ihesus. Dixi vobis: quia ego sum. Si ergo me queritis: sinite hos abire. Ut impleretur sermo quē dixit: quia qs dedisti michi nō pdidi ex eis quemq;. Simon ergo petr9 habens gladiū eduxit eū: z percussit pontificis seruū: et abscidit eius auriculam dexteram. Erat aut nomen seruo malchus. Dicit ergo ihesus petro. Mitte gladiū tuū in vaginā. Calicē quē dedit michi pater: nō bibā illū? Cohors aut z tribunus et ministri iudeorū cōprehenderūt ihesum: et ligauerūt eū z adduxerūt eum ad annā pmū. Erat enī socer cayphe: qui erat pōtifex anni illius. Erat aut cayphas qui consiliū dederat iudeis: quia expedit unū hominē mori pro pplo. Sequebatur aut ihesum simon petrus: z alius discipulus. Discipulus aut ille erat notus pōtifici: z introiuit cum ihesu in atriū pontificis. Petrus aut stabat ad ostiū foris. Exiuit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici: z dixit ostiarie: et introduxit petrum. Dicit ergo petro ancilla ostiaria. Nūquid z tu ex discipulis es hoīs istius? Dicit ille. Non sum. Stabāt aute serui et ministri ad prunas quia frigus erat: z calefaciebant se. Erat autem cum eis z petrus: stans z calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit ihesum de discipulis suis: z de doctrina eius. Respondit ei ihesus. Ego palam locutus sum mūdo. Ego semp docui in synagoga et in templo quo oēs iudei conueniūt: z in occulto locutus sum nichil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierūt: quid locut9 sum ipis. Ecce hi sciunt: que dixerim ego. Hec aut cū dixisset: unus assistēs ministrorū dedit alapam ihesu dicēs. Sic respōdes pontifici? Respondit ei ihesus. Si male locutus sum: testimoniū phibe de malo. Si aut bene: quid me cedis? Et misit eum annas ligatū ad cayphan pontificem. Erat autem simon petrus stās: z calefaciens se. Dixerūt ergo ei. Nūquid z tu ex discipulis eius es? Negauit ille z dixit. Nō sum.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Dixit unus ex seruis pontificis: cognatus eius cuius abscidit petrus auriculam. Nonne ego te uidi in orto cū illo. Iterum ergo negauit petrus: et statim gallus cantauit. Adducūt ergo ihesū ad caypham in prtoriū. Erat aūt mane. Et ipi non introierūt in prtoriū ut non contaminarētur: sed ut māducarent pascha. Exiuit ergo pilat⁹ ad eos foras ⁊ dixit. Quā accusationē affertis aduersus hominē hunc? Respondērūt: ⁊ dixerūt ei. Si non esset hic malefactor: non tibi tradidissemus eum. Dicit ergo eis pilatus. Accipite eum uos: ⁊ secūdū legem uestrā iudicate eū. Dixerūt ergo ei iudei. Nobis nō licet interficere quemq̄. Ut sermo ihesu impleretur quē dixit: significās qua morte esset moriturꝰ. Introiuit ergo iterū in prtoriū pilatus: ⁊ uocauit ihesum: et dixit ei. Tu es rex iudeoꝝ? Respondit ihesus. A temetipo hoc dicis: an alij dixerūt tibi de me? Respondit pilatus. Nūquid ego iudeꝰ sum? Gens tua et pontifices tradiderunt te michi. Quid fecisti? Respōdit ihesus. Regnū meū non est de hoc mūdo. Si ex hoc mūdo esset regnū meū: ministri mei utiq; decertarent ut nō traderer iudeis. Nunc aūt regnū meū nō est hinc. Dixit itaq; ei pilatꝰ. Ergo rex es tu? Respōdit ihesus. Tu dicis: qā rex sū ego. Ego in hoc natus sum ⁊ ad hoc ueni in mūdum: ut testimoniū phibeā ueritati. Omnis qui est ex ueritate audit uocem meā. Dicit ei pilatus. Quid est ueritas? Et cū hoc dixisset: iterꝫ exiuit ad iudeos: ⁊ dicit eis. Ego nullā inuenio in eo causā. Est aūt cōsuetudo uobis: ut unū dimittā uobis in pascha. Vultis ergo dimittam uobis regem iudeoꝝ? Clamauerūt ergo rursum oēs dicentes. Non hunc: sed barraban. Erat autem barrabas latro. xix

Tunc ergo apprehendit pilatus ihesum: et flagellauit. Et milites plectentes coronā de spinis imposuerunt capiti eiꝰ: et ueste purpurea circūdederūt eum. Et ueniebāt ad eum: et dicebāt. Aue rex iudeoꝝ. Et dabant ei alapas. Exiuit iterū pilatus foras: et dicit eis. Ecce adduco uobis eum foras: ut cognoscatis quia nullam inuenio in eo causam. Exiuit ergo ihesus portans spineā coronā: ⁊ purpureum uestimentū. Et dicit eis. Ecce homo. Cū ergo uidissēt eū pōtifices et ministri: clamabāt dicētes. Crucifige: crucifige eū. Dicit eis pilatus. Accipite eum uos: ⁊ crucifigite. Ego enim non inuenio in eo causam. Respōderūt ei iudei. Nos legem habemus: et scōm legem debet mori: quia filiū dei se fecit. Cum ergo audisset pilatus hunc sermonē: magis timuit. Et ingressus est in prtoriū iterū: et dicit ad ihesum. Unde es tu? Ihesus aūt respōsum non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus. Michi non loqueris? Nescis quia potestatē habeo crucifigere te: ⁊ potestatē habeo dimittere te? Respōdit ihesus non haberes potestatem aduersum me ullā: nisi tibi datū esset desup. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet. Et exinde querebat pilatus dimittere eū. Iudei aūt clamabāt dicētes. Si hunc dimittis: non es amicꝰ cesaris. Omis enim qui se regem facit contradicit cesari. Pilatꝰ aūt cū audisset hos sermones adduxit foras ihesum: et sedit pro tribunali in loco qui dicit lythostratos: hebraice autē gabatha. Erat autē parasceue paschę: hora ꝙsi sexta: ⁊ dicit iudeis. Ecce rex uester. Illi

aūt clamabāt. Tolle tolle: crucifige eū. Dicit eis pilatus. Regem vestrū crucifigam? Respōderūt pontifices. Nō habem⁹ regem: nisi cesarem. Tūc ergo tradidit eis illū: ut crucifigeret. Suscep̄erūt aūt ihesum: & eduxerūt. Et bajulans sibi crucem exiuit in eum qui dicitur caluarie locū: hebraice golgotha. Vbi crucifixerūt eum: & cum eo alios duos hinc & hinc: mediū aūt ihesum. Scripsit aūt & titulū pilatus: & posuit sup crucē. Erat aūt scriptū: ihesus nazarenus rex iudeoꝝ. Hunc ergo titulū multi iudeoꝝ legerūt: quia ppe ciuitatem erat loc⁹ ubi crucifixus ē ihesus. Et erat scriptū hebraice grece & latine. Dicebāt ergo pilato pōtifices iudeoꝝ. Noli scribere rex iudeoꝝ: sed q̄a ipse dixit: rex sum iudeoꝝ. Respōdit pilat⁹. Quō scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eū acceperūt vestimenta eius: & fecerūt quatuor partes: unicuiq; militi partem: & tunicam. Erat aūt tunica inconsutilis: desup cōtexta per totū. Dixerūt ergo ad inuicem. Non scindam⁹ eam: sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleretur dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserūt sortem. Et milites quidem hec fecerūt. Stabāt aūt iuxta crucem ihesu mater eius: et soror matris eius maria cleophe & maria magdalene. Cum vidisset ergo ihesus matrē et discipulū stantem quē diligebat: dicit matri sue. Mulier: ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. Postea sciens ihesus quia oīa consūmata sūt: ut consūmaretur scriptura dicit. Sitio. Vas ergo erat positū aceto plenū. Illi aūt plenā aceto spōgiā ysopo circūponētes: obtulerūt oī eius. Cum ergo accepisset ihesus acetū dixit. Cōsummatū est. Et inclinato capite tradidit spiritū. Judei ergo quoniā parasceue erat ut nō remanerent in cruce corpora sabbato: erat enim magn⁹ dies ille sabbati: rogauerunt pilatum ut frangerent eoꝝ crura et tollerent. Venerunt ergo milites: & primi quidem fregerūt crura: et alteri⁹ qui crucifixus est cum eo. Ad ihesum aūt cum venissent: ut viderunt eum iā mortuū non fregerunt eius crura: sed unus militū lancea latus eius aperuit: & continuo exiuit sanguis & aqua. Et qui vidit testimoniū phibuit: & verum est testimoniū eius. Et ille scit q̄a vera dicit: ut & vos credatis. Facta sūt enī hec: ut scriptura impleretur. Os nō cōminuetis ex eo. Et iterū alia scriptura dicit. Videbūt in quē transfixerunt. Post hec aūt rogauit pilatum ioseph ab arimathia eo q̄ esset discipulus ihesu: occultus aūt ppter metū iudeoꝝ: ut tolleret corpus ihesu. Et permisit pilatus. Venit ergo: et tulit corpus ihesu. Venit aūt & nycodemus q̄ venerat ad ihesum nocte pmū: ferens mixturam mirre et aloes quasi libras centū. Acceperūt ergo corpus ihesu: et ligauerūt eū linteis cū aromatibus sicut mos est iudeis sepelire. Erat aūt in loco ubi crucifixus est ortus: & i orto monumentū nouū in quo nondum quisq̄ positus erat. Ibi ergo ppter parasceuen iudeorū: quia iuxta erat monumentū posuerūt ihesum. xx.

Una aūt sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentū: & vidit lapidem sublatū a monumento. Cucurrit ergo & venit ad simonē petrū: & ad aliū discipulū quē amabat ihesus: et

dicit illis. Tulerūt dominū de monumento: ⁊ nescimꝰ ubi posuerūt eū. Exijt ergo petrus et ille alius discipulus: et venerūt ad monumētū. Current autem duo simul: ⁊ ille alius discipulus pcucurrit citiꝰ petro: et venit primꝰ ad monumentū. Et cum se inclinasset vidit posita linthea mina: nō tamē introiuit. Venit ergo simō petrꝰ sequēs eū: ⁊ introiuit i monumētū. Et vidit linthea mina posita: ⁊ sudariū quod fuerat sup caput eius nō cū lintheaminibus positum: sed separatū inuolutū i unū locū. Tunc ergo introiuit ⁊ ille discipulus qui venerat primus ad monumētum: ⁊ vidit ⁊ credidit. Nondū enim sciebant scripturā: quia oportuit eum a mortuis resurgere. Abierūt ergo iterꝝ discipuli ad semetipos. Maria autē stabat ad monumentū foris plorās. Dum ergo fleret: inclinauit se et pspexit in monumentū. Et vidit duos angelos in albis sedentes: unū ad caput et unū ad pedes: ubi positū erat corpꝰ ihesu. Dicūt ei illi. Mulier q̄d ploras? Dicit eis. Quia tulerūt dominū meū: et nescio ubi posuerūt eum. Hec cū dixisset cōuersa est retrorsum: ⁊ vidit ihesum stantem: ⁊ nō sciebat q̄a ihesus est. Dicit ei ihesus. Mulier quid ploras? Quē quaris? Illa extimās quia ortulanus esset: dicit ei. Domine: si tu sustulisti eum dicito michi ubi posuisti eum: ⁊ ego eum tollā. Dicit ei ihesus. Maria. Cōuersa illa dicit ei. Rabboni: qđ dicitur magister. Dicit ei ihesus. Noli me tangere. Nondū enī ascendi ad patrem meū. Vade aūt ad fratres meos: et dic eis. Ascendo ad patrem meū ⁊ patrem vestrū: deū meū ⁊ deum vestrū. Venit maria magdalene annuncias discipulis q̄a vidi dominū: et hec dixit michi. Cum ergo sero esset die illo una sabbatorū et fores essent clause ubi erāt discipli cōgregati ppter metū iudeorū: venit ihesus et stetit in medio: ⁊ dixit eis. Pax vobis. Et cum hec dixisset: ostendit eis manus et latus. Gauisi sunt ergo discipli: viso domino. Dixit ergo eis iterū. Pax vobis. Sicut misit me pater: ⁊ ego mitto vos. Hec cū dixisset insufflauit: et dicit eis. Accipite spiritū sanctū. Quoꝝ remiseritis peccata remittunt eis: ⁊ quoꝝ retinueritis retenta sunt. Thomas autē unus ex duodecim qui dicitur didimꝰ non erat cum eis quādo venit ihesus. Dixerūt ergo ei alij discipli. Vidimus dominū. Ille aūt dixit eis. Nisi videro in manibus eiꝰ fixurā clauoꝝ. et mittam digitū meū in locū clauoꝝ: ⁊ mittam manū meā in latus eius: nō credam. Et post dies octo iterū erāt discipuli eiꝰ intus: ⁊ thomas cū eis. Venit ihesus ianuis clausis: ⁊ stetit i medio et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome. Infer digitū tuū huc ⁊ vide manus meas: ⁊ affer manū tuā et mitte in latꝰ meū: ⁊ noli esse incredulus sed fidelis. Respōdit thomas ⁊ dixit. Dominꝰ meus: et deꝰ meꝰ. Dicit ei ihesus. Quia vidisti me thoma credidisti: beati qui nō viderūt et crediderūt. Alia quidē et alia signa fecit ihesus in conspectu discipuloꝝ suoꝝ: que non sunt scripta in libro hoc. Hec aūt scripta sūt ut credatis q̄a ihesus ē filiꝰ dei: et ut credētes vitā habeatis i noīe eius. xxi.

Postea manifestauit se iterꝝ ihesus ad mare tyberiadis. Manifestauit aūt sic. Erant simul simon petrus et thomas q̄ dicit didimꝰ ⁊ nathanael q̄ erat a chana galilee: et filij zebedei: et alij ex discipulis eiꝰ duo. Dicit eis

simon petrus. Vado piscari. Dicūt ei. Venimus z nos tecum. Et exierunt et ascenderūt in nauī: et illa nocte nichil prendiderūt. Mane aūt iam facto stetit ihesus in littore: nō tamē cognouerunt discipuli quia ihesus est. Dicit ergo eis ihesus. Pueri: nūquid pulmētariū habetis? Responderūt ei. Non. Dicit eis. Mittite in dexteram nauigij rete: z inuenietis. Miserūt ergo: z iam non valebāt illud trahere pre multitudine piscīū. Dicit ergo discipulus ille quē diligebat ihesus petro. Dominus est. Simon petrus cum audisset quia dominus est: tunica succinxit se: erat enī nudus: et misit se in mare. Alij autē discipuli nauigio venerūt. Nō enim longe erant a terra: sed quasi cubitis ducentis trahentes rete piscīū. Vt ergo descenderūt in terram viderūt prunas positas: z piscem superpositū et panē. Dicit eis ihesus. Afferte de piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit simon petrus z traxit rete in terram: plenum magnis piscibus centūquīquaginta tribus. Et cum tanti essent: nō est scissum rete. Dicit ei ihesus. Venite prandete. Et nemo audebat discūbentiū interrogare eum tu quis es: sciētes quia dñs est. Et venit ihesus z accepit panem z dat eis: z piscē similiter. Hoc iam tercio manifestatus est ihesus discipulis suis: cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prandidisset: dixit simoni petro ihesus. Simon iohānis diligis me plus his? Dicit ei. Etiam dñe tu scis: qa amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei iterz. Simon iohannis diligis me? Ait illi. Etiā dñe tu scis: qa amo te. Dicit ei iterū. Pasce agnos meos. Dicit ei tercio. Simon iohannis amas me? Contristat⁹ est petrus quia dixit ei tercio amas me: z dicit ei. Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oues meas. Amen amen dico tibi: cū esses iunior cingebas te: z ambulabas ubi volebas. Cum aūt senueris extendes manus tuas: z alius te cinget: et ducet quo tu non vis. Hoc aūt dixit: significās qua morte clarificaturus esset deū. Et cum hoc dixisset: dicit ei. Sequere me. Conuersus petrus vidit illū discipulū quē diligebat ihesus sequentem: qui z recubuit in cena sup pectus eius et dixit: dñe quis est qui tradet te. Hūc ergo cum vidisset petrus: dicit ihesu. Domine: hic aūt quid? Dicit ei ihesus. Sic eum volo manere: donec veniam. Quid ad te? Tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter fratres: qa discipulus ille non moritur. Et non dixit ei ihesus non moritur: sed sic eū volo manere donec veniam: quid ad te. Hic ē discipulus ille q testimoniū phibet de his: z scripsit hec. Et scim⁹: qa verus ē testimoniū eius. Sunt aūt et alia multa q fecit ihesus: que si scribantur per singula nec ipm arbitror mūdū capere posse eos q scribēdi sūt libros.

Expl' euangeliū scm iohēm Incipit pfacio in omes epl'as scī pauli apli ad romanos.

Rimū queri: quare post euangelia q supplementū legis sūt · z in quibus nobis exempla z pcepta viuēdi plenissime digesta sunt: voluerit apostolus has epl'as ad singulas ecclesias destinare. Hec aūt causa factū videtur: ut scilicet inicia nascentis ecclesie nouis causis existentibus preueniret: z ut pūtia atq; orientia resecaret vicia: z post futuras excluderet questiones: exemplo pphetarū · qui post

rditam legem moysi in qua oīa dei
mandata legebantur: nichilominus
tamen doctrina sua rediuiua semper
ppli cōpressere peccata: z ppter exemplū
viuendi libros ad nostrā etiā memo-
riam transmiserūt. Deinde queritur:
cur non amplus q̄ decem epistolas
ad ecclesias scripserit. Decem sunt enī
cum ea que dicitur ad hebreos: nam
relique quatuor ad discipulos specia-
liter sunt porrecte. Vt ostenderet nouū
non discrepare a veteri testamento · et
se contra legem non facere moysi: ad
numerū p̄morū decalogi mandatoꝝ
suas epl̄as destinauit: z q̄t ille p̄ceptis
a pharaone instituit liberatos: totidē
epistolis a dyaboli z ydolatrie seruitu-
te edocet acquisitos. Nam z duas ta-
bulas lapideas · duoꝝ testamentorū
figurā habuisse · viri eruditissimi tra-
diderūt. Epistolā sane que ad hebreos
scribitur quidam pauli non esse affir-
mant · eo op non sit eius nomine ticu-
lata · z ppter sermonis stiliq; distātiā:
sed ut barnabe iuxta tertullianū aut
luce iuxta quosdam: uel certe clemētis
discipuli apostoloꝝ et episcopi roma-
ne ecclesie post apl̄os ordinati. Qui-
bus respōdendū est: si ppterea pauli nō
erit quia eius non habet nomē: ergo
nec alicui⁹ erit: quia nullius nomine
titulatur. Quod si incōueniēs absur-
dumq; est: ipius magis esse credenda
est que tāto doctrine sue fulget eloquio.
Sed quoniā apud hebreoꝝ ecclesias
quasi destructor legis falsa suspitōne
habebatur: voluit tanto nomine de
figuris legis · et veritate xpisti reddere
rationē: ne odiū nominis · fronte pla-
ti · utilitatem excluderet lectionis. Nō
est sane mirū si eloquentior videatur
in proprio · id est hebreo q̄ī peregrino
id est in greco: quo cetere epistole sunt
scripte sermone. Mouet etiā quosdā
quare romanoꝝ epistola ī primo sit
posita: cum eam nō primo scriptam
ratio manifestet. Nā hanc se pficisce-
tem iherosolimam scripsisse testatur:
cum corinthios et alios iam ante ut
ministeriū qđ secū portatur⁹ erat colli-
gerent litteris adhortar⁹ sit. Sed inde
intelligi quidā volunt ita omnes epi-
stolas ordinatas · ut prima poneret
quāuis posterior fuerit destinata: ut
per singulas epistolas gradibus ad
pfectiora veniretur. Romanoꝝ nāq;
pleriq; tam rudes erant · ut non intel-
ligerent dei se gratia · z nō suis meritis
esse saluatos: z ob hoc duo īter se ppli
xflictarēt. Idcirco illos indigere asserit
correpti: vicia gentilitatis priora com-
memorans. Corinthijs autē iā dicit
scientie gratiā esse concessam: et non
tam omnes increpat: q̄ cur peccātes
non increpuerūt reprehendit sicut ait.
Auditur inter vos fornicatio. Et iterꝝ.
Congregatis vobis cum meo spiritu:
tradere huiusmodi sathane. In sedā
vero laudātur: z ut magis ac magis
proficiant cōmoneret. Galathe vero
iam nullius criminis arguunt: nisi
hoc tantū · op callidissimis pseudo a-
postolis crediderūt. Ephesij sane nul-
la reprehensione sed multa laude sunt
digni: quia fidē apostolicā seruauerūt.
Philipenses etiā multomagis collau-
dantur: qui nec audire quidē falsos
apl̄os voluerūt. Thessalonicenses ni-
chilomin⁹ in duabus epistolis omni
laude psequitur: eo op non solū fidem
incussam seruauerūt veritatis: sed etiā
in pfectione ciuiū fuerint constantes
inuenti. Colosenses aūt tales erant:
ut cum ab apl̄o visi corporaliter non

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fuissent: hac laude digni haberentur. Et si corpore inquit absens sum: sed spiritu vobiscū sum gaudens· z vidēs ordinem vestrū. De hebreis vero quid dicendū est· quoz thessalonicenses q plurimū laudari sunt· imitatores fa= cti esse dicūtur? Sicut ipse ait. Et vos fratres imitatores facti estis ecclesiarū dei· que sunt in iudea: eadē enim passi estis z vos a contribulibz vestris: que et illi a iudeis. Apud ipos quoq; he= breos eadem cōmemorat dicens. Nā et vinctis compassi estis: z rapinā bo= noz vestroz cum gaudio suscepistis: cognoscentes vos habere meliorem z manentē substantiā. Expl' plogꝰ gna lis īoīes epl'as Incipit plogus spēalis in epl'am ad romanos·

Romani sūt qui ex iudeis et gentibus crediderūt. Hiꝝ superba cōtentione volebāt se alteruttū supponere. Nā iudei dicebāt. Nos sumus pp'ius dei· quos ab initio dilexit z fouit: nos cir= cūcisi ex genere abrahā· sācta descendi= mus ex stirpe: et notus retro apud iu= dam tantū deꝰ. Nos de egipto signis dei z virtutibus liberati mare sicco pe= rantsuimꝰ pede: cum inimicos nros grauissimi fluctus inuoluerēt. Nobis pluit manna dns in deserto: z quasi filijs suis celeste pabulū ministrauit. Nos die nocteq; in calumna nubis ignisq; pcessit: ut nobis in inuio iter ostenderet. Atq; ut cetera eiꝰ circa nos immensa beneficia taceamꝰ: nos soli digni fuimꝰ dei legem accipere· z vocē dei loquentis audire: eiusq; cognosce= re voluntatem. In qua lege nobis p= missus est cristus: ad quos etiā ipse se venisse testatus est dicens· non veni nisi ad oues que perierāt domus isrl:

cum vos canes potius ꝙz homines appellauerit. Equum ne ergo est ut ydo= la hodie deserentes· quibus ab inicio deseruistis· nobis cōparemini: z non potius in pselitorū locum ex legis au= ctoritate z consuetudine deputemini? Et hoc ipm non merebamini: nisi ꝙa larga semp dei clementia voluit vos ad nostrā imitationē admittere. Gen= tes etiā econtrario respōdebāt. Quan= to enī maiora erga vos dei beneficia narraueritis: tanto maioris vos cri= minis reos esse monstrabitis. Semp enim hijs omnibus extitistis ingrati. Nam ipis pedibus quibus aridum mare transistis· ludebatis āte ydola q fecistis: et ipo ore quo paulo āte ob necem aduersarioz dño cātauerats: simulacra vobis fieri popscistis: illis oculis quibus venerando deū i nube uel igne conspicere solebatis: simula= cra intuebamini. Māna quoq; vobis fastidio fuit: et semp in deserto cōtra dnm murmurastis: ad egiptū unde vos manu valida eiecerat redire cupi= entes. Quid plura? Ita patres vestri crebra puocatione dnm irritauerunt· ut onēs i heremo morerent: nec plus ex seniorib; eoz ꝙz duo homines ter= ram repromissionis intrarent. Sed quid antiqua replicamꝰ: cum etiam si illa minime fecisseris· de hoc solo· nemo vos dignos venia iudicaret· q dnm cristū pphetaz semp vobis voci= bus repromissum nō solum suscipere noluistis sed etiā morte pessima pere= mistis? Quem ut nos cognouimus statim credidimus: cum nobis de eo ātea nō fuerit pdicatū. Unde ptatur: q ydolis seruiuimꝰ· non obstinationi mentis· sed ignorantie deputandum. Qui enī cognitū ilico sequimur: olim

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

uēq; sequeremur si antea cognouissemus. Vos autē vos de generis nobilitate iactatis: quasi nō morū īmitatō magis q̄ carnalis natiuitas filios vos faciat esse sanctorū. Denīq; esau z ysmahel cū de stirpe sint abrahe: minime tamen in filios reputant. Hijs taliter altercantibz apostolus se mediū interponens: ita partiū dirimit questiones. ut neutrū eoz sua iusticia salutē meruisse cōfirmet: ambos vero ppos et scienter z grauiter deliquisse: iudeos q̄ per p̄uaricationē legis deū inhonorauerint: gentes vero q̄ cū cognitū de creatura creatorem ut deū debuerīt venerari. gloriā eius in manufacta mutauerint simulacra: utrosq; etiā similiter veniā cōsecutos. equales esse verissima ratione demonstrat: p̄sertim cum in eadē lege p̄dictum z iudeos et gentes ad xpi fidem vocandos esse ostenderet. Quamobrem vicissim eos humilians: ad pacem et concordiam cohortatur. Expl' plog' sc̄alis

Incipit prologus tertius.

Romani sūt partis ytalie. Hij p̄uenti sunt a falsis apostolis: z sub nomine dn̄i nostri ihesu xpisti in legem z pphetas erant inducti. Hos revocat ap'us ad verā z euāgelicā fidē scribēs ei' a corinth'. Expl' plog' Incip' epla b̄ pauli ap'li ad romanos.

Paulus seruus ihesu xpi. vocat' ap'us segregatus in euangeliū dei. qđ ātea promiserat per pphetas suos i scripturis sanctis de filio suo. qui factus ē ei ex semine dauid scdm carnē: qui p̄destinat' est filius dei in virtute scdm spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuoz ihesu xpi dn̄i nr̄i: p quē accepimus gratā et apostulatū ad obediēdum fidei in omnibz gētibus pro nomine eius: in quibz estis z vos vocati ihesu xpisti: omnibus qui sunt rome dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vobis z pax a deo patre z dn̄o nr̄o ihesu xpisto. Primū quidē gratias ago deo meo per ihesū xpistū pro oīnibz vobis: quia fides vr̄a annūciatur in universo mūdo. Testis enim michi est deus cui seruio in spiritu meo in euangelio filij eius: q̄ sine intermissione memoriam vestri facio semp in orationibus meis: obsecrans si quo modo tandē aliquando ꝓsperū iter habeā in voluntate dei veniendi ad vos. Desidero enī videre vos: ut aliquid impertiar vobis gratie spiritualis ad confirmādos vos: id est simul consolari in vobis per eam que invicem est fidem vestrā atq; meam. Nolo aūt vos ignorare fratres: q̄a sepe ꝓposui venire ad vos et phibit' sum usq; adhuc: ut aliquē fructū habeā in vobis sicut z in ceteris gentibus. Grecis ac barbaris sapientibus z insipientibz debitor sum: itaq; qđ in me ꝓmptū ē et vobis qui rome estis euangelizare. Nō enim erubesco euangeliū. Virtus enī dei est in salutē omni credenti: iudeo primū et greco. Justicia enim dei i eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptū est. Just' autem ex fide vivit. Revelatur enim ira dei de celo sup omnē impietatē et iniusticiā hominū: eoz qui veritatē dei i iniusticia detinēt: q̄a qđ notū ē dei manifestū est i illis. Deus enī illis revelavit. Invisibilia enī ipsi' a creatura mūdi per ea q̄ facta sūt intellecta, cōspiciunt: sempiterna quoq; eius virt' et divinitas:

ita ut sint inexcusabiles. Quia cū cognouisset deū non sicut deū glorificauerunt aut gratias egerūt: sed euanuerūt in cogitationibz suis: z obscuratū est insipiens cor eoz. Dicētes enim se esse sapientes: stulti facti sunt. Et mutauerunt gloriā incorruptibilis dei in similitudinem ymaginis corruptibilis hominis: z volucrū z quadrupedū et serpentiū. Propter qđ tradidit illos deus in desiderio cordis eoz in immundiciā: ut contumelijs afficiāt corpora sua in semetipsis. Qui cōmutauerunt veritatem dei in mendaciū: z coluerūt et seruierūt creature potius q̄z creatori: qui est benedictus in secula amē. Propterea tradidit illos dē in passiones ignominie. Nam femine eoz immutauerūt naturalē usum: in eum usum qui est contra naturā. Similiter autē et masculi relicto naturali usu femine exarserūt in desideriis suis in invicē: masculi in masculos turpitudinē operantes: et mercedē quā oportuit erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non ꝓbauerūt deū habere in noticia: tradidit illos deus in reprobū sensū· ut faciāt ea que nō cōueniūt: repletos omni iniquitate· malicia· fornicatione· auaricia· nequicia· plenos invidia· homicidijs· contentione· dolo· malignitate· susurrones· detractores· deo odibiles: contumeliosos· superbos· elatos· inuentores malorū· parentibus non obedientes: insipientes· incōpositos· sine affectione· absq; federe: sine misericordia. Qui cū iusticiam dei cognouissēt· non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte: non solū qui ea faciunt: sed etiā q̄ consentiūt facientibz.

Propter qđ inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas. In quo enim iudicas alterū: teipm condēnas. Eadem enim agis que iudicas. Scimus enī: quoniā iudiciū dei ē scōm veritatem i eos qui talia agūt. Existimas aūt hoc o homo q̄ iudicas eos q̄ talia agunt et facis ea: quia tu effugies iudicium dei? An diuitias bonitatis eius z patientie et longanimitatis cōtemnis? Ignoras quoniā benignitas dei ad penitentiā te adducit? Secundū aūt duriciā tuā et impenitens cor thezaurisas tibi iram in die ire et reuelatōnis iusti iudicij dei: qui reddet unicuiq; scōm opera eius. Hijs quidē qui scōm patientiā boni operis: gloriā z honorem et incorruptionē quarentibus vitam eternā. Hijs aūt qui sunt ex contentione z qui nō acquiescūt veritati· credunt aūt iniquitati: ira· z indignatio· tribulatio· z āgustia in omnē aiam hominis operantis malū: iudei ꝑmū z greci. Gloria aūt z honor et pax omni operāti bonū: iudeo primum z greco. Non enim est acceptio psonaz apud deū. Quicūq; enim sine lege peccauerūt· sine lege peribūt: z quicunq; in lege peccauerūt: p legem iudicabūtur. Non enim auditores legis iusti sunt apud deū: sed factores legis iustificabūtur. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciūt: eusmodi legem nō habentes ipi sibi sunt lex: q̄ ostendūt opus legis scriptū in cordibus suis: testimonium reddente illis conscientia ipsoz et inter se in invicē cogitationū accusantiū aut etiā defendentiū: i die cum iudicabit deus occulta hominū secūdū euangeliū meū p ihesum christū.

Si autē tu iudeus cognominaris et requiescis in lege· et gloriaris in deo· et nosti voluntatem eius· et probas

BIBLIOTECA PUBLICA Y PROVINCIAL BURGOS

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

utiliora instructus p legem. cōfidis te
ipm esse ducem cecorū. lumen eoz qui
in tenebris sunt. eruditorē insipientiū.
magistrū infantiū. habentem formā
scientie z veritatis in lege: qui ergo ali-
um doces teipm non doces. Qui pdi-
cas nō furandū furaris: qui dicis nō
mechandū mecharis. Qui abomina-
ris ydola: sacrilegiū facis. Qui in lege
gloriaris: per puaricationē legis deū
inhonoras. Nomē enim dei per vos
blasphematur inter gētes: sicut scriptū
est. Circūcisio quidem pdest si legem ob-
serues: si aūt puaricator legis sis: ir-
cūcisio tua ppuciū facta est. Si igitur
ppuciū iustitias legis custodiat: nōne
ppuciū illius in circūcisionem reputa-
bitur? Et iudicabit id qđ ex natura ē
prepuciū legem cōsummans te: qui
per litteram et circumcisionem prcua-
ricator legis es. Nō enim qui in ma-
nifesto iudeus est neq; qui in mani-
festo in carne est circūcisio: sed qui in
abscondito iudeus est et circumcisio
cordis in spiritu nō littera: cuius laus
non ex hominibus sed ex deo est. iiij.

Quid ergo amplius iudeo est. aut
q̄ utilitas circūcisionis? Multum per omnē modū. Primū quidē:
qa credita sūt illis eloquia dei. Quid
enim si quidā illorū nō crediderunt?
Nūquid incredulitas illoz fidem dei
euacuauit? Absit. Est aūt deus verax:
omnis autē homo mendax sicut scri-
ptum est: ut iustificeris in sermonibus
tuis z vincas cum iudicaris. Si aūt
iniquitas nostra iustitiā dei cōmēdat:
quid dicemus? Nūquid iniquus est
deus: qui infert iram? Secūdū homi-
nem dico. Absit. Alioquin quomodo
iudicabit deus hunc mundū? Si enī
veritas dei i meo mēdacio abundauit
in gloriā ipsius: quid adhuc et ego
tanq̄ peccator iudicor z nō sicut blas-
phemamur. et sicut aiunt quidā nos
dicere. faciam9 mala ut veniāt bona?
Quoz damnatio iusta ē. Quid ergo?
Precellim9 eos? Nequaq̄. Causati e-
nim sumus iudeos et grecos omnes
sub peccato esse: sicut scriptū est. Quia
non est iustus quisq̄: non ē intelligēs:
non est requirens deū. Omnes declina-
uerūt simul inutiles facti sunt: non est
qui faciat bonum uō est usq; ad unū.
Sepulcrum patens est guttur eorum:
linguis suis dolose agebant: venenū
aspidum sub labijs eorū. Quorū os
maledictione z amaritudine plenum
est: veloces pedes eorum ad effundēn-
dum sanguinē. Contritio z infelicitas
in vijs eoz: et viam pacis nō cognō-
uerūt: non est timor dei ante oculos e-
orū. Scimus aūt. quoniā quecunq;
lex loquitur hijs qui in lege sūt loqui-
tur: Vt omne os obstruatur z subdi-
tus fiat omnis mundus deo: quia ex
operibz legis nō iustificabit omnis ca-
ro corā illo. Per legem enī cognitio pc-
cati. Nūc aūt iustitia dei sine lege ma-
nifestata est: testificata a lege z pphetis.
Iustitia autē dei per fidem ihesu xpi:
in omnes z sup omnes qui credūt in
eum. Non enim est distinctio. Omnes
enim peccauerunt: et egent gloria dei.
Iustificati gratis p gratiā ipsius p re-
dēptionē que ē in xpo ihesu: quē pro-
posuit deus ppiatorem per fidem i san-
guine ipsius ad ostensionē iustitie sue
propter remissionē pcedentiū delictoz
in sustentatione dei ad ostensionē iu-
stitie eius in hoc tempore: ut sit ipse
iustus et iustificans eū q̄ ex fide est ihe-
su xpi. Vbi est ergo gloriatio tua? Ex-
clusa est. Per quā legē? Factoz? Nō.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Sed per legem fidei. Arbitramur enī
iustificari hominē p fidem: sine operi-
bus legis. An iudeoꝝ deus tantum?
Nonne et gentiū? Immo et gentiū.
Quoniāquidē unus est deus qui iusti-
ficat circumcisionē ex fide. et ꝓpucium per
fidem. Legem ergo destruim⁹ p fidem?
Absit. Sed legem statuim⁹. iiij.

Quid ergo dicem⁹ inuenisse abra-
ham patrē nostrū secm carnē?
Si enim abraham ex operibz iustifi-
catus est. habet gloriā: sed non apud
deum. Quid enim scriptura dicit? Cre-
didit abraham deo: et reputatū est illi
ad iusticiā. Ei aūt qui operatur. mer-
es non imputatur secm gratiā: sed
secundū debitū. Ei vero qui nō opera-
tur. credenti aūt in eum qui iustificat
impiū reputatur fides eius ad iusticia-
am secundū ꝓpositū gratie dei: sicut et
dauid dicit beatitudinē hominis cui
deus accepto fert iusticiā sine operibz.
Beati quoꝝ remisse sunt iniquitates:
et quoꝝ tecta sunt peccata. Beat⁹ vir
cui non imputabit dns peccatū. Bea-
titudo ergo hec in circumcisione ma-
net: an etiā in ꝓpucio? Dicim⁹ enī: ꝙa
reputata est abrahe fides ad iusticiā.
Quomō ergo reputata est? In circūci-
sione: an i ꝓpucio. Nō i circūcisione:
sed i ꝓpucio. Et signū accepit circūcisi-
onis signaculū iusticie fidei q̄ est i ꝓpuci-
o: ut sit pater omniū credentiū p prepu-
tiū: ut reputetur et illis ad iusticiā. Et
sit pater circūcisionis: non hijs tantū
qui sunt ex circūcisione: sed et hijs qui
sectantur vestigia fidei que est i prepu-
tio patris nostri abrahe. Nō enī p le-
gem ꝓmissio abrahe aut semini eius
ut heres esset mūdi: sed p iusticiā fidei.
Si enim qui ex lege heredes sunt. exīna-
nita ē fides: oblita ē ꝓmissio. Lex enī
iram operatur. Ubi enim non est lex:
nec ꝓuaricatio ideo ex fide: ut secundū
gratiā firma sit ꝓmissio omni semini.
Non enim qui ex lege est solū: sed et ei
qui ex fide est abrahe qui est pater o-
mniū nostrū: sicut scriptum est. Quia
patrem multarū gentiū posui te ante
deū cui credidisti: qui uiuificat mortu-
os: et uocat ea que non sunt tanq̄ ea
que sunt. Qui contra spem in spem cre-
didit: ut fieret pater multar⁹ gentium:
secundū q̄ dictū est ei. Sic erit semen
tuū: sicut stelle celi et arena maris. Et
non infirmatus est in fide: nec consi-
derauit corpus suū emortuū. cum iā
fere centū esset ānoꝝ: et emortuā uuluā
sare. In repromissione etiā dei nō he-
sitauit diffidentia: sed confortatus est
fide dans gloriā deo: plenissime sciēs.
quia quecunq̄ ꝓmisit deus potēs est
et facere. Ideo et reputatū est illi ad iu-
sticiā. Non est aūt scriptū tantū ꝓpter
ipsum quia reputatū est illi ad iusticia-
am: sed et ꝓpter nos quibus reputabi-
tur credentibz in eū qui suscitauit ihe-
sum cristū dnm nrm a mortuis: q̄ tra-
ditus est ꝓpter delicta nra. et resurrexit
propter iustificationem nram. v.

Iustificati ergo ex fide pacem habeam⁹
ad deum p dnm nrm ihesum cristum:
per quē habem⁹ accessum per fidem in
gratiā istam: in qua stamus et gloria-
mur in spe glorie filiorū dei. Nō solū
aūt: sed et gloriamur i tribulationibz:
scientes q̄ tribulatio patientiā opera-
tur: patientia aūt ꝓbationē: ꝓbatio
vero spem. Spes aūt non confundit:
quia caritas dei diffusa est in cordibz
nostris: per spīritū sanctū qui datus ē
nobis. Ut quid enim crist⁹ cū adhuc
infirmi essem⁹ secūdū temp⁹ p impijs
mortuus est? Vix enim pro iusto qs

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

moritur. Nam p bono forsitan quis audeat mori. Cōmendat aūt caritatē suam deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores essemus secundum tempus cristus p nobis mortuus est. Multo igitur magis nunc iustificati in sanguine ipsius salui erim⁹ ab ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus reconciliati sumus deo. p mortem filij eius: multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsius. Nō solum aūt: sed z gloriamur in deo per dñm nostrū ihesum cristū: p quē nūc reconciliationē accepimus. Propterea sicut p unū hominē peccatū in hunc mūdum intrauit z per peccatū mors: et ita i oēs homines mors pertransijt: in quo omnes peccauerūt. Usq; ad legē enim peccatū erat in mūdo. Peccatū aūt non imputabat cum lex nō esset: sed regnauit mors ab adam usq; ad moysen. etiā in eos qui non peccauerunt i similitudinē p̄uaricationis ade: qui est forma futuri. Sed non sicut delictū: ita z donū. Si enim unius delicto multi mortui sunt: multo magis gratia dei et donū. i gratia unius hominis ihesu cristi. in plures abundauit. Et nō sicut p unū peccatū: ita et donum. Nam iudiciū ex uno in condemnationem: gratia aūt ex multis delictis in iustificationē. Si enim unius delicto mors regnauit p unū: multo magis abundantiā gratie et donationis et iustitie accipientes in vita regnabunt per unū ihesum cristum. Igitur sicut per unius delictū in omnes homines i cōdemnationē: sic z per unius iustitiā in omnes homines in iustificationē vite. Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: ita et p unius obeditionem iusti constituentur multi. Lex aūt subintrauit: ut abundaret delictū. Ubi autem abundauit delictū. supabundauit gratia: ut sicut regnauit peccatū i mortem. ita z gratia regnet p iustitiā i vitā eternā: p ihesū cristū dñm nrm.

Quid ergo dicem⁹? Manebimus in peccato: ut gratia abundet? Absit. Si enim mortui sum⁹ peccato: quomō adhuc viuem⁹ in illo? An ignoratis fratres: quia quicunq; baptizati sum⁹ in cristo ihesu i morte ipsius baptizati sum⁹? Consepulti eni sum⁹ cū illo p baptismū in mortem: ut quomodo cristus surrexit a mortuis per gloriā patris: ita et nos in nouitate vite ambulem⁹. Si enim cōplantati facti sumus similitudini mortis ei⁹: simul et resurrectionis erim⁹. Hoc sciētes: quia vetus homo noster simul crucifixus ē ut destruatur corpus peccati: ut ultra non seruiam⁹ peccato. Qui enim mortuus est: iustificatus est a peccato. Si aūt mortui sumus cū cristo credim⁹ quia simul etiā viuemus cum cristo: ea scientes q̄ cristus resurgens a mortuis iam non moritur: mors illi ultra nō dñabitur. Quod eni mortuus est peccato. mortu⁹ est semel: qui autem viuit viuit deo. Ita z vos existimate vos mortuos quidē esse peccato: viuentes aūt deo in cristo ihesu. Nō ergo regnet peccatū in vestro mortali corpore: ut obediatis concupiscentijs eius. Sed neq; exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos deo tanq̄ ex mortuis viuētes: z membra vestra arma iustitie deo. Peccatū enim vobis nō dñabit. Non eni sub lege estis: sed sub gratia. Quid ergo? Peccabim⁹: quoniam non sumus sb lege sed sub gr̄a? Absit. An

nescitis quoniã cui exhibetis uos ser-
uos ad obediendũ: serui estis eius cui
obedistis·siue peccati ad mortem siue
obediõnis ad iustitiã? Gratias aũt
deo q̃ fuistis sui peccati: obedistis aũt
ex corde·in eã formã doctrine in q̃ traditi
estis. Liberati aũt a peccato: sui facti e-
stis iustitie / humanũ dico: propter in-
firmitatẽ carnis ure. Sicut enim exhibu-
istis mẽbra ura seruire immũditie et ini-
quitati ad iniquitatẽ: ita nũc exhibete
membra uestra seruire iustitie in sancti-
ficatiõnem. Cum enim serui essetis pec-
cati: liberi fuistis iustitie. Quẽ ergo fru-
ctum habuistis tunc in illis: in quibꝫ
nũc erubescitis? Nã finis illoꝝ mors
est. Nunc uero liberati a peccato·serui
aũt facti deo: habetis fructũ uestrũ in
sanctificationẽ: finẽ uero uitã eternã.
Stipẽdia enim peccati mors: gratia aũt
dei uita eterna·in xpo ihesu dño nro. vij.

In ignoratis fratres scientibꝫ enim
legem loquor: quia lex in hom-
ne dñatur quãto tẽpore uiuit? Nã q̃
sub uiro est mulier: uiuente uiro alli-
gata est legi. Si aũt mortuꝰ fuerit uir
eius: soluta est a lege uiri. Igitur uiuẽ-
te uiro uocabitur adultera si fuerit cũ
alio uiro: si aũt mortuus fuerit uir e-
ius·liberata est a lege uiri: ut non sit
adultera si fuerit cum alio uiro. Itaq̃
fratres mei et uos mortificati estis legi
per corpus christi: ut sitis alterius qui ex
mortuis resurrexit: ut fructificetis deo.
Cum enim essemꝰ in carne·passiones
peccatoꝝ que per legem erãt operabã-
tur in membris nostris: ut fructificarẽt
morti. Nũc aũt soluti sumꝰ a lege mor-
tis·in qua detinebamur: ita ut seruia-
mus in nouitate spiritꝰ et non in uetu-
state litere. Quid ergo dicemus? Lex
peccatũ est? Absit. Sed peccatum nõ
cognoui: nisi p legem. Nã concupiscen-
tiã nesciebam: nisi lex diceret. Non con-
cupisces. Occasione aũt accepta·pecca-
tum per mandatũ operatũ est in me
omnẽ concupiscentiã. Sine lege enim
peccatũ mortuũ erat. Ego aũt uiuebã
sine lege aliquãdo. Sed cum uenisset
mandatũ: peccatũ reuixit. Ego autem
mortuꝰ sum: et inuentũ est michi man-
datũ qđ erat ad uitã: hoc est ad mortẽ.
Nã peccatũ occasione accepta p man-
datũ seduxit me: et p illud occidit. Ita
q̃ lex quidẽ sancta: et mandatũ sãctũ
et iustũ et bonũ. Quod ergo bonũ est
michi factũ est mors? Absit. Sed pec-
catũ ut appareat peccatũ p bonũ ope-
ratũ est michi mortem: ut fiat supra
modũ peccans peccatũ per mandatũ.
Scimꝰ enim: q̃a lex spiritualis ẽ. Ego
aũt carnalis sum: uenũdatus sub pec-
cato. Quod enim operor nõ intelligo.
Non enim qđ uolo bonũ hoc ago: sed
quod odio malũ illud facio. Si autẽ
quod nolo illud facio: consentio legi
quoniã bona est. Nũc aũt iã nõ ego
operor illud sed qđ habitat in me pec-
catũ. Scio enim: quia nõ habitat in
me hoc est in carne mea bonũ. Nam
uelle adiacet michi: perficere aũt bonũ
non inuenio. Non enim qđ uolo bo-
num hoc facio: sed qđ nolo malũ hoc
ago. Si autem qđ nolo facio illud:
iam non ego operor illud: sed qđ ha-
bitat in me peccatũ. Inuenio igit legẽ
uolenti michi facere bonũ: quoniam
michi malũ adiacet. Condelector enim
legi dei scõm interiorẽ hominẽ. Video
aũt aliã legẽ in mẽbris meis·repugnã-
tem legi mẽtis mee: et captiuãtẽ me in
lege peccati q̃ est in mẽbris meis. Infelix
ego homo: qs me liberabit de corpore
mortis huius? Gratia dei: per ihesũ xpm

dñm nr̄m. Igit̄ egoipe mēte seruio legi dei: carne autem legi peccati. viij.

Nichil ergo nunc damnatōnis est his qui sunt in xpisto ihesu: qui non scd̄m carnē ambulāt. Lex enī spiritus vite in xpisto ihesu: liberauit me a lege peccati et mortis. Nam qd̄ impossibile erat legi in quo infirmabat̄ p carnē: deus filiū suū mittens in similitudinē carnis peccati: et de peccato damnauit peccatū in carne: ut iustificatio legis implereturin nobis: qui non scd̄m carnē ambulam⁹: sed scd̄m spiritū. Qui enī scd̄m carnē sūt: q̄ carnis sūt sapiūt: q̄ vero scd̄m spiritū sūt: q̄ sunt spiritus sentiūt. Nā prudentia carnis mors est: prudentia aūt spiritus vita ⁊ pax. Quoniā sapientia carnis inimica est deo. Legi enim dei nō est subiecta: nec enī potest. Qui aūt in carne sunt: deo placere non possunt. Vos aūtē in carne nō estis sed ī spiritu: si tamē spiritus dei habitat ī vobis. Si quis aūt spiritū xpisti non habet: hic nō est ei⁹. Si aūt xpistus ī vobis ē: corpus quidē mortuū est ꝓpter peccatū: spiritus vero viuit ꝓpter iustificationē. Qd̄ si spiritus ei⁹ qui suscitauit ihesum a mortuis habitat in vobis: q̄ suscitauit ihesum xpistū a mortuis viuificabit et mortalia corpora vestra: ꝓpter inhabitantē spiritū ei⁹ in vobis. Ergo fratres debitores sum⁹: nō carni ut secundū carnē viuam⁹. Si enim scd̄m carnē vixeritis: morieminī: si aūt spiritu facta carnis mortificaueritis: viuetis. Quicūq; enim spiritu dei aguntur: hij sunt filij dei. Nō enī accepistis spiritū seruitutis iterū in timore: sed accepistis spiritū adoptionis filioꝝ dei: in quo clamam⁹ abba pater. Ipe enim spiritus testimoniū reddit spiritui nr̄o: q̄ sum⁹ filij dei. Si aūt filij: ⁊ heredes: heredes quidē dei: coheredes aūt xpisti: si tamē compatimur ut et conglorificemur. Existimo enī: q̄ nō sunt condigne passiones huius temporis ad futurā gloriā: q̄ revelabit̄ in nobis. Nā expectatio creature revelationē filioꝝ dei expectat. Vanitati enim creatura subiecta est nō volens: sed ꝓpter eū qui subiecit eam in spe: quia ⁊ ipa creatura liberabit̄ a seruitute corruptionis in libertatē glorie filioꝝ dei. Scimus enim: q̄ oīs creatura ingemiscit et parturit usq; adhuc: nō solū aūt illa: sed et nosipi primitias spiritus habentes: ⁊ ipi intra nos gemim⁹ adoptionem filioꝝ dei: expectātes redemptionē corporis nostri. Spe enim salui facti sum⁹. Spes aūt que videtur nō est spes. Nā qd̄ videt quis q̄d speret? Si aūt quod nō videm⁹ speram⁹: p patiētiā expectam⁹. Similiter aūt et spiritus adiuuat infirmitatē nostrā. Nā qd̄ oremus sicut oportet nescim⁹: sed ipe spiritus postulat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui aūt scrutatur corda: scit quid desideret spiritus: q̄a scd̄m deū postulat ꝓ sanctis. Scim⁹ aūt quoniā diligentibus deū: omnia cooperant̄ in bonū: his q̄ scd̄m ꝓpositū vocati sunt sancti. Nā quos ꝓscivit et ꝓdestinauit cōformes fieri ymaginis filij sui: ut sit ipe ꝓmogenit⁹ ī multis fratribus. Quos aūt ꝓdestinauit hos ⁊ vocauit: et q̄s vocauit hos ⁊ iustificauit. Quos autem iustificauit: illos et glorificauit. Quid ergo dicem⁹ ad hec? Si deus ꝓ nobis: quis ctra nos? Qui etiā ꝓprio filio nō pepercit: sed ꝓ nobis oīnibus tradidit illū. Quomō nō etiā cū illo omnia nobis donauit? Quis accusabit adūsus electos dei? Deus q̄ iustificat.

Quis est qui cōdemnet ⁊ Xp̄us ihesus qui mortuus est ymmo qui et resurrexit: qui est ad dexterā dei: qui etiā interpellat p nobis. Quis ergo nos separabit a caritate cristi ⁊ Tribulatio an angustia an fames an nuditas an periculū: an psecutio an gladius ⁊ Sicut scriptū est. Quia ppter te mortificamur tota die: estimati sum⁹ sicut oues occisionis. Sed in hijs omnibus superam⁹: propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim: quia neq; mors neq; vita neq; angeli neq; principat⁹ neq; virtutes neq; instantia neq; futura neq; fortitudo neq; altitudo neq; profundū neq; creatura alia poterit nos separare a caritate dei: que est in cristo ihesu domino nostro. ix.

Veritatem dico in cristo ihesu· nō mentior· testimoniū michi phibente cōscientia mea in spiritu sancto: quoniā tristicia michi est magna: et cōtinuus dolor cordi meo. Optabā enī ego ipe anathema esse a cristo pro fratribz meis qui sunt cognati mei secundū carnē qui sunt israhelite: quoz adoptio est filiorū ⁊ gloria et testamētum ⁊ legislatio ⁊ obsequiū et pmissa: quoz patres ex quibz cristus secūdum carnē· qui est sup omnia de⁹ benedict⁹ in secula amē. Non aūt q̄ excideri verbum dei. Non enim oēs qui israhel hij sunt israhelite· neq; qui semē sunt abrahe oēs filij. Sed in ysaac vocabitur tibi semen: id est non qui filij carnis hij filij dei: sed qui filij sunt promissionis· estimant̄ in semine. Promissionis enim verbū hoc est. Secūm hoc tempo⁹ veniā: ⁊ erit sare filio⁹. Non solū aūt illa: sed ⁊ rebecca ex uno concubitu habēs ysaac patris nostri. Cū enim nōdū nati fuissent aut aliquid boni egissent aut mali: ut secūdū electionē ppositū dei maneret· nō ex operibus sed ex vocante dictū est ei: quia maior seruiet minori sicut scriptū est. Jacob dilexi: esau autem odio habui. Quid ergo dicem⁹ ⁊ Nūquid iniq̄tas apud deū ⁊ Absit. Moysi enim dicit. Miserebor cui misertus sum: ⁊ misericordiā pstabo cui miserebor. Igitur non volentis neq; currentis sed miserentis est dei. Dicit enim scriptura pha raoni. Quia ī ipc ipm excitaui te ut ostendā in te virtutem meā: ⁊ ut annūcietur nomē tuū in uniuersa terra. Ergo cui vult miseretur: ⁊ quē vult indurat. Dicis itaq; michi. Quid adhuc queritur ⁊ Voluntati eius quis resistit ⁊ O homo: tu quis es· qui respōdeas deo ⁊ Nūquid dicit figmentū ei qui se finxit: q̄d me fecisti sic ⁊ An nō habet potestatem figulus luti ex eadē massa facere aliud quidē vas ī honorē: aliud vero in cōtumeliā ⁊ Dō si deus volens ostendere iram· ⁊ notā facere potentiā suā sustinuit in multa patientia vasa ire apta in interitū: ut ostenderet diuitias glorie sue in vasa misericordie q̄ pparauit in gloriā ⁊ Quos ⁊ vocauit nos: nō solū ex iudeis sed etiā ex gentibz: sicut in osee dicit. Vocabo non plebem meā· plebē meā: ⁊ non dilectā dilectā· ⁊ nō misericordiā cōsecutā misericordiā cōsecutā. Et erit: in loco ubi dictū est eis nō plebs mea vos: ibi vocabūtur filij dei viui. Ysaias autem clamat p israhel. Si fuerit numerus filioz israhel tanq̄ arena maris: reliquie salue fient. Verbū enī cōsūmans et abbreuiās in equitate: q̄a verbū breuiatū faciet dns sup terrā. Et sicut pdixit ysaias nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semen sicut sodoma et facti

essem⁹: ⁊ sicut gomorra similes fuissemus. Quid ergo dicem⁹? Qđ gentes que nō sectabant̄ iusticiā apphēderūt iusticiā: iusticiā aūt q̄ ex fide ē. Israhel vero sectando legē iusticie: in legē iusticie nō puenit. Quare: q̄a nō ex fide: sed q̄si ex operibz. Offenderūt em̄ i lapidē offensionis: sicut scriptū ē. Ecce pono i syon lapidē offensionis ⁊ petrā scādali: et oīs q̄ credit i eū nō cōfundet̄.

Fratres: voluntas quidem cordis mei et obsecratio ad deū fit pro illis in salutem. Testimoniū enim phibeo illis q⁹ emulationē quidē dei habent: sed nō scdm scientiā. Ignorantes em̄ iusticiā dei. ⁊ suā querētes statuere: iusticie dei nō sunt subiecti. Finis em̄ legis cristus: ad iusticiā oīm credenti. Moyses enim scripsit: quoniā iusticiam que ex lege est qui fecerit hom̄o: viuet in ea. Que aūt ex fide ē iusticia sic dicit. Ne dixeris in corde tuo. q̄s ascēdet in celū. id est cristū deducere: aut q̄s descendet in abyssum. hoc est cristū a mortuis reuocare. Sed quid dicit scriptura? Prope est verbū in ore tuo et in corde tuo. Hoc est verbū fidei quod p̄dicam⁹: quia si confitearis i ore tuo dōm ihesum: ⁊ in corde tuo credideris. q⁹ deus illū suscitauit a mortuis: salvus eris. Corde enim credit̄ ad iusticiam: ore aūt cōfessio fit ad salutē. Dicit em̄ scriptura. Omnis qui credit in illū non cōfundet̄ur. Nō em̄ est distinctio iudei ⁊ greci. Nā idē dōs omniū: diues i oīes qui inuocāt illū. Omnis em̄ quicunq; inuocauerit nomē dōi: saluus erit. Quomō ergo inuocabūt in quē nō crediderūt? Aut quomō credent ei: quē nō audierūt? Quomō autem audient: sine p̄dicante? Quomō vero p̄dicabūt: nisi mittantur? Sicut scriptū est. Quā speciosi pedes euāgelizantiū pacem: euangelizantiū bona. Sed non omnes obediūt euangelio. Ysaias em̄ dicit. Dōe: quis credidit auditui nr̄o? Ergo vides ex auditu: auditus aūt p verbū cristi. Sed dico. Nūquid nō audierūt? Et quidē in omnē terrā exiuit sonus eor̄: et in fines orbis terre verba eor̄. Sed dico. Nunquid israhel non cognouit? Primus moyses dicit. Ego ad emulationem vos adducā nō in gentem in gentem insipiētem: in irā vos mittā. Ysaias aūt audet et dicit. Inuent⁹ sum a nō querentibz me: palā apparui hīs qui me nō interrogabāt. Ad isr̄l aūt dicit. Tota die expādi man⁹ meas ad pplm nō credentē: sed contradicētē michi.

Dico ergo. Nunq̄d de⁹ repulit populū suū? Absit. Nam et ego israhelita sum ex semine abraham de tribu beniamin. Non repulit de⁹ plebem suā quā p̄scīuit. An nescitis in helya quid dicit scriptura: quēadmodum interpellat deū aduersū israhel? Dōe p̄phetas tuos occiderūt: altaria tua suffoderūt. ⁊ ego relictus sum sol⁹: et querūt animā meā. Sed quid dicit illi diuinū respōsum? Reliqui michi septē milia viror̄: qui nō curuauerūt genua ante baal. Sic ergo et in hoc tēpore: reliquie scdm electionē gratie salue facte sunt. Si aūt gratia: iā nō ex operibz. Alioquin gratia iā nō est gratia. Quid ergo? Qđ querebat israhel hoc non est cōsecut⁹: electio autem cōsecuta est: ceteri vero excecati sūt sicut scriptū ē. Dedit illis deus spiritū compunctionis: oculos ut nō videāt ⁊ aures ut nō audiāt: usq; i hodiernū die. Et dauid dicit. Fiat mensa eor̄ coram ipīs i laqueū: ⁊ in captionē et i scādalū

et in retributionē illis. Obscurentur
oculi eoꝝ ne videāt: z dorsū eoꝝ semp
incurua. Dico ergo. Nūqd sic offen-
derūt ut caderent? Absit. Sed illorū
delicto salus gentibus: ut illos emu-
lentē. Nō si delictum eorū diuitie sunt
mūdi· z diminutō eoꝝ diuitie gentiū:
quātomagis plenitudo eoꝝ? Vobis
enī dico gentibz. Quādiu quidē ego
sum gentiū apl'us ministeriū meū ho-
norificabo: si quo modo ad emulan-
dum puocem carnē meā: z saluos fa-
ciam aliquos ex illis. Si enī amissio
eoꝝ reconciliatio ē mūdi: q assumptō
nisi vita ex mortuis? Nō si delibatio
sancta est: z massa. Et si radix sancta:
et rami. Nō si aliqui ex ramis fracti
sunt: tu aūt cū oleaster esses insert9 es
in illis: z socius radicis z pinguedinis
oliue factus es: noli gloriari aduersus
ramos. Nō si gloriaris: non tu radi-
cem portas: sed radix te. Dicis ergo.
Fracti sunt rami: ut ego inserar. Bene.
Propter incredulitatem fracti sūt. Tu
aūt fide stas. Noli altū sapere sed time.
Si enim de9 naturalibz ramis nō pe-
percit: ne forte nec tibi parcat. Vide er-
go bonitatem z seueritatē dei. In eos
quidē qui ceciderūt seueritatem: in te
aūt bonitatem dei: si pmanseris i bo-
nitate. Alioquin z tu excideris. Sed z
illi si nō pmānserint i incredulitate in-
serentur. Potens est enim de9 iterꝝ inse-
rere illos. Nā z si tu ex naturali excisus
es oleastro z contra naturā insert9 es
in bonā oliuā: quātomagis hīi qui
secundū naturā inserentur sue oliue?
Nolo enī vos ignorare frēs misteriū
hoc: ut nō sitis vobisipis sapientes:
quia cecitas ex parte contingit in isr'
donec plenitudo gentiū intraret: z sic
omnis israhel saluus fieret sicut scriptū
est. Veniet ex syon: qui eripiat et auer-
tat impietatem ab iacob. Et hoc illis
a me testamentū: cū abstulero peccata
eoꝝ. Secundū euangeliū quidē inimi-
ci ꝓpter vos: secundū electionē aūt ca-
rissimi ꝓpter patres. Sine penitentia
enim sunt dona z vocatio dei. Sicut
enim aliquādo et vos nō credidistis
deo nūc aūt misericordiā obtenti estis
propter incredulitatē illorū: ita et isti
nūc nō crediderūt i vestrā misericordiā:
ut z ipi misericordiā cōsequātur. Con-
clusit enim de9 omnia in incredulitate:
ut omniū misereatur. O altitudo di-
uitiarꝝ sapientie z scientie dei: quā incō-
prehensibilia sunt iudicia eius: et in-
uestigabiles vie ei9. Quis enī cognou-
it sensum dñi: aut quis cōsiliarius
eius fuit? Aut quis prior dedit illi: et
retribuetur ei? Quoniam ex ipo et per
ipsum et in ipso sunt omnia: ipi glo-
ria in secula seculorum amen. xij

Obsecro itaqꝝ vos fratres per mise-
ricordiā dei: ut exhibeatis corpo-
ra vestra hostiā viuentem· sanctā · de9
placentem: rationabile obsequiū vrm.
Et nolite conformari huic seculo: sed
reformamini in nouitate sensus vri:
ut ꝓbetis que sit voluntas dei bona· z
bene placens· z pfecta. Dico enim per
gratiā que data est michi · omnibus q
sunt inter vos: nō plus sapere qꝫ opor-
tet sapere· sed sapere ad sobrietatem: z
unicuiqꝫ sicut de9 diuisit mensurā fidei.
Sicut enī in uno corpore multa mem-
bra habem9: omnia aūt membra nō
eundem actū habent: ita multi unū
corpus sum9 in christo: singuli aūt al-
ter alteri9 mēbra: habentes donatio-
nes scdm gratiā que data est nobis
differentes. Sive ꝓphetiam: scdm rati-
onē fidei. Sive ministeriū: i ministrādo.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Sive qui docet: in doctrina. Qui exhortatur in exhortando. Qui tribuit: in simplicitate. Qui praest: in sollicitudine. Qui miseretur: in hilaritate. Dilectio: sine simulatione. Odientes malum: adhaerentes bono. Caritatem fraternitatis invicem diligentes: honore invicem praevenientes. Sollicitudine non pigri: spiritu ferventes: domino servientes. Spe gaudentes: in tribulatione patientes: orationi instantes. Necessitatibus sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus vos. Benedicite: et nolite maledicere. Gaudere cum gaudentibus: flere cum flentibus. Idipsum invicem sentientes. Non alta sapientes: sed humilibus consentientes. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos. Nulli malum pro malo reddentes: providentes bona non tantum coram deo: sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest quod ex vobis est: cum omnibus hominibus pacem habentes. Non vosmetipsos defendentes carissimi: sed date locum irae. Scriptum est enim. Mihi vindicta: ego retribuam dicit dominus. Sed si esurierit inimicus tuus ciba illum: si sitit: potum da illi. Hoc enim faciens: carbones ignis congeres super caput eius. Noli vinci a malo: sed vince in bono malum. xiij.

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a deo. Quae autem sunt a deo: ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati: dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt: ipsi sibi damnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori boni operis sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac: et habebis laudem ex illa. Dei enim minister est: tibi in bonum. Si autem malum feceris. time. Non enim sine causa gladium portat.

Dei enim minister est: vindex in iram ei qui malum agit. Idcoque necessitate subditi estote: non solum propter iram: sed etiam propter conscientiam. Ideo enim et tributa praestatis. Ministri enim dei sunt: in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita. Cui tributum tributum: cui vectigal vectigal: cui timorem timorem. cui honorem honorem. Nemini quicquam debeatis: nisi ut invicem diligatis. Qui enim diligit proximum: legem adimpleuit. Nam non adulterabis. non occides. non furaberis. non falsum testimonium dices. non concupisces: et si quod est aliud mandatum in hoc verbo instaurat: diliges proximum tuum sicut teipsum. Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio. Et hoc scientes tempus: quia hora est iam nos de somno surgere. Nunc enim propior est nostra salus: quam cum credidimus. Nox praecessit: dies autem appropinquavit. Abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis: sicut in die honeste ambulemus. Non in comessationibus et ebrietatibus. non in cubilibus et impudicitiis. non in contentione et emulatione: sed induimini dominum iesum christum: et carnis curam ne feceritis in desideriis. xiiij.

Infirmum autem in fide assumite: non in dissceptationibus cogitationum. Alius enim credit manducare se omnia. Qui autem infirmus est: olus manducet. Is qui manducat. non manducantem non spernat: et qui non manducat: manducantem non iudicet. Deus enim illum assumpsit. Tu quis es qui iudicas alienum servum? Domino suo stat aut cadit. Stabit autem. Potens est enim deus statuere illum. Nam alius iudicat diem inter diem: alius autem iudicat omnem diem. Unusquisque in suo sensu abundet. Qui sapit diem. domino sapit:

et qui mãducat·dño mãducat. Gratias enim agit deo. Et qui nõ mãducat·dño nõ mãducat: z gratias agit deo. ſMemo enim nr̃m sibi viuit: z nemo sibi moritur. Sive enim viuim⁹· dño viuim⁹: sive morimur·dño morim̃. Sive ergo viuim⁹ sive morim̃: dñi sumus. In hoc enim xp̃us mortuus est z resurrexit: ut z viuoꝝ z mortuoꝝ dñetur. Tu aũt quid iudicas fratrem tuũ: aut tu ẽre spernis fratrẽ tuũ? Omnes enim stabimus ante tribunal dei. Scriptũ est enim. Viuo ego dicit dñs: quonia mihi flectetur omne genu: z omnis lingua cõfitebit deo. Itaq; unusquisq; nostrũ p se rationẽ reddet deo. ſNõ ergo amplꝰ invicem iudicem⁹. Sed hoc iudicate magis: ne ponatis offendiculũ fratri uel scãdalũ. Scio z cõfido in dño ihesu: qa nichil cmune p ipm· nisi ei qui existimat qd cõmune esse: illi cõmune est. Si enim propter cibũ frater tuus contristatur: iam nõ scm caritatẽ ambulas. ſNoli cibo tuo illũ pdere: p quo xp̃s mortuus est. ſNõ ergo blasphemetur bonũ nostrũ. ſNõ est enim regnũ dei esca et potus: sed iustitia z pax z gaudiũ in spiritu sancto. Qui enim in hoc seruit xp̃o placet deo: z pbatus est hominibus. Itaq; que pacis sunt sectemur: et que edificatõnis sunt in invicem custodiamus. ſNoli pter escam destruere op⁹ dei. Omnia quidẽ sunt munda: sed malũ est homini qui p offendiculũ manducat. Bonũ ẽ nõ mãducare carnẽ z nõ bibere vinũ: neq; in quo frater tuus offendit aut scãdalizatr̃ aut infirmatr̃. Tu quidẽ habes penes temetipm: habe corã deo. Beatus ẽ nõ iudicat semetipm in eo q pbat. Qui aũt discernit: si mãducauerit dãnat⁹ ẽ: qa nõ ex fide. Omne aũt qd nõ est ex fide peccatũ est. xv.

Debem⁹ aũt nos firmiores infirmitates infirmoꝝ sustinere: et non nobis placere. Unusquisq; vr̃m proximo suo placeat in bonũ: ad edificationẽ. Etenim xp̃us nõ sibi placuit: sed sicut scriptũ est: improperia improperãtiũ tibi ceciderũt sup me. Quecunq; enim scripta sunt ad nostrã doctrinã scripta sunt: ut p patientiã z cõsolationẽ scripturaꝝ spem habeamus. Deus aũt patientie z solatij det vobis idipm sapere in alterutrũ scm ihesũ xp̃m: ut unanimes uno ore honorificetis deum et patrem domini nostri ihesu xp̃i. Propter quod suscipite invicem sicut et xp̃us suscepit vos in honorem dei. Dico enim xp̃m ihesum ministrũ fuisse circũcisionis ꝓpter veritatem dei ad cõfirmandas ꝓmissiones patrũ: gentes aũt super misericordia honorare deũ: sicut scriptum est. Propterea cõfitebor tibi in gentibus dñe: et nomini tuo cantabo. Et iterum dicit. Letamini gẽtes cũ plebe ei⁹. Et iterũ. Laudate omnes gentes dñm: et magnificate eũ omnes pp̃li. Et rursus ysaias ait. Erit radix iesse: et qui exsurget regere gẽtes· in eum gẽtes sperabũt. Deus aũt spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo: ut abũdetis in spe z virtute spiritus sancti. Certus sũ aũt fratres mei z ego ipe de vobis: quonia et ipi pleni estis dilectione· repleti omni scientia: ita ut possitis alterutrũ monere. Audaci⁹ aũt scripsi vobis fratres ex parte· tanq; in memoriã vos reducens: propter gratiã que data est mihi a deo ut sim minister xp̃i ihesu in gentibus sanctificãs euangeliũ dei: ut fiat oblatio gentiũ accepta et sanctificata in spiritu sancto. Habeo igitur

gloriā in xp̄o ihesu ad deū. ℣Nō enim audeo aliquid loqui eoꝝ que p me nō effecit xp̄us i obedientiā gentiū: verbo et factis in virtute signoꝝ et p̄digioꝝ in virtute spiritus sancti: ita ut ab iherusalē p circuitū usq; ad illiricū repleverim euāgeliū xp̄i. ℣Sic aūt p̄dicaui euangeliū hoc· non ubi nominatus est xp̄us ne super alienū fundamentum edificarē: sed sicut scriptū ē quibꝫ nō ē annūciatū de eo videbūt: ꝛ q̄ non audierūt de eo intelligent· ℣Propter quod et impediebar plurimū venire ad vos. ℣Nūc vero ulteri9 locū non habens in hīs regionibus: cupiditatem aūt habens veniendi ad vos ex multis iam p̄cedentibus ānis: cū in hyspaniā p̄fisci repero· spero q̄ p̄teriens iudeam vos· ꝛ a vobis deducar illuc· si vobis p̄mū ex parte fruit9 fuero. ℣Nūc igitur proficiscar i iherusalē ministrare sanctis. ℣Probauerūt enim macedonia et achaia collationē aliquā facere i pauperes sanctoꝝ q̄ sunt in iherusalē. ℣Placuit enī eis: et debitores sunt eoꝝ. ℣Nā si spiritualiū eoꝝ participes facti sunt gentiles: debent et in carnalibꝫ ministrare eis. ℣Hoc igit̄ cū cōsūmauero et assignauero eis fructū hunc: per vos proficiscar in hyspaniā. ℣Scio autem: quū veniēs ad vos i abūdantia benedictionis xp̄i veniā. ℣Obsecro ergo vos fres p dūm nr̄m ihesū xp̄m ꝛ p caritatem sācti spirit9 ut adiuuetis me i oratiōnibꝫ ad deū· ut liberer ab infidelibꝫ q̄ sunt i iudea: ꝛ obsequij mei oblatio accepta fiat in ihr̄lm sāctis: ut veniā ad vos i gaudio p voluntatē dei ut refrigerer vobiscū. ℣Deꝰ autem pacis sit cum omnibus vobis amen. xvj.

℣Commendo aūt vobis phebē sororē nr̄am q̄ ē i ministerio ecclesie que ē cenchris ut eā suscipiatis i dño digne sāctis: et assistatis ei i q̄cūq; negocio vr̄i indiguerit. ℣Etenī ipa q̄; assistit multis: michi ipi. ℣Salutate priscā ꝛ aquilā adiutores meos i xp̄o ihesu: q̄ p aīa mea suas cervices suppositerūt: quibꝫ nō solꝰ ego gr̄ias ago sed et cūcte ecclesie gentiū: ꝛ domesticā ecclesiā eoꝝ. ℣Salutate ephenetū dilectū michi: q̄ est p̄mitiuꝰ asye i xp̄o ihesu. ℣Salutate mariā q̄ multū laborauit i vobis. ℣Salutate andronicū ꝛ iuliam cognatos ꝛ cōcaptiuos meos q̄ sūt nobiles i apīis: q̄ et āte me fuerūt i xp̄o. ℣Salutate āpliatū dilectissimū michi i dño. ℣Salutate urbanū adiutorē nr̄m i xp̄o ihesu: et stachin dilectum meū. ℣Salutate apellen p̄bum in christo. ℣Salutate eos qui sūt ex aristoboli domo. ℣Salutate herodionē cognatū meū. ℣Salutate eos q̄ sūt ex narcisi domo: q̄ sūt i dño. ℣Salutate tryphenā ꝛ tryphosā: q̄ laborāt i dño. ℣Salutate p̄sidam carissimā: q̄ multū laborauit i dño. ℣Salutate rufū electū i dño: ꝛ matrē ei9 ꝛ meā. ℣Salutate asyncretū flegontā hermen patrobam herman: ꝛ q̄ cū eis sunt frēs. ℣Salutate philologū ꝛ iuliam nereū et sororē ei9 ꝛ olimpiadem: ꝛ omnes q̄ cū eis sūt sanctos. ℣Salutate inuicē i osculo sancto. ℣Salutāt vos omnes ecclesie xp̄i. ℣Rogo aūt vos frēs ut obseruetis eos q̄ dissensiones ꝛ offendicula p̄ter doctrinā quā vos didicistis faciunt: ꝛ declinate ab illis. ℣Huiusmodi enī xp̄o dño nr̄o nō seruiunt sed suo vētri: ꝛ p dulces sermones ꝛ benedictiones seducūt corda innocentū. ℣Vra enī obediētia in omī loco diuulgata ē. ℣Gaudeo igit̄ i vobis: sed volo vos sapientes esse i bono: et simplices in malo. ℣Deꝰ aūt pacis cōterat satanan sub pedibꝫ vr̄is velociter. ℣Gratia

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dñi nostri ihesu xpi vobiscū. Salutat vos thimothe⁹ adiutor me⁹: z lucius et iason z sosipater cognati mei. Saluto vos ego tercius: q̄ scripsi epistolam in dño. Salutat vos gaius hospes meus: z vniuerse ecclie. Salutat vos erast⁹ archari⁹ ciuitatis: et quartus frater. Gratia dñi nostri ihesu xpi cū oñibz vobis amen. Ei aūt qui potens est nos ꝺfirmare iuxta euāgeliū meū z p̄dicationē ihesu xpi: scdm reuelationē misterij temporibz eternis taciti qd nūc patefactū est per scripturas prophetarū scdm p̄ceptū eterni dei ad obeditionē fidei i cūctis gentibz cogniti soli sapienti deo p ihesū xp̄m: cui honor et gloria in secula seculorū amen.

Explicat epla ad romanos Incipit plog⁹ i epl'am ad corinthios.

Corinthij sunt achaici: et hij similiter ab apl'o audierūt verbū veritatis: z subuersi sunt multipharie a falsis aplis. Quidam a philosophie verbosa eloquentia: alij secta legis iudaice inducti sunt. Hos reuocat apostolus ad veracē fidem et euangelicam sapientiam: scribēs eis ab epheso per thimotheum. Explicat plog⁹ Incipit epistola ad corinthios prima.

Paulus vocat⁹ apostolus ihesu xpi per voluntatē dei et sosthenes frater ecclesie dei que ē corinthi: sanctificatis i xpo ihesu vocatis sanctis: cū oñibus qui inuocant nomē dñi nri ihesu xpi in omni loco ipoz z nro. Gratia vobis et pax a deo patre nro: et dño ihesu xpo. Gratias ago deo meo semp p vobis i gratia dei q̄ data est vobis in xpo ihesu: q̄a in oñibz diuites facti estis in illo in oñi verbo et in oñi sciencia: sicut testimoniū xpi ꝺfirmatū ē in vobis ut nichil vobis desit in nulla gratia: exspectātibz reuelationē dñi nri ihesu xpi: qui et ꝺfirmabit vos usq; in finē sine crimine: in die aduentꝰ dñi nri ihesu xpi. Fidelis de⁹: p quē vocati estis in societatem filij ei⁹ ihesu xpi dñi nostri. Obsecro aūt vos fratres p nomē dñi nri ihesu xpi: ut idipm dicatis oñes: et nō sint i vobis scismata. Sitis aūt perfecti in eodē sensu: et in eadē sciencia. Significatū est enim michi de vobis fres mei ab his qui sūt cloes: q̄a ꝺtentiones sunt inter vos. Hoc aūt dico: qd unusquisq; vrm dicit. Ego quidē sum pauli: ego aūt appollo· ego vero cephe: ego aūt xpi. Diuisus est xps? Nūqd paulus crucifixꝰ ē p vobis: aut i noīe pauli baptizati estis? Gratias ago deo meo q̄ neminē vrm baptizaui· nisi crispum et gaiū: ne quis dicat q̄ in noīe meo baptizati estis. Baptizaui aūt z stephane domū: ceterū nescio si quē aliū vrm baptizauerim. Nō enim misit me xps baptizare sed euangelizare: nō i sapiētia verbi: ut nō euacuet crux xpi. Verbū enim crucis pereuntibz quidē stultitia ē: his aūt qui salui fiūt id est nobis virt⁹ dei ē. Scriptū ē enī. Perdā sapiētiā sapientū: et prudētiā prudētiū reprobabo. Ubi sapiēs ubi scriba: ubi inquisitor hui⁹ seculi? Nōne stultam fecit de⁹ sapiētiā hui⁹ mūdi? Nā quia in dei sapiētia non cognouit mūdus p sapiētiā deū: placuit deo p stultitiā p̄dicationis saluos facere credētes. Quoniā z iudei signa petūt: z greci sapiētiam querūt. Nos aūt p̄dicamus xp̄m crucifixū: iudeis quidē scādalū· gētibz aūt stultitiā: ipis autem vocatis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

iudeis atq; grecis · cristū dei virtutem
et dei sapiētiā. Quia qđ stultū ē dei · sa-
pientiꝰ est hominibꝫ: ⁊ qđ infirmū est
dei: fortiꝰ ē hominibꝫ. Videte enim vo-
catiōē vestrā fres: qa nō mlti sapien-
tes scđm carnē nō multi potētes non
mlti nobiles: sed q̄ stulta sunt mūdi e-
legit deꝰ ut cōfundat sapientes: ⁊ infir-
ma mūdi elegit deꝰ ut confundat fortia:
⁊ ignobilia mūdi ⁊ cōtēptibilia elegit
deꝰ et ea q̄ nō sūt · ut ea que sūt destrue-
ret: ut nō glorieť oīs caro i cōspectu
eiꝰ. Ex ipo aūt vos estis i xpo ihesu: q̄
factꝰ ē nobis sapiētia ⁊ iustitia et sāctifi-
catio ⁊ redēptio: ut quēadmodū scri-
ptū ē: q̄ gloriať i dño glorietur. ij.

Et ego cū venissem ad vos fratres:
veni nō in sublimitate sermonis
aut sapiētie · annūcians vobis testimo-
niū xpi. Nō enī iudicaui me scire ali-
quid inter vos nisi ihesū xpm: et hunc
crucifixū. Et ego i infirmitate ⁊ timore
⁊ tremore multo fui apud vos: et sermo
meꝰ et p̄dicatio mea nō i persuasibilibꝫ
humane sapiētie verbis: sed i ostensio-
ne spiritꝰ et virtutis: ut fides vra nō
sit i sapiētia hominū sed in virtute dei.
Sapientiā aūt loquimr inter p̄fectos.
Sapiētiā vero nō huiꝰ seculi neq; prin-
cipū huiꝰ seculi q̄ destruūtur: sed loquimr
dei sapiētiā i misterio q̄ abscondita ē:
quā p̄destinauit deꝰ ante secula i glo-
riā nostrā quā nemo principū huiꝰ se-
culi cognouit. Si enim cognouissent:
nūquā dūm glorie crucifixissent. Sic-
ut scriptū est: qđ oculus nō vidit nec
auris audiuit nec in cor hoīs ascen-
dit: q̄ p̄parauit deꝰ hīs q̄ diligūt illū.
Nobis aūt reuelauit deꝰ p spiritū suū.
Spiritꝰ enī oīa scrutať: etiā p̄funda
dei. Quis enī scit hominū q̄ sūt hoīs:
nisi spiritꝰ hoīs q̄ in ipo ē? Ita et que
dei sūt nemo cognouit nisi spiritus dei.
Nos aūt nō spiritū huiꝰ mūdi accepi-
mus sed spiritū q̄ ex deo est: ut sciam⁹
q̄ a deo donata sūt nobis: q̄ ⁊ loquimr
nō in doctis humane sapiētie verbis:
sed in doctrina spiritus: spiritalibꝫ
spiritualia ꝯparātes. Animalis aūt
homo nō p̄cipit ea que sunt spiritus
dei. Stultitia enim est illi: ⁊ nō potest
intelligere: qa spiritualiter exāminatur.
Spiritualis aūt iudicat oīa: ⁊ ipe a
nemine iudicať: sicut scriptū est. Quis
enī cognouit sensū dñi: aut qs instru-
xit eū? Nos aūt sensū xpi habem⁹. iij.

Et ego fres nō potui vobis loqui
q̄si spiritalibꝫ: sed q̄si carnalibꝫ.
Tāquā parvul⁹ i xpo lac vobis potū
dedi nō escā. Nōdū enī poteratis: sed
nec nūc quidē potestis. Adhuc enī car-
nales estis. Cū enī fuerit inter vos zelus
et dissensio: nōne carnales estis ⁊ scđm
hominē ābulatis? Cū enī qs dicat e-
go quidē sū pauli · alius aūt ego appol-
lo: nōne hoīes estis? Quid igit̄ est ap-
pollo? Quid vero paul⁹? Ministri eiꝰ
cui credidistis. Et unicuiq; sicut dñs
dedit. Ego plātaui appollo rigauit:
sed deꝰ incrementū dedit. Itaq; neq; q̄ plā-
tat ē aliq̄d neq; q̄ rigat: sed q̄ incremētū
dat deꝰ. Qui plātat aūt ⁊ q̄ rigat unū
sūt. Vnusquisq; aūt p̄priā mercedē ac-
cipiet scđm suū labore. Dei enī sumus
adiutores. Dei agricultura estis: dei edi-
ficatio estis. Scđm gr̄iā dei q̄ data ē mi-
chi ut sapiēs architectꝰ fundamētū po-
sui: alius aūt superedificat. Vnusquisq;
aūt videat quomō superedificet. Funda-
mētū enim aliud nemo potest ponere
p̄ter id qđ positū ē: qđ ē xps ihesus. Si
q̄s aūt superedificat supra fundamētū
hoc aurū argentū lapides p̄ciosos li-
gna fenū stipulā: uniuscuiusq; opus

manifestū erit. Dies enim dñi declarabit: qā in igne revelabit: et uniuscuiusq; opus qle sit ignis pbabit. Si cui⁹ opus mānserit qd superedificauit: mercedē accipiet. Si cui⁹ op⁹ arserit detrimētū patiet: ipe aūt salvus erit: sic tamē qsi p ignē. Nescitis qa templū dei estis: et spiritus dei habitat in vobis? Si qs autem templū dei violaverit: disperdet illū deus. Templū enī dei sanctū e: qd estis vos. Nemo se seducat. Si qs videt inter vos sapiēs esse in hoc seculo: stult⁹ fiat ut sit sapiēs. Sapientia enī hui⁹ mūdi stultitia est apud deū. Scriptū est enī. Comprehendam sapientes in astutia eorū. Et iterū. Dñs novit cogitationes sapientū: quōm vane sūt. Nemo itaq; glorietur in hominibz. Omnia enī vra sūt: sive paul⁹ sive appollo sive cephas sive mund⁹ sive vita sive mors sive psentia sive futura. Omnia enim vestra sunt: vos autem christi: xp̄us autem dei. iiij.

Sic nos existimet homo ut ministros xp̄i: et dispēsatores misteriorū dei. Hic iā querit inter dispēsatores: ut fidelis qs inveniat. Mihi aūt pminimo e ut a vobis iudicer: aut ab humano die. Sed neq; meipm iudico. Nichil enī mihi conscius sum: sed nō in hoc iustificat⁹ sum. Qui aūt iudicat me dñs e. Itaq; nolite āte temp⁹ iudicare: quoadusq; veniat dñs qui et illuminabit abscōdita tenebrarū et manifestabit consilia cordiū: et tunc laus erit unicuiq; a deo. Hec aūt trāsfigurau i me et appollo propter vos: ut in vobis discatis ne supra quā scriptū est unus adū sus alterū infletur pro alio. Quis enim te discernit? Quid aūt habes qd nō accepisti? Si aūt accepisti: qd gloriaris qsi nō acceperis? Iam saturati estis: iā divites facti estis. Sine nobis regnatis. Et utinā regnetis: ut et nos vobiscū regnem⁹. Puto enī qp deus nos apl̄os novissimos ostendit tāq; morti destinatos: qa spectac'in facti sum⁹ mūdo et āgelis et hominibz. Nos stulti propter xp̄m: vos aūt prudētes in xp̄o. Nos infirmi: vos autē fortes. Vos nobiles: nos aūt ignobiles. Usq; in hāc horā et esurim⁹ et sitim⁹ et nudi sumus: et colaphis cedimur et instabiles sum⁹: et laboram⁹ operātes manibz nostris. Maledicim̄: et bñdicim⁹. Persecutionē patim̄: et sustinem⁹. Blasphemam̄: et obsecram⁹. Tāq; purgamēta hui⁹ mūdi: facti sum⁹ omnium peripsima usq; adhuc. Non ut confundā vos hec scribo: sed ut filios meos carissimos moneo. Nam si decē milia pedagogorū habeatis in xp̄o: sed nō multos pres. Nam in xp̄o ihesu p evangeliū ego vos genui. Rogo ergo vos: imitatores mei estote. Ideo misi ad vos thimotheū q̄ē filiū meū carissimū et fidelis in dño: q̄ vos cōmonefaciat vias meas q̄ sūt in xp̄o ihesu: sicut ubiq; in omni ecclesia doceo. Tāq; nō venturus sim ad vos: sicut inflati sūt quidā. Veniā aūt ad vos cito si dñs voluerit: et cognoscā nō sermonē eorū q̄ inflati sūt: sed virtutē. Non enī in sermone e regnū dei: sed in virtute. Quid vultis? In virga veniā ad vos: an in caritate et spiritu mānsuetudinis? v

Omnino audit inter vos fornicatio: et talis fornicatio qlis nec inter gētes: ita ut uxorē patris sui aliq̄s habeat. Et vos inflati estis: et nō magis luctū habuistis: ut tollat de medio vestrū q̄ hoc op⁹ fecit. Ego quidē absens corpore: psens aūt spiritu: iā iudicavi ut psens eū q̄ sic operat⁹ e in nōe dñi nri ihesu xp̄i cōgregatis vobis et meo spiritu cū virtute domini ihesu tradere

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

huiusmodi hiem Sathane i interitu carnis: ut spir⁹ saluus sit in die dñi nri ihesu xpi. ¶ Nõ ẽ bona gloriatio vra. ¶ Nescitis qa modicu fermentu totã massã corrũpit? ¶ Expurgate vet⁹ fermẽtũ: ut sitis noua cõsperslo sicut estis azimi. Etenim pascha nrm immolat⁹ ẽ xps. Ita q epulemr: nõ i fermẽto veteri neq i fermẽto malicie z nequicie: sed i azimis sinceritatis z veritatis. Scripsi vobis i epla: ne admiscemini fornicariis. ¶ Nõ utiq fornicariis hui⁹ mũdi aut auaris aut rapacibz aut ydolis seruientibz: alioquin debueratis de hoc mũdo exisse. ¶ Nũc autẽ scripsi vobis non cõmisceri. Si is q frater noiat iter vos et ẽ fornicator aut auar⁹ aut ydolis seruiens aut maledic⁹ aut ebriosus aut rapax: nũ huiusmodi nec cibũ sumere. Quid enim michi de his q foris sũt iudicare? ¶ Nõne de his q intus sũt vos iudicatis? ¶ Nã eos q foris sũt deus iudicabit. Auferte malũ ex vobismẽpis.

vij.

Audet aliquis vestrum habens negocium aduersus alterũ iudicari apud iniq̃s: z nõ apud sanctos. An nescitis· qm̃ sancti de hoc mũdo iudicabũt? Et si i vobis iudicabit mundus: indigni estis q de minimis iudicetis? ¶ Nescitis qm̃ angelos iudicabimus? Quãto magis secularia? Secularia igit iudicia si habueritis: cõtẽptibiles q sũt i ecclesia illos cõstituite ad iudicãdũ. Ad verecundiã vram dico. Sic nõ ẽ inter vos sapiẽs quisq̃: q possit iudicare inter fratrẽ suũ: sed frater cũ fratre iudicio dirimit: z hoc apud infideles. Iã quidẽ omino delictũ ẽ i vobis: q iudicia habetis inter vos. Quare nõ magis iniuriã accipitis? Quare non magis fraudẽ patimini? Sed vos iniuriã facitis et fraudatis: z hoc fratribz. An nescitis qã iniqui regnũ dei nõ possidebũt? ¶ Nolite errare: neq fornicarii neq ydolis seruientes· neq adulteri· neq molles: neq masculorum dormitores· neq fures· neq auari· neq ebriosi· neq maledici· neq rapaces regnũ dei possidebũt. Et hec quidẽ fuistis: sed abluti estis· sed sanctificati estis· sed iustificati estis: in nomine dñi nri ihesu xpi et i spiritu dei nri. Omnia mihi licẽt: sed nõ oia expediũt. Omnia mihi licẽt: sed ego sub nullius redigar potestate. Esca ventri z venter escis: deus aũt et hũc z hanc destruet. Corp⁹ aũt nõ fornicationi sed dño: z dñs corpori. Deus vero z dñm suscitauit: et nos suscitabit p virtutẽ suã. ¶ Nescitis qm̃ corpora vra membra sũt xpi? Tollẽs ergo membra xpi: faciã membra meretricis? Absit. An nescitis: qm̃ q adheret meretrici unũ corp⁹ efficit? Erũt enim inq̃t duo i carne una. Qui aũt adheret dño: unus spir⁹ ẽ. Fugite fornicationẽ. Omne enim peccatũ q̃cũq̃ fecerit homo extra corp⁹ ẽ: q aũt fornicat· i corp⁹ suũ peccat. An nescitis qm̃ membra vra templũ ẽ spir⁹ sancti q̃ i vobis ẽ quẽ habetis a deo: z nõ estis vri? Empti enim estis pcio magno: glorificate et portate deum in corpore

vij.

De quibz aũt scripsistis mihi: bonum est homini mulierẽ nõ tãgere. Propter fornicationem aũt unusquisq̃ suã uxorẽ habeat: z unaquaeq̃ suũ virũ habeat. Uxori vir debitũ reddat: similiter autẽ et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem nõ habet sed vir: similiter aũt z vir sui corporis potestatẽ nõ habet sed mulier. Nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi: z iterũ revertimini i idipm: ne tẽptet vos sathanas propter incontinẽtiã vram. Hoc aũt dico secdm indulgẽtiã: nõ secdm imperiũ.

Volo aũt oñes vos hoies esse sicut meipm. Sed vnusquisq; ppriũ donũ habet ex deo: alius quidẽ sic: alius vero sic. Dico aũt nõ nupcijs z viduis: bonũ ẽ illis si sic pmãserit sicut et ego. Nõ si nõ se cõtinẽt·nubãt. Melius ẽ enim nubere qz vri. Cijs aũt q̃ mrimonio iũcti sũt pcipio non ego sed dñs: vxorẽ a viro nõ discedere. Nõ si discesserit · manere inuptã: aut viro suo reconciliari. Et vir vxorẽ nõ dimittat. Cã ceteris ego dico nõ dñs. Si q̃s frater vxorẽ habet infidelẽ·z hec cõsentit habitare cũ illo: nõ dimittat illã. Et si qua mlier habet virũ infidelẽ z hic cõsentit habitare cũ illa: nõ dimittat virũ. Sanctificatus ẽ enim vir infidelis p mlierẽ fidelẽ: z sanctificata ẽ mlier infidelis p virũ fidelẽ. Alioqui filij vri immũdi essent: nũc aũt sancti sũt. Nõ si infidelis discedit · discedat. Non enim seruituti subiect9 ẽ frater aut soror in eiusmodi. In pace aũt vocauit vos deus. Unde enim scis mlier si virũ saluũ facies? aut unde scis vir si mlierẽ saluã faciet? Nisi unicuiq; sicut diuisit dñs. Unũ quẽq; sicut vocauit deus ita ãbulet: z sicut in oñibz ecclesijs doceo. Circũcisus aliq̃s vocatus ẽ: nõ adducat ppucium. In ppucio aliq̃s vocatus ẽ: nõ circũcidat. Circũcisio nichil est·z ppucium nichil ẽ: sed obseruatio mãdatoz dei. Unusq;sq; in q̃ vocatione vocatus ẽ: in ea pmaneat. Seruus vocatus es: nõ sit tibi cure. Sed et si potes fieri liber: magis utere. Qui enim in dño vocatus ẽ seruus: liberus ẽ dñi. Similiter q̃ liber vocatus ẽ: seruus ẽ xpi. Precio empti estis: nolite fieri serui hoim. Unusq;sq; ergo in quo vocatus ẽ frater: in hoc pmaneat apud deũ. De virginibz aũt pceptũ dñi nõ habeo: cõsiliũ aũt do tãq̃ misericordiã cõsecutus a deo: ut sim fidelis. Existimo enim hoc bonũ esse ppter instãtẽ necessitatẽ: qm̃ bonũ ẽ homini sic esse. Alligatus es vxori: noli q̃rere solutionẽ. Solutus es ab vxore: noli q̃rere vxorẽ. Si aũt accepcris vxorẽ nõ peccasti: z si nupserit virgo non peccauit. Tribulationem tamẽ carnis habebũt huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaq; dico fratres. Tẽpus breue est. Reliquum ẽ: ut z q̃ habẽt vxores·tãq̃ nõ habẽtes sint: z q̃ flent·tãq̃ nõ flẽtes: et q̃ gaudẽt·tãq̃ nõ gaudẽtes: et q̃ emũt·tãq̃ nõ possidẽtes: z q̃ utunt hoc mũdo·tãq̃ nõ utãt. Preterit enim figura huius mũdi. Volo aũt vos sine sollicitudine esse. Qui sine vxore est·sollicitus est q̃ dñi sũt: quomõ placeat deo. Qui autem cũ vxore ẽ·sollicitus ẽ que sũt mũdi· quomõ placeat vxori: z diuisus ẽ. Et mlier inupta z virgo cogitat que dñi sũt: ut sit sancta corpore z spiritu. Que aũt nupta ẽ cogitat q̃ sũt mũdi: quomõ placeat viro. Porro hoc ad utilitatem vram dico·nõ ut laqueum vobis iniciã: sed ad id qđ honestũ ẽ·z qđ facultatẽ pbeat: sine impedimẽto dñm obsecrandi. Si q̃s aũt turpẽ se videri existimat sup virgine sua q̃ sit supadulta et ita oportet fieri: qđ vult faciat. Non peccat si nubat. Cã q̃ statuit in corde suo firmus nõ habens necessitatẽ·potestatẽ aũt habẽs sue voluntatis: z hoc iudicauit in corde suo seruare virginẽ suã: bene facit. Igit̃ et q̃ mrimonio iũgit virginẽ suã bene facit: z q̃ non iũgit· melius facit. Mlier alligata ẽ legi: quãto tpe vir eius uuit. Cõ si dormierit vir eius: liberata est. Cui aũt vult nubat: tantum in dño. Beatior aũt erit: si sic pmãserit sedm meũ cõsiliũ. Puto aũt: q̃ z ego spiritum dei habeam. viij.

Qe hijs aũt q̃ ydolis imolant scimus: qa oñes sciẽtiã habem9.

Scientia inflat: caritas vero edificat.
Si qs aūt se existimat scire aliqd: nō-
dū cognouit quēadmodū oporteat eū
scire. Si qs aūt diligit deū: hic cognit⁹
ē ab eo. De escis aūt q̄ ydolis īmolāt:
scim⁹ q̄a nichil ē ydolū in mūdo: z q̄
nullus de⁹ nisi un⁹. Nā z si sūt q̄ dicā-
tur dij siue in celo siue i terra: siquidē
sūt dij mlti z dñi mlti: nobis tamē u-
nus de⁹ pater ex quo oīa et nos i il-
lo. z un⁹ dñs ihesus xp̄s p quē oīa:
z nos p ipm. Sed nō in oībz est scīē-
tia. Quida aūt cū sciētia usq; nūc ydo-
li q̄si ydolotitū mādurāt: et cōscīētia
ip̄oz cū sit infirma polluit. Esca aūt
nos nō cōmēdat deo. Neq; eni si man-
ducauerim⁹ abūdabim⁹: neq; si non
māducauerim⁹ deficiem⁹. Videte au-
tem: ne forte hec licētia nra offendicu-
lum fiat infirmis. Si eni qs viderit eū
q̄ habet scīētiā i ydoleo recūbentē: nō-
ne cōscīētia ei⁹ cū sit infirma edificabit
ad māducandū ydolotita? Et peribit
infirm⁹ i tua cōscīētia frater: p̄pter quē
xp̄s mortu⁹ est. Sic aūt peccātes i fra-
tres z percutientes cōscīētiā eoz infirmā: i
xp̄m peccatis. Quapropt si esca scāda-
lizat fratrē meū nō māducabo carnē
ī eternū: ne fratrē meū scādalizē. ix.

Non sum liber? Nō sum ap̄lus?
Nonne xp̄m ihesū dñm nrm vi-
di? Nōne op⁹ meū vos estis in dño?
Et si alijs nō sū ap̄lus: sed tamē vobis
sū. Nā signaculū apostolat⁹ mei vos
estis i dño. Mea defensio apud eos q̄
me īterrogāt hec ē. Numq̄d nō habem⁹
potestatē māducādi z bibēdi? Numq̄d
nō habem⁹ potestatē mlierē sororē cir-
cūducendi: sicut z ceteri ap̄li z frēs dñi
et cephas? Aut ego solus aut barna-
bas nō habem⁹ potestatē hoc operā-
di? Quis militat suis stipēdijs unq̄?

Quis plātauit vineā: z de fructu eius
nō edit? Quis pascit gregē: z de lacte
gregis nō māducat? Numq̄d scīm ho-
minē hec dico? An z lex nō hec dicit?
Scriptū ē enī i lege moysi. Nō alliga-
bis os boui triturāti. Numq̄d de bubz
cura ē deo? An ꝑpter nos vtiq; dicit?
Nā ꝑpter nos scripta sūt: q̄m debet in
spe q̄ arat arare: z q̄ triturat i spe fru-
ctus p̄cipiēdi. Si nos vobis spiritua-
lia seminauim⁹: magnū ē si nos car-
nalia vra metam⁹? Si alij potestatis
vre participes sunt: q̄re nō pti⁹ nos?
Sed nō usi sum⁹ hac potestate. Sed
oīa sustinem⁹: ne q̄d offendiculi dem⁹
nus euāgelio xp̄i. Nescitis q̄m q̄ i sa-
crario operant: q̄ de sacrario sūt edūt:
Et q̄ altario deseruiūt cū altario parti-
cipāt: ita z dñs ordinauit his q̄ euā-
gelio anūciāt: de euāgelio viuere. Ego
aūt nullo hoc usus sū. Nō aūt scripsi
hec: ut ita fiāt i me. Bonū ē enī michi
magis mori: quā ut gloriā meā q̄s e-
uacuet. Nā etsi euāgelizauero: nō ē mi-
chi gloria. Necessitas enī michi incū-
bit. Ve enī michi ē: si nō euāgelizaue-
ro. Si enī volēs hec ago mercedē ha-
beo: si aūt invit⁹: dispēsatio michi credi-
ta ē. Que ē ergo merces mea? Vt euāge-
liū p̄dicās: sine sūptu ponā euāgeliū:
ut nō abutar potestate mea i euāgelio.
Nā cū liber essem ex oībz: omnū me
seruū feci: ut plures lucrifacerē. Et fact⁹
sū iudeis tāq; iudeus: ut iudeos lucrarer.
Hijs q̄ sub lege sūt: q̄si sub lege essem:
cū ipe nō essem sub lege: ut eos q̄ sub
lege erāt lucrifacerē. Hijs q̄ sine lege e-
rant tāq; sine lege essē: cū sine lege dei
nō essem: sed i lege essem xp̄i: ut lucrifa-
cerē eos q̄ sine lege erāt. Fact⁹ sū infir-
mis infirm⁹: ut infirmos lucrifacerem.
Omnibz oīa fact⁹ sū: ut oīnes facerē

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſaluos. Omnia autē facio ꝓpter euāgeliū: ut particeps eius efficiar. Neſcitis qꝫ hij qui in ſtadio currūt oēs quidē currūt: ſed unus accipit brauiū? Sic currite: ut apprehendatis. Omnis aūt qui in agone abſtinet: et illi quidē ut corruptibilē coronā accipiāt: nos aūt incorruptā. Ego igit̄ ſic curro nō quaſi in incertū: ſic pugno nō quaſi aerē verberās. Sed caſtigo corpus meū: et in ſeruitutem redigo: ne forte cum aliis predicauerim: ipſe reprobus efficiar. x

Nolo enī vos ignorare frēs: quōm patres nri oēs ſub nube fuerūt et oēs mare trāſierūt: et oēs in moyſe baptizati ſūt in nube et in mari. Et oēs eandē eſcā ſpiritalē māducauerūt: et oēs eundē potū ſpiritalē biberūt. Bibebāt aūt de ſpiritali cōſequēte eos petra: petra aūt erat xps. Sed nō in pluribus eorū bōplacitū eſt deo. Nā ꝓſtrati ſūt in deſerto. Hec aūt in figura facta ſūt nrī: ut non ſimus concupiſcētes malorū: ſicut et illi concupierūt. Neq; ydolatre efficiamini ſicut quidā ex ipis: quēadmodū ſcriptū ē. Sedit populus māducare et bibere: et ſurrexerūt ludere. Neq; fornicemur ſicut quidā ex ipis fornicati ſūt: et ceciderūt una die viginti tria milia. Neq; tēptemus xpm ſicut quidā eorū tēptauerūt: et a ſerpētibus perierūt. Neq; murmuraueritis ſicut quidā eorū murmurauerūt: et perierūt ab exterminatore. Hec aūt omnia in figura cōtingebāt illis: ſcripta ſūt aūt ad correptionē nrām: in quos fines ſeculorū deuenerūt. Itaq; qui ſe exiſtimat ſtare: videat ne cadat. Tentatio vos nō apprehendat niſi humana. Fidelis aūt deus eſt: qui nō patiet̄ vos tēptari ſupra id quod potestis: ſed faciet cū tentatione etiam prouentū: ut poſſitis ſuſtinere. Propter quod carissimi mei fugite ab ydolorū cultura. Vt prudētibus loquor: vos ipi iudicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus: nōne cōmunicatio ſanguinis xpi ē? Et panis quē frāgimus: nōne participatio corporis dni ē? Quoniā unus panis et unū corpus multi ſumus: omnes qui de uno pane participamus. Videte iſrl̄ ſecm carnē. Nōne qui edūt hoſtias: participes ſūt altaris? Quid ergo? Dico qꝫ ydolis īmolatū ſit aliquid: aut qꝫ ydolū ſit aliquid? Sed qꝫ īmolāt gētes: demoniis īmolāt: et nō deo. Nolo aūt vos ſocios fieri demoniorū. Quia nō potestis calicē dni bibere: et calicē demoniorū: nō potestis mēſe dni participes eſſe: et mēſe demoniorū. Aut emulamur dnm? Numquid fortiores illo ſumus? Omnia michi licēt: ſed nō oia expediūt. Omnia michi licēt: ſed nō oia edificāt. Nemo quod ſuū ē quārat: ſed quod alterius. Omne quod in macello venit māducate: nichil interrogātes ꝓpter ſcientiā. Dni ē terra: et plenitudo eius. Si quis vocat vos infidelium et vultis ire: omne quod vobis apponit manducate: nichil interrogātes ꝓpter ſcientiā. Si quis aūt dixerit hoc īmolatū ē ydolis: nolite māducare ꝓpter illū qui indicauit: et ꝓpter ſcientiā. Cōſcientiā aūt dico: nō tuā: ſed alterius. Ut quid enī libertas mea iudicat̄ ab aliena cōſcientia? Si ego cū gratia participo: quid blaſphemor ꝓ eo qꝫ gratias ago? Sive ergo māducatis ſive bibitis: uel aliud quid facitis: oia in gloriā dei facite. Sine offenſione eſtote iudeis et gētibus et eccleſie dei: ſicut et ego oīa omnibus placeo: non querens quod michi utile ē: ſed quod multis ut ſalui fiant. xi

Imitatores mei eſtote: ſicut et ego chriſti. Laudo aūt vos frēs qꝫ ꝓ omnia mei memores eſtis: et ſicut tradidi vobis precepta mea tenetis. Volo autem vos

scire: qꝫ oĩis viri caput xp̃s ē: caput aũt mlieris vir. Caput vero xp̃i deus. Oĩis vir orãs aut pphetãs velato capite: deturpat caput suũ. Oĩis autem mlier orãs aut pphetãs nõ velato capite: deturpat caput suũ. Vnũ enĩ est: ac si decalueꝫ. Nã si nõ velaꝫ mlier: tõdeaꝫ. Si vero turpe ꝫ mlieri tõderi aut decaluari: velet caput suũ. Vir qdẽ nõ debet velare caput suũ: qm̃ ymago et gloria dei ē: mlier aũt gl̃ia viri ē. Nõ enĩ vir ex mliere ē: sed mlier ex viro. Et enĩ nõ ē creatꝰ vir pter mlierẽ: sed mlier pter virꝫ. Ideo debet mlier velamen habere supra caput suũ: ꝫ pter ãgelos. Verũtamẽ neqꝫ vir sine muliere: neqꝫ mlier sine viro i dño. Nã sicut mlier de viro: ita ꝫ vir p mlierẽ. Oĩia autẽ ex deo. Vosipi iudicate: decet mlierem nõ velatã orare deũ? Nec ipa natura docet vos. Qꝺ vir qdẽ si comã nutriat ignominia ē illi: mulier vero si comã nutriat gloria ē illi: qm̃ capilli p velamine ei dati sũt. Si qs aũt videꝫ otentiosus esse: nos talẽ consuetudinẽ nõ habem⁹: neqꝫ ecclia dei. Hoc aũt pcipio: nõ laudãs qꝫ nõ i melio⁹ sed i deterius conuenitis. Primũ qdẽ conuenientibꝫ vobis in ecclĩam audeo scissuras esse inter vos: et ex parte credo. Nã oportet hereses esse: ut ꝫ q̃ pbati sũt manifesti fiãt i vobis. Conuenientibꝫ ergo vobis i unũ: iã nõ ē dñicã cenã mãducare. Unusqꝫq; enĩ suã cenã psumit ad mãducandũ. Et alio⁹ qdẽ esurit: alio⁹ aũt ebrio⁹ ē. Nũqꝺ domos nõ habetis ad mãducãdũ ꝫ bibẽdũ? Aut ecclĩam dei ctemnitis: ꝫ confunditis eos q̃ nõ habẽt? Quid dicã vobis? Laudo vos: in hoc nõ laudo.

Ego enĩ accepi a dño qꝺ ꝫ tradidi vobis: qm̃ dñs ihesus i qua nocte tradebaꝫ accepit panẽ: ꝫ gr̃ias agẽs fregit et dixit. Accipite ꝫ mãducate. Hoc est corpꝰ meũ: qꝺ p vobis tradeꝫ. Hoc facite i meã cmemoratione. Similiter ꝫ calicem: postq̃ cenauit dicens. Hic calix nouũ testamẽtũ ē i meo sãguine. Hoc facite quotiẽscũqꝫ bibetis: i meã cõmemorationẽ. Quotiẽscũqꝫ enĩ mãducabitis panẽ hũc ꝫ calicẽ bibetis: mortẽ dñi annũciabitis donec veniat. Itaqꝫ quicũqꝫ mãducauerit panẽ et biberit calicẽ dñi indigne: reꝰ erit corporis et sanguinis dñi. Probet aũt seipm̃ homo: ꝫ sic de pane illo edat: ꝫ de calice bibat. Qui enĩ mãducat ꝫ bibit indigne iudiciũ sibi manducat et bibit: nõ diiudicãs corpꝰ dñi. Ideo inter vos mlti infirmi ꝫ imbecilles: ꝫ dormiunt multi. Qꝺ si nosmetipos diiudicaremꝰ: nõ utiqꝫ iudicaremur. Dũ iudicam̃ aũt a dño corripim̃: ut nõ cũ hoc mũdo damnem̃. Itaqꝫ fres mei cũ uenitis ad mãducãdũ: inuicẽ expectate. Si qs esurit domi manducet ut non in iudiciũ conueniatis. Cetera autem cũ venero

De spualibꝫ aũt nolo vos ignorare fres. Scitis aũt quũ gẽtes essetis: ad simlacra muta put ducebamini euntes. Ideo notũ vobis facio: qꝫ nemo i spiritu dei loquẽs dicit anathema ihesu. Et nemo potest dicere dñs ihesus: nisi in spiritu sancto. Diuisiones vero gr̃iarꝫ sũt: idẽ aũt spũs. Et diuisiones ministratiõnũ sũt: idẽ aũt dñs. Et diuisiones operationũ sũt: idẽ vero deꝰ qꝺ operat oĩia i oĩbus. Unicuiqꝫ aũt datꝫ manifestatio spi⁹: ad utilitatẽ. Alii qdẽ p spiritũ datꝫ sermo sapiẽtie: alii aũt sermo sciẽtie secm̃ eundẽ spiritũ. Alteri fides i eodẽ spiritu: alii gr̃ia sanitatũ i uno spiritu. Alii operatio virtutũ. alii pphetia. alii discretio spirituũ: alii genera linguarꝫ: alii

interptatio ℓmonū. Hec autem oīa operat̄ unus atq; id̄e spiritꝰ: diuidēs singlis put vult. Sicut enī corpꝰ unū est. ⁊ mēbra habet mlta: oīa aūt mēbra corporis cū sīt mlta unū tamē corpus sūt: ita ⁊ xps. Etenī i uno spiritu oēs nos i unū corpꝰ baptizati sumꝰ. sive iudei sive gētiles sive serui sive liberi: ⁊ oīes uno spiritu potati sumus. Nā et corpꝰ nō ē unū mēbrū sed mlta. Si dixerit pes. qm̄ nō sū manꝰ. nō sū de corpore: nō ideo nō ē de corpore ℘. Et si dixerit auris. qm̄ nō sū oculus. non sū de corpore: nō ideo nō ē de corpore ℘. Si totū corpꝰ oculus: ubi auditꝰ ℘. Si totū auditꝰ ℘. Ubi oderatꝰ ℘. Nūc aut̄ posuit deꝰ mēbra: unūqūq; eorꝝ i corpore sicut voluit. Nō si essēt oīa unū mēbrū: ubi corpꝰ ℘. Nūc aūt mlta q̄dē mēbra: unū aūt corpꝰ. Nō potest aūt dicere oculus manui. opera tua nō indigeo: aut iterꝝ caput pdibꝰ: nō estis mihi necessarij. Sed mltomagis q̄ uidētur mēbra corporis infirmiora esse: necessariora sūt. Et q̄ putamꝰ ignobiliora mēbra esse corporis: hīs honorē abundātiorē circūdamꝰ. Et q̄ inhoneста sūt nr̄a: abundātiorē honestatem habēt. Honesta aūt nr̄a nullī egent. Sed deꝰ tēperauit corpꝰ. ei cui deerat abundātiorē tribuēdo honorē: ut nō sit scisma i corpore: sed i idipm p̄ inuicem sollicita sūt mēbra. Et si q̄d patit unū mēbrū. ꝑpatiunt oīa mēbra: sive gloriat̄ unū mēbrū: ꝑgaudēt oīa mēbra. Vos aūt estis corpꝰ xpi: ⁊ mēbra de mēbro. Et quosdā q̄dē posuit deꝰ i ecclia. p̄mū aplos. scō. pphetas. tertio doctores: deinde virtutes. exinde ḡtias curatiōnū: opitulatiōnes gubernatiōnes. genera liguaꝝ: iterptationes ℓmonū. Nūq̄d oīes aplī? Nūquid oīes pphete? Nūq̄d oīes doctores? Nūq̄d oīes virtutes? Nūq̄d oīes ḡtiā habēt curationū? Nūquid oēs linguis loquūtur? Nūquid omnes interptantur? Emulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. xiij.

Si linguis hoīm loq̄r ⁊ āgelorū: caritatē aūt nō habeā: factꝰ sum velut es sonās aut cimbalū tinniens. Et si habuero pphetiā. ⁊ noverī misteria oīa et omnē sciētiā ⁊ habuero omnē fidē ita ut mōtes trāsferā. caritatē aūt nō habuero: nichil sum. Et si distribuero i cibos pauperū oīes facultates meas. ⁊ si tradidero corpꝰ meū ita ut ardeā: caritatē aūt nō habuero: nichil mihi pdest. Caritas patiēs est: benigna est. Caritas nō emulat̄. nō agit pera: nō inflat̄. nō ē ābitiosa: nō q̄rit q̄ sua sūt. Nō irritat̄. nō cogitat malū: nō gaudet sup iniquitate: cōgaudet aūt veritati. Oīa suffert. oīa credit. oīa sperat: oīa sustinet. Caritas nūq̄ excidit. Sive pphetie euacuabūtur: sive lingue cessabūt: sive sciētia destruet̄. Ex parte enī cognoscimꝰ: ⁊ ex parte pphetamꝰ. Cū aūt venerit q̄d pfectū est: euacuabit̄ q̄d ex parte est. Cū essem paruulꝰ loquebar ut paruulꝰ: sapiebā ut paruulꝰ: cogitabā ut paruulꝰ. Quādo aūt factꝰ sum vir: euacuaui q̄ erāt paruuli. Videmꝰ nūc p̄ speculū i enigmate: tūc aūt facie ad faciē. Nūc cognosco ex parte: tūc aūt cognoscā: sicut et cognitꝰ sū. Nūc aūt manēt fides spes caritas tria hec. Maior aūt horū ē caritas.

Sectamini caritatē: tas. xiiij.
emulamini spūalia: magis aūt ut pphetis. Qui enī loquit̄ lingua: nō hominibꝰ loquit̄. sed deo. Nemo enī audit. Spiritꝰ autem loquit̄ misteria.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſſā q̄ ꝓpherat: hominibꝫ loquit̄ ad ædificationē ⁊ exhortationē et ꝛsolationē. Qui loquit̄ lingua ſemetipm edificat: q̄ aūt ꝓphetat eccleſiā dei edificat. Volo aūt oēs vos loqui linguis: magis aūt ꝓphetare. ſſā maior ē q̄ ꝓphetat nſi q̄ loquit̄ linguis: niſi forte interpretet̄: ut eccleſia edificationem accipiat. ſſūc aūt fres· ſi veniero ad vos linguis loquēs· q̄d vobis ꝓdero: niſi vobis loquar aut i reuelatione· aut in ſcientia· aut in ꝓphetia· aut i doctrina? Tamē q̄ ſine aīa ſūt vocē dāntia· ſiue tybia ſiue cythara: niſi diſtinctionē ſonitꝰ dederint quomō ſcīet̄ id q̄d canit̄ aut q̄d cytharizat̄? Etenī ſi incertā vocē det tuba· q̄s parabit ſe ad bellū? Ita ⁊ vos p linguā niſi manifeſtū ſermonē dederitis: quomō ſcīet̄ id q̄d dicit̄? Eritis enī in aera loquētes. Tā multa utputa genera linguarū ſūt i hoc mūdo: ⁊ nichil ſine voce ē. Si ergo neſciero virtutē vocis ero ei cui loq̄r barbarus: ⁊ q̄ loquit̄ michi barbar⁹. Sic et vos q̄n emulatores eſtis ſpirituū ad edificationē eccle: querite ut abūdetis. Et ideo q̄ loquit̄ lingua: oret ut interpret̄. ſſā ſi orē linguā ſpirit⁹ me⁹ orat: mēs aūt mea ſine fructu ē. Quid ergo ē? Orabo ſpiritu: orabo ⁊ mēte. Pſallā ſpiritu: pſallā ⁊ mēte. Ceterꝫ ſi bñdixeris ſpiritu: q̄s supplet locū ydiote? Quomō dicet amen ſup tuā bñdictionē? Quoniā q̄d dicas neſcit. ſſā tu q̄dē bene gr̄ias agis: ſed alter nō edificat̄. Gratias ago deo q̄ omniū vrm linguā loquor. Sed i eccleſia volo quīq; verba ſenſu meo loqui· ut et alios inſtruā: q̄m decē milia verborꝫ i linguā. ſſres: nolite pueri effici ſenſibꝫ ſed malicia paruuli eſtote: ſenſibꝫ aūt pfecti eſtote. In lege enī ſcriptū ē. Quīa i aliis linguis ⁊ labiis aliis loq̄r ꝓplo huic: et nec ſic exaudient me dicit dns. Itaq; linguē i ſignū ſūt nō fidelibꝫ· ſed infidelibꝫ: ꝓphetie aūt nō infidelibꝫ· ſed fidelibꝫ. Si ergo ueniat uniūſa eccla in unū ⁊ oēs linguis loquāt̄: intrent aūt ydiote aut infideles· nōne dicēt q̄d inſanitis? Si aūt oēs ꝓphetēt: intret aūt q̄s infidelis uel ydiota conuincit̄ ab oībus: diiudicat̄ ab oībus. Occulta cordis ei⁹ manifeſtata ſūt: ⁊ ita cadēs in faciē adorabit deū: pnūcians q̄ vere de⁹ in vobis ſit. Quid ergo ē fres? Cū conuenitis· unuſquiſq; vrm pſalmū habet· doctrinā habet· apocalipſim habet: linguā habet: interprationē habet: oīa ad edificationē fiāt. Siue lingua q̄s loquit̄· ſcōm duos· aut ut multū tres· ⁊ p partes: et un⁹ interpretetur. Si aūt nō fuerit interpres taceat in eccleſia: ſibi aūt loquat̄ ⁊ deo. Prophete aūt duo aut tres dicāt: ⁊ ceteri diiudicēt. Q̄d ſi alij reuelatū fuerit ſedenti: ꝑior taceat. Poteſtis enī oēs p ſingulos ꝓphetare: ut oīes diſcāt: et oīes exhortent̄. Et ſpīrit⁹ prophetarū ꝓphetis ſubiect⁹ eſt. ſſō enī diſſēſionis ē de⁹ ſed pacis: ſicut ⁊ in oīb⁹ eccl̄ijs ſanctorū doceo. ſſmulieres in eccleſijs taceāt. ſſō enī p̄mittit̄ eis loqui ſed ſubdit̄as eſſe: ſicut et lex dicit. Si q̄d aūt volūt diſcere: domi viros ſuos interrogēt. Turpe ē enī mulieri loqui in eccl̄ia. ſſn a vobis verbū dei ꝓceſſit: aut in vos ſolos puenit? Si q̄s videt̄ prophēta eſſe· aut ſpūalis: cognoſcat q̄ ſcribo vobis: q̄a dñi ſūt mādata. Si q̄s aūt ignorat: ignorabit̄. Itaq; fratres emulamini prophetare: et loqui linguis nolite prohibere. Omnia aūt honeſte ⁊ ſecundum ordinem fiant in vobis. xv·

Notū aūt vobis facio fres euāgeliū q̄d ꝑdicaui vobis· quod et

accepistis·ī quo ⁊ statis·p qđ ⁊ salua-
mini:ꝯ ratione p̄dicaneri vobis si rene-
ris:nisi frustra credidistis. Tradidi enī
vobis ī p̄mis qđ ⁊ accepi:quoniā xp̄s
mortuꝰ ē p peccatis nr̄is scđm scripturas: ⁊ qā sepultꝰ ē ⁊ qā resurrexit tcia
die scđm scripturas: ⁊ qā visꝰ ē cephe: ⁊
post hoc undecī. Deinde visus ē plusꝯ
quīgēt̄is frib⁹ simul: ex quibꝫ mr̄i ma-
nent usqꝫ adhuc: qdā aūt dormierūt.
Deinde visus ē iacobo: deinde apl̄is o-
mnibꝫ. Nouissime aūt oīūm· tāqꝫ ab-
ortiuo visus ē ⁊ michi. Ego enī sū mi-
nimꝰ apl̄orū: qui nō sū dignus vocari
apl̄us: quī p̄secutꝰ sū ecclīam dei. Gra-
tia aūt dei sū id qđ sū: ⁊ gr̄tia eiꝰ in me
vacua nō fuit: sed abūdātiꝰ illis oīnī-
bus laboraui. Nō ego aūt: sed gr̄tia
dei mecū. Sīue enī ego siue illi: sic p̄di-
camꝰ: ⁊ sic credidistis. Si aūt xp̄s p̄-
dicat̄ qꝫ resurrexit a mortuis: quomō
qdā dicūt ī vobis· quī resurrectio mor-
tuorꝫ nō ē? Si aūt resurrectio mortuorꝫ
nō ē: neqꝫ xp̄s resurrexit. Si aūt xp̄us
nō resurrexit: inānis ē p̄dicatio nr̄a: ina-
nis ē ⁊ fides vr̄a. Inuenimur aūt et falsi
testes dei: quī testimoniū dixim⁹ adūsus
deū qꝫ suscitauit xp̄m quē nō suscitauit:
si mortui nō resurgūt. Nā si mortui
nō resurgūt: neqꝫ xp̄s resurrexit. Nđ si
xp̄s nō resurrexit: vana ē fides vr̄a. Ad-
huc enī estis ī pc̄is vr̄is. Ergo et qꝫ dor-
mierūt ī xp̄o perierūt. Si ī hac vita tā-
tum ī xp̄o sperātes sum⁹: miserabilio-
res sum⁹ oīnibꝫ hominibꝫ. Nūc autē
xp̄s resurrexit a mortuis p̄mitie dormi-
entiū: quī qđē p hoīem mors: ⁊ p hoīem
resurrectio mortuorꝫ. Et sicut ī adam o-
mnes moriunt̄: ita ⁊ ī xp̄o oīnes viui-
ficabunt̄. Vnusquisqꝫ aūt ī suo ordi-
ne: p̄mitie xp̄s. Deinde hi qꝫ sūt xp̄i: qꝫ ī
aduentū eiꝰ crediderūt. Deinde finis cū
tradiderit regnū deo ⁊ p̄ri: cū euacuaue-
rit omnē p̄ncipatū ⁊ potestatē ⁊ virtutē.
Oportet aūt illū regnare: donec ponat
oēs inimicos sub pedibꝫ eiꝰ. Nouissi-
me aūt inimica destruet̄ mors. Oīnia
enī subiecit sub pedibꝫ eius. Cū aūt di-
cat oīnia subiecta sūt ei: sine dubio pre-
ter eū qꝫ subiecit ei oīnia. Cū aūt subie-
cta fuerint illi oīnia: tūc ⁊ ipe filiꝰ sub-
iectꝰ erit illi qꝫ subiecit sibi oīnia: ut sit
deus oīa ī oīnibꝫ. Alioquī qđ facient qꝫ
baptizāt̄ p mortuis? Si oīnino mor-
tui nō resurgūt: ut qđ ⁊ baptizant̄ pro
illis? Vt qđ et nos periclitam̄ oīni hо-
ra? Quotidie morior p̄pter vr̄am glo-
riā frēs: quā habeo ī xp̄o ihesu dño nr̄o.
Si scđm hoīem ad bestias pugnaui
ephesi: qđ michi p̄dest si mortui nō re-
surgūt? Mādūcemus ⁊ bibam⁹: cras
enī moriem̄. Nolite seduci. Corrūpūt
mores bonos colloq̄a mala. Euigila-
te iusti: ⁊ nolite peccare. Ignorātiā enī
dei qdā habēt. Ad reuerētiā vobis lo-
quor. Sed dicit aliq̄s. Quomō resur-
gunt mortui? Quali aūt corpore veni-
ent? Insipiēs tu qđ seminas nō viuifi-
cat̄: nisi p̄us moriat̄. Et qđ seminas?
Nō corpꝰ qđ futurū ē seminas: sed nu-
dum gr̄m: utputa tritici· aut alicuiꝰ re-
cteroꝫ. Deꝰ aūt dat illi corpꝰ sicut vult:
⁊ unicuiqꝫ seminū p̄priū corpus. Nō
oīs caro eadē caro: sed alia hoīm alia
pecoꝫ alia caro aūt volucrū: alia autē
piscīū. Et corpora celestia: ⁊ corpora ter-
restria. Sed alia qđē celestiū gloria: a-
lia aūt terrestriū. Alia claritas solis:
alia claritas lune: ⁊ alia claritas stel-
laꝫ. Stella enī a stella differt ī claritā-
te: sic ⁊ resurrectio mortuorꝫ. Semina-
tur ī corruptione: surget ī incorruptione
seminat̄ in ignobilitate: surget in glo-
ria. Seminat̄ ī infirmitate: surget in

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

virtute. Seminat corpus animale: surget corpus spiritale. Si est corpus animale est et spiritale: sicut scriptum est. Factus est primus homo adam in animā viuentem: nouissim⁹ adā in spiritum viuificātem. Sed non prius quod spiritale ē: sed quod animale: deinde quod spiritale. Prim⁹ homo de terra terrenus: secūdus hom⁹ de celo celestis. Qualis terrenus tales et terreni: et qualis celestis: tales et celestes. Sicut portauimus ymaginem terreni: portem⁹ et ymaginē celestis. Hoc aūt dico fres: q̄a caro et sāguis regnū dei possidere nō possūt: neq; corruptō incorruptelā possidebit. Ecce misteriū vobis dico. Oēs q̄dē resurgem⁹: sed nō oēs immutabim̄. In momēto in ictu oculi: in nouissima tuba. Canet enī tuba: et mortui resurgēt incorrupti: et nos immutabim̄. Oportet enī corruptibile hoc induere incorruptionē: et mortale hoc induere immortalitatē. Cū aūt mortale hoc induerit immortalitatē: tūc fiet sermo q̄ scriptus ē. Absorta ē mors in victoria. Vbi ē mors victoria tua? Vbi ē mors stimul⁹ tu⁹? Stimul⁹ aūt mortis peccatū est: virt⁹ vero peccati lex. Deo aūt gr̄ias: q̄ dedit nobis victoriā p dñm nr̄m ihesū x̄pm. Itaq; fres mei dilecti stabiles estote et immobiles: abūdātes in omni op̄e dñi semp: sciētes q̄ labor vester non est inanis in dño.

De collectis aūt q̄ fiūt in sanctos: sicut ordinaui ecclijs galatie· ita et vos facite p unā sabbati. Vnusq̄sq; vr̄m apud se reponat recōdēs q̄d ei bene placuerit: ut nō cū venero tūc collecte fiāt. Cū aūt p̄sens fuero: q̄s p̄baueritis p epl̄as hos mittā perferre gratiā vr̄am in ihrlm. Nd̄ si dignū fuerit ut ego eā: mecū ibūt. Veniā aūt ad vos: cū macedoniā p̄trāsiero. Nā macedoniā p̄trānsibo. Apud vos aūt forsitan manebo uel etiā hyemabo: ut vos me deducatis q̄cūq; iero. Nolo enī vos modo in trānsitu videre. Spero enī me aliq̄ntulū tēporis manere apud vos: si dñs permiserit. Permanebo aūt ephesi usq; ad pentchecosten. Ostiū enī mihi apertū ē magnū et euidēs: et aduersarij multi. Si aūt venerit thimoth⁹: videte ut sine timore sit apud vos. Op⁹ enī dñi operat̄ sicut et ego. Ne q̄s ergo illū spernat. Deducite aūt illū in pace: ut veniat ad me. Exspecto enī illū cū frib⁹. De apollo aūt fre vobis notum facio: quōm multū rogaui eū ut veniret ad vos cū frib⁹: et utiq; nō fuit voluntas ei⁹ ut nūc veniret. Veniet aūt: cū ei vacuū fuerit. Vigilate state in fide: viriliter agite et cōfortamini: oīa vr̄a in caritate fiāt. Obsecro aūt vos fres· nostis domū stephane et fortunati q̄m sūt p̄mitie achaye· et in ministeriū sanctorū ordinauerūt seipos: ut et vos subditi sitis eiusmodi· et oī cooperāti et laboranti. Gaudeo aūt in p̄sentia stephane et fortunati et achayci: quonia id q̄d vobis deerat ipi suppleuerūt. Refecerunt enim et meū spiritum et vestrum. Cognoscite ergo qui eiusmodi sunt. Salutant vos omnes ecclesie asye. Salutant vos in domino multum aquila et prisilla cum domestica sua ecclesia: apud q̄s et hospitor. Salutant vos omnes fratres. Salutate invicem: in osculo sancto. Salutatio mea: manu pauli. Si quis non amat dominū nostrum ihesum cristum: sit anathema maranatha. Gratia domini nostri ihesu cristi vobiscum. Caritas mea cū omnibus vobis in cristo ihesu amen.

Explicit epla p̄ma ad corinthios

Incipit plogꝰ ī sc̄dam ep̄lam ad co=

POst actam rinthios a corinthijs penitentiam cōsolatoriā scribit eis epi=stolam apostolꝰ a troade per thitū·et collaudēs eos hortat ad meliora:tristatos quidē eos sed emē=datos ostendens. Expl plogꝰ Incipit epistola secūda ad corinthios·ꝙ·

PAulus apostolus cristi ihesu per volū=tatem dei et thimo=teus frater: ecclesie dei que est corinthi cū oīnibꝫ sanctis q̄ sunt in unīūsa achaia. Gratia vobiꝭ et paꝫ a deo patre nostro ꝛ dño ihesu cristo. Benedictꝰ deus et pater dñi nr̄i ihesu cristi pater misericordiaꝝ ꝛ deus totius c̄solationis· qui cōsolat̄ nos in omni tribulatione nostra:ut possi=mus et ipsi consolari eos qui in oīi pressura sunt per exhortationē qua ex=hortamur et ipi a deo:quoniā sicut ha=bundant passiones cristi in nobis ita et per cristū habūdat c̄solatio nostra. Sive autē tribulamur pro vr̄a exhor=tatione et salute· sive cōsolamur pro vestra consolatione· sive exhortamur pro vr̄a exhortatione ꝛ salute·que ope=ratur tollerātiā earūdem passionum quas et nos patimur·ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quoni=am sicut socij passionū estis·sic eritis ꝛ cōsolationis. Nō enī volumꝰ ignora=re vos fratres de tribulatione nr̄a que facta est ī asia:quoniā supra mo=dū grauati sumꝰ supra virtutē·ita ut tederet nos etiā viuere. Sed ipi in no=bismetipsis resp̄sum mortis habui=mus·ut nō simꝰ fidentes in nobis sed in deo q̄ suscitat mortuos: qui de tāt̄is periculis nos eripuit et eruit:in quem speramꝰ quoniā et adhuc eripiet ad=iuuātibꝫ et vobis in oratōne pro no=bis·ut ex multaꝝ personis faciez eius que in nobis est dōationis per mlt̄os gratie agant̄ pro nobis. Nam glori=a nostra hec est testimoniū cōscientie nostre: qꝫ in simplicitate cordis et sin=critate dei et non in sapiētia carnali sed in gratia dei cōuersati sumꝰ in hoc mūdo· habundantius autē ad vos. Nō enī alia scribimus vobis nisi que legistis et cognouistis. Spero autem qꝫ usq; ī finē agnoscetis·sicut ꝛ cogno=uistis nos ex parte: qa gloria vestra sumꝰ sicut et vos nostra ī die dñi nr̄i ihesu cristi. Et hac confidētia volui pri=us venire ad vos ut secūdam gratiā haberetis·et per vos transire in mace=doniam et iterū a macedonia venire ad vos et a vobis deduci in iudeam. Cū ergo hoc voluissem: nūquid leui=tate vsus sum. Aut que cogito sc̄dm carnē cogito ut sit apud me est et nō? Fideles autē deus quia sermo noster qui fuit apud vos·nō est in illo ē ꝛ nō sed est in illo est. Dei enī filiꝰ ihesus cri=stus qui in vobis per nos p̄dicatꝰ est per me ꝛ siluanū ꝛ thimotheū nō fuit in illo est et nō:sed est ī illo fuit. Quot=quot enī promissiones dei sunt ī illo ē. Ideo et per ip̄m amen deo ad gloriā nr̄am. Qui aūt confirmat nos vobiscū ī cristo·ꝛ q̄ unxit nos deꝰ:et qui signa=uit nos et dedit pignꝰ spiritꝰ in cordi=bus nr̄is. Ego aūt testē deū inuoco in aiam meam qꝫ parcens vobis non veni vltra corinthum· non quia do=minamur fidei vestre sed adiutores su=mus gaudij vestri:nā fide statis. ij

Statui aūt hoc ipsum apud me: ne iterum in tristicia venirē ad

uos. Si enī ego cōtristo uos et quis ē
qui me letificet nisi q̄ cōtristat ex me?
Et hoc ipm scripsi uobis ut nō cū ue-
nero tristiciā sup tristiciā habeā. de qui-
bus oportuerat me gaudere ab hīdēs in o-
mnibus uobis quia meū gaudium
oīm uīrm ē. Nā ex multa tribula-
tione et angustia cordis scripsi uobis
per multas lacrimas non ut cōtriste-
mini: sed ut sciatis quā caritatē habe-
am abūdātius in uobis. Si quis au-
tem cōtristauit me. nō me cōtristauit
sed ex parte: ut non onerē oīes uos.
Sufficit illi qui eiusmodi ē obiurga-
tio hec que fit a pluribz. ita ut ecōtra-
rio magis donetis et cōsolēmini ne forte
abundantiori tristitia absorbeat qui
eiusmodi est. propter qđ obsecro uos.
ut cōfirmetis in illū caritatē. Ideo enī
et scripsi uobis ut cognoscā experimen-
tum uīrm: an in oīmbz obedientes sitis.
Cui autē aliquid donastis: et ego. Nā
et ego quod donaui. si quid donaui
propter uos. in psona xpi. ut nō cir-
cūueniamur a sathana. Non enī igno-
ramus cogitationes eius. Cū uenissem
autē troadē ppter euāgeliū xpi. et ostī-
um michi aptū esset in dño: nō habui
requiē spiritui meo. eo q̄ non inuene-
rim thytū fratrē meū: sed ualefaciens
eis profectus sū in macedoniā. Deo au-
tem gratias qui semp triumphat nos
in xpisto ihesu. et odorē notitie sue ma-
nifestat p nos in oīmi loco: quia xpi
bonus odor sumus deo in hijs q̄ sal-
ui fiunt. et in hijs qui pereūt. Alijs qui-
dem odor mortis in mortem: alijs
autem odor uite in uitam. Et ad hec
quis tam ydoneus? Non enim su-
mus sicut plurimi adulterantes ver-
bum dei: sed ex sinceritate sicut ex deo
coram deo in xpisto loquimur. iij

Incipim⁹ iterū nosmetipos cōmenda-
re: aut nunquid egem⁹ sicut quidam
commendaticijs epistolis ad uos aut
ex uobis? Epistola nra uos estis scri-
pta in cordibz nris. que scitur et legit
ab oīmibus hominibus manifestati:
quī epistola estis xpi ministrata a
nobis et scripta nō atramēto. sed spi-
ritu dei uiui: nō i tabulis lapideis: sed
in tabulis cordibz carnalibus. Fiduci-
am aūt talem habemus p xpistū ad de-
um: non q̄ sufficientes simus cogitare
aliquid a nobis q̄si ex nobis. sed suffi-
cientia nra ex deo ē: qui et ydoneos nos
fecit ministros noui testamenti non
littera sed spiritu. Littera enī occidit:
spiritus autē uiuificat. Quod si mini-
stratio mortis litteris deformata i la-
pidibz fuit in gloria. ita ut nō possent
intendere filij israhel in faciem moysi.
propter gl'am uultus eius que euacu-
atur: quomodo nō magis ministrati-
o spiritus erit in gl'a? Nā si ministratio
dānationis gl'a ē: multo magis abun-
dat ministeriū iustitie in gl'a. Nā nec
gl'ificatū ē quod clarum fuit in hac parte:
propter excellentem gl'am. Si enī qđ
euacuat ppter gl'am ē: multo magis qđ
manet. i gl'a ē. Habētes igit talē spem
multa fiducia utimur. Et nō sicut mo-
yses ponebat uelamen sup faciē suā:
ut nō intenderent filij isrl in faciē eius
qđ euacuat sed obtusi sūt sensus eoz:
usq̄ in hodiernū enim diē idipm uela-
men in lectione ueteris testamēti ma-
net nō reuelatū. quoniā in xpisto eua-
cuat: sed usq̄ in hodiernū diē cum legi-
tur moyses uelamen positū ē super cor
eorū. Cū aūt conuersus fuerit ad dēū
auferetur uelamen. Dns aūt spiritus
est. Ubi aūt spiritus dni ibi libertas.
Nos uero oīes reuelata facie gl'am

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

dominī ſpeculātes in eādē ymaginē
transformamur a claritate in claritatem: tanq̄ a dominī ſpiritu. iij
deo habētes hāc ministrationē iuxta
qđ misericordiā cōsecuti ſum⁹ nō defi-
cim⁹: ſed abdicam⁹ occulta dedecoris.
non ambulātes in astutia neq; adul-
terantes verbū dei: ſed in manifestatione veritatis cōmēdantes nosmetipos
ad omnē cōſcientiā hominū corā deo.
Quod ſi etiā opertū est euangeliū nostrū in hīs qui pereūt est opertū: in quibus deus huius ſeculi excecauit mentes
infideliū. ut nō fulgeat illuminatio euangelij glorie xpisti: qui est ymago dei.
Non enī nosmetipos predicam⁹ ſed
ihesum xpistū dnm nostrū. Nos autē
seruos vros per ihesum: quoniā deus
qui dixit de tenebris lucē ſplendescere.
illuxit in cordibz nris ad illuminationem ſcientie claritatis in facie ihesu xpisti. Habem⁹ aūt thesaurū istū i vasis
fictilibz: ut sublimitas sit virtutis dei:
et nō ex nobis. In omnibz tribulationē patimur: ſed nō angustiamur. Aperiamur: ſed nō destituimur. Persecutionē patimur: ſed nō derelinquimur.
Deicimur: ſed nō perim⁹. Semp mortificationē ihesu in corpore nro circūferentes: ut et vita ihesu manifestetur
in corporibz nostris. Semp enī nos
qui viuim⁹ in mortē tradimur ꝓpter
ihesum: ut et vita ihesu manifestetur
in carne nra mortali. Ergo mors in
nobis operat̄: vita aūt in vobis. Habentes aūt eundē ſpiritū fidei ſicut ſcriptū est credidi ꝓpter qđ locut⁹ ſum: et
nos credim⁹. propter qđ et loquimur:
ſcientes quoq; q̄ ſuſcitauit ihesum et
nos cū ihesu ſuſcitabit: et cōſtituet vobiscū. Omnia enī propter vos: ut gratia abundās per multos in gratiarū
actione abundet in gloriam dei. Propter qđ nō deficim⁹: ſed licet is qui foris est noster homo corrūpatur: tamē
is qui intus est renouat̄ de die in diē.
Id enī qđ in presenti est momētaneū
et leue tribulationis nre: supra modū
in ſublimitate eternū glorie pondus
operatur in nobis: nō contemplātibus
nobis que videntur ſed que non videntur. Que enī vident̄ temporalia sunt:
que aūt non vident̄ eterna sunt. iiij.
Scimus enim: quoniā ſi terrestris
domus nostra hui⁹ habitationis dissoluatur: ex edificationē ex deo
habeam⁹ domū nō manufactā eternā
in celis. Nā et in hoc ingemiſcim⁹ habitationē nostrā que de celo est superinduī cupientes: ſi tamē vestiti et non
nudi inueniamur. Nā et qui ſum⁹ in
hoc tabernaculo ingemiſcim⁹ grauati:
eo qđ nolum⁹ exspoliari. ſed ſuperuestiri: ut absorbeat̄ qđ mortale est a vita.
Qui aūt efficit nos in hoc ipm deus:
qui dedit nobis pignus ſpiritus. Audentes igit̄ semper et ſcientes: quoniā
dum ſum⁹ in corpore peregrinamur
a dno. Per fidem enī ambulamus: et
nō per speciē. Audem⁹ aūt et bonam
voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et pſentes esse ad dnm:
et ideo cōtendim⁹ siue absentes siue pſentes placere illi. Omnes enī nos manifestari oportet ante tribunal xpisti:
ut referat unusquisq; ꝓpria corporis
prout gessit siue bonū siue malū. Scientes ergo timorē dnī hominibz suademus: deo aūt manifesti sum⁹. Spero
aūt et in cōſcientijs vris manifestos nos
esse. Nō iterū cōmendam⁹ nos vobis:
ſed occasionē dam⁹ vobis gloriādi ꝓ
nobis: ut habeatis ad eos qui in facie
gloriant̄ et nō in corde. Sive enī mēte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

excedim⁹ deo : sue sobrij sum⁹ vobis.
Caritas enī cristi urget nos: estimātes hoc: quoniā si unus pro oīnibz mortuus est ergo omnes mortui sunt. Et pro oīnibz mortuus est cristus: ut et qui viuūt iam nō sibi viuāt: sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit. Itaqz nos ex hoc neminē nouim⁹ secūdum carnē. Et si cognouim⁹ scōm carnē cristū: sed nūc iam non nouim⁹. Si qua ergo ī cristo noua creatura est: vetera transierūt: ecce facta sunt oīnia noua. Omnia aūt ex deo qui nos recōciliauit sibi per cristū: et dedit nobis ministeriū recōciliationis. Quoniāquidē deus erat in cristo mūdū recōcilians sibi: non reputās illis delicta ipoz: et posuit in nobis verbū recōciliationis. Pro cristo ergo legatione fungimur tāqz deo exhortāte per nos: obsecram⁹ pro cristo· recōciliamini deo. Eū q nō nouerat peccatū pro nobis peccatū fecit: ut nos efficerem⁹ iustitia dei ī ipo. vi·

Hortamur autē: exhortamur ne in vacuū gratiam dei recipiatis. Ait enī. Tempore accepto exaudiui te: et in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Nemini dantes ullā offensionē: ut nō vituperetur ministeriū nostrum. Sed in oīnibz exhibeam⁹ nosmetipos sicut dei ministros in multa patientia: in tribulationibz· in necessitatibz· ī angustijs· in plagis· in carceribz· in seditionibus· in laboribz· in vigilijs· in ieunijs· in castitate· in scientia· in longanimitate· in suauitate: in spiritu sancto. In caritate nō ficta: in verbo veritatis: in virtute dei. Per arma iustitie: a dextris et a sinistris. Per gloriā et ignobilitatem: per infamiā et bonā famā. Vt seductores z veraces: sicut q ignoti et cognūti. Quasi morientes et ecce viuimus: ut castigati et non mortificati. Quasi tristes semp aūt gaudentes: sicut egentes multos aūt locupletātes: tanqz nichil habentes et oīnia possidentes. Os nostrū patet ad vos o corinthij: cor nostrū dilatatū est. Nō angustiamini ī nobis. Angustiamini aūt in visceribus vris. Eandē aūt habentes remunerationē: tanqz filijs dico: dilatamini et vos. Nolite iugum ducere cū infidelibus. Que enī participatio iustitie cū iniquitate: aut que societas luci ad tenebras? Que aūt conuentio cristi ad belial? Aut que pars fideli cū infideli? Qui autē consensus templo dei cū ydolis? Vos enim estis templū dei viui sicut dicit deus: quoniam inhabitabo in illis et inambulabo: et ero illoz deus et ipi erunt michi pplus. Propter quod exite de medio eoz z separamini dicit dns: z immūdū ne tetigeritis: et ego recipiā vos· z ero vobis ī pātem: z vos eritis michi ī filios et filias dicit dns omnipotēs. vij·

Has ergo habētes promissiones carissimi mūdem⁹ nos ab oīni inquinamēto carnis et spirit⁹: perficientes sanctificationē in timore dei. Capite nos. Neminē lesim⁹: neminē corrupim⁹: neminē circūuenim⁹. Non ad cōdemnationē vestrā dico. Predixim⁹ enim q ī cordibus nris estis ad commoriendū et ad conuiuendū. Multa michi fiducia est apud vos: multa michi gloriatio pro vobis. Repler⁹ sum consolatione: superabundo gaudio in omni tribulatione nostra. Nam z cū venissem⁹ in macedoniā· nullā requiē habuit caro nostra: sed oīnem tribulationē passi sumus. Foris pugne: int⁹ timores. Sed qui consolat humiles:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

consolat⁹ est nos deus in aduētu titi. ℣Non solū aūt in aduētu eius: sed etiā in cōsolatione qua cōsolat⁹ est in vobis referēs nobis vrm desideriū vrm fletū vram emulationē pro me: ita ut magis gauderē. Quoniā ⁊ si cōtristaui vos in epistola: nō me pnitet. Et si pnitēteret videō qꝫ epistola illa et si ad horā vos ℣contristauit: nūc gaudeo. nō quia cōtristati estis: sed quia cōtristati estis ad pnitentiā. Cōtristati enim estis scd̄m deū: ut in nullo detrimētū patiamini ex nobis. Que enī scd̄m deū tristicia est pnitentiā in salutē stabilē operat̄: seculi autē tristicia mortē operatur. Ecce enī hoc ipsum scd̄m deū cōtristari vos quātā in vobis operatur sollicitudinē: sed defensionē: sed indignationē. sed timorē. sed desideriū. sed emulationē: sed vindictā. In oīb⁹ exhibuistis vos incontaminatos esse negotio. Igitur ⁊ si scripsi vobis non propter eū qui fecit iniuriā nec ꝓpter eū qui passus est: sed ad manifestādā sollicitudinē nostrā quā habem⁹ pro vobis corā deo. Ideo cōsolati sumus. In consolatione aūt nra abundantius magis gauisi sum⁹ sup gaudio titi: quia refectus est spiritꝰ eius ab oīb⁹ vobis. Et si quid apud illū de vobis glorior⁹ sum. nō sum ℣confusus: sed sicut oīa vobis in veritate locuti sumus: ita et gloriatio nostra que fuit ad titū veritas facta ē. Et viscera eius abundāti⁹ in vobis sunt: reminiscentis omniū vrm obediētiā quomō cū timore ⁊ tremore excepistis illū. Gaudeo: qꝫ in oīb⁹ ℣fido in vobis. viij

Notam aūt facimus vobis fres gratiā dei q̄ data est in ecclesijs macedonie: et qꝫ in multo experimēto tribulationis abūdātia gaudij ipoꝝ et altissima pauptas eoꝝ abundauit in diuitias simplicitatis eoꝝ. Quia secundū virtutē testimoniū illis reddo: et supra virtutem volūtarij fuerūt: cū multa exhortatione obsecrantes nos gratiā ⁊ cōmunicationē ministerij qđ fit in sanctos. Et nō sicut sperauim⁹: sed semetipsos dederūt. primū dño. deinde nobis per volūtatem dei: ita ut rogaremus titū ut quēadmodū cepit ita et ꝑficiat in vobis etiā gratiā istā. Sed sicut in omnib⁹ abundatis fide et sermone et scientia et omni sollicitudine insup ⁊ caritate vra ī nos: ut et ī hac gratia abundetis. ℣Non quasi imperās dico: sed per alioꝝ sollicitudinē etiā vre caritatis ingenuū bonū comprobās. Scitis enī gratiā dñi nostri ihesu xpisti: quoniā propter vos egen⁹ factus est cū esset diues: ut illi⁹ inopia vos diuites essetis. Et consiliū in hoc do. Hoc enī vobis utile est: qꝫ nō solū facere. sed et velle cepistis ab anno priore. ℣Nūc vero et facto ꝑficite: ut quēadmodū prōpt⁹ est animꝰ volūtatis: ita sit ⁊ perficiēdi ex eo qđ habetis. Si enī volūtas prompta est: scd̄m id qđ habet accepta est. nō scd̄m id qđ non habet. ℣Nō enī ut aliis sit remissio. vobis aūt tribulatio: sed ex equalitate in presenti tp̄e vestra abundātia illoꝝ inopiā suppleat. ut et illoꝝ abundātia vestre inopie sit supplemētum: ut fiat equalitas sicut scriptū est. Qui multū habuit nō abundauit: et qui modicū. nō minorauit. Gratias aūt ago deo qui dedit eandē sollicitudinē pro vobis in corde titi: quoniā exhortationē quidē suscepit: sed cū sollicitior esset sua volūtate profectus ē ad vos. ℣Misim⁹ etiā cū illo fratrem nrm: cui⁹ laus est in euangelio per oīes ecclesias. ℣Nō

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

solū aūt: sed ⁊ ordinat⁹ est ab ecclesijs comes pegrinatōnis nr̄e i hac gr̄a quę mīnistrat a nobis ad dn̄i gloriā et destinatā volūtatē nr̄am deuitates hoc: ne quis nos vituperet in hac plenitudine q̄ ministrat a nobis in dn̄i gloriā. Prouidem⁹ enī bona: nō solū corā deo: sed etiā corā hominibz. Missimus aūt cū illis et fr̄atē nr̄m quem probauim⁹ in multis sepe sollicitum esse: nūc aūt multo sollicitiorē: cōfidētia multa in vos siue pro tito qui est socius meus et in vobis adiutor: siue fres nostri apostoli ecclesiarū glorie xp̄i. Ostensionē ergo que est caritatis vr̄e et nr̄e glorie pro vobis: in illos ostendite in facie ecclesiarū. Nam de ministerio qđ sit in sanctos: ex abundanti est mihi scribere vobis. viij·

Scio enī prōptū animū vr̄m pro quo de vobis glorior apud macedones: quoniā et achaia parata ē ab anno pterito: et vr̄a emulatio provocauit plurimos. Misim⁹ autē fr̄es: ut ne qđ gloriam̄ de vobis evacuetur in hac parte: ut quēadmodū dixi paratī sitis: ne cū venerint macedones mecū et inuenerint vos imparatos erubescam⁹ nos: ut nō dicamus vos i hac substātia. Necessariū ergo existim aui rogare fr̄es ut p̄ueniāt ad vos: et prepar̄ repromissam benedictionē hāc paratā esse: sic quasi benedictionē: nō quasi auaritiā. Hoc aūt dico. Qui parce seminat parce ⁊ metet: et qui seminat in benedictionibz· de benedictōnibz et metet. Vnusquisq; prout destinauit in corde suo: nō ex tristitia aut ex necessitate. Hilarē enī datorē diligit deus. Potēs est autem deus omnem gratiā abundare facere in vobis: ut i oñibz semp omnē sufficiētiā habētes abundantis in omne opus bonum: sicut scriptum est. Dispersit dedit pauperibz: iusticia eius manet in seculū seculi. Qui aūt amministrat semen seminā: et panē ad māducandū prestabit. Et multiplicabit semen vestrū et augebit incrementa frugū iusticie vr̄e: ut in omnibus locupletati abundetis in omnē simplicitatem: q̄ operatur per nos gratiar̄ actionē deo. Quoniā ministeriū hui⁹ officij nō solum supplet ea que desunt sanctis: sed etiā abūdat per multas gratiar̄ actiones in dn̄o per probationē ministerij huius: glorificātes deū in obedientia confessionis vr̄e in euangelio xp̄i et simplicitate cōmunicatōnis vr̄e i illos et in omnes: et in ip̄orū obsecratione pro vobis: desiderantiū vos p̄pter eminentē gratiā dei in vobis. Gratias ago deo sup̄ inenarrabili dono ei⁹. ix·

Ipse aūt ego paul⁹ obsecro vos p̄r mānsuetudinē et modestiā xp̄i: q̄ in facie quidē humilis sum inter vos: absens aūt cōfido in vobis. Rogo autē vos ne presens audeā per eā cōfidentiā qua existimor audere in quosdā: qui arbitrantur nos tāq̄ secūm carnē ambulemus. In carne enī ambulātes: nō secundū carnē militam⁹. Nā arma militie nr̄e nō carnalia: sed potentia deo ad destructionē munitionū· cōsilia destruentes· et omnē altitudinē extollentem se aduersus scientiā dei: ⁊ in captiuitatem redigentes omnē intellectū in obsequiū xp̄i: et in prōptu habentes vlcisci omnē inobedientiā: cum impleta fuerit vestra obedientia. Que secūm facies sunt videte. Si quis confidit sibi xp̄i se esse: hoc cogitet iterū apud se: quia sicut ipe xp̄i est· ita et nos. Nā et si amplius aliquid gloriatus fuero

de potestate nra quā dedit nobis dns ī
edificationē z nō ī destructionē vram:
nō erubescā. Vt aūt nō existimer tāq̄
terrere vos per epistolas:quoniāquī-
dē epistole inquiūt graues sunt et fo-
tes:presentia aūt corporis infirma et
ēmo abiectibilis:hoc cogitet q̄ eiusmo-
di est:quia quales sumus verbo per
epistolas absentes:tales et p̄sentes in
facto. Nō enī audem⁹ inserere aut cō-
parare nos quibusdā qui seipsos cō-
mendāt:sed ipi in nobis nosmetipos
metiētes:et cōparātes nosmetipos no-
bis. Nos aūt nō ī immēsum gloriabi-
mur:sed scōm mēsurā regule qua mē-
sus ē nobis de⁹ mēsurā pringendi usq̄
ad vos. Nō enī quasi nō pertingētes
ad vos superextendim⁹ nos. Usq̄ ad
vos enī puenim⁹ in euāgelio xristi:nō
ī immēsum gloriantes i alienis labo-
ribus. Spem aūt habētes crescentis
fidei vre · in vobis magnificari scōm
regulā nram in abundātia:etiā ī illa
que ultra vos sunt euangelizare:nō
in aliena regula in his que ꝑparata
sūt gloriari. Qui aūt gloriat in dño
glorietur. Nō enī q̄ seipm cōmēdat ille
probat⁹ ē:sed quē de⁹ comēdat.

Utinā sustineretis modicū q̄d īsi-
pietie mee:sed et supportate me.
Emulor enī vos dei emulatione:despō-
dī enī vos uni viro virginē castā exhi-
bere xristo. Timeo aūt ne sicut serpens
euam seduxit astutia sua:ita corrūpā-
tur sensus nri z excidāt a simplicitate
que est in xristo. Nā si is qui venit ali-
um xristū p̄dicat quē nō p̄dicauim⁹:
aut aliū spiritū accipitis quē nō acce-
pistis aut aliud euāgeliū q̄ nō recepi-
tis:recte paterentini. Existimo enī ni-
chil me minꝰ fecisse a magnis apsto-
lis. Et si imperitꝰ ēmone:sed nō sciēcia.

In oīb⁹ aūt manifestꝰ sum vobis.
Aut nūq̄d peccatū feci meipm humili-
ans:ut vos exaltemini? Quoniā gra-
tis euāgeliū dei euāgelizaui vobis:ali-
as eccl'ias exspoliaui accipiēs stipēdi-
a ad ministeriū vrm:et cū essem apud
vos z egerē nulli onerosus fui. Nā q̄d
michi derat suppleuerūt frēs q̄ venerūt
a macedonia:et ī oīb⁹ sine onere me
vobis seruaui:et seruabo. Est veritas
xristi in me:quoniā hec gloriatio nō
infringetur ī me in regionib⁹ achaie.
Quare? Quia nō diligo vos? Deus
scit. Quod aūt facio·z faciā:ut ampu-
tem occasionē eoz · qui volūt occasio-
nē:ut in quo gloriātur inueniātur si-
cut et nos. Nā eiusmodi pseudo apo-
stoli sunt operarij subdoli:trāsfigurā-
tes se in apostolos xristi. Et nō mirū.
Ipe enī sathanas trāsfigurat se in an-
gelū lucis. Nō est ergo magnū:si mi-
nistri eius trāsfigurentē velut ministri
iustitie:quoz finis erit secundū opera
ipoz. Iterū dico:ne quis me putet in-
sipientē. Alioquin velut insipientem
accipite me:ut et ego modicū q̄d glo-
riet. Quod loquor nō loquor scōm de-
um sed quasi ī insipientia:in hac sub-
stantia glorie. Quoniā multi gloriā-
tur scōm carnē:et ego gloriabor. Libē-
ter enim sufferetis insipientes:cū sitis ipi
sapientes. Sustinetis enī si q̄s vos ī ser-
uitutē redigit:si quis deuorat·si quis
accipit·si quis extollitur:si quis in fa-
ciem vos cedit. Scōm ignobilitatē di-
co:quasi nos infirmi fuerim⁹ in hac
parte. In quo quis audet:in insipien-
tia dico:audeo et ego. Hebrei sunt:et
ego. Israhelite sūt:et ego. Semē abra-
he sunt:et ego. Ministri xristi sunt:et
ego. Vt minus sapiēs dico:plus ego.
In laboribus plurimis in carceribus

abundãtius:in plagis supra modũ:
in mortibꝫ frequẽter. A iudeis quĩqui-
es quadragenas una mĩus accepi.
Ter virgis cesus sum: semel lapidat⁹
sum:ter naufragium feci. Nocte ⁊ die
in profundo maris fui. In itineribus
sepe:periculis fluminũ·periculis latro-
nũ·periculis ex genere·periculis ex gen-
tibꝫ·periclis in ciuitate·periclis in soli-
tudine·periculis in mari:periculis in
falsis fratribꝫ. In labore ⁊ erumna:in
vigiliis multis. In fame ⁊ sitī:in ieu-
niis mltis. In frigore et nuditate:pre-
ter illa que extrinsecus sunt:instantia
mea quotidiana·sollicitudo omniũ
eccliaꝝ. Quis infirmat:⁊ ego nõ infir-
mor? Quis scãdilizat:⁊ ego nõ uror?
Si gloriari oportet:que infirmitatis
mee sunt gloriabor. Deus ⁊ pater do-
mini nri ihesu cristi scit qui est benedi-
ctus in secula qꝫ nõ mẽtior. Damasci
ꝑpositus gentis arethe regis custodie-
bat ciuitatẽ damascenoꝝ ut me cõpre-
hẽderet:⁊ per fenestrã in sporta dimissus
sũ p murꝫ:et sic effugi manꝰ eiꝰ. xj.

Si gloriari oportet: non expedit
quidẽ. Veniã aũt ad visiones
et reuelationes dñi. Scio hominẽ in
cristo ante ãnos quatuordecim siue i
corpore siue extra corpꝰ nescio deꝰ scit:
raptũ huiusmodi usqꝫ ad tercũ celũ.
Et scio huiusmodi hominẽ siue in cor-
pore siue extra corpꝰ nescio deꝰ scit:qm
raptꝰ est in paradisum:et audiuit ar-
cana uerba que nõ licet homini lo-
qui. Pro huiusmodi gloriabor: pro
me aũt nichil nisi i infirmitatibꝫ meis.
Nã et si uoluero gloriari: nõ ero insi-
piẽs. Veritatẽ eni dicã. Parco aũt:ne
quis me extimet supra id qd videt in
me:aut audit aliqd ex me. Et ne ma-
gnitudo reuelationũ extollat me:datꝰ
est michi stimulus carnis mee angelꝰ
sathane ut me colaphizet. Propter
qd ter dñm rogaui ut discederet a me:
⁊ dixit michi. Sufficit tibi gratia mea.
Nam virtꝰ i infirmitate pficitur. Libẽ-
ter igitur gloriabor in infirmitatibus
meis: ut inhabitet in me virtus cristi.
Propter qd placeo michi in infirmita-
tibus meis: in ꝺrumelijs in necessitati-
bus in persecutionibꝫ:in angustijs p
cristo. Cũ eni infirmor tũr potẽs sum.
Factꝰ sum insipiẽs: uos me coegistis.
Ego eni a uobis debui cõmẽdari. Ni-
chil eni minꝰ feci ab hijs q̃ sunt supra
modũ apostoli. Tam et si nichil sum:
signa tamẽ apostolatꝰ mei facta sunt
super uos in omni patientia signis et
prodigijs et virtutibꝫ. Quid ẽ eni qd
minꝰ habuistis pre ceteris ecclesijs:ni-
si qꝫ ego ipse nõ grauaui uos? Donate
michi hanc iniuriã. Ecce tercio hoc
paratꝰ sum uenire ad uos:et non ero
grauis uobis. Nõ eni quero que ũra
sunt:sed uos. Nec eni debẽt filij parẽ-
tibus thesaurizare:sed parentes filijs.
Ego aũt libentissime impendã ⁊ super-
impendar ipse pro animabꝫ ũris: li-
cet plus uos diligens minus diligar.
Sed esto. Ego uos nõ grauaui: sed
cũ essem astutꝰ dolo uos cepi. Numquid
per aliquẽ eoꝝ quos misi ad uos circũ-
uenĩ uos? Rogaui titũ:et misi cum
illo fratrẽ. Numquid titus uos circũue-
nit? Nõne eodẽ spiritu ãbulauim⁹?
Nõne eisdẽ uestigijs? Olim putatis
qꝫ excusamus nos apud uos? Coram
deo in cristo loquimur. Omnia enim
karissimi propter edificationẽ uestrã.
Timeo eni ne forte cũ uenero·non qua-
les uolo inueniã uos:⁊ ego inueniar
a uobis qualẽ nõ uultis:ne forte con-
tentiones emulationes animositates

dissensiones detractiones susurrationes inflationes seditiones sint inter vos. Ne iterū cū venero humiliet me deus apud vos: & lugeā multos ex his qui ante peccauerūt et nō egerūt penitentiā sup immūdicia et fornicatione et impudicicia quā gesserunt. xij.

Ecce tercio hoc venio ad vos. In ore duoꝝ uel trium testiū stabit omne verbū. Predixi etiā et predico ut presens vobis & nūc absens his qui ante peccauerūt & ceteris oīnibus: quōm si venero iteꝝ nō parcā. An experimētū queritis ei⁹ qui in me loquit̄ christus? Qui in vobis non infirmatur sed potens est in vobis. Nam & si crucifixus est ex infirmitate: sed viuit ex virtute dei. Nam et nos infirmi sumus in illo: sed viuimus cum eo ex virtute dei in vobis. Vosmetipsos temptate: si estis in fide ipsi vos probate. An nō cognoscitis vosmetipos: quia christus ihesus in vobis est? Nisi forte reprobi estis. Spero autem quod cognoscetis: quia nos non sumus reprobi. Oramus autem deum ut nichil mali faciatis non ut nos probati appareamus sed ut vos quod bonum est faciatis. Nos aūt ut reprobi simus. Non enī possum⁹ aliquid aduersus veritatem: sed pro veritate. Gaudem⁹ enī quoniā nos infirmi sum⁹: vos aūt potentes estis. Hoc et oram⁹: vestrā cōsummationem. Ideo hec absens scribo: ut nō presens durius agā scōm potestatē quā dōs dedit michi in edificationē et nō in destructionē. De cetero fratres gaudete: perfecti estote: exhortamini: idipm sapite. Pacē habete: et deus pacis et dilectionis erit vobiscū. Salutate invicem in osculo sancto. Salutāt vos oīnes sancti. Gratia dōi nostri ihesu cristi: et caritas dei: & cōmunicatio sancti spiritus sit cū oīnibus vobis amē. Expl' epla ad corinthios Incipit prologus in epistolā ad galathas.

Galathe sunt greci. His verbū veritatis primū ab apostolo acceperūt: sed post discessū ei⁹ tēptati sūt a falsis aplis: ut in legē & circūcisionē ne verterent. Hos aplus reuocat ad fidē veritatis: scribēs eis ab epheso. Expl' prologus Incipit epistola ad galathas.

Paulus apostolus nō ab hominibus neq; per hominē sed per ihesum christū et deū patrē qui suscitauit eū a mortuis: et qui mecū sunt omnes fratres: ecclesijs galathie. Gratia vobis & pax a deo patre nro et dño ihesu christo: qui dedit semetipm pro peccatis nris ut eriperet nos de presenti seculo neqꝝ scōm voluntatē dei et pris nri: cui est gloria in secula seculoꝝ amen. Miror quōd sic tā cito transferemini ab eo qui vos vocauit in gratiā christi in aliud euangeliū qđ nō est aliud: nisi sint aliqui qui vos conturbāt: et volūt auertere euangeliū christi. Sed licet nos aut angelus de celo euangelizet vobis preterq̄ quod euāgelizauim⁹ vobis: anathema sit. Sicut predixim⁹ & nūc iterū dico: si quis vobis euangelizauerit preter id quod accepistis: anathema sit. Modo enī hominibus suadeo an deo? An quero hominibus placere? Si adhuc hominibus placerē: christi seru⁹ nō essem. Notū enī vobis facio fratres euangeliū qđ euāgelizatū est a me: quia nō est scōm hominē. Neq; enī ego ab homine accepi illud neq; didici: sed per reuelationem

ihesu cristi. Audistis enī cōuersationē meā aliquādo in iudaismo. quoniā supra modū prosequebar ecclesiā dei. et expugnabā illā: et proficiebā in iudaismo supra multos coetaneos meos in genere meo: abundantiōr emulator existens paternaꝝ meaꝝ traditionum. Cū autē placuit ei qui me segregauit de utero mris mee et vocauit per gratiā suā ut reuelaret filiū suū in me ut euangelizarē illū in gentibꝫ: cōtinuo non acquieui carnī et sanguini. Neqꝫ veni iherosolimā ad antecessores meos apostolos: sed abiī i arabiā: et iterū reuersus sū damascū. Deinde post annos tres veni iherosolimā videre petrū: et mansi apud eū diebꝫ quindeci. Aliū aūt apostoꝝ vidi neminē: nisi iacobū fratrem dnī. Que aūt scribo vobis: ecce corā deo quia nō mentior. Deinde veni in partes syrie et silicie. Eram aūt ignotꝰ facie · ecclesijs iudee: q̄ erāt in cristo. Tātū aūt auditū habebant: quoniā qui persequebatur nos aliquādo nūc euāgelizat fidē quā aliquādo expugnabat: et i me clarificabāt deū.

Deinde post ānos quatuor- ij. decim iterū ascendi iherosolimā cū barnaba: assumpto et tito. Ascendi aūt secōm reuelationē: et cōtuli cum illis euāgeliū qđ predico in gentibus. Seorsum aūt hijs qui videbant̄ aliquid esse: ne forte in vacuū currerē aut cucurrissem. Sed neqꝫ titus qui mecū erat · cū esset gētilis cōpulsus est circūcidi: sed ꝓpter subintroductos falsos fratres qui subintroierūt explorare libertatē nr̄am quā habem⁹ i cristo ihesu: ut nos in seruitutē redigerēt. Quibꝫ neq; ad horā cessim⁹ subiectioni: ut veritas euāgelij permaneat apud vos. Ab hijs aūt qui videbātur esse aliqđ: q̄les aliquādo fuerīt nichil mea interest. Deus enī personā hominis non accipit. Michi enī qui videbant̄ esse aliqđ nichil cōtulerūt. Sed econtra cū vidissent qđ creditū est michi euāgeliū ꝓpucij sicut et petro circūcisionis: qui enī operatꝰ est petro in apostolatū circūcisionis · operatꝰ est et michi inter gentes: et cū cognouissent gratiā que data est michi · iacobus z cephas z iohannes qui videbant̄ columne esse dextras dederūt michi z barnabe societatis: ut nos in gentes ipi aūt in circūcisionē: tātū ut pauperū memores essem⁹. Quod etiam sollicit⁹ fui hoc ipm facere. Cum aūt venisset petrꝰ anthiochiam i faciem ei restiti: quia reprehensibilis erat. Prius enī quā venirent quidā ab iacobo cū gentibꝫ edebat. Cū autē venissent · subtrahebat z segregabat se: timēs eos qui ex circūcisione erāt. Et simulationi ei⁹ cōsenserūt ceteri iudei: ita ut et barnabas duceret̄ ab eis i illā simulationē. Sed cū vidissem qđ nō recte ambularent ad veritatem euangelij: dixi cephe corā oīb⁹. Si tu cū iudeus sis gentiliter vivis et nō iudaice: quomō gētes cogis iudaizare? Nos natura iudei et nō ex gentibꝫ peccatores: scientes aūt qđ nō iustificatur homo ex operibus legis · nisi per fidē ihesu cristi: et nos in cristo ihesu credim⁹ · ut iustificemur ex fide cristi z nō ex operibꝫ legis. Propter qđ ex operibus legis nō iustificabit̄ oīs caro. Qđ si querentes iustificari in cristo inuenti sumus et ipsi peccatores: nūquid cristus peccati minister est? Absit. Si enim que destruxi iterū hec reedifico: preuaricatorem me cōstituo. Ego enī per legem legi mortuus sum ut deo viuā: cristo confixus sū cruci. Vivo autem iam nō ego: viuit

267

vero in me cristus. Nō aūt nūc vivo ī carne·in fide vivo filij dei: qui dilexit me et tradidit semetipm pro me. Nō abicio gratiā dei. Si enī per legē iustitia: ergo gratis cristꝰ mortuꝰ ē. iij

O insensati galathe: quis vos fascinauit non obedire veritati? Ante quorū oculos ihesus cristꝰ prescriptꝰ est: ī vobis crucifixꝰ. Hoc solū a vobis volo discere. Ex operibz legis spiritū accepistis: an ex auditu fidei? Sic stulti estis: ut cū spiritu ceperitis: nūc carne cōsummamini. Tāta passi estis sine causa: si tamen sine causa. Qui ergo tribuit vobis spiritū et operatꝫ virtutes in vobis: ex operibz legis. an ex auditu fidei? Sicut scriptum est: abrahā credidit deo et reputatū ē illi ad iusticiā. Cognoscite ergo: qā q ex fide sunt: hij sūt filij abrahe. Prouidēs aūt scriptura quia ex fide iustificat gētes deus: pnunciauit abrahe quia benedicent ī te oēs gentes. Igit̄ qui ex fide sunt: benedicētur cū fideli abraham. Quicūq; enī ex operibz legis sūt: sub maledicto sunt. Scriptū est enim. Maledictꝰ oīs qui nō permānserit ī oībz que scripta sunt in libro legis: ut faciat ea. Quoniā aūt ī lege nemo iustificatur apud deū· manifestū ē: qā iustꝰ ex fide vivit. Lex aūt nō est ex fide: sed qui fecerit ea vivet in illis. Cristus nos redemit de maledicto legis factꝰ pro nobis maledictū: quia scriptū est maledictꝰ oīs qui pendet in ligno: ut in gentibz benedictio abrahe fieret in cristo ihesu· ut pollicitationē spiritꝰ accipiamꝰ per fidē. Fratres scdm hominē dico: tamē hominis cōfirmatū testamentū nemo spernit aut superordinat. Abrahe dicte sunt pmissiones: et semini eiꝰ. Nō dicit et seminibz q̄si in multis sed quasi in uno: et semini tuo qui est cristus. Hoc aūt dico testamentū cōfirmatū a deo: que post quadringentos et triginta ānos facta est lex: nō in irritū facit ad euacuandam promissioē. Nā si ex lege hereditas: iam nō ex pmissione. Abrahe aūt p repromissionē donauit deus. Quid igitur lex? Propter trāsgressionē posita ē: donec veniret semē cui pmiserat: ordinata per angelos in manu mediatoris. Mediator aūt unius nō est: deꝰ aūt unꝰ est. Lex ergo adūsus pmissa dei? Absit. Si enī data est lex que posset vivificare: vere ex lege esset iustitia. Sed conclusit scriptura oīa sub peccato: ut promissio ex fide ihesu cristi daretur credētibus. Priusq̄ aūt veniret fides sub lege custodiebamur: cōclusi in eā fidem que revelāda erat. Itaq; lex pedagogꝰ noster fuit in cristo: ut ex fide iustificemur. At ubi venit fides: iā nō sumꝰ sub pedagogo. Oēs enī filij dei estis: per fidē que ē in cristo ihu. Quicūq; enī ī cristo baptizati estis: cristū induistis. Nō est iudeus neq; greus: nō est seruꝰ neq; liber: nō ē masculus neq; femina. Omnes enim vos unum estis in cristo ihesu. Si autem vos cristi: ergo abrahe semen estis secundū promissionē heredes. iiij·

Dico aūt. Quāto tp̄e heres parvulus est nichil differt a seruo· cū sit dñs oīū: sed sub tutoribz et actoribz est usq; ad p̄finitū tēpus a patre. Ita et nos cū essemus parvuli: sub elemētis mūdi huiꝰ eramꝰ seruientes. At ubi venit plenitudo tēporis misit deus filiū suū factū ex muliere factū sub lege: ut eos qui sub lege erāt redimeret: ut adoptionē filiorū reciperemꝰ. Quoniā aūt estis filij dei: misit deus spiritū filij sui

in corda vestra clamantē abba pater. Itaq; iam non est seruus·sed filiꝰ. Nō si filiꝰ: et heres p deū. Sed tunc quidē ignorantes deum: his qui natura non sunt dīs seruiebatis. Nūc autem cū cognouerītis deū ymmo cogniti fuīs a deo: quomō cōuertimini iterū ad infirma et egena elementa quibus denuo seruire vultis? Dies obseruatis et menses et tempora et annos. Timeo vos: ne forte sine causa laboraueri in vobis. Estote sicut ego: quia et ego sicut vos. Fratres obsecro vos: nichil me lesistis. Scitis aūt quia p infirmitatē carnis euangelizaui vobis iam pridē: et tēptationē vestrā i carne mea nō spreuistis neq; respuistis: sed sicut angelū dei excepistis me·sicut christum ihesum. Vbi ē ergo beatitudo vestra? Testimoniū enī phibeo vobis: quia si fieri posset oculos vestros eruissetis: et dedissetis michi. Ergo inimicꝰ vobis factus sum verū dicens vobis? Emulant vos non bene: sed excludere vos volūt: ut illos emulemini. Bonū aūt emulamini in bono semp: et non tantum cū psens sum apud vos. Filioli mei quos iterū parturio: donec formetur christus in vobis. Vellē aūt esse apud vos modo et mutare vocem meā: quoniā cōfundor in vobis. Dicite michi: qui sub lege vultis esse. Legē non legistis? Scriptū est enī quoniā abraham duos filios habuit: unū de ancilla: et unū de libera. Sed is q̄ de ācilla secūdū carnē natus est: qui aūt de libera p repromissionē. Que sunt per allegoriā dicta. Hec enī sūt duo testamenta. Vnū quidē in monte syna in seruitutem generās: q̄ est agar. Syna enim mōs est i arabia qui cōiunctus est ei·que nūc est iherusalē: et seruit cū filiis suis. Illa aūt que sursū ē ihrlm libera est: q̄ est mater nostra. Scriptū est enī. Letare sterilis que nō paris: erūpe et clama que nō parturis: q̄a multi filij deserte magis·q̄ eius que habet virum. Nos autē fratres secōm ysaac promissionis filij sumꝰ. Sed quomō tunc is q̄ secūdū carnē natꝰ fuerat psequebat eū qui secūdū spiritū: ita et nūc. Sed quid dicit scriptura? Eice ancillā et filiū eius. Non enī heres erit filius ancille: cum filio libere. Itaq; fratres non sumꝰ ancille filij sed libere: qua libertate christus nos liberauit.

State: et nolite iterū iugo seruitutis cōtineri. Ecce ego paulus dico vobis: quoniā si circūcidamini christꝰ vobis nichil pderit. Testificor aūt rursus oīi hoīni circūcidēti se: q̄m debitor ē vniūse legis faciēde. Euacuati estis a christo. Qui in lege iustificamini: a gratia excidistis. Nos enī spiritu ex fide spem iusticie expectamus. Nā i christo ihesu neq; circūcisio aliq̄d valet neq; p̄putiū: sed fides que p caritatē operatur. Currebatis bene. Quis vos impediuit veritati nō obedire? Hemini cōsentiatis. Persuasio hec nō est ex eo q̄ vocauit vos. Modicū fermentū totā massam corrūpit. Ego cōfido i vobis i dño q̄ nichil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos: portabit iudiciū quicūq; est ille. Ego aūt fratres si circūcisionē adhuc p̄dico: quid adhuc psecutionē patior? Ergo euacuatū ē scādalum crucis. Vtinā et abscidātur q̄ vos cōturbāt. Vos enim in libertatē vocati estis fratres: tantū ne libertatē in occasionē detis carnis: sed p caritatem spiritꝰ seruite inuicem. Oīis enī lex in uno sermone impletur: diliges proximū tuū sicut teipm. Nō si inuicē

morderis et comeditis: videte ne ab
inuicē cōsumamini. Dico aūt ī cristo.
Spiritu ambulate: ⁊ desideria carnis
non pficietis. Caro enim concupiscit
aduersus spīritū: spīritus aūt adūsus
carnē. Hec enim sibi inuicem aduersā-
tur: ut non quecūqz uultis illa facia-
tis. Nō si spiritu ducemini: non estis
sub lege. Manifesta sunt autē opera
carnis: que sunt fornicatio·immūdi-
cia·impudicicia·luxuria·ydolox seruī-
tus·uenefícia·inimicicie·cōtēciones·e-
mulationes·ire·rixe·dissensiones·se-
cte·inuidie·homicidia·ebrietates·
comessationes·⁊ hijs similia: q̄ pdico
uobis sicut pdixi: quoniā qui talia
agunt regnū dei nō consequent. Fru-
ctus aūt spiritus est caritas·gaudiū·
pax·patientia·benignitas·bonitas·
longanimitas·māsuetudo·fides·mo-
destia·continētia·castitas. Aduersus
huiusmodi non est lex. Qui autem
sunt cristi: carnem suā crucifixerunt
cum uicijs et concupiscentijs. vj.

Si uiuim⁹ spiritu: spiritu ⁊ ambu-
lem⁹. Non efficiam⁹ inanis glo-
rie cupidi: inuicem puocātes: inuicem
inuidentes. Fratres: ⁊ si p̄occupat⁹ fu-
erit homo ī aliquo delicto·uos q̄ spīri
tuales estis huiusmodi instruite ī spi-
ritu lenitatis: considerās teip̄m ne ⁊ tu
tempteris. Alter alteri⁹ onera portate:
⁊ sic adimplebitis legē cristi. Nā si q̄s
extimat se aliquid esse cū nichil sit:
ipe se seducit. Opus autem suū pbet
unusquisqz: ⁊ sic in semetipo tātū glo
riā habebit: ⁊ nō ī altero. Unusquisqz
enim onus suū portabit. Cōmunicet
aūt his qui cathezizat verbo: ei qui
se cathezizat in omnibz bonis. Noli-
te errare. Deus nō irridetur. Que enim
seminauerit homo: hec et metet. Qui

qui seminat in carne sua·de carne et
metet ⁊ corruptionē: qui aūt seminat
in spīritu: de spiritu metet uitā eternā.
Bonū aute facientes nō deficiamus:
tempore enim suo metem⁹ nō deficien-
tes. Ergo dum tempus habem⁹ ope-
remur bonū ad oēs: maxime aute
ad domesticos fidei. Videte qualibz
litteris scripsi uobis mea manu. Qui-
cunqz enim uolūt placere in carne hij
cogunt uos circūcidi: tantū ut cruce
cristi p̄secutionē nō patiant. Neqz enī
qui circūcidūtur legem custodiūt: sed
uolūt uos circūcidi ut in carne uestra
gloriātur. Michi aūt absit gloriari
nisi in cruce dñi nostri ihesu cristi: per
quē michi mūdus crucifixus est: ⁊ ego
mūdo. In cristo enim ihesu neqz circū-
cisio aliquid ualet neqz p̄putiū: sed no-
ua creatura. Et quicunqz hāc regulā
secuti fuerint: pax sup illos ⁊ misericor-
dia ⁊ sup israhel dei. De cetero nemo
michi molestus sit. Ego enī stigmata
dñi ihesu ī corpore meo porto. Gratia
dñi nri ihesu cristi cum spiritu uro fres
amen. Expl' epla ad galathas Incip
argumētū ī epl'am ad ephesios·

Ephesij sunt asyani. Hij
accepto uerbo ueritatis p-
ticerūt ī fide. Hos collau-
dat apls scribēs eis a ro-
ma de carcere p tichicū dyaconē. Expl'
argumētū Incip epla ad ephesios

Paulus apls cristi
ihesu p uolūtatē dei
omnibz sanctis qui
sūt epheси: et fidelibz
in cristo ihesu. Gra-
tia uobis et pax a
deo patre nostro: et dño ihesu cristo.
Benedict⁹ deus et pater dñi nostri ihesu
cristi q̄ benedixit nos ī oñi benedictione

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſpirituali in celeſtibꝫ in criſto: ſicut elegit nos in ipo ante mūdi ɔſtitutōnē: ut eſſem⁹ ſācti ⁊ immaculati ī cōſpectu ei⁹ in caritate. Qui ꝓdeſtinauit nos in adoptionē filioꝝ p ihelū criſtū in ipm ſcm̄ ꝓpoſitū uolūtatis ſue in laudē glorie gr̄ie ſue: ī q̄ gratificauit nos in dilecto filio ſuo: ī quo habem⁹ redēptionē p ſanguinē eius remiſſionē peccatoꝝ ſcm̄ diuitias gratie ei⁹ q̄ ſuperabūdauit in nobis in oī̄ ſapiētia ⁊ prudentia: ut notū faceret nobis ſacramētum uolūtatis ſue ſcm̄ beneplacitū ei⁹ qđ ꝓpoſuit in eo in diſpenſatone plenitudinis tēporū inſtaurare oī̄a ī criſto q̄ ī celis ⁊ q̄ ī terra ſūt ī xp̄o. In quo etiā nos ſorte uocati ſum⁹: p̄deſtinati ſcm̄ ꝓpoſitū ei⁹ q̄ operat̄ oī̄a ſcm̄ cōſiliū uolūtatis ſue: ut ſim⁹ ī laudē glorie ei⁹ nos qui ātē ſperauim⁹ ī criſto. In quo ⁊ uos cū audiſſetis uerbū ueritatis euāgeliū ſaluris ur̄e: in quo et credētes ſignati eſtis ſpiritu ꝓmiſſionis ſancto: q̄ ē pign⁹ hereditatis nr̄e in redēptionē acquiſitionis in laudē glorie ipius. Propterea et ego audiens fidē ueſtrā q̄ eſt in criſto ihelu ⁊ dilectionē in oēs ſanctos: nō ceſſo gratias agēs p uobis memoriā ur̄i faciens in oratonibꝫ meis: ut de⁹ dn̄i nr̄i ihelu criſti pater glorie det uobis ſpiritū ſapiētie et reuelationis in agnitonem ei⁹ illuminatos oculos cordis ueſtri: ut ſciatis q̄ ſit ſpes uocatonis ei⁹ et q̄ diuitie glorie hereditatis ei⁹ ī ſanctis: ⁊ q̄ ſit ſupeminēs magnitudo uirtutis ei⁹ in nos qui credim⁹ ſcm̄ operationē potētie uirtutis quā operat⁹ eſt ī criſto: ſuſcitans illū a mortuis. et cōſtituēs ad dexterā ſuā in celeſtibus ſupra omnē principatū ⁊ poteſtatē et uirtutē ⁊ dn̄ationē. ⁊ oī̄e nomen qđ nominat̄ nō ſolū ī hoc ſeculo ſed etiā in futuro: ⁊ oī̄a ſubiecit ſub pedibꝫ ei⁹. Et ipm dedit caput ſupra omnē eccleſiā q̄ ē corp⁹ ipſi⁹: et plenitudo ei⁹: qui omnia in oī̄bꝫ adimpletur. ii.

Et uos cū eſſetis mortui delictis ⁊ peccatis ur̄is in quibꝫ aliquādo ābulaſtis ſcm̄ ſcm̄ mūdi hui⁹. ſcm̄ pr̄icipē poteſtatis aeris hui⁹. ſpir⁹ q̄ nūc operat̄ in filios diffidētie: ī quibꝫ et nos omnes aliquādo cōuerſati ſumus in deſideriſs carnis nr̄e facientes uolūtatē carnis ⁊ cogitationū: et eramus natura filij ire ſicut et ceteri. De⁹ aūt qui diues eſt in miſericordia ꝓpter nimiā caritatē ſuā qua dilexit nos: ⁊ cū eſſem⁹ mortui peccatis conuiuificauit nos criſto. cui⁹ gratia eſtis ſaluati: et cōreſuſcitauit et cōſedere fecit in celeſtibus in criſto ihesu: ut oſtenderet in ſeculis ſupuenientibꝫ abundantes diuitias gratie ſue in bonitate ſup nos in criſto ihesu. Gratia enī eſtis ſaluati p fidē: ⁊ hoc ex uobis. Dei enī donū eſt: nō ex operibus: ut ne quis glorietur. Ipſi⁹ enim ſum⁹ factura: creati ī criſto ihesu in operibꝫ bonis: que ꝓparauit de⁹ ut in illis ambulem⁹. Propter qđ memores eſtote q̄ aliquādo uos eratis gētes ī carne q̄ dicebamini ꝓpucū ab ea q̄ dicit̄ circūciſio in carne manufacta: q̄ eratis illo in tpe ſine criſto alienati a conuerſatone iſrahel: et hoſpites teſtamētorū ꝓmiſſionis ſpem nō habentes. ⁊ ſine deo ī hoc mūdo. Nunc autē in criſto ihesu uos q̄ aliquādo eratis lōge facti eſtis ꝓpe: in ſanguine criſti. Ipe enī eſt pax nr̄a q̄ fecit utraꝝ unū: ⁊ mediū parietē macerie ſoluēs inimicicias in carne ſua: legem māda-toꝝ decretis euacuās ut duos condat in ſemetipm in unū nouū hominem

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

faciēs pacē: ut reconciliet ābos in uno
corpore deo p crucē interficiēs inimici-
cias in semetipo: et veniēs euāgelizauit
pacē vobis q̄ lōge fuistis. et pacē his
qui ꝓpe: q̄m p ipm habem⁹ accessum
ābo in uno spiritu ad patrē. Ergo iā
nō estis hospites et aduene sed estis ci-
ues sanctoꝝ et domestici dei: superedifica-
ti sup fundamentū apl'oꝝ et ꝓphetarū
ipo summo āgulari lapide xpo ihesu: in q̄
oīs edificatio cōstructa crescit in tēplū
sanctū in dño. In quo et vos coedificami-
ni in habitaculū dei: in spiritu sancto. iij.

Qui⁹ rei gratia ego paulus vin-
ctus xpi ihesu p vobis gentibz:
si tamē audistis dispensatiōnē gratie
dei q̄ data est michi in vobis: q̄m secū-
dum reuelatiōnē notū michi factū ē sa-
cramētū sicut supra scripsi in breui ꝑ
quod potestis legētes intelligere prudentiā
meā in misterio xpi: q̄d aliis generatio-
nibz nō est agnitū filiis hominū. sicu-
ti nūc reuelatū est sanctis apl'is eius et
prophetis in spiritu: esse gētes cohere-
des et concorporales et ꝑticipes promissio-
nis in xpo ihesu p euāgeliū cui⁹ fact⁹ sū
ego minister scōm donū gratie dei q̄
data est michi scōm operatiōnē virtu-
tis ei⁹. Michi enī omniū sanctorū mi-
nimo data est gratia hec: in gentibz eu-
āgelizare inuestigabiles diuitias xpi:
et illuminare oīes q̄ sit dispēsatio sa-
cramēti absconditi a seculis in deo qui o-
mnia creauit: ut innotescat principibz
et potestatibz in celestibz p ecclesiā mul-
tiformis sapiētia dei. scōm ꝓpositionē
seculoꝝ quā fecit in xpo ihesu dño nro:
in quo habem⁹ fiduciā et accessum in
cōfidētia p fidē ei⁹. Propter q̄d peto
ne deficiatis in tribulatiōnibz meis p
vobis: q̄ est gloria vra. Hui⁹ rei gr̄ia
flecto genua mea ad patrē dñi nostri
ihesu xpi ex quo omnis paternitas in
celis et in terra nominat̄: ut det vobis
secūdū diuitias glorie sue virtutē. cor-
roborari p spiritū eius in interiori hoīe
xpm habitare p fidē in cordibz vestris:
in caritate radicati et fundati: ut possi-
tis cōprehēdere cū oīibz sanctis q̄ sit lati-
tudo et lōgitudo et sublimitas et pfūdū.
Scire etiā supeminētē sciētie caritatē
xpi: ut impleamini in omnē plenitudi-
nem dei. Ei aūt q̄ potēs ē oīa facere
superabundāter quā petim⁹ aut intelli-
gim⁹ scōm virtutē q̄ operat̄ in nobis:
ipi gloria in ecclesia et in xpo ihesu in oēs
generatiōnes seculi seculoꝝ amē. iiij.

Obsecro itaq; vos ego vinctus in
dño: ut digne ābuletis vocatio-
ne qua vocati estis cū omni humilita-
te et māsuetudine cū patiētia: supor-
tantes inuicē in caritate: solliciti seruare
unitatē spiritꝰ in vinculo pacis. Unū
corpꝰ. unꝰ spiritꝰ: sicut et vocati estis
in una spe vocatiōnis vre. Unꝰ dñs:
una fides: unū baptisma. Unus deꝰ
et pater omniū: q̄ sup oīes et p oīa:
et in oīibz nobis. Unicuiq; aūt nrm
data est gratia scōm mensurā donatio-
nis xpi. Propter q̄d dicit. Ascendēs in
altū captiuā duxit captiuitatē: dedit
dona hominibus. Qd aūt ascendit:
quid ē nisi q̄a et descendit ꝓmū in inferi-
ores partes terre? Qui descendit: ipe
est et q̄ ascendit sup oīes celos: ut ad-
impleret oīa. Et ipe dedit quosdā
quidē apl'os. quosdā aūt ꝓphetas. a-
lios vero euāgelistas alios aūt pasto-
res et doctores ad cōsummationē sanctoꝝ
in opus ministerij in edificatiōnē corpo-
ris xpi: donec occurram⁹ oīes in uni-
tatē fidei et agnitiōnis filij dei. in virū
pfectū in mensurā etatis plenitudinis
xpi: ut iā nō sim⁹ paruuli fluctuantes

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et circūferam̃ oñi vento doctrine ī nequicia hominū in astutia ad circūuēcionē erroris. Veritatē aūt facientes ī caritate crescam⁹ in illo p oñia q̄ est caput xp̄us: ex quo totū corp⁹ apactū et cōnexū p omnē iūcturā sūministracionis scd̄m operationē ī mensurā uni⁹cuiuslq; mēbri augmētū corporis facit: ī edificationē sui ī caritate. Hoc igitur dico z testificor ī dño: ut iā nō ambuletis sicut et gētes ābulāt ī uanitate sensus sui tenebris obscuratū habētes intellectū: alienati a uita dei p ignorātiā q̄ est in illis ꝓpter cecitatē cordis ipoz: q̄ desperātes semetipos tradiderunt impudicicie · ī operatiōnē immūdicie oñis · ī auariciā. Vos aūt non ita didicistis xp̄m: si tamē illū audistis z ī ipo edocti estis sicut ē veritas in ihesu: deponere vos scd̄m pristinā cōuersatiōnē veterē hominē q̄ corrūpitur scd̄m desideria erroris. Renouamini aūt spiritu mētis vre: z induite nouū hominē q̄ scd̄m deū creatus est ī iusticia z sācticate veritatis. Propter qd̄ deponētes mēdaciū loquimini veritatē unusquisq; cū p̄imo suo: q̄m sum⁹ inuicē mēbra. Iracimini: z nolite peccare. Sol nō occidat sup iracūdiā vestram. Nolite locū dare dyabolo. Qui furabat furet: magis aūt laboret operādo manibz suis q̄ bonū est: ut habeat unde tribuat necessitatē patienti. Oñis sermo malus ex ore vestro nō p̄cedat: sed si quis bon⁹ ad edificationē fidei: ut det gratiā audiētibz. Et nolite contristare spiritū sanctū dei: ī quo signati estis ī die redēptionis. Oñis amaritudo et ira et indignatio et clamor z blasphemia tollat̄ a vobis: cū oñi malicia. Estote aūt inuicē benigni: misericordes donātes inuicem: sicut z de⁹ in xp̄o donauit vobis.

Estote ergo imitatores dei sicut filij carissimi: z ābulate ī dilectione sicut z xp̄us dilexit nos: z tradidit semetipm̄ p nobis oblatiōnē et hostiā deo ī odorē suauitatis. Fornicatio autem et oñis immūdicia aut auaricia nec nominetur in vobis · sicut decet sanctos: aut turpitudo aut stultiloquiū aut scurrilitas q̄ ad rem nō ptinet: sed magis gratiar actio. Hoc enī scitote intelligētes: q̄ omnis fornicator aut immūdus aut auarus q̄d est ydolor seruit⁹ nō habet hereditatē ī regno xp̄i z dei. Nemo vos seducat ī anibz verbis: ꝓpter hec enī venit ira dei ī filios diffidētie. Nolite ergo effici participes eor. Eratis enī aliquādo tenebre: nūc aūt lux ī dño: ut filij lucis ambulate. Fruct⁹ enī lucis ē ī oñi bonitate et iusticia z veritate. Probātes quid sit beneplacitū deo: z nolite cōmunicare operibz infructuosis tenebrar: magis autem redarguite. Que enī in occlto fiūt ab ipis: turpe est z dicere. Oñia aut̄ q̄ arguūtur a lumine manifestantur. Oñe enī q̄d manifestat̄ lumē ē. Propter qd̄ dicit. Surge q̄ dormis z exurge a mortuis: et illuminabit te xp̄us. Videte itaq; fres quomō caute ambuletis: nō q̄si insipiētes sed ut sapiētes: redimētes tēp⁹ q̄m dies mali sūt. Propterea nolite fieri imprudētes: sed intelligētes q̄ sit volūtas dei. Et nolite inebriari vino ī quo ē luxuria: sed implemini spiritu sācto loquētes vobismetipis ī psalmis ymnis z cāticis spiritalibz cātantes z psallētes in cordibz vestris dño: gratias agētes semp p oñibus in noie dñi nri ihesu xp̄i deo z patri. Subiecti inuicē: in timore xp̄i. Mulieres viris suis subdite sīt sicut dño:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

quoniã vir caput est mḷieris sicut cr̃is-
stus caput est ecclesie: ipe saluator cor-
poris ei9. Sed sicut ecclesia subiecta est
xpo: ita et mḷieres uris suis ī oñibz.
Viri diligite uxores uras sicut et cr̃i-
stus dilexit ecclesiã: z seipm tradidit p
ea ut illã sãctificaret mũdãs eã laua-
cro aque ī verbo vite: ut exhiberet ipse
sibi gloriosam ecclesiã nõ habẽtẽ ma-
culã aut rugã aut aliqd huiusmodi:
sed ut sit sãcta z īmaculata. Ita z viri
debẽt diligere uxores suas: ut corpora
sua. Qui suã uxorẽ diligit: seipm dili-
git. Nemo enī unq̃ carnẽ suã odio ha-
buit: sed nutrit z fouet eã sicut z xps ec-
clesiã: qã mẽbra sum9 corpis ei9 de car-
ne ei9 z de ossibz ei9. Propt hoc relinquet
hõmo patrẽ z matrẽ suã: z adherebit uxo-
ri sue: z erũt duo in carne una. Sacra-
mẽtũ hoc magnũ ẽ. Ego aũt dico: in
xpo z ī ecclesia. Verũtamẽ z vos singli
unusquisq̃ uxorẽ suã sicut seipm dili-
gat: uxor aũt timeat virũ suũ. Vij·

Filij obedite parẽtibz vris ī dño.
Hoc enī iustũ est. Honora patrẽ
tuũ z matrẽ tuã: qd est mãdatũ pmũ
in pmissione: ut bene sit tibi z sis lon-
geuus sup terrã. Et patres nolite ad
iracundiã puocare filios uros: sed e-
ducate illos ī disciplina et correptone
dñi. Serui obedite dñis carnalibz cũ
timore et tremore · in simplicitate cor-
dis vri sicut xpo: nõ ad oculũ seruien-
tes q̃si hominibz placeatis: sed ut serui
xpi facientes voluntatẽ dei: ex animo cũ
bona voluntate seruientes sicut dño z nõ
hominibz: scientes quũ unusquisq̃ qd-
cunq̃ fecerit bonũ hoc recipiet a dño
sive seruus sive liber. Et vos dñi eadẽ
facite illis remittẽtes mĩnas: scientes
q̃a z illoz et vester dñs est ī celis: z pso-
nam acceptõ nõ ẽ apud deũ. De cetero

fratres cofortamini ī dño: z in potẽtia
virtutis eius. Induite vos armaturã
dei ut possitis stare adũsus insidias
diaboli: qm̃ nõ est nobis colluctatio
adũsus carnẽ z sanguinẽ sed adũsus
pncipes z potestates: adũsus mundi
rectores tenebraz haz · ctra spiritalia
nequicie ī celestibz. Propterea accipite
armaturã dei ut possitis resistere ī die
malo: et ī oñibz pfecti stare. State er-
go succincti lũbos vros in veritate: et
induti loricã iusticie: z calciati pedes
in pparatonẽ euãgelij pacis. In oñi-
bus sumẽtes scutũ fidei ī quo possitis
oñia tela nequissimi ignea extinguere:
z galeã salutis assumite · z gladiũ spi-
ritus qd ẽ verbũ dei: p omnẽ oratonẽ
z obsecrationẽ orãtes oñi tpe ī spiritu
z ī ipo vigilãtes ī oñi instãtia et obse-
cratone p oñibus sanctis z p me: ut
detur michi sermo in aptione oris mei
cum fiducia notum facere misteriũ eu-
angelij p quo legatone fungor in ca-
thena: ita ut in ipo audeã put opor-
tet me loqui. Ut aũt et vos sciatis q̃
circa me sũt qd agã: oñia vobis no-
ta faciet tichic9 carissim9 frater et fide-
lis minister ī dño: quẽ misi ad vos ī
hoc ipm ut cognoscatis q̃ circa nos
sunt: z cosolet corda vra pax fratribus
et caritas cũ fide a deo pre nro: z dño
ihesu xpo. Gratia cũ oñibz q̃ diligũt
dñm nrm ihm xpm ī corruptone amẽ.

Explicat epla ad ephesios Incipit
argumẽtũ ī eplam ad philipẽses·

Philipenses sunt macedo-
nes. Hij accepto verbo ve-
ritatis plciterunt in fide:
nec receperũt falsos apos.
Hos collaudat aplus: scribẽs eis a ro-
ma de carcere p epafroditũ. Expl' argu-
mẽtũ Incip epla ad philipẽses·

Aulus ⁊ thimotheus ſeruꝰ ihesu cristi: oīb̄us ſanctis in xp̄o ihesu qui ſunt philippis cū epiſcopis et dyaconibꝫ. Gracia vobis ⁊ pax a deo patre noſtro: et dño ihesu xp̄o. Gratias ago deo meo in omni memoria veſtri ſemp in cūctis oracōnibus meis p oīb̄us vobis cū gaudio deprecacionē faciens ſup cōmunicacionē veſtrā in euāgelio xp̄i a p̄mo die uſq; nūc: confidēs hoc ipm quia qui cepit in vobis opus bonū perficiet uſq; in diē xp̄i ihesu. Sicut eſt michi iuſtū hoc ſentire p oīb̄us vobis: eo q; habeā vos in corde ⁊ in vinculis meis ⁊ in defenſione ⁊ confirmacōne euangelij: ſocios gaudij mei oēs vos eſſe. Teſtis enim michi eſt deus quomō cupiā omnes vos in viſceribus ihesu xp̄i. Et hoc oro: ut caritas veſtra magis ac magis abundet in omni ſcientia et in oī ſenſu: ut p̄betis potiora ut ſitis ſinceres et ſine offenſa in diem xp̄i: repleti fructu iuſticie p ihesum xp̄m in laudem ⁊ gloriā dei. Scire aūt volo vos fratres: quia que circa me ſūt magis ad p̄fectū venerūt euāgelij: ita ut vincla mea manifeſta fierēt in xp̄o· i oī p̄torio ⁊ in ceteris oīb̄ꝫ: ut plures e fratribus in dño· cōfidētes i vinculis meis· abundāciꝰ auderent ſine timore verbū dei loqui. Quidā quidē et p̄pter inuidiā ⁊ cōtencionem: quidā aūt et p̄pter bonā voluntatem xp̄m p̄dicant. Quidā ex caritate: ſcientes quoniā in defenſione euangelij poſitꝰ ſū. Quidā aūt ex cōtencione xp̄m annūciant nō ſincere: exiſtimātes preſſuram ſe ſuſcitare vinculis meis. Quid enī? Dū oīmodo ſiue p occaſionē ſiue per veritatē xp̄us annūcietur: ⁊ in hoc gaudeo: ſed ⁊ gaudebo. Scio enī quia hoc michi p̄ueniet ad ſalutem· per veſtram orationē ⁊ ſūminiſtracionē ſpiritꝰ ihesu xp̄i· ſcdm expectationē ⁊ ſpē meā quia in nullo cōfundar: ſed in omni fiducia ſicut ſemp et nūc magnificabit xp̄us in corpore meo: ſiue per vitā ſiue p mortē. Michi enim viuere xp̄us eſt: ⁊ mori lucrū. Qđ ſi viuere in carne· hic michi fructus operis eſt: et quid eligam ignoro: coartor autem: e duobus deſideriū habēs. Diſſolui et eſſe cū xp̄o mlto magis meliꝰ: p̄manere aūt in carne· neceſſariū p̄pter vos. Et hoc cōfidens ſcio qđ manebo et p̄maneb̄o oīb̄us vobis ad p̄fectū veſtrum ⁊ gaudiū fidei: ut gratulacō veſtra abundet in xp̄o ihesu i me: p meū aduentū iterū ad vos. Tātū digne euangelio xp̄i conuerſamini: ut ſiue cū veniens et videns vos· ſiue abſens audiā de vobis: quia ſtatis in uno ſpiritu· unanimes· collaborātes fidei euāgelij: et in nullo terreamini ab aduerſariis q̄ eſt illis cauſa p̄ditionis: vobis aūt ſalutis. Et hoc a deo. Quia vobis donatum eſt p xp̄o· nō ſolū ut in eū credatis ſed ut etiam pro illo patiamini: idem certamen habentes quale et vidiſtis in me: et nunc audiſtis de me. ij·

Si qua ergo cōſolacō i cristo· ſi qđ ſolatiū caritatis· ſi qua ſocietas ſpiritus· ſi qua viſcera miſeracionis: implete gaudiū meū· ut idem ſapiatis· eandem caritatem habentes: unanimes· idipm ſentientes. Nichil p contencionē neq; p inanē gloriā: ſed in humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes: non que ſua ſunt ſinguli cōſiderantes· ſed ea que aliorū. Hoc enī ſentite in vobis: quod ⁊ in cristo ihesu.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Qui cū in forma dei esset non rapinā arbitratꝰ ē esse se equalē deo:sed semetipm exinaniuit formā serui accipiens in similitudinē hominū factus:et habitu inuentꝰ ut homo humiliauit semetipm factꝰ obediēs usq; ad mortē: mortem aūt crucis. Propter qđ et deꝰ exaltauit illū·z donauit illi nomē qđ est sup oīe nomē:ut in noīe ihesu omne genu flectat̄ celestiū terrestriū et infernoꝝ:z oīis lingua confiteat̄ quia dūs ihesus xp̄s in gloria est dei p̄ris. Itaq; carissimi mei sicut semp obedistis: nō in p̄sentia mei tantū sed multomagis nūc in absentia mea:cū metu et tremore vestrā salutem operamini. Deus est enī q̄ operat̄ in vobis et velle z p̄ficere p bona volūtate. Oīa aūt facite sine murmuratiōnibz et hesitatiōnibz:ut sitis sine querela z simplices filij dei sine reprehensione in medio nationis praue et peuerse: inter qs lucetis sicut luminaria in mūdo verbū vite attinētes ad gloriā meā i die xp̄i: q̄a nō in uacuū cucurri neq; in uacuū laboraui: sed z si īmolor supra sacrificiū z obsequiū fidei vre:gaudeo z cōgratulor oīibus vobis. Idipm aūt et vos gaudete:z congratulamini mihi. Spero aūt in dño ihesu thimotheū me cito mittere ad vos:ut z ego bono animo sim cognitis q̄ circa nos sunt. Neminē enī habeo tam unanimē:qui sincera affectione p vobis sollicitꝰ sit. Oīes enī q̄ sua sunt querūt:nō q̄ sūt ihesu christi. Experimētū aūt eiꝰ cognoscite:q̄a sicut patri filiꝰ mecū seruiuit in euangelio. Hūc igit̄ spero me mittere ad vos: mox ut uidero q̄ circa me sūt. Cōfido aūt i dño:q̄ et ipe veniā ad vos cito. Necessarium aūt existimaui epafroditū fratrem z cooperatorem et cōmilitonē meū·vrm aūt apm·et ministrum necessitatis mee · mittere ad vos: quoniāquidē omnes vos desiderabat:z merꝰ erat ppterea q̄ audieratis illū infirmatū. Nā z infirmatus ē usq; ad mortem:sed deꝰ miserꝰ est eiꝰ. Nō solū aūt eiꝰ:verum etiā et mei: ne tristiciā super tristiciā haberem. Festinantius ergo misi illū: ut uiso eo iterū gaudeatis:z ego sine tristicia sim. Excipite itaq; illū cū oīi gaudio i dño: et eiusmodi cū honore habete: q̄m propter opꝰ xp̄i usq; ad mortē accessit tradens aiam suā·ut impleret id qđ ex vobis deerat erga meū obsequiū.

Ceterꝰ fratres mei gaudete i domino. Eadē vobis scribere michi quidē nō pigrū:vobis aūt necessariū. Videte canes: videte malos operarios: videte concisionē. Nos enī sumꝰ circūcisio q̄ spiritu seruim deo: z gloriamur i xp̄o ihesu z nō in carne fiduciam habētes: quāq; et ego habeā cōfidentiā in carne. Si quis alius videt confidere in carne: ego magis·circūcisus octaua die ex genere israhel de tribu beniamin:hebreus ex hebreis secūdum legem phariseus: scdm emulatiōnē psequēs ecclesiā dei: scdm iustitiā que i lege ē conuersatꝰ sine querela. Sed q̄ michi fuerūt lucra:hec arbitratꝰ sum propter xp̄m detrimēta. Verūtamē existimo omnia detrimentū esse ppter eminentē sciētiā ihesu xp̄i dñi mei: ppter quē omnia detrimentū feci z arbitror ut stercora ut xp̄m lucrifaciā: ut et inueniar in illo nō habens meā iusticiam que ex lege est: sed illā que ex fide ē xp̄i·que ex deo est iusticia in fide ad cognoscendū illū · z virtutem resurrectionis eius·z societatem passionū illius· configuratꝰ morti eius:si quomodo

occurrā ad resurrectionē que ē ex mortuis: nō q̄ iam acceperim aut iā p̄fect9 sim. Sequor aūt: comp̄hendā i quo et comp̄hensus sum a x̄p̄o ihesu. Fratres: ego me non arbitror ap̄rehēdisse. Vnū aūt: que quidē retro sunt obliuiscens ad ea vero q̄ sunt p̄ora extendēs meip̄m: ad destinatū p̄sequor· ad brauiū supne vocatōnis dei in x̄p̄o ihesu. Quicunq; ergo p̄fecti sumus hoc sentiam9: et si quid aliud sapitis: et hoc vobis deus reuelauit. Verūtamen ad quod puenimus ut idem sapiamus: et in eadem p̄maneam9 regula. Imitatores mei estote fratres: et obseruate eos qui ita ambulāt sicut habetis formam nostrā. Multi enim ambulant q̄s sepe dicebā vobis: nūc aūt & flens dico inimicos crucis x̄p̄i: quorū finis interitus: quor̄ deus venter est: et gloria in confusione ipsor̄ qui terrena sapiunt. Nostra aūt conuersatō in celis est. Vnde etiam saluatorem exspectamus dominū nostrū ihesum cristum: qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue: secundum operationem qua etiā possit subicere sibi oīa. iiij.

Itaq; fratres mei carissimi et desideratissimi: gaudiū meū & corona mea: sic state i dño carissimi. Euchodiā rogo & sinthicen deprecor i idip̄m sapere i domino. Etia rogo & te germane cōpar: adiuua illas que mecū laborauerūt in euangelio cum clemēte et ceteris adiutoribus meis: quor̄ nomina sunt in libro vite. Gaudete in dño semp: iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit oīb̄us hom̄inib̄. Dominus enim p̄pe est. Nichil solliciti sitis: sed i omni oratione et obsecratōne cū gratiar̄ actione petitiones vre innotescāt apud deū. Et pax dei que exuperat oīmnē sensum: custodiat corda vestra et intelligentias vestras in x̄p̄o ihesu. De cetero fratres quecunq; sunt vera. quecunq; pudica· quecunq; iusta· quecunq; sancta· quecūq; amabilia· quecunq; bone fame: si qua virt9· si qua laus discipline· hec cogitate: q̄ & didicistis· et accepistis· et audistis· et vidistis in me. Hec agite: & deus pacis erit vobiscū. Gauisus sum aūt i domino vehementer quoniā tandē aliquādo reflоruistis p me sentire sicut et sentiebatis. Occupati aūt eratis. Non quasi propter penuriā dico. Ego enim didici i quibus sum sufficiens esse. Scio & humiliari: scio & abūdare. Vbiq; et in omnib̄ instructus sum: & satiari et esurire et abundari et penuriam pati. Omnia possum: in eo qui me confortat. Verūtamen bene fecistis: comunicantes tribulationi mee. Scitis aūt et vos philipenses q̄ in principio euangelij quādo p̄fect9 sum a macedonia· nulla michi ecclesia comunicauit in ratione dati & accepti· nisi vos soli: quia et thessalonicā semel & bis i vsum michi misistis. Non q̄a quero datū: sed requiro fructū abūdātē i ratōne vra. Habeo aūt omnia: & abundo. Repletus sum acceptis ab epafrodito: que misistis i odorem suauitatis hostiā acceptam placentem deo. Deus autem meus impleat omne desideriū vestrū secūdum diuitias suas in gloria in x̄p̄o ihesu. Deo aūt et patri nostro gloria: in secula seculorū amen. Salutate omnē sanctum in x̄p̄o ihesu. Salutant vos qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti: maxime autem qui de cesaris domo sunt. Gratia dominī nri ihesu x̄p̄i cū spiritu vro amē.

Expl' epla ad philipēses Incipit argumētū i epla ad colosenses

Colosenses·z hij sicut z laodicenses sunt asiani: et ipi puenti erant a pseudo aplis. Nec ad hos accessit ipe aplus: sed z hos p epla recorrigit. Audierāt enī verbū ab arcippo: qui et ministeriū in eos accepit. Ergo apostolus iam ligatus scribit eis ab epheso per tychicum dyaconem et onesimū acolitum. Explicit argumētū Incipit epla ad colosenses·1·

Paulus aplus ihesu xpi p volūtatem dei· et thimothe⁹ frater: hijs qui sūt colossis. sanctis et fidelibus fratribz in xpo ihesu. Gratia vobis et pax a deo patre nro. Gratias agimus deo z patri dni nri ihesu xpi semp p vobis orātes: audientes fidē vestram in xpo ihesu z dilectionē quā habetis in sanctos omnes propter spem que reposita est vobis i celis: quā audistis in verbo veritatis euangelij qđ venit ad vos sicut z in vniuerso mūdo ē: z fructificat z crescit sicut in vobis ex ea die qua audistis et cognouistis gratiā dei in veritate: sicut didicistis ab epafra carissimo cōseruo nro: q̄ ē fidelis p vobis minister xpi ihesu. Qui etiā manifestauit nobis dilectionē vestrā in spiritu. Ideo z nos ex qua die audiuim⁹ nō cessam⁹ pro vobis orantes: z postulantes ut impleamini agnitione volūtatis eius i omni sapientia z intellectu spirituali: ut ambuletis digne deo p omnia placentes: in omni opere bono fructificantes et crescentes in scientia dei: in omni virtute confortati secundum potentiā claritatis eius in omni patientia et longanimitate: cum gaudio gratias agētes deo patri: q̄ dignos nos fecit i partem sortis sanctoz in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarū: et trāstulit in regnū filij dilectionis sue: in quo habem⁹ redemptionē et remissionē peccatoz. Qui est ymago dei invisibilis· primogenit⁹ omnis creature: quoniā in ipo condita sunt vniuersa in celis z in terra visibilia z invisibilia. Sive throni sive dnationes sive principatus sive potestates: omnia p ipm et in ipo creata sunt. Et ipe est ante omnes: et omnia in ipo constant. Et ipe est caput corporis ecclesie qui est principiū primogenit⁹ ex mortuis: ut sit in omnibz ipe primatū tenens. Quia in ipo complacuit omnē plenitudinē inhabitare: z p eū reconciliari omnia in ipo: pacificans p sanguinē crucis eius sive que in terris sive que in celis sunt. Et vos cum essetis aliquādo alienati z inimici sensu· in operibz malis: nūc aūt recōciliauit in corpore carnis ei⁹ p mortē· exhibere vos sanctos z immaculatos z irreprehensibiles corā ipo: si tamē permanetis in fide fundati z stabiles et immobiles a spe euāgelij qđ audistis: qđ prdicatū ē i vniuersa creatura q̄ sub celo ē: cui⁹ fact⁹ sū ego paul⁹ minister: q̄ nūc gaudeo i passionibz p vobis: z adimpleo ea q̄ desunt passionū xpi i carne mea p corpore ei⁹ qđ ē ecclesia. Cui⁹ fact⁹ sum ego minister scdm dispensationē dei q̄ data ē michi in vobis: ut implea verbū dei· misteriū qđ absconditū fuit a seculis et generationibz: nūc aūt manifestū est sanctis ei⁹ quibus nolūit de⁹ notas facere divitias glorie sacramēti huj⁹ i gētibus: q̄ ē xps i vobis spes glorie· quē nos

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

annūciam⁹: corripiētes omnē hoīem et docentes in oīi sapientia: ut exhibeam⁹ omnē hoīem pfectū in xpo ihesu: in quo et laboro certādo scdm operatōnē ei⁹ quā operat in me in virtute. ij.

Volo enī vos scire qualē sollicitudinē habeā p vobis et pro his qui sunt laodicie· et quicūq; nō viderūt faciē meā in carne: ut cōsolentur corda ipoz instructi in caritate et in omnes diuitias plenitudinis intellect⁹ in agnitione misterij dei pris xpi ihesu: in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi. Hoc aūt dico: ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonū. Nā et si corpore absens sum: sed spiritu vobiscū sum gaudēs et videns ordinē vestrū· et firmamentū· ei⁹ que in xpo est fidei vestre. Sicut ergo accepistis ihesū xpm dōm nostrū in ipo ambulate: radicati et superedificati in ipo · et cōfirmati in fide sicut et didicistis: abūdantes in illo in gratiaz actione. Videte ne q̄s vos decipiat p philosophiā et inanē fallaciā: scdm traditionē hominū· secūdū elementa mūdi: et nō scdm xpm. Quia in ipo inhabitat oīis plenitudo diuinitatis corporaliter: et estis in illo repleti q̄ est caput oīis principat⁹ et potestatis. In quo et circuncisi estis circūcisione nō manufacta i expoliatōne corporis carnis: sed i circūcisione xpi consepulti ei in baptismo: in quo et resurrexistis per fidem operationis dei qui suscitauit illū a mortuis. Et vos cū mortui essetis in delictis et ppucio carnis vestre cōuiuificauit cū illo donans vobis omnia delicta: delens quod aduersus nos erat cyrographū decreti q̄d erat ctrariū nobis. Et ipm tulit de medio affigens illud cruci: et expolians principatus et potestates traduxit cōfidenter: palā triumphās illos i semetipo. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut i parte diei festi aut neomenie aut sabbatoz q̄ sūt umbra futuroz: corp⁹ aūt xpi. Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angeloz que non vidit· ambulās frustra inflat⁹ sensu carnis sue: et nō tenens caput exquo totū corpus p nex⁹ et cōiunctiones suministratū et cōstructū crescit i augmētū dei. Si mortui estis cū xpo ab elemētis hui⁹ mundi: q̄d adhuc tanq̄z viuentes in mūdo decernitis? Ne tetigeritis · neq; gustaueritis· neq; cōtractaueritis: que sunt omnia in interitu ipo vsu scdm p̄cepta et doctrinas hominū: que sunt rationem quidem habentia sapientie in superstitione et humilitate et nō ad parcendum corpori: non in honore aliquo ad saturitatem carnis. iij.

Si ergit surrexistis cū xpo q̄ sursū sunt querite ubi xps est in dextra dei sedens: que sursū sūt sapite: nō que sup terrā. Mortui enim estis et vita vra abscondita est cū xpo in deo: cū aūt xps apparuerit vita vra: tūc et vos apparebitis cū ipo in gloria. Mortificate ergo mēbra vra que sūt sup terrā: fornicationē· immūdiciā· libidinē· concupiscentiā malā· et auariciā· q̄ est simulacroz seruit⁹: propter que venit ira dei sup filios incredulitatis· in quibz ambulastis aliquādo cū viueretis in illis. Nūc aute deponite et vos oīia: irā indignationē maliciā blasphemiā turpē sermonem de ore vro. Nolite mētiri inuicē: expoliātes vos veterē hoīem cū actibz suis et induentes nouū eū q̄ renouat in agnitionē scdm ymaginē ei⁹ q̄ creauit eū: ubi nō est gentilis et iude⁹: circūcisio et ppuciū· barbar⁹ et scita· seruus

et liber: sed omnia & in omnibus xps.
Induite vos ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie: benignitatem. humilitatem. modestiam. patientiam. supportates invicem & donantes vobismetipis si quis adversus aliquē habet querelam: sicut & dominꝰ donavit vobis ita et vos. Super omnia aūt hec caritatem habete qđ est vinculū pfectionis: et pax xpi exultet in cordibus vestris. in qua et vocati estis i uno corpore: & grati estote. Verbum xpi habitet in vobis abūdāter: in omni sapientia docentes et cōmonentes vosmetipos psalmis ymnis & canticis spiritalibs in gratia cantātes in cordibus vestris deo. Oīne qđcunq; facitis in verbo aut in opere: omnia in noīe dñi nostri ihesu xpi: gratias agentes deo et patri p ipm. Mulieres subdite estote viris: sicut oportet i domino. Viri diligite uxores vestras: & nolite amari esse ad illas. Filij obedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est in dño. Pres nolite ad iracūdiam provocare filios vestros: ut non pusillo animo fiant. Serui obedite p oīa dñis carnalibus: nō ad oculū seruientes quasi hominibus placentes: sed in simplicitate cordis timentes deū. Qđcunq; facitis. ex animo operamini. sicut dño & non hominibus: scientes qꝝ a domino accipietis retributionē hereditatis. Dño xpo seruite. Qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique gessit: et non est personarum acceptō apud deū. iiij.

Omini quod iustum est et equū. seruis prestate: scientes qꝝ & vos dñm habetis in celo. Orationi instate vigilātes in ea i gratiarū actione: orantes simul et pro nobis: ut deꝰ aperiat nobis ostium sermonis ad loquēdū misteriū xpi: propter quod etiam vinctus sum: ut manifestem illud ita ut oportet me loqui. In sapientia ābulate ad eos q foris sunt: tempꝰ redimentes. Sermo vester semp in gratia sale sit ditꝰ: ut sciatis quomō oporteat vos unicuiq; respōdere. Que circa me sunt oīa vobis nota faciet tychicꝰ carissimus frater & fidelis minister et seruꝰ in dño: quē misi ad vos ad hoc ipm ut cognoscat qđ circa vos sūt: & solet corda vra cū onesimo carissimo & fideli fratre q ex vobis ē: qđ oīa qđ hic agūtur nota facient vobis. Salutat vos aristarcꝰ cōcaptivꝰ meꝰ: et marcꝰ sobrinꝰ barnabe: de quo accepistis mādata. Si venerit ad vos: suscipite illū. Et ihesus q dicit iustus: qui sūt ex circūcisione. Hi soli sunt adiutores mei in regno dei: qui mihi fuerunt solacio. Salutat vos epafras qui ex vobis est seruus xpi ihesu: semper sollicitus pro vobis in orationibus: ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei. Testimonium enim illi perhibeo: qꝝ habet multū laborem pro vobis & pro his qui sunt laodicie et q ierapoli. Salutat vos lucas medicus carissimus: et demas. Salutate fratres qui sunt laodicie et nymphan: et q in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos epistola hec. facite ut et in laodicensium ecclesia legatur: & eam que laodicensium est vobis legatur. Et dicite archippo. Vide ministeriū qđ accepisti in dño: ut illud impleas. Salutatio mea: manu pauli. Memores estote vinculoꝝ meoꝝ. Gratia dñi ihesu vobiscū amē. Explicit epla ad colosenses.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Incipit argumētū in epl'am ad thessalonicenses p̄mam·

Thessalonicenses sūt macedones: qui accepto verbo veritatis perstiterūt in fide: etiā in persecutione ciuium suoꝝ. Preterea nec receperūt falsos apostolos: nec ea q̄ a falsis aplis dicebātur. Hos collaudat aplus scribēs eis ab athenis: per tychicū dyaconū· et onesimū acolitū. Expl' argumētū Incipit epl'a p̄ma ad thessalonicenses·

Paulus et siluanus z thimotheus: ecclesie thessalonicensiū in deo patre nostro et dño ihesu cristo: gratia vobis z pax. Gratias agim⁹ deo semp pro omnibus vobis memoriā vestri facientes in orationibz nr̄is sine intermissione: memores operis fidei vr̄e et laboris· et caritatis· z sustinētie spei dñi nr̄i ihesu cristi: ante deū et p̄rem nr̄m. Scientes fratres dilecti a deo electionē vr̄am: qa euāgeliū nr̄m nō fuit ad vos in sermone tātum sed et in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine mlta: sicut scitis quales fuerim⁹ i vobis p̄pter vos. Et vos imitatores nr̄i facti estis z domini: excipientes verbū in tribulatione mlta cū gaudio spiritꝰ sancti: ita ut facti sitis forma omnibz credentibz in macedonia et in achaia. A vobis enī diffamatꝰ est sermo dñi nō solū in macedonia et in achaia: sed et in omni loco fides vr̄a q̄ ē ad deū p̄fecta est: ita ut nō sit nobis necesse quicq̄ loqui. Ipi enī de nobis annūciāt qualē introitū habuerim⁹ ad vos: et quomō conversi estis ad deū a simulacris fugere deo viuo z vero: et exspectare filium eius de celis quem suscitauit ex mortuis ihesum: quia eripuit nos ab ira ventura. ij

Nam ipi scitis fratres introitū nostrū ad vos· quia nō inanis fuit: sed ante passi multa: et cōtumelijs affecti sicut scitis in philippis: fiduciā habuim⁹ in deo nr̄o loqui ad vos euangeliū dei in multa sollicitudine. Exhortatio enī nr̄a nō de errore neq; de immūditia neq; in dolo: sed sicut probati sum⁹ a deo ut crederet nobis euāgeliū ita loquimur: nō quasi hominibus placentes· sed deo qui probat corda nr̄a. Neq; enī aliquādo fuim⁹ in sermone adulationis sicut scitis: neq; in occasione auaritie deus testis est: nec querētes ab hominibz gloriā neq; a vobis neq; ab alijs cū possem⁹ vobis oneri esse ut cristi apli. Sed facti sumus parvuli in medio vr̄m tāq̄ si nutrix foueat filios suos: ita desiderātes vos cupide· volebam⁹ tradere vobis nō solū euangeliū dei sed etiā animas nr̄as: quoniā carissimi nobis facti estis. Memores enim facti estis fratres laboris nostri et fatigationis: nocte et die operātes· ne quē vestrū grauaremus: predicauim⁹ in vobis euāgeliū dei. Vos testes estis et deus: q̄m sancte et iuste et sine querela vobis qui credidistis fuim⁹ sicut scitis: qualiter unūquēq; vestrū sicut pater filios suos deprecātes vos z cōsolātes: testificati sumus ut ambularetis digne deo qui vocauit vos in suū regnū z gloriam. Ideo et nos gratias agim⁹ deo sine intermissione: quoniā cū accepissetis a nobis verbū audit⁹ dei accepistis illud nō ut verbū hominū sed sicut est vere verbū dei: qui operat in vobis q̄ credidistis. Vos enī imitatores facti estis fratres ecclesiarū dei que sunt in

iudea in christo ihesu:quia eadem passi estis z vos a tribulibus vestris sicut et ipi a iudeis:q̄ z dn̄m occiderūt ihesū et pphetas et nos plecuti sunt: z deo nō placent·z oīb⁹ hominibus aduersant̄:prohibentes nos gentilibus loquī ut salue fiāt:ut impleāt peccata sua semper. Peruenit ira dei sup illos usq; in finē. Nos aūt fratres desolati a vobis ad tempus ore·aspectu non corde:abundātius festinauimus faciē vestrā videre cum multo desiderio:qm̄ noluimus venire ad vos. Ego quidē paulus z semel et iterū:sed impediuit nos sathanas. Que ē enī nr̄a spes aut gaudiū aut corona gl'e? Nōne vos āte dn̄m nr̄m ihesū christū i aduētu ei⁹? Vos enī estis gl'a nr̄a z gaudiū. iij·

Propter qđ nō sustinētes āplius· placuit nobis remanere athenis solis: z mīsimus thimotheū fratrem nostrū z ministrū dei i euangelio christi ad confirmandos vos z exhortandos pro fide vestra:ut nemo moueat in tribulationibus istis. Ipi enī scitis:q in hoc positi sumus. Nā z cū apud vos essemus pdicebamus vobis passuros vos tribulationes:sicut et factū est z scitis. Propterea z ego amplius nō sustinēs misi ad cognoscendā fidē vr̄am: ne forte tempta uerit vos is q̄ tēptat:et inanis fiat labor noster. Nūc autem veniēte thimotheo ad nos a vobis et ānunciāte nobis fidē z caritatem vestrā: z quia memoriā nostri habetis bonā:sēper desiderātes nos videre·sicut et nos quoq; vos:ideo cōsolati sum⁹ fratres·in vobis in oī necessitate et tribulatione nr̄a p fidē vestrā: quoniam nūc viuimus:si vos statis i dn̄o. Quā enī gratiaz actionē possum⁹ deo retribuere pro vobis i omni gaudio quo gaudem⁹ propter vos ante deū nr̄m:nocte ac die abundātius orātes ut videam⁹ faciē vr̄am z adpleam⁹ ea que desunt fidei vr̄e? Ipe aūt deus z pater noster z dn̄s ihesus crist⁹ dirigat viā nr̄am ad vos. Vos aūt dn̄s multiplicet: z abundare faciat caritatē vr̄am i inuicē z i oēs:quēadmodū z nos i vobis ad confirmāda corda vr̄a sine querela i sanctitate āte deum z patrem nostrum in aduentu dn̄i nostri ihesu christi cum oīb⁹ sanctis ei⁹ amen. iiij·

De cetero ergo fratres rogam⁹ vos et obsecram⁹ i dn̄o ihesu:ut quēadmodū accepistis a nobis quomodo oporteat vos ambulare et placere deo sicut z ambulatis:ut abūdetis magis. Scitis enī q̄ p̄cepta dederī vobis per dn̄m ihesū. Hec ē aūt voluntas dei sanctificatio vr̄a ut abstineatis vos a fornicatione:ut sciat unusq̄sq; vestrū vas suū possidere i sanctificatione z honore:nō i passione desiderij sicut z gentes q̄ ignorāt deū. Et ne q̄s supgrediatur neq; circūueniat in negocio fr̄em suū:quīa vindex ē dn̄s de his oīb⁹ sicut p̄dixim⁹ vobis z testificati sum⁹. Nō enī vocauit nos deus i immūdiciā: sed in sanctificationē. Itaq; qui hec spernit nō hominē spernit sed deū:q̄ etiā dedit spiritū suū sanctum i nobis. De caritate aūt fraternitatis non necesse habuim⁹ scribere vobis. Ipsi enim vos a deo didicistis:ut diligatis inuicē. Etenim illud facitis i oēs fratres:in vniuersa macedonia. Rogam⁹ aūt vos fratres ut abūdetis magis:z operā detis ut quieti sitis·z ut vr̄um negociū agatis·ut operemini manibz vr̄is sicut precepim⁹ vobis:z ut honeste ambuletis ad eos q̄ foris sunt·z nullius aliq̄d desideretis. Nolum⁹ aūt vos ignorare

275

fratres de dormiētibus: ut nō contriste-
mini sicut et ceteri qui spem nō habent.
Si enī credimus q̄ ihesus mortuus ē
et resurrexit: ita ⁊ deus eos q̄ dormierūt
p̄r ihesum adducet cū eo. Hoc enī vo-
bis dicimus in verbo dn̄i: quia nos
qui vivimus q̄ relinqui sumus: in aduē-
tu dn̄i nō p̄uenieme⁹ eos q̄ dormierūt.
Quoniā ipe dn̄s in iussu ⁊ in voce ar-
changeli ⁊ in tuba dei descendet de celo:
et mortui qui in christo sunt resurgent
primi. Deinde nos q̄ vivimus q̄ relin-
quimur simul rapiemur cū illis i nu-
bibus obuiam christo in aera: ⁊ sic sem-
p̄r cum domino erimus. Itaq; consola-
mini invicem in verbis istis. iiij·

De temporibus aūt ⁊ momentis
fratres nō indigetis ut scribam⁹
vobis. Ipi enī diligēter scitis: q̄a dies
dn̄i sicut fur i nocte ita veniet. Cū enī
dixerint pax ⁊ securitas: tūc repentin⁹
eis supveniet interit⁹ sicut dolor i ute-
ro habentis: ⁊ nō effugient. Vos aūt
fratres nō estis in tenebris: ut vos di-
es ille tanq̄ fur comp̄hendat. Omnes
enī vos filij lucis estis: ⁊ filij diei. Nō
estis noctis neq; tenebraꝝ. Igit̄ non
dormiamus sicut ⁊ ceteri: sed vigilem⁹
et sobrij simus. Qui enī dormūt no-
cte dormiūt: ⁊ qui ebrij sūt nocte ebrij
sūt. Nos aūt q̄ diei sumus sobrij su-
mus: induti loricā fidei ⁊ caritatis et
galeā spem salutis: quā nō posuit nos
deus in irā sed in acquisitionē salutis
p̄r dn̄m nr̄m ihesū christū qui mortu⁹ ē
pro nobis: ut sive vigilem⁹ sive dor-
miamus: simul cū illo viuam⁹. Pro-
pter qd̄ consolamini invicem· ⁊ edificate
alterutrū: sicut ⁊ facitis. Rogam⁹ aūt
vos fres ut noveritis eos q̄ laborant
inter vos· ⁊ p̄sunt vobis i dn̄o· ⁊ mo-
nent vos: ut habeatis illos abūdāti⁹
in caritate p̄pter opus illoꝝ: ⁊ pacē ha-
bete cū eis. Rogam⁹ aūt vos fratres:
corripite inquietos· consolamini pusil-
lanimes· suscipite infirmos: patientes
estote ad omnes. Videte ne quis malū
pro malo alicui reddat: sed semp q̄d
bonū est sectamini i invicē ⁊ in omnes.
Semper gaudete: sine intermissione o-
rate: i omnibus gratias agite. Hec est
enī voluntas dei in christo ihesu: i omnib⁹
vobis. Spiritū nolite extinguere: pro-
phetias nolite spernere. Omnia autem
probate: q̄d bonū est tenete: ab omni
specie mala abstinete vos. Ipe aūt de⁹
pacis sanctificet vos p omnia: ut inte-
ger spiritus vester et aia ⁊ corpus sine
querela in aduentu domini nr̄i ihesu
christi fuer̄. Fidelis ē qui vocavit vos:
qui etiā faciet. Fratres: orate pro no-
bis. Salutate fratres omnes: in osculo
sancto. Adiuro vos p dn̄m: ut legat̄
epistola hec omnibus sanctis fratribus.
Gratia dn̄i nr̄i ihesu christi vobiscū a-
men. Expl' epla ad thessalonicenses

Incip̄ argumēti i epl'am sequ'am·

Ad thessalonicenses secūdā
scribit epl'am apl's: ⁊ no-
tū facit eis de ēporibz no-
vissimis et de adversarij
deiectione. Scribit hanc epistolam
ab athenis per titum dyaconem et
onesimum acolitum. Expl' argumē-
ti Incip̄ epl'a sequ'a ad thessalonicēs·

Paulus ⁊ siluanus
⁊ thimothe⁹: ecclesie
thessalonicensiū in
deo patre nr̄o ⁊ dn̄o
ihesu christo: gratia
vobis et pax a deo
patre nr̄o ⁊ dn̄o ihesu christo. Gratias
agere debemus semper deo pro vobis
fratres ita ut dignū ē: q̄n supercrescit

BIBLIOTECA PUBLICA PROVINCIAL · BURGOS

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fides vr̄a et abundat caritas vnīuscu-
iusq; vr̄m in īuicē: ita ut et nos ipsi
in vobis gloriem̄ in ecclesijs dei p pa-
tiētia vr̄a ⁊ fide et in oñibus psecuō-
nibus vestris ⁊ tribulationibus q̄s su-
stinetis in exemplū iusti iudicij dei: ut
digni habeamini ī regno dei pro quo
et patimini: si tamen iustū est apud de-
um retribuere retributionē hijs q̄ vos
tribulāt: ⁊ vobis q̄ tribulamini requi-
em nobiscū in reuelatione dñi ihesu de
celo cum āgelis virtutis ei⁹ ī flamma
ignis dantis vindictā hijs qui nō no-
uerunt deū et q̄ nō obediūt euangelio
dñi nr̄i ihesu christi. Qui pnas dabunt
in interitu eternas a facie dñi ⁊ a gl'a
virtutis eius: cū venerit glorificari in
sāctis suis. ⁊ āmirabilis fieri in omni-
bus q̄ crediderūt: quia creditū ē testimo-
nium nr̄m sup nos ī die illo. In quo
etiā oram⁹ semp pro vobis ut dignet-
tur vos vocatione sua deus: ⁊ impleat
omnē volūtatem bonitatis sue ⁊ op⁹
fidei ī virtute: ut clarificet nomen dñi
nr̄i ihesu christi ī vobis: ⁊ vos ī illo: secū-
dū gr̄am dei nr̄i ⁊ dñi ihesu christi. v.

Rogamus aūt vos fratres p ad-
uentū dñi nostri ihesu christi ⁊ nr̄e
congregationis ī ipm: ut nō cito mo-
ueamini a vr̄o sensu neq; terreamini
neq; p spiritum neq; per sermonē neq;
per epistolā tanq̄ per nos missam: q̄si
instet dies dñi. Ne quis vos seducat
ullo modo. Quoniā nisi venerit discef-
sio primū: ⁊ reuelat⁹ fuerit homo pecca-
ti filius pditionis. q̄ aduersatur et ex-
tollitur supra oñe qđ dicitur de⁹ aut
quod colit: ita ut ī templo dei sedeat
ostendēs se tanq̄ sit deus. Nō retinetis
q; cum adhuc essem apud vos hec di-
cebam vobis? Et nūc quid detineat
scitis: ut reuelet in suo tempore. Nam
misterium iā operat iniquitatis: tan-
tum ut qui tenet nūc teneat: donec de
medio fiat. Et tunc reuelabit ille ini-
quus quē dñs ihesus interficiet spiri-
tu oris sui: ⁊ destruet illustratione ad-
uentu⁹ sui. eum cuius ē aduentu⁹ scd̄m
operationē sathane ī omni virtute et
signis ⁊ prodigijs mendacibz et in o-
mni seductione iniquitatis hijs qui pe-
reunt: eo q; caritatē veritatis non rece-
perunt ut salui fierēt. Ideo mittet illis
deus operationē erroris ut credāt men-
dacio: ut iudicetur oñes q̄ non credi-
derunt veritati: sed consenserūt iniqui-
tati. Nos aūt debem⁹ gratias agere
deo semp pro vobis fratres dilecti a de-
o: q; elegerit nos deus p̄mitias in salu-
tem in sanctificatione spiritu⁹ ⁊ in fide
veritatis: in quā ⁊ vocauit vos per eu-
angeliū nostrū ī acquisitione glorie
dñi nostri ihesu christi. Itaq; fratres sta-
te: ⁊ tenete traditiones q̄s didicistis:
sive per sermonē sive per epistolā nr̄am.
Ipe aūt dñs noster ihesus christ⁹ et de⁹
et pater noster qui dilexit nos. ⁊ dedit
consolationē eternā ⁊ spem bonā ī gra-
tia exhortet corda vestra: ⁊ confirmet
in omni opere ⁊ sermone bono. vj.

De cetero fratres orate pro nobis
ut sermo dei currat ⁊ clarificetur
sicut ⁊ apud vos: ⁊ ut liberemur ab im-
portunis ⁊ malis hominibz. Nō enim
omniū est fides. Fidelis aūt dñs ē qui
confirmabit vos: ⁊ custodiet a malo.
Confidim⁹ aūt de vobis fratres ī do-
mino: q̄m que p̄cipim⁹ ⁊ facitis: et fa-
cietis. Dñs aūt dirigat corda vestra ī
caritate dei: ⁊ patientia christi. Denun-
ciamus aūt vobis fratres ī noīe dñi
nr̄i ihesu christi: ut subtrahatis vos ab
omni fratre ambulante inordinate: et
nō scd̄m traditionem quā acceperūt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

276

a nobis. Ipī enim scitis quēadmodū
oporteat imitari nos: qm̄ nō inquieti
fuimus inter vos neq; gratis panem
māducauim⁹ ab aliquo: sed i labore
et in fatigatione nocte z die operātes:
ne quē vestrū grauarem⁹. Non quasi
nō habuerim⁹ potestatē: sed ut nosmet-
ipos formā daremꝰ vobis ad imitan-
dum nos. Nā z cū essem⁹ apud vos
hc denūciabamus vobis: qm̄ si quis
non vult operari: nec māducet. Audi-
uim⁹ enī inter vos quosdā ābulātes
inquiete nichil operātes: sed curiose a-
gentes. Hjjs aūt hm̄ eiusmodi sūt denū-
ciam⁹ z obsecram⁹ in dño ihesu christo
ut cū silētio operātes: suū panē mādu-
cent. Vos aūt fres nolite deficere bene-
facientes. Quod si qs nō obedit verbo
nro p epistam hūc notate: z nō admisce-
amini cū illo ut ādūdant. Et nolite qsi
inimicū existimare: sed corripite ut fra-
trem. Ipe aūt de⁹ pacis det vobis pa-
cem sempiternā i oīm loco. Dns cū oīm-
bz vobis. Salutatō mea manu pau-
li: qd ē signum in oīm epla. Ita scribo.
Gratia dnī nri ihesu christi cū oīmbz vo-
bis amen. Expl' epla ad thessaloni-
censes Incip' argumētū i eplam p̄-
mam ad thimotheū

Thimotheū instruit et docet
de ordinatōne episcopi⁹
et diaconi. z oīs ecclasti-
ce discipline: scribēs ei a la-
odicia p tichicū diaconē. Explicit ar-
gumētū Incipit epla p̄ma ad thi-
motheum Capm primum

Paulus
apostolus ihesu chri-
sti secundū imperiū
dei saluatoris nri z
christi ihesu spei nre:
thimotheo dilecto fi-
lio in fide: gratia z misericordia z pax
a deo patre et christo ihesu domino nro.
Sicut rogaui te ut remanares ephesi cū
irem in macedoniā. ut denūciares qui-
busdam ne aliter docerent: neq; inten-
derent fabulis z genealogijs intermi-
natis: q̄ questiones prestant magis
q̄z edificationē dei que ē in fide. Finis
aūt precepti est caritas: de corde puro
et sciencia bona: et fide nō ficta. A qui-
bus quidā aberrātes conversi sunt in va-
niloquiū: volentes esse legis doctores
non intelligentes neq; q̄ loquunt: ne-
q; de quibz affirmāt. Scim⁹ aūt quia
bona est lex si quis ea legitime utatur:
sciens hoc quia lex iusto nō est posita
sed iniustis et non subditis: impijs z
peccatoribus sceleratis z cōtaminatis
patricidis z matricidis homicidis for-
nicarijs masculorū concubitoribz. plagi-
arijs mēdacibz et periuris: z si qd aliud
sane doctrine adūsatur: q̄ ē secm euāge-
lium glorie beati dei quod creditū est
michi. Gratias ago ei q̄ me confortauit
in christo ihesu dño nro: quia fidelē me
existimauit ponēs i ministerio. Qui
prius blasphemus fui z psecutor z con-
tumeliosus: sed misericordiam dei cōsecut⁹
sum q̄a ignorās feci in incredulitate.
Superabūdauit aūt gratia dnī nostri
cum fide et dilectione q̄ est in christo ihe-
su. Fidelis sermo z oīm acceptione di-
gnus: quia christus ihesus venit i hūc
mundū peccatores saluos facere: quo-
rum primus ego sum. Sed ideo mise-
ricordiā consecutus sum: ut i me p̄mo
ostenderet christ⁹ ihesus oīem patientiā
ad informationem eorū q̄ credituri sūt
illi in vitam eternā. Regi aūt seculorū
immortali invisibili soli deo honor et
gloria: in secula seculorū amen. Hoc
preceptū cōmendo tibi fili thimothee

secundum precedentes in te prophetias: ut milites in illis bonā militiam habens fidem z bonam conscientiam. Quā quidam repellentes circa fidem naufragauerūt: ex quibus ē hymeneus et alexander quos tradidi sathane: ut discant non blasphemare. iij.

Obsecro igit primum omniū fieri obsecrationes orationes postulationes gratiaz actiones pro oīnibus hominibz: pro regibz z oīnibus qui in sublimitate sūt: ut quietā z trāquillā vitam agam⁹ in oīni pietate et castitate. Hoc enī bonū est z acceptū corā salvatore nro deo: q oēs hoīnes vult saluos fieri: z ad agnitionē veritatis venire. Unus enī deus unus z mediator dei z hoīnū homo christus ihesus: qui dedit redēptionē semetipm pro omnibz. Cuius testimoniū temporibus suis cōfirmatū ē: in quo positus sū ego p̄dicator z aplus. Veritatē dico non mentior: doctor gentiū in fide z veritate. Volo ergo viros orare in oīni loco: leuantes puras man⁹ sine ira z disceptatione. Similiter z mlieres in habitu ornato: cū verecundia z sobrietate ornantes se: z nō in tortis crinibus aut auro aut margaritis uel veste preciosa: sed q decet mulieres: promittētes pietatē p opera bona. Mulier in silentio discat: cū oīni subiectione. Docere autem mlieri nō p̄mitto neq; dñari in virū: sed esse in silētio. Adam enī p̄m⁹ format⁹ ē deinde eua: z adā nō ē seduct⁹: mlier aūt seducta in p̄uaricatione fuit. Saluabitur autem p filiorū generationem: si pmanserit in fide et dilectione z sanctificatione cū sobrietate. iiij.

Fidelis sermo. Si q̄s episcopatum desiderat: bonum opus desiderat. Oportet enim episcopū irreprehensibilē esse: unius uxoris virū: sobriū: ornatū. prudētem: pudicū: hospitalē: doctorem. nō vinolentū: nō p̄cussorem: sed modestum: nō litigiosum: nō cupidū: sed suī domui bene p̄positū: filios habentē subditos cū oīni castitate. Si q̄s autem domui sue p̄esse nescit: quomodo ecclesie dei diligentiā habebit? Non neophitū: ne in superbiā elatus in iudiciū incidat diaboli. Oportet aūt illū et testimoniū habere bonū ab his q̄ foris sunt: ut nō in opprobriū incidat et in laqueū diaboli. Diaconos similiter pudicos: non bilingues: non multo vino deditos: nō turpe lucrū sectātes: habentes misteriū fidei in cōscientia pura. Et hi aūt p̄bētur primū: z sic ministrent nullū crimen habētes. Mulieres similiter pudicas: nō detrahentes: sobrias: fideles in oīnibus. Diacones sint unius uxoris viri: q filiis suis bene p̄sint: z suis domibz. Qui enim bene ministrauerint: gradū bonū sibi acquirent: z multā fiduciā in fide que est in christo ihesu. Hec tibi scribo fili thimothee: sperans me ad te venire cito. Si aūt tardauero: ut scias quomodo oporteat te in domo dei conuersari que ē ecclesia dei vīui: columna z firmamentum veritatis. Et manifeste magnū ē pietatis sacramentum q manifestatum est in carne: iustificatum est in spiritu: apparuit angelis predicatum est gentibus: creditum est in mundo: assumptum est in gloria. iiij.

Spiritus aūt manifeste dicit: q̄a in nouissimis temporibz discedent quidā a fide: attendentes spiritibus erroris z doctrinis demoniorū in ypocrisi: loquentiū mendaciū z cauteriatam habentiū suā conscientiā: prohibētiū nubere: abstinere a cibis quos

abstin

etim cristi effecti sumus: si tamen initium substātie ei⁹ usq; ad finē firmum retineamus: dū dicit hodie si vocem ei⁹ audieritis nolite obdurare corda vestra quēadmodū in illa exacerbatōne. Quidā enī audientes exacerbauerūt: sed nō uniuersi q̄ profecti sunt ab egipto p moysen. Quibz autē infensus est quadraginta ānis? Nōne illis qui peccauerunt: quorū cadauera pstrata sunt in deserto? Quibus aūt iurauit non introire in requiē ipius: nisi illis qui incredduli fuerūt? Et uidemus quia non potuerunt introire in requiem ipsius propter incredulitatem. iiij.

Timeamus ergo: ne forte relicta pollicitatione introeūdi i requiē eius· existimet aliquis ex nobis deesse. Etenī et nobis nūciatū est quēadmodum et illis: sed non profuit illis sermo audit⁹ nō admixtus fidei ex his que audierūt. Ingrediemur enī in requiem q̄ credidimus: quēadmodū dixit. Sicut iurauī in ira mea: si introibunt in requiē meā. Etquidē operibz ab institutione mūdi pfectis: dixit enī quodā loco de die septima sic. Et requieuit deus die septima ab oīb⁹ oprib⁹ suis. Et i isto rursum. Si introibūt in requiē meā. Quoniā ergo superest introire quosdā in illam: et his quibus p̄oribus ānūciatum ē nō introierunt propter incredulitatē: iterū terminat diē quendā hodie in dauid dicendo· post tātū tēporis sicut supradictū est: hodie si vocē eius audieritis nolite obdurare corda vra. Nam si eis ihesus requiē pstitisset: nunq̄ de alia loqueretur post· hac die. Itaq; relinquitur sabbatismus ppl⁹ dei. Qui enī ingressus est in requiem ei⁹: etiam ipe requieuit ab operibus suis sicut et a suis deus. Festinemus ergo ingredi in illā requiem: ut ne in idipm quis incidat incredulitatis exemplū. Viuus ē enim sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti: et ptingens usq; ad diuisionē anime ac spiritus· compagū quoq; ac medullarū: et discretor cogitationū et intētionū cordis. Et nō est ulla creatura inuisibilis in cōspectu ei⁹: oīa aūt nuda et aperta sunt oculis eius: ad quē nobis sermo. Habentes ergo pōtificem magnū qui penetrauit celos ihesum filiū dei: teneamus spei nre cōfessionem. Non enī habemus pōtificem q̄ non possit compati infirmitatibus nris: temptatum aūt p omnia pro similitudine absq; pcto. Adeam⁹ ergo cū fiducia ad thronū gratie ei⁹: ut misericordiā cōsequam̄· et gratiā inuenīam⁹ in auxilio opportuno.

Omnis namq; pontifex ex hominibz assumpt⁹ pro hominibus cōstituitur in his que sunt ad deum: ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit his qui ignorāt et errāt: quā et ipe circundatus ē infirmitate: et propterea debet quemadmodū et p pplo· ita etiā et p semetipo offerre pro peccatis. Nec quisq̄ sumit sibi honorem: sed q̄ vocat⁹ a deo tanq̄ aaron. Sic et christus nō semetipm clarificauit ut pōtifex fieret: sed qui locutus ē ad eum. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Quēadmodū et i alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternum: secm ordinē melchisedech. Qui in diebus carnis sue p̄ces supplicationesq; ad eū qui possit illū saluū facere a morte· cū clamore valido et lacrimis: offerens: exauditus est pro sua reuerentia. Et quidem cū esset filius dei didicit ex his q̄ passus ē obedientiā: et cōsūmat⁹

factus est oñibus obtemperātibz sibi causa salutis ęterne: appellatus a deo pōtifex iuxta ordinē melchisedech. De quo nobis grandis sermo ⁊ interpretabilis ad dicendū: quoniā imbecilles facti estis ad audiendū. Etenī cū deberetis magistri esse propter temp⁹: rursum indigetis ut vos doceamini que sint elemēta exordij sermonū dei: et facti estis quibz lacte opus sit nō solido cibo. Oñis enī qui lactis ē particeps: expers ē sermonis iusticie. Paruulus enim ē. Perfectorū aūt ē solidus cibz: eoz ꝙ pro ipa cōsuetudine exercitatos habēt sens⁹ ad discretionē boni ac mali.

Quapropt̄ intermittētes in- vj. chpatōnis cristi sermonē ad pfectionem feramur: nō rursū iacētes fundamentū penitētie ab operibus mortuis. et fidei ad deū. baptismatū doctrine. impositionis quoqz manuū. ac resurrectionis mortuorū: ⁊ iudicij eterni. Et hec faciem⁹: si quidē permiserit deus. Impossibile enim ē eos qui semel sūt illuminati. gustauerūt etiā donū celeste. et participes facti sunt spīrit⁹ sancti: gustauerūt nichilominus bonum dei verbū. virtutesqz seculi vēturi. ⁊ prolapsi sūt: rursus renouari ad penitētiam: rursum crucifigētes sibimetipsis filiū dei: et ostentui habētes. Terra enī sepe venientem super se bibens ymbrem et germinās herbā oportunā illis a quibus colit accipit benedictionē a deo: proferens aūt spinas ac tribulos reproba est et maledicto proxima: cuius cōsummatio in cōbustionē. Confidimus aūt de vobis dilectissimi meliora et viciniora saluti: tam et si ita loquimur. Nō enī iniustus deus ut obliuiscat̄ operis vri ⁊ dilectōnis quā ostendistis ī noīe ipi⁹: q̄ ministrastis sanctis et ministratis. Cupimus aūt unūquenqz vestrū eandē ostentare sollicitudinem ad expletionē spei usqz in finem ut non segnes efficiamini: verū imitatores eorū qui fide et patientia hereditabunt promissiones abrahe nanqz promittēs deus. qñ neminem habuit p quē iuraret maiorē: iurauit per semetipm dicens. nisi benedicēs benedicam tibi et mltiplicans multiplicabo te: ⁊ sic lōganimiter ferens adeptus est repromissionē. Homines enī per maiorē sui iurāt: et oīs ꝯtrouersie eoz finis ad ꝯfirmatōnē. ē iuramētū. In quo abūdātius volens de⁹ ostendere pollicitationis hęredibus immobilitatē ꝯsilij sui. interposuit iusiurandum: ut p duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deū. fortissimū solatiū habeam⁹ qui cōfugim⁹ ad tenendā ppositam spem: quā sicut anchorā habem⁹ anime tutam ac firmam et incedentem usqz ad interiora velaminis: ubi p̄cursor p nobis introiit ihesus secundum ordinem melchisedech. pontifex fact⁹ in eternum. vij. Hic enim melchisedech rex salem sacerdos dei sūmi qui obuiauit abrahe regresso a cede regū: et benedixit ei: cui et decimas oīum diuisit abrahā: primū quidē qui interpatur rex iusticie. deinde aūt et rex salem qđ est rex pacis: sine patre. sine mre. sine genealogia. neqz initiū dierū neqz finē vite habens: assimilatus aūt filio dei manet sacerdos in petuū. Intuemini aūt quātus sit hic: cui et decias dedit de precipuis abrahā patriarcha. Et quidē de filijs leui sacerdotiū accipientes. mandatū habēt decimas sumere a pplo scd̄m legem id ē a fratribz suis. quanqz et ipi exierit de lūbis abrahe.

cuius aũt generatio nõ annumerat in eis. decimas sumpsit ab abraham: et hunc qui habebat repromissiones benedixit. Sine ulla aũt dtradictione: qđ minus est a meliore benedicit. Et hic quidẽ decimas moriẽtes hoĩnes accipiũt: ibi aũt dtestatur quia viuit. Et ut ita dictũ sit p abraham: et leui: q decimas accepit decimat9 est. Adhuc enĩ in lumbis patris erat: quãdo obuiauit ei melchisedech. Si ergo cõsũmatio p sacerdotiũ leuiticũ erat. ppl9s enĩ sub ipo legem accepit: quid adhuc necessariũ fuit scđm ordinẽ melchisedech aliũ surgere sacerdotẽ z nõ scđm ordinem aaron dici? Trãslato enĩ sacerdotio: necesse est ut et legis translatio fiat. In quo enĩ hec dicunt de alia tribu ẽ: de qua nullus altario pñto fuit. Manifestum ẽ enĩ dñs ihesus ex iuda ortus sit deus noster: in qua tribu nichil de sacerdotibus moyses locut9 ẽ. Et ãpli9 adhuc manifestũ ẽ. si secundũ similitudinem melchisedech exurgat alius sacerdos qui nõ scđm legẽ mãdati carnalis factus est: sed scđm virtutẽ vite insolubilis. Contestat enim: quonĩã tu es sacerdos in eternũ scđm ordinẽ melchisedech. Reprobatio quidẽ pcedẽtis mãdati propter infirmitatẽ eius et inutilitatem. Nichil enĩ ad pfectum adduxit lex. Introductio vero melioris spei per quã proximam9 ad deũ: z quantũ est. nõ sine iureiurando. Alii quidẽ sine iureiurãdo sacerdotes facti sunt: hic aũt cũ iureiurãdo p eum qui dixit ad illũ. Iurauit dñs et nõ penitebit eum: tu es sacerdos in eternũ. In tantũ melioris testamẽti spõsor factus ẽ ihesus. Et alii quidẽ plures facti sunt sacerdotes idcirco q morte phiberent permanere: hic aũt eo q maneat in eternum sempiternũ habet sacerdotiũ. Unde et saluare in petuũ potest accedens p semetipm ad deũ: semp viuens ad interpellandũ pro nobis. Talis enĩ decebat nt nobis esset pontifex: sanctus. innocens. impollut9. segregat9 a peccatoribus. z excelsior celis factus. Qui non habet necessitatẽ quotidie quemadmodum sacerdotes prius p suis delictis hostias offerre: deinde pro ppl̃. Hoc enĩ fecit semel se offerendo. Lex enim hoĩnes constituit sacerdotes infirmitatem habẽtes: sermo aũt iurisiurãdi q post legẽ ẽ. filiũ in eternũ pfectũ. viij.

Capitulũ aũt sup ea que dicũtur. Talem habem9 põtificem: q consedit in dextera sedis magnitudinis in celis sanctor9 minister. z tabernacli veri: qđ fixit deus z nõ homo. Omnis enim põtifex ad offerendũ munera et hostias dstituit. Unde necesse est z hũc habere aliq̃d qđ offerat. Si ergo esset sup terram: nec esset sacerdos cũ essent qui offerent scđm legem munera qui exemplari z umbre deseruiũt celestiũ: sicut respõsum ẽ moysi cũ cõsummaret tabernaculũ. Vide inquit omnia facito scđm exemplar: qđ tibi ostensum est in mõte. Nũc aũt melius sortitus est ministeriũ quãto z melioris testamẽti mediator est: qđ in melioribs repromissionibus sanctiũ est. Nã si illud prius culpa vacasset: nõ utiq̃ secũdi locus inq̃reret. Vituperãs enim eos dicit. Ecce dies venient dicit dñs: z dsummabo super domum israhel et super domũ iuda testamentũ nouũ: non secundũ testamentũ qđ feci pribus eorũ in die qua apphendi manũ eorũ ut educerem illos de terra egipti: quia ipsi nõ permãserũt in testamento meo: et ego neglexi eos dicit dñs. Quia hoc est

testamentū quod disponā domui isrl̄
post dies illos dicit dñs. dādo leges
meas ī mente eoꝝ z ī corde eoꝝ supscri-
bam eas: et ero eis in deū: et ipi erūt mi-
chi in pplm. Et nō docebit unusquisq;
proximū suū et unusquisq; frem suū
dicēs cognosce dñm: quī omnes scient
me a minore usq; ad maiorem: quia
propitius ero iniq̄tatibus eoꝝ. z pecca-
torū eoꝝ iā non memorabor. Dicendo
aūt nouū: veterauit pus. Qđ aūt an-
tiquat̄ z senescit: pe interitū ē. ix.

Habuit quidē z prius iustificatō-
nes culture: z sanctū seculare. Ta-
bernacl'm enī factum ē primū. in quo
erant candelabra z mensa et ꝓpositio
panū quod dicit̄ sancta: post velamē-
tum aūt. scdm tabernacl'm qđ dicitur
sancta sanctoꝝ aureū habēs thuribl'm
et archam testamēti circūtectā ex omni
parte auro: in qua urna aurea habēs
manna. et virga aaron que frondue-
rat. et tabule testamenti: supq; eā che-
rubin gl'e obumbrātia propitiatoriū: de
quibus non ē modo dicendū p singl'a.
Hijs vero ita cōpositis. in pmi quidē
tabernacl'o semp introibāt sacerdotes
sacrificioꝝ officia cōsummātes: ī scdo
aūt semel ī āno solus pōtifex non sine
sāguine quē offerret p sua z ppl'i ignō-
rancia: hoc significāte spiritu sancto.
nōdū ꝓpalatā esse sanctorū viā adhuc
priore tabernacl'o habēte statū. Que
parabola ē tēporis instātis: iuxta quā
munera z hostie offerūtur q nō possūt
iuxta cōscientiā pfectū facere seruientē:
solūmodo in cibis et ī potibz z in vari-
js baptismatibz z iustificijs carnis: usq;
ad tempus correctionis impositis.
Cristus aūt assistens pōtifex futuroꝝ
bonoꝝ p amplius z pfectius taberna-
culū nō manufactū id est non huius
creationis: neq; per sanguinē hircorū
aut vitulorū sed p ꝓpriū sanguinē in-
troiuit semel ī sancta: eterna redēptōne
inuēta. Si enī sanguis hircoꝝ z thau-
rorum z cinis vitule aspersus inq̄na-
tos sanctificat ad emūdationē carnis:
quātomagis sanguis cristi q per spiri-
tum sanctū semetipm obtulit imma-
culatū deo emūdabit cōscientiā nr̄am
ab operibus mortuis ad seruiendū de-
o viuenti. Et ideo no ui testamenti me-
diator est: ut morte intercedēte ī redem-
ptionem eaꝝ puaricationū. que erāt
sub priori testamento: repromissionē
accipiāt q vocati sunt eterne hereditā-
tis. Vbi enī testamentū: mors necesse
est intercedat testatoris. Testamentū
enī ī mortuis firmatū est. Alioquin
nōdum valet: dū viuit q testatus est.
Vnde nec primū quidē sine sanguine
dedicatū est. Lecto enim omī mādato
legis a moyse uniūso ppl'o: accipiens
sanguinē vituloꝝ z hircoꝝ cū aqua z
lana coccinea et ysopo: ipm quoq; li-
brū et omēm ppl'm aspersit dicēs. Hic
sanguis testamenti: qđ mandauit ad
vos deus. Etiā tabernacl'm z omnia
vasa ministerij sāguine simīliter asper-
sit. Et omnia pene in sanguine scdm le-
gem mūdantur: z sine sanguinis effu-
sione nō fit remissio. Necesse est ergo
exemplaria quidē celestiū hijs munda-
ri: ipa autē celestia melioribus hosti-
js q istis. Non enim in manufacta
sancta ihesus introijt exemplaria ver-
rum: sed in ipm celū: ut appareat nūc
vultui dei p nobis. Neq; ut sepe offe-
rat semetipm: quemadmodū pontī-
fex intrat in sancta p singl'os ānos in
sanguine alieno. Alioquin oportebat
eū frequenter pati ab origine mundi.
Nunc aūt semel in consummatione

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

279

seculorū·ad destitutionē peccati per hostiam suā apparuit. Et quēadmodū statutū est hominibz semel morī · post hoc aūt iudiciū: sic et xristus semel oblatus est ad multorū exhauriendā peccata: scdo sine peccato apparebit omnibus exspectantibz se in salutem. ℟

Umbrā enī habens lex futurorz bonorū non ipam ymaginē rerū: per singulos annos eisdem ipis hostijs quas offerūt indesinēter· nunqz potest accedētes pfectos facere. Alioquin cessassent offerri: ideo qz nullā habērēt ultra cōscientiā peccati cultores semel mūdati. Sed in ipis commemoratio peccatorū p singl'os ānos fit. Impossibile enī est sanguine thaurorz et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundū dicit. Hostiā et oblationē noluisti: corpus aūt aptasti michi. Holocaustomata et pro peccato nō tibi placuerunt. Tūc dixi. Ecce venio. In capite libri scriptum ē de me: ut faciā deus voluntatem tuā. Superius dicēs· quia hostias et oblationes et holocaustomata et p peccato noluisti· nec placita sūt tibi que scdm legem offerunt· tūc dixi ecce venio· ut faciā de⁹ voluntatem tuā: aufert primum ut sequēs statuat. In qua voluntate sanctificati sum⁹: per oblationē corporis xristi ihesu semel. Et omnis quidē sacerdos pstо ē quotidie ministrās: et easdē sepe offerens hostias que non possunt auferre peccata. Hic aūt unā p peccatis offerens hostiam in sempiternū sedet i dextra dei: de cetero exspectās donec ponant inimici ei⁹ scabellū pedū ei⁹. Una enī oblatione cōsummauit in sempiternū sanctificatos. Contestat aūt nos et spiritus sanctus. Postqz enī dixit. Hoc aūt testamentū qđ testabor ad illos post dies illos dicit dns dāo leges meas i cordibz eorz et i mētibz eorz superscribā eas: et peccatorz et iniquitatū eorz iā nō recordabor āplius. Ubi aūt horz remissio: iam non ē oblatio p peccato. Habentes itaqz frēs fiduciā· i introitu sanctorum i sāguine xristi quā iniciauit nobis viā nouā et viuētem· p velamē id est carnē suā: et sacerdotē magnū super domū dei: accedam⁹ cū vero corde in plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala: et abluti corp⁹ aqua mūda: teneam⁹ spei nre cōfessionē indeclinabilē. Fidelis enī est q repromisit. Et cōsideremus inuicē in puocationē caritatis et bonorū operū: nō deserentes collectionē nram sicut consuetudinis est quibusdā sed cōsolantes: et tanto magis quāto videritis appropiquantem diē. Voluntarie enī peccantibz nobis post acceptā noticiā veritatis iā nō relinquit pro peccatis hostia: terribilis aūt quedā exspectatio iudicij et ignis emulatio: q consumptura ē aduersarios. Irritā qs faciēs legem moysi sine vlla miseratione duobz uel tribus testibus morit̄: quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filiū dei conculcauerit· et sanguinē testamenti pollutū duxerit · in quo sanctificat⁹ ē· et spiritui gratie cōtumeliam fecerit? Scim⁹ enī qui dixit. Mihi vindictā: ego retribuam. Et iterū. Quia iudicabit dns pplm suū. Horrendū ē incidere in man⁹ dei viuētis. Rememoramini aūt pristinos dies i quibus illuminati magnū certamen sustinuistis passionum: et i altero qdē obprobrijs et tribulationibz spectaclm facti: i altero autē socij taliter cōuersantiū effecti. Nam et vinctis compassi estis: et rapinam bonorum vestrorz cum gaudio suscepistis:

rogniscentes vos habere meliorem et manētem substantiā. Nolite ītaq; amittere ꝺfidētiā vrām: q̄ magnā habet remunerationē. Patientia enī vobis necessaria ē: ut volūtatem dei facientes reportetis promissionē. Adhuc enim modicū aliquātulūq; q̄ venturus est veniet et nō tardabit: iustus aūt meus ex fide viuit. Quod si subtraxerit se: nō placebit anime mee. Nos aūt non sumus subtractionis filij ī ꝺditionē: sed fidei in acquisitionem anime. ℟

Est aūt fides sperāda substātia rerū argumentū nō apparentiū. In hac enī testimoniū consecuti sunt seniores. Fide intelligim⁹ aptata esse secula verbo dei: ut ex inuisibilibz visibilia fierent. Fide plurimā hostiā abel q̄z caym obtulit deo: p quā testimoniū cōsecut⁹ ē esse iust⁹: testimoniū phibēte muneribz ei⁹ deo: et per illā defūctus adhuc loquit̄. Fide enoch trāslat⁹ ē ne videret mortē: et nō inueniebat̄: q̄a transtulit illū dñs. Ante trāslationem enī testimoniū habuit placuisse deo. Sine fide autem impossibile est placere deo. Credere enī oportet accedentē ad deū quia est: et inquirētibz se remunerator sit. Fide noe responso accepto de his que adhuc non videbant̄ metuens aptauit archam ī salutem domus sue: per quā damnauit mundū: et iustitie que per fidē est hereꝺ est institut⁹. Fide qui vocat̄ abraham obediuit in locum exire quē acceptur⁹ erat ī hereditatem: et exijt nesciens quo iret. Fide demoratus est ī terra repromissionis tanq̄ ī aliena: ī casulis habitando cum ysaac et iacob coherediꝺbus repromissionis eiusdem. Exspectabat enī fundamenta habētem ciuitatem: cui⁹ artifex et cōditor deus. Fide et ipa sara sterilis virtutē in cōceptione seminis accepit etiā preter tēpus etatis: quoniā fidelē credit esse eum q̄ repromiserat. Propter qđ et ab uno orti sūt: et hoc emortuo tanq̄ sidera celi ī multitudinē: et sicut arena que est ad oram maris innumerabilis. Juxta fidē defuncti sunt oēs isti nō acceptis repromissionibus: sed a longe eas aspicientes et salutantes: et cōfitētes quia peregrini et hospites sunt sup terrā. Qui enī hoc dicunt: significāt se patriā inquirere. Et si quidem ipius meminissent de qua exierūt: habebāt vtiq; temp⁹ reuertendi. Nūc aūt meliorē appetūt: id ē celestem. Ideo nō confundit̄ deus · vocari de⁹ eorū. Parauit enī illis ciuitatem. Fide obtulit abraham ysaac cū temptaret̄: et vnigenitū offerebat ī quo susceperat repromissiones: ad quē dictū ē · q̄a ī ysaac vocabit̄ tibi semen: arbitrans quia et a mortuis suscitare potens ē de⁹. Vnde eum et ī parabolā accepit. Fide et de futuris benedixit ysaac iacob et esau. Fide iacob moriens singl'os filiorū ioseph benedixit: et adorauit fastigiū virge eius. Fide ioseph moriens de profectione filiorū israhel memoratus est: et de ossibus suis mādauit. Fide moyses natus occultat⁹ ē mensibus tribus a parentibus suis eo q̄ vidissēt elegantem infantem: et nō timuerūt regis edictū. Fide moyses grandis factus negauit se esse filiū filie pharaonis: magis eligēs affligi cū pp'o dei· q̄ temporalis peccati habere iocūditatem: maiores diuicias estimās thesauro egiptiorū imperiū cristi. Aspiciebat enī in remunerationē. Fide reliquit egiptū: nō veri⁹ ammositatem regis. Inuisibilem enī tanq̄ vidēs sustinuit. Fide celebrauit pascha et sanguinis

effusionē:ne qui vastabat primitiua rangeret eos. Fide · transierunt mare rubrū tanq̃ p aridam terram: quod experti egiptij deuorati sūt. Fide·muri ihericho corruerūt circuitu dierū septē. Fide·raab meretrix non periit cum incredulis:excipiens exploratores cū pace. Et quid adhuc dicam? Deficiet enī me tempus enarrantē·de gedeon barach·samson·iepte·dauid·samuhel· et prophetis:qui per fidem vicerunt regna·operati sunt iusticiā:adepti sunt repromissiones. Obturauerūt ora leonum:exstinxerūt impetū ignis. Effugarunt aciem gladij:cōualuerūt de infirmitate:fortes facti sunt in bello. Castra verterūt exterorū: acceperūt mulieres de resurrectione mortuos suos. Alij aūt distenti sunt non suscipientes redēptionē:ut meliorē inuenirent resurrectionē. Alij vero ludibria et verbera experti insup̃ vincla et carceres:lapidati sunt secti sunt temptati sunt:i occisione gladij mortui sūt. Circuierūt in melotis in pellibz caprinis:egētes. angustiati·afflicti· quibz dignus nō erat mundus: i sollicitudinibz errantes · in montibus · et speluncis et in cauernis terre. Et hij oēs testimonio fidei probati nō acceperūt repromissionē:deo p nobis melio aliq̃d puidente:ut nō sine nobis consummarent. xij·

Ideoq̃ et nos tantā habentes impositam nubem testiū: deponentes omne pondus ꝛ circūstans nos peccatū per patientiā curramus ad propositū nobis certamen·aspicientes in auctorem fidei·ꝛ cōsummatorem ihesum:q̃ proposito sibi gaudio sustinuit crucem· confusione contempta atq̃ in dextera sedis dei sedet. Recogitate enī eum qui talem sustinuit a peccatoribz aduersum semetipm contradictionem:ut ne fatigemini animis vris deficientes. Nondum enī usq̃ ad sanguinē restitistis aduersus peccatū repugnantes:ꝛ obliti estis consolationis que vobis tanq̃ filijs loquit̃ dicens. Fili mi noli negligere disciplinā domini:neq̃ fatigeris dum ab eo argueris. Quē enim diligit dominus castigat:flagellat aūt oīem filiū quē recipit. In disciplina perseuerate. Tanq̃ filijs vobis offert se deus. Quis enim filius quem non corripit pater? Q̃d si extra disciplinā estis·cuius participes facti sunt oēs: ergo adulteri ꝛ non filij estis. Deinde patres quidem carnis nostre eruditores habuim9:et reuerebam̃ eos. Num multomagis obtemperabimus patri spirituū et viuemus? Et illi quidem i tempore paucoz dierum scd̃m voluntatem suā erudiebāt nos:hic aūt ad id q̃d utile est in recipiendo sanctificationem eius. Omnis aūt disciplina in p̄senti quidem videtur nō esse gaudij· sed meroris:postea aūt fructum pacatissimū exercitatis per eā reddet iusticie. Propter q̃d remissas man9 et soluta genua erigite:ꝛ gressus rectos facite pedibus vestris·ut nō claudicans quis erret:magis aūt sanetur. Pacem sequimini cum oēbus ꝛ sāctimoniā: sine qua nemo videbit deū. Contemplātes ne quis desit gratie dei:ne qua radix amaritudinis sursū germinās impediat:ꝛ p illā inquinent̃ multi. Ne quis fornicator aut prophanus ut esau:qui pter unam escā vendidit primitiua sua. Scitote enī:quoniā et postea cupiēs hereditare benedictionem reprobatus est. Non enim inuenit penitencie locū:quāq̃ cū lacrimis inquisisset eam. Non enim accessistis ad

tractabilē ⁊ accessibilē ignē et turbinē et caligīnē et procellā et tube sonū et vocē verboꝝ: quā q̄ audierūt excusauerunt se ne eis fieret verbū. ℣Non enim portabāt qđ dicebat̄: ⁊ si bestia tetigerit montem lapidabit̄. Et ita terribile erat qđ videbat̄. ℣Moyses dixit. Exterritus sum et tremebūdus. ℣Sed accessistis ad syon montē ⁊ ciuitatem dei viuentis ihr̄lm celestē. et multorū milīū āgeloꝝ frequētiā. ⁊ eccliam p̄mitinoꝝ qui descripti sunt i celis: ⁊ iudicē oīm̄ deū et spiritus iustoꝝ p̄fectorū. ⁊ testamenti noui mediatorē ihesum: ⁊ sanguinis aspsionē melius loquētem q̄ abel. ℣Videte ne recusetis loquētem. Si enī illi nō effugerūt recusātes eū q̄ sup terrā loquebat̄. m̄lto magis nos q̄ de celis loquētem nobis auertim⁹: cuius vox mouit terram tūc: nūc aūt repromittit dicens. Adhuc semel: ⁊ ego mouebo nō solū terrā sed ⁊ celū. Qđ aūt adhuc semel dicit: declarat mobiliū trāllationē tanq̄ factoꝝ: ut maneant ea q̄ sūt īmobilia. Itaq; regnū īmmobile suscipiētes habemus grām: p quā seruiam⁹ placētes deo cū metu et reuerentia. Etenī de⁹ noster ignis cōsumens ē.

Caritas fraternitatis maneat ī nobis: ⁊ hospitalitatē nolite obliuisci. ℣Per hāc enī placuerūt quidā angelis hospitio receptis. ℣Mementote vinctoꝝ tanq̄ simul vincti: ⁊ laborantiū tanq̄ ⁊ ipi ī corpore morātes. Honorabile conubiū ī oīb⁹: ⁊ thorus īmmaculat⁹. ℣Fornicatores enī ⁊ adulteros iudicabit deus. Sint mores sine auaricia: contenti p̄sentib⁹. Ipe enī dixit. ℣Non te deseram neq; derelinq̄m: ita ut confidēter dicamus. Dñs michi adiutor ē: nō timebo qđ faciat michi homo. ℣Memētote p̄positoꝝ vestrorū qui vobis locuti sūt verbū dei: quorū intuentes exitū conuersationis imitamini fidem. Ihesus xp̄s heri et hodie: ipe et in secula. Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci. Optimū est enī gratia stabilire cor: nō escis q̄ nō profuerunt ambulantibus ī eis. Habem⁹ altare: de quo edere nō habēt potestatē q̄ tabernaculo deseruiūt. Quorū enī aīalīū infert̄ sanguis p̄ peccato ī sancta p̄ pōtifice: horum corpora cremant̄ extra castra. Propter qđ ⁊ ihesus ut sāctificaret per suū sanguinē ppm extra portā passus est. Exeamus igit̄ ad eū extra castra: improperiū ei⁹ portantes. ℣Nō enim habem⁹ hic manētem ciuitatē: sed futuram inquirim⁹. Per ipm ergo offeramus hostiā laudis semp deo: id est fructū labioꝝ confitēciū nomini ei⁹. Beneficiētie aūt ⁊ comunionis nolite obliuisci. Talibus enī hostijs p̄mer̄t de⁹. Obedite p̄positis vr̄is: ⁊ subiacete eis. Ipi enī puigilāt q̄si rationē p aīabus vr̄is reddituri: ut cū gaudio hoc faciāt: ⁊ non gemētes. Hoc enī nō expedit vobis. Orate p nobis. Cōfidim⁹ enī q̄a bonā conscientiā habem⁹: ī oīb⁹ bene volētes conuersari. Amplius aūt deprecor vos hoc facere: quo celerius restituar vob̄. Deus aūt pacis q̄ eduxit de mortuis pastorē magnū ouium ī sāguine testamēti eterni dñm nr̄m ihm xp̄m. aptet vos ī oī bono ut faciatis ei⁹ voluntatē: faciēs ī vobis qđ placeat se p ihm xp̄m: cui ē gl'a ī secla seculoꝝ amē. Rogo aūt vos fres: ut sufferatis vbū solatij. Etenī paucis scripsi vobis. Cognoscite fr̄em vr̄m timotheū dimissū: cū quo si celerius veneit videbo vos. Salutate oēs p̄positos vr̄os: ⁊ oēs sāctos. Salutant vos de ytalia fres. Gratia cū oīb⁹ vobis amē. Exp̄l' ep̄la ad hebreos

Incipit ꝓfacio bti ieronimi ꝓbi in librū actuū apostolorum.

Canit psalmista: ambulabunt de virtutibz in virtutes. Post apostoli pauli epistolas dudum vno vobis volumine translatas · domnigan et rogatiane carissimi · actus apostolorū compellitis ut transferam in latinū: quē librū nulli dubiū est a luca anthiocheno arte medico · q̄ postea inserviens paulo apostolo cristi fact⁹ est discipul⁹ fuisse editū. Cervices premit impsita sepi⁹ oneris magnitudo: quia studia inuidorū reprehensione digna putant ea que scribimus. Illorum nunc̄z odio et detractione · iuuante cristo meum silebit eloquium.

Lucas igit̄ anthiochensis · natione sirus · cuius laus i euangelio canit̄ · apud antiochiā medicine artis egregius · et apostolor̄z cristi discipulus fuit: postea usq; ad confessionē paulū secutus apostolū · sine crimine i virginitate pmanēs · deo maluit seruire. Qui octogita et quatuor ānos etatis agēs i bithinia obiit plenus spiritu sancto: quo instigāte i achaie partibz euangelium scribēs · grecis fidelibz incarnationem dñi fideli narratione ostendit: eundēq; ex stirpe dauid descendisse monstrauit. Cui nō immerito scribendorū actuū apostolicor̄z potestas i ministerio datur: ut deo in deū pleno · et filio ꝑditionis extincto · oratione ab apostolis facta · sorte dominice electionis numerus compleret̄: sicq; paulū cōsummationē apostolicis actibus daret · ꝙdiu cōtra stimulū calcitrantē dñs elegisset. Quod legentibz et requirētibz deū breui volui ostendere sermone: ne prolixius aliquid fastidientibus prodidisse: scies q̄ oprantē agricolā oportet de suis fructibus edere. Quem ita diuina subsecuta ē gratia: ut non solum corporibz sed etiā animabus eius proficeret mediana. Expl' ꝓfacio

Incipit liber actuū ap̄lorum ·

Timū quidē sermonem feci de oīb⁹ o theophile q̄ cepit ihesus facere et docere: usq; i diem qua precipiēs apostolis per spiritū sanctū quos elegit assumptus est. Quibz et prebuit seipm vivū post passionē suā i multis argumentis · per dies quadragīta apparens eis: et loquens de regno dei. Et cōuescēs precepit eis ihrosolimis ne discederent · sed exspectarent pmissionē patris quā audistis inquit p os meū: quia iohānes quidem baptizauit aqua: vos autem baptizabimini spiritu sancto nō post multos hos dies. Igitur q̄ conuenerant interrogabāt eum dicētes. Dñe: si in tēpore hoc restitues regnū isrl̄? Dixit aūt eis. Non ē vr̄m uosse tēpora uel momenta que pater posuit i sua potestate: sed accipietis virtutem superuenientis spiritus sancti i vos: et eritis michi testes in ihrlim et in omni iudea et samaria · et usq; ad vltimū terre. Et cum hec dixisset: videntibus illis eleuatus ē: et nubes suscepit eū ab oculis eorū. Cumq; intuerent̄ in celū euntem illū: ecce duo viri astiterūt iuxta illos i vestibus albis: qui et dixerūt. Viri galilei quid statis aspicientes in celū? Hic ihesus q̄ assumptus est a vobis i celū: sic veniet quēadmodū vidistis eum euntem i celum. Tunc reuersi sūt ihrosolimā a monte qui vocat̄ oliueti quī ē iuxta ihrusalē: sabbati habens iter. Et cum

introissent in cenaculū·ascenderūt ubi
manebat petrus ⁊ iohannes ⁊ iacob⁹
et andreas philippus ⁊ thomas bar-
tholome⁹ ⁊ matheus:iacobus alphei
et symon zelotes ⁊ iudas iacobi. Hi
oēs erāt pseuerātes unanimiter in
oratione cū mulieribz ⁊ maria matre
ihesu:⁊ fratribz ei⁹. In diebz illis exsur-
gens petr⁹ in medio fratrū dixit. Erat
aūt turba hominū simul fere centum-
uiginti. Viri fratres: oportet impleri
scripturā quā pdixit spiritus sanctus
per os dauid de iuda qui fuit dux eorū
qui comprehenderūt ihesum q cōnume-
ratus erat i nobis:⁊ sortitus ē sortem
ministerij huius. Et hic quidē possedit
agrum de mercede iniq̃tatis:⁊ suspen-
sus crepuit medius:⁊ diffusa sūt oia
uiscera eius. Et notū factū est omnibz
habitantibus ihrlm:ita ut appellaret̄
ager ille lingua eor⁹ acheldemach·hoc
est ager sanguinis. Scriptū ē enim in
libro psalmor⁹. Fiat cōmoratio eorū
deserta:⁊ non sit q̃ inhabitet i ea. Et e-
piscopatū eius accipiat alter. Oportet
ergo ex his viris q̃ nobiscū sunt con-
gregati in oī tempore quo intrauit
et exiuit inter nos dñs ihesus incipiēs
a baptismate iohannis·usq; in diem
qua assumptus ē a nobis: testē resur-
rectionis ei⁹ nobiscū fieri unū ex istis.
Et statuerūt duos: ioseph qui vocat̄
barsabas·qui cognominat⁹ ē iustus:
et mathiam. Et orātes dixerūt. Tu do-
mine qui corda nosti oīm: ostende
quē elegeris ex his duobz unū accipe-
re locū ministerij hui⁹ et aplatus: de
quo puaricat⁹ ē iudas ut abiret in lo-
cū suū. Et dederūt sortes eis. Et cecidit
sors sup mathiā:⁊ ānumerat⁹ ē cū un-
Et dū cōplerent̄ decē aplis. ij
dies pentecostes:erant omnes
pariter in eodē loco. Et factus est repen-
te de celo sonus·tanq̃ aduenientis spi-
ritus uehementis:⁊ repleuit totam do-
mū ubi erant sedētes. Et apparuerunt
illis dispertite lingue tanq̃ ignis: se-
ditq; supra singlos eor⁹. Et repleti sūt
oēs spiritu sancto:⁊ ceperūt loqui va-
riis linguis pout spiritus sanct⁹ dabat
eloqui illis. Erant aūt in iherusalem
habitātes iudei uiri religiosi: ex omni
natione que sub celo ē. Facta aūt hac
uoce conuenit multitudo:⁊ mente con-
fusa est:quoniā audiebat unusquisq;
lingua sua illos loquētes. Stupebāt
aūt oēs:⁊ mirabant̄ dicentes. Nonne
ne ecce oēs isti qui loquunt̄ galilei
sunt? Et quomodo nos audiuimus
unusquisq; linguā nrām i qua nati
sumus? Parthi ⁊ medi ⁊ elamite· et
qui habitant mesopotamiā·iudeam·
et capadociā·ponthum·⁊ asyam·fri-
giam·⁊ pamphiliā·egiptū et partes
libie· que est circa cyrenen·⁊ aduene
romani: iudei quoq; ⁊ prosoliti cretes
et arabes:audiuim⁹ eos loquētes no-
stris linguis magnalia dei. Stupebāt
aūt omnes:⁊ mirabant̄ ad inuicē di-
centes. Quid nā vult hoc esse? Alij
aūt irridentes dicebāt:quia musto ple-
ni sunt isti. Stans aūt petrus cū un-
decim leuauit vocem suā:⁊ locutus ē
eis. Viri iudei ⁊ qui habitatis ihrlm
uniuersi uobis notū sit:⁊ auri-
bus percipite verba mea. Nō enī sicut
vos estimatis hi ebrij sunt:cū sit hō-
ra diei tercia. Sed hoc ē quod dictum
est p̄ p̄phetā ioēl. Et erit i nouissimis
diebus dicit dñs effundam de spiritu
meo sup omnem carnē. Et prophetā-
bunt filij vri ⁊ filie vre:⁊ iuuenes vri
visiones videbunt:⁊ seniores vestri so-
mnia somniabūt. Et quidem super

282

seruos meos et ancillas meas in die-
bus illis effundā de spiritu meo ⁊ pro-
phetabūt: ⁊ dabo prodigia ī celo sursū
et signa in terra deorsum: sanguinē et
ignem ⁊ vaporē fumi. Sol conuertetur
in tenebras ⁊ luna ī sanguinē: antequ
veniat dies dñi magn⁹ ⁊ manifest⁹. Et
oīs quicūq; inuocauerit nomen do-
mini salu⁹ erit. Viri israhelite · audite
verba hec. Ihesum nazarenum virum
approbatū a deo in vobis virtutibus
et prodigijs ⁊ signis que fecit deus p
illū in medio vestri sicut scitis: hunc
definito consilio et p̄scientia dei tradi-
tum p manus iniquor̄ affigentes in-
teremistis. Quē deus suscitauit solutis
doloribs inferni: iuxta qđ impossibile
erat teneri illū ab eo. Dauid enī dicit
in eum. Prouidebā dñm in conspectu
meo semp: quoniā a dextris est michi
ne commouear. Propter hoc letatum
est cor meū ⁊ exultauit lingua mea: in-
sup ⁊ caro mea requiescet in spe. Quo-
niam non derelinques animā meā in
inferno: nec dabis sanctū tuū videre cor-
ruptionē. Notas michi fecisti vias vi-
te: replebis me iocūditate cū facie tua.
Viri fratres: liceat audenter dicere ad
vos de patriarcha dauid qm̄ defunctus
est · ⁊ sepultus ē: ⁊ sepulcrū ei⁹ ē apud
nos usq; in hodiernū diē. Propheta
igit̄ cum esset ⁊ sciret qa iureiurando
iurasset illi deus de fructu lumbi eius se-
dere sup sedē eius: prouidēs locutus est
de resurrectione christi: quia neq; derelic-
tus est in inferno · neq; caro ei⁹ vidit
corruptionē. Hūc ihesum resuscitauit
deus: cuius omnes nos testes sumus.
Dextera igit̄ dei exaltat⁹ · ⁊ promissio-
ne spūs scī accepta a patre: effudit
hoc donū quod vos videtis ⁊ auditis.
Non enim dauid ascendit ī celū. Dicit

aūt ipe. Dixit dñs domino meo sede
a dextris meis: donec ponā inimicos
tuos scabellū pedum tuor̄. Certissime
sciat ergo oīs domus israhel: quia ⁊
dñm eū et christū fecit deus hūc ihesum
quē vos crucifixistis. His aūt audi-
tis compūcti sunt corde: ⁊ dixerūt ad
petrū ⁊ ad reliquos apostolos. Quid
faciemus viri fratres? Petrus aūt ad
illos: penitentiā inquit agite · ⁊ bapti-
zetur unusquisq; vrm in nomine ihe-
su xpi in remissionē peccator̄ vestror̄:
et accipietis donū spūs sancti. Vo-
bis enī est repromissio ⁊ filijs vestris:
et omnibs qui longe sunt quoscunq;
aduocauerit dñs deus noster. Alijs
etiā verbis plurimis testificatus est: et
exhortabat̄ eos dicens. Saluamini
a generatione ista prava. Qui ergo re-
ceperunt sermonē eius baptizati sunt:
et apposite sunt in die illa anime circi-
ter tria milia. Erant aūt p̄seuerantes
in doctrina apostolor̄: ⁊ comunicatio-
ne fractionis panis · ⁊ orationibs. Fie-
bat aūt oīi anime timor. Multa q;
prodigia ⁊ signa p apostolos in ihe-
rusalem fiebāt: ⁊ metus erat magnus
in universis. Omnes etiā qui credebāt
erant pariter: ⁊ habebāt oīa comunia.
Possessiones ⁊ substātias vendebant: ⁊ dividebāt illa omnibs prout
cuiq; opus erat. Quotidie quoq; per-
durātes unanimiter ī tēplo et frāgen-
tes circa domos panē · sumebant cibū
cū exultatione et simplicitate cordis:
collaudātes deū ⁊ habentes gratiā ad
omnē plebē. Dns aūt augebat qui
salui fierēt quotidie ī idipsum. iij

Petr⁹ aūt ⁊ iohannes ascendebāt
in templū: ad horam orationis
nonā. Et quidā vir qui erat claudus
ex utero matris sue baiulabatur: quē

ponebāt quotidie ad portam templi
que dicitur speciosa:ut ꝓferet elemosi=
nam ab introeūtibꝫ in templū . Is cū
vidisset petrū ⁊ iohannē incipiētes in=
troire in templū: rogabat ut elemosi=
nam acciperet. Intuēs aūt in eū petrus
cum iohāne dixit. Respice in nos. At
ille intendebat i eos:sperans se aliq̄d
acceptuꝝ ab eis. Petrus aūt dixit. Ar=
gentū ⁊ aurū nō est michi:quod autē
habeo hoc tibi do. In nomine ihesu chri=
sti nazareni surge ⁊ ambula. Et appre=
hensa manu eius dextera alleuauit eū:
et protinꝰ consolidate sūt bases eius
et plante. Et exiliens stetit ⁊ ābulabat:
⁊ intrauit cum illis in templū:ambu=
lans ⁊ exiliens ⁊ laudās deū. Et vidit
oīs ꝑplus eū ambulantē:⁊ laudan=
tem deū. Cognoscebāt aūt illū: q̄ ipse
erat qui ad elemosinā sedebat ad spe=
ciosam portam templi. Et impleti sūt
stupore ⁊ extasi:in eo q̄ contigerat illi.
Cum tenerent aūt petrū ⁊ iohannem:
cucurrit oīs ꝑplus ad eos ad porti=
cum q̄ appellat salomonis stupentes.
Videns aūt petrus:respōdit ad ꝑplm.
Viri israhelite quid miramini in hoc.
aut nos quid intuemini: q̄si nra vir=
tute aut pietate fecerim⁹ hūc ambula=
re? Deus abrahā ⁊ deus ysaac ⁊ deꝰ
iacob deus pr̄m nostroꝝ glorificauit
filiū suū ihesum:quē vos quidē tradi=
distis ⁊ negastis ante faciē pilati iu=
dicante illo dimitti. Vos aūt sanctū
et iustū negastis: ⁊ petistis virum ho=
micidam donari vobis:auctorē vero
vite interfecistis . Quē deus suscitauit
a mortuis:cuius nos testes sumꝰ:⁊ in
fide nominis eiꝰ hūc quē vos videtis ⁊
nostis cōfirmauit nomen eiꝰ:⁊ fides q̄
per eum est dedit integrā sanitatem istā
in aspectu omniū vr̄m. Et nūc fratres
scio quia p ignorantiā fecistis:sicut ⁊
pncipes vestri. Deus aūt q̄ prenuncia=
uit p os omniū ꝓphetarū pati christum
suū:sic impleuit. Penitemini igitur ⁊
conuertimini ut deleātur peccata vestra:
ut cū venerint tempora refrigerij a con=
spectu dn̄i ⁊ miserit eū qui p̄dicatus est
vobis ihesum christū: quē oportet quidē
celū recipere usq̄ i tēpora restitutōnis
omniū que locutꝰ est deꝰ p os sanctoꝝ
suoꝝ a seculo prophetaꝝ. Moyses qui=
dem dixit . Quoniā ꝓphetā suscitabit
vobis dn̄s deꝰ vester de fratribꝫ vr̄is:
tanq̄ meip̄m audietis iuxta oīa que=
cunq̄ locutꝰ fuerit vobis. Erat autē:
oīs anima q̄ nō audierit prophetā
illū exterminabit de plebe. Et omnes
prophete a samuhel ⁊ deinceps qui lo=
cuti sunt ānunciauerūt dies istos. Vos
estis filij prophetaꝝ ⁊ testamēti: quod
disposuit deus ad patres nr̄os dicens
ad abrahā. Et i semine tuo benedicen=
tur oīes familie tre. Vobis ꝑmū deꝰ
suscitās filiū suū misit eū benedicētē vo=
bis:ut conuertat se unusq̄sq; a neq̄cia sua.

Loquentibꝫ autē illis ad iiij
ꝑplm supuenerūt sacerdotes et
magistratus templi ⁊ saducei dolētes
q̄ docerent populū ⁊ annūciarent in
ihesum resurrectionem ex mortuis . et
iniecerunt in eos manus:⁊ posuerūt
eos i custodia in crastinū . Erat autē
iam vespera . Multi aūt eorū q̄ audi=
erant verbū crediderunt . et factus ē nu=
merus eoꝝ quinq; milia . Factū est aūt
in crastinū ut congregarent̄ principes e=
orum ⁊ seniores ⁊ scribe in ihrusalem:
⁊ ānas princeps sacerdotū . ⁊ cayphas.
⁊ iohānes . ⁊ alexander . ⁊ quotq̄t erāt
de genere sacerdotali. Et statuētes eos
in medio interrogabāt. In qua virtu=
te aut i quo nomine fecistis hoc vos?

Tunc repletus spiritu sancto petr⁹ · dixit ad eos . Principes ppli ⁊ seniores: si nos hodie iudicam̄ in benefacto hominis infirmi in quo iste salu⁹ factus est: notū sit oīb⁹ vobis ⁊ oī plebi israhel qa in nomine dñi nostri ihesu cristi nazareni quem vos crucifixistis quē deus suscitauit a mortuis· in hoc iste astat corā vobis sanus . Hic ē lapis q reprobat⁹ ē a vobis edificātibz· qui factus ē in caput anguli: ⁊ nō est in alio aliquo salus . Nec enī aliud nomē ē sub celo datū hominibz: ī quo oporteat nos saluos fieri . Videntes aūt petri astantiā ⁊ iohannis: compertο q homines essent sine litteris ⁊ ydiote āmirabant̄: ⁊ cognoscebāt eos quī cū ihesu fuerāt. Hominē quoq; videntes stantē cum eis q curat⁹ fuerat : nichil poterāt cōtradicere. Iusserunt aūt eos foras extra cōciliū secedere: ⁊ cōferebāt ad inuicē dicentes. Quid faciem⁹ hominibz istis? Quoniam quidem notum signū factū ē p eos omnibz habitātibz ihrlm. Manifestū ē: ⁊ nō possumus negare. Sed ne amplius diuulgetur ī ppl'm: cōminemur eis ne ultra loquant̄ in nōe hoc ulli hominū. Et vocantes eos : denūciauerūt ne omnino loquerent̄ neq; docerent ī nomine ihesu. Petrus vero ⁊ iohannes respondentes dixerunt ad eos. Si iustū est in conspectu dei vos potius audire ꝝ deum· iudicate . Nō enī possumus que vidimus ⁊ audiuim⁹ nō loquī. At illi cōminantes dimiserūt eos: nō inuenientes quomodo punirent eos ꝓpter ppl'm: quia oēs clarificabāt id qđ factum erat ī eo q acciderat . Annoz enī erat ampli⁹ quadragīta hmo: ī quo factum fuerat signum istud sanitatis. Dimissi autem venerunt ad suos : et

ānūciauerunt eis quāta ad eos principes sacerdotum ⁊ seniores dixissent. Qui cū audissēt: unanimit̄ leuauerūt vocē ad deū ⁊ dixerūt. Dñe tu q fecisti celū et terrā mare ⁊ omnia que in eis sunt: qui spiritu sancto p os pris nri dauid pueri tui dixisti quare fremuerunt gentes ⁊ ppli meditati sūt inania astiterūt reges tre ⁊ principes ouenerunt in unū adūsus dñm et adūsus cristū eius: cōuenerūt enim vre in ciuitate ista adūsus sanctū puerū tuū ihesum quē unxisti herodes et pontⁱ⁹ pylatus cū gentibz ⁊ ppls israhel : facere que manus tua ⁊ cōsilium tuū decreuerunt fieri. Et nūc dñe respice ī minas eorū: ⁊ da seruis tuis cū omni fiducia loquī verbū tuum in eo q manū tuā extendas ad sanitates ⁊ signa et prodigia fieri p nomen sancti filij tui ihesu. Et cum orassent motus ē locus in quo erāt cōgregati: ⁊ repleti sūt oēs spiritu sancto: ⁊ loquebātur ūbum dei cū fiducia. Multitudinis aūt credentium erat cor unum ⁊ anima una: nec quisq; eorū que possidebat aliquid suum esse dicebat: sed erant illis oīa communia . Et virtute magna reddebāt apli testimoniū resurrectionis ihesu cristi dñi nri: ⁊ gratia magna erat in omnibz illis. Neq; enī quisq; egens erat inter illos. Quotq̄t enī possessores agroz aut domoz erant: vendentes afferebāt precia eoz que vendebāt: ⁊ ponebāt ante pedes aplorz. Diuidebat aūt singulis pro ut cuiq; opus erat . Joseph autem qui cognominatus ē barnabas ab apostolis· qđ est interpretatum filius consolationis· leuites· cypprius genere cum haberet agrum vendidit eum : et attulit precium et posuit ante pedes apostolorum .u·

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Vir aūt quidā nomine ananias cū saphira uxore sua vendidit agrum: ⁊ fraudauit de pcio agri & ꝛia uxore sua: et afferens partē quandā ad pdes apostolox posuit. Dixit aūt petrꝰ ad ananiam. Anania cur temptauit sathanas cor tuū mentiri te spiritui sancto: ⁊ fraudare de pcio agri ? Nōne manens tibi manebat: ⁊ venundatū in tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo hāc rem? Non es mentitus hominibz sed deo. Audiens aūt ananias hec ūba: cecidit ⁊ exspiravit. Et factus ē timor magnus super oēs qui audierūt. Surgentes autē iuuenes amouerūt eum: ⁊ efferentes sepelierunt. Factū est aūt quasi horarū trium spaciū: ⁊ uxor ipīꝰ nesciens qđ factum fuerat intrauit. Dixit autē ei petrus. Dic mihi: si tanti agrū vendidistis. At illa dixit. Etiā tanti. Petrꝰ aūt ad eā. Quid utiqz cōuenit vobis temptare spīritū dñi? Ecce pedes eorū qui sepelierūt virum tuū ad ostium: ⁊ efferent te. Confestim cecidit āte pedes ei⁹: ⁊ exspirauit. Intrātes aūt iuuenes inuenerūt illam mortuā: ⁊ extulerunt et sepelierūt ad virū suū. Et factus est timor magnus ī uniūsa ecclesia: et in oēs qui audierūt hec. Per manus aūt apostolox fiebāt signa et pdigia multa in plebe. Et erāt unanimiter omnes in porticu salomonis. Ceterorū aūt nemo audebat coniūgere se illis: sed magnificabat eos pplus. Magis autē augebat credentiū in dño multitudo virox ac mulierū: ita ut ī plateas ēicerent infirmos ⁊ ponerent ī lectulis ac grabatis ut veniente petro saltem umbra illius obumbraret quenq; illorū ⁊ liberarent ab oēs infirmitatibus suis. Cōcurrebat aūt ⁊ multitudo vicinax ciuitatum ihrlm· afferentes egros et vexatos a spīritibz immūdis: qui curabant oēs. Exurgens autē princeps sacerdotū ⁊ oēs qui cū illo erant que est hęresis saduceorū repleti sunt zelo: ⁊ iniecerūt manus ī apostolos: ⁊ posuerūt eos in custodia publica. Angelus aūt dñi p noctē aperiens ianuas carceris ⁊ educens eos dixit. Ite: ⁊ stantes loquimini ī templo plebi oīa verba vite huius. Qui cū audissent intrauerūt diluculo ī templū: et docebāt. Aduenīens aūt princeps sacerdotū ⁊ qui cum eo erāt cōuocauerunt concilīū· ⁊ oēs seniores filiorū israhel: ⁊ miserunt ad carcerem ut adducerent. Cum aūt venissent ministri et aperto carcere nō inuenissent illos: reuersi nunciauerunt dicentes. Carcerem quidē inuenim⁹ clausum cū oīi diligentia: ⁊ custodes stantes ante ianuas: aperiētes aūt neminē intus inuenimus. Ut aūt audierūt hos sermones magistratꝰ templi ⁊ principes sacerdotū: ambigebāt de illis quidnam fieret. Aduenīens aūt quidā nūciauit eis: quia ecce viri quos posuistis ī carcerem sunt in templo stantes: ⁊ docentes pplm. Tunc abiit magistratꝰ cum ministris: ⁊ adduxit illos sine vi. Timebant enī pplm ne lapidarent. Et cū adduxissent illos: statuerunt ī cōcilio. Et interrogauit eos princeps sacerdotum dicens. Precipiēdo precepimus vobis ne doceretis ī nomine isto: et ecce replestis ihrlm doctrina vra: ⁊ vultis inducere sup nos sanguinē hominis istius. Respōdens aūt petrus et apostoli dixerūt. Obedire oportet deo magis q̄ hominibz. Deꝰ pr̄m nrox suscitauit ihesū: quē vos interemistis suspendentes in ligno. Hunc principē deꝰ

et saluatorē exaltauit dextera sua ad
dandā penitentiā israhel & remissionē
peccatoꝝ: & nos sumus testes hoꝝ ver-
borū: & spiritus sanctus quē dedit deꝰ
oīnibus obedientibꝫ sibi. Hec cum au-
dissent dissecabant̄: & cogitabāt inter-
ficere illos. Surgens aūt quidam in
cōcilio phariseus nomine gamalihel
legis doctor honorabilis uniuerse ple-
bi: iussit foras ad breue hoīnes fieri.
Dixitq; ad illos. Viri israhelite attend-
ite uobis sup hoīnibꝫ istis: quid ac-
turi sitis. Ante hos enī dies extitit theo-
das dicens se esse aliquē: cui consensit
numerus uiroꝝ circiter cdringentoꝝ:
qui occisus est et oīnes qui credebant
ei dissipati sunt: & redacti ad nichilū.
Post hūc extitit iudas galileus in die-
bus professionis: & auertit pplm post
se. Et ipse periit. Et oēs quotq̄t assenserunt ei dis-
persi sunt: & ipē periit. Et nūc itaq; di-
co uobis: discedite ab hoīnibꝫ istis.
et sinite illos. Quoniā si est ex hoīni-
bus assiliū hoc aut opus dissoluetur:
si uero ex deo ē nō poteritis dissoluere:
ne forte et deo repugnare uideamini.
Cōsenserūt aūt illi: & uocātes apostō-
los cesis denūciauerunt ne oīnino lo-
querent̄ in nomine ihesu: & dimiserūt
eos. Et illi quidē ibāt gaudentes a con-
spectu concilij: quīm digni habiti sūt pro
nomine ihesu ad iniuriā pati. Oīmī aūt
die nō cessabāt ī tēplo & circa domos
dicētes: & euāgelizātes xp̄m ihm.

In diebꝫ aūt illis crescente numero di-
scipuloꝝ factū est murmur grecoꝝ ad-
uersus hebreos: eo q̄ despicerent̄ in mi-
nisterio quotidiano uidue eoꝝ. Con-
uocantes aūt duodecim multitudinē
discipuloꝝ dixerūt. Nō est equū nos
derelinquere uerbū dei: & ministrare mēn-
sis. Considerate ergo fratres uiros ex
uobis boni testimonij septem plenos
spiritu et sapiētia: quos ostituamus
super hoc opus. Nos uero orationi et
ministerio uerbi instantes erimus. Et
placuit sermo coram omni multitudi-
ne. Et elegerūt stephanū uirū plenum
fide et spiritu sancto: & philippū & pro-
corum & nycanorem et thimonē & par-
meniam & nicolaū aduenā anthioce-
num. Hos statuerūt ante conspectum
apostolorū: & orantes imposuerūt eis
manꝰ. Et uerbū dñi crescebat: & multipli-
cabat̄ numerꝰ discipuloꝝ ī ihrlm ualde.
Multa etiā turba sacerdotū obediebat
fidei. Stephanus aūt plenꝰ gratia et
fortitudine faciebat prodigia & signa
magna ī pplo. Surrexerūt aūt quidā
de synagoga q̄ appellabat̄ libertinoꝝ
et cyrenensiū & alexandrinoꝝ. et eoꝝ q̄
erant a cilicia et asia disputātes cum
stephano: & nō poterāt resistere sapiē-
tie et spiritui q̄ loquebat̄: propter qđ red ar-
guerent̄ ab eo cum omni fiducia. Tūc
summiserūt uiros q̄ dicerēt se audisse
eum dicentē uerba blasphemie in moy-
sen et deū. Commouerunt itaq; plebē
et seniores & scribas: & cōcurrentes ra-
puerunt eū & adduxerūt ī concilium: & sta-
tuerūt falsos testes q̄ dicerent. Homo
iste nō cessat loqui uerba aduersus locū
sanctū & legem. Audiuim⁹ enī eum di-
centem: q̄m ihesus nazarenus hic de-
struet locū istum: & mutabit traditio-
nes. q̄s tradidit nobis moyses. Et in-
tuentes eum omnes qui sedebant in
concilio: uiderunt faciem eius tanq̄m
facie āgeli. Dixit aūt princeps sacerdo-
tū: si hec ita se haberēt. Qui ait.

Viri fratres & patres audite. Deus
glorie apparuit pri nro abrahe
cum esset ī mesopotamia priusq̄m mo-
raretur ī carran: & dixit ad illū. Exi de

terra tua et de cognatione tua: et veni
in terrã quã monstrauero tibi. Tunc
exijt de terra chaldeoꝝ: z habitauit in
charran. Et inde postq̃ mortuus ẽ pa-
ter eius transtulit illũ in terrã istam: i
qua nũc vos habitatis. Et non dedit
illi hereditatẽ in ea nec passum pedis:
sed repromisit dare illi eam i possessio-
nem z semini ei⁹ post ipm: cũ non ha-
beret filiũ. Locut⁹ ẽ aũt deus· quia erit
semen eius accola i terra aliena: z fui-
tuti eos subicient z male tractabunt
eos annis quadringentis: z gentem
cui seruierint iudicabo ego dixit dñs.
Et post hec exibunt: z deseruient mihi
in loco isto. Et dedit illi testamentum
circuncisionis· z sic genuit ysaac z cir-
cũcidit eũ die octauo: z ysaac iacob: et
iacob duodeci patriarchas. Et patriar-
che emulãtes ioseph vendiderũt i egi-
ptũ: et erat de⁹ cũ eo. Et eripuit eũ ex o-
mnibz tribulatonibz ei⁹: z dedit ei gratiã
et sapiẽtiã i cõspectu pharaonis regis
egiptioꝝ: z constituit eum ꝓpositum sup
egiptũ z sup omnẽ domũ suã. Venit
aũt fames i vniũsam egiptũ z chana-
an z tribulatio magna: z nõ inueniẽ-
bant cibos pres nostri. Cũ audisset
aũt iacob esse frumentũ i egipto· misit
patres nros ꝓmum: z in scõo cognit⁹
est ioseph a fratribz suis: z manifesta-
tum ẽ pharaoni genus eius. Mittens
aũt ioseph accersiuit iacob pẽm suũ:
et omnẽ cognationẽ suã i animabus
septuagintaquinq;. Et descendit iacob
in egiptũ: z defunct⁹ ẽ ipe z patres no-
stri. Et translati sunt in sichem: et posi-
ti sunt in sepulcro qd emit abraham
precio argenti a filijs emor filij sichem.
Cũ aũt appropinq̃ret temp⁹ ꝓmissio-
nis quã ꝯfessus erat de⁹ abrahe creuit
ꝓplus et multiplicatus est in egipto:
quoadusq; surrexit alius rex i egipto
qui nõ nouerat ioseph. Hic circũuenies
genus nostrũ afflixit patres nostros:
ut exponerent infantes suos ne viuifi-
carent. Eodẽ tpe nat⁹ ẽ moyses · z fuit
gratus deo: q̃ nutrie⁹ ẽ tribus mensibz
in domo patris sui. Exposito aũt illo
sustulit eũ filia pharaonis: z nutriuit
eum sibi in filiũ. Et erudit⁹ est moyses
omni sapiẽtia egipnoꝝ: z erat potens i
verbis z i operibz suis. Cũ autẽ imple-
retur ei q̃draginta ãnoꝝ temp⁹: ascen-
dit i cor eius ut visitaret fratres suos
filios isrl. Et cũ vidisset quendã iniuri-
am patientẽ vindicauit illũ: z fecit ulti-
onem ei q̃ iniuriã sustinebat ꝓtulso e-
giptio. Existimabat autem intelligere
fratres: quoniã deus per manũ ipius
daret salutẽ illis. At illi nõ intellexerũt.
Sequẽti vero die apparuit illis litigã-
tibus: z reconciliabat eos i pace dicens.
Viri: fratres estis. Ut quid nocetis al-
terutrũ? Qui aũt iniuriã faciebat pro-
ximo: repulit eũ dicens. Quis te cõsti-
tuit principẽ z iudicẽ sup nos? Nunq̃
tu vis · quẽadmodũ
interficere me tu vis · quẽadmodũ
interfecisti heri egiptiũ? Fugit aũt mo-
yses in verbo isto: z factus ẽ aduena i
tra madian: vbi genuit filios du-
os. Et expletis annis quadraginta:
apparuit illi i deserto mõtis syna an-
gel⁹ i igne flamme rubi. Moyses aũt
videns ãmirat⁹ ẽ visum. Et accedente
illo ut cõsideraret: facta ẽ ad eum vox
dñi dicẽs. Ego sum de⁹ patrũ tuorũ:
deus abraham· de⁹ ysaac · z de⁹ iacob.
Tremefact⁹ aũt moyses: non audebat
cõsiderare. Dixit aũt illi de⁹. Solue cal-
ciamentũ pdum tuoꝝ. Locus enim in
quo stas terra sancta ẽ. Videns vidi
afflictionẽ ppli mei qui ẽ in egipto: et
gemitũ eorũ audiui: z descendi liberare

285

eos. Et nunc: veni mittã te ĩ egiptum.
Hũc moysen quẽ negauerũt dicentes
quis te cõstituit principẽ z iudicẽ: hũc
deus principem z redẽptorem misit cũ
manu angeli qui apparuit illi in rubo.
Hic eduxit illos faciens prodigia z si-
gna ĩ terra egipti z in rubro mari: et ĩ
deserto ãnis quadraginta. Hic ẽ moy-
ses qui dixit filijs isrl. Prophetã susci-
tabit vobis de⁹ de fratribz vr̃is: tanq̃
meipm audietis. Hic ẽ qui fuit ĩ eccle-
sia in solitudine cũ angelo qui loque-
batur ei ĩ mõte syna z cum patribus
nr̃is: qui accepit verba vite dare nobis.
Cui noluerũt obedire pres nostri: sed
repulerunt z auersi sunt cordibz suis ĩ
egiptũ: dicentes ad aaron. Fac nobis
deos qui p̃cedãt nos. Moysi enim hu-
ic q̃ eduxit nos de terra egipti: nescim⁹
quid factum sit ei. Et vitulum fecerũt
in diebus illis: et obtulerunt hosti-
am simulacro: z letabantur in op̃ri-
bus manuum suar̃. Cõuertit aũt de-
us: z tradidit eos seruire militie celi: si-
cut scriptũ est in libro prophetarũ. Nun-
quid victimas aut hostias obtulistis
michi ãnis quadraginta in deserto do-
mus isrl? Et suscepistis tabernaculũ
moloch z sidus dei vestri rempham: fi-
guras q̃s fecisti adorare eas: z transfe-
ram vos trãs babilonẽ. Tabernaculũ
testimonij fuit cũ pribus nostris in de-
serto sicut disposuit illis de⁹ loquens
ad moysen: ut faceret illud sdm for-
mam quã viderat. Quod z induxerũt
suscipiẽtes patres nostri cũ ihesu in pos-
sessionẽ gentiũ: quas expulit de⁹ a fa-
cie patrũ nostror̃ usq; in diebz dauid.
Qui inuenit gratiã ante deũ: z petijt
ut inueniret tabernaculũ deo iacob. Sa-
lomon aũt edificauit illi domũ. Sed
non excels⁹ ĩ manufactis habitat: sicut
per ꝓphetã dicit. Celum michi sedes
est: terra aũt scabellũ ꝑdum meorum.
Quã domũ edificabitis michi dicit do-
min⁹: aũt quis loc⁹ requietionis mee
est? Nõne man⁹ mea fecit hec oĩa?
Dura cervice z incircumcisi cordibus
et auribus: vos semper spiritui sancto
restitistis: sicut pres vestri z vos. Quẽ
prophetar̃ non sunt ꝑsecuti patres ve-
stri? Et occiderũt eos q̃ pnũciabant de
aduentu iusti: cui⁹ vos nũc proditores
et homicide fuistis: qui accepistis legẽ
in dispositione ãgelor̃ et non custodi-
stis. Audientes aũt hec dissecabãtur
cordibus suis: z stridebant dẽtibus in
eum. Cũ aũt esset plen⁹ spiritu sancto:
intendẽs in celũ vidit gloriã dei z ihe-
sum stãtem a dextris dei. Et ait. Ecce
video celos apertos: z filium hominis
stantẽ a dextris virtutis dei. Exclamã-
tes aũt voce magna continuerũt aures
suas: z impetũ fecerũt unanimiter ĩ eũ.
Et eiectes eũ extra ciuitatẽ lapidabãt:
et testes deposuerũt vestimenta sua se-
cus pedes adolescentis: q̃ vocabat̃ sau-
lus. Et lapidabãt stephanũ inuocan-
tem z dicentẽ. Dñe ihesu suscipe spiritũ
meũ. Positꝰ aũt genibus: clamauit
voce magna dicẽs. Dñe: ne statuas
illis hoc pccm. Et cũ hoc dixisset: obdor-
muit. viij

Paul⁹ aũt erat assen-
tiens neci ei⁹. Facta ẽ aũt in illa
die ꝑsecutio magna in ecclesia q̃ erat
ihersolimis: z oĩes dispersi sũt per re-
giones iudee z samarie preter apl̃os.
Curauerũt aũt stephanũ viri timora-
ti: z fecerunt planctũ magnũ sup eum.
Saulus aũt deuastabat ecclesiã: p do-
mos intrans z trahẽs viros ac muli-
eres: tradebat ĩ custodiã. Igit̃ q̃ dispers-
i erant pertransibãt euãgelizãtes v̊bũ
dei. Philipp⁹ aũt descendẽs in ciuitatẽ

samarie ꝓdicabat illis xp̄m. Intendebant autē turbe hijs que a philippo dicebantur vnanimiter audiētes: et videntes signa q̄ faciebat. Multi enī eoꝝ quī habebāt spiritꝰ immūdos: clamantes voce magna exiebāt. Multi autem paralitici et claudi curati sūt. Factū est ergo gaudiū magnum ī illa ciuitate. Vir aūt quidā nomine symon q̄ ātea fuerat ī ciuitate magus seducēs gentē samarie dicens se esse aliquē magnū: cui auscultabāt oēs a minimo usq; ad maximū dicentes: hic ē virtus dei que vocatur magna. Attendebāt aūt eum: ꝓpter q̄ multo tēpore magicis suis dementasset eos. Cū vero credidissent philippo euāgelizāti de regno dei: in nomine ihesu xp̄i baptizabāntur viri ac mulieres. Tunc symon et ipe credidit: et cum baptizatus esset adherebat philippo. Videns etiam signa et virtutes maximas fieri: stupens ammirabatur. Cū aūt audissent apostoli q̄ erāt in ierosolimis q̄a recepisset samaria verbū dei: miserūt ad eos petrū et iohannem. Qui cū venissent orauerunt pro ipīs: ut acciperēt spiritū sanctū. Nōdū enī in quenq; illoꝝ supuenerat: sed baptizati tantū erāt ī nomine dñi ihesu. Tunc imponebāt manꝰ supra illos: et accipiebant spiritū sanctū. Cū vidisset aūtē symon q̄a per impositionē manꝰ apostoloꝝ daretur spirituꝰ sanctꝰ: obtulit eis pecuniam dicens. Date et michi hanc potestatem: ut cuicūq; imposuero manus accipiat spiritū sanctū. Petrꝰ aūt dixit ad eum. Pecunia tua tecum sit ī pditionē: quū donū dei existimasti pecunia possideri. Nō est enī tibi pars neq; sors in sermone isto. Cor enī tuū non ē rectum coram deo. Penitentiā itaq; age ab hac nequicia tua: et roga deū si forte remittat tibi hec cogitatio cordis tui. In felle enī amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse. Respondens aūt symon dixit. Precamini vos pro me ad dñm: ut nichil veniat sup me horū q̄ dixistis. Et illi quidem rectificati et locuti verbū dñi redibant ierosolimā: et multis regionibs samaritanoꝝ euāgelizabāt. Angelus aūt dñi locutꝰ ē ad philippum dicēs. Surge: et vade ꝓtra meridianū ad viā q̄ descendit ab ierlm in gazā: hec ē deserta. Et surgens abijt. Et ecce vir ethiops eunuchus potēs candacis regine ethiopū. qui erat sup oēs gazas eiꝰ venerat adorare in ierusalem: et reuertebat sedēs supra currū suum. legensq; ysaiam ꝓphetam. Dixit aūtē spiritus philippo. Accede: et adiunge te ad currū istū. Accurrēs aūt philippus: audiuit eū legentē ysaiā prophetam et dixit. Putasne intelligis que legis? Qui ait. Et quomodo possum: si nō aliquis ostenderit michi? Rogauitq; philippū ut ascenderet: et sederet secum. Locꝰ aūt scripture quā legebat erat hic. Tanq; ouis ad occisionē ductus est: et sicut agnus coram tondēte se sine voce. sic nō aperuit os suū. In humilitate iudiciū eiꝰ sublatū est. Generationē eiꝰ quis enarrabit? Quoniā tollet de terra vita eiꝰ. Respōdens aūtē eunuchus philippo dixit. Obsecro te. de quo prophēta dicit hoc? De se an de alio aliquo? Aperiens aūt philippus os suū: et incipiens a scriptura ista: euāgelizauit illi ihesum. Et dū irent p viam: venerunt ad quandā aquā. Et ait eunuchus. Ecce aqua. Quis prohibet me baptizari: dixit aūt philippꝰ. Si credis ex toto corde licet. Et respondens ait. Credo filiū dei esse ihesum

286

cristũ. Et iussit stare currum. Et descenderunt uterq; in aquã philippus ꝛ eunuchus: ꝛ baptizauit eũ. Cũ aũt ascendisset de aqua spiritꝰ dñi rapuit philippum: ꝛ amplius nõ uidit eũ eunuchꝰ. Ibat aũt p uiam suã gaudens. Philippus aũt inuentus ẽ in azoto: ꝛ pertransiens euangelizabat ciuitatibus cũctis donec ueniret cesaream. ix.

Paulus autẽ adhuc spirans minarum ꝛ cedis ī discipulos dñi accessit ad principẽ sacerdotũ. et petiit ab eo epistolas ī damascũ ad synagogas: ut si quos inuenisset huius uie uiros ac mulieres: uinctos pduceret ī ihrlm. Et cũ iter faceret: cõtigit ut appropinquaret damasco. Et subito circumfulsit eum lux de celo: ꝛ cadens in terrã audiuit uocẽ dicentẽ sibi. Saule saule: quid me psequeris? Qui dixit. Quis es dñe? Et ille. Ego sũ ihesus: quẽ tu psequeris. Durũ est tibi contra stimulũ calcitrare. Et tremẽs ac stupẽs dixit. Dñe: quid me uis facere? Et dominus ad eũ. Surge ꝛ ingredere ciuitatẽ: ꝛ ibi dicet tibi q̃d te oporteat facere. Uiri autẽ illi q̃ comitabantur cũ eo stabãt stupefacti: audiẽtes quidẽ uocem: neminẽ aũt uidentes. Surrexit aũt saulus de terra: apertisq; oculis nichil uidebat. Ad manus aũt illũ trahentes. introduxerũt damascũ. Et erat ibi tribus diebꝫ nõ uidens: ꝛ nõ manducauit neq; bibit. Erat aũt quidam discipulus damasci nomine ananias. Et dixit ad illũ in uisu dñs. Anania. At ille ait. Ecce ego dñe. Et dominus ad eum. Surge ꝛ uade in uicũ qui uocatur rectus: ꝛ quere in domo iude. saulum nomine tharsensem. Ecce enim orat. Et uidit uirũ ananiã nomine introeuntem: ꝛ imponentẽ sibi manus ut uisum recipiat. Respõdit aũt ananias. Dñe audiui a multis de uiro hoc: quãta mala fecerit sanctis tuis in ihrlẽ. Et hic habet potestatẽ a principibꝫ sacerdotũ: alligandi omnes qui inuocãt nomen tuũ. Dixit aũt ad eũ dñs. Uade: quoniã uas electionis est michi iste: ut portet nomen meũ corã gentibꝫ et regibꝫ ꝛ filiis israhel. Ego enĩ ostendã illi: quãta oporteat eũ pro nomine meo pati. Et abiit ananias et introiuit in domũ: ꝛ imponens ei manꝰ dixit. Saule frater: dñs misit me ihesus. q̃ apparuit tibi in uia qua ueniebas: ut uideas ꝛ implearis spiritu sancto. Et cõfestim ceciderũt ab oculis eius tanq̃ squame: ꝛ uisum recepit. Et surgens baptizatus est: ꝛ cũ accepisset cibum cõfortatus ẽ. Fuit autẽ cũ discipulis q̃ erãt damasci p dies aliquot. Et cõtinuo ingressus ī synagogas predicabat ihesum: quũ hic ẽ filiꝰ dei. Stupebant aũt oñes qui eũ audiebant: ꝛ dicebãt. Nõne hic est q̃ expugnabat ī ihrlm eos q̃ inuocabãt nomen istud? Et huc ad hoc uenit: ut uinctos illos duceret ad principes sacerdotum. Saulus aũt multo magis ualescebat ꝛ cõfundebat iudeos q̃ habitabãt damasci: affirmans quũ hic est christus. Cũ aũt implerentur dies multi: consilium fecerũt ī unũ iudei ut eũ interficerent. Notæ aũt facte sunt saulo insidie eorũ. Custodiebãt aũt ꝛ portas die ac nocte: ut eũ interficerẽt. Accipientes aũt discipuli eius nocte per murũ demiserunt eum: summittentes ī sporta. Cum aũt uenisset in ihrlm temptabat se iũgere discipulis: ꝛ oñes timebãt eũ: nõ credentes q̃ esset discipulus. Barnabas aũt apprehensum illũ duxit ad apostolos: ꝛ narrauit illis quomodo in uia uidisset

dñm et qa locutꝰ est ei: et quomodo in damasco fiducialiter egerit i nomine ihesu. Et erat cū illis intrans et exiens in ihrlm: fiducialiter agens i nomine dñi. Loquebat quoq; gentibꝫ et disputabat cū grecis: illi aūt querebant occidere eum. Quod cum cognouissent fratres deduxerūt eum cesaream: et dimiserūt tharsum. Ecclesia quidem per totam iudeā et galileā et samariā habebat pacem: et edificabat ambulans in timore dñi: et cōsolatōne sancti spiritus replebat. Factum ē aūt petrū dū pertransiret uniuersos: deuenire ad sanctos qui habitabat lidde. Inuenit autē ibi hominē quendā nomine eneā: ab annis octo iacentē in grabbato: qui erat paraliticus. Et ait illi petrus. Enea: sanet te dñs ihesus cristus. Surge: et sterne tibi. Et extinuo surrexit. Et uiderūt illū oēs qui habitabāt lidde et saronē: qui auerli sunt ad dñm. In ioppe aūt fuit quedā discipula nomine thabita: que interpretata dicit dorcas. Hec erat plena operibus bonis et elemosinis quas faciebat. Factū est aūt in diebus illis: ut infirmata moreret. Quā cū lauissent: posuerūt eam in cenaculo. Cum aūt prope esset lidda ab ioppe: discipli audientes quia petrꝰ esset in ea duos uiros miserunt ad eū: rogātes: ne pigriteris uenire usq; ad nos. Exurgens aūt petrꝰ: uenit cū illis. Et cū aduenisset duxerunt illū in cenaculū: et circūstetērūt illū oēs uidue flentes: et ostendētes ei tunicas et uestes quas faciebat illis dorcas. Eiectis aūt oībꝫ foras: petrus ponēs genua orauit: et conuersus ad corpus dixit. Thabita surge. At illa aperuit oculos: et uiso petro resedit. Dans aūt illi manū erexit eā: et cum uocasset sāctos et uiduas assignauit eam uiuam. Factum autem est per uniuersam ioppen: et crediderunt multi in domino. Factum est aūt ut dies multos moraretur in ioppe apud symonem quendam coriarium. x.

Vir aūt quidam erat i cesarea nomine cornelius centurio cohortis que dicit italica: religiosus ac timens deum cum omni domo sua: faciens elemosinas multas plebi: et deprecans deū semp. Is uidit i uisu manifeste quasi i hora nona diei angelū dei introeuntē ad se: et dicentē sibi. Cornneli. At ille intuēs eū: timore correptꝰ dixit. Quis es domine? Dixit aūt illi. Orationes tue et elemosine tue ascenderunt in memoriā in conspectu dñi. Et nūc mitte uiros i ioppen: et accersi symonē quendā qui cognominat petrus. Hic hospitat apud symonē quendam coriariū: cuius ē domꝰ iuxta mare. Hic dicet tibi: quid te oporteat facere. Et cū discessisset angelus q loquebatur illi: uocauit duos domesticos suos et militem timentē dñm ex hijs q illi parebāt. Quibꝫ cū narrasset oīa: misit illos in ioppen. Postera autem die iter illis facientibꝫ et appropinquantibus ciuitati: ascendit petrus i superiora ut oraret circa horā sextam. Et cū esuriret uoluit gustare: parātibꝫ autē illis cecidit super eum mentis excessus. Et uidit celum apertū: et descendēs uas quoddā uelut linteū magnū quatuor initijs summitti de celo in terrā: in quo erāt oīa ꝙdrupedia et serpētia terre: et uolatilia celi. Et facta ē uox ad eū. Surge petre: occide et manduca. At ille aūt petrꝰ. Absit dñe: quia nunq̄ māducaui oē cōmune et immūdū. Et uox iterū secūdo ad eū. Que deꝰ purificauit: tu cōmune ne dixeris. Hoc autem

factũ est per ter. Et statim receptum est vas in celũ. Et dũ intra se hesitaret petrus quidnã esset visio quã vidisset: ecce viri ꝙ missi erant a cornelio inquirentes domũ symonis astiterũt ad ianuam. Et cũ vocassent: interrogabãt si symon ꝙ cognominat petr9 illic haberet hospitiũ. Petro autẽ cogitante de visione: dixit spiritus ei. Ecce viri tres querũt te. Surge itaq; et descende: et vade cũ eis nichil dubitans: quia ego misi illos. Descendẽs autẽ petrus ad viros dixit. Ecce ego sũ quẽ queritis. Que causa est ꝓpter quã venistis? Qui dixerunt. Cornelius centurio vir iustus et timens deũ et testimoniũ habens ab vniuersa gente iudeoꝝ: responsum accepit ab ãgelo sancto accersiri te in domũ suam: et audire verba abs te. Introducẽs ergo eos recepit hospitio. Sequenti aũt die surgens: profect9 est cũ illis. et quidã ex fratribs ab ioppe comitati sunt cũ eo. Altera aũt die introiuit cesaream: cornelio vero exspectabat illos: cõuocatis cognatis suis et necessariis amicis. Et factum ẽ cum introisset petrus. obuius venit ei cornelius: et procidẽs ad pedes ei9 adorauit. Petrus vero eleuauit eũ dicens. Surge: et ego ipe homo sum. Et loquens cum illo intrauit: et inuenit multos ꝙ cõuenerãt: dixitq; ad illos. Vos scitis quomodo abominatũ sit viro iudeo iungi aut accedere ad alienigenam. Sed michi ostendit deꝰ neminẽ communẽ aut immũdũ dicere hominem: propter qđ sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo: quãobcausã accersistis me. Et cornelius ait. Ad nudiustquartana die usq; ad hanc horam orans eram hora nona i domo mea: et ecce vir stetit ante me i veste cãdida: et ait. Corneli exaudita est oratio tua: et elemosine tue memorate sunt i cõspectu dei: mitte ergo i ioppen et accersi symonẽ ꝙ cognominat petr9: hic hospitatur i domo symonis corriarii iuxta mare. Cõfestim ergo misi ad te: et tu bene fecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in aspectu tuo assumus: audire omnia quecũq; tibi ꝓcepta sunt a dño. Aperiens aũt petrus os suũ dixit. In veritate comperi qa non ẽ psonarum acceptor deꝰ: sed in omni gente ꝙ timet eum et operatur iusticiã: acceptus ẽ illi. Verbũ misit deus filiis isrl annũciãs pacem ꝑ ihesum cristũ: hic ẽ omniũ dominus. Vos scitis quod factũ ẽ verbũ per vniuersam iudeã. Incipiẽs enim a galilea post baptismũ qđ ꝓdicauit iohannes ihesum a nazareth quomodo vnxit eum deus spiritu sancto et virtute: qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos a diabolo: quoniã deus erat cũ illo. Et nos testes sumus omniũ que fecit in regione iudeorũ et ihrlm: quẽ occiderũt suspendẽtes in ligno. Hunc deus suscitauit tercia die et dedit eum manifestũ fieri nõ omni populo sed testibs ꝓordinatis a deo: nobis ꝙ manducauim9 et bibim9 cum illo postq; resurrexit a mortuis. Et precepit nobis ꝓdicare ꝓplo et testificari: quia ipe ẽ qui constitutus ẽ a deo iudex viuorũ et mortuoꝝ. Huic omnes pphete testimoniũ phibent remissionẽ peccatorum accipere ꝑ nomen ei9: omnes qui credũt in eũ. Adhuc loquẽte petro verba hec: cecidit spiritus9 sanctus super omnes qui audiebãt verbũ. Et obstupuerũt ex circũcisione fideles ꝙ venerãt cum petro: quia et i nationes gratia spiritus9 sancti effusa ẽ. Audiebant enim illos loquẽtes lĩguis: et magnificãtes

deum. Tūc respōdit petrus. Numquid aquā quis prohibere potest ut nō baptizent hīj q̄ spiritū sanctū acceperūt sicut ⁊ nos? Et iussit eos baptizari in noīe dñi ihesu christi. Tūc rogauerunt eū: ut maneret apud eos aliq̄t diebus.

Audierūt aūt apli ⁊ fratres q̄ erant in iudea: q̄m ⁊ gentes receperunt verbū dei. Cū aūt ascendisset petrus ierosolimā: disceptabāt aduersus illū q̄ erāt ex circumcisione dicētes. Quare introisti ad viros p̄putium habentes: ⁊ mānducasti cū illis? Incipiēs aūt petrus: exponebat illis ordinē dicens. Ego eram in ciuitate ioppe orās. et vidi in excessu mētis mee visionē: descendens vas quoddā velut linteum magnū quatuor initijs summitti de celo: ⁊ venit usq̄ ad me. In q̄ intuēs considerabā: ⁊ vidi quadrupedia terre et bestias ⁊ reptilia ⁊ volatilia celi. Audiui aūt et vocē dicentē michi. Surge petre occide ⁊ manduca. Dixi autem. Nequaq̄ dñe: q̄a cōmune aut immundum nunq̄ introiuit in os meū. Rūdit aūt vox ex celo bis. Que deus mūdauit: tu ne cōmune dixeris. Hoc autē factum est p ter: ⁊ recepta sunt oīa rursū in celū. Et ecce viri tres cōfestim astiterunt in domo in qua eram: missi a cesarea ad me. Dixit aūt spiritus michi: ut irem cū illis nichil hesitans. Venerunt aūt mecum ⁊ ex fratres isti: ⁊ ingressi sumus in domū viri. Narrauit autem nobis quomodo vidisset āgelum in domo sua stantem: ⁊ dicentē sibi. Mitte in ioppen ⁊ accersi symonem q̄ cognominat petrus: q̄ loquet tibi verba in quibus salvus eris tu ⁊ vniūsa domus tua. Cū aūt cepissem loqui cecidit spiritus sanctus sup eos: sicut ⁊ in nos in initio. Recordat⁹ sū aūt verbi dñi: sicut dicebat. Johannes quidē baptizauit aqua: vos aūt baptizabimini spiritu sancto. Si ergo eandē gratiā dedit illi deus sicut ⁊ nobis q̄ credidim⁹ in dñm ihesum christū: ego q̄s eram q̄ possem prohibere deū? Hijs audiis tacuerunt: et glorificauerūt deum dicentes. Ergo ⁊ gentibus penitentiā dedit de⁹ ad vitā. Et illi quidē q̄ dispersi fuerāt a tribulatione que facta fuerat sub stephano pambulauerunt usq̄ fenicem ⁊ cyprū ⁊ antiochiam: nemini loquētes verbū nisi solis iudeis. Erāt aūt quidā ex eis viri cyprij ⁊ cyrenei q̄ cū introissent antiochiam loquebātur ⁊ ad grecos: annunciantes dñm ihesum. Et erat man⁹ dñi cum eis: multusq̄ numer⁹ credentiū cōuersus ē ad dñm. Peruenit aūt sermo ad aures ecclesie q̄ erat ierosolimis sup istis: ⁊ miserūt barnaban usq̄ ad antiochiā. Qui cū puenisset ⁊ vidisset gratiā dei gauisus est: ⁊ hortabatur omnes in p̄posito cordis p̄manere in dño: quia erat vir bonus et plenus spiritu sancto et fide: ⁊ apposita ē multa turba dño. Profect⁹ ē aūt tharsum ut quereret saulū: quē cū inuenisset perduxit āthiochiā. Et annū totū conuersati sunt ibi in eccla: ⁊ docuerūt turbā multā: ita ut cognominarent̄ primū antiochie discipuli christiani. In hijs aūt diebus supuenerūt a ierosolimis pphete antiochiā: ⁊ surgēs unus ex eis nomine agabus significabat per spiritū famem magnā futurā in vniūso orbe terrarum: q̄ facta ē sub claudio. Discipli aūt pro ut q̄s habebat p̄posuerunt in ministeriū mittere habitantibus in iudea fratribus: qd ⁊ fecerūt mittentes ad seniores p manū barnabe ⁊ saulī. xij.

Eodem autem tpe misit herodes rex manus: ut affligeret quosdam

de ecclesia. Occidit aūt iacobū fratrem
iohānis gladio: videṡ aūt qā placeret
iudeis apposuit apphendere et petrum.
Erāt aūt dies azimoꝝ. Quē cū appre-
hendisset misit in carcerem: tradensq;
quatuoꝝ quaternionibꝫ militū ad cu-
stodiendū eum: volens post pascha
producere eū ppło. Et petrꝰ quidē seruа-
batur in carcere: oratio aūt fiebat sine
intermissione ab ecclesia ad deū pro
eo. Cū aūt productur⁹ eū esset herodes:
in ipa nocte erat petrus dormiens inter
duos milites vinc⁹ cathenis duabꝫ:
et custodes ante ostium custodiebant
carcerem. Et ecce āgelus dñi astitit: et
lumē refulsit i habitaculo: percussoq; la-
tere petri excitauit eū dicens. Surge ve-
locit̄er. Et ceciderūt cathene de manibꝫ
eius. Dixit aūt āgelus ad eū. Precin-
gere: et calcia te caligas tuas. Et fecit
sic. Et dixit illi. Circunda tibi vestimen-
tum tuū: et sequere me. Et exiens seque-
batur eū: et nesciebat quia verū est quod
fiebat p angelū. Existimabat aūt se vi-
sum videre. Transeūtes aūt primā et se-
cundā custodiā venerūt ad portā ferre-
am q̄ ducit ad ciuitatē: que ultro a-
perta ē eis. Et exeūtes processerūt vicū
unū: et continuo discessit angelus ab
eo. Et petrus ad se reuersus dixit. Nūc
scio vere quia misit dñs angelū suū: et
eripuit me de manu herodis et de o-
mni expectatione plebis iudeoꝝ. Con-
sideransq; venit ad domū marie mris
iohannis q̄ cognominat⁹ ē marcus:
ubi erāt multi cōgregati et orāntes. Pul-
sante aūt eo ad ostium ianue proces-
sit puella ad videndum nomine rode.
Et ut cognouit vocē petri pre gaudio
nō aperuit ianuā: sed introcurrēs nūci-
auit stare petrum ānte ianuā. At illi di-
xerunt ad eam. Insanis. Illa autem
affirmabat sic se habere. Illi aūt dice-
bant. Angel⁹ eius ē. Petrꝰ aūt perseve-
rabat pulsans. Cū aūt aperuissent o-
stium: viderunt eū et obstupuerūt. An-
nuens aūt eis manu ut tacerent: nar-
rauit quomodo dñs eduxisset eum de
carcere. Dixitq;. Nūciate iacobo et fra-
tribꝫ hec. Et egressus abiit i aliū locū.
Facta aūt die erat nō parua turbatio
inter milites: quidnā factū esset de pe-
tro. Herodes aūt cū requisisset eū et nō
inuenisset · inquisitione facta de custo-
dibus iussit eos duci: descendensq; a iu-
dea in cesaream: ibi cōmoratus est. Erat
aūt iratus tyriis et sydoniis. At illi u-
nanimes venerūt ad eū: et persuaso bla-
sto qui erat sup cubiculū regis postula-
bant pacem: eo q̄ alerentur regiones e-
orum ab illo. Statuto aūt die herodes
vestitus veste regia sedit p tribunali:
et cōcionabatur ad eos. Populꝰ aūt
acclamabat dei voces: et nō hominis.
Confestim aūt percussit eū angel⁹ dñi
eo q̄ nō dedisset honorem deo: et con-
sumptus a vermibus expirauit. Verbū
aūt dñi crescebat et multiplicabat̄. Bar-
nabas aūt et saulus reuersi sunt ab ie-
rosolimis expleto ministerio: assūpto
iohāne q̄ cognominat⁹ est marc⁹. xiij.

Erant aūt in ecclesia q̄ erat antio-
chie prophete et doctores: i q̄bus
barnabas · et symon q̄ vocabat̄ niger
et lucius cyrenensis · et manahen q̄ erat
herodis tetrarche collactaneus: et saul⁹.
Ministrāntibus aūt illis dño et ieiunā-
tibus: dixit illis spiritꝰ sanct⁹. Segre-
gate michi saulū et barnabā in opus
ad q̄ assumpsi eos. Tūc ieiunantes
et orantes imponentesq; eis manus:
dimiserūt illos. Et ipi quidem missi a
spiritu sancto abierūt seleuciā: et inde
nauigauerūt cyprū. Et cum venissent

salamīnā:pdicabāt verbū dei in synagogis iudeoꝝ. Habebant aūt ⁊ iohannem ī ministerio. Et cū pambklassent uniūsam insulā usq; paphum: inuenerūt quendā virum magum pseudo propherā iudeū cui nomē erat bariehu: q̄ erat cū procōsule sergio paulo viro prudente. Hic accersitis barnaba ⁊ paulo:desiderabat audire verbū dei. Resistebat aūt illis elymas magus:sic enī interp̄tatur nomen ei9:querens auertere proconsulem a fide. Paulus aūt q̄ et paulus:replet9 spiritu sācto intuēs in eū dixit. O plene oīi dolo et oīi fallacia fili diabolī inimice oīs iusticie:non desinis subuertere vias dñi rectas? Et nūc ecce manus dñi sup te:⁊ eris cecus non videns solē usq; ad tempus. Et ofestim cecidit ī eū caligo et tenebre:⁊ circuiens querebat q̄ ei manū daret. Tūc procōsul cū vidisset factum credidit:admirans sup doctrina dñi. Et cū a papho nauigassent paulus et qui cū eo erāt:uenerūt pergen pamphilie. Iohānes aūt discedēs ab eis reuertit⁹ ē ierosolimā. Illi vero pertranseuntes pergen uenerūt antiochiā ⁊ psidie: et ingressi synagogam die sabbatorū sederūt. Post lectionē aūt legis et prophetarū:miserūt principes synagoge ad eos dicentes. Viri fratres:si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem dicite. Surgēs aūt paulus et manu silentiū indicens ait. Viri israhelite ⁊ qui timetis deū audite. Deus plebis isr̄l elegit pres nros et plebē exaltauit cū essent incole ī terra egipti:et ī brachio excelso eduxit eos ex ea:et p̄r quadragīta ānoꝝ temp9 mores eorū sustinuit ī deserto. Et destruēs gentes septē in terra chanaan sorte distribuit eis terrā eoꝝ quasi post quadrīgentos et quinquagīta annos:⁊ post hec dedit iudices usq; ad samuel pphetam. Et exinde postulauerūt regē: ⁊ dedit illis saul filium cis virū de tribu beniamin ānis quadragīta. Et amoto illo suscitauit illis dauid regem:cui testimoniū phibens dixit. Inueni dauid filiū iesse virū scdm cor meū:qui faciet oīes voluntates meas. Huius deus ex semine scdm promissionē eduxit isr̄l saluatorē ihesum:p̄dicante iohanne ante faciē aduentus ei9 baptismū penitentie oīi pplo isr̄l. Cū impleret autē cursum suū dicebat. Quem me arbitramini esse nō sū ego:sed ecce venit post me:cui9 non sū dignus calciamenta pedū soluere. Viri frēs filij generis abraham ⁊ q̄ in vobis timent deū:vobis verbum salutis huius missum est. Qui enī habitabāt ihrlīm ⁊ principes eius hūc ignorātes ⁊ voces pphetarū que p oīe sabbatū legunt:iudicantes impleuerunt. Et nullā causā mortis inuenientes ī eo:petierunt a pilato ut interficerent eū. Cumq; summassent oīa que de eo scripta erant:deponentes eū de ligno posuerunt eū in monumēto. Deus aūt suscitauit eū a mortuis tercia die:q̄ visus est p dies mltos hijs q̄ simul ascenderāt cū eo de galilea ī ihrusalē: qui usq; nūc sunt testes ei9 ad plebē. Et nos vobis ānūciam9 eam ē ad pres nros repromissio facta est: quā hanc deus adimpleuit filijs nr̄is resuscitās ihesum sicut ⁊ in psalmo secundo scriptū est. Filius mei9 es tu:ego hodie genui te. Quod aūt suscitauit eum a mortuis amplius iam non reuersurum in corruptionem: ita dixit. Quia dabo vobis sancta dauid fidelia. Ideoq; ⁊ alias dicit. Non dabis sānctū tuū videre corruptionē. Dauid

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ens i sua generatione cũ āministrasset voluntati dei: dormiuit et appositus ē ad pres suos: et uidit corruptionem. Quē uero deus suscitauit nō uidit corruptionē. Notū igit sit uobis uiri fratres: quia p hunc uobis remissio peccatoꝝ annūciatur ab oībus: q̄bus nō potuistis in lege moysi iustificari. In hoc oīs qui credit iustificat. Videte ergo ne supueniat uobis qđ dictū ē in prophetis. Uidete cōtemptores et āmiramini ⁊ disperdimini: qa opus operor ego i diebus uris: opus qđ nō creditis si q̄s enarrauerit uobis. Exeūtibus aūt illis: rogabāt ut sequēti sabbato loquerent sibi uerba hec. Cumq; dimissa esset synagoga: secuti sūt multi iudeoꝝ et colentiū deū aduenaꝝ paulum et barnabam: q̄ loquētes suadebāt eis ut permanerēt i gratia dei. Sequēti uero sabbato pene uniūsa ciuitas conuenit: audire uerbū dei. Uidētes aūt turbas iudei repleti sunt zelo: ⁊ contradicebāt his que a paulo dicebant blasphemantes. Tūc cōstanter paulus et barnabas dixerūt. Uobis oportebat primū loqui uerbū dei: sed quoniā repellitis illud ⁊ indignos uos iudicatis eterne uite: ecce conuertimur ad gentes. Sic enim nobis precepit dominus. Posui te in lucē gentiū ut sis in salutem usq; ad extremū terre. Audientes aūt gentes gauise sūt: ⁊ glorificabāt uerbū domini: ⁊ crediderūt quotq̄t erāt preordinati ad uitā eternā. Disseminabatur aūt uerbum dñi p uniūsam regionē. Iudei aūt cōcitauerunt mulieres religiosas ⁊ honestas et primos ciuitatis: ⁊ excitauerūt psecutionē i paulum ⁊ barnabam: ⁊ eiecerunt eos de finibus suis. At illi excusso puluere pedum i eos uenerūt yconiū. Discipli q̄z

replebantur gaudio et spiritu sancto.

Factū ē aūt i yconio ut simul introirent synagogam iudeorū ⁊ loquerent: ita ut crederet nudeorū ⁊ grecorū copiosa multitudo. Qui uero increduli fuerunt iudei: suscitauerunt et ad iracundiā cōcitauerunt animas gentiū aduersus fratres. Multo igit tēpore demorati sūt fiducialiter agentes in dño: testimoniū phibente uerbo gratie sue: dante signa ⁊ prodigia fieri p manus eoꝝ. Diuisa ē aut multitudo ciuitatis: ⁊ quidā quidem erant cū iudeis: quidā uero cum apīs. Cum aūt factꝰ esset impetus gentiliū et iudeorū cū principibus suis ut contumelijs afficerent ⁊ lapidarent eos: intelligentes confugerūt ad ciuitates lycaonie lystram ⁊ derben ⁊ uniuersam in circuitu regionē: ⁊ ibi euāgelizātes erant. Et quidā uir lystris infirmꝰ pedibus sedebat claudus ex utero matris sue: qui nūquā ambulauerat. Hic audiuit paulū loquētem. Qui intuitꝰ eū et uidens qa fidem haberet ut saluꝰ fieret: dixit magna uoce. Surge sup pedes tuos rectus. Et exiluit: ⁊ ambulabat. Turbe aūt cū uidissent qđ fecerat paulꝰ: leuauerūt uocem suā lycaonice dicentes. Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos. Et uocabāt barnabam iouem: paulū uero mercuriū: q̄m ipe erat dux uerbi. Sacerdos quoq; iouis q̄ erat ante ciuitatem thauros ⁊ coronas ante ianuas afferens cum pplis: uolebat sacrificare. Quod ubi audierūt apli barnabas ⁊ paulꝰ conscissis tunicis suis exilierūt in turbas: clamantes ⁊ dicentes. Uiri: quid hec facitis? Et nos mortales sumꝰ similes uobis hominēs · annūciantes uobis ab his uanis conuerti ad deū uiuū:

qui fecit celū et terrā et mare ⁊ oīa que in eis sunt: qui ī pteritis generatiōnibꝫ dimisit oīes gentes ingredi vias suas. Et quidē nō sine testimonio semetipm reliquit benefaciens: de celo dans pluuias ⁊ tēpora fructifera: implens cibo et letitia corda eoꝝ. Et hec dicentes vix sedauerūt turbas: ne sibi immolarent. Supuenerūt aūt quidā ab antiochia ⁊ yconio iudei: ⁊ psuasis turbis lapidātes paulū traxerūt extra ciuitatem: estimātes eū mortuū esse. Circundantibus aūt eū discipls surgens intrauit ī ciuitatē: ⁊ postera die profectus ē cum barnaba ī derben. Cūqꝫ euangelizassent ciuitati illi ⁊ docuissent mltos: reuersi sūt lystram et yconium et antiochiā cōfirmātes aīas discipulorum: exortantesqꝫ ut pmanerēt ī fide: et qm̄ p multas tribulationes oportet nos intrare ī regnū dei. Et cū cōstituissent illis p singlas ecclesias pbiteros et orassent cū ieiunatiōnibus: cōmendauerūt eos dño ī quē crediderūt. Trāseūtesqꝫ pidiam venerūt ī pamphiliā: et loquētes verbū dñi in pergen descenderunt in ytaliam et inde nauigauerunt antiochiam: unde erant traditi gratie dei in opus qd cōpleuerūt. Cū aūt venissent ⁊ cōgregassent eccliam: retulerūt quanta fecisset deꝰ cum illis: et quia aperuisset gentibus ostium fidei. Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis. xv.

Et quidā descendētes de iudea docebant fratres: qa nisi circūcidamini sm̄ morem moysi nō potestis saluari. Facta ergo seditione non mīnima paulo ⁊ barnabe adūsus illos: statuerūt ut ascenderēt paulus et barnabas et quidā alij ex aliis ad aplos et pbiteros ī ihrlm: sup hac questione.

Illi ergo deducti ab ecclia ptransibant phenicem et samariā narrātes cōuersationē gentiū: ⁊ faciebāt gaudium magnū oīmibus fratribus. Cū aūt venissent ihrosolimā suscepti sūt ab ecclia et ab aplis ⁊ seniorib⁹: ānūciantes quāta deꝰ fecisset cū illis. Surrexerunt aūt quidā de hereli phariseorū q̄ crediderūt dicentes: qa oportet circūcidi eos: precipere quoqꝫ seuare legē moysi. Cōuenerūtqꝫ apli ⁊ seniores videre de verbo hoc. Cū aūt magna ꝺquisitio fieret: surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres: vos scitis qm̄ ab antiquis diebus ī nobis elegit deus p os meū audire gentes verbū euangelij et credere. Et q̄ nouit corda deꝰ testimoniū phibuit dans illis spiritū sanctum sicut et nobis: ⁊ nichil discreuit inter nos ⁊ illos: fide purificās corda eoꝝ. Nunc ergo qd temptatis deū imponere iugū sup ceruices discipl̄oꝝ: qd neqꝫ nos neqꝫ pres nri portare potuimus? Sed p gratiā dñi ihu credim⁹ saluari quēadmodū ⁊ illi. Tacuit aūt oīs mltitudo: ⁊ audiebāt barnabā ⁊ paulū narrantes quanta deꝰ fecisset signa ⁊ prodigia in gētibus p eos. Et postqꝫ tacuerūt: respōdit iacobus dicens. Viri fratres audite me. Symon narrauit quēadmodū p̄mū deus visitauit sumere ex gentibus pplm nomini suo: ⁊ huic concordant verba pphetarū: sicut scriptū ē. Post hec reuertar et reedificabo tabernaculū dauid qd decidit ⁊ diruta eius reedificabo: ⁊ erigam illud: ut requirāt ceteri hominū dñm ⁊ omnes gentes super quas inuocatū ē nomen meū dicit dñs faciens hec. Notū a seculo ē dño opus suū. Propter quod ego iudico nō inquietari eos q̄ ex gentibus conuertunt ad deū: sed scribere ad

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

eos ut abstineant se a contaminatiõ-
nibꝫ simulacrorꝫ.et fornicatõne.et suf-
focatis et sãguine. Moyses enī a tem-
poribus ãtiquis habet in singulis ci-
uitatibus q̃ eū pdicent in synagogis:
ubi p̃ oīne sabbatū legit̃. Tūc placuit
apīis et seniorib⁹ cum oīi ecclia eli-
gere uiros ex eis z mittere anthiochiã
cum paulo z barnaba:uidam q̃ cogno-
mīnabat̃ barsabas z syla uiros p̃mos
i fratrib⁹:scribẽtes p manꝰ eorꝫ. Apīi et se-
niores frēs:his q̃ sūt ãchiochie z sirie
z cilicie fratrib⁹ ex gentib⁹ salutē. Oīi au-
diuimꝰ q̃a q̃dã ex nobis exeũtes turba-
uerunt uos ubis.euertẽtes aias uras.
quibus nō mãdauimꝰ:placuit nobis
collectis in unū eligere uiros z mittere
ad uos cū carissimis nostris barnaba
et paulo:hoīnibus q̃ tradiderunt ani-
mas suas pro noīe dñi nostri ihesu
xristi. Misimus ergo iudã et sylam:q̃
et ipi uobis uerbis referent eadē. Visū
est enī spiritui sancto et nobis. nichil
ultra imponere uobis oneris q̃ hec ne-
cessaria:ut abstineatis uos ab immo-
latis simulacrorꝫ.z sanguine.suffoca-
to.et fornicatione:a quibꝫ custodiẽtes
uos bene agetis. Valete. Illi ergo di-
missi descenderũt anthiochiã:z cõgrega-
ta multitudine tradiderũt epīam. Quã
cũ legissent:gauisi sũt sup cõsolatõne.
Judas aũt et sylas z ipi cũ essent pro-
phete uerbo plurimo cõsolati sunt fra-
tres:z confirmauerũt. Facto aũt ibi a-
liquãto tẽpore:dimissi sunt cũ pace a
fratribus ad eos q̃ miserat illos. Vi-
sum ē aũt syle ibi remanere:iudas aũt
solus abiit ihrlm. Paulus aũt z bar-
nabas demorabãtur anthiochie:doce-
tes et euãgelizantes cũ aliis pluribus
uerbũ dñi. Post aliquot aũt dies di-
xit ad barnabã paulus. Reuertentes
uisitemꝰ fratres p uniũsas ciuitates i
quibus p̃dicauimꝰ ubũ dñi:quomo-
do se habeant. Barnabas aũt uolebat
secũ assumere z iohānē:qui cognomi-
nabat̃ marcus. Paulus aũt rogabat
eũ:ut qui discessisset ab eis de pamphi
lia et nō isset cũ eis:in opus nō debere
recipi. Facta est aũt dissensio. ita ut
discederent ab inuicē:z barnabas qui-
dem assũpto marco nauigaret cyprũ.
Paulus aũt electo syla profectꝰ ē: tra-
ditus gratie dei a fratribus. Perambulabat aũt siriam et ciliciã cõfirmãs
ecclesiam precipiens custodire prece-
pta apostolorum et seniorũ. Peruenit
autem in derben et lystram. xvj.

Et ecce discipulus quidã erat ibi
noīe thimotheus: filius mulie-
ris uidue fidelis:pre gentili. Huic te-
stimoniũ bonũ reddebãt qui i lystris
erãt et yconio fratres. Hũc uoluit pau-
lus secũ pficisci: z assumẽs circũcidit
eum ppter iudeos qui erant i illis locis.
Sciebãt enī oīes:q̃ pater eiꝰ erat gẽti-
lis. Cũ aũt ptrãsirẽt ciuitates: trade-
bãt eis custodire dogmata q̃ erãt decre-
ta ab apīis et seniorib⁹ q̃ erãt ihero-
solimis. Et ecclie quidẽ cõfirmabant̃
fide:z abundabant numero quotidie.
Trãseuntes aũt frigiam et galacie re-
gionẽ:uocati sũt a spiritu sancto loqui
uerbũ dei in asia. Cũ uenissent aũt in
mysiam tẽptabant ire in bithiniam:
et nō p̃misit eos spiritꝰ ihesu. Cũ aũt
ptransissent mysiam descenderũt troa-
dem: et uisio p noctem paulo ostensa
est. Vir macedo quidã erat stans:et
deprans eũ et dicens. Trãsiens i mace-
doniam adiuua nos. Vt aũt uisum
uidit. statim quesiuimꝰ pficisci i ma-
cedoniã:certi facti q̃ uocasset nos deꝰ
euangelizare eis. Nauigantes aũt a

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

troade recto cursu venim⁹ samothraciā:
z sequēti die neapolim:z inde philippis
que ē prima partis macedonie ciuitas
colonia. Eram⁹ aūt ī hac urbe diebz
aliquot cōferentes. Die aūt sabbatoz
egressi sum⁹ foras portā iuxta flumen
ubi videbaē oratio esse et sedentes lo-
quebam mulieribz q cōuenerāt z que-
dam mier nomine lidia purpuraria
ciuitatis thiathirenoz colēs deū audi-
uit:cui⁹ dns aperuit cor intendere his
que dicebāt a paulo. Cū aūt baptiza-
ta esset et dom⁹ eius:deprcata ē dicens.
Si iudicastis me fidelē dño esse:intro-
ite in domū meā et manete. Et coegit
nos. Factū ē aūt euntibus nobis ad
orationē puellā quandā habentē spiri-
tum phitonem obuiare nobis:q quae-
stum magnū pstabat dnīs suis diui-
nando. Hec subsecuta paulum et nos:
clamabat dicens. Isti homes servi dei
excelsi sunt:q anunciant vobis viam
saluts. Hoc aūt faciebat mltis diebz.
Dolens aūt paulus z cōuersus spiri-
tui dixit. Precipio tibi in noīe ihesu
sti exīre ab ea. Et exiit eadē hora. Vi-
dentes aūt dñi ei⁹ qa exiuit spes quest⁹
eoz:apphendētes paulū et silam pdu-
xerunt in forū ad principes:z offerentes
eos magistratibz dixerūt. Hi homines
conturbāt ciuitatē nrām cū sint iudei:
et annūciant morē quē nō licet nobis
suscipere neq facere cū sim⁹ romani.
Et cucurrit plebs adūs⁹ eos:et magi-
stratus scissis tunicis eoz iusserūt eos vir-
gis cedi. Et cū multas plagas eis im-
posuissent miserūt eos i carcerē: pcipi-
entes custodi ut diligēter custodiret e-
os. Qui cū talē pceptū accepisset misit
eos in interiorē carcerē: z pedes eorū
strinxit ligno. Media aūt nocte pau-
lus et silas adorantes laudabāt deū:
et audiebāt eos q i custodia erāt. Su-
bito vro terre mot⁹ factus est magn⁹:
ita ut moverent fundamēta carceris.
Et statim aperta sunt oīa ostia: et
uniūsoꝝ vincula soluta sūt. Expergē-
factus aūt custos carceris et vidēs ia-
nuas apertas carceris euaginato gla-
dio volebat se interficere: estimans fu-
gisse vinctos. Clamauit aūt paulus
voce magna dicēs. Nichil feceris tibi
mali. Vniuersi enī hic sum⁹. Petitoq
lumine introgressus ē: z tremefactus
procidit paulo et sile ad pedes: z pro-
ducens eos foras ait. Domini:quid
me oportet facere ut saluus fiam? At
illi dixerunt. Crede in dnm ihesum:et
saluus eris tu et domus tua. Et locu-
ti sūt ei verbū dñi:cū oīb qui erant
in domo ei⁹. Et tollēs eos in illa hora
noctis lauit plagas eoz:z baptizat⁹
est ipe z oīs dom⁹ ei⁹ cōtinuo. Cūq
pduxisset eos in domū suā apposuit
eis mēsam:z letatus ē cū omni domo
sua credēs deo. Et cū dies factus esset
miserunt magistrat⁹ lictores dicentes.
Dimitte hoīes illos. Nūciauit au-
tem custos carceris verba hec paulo:qa
miserūt magīrat⁹ ut dimittam. Nunc
igit exeūtes ite i pace. Paul⁹ aūt dixit
eis. Cesos nos publice indēnatos ho-
mines romanos miserūt in carcerē:z
nūc occulte nos eiciūt? Nō ita:sed ve-
niant et ipi nos eiciāt. Nūciauerūt aūt
magīratibz lictores ūba hec. Timuerunt
qz audito qd romani essēt:z veniens de-
pcati sūt eos:z educētes rogabāt ut e-
gredrent de urbe. Exeūtes aūt de carcere
introierūt ad lidiā: et visis fratribus
cōsolati sūt eos:z pfecti sunt. xvij.

Cum aūt pambulassent amphi-
polim et apolloniā venerūt thes-
salonicā: ubi erat synagoga iudeoꝝ.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſcḋm cõſuetudinẽ aũt paul⁹ introiuit ad eos: ⁊ p ſabbata tria diſſerebat eis de ſcripturis adaperiẽs et inſinuans quia xp̃m oportuit pati et reſurgere a mortuis: ⁊ q̃a hic eſt ihe⁹ xp̃s quẽ ego ãnuncio vobis. Et quidã ex eis crediderunt: ⁊ adiũcti ſũt paulo et ſyle et de colẽtibꝫ gẽtilibus multitudo magna: ⁊ mulieres nobiles non pauce. Zelantes aũt iudei aſſumẽtesq; de vulgo viros quoſdã malos et turba facta cõcitauerũt ciuitatẽ: ⁊ aſſiſtentes domui iaſonis querebãt eos producere in ꝑplm. Et cũ nõ inueniſſẽt eos· trahebãt iaſonem ⁊ quoſdã fres ad pricipes ciuitatis clamãtes: q̃m hi q̃ orbẽ cõcitãt et huc venerũt q̃s ſuſcepit iaſon: ⁊ hi omnes contra decreta ceſaris faciũt regẽ aliũ dicentes eſſe ihe⁹m. Cõcitauerũt aũt plebem et pricipes ciuitatis audiẽtes hec: ⁊ accepta ſatiſfactione a iaſone ⁊ a ceteris dimiſerunt eos. Fratres vero ꝛeſtim p noctem dimiſerunt paulũ ⁊ ſylam in beroam. Qui cũ veniſſent in ſynagogam iudeoꝝ introierũt. Hi aũt erãt nobiliores eoꝝ q̃ ſũt theſſalonice: q̃ ſuſceperunt verbũ cũ omni auiditate: quotidie ſcrutantes ſcripturas ſi hec ita ſe haberẽt. Et multi quidem crediderũt ex eis· et mulierũ gentiliũ honeſtaꝝ: et viri nõ pauci. Cũ aũt cognouiſſent in theſſalonica iudei q̃a et beroe predicatũ ẽ a paulo verbũ dei: venerũt et illuc cõmouẽtes ⁊ turbãtes multitudinẽ. Statimq; tũc paulũ dimiſerunt fratres: ut iret uſq; ad mare. Sylas aũt ⁊ thimotheus remãſerũt ibi. Qui aũt deducebãt paulũ ꝑduxerũt eũ uſq; ad athenas: ⁊ accepto mandato ab eo ad ſylam ⁊ thimotheũ ut q̃ celeriter venirent ad illum· profecti ſũt. Paulus aũt cũ athenis eos expectaret incitabat ſpiritus eius in ipo: videns ydolatrio deditam ciuitatẽ. Diſputabat igit in ſynagoga cũ iudeis ⁊ colẽtibus: ⁊ in foro p omnes dies ad eos q̃ audiebãt. Quidam aũt epicurei ⁊ ſtoici philoſophi diſſerebãt cũ eo: ⁊ quidã dicebãt. Quid vult ſeminiuerbius hic dicere q̃? Alii vero: nouorũ demoniorꝝ videt ãnunciator eſſe: q̃a ihe⁹m ⁊ reſurrectionem annũciabat eis. Et apphenſũ eum ad areopagũ duxerunt dicẽtes. Poſſumꝰ ſcire que ẽ hec noua q̃ a te dicit̃ doctrina? Noua enim quedã inferꝭ auribus nris. Volumꝰ ergo ſcire quidnam velut hec eſſe. Athenienſes aũt omnes ⁊ aduene hoſpites ad nichil aliud vacabant: niſi aut dicere aut audire aliq̃d noui. Stans aũt paulus in medio areopagi ait. Viri athenienſes p omnia quaſi ſuperſticioſos vos video. Pretereiens enim et videns ſimulacra veſtra: inueni et aram in qua ſcriptũ erat. Ignoto deo. Quod ergo ignorãtes colitis: hoc ego ãnuncio vobis. Deus q̃ fecit mundũ et omnia q̃ in eo ſunt: hic celi et terre cũ ſit deus· nõ manufactis templis inhabitat: nec manibꝫ humanis colitur indigẽs aliquo· cũ ipe det omnibus vitã ⁊ inſpiratiõem et omnia: fecitq; ex uno oĩe genꝰ hominũ· inhabitare ſup vniuerſam faciẽ terre: definiens ſtatuta tẽpora ⁊ terminos habitationis eorũ· querere deũ· ſi forte attractent eũ aut inueniãt: quãuis nõ longe ſit ab unoquoq; nrm. In ipo enim viuimus et mouemur ⁊ ſumꝰ: ſicut et quidam vatũ poetarũ dixerũt. Ipi⁹ enim et genꝰ ſumꝰ. Genꝰ ergo cũ ſimus dei: nõ debemus eſtimare auro et argẽto aut lapidi· ſculpture artis ⁊ cogitatiõnis hominis diuinum eſſe ſimile. Et tẽpora quidẽ huiꝰ ignorãtie deſpicies

de⁹ · nũc annũciat hominibz ut oĩes
ubiqz penitentiã agant : eo q statuit
diem ī quo iudicatur⁹ ē orbem in equi-
tate in viro ī quo statuit · fidē pbens
oĩibus : suscitãs eũ a mortuis. Cum
audissent aũt resurrectionē mortuoꝝ :
quidã quidē irridebãt : quidã vero di-
xerunt. Audiem⁹ te de hoc iterũ . Sic
paulus exiuit de medio coꝝ. Quidam
vero viri adhęrentes ei crediderunt : in
q̃bus et dionisius ariopagita et muli-
er noĩe damaris : et alii cũ eis. xviij.

Post hec egressus ab athenis vit
corinthũ : et inueniens quendam
iudeum noĩe aquilã ponticũ genere
qui nup venerat ab italia et priscillã
uxorem ei⁹ eo q̃ precepisset claudi⁹ dis-
cedere omnes iudeos a roma accessit
ad eos : et q̃a eiusdem erat artis mane-
bat apud eos et operabat. Erant autẽ
scenofactorie artis. Et disputabat in
synagoga p̃ oĩe sabbatũ interponẽs
nomen dñi ihesu suadebatq; iudeis et
grecis. Cũ venisset aũt de macedonia
silas et thimotheus : instabat uĩbo pau-
lus testificans iudeis esse christũ ihesum.
Cõtradicẽtibus aũt eis et blasphemã-
tibus : excutiẽs vestimẽta sua dixit ad
eos. Sanguis vester sup caput vestrũ.
Mũdus ego ex hoc ad gẽtes vadam.
Et migrãs inde · intrauit in domũ cu-
iusdam noĩe titi iusti colẽtis deũ : cui⁹
domus erat cõiuncta synagoge . Cri-
spus autẽ archisynagogus credidit
dño cũ omni domo sua : et multi corin-
thioꝝ audiẽtes credebãt et baptizabã-
tur . Dixit aũt dñs nocte p visionem
paulo. Noli timere : sed loquere et ne ta-
ceas. Propter qd̃ ego sum tecum : et ne-
mo apponet tibi ut noceat te : quoniã
pplus ē michi mltus ī hac ciuitate. Se-
dit aũt ibi annũ et sex menses : docens
apud eos vbũ dei. Gallione aũt pro-
cõsule achaie insurrexerũt uno aĩo iu-
dei in paulũ : et adduxerũt eũ ad tribu-
nal dicẽtes : q̃a cõtra legem hic persua-
det hominibz colere deũ. Incipiẽte au-
tem paulo aperire os : dixit gallio ad
iudeos. Si q̃dē esset iniquũ aliqd aut
facinus pessimũ o viri iudei rectẽ vos su-
stinerem : si vero questiones sũt de vbo
et nominibz legis vre : vosipi videritis.
Judex ego horũ nolo esse . Et eminã-
uit eos a tribunali. Apphendẽtes aũt
oĩes sosthenen principẽ synagoge per-
cutiebãt eum ãte tribunal : et nichil eoꝝ
gallioni cure erat. Paulus vero cum
adhuc sustinuisset dies mltos : fratri-
bus valefaciens nauigauit syriã et cũ
eo priscilla et aquila : q̃ sibi totonderat
in cenchris caput. Habebat enĩ votũ.
Deueniqz ephesum : et illos ibi reliquit.
Ipe vero ingressus synagogã disputa-
bat cũ iudeis. Rogantibus autẽ eis
ut ãpliori tẽpore maneret nõ assensit :
sed valefaciẽs et dicẽs iterũ reuertar ad
vos deo volẽte : p̃fect⁹ ē ab epheso. Et
descendẽs cesaream ascendit et salutauit
ecclesiã : et descendit antiochiam. Et fa-
cto ibi aliquãto tẽpore profectus ē · per-
ambulãs ex ordine galaciã regionẽ
et frigiam : confirmãs oĩes discipulos.
Judeus aũt quidã apollo noĩe alexan-
drinus natione vir eloquẽs deuenit e-
phesum : potẽs in scripturis. Hic erat e-
doctus viã dñi : et feruens spiritu loque-
batur et docebat diligẽter ea q̃ sũt ihesu :
sciens tantũ baptisma iohannis. Hic
ergo cepit fiducialiter agere ī synago-
ga. Quẽ cũ audissent priscilla et aqui-
la assumpserũt eũ : et diligentius expo-
suerũt ei viam dñi. Cum aũt vellet re
achaiam : exhortati fres scripserũt dis-
cipulis ut susciperent eũ. Qui cũ veniss̃et :

axcb

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cõtulit multũ hijs q̃ crediderũt. Uehementer enĩ iudeos reuincebat:publice ostendẽs pr scripturas esse xpm ihesum.

Factum ẽ aũt cũ apollo xix esset corinthi:ut paul⁹ pragratis superioribz partibus veniret ephesũ:t inueniret quosdã discipulos. Dixitq; ad eos. Si spiritũ sãctũ accepistis credentes? At illi dixerunt ad ẽ. Sed neq; si spiritus sanct⁹ est audiuim⁹. Ille vero ait. In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt. In iohãnis baptismate. Dixit aũt paulus. Iohãnes baptizauit baptismo penitẽtie ppm dicens in eo q̃ ueturus esset post ipm ut crederẽt: hoc ẽ in ihesum. Hijs auditis: baptizati sunt in noĩe dñi ihesu. Et cũ imposuisset illis manus paulus:ueñ spiritus sanct⁹ sup eos t loquebantur linguis:t pphetabãt. Erant aũt omnes fere viri duodecĩ. Introgressus aũt synagogã cũ fiducia loquebaf̃ per tres menses:disputãs et suadẽs de regno dei. Cum aũt quidã indurarent̃ et nõ crederẽt maledicẽtes viam dñi coram multitudine: discedens ab eis segregauit discipulos: quotidie disputãs in scola tyranni cuiusdã. Hoc aũt factũ est p biennium:ita ut q̃ habitabãt in asia audirẽt verbũ dñi iudei atq; gentiles. Virtutesq; nõ quaslibet faciebat de⁹ p manũ paul:ita ut etiã sup languidos deferentur̃ a corpore ei⁹ sudaria et semicincia t recedebãt ab eis lãguores:t spiritus neq; egrediebãtur. Tentauerũt aũt quidã et de circũeuntibz iudeis exorcistis inuocare sup eos qui habebãt spiritus malos nomen dñi ihesu xpi dicentes. Adiuro vos p ihesum quẽ paulus pdicat. Erãt aũt cuiusdã sceue iudei principis sacerdotũ septem filij: qui hoc faciebãt. Respõdens aũt spiritus neq; dixit eis. Ihesum noui:et paulũ scio. Vos aũt q̃ estis? Et insiliẽs homo i eos in quo erat demonium pessimũ et dñatus amborũ:invaluit ĥra eos:ita ut nudi t vulnerati effugerent de domo illa. Hoc aũt notum factũ ẽ oñibus iudeis atq; gentilibz q̃ habitabãt ephesi:et recidit timor sup oñes illos:et magnificabaf̃ nomen dñi ihesu. Multiq; credẽtiũ veniebant cõfitentes t ãnũciantes actus suos. Multi aũt ex eis qui fuerãt curiosa sectati cõtulerũt libros t cõbusserũt oñes coram oñibus:t cõputatis pretijs illoz inuenerunt pecuniã denariorum quinquaginta miliũ. Ita fortiter crescebat verbũ dei t cõfirmabaf̃. Hijs aũt expletis pposuit paulus i spiritu transita macedonia et achaia ire ihrosolimã dicẽs: quoniã postq̃ fuero ibi:oportet me et romam videre. Mittens aũt in macedoniã duos ex ministrãtibus sibi thimotheũ et erastũ:ipe remãsit ad tempus i asia. Facta ẽ aũt illo tpe turbatio nõ minima de via dñi. Demetrius enĩ quidam noĩe argentarius faciẽs edes argenteas dyane pstabat artificibus nõ modicum questũ:qs cõuocãs t eos qui ciusmodi erãt opifices dixit. Viri scitis q̃a de hoc artificio ẽ nobis acq̃situs: et videtis et auditis q̃a nõ solũ ephesi sed pene totius asie paul⁹ hic suadẽs avertit multã turbã dicẽs: quĩ nõ sunt dii qui manibus fiũt. Non solũ autem hec periclitabiť nobis pars i redargutionem veñe:sed et magne dyane templũ in nichilũ reputabiť:et destrui incipiet maiestas ei⁹ quã tota t orbis asia colit. Hijs auditis repleti sunt ira: et exclamauerũt dicentes. Magna dyana ephesiorũ. Et impleta est ciuitas

cõfusione: et impetũ fecerunt uno aní-
mo ĩ theatrũ rapto gaio ⁊ aristarcho
macedonibz comitibz pauli. Paulo
aũt uolẽte intrare ĩ pplm nõ pmiserũt
discipuli. Quidã aũt et de asie prin-
cipibus q̃ erãt amici ei⁹ miserũt ad eũ:
rogãtes ne se daret ĩ theatrũ. Alĩ aũt
aliud clamabãt. Erat enĩ ecclesia con-
fusa: ⁊ plures nesciebant qua ẽ causa
cõuenissent. De turba aũt detraxerũt
alexandrũ: ꝓpellẽtibus eũ iudeis. Ale-
xander aũt manu silẽcio postulato:
uolebat rationẽ reddere pplo. Quẽ ut
cognouerũt iudeum esse: uox facta est
una oĩũ ĩsũ ꝙ horas duas clamán-
tium. Magna dyana ephesioz. Et cũ
sedasset scriba turbas dixit. Viri eph-
esi: q̃s enĩ est hoĩm q̃ nesciat ephesioz
ciuitatẽ cultricẽ esse magne dyane io-
uisq; prolis? Cũ ergo hĩs contradici
nõ possit oportet uos sedatos esse: et
nichil temere agere. Adduxistis enim
homines istos: neq; sacrilegos neq;
blasphemãtes deã vram. Nõ si deme-
trius et q̃ cum eo sũt artifices habent
aduersus aliquẽ causã: conuentus fo-
renses agũtur ⁊ procõsules sunt: accu-
sent inuicẽ. Si q̃d aũt alteri⁹ rei queri-
tis: ĩ legitima ecclesia poterit absoluí.
Nã et periclitamur argui seditionis
hodierne: cũ nullus obnoxius sit de
quo possim⁹ reddere ratonẽ ocurs⁹ isti⁹.
Et cũ hec dixisset dimisit ecclĩã. xx.

Postq; aũt cessauit tumꝰ: voca-
tis paulus discipulis ⁊ exhortatus
eos ualedixit: et profect⁹ ẽ ut iret ĩ ma-
cedoniã. Cũ aũt pambꝰasset partes il-
las et exhortatus eos fuisset multo ser-
mone uenit ad greciam: ubi cũ fecisset
mẽses tres facte sũt illi insidie a iudeis
nauigaturo ĩ syriã: habuitq; cõsiliũ
ut reũteretur ꝑ macedoniã comitatus
est aũt eũ sosipater pirri beroensis: thes-
salonicensiũ uero aristarchus et sec-
dus et gaius derbeus et thimotheus: asiã
uero tichicus ⁊ trophimus. Hĩ cũ pre-
cessissent sustinuerũt nos troade: nos
uero nauigauimus post dies azimo-
rum a philippis ⁊ uenim⁹ ad eos tro-
adem in diebz quinq;: ubi demorati su-
mus diebz septẽ. Vna aũt sabbati cũ
uenissemus ad frangendũ panẽ pau-
lus disputabat cũ eis ꝓfectur⁹ in crastĩ
num: protraxitq; symonẽ usq; in me-
diam noctẽ. Erant aũt lampades co-
piose in cenaculo: ubi eram⁹ cõgregati.
Sedẽs aũt quidã adolescẽs nomine
euthic⁹ sup fenestrã: cum mergeret so-
mno graui disputãte diu paulo dict⁹
somno cecidit de tercio cenaculo deorsũ:
et sublatus est mortu⁹. Ad quem cũ
descendisset paulus incubuit sup eũ: ⁊
complexus dixit. Nolite turbari. Ani-
ma enim ipi⁹ in ipo est. Ascendẽs autẽ
frãgensq; panem ⁊ gustãs: satisq; al-
locut⁹ est usq; in lucẽ: ⁊ sic ꝓfectus est.
Adduxerũt aũt puerũ viuentẽ: ⁊ cõso-
lati sunt non minime. Nos autem
ascendẽtes nauigauim⁹ in asson: inde
suscepturi paulũ. Sic enim dispose-
rat: ipe ꝙ terrã iter factur⁹. Cũ aũt ue-
nissemus in asson: assumpto eo veni-
mus mitilenem. Et inde nauigantes
sequẽti die uenimus ctra chium: ⁊ ali-
a die applicuim⁹ samũ: et sequenti die
uenim⁹ miletũ. Proposuerat enim pau-
lus trãsnauigare ephesũ: ne qua mo-
ra illi fieret in asia. Festinabat enim
si possibile sibi esset: ut diẽ pentheco-sten
faceret ĩ hierosolimis. A mileto autem
mittẽs ephesũ uocauit maiores natu
ecclie: q̃ cũ uenissent ad eũ ⁊ simul essẽt:
dixit eis. Vos scitis a prima die qua
ingressus sũ in asiã hĩter uobiscũ per

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

omne tempus fuerim seruiens dño cũ
omni humilitate z lacrimis z tẽptati-
onibus q̃ michi acciderũt ex insidijs
iudeoꝝ: quomodo nichil subtraxerim
vobis vtiliũ. quominus ãnũciarem
vobis et docerẽ vos publice et per do-
mos: testificãs iudeis atq; gentilibus
in deũ penitẽtiam et fidẽ in dñm nr̃m
ihesum xp̃m. Et nũc ecce alligat⁹ ego
spiritu vado in ihrlim q̃ in ea vẽtura
sint michi ignorãs: nisi q̃ spiritꝰ san-
ctus p̃ oñes ciuitates michi protesta-
tur dicẽs: q̃ vincula et tribulatões
ihrosolimis me manent. Sed nichil
horũ vereor: nec facio aiam meã p̃cio-
siorem q̃ me: dũmodo cõsummem cur-
sum meũ et ministeriũ verbi q̃d accepi
a dño ihesu testificari euãgeliũ gratie
dei. Et nũc ecce ego scio q̃a amplius
nõ videbitis faciẽ meã: vos oñes per
quos trãsiui p̃dicans regnũ dei. Qua-
propter cõtestor vos hodierna die: q̃a
mũdus sũ a sanguine omniũ. Non
enĩ subterfugi quominus ãnunciarẽ
oñe consiliũ dei vobis. Attendite vo-
bis et vniũsco gregi: ĩ quo vos spiritꝰ
sanctus posuit episcopos regere eccle-
am dei: quã acquisiuit sãguine suo.
Ego scio q̃ intrabunt post discessio-
nem meã lupi rapaces ĩ vos: nõ par-
centes gregi. Et ex vobis ipis exurgẽt
viri loquẽtes peruersa: ut abducant di-
scipulos post se. Propter q̃d vigilate
memoria retinẽtes: q̃ñ p triennũ no-
cte et die nõ cessaui cum lacrimis mo-
nens vnũquenq; vrm. Et nũc cõmen-
do vos deo z verbo gratie ipius: q̃ po-
tẽs ẽ edificare z dare hereditatẽ in san-
ctificatis oñibus. Argentũ z aurum
aut vestẽ nullius ꝛcupiui sicut ipi scitis:
q̃ñ ad ea q̃ michi opus erãt et his q̃
mecũ sunt ministrauerũt manus iste.
Oñia ostendi vobis: q̃ñ sic laboran-
tes oportet suscipere infirmos. ac mi-
minisse verbi dñi ihesu: quoniã ipe di-
xit. Beatius ẽ magis dare q̃ accipere.
Et cũ hec dixisset: positis genibꝫ suis
orauit cũ oñibus illis. Magnus autẽ
fletus factꝰ est oñiũ: z procumbentes
sup collũ pauli osculabãtur eũ: dolen-
tes maxime in verbo q̃d dixerat quo-
niã amplius faciem eius nõ essent visu-
ri. Et deducebãt eũ ad nauẽ. xxi.
Cum aũt factũ esset ut nauigare-
mus abstracti ab eis: recto cur-
su venim⁹ choum. z sequẽti die rodũ:
et inde pateram. Et cũ inuenissem⁹ na-
uem trãsfretantẽ ĩ phenicẽ: ascendentes
nauigauim⁹. Cũ apparuissem⁹ autẽ
cypro relinquẽtes eã ad sinistrã navi-
gauimus ĩ siriã: et venim⁹ tyrum. Ibi
enim nauis exponitura erat onus. In-
uentis aũt discipulis mansim⁹ ibi die-
bus septem. Qui paulo dicebãt p spiri-
tum: ne ascenderet ihrosolimã. Et ex-
pletis diebꝫ profecti ibamus. deduce-
ntibꝫ nos omnibꝫ cum vxoribꝫ z filijs
usq; foras ciuitatem: z positis genibꝫ
in littore orauim⁹. Et cũ valefecissem⁹
inuicem ascendim⁹ nauẽ: illi aũt redi-
erunt ĩ sua. Nos vero nauigatione ex-
plicita a tyro descendim⁹ ptolomaidã:
et salutatis fratribꝫ mãsim⁹ die una
apud illos. Alia aũt die profecti veni-
mus cesareã. Et intrãtes in domũ phi-
lippi euãgeliste q̃ erat vnus de septem:
mãsim⁹ apud eũ. Iste aũt erãt qua-
tuor filie virgines pphetãtes. Et cũ mo-
rarem⁹ p dies aliq̃t: supuenit q̃dam
vir a iudea pphẽa noĩe agabus. Is
cũ venisset ad nos tulit zonã pauli: et
alligans sibi pedes z manꝰ dixit. Hec
dicit spiritꝰ sanctus. Virũ cuius ẽ zona
hec sic alligabũt ĩ ihrusalẽ iudei: et

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tradent in manus gentiū. Quod cum audissemus rogabam⁹ nos⁊ qui loci illius erant: ne ascenderet ihersolimam. Tūc respōdit paulus et dixit. Quid facitis flentes et affligentes cor meum? Ego aūt nō solum alligari: sed et mori in iherusalē paratus sum propter nomen dñi ihesu. Et cū ei suadere non possemus: quieuim⁹ dicētes. Dominī voluntas fiat. Post dies autem istos ꝓparati ascendebam⁹ in iherusalē. Venerūt aūt ꝯdā ex discipulis a cesarea nobiscū: adducētes secum apud quē hospitaremur iasonē quendam cypriū antiquū discipulum. Et cum venissem⁹ iherosolimā: libenter exceperunt nos fratres. Sequēti aūt die introibat paulus nobiscū ad iacobū: omnesq; collecti sunt seniores. Quos cū salutasset: narrabat p singula que deus fecisset i gentibus per ministeriū illius. At illi cū audissent magnificabant deū: dixeruntq; ei. Vides frater quot milia sūt i iudeis qui crediderūt: et oēs emulatores sunt legis. Audierunt aūt de te: qa discessionē doceas a moyse eorū qui p gentes sūt iudeos: dicens nō debere eos circūcidere filios suos: neq; secm cōsuetudinē ingredi. Quid ergo est? Vtiq; oportet conuenire multitudinē. Audient enī te supuenisse. Hoc ergo fac qd tibi dicimus. Sūt nobis viri quatuor votum habentes sup se. Hos assumptis sanctifica te cū illis: et impende i illis ut radant capita: et scient oēs. quia que de te audierunt falsa sūt. sed ambulas⁊ ipe custodiēs legē. De hijs aūt q̄ crediderūt ex gentibus nos scripsim⁹ iudicātes: ut abstineant se ab ydolis immolato et sanguine et suffocato et fornicatione. Tūc paul⁹ assumptis viris postera die purificatus cum illis intrauit in templū: annūcians expletionē dierū purificationis donec offerretur pro unoquoq; eor oblatio. Cū autem septem dies cōsummarent: hij qui de asia erant iudei cū vidissent eum i templo concitauerūt omnē populū: et iniecerunt ei manus clamantes. Viri israhelite adiuuate. Hic ē homo q̄ aduersus populū et legem et locū hūc oēs ubiq; docens: insup et gentiles induxit in templum: et violauit sanctū locum istū. Viderant enī trophimū ephesium i ciuitate cum ipo: quem estimauerūt quoniā in templū introduxisset paul⁹. Commotaq; est ciuitas tota: et facta est concursio ꝑpli. Et apphendentes paulū trahebāt cum extra templū: et statim clause sunt ianue. Querentibus aūt eum occidere: nunciatum est tribuno cohortis. qa tota cōfunditur iherusalem. Qui statim assumptis militibz et centurionibz decurrit ad illos: qui cum vidissent tribunū et milites: cessauerūt percutere paulū. Tūc accedēs tribun⁹ apphendit eū et iussit eū alligari catenis duabz: et interrogabat quis esset: et quid fecisset. Alij aūt aliud clamabāt i turba. Et cū non posset certū cognoscere p tumultu: iussit duci eum in castra. Et cū venisset ad grad⁹: contigit ut portaret̄ a militibz ꝓpter vim ꝑpli. Sequebat enī multitudo ꝑpli clamās. tolle eū. Et cū cepisset induci in castra paul⁹: dicit tribuno. Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei. Grece nosti? Nōne tu es egipti⁹ qui ante hos dies tumultū excitasti: et eduxisti in desertū quatuor milia virorū sicariorū? Et dixit ad eū paul⁹. Ego homo sum quidē iudeus a tharso cilicie: nō ignote ciuitatis municeps. Rogo

autem te:permitte michi loqui ad populum. Et cum ille pmisisset:paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem:z magno silentio facto allocutus est lingua hebrea dicens. xxij.

Viri fratres et patres:audite quā ad vos nūc reddo rationē. Cū audissent aūt quia hebrea lingua loquitur ad illos:magis prestiterunt silentium. Et dixit. Ego sū vir iudeus natus tharso cilitie: nutritus aūt in ista ciuitate secus pedes gamaliel·eruditus iuxta veritatē paterne legis: emulator legis sicut et vos oēs estis hodie:q hāc viam psecutus sum usq; ad mortem·alligans z tradens in custodias viros ac mulieres·sicut princeps sacerdotū michi testimoniū reddit et oēs maiores natu: a quibus et epistas accipiēs ad fres damascū pergebam ut adducerem inde vinctos in ierusalē ut punirentur. Factū est autē eunte me et appropinquāte damasco media die subito de celo circumfulsit me lux copiosa:et decidens in terram audiui vocem dicentem michi. Saule saule:quid me psequeris? Ego aūt respōdi. Quis es dne? Dixitq; ad me. Ego sum ihesus nazarenus: quē tu psequeris. Et qui mecū erant lumen qdē viderūt: vocem aūt non audierūt ei qui loquebat mecū. Et dixi. Quid faciā dne? Dns aūt dixit ad me. Surgens vade damascū:z ibi tibi dicetur de oībus q te oporteat facere. Et cū nō viderem p claritate luminis illius: ad manū deductus a comitibus· veni damascū. Ananias aūt quidam vir sēdm legem testimoniū habēs ab oībus cohabitantibus iudeis:veniens ad me et stans dixit michi. Saule frater respice. Et ego eadem hora respexi in eū.

At ille dixit. Deus patrū nostrorū preordinauit te ut cognosceres voluntatem eius:ut videres iustū z audires vocem ex ore eius: quia eris testis illius ad oēs homines eorū que vidisti et audisti. Et nunc qd moraris? Exsurge et baptisare:z ablue peccata tua invocato nomine ipius. Factū est aūt reuertenti michi in ierlm et oranti in templo:fieri me in stupore mētis: et videre illū dicentem michi. Festina z exi velociter ex ierlm:quoniā nō recipiēt testimoniū tuū de me. Et ego dixi. Domine: ipi sciunt quia ego eram cōcludens in carcerem:z cedens p synagogas eos q credebant in te. Et cū funderetur sanguis stephani testis tui ego stabā et assentiebā:z custodiebā vestimēta interficientiū illū. Et dixit ad me. Vade: qm ego in nationes lōge mittā te. Audiebāt aūt eū usq; ad hoc verbū: et leuauerūt vocem suā dicentes. Tolle de terra huiusmodi. Non enī fas ē eum viuere. Vociferātibus aūt eis z proicientibus vestimenta sua z pulverem iactantibus in aerem:iussit tribunus induci eū in castra z flagellis cedi et torqueri eū: ut sciret propt quā causā sic acclamarent ei. Et cū astrinxissent eum loris:dixit astanti sibi centurioni paulus. Si hominem romanū z indemnatum licet vobis flagellare? Quo audito centurio accessit ad tribunum:et nūciauit ei dicens. Quid acturus es? Hic enim homo ciuis romanus est. Accedens aūt tribunus dixit illi. Dic michi si tu romanus es. At ille dixit. Etiā. Et respondit tribunus. Ego multa summa ciuitatem hāc consecutus sum. Et paulus ait. Ego aūt z natus sū. Protinus ergo discesserūt ab illo qui eum torturi erāt. Tribunus quoq; timuit

postꝫ rescivit quia civis romanus
esset:et qꝛa alligasset eū. Postera autē
die volens scire diligentiꝰ qua ex̄ cau-
sa accusaretur a iudeis solvit eū:z ius-
sit sacerdotes venire z omne cōciliū:z p-
ducēs paulū statuit inter illos. xxiij.
Intendēs aūt in concilium paulus ait.
Viri fratres:ego omni cōscientia bona
cōversatus sum āte deū usqꝫ in hodier-
num diem. Princeps aūt sacerdotū a-
nanias p̄cepit astantibꝫ sibi percutere
os eius. Tūc paulꝰ dixit ad eū. Percu-
tiet te deꝰ paries dealbate. Et tu sedens
iudicas me scōm legem:z cōtra legem
iubes me p̄cuti? Et qui astabāt dixerūt.
Summū sacerdotē dei maledicis? Di-
xit aūt paulus. Nescieb̄ fratres: qꝛa
princeps ē sacerdotū. Scriptum ē enī.
Principē ppli tui nō maledices. Sci-
ens aūt paulus qꝛa una pars esset sa-
duceoꝝ z altera pharisеoꝝ:exclamavit
in cilio. Viri fratres:ego pharisеus
sum:filiꝰ pharisеorū. De spe z de resur-
rectione mortuorū ego iudicor. Et cū
hec dixisset·facta ē dissensio inter pha-
risеos z saduceos:z soluta ē multitudo.
Saducei aūt dicūt non esse resurrecti-
onem mortuoꝝ· neqꝫ angelū neqꝫ spi-
ritum:pharisеi aūt utraqꝫ confitentur.
Factus ē autē clamor magnus: et ex-
surgētes quidā pharisеorū:pugnabāt
dicentes. Nichil mali invenimꝰ in ho-
mine isto. Quid si spiritꝰ locutus est
ei aut angelus? Et cū magna dissen-
sio facta esset:timens tribunꝰ ne dilace-
retur paulus ab ipis·iussit milites
descendere et rapere eū de medio eorū:
ac deducere eū in castra. Sequēti aūt
nocte assistens ei dns ait. Cōfortās esto.
Sicut enī testificatus es de me in hie-
rusalē:sic te oportet z rome testificari.
Facta aūt die collegerunt se quidam
ex iudeis:z devoverūt·se dicentes neqꝫ
mānducaturos neqꝫ bibituros: donec
occiderent paulū. Erant aūt plus quā
quadragīta viri q̄ hāc conjurationē
fecerāt: qui accesserūt ad principes sa-
cerdotū z seniores:z dixerūt. Devotio-
ne devovimꝰ nos nichil gustaturos:
donec occidamꝰ paulū. Nunc ergo
vos notum facite tribuno cū cōsilio:
ut producat illū ad vos tanqꝫ aliqd
certius cognituri de eo. Nos vero pri-
usqꝫ appropiet parati sumus interfice-
re illū. Quod cū audisset filiꝰ sororis
pauli insidias: venit z intravit in ca-
stra:nūciavitqꝫ paulo. Vocās autem
paulus ad se unū ex centurionibꝫ ait.
Adolescētē hūc adduc ad tribunū. Ha
bet enī aliqd indicare illi. Et ille qdē
assumēs eum:duxit ad tribunū z ait.
Vinctus paulꝰ rogavit me hūc ado-
lescentem p̄ducere ad te: habētem ali-
quid loqui tibi. Apprehēdens aūt tri-
bunꝰ manū illiꝰ secessit cū eo seorsum:
et interrogavit illū. Quid ē qđ habes
indicare mihi? Ille aūt dixit. Judeis
cōvenit rogare te ut crastina die p̄du-
cas paulū in concilium·quasi aliquid
certius inquisituri sint de illo:tu vero
ne credideris illis. Insidiant enim ei
ex eis viri āplius nō quadraginta: q̄
se devoverūt nō manducare neqꝫ bibe-
re donec interficiāt eū:z nūc parati sūt
exspectātes promissum tuū. Tribunus
igit dimisit adolescentē:precipiens ne
cui loqueret: qm̄ hec nota sibi fecisset.
Et vocatis duobus centurionibus di-
xit illis. Parate milites ducentos ut
eant usqꝫ cesaream:z equites septuagin-
ta z lancearios ducentos a tercia ho-
ra noctis:z jumēta p̄parate. Ut impo-
nentes paulū: salvū p̄ducerent ad fe-
licem presidem. Timuit enim ne forte

raperent eũ iudei et occiderent: et ipse postea calumniã sustineret. Scribens ei epistolã: continẽtem hec. Claudi⁹ lisias: optimo pñsidi felici salutem. Virum hũc cõprehẽsum a iudeis et incipientem interfici ab eis. superueniẽs cũ exercitu eripui cognito quia romanus est: volensq; scire causam quã obiciebant illi deduxi eum in concilium eorũ. Quẽ inueni accusari de questionibus legis ipsorũ: nichil vero dignũ morte aut vinculis habentẽ crimen. Et cum michi prelatum esset de insidijs quas parauerãt illi misi eum ad te: denuncians z accusatoribz ut dicant apud te. Vale. Milites vero scõm preceptum sibi assumentes paulũ duxerunt p noctem in antipatridem: z postera die dimissis equitibus ut cũ eo irent: reuersi sunt ad castra. Qui cũ venissent reddiderunt epl̃am presidi: statuerunt ante illũ et paulũ. Cũ legisset aũt et interrogasset de qua prouincia esset: z cognoscens q̃a de cilicia: audiam te inq̃t cũ accusatores tui venerit. Iussitq; i pretorio herodis custodiri eũ.

Post quinq; autẽ dies xxiiij. descendit princeps sacerdotum ananias cũ seniorib⁹ quibusdã et tertullo quodã oratore: q̃ adierunt presidem aduersus paulũ. Et citato paulo: cepit accusare tertullus dicens. Cũ in multa pace agamus p te z multa corrigant̃ per tuã prouidẽciã: semp z ubiq; suscipim⁹ optime felix cũ omni gratiarum actione. Ne diucius autem te protraham: oro breuiter. ut audias nos pro tua clemẽcia. Inuenim⁹ hunc hominem pestiferũ z cõcitantem seditiõnẽ omnibus iudeis i vniuerso orbe. z adorem seditionis secte nazarenor: q̃ etiã templũ violare conatus est: quem et apprehensum voluim⁹ scõm legem nostram iudicare. Superueniens aũt tribunus lisias cum vi magna eripuit eũ de manib⁹ nr̃is iubẽs accusatores eius ad te venire: a quo poteris ipe iudicans de oñibus istis cognoscere: de quib⁹ nos accusam⁹ eũ. Adiecerũt aũt et iudei: dicẽtes hec ita se habere. Respõdens aũt paulus: annuente sibi preside dicere. Ex multis ãnis te esse iudicẽ genti huic sciens: bono animo pro me satisfaciã. Potes enĩ cognoscere quia nõ plus sunt michi dies q̃z duodecim ex quo ascendi adorare i hierusalem: z neq; i templo inuenerũt me cũ aliquo disputãrem aut cõcursum faciẽtem turbe neq; in synagogis neq; in ciuitate: neq; probare possunt tibi de quibus nũc me accusant. Confiteor aũt hoc tibi q̃ scõm sectam quã dicunt heresim sic deseruio patri z deo meo: credẽs oñibus q̃ in lege et pphetis scripta sunt: spem habens in deũ quã et hij ipi exspectãt. resurrectionẽ futurã iustor⁹ et iniquor⁹. In hoc z ipe studio sine offendiculo cõscientiã habere ad deum: z ad homines semp. Post ãnos aũt plures elemosinas facturus i gentem meã veni. z oblationes z vota: in quibus inuenerũt me purificatũ in templo: nõ cum turba neq; cũ tumultu. Et apprehenderũt me: clamantes z dicentes. Tolle inimicũ nostrũ. Quidã autẽ ex asya iudei q̃s oportebat apud te presto esse et accusare si quid haberent aduersum me: aut hij ipi dicant si quid inuenerũt i me iniq̃tatis cũ stem in concilio: nisi de vna hac solũmodo voce qua clamaui inter eos stans: q̃m de resurrectione mortuor⁹ ego iudicor hodie a vobis. Distulit aũt illos felix: certissime sciens de via hac dicẽs. Cũ

tribunus lysias descenderit audiã vos. Iussitq; centurioni custodire eũ et habere requiẽ: nec quẽq; de suis ꝓhibere ministrare ei. Post aliq̃t autem dies veniens felix cũ drusilla uxore sua que erat iudea vocauit paulũ: et audiuit ab eo fidem que est in xpistũ ihesum. Disputante aũt illo de iustitia et castitate et de iudicio futuro: tremefactꝰ felix respõdit. Quod nũc attinet vade: tempore aũt opportuno accersiam te: simul et sperans qꝫ pecunia ei daret a paulo: propter quod et frequẽter accersiẽs eũ loquebat cũ eo. Biennio aũt expleto: accepit successorẽ felix portiũ festũ. Volens autem gratiã prestare iudeis felix: reliquit paulũ vinctum. xxv.

Festus ergo cũ venisset in prouinciam: post triduũ ascendit ihierosolimam a cesarea. Adierunt q̃ eum principes sacerdotũ et primi iudeorũ aduũsus paulũ: et rogabãt eũ postulantes gratiã aduũsus eũ ut iuberet ꝓduci eum in ihrlm: insidias tendentes ut interficerẽt eum in via. Festus autẽ respõdit seruari quidẽ paulũ in cesarea: se aũt maturius profecturũ. Qui ergo in vobis aiũt potentes sunt descendẽtes simul: si qd est in viro crimẽ accusent eum. Demoratus aũt inter eos dies nõ amplius q̃z octo aut decem descendit cesareã: et altera die sedit pro tribunali: et iussit paulũ adduci. Qui cũ ꝓductus esset circũsteterũt eũ q̃ ab ihierosolima descenderãt iudei mltas et graues causas obicientes quas nõ poterant probare: paulo rationẽ reddẽte: quũ neq; in legẽ iudeoꝝ· neq; in templum· neq; i cesarẽ quicquid peccaui. Festus aũt volens gratiã prestare iudeis: respõdẽs paulo dixit. Vis ihierosolimã ascendere: et ibi de hijs iudicari apud me? Dixit aũt paulus. Ad tribunal cesaris sto: ibi me oportet iudicari. Iudeis nõ nocui: sicut tu melius nosti. Si enim nocui aut dignũ morte aliqd feci: non recuso mori. Si vero nichil ẽ eorũ que hij accusant me: nemo potest me illis donare. Cesarem appello. Tunc festus cũ cõsilio locutꝰ respõdit. Cesarẽ appellasti: ad cesarem ibis. Et cũ dies aliquot transacti essent: agrippa rex et bernice descenderũt cesareã ad salutandum festũ. Et cũ dies plures ibi morarentur: festus regi iudicauit de paulo dicens. Vir quidã ẽ derelictus a felice vinctus: de quo cũ essem ihierosolimis adierũt me principes sacerdotũ et seniores iudeorum: postulantes aduersus illũ damnationẽ. Ad quos respondi: quia nõ ẽ romanis cõsuetudo donare aliquẽ hominẽ priusq̃z is q̃ accusatur ꝑsentes habeat accusatores: locũq; defendendi accipiat ad abluẽdis crimina que ei obiciunt. Cũ ergo huc cõuenissent: sine vlla dilatione in sequẽti die sedens pro tribunali iussi adduci virũ. De quo cũ stetissẽt accusatores nullã causam deferebãt de q̃bus ego suspicabar malũ: questiones vero quasdam de sua superstitione habebãt aduersus eum: et de quodã ihesu defuncto quẽ affirmabat paulus viuere. Hesitãs aũt ego de huiusmodi questione: dicebã si vellet ire ihierosolimã: et ibi iudicari de istis. Paulo aũt appellante ut seruaretur ad augusti cognitionẽ: iussi seruari eũ donec mittã eũ ad cesarẽ. Agrippa aũt dixit ad festũ. Volebã et ipse hominẽ audire. Cras inquit audies eũ. Altera aũt die cũ venisset agrippa et bernice cũ mlta ambitione et introissent in auditoriũ cũ tribunis et viris principalibus ciuitatis: iubente festo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

adductus est paulus. Et dixit festus. Agrippa rex et oēs qui simul adestis nobiscū viri: videtis hūc hominē de quo omnis multitudo iudeorū interpellauit me iherosolimis petētes ⁊ acclamantes: nō oportere eū viuere āplius. Ego vero comperi nichil dignū morte eum āmisisse. Ipō autē hoc appellāte: ad augustū iudicaui mittere. De quo quid certū scribā dño non habeo: propter qđ produxi eū ad vos et maxime ad te rex agrippa: ut interrogatione facta habeam quid scribam. Sine ratōne enī michi videt mittere vinctū: et causas eius nō significare. xxvj.

Agrippa vero ad paulū ait. Permittitur tibi loqui p temetipso. Tūc paulus extenta manu cepit rationē reddere. De oēibus quibus accusor a iudeis rex agrippa estimo me beatū apud te: cū sim defensurus me hodie: maxime te sciente oēia que apud iudeos sunt consuetudines ⁊ questiones: propter qđ obsecro patienter me audias. Etquidem vitam meā a iuuentute que ab initio fuit in gēte mea in iherosolimis nouerūt oēs iudei: prescientes me ab initio si velint testimoniū phibere quīā sēm certissimā sectam nostre religionis vixi phariseus. Et nūc in spe q̄ ad prēs nostros repromissionis facta ē a deo: sto iudicio subiect⁹: in qua duodecim tribus nīre nocte et die deseruiētes sperāt deuenire. De qua spe accusor a iudeis rex. Quid incredibile iudicat̄ apud vos si deus mortuos suscitat? Et ego quidē estimaueram me aduersus nomen ihesu nazareni debere multa contraria agere: quod et feci iherosolimis. Et multos sanctorū ego in carceribus inclusi a prīcipibus sacerdotū potestate accepta: ⁊ cū occiderent̄ detuli sententiam. Et p oēs synagogas frequenter puniens eos. compellebam blasphemare: ⁊ āplius insaniēs in eos. persequebar usq; in exteras ciuitates. In quibus dum irem damascum. cū potestate et permissu prīcipū sacerdotū: die media in via vidi rex de celo supra splendorē solis circunfulsisse me lumen. ⁊ eos q̄ mecū simul erant oēsq; nos cū decidissem⁹ i terrā audiui vocē loquentē michi hebraica lingua. Saule saule quid me persequeris? Durū ē tibi contra stimulū calcitrare. Ego aūt dixi. Quis es domine? Dns aūt dixit. Ego sum ihesus: quē tu persequeris. Sed exsurge: ⁊ sta supra pedes tuos. Ad hoc enī apparui tibi. ut cōstituam te ministrū ⁊ testem eorū que vidisti ⁊ eorū quibus apparebo tibi: eripiens te de plis et gentibus in quas nūc ego mitto te. aperire oculos eorū ut cōuertant̄ a tenebris ad lucē. ⁊ de potestate sathane ad deū: ut accipiant remissionē peccatorū et sortē inter sanctos per fidem q̄ est in me. Vnde rex agrippa non fui incredulus celesti visioni: sed his qui sunt damasci primū et iherosolimis ⁊ i omnē regionē iudee. ⁊ gentibus ānunciabā. ut penitentiā ageret. et conuerterent̄ ad deū: digna penitentie opera facientes. Hac ex causa me iudei cū essem i templo deprehensū temptabant interficere. Auxilio aūt adiutus dei usq; i hodiernū diē sto testificās minori atq; maiori: nichil extra dicens q̄ que prophete locuti sunt futura esse et moyses: si passibilis cristus. si primus ex resurrectione mortuorū lumē ānunciaturus ē plo et gentibus. Hec loquente eo ⁊ rationē reddente: festus magna voce dixit. Insanis paule. Multe te littere ad insaniam conuertūt. Et paul⁹:

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

non insanio inquit optime feste: sed veritatis et sobrietatis verba loquor. Scit enī de hijs rex: ad quē et constanter loquor. Latere enī eum nichil horū arbitror. Neq; enī in angulo quicq; horū gestū est. Credis rex agrippa prophetis? Scio qa credis. Agrippa autē ad paulū. In modico suades me christianū fieri. Et paulus. Opto apud deū et ī modico et in magno: nō tantum te. sed etiā oīnes q audiūt hodie fieri tales qualis et ego sum: exceptis vinclis hijs. Et exsurrexit rex et preses et bernice et q assidebāt eis. Et cū secessissent. loquebant ad invicē dicentes: quia nichil morte aut vinculoz dignū quid fecit homo iste. Agrippa autē feste dixit. Dimitti poterat homo hic: si non appellasset cesarem. xxvij.

Et aūt iudicatū est navigare eū in ytaliam et tradi paulū cū reliquis custodijs centurioni noīe iulio cohortis auguste: ascendētes nauem adrumetinam incipientem navigare. circa asie loca sustulim9: perseverāte nobiscū aristarcho macedone thessalonicense. Sequēti aūt die venimus sydonē. Humane aūt tractās iulius paulum permisit ad amicos ire: et curā sui agere. Et inde cū sustulissem9 subnavigavimus cyprū: propterea q essent venti contrarij. Et pelagus cilicie et pamphilie navigātes venim9 listram que est licie: et ibi inveniens centurio nauem alexandrinā navigantē in ytaliam: trāsposuit nos in eā. Et cū multis diebus tarde navigarem9 et vix devenissemus extra gnydū: prohibēte nos vento adnavigavim9 crete iuxta salmonem. Et vix iuxta navigātes venimus in locū quendā q vocat bonіportus: cui iuxta erat civitas thalassa. Multo aūt tpe prado et cū iam non esset tuta navigatō eo q et ieiunium iā pteriisset: cōsolabat eos paulus dicēs eis. Viri: video q̄m cū iniuria et multo damno nō solū oneris et navis: sed etiā aiaz nrāz incipit navigatō. Centurio aūt gubernatori et nauclero magis credebat: q̄z hijs que a paulo dicebantur. Et cū aptus portus nō esset ad hyemandum: plurimi statuerūt consilium navigare inde si quo modo possent devenientes phenicen hyemare portū crete respicientem ad affricū et ad chorū. Aspirante aūt austro estimātes propositū se tenere: cū subtulissent de asson. legebant cretā. Non post multum autem misit se extra ipam venus typhonicus: qui vocat euroaquilo. Cūq; arrepta esset navis: et nō posset conari in ventum: data naue flatibz ferebamur. Insulā aūt quandā decurrētes que vocatur cauda: potuim9 vix obtinere scapham. Qua sublata adiutorijs utebant accingētes navem: timentes ne in syrtim incidēt: summisso vase sic ferebant. Valida aūt nobis tempestate iactatis. sequenti die iactū fecerūt: et tercia die suis manibz armamēta navis proiecerūt. Neq; aūt sole neq; sydеribus apparētibz p plures dies et tempestate nō exigua imminēte: iā ablata erat spes oīnis salutis nre. Et cū multa ieiunatio fuisset: tūc stās paul9 in medio eoz dixit. Oportuerat quidē o viri audito me non egredi a creta: lucriq; facere iniuriā hāc et iacturā. Et nūc suadeo vobis bono animo esse. Amisso enī nullius aīe erit ex nobis: pterq; navis. Astitit enim mihi hac nocte āgelus dei cuius sum ego et cui deservio. dicēs. Ne timeas paule: cesari te oportet assistere. Et ecce donavit tibi

deus oñes qui nauigãt tecũ. Propter quod bono aĩo estote viri. Credo enĩ deo: quia sic erit quemadmodũ dictũ est michi. In insulã aũt quandã oportet nos deuenire. Sed postea ñ quartadecima nox supuenit: nauigãtibz nobis in adria circa mediã noctẽ suspicabañ naute apparere sibi aliquã regionẽ. Qui et sũmittentes bolidem inuenerũt passus viginti: et pusillum inde separati inuenerũt passus quindecim. Timentes aũt ne i aspera loca incideremus: de puppi mittẽtes anchoras quatuor optabãt diẽ fieri. Nauis vero querentibz fugere de naui: cũ mississent scapham in mare sub optentu quasi inciperẽt a prora anchoras extendere: dixit paulus centurioni et militibus. Nisi hi i naui manserit: vos salui fieri nõ poteritis. Tũc abscinderunt milites funes scaphe: et passi sunt eam excidere. Et cũ lux inciperet fieri: rogabat paulus oñes sumere cibũ dicẽs. Quartadecima die hodie expectãtes ieiuni permanetis: nichil accipientes. Propter qũ rogo vos accipere cibũ p salute vra: quia nullius vrm capilli de capite peribit. Et cũ hec dixisset: sumens panẽ gratias egit deo i cõspectu omniũ: et cũ fregisset cepit mãducare. Animequiores aũt facti oñes: et ipi assumpserũt cibũ. Eramus aũt vniuersi ae in naui ducente septuagintasex. Et satiati cibo alleuiabãt nauẽ: iactantes triticũ in mare. Cũ aũt dies factus esset terrã nõ agnoscebãt: sinum vero quendã cõsiderabãt habẽtem litus: i quẽ cogitabãt si possent eicere nauem. Et cũ anchoras sustulissent cõmittebãt se mari: simul laxantes iũcturas gubernaculorũ: et leuato artemone secũdũ aure flatũ tendebant ad litus. Et cum incidissemus in locũ bithalassum impegerũt nauẽ: et prora quidẽ fixa manebat immobilis: puppis vero soluebat a vi maris. Militũ aũt consiliũ fuit ut custodias occiderent. ne quis cũ enatasset effugeret: centurio aũt volens saluare paulũ prohibuit fieri. Jussitq; eos qui possent natare mittere se primos et euadere et ad terrã exire: et ceteros alios i tabulis ferebãt: quosdã sup ea q̃ de naui erãt. Et sic factũ ẽ: ut oñes aie euaderẽt ad terã. xxviij.

Et cũ euasissem⁹: tũc cognouim⁹ quia mitilene insula vocabatur. Barbari vero pstabãt nõ modicã humanitatem nobis. Accensa enĩ pira reficiebãt nos oñes: propter imbrem qui imminebat et frigus. Cũ congregasset aũt paulus sarmẽtorũ aliquantã mltitudinẽ et imposuisset sup ignem: vipera a calore cũ prorepsisset inuasit manũ eius. Vt vero viderũt barbari pẽdentem bestiã de manu ei⁹: ad inuicem dicebãt. Vtiq; homicida ẽ homo hic: qui cũ euasit de mari vltio non sinit eũ viuere. Et ille quidẽ excutiens bestiã in ignẽ. nichil mali passus est. At illi existimabãt eũ in tumorẽ conuertendũ: et subito casurũ et mori. Diu aũt illis sperãtibz et videntibus nichil mali in eo fieri: cõuertentes se. dicebãt eũ esse deũ. In locis aũt illis erãt predia principis insule noĩe publij: qui nos suscipiẽs. triduo benigne exhibuit. Contigit aũt patrem publij febribz et dissinteria vexatũ iacere. Ad quem paulus intrauit: et cũ orasset et imposuisset ei manus saluauit eũ. Quo facto: oñes q̃ in insula habebãt infirmitates accedebãt et curabañ. Qui etiã multis honoribz nos honorauerũt: et nauigãtibz imposuerũt q̃ necessaria

erant. Post menses aūt tres nauigauimus ī naui alexādrina q̄ in insula hyemauerat: cui erat insigne castroꝝ. Et cū venissemus siracusam: māsimꝰ ibi triduo. Inde circūlegentes deuenimus regium: et post unū diem flante austro sequenti die venimus putheolos. ubi inuentis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septē: et sic venimus romam. Et inde cū audissent fratres occurrerunt nobis usq; ad appij forū et tribus tabernis. Quos cū vidisset paulus: gratias agens deo accepit fiduciā. Cū autē venissemus romam p̄missum est paulo p̄manere sibimet: cum custodiente se milite. Post terciū autē diē conuocauit p̄mos iudeorū. Cumq; venissent dicebat eis. Ego viri fratres nichil aduersus legem faciens aut morem paternū: vinctus ab hierosolimis traditꝰ sum ī manꝰ romanorum: q̄ cū interrogationē de me habuissent voluerūt me dimittere: eo q̄ nulla esset causa mortis in me. Cōtradicentibus aūt iudeis coactus sū appellare cesarem: nō quasi gentē meā habens aliquid accusare. Propter hāc igitur causam rogaui vos videre et alloqui. Propter spem enī israhel cathena hac circundatus sum. Ait illi dixerūt ad eū. Nos neq; litteras accepimus de te a iudea: neq; aduenies aliq̄s fratrū nūciauit aut locutus ē quid de te malū. Rogamus aūt a te audire que sentis. Nam de secta hac notū est nobis: q̄a ubiq; ei contradicit. Cū cōstituissent aūt illi diē venerūt ad eū in hospitiū plurimi. quibus exponebat testificans regnū dei suadensq; eis de iesu ex lege moysi et prophetis a mane usq; ad vesperā. Et quidā credebāt his que dicebant: quidā vero nō credebāt. Cūq; inuicem non essent cōsentientes: discedebant dicente paulo unū verbū. Quia bene spiritus sanctꝰ locutus est per ysaiam prophetā ad patres nros dicens. Vade ad pplm istū et dic. Aure audietis et nō intelligetis: et videntes videbitis et non perspicietis. Incrassatum ē cor pplī huius et auribus grauiter audierūt et oculos suos cōpresserūt: ne forte videant oculis et auribus audiāt et corde intelligāt: et conuertant se et sanem eos. Notū ergo sit vobis: q̄m gentibus missum est hoc saluare dei: et ipsi audiēt. Et cū hec dixisset: exierunt ab eo iudei multam habētes inter se questionem. Mānsit aūt biennio toto in suo cōductu: et suscipiebat oēs q̄ ingrediebātur ad eū: p̄dicans regnū dei et docens que sunt de dño iesu christo cū omni fiducia sine prohibitione. Expl' liber actuū ap'lōꝝ Incipit plogꝰ i epl'as canonicas

Non ita ē ordo apud grecos qui integre sapiūt fideq; recta sectant epl'arū septē. q̄ canonice nuncupant. sicut ī latinis codicibus inuenit: ut quia petrus est p̄mus ī ordine apostolorū prime sūt etiā eiꝰ epistole ī ordine ceterarum. Sed sicut euangelistas dudū ad veritatis lineā correximꝰ: ita has proprio ordini deo iuuāte reddimus. Est enī una earū prima iacobi: due petri: tres iohannis. et iude una. Que si sic ut ab eis digeste sunt ita quoq; ab interpretibus fideliter ī latinū verterētur eloquiū. nec ambiguitatē legentibus facerent. nec sermonū sese varietas impugnaret: illo p̄cipue loco ubi de unitate trinitatis in prima iohānis epla positū legimꝰ. in qua etiā ab infidelibus trāslatoribus multū erratum esse a

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

fidei veritate comperim⁹: triū tantummodo vocabula ꝓpr ē aque sāguīs et spīrit⁹ ī ipa sua editōne ponētibus: et patris verbiq; ac spīrit⁹ testimoniū omittentibz · in quo maxime et fides katholica roborat̄: et patris et filij et spīritus sācti una diuinitatis substātia comprobat̄. In ceteris vero eplis quātum a nostra alioꝝ discret editio: lectoris prudentie derelinquo. Sed tu virgo xpi eustochium dū a me impēsius scripture veritatē inquīris meam qđamodo senectutē inuidoꝝ dentibz corrodendā exponis: q̄ me salsarium corruptoremq; sanctaꝝ ꝓnūciant scripturaꝝ. Sed ego ī tali opere nec emulorū meoꝝ inuidētiā ptimesco: nec sancte scripture veritatē posctēbus denegabo. Expl' plogꝰ ī argumētū ī epl'am canonicā bt̄i iacobi apli

Iacobus apl'us sanctū īstruit clerum de cultura celestiū ꝑceptorū et regula katholice obseruātie: ⁊ de īuicte patiētie maiestate. et de reuelatōne plurimorum: ⁊ de mendatio magistrorū.

Expl' argumētū Incipit epl'a canonica beati iacobi apostoli.

Iacobus dei et dn̄i nostri ihesu xpi seruus: duodecim tribubus que sunt ī dispersione salutē. Omne gaudium existimate fratres mei cū ī temptationes varias incideritis: scientes q̄ probatio fidei vestre patiētiā operat̄. Patiētia aūt op⁹ ꝑfectū habeat: ut sitis perfecti et integri ī nullo deficiētes. Si q̄s aūt vr̄m indiget sapientia postulet a deo q̄ dat oīb⁹ affluenter et non improperat: ⁊ dabit̄ ei. Postulet autē in fide: nichil hesitās. Qui enī hesitat similis ē fluctui maris: q̄ a vento mouetur et circūfert̄. Nō ergo estimet homo ille q̄ accipiat aliquid a domino.

Vir duplex animo incōstans ē in omnibus vijs suis. Gloriet̄ aūt frater humilis in exaltatione sua: diues autem ī humilitate sua: q̄m sicut flos feni transibit. Exortus ē enī sol cū ardore et arefecit fenū: et flos eius decidit: et decor vultus ei⁹ deperijt. Ita ⁊ diues in itineribus suis marcescet. Beatus vir qui suffert temptationē: quoniā cū probatus fuerit accipiet coronā vite: quā repromisit de⁹ diligentibus se. Nemo cū temptatur dicat: q̄m a deo temptat̄. Deus enī intemptator malorum ē. Ipe aūt neminē tēptat. Vnusquisq; vero temptat̄ a concupiscentia sua: abstractus ⁊ illectus. Deinde concupiscētia cū conceperit parit peccatū: peccatū vero cū consūmatū fuerit generat mortē. Nolite itaq; errare fratres mei dilectissimi. Omne datū optimū et omne donū ꝑfectū desurs̄ū ē descendens a patre luminū: apud quē non ē trāsmutatio: nec vicissitudinis obumbratio. Volūtarie enī genuit nos verbo veritatis: ut simus initiū aliqđ creature ei⁹. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit aūt oīs hō velox ad audiendū: tardus aūt ad loquendū: et tardus ad irā. Ira enī viri iusticiā dei non operat̄. Propter q̄d abicientes omnē īmūdiciā ⁊ abūdātiā malicie· in māsuetudine suscipite īsitū verbū: quod potest saluare aīas vr̄as. Estote autē factores verbi ⁊ nō auditores tantū fallentes vosmetipos: q̄a si quis auditor est verbi ⁊ nō factor hic comparabit̄ viro cōsideranti vultū natiuitatis sue ī speculo. Cōsiderauit enī se et abijt: ⁊ statim oblitus ē qualis fuerit. Qui aūt ꝑspexerit in lege ꝑfecte libertatis ⁊ permanserit nō auditor obliuiosus factus sed factor operis: hic beatus

in facto suo erit. Si quis aũt putat se religiosũ esse nõ refrenans linguã suam sed seducẽs cor suũ: huius uana est religio. Religio mũda et immaculata apud deũ et pẽm hec est: uisitare pupillos et uiduas in tribulatõne eox: et immaculatũ se custodire ab hoc seculo.

Fratres mei: nolite in psonax ii. acceptione habere fidẽ domini nostri ihesu cristi gle. Etenim si introierit in cõuentũ vrm vir· aureũ annulũ habens in veste candida: introierit aũt et pauper in sordido habitu: et intendatis in eũ qui indutus est veste preclara et dixeritis tu sede hic· bene: pauperi aũt dicatis tu sta illic· aut sede sub scabello pedũ meorũ: nõne iudicatis apud vosmetipos et facti estis iudices cogitationũ iniquax? Audite fratres dilectissimi. Nõne deus elegit pauperes in hoc mũdo diuites in fide z heredes regni: qđ repromisit deus diligentibus se? Vos aũt exhonorastis pauperem. Nõne diuites p potentiã opprimunt vos· et ipi attrahũt vos ad iudicia? Nõne ip ipi blasphemãt bonũ nomẽ quod inuocatũ est sup vos? Si tamẽ legẽ pficitis regalem scdm scripturas diliges proximũ tuũ sicut teipm· benefacis: si aũt psonas accipitis peccatũ operamini: redarguti a lege ẽtis transgressores. Quicũq aũt totam legẽ seruauerit: offendat aũt in uno: factus est omniũ reus. Qui enĩ dixit nõ mechaberis: dixit et nõ occides. Quod si nõ mechaberis· occides aũt: factus es transgressor legis. Sic loquimini z sic facite: sicut p legẽ libertatis incipietes iudicari. Iudiciũ enĩ sine misdia illi: qui nõ facit misdiam. Superexaltat autẽ misdia iudiciũ. Quid pderit fratres mei si fidẽ quis dicat se habere: opera aũt non habeat? Nunquid poterit fides saluare eũ? Si aũt frater et soror nudi sint et indigeãt victu quotidiano: dicat autẽ aliquis ex vobis illis. ite in pace· calefacimini z saturamini. nõ dederitis aũt eis que necessaria sũt corpori: qđ proderit vobis? Sic et fides si non habeat opera: mortua ẽ in semetipa. Sed dicit aliquis. Tu fidem habes: et ego opera habeo. Ostende michi fidẽ tuã sine operibz: z ego ostendam tibi ex operibz fidẽ meã. Tu credis quoniã unus ẽ deus: benefacis. Et demones credũt: z cõtremiscũt. Vis aũt scire o homo inanis: qm fides sine operibz otiosa ẽ? Abraha pater noster nõne ex operibz iustificatus ẽ· offerẽs ysaac filiũ suũ sup altare? Vides qm fides cooperabat operibz illius: z ex operibz fides consũmata ẽ? Et suppleta ẽ scriptura dicẽs. Credidit abraha deo: et reputatũ est illi ad iusticiã: et amicus dei appellatus ẽ. Videtis qm ex operibz iustificat homo: z nõ ex fide tantũ? Similiter et raab meretrix: nõne ex operibz iustificata est suscipiens nũcios· z alia uia eiciẽs? Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est ita et fides sine operibus mortua est. iii.

Nolite plures magistri fieri fratres mei: scientes quoniã magis iudiciũ sumitis. In multis enim offendimus omnes. Si qs in uerbo nõ offendit: hic pfectus ẽ uir. Potest etiã freno circũducere totũ corp. Si aũt equis frena in ora mittim ad cõsentiendum nobis: oñe corp illox circũferimus. Et ecce naues cũ magne sint et a ventis validis minent: circũferunt aũt a modico gubernacl'o ubi impet dirigentis voluerit. Ita z lingua modicũ quidẽ membrũ ẽ: z magna exaltat.

Ecce quãtus ignis q̃ magnã siluam incendit. Et lingua ignis ẽ: vniuersitas iniquitatis. Lingua ostituitur ī membris nr̃is que maculat totũ corpus: z inflãmat rotam natiuitatis nostre inflãmata a gehenna. Omnis em̃ natura bestiaꝝ et volucrũ et serpentium etiã z ceteroꝝ domanť et domita sunt a natura humana: linguã aũt nullꝰ hominũ domare potest. Inquietum malum: plena veneno mortifero. In ipa benedicimꝰ deũ et patrẽ: z in ipsa maledicimꝰ hoĩes q̃ ad ymaginẽ et similitudinem dei facti sunt. Ex ipo ore procedit benedictio et maledictio. Nõ oportet fratres mei hec ita fieri. Numquid fons de eodẽ foramine emanat dulcem et amaram aquã ꝛ. Numquid potest fratres mei ficus uuas facere: aut vitis ficus ꝛ. Sic neq; salsa dulcẽ potest facere aquã. Quis sapiẽs z disciplinatus inter vos ꝛ. Ostendat ex bona cõuersatione operationẽ suam in mansuetudine sapiẽtie. Quod si zelũ amarũ habetis· z cõtentiones sint in cordibz vr̃is: nolite gloriari et mendaces esse aduũsus veritatẽ. Non est enim ista sapiẽtia desursum descendẽs a pre luminũ: sed terrena animalis· diabolica. Ubi em̃ zelus et contentio: ibi inconstantia et oñe opus prauũ. Que aũt desursum ẽ sapiẽtia: pmũ quidẽ pudica ẽ deinde pacifica· modesta suadibilis· bonis cõsentiẽs plena misericordie et fructibus bonis: iudicans sine simulatione. Fructus aũt iusticie ī pace seminať: faciẽtibz pacem. iiij.

Unde bella et lites ī vobis ꝛ. Nonne ex cupiscẽtijs vr̃is: q̃ militãt in membris vr̃is ꝛ. Cõcupiscitis et nõ habetis: occiditis et zelatis: z non potestis adipisci. litigatis z belligeratis: et nõ habetis propter quod nõ postulatis. Petitis z nõ accipitis: eo qꝺ male petatis: ut in concupiscẽtijs vestris insumatis. Adulteri: nescitis q̃a amicicia huius mũdi inimica dei ꝛ. Quicunq; ergo voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei cõstituit. An putatis q̃a inaniter scriptura dicat: ad inuidiã cõcupiscit spiritꝰ q̃ habitat in vobis ꝛ. Maiorẽ aũt dat gratiã. Propter qꝺ dicit. Deus superbis resistit: humilibz aũt dat gratiã. Subditi ergo estote deo: resistite aũt diabolo: et fugiet a vobis. Appropiate deo: et appropinquabit vobis. Emundate manus peccatores: z purificate corda duplices animo. Miseri estote et lugete et plorate: risus vester ī luctũ cõuertať: z gaudiũ ī merorẽ. Humiliamini in conspectu dñi: et exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrũ frẽs mei. Qui detrahit frĩ aut q̃ iudicat fratrẽ suũ: detrahit legi et iudicat legẽ. Si aũt iudicas legẽ: nõ es factor legis sed iudex. Unus ẽ em̃ legislator et iudex: qui potest perdere et liberare. Tu aũt quis es qui iudicas proximũ tuũ ꝛ. Ecce nunc q̃ dicitis hodie aut crastino ibimus in illã ciuitatẽ: z faciemꝰ ibi q̃dẽ annũ et mercabimur z lucrũ faciemus: q̃ ignoratis quid erit ī crastino. Que est em̃ vita vr̃a ꝛ. Vapor ẽ ad modicũ parens: et deinceps exterminabiť pro eo ut dicatis: si dñs voluerit· z si vixerimus· faciemꝰ hoc aut illud. Nũc autẽ exultatis ī superbijs vr̃is. Omnis exultatio talis maligna ẽ. Scienti igiť bonũ facere z non faciẽti: peccatũ ẽ illi. v

Agite nũc diuites: plorate ululãtes ī miserijs vr̃is que aduenient vobis. Diuicie vr̃e putrefacte sũt et vestimẽta vestra a tyneis comesta sunt.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Aurū et argentū vestrū eruginauit: et
erugo eoꝝ in testamentū vobis erit: et
manducabit carnes vras sicut ignis.
Thesaurizastis vobis irā in nouissimis
diebus. Ecce merces operariorū q̄ mes-
suerunt regiones vras que fraudata
est a vobis clamat: et clamor eorū in
aures dñi sabaoth introiuit. Epulati
estis sup terrā: et in luxurijs enutristis
corda vestra. In die occisionis addixe-
stis et occidistis iustū: et nō restitit vo-
bis. Patientes igit̄ estote fratres usq;
ad aduentū dñi. Ecce agricola exspe-
ctat p̄ciosum fructū terre patienter ferēs
donec accipiat temperaneū et serotinū.
Patiētes igit̄ estote et vos et confirmate
corda vra: quoniā aduētus dñi appro-
pinquabit. Nolite ingemiscere fratres
in alterutrū: ut nō iudicemini. Ecce iu-
dex ante ianuā assistit. Exemplū acci-
pite fratres laboris et patiētie prophetas:
qui locuti sunt i noīe dñi. Ecce beatifi-
camus eos q̄ sustinuerūt. Sufferentiā
iob audistis: et finē dñi vidistis: quīa
misericors est dñs et miserator. Ante
omnia aūt fratres mei nolite iurare:
neq; p celū neq; per terrā neq; aliud qd-
cunq; iuramētū. Sit aūt sermo vester
est-ē-non-nō: ut nō sub iudicio decida-
tis. Tristat̄ aūt aliq̄s vrm: oret equo
animo et psallat. Infirmat̄ quis in
vobis: inducat p̄sbiteros ecclie et orēt
sup eū unguētes eū oleo i noīe dñi. Et
oratio fidei saluabit infirmū: et alle-
uabit eū dñs: et si in peccatis sit dimit-
tentur ei. Cōfitemini ergo alterutrum
peccata vra: et orate pro inuicē ut sal-
uemini. Multū enī valet deprecatio iu-
sti assidua. Helias homo erat simili
nobis passibilis: et oratione orauit
ut nō plueret sup terrā: et nō pluit an-
nos tres et mēses sex. Et rursū orauit:
et celū dedit pluuiā: et terra dedit fructū
suū. Fratres mei si quis ex vobis erra-
uerit a veritate et conuerterit quis eū: scire
debet: quoniā qui conuerti fecerit pecca-
torē ab errore vie sue saluabit animā
eius a morte: et operit multitudinem
peccatorū. Expl' epla canonica bī
iacobi apli Incipit argumētū in
epla'm canonicā bī pet apli p̄mā.

Discipulos saluatoris in-
uicti toto orbe diffusos et
peregrinos in hoc seculo
mōstrat: et p̄terite vite pe-
nitere suadet: et in nouā vitā proficere
tota cū sollicitudine exhortat̄ Symon
petr⁹ filius iohānis prouincie galilee
vico bethsaida frater andree apostoli.
Expl' argumētū Incipit epla canōica
beati petri apostoli prima.

Petrus apls: ihesu
cristi: electis aduenis
dispersionis pōthi
galatie capadotie
asie et bithynie secū-
dum prescientiā dei
patris in sanctificationē spiritus in obe-
dientiam et aspersionē sanguinis ihe-
su cristi: gratia vobis et pax multiplicet̄.
Benedictus deus et pater dñi nri ihe-
su cristi q̄ secōm misericordiā suā ma-
gnā regenerauit nos i spem viuam p
resurrectionē ihesu cristi ex mortuis in
hereditatē incorruptibilē et incontami-
natā et immarcessibilē cōseruatam i
celis: in vobis qui i virtute dei custodi-
mini p fidē in salutē paratā revelari
in tēpore nouissimo. In quo exultabi-
tis: modicū nūc si oportet cōtristari i
variis temptationibus: ut probatio ve-
stre fidei multo p̄ciosior sit auro qd̄ p
ignē probat̄: inueniat̄ in laudē et glo-
riam et honorē in revelatione ihesu

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

cristi:quē cum videritis diligetis. In
quē nūc quoq; non videntes creditis:
credētes aūt exultabitis letitia inenar-
rabili et glorificata:reportātes finem
fidei vestre salutē aiarū vestrarū. De
qua salute exquisierūt atq; scrutati sūt
prophete·qui de futura ī nobis gratia
prophetauerūt: scrutātes ī qđ uel qua-
le tempus significaret in eis spiritꝰ cri-
sti·pnuncians eas q̄ in cristo sunt pas-
siones ⁊ posteriores glorias:quibus
reuelatū est·qa nō sibimetipis:vobis
aūt ministrabāt ea que nūc nunciata
sunt vobis·per eos q̄ euangelizauerūt
vobis spiritu sancto misso de celo: in
quē desiderāt angeli ꝓspicere. Propt̄
quod succincti lumbos mentis vestre
sobrij perfecti sperate in eā que offertur
vobis gratiā ī reuelationē ihesu cristi:
quasi filij obedientie·non configurati
prioribꝫ ignorātie vre desideriis: sed
scđm eum qui vocauit vos sanctū:ut
et ipi in oīi cōuersatione sancti sitis
quoniā scriptū ē:sancti eritis quoniā
ego sanctus sum. Et si patrē inuocatis
eum q̄ sine acceptōne psonaꝝ iudicat
scđm uniuscuiusq; opus:in timore in-
colatus vrī tēpore·cōuersamini: scien-
tes qꝫ nō corruptibilibꝫ auro uel argē-
to redempti estis de vana vra cōuersa-
tione paterne traditionis: sed pciosо
sanguine quasi agni immaculati cri-
sti et incōtaminati: progniti quidem
ante mūdi cōstitutionē: manifestati
aūt nouissimis tēporibꝫ ꝓpter vos q̄
p ipm fideles estis in deo:q̄ suscitauit
eū a mortuis·et dedit ei gl̄am:ut fides
vestra et spes esset in deo. Animas ve-
stras castificantes ī obedientia carita-
tis·ī fraternitatis amore: simplici cor-
de inuicē diligite attentius:renati nō
ex semīe corruptibili sed incorruptibili
per verbū dei viui et pmanentis:quia
oīs caro ut fenū:et oīs gloria ei⁹ tāq̄
flos feni. Exaruit fenū ⁊ flos eius deci-
dit:ūbū aūt dn̄i manet ī eternū. Hoc
ē aūt ūbū qđ euāgelizatum ē ī vobis.

Deponētes igit̄ omnē mali- ij.
cia et omnē dolū et simulationes
et inuidias ⁊ oīes detractiones:sicut
modo geniti infantes rationabiles ⁊
sine dolo lac concupiscite ut in eo cre-
scatis in salutē:si tamē gustastis qm̄
dulcis ē dn̄s. Ad quē accedentes la-
pidem viuū ab hoīnibꝫ qdē reproba-
tum a deo aūt electū et honorificatū:
et ipi tanq̄ lapides viui superedificami-
ni dom⁹ spirituales ī sacerdotiū sāctū:
offerētes spirituales hostias acceptabi-
les deo p ihesum cristū. Propter quod
continet scriptura. Ecce pono in syon
lapidē summū angularem probatū
electum pciosū: ⁊ q̄ crediderit in eū nō
confundetur. Vobis igit̄ honor credē-
tibus:nō credētibꝫ aūt lapis quem re-
probauerūt edificantes hic factus ē in
caput anguli et lapis offensionis et
petra scandali:hijs qui offendūt ver-
bo nec credūt ī quo et positi sūt. Vos
aūt genus electū regale sacerdotiū gēs
sancta ꝓpius acquisitionis: ut virtu-
tes ānuncietis ei⁹ qui de tenebris vos
vocauit ī ammirabile lumē suū. Qui
aliquādo nō ꝓpius dei nūc aūt ꝓpius
dei:qui nō consecuti misdiam:nunc
aūt misdiam cōsecuti. Carissimi·ob-
secro vos tanq̄ aduenas et pregrinos
abstinere vos a carnalibus desideriis
que militāt adūsus aiam cōuersati-
onem vram inter gētes habentes bo-
nam:ut ī eo qꝫ detractāt de vobis tan-
q̄ de malefactoribus:ex bonis oper-
bus vos ꝑsiderātes·glorificent deum
ī die visitationis. Subiecti igit̄ estote

BIBLIOTECA PUBLICA PROVINCIAL BURGOS

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

oñi humane creature propter deum. Sive regi quasi p̄cellenti: sive ducibz tanq̃z ab eo missis ad vindictā malefactorz: laudē vero bonorz. Quia sic ē voluntas dei: ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominū ignorantiā. Quasi liberi: et non quasi velamen habentes malicie libertatē: sed sicut serui dei. Omnes honorate: fraternitatē diligite. Deū timete: regē honorificate. Serui subditi estote in omni timore dñis: nō tantū bonis z modestis: sed etiā discolis. Hec ē enim gratia: si propter dei sciētiā sustinet quis tristiciā patiēs iniuste. Que enī est gratia: si peccantes z colaphizati sufferetis? Sed si benefacientes patienter sustinetis: hec ē gratia apud deū. In hoc enī vocati estis: q̃a et crist9 passus ē p vobis vobis relinquēs exemplū: ut sequamini vestigia ei9. Qui peccatum nō fecit: nec inuentus ē dolus in ore eius. Qui cū malediceret nō maledicebat: cū pateret nō cōminabatur. Tradebat aūt iudicāti se iniuste. Qui peccata nostra ipe pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui iusticie viuamus: cuius liuore sanati estis. Erratis enī sicut oues errātes: sed conuersi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarū. iiij.

Similiter et mulieres subdite sint viris suis ut et si qui nō credūt verbo p mulierū cōuersationē sine verbo lucrificār: considerantes in timore castā cōuersationē vrām. Quarū sit nō extrinsecus capillatura aut circundatio auri aut indumēti vestimētorū cultus: sed q̃ absc̄ondit9 ē cordis homo in incorruptibilitate quieti z modesti spiritus: qui ē in cōspectu dei locuples. Sic enī aliquādo et sancte mulieres sperantes in deo ornabant se subiecti propriis viris: sicut sara obediebat abrahe dñm eū vocans: cui9 estis filie benefacientes z nō timentes vllā perturbationē. Viri similiter cohabitātes scām sciētiā: quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honorē tanq̃z z coheredibus gratie vite: ut nō impediant orationes vre. In fide aūt oñes unanimes cōpatientes: fraternitatis amatores: misericordes: modesti: humiles: non reddentes malū p malo: nec maledictū pro maledicto: sed econtrario benedicentes: q̃a in hoc vocati estis: ut benedictionē hereditate possideatis. Quis ē enī qui vult vitā diligere: z dies videre bonos: coherceat linguā suā a malo: z labia ei9 ne loquant dolū. Declinet aūt a malo z faciat bonū: inquirat pacē z sequat eā: q̃a oculi dñi super iustos: et aures ei9 in preces eorū: vultus aūt dñi sup facientes mala. Et q̃s est qui vobis noceat: si boni emulatores fueritis? Sed z si quid patimini propter iusticiā beati. Timorē autem eorz ne timueritis: et nō conturbemini. Dñm aūt christū sanctificate in cordibus vrīs: parati semp ad satisfactionem omni poscenti vos rationē de ea que in vobis ē spe: sed cum modestia z timore cōscientiam habētes bonā: ut in eo q̃ detrahūt de vobis confundant: qui calumniant vram bonā in christo conuersationē. Melius ē enī ut benefacientes si voluntas dei velit pati q̃z malefacientes: q̃a z christus semel pro peccatis nostris mortuus ē iustus p iniustis: ut nos offerret deo: mortificatos quidē carne viuificatos aūt spiritu. In quo z his qui in carcere erāt spiritualiter veniens predicauit: q̃ incredulis fuerāt aliquādo exspectabāt dei patientiam in diebz

noe cū fabricaret archa: iniqua pauci id ē octo aīe salue facte sūt p aquam. Qđ et vos nūc similis forme saluos facit baptisma: nō carnis depositio sordiū: sed ꝺscientie bone interrogatio in deū: p resurrectionē ihesu cristi a mortuis q̄ est in dextera dei: deglutiēs mortem ut vite eterne heredes efficeremur: profectus in celum subiectis sibi angelis et potestatibz z virtutibus. iiij.

Cristo igit̄ passo in carne et vos eadē cogitatione armamini: qa qui passus ē in carne desist a peccatis: ut non iam desideriis hominū sed voluntati dei qđ reliquū ē in carne viuat temporis. Sufficit enī preteritū temp⁹ ad voluntatē gentiū cōsummandā his q̄ ambulauerūt in luxuriis in desideriis vinolētiis cōmessationibz potationibz ebrietatibz z illicitis ydolorū cultibz. In quo āmirant nō cōcurrentibus vobis ī eandē luxurie cōfusionē blasphemātes: q̄ reddēt rationē ei q̄ paratus est iudicare viuos et mortuos. Propter hoc enī z mortuis euangelizatū est: ut iudicent quidē scōm hoīes in carne: viuāt aūt scōm deū in spiritu. Omniū autē finis appropinquabit. Estote itaq; prudētes et vigilate ī orationibus: āte oīa autē mutuā ī vobis metipis caritatē cōtinuā habētes: qa caritas operit mltitudinē peccatorum. Hospitales inuicē: sine murmuratione. Unusquisq; sicut accepit gratiā: ī alterutrū illā āministrātes: sicut boni dispensatores mltiformis gratie dei. Si quis loquit̄: q̃si eloquia dei. Si q̃s ministrat: tāq̄ ex virtute quā āministrat de⁹: ut ī oībus honorificetur de⁹ p ihesum cristū cui ē gl'a z imperiū in scl'a seculoz amen. Carissimi: nolite pegrinari ī feruore q̄ ad tēptationē vobis fit: quasi noui aliq̄d vobis cōtingat: sed cōmunicātes cristi passionibus gaudete: ut et ī reuelatione gl'e ei⁹ gaudeatis exultātes. Si exprobramini ī noīe cristi: beati eritis q̄m qđ est honoris glorie z virtutis dei z qui ē ei⁹ spiritus sup vos requiescet. Nemo aūt vrm patiat̄ quasi homicida aut fur aut maledicus: aut alienoz appetitor. Si aūt ut cristianus: nō erubescat: glorificet aūt deū ī isto nomine: quoniā tempus ē ut incipiat iudiciū a domo dei. Si autē primū a nobis: q̄s finis eorū qui nō credūt dei euāgelio? Et si iustus quidē vix saluabit̄: impius et peccator ubi parebūt? Itaq; z hi qui patiunt̄ scōm voluntatē dei: fideli creatori cōmendēt aīas suas ī benefactis. v.

Seniores ergo qui ī vobis sunt: obsecro ꝺsenior et testis cristi passionū: qui z ei⁹ q̄ ī futuro ē gl'e reuelanda cōmunicator. Pascite qui ī vobis ē gregem dei: prouidētes nō coacte sed spontanee: scōm deū: neq; turpis lucri gratia: sed voluntarie: neq; ut dominātes in cleris sed forma facti gregi ex animo: z cū apparuerit princeps pastorū precipietis immarcessibilē gl'e coronam. Similiter adolescentes subditi estote senioribus. Omnes enim inuicem humilitatē insinuate: qa dns superbis resistit: humilibus aūt dat gratiam. Humiliamini igit̄ sub potenti manu dei ut vos exaltet in tēpore visitationis: omnē sollicitudinē vrām proicientes in eū: q̄m ipa cura ē de vobis. Sobrij estote et vigilate: qa aduersarius vester dyabolus tanq̄ leo rugiēs circuit: querēs quē deuoret. Cui resistite fortes in fide: sciētes eandē passionē ei que in mūdo ē vestre fraternitati fieri. Deus aūt omnis gratie qui vocauit

nos in eternā suā gloriā ī cristo ihesu modicū passos: ipe pficiet ꝺfirmabit solidabitq;. Ipi gl'a ⁊ imperiū: in secula seculoꝝ amen. Per siluanū fidelem fratrem vobis ut arbitor breuiter scripsi: obsecrās et cōtestans hāc esse veram gratiā dei in qua et statis. Salutat vos ecclesia q̄ est in babilone coelecta: et marcus filiꝰ meus. Salutate inuicem ī osculo sancto. Gratia vobis omnibꝫ qui estis in cristo ihesu amen.

Expl' epl'a p̄ma bī petri apl'i ⁊ nōp̄ argumentū in epl'am secundā

Symon petrus p fidē huic mūdo sapiētes mortuos esse declarat: eisdemq; pietatis quanta sit magnitudo luce ipa clarius manifestat.

Expl' argumētū ⁊ incipit epl'a sc̄a beati petri apostoli.

Symon petrꝰ seruus et apostolus ihesu cristi: his q̄ coequalem nobiscū sortiti sunt fidem ī iustitia dei nostri ⁊ saluatoris ihesu cristi. gratia vobis et pax adimpleatur ī cognitione dei et cristi ihesu dn̄i nostri: quomodo oīa nobis diuine virtutis sue que ad vitā et pietatem donata sunt p cognitionē eiꝰ q̄ vocauit nos propria gloria et virtute. p quē maxima et p̄ciosa nobis promissa donauit: ut per hoc efficiamini diuine cōsortes nature. fugiētes eius que in mūdo ē cōcupiscentie corruptionem. Vos aūt curam omnē subinferentes ministrate in fide vestra virtutem: in virtute aūt sciam: in scia aūt abstinētiam: in abstinentia autē patientiā: in patientia aūt pietatem: ī pietate autem amorē fraternitatis: in amore fraternitatis caritatē. Hec enī si vobiscū adsint et superent: nō vacuos nec sine fructu vos cōstituēt in dn̄i nostri ihesu cristi cognitione. Cui enī nō p̄sto sunt hec: cecus ē ⁊ manu temptans: oblionē accipiēs purgationis veterū suoꝝ delictoꝝ. Quapropter fratres magis satagite: ut per bona opera certā vram vocatonē ⁊ electionē faciatis. Hec enī facientes nō peccabitis aliquando. Sic enī abundanter ministrabitur vobis introitus in eternū regnū dn̄i nri et saluatoris ihesu cristi. Propter qd̄ vos incipiā semp cōmonere de his: et quidē scientes ⁊ confirmatos in p̄senti veritate. Iustū aūt arbitror ꝺ ꝙdiu sum ī hoc tabernaculo suscitare vos ī cōmonitione: certꝰ q̄ velox est depositio tabernaculi mei: sicdm qd̄ et dn̄s noster ihesus cristus significauit mihi. Dabo aūt operā ⁊ frequenter habere vos post obitū meū: ut hoꝝ oīnū memoriā faciatis. Non enī indoctas fabulas secuti notā fecimꝰ vobis dn̄i nri ihesu cristi virtutē ⁊ p̄sentiā: sed speculatores facti illiꝰ magnitudinis. Accipiēs enī a deo p̄re honorem et gloriā voce delapsa ad eū huiusce modi a magnifica gloria: hic est filiꝰ meus dilectus in quo mihi ꝺplacui: ipm audite. Et hāc vocem nos audiuimus de celo allatā: cū essemus cum ipo ī monte sancto. Et habemꝰ firmiorem p̄phetā sermonē. cui benefacitis attendentes quasi lucerne lucenti in caliginoso loco donec illucescat et lucifer oriat in cordibꝫ vris: hoc primū intelligentes: q̄ omnis prophetia propria interpretatione non fit. Non enī voluntate humana allata ē aliquādo prophetia: sed spiritu sancto inspirati locuti sūt sancti dei hoīnes. ij.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

302

Fuerũt vero et pseudo ꝓphete ī ꝓpo sicut et in vobis erunt magistri mendaces: q̃ introducẽt sectas perditõnis: et eũ q̃ emit eos deũ negãt: supducentes sibi celerẽ ꝑditionẽ. Et multi sequent eor luxurias: per quos via veritatis blasphemabit: et ī auaricia fictis verbis de vobis negociabunt. Quibz iudiciũ iam olim nõ cessat: et ꝑditio eor nõ dormitat. Si enī deus ãgelis peccãtibz nõ pepercit sed rudẽtibz inferni detractos in tartarũ tradidit cruciandos ī iudiciũ reseruari: et originali mũdo non pepercit· sed octauũ noe iusticie ꝓconem custodiuit diluuium mũdo impiorũ inducẽs: et ciuitates sodomorũ et gomorreorũ in cinerem redigẽs euersione damnauit exemplũ eor q̃ impie acturi sũt ponẽs: et iustũ loth oppressum a nephandorũ iniuria ac luxuriosa uersatione eruit. Aspectu enī et auditu iustus erat: habitãs apud eos q̃ de die in diẽ aiam iustã iniquis operibz cruciabãt. Nouit deus pios de temptatione eripere: iniquos vero in diẽ iudicij reseruare cruciãdos. Magis aũt eos q̃ post carnẽ in concupiscentia immũdicie ambulãt· dñationem q̃ contemnũt: audaces· sibi placentes: sectas non metuũt introducere blasphemãtes. Vbi ãgeli fortitudine et virtute cũ sint maiores: nõ portant adũsum sẽ execrabile iudiciũ. Isti vero velut irrationabilia pecora naturaliter ī captionẽ et in ꝓniciem in his q̃ ignorãt blasphemãtes ī corruptione sua peribũt: capiẽtes mercedẽ iniusticie voluptatẽ: existimantes diei delicias coinq̃nationis et macule· delicijs affluentes ī cõuiuijs suis luxuriãtes vobiscũ: oculos habẽtes plenos adulterij et incessabilis delicti: pellicientes animas instabiles: cor exercitatũ auaricia habẽtes· maledictionis filij: derelinquẽtes rectã viã errauerunt secuti viã balaã bosor· q̃ mercedẽ iniq̃tatis amauit: correptione vero habuit sue vsanie. Subiugale mutũ aial ī pis voce loquẽs: prohibuit ꝓphete insipiẽtiã. Isti sunt fõtes sine aqua et nebule turbinibus exagitate: q̃bz caligo tenebraz reseruatur. Superbia enī vanitatis loquẽtes· pellicẽt ī desideriis carnis luxurie eos qui paululũ effugiũt· qui ī errore uersant: libertatẽ illis ꝓmittentes cũ ipsi sui sint corruptõnis. A quo enim q̃s superat9 ẽ: huius et seruus ẽ. Si enim refugiẽtes coinquinatiões mũdi in cognitione dñi nri et saluatoris ihesu christi· his rursus implicati superant: facta sũt eis posteriora deteriora ꝑioribz. Melius enim erat illis non cognoscere viã iusticie: q̃z post agnitionẽ retrorsũ uerti ab eo q̃ illis traditũ ẽ sãcto mãdato. Cõtigit enim eis illud veri ꝓuerbij. Canis reuersus ad suum vomitũ: et sus lota in volutabro luti. iiij.

Hanc ecce vobis carissimi scribo epam in quibus vram excito in admonitionẽ sincerã mentẽ: ut memores sitis eor q̃ ꝑdixi vobz a sanctis ꝓphetis et apor vroz ꝓceptoz dñi saluatoris. Hoc ꝓmũ scietes: q̃ venient in nouissimis diebz in deceptione illusores iuxta ꝓprias cõcupiscẽtias ãbulantes: dicẽtes. Vbi ẽ promissio aut aduẽt9 ei9? Ex quo enim pres dormierũt: oia sic perseuerãt ab initio creature. Latet enim eos hoc volẽtes: q̃ celi erant ꝑ aquã et terra de aqua et per aquã consistens dei vbo: p quẽ ille tũc mũdus aqua inundat9 periit. Celi aũt q̃ nunc sũt et terra eodẽ verbo repositi sũt ignii reseruati in diẽ iudicij: et perditionis

impîoꝝ hominū. Unū vero hoc non
lateat vos carissimi: qꝛa unus dies a-
pud dñm sicut mille ānī: et mille ānī
sicut dies unus. Nō tardat dñs pro-
missi: sed patienter agit propter vos:
nolens aliquos perire sed oēs ad pe-
nitentiā reuerti. Adueniet aūt dies do-
mini ut fur: ī quo celi magno impetu
transient: elementa vero calore soluen-
tur. Cū hec igit̄ oīa dissoluenda sint.
quales oportet vos esse ī sāctis uersa-
tionibꝫ et pietatibꝫ expectātes ⁊ ꝓpera-
tes in aduētū diei dñi: p quē celi ardē-
tes soluent̄ ⁊ elemēta ignis ardore ta-
bescēt: Nouos vero celos et nouā trā
et ꝓmissa ipius expectam⁹: in qbus
iusticia habitat. Propter qđ carissimi
hec expectātes. Satagite immaculati
et inuiolati ei inuenīri ī pace: et dñi nr̄i
lōganimitatē salutē arbitramini: si-
cut ⁊ carissim⁹ frater noster paul⁹ secū-
dū datā sibi sapiētiā scripsit vobis: si-
cut ⁊ ī oīb⁹ epīis. loquēs ī eis de hijs:
ī qbꝫ sūt quedā difficilia intellectu. que
indocti ⁊ instabiles deprauāt. sicut ⁊ ce-
teras scripturas. ad suā ipoꝝ ꝑditōnē.
Vos igit̄ fres ꝓscientes custodite ne insi-
piētiū errore trāsducti excidatis a ꝓpria
firmitate: crescite veō ī gratia ⁊ ī cogni-
tione dñi nr̄i et saluatoris ihesu cristi.
Qui gl'a et nūc et ī diē eternitatis amē.

Expl' epl'a beati petri ap'li sōa Jn-
cipit argumētū ī epl'am beati iohā-
nis apostoli primam.

Actionē verbi. et qm dei ipse
sit caritas manifestat: et
susurrones fratrū nec deū
scire. nec pios fieri posse.
eo usqꝫ dissertat ut esse comprobet ho-
micidas: eo qm odiū sit interfectionis
occasio. Explicit argumētū Jncipit
epl'a bēi iohānis ap'li ꝑma.

quod fuit ab initio.
quod audiuimus.
quod vidimus oculis nostris. qđ ꝓspexi-
mus. ⁊ manus nr̄e
contrectauerūt de ubo
vite: ⁊ vita manifesta ē: ⁊ vidim⁹ et te-
stamur ⁊ āmūciamus vobis vitā eter-
nam. que erat apud p̄rem. ⁊ apparuit
nobis. Quod vidim⁹ et audiuimus
annūciam⁹ vobis: ut ⁊ vos societatē
habeatis vobiscū: ⁊ societas nostra sit
cū p̄re et cū filio ei⁹ ihesu cristo. Et hec
scribim⁹ vobis: ut gaudeatis ⁊ gaudi-
um vr̄m sit plenū. Et hec ē annūciatio
quā audiuim⁹ ab eo ⁊ annūciamus
vobis: qm̄ deus lux est: ⁊ tenebre in eo
nō sunt ulle. Si dixerim⁹ qm̄ societa-
tem habemus cū eo et in tenebris ābu-
lam⁹: mentimur. et veritatē nō facim⁹.
Si aūt ī luce ābulam⁹ sicut et ipe ē in
luce societatē habem⁹ ad inuicē: ⁊ san-
guis ihesu filij ei⁹ mūdat nos ab oī
peccato. Si dixerim⁹ qm̄ peccatū non
habem⁹ ipi nos seducim⁹: ⁊ veritas in
nobis nō est. Si cōfiteamur peccata
nr̄a: fidelis ē et iustus ut remittat no-
bis peccata nr̄a: ⁊ emūdet nos ab oī
iniquitate. Si dixerim⁹ qm̄ non pecca-
uimus: mendacem facimus eum: ⁊
verbum eius non est in nobis. ij.

Filioli mei: hec scribo vobis ut nō
peccetis. Sed et si quis peccaue-
rit: aduocatū habem⁹ apud p̄rem ihe-
sum cristū iustū. Et ipe ē ꝓpiciatio pro
peccatis nr̄is: nō pro nostris aūt tan-
tum: sed etiā p totius mūdi. Et in hoc
scimus qm̄ cognouim⁹ eū: si mādata
eius obseruem⁹. Qui dicit se nosse eū
et mādata eius nō custodit mendax ē:
et in hoc veritas nō est. Qui aūt seruat
verbū eius: vere ī hoc caritas dei ꝑfecta

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

est. In hoc scimus quñ in ipo sumus. Qui dicit se ī xristo manere: debet sicut ille ambulauit· z ipe ābulare. Carissimi nō mandatū nouū scribo vobis: sed mādatū vetus quod habuistis ab initio. Mandatū vetus ē: verbū quod audistis. Iterū mādatū nouū scribo vobis qđ verum ē z in ipo et ī vobis: quia tenebre trāsierūt· z verū lumen iam lucet. Qui dicit se in luce esse z fratrem suum odit: ī tenebris est usq; adhuc. Qui diligit fratrē suū in lumine manet: z scandalū in eo nō est. Qui aūt odit fratrē suū in tenebris ē z ī tenebris ambulat: z nescit quo eat: qa tenebre obcecauerūt oculos ei9. Scribo vobis filioli: quñ remittunt vobis peccata vestra ꝓpter nomē ei9. Scribo vobis patres: quñ cognouistis eū q ab initio ē. Scribo vobis adolescētes: quoniā vicistis malignum. Scribo vobis infantes qa cognouistis prem. Scribo vobis iuuenes: quñ fortes estis z vbū dei manet in vobis: et vicistis maligñ. Nolite diligere mūdū: neq; ea q in mūdo sūt. Si quis diligit mūdū: non ē caritas pris in eo. Quoniam oñe qđ est ī mūdo cōcupiscētia carnis est: z concupiscētia oculoꝝ: z superbia vite que nō ē ex patre: sed ex mūdo est. Et mūdus trāsit z concupiscētia eius. Qui aūt facit volūtatē dei: manet ī eternū. Filioli: nouissima hora ē. Et sicut audistis qa anticristus venit: nūc ātixristi multi facti sūt. Unde scim9 qa nouissima hora ē. Ex nobis prodierūt: sed nō erant ex nobis. Nā si fuissent ex nobis: pmansissent vtiq; nobiscū. Sed ut manifesti sīt: quñ nō sūt oēs ex nobis. Sed vos unctionē habetis a sancto: z nostis oīa. Nō scripsi vobis quasi ignorantibs veritatē: sed ꝙsi scientibs eā: z quñ oñe mendaciū ex veritate nō ē. Quis ē mendax: nisi is qui negat qñ ihesus ē xristus? Hic ē ātixristus: q negat prem z filiū. Oñis q negat filiū nec patrē habet: q confitetur filiū: et prem habet. Vos qđ audistis ab initio· ī vobis pmaneat: qa si in vobis pmanserit qđ audistis ab initio: z vos in filio z pre manebitis. Et hec ē repromissio: quā ipe pollicitus ē nobis vitā eternā. Hec scripsi vobis de his q seducūt vos. Et vos unctionem quā accepistis ab eo maneat in vobis. Et nō necesse habetis ut aliq̄s doceat vos: sed sicut unctio ei9 docet vos de oñibs. Et verū est: z nō ē mendaciū. Et sicut docuit vos: manete in eo. Et nūc filioli manete ī eo: ut cū apparuerit habeam9 fiduciā: z nō confundam̄ ab eo in aduētu ei9. Si scitis quñ iust9 ē: scitote quoniam et oñis qui facit iusticiam ex ipo natus est. iij.

Videte qualē caritatē dedit nobis pater: ut filij dei nominemur et simus. Propter hoc mūdus nō nouit nos: qa nō nouit eū. Carissimi nunc filij dei sum9: z nondū apparuit qđ erimus. Scim9 quñ cū apparuerit similes ei erim9: quñ videbimus eū sicuti est. Et oñis q habet hāc spē in eo: sanctificat se sicut et ille sanct9 ē. Oñis qui facit peccatū: z iniq̄tatē facit. Et peccatū est iniq̄tas. Et scitis qa ille apparuit ut peccata tolleret: z peccatū in eo nō est. Oñis q in eo manet nō peccat. Et oñis q peccat nō vidit eū: nec cognouit eū. Filioli: nemo vos seducat. Qui facit iusticiā iust9 ē. Sicut et ille iust9 est. Qui facit peccatū ex dyabolo ē: quñ ab initio dyabolus peccat. In hoc apparuit filius dei: ut dissoluat opera dyaboli. Oñis qui natus est ex deo

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

peccatū non facit: qñ semen ipius in eo manet: et nō potest peccare · quoniā ex deo natus ē. In hoc manifesti sunt filij dei et filij dyaboli. Omnis qui nō est iustus nō est ex deo: et q̄ nō diligit fratrē suū. Quoniā hec ānūciatio quā audistis ab initio: ut diligam⁹ alterutrum. Non sicut cayn q̄ ex maligno erat: et occidit fratrē suū. Et propter quid occidit eū? Quoniā opera ei⁹ maligna erāt: fratris aūt eius iusta. Nolite mirari fratres si odit vos mūdus. Nos scim⁹ quoniā trāslati sum⁹ de morte ad vitā: qñ diligim⁹ fratres. Qui nō diligit: manet i morte. Omnis q̄ odit fratrē suū homicida ē. Et scitis quoniā omnis homicida nō habet vitā eternā in se manētem. In hoc cognouimus caritatē dei: qñ ille animā suam pro nobis posuit: et nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substātiā huius mūdi et viderit fratrē suū necesse habere et clauserit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo? Filioli mei: nō diligam⁹ verbo neq; lingua: sed opere et veritate. In hoc cognoscimus qñ ex veritate sumus: et i cōspectu ei⁹ suadebim⁹ corda nostra. Quoniā si reprehenderit nos cor nr̄m: maior est deus corde nostro: et nouit oīa. Carissimi si cor nostrū non reprehenderit nos fiduciā habemus ad deū: et quicquid petierim⁹ accipiemus ab eo qñ mandata ei⁹ custodimus: et ea que sunt placita corā eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus i nomine filij eius ihesu cristi: et diligam⁹ alterutrū sicut dedit mandatum nobis. Et qui seruat mandata eius in illo manet: et ipse in eo. Et in hoc scimus: quoniā manet in nobis de spiritu quem dedit nobis. iiij

Karissimi · nolite oīnī spiritui credere: sed probate spiritus si ex deo sint: qñ multi pseudo prophete exierunt in mūdū. In hoc cognoscit spiritus dei. Omnis spiritus q̄ cōfitetur ihesum cristū i carne venisse · ex deo ē. Et oīnis spiritus q̄ soluit ihesum · ex deo nō est: et hic est anticristus de quo audistis quoniā venit: et nūc iā i mūdo ē. Vos ex deo estis: et vicistis eū: qñ maior est qui in vobis ē: q̄ qui in mūdo. Ipsi de mūdo sunt: ideo de mūdo loquunt. et mūdus eos audit. Nos ex deo sum⁹. Qui nouit deū audit nos: q̄ non est ex deo non audit nos. In hoc cognoscimus spiritū veritatis et spiritū erroris. Carissimi diligam⁹ nos inuicē: quia caritas ex deo est. Et omnis qui diligit ex deo natus est: et cognoscit deū. Qui nō diligit non nouit deum: qñ deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis: qñ filiū suū unigenitū misit deus i mūdum: ut viuamus p eū. In hoc ē caritas: nō quasi nos dilexerimus deū: sed qñ ipe prior dilexit nos: et misit filium suum propitiationē pro peccatis nr̄is. Carissimi: si deus dilexit nos: et nos debem⁹ alterutrum diligere. Deū nemo vidit unq̄. Si diligam⁹ inuicē de⁹ in nobis manet: et caritas ei⁹ in nobis perfecta ē. In hoc cognoscim⁹ qñ in eo manemus et ipe in nobis: quoniā de spiritu sancto suo dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur: qñ pater misit filium suū saluatorē mūdi. Quisquis cōfessus fuerit quoniā ihesus est filius dei: deus in eo manet et ipe i deo. Et nos cognouim⁹: et credidim⁹ caritati quā habet deus i nobis. Deus caritas ē: et qui manet in caritate i deo manet: et deus in eo. In hoc perfecta est caritas

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

ſollicitudinem faciēs ſcribendi vobis de cōmuni vestra ſalute neceſſe habui ſcribere vobis: deprecans ſupercertari ſemel tradite ſanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines qui olim preſcripti ſunt in hoc iudicium impij: domini nostri graciam transferentes in luxuriam: et ſolum dominatorem et dominum nostrum ihesum cristum negantes. Commonere autem vos volo scientes semel omnia: quoniam ihesus populum de terra egipti saluans. secundo eos qui non crediderunt perdidit. Angelos vero qui non seruauerunt suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium: in iudicium magni diei vinculis eternis sub caligine reseruauit. Sicut sodoma et gomorra et finitime ciuitates simili modo exfornicate et abeuntes post carnem alteram: facti sunt exemplum. ignis eterni penam sustinentes. Similiter et hij quidem carnem maculant: dominationem autem spernunt: maiestatem autem blasphemant. Cum michael archangelus cum dyabolo disputās altercaretur de moysi corpore: non est ausus iudicium inferre blasphemie. sed dixit. Imperet tibi deus. Hij autem quecunq; quidem ignorant blasphemant: quecunq; autem naturaliter tanq; muta animalia norunt: in hijs corrumpuntur. Ve illis qui via cayn abierunt: et errore balaam mercede effusi sunt: et in contradictione chore abierunt. Hij sunt in epulis suis macule conuiuantes: sine timore. semetipsos pascentes: nubes sine aqua. que a ventis circumferuntur: arbores autumnales. infructuose. bis mortue. eradicate: fluctus feri maris. despumantes suas confusiones: sydera errantia: quibus procella tenebrarum seruata est in eternum. Prophetauit autem et de hijs septimus ab adam enoch dicens. Ecce venit dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes: et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum. quibus impie egerunt: et de omnibus duris que locuti sunt contra deum peccatores impij. Hij sunt murmuratores querelosi secundū desideria sua ambulantes: et os eorum loquitur superbiam: mirantes personas questus causa. Vos autem carissimi memores estote verborum que pdicta sunt ab apostolis domini nostri ihesu cristi: qui dicebāt vobis quoniam in nouissimis temporibus venient illusores secundū desideria sua ambulātes in impietatibus. Hij sunt qui segregant semetipsos: animales: spiritum non habentes. Vos autem carissimi superedificantes vosmetipsos sanctissime nostre fidei: in spiritu sancto orantes. ipsos vos in dilectione dei seruate: exspectantes misericordiā domini nostri ihesu cristi in vitam eternam. Et hos quidem arguite iudicatos: illos vero saluate de igne rapientes. Aliis autem miseremini in timore: odientes et eam que carnalis est maculatam tunicam. Ei autem qui potens est vos conseruare sine peccato. et constituere ante cōspectum glorie sue immaculatos in exultatione: soli deo saluatori nostro. per ihesum cristum dominum nostrū gloria magnificencia imperium et potestas ante omne seculum: et nunc et in omnia secula seculorum amen.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Incipit plogꝰ in apocalipsin

Iohannes apostolus et euangelista a xpisto electus atq; dilectus · in tanto amore dilectionis uberiori habitus ē· ut in cena supra pectus eius recumberet et ad crucem astanti soli matrem propriam commendasset : ut quem nubere uolentem ad amplexum uirginitatis asciuerat : ipsi ad custodiendā uirginem tradidisset . Hic itaq; cum propter uerbum dei ⁊ testimonium ihesu xpisti in pathmos insulam sorciretur exilium · illic ab eodē apocalipsis pre ostensa describit: ut sicut in principio canonis id ē libri geneseos incorruptibile principiū pnotat: ita etiā incorruptibilis finis p uirginē in apocalipsi redderet dicentis . Ego sū alpha et o: inicium et finis. Hic est iohannes · q̄ sciens supuenisse sibi diem egressionis de corpore conuocatis i epheso discipulis descendit inde fossum sepulture sue locum: orationeq; apleta reddidit spiritū · tam a dolore mortis factꝰ extraneꝰ: q̄ a corruptione carnis noscit alienꝰ . Cuiꝰ tamē scripture dispositio uel libri ordinatio ideo a nobis p singula nō exponit: ut nescientibz inquirendi desiderium colloceturꝫ ⁊ querentibus laboris fructus · et deo magisterij doctrina seruetur . Explicit plogus Incipit liber apocalipsis ihū xpi iohīs apli · i ·

Apocalipsis ihesu xpisti quā dedit illi deꝰ palam facere seruis suis que oportet fieri cito : et significauit mittēs per āgelū suū suo suo iohanni q̄ testimoniū perhibuit uerbo dei ⁊ testimoniū ihesu xpisti quecūq; uidit. Beatꝰ qui legit ⁊ qui audit uerba pphetie huius: et seruat ea que in ea scripta sunt. Tempus enim prope est. Iohannes septē ecclesijs que sunt in asya. Gratia uobis ⁊ pax ab eo qui est ⁊ qui erat ⁊ qui uenturus ē: et a septem spiritibus q̄ in ꝯspectu throni eius sunt: ⁊ a ihesu xpisto q̄ est testis fidelis pmogenitus mortuorū et princeps regū terre: qui dilexit nos et lauit nos a peccatis nris in sanguine suo ⁊ fecit nos regnū ⁊ sacerdotes deo ⁊ pri suo: ipi gla et imperium: in secula seculorū amen. Ecce uenit cū nubibus : et uidebit eū omnis oculus: ⁊ qui eū pupugerunt . Et tūc plāgent se sup eum oēs tribus terre: etiā amē. Ego sum alpha ⁊ o : principiū et finis · dicit dominus deus qui ē ⁊ qui erat ⁊ q̄ uenturus est oēmpotens. Ego iohannes frater uester ⁊ particeps i tribulatione ⁊ regno et patientia in xpisto ihesu: fui i insula q̄ appellatur pathmos propt uerbum dei ⁊ testimoniū ihesu. Fui in spiritu in dominica die: ⁊ audiui post me uocem magnam tanq̄ tube dicentis. Quod uides scribe in libro : ⁊ mitte septem ecclesijs epheso et smirne ⁊ pergamo ⁊ thiatire ⁊ sardis ⁊ philadelphie et laodicie. Et conuersus sum: ut uiderem uocem q̄ loquebat mecū. Et cōuersus uidi septem candelabra aurea: ⁊ i medio septem cādelabroꝝ aureoꝝ similē filio hominis uestitū podere: ⁊ p̄cinctū ad mamillas zona aurea . Caput aūt eius et capilli erāt candidi tanq̄ lana alba: ⁊ tanq̄ nix . Et oculi eius tanq̄ flamma ignis: ⁊ pedes eiꝰ similes auricalco sicut i camino ardenti Et uox illius tanq̄ uox aquaꝝ multarum: ⁊ habebat i dextera sua stellas septem . Et de ore eiꝰ gladius utraq; parte acutꝰ exibat: ⁊ facies eiꝰ sicut sol lucet in uirtute sua. Et cū uidissem eū:

BIBLIOTECA PUBLICA PROVINCIAL · BURGOS

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

recidi ad pedes ei⁹ tanq̃ mortuus. Et posuit dexterā suā sup me dicens. Noli timere. Ego sum p̃m⁹ et nouissimus et viuus: et fui mortuus et ecce sū viuēs in secula seculoꝝ: et habeo claues mortis et inferni. Scribe ergo q̃ vidisti et que sunt: et que oportet fieri post hec. Sacramentū septem stellarū quas vidisti in dextera mea et septē candelabra aurea: septē stelle ageli sūt septē ecclie: et candelabra septē septem ecclesie sunt. iij

Et āgelo ep̃si ecclesie scribe. Hec dicit q̃ tenet septē stellas in dextera sua: qui ambulat i medio septem candelabrorū aureoꝝ. Scio opera tua et laborē et patientiā tuā: et q̃a nō potes sustinere malos. Et temptasti eos q̃ se dicunt apostolus esse et non sunt: et inuenisti eos mendaces. Et patiētiam habes: et sustinuisti propt nomē meū: et nō defecisti. Sed habeo adūsum te pauca: q̃ caritatē tuā p̃mā reliquisti. Memor esto itaq; unde excideris: et age penitentiā: et prima opera fac. Sin aūt: venio tibi et mouebo candelabrū tuū de loco suo: nisi penitentiā egeris. Sed hoc habes quia odisti facta nicholaitarum: que et ego odi. Qui habet aurē audiat: q̃d spiritus dicat ecclesijs. Vincenti dabo edere de ligno vite: quod ē in paradiso dei mei. Et angelo smirne ecclesie scribe. Hec dicit p̃mus et nouissimus: qui fuit mortuus et vixit. Scio tribulationē tuā et paupertatē tuam: sed diues es et blasphemaris ab his qui se dicunt iudeos esse et nō sunt: sed sūt synagoga sathane. Nichil horum timeas que passurus es. Ecce missurus est diabolus ex vobis in carcerem ut temptemini: et habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis usq; ad mortem: et dabo coronam vite. Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. Qui vicerit: non ledet a morte secūda. Et angelo pergami ecclesie scribe. Hec dicit q̃ habet rumpheā utraq; parte acutā. Scio ubi habitas ubi sedes ē sathane: et tenes nomen meū et nō negasti fidē meā. Et i diebus illis antipas testis meus fidelis q̃ occisus est apud vos: ubi sathanas habitat. Sed habeo adūsus te pauca: q̃a habes illic tenētes doctrinā balaam q̃ docebat balac mittere scandalū corā filijs israhel edere et fornicari: ita habes et tu tenentes doctrinam nicholaitaꝝ. Similiter penitētiam age: si quo minus: veniam tibi cito et pugnabo cū illis in gladio oris mei. Qui habet aurem audiat: q̃d spiritus dicat ecclesijs. Vincenti dabo manna absconditū: et dabo illi calculum candidū et in calculo nomē nouū scriptum: q̃ nemo scit nisi qui accipit. Et angelo thiatire ecclie scribe. Hec dicit filiꝰ dei: q̃ habet oculus tanq̃ flammā ignis: et pedes ei⁹ simul aurichalco. Noui opera tua et fidem et caritatem tuā et ministeriū et patientiā tuā: et opera tua nouissima plura prioribs. Sed habeo adūs⁹ te pauca q̃a p̃mittis mulierē ihezabel que se dicit ꝓpheten docere et seducere seruos meos: fornicari et mādducare de ydolothitis. Et dedi illi tempus ut penitentiā ageret: et nō vult penitere a fornicatione sua. Ecce ego mitto eam in lectū: et q̃ mechantur cū ea in tribulatione maxima erunt: nisi penitentiam ab operibs suis egerint: et filios ei⁹ interficiā in mortem: et scient oīes ecclie quia ego sū scrutans renes et corda: et dabo unicuiq; vestrū secūm opera vra. Vobis aūt dico et ceteris quia thiatire estis. quicūq; non habent doctrinā hāc et q̃ nō cognouerūt

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

altitudinem sathane quēadmodū dicunt: nō mittā sup vos aliud pōdus: tamen id qđ habetis tenete donec veniam. Et qui vicerit ⁊ custodierit usq; in finē opera mea: dabo illi potestatē sup gentes et reget eas ī virga ferrea ⁊ tanq̄ vas figuli cōfringentur sicut ⁊ ego accepi a patre meo: ⁊ dabo illi stellam matutinam. Qui habet aurem audiat: quid spīritus dicat ecclesijs. iij.

Et angelo ecclie sardis scribe. Hec dicit qui habet septē spīritꝰ dei: et septem stellas. Scio opera tua: qā nomen habes qđ vīuas: et mortuꝰ es. Esto vigilans: ⁊ cōfirma cetera q̄ moritura erāt. Nō enī inuenio opera tua plena coram deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis ⁊ audieris et serua: ⁊ penitentiā age. Si ergo nō vigilaueris veniam ad te tanq̄ fur: ⁊ nescīes qua hora veniā ad te. Sed habes pauca nomina in sardis q̄ nō inquinauerūt vestimēta sua: ⁊ ambulabunt mecū ī albis qā dignī sūt. Qui vicerit sic vestiet vestimētis albis: ⁊ nō delebo nomen eiꝰ de libro vite: ⁊ cōfitebor nomen eiꝰ coram pīre meo ⁊ coram āgelis eiꝰ. Qui habet aurē audiat: qđ spīritus dicat ecclesijs. Et angelo philadelphie ecclesie scribe. Hec dicit sanctus et verus qui habet clauē dauid: q̄ aperit et nemo claudit: claudit ⁊ nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum quod nemo potest claudere: quia modicam: habes virtutem et seruasti verbum meū: ⁊ non negasti nomē meū. Ecce dabo de synagoga sathane q̄ dicūt se iudeos esse ⁊ non sunt: sed mentiuntē. Ecce faciam illos ut veniant ⁊ adorēt ante pedes tuos: ⁊ scient qā ego dilexi te. Quoniam seruasti verbū patientie mee: ⁊ ego seruabo te ab hora temptatōnis que ventura ē in orbē vniūsum temptare habitātes ī terra. Ecce venio cito. Tene qđ habes: ut nemo accipiat coronā tuam. Qui vicerit faciā illū columnā in templo dei mei: ⁊ foras nō egrediet ampliꝰ. Et scribā sup eum nomen dei mei ⁊ nomen ciuitatis dei mei noue ierusalē que descendit de celo a deo meo: et nomen meū nouū. Qui habet aurem audiat: quid spīritꝰ dicat ecclesijs. Et angelo laodicie ecclesie scribe. Hec dicit amen testis fidelis ⁊ verus: qui ē principiū creature dei. Scio opra tua: qā neq; frigidus es neq; calidus. Vtinam frigidꝰ esses aut calidus. Sed quia tepidus es ⁊ nec frigidus nec calidus · incipiā te euomere ex ore meo: quia dicis qđ diues sum ⁊ locupletatꝰ ⁊ nullius egeo: ⁊ nescis qā tu es miser et miserabilis · ⁊ paup ⁊ cecus ⁊ nudꝰ. Suadeo tibi emere a me aur ignītū probatū ut locuples fias: et vestimentis albis induaris ut nō appareat cōfusio nuditatis tue: ⁊ collirio inunge oculos tuos ut videas. Ego quos amo · arguo ⁊ castīgo. Emulare ergo: et penitentiā age. Ecce sto ad ostium ⁊ pulso. Si quis audierit voce meā ⁊ aperuerit michi ianuā introibo ad illū: et cenabo cū illo: ⁊ ipe mecū. Qui vicerit dabo ei sedere mecū ī throno meo: sicut et ego vici ⁊ sedi cū patre meo in throno eius. Qui habet aurem audiat: quid spīritꝰ dicat ecclesijs. iiij.

Post hec vidi: ⁊ ecce ostium apertū in celo: ⁊ vox pma quā audiui tanq̄ tube loquentis mecum dicens. Ascende huc: ⁊ ostendā tibi q̄ oporteat fieri cito. Post hec statim fui in spīritu. Et ecce sedes posita erat ī celo: ⁊ supra sedē sedens. Et q̄ sedebat similis erat

aspectui lapidis iaspidis et sardinis et yris erat ī circuitu sedis similis visioni smaragdine. Et in circuitu sedis sedilia viginti quatuor: et supra thronos viginti quatuor seniores sedentes circumamicti vestimentis albis et in capitibus eorū corone auree. Et de throno procedunt fulgura et voces et tonitrua: et septē lampades ardētes ante thronū qui sūt septē spīritus dei. Et in aspectu sedis tanq̄ mare vitreū simile cristallo: et in medio sedis et in circuitu sedis quatuor animalia plena oculis āte et retro. Et animal primū simile leoni et secūm simile vitulo: et tertiū animal habens faciē quasi hominis: et quartū animal simile aquile volanti. Et quatuor animalia singula eor habebant alas senas: et in circuitu et intus plena sunt oculis. Et requiem nō habebant die ac nocte dicentia sanct9 sanctus sāctus dñs de9 omnipotens: qui erat et q̄ est et qui venturus ē. Et cū darent illa animalia gl'am et honorē et benedictionē sedēti sup thronū viuēti in secula seculorū: procidebāt viginti quatuor seniores ante sedentē in throno et adorabāt viuentem in secula seculor: et mittebāt coronas suas āte thronū dicentes. Dignus es dñe deus noster accipere gl'am et honorem et virtutem: quia tu creasti omnia: et propter voluntatem tuā erant et creata sunt. v.

Et vidi in dextera sedentis supra thronū librū scriptum intus et foris: signatū sigillis septem. Et vidi angelū fortem et p̄dicantem voce magna. Quis ē dignus aprire librum et soluere signacula ei9? Et nemo poterat neq; in celo neq; in terra neq; subt9 terram aprire librū: neq; respicere illū. Et ego flebā multū: quoniā nemo dign9 inuentus ē aperire librū: nec videre eum. Et unus de senioribus dixit michi. Ne fleueris. Ecce vicit leo de tribu iuda radix dauid aperire librū et soluere septē signacula eius. Et vidi: et ecce ī medio throni et quatuor animaliū et ī medio seniorum agnum stantem tanq̄ occisum habentem cornua septem et oculos septem: q̄ sūt septē spirit9 dei missi in omnem terrā. Et venit: et accepit de dextera sedentis ī throno librū. Et cū aperuisset librū quatuor animalia et viginti quatuor seniores ceciderunt corā agno habentes singuli citharas et fialas aureas plenas odoramētor q̄ sunt orationes sāctorū: et cantabāt canticū nouum dicentes. Dignus es dñe accipere librum et aperire signacula eius: quoniā occisus es et redemisti nos deo ī sanguine tuo ex omni tribu et lingua et pp̄lo et natione: et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes et regnabim9 super terrā. Et vidi: et audiui vocē angelor multor in circuitu throni et animaliū et seniorū: et erat numer9 eorū milia milium dicentiū voce magna. Dignus est agnus q̄ occisus ē accipere virtutē et diuinitatem et sapientiā: et fortitudinem et honorem et gloriā et benedictionem. Et omnē creaturā que in celo est et sup terrā et sub terra: et q̄ sunt ī mari et q̄ in eo: omnes audiui dicentes sedenti in throno et agno. Benedictio et honor et gloria et potestas in secula seculorū. Et quatuor animalia dicebant amen. Et viginti quatuor seniores ceciderunt in facies suas: et adorauerūt viuentem in secula seculorum. vj.

Et vidi q̄ aperuisset agnus unū de septem sigillis: et audiui unum de quatuor animalibus dicens tanq̄ vocem tonitrui. Veni et vide.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Et vidi: et ecce equus albus. et qui sedebat sup illū habebat arcū. et data est ei corona: et exiuit vincēs ut vinceret. Et cū aperuisset sigillū scdm: audiui scdm animal dicens. Veni et vide. Et exiuit alius equus rufus: et q̄ sedebat sup illū datū est ei ut sumeret pacē de terra. et ut inuicem se interficiant: et datus est ei gladius magnus. Et cū aperuisset sigillū tertium: audiui tertiū animal dicens. Veni et vide. Et ecce equus niger: et q̄ sedebat sup illū habebat stateram in manu sua. Et audiui tanq̄ vocem i medio quatuor animalium dicentiū. Bilibris tritici denario uno: et tres bilibres ordei denario uno: et vinū et oleum ne leseris. Et cū aperuisset sigillū quartū audiui vocē quarti animalis dicentis. Veni et vide. Et ecce equus pallidus: et q̄ sedebat sup eū nomen illi mors: et infernus sequebat eum. Et data ē illi potestas sup quatuor partes terre: interficere gladio fame et morte et bestiis terre. Et cū aperuisset sigillū quintū: vidi subtus altare animas interfectoz̄ ꝓpter verbū dei: et ꝓpter testimoniū q̄d habebāt. Et clamabant voce magna dicētes. Vsquequo dñe sanct9 et verus non iudicas et nō vindicas sāguinē nr̄m de his q̄ habitant i terra? Et date sunt illis singule stole albe: et dictū est illis ut requiescerent adhuc tēpus modicū: donec compleant̄ conserui eoz̄ et fratres eorū qui interficiendi sunt sicut et illi. Et vidi cū aperuisset sigillū sextū: et ecce terre mot9 magnus fact9 est. Et sol factus est niger tanq̄ saccus cilicin9: et luna tota facta est sicut sanguis: et stelle de celo ceciderūt sup terram sicut ficus emittit grossos suos cū a vento magno mouet̄. Et celū recessit sicut liber inuolut9: et oīs mons et insule de locis suis mote sunt. Et reges terre et principes et tribuni et diuites et fortes et omnis seruus et liber abscōdērūt se i speluncis et in petris montiū: et dicunt montibz et petris cadite sup nos. et abscondite nos a facie sedentis sup thronū et ab ira agni: q̄m venit dies magnus ire ipsorum. Et quis poterit stare?

vij.

Post hec vidi q̄tuor angelos stantes sup quatuor angulos terre: tenentes quatuor ventus terre ne flarēt sup terram: neq; sup mare neq; i ullā arborem. Et vidi alterū angelū ascendentem ab ortu solis habentē signum dei viui: et clamauit voce magna. q̄tuor angelis quibus datū est nocere terre et mari dicens. Nolite nocere terre et mari neq; arboribus: quoadusq; signemus seruos dei nr̄i in frontibus eorum. Et audiui numerū signatorū: centū quadraginta q̄tuor milia signati ex omni tribu filioz̄ israel. Ex tribu iuda: duodecim milia signati. Ex tribu ruben: duodecim milia signati. Ex tribu gad: duodecim milia signati. Ex tribu aser: duodecim milia signati. Ex tribu neptalim: duodecī milia signati. Ex tribu manasse: duodecim milia signati. Ex tribu symeon: duodecī milia signati. Ex tribu leui: duodecī milia signati. Ex tribu ysachar: duodecim milia signati. Ex tribu zabulon: duodecim milia signati. Ex tribu ioseph: duodecim milia signati. Ex tribu beniamin: duodecī milia signati. Post hec vidi turbā magnā quā dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus et ꝑplis et linguis: stantes ante thronū et in cōspectu agni amicti stolis albis: et palme in manibus eorū. Et clamabant voce magna dicentes.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Salus deo nr̄o: qui sedet sup throuū
et agno. Et oīes angeli stabant ī cir-
cuitu throni ⁊ seniorū ⁊ ꝙtuor aīaliū:
et ceciderūt ī conspectu throni in facies
suas: et adorauerūt deū dicentes amē.
Benedictio ⁊ claritas ⁊ sapiēcia ⁊ gra-
tiarū actio: honor ⁊ virtus ⁊ fortitudo
deo nr̄o: ī secula seculorū amen. Et re-
spondit vn⁹ de seniorib⁹: ⁊ dixit michi.
Hīj qui amicti sūt stolis albis q̄ sunt
et unde uenerunt? Et dixi illi. Dñe mi
tu scis. Et dixit michi. Hīj sunt q̄ vene-
runt de tribulacōne magna: ⁊ lauerūt
stolas suas: ⁊ dealbauerūt eas ī sāgui-
ne agni. Ideo sūt āte thronū dei: ⁊ serui-
unt ei die ac nocte in tēplo eius: et qui
sedet in throno habitabit super illos.
Nō esurient neq; sitiēt amplius: neq;
cadet super illos sol neq; ullus estus:
quī agnus q̄ in medio throni ē reget
illos: ⁊ deducet illos ad uite fontes a-
quarum: et absterget deus omnem
lacrimam ab oculis eorum. viij.
Et cū aperuisset sigillū septimū: fa-
ctum ē silentiū in celo quasi me-
dia hora. Et vidi septē angelos stātes
in cōspectu dei: ⁊ date sunt illis septem
tube. Et alius angel⁹ uenit ⁊ stetit āte
altare habens thuribulū aureū: et da-
ta sunt illi incensa multa: ut daret de o-
rationib⁹ sanctorum oīm supra altare
aureū q̄d ē āte thronū dei. Et ascendit
fumus incensoꝝ de oratōnib⁹ sanctō-
rum de manu angeli: coram deo. Et ac-
cepit angel⁹ thuribulū aureū: ⁊ imple-
uit illud de igne altaris ⁊ misit in ter-
ram: ⁊ facta sūt tonitrua ⁊ voces ⁊ ful-
gura et terre motus magnus: ⁊ septē
angeli q̄ habebāt septem tubas ꝓpara-
uerunt se ut tuba canerēt. Et primus
angelus tuba cecinit. Et facta ē grādo
et ignis: mixta ī sanguine: ⁊ missū est
in terrā. Et tercia pars terre combusta
est: ⁊ tercia pars arborū cōcremata est:
et oīe fenū uiride combustū est. Et se-
cundus angelus tuba cecinit: et tanq̄
mons magn⁹ igne ardēs missus est
in mare. Et facta ē tercia pars maris
sanguis: ⁊ mortua ē tercia pars creatu
re eorū que habebāt animas ī mari: ⁊
tercia pars nauiū interiit. Et tercius
angel⁹ tuba cecinit: ⁊ cecidit de celo stel-
la magna ardēs tanq̄ facula. Et cecī-
dit ī terciā partem fluminū ⁊ in fōtes
aquar̄: et nomen stelle dicit̄ absinthi-
um. Et facta ē tercia pars aquar̄ ī ab-
sinthiū: ⁊ multi hominū mortui sūt de
aquis: q̄a amare facte sūt. Et quart⁹
angelus cecinit: ⁊ percussa ē tercia pars
solis et tercia pars lune ⁊ tercia pars
stellarū: ita ut obscurarēt tercia pars
eorum: ⁊ diei nō lucaret pars tercia et
nocti similit. Et vidi: ⁊ audiui vocem
unius aquile volantis p medium celi: di-
centis voce magna. Ve ve ve habitan-
tibus ī tra de ceteris vocibus triū āgelo-
rum: qui erant tuba canituri. viij.
Et quint⁹ angelus tuba cecinit: ⁊
vidi stellam de celo cecidisse in
terram: ⁊ data est ei clauis putei abissi.
Et aperuit puteum abissi: ⁊ ascendit
fumus putei sicut fum⁹ fornacis ma-
gne: ⁊ obscurat⁹ est sol ⁊ aer de fumo
putei. Et de fumo putei exierūt locuste
in terrā: ⁊ data est illis potestas sicut
habent potestatem scorpiones terre. Et
ꝓceptū est illis ne ledерent fenum terre
neq; oīe viride neq; omnem arborē:
nisi tantū homines q̄ nō habent signū
dei in frōtib⁹ suis. Et dictū est eis ne oc-
cidерent eos: sed ut cruciarent̄ mensib⁹
quinq;. Et cruciat⁹ eorum ut cruciat⁹
scorpij: cū percutit hominem. Et in die-
bus illis querent homines mort̄ ⁊ nō

inuenient eam:et desiderabūt mori:et fugiet mors ab eis. Et similitudines locustaꝝ similes equis paratis ad pliū: et sup capita eaꝝ tanq̃ corone similes auro: ⁊ facies eaꝝ tanq̃ facies hominū. Et habebāt capillos sicut capillos mulierū: ⁊ dentes eaꝝ sicut dentes leonū erāt. Et habebāt loricas sicut loricas ferreas: ⁊ vox alaꝝ illarū sicut vox curruū equoꝝ multoꝝ currentiū i bellū. Et habebāt caudas similes scorpionū: et aculei erāt in caudis eaꝝ: ⁊ potestas eaꝝ nocere hominibꝫ mēsibꝫ quinq;. Et habebāt sup se regem angelum abissi cui nomen hebraice labaddon. Ve unum abiit: ⁊ ecce veniūt adhuc duo ve post hec. Et sextus angelus tuba cecinit: ⁊ audiui vocē unā ex quatuor cornibus altaris aurei quod est ante oculos dei: dicentem sexto angelo q̃ habebat tubā. Solue quatuor angelos q̃ alligati sūt in flumine magno eufraten. Et soluti sunt quatuor āgeli qui parati erāt in horā ⁊ diem ⁊ mensem et annū: ut occiderent terciā partē hominū. Et numerꝰ equestris exercitꝰ. vicies milies dena milia: ⁊ audiui numerum eoꝝ: ⁊ ita vidi equos i visione. Et qui sedebāt sup eos habebant loricas igneas ⁊ iacinctinas et sulphureas: ⁊ capita equoꝝ erant tanq̃ capita leonū: ⁊ de ore eoꝝ procedit ignis ⁊ fumus et sulphur. Et ab hijs tribꝫ plagis occisa est tercia pars hominū: de igne et de fumo ⁊ sulphure q̃ procedebāt ex ore ipoꝝ. Potestas enim equoꝝ in ore eoꝝ ē: ⁊ in caudis eoꝝ. Nā caude eoꝝ similes serpētibus habentes capita: ⁊ in hijs nocent. Et ceteri hoīes qui nō sunt occisi i hijs plagis neq; penitentiā egerūt de operibꝫ manuū suarum ut non adorarent demonia et simulacra aurea et argentea et erea et lapidea et lignea q̃ neq; videre possunt neq; audire neq; ambulare: et nō egerūt penitentiā ab homicidijs suis neq; a veneficijs suis neq; a fornicatione sua: neq; a furtis suis.

Et vidi aliū angelū fortem descendentem de celo amictum nube: et yris in capite ei9. Et facies ei9 erat ut sol: ⁊ pedes ei9 tanq̃ colūna ignis. Et habebat i manu sua libellū apertū: ⁊ posuit pedem suū dexterū supra mare: sinistrum aūt sup terram: ⁊ clamauit voce magna quēadmodū cū leo rugit. Et cū clamasset: locuta sūt septem tonitrua voces suas. Et cū locuta fuissent septem tonitrua voces suas: ⁊ ego scripturus eram. Et audiui vocē de celo dicentē michi. Signa q̃ locuta sūt septē tonitrua: ⁊ noli ea scribere. Et angel9 quē vidi stantem supra mare ⁊ supra terrā leuauit manū suam ad celū ⁊ iurauit p viuentem i secula seculoꝝ q̃ creauit celum ⁊ ea q̃ in eo sunt et terram et ea q̃ in ea sunt ⁊ mare et ea que in eo sunt: q̃a temp9 nō erit amplius: sed i diebus vocis septimi angeli cum ceperit tuba canere: sacramentū misterium dei sicut euangelizauit p seruos suos prophetas. Et audiui vocē de celo iterū loquentem mecū ⁊ dicentem. Vade: et accipe librum apertū de manu angeli stantis supra mare ⁊ supra terram. Et abij ad āgelum dicens ei ut daret michi librum: ⁊ dixit michi. Accipe librū et deuora illum: et faciet amaricari uentrē tuū: sed i ore tuo erit dulce tanq̃ mel. Et accepi librum de manu āgeli et deuoraui illū: et erat in ore meo tanq̃ mel dulce. Et cū deuorassem eū: amaricatꝰ ē uenter meꝰ. Et dixit michi. Oportet te iterū prophetare gentibꝫ ⁊ populis

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

et linguis et regibus multis .x.

Et dat⁹ ē mihi calamus similis virge:⁊ dictū est mihi. Surge: et metire templū dei et altare:et adorātes in eo. Atriū vero qđ est foris ēplū eice foras et ne metiaris illud:quū datum ē gentibz. Et ciuitatē sanctā calcabūt mensibus quadragītaduobz. Et dabo duobus testibus meis:et ꝓphetabunt diebz milleducentisseꝛaginta amicti saccis. Hij sūt due oliue ⁊ duo candelabra ī cōspectu dñi terre stantes. Et si quis voluerit eos nocere: ignis exiet de ore eoꝝ et deuorabit inimicos eorū:⁊ si quis voluerit eos ledere sic oportet eū occidi. Hij habent potestatem claudēdi celū ne pluat diebz ꝓphetie illorū:⁊ potestatē habent sup aquas cōuertendi eas ī sanguinē: ⁊ ꝓcutere terram omni plaga quotienscūqz voluerint. Et cū finierint testimoniū suū bestia q̄ ascendit de abisso faciet adūs⁹ eos bellum:⁊ vincet illos:⁊ occidet eos. Et corpora eoꝝ iacebūt ī plateis ciuitatis magne q̄ vocatur spiritualiter sodoma et egiptus:ubi et dñs eorū crucifixus ē. Et videbūt de tribubz ⁊ de populis et linguis ⁊ gentibus corpora eorum ꝑ tres dies ⁊ dimidiū:⁊ corpora eoꝝ nō sinent poni ī monumētis. Et inhabitantes terrā gaudebūt sup illos et iocundabunt̄:⁊ munera mittent inuicem: qm̄ hij duo prophete cruciauerunt eos q̄ inhabitabāt sup terrā . Et post dies tres et dimidiū spiritus vite a deo intrabit in eos. Et steterūt super pdes suos:⁊ timoꝛ magn⁹ cecidit sup eos q̄ viderūt eos. Et audierūt vocem magnā de celo:dicentē eis. Ascendite huc. Et ascenderunt in celū in nube: et viderūt illos inimici eoꝝ. Et ī illa hora fact⁹ ē terre motus magn⁹: ⁊ decima pars ciuitatis cecidit. Et occisi sunt in terre motu noīa hominū septē milia: et reliqui in timorē sūt missi:⁊ dederūt gloriā deo celi. Ue secūm abiit: ⁊ ecce ue terciū veniet cito. Et septim⁹ angel⁹ tuba recinit: ⁊ facte sūt voces magne in celo dicētes. Factū est regnū huius mūdi dñi nri ⁊ xristi eius:⁊ regnabit in secula seculoꝝ amen. Et vigītiquatuoꝛ seniores q̄ in conspectu dei sedent in sedibz suis·ceciderūt ī facies suas:et adorauerūt deū dicentes. Gratias agimus tibi dñe de⁹ noster oīpotens: qui es ⁊ q̄ eras ⁊ qui vēturus es:quia accepisti virtutē tuā magnā et regnasti. Et irate sūt gentes: ⁊ aduenit ira tua·et temp⁹ mortuoꝝ iudicari·et reddere mercedem seruis tuis prophetis et sanctis et timentibus nomen tuum pusillis ⁊ magnis:et exterminandi eos qui corruperunt terram . xj.

Et aptū ē templū dei ī celo:⁊ visa est archa testamēti ei⁹ in templo eius. Et facta sunt fulgura et voces:⁊ terre mot⁹ ⁊ grādo magna. Et signū magnū apparuit in celo. Mulier amicta sole:et luna sub pdibus ei⁹:⁊ in capite eius corona stellaꝝ duodecī. Et in utero habens ⁊ clamabat parturiens: et cruciaī ut pariat. Et visum ē aliud signū in celo . Et ecce draco magnus rufus habens capita septē ⁊ cornua decem:⁊ in capitibz ei⁹ septem diademata:et cauda ei⁹ trahebat terciā partem stellaꝝ celi et misit eas in terrā. Et draco stetit āte mulierē que erat paritura: ut cū ꝑperisset filiū eius deuoraret. Et peperit filiū masculū: q̄ recturus erat omnes gentes in virga ferrea . Et raptus est filius ei⁹ ad deū ⁊ ad thronū eius: ⁊ mulier fugit in solitudinē ubi habebat locū ꝑaratū a deo:ut ibi pascat

et ne participes sitis delictorū eius: et de plagis eius non accipiatis. Quoniam pueruerunt peccata eius usq; ad celum: et recordatus est dñs iniquitatū eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis: et duplicate duplicia scdm opera eius. In poculo quo miscuit vobis miscete illi duplū. Quantū glorificauit se et in deliciis fuit: tantum date illi tormentū et luctum: quia in corde suo dicit. Sedeo regina: et vidua nō sum: et luctum nō videbo. Ideo in una die venient plage eius mors et luctus et fames: et igni cōburetur: quia fortis ē deus qui iudicabit illā. Et flebunt et plangent se sup illam reges terre q cū illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt cum viderint fumū incendij eius: longe stantes ppter timorem tormentorū eius dicentes. Ve ve ciuitas illa magna babilon: et ciuitas illa fortis: quia una hora venit iudiciū tuum. Et negociatores terre flebunt super illam et lugebūt: quia merces eorū nemo emet amplius: mercem auri et argenti et lapidis pciosi et margarite et bissi et purpure et serici et coccini: et oīe lignum thynum et oīa vasa eboris et oīa vasa de lapide pretioso et cramento et ferro et marmore: et cynamomū et amomū et odoramētorū et unguenti et thuris et vini et olei et simile et triticum et iumētorum et ouiū et equorū et redarum et mancipiorū et animas hominū. Et poma tua desiderij anime tue discesserunt a te: et oīa pinguia et preclara perierunt a te: et amplius illa iam nō inuenient mercatores hominū. Qui diuites facti sunt ab ea longe stabūt propter timorē tormentorū eius: flētes et lugentes et dicentes. Ve ve ciuitas illa magna: que amicta erat bisso et purpura et cocco et deaurata ē auro et lapide pciosо et margaritis: quoniam una hora destituta sūt tante diuitie. Et oīis gubernator et omnes qui in locum nauigāt et nautе et qui in mari operantur. lōge steterūt: et clamauerunt videntes locum incendij eius dicētes. Que similis ciuitati huic magne? Et miserunt puluerē sup capita sua: et clamauerūt flentes et lugentes dicentes. Ve ve ciuitas illa magna: in qua diuites facti sūt oīes q habebāt naues in mari de pciis eius: quoniā una hora desolata est. Exulta super ea celum et sancti apli et prophete: qm iudicauit deus iudiciū vrm de illa. Et sustulit unus angelus fortis lapidē q̄si molarem magnū: et misit in mare dicens. Hoc impetu mittetur babilon ciuitas illa magna: et ultra iā nō inuenietur. Et vox cytharedor et musicor et tybia canentiū et tuba nō audiet in te āplius: et oīis artifex oīisq; ars nō inuenietur in te amplius: et vox molе nō audiet in te āplius. Et lux lucerne nō lucebit in te amplius: et vox sponsi et sponse nō audiet adhuc in te: quia mercatores tui erāt principes terre: quia in veneficiis tuis errauerūt oīes gētes. Et in ea sanguis prophetar et sanctor inuentus est: et oīum q interfecti sūt in terra. xviij.

Post hec audiui q̄si vocē turbarū multarū in celo dicentiū alleluia. Laus et gloria et virtus deo nostro est. quia vera et iusta iudicia sunt ei: q iudicauit de meretrice magna. q corrupit terrā in prostitutione sua: et vindicauit sanguinē seruor suor de manibz ei. Et iterū dixerunt alleluia. Et fumus eius ascendit in secla seculorū. Et ceciderūt seniores viginti quatuor et q̄tuor animalia et adorauerūt deū sedētem sup

thronū: dicētes amen alla. Et vox de throno exiuit dicens. Laudē dicite deo nr̄o oēs sancti ei⁹: z q timetis deū pusilli et magni. Et audiui q̄si vocē turbe magne z sicut vocē aquar̄ multar̄ et sicut vocē tonitruor̄ magnor̄ dicentiū alla: qm̄ regnauit dn̄s deus noster omnipotēs. Gaudeam⁹ z exultem⁹ z demus gl̄iam ei: quia venerūt nuptie agni: z uxor ei⁹ ꝑparauit se. Et datum ē illi ut cooperiat se bissinū splendēs candidū. Bissinū em̄ iustificationes sunt sanctor̄. Et dixit michi. Scribe. Beati q̄ ad cenā nuptiar̄ agni vocati sunt. Et dixit michi. Hec uba dei vera sūt. Et cecidi ad pedes ei⁹: ut adorarē eū. Et dixit michi. Vide ne feceris. Conseruus tu⁹ sū: z frm tuor̄ habentiū testimoniū ihesu. Deū adora. Testimoniū em̄ ihesu ē spiritus ꝓphetie. Et vidi celū apertū: et ecce equus albus: z q sedebat sup eū vocabat fidelis et verax: et cū iustitia iudicat z pugnat. Oculi aūt ei⁹ sicut flāma ignis: et i capite ei⁹ diademata mlta: habēs nomē scriptum qđ nemo nouit nisi ipe. Et vestit⁹ erat veste aspersa sanguine: z vocabat nomē ei⁹ verbum dei. Et exercit⁹ q sunt i celo sequebant eū i equis albis: vestiti bisso albo z mūdo. Et de ore ei⁹ ꝓcedebat gladius ex utraq; parte acut⁹: ut i ipo percutiat gētes. Et ipe reget eas in virga ferrea z calcat torcular vini furoris ire dei omnipotētis. Et habet i vestimēto et in femore suo scriptū: Rex regū et dn̄s dn̄antiū. Et vidi unū āgelū stātem i sole: z clamauit voce magna dicens oūibz auibz q volāt p medium celi. Venite et congregamini ad cenā magnā: ut manducetis carnes regū z carnes tribunor̄ et carnes fortiū et carnes equor̄ et sedentiū i ipis. Et carnes oīum liberor̄ et seruor̄ z pusillor̄ et magnorum. Et vidi bestiā et reges ter et exercitus eor̄ cōgregatos ad faciendū prelium cū illo q sedebat i equo: z cū exercitu ei⁹. Et apphēsa ē bestia z cū ea pseudo prophete: et q fecit signa cora ipo q̄bus seduxit eos q acceperūt caracterē bestie: z q adorauerūt ymaginē ei⁹. Vivi missi sunt hi duo i stagnū ignis ardentis et sulphuris: z ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum: qui procedit de ore ipius: et omnes aues saturate sunt carnibus eorum. xix.

Et vidi āgelū descendentem de celo habētem clauē abissi: et cathenā magnā in manu sua. Et apphendit draconē serpentem antiquū q ē dyabol⁹ et sathanas: z ligauit eū p ānos mille. Et misit eū in abissum: et clausit et signauit sup illū ut nō seducat āplius gentes: donec cōsumentur mille āni. Et post hoc oportet illū solui modico tpe. Et vidi sedes: et sederūt sup eas: et iudicium datū ē illis. Et animas decollator̄ propter testimoniū ihu et ꝓpter verbū dei: et q non adorauerunt bestiā neq; ymaginē ei⁹ nec acceperūt caracterem ei⁹ in frontibz aut in manibz suis: et vixerūt et regnauerūt cū cristo mille ānis. Ceteri mortuor̄ nō vixerūt donec cōsummentur mille āni. Hec ē resurrectio ꝓma. Beat⁹ et sanct⁹: qui habet partem in resurrectione ꝓma. In hijs secda mors nō habet potestatem: sed erūt sacerdotes dei z cristi: et regnabūt cū illo mille annis. Et cū consumati fuerit mille āni solue⁹ sathanas de carcere suo: et exibit et seducet gentes que sunt super quatuor angulos terre gog et magog: z cōgregabit eos in prelium. quor̄ numer⁹ est sicut arena maris. Et ascenderunt sup latitudinē terre: z circuierūt castra

ſanctoꝝ et ciuitatē dilectā. Et deſcendit ignis a deo de celo et deuorabit eos: ⁊ dyabolus q̄ ſeducebat eos miſſus eſt in ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris: ubi ⁊ beſtia et pſeudo ꝓphete cruciabunt̄ die ac nocte i ſecla ſeculoꝝ. Et vidi thronū magnū candidū ⁊ ſedentem ſup eum: a cuius aſpectu fugit terra et celū: ⁊ locꝰ nō eſt inuentus ab eis. Et vidi mortuos magnos et puſillos ſtantes in conſpectu throni: ⁊ libri aperti ſunt: ⁊ alius liber apertus ē qui eſt vite. Et iudicati ſunt mortui ex his q̄ ſcripta erāt in libris: ſcdm opera ipoꝝ. Et dedit mare mortuos ſuos q̄ in eo erant: et mors et infernus dederunt mortuos ſuos q̄ in ipis erant: ⁊ iudicatū ē de ſingulis ſcdm opera ipoꝝ. Et infernus ⁊ mors miſſi ſūt i ſtagnū ignis. Hec ē mors ſcda. Et q̄ nō ē inuēt⁹ i libro vite ſcriptꝰ: miſſꝰ ē in ſtagnū ignis. xxi.

Et vidi celū nouum: ⁊ terram nouam. Primū enim celū ⁊ pma terra abiit: ⁊ mare iam nō eſt. Et ego iohannes vidi ſanctā ciuitatē ihrlm nouam deſcendentem de celo: a deo paratam: ſicut ſponſam ornatā viro ſuo. Et audiui vocē magnā de throno dicentē. Ecce tabernaculū dei cū hominibus: ⁊ habitabit cū eis. Et ipi ꝓpli eius erunt: ⁊ ipe deꝰ cum eis: erit eorū deus. Et abſterget deꝰ omnē lacrimā ab oculis eoꝝ: ⁊ mors ultra nō erit neq; luctus neq; clamor neq; dolor erit ultra: que prima abierūt. Et dixit qui ſedebat i throno. Ecce noua facio oīa. Et dixit michi. Scribe: quia hec verba fideliſſima ſunt et vera. Et dixit michi. Factum eſt. Ego ſum alpha et o: inicium ⁊ finis. Ego ſitienti dabo de fonte aque vite gratis. Qui vicerit poſſidebit hec. Et ero illi deus: ⁊ ille erit michi filius. Timidis aūt et incredulis et execratis ⁊ homicidis ⁊ fornicatoribus et veneficis et ydolatris ⁊ oīb⁹ mendacibus: pars illorū erit in ſtagno ardenti igne et ſulphure: qd̄ eſt mors ſcda. Et venit unus de ſeptē angelis habentibus fialas plenas ſeptē plagis nouiſſimis: ⁊ locutus ē mecū dicens. Veni: et oſtendā tibi ſponſam uxorē agni. Et ſuſtulit me in ſpiritu i montem magnū et altū: et oſtendit michi ciuitatem ſanctam ihrlm deſcendentem de celo: habentem claritatem dei. Et lumen eius ſimile lapidi precioſo tanq̄ lapidi iaſpidi: ſicut criſtallū. Et habebat murum magnū et altum habentem portas duodecim: ⁊ in portis angelos duodecim: ⁊ nomina inſcripta que ſunt nomina duodecim tribuū filiorum iſrahel. Ab oriente porte tres: et ab aquilone porte tres: ⁊ ab auſtro porte tres: et ab occaſu porte tres. Et murus ciuitatis habens fundamenta duodecim: et in ipis duodecim noīa duodecim apoſtolorum et agni. Et qui loquebatur mecū habebat menſuram arundineam auream: ut meti retur ciuitatem et portas eius et murū. Et ciuitas in quadro poſita eſt: et longitudo eius tanta eſt quanta et latitudo. Et menſus eſt ciuitatem de arundine aurea per ſtadia duodecim milia: et longitudo et altitudo et latitudo eiꝰ equalia ſunt. Et menſus eſt murus eius centum quadraginta quatuor cubitorum: menſura hominis que ē angeli. Et erat ſtructura muri eius ex lapide iaſpide: ipſa vero ciuitas aurū mundum: ſimile vitro mundo. Et fundamenta muri ciuitatis omni lapide precioſo ornata. Et fundamentū primum iaſpis: ſecundus ſaphirus.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

tercius calcedonius: quartus smaragdus. quintus sardonix. sextus sardius: septimus crisolitus. octauus berillus. nonus thopazius: decimus crisopra-sus. undecimus iacinctus. duodecimus ametistus. Et duodecim porte: duodecim margarite sūt p singulas. Et singule porte erāt ex singulis margaritis: et platea ciuitatis aurū mundum: tanq̄ vitrū plucidum. Et templū non vidi in ea. Dominus enī deus omnipotens templū illius ē: et agnus. Et ciuitas nō eget sole neq; luna: ut luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eam: et lucerna ei⁹ est agnus. Et ambulabūt gentes ī lumine ei⁹: et reges terre afferent gl'am suā et honorem ī illam. Et porte ei⁹ nō claudētur per noctem. Nox enim nō erit illic et afferent gloriā et honorem gentiū ī illā: nec intrabit ī ea aliq̄d coinq̄natū aut abominationē faciēs ꝛ mēdaciū: nisi q̄ scripti sūt ī libro vite agni. xxi.

Et ostendit mihi fluuiū aque viue splendidum tanq̄ cristallū: procedēte de sede dei ꝛ agni. In medio platee ei⁹ et ex utraq; parte fluminis lignū vite afferēs fruct⁹ duodeci: per menses singulos reddēs fructū suū: et folia ligni ad sanitatē gentiū. Et omne maledictū nō erit ampli⁹: sed sedes dei et agni ī illa erūt: ꝛ serui ei⁹ seruient illi. Et videbūt faciē ei⁹: ꝛ nomē ei⁹ in frōtibz eoꝝ. Et nox ultra nō erit: et nō egebunt lumine lucerne neq; lumine solis q̄m dñs deus illuminabit illos: ꝛ regnabūt in secla seclorū. Et dixit mihi. Hec ūba fidelissima sūt ꝛ vera. Et dñs de⁹ spirituū pphetaꝝ misit angelū suū: ostendere seruis suis que oportet fieri cito. Et ecce venio velociter. Beat⁹ q̄ custodit verba prophetie libri huius. Et ego iohannes q̄ audiui et vidi hec. Et postq̄ audissem ꝛ vidissē cecidi ut adorarē ante pedes angeli qui michi hec ostendebat. Et dixit mihi. Vide ne feceris. Conseruus enim tuus sum ꝛ fratrū tuorū prophetarū: et corū qui seruant verba prophetie libri huius. Deum adora. Et dixit mihi. Ne signaueris verba prophetie libri hui⁹. Temp⁹ enim pe est. Qui nocet nocear adhuc: ꝛ qui in sordibus ē sordescat adhuc. Et q̄ iustus ē iustificetur adhuc: ꝛ sanct⁹ sanctificet adhuc. Ecce venio cito: ꝛ merces mea mecū ē: reddere unicuiq; sm̄ opera sua. Ego sum alpha et o: prim⁹ et nouissimus: principium et finis. Beati q̄ lauant stolas suas in sanguine agni: ut sit potestas eorū in ligno vite: ꝛ p portas intrent ciuitatem. Foris autem canes et venefici ꝛ impudici ꝛ homicide ꝛ ydolis seruientes: et omnis qui amat et facit mendacium. Ego ihesus misi angelum meum testificari vobis hec in ecclesijs. Ego sum radix et genus dauid: stella splendida et matutina. Et spiritus et sponsa dicunt veni. Et qui audit: dicat veni. Et qui sitit veniat: et qui vult accipiat aquam vite gratis. Contestor enim omni audienti verba prophetie libri huius. Si quis apposuerit ad hec: apponet deus super illum plagas scriptas in libro isto: et si quis diminuerit de verbis libri prophetie huius: auferet deus partem eius de libro vite et de ciuitate sancta: et de hijs que scripta sunt in libro isto. Dicit qui testimonium prhibet istorum. Etiam. Venio cito amen. Veni domine ihesu. Gratia dñi nri ihesu cristi cū omnibz vobis amē. Explicit apocalipsis.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

